WUN SË -NAƆ SËËDHƐ

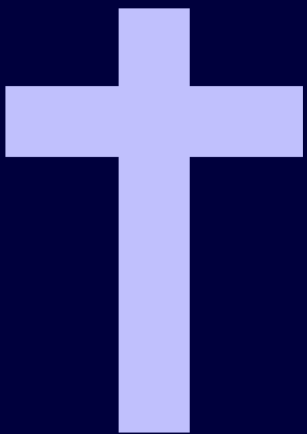

Dan: 'WUN SË -NAƆ 'SËËDHƐ New Testament

'WUN SË -NAƆ 'SËËDHƐ

Dan: 'WUN SË -NAƆ 'SËËDHƐ New Testament

copyright © 1991 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dan

Dialect: Western

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
74f67de7-5f93-5988-92e9-b1a45247636e

Contents

Matiö 1
Maakö 65
Lukö 107
Zan 173
Këyuö -nu 223
Wlɔmë 288
1 Kolɛntö 317
2 Kolɛntö 345
Galatö 362
Efɛzö 372
Filipö 382
Kolɔsö 389
1 Tesalɔnikö 396
2 Tesalɔnikö 402
1 Timote 406
2 Timote 414
Titö 421
Filemɔ 425
Ɛblö 427
Zakö 448
1 Piɛɛ 456
2 Piɛɛ 463
1 Zan 468
2 Zan 475
3 Zan 476
Zudë 477
'Dhɛbhowunta 480

'Wuntaɔsë
'ö -gban Yesu Klito -bha 'ö
Matiö
-ya ɓblɛɛ

Yesu 'bhɛma -nu 'tɔ -bhüö
(Lukö 3.23-38)

1 Yesu Klito 'bhɛma -nu 'tɔ -bhüö 'ö ɓnɛɛ: -A 'bhɛma -nu 'wo bhë -an ɓva
-peedë 'wo tɔɔ Ablaamö waa- Davidö.
2 Ablaamö 'ö bhë -a gbö tɔɔ Izaakö, Izaakö gbö tɔɔ Zakɔbö, Zakɔbö gbö
-nu tɔɔ Zuda waa- ö dhegluzë -nu.
3 Zuda gbö -nu tɔɔ Falɛ waa- Zala 'ö -an dhe -yö -kë Tamaa 'ka. Falɛ gbö
tɔɔ Esilɔmë, Esilɔmë gbö tɔɔ Alamë,
4 Alamë gbö tɔɔ Aminadabö, Aminadabö gbö tɔɔ Naasɔn, Naasɔn gbö
tɔɔ Saamɔ,
5 Saamɔ gbö tɔɔ Boozö 'ö- dhe -yö -kë Laabö 'ka. Boozö gbö tɔɔ Obɛdö
'ö- dhe -yö -kë Lutö 'ka. Obɛdö gbö tɔɔ Zese,
6 Zese gbö tɔɔ -gludë Davidö.

Davidö gbö tɔɔ Salomɔ 'ö- dhe -yö -kë Üli bɔɔ 'ka 'dhiö -bezë.
7 Salomɔ gbö tɔɔ Loboamü, Loboamü gbö tɔɔ Abia, Abia gbö tɔɔ Aza,
8 Aza gbö tɔɔ Zozafa, Zozafa gbö tɔɔ Zolamë, Zolamë gbö tɔɔ Ozia,
9 Ozia gbö tɔɔ Zoatan, Zoatan gbö tɔɔ Akazö, Akazö gbö tɔɔ Ezekiasö,
10 Ezekiasö gbö tɔɔ Manase, Manase gbö tɔɔ Amɔ, Amɔ gbö tɔɔ Zoziasö,
11 Zoziasö -yö Zekoniasö waa- ö dhegluzë -nu 'kpɔ -dë 'ka. -Yö -kë 'töng
'wo Izlaɛlö -mɛ -nu kun -a 'ka 'wo dho -an 'ka Babilɔnë bhë -a 'ka.
12 ɓDhɛ 'ö Izlaɛlö -mɛ -nu ɓwa 'go Babilɔnë ɓwa nu, Zekoniasö -yö
Salatiɛlö -kpɔ -a 'ka, Salatiɛlö gbö tɔɔ Zolobabɛlö.
13 Zolobabɛlö gbö tɔɔ Abiudö, Abiudö gbö tɔɔ Eliakimë, Eliakimë gbö tɔɔ
Azɔɔ.
14 Azɔɔ gbö tɔɔ Sadɔkö, Sadɔkö gbö tɔɔ Akimë, Akimë gbö tɔɔ Eliudö,
15 Eliudö gbö tɔɔ Eleazaa, Eleazaa gbö tɔɔ Matan, Matan gbö tɔɔ Zakɔbö.
16 Zakɔbö gbö tɔɔ Zozɛfu. Zozɛfu 'ö bhë yö ɓnɛ 'ö tɔɔ Mali ɓgɔn. Mali 'ö
'dhö bhë ɓnɛ 'ö Yesu 'ö 'wo- -dhɛ -Zlan -bha -Yamɛ bhë 'ö- kpɔ.
17 Mɛ -nu 'wo bhë 'saadhö -an 'bhɛma 'plɛ -dho 'kuë- -sü 'ö sü Ablaamö
-bha 'ö dho 'ö yöë Davidö -bha -yö -kë 'gɔɔ- do ö ga -yiisië; 'ö sü Davidö
-bha 'pö, 'ö dho 'ö yöë 'töng 'wo Izlaɛlö -mɛ -nu kun -a 'ka, 'wo dho -an 'ka
Babilɔnë -a -bha, -an -dho 'kuë- -sü -kë 'gɔɔ- do ö ga -yiisië. 'Ö sü 'töng 'ö
'dhö -a -bha 'zü 'ö dho 'ö yöë -Zlan -bha -Yamɛ bhɔ -yi -bha, -an -dho 'kuë-
-sü -yö -kë 'gɔɔ- do ö ga -yiisië 'zü.

Yesu bhɔ -sü
(Lukö 2.1-7)

18 Yesu Klito bhɔ -kɔ ɓga 'ö ɓnɛɛ: Mali 'ö -kë -a dhe 'ka bhë -a -bha -zo
-tën -a -dhë -mɛ -yö -kë Zozɛfu 'ka. -Wo -to 'töng bhë -a 'ka kö -an -bha 'kɔ
yaa kë do ɓkun, 'ö Mali -yö 'gu -sü -Zuu 'slööslö -bha ɓfaan' ɓkwaa' kö waa
wo 'ko 'sü ɓkun.
19 -A -bha -zo -tën -a -dhë -mɛ Zozɛfu 'ö -kë gɔɔn- kpengdhö 'ka bhë yaa
'we -a -bha kö -yaan -a -wun yö plaan, 'kɛɛ -ya -ya ö -zo 'piö ɓzian' kö wo
-bha -zo -tën 'ko -dhë -sü -yö 'kan -bindhe 'gü.

20 ŋDhɛ 'ö -kë ŋnɛ -yö -kë ö -zo -ta -a 'gü ŋdhia bhë, 'ö kwa Dëmɛ -Zlan
-bha bɔmɛ do -yö -wo -a -ta yiö ŋzian', 'yö- pö -a -dhë: «Zozɛfu, bhi 'ü
Davidö ŋsuu'- 'gü 'në 'ka, kö ŋkun 'ö 'suö -yö ü -kë, Mali -sü ü bɔɔ 'ka
ŋdhia, bhii 'gu 'ö- -gɔ bhë, -yö -ya -a -bha -Zuu 'slööslö -bha 'piigbeedhɛ
ŋkwaa'.
21 -Yö -dho 'në gɔɔn- do kpɔ, -bhöë 'tɔ 'kpɔ Yesu 'ka, bhii -yö -dho ö bha
'sɛgɔgümɛ -nu dha -an -bha ŋsɔɔn yaa -nu -gɔ.»
22 Më -nu 'wo 'dhö bhë, -wo -kë 'dhö kö pë 'ö kwa Dëmɛ -Zlan -ya pö 'ö
bɔ -a 'ka ö -wodhiölomɛ -nu -ta bhë -yaan kë. Bhii -yö ŋbɛɛn' -sü 'ka ŋnɛɛ:
23 *'Nëdhezë do 'ö yaa gɔɔn- -wun ŋtɛi' dɔ ŋkun, -yö -dho 'gu sü, 'ö 'në gɔɔn-
do kpɔ, -wo -dho -a -dhɛ Emanuɛlö.* ('Tɔ bhë -a -gɛn tɔɔ «-Zlan -yö kwa
'piö»).
24 ŋDhɛ 'ö Zozɛfu -yö -büö, -ya -kë ŋnɛ -kɔ 'ö kwa Dëmɛ -Zlan -bha bɔmɛ
-ya pö -a 'ka -a -dhë bhë -a 'dhö; 'yö Mali sü ö bha dhebɔ 'ka.
25 'Kɛɛ waa wɔ wo 'ko 'piö 'yö dhoë 'ö yöë yi 'ö Mali -yö 'në gɔɔn- bhë -a
kpɔa -a -bha. 'Yö Zozɛfu -ya 'tɔ kpɔ Yesu 'ka.

2

*'Wunbhokoudɔmɛ -nu 'wo go lan- ŋluu' ŋzian', -wo -nu 'yan -dɔ Yesu -bha
ŋdhia*

1 Yesu -yö -bhɔ Zude -pö do 'wo- -dhɛ Betelɛmë -a 'gü, 'töng 'ö Elɔdö -yö
-kë -a 'ka -gludë 'ka bhë -a 'ka.
ŋDhɛ ŋya kë 'dhö, 'wunbhokoudɔmɛ -nu 'ö -an 'yan -yö -kë 'susongga -nu
'piö bhë, -wo -go 'sɛgɔ 'ö lan- ŋluu'- ŋzian' -a 'ka, 'wo nu Zeluzalɛmë.
2 'Wo mɛ -nu ŋdhɛɛ' kpɔ -a pö -sü 'ka ŋnɛɛ: «'Në 'ö dho kë Zuifö -nu -bha
-gludë 'ka 'yö bhɔ bhë, -yö më ŋɛ? 'Susongga 'ö- -zɔn ŋnɛ ŋya bhɔ bhë -yö
-wo yi -ta 'ma, 'yi- yö yi -sɛ 'gü. -A -wun 'gü 'yi nu kö 'yiën- -a gba bhë.»
3 ŋDhɛ 'wun bhë 'ö -gludë Elɔdö -ya ma, -a 'wun -ya -kun, 'ö 'suö -yö -da
-a 'gü. -Kɔ do bhë 'ö ŋkaa' Zeluzalɛmë -mɛ -nu 'töüdhö -gɔ 'pö.
4 'Ö slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu, Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu 'wo- -gɔ 'sɛ
'ö bhë -a 'gü, 'yö -an 'plɛ ŋdhɔɔ -kë wo 'ko ŋbhaa, 'yö -an ŋdhɛɛ' kpɔ -Zlan
-bha -Yamɛ bhɔ -dhɛ -wun 'ka.
5 'Ö 'wo- pö -a -dhë: «-Yö -dho bhɔ Betelɛmë, Zude -sɛ 'gü. Bhii pë 'ö
-Zlan -wodhiölomɛ -ya -ya -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü 'ö ŋnɛɛ:
6 *Ka gia- 'pö, 'ka Betelɛmë -mɛ -nu 'ka, 'ö 'ka Zude -sɛ 'gü, ka -bha pödhɛ
bhë 'yaa pödhɛ 'tee 'ka Zude -pö ŋvava -nu ziën. Bhii -gludë do -yö -dho go
ka ziën kö -yaan yö ma 'sɛgɔgümɛ -nu 'ka Izlaɛlö -mɛ -nu 'ka ka -dhë 'dhiö
ŋnɛ -kɔ 'ö -tuë -maakëmɛ 'dhö yö -na -a 'ka ö bha -tuë -nu -dhë 'dhiö bhë -a
'dhö.* »
7 ŋDhɛ ŋya kë 'dhö, 'ö Elɔdö -yö 'wunbhokoudɔmɛ -nu -dhɛ -dhɛ ŋtaa,
'yö -an ŋdhɛɛ' kpɔ kpinngdhö 'töng 'ö 'susongga -yö ŋwoë' -an -ta bhë -a
-wun 'ka kö -wa ŋblɛɛ'- ö -dhë.
8 'Go mü 'yö -an bɔ Betelɛmë ŋwoë' ŋnɛɛ: «-Ka 'dho 'ka 'në 'ö bhë 'ka-
ŋmɛɛ' -së 'ka! ŋYa kë ŋnɛ 'ka- yö, -ka nu 'ka- ŋblɛɛ'- n -dhë kö ma -de 'pö
'aan- 'dho -a gba ŋdhia.»
9-10 ŋDhɛ -gludë -wo 'ö bhë ŋwaa- ma, 'wo dho. -An -bha 'dho -sü 'ka,
'susongga do 'wo- yö wo -gɔ 'sɛ 'gü bhë, -wa yö 'zü. 'Susongga bhë -yö 'ta
-sü -an 'dhiö 'ö 'wo dhoë 'dhö. ŋDhɛ 'wo -lo 'kɔ 'ö Yesu 'blë -kë -a 'gü bhë -a
'trüün 'ka, 'ö 'susongga bhë 'ö ŋgbaannu. 'Ö -an ŋzuö' 'glu -yö -dhi 'sönggö
-sönggö.

11 'Wo dho 'wo -da 'kɔ 'ö bhë -a 'gü, 'wo 'në 'blë bhë waa- ö dhe Mali
'wo -an yö, 'wo -lo wo kpɔn 'gü, 'ö 'në 'blë bhë 'wo- gba. 'Go mü 'wo wo
-bha ̱kwɛɛ- -nu 'dhi -po, 'wo yö gbaɔ -nu kë -a -dhë -sü 'gü: 'Sënng -nu, më
'bhaa 'ö waa- 'güö -pë 'tëë -sëëzë 'wo- -dhɛ ansaan waa- më 'yi 'tëë -sëëzë
'wo- -dhɛ 'miilö bhë, 'wo -an nu -a -dhë.
12 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö -Zlan -yö 'wunbhokoudɔmɛ -nu ̱kpaɔ yiö ̱zian'
̱nɛ kö ̱kun 'wo -yɛ wo 'zü 'wo dho Elɔdö 'piö, 'kɛɛ 'wo bɔ zian gbɛ 'ka
'wo dho wo ̱plöö.

Zozɛfu 'dhö, Mali waa- Yesu -an -bha ̱duë -sü 'wo dhoë Ezitö -sɛ 'gü

13 ̱Dhɛ 'ö 'wunbhokoudɔmɛ -nu ̱wa 'dho, 'ö -Zlan -bha bɔmɛ do -yö -wo
Zozɛfu -ta yiö ̱zian', 'ö- pö -a -dhë: «-Bhö ̱luu'-, 'ü 'në bhë waa- ö dhe 'ü
-an 'sü, 'ka ̱duë 'ka 'dho Ezitö -sɛ 'gü! -Ka 'to 'ma -yö 'dho -yö yöë yi 'a dho
-a pöë ü -dhë 'ü 'yɛ ü 'zü 'ü nu -a 'ka -a -bha! Bhii Elɔdö -dho 'në 'ö ̱nɛ -a
̱mɛɛ' kö -yaan -a zë.»
14 'Ö Zozɛfu -yö ̱luu, 'yö 'në waa- ö dhe 'wo bhë -an sü gbeng, 'wo dho
Ezitö -sɛ 'gü.
15 'Wo to Ezitö 'ö dho 'ö yöë Elɔdö -bha ga -yi -bha. Më -nu 'wo ̱nɛ -wo
-kë kö më 'ö kwa Dëmɛ -Zlan -ya ̱blɛɛ 'ö bɔa ö -wodhiölomɛ -nu -ta bhë
-an 'dhiö -yaan -mɔ 'kuë ̱nɛɛ: *A n Gbö -dhɛ, 'yö go Ezitö -sɛ 'gü.*

Elɔdö -bha 'në -nu zë -sü 'ö Zude -sɛ 'gü

16 ̱Dhɛ 'ö Elɔdö ̱yaa- dɔa ̱nɛ 'wunbhokoudɔmɛ -nu waa nu gbɔ, 'ö
-naadhe ̱va -yö -da -a 'gü. 'Yö- pö ö bha 'dhasi -nu -dhë kö -wo 'në gɔɔn-
̱suu'- 'saadhö 'ö sü 'në 'blë -nu -bha 'ö yöë -an -mɛ 'ö -an -kwɛ dho yö -kwɛ
̱plɛ -bha, 'wo Betelɛmë -dhɛ waa- -a -zütodhɛ -nu -bha, -wo -an 'plɛ zë.
'Ö tɔɔ kö ̱ya 'töng 'ö 'wunbhokoudɔmɛ -nu -wo 'susongga -wo -an -ta -yi
̱blɛɛ -a 'ka -a -dhë bhë ̱yaa- -ya 'ko 'dhiö kë 'saadhö.
17 -Kɔ bhë -a 'ka, më 'ö -Zlan -wodhiölomɛ Zelemi -ya pö bhë, 'ö- 'dhiö -yö
-mɔ 'kuë.
18 -Ya -pö: *-Wo 'gbla -wo -nu ma -na Lama -pö 'gü, 'gbo -zuö -nu waa- -de*
̱*maamadhe* ̱*va -nu -an 'ka. Lasɛlö* ̱*nɛ 'ö 'gbo bɔ -na ö -bha 'në -nu -wun*
'gü bhë; 'yaa- 'piö kö -wa -dhiaga bho, bhii 'ö tɔɔ -an 'gü ̱*ya* ̱*siö'-.*

Zozɛfu -nu -bha -yɛ 'zü -sü 'wo go Ezitö -sɛ 'gü

19 ̱Dhɛ 'ö Elɔdö 'gü ̱ya ̱siö'-, 'ö -Zlan -bha bɔmɛ do -yö -wo Zozɛfu -ta
yiö ̱zian' Ezitö -sɛ 'gü,
20 'yö- pö -a -dhë: «-Bhö ̱luu'-, 'ü 'në waa- ö dhe -an 'sü, 'ka 'yɛ ka 'zü
'ka 'dho Izlaɛlö -sɛ 'gü, bhii mɛ -nu 'wo- 'piö -be kö 'në bhë -waan -a zë bhë
'waa -dhö gbɔ.»
21 'Ö Zozɛfu -yö ̱luu, 'ö 'në waa- ö dhe bhë 'yö -an sü, 'wo -yɛ wo 'zü 'wo
nu Izlaɛlö -sɛ 'gü.
22 'Kɛɛ ̱dhɛ 'ö Zozɛfu ̱yaa- ma ̱nɛ, Akelaisö, 'ö -kë -gludë Elɔdö gbö 'ka
bhë, ̱ya kë -gludë 'ka ö dë pin ̱taa Zude -sɛ 'gü, 'ö 'suö -ya -kë -to Zude
-sɛ 'gü ̱dhia. ̱Dhɛ 'ö -Zlan ̱yaa- ̱kpaɔ, 'yö dho Galile -sɛ 'gü ̱zian',
23 'yö -ya -a 'kwipö do 'wo- -dhɛ Nazalɛtë -a 'gü. -Yö -kë 'dhö kö pë 'ö
-Zlan -wodhiölomɛ -nu -wa pö, -a 'dhiö -yaan -mɔ 'kuë ̱nɛɛ: *-Wo -dho -a*
-dhɛ Nazalɛtë mi.

3

Zan Batisö -bha -Zlan -wo pö -sü
(Maakö 1.1-8; Lukö 3.1-18; Zan 1.19-28)

1 'Töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka, mɛ do 'wo- -dhɛ Zan Batisö -yö -nu 'yënng ̀taa
Zude -sɛ 'gü, 'ö yö 'wuntaɔsë ̀blɛɛ' -sü 'gü,
2 'ö- pö: «-Ka ka ̀kwaa' ka -bha ̀sɔɔn yaa -nu -zü, 'ka ka ̀zuö' ̀dhië'
-Zlan 'piö, bhii -Zlan -bha -gludëdhɛ 'ö dhang- 'gü bhë, ̀ya yö ̀klöö'!»
3 Zan -yö -kë mɛ 'ö -Zlan -wodhiölomɛ Ezai -yö 'wun 'ö -gban -a -bha 'ö-
̀blɛɛ -a pö -sü 'ka ̀nɛɛ: *Gɔɔn- do -yö -dhoo bho -sü 'gü 'yënng ̀taa ̀nɛɛ:*
-Ka kwa Dëmɛ -bha zian -gblooga -nu -pë kë, -wo dɔ kpengdhö -a 'ka!
4 Zan -da -bha -sɔ -yö -kë -yɔɔnmia kaa- 'wo- bɔ -a 'ka, 'ö -du kwi dɔ ö
bha sɔ -ta, 'ö- -bhöpë -nu -wo -kë -kpaa waa- 'zɔ 'yɔn -nu -an 'ka.
5 Mɛ -nu 'saadhö 'wo -kë Zeluzalɛmë, 'wo -kë Zude -sɛ 'gü waa- mɛ -nu
'wo bɔ 'yiga 'wo- -dhɛ Zuudɛn -a 'piö ̀zian', -an 'plɛ -wo -nu -a 'piö mü,
6 'ö 'wo wo -bha ̀sɔɔn yaa -wun -nu ̀blɛɛ mɛ -nu wö 'dhiö mü. 'Ö Zan
-yö -an -bɔ yiö Zuudɛn ̀bhaa.
7 ̀Dhɛ 'ö Zan ̀yaa- yö ̀nɛ Falizi -mɛ -nu waa- Saduse -mɛ -nu -wo nu
-na ̀va ö 'piö, kö -yaan -an -bha -go ̀sɔɔn yaa 'gü -bɔyiödhe kë, 'ö- pö -an
-dhë: «Mɛ ̀suu'- yaazë -nu 'ka ̀nɛ ̀mɛɛ 'në -nu 'dhö ̀nɛ, dö 'yö- pö ka
-dhë ka -dho dha -Zlan -bha -naazuëdhe 'gbee- 'yö 'dhoë- nu bhë -a -gɔ -ɛ?
8 -Ka pë -nu kë kö -ya -zɔn ̀nɛ 'ka ka ̀zuö' ̀dhië'-!
9 'Iin kö ̀kun 'ka ka -zo ta -a pö -sü 'ka ka -de 'gü ̀nɛɛ: ‹Ablaamö ̀suu'-
-mü yi 'ka›, bhii a- -blɛɛ ka -dhë: -Zlan -yö -mɔa kö -guö -nu 'wo ̀nɛ -yö
-an kë Ablaamö ̀suu'- -ta -nu 'ka!
10 ̀Dua ̀ya -pë kë 'saadhö kö -yaan 'lü -nu bho 'sɛidhö. 'Lü 'saadhö 'ö
yaa 'dho bha ö bhɛ -së 'ka, -wo -dho -a ̀kaan'- 'wo- güö.»
11 'Ö Zan -ya pö 'zü: «Ma -zë a ka -bɔ yiö 'yi 'ka kö -yaan -a -zɔn ̀nɛ 'ka
ka ̀zuö' ̀dhië'-, 'kɛɛ mɛ do -yö nu -na n ̀zlöö, yö -zë -yö -dho ka pa -Zuu
'slööslö waa- 'siö 'ö mɛ -kë 'slööslö -an 'ka. -A 'pii ̀yö 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka n
-ta. Yaa n -ma 'kun kö 'a 'dho -a 'dhiö 'aan- -a -bha -sakpa bho -a -gɛn -bha.
12 'Dhaa- do -ya kwɛɛ, pë -piö -pë 'ka kö -yaan ö bha -mlü -piö, kö -a -gbo
-yaan 'go -a ga -nu ziën. -Yö -dho ö bha -mlüga -nu -lo ö -gɔ 'slëëdhö, 'ö
-mlü -gbo -nu -güö 'siö 'ö 'yaa ̀dhuu'- 'gbɛɛdhö -a 'gü.»

Yesu -bɔ yiö -sü
(Maakö 1.9-11; Lukö 3.21-22)

13 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, Yesu -yö -go Galile -sɛ 'gü, 'yö nu 'yiga 'wo- -dhɛ
Zuudɛn -a ̀bhaa, Zan 'piö kö -yaan ö bɔ yiö.
14 'Kɛɛ Zan yaa 'we -a -bha, 'ö- pö -a -dhë: «Bhi 'pö, 'a dho bɔ yiö -sü yö
ü kwɛɛ ̀zian' bhë, 'yö 'ü nu ma -zë n 'piö kö 'a ü bɔ yiö ̀a?»
15 'Yö Yesu -ya -pö -a -dhë: «-Bhö 'we -a -bha kö -yö -kë ̀nɛ -kɔ bhë -a
'dhö ̀kun. Bhii -kɔ bhë ̀nɛ 'ö pë 'ö -Zlan -ya pö 'kwa dho -a kaa.»
̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'ö Zan -yö -we -a -bha, 'ö Yesu -bɔ yiö.
16 ̀Dhɛ 'ö ̀ya yën Yesu -bɔ yiö -sü -bha 'ö ̀luu' -na yiö, 'ö dhang- 'dhi
-yö -po 'ö -Zuu 'slööslö 'ö go -Zlan 'piö bhë 'ö- yö kö -yö ̀yɔɔ' -na -a -ta;
'kɛɛ -yö -kë -tönggö 'ka 'ö nu 'ö -ya -a -ta 'dhö.
17 'Ö -wo -wo do -yö go dhang- 'gü 'wo- ma ̀nɛɛ: «Mɛ 'ö ̀nɛ 'ö tɔɔ ma
'në 'ö- -dhɔ -yö n -kë, yö ̀nɛ 'ö n -ma ̀zuögludhi -wun 'plɛ 'dhö -ya -sü 'ka
-a 'gü.»

4

'Güdandhe -bha -nu Yesu -ta -sü
(Maakö 1.12-13; Lukö 4.1-13)

1 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, -Zuu 'slööslö -yö yö Yesu -dhë 'dhiö, 'yö dho -a 'ka
'yënng ̀taa, 'ö dü -ya -püö -sü 'gü dan.

2 ̱Dhɛ 'ö ̱ya ö -bɛn 'to, -dhɛkpaɔyi 'gɔɔ- -yiisië waa- gbeng 'gɔɔ- -yiisië
'ka, 'ö din -ya kun.
3 'Ö dü -yö ̱yɔɔn Yesu -bha, 'yö- pö -a -dhë: «'Ö ̱ya kë ̱nɛ -Zlan Gbö
-mü ü 'ka, -bhö -a pö -guö -nu 'wo ̱nɛ -an -dhë -wo 'gla ̱bluu'- 'gü kö 'ü
-an -bhö!»
4 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ ̱nɛɛ: «Pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ
'gü -ya -pö: *Mɛbheedhe 'ka 'dho -tosiadhe kë -bhöpë -de 'sloo -ta. 'Kɛɛ -yö
-dho -mɔ -a -bha 'pö kö -yö -tosiadhe kë -wo 'saadhö 'ö 'go -na -Zlan 'dhiö
bhë -a -ta.* »
5 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö dü -ya sü 'ö dho -a 'ka Zeluzalɛmë 'wo- -dhɛ pödhɛ
'slöösslö bhë -a -bha, 'yö- -ya -Zlan -gba -a 'gü 'kɔ tuö.
6 'Ö- pö -a -dhë: «'Ö ̱ya kë ̱nɛ -Zlan Gbö -mü ü 'ka, ü ̱kwaa'- ü -de -zü
'ü ü -de -zuö sia- -de! Bhii pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -ya -pö: *-Zlan -dho ö -bha
bɔmɛ -nu bɔ, kö -wo wo -kɔ kpɔ ü -gɔ, -yö kë 'dhö kö ̱kun 'ö pë pin dho to
ü -gɛn -bha.* »
7 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -ya -pö 'pö: *Kö ̱kun 'ü ü
Dëmɛ ü -bha -Zlan 'gü dan!* »
8 'Ö dü -ya sü 'zü 'ö dho -a 'ka -tɔn do ̱gbiin tuö. 'Ö -gludëdhɛ -pö -nu
'wo 'kpongtaa zö waa- -an -bha 'tɔbhɔdhe -an -zɔn Yesu -dhë,
9 'ö- pö -a -dhë: «̱Ya kë ̱nɛ 'bha 'gblü n 'dhiö n gba -sü 'ka, pë -nu 'wo
bhë 'töüdhö a -dho -an 'plɛ nu ü -dhë.»
10 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Dü, -bhö yö 'ma 'ü 'go n 'sɔɔ,
bhii pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -ya -pö: *-Bhö ü Dëmɛ, ü -bha -Zlan dosɛn 'kpaan
gba, 'ü yuö kë yö dosɛn -a -dhë!* »
11 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö zlöö, 'ö dü -yö -kan -a -bha. 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -nu
-wo nu -a 'piö, 'wo- gbaa pë 'ö- -wun -ya -kë -a 'ka.

Yesu -yö ö bha yuö zü -dɔ Galile -sɛ 'gü
(Maakö 1.14-15; Lukö 4.14-15)

12 ̱Dhɛ 'ö Yesu ̱yaa- ma ̱nɛ ̱wa Zan -da -kanso 'gü, 'ö dho Galile -sɛ
'gü.
13 Yaa 'to Nazalɛtë gbɔ, 'kɛɛ -yö -dho 'ö -ya Kapɛɛnaɔmë, pödhɛ 'ö -ya -sü
'ka 'yipuë 'ö Galile 'sɔɔ, Zabilɔn waa- Nɛfutali -an -sɛ 'gü.
14 -Yö -kë 'dhö, kö -wo 'ö go -Zlan -wodhiölomɛ Ezai dhiö bhë kö -yaan
-mɔ 'kuë ̱nɛɛ:
15 *Zabülɔnë -sɛgümɛ waa- Nɛfutali -sɛgümɛ 'wo 'yoo 'piö 'sɛ 'ö Zuudɛn
̱zlöö ̱zian' -a 'gü, mɛ -nu 'kaa Zuifö 'ka Galile -sɛ 'gü, a- -pö ka -dhë:*
16 *Mɛ -nu 'wo wo -bha -tosiadhe kë -na -dhɛtiidhɛ 'gü bhë, -wo -dho
-dhɛpuudhɛ ̱va yö; 'ö mɛ -nu 'wo wo -bha -tosiadhe kë -na, -dhɛ 'ö ga ̱ya
-dhɛ trö -a -dhɛ -bha bhë, -dhɛpuudhɛ -dho bhü mü.*
17 ̱Dhɛ ̱ya 'sü yi 'ö 'dhö bhë -a -bha, Yesu -yö -yö 'wuntaɔsë ̱blɛɛ'- -sü
-bha 'ö- pö: «-Ka ka bo ka wɔ -kɔ yaa 'ka, 'ka ka ̱zuö' ̱dhië' -Zlan 'piö,
bhii -Zlan -bha -gludëdhɛ 'ö dhang- 'gü bhë ̱ya yö ̱klöö'!»

Yesu -yö 'yiblükëmɛ -yiisië ̱dhɔɔ -kë
(Maakö 1.16-20; Lukö 5.1-11)

18 Yesu -yö -kë 'ta 'sü ̱dhia Galile 'yipuë 'kpong 'dhiö, 'yö -kpën dheglu
'nëgɔɔnzë ̱plɛ 'wo -kë 'yiblükëmɛ -nu 'ka -an -bha. Mɛ ̱plɛ 'wo bhë 'wo
tɔɔ Simɔ ('wo- -dhɛ Piɛɛ) waa- ö dheglu Andre; -wo -kë 'yi -blü kë ̱dhia
wo -bha 'kplö -zuö 'yipuë ̱bhaa -sü 'ka.
19 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka ziö n 'piö; a -dho ka kë 'kplö -zuö mɛ -nu
-gɔ -mɛ 'ka!»

20 -Dhɛ do bhë 'wo to -a -bha, 'wo wo -bha 'kplö -nu to mü, 'wo -ziö -a 'piö.
21 ̀Dhɛ 'ö ̀ya ̀yɔɔn 'dhiö 'dɛdɛ, 'yö -kpën dheglu 'nëgɔɔnzë ̀plɛ 'bhaa 'ö 'wo -an -dhɛ Zakö waa- Zan 'wo -kë Zebede gbɔ̀ -nu 'ka -an -bha. Waa- wo dë Zebede -nu -wo -kë wo -bha 'yitagɔ 'gü, wo -bha 'kplö -nu -yuö kë ̀dhia. 'Ö Yesu -yö -an ̀dhɔɔ -kë.
22 -Dhɛ do bhë 'wo to -a -bha, 'wo wo -bha 'yitagɔ waa- wo dë -an to mü, 'wo -ziö Yesu 'piö.
23 Yesu -yö -bɔ Galile -sɛ 'saadhö -a 'gü, -Zlan -wo -pö mɛ -nu -dhë -sü 'ka Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ -nu 'gü. 'Ö 'wuntaɔsë 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhɛ -bha 'yö- ̀blɛɛ. Kö mɛ -nu 'ö 'yua ̀suu'- 'oo ̀suu'- -yö -an -kë, waa- ̀niɔɔmɛ -nu -an -dhɛ bo -na.
24 -A 'tɔ -yö -pɛn Sili -sɛ 'saadhö -ta. 'Ö mɛ -nu -wo nu mɛ -nu 'ö -an 'yënng 'dho bhɔ -na 'yua ̀suu'- 'oo ̀suu'- ̀kwaa' -an 'ka; 'wo tɔɔ mɛ -nu 'ö 'puɛ- -yö -an kë -nu, 'tinngmɛ -nu, waa- mɛ -nu 'ö -zuu yaa 'dho -an 'piö -nu, -wo -kë -an ziën mü. 'Ö Yesu -yö -an -dhɛ bo.
25 Mɛ -gbaa ̀va 'wo go Galile oo, pö- 'gɔɔ- do -sɛ oo, Zeluzalɛmë pö- oo, Zude waa- mɛ -nu 'wo 'sɛ 'pian 'ö Zuudɛn ̀zlöö ̀zian', -wo -kë -ziö -a 'piö ̀dhia.

5

Yesu -bha mɛ ̀daan' 'ö- wo -tɔn tuö

1 ̀Dhɛ mɛ -gbaa -nu 'wo ̀nɛ 'ö Yesu ̀ya -an yö, 'yö -an to -tɔn ̀gɛnngdhö, 'ö -da -tɔn bhë -a tuö, 'ö ̀yaannu. 'Yö- -bha ̀guë' -nu -wo dho -a 'piö mü.
2 'Ö Yesu -yö yö -Zlan -wo -blɛɛ -an -dhë -sü -bha -a pö -sü 'ka ̀nɛɛ:
3 «Mɛ -nu 'wo wo -de -wun -da sia- -Zlan 'dhiö, -an -bha ̀yö -së, bhii 'ö tɔɔ -Zlan -bha -gludëdhɛ 'ö dhang- -nu 'gü, -yö -an -bha 'ka.
4 Mɛ -nu 'ö 'wo 'gbo bɔ -na, -an -bha ̀yö -së, bhii 'ö tɔɔ -Zlan -dho -an 'yënng ̀dhuë'-.
5 Mɛ -nu 'wo 'lëëlë, -an -bha ̀yö -së, bhii -Zlan -dho 'kpongtaadhɛ nu -an -dhë ̀nɛ -kɔ 'ö- 'tɔ go -a 'ka -an -dhë bhë -a 'dhö.
6 Mɛ -nu 'ö -kë kpengdhö -sü -dhɔ 'dhö -an kë -na bhë, -an -bha ̀yö -së, bhii 'ö tɔɔ -wo -dho -a yö ̀va.
7 Mɛ -nu 'wo mɛ -nu 'yena yö -na, -an -bha ̀yö -së, bhii 'ö tɔɔ -Zlan -yö -dho -an 'yena yö 'pö.
8 Mɛ -nu 'ö -an ̀zuöpiödhɛ 'dhö 'puu, -an -bha ̀yö -së, bhii 'ö tɔɔ -wo -dho -Zlan yö.
9 Mɛ -nu 'wo -nëng 'kuë- kë -na mɛ -nu 'ka, -an -bha ̀yö -së, bhii 'ö tɔɔ -Zlan -dho -an -dhɛ ɔ̀ bha 'në -nu.
10 Mɛ -nu 'wo -an 'klo bhɔ -na -Zlan ̀dhɔɔbhaa kë -sü -wun 'gü, -an -bha ̀yö -së, 'ö tɔɔ -Zlan -bha -gludëdhɛ -yö -an -bha 'ka.
11 ̀Ya kë ̀nɛ mɛ -nu ̀wa 'si -nu bho ka -gɔ, ̀wa ka 'klo -nu bhɔ 'iin ̀sua -nu kë ka -gɔ 'wun yaa -blɛɛ ka -gɔ -sü 'ka, ka -bha -kë n bha ̀guë' -nu 'ka -sü -wun 'gü, ka -bha ̀yö -së,
12 ka ̀zuö' 'glu -yö dhi ̀va, bhii ka 'kian ̀va -yö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü. -Kɔ bhë ̀nɛ 'ö -Zlan -wodhiölomɛ -nu 'wo -kë ka 'dhiö, 'wo -an 'klo bhɔa 'pö.»

'Wun 'ö -gban kweezö waa- -dhɛpuudhɛ -an -bha
(Maakö 9.50; Lukö 14.34-35)

13 'Yö Yesu -ya pö 'zü: «'Kpongtaamɛ -nu ziën, ka -kë ɲnɛ kweezö 'ö ɲya
kë pë -bha 'ö pë 'yaa bu bhë -a 'dhö. 'Kɛɛ ɲya kë ɲnɛ kweezö din 'yaa- -bha
gbɔ, -wo -dho -a -kɔklë kö -a din -yaan kë -a -bha 'zü -dëüwo ɲe? Kö -a
ɲkaa' -pë gbɛ 'yaa -dhö gbɔ, -a ɲzong' 'wo dho -a wo plaan zlöö, 'ö mɛ -nu
-wo ɲtaa -a -ta.
14 Ka 'ka tɔɔ 'kpongtaamɛ -nu -bha -dhɛpuudhɛ. Kwa- ɲtɛi' dɔ ɲnɛ pödhɛ
'ö dɔ -sü 'ka -tɔn tuö 'yaa -bin.
15 'Waa ɲlabang dɔ kö -waan dɔ 'gbonggbo ɲlöö. -Abi', -wa -dɔ ɲlabang
-dɔ -a -ta dhuö -pë -ta, 'ö -dhɛ -po mɛ -nu 'wo kɔɔ 'saadhö -an -ta.
16 -Kɔ bhë ɲnɛ 'ö ka -bha -dhɛpuudhɛ dho bhü -a 'ka mɛ -nu 'dhiö. -Yö
kë 'dhö, kö ka -bha 'wun -së kë -sü 'ö bhë -waan -a yö, kö ka Dë -Zlan 'ö
dhang- -nu 'gü bhë -waan -a 'tɔ kë ɲva.»

Mɛ ɲdaan' -wo 'ö -gban Moizö -bha tɔng -bha

17 'Ö- pö -an -dhë 'zü: «Kö ɲkun 'ö -kë ka -zo 'piö ɲnɛ, a -nu kö tɔng -nu 'ö
Moizö -ya dɔ bhë 'aan- -a 'gü ɲsiö'-, 'iin mɛ ɲdaan' -wo 'ö -Zlan -wodhiölomɛ
-nu -wa nu kwa -dhë bhë kö 'aan- -an 'gü ɲsiö'-, 'kɛɛ a -nu kö 'aan- -an 'dhiö
-mɔ 'kuë.
18 Bhii a- -blɛɛ ka -dhë giagia 'ka, -a kë ɲyië' kö dhang- waa- 'sɛ -waan
ziö, tɔng -nu 'saadhö 'wo ɲnɛ -a do ɲbɛɛn' -pin 'iin -a pë 'tee do -yö 'ka 'dho
go ö pin ɲtaa, 'ö dhö to 'dhö 'ö yöë pë -nu 'plɛ 'dhiötoyi -bha.
19 -A -wun 'gü, tɔng -nu 'wo ɲnɛ, 'kö -kë -a 'teezë 'ka, mɛ 'ö yaa- ɲbhlë -ya
'iin 'ö- pö mɛ -nu -dhë -wa kë ɲnɛ -kɔ bhë -a 'dhö, -yö -dho kë mɛ 'teezë
'ka, -Zlan -bha -gludëdhɛ 'gü dhang- -nu 'gü. 'Kɛɛ mɛ 'ö 'dhoë- tɔng -nu 'wo
ɲnɛ -an ɲbhlë -ya, kö -yaan mɛ -nu -daan -a 'ka, kö -waan -a kë ɲnɛ -kɔ
bhë -a 'dhö, -yö -dho kë mɛ ɲva 'ka -Zlan -bha -gludëdhɛ 'gü dhang- -nu
'gü.
20 A- -pö ka -dhë ɲnɛɛ: -Zlan -bha -gludëdhɛ 'ö dhang- 'gü bhë, ka -dho
-da -a 'gü, 'kɛɛ kö ka -bha -kë kpengdhö -sü bhë ɲya ziö Zuifö -nu -bha
tɔnggɔmɛ -nu waa- Falizi -mɛ -nu -bha -ta.»

Mɛ ɲdaan' -wo 'ö -gban -naazuëdhe kë -sü -bha

21 'Yö- pö 'zü: «Pë 'ö -Zlan -ya pö ka 'bhɛma -nu -dhë 'ö tɔɔ ɲnɛɛ: *Kö ɲkun
'ü mɛ zë; mɛ 'oo mɛ 'ö 'dhoë- mɛ zë, -wo -dho -a 'ka zakanmɛ 'dhiö* 'ö ka
gia- 'ka- ma.
22 'Kɛɛ ma -zë, a- -pö ka -dhë ɲnɛɛ: Mɛ 'oo mɛ 'ö 'dhoë- -da -naazuëdhe
'gü ö dheglu -mɛ buëndhö, -wo -dho dho -a 'ka 'ö za -yö dɔ -a -bha. Mɛ 'ö
ɲyaa- pö ö dheglu -mɛ -dhë: ‹Laka!› (ɲWaa- pö 'dhö kö -wa -pö: Wü -mü ü
'ka), -wo -dho -a 'ka zakanmɛ ɲva 'dhiö, 'iin mɛ 'ö 'dhoë- pö ö dheglu -dhë:
‹Somɛ -mü ü 'ka›, kö pë 'ö- -ma kun 'ö tɔɔ -a 'klo -yaan bhɔ ɲglöötiaandhö
'siö 'gü.
23 'Ö ɲya kë ɲnɛ 'bha nu gbaapë -nu 'ka -Zlan wö 'dhiö, -a -bha slabhodhɛ
-bha, 'ö ü -zo ɲya -büö ɲnɛ 'wun 'bhaa -yö ü dheglumɛ -zuëë ü buëndhö,
24 -bhö ü -bha gbaapë -nu bhë, -an 'to slabhodhɛ 'dhiö mü 'ü 'dho ɲkun
'ü ɲzuögludhi -da kaa- ü dheglu -mɛ bhë ka ziën, kö 'üën- nu ü bha gbaapë
-nu bhë -a 'ka -Zlan wö 'dhiö.
25 'Ö ɲya kë ɲnɛ mɛ ɲya 'wun -ya ü -bha, 'ö 'ka 'dho -na zadɔdhɛ -bha
'wun bhë -a ɲblɛɛ' ɲdhia, -bhö -a këdhɛ ɲmɛɛ'- kö ka -wo -yö -mɔ 'kuë 'dhiö
zian -gbloo 'piö, kö ɲkun 'ö dho ü dɔ zakanmɛ -nu kwɛɛ, kö zakanmɛ -nu
-de 'pö -waan ü -dɔ 'dhasi -nu kwɛɛ, kö -waan ü -zuö -kanso 'gü.
26 A- -pö ü -dhë 'wun gia- 'ka: Ü 'ka 'dho go mü 'gbɛɛdhö, -a 'ke ü 'ka mɛ
'ö 'dhö bhë -a -bha pë 'ö ü -bha bhë -a -yöë piën- nu -a -dhë.»

Mɛ ̱daan' -wo 'ö -gban dhe 'ö gwaan 'iin gɔɔn- 'ö dhe 'dhoë- -gɔ -an -bha ̱sɔɔn kë -sü -bha

27 'Ö Yesu -ya pö: «'Ka- ma 'saadhö ̱nɛ -Zlan -wo -ya pö: *Kö ̱kun 'ö 'ka -da dhe 'piö 'iin 'ka -da ka 'bha dhe -bha gɔɔn- 'piö,*
28 'kɛɛ ma -zë a- pö ka -dhë ̱nɛɛ: Mɛ 'oo mɛ 'ö 'dhoë- dhebɔ -ga ö buën- -a -dhɔ -yaan -a kë kö ̱ya -da -a 'piö ö ̱zuö' 'gü 'saadhö.
29 'Ö ̱ya kë ̱nɛ ü ̱kwɛɛ- 'gü 'yanga 'ö- -kë ü -püö ̱sɔɔn yaa 'gü, kö -bhö -a bho mü 'ü- ̱zong' ü 'ka ̱gbiin! ̱Yö -së kö ü bun -dhɛ 'bhaa -yö 'go ü -bha 'yö ̱zië' ü bun -bha -to 'dhö -sü 'wo ü ̱zong' ̱glöötiaandhö 'siö 'gü -a -ta.
30 'Ö ̱ya kë ̱nɛ ü ̱kwɛɛ- 'gü -kɔ ̱nɛ 'ö ü -püö ̱sɔɔn yaa 'gü, kö -bhö -a 'klu 'kan 'ü- ̱zong' ü 'ka ̱gbiin! Bhii ̱yö -së ü -bha 'ka kö ü -gbiö do 'iin ü -gɛn do -yö 'kan ü -bha, 'ö ̱zië' ü bun -to 'dhö -sü 'ü dhoë ̱glöötiaandhö 'siö 'gü bhë -a -ta.»

Mɛ ̱daan' -wo 'ö -gban dhe -bho 'blü -sü -bha
(Matiö 19.9; Maakö 10.11-12; Lukö 16.18)

31 'Ö Yesu -ya pö 'zü -a pö -sü 'ka ̱nɛɛ: «Mɛ 'ö 'dhoë- ö bha dhebɔ bho 'blü, -yö -dho -a -bho 'blü 'sëëdhɛ kpa -a -bha.
32 'Kɛɛ ma -zë, a- -pö ka -dhë ̱nɛɛ: Mɛ 'oo mɛ 'ö 'dhoë- ö bha dhebɔ kë, 'ö yaa 'to ö -wo -ta, ̱ya 'dho gɔɔn- gbɛ 'piö kö -a gɔɔn- zii bhë yö ̱nɛ 'ö- -kë 'ö dhebɔ bhë 'ö -kë ̱sɔɔnkëdhe 'ka. 'Go mü 'pö, mɛ 'ö 'dhoë- ö -kɔ kpɔ dhe 'ö 'dhö bhë -a -gɔ kö -yaan -a 'sü 'pö, kö -dadhepiömɛ -mü -a 'ka.»

Mɛ ̱daan' -wo 'ö -gban -wo -bhö -sü -bha

33 'Yö- pö 'zü: «Pë 'ö 'ka- ma, 'ö- ̱blɛɛ kwa 'bhɛma -nu -dhë 'ö tɔɔ: *Kö ̱kun 'ü ü -wo -bhö ̱sua 'ka,* 'go mü 'zü: *Kö ̱kun 'ü -wo -bhö ̱sua 'ka; 'kɛɛ pë 'ü dho -a kë 'ö tɔɔ 'wun 'ü ü -wo -bhö -a -wun 'ka kwa Dëmɛ wö 'dhiö bhë, -bhö -a kë!*
34 'Kɛɛ ma -zë, a- -pö ka -dhë: Kö ̱kun 'ka ka -wo -bhö 'gbɛɛdhö! Kö ̱kun 'ka ka -wo -bhö dhang- 'gü -dhɛ 'tɔ 'ka! Bhii 'ö tɔɔ -Zlan -bha 'gɔ -gbloo -mü -a 'ka.
35 'Iin 'ka -wo -bhö sia- -dhɛ 'tɔ 'ka bhii 'ö tɔɔ yö ̱nɛ 'ö -Zlan -gɛn -lo -a -ta -pë 'ka. 'Iin kö 'ka -wo -bhö Zeluzalɛmë -dhɛ 'tɔ 'ka, bhii 'ö tɔɔ -yö -gludë ̱va -bha pödhɛ 'ka.
36 Kö ̱kun 'ka ka -wo -bhö ka -gɔ 'tɔ 'ka, bhii 'ö tɔɔ ü -kɔ 'ka 'dho -mɔ -a -bha kö 'ü ü -bha wun ga do kë ü -de -dhë 'puu 'iin tii.
37 'Kɛɛ a- -blɛɛ ka -dhë: Ka -bha ̱ii- -yö kë ̱ii- 'ka, 'iin ka -bha -abi' -yö kë -abi' 'ka. ̱Ya 'go mü, pë -nu 'ö mɛ -nu 'dho -a pö -na -a 'piö zlöö bhë -yö -go dü 'piö.»

Mɛ ̱daan' -wo 'ö -gban -de -gbɔ bho -sü -bha
(Lukö 6.29-30)

38 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «Pë 'ö 'ka- ma 'zü 'ö tɔɔ ̱nɛɛ: *Mɛ 'ö ̱ya ö 'bhamɛ 'yan wü, -wa -bha 'wü 'pö* 'iin *mɛ 'ö ̱ya ö 'bhamɛ 'sɔn ga 'yɛ, -wa -bha 'yɛ 'pö.*
39 'Kɛɛ ma -zë a- -pö ka -dhë: Kö ̱kun 'ka ka -de -gbɔ bho mɛ 'ö 'wun yaa -kë ka 'ka bhë -a -ta! 'Ö ̱ya kë ̱nɛ mɛ ̱ya ü ̱kwɛɛ- 'gü 'to -ma, -bhö ü ̱kwaa- 'gü -bha -zɔn -a -dhë -ya -a -ma 'pö!
40 'Ö ̱ya kë ̱nɛ mɛ ̱ya kë -dhö ̱ya 'dho ü 'ka zakanmɛ 'dhiö kö -yaan ü bha sɔ 'në 'kun ü -gɔ, -bhö sɔ 'në 'ö 'dhö waa- ü bha gblang -a 'plɛ 'to -a -gɔ!

41 'Ö ɓya kë ɓnɛ mɛ 'ö -wogbiindhɛ 'dhö -a -gɔ, -a mɛ do ɓyaa- pö ü -dhë
'ü ɓkwɛɛ- 'gbiin- bun 'ü 'ta 'sü -a 'ka 'kilong do 'piö, -bhö -a bun 'ü 'dho -a
'ka 'kilong ɓplɛ -naa -bha!
42 Mɛ ɓya pë -dhɛ ü -gɔ, -bhö -a nu -a -dhë! 'Go mü, mɛ ɓya pë 'sënng
-dhɛ ü -gɔ, kö ɓkun 'ü -kɔ -a -dhë -a -ta!»

Mɛ ɓdaan' -wo 'ö -gban -a -dhɔ -kë ö yaagümɛ 'ka -sü -bha
(Lukö 6.27-28, 32-36)

43 'Yö- pö 'zü: «Pë 'ö 'ka- ma 'zü 'ö tɔɔ ɓnɛɛ: *Ü -dho -a -dhɔ kë ü -ya 'yɔɔ*
'ka, 'ü ü yaagümɛ -san zë,
44 'kɛɛ ma -zë, a- -pö ka -dhë: -Kaa -dhɔ kë ka yaagümɛ 'ka, ['ka 'dhuë-
'kpɔ mɛ -nu 'wo 'kpöü -ya ka -bha -an -bha! -Ka pë -së kë mɛ -nu 'wo ka
-san zë -na -an -dhë!] 'Go mü 'ka ɓbhɛa' mɛ -nu ['wo 'wun yaa kë -na 'ö]
'wo ka 'klo bhɔ -na -an -wun 'gü!
45 -Yö kë 'dhö kö 'kaan- kë ka Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü bhë -a gbö
-nu 'ka. Bhii 'ö tɔɔ -yö ö bha lan- -bhü 'pö -së 'ka, 'wunyaakëmɛ -nu -ta ɓnɛ
-kɔ 'ö- bhü -a 'ka mɛ këwunsëëzë -nu -ta -a 'dhö. 'Yö ö bha dha -nu ban
mɛ -nu 'wo 'wun -kë yaa -an -ta ɓnɛ -kɔ 'ö- ban mɛ -nu 'wo 'wun -së -kë
-an -ta bhë -a 'dhö 'pö.
46 'Ö ɓya kë ɓnɛ 'ka- -dhɔ kë mɛ -nu 'wo- -dhɔ -kë ka 'ka bhë -an 'ka,
-Zlan -dho ka 'kian nu -kɔklë ɓɛ? -A mɛ 'kö bhë, mɛ këwun yaazë 'wo ɓnɛ
'nii- ɓsɔnng' 'kun -mɛ -nu 'dhö bhë, wo -de 'pö, -wa -kë ɓnɛ -kɔ gia- bhë -a
'dhö.
47 'Ö ɓya kë ɓnɛ 'ka -mɛɛ kë ka dhegluzë -nu 'sloo 'ka, kö pë 'gblüünzë
'pö 'ka- -kë bhë ɓa? Mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan -bha mɛ -nu 'ka, wo gia- -wa -kë
'dhö 'pö!
48 ɓDhɛ 'ö 'dhö ɓnɛ, -ka 'wun -nu yö 'ko 'dhiö kpengdhö ɓnɛ -kɔ 'ö ka Dë
'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü bhë 'ö- kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö.»

6

Mɛ ɓdaan' -wo 'ö -gban gbaɔ -kë 'yenamɛ -nu -dhë -sü -bha

1 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö ka ka -bha -Zlan gba -kɔ
-nu -wun 'gü, kö ɓkun 'ö dho kë mɛ -nu 'yaan 'kun -sü 'ka! ɓYa kë ɓnɛ 'ka-
kë mɛ -nu 'yaan 'kun -sü 'ka, ka 'ka 'dho ka 'kian gbɛ yö, ka Dë 'ö -ya -sü
'ka dhang- -nu 'gü bhë -a 'piö.
2 ɓYa kë ɓnɛ 'bha 'wëüga nu 'yenamɛ -dhë, kö ɓkun 'ü- -kë 'ö mɛ 'yan
'yö -da -a 'gü ɓnɛ -kɔ 'ö mɛ 'yan -ta -pë kë -mɛ -nu 'dhoë- kë -na -a 'ka
-bhɔkuëkɔ -nu 'gü, 'iin -kpinngga 'piö -dhɛ -nu -bha bhë -a 'dhö! -Wa -kë
'dhö kö mɛ -nu -waan wo 'tɔ -blü. A- -blɛɛ ka -dhë 'wun gia- 'ka: Wo -zë
ɓwa wo 'kian yö 'saadhö.
3 'Kɛɛ bhi -zë, ü 'dhoë- 'wëüga nu 'yenamɛ -dhë, -bhöë kë kö ɓkun 'ö ü
'bhamɛ -de 'ö ü 'sɔɔ, 'ö- 'wun dɔ!
4 -Yö kë 'dhö kö gbaɔ 'ü- -kë bhë -yö 'to -bin -sü 'gü, kö ü Dë 'ö pë -nu 'ü-
kë -na -bin -sü 'gü 'ö -an yö bhë kö -yaan ü 'kian nu.»

Mɛ ɓdaan' -wo 'ö -gban ɓbhɛa' -kɔ -bha
(Lukö 11.2-4)

5 'Yö- pö 'zü: «Ka ɓbhɛa' -na kö ɓkun 'ka- -kë ɓnɛ mɛ -nu 'yan -ta -pë
kë -mɛ -nu 'dhö; ɓwa -dhɔ -kë -dɔ -gɛan -sü, 'wo ɓbhɛa Zuifö -nu -bha
-bhɔkuëkɔ 'gü, 'iin -kpinngga 'to 'dhiö -dhɛ -nu -bha -a 'ka kö mɛ -nu 'yan
-yaan -da wo 'gü -an 'dhö. A- -blɛɛ ka -dhë 'wun gia- 'ka: Wo -zë ɓwa wo
'kian yö 'saadhö.

6 'Kɛɛ bhi -zë, ü 'dhoë- ɓbhɛa'-, -bhö -da ü -gɔ kɔɔ 'ü 'kwɛɛ ta ü -blü 'ü
ɓbhɛa'-! ɓYa kë 'dhö ü Dë (-Zlan) 'yö ü 'piö -bin -sü 'gü bhë, 'ö pë -nu 'ü- kë
-na 'dhö 'ö- yö bhë, -yö -dho ü 'kian nu.
7 Ka 'dhoë- ɓbhɛa'-, kö ɓkun 'ka 'dhi -wo -yaan ɓplëëzë ɓblɛɛ ɓnɛ mɛ -nu
'ö 'waa -Zlan dɔ -an -bha ɓbhɛa' -kɔ 'dhö! -Yö -an -zo 'piö ɓnɛ, mɛ ɓya 'wun
ɓblɛɛ'- ɓva, yö ɓnɛ 'ö -Zlan -yö ö 'to -kë -a -wo -bha, 'ö- -bha ɓbhɛa' -wo
-daa -kë.
8 -Abi', kö ɓkun 'ka- -kë ɓnɛ -an 'dhö! 'Ö tɔɔ kö -a -de kaa pë -dhɛ ka Dë
-gɔ ɓkun, pë 'ö ka -bha -wun -yö yö -a -bha, kö ɓyaa- dɔ 'saadhö.
9 ɓBhɛa' -kɔ 'ö 'ka dho ɓbhɛa -a 'ka 'ö ɓnɛɛ:
Yi Dë, bhi 'ü -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü, ü 'tɔ 'slöösslö bhë -a ɓbhlë -yö kë
-dhö -dhɛ 'saadhö 'gü.
10 Ü bha 'tɔbhɔdhe -yö nu. Ü ɓdhɔɔbhaa -yö kë 'kpongtaa ɓnɛ -kɔ 'ö- 'ka
dhang- 'gü bhë -a 'dhö.
11 -Bhöpë 'ö -mɔ yi ɓtian' ɓdɛɛ, -bhö -a nu yi -dhë!
12 -Bhö ziö yi -bha 'wun ɓzaa' -sü -nu -ta ɓnɛ -kɔ 'ö 'yi -ziö -a 'ka mɛ -nu
-bha 'wun ɓzaa' -sü -nu -ta 'pö bhë -a 'dhö!
13 Kö ɓkun 'ü -kan yi -bha 'güdandhe -zian -ta, 'kɛɛ -bhö yi bho
këpëyaamɛ -bha 'piigbeedhɛ ɓkwaa'-. [Bhii bhi ɓnɛ 'ö -gludëdhɛ,
'piigbeedhɛ waa- 'tɔbhɔdhe 'dhö ü -gɔ ɓtoëpö 'ka. Amɛn.]
14 ɓYa kë ɓnɛ mɛ -nu -bha 'wun ɓzaa' -sü -nu 'wo- -kë ka 'ka bhë 'ka ziö
-a -ta, ka Dë 'ö dhang- 'gü, -yö -dho ziö ka -bha 'wun ɓzaa' -sü -nu -ta 'pö.
15 'Kɛɛ ɓya kë ɓnɛ kaa ziö mɛ -nu -bha 'wun ɓzaa' -sü -nu -ta, ka Dë -de
'pö yaa 'dho ziö ka -bha ɓzaa' -sü -nu -ta.»

Mɛ ɓdaan' -wo 'ö -gban -bɛn 'to -kɔ -bha

16 'Yö- pö 'zü: «ɓYa kë ɓnɛ ka ka -bɛn 'to -na, kö ɓkun 'ka ka wöödhɛ -kë
'güüzë ɓnɛ mɛ 'yan -ta -pë kë -mɛ -nu 'dhö! 'Ö 'wo wo wö -siö kö mɛ 'plɛ
-waan dɔa ɓnɛ -wo wo -bɛn 'to -sü 'gü. A- -blɛɛ ka -dhë 'wun gia- 'ka: Wo
-zë ɓwa wo 'kian yö 'saadhö.
17 'Kɛɛ bhi -zë, ü ü -bɛn 'to -na, -bhö ü wöödhɛ 'zlu, 'ü ü -bha wun -nu
-piö -së 'ka!
18 -Yö kë 'dhö kö ɓkun 'ö mɛ -nu dho -a ɓtɛi' dɔ ɓnɛ ü ü -bɛn 'to -sü 'gü.
Ü Dë dosɛn 'ö -bin -sü 'ka ü 'piö mü bhë, yö ɓnɛ 'ö dho -a dɔ. ɓYa kë 'dhö
pë -nu 'ü- kë -na -bin -sü 'gü bhë, yö 'ö- dɔ bhë yö ɓnɛ 'ö dho ü 'kian nu.»

Mɛ ɓdaan' -wo 'ö -gban ɓbhɔɔpë -nu 'wo dhang- 'gü -an -bha
(Lukö 12.33-34)

19 'Yö- pö: «Kö ɓkun 'ö ka -bha ɓbhɔɔpë -nu 'kpuɛkpɔdhɛ -yö -kë
'kpongtaa zö, bhii 'kpongtaadhɛ 'ö ɓnɛ 'ö tɔɔ -dhɛ 'ö 'lɔɔn -nu waa- 'kaɔ
'wo pë 'gü ɓsiö -a -bha, 'ö ɓkwaanmɛ -nu -wo 'kɔ kpong wü, 'wo ɓkwaan
-a -bha bhë -a -bha!
20 'Kɛɛ -ka ka -bha ɓbhɔɔpë -nu 'kpuɛ- 'kpɔ dhang- 'gü, -dhɛ 'ö 'lɔɔn -nu
waa- 'kaɔ 'waa pë 'gü ɓsiö'- -a -bha, 'ö ɓkwaanmɛ -nu wo 'ka 'dho 'kɔ kpong
wü -waan pë ɓkwaan -a -bha!
21 Bhii -dhɛ 'ö ü bha ɓbhɔɔpë -nu 'dhö -a -bha, yö ɓnɛ 'ö ü ɓzuö' 'dhö -a
-bha 'pö!»

Bun -bha -dhɛpuudhɛ
(Lukö 11.34-36)

22 'Yö- pö 'zü: «'Yanga -yö -kë ɓnɛ bun -bha -dhɛpuudhɛ 'dhö. -Potaasü
ɓya kë 'yanga -gɔ, 'ö ü bun 'gü -dhɛ 'plɛ -yö -kë 'puu.

23 'Kɛɛ ̀ya kë ̀nɛ ü 'yanga ̀ya kë yaa, kö ü bun 'plɛ 'dho -sü -mü
-dhɛtiidhɛ 'gü. 'Ö ̀ya kë ̀nɛ pë 'ö dho ü gbaa -dhɛpuudhɛ 'ka, -yö
-dhɛtiidhɛ 'gü, kö -dhɛtiidhɛ 'ö bhë -yö -dho trö ̀gbaɔnsü.»

Mɛ ̀daan' -wo 'ö -gban -Zlan waa- 'wëüga -to -an mɛ do 'piö -sü -bha
(Lukö 16.13)

24 'Yö- pö 'zü: «Mɛ gbɛ yaa 'dho -mɔ -a -bha kö -yaan yuö kë -gɔmɛ ̀plɛ
'piö. -Yö -dho -a mɛ do -san zë, 'ö- mɛ do -dhɔ -kë. -Yö -dho kpa mɛ do
-bha, 'ö -kan mɛ do -bha. -A -wun 'gü, ka 'ka 'dho -mɔ -a -bha kö 'kaan-
yuö kë -Zlan waa- 'wëüga -an -dhë 'ko ̀yië'.»

Mɛ ̀daan' -wo 'ö -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha
(Lukö 12.22-31)

25 «̀Dhɛ 'ö 'pö, a- -pö ka -dhë: Kö ̀kun 'ka dɔ pë 'ka dho -a -bhö waa-
pë -nu 'ö 'ka dho -a mü kö 'kaan- -tosiadhe kë -a -ta, 'iin sɔ -nu 'ö 'ka dho -a
-da ka -bha -an -wun ̀zɔnng' -ta! -Tosiadhe kë -sü -wun -yö 'gbee- 'ö ̀zië'
-bhöpë -ta, 'ö bun -wun 'dhö 'gbee- 'ö ̀zië' sɔ -wun -ta, 'wun gia- 'yaa -mü
-a?

26 -Ma -nu 'wo ziö -na dhang- 'gü ̀nɛ, -ka -an -ga! 'Waa pë gbɛ ta, -an
-kɔ këpë -nu gbɛ 'yaa 'dhö, 'iin -bhöpë -nu 'wo dho -a -lo wo -bha 'slëëdhɛ
-nu -bha 'yaa 'dhö. 'Kɛɛ ka Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- 'gü, -yö -bhöpë -nu -an
-dhë. ̀Dhɛ -kë 'dhö ̀nɛ, ka -wun 'yaa 'gbee- yaa ̀zië' -ma -nu 'wo bhë -an
-ta -a?

27 Dö -mü ka ziën 'ö- -bha -zotadhe 'gü 'ö dho -dhɛkpaɔyi 'bhaa -da ö -bha
-tosiadhe yi -ta -ɛ?

28 'Ö bhii ̀dhɛ ̀ya kë 'dhö ̀nɛ, -më 'ö -kë 'yö 'ka -ya sɔ 'ö 'ka dho -a kë
ka -bha, -a -wun ̀zɔnng' -ta -i? ̀Blëë' 'bin -nu 'wo kë -na ̀bhlöö- ̀nɛ, -ka
-an -ga bhë 'dhɛ! 'Waa yuö gbɛ kë, 'iin 'waa sɔ gbɛ bɔ.

29 -Yö 'dhö, a- ̀blɛɛ' -na ka -dhë ̀nɛ -gludë Salomɔ -de gia-, -a -bha
'tɔbhɔdhe 'gü, ̀bhɔɔpë ̀va 'ö -kë -a -gɔ bhë -a 'ka, sɔ 'ö dho kë -së ̀nɛ
̀blëë' 'bin -nu 'wo bhë -an do 'dhö yaa kë -a -gɔ do.

30 -Zlan 'ö sɔ -së -da -na ̀blëë' 'bin -nu 'wo ̀dɛɛ ̀bhlöödhɛ -nu -bha, 'ö
̀dhia' 'piö 'wo dho -an kan kö wo -an güö -an -bha bhë, -a -kɔ 'pö yaa 'dho
-mɔ -a -bha kö (ka 'ö ka -wun 'dhö -a -gɔ 'gbee- bhë) -yaan sɔ nu ka -dhë
bhë ̀a? Ka- -yö bhë ̀a, kë ka -bha -zoyösü -yö -ya wo 'tee bhë yö -mü.

31 ̀Dhɛ -kë 'dhö, kö ̀kun 'ka -ya ka -de -wun ̀zɔnng' -ta -a pö -sü 'ka
̀nɛɛ: ‹-Më -nu 'yi dho -a -bhö -e? -Më 'yi dho -a mü ̀i? 'Iin -më -nu 'yi
dho -a kë yi bun -bha -ɛ?›

32 Mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ wo ̀nɛ 'ö pë -nu 'wo 'dhö bhë 'wo- ̀mɛɛ
-kplawo. 'Kɛɛ ka Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- 'gü bhë -ya ̀tɛi' -dɔ ̀nɛ ka -bha
-wun -yö -yö -an -bha.

33 -Ka -Zlan -bha -gludëdhɛ waa- -tosiadhe 'ö kpengdhö -an ̀mɛɛ' 'dhiö
-blɛɛzë, kö pë -nu 'wo to, -Zlan gia- -yaan -an nu ka -dhë, -a -ta 'kpɔ 'ka.

34 -A -wun 'gü, kö ̀kun 'ka -ya -dhɛ 'ö dho kpaɔ ̀dhia' -a -wun ̀zɔnng'
-ta! 'Ö tɔɔ -dhɛkpaɔyi 'saadhö 'ö -dhö, -a -bha -zo -ta -a 'gü -wun -yö -dhö
do do 'ka. -Dhɛ do 'ö ̀kpaɔ -na bhë -a -bha ̀sëëbhodhe -yö -mɔ -a 'ka.»

7

'Wun ö -gban za -dɔ mɛ -bha -sü -bha
(Lukö 6.37-38, 41-42)

1 'Yö- pö -an -dhë 'zü: «Kö ̀kun 'ka za dɔ mɛ gbɛ -bha! -Yö kë 'dhö, kö
̀kun 'ö -Zlan dho za -lo ka tuö.

2 Bhii -Zlan -dho za -lo ka tuö ̱nɛ -kɔ 'ö 'ka za dɔ -a 'ka mɛ -nu 'wo to
-an -bha -a 'dhö. 'Ka za dɔ mɛ -bha 'gbee- 'ka, -Zlan -dho za -lo ka tuö 'pö
'gbee- 'ka.
3 -Më 'ö -kë 'ö 'lü -gba ̱va 'yö -sɔ ü 'yënngdhö bhë 'ö 'bhaa- yö, 'ö- pë 'ö
dho ü dheglu 'yënngdhö bhë, 'yö 'ü -dhɛ -ga -a 'piö e?
4 Ü -dho -a pö ü dheglu -dhë -kɔklë: ‹Dɔ, 'a pë 'ö bhë 'a- bho ü
'yënngdhö!›, 'kɛɛ kö ü -bha 'lü -gba ̱va -yö ü 'yënngdhö 'sa?
5 Mɛ 'yaan- 'kun -mɛ, -bhö ü -bha 'lü -gba bho ü 'yënngdhö poo ̱e, kö
'üën- -dhɛ yö -së 'ka, 'üën- ü dheglu -bha bho -a 'yënngdhö 'pö!
6 Kö ̱kun 'ö pë 'ö 'slööslö 'ka- nu gbɛn- -nu -dhë! -Yö kë 'dhö, kö ̱kun
'wo dho ̱dhië' ka 'piö -waan ka 'gü ̱siö'-. Kö ̱kun 'ka ka -bha -zlɔɔ -nu
'ö -an ̱bhlë 'dhö ̱va, -an -zuö -bhɔtii -nu 'dhiö! 'Yö 'wo ̱taa' -a -ta dhuö.»

Mɛ ̱daan' -wo 'ö -gban pë -dhɛ -sü, pë ̱mɛɛ' -sü waa- 'kwɛɛ -ta -ma -sü -an -bha
(Lukö 11.9-13)

7 'Yö- pö 'zü: «'Ka pë -dhɛ, ka -dho -a yö! 'Ka pë ̱mɛɛ'-, ka -dho -a yö!
'Ka 'kwɛɛ -ta -ma, -wo -dho -a po ka -gɔ!
8 Bhii mɛ 'oo mɛ 'ö pë -dhɛ, -ya yö, 'ö mɛ 'ö pë ̱mɛɛ 'ö- yö, 'ö 'wo 'kwɛɛ
-po mɛ 'ö 'kwɛɛ -ta -ma -a -gɔ.
9 Mɛ 'bhaa -yö -dhö ka ziën zö, 'ö- -bha 'në ̱ya ̱bluu'- -dhɛ -a -gɔ, 'ö -guö
kpö nu -a -dhë -a?
10 'Iin 'ö dhö ̱mɛɛ 'në sü 'ö- nu -a -dhë kö ̱ya 'yuö- -dhɛ -a -gɔ -e?
11 ̱Dhɛ mɛ 'ö 'ka mɛ -nu këwunyaazë -nu 'ka, 'ka dɔ pë -sɛɛbɔ -nu ka
-bha 'në -nu -dhë -dhɛ -dɔ bhë, kö -sama 'sama, -më 'ö -kë ka Dë 'ö dhang-
'gü, 'yaa 'dho pë -sɛɛbɔ -nu nu mɛ 'wo- -dhɛ -a -gɔ -an -dhë -ɛ?
12 Pë 'ka- 'piö kö mɛ -nu -wa kë ka -dhë bhë, -kaa kë -an -dhë 'pö! Bhii
pë 'ö Moizö -bha tɔng waa- -Zlan -wodhiölomɛ -nu -bha 'sëëdhɛ -wa -zɔn
-a 'ka yö -mü.»

Mɛ ̱daan' -wo 'ö -gban 'kɔdhi 'sɔɔsɔ -bha
(Lukö 13.24)

13 'Yö- pö 'zü: «-Da 'kɔdhi 'gbɛa -bha -sü 'ka- -ga -na bhë, ̱yö 'pëëpë 'dhö;
'kɛɛ yö ̱nɛ 'ö tɔɔ zian -gblooga 'gbɛa 'ö dho mɛ 'bhee- 'ka 'gü ̱siö' -zian
'piö; yö ̱nɛ 'ö mɛdhɛvadhɛ dhö -a -zian -ta bhë. ̱Dhɛ 'ö 'dhö ̱nɛ, -ka -da
'kɔdhi 'sɔɔsɔ -bha ̱zian'!
14 'Kɛɛ 'kɔdhi 'sɔɔsɔ bhë, yö ̱nɛ 'ö tɔɔ 'kɔdhi 'ö- -da mü -sü 'dhö 'gbee-
'ka. Yö ̱nɛ 'ö tɔɔ zian -gblooga 'ö dho ̱toëpö -këdhösü -zian 'piö, 'ö mɛ
-nu 'wo- -ta, 'wo 'tee.»

Mɛ ̱daan' -wo 'ö -gban 'lü waa- ö bhɛ -an -bha
(Lukö 6.43-44)

15 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «-Ka ka -de kë 'slë 'ka -Zlan -wodhiölomɛ
-nu ̱suazë -gɔ! 'Bhla kwi ̱nɛ 'wo- -da wo -bha 'ö 'ka -an -ga, 'wo -kë 'bhla
'ka ka -dhë bhë, 'kɛɛ a- -pö ka -dhë: ̱N 'n; wo -zë, ̱laa' -mü -an 'ka 'dhɛ!
16 Ka -dho -an dɔ -an këpë -nu -bha. 'Waa lɛzɛn -kpa bho 'kpa dan -kpɔɔ
'gü, 'iin 'waa figö bhɛ bho dhetii 'ginng 'gü.
17 'Lü 'ö 'lü -së 'ka, -yö -bha ö bhɛ -së 'ka, 'ö 'lü mɛ 'ö- yaa 'ka, 'yö bha ö
bhɛ yaa -nu 'ka 'pö.
18 'Lü 'ö 'lü -së 'ka, 'yaa bha ö bhɛ yaa -nu 'ka; 'ö 'lü 'ö 'lü yaa 'ka, 'yaa
bha 'pö ö bhɛ -së -nu 'ka.
19 'Lü 'oo 'lü 'ö yaa bha ö bhɛ -së -nu 'ka, -a 'kan ̱nɛ 'wo dho -a wo -waan
-a -zuö siöö.

20 -Kɔ do bhë -a 'ka, ka dho -Zlan -wodhiölomɛ ̀suazë -nu dɔ -a 'ka -an
këyuö -nu -bha.»

(Lukö 13.25-27)

21 'Yö- pö: «Yaa kë ̀nɛ mɛ -nu 'ö 'wo dho -a pö ‹N Dëmɛ, n Dëmɛ› 'töüdhö
bhë ̀nɛ 'ö 'wo dho -da -Zlan -bha -gludëdhɛ 'gü dhang- 'gü; 'kɛɛ dosɛn mɛ
'ö 'dhoë- n Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü, pë 'ö- 'piö 'ö- kë.

22 -Zlan -bha zakanyi 'ka, mɛdhɛvadhɛ -wo -dho -a pö n -dhë ̀nɛɛ: ‹N
Dëmɛ, n Dëmɛ, yi -Zlan 'dhi -wo -pö ü 'tɔ 'gü, yi -zuu yaa -nu -kë mɛ -nu
'gü ü 'tɔ 'gü, 'ö 'yi -dhidhaa ̀plëëzë -nu -kë ü 'tɔ 'gü›.

23 'Kɛɛ a -dho -a pö -an -dhë 'sönggö -sönggö: ‹N 'ka ka dɔ 'gbɛɛdhö, ka
'ö ka -bha -yö -kë 'wun yaa kë -sü 'ka -kplawo bhë, -ka ̀yɔɔn 'ma, 'ka 'go
n 'sɔɔ!› »

'Kɔ dɔ -dhɛ ̀plɛ
(Lukö 6.47-49)

24 'Yö- pö 'zü: «'Ö mɛ 'oo mɛ 'ö ö 'to to 'wun -nu 'ka 'go -na -a ma ̀dhia
̀nɛ -a -bha, 'ö- kun -a 'kun -kɔ gia- 'ka, -yö -dho bhɔ mɛ do 'wun -bho 'kou
dɔ -sü -zë, 'ö ö -bha 'kɔ dɔ -guö -ta -a -bha.

25 'Ö dha -yö ban, 'ö 'yiga -nu -wo pa, 'ö 'tëë -yö -ziö 'gbee- 'ka 'kɔ bhë -a
-bha, 'kɛɛ yaa -lo, bhii 'ö tɔɔ -a -gɛn -yö -gban -sü 'ka -guö -ta.

26 'Kɛɛ mɛ 'oo mɛ 'ö 'wun 'ka 'go -na -a ma ̀dhia ̀nɛ, ̀yaa- ma 'ö yaa-
'kun -a 'kun -kɔ -së 'ka, -yö -dho bhɔ mɛ do 'ö 'yaa 'wun -bho 'kou dɔ 'ö ö
-bha 'kɔ dɔ 'yënng 'gü -a -bha.

27 'Yö dha -nu -wo -ban, 'ö 'yiga -nu -wo pa, 'ö 'tëë -nu -wo -ziö 'gbee- 'ka
'kɔ bhë -a -bha, 'yö -lo. 'Ö 'kɔ 'ö 'dhö bhë, 'ö- ̀siö' 'töüdhö.»

Yesu -bha -wogbiindhɛ

28 ̀Dhɛ 'ö Yesu ̀ya yën 'wun -nu 'wo ̀nɛ -an ̀blɛɛ'- -sü -bha, mɛ gbung
-nu 'wo -kë mü bhë, 'tetundhe ̀va -yö -da -an 'gü, -a -bha mɛ ̀daan' -kɔ
̀suu'- bhë -a -wun 'gü.

29 Bhii 'ö tɔɔ yaa kë ̀nɛ Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu -bha mɛ ̀daan' -kɔ
'dhö, 'kɛɛ -yö mɛ -nu -daan -wogbiindhɛ 'ka.

8

Yesu -bha ̀wee ̀yuamɛ do -dhɛ bo -kɔ
(Maakö 1.40-45; Lukö 5.12-16)

1 ̀Dhɛ Yesu ̀ya 'go -tɔn tuö, mɛ -gbaa ̀va -wo -ziö -a 'piö.

2 'Ö ̀wee ̀yuamɛ do -yö ̀yɔɔn -a -bha, 'ö -lo ö kpɔn 'gü -a 'dhiö 'ö- pö
-a -dhë: «N -Gɔmɛ, 'ö ̀ya kë ̀nɛ ̀ya dhi ü -dhë, -bhö n -dhɛ bo!»

3 'Ö Yesu -yö ö -kɔ pa -a 'ka, 'ö- pö: «-Yö -dhi n -dhë; ü -dhɛ -yö bo!»
-Dhɛ do bhë 'wo to -a -bha, 'ö- -bha ̀wee ̀yua' -yö go -a -bha, 'ö- bun
-kë 'slööslö.

4 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, Yesu -ya -pö -a -dhë: «-Bhö ü 'to 'to -së 'ka, 'wun
'ö bhë kö ̀kun 'ü- ̀blɛɛ mɛ gbɛ -dhë! -Bhö 'dho 'ü ü -de -zɔn -Zlan -bha
slabhomɛ -dhë, -kɔ 'ü- 'ka zlöö bhë -a -zɔn -sü 'ka! 'Go mü, 'ü sla- bho ̀nɛ
-kɔ 'ö Moizö -ya -zɔn -a 'ka -a 'dhö, kö -yaan -zɔn mɛ 'plɛ -dhë ̀nɛ ü -dhɛ
̀ya bo!»

Yesu -bha Wlɔmë -mɛ -nu -bha 'dhasi -gɔmɛ -bha yuökëmɛ -dhɛ bo -kɔ
(Lukö 7.1-10)

5 Yesu -yö -kë -da ̀dhia Kapɛɛnaɔmë plöö, 'ö Wlɔmë 'dhasi ̀këng' do
-gɔmɛ do -yö -yɔɔn -a -bha, -a -dhɛ -a -gɔ -sü 'ka kö -yö nu ö -dhë,

6 'Ö- pö: «N -Gɔmɛ, n bha yuökëmɛ -yö wɔ -sü 'ka kɔɔ, 'tinng ɓyua' ɓyaa-
'kun, 'ö- 'yënng 'dhö bhɔ -na ɓgbaɔnsü.»

7 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «A -dho -lo ü -gɔ kɔɔ kö 'a- 'dhɛ bo.»

8 'Kɛɛ 'dhasi ɓkëng' do ɓkɔɔnmɛ 'ö bhë -ya -pö -a -dhë: «N -Gɔmɛ, yaa n
-ma 'kun kö 'ü -da n -gɔ kɔɔ, 'kɛɛ -bhö ü -wo dosɛn 'kpaan pö, ma yuökëmɛ
bhë -a -dhɛ -dho bo.

9 Ma gia-, n ɓkɔɔnmɛ -nu -wo -dhö, 'ö 'a 'dhasi 'bhaa -nu ɓkɔɔn 'pö. ɓYa
kë ɓnɛ 'ma- pö mɛ do -dhë -yö 'dho, 'yö dho n -wo 'ka; 'ö 'ma- pö -a 'bhaa
-dhë -yö nu, 'ö nu n -wo 'ka, 'ö 'ma- pö ma yuökëmɛ -dhë: ‹-Bhö pë 'ö ɓnɛ
-a kë!› 'Ö- kë n -wo 'ka.»

10 ɓDhɛ 'ö Yesu ɓyaa- -wo 'ö bhë -a ma, 'ö- -ga -kpɛ 'ka, 'yö- pö mɛ -nu
'wo -kë -a 'piö bhë -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka, -zoyösü ɓsuu'-
'ö ɓnɛ, n 'ka- yö Izlaɛlö -sɛ 'gü do.

11 A- -pö ka -dhë ɓnɛɛ: Mɛdhɛvadhɛ -wo -dho go lan- bhɔ ɓzian', 'wo
go lan- -püö ɓzian', 'ö 'wo -yadhɛ sü Ablaamö 'dhö, Izaakö 'dhö, 'ö Zakɔbö
'dhö -an 'piö -Zlan -bha -gludëdhɛ 'gü dhang- -nu 'gü, 'wo pë -nu -bhö wo
'ko ɓbhaa.

12 'Kɛɛ mɛ -nu 'wo dho kë -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö -bha 'ka -bezë, 'ö waa
kë -a 'ka gbɔ bhë, -wo -dho -an -zuö plaan -dhɛtiidhɛ 'gü, 'ö -dhɛ bhë -a 'gü
'wo 'gbo -nu bɔ, 'wo wo 'sɔn -nu -bhö -a -bha.»

13 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö 'dhasi ɓkëng' do ɓkɔɔnmɛ bhë -a
-dhë: «-Bhö 'dho ü -gɔ kɔɔ, -yö -dho kë ü -dhë ɓnɛ -kɔ 'ü ü -zo yöë bhë -a
'dhö!»

'Ö 'dhasi ɓkëng' do ɓkɔɔnmɛ 'ö bhë 'ö- -bha yuökëmɛ -dhɛ -yö bo 'töng
gia- bhë -a 'ka.

Yesu -bha 'yuamɛ ɓplëëzë -dhɛ bo -kɔ
(Maakö 1.29-34; Lukö 4.38-41)

14 Yesu -yö -dho Piɛɛ -gɔ kɔɔ; 'yö Piɛɛ ɓda yö kö -yö ɓwaannu ɓsüë', 'ö
tɔɔ 'gii- -kɔ -yö -kë -a kwi ɓlöö.

15 'Ö Yesu -yö pa -a -kɔ 'ka, 'ö to mü 'ö- -bha 'yua -yö bo 'ö ɓluu 'ö yö
-bhöpë -kë -an -dhë -sü -bha.

16 ɓDhɛ 'ö 'yinia -dhɛ ɓya dɔ, 'ö mɛ -nu -wo nu, mɛ 'ö -zuu yaa -yö -kë
-an 'gü ɓplëëzë 'ka bhë -an 'ka Yesu 'piö. 'Yö -zuu yaa -nu 'wo bhë, Yesu
-yö -an -kë mɛ -nu 'wo bhë -an 'gü ö -wo 'ka; 'ö 'yuamɛ -nu 'wo -kë mü
'töüdhö, 'yö -an 'plɛ -dhɛ bo.

17 -Ya -kë 'dhö, kö pë 'ö -Zlan -wodhiölomɛ Ezai -ya ɓblɛɛ bhë, -a 'dhiö
-yaan -mɔ 'kuë. -Ya -pö: *-Yö yi 'tɔ -siö -dhɛ -nu -bho yi -bha, 'ö yi -bha 'yua
-nu bho yi 'gü.*

Mɛ 'wo- 'piö kö -wo ziö Yesu 'piö
(Lukö 9.57-62)

18 ɓDhɛ 'ö Yesu -yö mɛ gbung -nu 'wo -kë -a -zü bhë -an yö, 'yö- pö ö -bha
ɓguë' -nu -dhë kö -wo bɔ 'yi 'kpong gbɛ 'dhiö ɓzian'.

19 ɓDhɛ 'ö ɓya kë 'dhö, 'ö Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ do -yö ɓyɔɔn -a -bha
'ö- pö -a -dhë: «N -Gɔmɛ, -dhɛ 'saadhö 'ü dhö dho -a -bha, a -dho ziö ü
'piö.»

20 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «Diɔng -nu -wɔ -a 'gü -du -yö -dhö, 'ö
-ma -nu -wɔ -a 'gü -kɔ 'dhö -dhö, 'kɛɛ -dhɛ 'ö dho kë ma Mɛgbö n wɔ -dhɛ
'ka, kö 'aan- n 'tɛɛ pa -a -bha 'yaa -dhö.»

21 'Ö- -bha ɓguë' -nu mɛ do -ya pö -a -dhë: «N -Gɔmɛ, -bhö 'we -a -bha
'dhiö n -gɔ, kö 'a 'dho n dë -bin ɓdhia. 'Ma 'go mü kö 'a nu 'a ziö ü 'piö.»

22 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «-Bhö ziö n 'piö 'ü ü ̀kwaa' gamɛ
-nu -zü, -wo wo 'ko -bin 'sa!»

Yesu -bha 'buu -dho sia- -kɔ
(Maakö 4.35-41; Lukö 8.22-25)

23 ̀Dhɛ -kë 'dhö, Yesu -yö -da 'yitagɔ do 'gü, 'ö- -bha ̀guë' -nu -wo -ziö
-a 'piö.
24 'Kan 'wo- wo wo -ta ̀nɛ, 'ö 'buu 'gbee- -yö yö ziö -sü 'gü, 'yipuë ̀va
bhë -a -ta kö 'yi -yö -ma -na 'yitagɔ bhë -a -bha 'gbee- 'ka, kö 'yi kpö -nu
-wo ̀luu' -na -dhɛ 'saadhö 'gü, kö 'yi -yö -lo -na 'yitagɔ 'ö bhë -a 'gü. Yesu
'pö, -yö -kë yi zë -dhiadhö.
25 'Ö- -bha ̀guë' -nu -wo ̀yɔɔn -a -bha, 'wo pa -a -bha, 'wo- pö -a -dhë:
«Yi Dëmɛ, -bhö kwa dha, kwa 'dhoë- ga!»
26 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Më 'ö -kë 'ka -suö ̀duö 'dhö e? Kë 'ö ka -bha
-zo -yö -Zlan -bha -sü -ya wo 'tee bhë, -yö ya ̀dhɛɛ!»
̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'yö ̀luu 'yö 'wun ̀blɛɛ 'gbee- 'ka 'buu waa- 'yi kpö
-nu ̀va bhë -an 'ka, 'ö -dhɛ -ga diin ̀va -yö -kë -dhö.
27 'Ö 'tetundhe -yö -da -an 'plɛ 'gü, 'ö 'wo- pö: «Mɛ ̀suu'- -mlë 'ö ̀nɛ 'ö
'buu -nu, 'yi kpö -nu -de gia-, -wo 'wun ma -a -ta ̀nɛɛ ̀ɛ?»

Yesu -bha gɔɔn- -nu ̀plɛ 'ö -zuu yaa -nu -wo -kë -an 'gü -an -dhɛ bo -kɔ
(Maakö 5.1-20; Lukö 8.26-39)

28 ̀Dhɛ 'ö Yesu ̀ya -lo Galile 'yipuë bhë -a zlöö, Gadaleni -sɛ 'gü ̀zian',
'ö gɔɔn- -nu ̀plɛ -wo -go blɔɔn- ̀taa ̀zian', 'wo nu -a -gɔ zian-. Mɛ ̀plɛ
'wo bhë -zuu yaa -nu -wo -kë -an 'gü; 'ö- -wun 'gü -wo -kë -suö -an -dhë
̀dhia zian bhë -a -ta; -dhɛ 'to -na zlöö, kö bɔ -dhɔ 'yaa mɛ gbɛ kë -na zian
-gblooga 'ö bhë -a 'ka gbɔ;
29 'wo yö ̀gblaa 'gbla -sü 'gü 'wo- pö: «-Më 'ü 'dhoë- kë yi 'ka bhë ̀ɛ,
-Zlan Gbö, ü -nu zö kö 'üën- yi 'klo bhɔ -a 'töng 'yö dho kaa bhë -a 'dhiö
a?»
30 -Bhɔtii -gbaa ̀va -wo -kë wo -bha -bhöpë ̀mɛɛ' ̀dhia -an 'ka ̀gbiin
'dɛdɛ 'ka.
31 ̀Dhɛ -ya -kë 'dhö, 'ö -zuu yaa -nu 'wo bhë -wo ̀bhɛa Yesu -dhë 'wo-
pö: «̀Ya kë ̀nɛ ü -dho yi kë, kö -bhö yi bɔ -bhɔtii -nu 'wo ̀nɛ -an 'gü!»
32 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka 'dho!» 'Ö -zuu yaa -nu -wo go gɔɔn- -nu
̀plɛ 'wo bhë -an 'gü, 'wo dho -bhɔtii -nu 'wo bhë -an 'gü. 'Ö to mü, -bhɔtii
-nu 'wo bhë 'ö -an -blazë, -wo ̀yɔɔ goo -bha, 'ö 'wo nu 'wo -püö 'yipuë bhë
-a ̀bhaa 'töüdhö, 'ö -an 'plɛ 'gü -yö -siö yiö.
33 'Ö gɔɔn- -nu 'wo -kë -bhɔtii -maakëmɛ -nu 'ka bhë, 'wo ̀duë 'wo dho
plöö, 'ö pë -nu 'wo kë 'saadhö waa- 'wun 'ö -gban gɔɔn- -nu ̀plɛ 'ö -zuu
yaa -nu -wo -kë -an 'gü -be -a -bha bhë, 'wo- ̀blɛɛ mɛ -nu -dhë.
34 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'ö mɛ -nu 'töüdhö 'wo go pö- bhë -a 'gü, 'wo yö plaan,
'wo dho Yesu -gɔ zian-. ̀Dhɛ 'ö 'wo- yö, 'wo ̀bhɛa -a -dhë kö -yaan 'go wo
-bha 'sɛgɔ bhë -a -ta.

9

Yesu -bha 'tinngmɛ do -dhɛ bo -kɔ
(Maakö 2.1-12; Lukö 5.17-26)

1 Yesu -yö -da 'yitagɔ 'gü, 'yö 'yipuë ̀va bhë 'yö- -kan 'zü, 'yö nu ö -gɔ
plöö.
2 'Ö mɛ -nu -wo nu 'tinngmɛ do 'ö -kë wɔ -sü 'ka ̀sɛɛ' -ta -a 'ka -a ̀dhia.
̀Dhɛ 'ö Yesu ̀ya gɔɔn- -nu 'wo bhë -an -bha -zo -yö ö -bha -sü yö, 'yö-

pö 'tinngmɛ bhë -a -dhë: «Ma 'në, ü 'gü dɔ ü -de -gɔ 'gbee-, 'ma ziö ü bha
ʃsɔɔn yaa -nu -ta!»
3 ʃN 'n, ʃdhɛ -kë 'dhö, 'ö Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu mɛ 'bhaa -nu -wo
yö -a pö -sü 'gü wo ʃzuö' 'piö ʃnɛɛ: «'Ö, gɔɔn- bhë ʃya ʃdaɔn pö -Zlan
-dhë.»
4 Yesu -yö -an -bha -zo -ta -a 'gü -wun -dɔ. ʃDhɛ -kë 'dhö, 'yö- pö -an
-dhë: «-Më -kë 'ö -zotadhe yaa ʃsuu'- -nu 'wo ʃnɛ 'wo -kë ka 'gü i?
5 -A pö -sü ‹ü bha ʃsɔɔn yaa -nu -wun ʃya yën› 'pö 'pëëpë, 'iin -a pö -sü
‹-bhö ʃluu'- 'ü 'ta 'sü› bhë yö 'pö 'ö 'pëëpë e?
6 'Kɛɛ a- 'piö kö 'ka- dɔa ʃnɛ, -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö ma, Mɛgbö, n -gɔ
'kpongtaa zö kö 'a ziö mɛ -nu -bha ʃsɔɔn yaa -nu -ta.»
ʃDhɛ ʃya kë 'dhö, 'ö- pö 'tinngmɛ bhë -a -dhë: «-Bhö ʃluu'- 'ü ü -bha
ʃsɛɛ' 'sü 'ü 'dho ü -gɔ kɔɔ!»
7 'Ö gɔɔn- 'ö bhë 'ö ʃluu, ('ö ö -bha ʃsɛɛ' sü,) 'ö dho ö -gɔ kɔɔ.
8 ʃDhɛ 'ö mɛ gbung -nu 'wo -kë mü ʃwa pë -nu 'wo ʃnɛ -an yö, 'suö -yö
-da -an 'gü, 'wo yö -Zlan 'tɔ -blü -sü -bha, -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü ʃsuu'- 'ö-
nu mɛ 'bhee- -nu -dhë 'dhö bhë -a -wun 'gü.

Yesu -bha Matiö ʃdhɔɔ kë -kɔ
(Maakö 2.13-17; Lukö 5.27-32)

9 Yesu -yö -go -dhɛ bhë -a -bha. 'Ö- -bha ziö -sü 'ka, kö ʃya ö 'bhle 'tee
ʃyɔɔn 'dhiö, -yö -kpën gɔɔn- do 'wo- -dhɛ Matiö -a -bha kö -yö -ya -sü 'ka
'nii- ʃsɔnng' -bho -a 'gü -kɔ 'gü, 'yö- pö -a -dhë: «-Bhö ziö n 'piö!» 'ö Matiö
-yö ʃluu 'yö -ziö -a 'piö.
10 Yesu waa- ö -bha ʃguë' -nu -wo -kë pë -bhö -sü 'gü Matiö -gɔ kɔɔ. 'Nii-
ʃsɔnng' 'kun -mɛ -nu ʃplëëzë waa- mɛ -nu 'ö -an 'tɔ 'gü ʃya ʃsiö' -an këpë
yaa -nu -wun 'gü, -wo -kë -an 'piö mü pë -bhö ʃdhia 'pö.
11 ʃDhɛ 'ö Falizi -mɛ -nu -wo 'wun 'ö bhë -a yö, 'yö 'wo- pö Yesu -bha
ʃguë' -nu -dhë: «-Më 'ö -kë 'ö ka -gɔmɛ waa- 'nii- ʃsɔnng' 'kun -mɛ -nu
waa- mɛ -nu 'ö -an 'tɔ 'gü ʃya ʃsiö'- -an këpë yaa -nu -wun 'gü, 'wo pë -bhö
-na wo 'ko ʃbhaa bhë ʃɛ?»
12 Yesu -yö -an -wo -ma; 'yö- pö -an -dhë: «Mɛ -nu 'ö 'yua 'yaa -an -bha
bhë, -an -bha -wun 'yaa ʃdhɔngtrɔ -bha; 'kɛɛ mɛ -nu 'ö 'yua 'dho -an -bha
ʃnɛ 'wo nu ʃdhɔngtrɔ 'piö.
13 -Wo kpö 'në 'bhaa -yö -ya -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü. -Ka 'dho 'ka-
pö, 'ka ka -zo 'ta -a -gɛn -wun 'gü kö 'kaan- -a dɔ. -Wo bhë -ya pö: *Mɛ 'yena
yö -sü 'ö tɔɔ pë 'ö- -dhɔ -yö n -kë. 'Kɛɛ 'maa slapë -nu 'piö.* » 'Ö Yesu -ya
pö 'zü: «Bhii n 'ka nu mɛ -nu 'wo kpengdhö -an -dhɛ ʃdhia, 'kɛɛ mɛ -nu 'ö
'wo ʃsɔɔnyaamɛ -nu 'ka ʃzian' 'yö 'a nu -an -dhɛ.»

'Wun 'ö -gban -bɛn 'to -sü -bha -a ʃblɛɛ'- 'ö Yesu -ya wo
(Maakö 2.18-22; Lukö 5.33-39)

14 Zan Batisö -bha ʃguë' -nu -wo -yɔɔn Yesu -bha, 'wo- ʃdhɛɛ' kpɔ -a pö
-sü 'ka ʃnɛɛ: «-Më 'ö -kë 'ö yië- Falizi -mɛ -nu 'yi yi -bɛn to -kplawo, 'ö ü
-bha ʃguë' -nu 'waa- kë ʃnɛ -kɔ bhë -a 'dhö 'pö e?»
15 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Mɛ -nu 'wo -an ʃdhɔɔ -kë, dhe 'sü
'wlaan- -ta, -an wö 'ka 'dho -siö kö dhe 'sü -gɔɔn -yö ʃtun -an 'piö. 'Kɛɛ
'töng -dho nu kö -waan dhe 'sü -gɔɔn 'sü -an -gɔ; 'töng 'ö 'dhö bhë 'wo dho
wo -bɛn to -a 'ka.
16 Mɛ gbɛ 'yaa sɔ 'klu -dëü ʃnëng sɔ 'klu zii -bha -yaan -an -wɔ. ʃYa kë
'dhö, sɔ 'klu -dëüzë -yö -dho dho 'kou, 'ö ziizë -gan, 'ö 'blë -dhɛ -yö -kë 'zü
ʃva.

17 'Go mü 'zü, yɔ 'ö 'vuu dho -da -na, 'waa- yö 'pö ɓpuu' zii 'gü. ɓYa kë
'dhö 'puu bhë -yö -wü, 'ö yɔ -yö 'daawo. 'Ö kö pë 'plɛ 'gü ɓya ɓsiö'-. Pë 'wo-
-kë 'ö tɔɔ yɔ -dëü yö 'wo- wo ɓpuu' -dëü 'gü, 'ö -an 'plɛ -wo to -së 'ka.»

Zuifö -nu ɓkɔɔnmɛ 'dhu do waa- dhebɔ 'yö pa Yesu -bha sɔ 'ka
(Maakö 5.21-43; Lukö 8.40-56)

18 Yesu -yö -to 'wun -blɛɛ -an -dhë -sü 'gü, 'ö Zuifö -nu ɓkɔɔnmɛ do -yö -nu
'yö -lo ö kpɔn 'gü Yesu 'dhiö, 'ö- pö -a -dhë: «N 'dhu 'gü ɓya ɓsiö' 'piöklöözë
ɓnɛ, 'kɛɛ -bhö nu 'ü ü -kɔ kpa -a -ta kö -yö -büö.»

19 Yesu -yö ɓluu 'ö waa- ö bha ɓguë' -nu 'wo -ziö -a 'piö.

20 Dhebɔ do 'ö fɛi yën ɓyua' -yö -kë -a 'yënng bhɔ ɓdhia -kwɛ 'gɔɔ- do ö
ga ɓplɛ 'piö bhë -yö -yɔɔn Yesu -bha, -bɔ -a ɓzlöö -sü 'ka, 'yö pa -a -bha sɔ
'to 'dhiö 'ka.

21 Bhii -ya -pö ö -de 'gü ɓnɛɛ: «'Ma n 'gü dɔ 'gbee- ɓsia 'ma 'pa -a -bha sɔ
'to 'dhiö 'kpaan -de 'ka, n -dhɛ dho bo.»

22 Yesu -yö -dhië ö -zü, 'ö- yö, 'ö- pö -a -dhë: «Ü 'gü dɔ 'gbee-, n 'dhu! Ü
-bha -zo yö -sü ɓya ü -dhɛ bo.»

'Ö -dhɛ do bhë -a 'gü 'ö- -dhɛ -yö bo.

23 Yesu -yö -lo Zuifö -nu ɓkɔɔnmɛ do bhë -a -gɔ kɔɔ. ɓDhɛ 'ö ɓya -kpën
'truupiömɛ -nu waa- mɛ -nu gbung 'wo -kë 'gbo bɔ ɓdhia wo -de ɓmaa 'ma
-sü 'ka bhë -an -bha,

24 'yö- pö -an -dhë: «-Ka 'go zö 'ka yö plaan, bhii 'nëdhezë bhë yaa ga, yi
'ö- zë -na bhë.»

'Ö 'wo yö wo -wo -lo -a 'ka -sü 'gü.

25 ɓDhɛ ɓwaa- pö mɛ gbung 'ö bhë -an -dhë -wo 'dho plaan, 'ö ɓwa yö
plaan, 'ö Yesu -yö -da kɔɔ mü, 'yö -ya 'nëdhezë 'ö bhë -a -kɔ -bha; 'ö ɓdhɛ
ɓya -büö, 'ö ɓluu.

26 'Ö 'wun bhë 'ö- -taɔ -yö -pɛn 'sɛgɔ 'pian 'ö bhë -a -ta.

Yesu -bha 'yënngtiimɛ ɓplɛ -dhɛ bo -kɔ

27 Yesu -yö -go -dhɛ bhë -a 'gü. -Yö -kë bɔ ɓdhia -dhɛ 'bhaa -bha, 'ö
'yënngtiimɛ ɓplɛ -wo yö -ziö -a 'piö -sü -bha ɓgblaa 'gbla -sü 'ka ɓnɛɛ:
«-Bhö yi 'yena yö e, Davidö gbö!»

28 ɓDhɛ 'ö Yesu ɓya -lo kɔɔ, 'ö 'yënngtiimɛ ɓplɛ 'wo bhë 'wo ɓyɔɔn -a
-bha 'zü; 'ö Yesu -yö -an ɓdhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «Ka- -dhɛ 'wun gia- ɓnɛ, a -mɔ
-a -bha kö 'aan- ka -dhɛ bo ɓa?»

'Ö 'wo- -daa -kë -a -gɔ 'wo- pö: «ɓIi dhö, yi ü -wun -dhɛ 'wun gia-, yi
-Gɔmɛ.»

29 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö ö -kɔ yö -an wö -bha -a pö -sü 'ka ɓnɛɛ:
«Kö -yö kë ka -dhë ɓnɛ -kɔ 'ö 'ka ka -zo yöë n -ma bhë -a 'dhö!»

30 'Ö -an 'yan -yö -dhɛ yö. 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë, -gbaɔn -a -ta dhuö
-sü 'ka ɓnɛɛ: «-Ka ka 'to 'to -së 'ka, 'wun 'ö ɓnɛ kö ɓkun 'ka- ɓblɛɛ mɛ gbɛ
-dhë!»

31 'Kɛɛ -wo -dho, 'ö 'wo Yesu -wun ɓblɛɛ 'sɛgɔ 'pian 'ö zian bhë -a 'ka bhë
-a -ta, -dhɛ 'saadhö 'gü.

Yesu -bha 'tuunmɛ do -dhɛ bo -kɔ

32 Yesu -yö -kë 'dho ɓdhia, 'ö 'wo nu gɔɔn- do 'ö 'tuunmɛ 'ka -a ɓdhia; pë
-kë 'ö -kë 'dhö bhë 'ö tɔɔ -zuu yaa -yö -kë -a 'gü.

33 ɓDhɛ -zuu yaa bhë 'ö Yesu ɓyaa- kë, ɓya 'go -a 'gü, 'ö 'tuunmɛ bhë 'yö
yö 'wun ɓblɛɛ'- -sü -bha. 'Tetundhe -yö -da mɛ -gbaa ɓva 'wo -kë mü bhë
-an 'gü, 'ö 'wo- pö: «Kwaa pë 'ö ɓsuu'- 'dhö ɓnɛ -a yö Izlaɛlö -sɛ ɓnɛ -a 'gü
do!»

34 'Kɛɛ Falizi -mɛ -nu -zë -wa -pö: «-Zuu yaa -nu -gɔmɛ ɓnɛ 'ö -kɔ -mɔ
'wun -bha -sü nu Yesu -dhë, 'yö -zuu yaa -nu 'wo bhë 'yö -an kë -na -a 'ka
bhë.»

Yesu -bha mɛ -gbaa -nu 'yena yö -sü

35 Yesu -yö -bɔ 'kwi -pö -nu waa- pödhɛ -nu 'gü, 'yö mɛ -nu ɓdaan Zuifö
-nu -bha -bhɔkuëkɔ -nu 'gü, 'wuntaɔsë 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhɛ -wun
-bha -a ɓblɛɛ'- -sü 'ka, kö -yö 'yuamɛ 'saadhö waa- 'tɔsiömɛ -nu -an -dhɛ
bo -na.
36 'Ö mɛ -gbaa -nu 'wo -kë -a 'piö bhë, -an 'yena ɓva -yö -da -a 'gü, bhii
'ö tɔɔ -an 'gü ɓya ga. 'Go mü ɓfaan' 'yaa -an 'gü gbɔ, 'ö ɓwa kë ɓnɛ 'bhla
-nu 'ö -an -maakëmɛ 'yaa 'dhö 'ö ɓwa -pɛn -an 'dhö.
37 -A -wun 'gü 'ö Yesu -ya pö ö bha ɓguë' -nu -dhë: «-Mlü ɓya ga ɓva 'kɛɛ
yuökëmɛ -nu 'waa ɓva;
38 kö -ka ɓbhɛa' bhlö- dëmɛ -dhë kö -yö yuökëmɛ -nu 'bhaa bɔ kö -waan
-a -bha -mlü -nu 'kan!»

10

Yesu -bha ö -bha bɔmɛ -nu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ ɓdhɔɔ kë -sü
(Maakö 3.13-19; Lukö 6.12-16)

1 Yesu -yö ö bha ɓguë' -nu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ 'wo bhë -an ɓdhɔɔ -kë, 'yö
-kɔ -mɔ 'wun -bha -sü nu -an -dhë kö -waan -zuu yaa -nu bho -a 'ka mɛ
-nu 'gü, -waan 'yuamɛ -nu 'saadhö waa- ɓniɔɔmɛ -nu -an -dhɛ bo.
2 Yesu -bha bɔmɛ 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ 'wo bhë -an 'tɔ 'ö ɓnɛ: Mɛ -blɛɛzë 'ö
tɔɔ Simɔ 'wo- 'tɔ kpɔ Piɛɛ 'ka, waa- ö dheglu Andre; Zakö waa- ö dheglu
Zan, 'wo -kë Zebede gbö -nu 'ka;
3 Filipö, Baatelemi, Toma, Matiö 'yö -kë 'nii- ɓsɔnng' 'kun -mɛ 'ka -be;
Zakö 'ö -kë Alefe gbö 'ka; Taade,
4 Simɔ 'yö -kë 'yënngsiömɛ 'ka ö -bha 'sɛgɔ -wun 'gü, Zuda Ikaliɔtö 'ö dho
zlöö 'ö Yesu dɔ ö yaagümɛ -nu kwɛɛ.

Yesu -bha ö bha bɔmɛ -nu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ 'wo bhë -an bɔ 'ö- wo
(Maakö 6.7-13; Lukö 9.1-6)

5 Yesu -yö ö bha ɓguë' -nu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ 'wo bhë -an -bɔ, -a -pö -an
-dhë -sü 'ka ɓnɛɛ: «Kö ɓkun 'ka dho 'sɛgɔ 'ö mɛ -nu 'wo- 'gü, 'waa Zuifö 'ka
bhë -an 'gü, 'iin kö ɓkun 'ka -da Samali -mɛ -nu -gɔ pödhɛ -nu 'gü!
6 -Ka 'dho ɓzian' 'bhla -tuë -nu 'wo ɓdhɔng' -sü 'ka Izlaɛlö -sɛ 'gü -an 'piö!
7 Ka -bha 'ta 'ö bhë -a 'gü, -ka -Zlan -wo ɓblɛɛ'- -a pö -sü 'ka ɓnɛɛ: ‹-Zlan
-bha -gludëdhɛ 'ö dhang- -nu 'gü bhë, -a 'töng ɓya yö ɓklöö'.›
8 -Ka 'yuamɛ -nu -dhɛ bo, 'ka mɛ -nu bho ga 'gü, -ka ɓwee ɓyuamɛ -nu
-dhɛ bo, 'ka -zuu yaa -nu bho mɛ -nu 'gü! 'Piigbeedhɛ 'ö -Zlan -ya nu ka
-dhë kö pë -nu 'wo bhë 'ka -an kë -a 'ka bhë, -ya gbaɔ ka -gɔ 'kpaan. Ka
-de 'pö, -ka 'wunsë -nu 'wo bhë -an kë mɛ -nu -dhë 'kpaan.
9 Kö ɓkun 'ka 'wëü- 'dhɛ -nu, 'iin 'wëü- 'sɛɛn- -nu -an gbɛ sü ka -kɔ 'piö!
10 'Go mü, kö ɓkun 'ka pë -da -a 'gü -pë 'wo dho -a 'ka 'ta -nu 'gü -nu,
'bhɛi kë ɓplɛ -naa -nu, -yö -gɛan -sakpa -nu, 'iin 'lünë gbɛ -nu sü ka -kɔ
'piö! 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, yuökëmɛ ɓdua' -mü kö pë 'ö- -bha -wun 'dhö -a
-bha -a nu -a -dhë.
11 ɓYa kë ɓnɛ 'ka -da 'kwi -pö 'iin pödhɛ -nu 'gü, -ka mɛ 'ö -dhɔ ɓkaa', kö
-yaan ka -nia 'kun -a ɓmɛɛ', kö 'ka 'dho -a -gɔ kɔɔ; -ka 'to mü, -yö 'dho -yö
yöë ka -bha -go pödhɛ bhë -a 'gü -yi -bha.
12 'Kɔ 'saadhö 'ka dho -da -a 'gü, -ka -a pö -a 'gü -mɛ -nu -dhë:
‹ɓZuöyagluu -yö kë ka -gɔ!›

13 ŋYa kë ŋnɛ 'kɔ bhë -a 'gü -mɛ -nu ŋwa ka -nia 'kun, ka -bha ŋzuöyagluu
-mɛɛ bhë -yö 'to -an -ta. 'Kɛɛ ŋya kë ŋnɛ waa ka -nia 'kun, ka -bha
ŋzuöyagluu -mɛɛ 'ö bhë -ka -a 'sü 'ka ziö ka -bha pë 'ka!
14 ŋYa kë ŋnɛ 'kɔ 'bhaa 'gü, 'iin 'kwipö 'bhaa 'gü, waa 'we -a -bha -waan
ka -nia 'kun, 'iin -waan wo 'to kë ka -wo -bha, -ka 'go -dhɛ bhë -a 'gü; 'kɛɛ
-ka ka -gɛn ŋkpënng -yö kë 'dhö kö -büö -bi 'ö to ka -gɛn -bha pödhɛ bhë
-a 'gü bhë -yö 'go mü.
15 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka, -Zlan -bha zakanyi 'ka, Sodɔmë -mɛ -nu
waa- Gomɔɔ -mɛ -nu, pë 'ö dho kë -an 'ka, yö 'ka 'dho kë pë gbɛ 'ka -yaan
zië pödhɛ 'ö 'dhö bhë -a 'gü -mɛ -nu -bha -ta.»

'Klobhɔdhe -yö -dho nu
(Maakö 13.9-13; Lukö 21.12-17)

16 'Yö- pö -an -dhë 'zü: «-Ka ka 'to 'to, a ka -bɔ ŋnɛ 'bhla -nu 'dhö ŋlaa'
-nu ziën. -A -wun 'gü, -ka kë -glengzë, 'ka kë mɛ -nu 'ö 'wun yaa 'yaa -an
'gü -an 'ka!
17 -Ka ka -zo kë ka -de 'piö mɛ -nu -gɔ, bhii -wo -dho bɔ ka 'ka za -dɔ
-a 'gü -kɔ -nu 'gü; 'go mü 'wo dho ka -ma -klaaga -nu 'ka, Zuifö -nu -bha
-bhɔkuëkɔ -nu 'gü.
18 -Wo -dho dho ka 'ka mɛ -gɔ ŋtaa -mɛ -nu waa- -gludë -nu -an 'dhiö n
-wun 'gü; 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë -yö -kë 'dhö kö 'kaan- ka -bha -tɔmɔdhɛ -nu
kë -an wö 'dhiö 'iin mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an wö 'dhiö.
19 'Ö ŋwa ka 'kun ŋwa 'dho ka 'ka za -dɔ -a 'gü -kɔ -nu 'gü, kö ŋkun 'ka
-ya pë 'ka dho -a ŋblɛɛ'- -a -wun ŋzɔnng' -ta 'iin -kɔ 'ö 'ka dho 'wun ŋblɛɛ'-
-a 'ka -a -wun ŋzɔnng' -ta! -Wo 'ö 'ka dho -a ŋblɛɛ'- -an wö 'dhiö, -yö -dho
dɔ ka 'dhi 'töng gia- bhë -a 'ka.
20 -Wo -nu 'wo bhë waa 'dho go ka 'gü, 'kɛɛ -Zuu 'slööslö 'ö go ka Dë -Zlan
'piö ŋnɛ, 'ö dho bɔ ka 'gü -yaan -an ŋblɛɛ'-.
21 Dhegluzë -nu -wo -dho wo 'ko dɔ mɛ -nu kwɛɛ 'wo -an zë. -Kɔ do bhë
-a 'ka, 'ö 'në dë -nu dho -a kaa wo bha 'në -nu 'ka 'pö. 'Në -nu -wo -dho dɔ
wo mɛ -nu -gɔ, 'ö 'wo -an dɔ mɛ -nu kwɛɛ 'wo -an zë.
22 Mɛ -nu 'saadhö -wo -dho ka -san zë n -wun 'gü, 'kɛɛ mɛ 'ö 'dhoë- ö 'gü
dɔ 'gbee- -kplawo -yaan 'dho -yaan yöë -a 'dhiötoyi -bha, -yö -dho dha.
23 ŋYa kë ŋnɛ ŋwa ka 'klo bhɔ 'kwi -pö do 'gü, -ka ŋduë 'ka 'dho -a gbɛ
'gü, 'ka dhoë 'dhiö -kplawo! A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Ka 'ka 'dho yën
-bɔ Izlaɛlö 'kwipö 'plɛ 'gü -sü -bha kö ma Mɛgbö 'ma nu.
24 ŋGuë' 'në gbɛ 'yaa ŋva ö -gɔmɛ -ta. 'Go mü, yuökëmɛ 'yaa ŋva ö
ŋkɔɔnmɛ -ta.
25 Së dho kë 'ö tɔɔ ŋguë' -yö -dho kë ŋnɛ ö -gɔmɛ 'dhö, 'ö yuökëmɛ -yö
-kë 'pö ŋnɛ ö ŋkɔɔnmɛ 'dhö. ŋYa kë ŋnɛ mɛ -nu ŋwa 'kɔ ŋkɔɔnmɛ -dhɛ
Bɛɛzebilö kö -wo -dho 'tɔ 'ö -ziö -a mɛ 'ö bhë -a -ta, -a nu -a 'piö -mɛ -nu
-dhë.»

'Wun 'ö -gban mɛ 'wo dho suö -a -dhë -a -bha
(Lukö 12.2-7)

26 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «'Kɛɛ kö ŋkun 'ka -suö mɛ -nu -dhë! Bhii
'ö tɔɔ pë 'ö -bin -sü 'ka 'ö dho kun -yö -dhɛgbɛadhɛ 'gü -sü 'ka 'yaa 'dhö, 'ö
'sloo 'ka -wun 'ö mɛ -nu dho kun -a ŋtɛi' dɔ -sü 'ka 'yaa 'dhö.
27 ŋDhɛ -kë 'dhö bhë, 'wun -nu 'a- ŋblɛɛ'- -na ka -dhë -bin -blü ŋnɛ, -ka -a
ŋblɛɛ'- -dhɛbongdhɛ 'gü, 'iin 'wun -nu 'a- ŋblɛɛ'- -na ka -dhë 'sloo 'ka bhë,
-ka gblaa 'gbee- 'ka 'dhëëdhɛ -nu -bha, -a ŋblɛɛ' -sü 'ka!
28 Kö ŋkun 'ka -suö mɛ -nu 'wo dho ka bun zë, 'ö -an -kɔ yaa 'dho -mɔ ka
nii zë -sü -bha bhë -an -dhë! -Ka 'suö ŋzian' -Zlan 'ö- -kɔ -yö -mɔ ka bun

waa- ka nii -an zë -sü -bha kö -yö -an -zuö ̱glöötiaandhö 'siö 'gü bhë -a -dhë!
29 Kë 'ö- wo ̱nɛ 'waa ̱zöng' ̱plɛ 'dhɔɔ dɔ -su ga do -bha -a? ('Ö bhii -an ̱bhlë 'yaa ̱va); 'kɛɛ kö -an do -de 'yaa -püö sia- -a 'ke 'ö ka Dë yaa 'we -a -bha -a 'ka.
30 'Kɛɛ ̱ya kë ka -zë ka -bha 'ka, ka Dë -yö ö -zo -kë ka 'piö -së 'ka, -a -de ka -bha wun ga -de gia- -nu 'wo ka tuö bhë, 'yö -an 'plɛ -da 'kuë- -sü dɔ.
31 -A -wun 'gü, kö ̱kun 'ö 'suö -yö ka -kë; ka -wun ̱yö 'gbee- 'yö ̱zië' ̱zöng' -nu ̱plëëzë -ta.

(Lukö 12.8-9)

32 Mɛ 'oo mɛ 'ö 'dhoë- pö mɛ -nu wö 'dhiö ̱nɛ -yö -bɔ n 'ka, ma -de 'pö, n Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü bhë -a wö 'dhiö, a -dho -a pö -yö n -ma 'ka 'pö.
33 'Kɛɛ mɛ 'ö 'dhoë- pö mɛ -nu wö 'dhiö 'yaa n dɔ, ma -de 'pö, a -dho -a pö n Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü bhë -a wö 'dhiö ̱nɛ 'maa- dɔ 'pö.»

Yesu -bha nu -gɛn 'ö yö gia- 'ö- ̱blɛɛ
(Lukö 12.51-53; 14.26-27)

34 'Yö- pö: «Kö ̱kun 'ö -kë ka -zo 'piö ̱nɛ a -nu dhidhe -wun 'ka 'kpongtaamɛ -nu ̱dhia. N 'ka nu -dhi 'kuë 'ka, 'kɛɛ -siödhe 'a nuë.
35 Bhii a -nu 'gügludhe -da ̱dhia 'në gɔɔn- waa- ö dë, 'në dhe waa- ö dhe, dhe 'në waa- ö ̱da -an ziën.
36 -Siökuëdhe -yö -dho -da 'kɔ do 'gü -mɛ -nu giagia ziën.
37 Mɛ 'ö 'dhoë- ö dë waa- ö dhe -an -dhɔ kë -yaan zië n -dhɔ 'ö- 'gü -a -ta kö 'yaa ma mɛ 'ka. Mɛ 'ö 'dhoë- ö gbö 'iin ö 'dhu -an -dhɔ kë -yaan zië n -ta 'zü kö yaa- -ma 'kun kö -yaan kë ma mɛ 'ka.
38 Mɛ 'ö yaa ö -bha -gaatalü 'sü yaa zië n 'piö kö yaa- -ma 'kun -yaan kë ma mɛ 'ka.
39 Mɛ 'ö- 'piö kö 'ö ö -bha -tosiadhe -së kë ö -de -dhë, -a 'gü -dho ̱siö' -a -gɔ; 'kɛɛ mɛ 'ö 'dhoë- ö -bha -tosiadhe 'gü ̱siö' n -wun 'gü, -yö -dho -a yö.»

'Wun 'ö -gban 'kian -nu -bha
(Maakö 9.41)

40 'Yö- pö: «Mɛ 'ö 'dhoë- ka -nia kun, kö ̱ya n -nia 'kun. 'Ö mɛ 'ö 'dhoë- n -nia kun kö ̱ya mɛ 'ö n bɔ bhë -a -nia 'kun.
41 Mɛ 'ö 'dhoë- -Zlan -wodhiölomɛ -nia kun, -a -bha -kë -Zlan -wodhiölomɛ 'ka -sü -wun 'gü, 'kian 'ö -Zlan dho -a nu ö -wodhiölomɛ -dhë bhë -yö -dho -a nu -a -dhë 'pö. 'Ö mɛ 'ö 'dhoë- mɛ kpengdhö -nia kun, -a -bha -kë mɛ kpengdhö 'ka -sü -wun 'gü, 'kian 'ö -Zlan dho -a nu mɛ kpengdhö 'ö bhë -a -dhë bhë -yö -dho -a -bha nu -a mɛ -dhë 'pö.
42 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka ̱nɛɛ: 'Kö -kë ̱nɛ ma mɛ -nu 'wo ̱nɛ -a mɛ do 'ö- ̱bhlë 'yaa- -bha yö -mü, mɛ 'ö 'yi -saa -kɔɔ do 'kpaan nu -a -dhë, -a -bha -kë ma mɛ 'ka -sü -wun 'gü, -yö -dho ö 'kian yö.»

11

Zan Batisö -bha bɔmɛ -nu
(Lukö 7.18-35)

1 ̱Dhɛ Yesu ̱ya yën 'paanbhodhe -nu 'wo ̱nɛ -an -nu ö bha ̱guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga ̱plɛ 'wo bhë -an -dhë -sü -bha, 'yö go -dhɛ bhë -a -bha, 'yö dho ö bha mɛ -nu ̱daan' -wo waa- -Zlan -wo pö -sü -an 'ka pödhɛ -nu -bha 'sɛ bhë -a -ta.
2 Zan Batisö -yö -to -kanso 'kɔɔdhö, 'ö yuö 'ö Klito 'dhö -a kë -na bhë -ya -taɔ -ma.

Dhɛ ya kë 'dhö, 'yö ö bha guë' -nu 'bhaa bɔ,
3 kö -waan Yesu dhɛɛ' 'kpɔ nɛɛ: «Ü mɛ 'ö 'yi- dɔa nɛ -yö -dho nu bhë -a 'ka, 'iin yi -dho -ya mɛ gbɛ 'bhaa -gɔ ee?»
4 Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'yö- pö: «-Ka 'dho, pë -nu 'ka -an -wun ma 'ö 'ka 'yan -kpën -a -bha 'nö bhë, 'ka- -wun blɛɛ'- Zan -dhë nɛɛ:
5 'Yënngtiimɛ -nu -wo -dhɛ yö -na, -gɛnlomɛ -nu -wo 'ta -sü -na, wee yuamɛ -nu bun ya kë 'slöölö, 'totamɛ -nu -wo 'wun ma -na, gamɛ -nu -wo 'go -na ga 'gü, 'ö 'yenamɛ -nu wa 'wuntaɔsë ma.
6 Zuögludhi -yö kë mɛ yaa 'dho ö bo -zo -yö n -ma -sü 'ka bhë -a -gɔ!»
7 Dhɛ 'ö Zan -bha guë' -nu wa ziö wa 'dho, 'ö Yesu -yö 'wun 'ö -gban Zan -bha 'ö- blɛɛ mɛ gbung -nu 'wo -kë mü bhë -an -dhë, 'ö- pö: «-Më 'ka dho -a -ga dhia 'yënng taa ɛ? 'Lü 'në 'ö tuun' -na 'tëë kwaa' yö -mü -a? (-Yö -kë n 'gü nɛ 'yaa -mü).
8 Dhɛ 'ö 'dhö, -më 'ö 'ka dho -a -ga dhia ɛ? Gɔɔn- do 'ö sɔ -së 'dhö -a -bha yö -mü -a? 'Kɛɛ yö ga 'ö mɛ -nu 'wo sɔ -së kë -na wo -bha bhë 'sa, -wo -kë -gludë -nu -gɔ kɔɔ -dhɛ -nu -bha.
9 Ɛɛ, -më 'ö 'ka dho -a -ga dhia 'sa? -Zlan -wodhiölomɛ do -mü -a? A- -pö ka -dhë, ii-, -a -de -a bhlë yö va 'ö -ziö -Zlan -wodhiölomɛ -nu -ta.
10 Bhii Zan -yö mɛ 'ö -Zlan -bha 'sëëdhɛ bɛɛn' -wo -yö 'wun -gban -a -bha yö -mü -a 'ka nɛɛ: *-Zlan -ya -pö: -Dhɛ -ga zö, 'ma ma bɔmɛ do bɔ ü 'dhiö kö -yaan ü bha zian -gblooga -yuö kë.*
11 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Mɛ -nu 'wo bhɔ 'kpongtaa zö -a mɛ 'ö- -gɔ dho luu'- -yaan zië Zan Batisö -ta 'yaa 'dhö. 'Kɛɛ kö mɛ 'ö mɛ 'tee 'ka -Zlan -bha -gludëdhɛ 'ö dhang- 'gü bhë -a 'gü, -yö Zan -bha va.
12 'Ö sü 'töng 'ö Zan Batisö -yö -Zlan -wo blɛɛ -a 'ka -a -bha, 'ö yöë dɛɛ -bha, -Zlan -bha -gludëdhɛ 'ö dhang- -nu 'gü, ya kë 'gü -dɔ -de -gɔ 'gbee- -sü -wun 'ka; bhii 'gü -dɔ -de -gɔ 'gbee- -mɛ faanzë nɛ 'yö dho kë -a -bha.
13 -Zlan -wodhiölomɛ -nu 'saadhö waa- tɔng -nu 'ö Moizö -yö -an nu kwa -dhë bhë, 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhɛ 'ö bhë -a -bha, -wa -blɛɛ 'ö nu 'ö yöë Zan Batisö -bha 'töng -bha.
14 'Ö ya kë nɛ, ka 'to -yö n -ma, kö -kaa -dhɛ 'wun gia- nɛɛ: Zan -yö Eli 'ö- -bha nu -sü -wun -yö blɛɛ -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü bhë -a 'ka.
15 'Ö ya kë nɛ ka 'wun ma -to -yö -dhö, kö 'wun nɛ, -kaa -gɛn ma bhoo-!»
16 'Ö Yesu -ya pö: «Dö 'a dho dɛɛ nɛ -a 'gü -mɛ -nu -zɔn -a 'ka ɛ? -Wo -bhɔ 'në 'sɛɛn- -nu 'wo -ya -sü 'ka pö- 'dhëëdhö -dhɛ -nu -bha, 'ö 'wo 'we -na wo 'ko 'piö -an -bha
17 -a pö -sü 'ka nɛɛ: ‹Yi 'truu -nu -piö ka -dhë, 'ö kaa 'tan kë, 'ö 'yi ga -gbo bɔ ka -bha 'ö kaa -da 'yena 'gü!›
18 -Kɔ do bhë -a 'ka Zan -bha -këdhösü 'gü, yaa pë plëëzë gbɛ -bhö, 'iin yaa -drɔɔn gbɛ mü, 'ö mɛ -nu -wa pö: ‹-Zuu yaa -ya 'gü!›
19 'Ö ma Mɛgbö 'a nu 'a pë -nu -bhö, 'a -drɔɔn -nu mü, 'ö mɛ -nu -wa pö: ‹-Ka -dhɛ -ga, gɔɔn- 'ö nɛ -a -bha -zo -ta -a 'gü -wun 'ö tɔɔ -bhöpë -wun waa- -drɔɔn mü -sü; -yö 'nii- sɔnng' 'kun -mɛ -nu waa- këwunyaamɛ -nu 'bhamɛ 'ka!› 'Kɛɛ a- -pö ka -dhë nɛɛ: -Zlan -bha 'wunbhokoudɔdhe -yö ö -de -zɔn kpengdhö ö këpë -nu 'gü.»

Pödhɛ mɛ -nu 'ö waa Yesu -wo -dhɛ 'wun gia- (Lukö 10.13-15)

20 'Ö Yesu -yö yö 'we -sü 'gü pödhɛ -nu 'ö -dhidhaapë plëëzë va -dhɛ -kë -an 'gü bhë -an 'gü -mɛ -nu -dhë, 'ö tɔɔ waa wo zuö' dhië'- -Zlan 'piö, 'ö- pö:

21 «Kolazɛn -mɛ -nu, 'wun 'yenazë -yö -dho nu ka -ta; Betesaida -mɛ -nu,
'wun 'yenazë -yö -dho -lo ka -ta 'pö! Bhii -dhidhaapë -nu 'a -an kë ka ɓplöö
'ma bhë, ɓya kë -bezë ɓnɛ, -yö -kë Tii -dhɛ -bha 'iin Sidɔn -dhɛ -bha -be,
-wo -dho to mü 'wo wo ɓzuö' ɓdhië -Zlan 'piö. -Wo -dho ɓbhɔɔ' 'kaazë -da
wo -bha 'wo 'yoo -kë wo -bha -bezë kö -waan -zɔn ɓnɛ wo wö -yö -siö -sü
'ka wo -bha ɓsɔɔn yaa -nu -wun 'gü.
22 ɓDhɛ -kë 'dhö, a- -pö ka -dhë: -Zlan -bha zakanyi 'ka, Tii -dhɛ waa-
Sidɔn -dhɛ -an -bha 'klobhɔdhe -yö -dho kë 'tee 'ö ɓzië' ka -bha -ta.
23 Kapɛɛnaɔmë -mɛ -nu, ka -de 'pö, -yö ka -zo 'piö ɓnɛ, ka -gɔ -dho ɓluu'-,
'ö yö -a 'ka dhang- -bha -a? Pë dho kë ka 'ka 'ö tɔɔ ka -gɔ dho ɓyɔɔ'- 'ö dho
-a 'ka ɓglöötiaandhö 'siö 'gü. Bhii ɓya kë ɓnɛ -dhidhaapë -nu 'wo -kë ka
ɓplöö ɓnɛ -wo -kë Sodɔmë -bezë, kö Sodɔmë -mɛ -nu 'wo bhë -wo -dho kë
-dhö dɔ 'kwa- wo ɓdɛɛ -yi 'ö ɓnɛ -a 'gü.
24 Ka -zë 'pö, ka n -wo -ma -së 'ka, a- -pö ka -dhë: -Zlan -bha zakanyi 'ka,
pë 'ö -kë Sodɔmë 'ka bhë -yö 'tee.»

-Ka nu n 'piö kö 'ka 'tɛɛ pa -sü yö
(Lukö 10.21-22)

25 Yesu -yö -to -dhɛ do bhë -a 'gü yi bhë -a 'ka, 'ö yö ɓbhɛa' -sü -bha 'ö-
pö: «'Oo, n Dë, n Dëmɛ, 'ö dhang- waa- 'kpongtaadhɛ ɓkɔɔn, a ü zuö -pö,
bhii pë 'ö -bin -sü 'ka mɛ 'kpaakpa -nu waa- pëdɔmɛ -nu -an -gɔ bhë 'ü-
-zɔn 'në 'sɛɛn- -nu -dhë.
26 ɓIi-, n Dë, -yö kë -sü 'ka 'dhö, 'yö tɔɔ ü -zo 'kun -wun -mü.»
27 'Go mü 'ö- pö 'zü ö bha ɓguë' -nu -dhë: «N Dë ɓya pë 'plɛ 'saadhö -lo
n kwɛɛ. Mɛ gbɛ 'yaa ma -Zlan Gbö n dɔ, -a 'ke yaa kë n Dë -de 'ka. 'Ö mɛ
gbɛ 'yaa n Dë dɔ, -a 'ke yaa kë ma -Zlan Gbö waa- mɛ -nu 'ö 'a- 'piö, 'ö 'wun
-nu 'ö 'wo bhë 'a- -zɔn -an -dhë -a 'ka.
28 Mɛ -nu 'saadhö 'ö ka 'gü ɓya ga ɓkwɛɛ- bun -sü 'ka, -ka nu n 'piö; a
-dho ka gbaa 'tɛɛ pa -sü 'ka!
29 -Ka ma tɔng -nu 'kun, 'ka ka ɓkwaa' ka -de -wun -zü, 'a ka ɓdaan'
'wundɔdhe 'ka, bhii ma 'wun ɓyö -së, 'ö n ɓzuö' 'dho -saa. ɓYa kë 'dhö, ka
-dho ka 'tɛɛpasü yö.
30 Ma tɔng 'a dho -a nu ka -dhë 'kaan- -a bun bhë -yö 'föngfö, 'ö ɓkwɛɛ-
'a dho -a nu ka -dhë 'pö 'yö 'föngfö.»

12

'Wun 'ö -gban ɓglooyi -bha
(Maakö 2.23-28; Lukö 6.1-5)

1 ɓDhɛ 'töng 'bhaa ɓya ziö, Yesu -yö -kë ziö -dhiadhö 'blee- 'ö 'wo 'bluu-
-pë -kë -a 'ka -a -bhlö -nu 'gü Zuifö -nu -bha ɓglooyi 'ka. Din -yö -kë -a -bha
ɓguë' -nu -bha. ɓDhɛ -kë 'dhö 'wo yö 'blee- 'ö bhë -a -kpa -nu 'bhaa 'kan
-sü -bha 'ö 'wo- ɓkia' -nu bho -a -bha, 'wo- -bhö.
2 ɓDhɛ 'ö Falizi -mɛ -nu ɓwa -an yö, 'wo- pö Yesu -dhë: «-Bhö -dhɛ -ga,
pë giagia 'ö kwa -bha tɔng -ya pö kö ɓkun 'kwa- -kë ɓglooyi 'ka bhë 'ö ü
bha ɓguë' -nu 'wo- kë -na bhë!»
3 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Pë 'ö Davidö -ya -kë kö yö 'dhö waa-
ö -bha mɛ -nu, din ɓya -an 'kun, 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka bhë kaa- pö ɓa?
4 -Yö ɓbɛɛn' -sü 'ka ɓnɛ -yö -da -Zlan -gɔ kɔɔ; yö 'dhö waa- ö -bha mɛ
-nu 'dhö, 'wo ɓbluu'- 'wo -Zlan gba -na -a 'ka bhë 'wo- sü 'wo- -bhö, 'kɛɛ
kö -an ɓdua' 'yaa -mü kö -waan -a -bhö. Bhii 'ö tɔɔ kwa -bha tɔng -ya -pö
sla- -bho -Zlan -dhë -mɛ -de 'sloo ɓnɛ 'wo dho -a -bhö.
5 'Go mü 'zü 'ö -ya -sü 'ka Moizö -bha tɔng 'gü ɓnɛ, kwa -bha ɓglooyi 'ka,
sla- -bho -Zlan -dhë -mɛ -nu 'ö yuö 'dhö -an kwɛɛ, -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü,

tɔng 'ö -gban ɓglooyi -bha bhë 'waa- 'kun bhë 'wun gbɛ 'yaa -an -bha. -A mɛ bhë 'kaa- -wo pö ɓa?
6 'Kɛɛ a- -pö ka -dhë: Më do 'bhaa -yö zö 'ö ɓva 'ö ɓzië' -Zlan -gba -a 'gü -kɔ -ta.
7 'Ö ɓya kë ɓnɛ më 'ö -ya -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü, ka- -gɛn dɔ -bezë kö mɛ -nu 'ö 'wun 'yaa -an -bha, ka 'ka 'dho za -lo -an tuö. Më 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka bhë 'ö tɔɔ: *'Glusë kë -sü 'ö tɔɔ më 'ö- -dhɔ -yö n -kë, 'kɛɛ n 'to 'yaa ka -bha slapë -nu -dhë.*
8 Bhii ma Mɛgbö 'a ɓnɛ, 'a tɔɔ ɓglooyi gia- 'ö bhë -a -gɔmɛ.»

'Wun 'ö sü gɔɔn- 'ö- -kɔ -yö ga -a -bha bhë -a -ta
(Maakö 3.1-6; Lukö 6.6-11)

9 'Yö Yesu -yö go -dhɛ bhë -a -bha, 'yö dho Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ do 'gü.
10 Gɔɔn- do 'ö- -kɔ -yö ga -a -bha -yö -kë mü. 'Ö mɛ -nu 'wo -kë mü, 'wo Yesu ɓdhɛɛ' kpɔ 'wo- pö: «Kwa -bha tɔng -yö -we -a -bha kö 'kwa mɛ -dhɛ bo ɓglooyi 'ka a?» -Wa -kë 'dhö kö 'waan- 'wun -dɔ -a -bha -dhɛ yö.
11 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «'Ö ɓya kë ɓnɛ, mɛ ɓya kë -dhö ka ziën, 'ö 'bhla do ɓya kë -a -gɔ, 'ö- -bha 'bhla bhë ɓya -püö -glu 'dhi ɓgbiin do 'gü ɓglooyi 'ka, yö 'ka 'dho -mɔ -a -bha kö -yaan -a bho -glu 'dhi bhë -a 'gü a? ɓIi-, -a mɛ 'kö bhë za 'yaa- -bha, -yö -dho -a bho mü.
12 Mɛ 'bhee- -wun 'pö -yö 'gbee- 'yö ɓzië' 'bhla -ta! 'Ö bhii, kö -dhɛ 'ö 'dhö bhë, kö kwa -bha tɔng -yö -we -a -bha 'sa kö 'kwa 'wun -së kë mɛ -dhë ɓglooyi 'ka.»
13 'Ö Yesu -ya pö gɔɔn- bhë -a -dhë: «-Bhö ü -gbiö 'po!» 'Yö ö -gbiö -po, 'ö- -gbiö -yö bo 'yö -kë ɓnɛ -a do 'ö to bhë -a 'dhö.
14 'Ö Falizi -mɛ -nu -wo dho 'wo yö mɛ -gɔ ɓtaa -mɛ -nu -bha, -kɔ 'wo dho -a kaa kö 'waan- Yesu zë -a -wun 'gü.

'Wun 'ö -gban yuökëmɛ 'ö -Zlan -ya -ya -de -ta -a -bha

15 ɓDhɛ 'ö Yesu -yö ö zë -wun ma, 'yö go -dhɛ 'ö bhë -a -bha. Mɛ -gbaa -wo -ziö -a 'piö. 'Yuamɛ -nu -wo -kë mɛ -nu 'wo bhë -an ziën 'pö, 'yö -an 'plɛ -dhɛ bo.
16 'Kɛɛ -yö 'wun -blɛɛ -an -dhë 'gbee- 'ka ɓnɛɛ: «Kö ɓkun mɛ 'ö 'a- 'ka ɓnɛ, 'ka- ɓblɛɛ mɛ gbɛ -dhë!»
17 -Yö -kë 'dhö kö -wo 'ö -Zlan -wodhiölomɛ Ezai -ya ɓblɛɛ bhë -a 'dhiö -yaan -mɔ 'kuë. -Wo bhë -ya -pö ɓnɛɛ: *-Zlan -ya -pö:*
18 *Ma yuökëmɛ 'a- sü, yö ɓga 'ö ɓnɛ! Yö ɓnɛ 'ö- -dhɔ -yö n -kë, 'a n -ma ɓzuögludhi -wun 'plɛ -ya -a kwɛɛ, yö ɓnɛ 'a dho n -Zuu -ya -a 'gü; ma za 'a dho -a kan bhë -yö -dhoë -wun ɓblɛɛ'- 'kpongtaamɛ -nu -dhë.*
19 *Waa- mɛ gbɛ waa 'dho -dɔn bho, 'iin yaa 'dho ɓgblaa gbla; waa 'dho -a yö 'wun -blɛɛ 'gbee- ɓdhia -kpinngga -nu 'piö.*
20 *Yaa 'dho -të 'lü 'ö ɓwüü' -sü 'ka -a yɛ; yaa 'dho ɓlabang 'ö- 'bhü ɓya 'to 'tee -a ɓdhuu'-, 'ö dho 'ö yö -a -bha -to -a 'gbee- 'ka -sü 'wun kpengdhö 'gü -yi -bha.*
21 *'Ö 'kpongtaamɛ -nu 'saadhö dho wo -zo yö -a -bha.*

Yesu -bha za 'wo- dɔ -a -bha bhë -a -daa kë -kɔ
(Maakö 3.22-30; Lukö 11.14-23)

22 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'wo nu gɔɔn- 'yënngtiizë do 'ö 'yaa 'we bhii 'ö tɔɔ -zuu yaa -yö -kë -a 'gü bhë -a 'ka Yesu 'piö. Yesu -yö gɔɔn- 'ö bhë -a -dhɛ -bo, 'ö yö 'wun ɓblɛɛ' -sü -bha, 'ö- 'yan -yö -dhɛ yö 'pö.

23 Mɛ gbung -nu 'wo -kë mü bhë, 'wun bhë -yö -an 'te tun, 'ö 'wo- pö:
«-Yö -dho kë Davidö gbö ('ö kwa -ya -a -gɔ ŋnɛ -a) 'ka.»
24 'Kɛɛ ŋdhɛ 'ö Falizi -mɛ -nu ŋwa -an -wo ma, 'wo- pö: «Gɔɔn- 'ö ŋnɛ
-zuu yaa kë 'ö- wo -na bhë -a -gɛn 'ö tɔɔ Bɛɛzebilö 'ö -zuu yaa ŋkɔɔnmɛ 'ka
bhë ŋnɛ 'ö -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü nu -a -dhë.»
25 'Kɛɛ -an -zo -ta -a 'gü -wun bhë Yesu -ya -dɔ. ŋDhɛ -kë 'dhö 'ö- pö -an
-dhë: «-Gludëdhɛ -pö mɛ 'ö -a 'gü -mɛ -nu 'dho -glu gɔn -na wo 'ko 'ka
bhë -an 'dhiötodhɛ do 'ö tɔɔ 'güsiödhe. 'Go mü 'zü, pödhɛ 'saadhö, 'iin 'kɔ
'saadhö 'ö- 'gü -mɛ -nu 'wo dɔ kö -wo -ya wo 'ko -gɔ 'yënng bhë, 'ka- yö do
ŋnɛ -an -bha -kë 'kuë- -sü ŋya 'dho 'dhiö a?
26 'Ö ŋya kë ŋnɛ Satan ŋya -ya ö -bha 'sɛgümɛ -nu -bha -glu 'ka, kö ŋya
-glu gɔn ö -de 'ka. -Yö ka -de 'gü ŋnɛ, 'sɛgɔ 'ö 'dhö bhë ŋglɔɔsü -dho kë -a
-gɔ -a?
27 'Ö ŋya kë 'zü ŋnɛ 'ma -zuu yaa kë -zuu yaa ŋkɔɔnmɛ 'ka, kö ka -bha
ŋguë' -nu -wo -dho -a kë -më 'ka 'pö e? -A mɛ bhë 'ma 'go -a 'gü, wo gia-
-ga 'wo dho za ŋsiö ka -gɔ.
28 'Kɛɛ ŋya kë ŋnɛ -Zuu 'slööslö 'ö go -Zlan 'piö bhë ŋnɛ 'a -zuu yaa -kë
-a 'ka, kö -kaa dɔa ŋnɛ -Zlan -bha -gludëdhɛ ŋya yö ka -bha 'saadhö -o!
29 ('Wun 'ö -gban ma -zuu yaa kë -sü -bha mɛ -nu 'gü bhë a- -pö ka -dhë:)
Dö 'ö- -kɔ dho -mɔ -a -bha kö -yaan -da gɔɔn- 'gü 'gbeezë -gɔ kɔɔ -yaan -a
-bha 'kɔɔpë -nu 'sü kö yaa gɔɔn- 'gü 'gbeezë 'ö 'dhö bhë -a -lö 'dhiö e? 'Kɛɛ
ŋyaa- -lö 'püë- wo 'dhiö, 'yö dho -mɔ -a -bha pë -nu 'sü -sü -bha.
30 ŋDhɛ -kë 'dhö a- -pö 'ka -dhë: Mɛ 'ö yaa nu n -dhë kö -yö -nu n -gɔ.
'Ö mɛ yaa nu n -dhë, ma pë -nu -kpɔ 'kuë- -sü 'gü, kö -yö -nu ma pë -pɛn
ŋdhia.
31 -A -wun 'gü a- -pö ka -dhë: -Zlan -dho ziö mɛbheedhe -nu -bha ŋsɔɔn
yaa -nu waa- -an 'dhi -wo yaa -nu 'saadhö -ta. 'Kɛɛ mɛ 'ö 'dhoë- 'wun yaa
ŋblɛɛ'- -Zuu 'slööslö -gɔ, -Zlan 'ka 'dho ziö -a -bha 'wun 'dhö bhë -a -ta.
32 Mɛ 'ö 'dhoë- 'wun ŋblɛɛ'- ma Mɛgbö n 'ka, -Zlan -dho ziö -a -bha 'wun
ŋzaa' -sü bhë -a -ta, 'kɛɛ mɛ 'ö 'dhoë- 'wun yaa ŋblɛɛ'- -Zuu 'slööslö -gɔ,
-Zlan 'ka 'dho ziö -a -bha 'wun ŋzaa' -sü 'ö bhë -a -ta 'töng 'ö ŋnɛ 'iin 'töng
'ö dho nu -an 'gü.»

'Wun 'ö -gban 'lü waa- ö bhɛ -an -bha
(Lukö 6.43-45)

33 'Yö- pö 'zü: «'Lü -së -yö -bha ö bhɛ -së 'ka, 'ö 'lü yaa -yö bha ö bhɛ yaa
'ka.
34 ŋMɛɛ ŋsuu'- -ta -nu 'ka ŋnɛ, ka këwun -yö ya, ka -dho 'wun -së ŋblɛɛ'-
-kɔklë ŋɛ? Bhii pë 'ö mɛ ŋzuö' 'gü, yö ŋnɛ 'ö 'dhi -ya ŋblɛɛ.
35 Mɛ këwunsëëzë ŋzuögüdhɛ -yö pa -sü 'ka 'wun -së 'ka. -A -bha 'wun
-së 'sü -dhɛ 'ö bhë, ŋya kë 'ö- ŋblɛɛ. Mɛ këwunyaazë ŋzuögüdhɛ -yö pa -sü
'ka 'wun yaa 'ka. 'Yö 'ö 'wun yaa -sü -dhɛ bhë -a 'gü 'pö 'yö- ŋblɛɛ.
36 A- -blɛɛ ka -dhë ŋnɛɛ: -Zlan -bha zakanyi 'ka, mɛ -nu -wo -dho wo
ŋblɛɛ'- -wun -nu 'flëëflëë 'wo- ŋblɛɛ bhë -a 'plɛ -lo sia- -Zlan 'dhiö.
37 Bhii ü -de -wo 'ö dho go ü dhiö 'kpongtaa zö bhë, ŋyö -së o, ŋyö yaa o,
yö ŋnɛ 'ö dho ü -bha za kan.»

Falizi -mɛ -nu -wo -dhidhaa kë -sü -dhɛ Yesu -gɔ
(Maakö 8.11-12; Lukö 11.29-32)

38 'Ö Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu mɛ 'bhaa -nu waa- Falizi -mɛ -nu mɛ
'bhaa -nu -wa pö Yesu -dhë: «Yi -Gɔmɛ, yi- 'piö kö 'ü -dhidhaapë do kë yi
-dhë.»

39 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Dɛɛ -yi nɛ -a 'gü -mɛ -nu
këwunyaazë -nu, 'ö 'waa 'to wo -wo 'gü -Zlan -dhë, -wo -dhidhaapë -dhɛ
-na, 'kɛɛ -dhidhaapë gbɛ yaa 'dho -zɔn -an -dhë zö, -a 'ke yaa kë -Zlan
-wodhiölomɛ Zonasö -bha -dhidhaapë 'ka.
40 Bhii -kɔ do 'ö Zonasö -yö -dhɛkpaɔyi -yaaga kaa' 'yuö- do va 'guu
bhë, 'ö ma Mɛgbö 'a dho -dhɛkpaɔyi -yaaga kaa 'sɛidhö.
41 -Zlan -bha zakanyi 'ka, mɛ -nu 'wo Ninivö plöö, -wo -dho luu' 'wo dɔ
dɛɛ nɛ -a 'gü mɛ -nu 'dhiö, 'wo za -ya -an -bha; bhii dhɛ 'ö Zonasö -yö
-Zlan -wo -blɛɛ Ninivö -mɛ -nu -dhë, -wo wo -kwaa wo -bha sɔɔn yaa -nu
-zü, 'wo wo zuö' dhië -Zlan 'piö. 'Kɛɛ kö ka -bha 'ka, mɛ 'ö 'a bhlë 'dhö
va 'ö zië' Zonasö -ta, -yö ka 'piö zö.
42 'Go mü 'zü -Zlan -bha zakanyi 'ka, dhebɔ 'ö -kë -gludë 'ka 'ö 'sɛ 'ö kwa
-bha 'sɛgɔ goo zian' 'ö go -a 'gü, -yö -dho dɔ mɛ -nu 'wo dɛɛ nɛ -a 'gü
-an 'dhiö, 'ö za -ya dɛɛ nɛ -a 'gü -mɛ -nu -bha. Bhii -yö -go 'sɛgɔ gbiin
'gü, 'ö nu 'ö ö 'to to Salomɔ -bha 'wun -bho 'kou dɔ -wo -bha. 'Ö dhɛ -kë
'dhö, mɛ 'ö- bhlë 'dhö va 'ö zië' Salomɔ -ta, -yö ka 'piö zö.»

'Wun 'ö -gban -zuu yaa -bha -yɛ 'zü -sü, 'ö nu faan' 'ka -a -bha
(Lukö 11.24-26)

43 'Yö- pö 'zü: «Ya kë nɛ -zuu yaa ya 'go mɛ 'gü, -yö -nië 'yënng taa,
-dhɛ 'ö dho ö 'tɛɛ pa -a -bha -a mɛɛ' -sü 'ka. Ya kë nɛ 'yaa- yö -na,
44 'yö- pö ö -de -dhë nɛɛ: ‹A -dho yɛ n 'zü, 'a dho ma 'kɔ 'a go -a 'gü bhë
-a 'gü.› 'Yö nu 'ö kɔɔdhɛ yö 'kpaan, kö -dhɛ -yö -go -sü 'ka, 'kö pë 'plɛ -yö
-dho 'kuë- dhö -sü 'ka.
45 Ya kë 'dhö 'yö dho, 'yö -zuu yaa 'slaplɛ 'wo -ziö -a -ta, 'ö -an -dhɛ 'ö
'wo nu wo 'kuë, 'wo wo -ya -dhɛ kun mü. Ya kë 'dhö zlöö kö mɛ 'ö bhë -a
këwun ya kë yaa ya zië -a mɛ 'ö 'dhiö -a -ta. -Kɔ do bhë -a 'ka 'yö dho
kaa, mɛ këwunyaazë 'wo dɛɛ -yi nɛ -a 'gü bhë -an -gɔ.»

Yesu dhe waa- -a dheglu 'në gɔɔn- -nu
(Maakö 3.31-35; Lukö 8.19-21)

46 Yesu -yö -to 'wun blɛɛ'- -sü 'gü mɛ gbung -nu -dhë 'ö- dhe waa- -a
dheglu 'në gɔɔn- -nu -wo -nu, 'wo dɔ plaan, 'wo -kë -a këdhɛ mɛɛ' dhia
kö 'waan- 'wun blɛɛ'- -a -dhë.
47 'Ö mɛ do -ya pö Yesu -dhë: «-Dhɛ -ga 'dhɛ, ü dhe waa- ü dheglu 'në
gɔɔn- -nu -wo plaan, -wa 'piö kö 'wo 'wun blɛɛ'- ü -dhë.»
48 'Ö Yesu -ya pö mɛ bhë -a -dhë: «Dö -nu 'pö 'wo tɔɔ n dhe waa- n dheglu
'në gɔɔn- -nu -i?»
49 'Yö ö -kɔ -zɔn ö bha guë' -nu 'ka 'ö- pö: «-Ka -dhɛ -ga, n dhe waa- n
dhegluzë -nu ga 'wo nɛ.
50 Bhii mɛ -nu 'ö 'wo n Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü -a -zo 'kun -wun
kë bhë, wo nɛ 'wo tɔɔ n dheglu 'në gɔɔn- -nu, n dheglu 'në dhoo -nu waa-
n dhe.»

13

'Wun zuan' 'ö -gban pëga -pɛn -mɛ -bha
(Maakö 4.1-9; Lukö 8.4-8)

1 Yi 'ö 'dhö bhë -a 'ka, Yesu -yö -go kɔɔ, 'yö dho, 'yö -ya 'yipuë va 'kpong
'dhiö kö -yaan mɛ -nu daan'-.
2 'ö mɛ -gbaa va -wo nu 'wo nië -a -zü. Dhɛ 'wo- nëng -na, 'ö -da
'yitagɔ do 'gü, 'yö yaannu. 'Ö mɛ -gbaa -nu -wo to sia- 'yi 'kpong 'dhiö.

3 'Yö 'wun ɓplëëzë ɓblɛɛ -an -dhë 'wun ɓzuan' 'ka, 'yö- pö -an -dhë:
«Gɔɔn- do -yö -dho ö bha pëga -pɛn ɓdhia ɓnɛ -kɔ 'wo -mlû -pɛn -na -a
'ka, 'ö 'wo- -ya -na bhë -a 'dhö.
4 Pëga -nu 'ö kë -an -pɛn -sü 'gü ö -gɔ ɓbhlöö- bhë, -a 'bhaa -nu -wo -püö
zian -gbloo 'piö. 'Ö -ma -nu -wo nu 'wo- -bhö.
5 'Ö- ga 'bhaa -nu -wo -püö gwa -ta; 'kɛɛ 'sɛ 'yaa kë mü ɓva. Pëga -nu
'wo bhë 'wo bhɔ 'zodhö, bhii waa 'dho 'sɛidhö ɓgbiin.
6 ɓDhɛ 'ö lan- -yö yö 'bhü -sü -bha, 'ö- 'plüün 'plɛ -wo ga 'ö 'wo 'kpɛa kun,
'ö tɔɔ -an yun -nu waa 'dho 'sɛidhö ɓgbiin.
7 'Ö- ga 'bhaa -nu -wo -püö ɓblëë' 'ginngzë -nu 'gü, 'ö ɓblëë' 'ginngzë -nu
-yö ɓkpɛa, 'yö pëga -së 'yö bhɔ bhë 'wo sɔ -a -ta, 'ö 'wo- ɓsiö.
8 'Kɛɛ -a ga 'bhaa -nu -wo -püö 'sɛ -së 'gü, 'wo ɓkpɛa, 'ö -an -kpa -yö -kë.
-A 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë ɓkëng' do; -a 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë 'gɔɔ-
'slado, 'ö- 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë 'gɔɔ- -yaaga.»
9 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü ɓnɛɛ: «'Ö ɓya kë ɓnɛ ka 'wun ma -to -yö
-dhö, 'wun 'a- ɓblɛɛ ɓnɛ kö -ka -a ma -së 'ka!»

'Wun 'ö -gban Yesu -bha 'wun -blɛɛ 'wun ɓzuan' 'ka -sü -gɛn pö -sü -bha (Maakö 4.10-12; Lukö 8.9-10)

10 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, Yesu -bha ɓguë' -nu -wo -yɔɔn -a -bha -a ɓdhɛɛ' 'kpɔ
-sü 'ka ɓnɛɛ: «-Më -kë 'ü 'wun ɓblɛɛ -an -dhë 'wun ɓzuan' 'gü i?»
11 'Yö- -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Ka -zë, 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhɛ
'ö dhang- -nu 'gü -a -bha 'ö 'bin -sü 'ka, 'ka- yö; 'kɛɛ wo -zë, waa- yö.
12 Bhii mɛ 'ö pë 'dhö -a -gɔ, -a ɓtaɔ' -dho kë, kö pë -yö kë -a -gɔ ɓva -yö
ziö -mü. 'Kɛɛ mɛ 'ö pë gbɛ 'yaa- -gɔ, -a 'bhle 'tee 'ö- -gɔ bhë -yö -dho kun
-a -gɔ.
13 -A -wun 'gü ɓnɛ 'ö 'a 'wun ɓblɛɛ' -na -an -dhë 'wun ɓzuan' -zɔn -sü
'ka bhë; bhii -wo pë -nu -ga, 'kɛɛ 'waa- yö; 'ö 'wo wo 'to to 'wun -nu -bha,
'waa- -gɛn ma, -waan 'dho -a -bho 'kou dɔ.
14 -Kɔ bhë ɓnɛ 'ö pë 'ö -Zlan -wodhiölomɛ Ezai -ya pö bhë 'ö- 'dhiö dho
-mɔ -a 'ka 'kuë; 'yö- pö: -Zlan -ya pö: *Ka -dho 'wun ma, 'kɛɛ ka 'ka 'dho -a
-gɛn dɔ; ka -dho -dhɛ -ga, 'kɛɛ ka 'ka 'dhodhɛ yö.*
15 *Bhii 'sɛ ɓnɛ -a 'gü -mɛ -nu ɓzuö' 'yaa 'wun gbɛ dɔ gbɔ. ɓWa wo 'to -nu
-ta, ɓwa wo 'yan -nu kpö -ta, -yö -kë 'dhö kö ɓkun 'ö -an 'yan dho -dhɛ yö,
'ö -an 'to dho 'wun ma, 'ö -an ɓzuö' dho 'wun dɔ, 'iin 'wo dho ɓdhië' n 'piö
kö 'aan- dha.*
16 ɓYa 'to ma ɓguë' -nu ka -bha, ɓzuögludhi -yö kë ka -gɔ. Bhii ka 'yan
-nu ɓwa -dhɛ yö, ka 'to -nu ɓwa 'wun ma.
17 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: -Zlan -wodhiölomɛ -dhɛvadhɛ waa- -Zlan
-bha mɛ kpengdhö -nu -wa -dhɔ -kë, pë -nu 'ka- yö -na ɓnɛ kö -waan -a yö,
'kɛɛ waa- yö. 'Iin pë -nu 'ka- ma -na ɓnɛ kö -waan -a ma, 'kɛɛ waa- ma.»

'Wun ɓzuan' 'ö -gban pëga -pɛn -mɛ -bha bhë Yesu -ya -gɛn -pö (Maakö 4.13-20; Lukö 8.11-15)

18 'Yö- pö: «ɓDhɛ -kë 'dhö -ka ka 'to 'to, 'wun ɓzuan' 'ö -gban pëga -pɛn
-mɛ -bha bhë -a -gɛn -bha!
19 Mɛ -nu 'wo wo 'to to -Zlan -bha -gludëdhɛ -wun -bha 'ö 'waa -a -gɛn ma
bhë, -wo -bhɔ mɛ -nu 'ö -an -bha -Zlan -wo 'kun -kɔ -yö -bhɔ zian -gbloo
'piö -dhɛ 'ö pëga -nu -wo -püö -a -bha bhë -a -bha. 'Ö ɓya kë 'ö dü -yö nu,
'ö -Zlan -wo mɛ 'ö ta -an ɓzuö' 'piö bhë 'yö- bho mü.
20 'Ö mɛ 'bhaa -nu -bha -Zlan -wo 'kun -kɔ -yö bhɔ 'sɛ 'ö gwa -ta 'ö pëga
-yö -püö -a -ta bhë -a -bha. ɓWa -Zlan -wo ma, 'wo to mü 'ö- kun ɓzuögludhi
'ka,

21 'kɛɛ 'waa wo ̱kwaa' -a -zü, -a yun 'yaa ziö -an 'gü, 'wo kpa -a -bha
'töng 'bhaa 'ka, 'kɛɛ ̱ya kë ̱nɛ 'yënngbhɔdhe waa- 'klobhɔdhe ̱wa nu
-an -ta, -Zlan -wo 'wo- kun bhë -a -wun 'gü, 'wo wo ̱kwaa -zo yö -sü -zü.
22 Mɛ 'bhaa -nu -wo mü 'zü, 'ö -an -bha -Zlan -wo 'kun -kɔ -yö -bhɔ
̱blëë' 'ginngzë 'gü -dhɛ 'ö pëga -nu 'dhö -püö -na -an ziën bhë -a -bha. 'Ö
'wo -Zlan -wo ma, 'kɛɛ -ya -de ̱zɔnng' -ta -sü 'ö 'kpongtaapë -wun 'gü waa-
-ya ̱bhɔɔpë 'ö -an -püö -pë 'ka, -an -wun ̱zɔnng' -ta -sü -yö -kë 'ginng -nu
'ka; 'wo sɔ -Zlan -wo 'ö 'wo- ma -na bhë -a -ta, 'ö -an -kpa gbɛ 'yaa kë -dhö.
23 Mɛ 'bhaa -nu -de 'pö -an -bha -Zlan -wo 'kun -kɔ -yö bhɔ 'sɛ -së 'ö pëga
-yö -püö -a 'gü bhë -a -bha: ̱Wa -Zlan -wo ma, 'ö 'wo- -gɛn ma. ̱Ya kë
'dhö, 'ö 'wo -dhi, 'ö -an -kpa -yö -kë. -An 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë ̱këng'
do, -an 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë 'gɔɔ- 'slado, 'ö -an 'bhaa -nu -kpa ga -wo
-kë 'gɔɔ- -yaaga.»

'Wun ̱zuan' 'ö -gban ̱blëë' yaa -bha

24 Yesu -yö -ko 'zü 'yö 'wun ̱blɛɛ -an -dhë 'wun ̱zuan' -zɔn -sü 'ka, 'ö-
pö -an -dhë: «-Ka -dhɛ -ga, pë 'ö -Zlan -bha -gludëdhɛ 'ö dhang- 'gü 'ö bhɔ
-a -bha ̱ga ̱nɛ: Gɔɔn- do -bha pëga -së -bhlö -yö -kë -dhö.
25 'Ö gbeng -yi do -yö dɔ, kö mɛ -nu ̱wa yi zë, 'ö gɔɔn- 'ö bhë 'ö- yaagümɛ
-yö nu, 'yö pëga yaa -pɛn -a -bha tapë -bhlö bhë -a 'gü 'ö to 'ö -ziö.
26 ̱Dhɛ 'ö 'blee- ga -nu waa- pëga yaa 'ö bhë -nu 'wo bhɔ wo 'kuë-, 'ö
'blee- ga -nu 'dho 'wü -na 'ö ̱blëë' yaa -nu -de 'pö 'wo yö ̱luu' -sü -bha.
27 'Yö ̱bhlöödhɛ dëmɛ -bha yuökëmɛ -nu -wo nu 'wo- pö -a -dhë: ‹Yi
-Gɔmɛ, pëga -së -nu kun yi- -pɛn ü -gɔ ̱bhlöö- -a, ̱ya kë 'dhö kö ̱blëë'
yaa -nu 'wo ̱nɛ -wo -go më ̱ɛ?›
28 'Yö- pö -an -dhë: ‹N yaagümɛ ̱nɛ 'ö- 'wun -kë bhë!› 'Ö- -bha yuökëmɛ
-nu -wa pö -a -dhë: ‹Ü- 'piö kö 'yi 'dho 'yi ̱blëë' yaa -nu bhë 'yi -an bho
mü ̱a?›
29 'Yö- pö -an -dhë: ‹-Abi', bhii ̱blëë' yaa -nu -wo -sü 'ka, ka -dho 'blee-
'lü -nu ̱nëng -an -bha, 'ö 'ka -an bho -a 'ka 'pö.
30 -Ka ka ̱kwaa' -an -zü, -wo ̱kpɛa' wo 'kuë, -yö 'dho -yö yöë -an 'kan
-yi -bha! ̱Ya kë 'dhö, a -dho -a pö -an 'kan -mɛ -nu -dhë: -Ka ̱blëë' yaa
-nu ̱woo'- ̱kun, 'ka -an kpa 'kuë- 'ka -an 'lü ̱kaan'-, 'ka -an 'güö! 'Go mü
kö 'ka 'blee- ga -nu -lo n -gɔ 'slëëdhö!› »

'Wun ̱zuan' 'ö -gban mutaadö -bha
(Maakö 4.30-32; Lukö 13.18-19)

31 Yesu -yö 'wun ̱blɛɛ -an -dhë 'zü 'wun ̱zuan' -zɔn -sü 'ka, 'ö- pö -an
-dhë: «-Zlan -bha -gludëdhɛ 'ö dhang- 'gü -yö -kë ̱nɛ mutaadö ga 'dhö. -A
ga 'ö bhë -yö -bhɔ ̱kplɔɔ' ga 'ö gɔɔndë do -ya ta ö -gɔ ̱bhlöö- -a -bha.
32 Yö ̱nɛ 'ö tɔɔ tapëga -nu 'saadhö -an 'teezë, 'kɛɛ ̱ya ̱kpɛa'-, 'too -lü
-nu 'wo 'toodhɛɛdhö, -a mɛ 'ö dho kë ̱va -a -bha 'yaa 'dhö; 'ö ̱ya 'to zlöö
kö -ma -nu -wo wo 'kɔ -nu dɔ -na -a -kɔ -nu -ta.»

'Wun ̱zuan' 'ö -gban ̱bluubhɛɛpë -bha
(Lukö 13.20-21)

33 Yesu -yö 'wun ̱zuan' gbɛ 'bhaa -zɔn -an -dhë 'zü ̱nɛɛ: «-Zlan -bha
-gludëdhɛ 'ö dhang- 'gü -yö -bhɔ ̱bluubhɛɛpë 'ö dhebɔ -nu 'dho -a -da -na
̱bluu'- -bi 'piö bhë -a -bha. ̱Waa- -da ̱bluu'- -bi 'kilong 'gɔɔ- ̱plɛ ö ga
'sɔɔdhu 'piö, 'yö ̱bluu'- ̱bhɛɛ 'yö ̱luu 'yö pë 'wo- -da -a 'gü bhë 'ö- pa.»

Yesu -bha 'wun ̱zuan' -zɔn -kɔ
(Maakö 4.33-34)

34 Yesu -yö 'wun -blɛɛ mɛ gbung -nu -dhë 'wun ̱zuan' -zɔn -sü 'ka; 'yaa
'wun ̱blɛɛ'- -an -dhë 'kpaan 'ka.

35 -Ya kë 'dhö, kö pë 'ö -Zlan -wodhiölomɛ -ya ɓlɛɛ 'dhiö bhë -yaan kë ɓnɛɛ: *A -dho 'wun ɓlɛɛ'- -an -dhë 'wun ɓzuan' -zɔn -sü 'ka, 'ö pë -nu 'wo -kë -bin -sü 'ka 'ö -sü 'kpongtaadhɛ kë yi -bha 'ö yöë ɓdɛɛ -bha, 'a- ɓlɛɛ -an -dhë.*

'Wun ɓzuan' 'ö -gban ɓlëë' yaa -bha bhë Yesu -ya 'zü -pö

36 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, Yesu -yö ö -kwaa mɛ gbung -nu 'wo bhë -an -zü, 'ö yö -zë 'yö dho kɔɔ. 'Ö- -bha ɓguë' -nu -wo ɓyɔɔn -a -bha 'wo- pö -a -dhë: «'Wun ɓzuan' 'ö -gban ɓlëë' yaa 'ö gɔɔn- do yaagümɛ -ya -pɛn -a -gɔ ɓbhlöö- bhë -a -bha bhë, -a 'zü pö yi -dhë 'kwee-!»

37 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Mɛ 'ö pëga -së ta 'ö tɔɔ ma Mɛgbö.
38 ɓBhlöödhɛ 'ö tɔɔ 'kpongtaadhɛ, pëga -së 'ö tɔɔ mɛ -nu 'wo -Zlan -bha -gludëdhɛ 'gü -mɛ -nu 'ka bhë; ɓlëë' yaa bhë 'ö tɔɔ mɛ -nu 'wo këpëyaamɛ -bha 'ka.
39 -A yaagümɛ 'ö ɓlëë' yaa -pɛn 'ö tɔɔ dü; tapë 'kan -sü 'ö tɔɔ 'kpongtaadhɛ 'dhiötoyi. 'Ö yuökëmɛ -nu 'wo tapë 'kan -mɛ -nu 'ka, 'wo -kë -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'ka.
40 -Kɔ do 'ö 'wo ɓlëë' yaa -nu ɓwoë' tapë -nu ziën 'wo- -zong -a 'ka 'siö 'gü bhë, -kɔ do bhë 'yö dho kaa 'kpongtaadhɛ 'dhiötoyi 'ka.
41 Ma Mɛgbö, a -dho -Zlan -bha bɔmɛ -nu bɔ, 'ö 'wo mɛ -nu 'wo mɛ -püö -na ɓsɔɔn yaa 'gü waa- 'wunyaakëmɛ -nu -an bho n -ma -gludëdhɛ -pö 'gü,
42 'ö 'wo -an -zuö 'siö 'gü. -Dhɛ bhë -a 'gü, -wo -dho 'gbo -nu bɔ, 'wo wo 'sɔn -nu -bhö.
43 'Kɛɛ mɛ -nu 'wo -Zlan -bha mɛ kpengdhö 'ka, -wo -dho bhü ɓnɛ -kɔ 'ö lan- -yö bhüë -a 'dhö wo Dë -bha -gludëdhɛ -pö 'gü. 'Ö ɓya kë ɓnɛ, ka 'wun ma -to -yö -dhö, kö 'wun 'ö ɓnɛ -kaa ma ö -gɛn 'ka!»

'Wun ɓzuan' 'ö -gban ɓbhɔɔpë 'ö -bin -sü 'ka -a -bha

44 'Yö Yesu -yö dho 'wun ɓzuan' -zɔn -sü 'ka 'dhiö ɓwoë' ɓnɛɛ: «-Zlan -bha -gludëdhɛ -wun -yö -bhɔ 'zü ɓbhɔɔpë 'ö -bin -sü 'ka ɓbhlöö- -a -bha. Gɔɔn- do -yö ö 'yan dɔ ɓbhɔɔpë 'ö -bin -sü 'ka bhë -a -bha; 'yö dho 'yö- -bin 'zü. 'Ö dho ɓzuögludhi 'ka, 'yö ö bha pë -nu 'plɛ 'dhɔɔ dɔ, 'yö dho 'ö ɓbhlöödhɛ bhë 'ö- dhɔ.»

'Wun ɓzuan' 'ö -gban -zlɔɔ -bha

45 'Yö- pö 'zü: «-Zlan -bha -gludëdhɛ -wun -yö -bhɔ 'zü 'dhɔɔdɔmɛ do 'yö -zlɔɔ -së ɓmɛɛ -a -bha.
46 ɓDhɛ 'ö- mɛ 'ö- ɓsɔnng' 'dhö 'gbee- 'ö- yö, 'yö dho 'ö pë -nu 'wo- -gɔ 'ö -an 'plɛ 'dhɔɔ dɔ, 'ö nu 'ö -zlɔɔ bhë 'ö- dhɔ.»

'Wun ɓzuan' 'ö -gban 'kplö -bha

47 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «-Zlan -bha -gludëdhɛ -wun -yö -bhɔ 'zü 'kplö 'wo- -zuö -na 'yipuë ɓva ɓbhaa, 'ö 'wo 'yuö- ɓsuu'- 'oo ɓsuu'- 'kun -na -a 'ka bhë -a -bha.
48 ɓYa kë ɓnɛ ɓya pa, 'ö 'yiblükëmɛ -nu -wo -nu 'ö 'wo- -gan 'wo dho -a 'ka 'kpongtaa; 'wo ɓyaannu, 'wo 'yuö- -nu zë 'gü; 'wo- -sɛɛbɔ -nu -lo wo -gɔ ɓsɛn 'gü. 'Ö- mɛ 'ö -an 'kun -pë gbɛ 'yaa 'dhö bhë 'wo -an -lo yiö.
49 -Kɔ do bhë 'yö dho kë -a 'ka 'kpongtaadhɛ 'dhiötoyi 'ka. -Zlan -bha bɔmɛ -nu -wo -dho nu 'wo mɛ këwunyaazë -nu bho mɛ këwunsëëzë -nu 'piö,
50 'wo -an -zuö 'siö 'gü. -Dhɛ bhë 'wo dho 'gbo -nu bɔ, 'wo wo 'sɔn -nu -bhö -a -bha.»

'Wun 'ö -gban ɓbhɔɔpë -dëü waa- -a zii -an -bha

51 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Wun -nu 'a -an ɓlɛɛ ɓnɛ, ka -an -ma -së 'ka
a?» 'Wo- pö: «ɓIi-.»
52 'Yö- pö -an -dhë: «ɓDhɛ -kë 'dhö, mɛ -nu 'wo tɔnggɔmɛ -nu 'ka 'saadhö,
'ö 'wun 'ô -gban -Zlan -bha -gludëdhɛ -bha, 'wo- -bho 'kou dɔ bhë, -wo -bhɔ
'kɔ dëmɛ do 'ö ö bha pë -dëü waa- pë zii 'ö- -bha -wun yö -a -bha, 'ö- sü ö
bha ɓbhɔɔpë 'gü -a -bha.»

Mɛ -nu 'wo Nazalɛtë waa Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-
(Maakö 6.1-6; Lukö 4.16-30)

53 ɓDhɛ 'ö Yesu ɓya yën 'wun -blɛɛ -an -dhë 'wun ɓzuan' 'ka -sü -bha, 'ö
go -dhɛ bhë -a 'gü,
54 'yö dho pödhɛ 'ö ɓkpɛa -a -bha -a 'gü, 'ö yö mɛ -nu ɓdaan' -sü -bha
Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ 'gü. 'Ö mɛ -nu 'wo -kë mü 'töüdhö, 'tetundhe -yö
-da -an 'gü, 'ö 'wo- pö: «-Yö -go 'wunbhokoudɔdhe 'ö ɓnɛ -a 'ka më ɓɛ? -Ya
-kɔklë 'ö -dhidhaapë -nu 'wo ɓnɛ 'yö -an -kë -ɛ?
55 'Lüyanmɛ gbö ɓnɛ 'yaa -mü -a? Mali 'yaa -mü -a dhe 'ka a? Zakö 'dhö,
Zozɛfu 'dhö, Simɔ 'dhö, Zude 'dhö 'waa -mü -a dheglu 'në gɔɔn- -nu 'ka a?
56 'Iin -a dheglu 'në dhoo -nu 'waa kwa 'piö zö ɓa? -Kɔ -mɔ 'wun -bha
-sü 'yö- -gɔ ɓnɛ 'yö go -a 'ka më ɓɛ?»
57 'Wun -nu 'wo ɓnɛ -a -wun 'gü waa Yesu -wo -dhɛ 'wun gia-.
ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Wo -Zlan -wodhiölomɛ ɓbhlë
-ya -dhɛ 'saadhö 'gü, 'kɛɛ -a 'kpɔ -pö 'gü -mɛ -nu waa- -a -gɔ 'kɔɔmɛ -nu
'waa- ɓbhlë -ya.»
58 -Dhɛ bhë Yesu yaa -dhidhaa -kë mü ɓva zlöö, -zo -yö -a -bha -sü yaa
kë -an -gɔ bhë -a -wun 'gü.

14

Zan Batisö -bha ga -sü
(Maakö 6.14-29; Lukö 9.7-9)

1 'Töng 'dhö bhë -a 'ka, Elɔdö -yö -kë -gludë 'ka Galile -sɛ 'gü, -yö Yesu
-wun -ma.
2 'Yö- pö ö bha yuökëmɛ -nu -dhë: «Mɛ 'ö ɓnɛ Zan Batisö -mü, bhii 'go
'ö- wo ga 'gü bhë, 'yö -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü 'dhö -a -gɔ 'yö -dhidhaapë -nu
kë -na bhë.»
3 Kë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ Elɔdö -yö Zan -kun, 'ö- -lö 'ö- -zuö -kanso 'gü. -A
kë 'ö- wo 'dhö bhë -yö -sü Elɔdö -bha ö dheglu Filipö bɔɔ Elɔdiadö 'kun 'ö-
wo -a -gɔ bhë -a -wun -bha.
4 'Yö- -wun 'gü, 'ö Zan -ya pö -a -dhë ɓnɛɛ 'yaa -së kö -yö ö 'zlaa- bɔɔ 'kun
-a -gɔ kö -ya 'sü ö bɔɔ 'ka.
5 -A -wun 'gü Elɔdö -ya 'piö kö -yö Zan zë, 'kɛɛ -yö -suö 'sɛgümɛ -nu -dhë,
bhii 'ö tɔɔ mɛ 'plɛ -wo Zan -dɔ ɓnɛ -Zlan -wodhiölomɛ -mü.
6 ɓDhɛ 'ö Elɔdö -bha bhɔ -yi 'wlaan- kë -yi ɓya -lo, Elɔdiadö 'dhu -yö
ɓtroo' do kë mɛ -nu 'wo nu 'wlaan- -ta bhë -an 'dhiö, 'yö -kë Elɔdö -dhë -së.
7 'Yö ö -wo -bhö -a -dhë -a pö -a -dhë -sü 'ka ɓnɛ pë 'saadhö 'ö- -dhɛ ö -gɔ,
'ö dho -a nu -a -dhë.
8 'Nëdhezë 'ö bhë, -wo 'ö- dhe -ya pö -a -dhë bhë, 'yö dɔ -a -ta 'ö- pö:
«-Dhɛ do 'ö ɓnɛ -a 'gü, a- 'piö kö 'ü Zan Batisö -gɔ -da 'tia- 'gü 'ü n gbaa.»
9 'Yö -kë -gludë Elɔdö -dhë yaa; 'kɛɛ ö -wo 'ö- -bhö mɛ -nu 'ö -an ɓdhɔɔ
-kë 'wlaan- -ta -an 'dhiö bhë -a -wun 'gü, 'yö- pö ö -bha mɛ -nu -dhë -wo
nu Zan Batisö -gɔ 'ka -a ɓdhia.
10 'Ö mɛ do bɔ -kanso 'kɔɔdhö kö -yaan Zan Batisö -gɔ 'kan.

11 'Ö mɛ 'ö bhë 'ö dho 'ö Zan -gɔ 'kan 'ö nuë 'tia- do 'gü 'ö- nu 'nëdhezë 'ö
bhë -a -dhë, 'ö dhoë ö dhe ̱dhia.
12 'Ö Zan -bha ̱guë' -nu -wo nu 'wo- ̱glöö sü, 'wo dhoë 'wo- -bin. ̱Dhɛ
̱ya kë 'dhö, 'wo dho, 'wun -nu bhë 'saadhö 'wo- ̱blɛɛ Yesu -dhë.

Yesu -bha mɛ -lü -vuu 'sɔɔdhu 'dhi gba -kɔ
(Maakö 6.30-44; Lukö 9.10-17; Zan 6.1-14)

13 ̱Dhɛ Yesu -yö 'wun -nu 'wo bhë -an ma, 'yö go -dhɛ 'ö bhë -a -bha, 'yö
-da 'yitagɔ do 'gü ö -de 'sloo 'ka, 'yö dho -dhɛ do 'ö dho -potaasü yö -a -dhɛ
-bha -a 'gü.
'Kɛɛ mɛ -nu -wo Yesu -wun -ma, 'wo go pödhɛ -nu 'gü 'wo -ziö -a 'piö 'ta
'sü -sü 'ka 'yi 'kpong 'dhiö.
14 Yesu -bha -go 'yitagɔ 'gü -sü 'ka, -a 'yan -yö -da mɛ -nu 'wo nu bhë -an
-ta, 'ö -an 'yena -yö -da -a ̱zuö' 'gü, 'ö yö -an -bha 'yua -nu bo -an -bha -sü
'gü.
15 ̱Dhɛ 'ö 'yinia -dhɛ ̱ya dɔ, 'ö Yesu -bha ̱guë' -nu -wo ̱yɔɔn -a -bha,
'wo- pö -a -dhë: «'Bin ̱ya 'më 'saadhö, 'ö -dhɛ 'kwa- -bha ̱nɛ mɛ gbɛ 'yaa
zö ̱nɛ, -bhö -a pö mɛ -nu 'wo ̱nɛ -an -dhë -wo 'dho pödhɛ -nu 'gü kö
-waan wo -bhöpë -nu 'dhɔ!»
16 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «'Yaa -së kö -wo 'dho; ka gia-, -ka
-bhöpë nu -an -dhë!»
17 'Yö 'wo- pö -a -dhë: «Pë 'ö yi -gɔ zö 'ö tɔɔ ̱bluu'- bhɛ 'sɔɔdhu waa-
'yuö- ̱plɛ!»
18 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka nu -an 'ka n ̱dhia zö!»
19 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö- pö mɛ -nu 'wo bhë -an -dhë -wo ̱yaannu 'kpaa-
-ta. 'Go mü 'yö ̱bluu'- bhɛ 'sɔɔdhu waa- 'yuö- ̱plɛ 'wo bhë -an sü, 'yö ö
'yan ̱luu dhang- 'gü, 'yö ̱bhɛa -a -ta; 'ö -Zlan zuö pö. 'Yö ̱bluu'- ̱kaan,
'yö- nu ö -bha ̱guë' -nu -dhë. 'Wo- -glu mɛ -nu 'wo bhë -an 'ka.
20 Mɛ 'ö -dhö -yö pë -bhö, 'ö -bhöpë 'bhaa -yö to. 'Ö- -bha ̱guë' -nu -wo
dho -a 'kluklu -nu 'wo to 'wo- -kpa 'kuë- -sü ̱kpasɛn pa -sü 'gɔɔ- do ö ga
̱plɛ 'ka.
21 Gɔɔn- -nu 'wo -bhöpë -bhö 'dhö bhë -an -dho 'kuë- -sü ̱tɛi' -wo -kë
̱nɛ mɛ -vuu 'sɔɔdhu 'dhö kö waa dhoo -nu waa- 'në -nu -an ̱dhong'.

Yesu -yö 'ta -sü 'yipuë -ta
(Maakö 6.45-52; Zan 6.15-21)

22 ̱Dhɛ 'ö ̱wa yën, -dhɛ do bhë -a 'gü 'ö Yesu -yö ö bha ̱guë' -nu -da
'yitagɔ 'gü kö -waan 'yipuë ̱va bhë -a 'kan ö 'dhiö, kö yö gia- -yaan -a pö
mɛ -nu 'wo bhë -an -dhë -wo 'yɛ wo 'zü -wo 'dho wo -gɔ plöö.
23 ̱Dhɛ 'ö yën -an 'paan bho -sü -bha, 'ö yö -de 'pö, 'ö -da -tɔn 'në do tuö,
'yö -ya ̱bhɛa' -sü -bha 'töng bhë -a 'ka. Yö do 'kpaan 'yö -kë mü, kö -dhɛ
̱ya trö.
24 'Yitagɔ 'ö- -bha ̱guë' -nu -wo -kë -a 'gü bhë, ̱dhɛ 'ö ̱ya bhɔ 'kpong
-dhë ̱taa' ̱gbiin, 'yö 'yi kpö -nu -wo yö ̱luu' -sü -bha -dhɛ 'plɛ 'gü 'wo -ma
-an -bha 'yitagɔ -bha -dhɛ 'plɛ 'gü, bhii 'ö tɔɔ 'buu -yö -kë ziö ̱dhia.
25 ̱Dhɛ 'kwa dɔ -dhɛkpaɔtadhɛ ̱tɛi' 'ka, 'yö Yesu -yö -dho ö bha ̱guë'
-nu 'piö ̱zian', -ta 'yi -ta -sü 'ka.
26 'Kɛɛ ̱dhɛ 'wo- yö kö -yö 'ta -na 'yi -ta, 'ö 'siö -yö -kan -an 'gluu 'wo-
pö: «̱N nn, mɛ -zii 'ö kë -na bhë!»
̱Dhɛ 'suö 'dhö -an kë -na, 'wo yö ̱gblaa 'gbla -sü 'gü.
27 'Yö to mü, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka ka ̱zuö' kë -saa, ma -mü, kö
̱kun 'ö 'ka -suö!»

28 'Ö Piεε -ya pö: «N Dëmε, ɔya kë ɔnε bhi -mü, kö -a pö n -dhë 'a 'ta 'sü
'yi -ta, 'a nu ü 'piö!»
29 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö nu!»
'Ö Piεε -yö go 'yitagɔ 'gü, 'ö yö 'ta 'sü -sü 'gü 'yi -ta 'ö dhoë Yesu 'piö.
30 'Kεε ɔdhε ɔya yö -dhε 'bhaa 'gü, 'ö- -zo -to 'buu 'ö ziö -na bhë -a 'piö,
'ö 'suö -yö -da -a 'gü. ɔDhε 'ö 'më -na yiö, 'ö -gbla 'ö- pö: «N Dëmε, -bhö
nu n -dhë -ε!»
31 'Ö to mü, Yesu -yö -ya -a -kɔ -bha, 'ö- pö -a -dhë: «Ü -bha -zo yö -sü
-yö 'tee ɔdhεε! -Më 'ö -kë 'ö ü ɔzuö' -yö 'zëzë ɔkun ɔi?»
32 ɔDhε 'wo- -bha ɔplε ɔdhε 'wo -da 'yitagɔ 'gü, 'ö 'buu -yö to mü 'yö
ɔgbaannu.
33 ɔDhε ɔya kë 'dhö, 'ö- -bha ɔguë' -nu -wo -gblü -a 'dhiö 'yitagɔ 'gü mü,
'wo- pö -a -dhë: «-Zlan Gbö giagia -mü ü 'ka!»

Yesu -bha 'yuamε -nu -dhε -bo Zenezalεtö -sε 'gü -kɔ
(Maakö 6.53-56)

34 'Yipuë ɔva bhë -wa -kan 'wo yö sia- Zenezalεtö -sε 'gü.
35 Mε -nu 'wo zian bhë -a 'ka, -wo -to mü, 'wo Yesu dɔ. 'Ö- -bha nu -sü
bhë, 'wo- ɔblεε -dhε 'plε 'gü; 'ö mε -nu 'wo nu wo -bha 'yuamε -nu 'ka-
'piö.
36 -Dhε bhë -a 'gü 'zü, 'wo ɔbhεa -a -dhë kö -yö ö ɔkwaa' wo -zü 'wo 'pa
-a -bha gblang 'to 'dhiö 'kpaan 'ka; ('ö -we -a -bha -an -gɔ,) 'ö mε -nu 'wo
pa -a -bha gblang 'to 'dhiö 'ka, 'ö -an -dhε -yö bo.

15

Mε ɔdaan' -wo 'ö go Zuifö 'bhεma -nu kwεε
(Maakö 7.1-13)

1 Falizi -mε -nu waa- Zuifö -nu -bha tɔnggɔmε -nu -wo -go Zeluzalεmë
'wo nu Yesu 'piö, 'wo- ɔdhεε' kpɔ ɔnεε:
2 «-Më -kë 'ö mε ɔdaan' -wo 'ö go kwa 'bhεma -nu dhiö ɔnε, ü bha ɔguë'
-nu 'waa- 'kun ɔnε ɔε? Bhii 'waa wo -kɔ -nu 'zlu ɔnε -kɔ 'ö kwa -bha wɔ
-kɔ 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö kö -waan ɔtun pë -bhö -na.»
3 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ ɔnεε: «Ka -de 'pö, -më -kë 'ka -Zlan -bha
tɔng ɔbhlë -siö ka -de -bha mε ɔdaan' -wo 'kun -sü -wun 'gü i?
4 'Ö tɔɔ -Zlan -ya -pö: *-Bhö ü dë waa- ü dhe -an ɔbhlë -ya,* 'ö go mü: *Mε
'ö 'dhoë- 'wun yaa ɔblεε'- ö dë waa- ö dhe -an 'ka, -yö -dho kë zëmε 'ka.*
5 'Kεε ka -zë, ka mε -nu -daan -a pö -sü 'ka: 'Ö ɔya kë ɔnε mε ɔyaa- pö
ö dë waa- ö dhe -an -dhë: ‹Ma pë -nu 'wo n -gɔ 'a dho nu -a 'ka ü -dhë -be
bhë, 'ma- -ya -Zlan -bha gbaɔ 'ka›,
6 gɔɔn- 'ö 'dhö kö 'yaa- nu ö mε -nu -dhë gbɔ. -Kɔ do 'ö bhë -a 'ka, ka
-Zlan -wo ɔbhlë -bho -a -bha, 'ka- ɔsiö, 'ö ka -de -bha mε ɔdaan' -wo bhë
'ka- -zɔn mε -nu -dhë.
7 Mε -nu 'yan -ta -pë kë -mε -nu 'ka ɔnε! 'Wun 'ö -gban ka -bha 'ö Ezai
-ya ɔblεε bhë 'wun gia- -mü.
8 'Ö tɔɔ: *-Zlan -ya pö: 'Sεgɔgümε -nu 'wo ɔnε -wo n ɔbhlë -ya wo 'dhi 'ka
'kpaan, 'kεε -an ɔzuö' -yö n 'ka ɔgbiin.*
9 *ɔBhlëyadhe -nu 'wo nu -na -a 'ka n 'piö, -a 'plε -yö 'kpaan, bhii -wo mε
-nu -daan tɔng 'ö go mε -nu dhiö -an 'ka ɔnε -kɔ 'wo- pö -a -bha 'kpa -yö -go
ma -Zlan n 'piö -a 'dhö.* »

Pë -nu 'ö 'wo mε -nu -kë -dhuuzë
(Maakö 7.14-23)

10 Dhɛ ya kë 'dhö, Yesu -yö mɛ gbung va dhɔɔ -kë, 'yö- pö -an -dhë:
«-Ka ka 'to 'to, kö 'wun 'a 'dhoë- -a blɛɛ'- nɛ, 'kaan- -a ma ö -gɛn 'ka!
11 Më 'ö -da -na mɛ 'dhii bhë, 'yaa mɛ kë -dhuuzë. Më 'ö mɛ -kë -dhuuzë
'ö tɔɔ më -nu 'saadhö 'wo 'go -na mɛ 'dhii.»

12 'Ö- -bha guë' -nu -wo yɔɔn -a -bha, 'wo- pö -a -dhë: «'Bhaa- dɔa nɛ
ü -wo 'ö bhë -yö -na Falizi -mɛ -nu -zuë -a?»

13 'Ö- -daa -kë -an -gɔ nɛɛ: «Tapë 'saadhö 'ö n Dë 'ö dhang- 'gü yaa- ta,
-an 'plɛ -wo -dho -wo, 'wo go 'sɛi.
14 -Ka ka kwaa' -an -zü, -yö mɛ -dhë 'dhiö -mɛ 'yënngtiizë -nu -mü -an
'ka! Ya kë nɛ 'yënngtiimɛ ya yö 'yënngtiimɛ -dhë 'dhiö, -dhɛ 'wo- -bha
plɛ, -wo -dho -püö -glu 'dhi do 'gü!»

15 'Ö Piɛɛ -ya pö -a -dhë: «-Bhö 'wun zuan' bhë -a -gɛn pö yi -dhë!»

16 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka -de 'pö, ka -kɔ yaa -mɔ 'wun -gɛn ma -sü
-bha kun a?
17 Kaa- ma nɛ -bhöpë 'ö -da -na mɛ 'dhii bhë, -yö -bɔ mɛ 'guu zian' 'ö
dhoë 'blü 'dhiö a?
18 'Kɛɛ -a mɛ 'ö 'go -na mɛ 'dhii bhë, -yö -go mɛ zuö' 'piö, yö nɛ 'ö mɛ
-kë -dhuuzë.
19 Bhii mɛ zuögüdhɛ nɛ 'ö -zotadhe yaa -nu 'wo go -a 'gü, 'wo mɛ -blü
mɛ zë -sü -nu, dhebɔ 'kpɛɛkpɛ mɛɛ' -sü -nu, mlaabɔ 'kpɛɛkpɛ mɛɛ' -sü
-nu, kwaan -sü -nu, sua kë -sü -nu, 'wun yaa -blɛɛ mɛ -gɔ -sü -nu -an
-bha.
20 Më -nu 'wo mɛ -nu -kë -dhuuzë 'wo bhë, 'kɛɛ më -bhö -sü kö waa wo
-kɔ 'zlu nɛ -kɔ 'ö kwa 'bhɛma -nu -bha wɔ -kɔ 'dhö -a 'ka -a 'dhö bhë, 'yaa
mɛ kë -dhuuzë.»

Dhebɔ -nia do -bha Yesu -wo -dhɛ 'wun gia- -sü (Maakö 7.24-30)

21 'Go mü Yesu -yö -go -dhɛ bhë -a 'gü, 'yö dho Tii waa- Sidɔn -pö 'gü -dhɛ
-nu -bha.
22 Dhebɔ do 'yö go Kanaa -sɛ 'gü, 'yö -kë 'sɛ bhë -a 'gü, -yö -nu Yesu 'piö,
'yö- pö -a -dhë 'gbla -sü 'ka nɛɛ: «N Dëmɛ, Davidö gbö, -bhö n 'yena yö!
-Zuu yaa -yö n 'dhu 'gü. 'Yaa -potaasü duö!»

23 'Kɛɛ yaa- -daa do kë -a -gɔ. 'Ö- -bha guë' -nu -wo yɔɔn -a -bha 'wo-
pö -a -dhë: «Dhebɔ 'ö nɛ, -bhö -a kë -yö 'dho; -yö ziö -na kwa 'piö 'gbla
-sü 'ka -kplawo!»

24 'Ö Yesu -ya -pö -an -dhë: «-Zlan -yö n -bɔ 'bhla -tuë -nu 'wo dhɔng
-sü 'ka Izlaɛlö -sɛ 'gü -an -dhë.»

25 'Ö dhebɔ 'ö bhë -yö -nu 'ö -püö Yesu gɛɛndhö 'ö- pö: «N Dëmɛ, -bhö
nu n -dhë!»
26 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Yaa -së kö -wo 'në -nu -bhöpë 'sü -waan -a nu
gbɛn- -nu -dhë.»
27 'Ö dhebɔ bhë 'ö- pö: «'Wun gia- -mü, n Dëmɛ, 'kɛɛ ya kë -bhöpë
'peepee -nu 'wo 'go -na pë -bhö -ta gba -ta dhuö bhë, gbɛn- -nu -wa -bhö.»
28 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Öö, dhebɔ, ü -bha -zo -yö n -ma -sü yö va
'dhɛ! -Yö kë ü -dhë nɛ -kɔ 'ö- 'ka ü zuö' 'piö bhë -a 'dhö!» 'Töng gia- bhë
-a 'ka 'ö- 'dhu -dhɛ -yö boë.

Yesu -bha 'yuamɛ plëëzë -dhɛ bo -sü

29 Yesu -yö -go mü, 'yö dho Galile 'yipuë va 'kpong 'dhiö, 'yö -da -tɔn do
tuö 'ö yaannu.

30 Mɛ -gbaa ̱va -wo -nu -a 'piö mü 'zü, wo -bha -gɛnlomɛ -nu,
'yënngtiimɛ -nu, ̱niɔɔmɛ -nu, 'tuunmɛ -nu waa- 'yuamɛ -nu ̱plëëzë -an
'ka Yesu 'piö, 'ö Yesu -yö -an -dhɛ bo,
31 kö 'tuunmɛ -nu -wo 'we -na, 'tɔsiömɛ -nu -dhɛ -yö bo -na, 'yënngtiimɛ
-nu -wo -dhɛ yö -na bhë. ̱Dhɛ ̱waa- yö, 'ö 'tetundhe -yö -da -an 'gü, 'ö
'wo yö Izlaɛlö -bha -Zlan 'tɔ -blü -sü 'gü.

Yesu -yö mɛ -lü -vuu -yiisië 'dhi -gba
(Maakö 8.1-10)

32 Yesu -yö ö bha ̱guë' -nu ̱dhɔɔ -kë, 'ö- pö -an -dhë: «Mɛ -nu 'wo ̱nɛ
-an 'yena -yö n kë -na, bhii -a -dhɛkpaɔyi -yaaga 'ö ̱nɛ ̱dɛɛ, -wo n 'piö, 'ö
-bhöpë gbɛ 'yaa -an -gɔ gbɔ; 'maa- 'piö kö 'a n ̱kwaa' -an -zü -wo 'dho kö
waa pë gbɛ -bhö. ̱Faan' 'yaa -an 'gü gbɔ bhë, ̱ya kë 'dhö, -wo -dho -püö
zian -gbloo -nu 'piö -an -yɛ 'zü -sü 'ka.»
33 'Ö- -bha ̱guë' -nu -wa ̱dhɛɛ' kpɔ ̱nɛɛ: «-Dhɛ -mlë 'kwa dho mɛ gbung
̱va ̱suu'- 'ö ̱nɛ -a -bhöpë yö -a -bha; -dhɛ 'ö mɛ gbɛ 'yaa- -bha zö ̱nɛ -a
'gü i?»
34 'Ö Yesu -yö -an ̱dhɛɛ' kpɔ ̱nɛɛ: «̱Bluu'- bhɛ ̱dhë 'yö ka -gɔ -ɛ?» 'Wo-
pö -a -dhë: «̱Bluu'- bhɛ 'slaplɛ waa- 'yuö- 'në 'sɛɛn- 'bhaa ̱nɛ 'wo yi -gɔ.»
35 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'yö- pö mɛ gbung -nu 'wo bhë -an -dhë -wo ̱yaannu.
36 'Ö ̱bluu'- bhɛ 'slaplɛ waa- 'yuö- -nu 'wo bhë 'yö -an sü, 'yö -Zlan zuö
pö -a -ta, 'yö -an ̱kaan, 'ö- nu ö bha ̱guë' -nu -dhë, 'ö 'wo- -glu mɛ 'wo nu
bhë -an 'ka.
37 Mɛ 'ö -dhö -yö pë -bhö, 'ö- 'gu -yö dɔ, 'ö- 'kluklu -nu -wo to. 'Yö- -bha
̱guë' -nu -wo dho 'wo- 'kluklu -nu 'wo bhë 'wo -an -kpa 'kuë- -sü ̱kpasɛn
pa -sü 'slaplɛ sü 'wo ̱zië'.
38 Mɛ -nu 'ö -bhöpë bhë 'wo- -bhö -an -dho 'kuë- -sü -wo -mɔ gɔɔn- -nu
-vuu -yiisië -bha kö waa dhoo -nu, 'në -nu -an ̱dhong'.
39 ̱Dhɛ 'ö Yesu ̱ya ö -kwaa -an -zü, 'yö -da 'yitagɔ 'gü, 'yö dho Magadamë
-sɛ 'gü.

16

Falizi -mɛ -nu waa- Saduse -mɛ -nu -wo -dhidhaapë do -dhɛ
(Maakö 8.11-13; Lukö 12.54-56)

1 Falizi -mɛ -nu waa- Saduse -mɛ -nu -wo -nu Yesu 'piö kö -waan 'slë 'kan
-a -gɔ, 'wo- pö -a -dhë -yö -dhidhaapë do kë wo -dhë, kö -yaan -zɔn wo
-dhë ̱nɛ -a -bha -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü -yö -go -Zlan 'piö.
2 'Kɛɛ Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Lan- ̱ya -püö, dhang- 'gü -dhɛ
̱ya kë 'zɛnzɛnzë, 'ö 'ka- pö: ‹-Dhɛ -dho po ̱dhia 'piö -së.›
3 'Ö -dhiadhiö tii 'gü, -dhɛ ̱ya kë -gisaadhö, 'ka- pö: ‹Dha -yö 'dhoë- nu›.
Më -nu 'wo dho kë dhang- 'gü 'dhö, ka -an ̱dɔa' -dɔ, ̱dhɛ -kë 'dhö ̱nɛ -më
-kë 'ö ka -kɔ 'yaa -mɔ -a -bha kö ̱duakëpë -nu 'wo ̱dɛɛ ̱nɛ -a 'gü bhë, 'ka
-an -bho 'kou dɔ ̱ɛ?
4 Mɛ -nu 'wo ̱dɛɛ ̱nɛ -a 'gü 'ö -an këpë 'dhö yaa, 'ö 'waa 'to wo -wo 'gü
-Zlan -dhë bhë -wo -dhidhaapë do -dhɛ, 'kɛɛ -dhidhaapë gbɛ 'ka 'dho kë
-an -dhë -a 'ke yaa kë Zonasö -bha -dhidhaapë 'ka.» ̱Dhɛ 'yö- pö 'dhö, 'ö
to mü 'ö -ziö.

Falizi -mɛ -nu waa- Saduse -mɛ -nu -bha ̱bluubhɛɛpë
(Maakö 8.14-21)

5 Yesu -bha ̱guë' -nu -zlö -yö -trö ̱bluu'- -nu 'sü -sü -bha. ̱Dhɛ 'ö 'yipuë
̱va bhë ̱waa- 'kan ̱wa 'dho -a ̱zlöö,

6 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö, Falizi -mɛ -nu waa-
Saduse -mɛ -nu -an -bha ̣bluubhɛɛpë -gɔ!»
7 'Ö- -bha ̣guë' -nu -wo yö 'wun ̣blɛɛ'- -sü 'gü wo 'ko ziën ̣nɛɛ: «̣Bluu'-
'ö kwaa -a 'sü bhë, 'yö- -wun 'gü 'yö -wo 'ö bhë 'yö- ̣blɛɛ'- -na bhë.»
8 ̣Dhɛ 'ö Yesu ̣yaa- yö ̣nɛ -wo ̣suu'- bhë -wa ̣blɛɛ'- -na wo 'ko -dhë,
'yö- pö -an -dhë: «-Më -kë 'ka- pö ka 'ko ziën ̣nɛ ̣bluu'- 'ö kaa- 'sü bhë yö
-mü -i? ̣N nn, ka -bha -zo -yö n -ma -sü -yö ̣tun 'tee ̣dhɛɛ!
9-10 Kaa- 'wun dɔ ̣kun ̣a? Ka -zo 'pö yaa -büö ̣kun ̣bluu'- bhɛ 'sɔɔdhu
'a -an ̣kaan 'ö gɔɔn- -nu -vuu 'sɔɔdhu -dhë, 'wo- -bhö, 'ö- 'kluklu ̣kpasɛn
'bhaa -nu 'wo to 'ka ̣zië' bhë o, waa- ̣bluu'- bhɛ 'slaplɛ 'a -an ̣kaan gɔɔn-
-vuu -yiisië, -wa -bhö, 'ö -an 'kluklu ̣kpasɛn 'bhaa -nu 'wo to, 'ka ̣zië'
bhë, ka -zo yaa -büö -a -wun 'ka ̣kun ̣a?
11 -Më 'yö -kë 'kaa- dɔa ̣nɛ n 'ka ̣bluu'- -gɔ -wun ̣blɛɛ'- -ɛ? 'Kɛɛ pë 'a-
'piö 'ö tɔɔ 'ka ka -zo kë ka -de 'piö, Falizi -mɛ -nu waa- Saduse -mɛ -nu -bha
̣bluubhɛɛpë -gɔ.»
12 ̣Dhɛ -kë 'dhö zlöö, 'ö- -bha ̣guë' -nu -wa ma ̣nɛ Yesu yaa- pö -wo
wo -zo kë wo -de 'piö ̣bluubhɛɛpë -wun 'gü, 'kɛɛ -wo wo -zo -kë wo -de
'piö Falizi -mɛ -nu waa- Saduse -mɛ -nu -bha mɛ ̣daan' -wo -gɔ ̣zian'.

Piɛɛ -ya -pö -Zlan -bha -Yamɛ -mü Yesu 'ka
(Maakö 8.27-30; Lukö 9.18-21)

13 ̣Dhɛ ̣wa 'go mü, Yesu waa- ö -bha ̣guë' -nu -wo -dho 'sɛgɔ do 'bhaa
'yö -kë Sezale Filipö bhë -a 'gü. -Wo -kë 'dho ̣dhia, 'ö ö -bha ̣guë' -nu
̣dhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «Mɛ -nu -wa -pö dö -mü ma Mɛgbö n 'ka ɛ?»
14 'Wo- -daa -kë -a -gɔ ̣nɛɛ: «Mɛ 'bhaa -nu -wa -pö Zan Batisö -mü ü 'ka,
mɛ 'bhaa -nu -wa -pö Eli -mü ü 'ka, 'ö mɛ 'bhaa -nu -wa -pö 'zü Zelemi 'iin
-Zlan -wodhiölomɛ gbɛ -mü ü 'ka.»
15 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «̣Ao', ka 'pö, ka- -pö dö -mü n 'ka ̣ɛ?»
16 'Ö Simɔ Piɛɛ -ya pö -a -dhë: «-Zlan 'ö 'bhee- ü- -bha -Yamɛ 'ka, 'ü- Gbö
'ka.»
17 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü -bha ̣yö -së ̣dhɛɛ, Simɔ, Zan gbö. Bhii mɛ
'bhee- -lü kun 'yö 'wun gia- 'ö ̣nɛ 'ö- -zɔn ü -dhë, 'kɛɛ n Dë 'ö dhang- -nu
'gü bhë yö -mü.
18 ̣Dhɛ 'ö 'pö, ma -zë, a- -pö ü -dhë: Bhi ü tɔɔ Piɛɛ, (-a -gɛn 'ö tɔɔ «-guö»).
-Guö 'ü- 'ka bhë 'a dho ma -Zlan -bha 'kɔ dɔ ü -ta. Ga -bha -kɔ -mɔ 'wun
-bha -sü gia- -de yaa 'dho pë gbɛ kë 'kɔ 'a 'dhoë- dɔ bhë -a 'ka.
19 A -dho -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö ̣lakele nu ü -dhë. Pë 'ü 'dhoë- 'kɔdhi
ta -a -gɔ 'kpongtaa zö kö -yö -ta -a -gɔ -sü 'ka dhang- -nu 'gü; 'ö pë 'ü 'dhoë-
'kɔdhi po -a -gɔ 'kpongtaa zö, kö -yö 'po -sü 'ka -a -gɔ dhang- -nu 'gü.»
20 ̣Dhɛ ̣ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö ö bha ̣guë' -nu -dhë kö ̣kun 'wo- pö
mɛ gbɛ -dhë ̣nɛ -Zlan -bha -Yamɛ -mü ö 'ka.

Yesu -bha ö bha ga -sü waa- ö bha -go ga 'gü -sü -wun -blɛɛ 'ö- wo
(Maakö 8.31–9.1; Lukö 9.22-27)

21 'Ö sü -a yi 'ö 'dhö bhë -a -bha, Yesu -yö -yö 'wun ̣blɛɛ' -sü -bha -a 'gü
'po -sü 'ka ö bha ̣guë' -nu -dhë ̣nɛɛ: «A -dho dho Zeluzalɛmë; 'ö -dhɛ 'ö
bhë -a 'gü, 'ö mɛ ziizii -nu, slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu waa- Zuifö -nu -bha
tɔnggɔmɛ -nu, -wo n 'klo bhɔ giagiawo, 'wo n zë; 'ö- -dhɛkpaɔyi kë -yaaga
-naa bhë 'a goë ga 'gü.»
22 'Ö Piɛɛ -ya -dhɛ ö 'sloo 'ka, 'ö- pö -a -dhë: «-Zlan -yö ü 'piö, n Dëmɛ, pë
'ö 'dhö bhë yaa 'dho kë ü 'ka!»
23 'Ö Yesu -yö ̣dhië ö -zü 'ö -ta -yö Piɛɛ -bha -sü 'ka 'yö- pö -a -dhë: «-Bhö
'go n 'sɔɔ 'ü 'dho ̣gbiin, Satan, 'ü- ̣mɛɛ' -na kö 'üën- n -püö ̣sɔɔn yaa 'gü;

bhii ü bha -zotadhe 'yaa ̱nɛ -Zlan -bha 'dhö; 'kɛɛ -yö -kë ̱nɛ mɛ 'bhee-
-bha 'dhö ̱zian'.»
24 'Go mü 'ö Yesu -ya pö ö bha ̱guë' -nu -dhë: «Mɛ 'ö- 'piö kö 'ö ziö n
'piö, -yö ö ̱kwaa' -zo 'ta ö -de -wun 'gü -sü -zü, -yö ö -bha -gaatalü 'sü -yö
zië n 'piö!
25 Bhii mɛ 'ö- 'piö kö 'ö ö -bha -tosiadhe yö ö -de -ta, -yö 'ka 'dho -a yö; 'kɛɛ
mɛ 'ö 'dhoë- ö -bha -tosiadhe 'gü ̱siö n -wun 'gü, -yö -dho ̱toëpö -këdhösü
yö.
26 -Yö -dho yö -më -bha mɛbheedhɛ -gɔ, kö -yö 'kpongtaapë 'plɛ yö, 'go
mü kö -a nii -yaan 'kun ̱toëpö -këdhösü yö -sü 'ka ɛ? Më 'bhaa -yö -dhö
kö mɛ -ya nu kö -yaan ö nii -gɔ -ta -bɔa -a?
27 'Kɛɛ ma Mɛgbö a -dho nu n Dë -bha 'tɔbhɔdhe ̱va 'ka waa- ma bɔmɛ
-nu. ̱Ya kë 'dhö, mɛ 'ö -dhö a -dho -a ̱saan' bho -a -bha yuö kë -kɔ -bha.
28 A- -blɛɛ ka -dhë 'wun gia- 'ka: Mɛ -nu 'wo zö -an mɛ 'bhaa -nu waa
'dho ga kö Mɛgbö -bha nu -sü kö ̱ya kë -gludë 'ka bhë waa wo 'yan dɔ -a
-bha.»

17

Yesu -bha -dhië bun gbɛ 'gü -sü
(Maakö 9.2-13; Lukö 9.28-36)

1 ̱Dhɛ 'ö -dhɛkpaɔyi 'slado ̱ya ziö, 'ö Yesu -yö Piɛɛ 'dhö, Zakö 'dhö waa-
ö dheglu Zan -an kpa ö -bha, 'wo dho -tɔn do ̱gbiin tuö wo -de 'sloo 'ka.
2 'Ö Yesu -yö ̱dhië -kwaa bun gbɛ 'gü -an wö 'dhiö mü; 'ö- wöödhɛ -yö
yö 'bhü -sü -bha ̱nɛ lan- 'bhü -kɔ 'dhö, 'go mü 'ö- -bha sɔ -nu -wo -kë 'puu
̱nɛ -dhɛpuudhɛ -bha 'bhü -sü 'dhö.
3 'Ö to mü, 'ö ̱guë' -nu -yaaga 'wo bhë 'wo Moizö waa- Eli -an yö Yesu
'piö mü, kö wo -nu -wo 'wun ̱blɛɛ -na wo 'ko ̱bhaa.
4 'Ö Piɛɛ -ya pö Yesu -dhë: «̱Ii-, n Dëmɛ, ̱yö -së kö 'kwa 'to zö; ̱ya kë
̱nɛ 'bha 'we -a -bha, a -dho sɔ 'kɔ -yaaga dɔ zö, ü -bha do, Moizö -bha do,
Eli -bha do.»
5 -Yö -to 'wun ̱blɛɛ' -sü 'gü, 'ö dha kpö 'bhü -sü -yö nu 'ö sɔ -an -ta. 'Ö
-wo do -yö bɔ dha kpö bhë -a 'gü 'ö -we ̱woë' ̱nɛɛ: «Mɛ 'ö ̱nɛ 'ö tɔɔ n
Gbö (do 'ö n -gɔ) 'ö- -dhɔ -yö n -kë, 'ö n ̱zuögludhi -wun 'plɛ 'dho -a kwɛɛ.
-Ka ka 'to 'to -a -wo -bha!»
6 ̱Dhɛ 'ö 'wo -wo ̱nɛ 'wo- ma, 'ö 'suö -yö -da -an 'gü, 'wo -gblü sia-.
7 'Yö Yesu -yö ̱yɔɔn -an -bha, 'yö ö -kɔ pa -an 'ka 'ö- pö: «-Ka ̱luu'-, kö
̱kun 'ö 'suö -yö ka -kë!»
8 'Wo wo -gɔ ̱luu, 'kɛɛ Yesu dosɛn ̱nɛ 'wo- yö dɔ -sü 'ka mü.
9 -Wo -kë ̱yɔɔ' ̱dhia kö -wo 'go -na -tɔn tuö, 'ö Yesu -ya -pö -an -dhë
̱nɛɛ: «Kö ̱kun pë 'ö 'ka- yö ̱nɛ 'ka- ̱blɛɛ mɛ gbɛ -dhë, -yö 'dho -yö yöë
ma Mɛgbö n -ma -go ga 'gü -yi -bha!»
10 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö- -bha ̱guë' -nu -wa ̱dhɛɛ' kpɔ ̱nɛɛ: «-Më -kë 'ö
kwa -bha tɔnggɔmɛ -nu -wa pö Eli -dho nu 'dhiö ̱kun -i?»
11 'Yö- -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «-Yö 'dhö, Eli -yö -dho nu 'dhiö kö -yaan pë
'plɛ 'dho 'ko ̱bhaa.
12 'Kɛɛ a- -pö ka -dhë ̱nɛɛ: Eli ̱ya nu 'saadhö, bhii mɛ -nu waa- dɔ 'ö
'wo 'wun yaa ̱kaa' ̱nɛ -kɔ 'ö -dhi -a 'ka -an -dhë -a 'dhö. -Kɔ do bhë 'ö 'wo
dho ma Mɛgbö n 'klo bhɔa 'pö.»
13 'Ö- -bha ̱guë' -nu -wa dɔa ̱nɛ Zan Batisö ̱nɛ 'ö- -bha 'wun ̱blɛɛ bhë.

Yesu -bha 'në do 'ö -zuu yaa -yö -kë -a 'gü -a -dhɛ bo -kɔ
(Maakö 9.14-29; Lukö 9.37-43a)

14 ̀Dhɛ 'ö 'wo nu 'wo -lo -dhɛ 'wo mɛ -gbaa -nu to -a -bha bhë -a -bha, 'ö
gɔɔn- do -yö ̀yɔɔn Yesu -bha, 'yö -lo ö kpɔn 'gü -a 'dhiö.
15 'Ö- pö -a -dhë: «N -Gɔmɛ, -bhö n gbö 'yena -yö wo! 'Puɛ- -ya 'yënng
bhɔ -na ̀duö. 'Ö ̀ya kë -nu wo 'ö -püö siö, 'iin 'ö -püö yiö -dhɛ -nu -bha.
16 'A nuë ü bha ̀guë' -nu ̀dhia, 'kɛɛ waa -mɔ -a -bha kö -waan -an -dhɛ
bo.»
17 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Ö mɛ -nu ̀gɔü' 'gbeezë këwunyaazë, 'töng
-mlë 'kwa dho kaa kwa 'ko ̀bhaa ̀ɛ? 'Iin 'zü 'tõng -mlë 'a dho ka bun -a
'ka ɛ?» 'Yö- pö: «-Ka nu 'në bhë -a 'ka n ̀dhia zö!»
18 'Yö 'wun -blɛɛ 'gbee- 'ka -zuu yaa bhë -a 'ka, 'yö go 'në 'ö bhë -a 'gü, 'ö-
-dhɛ -yö bo -dhɛ do bhë -a 'gü.
19 ̀Dhɛ -kë 'dhö, 'ö- -bha ̀guë' -nu -wo -yɔɔn -a -bha wo 'kuë 'wo-
̀dhɛɛkpɔdhe -kë ̀nɛɛ: «-Më -kë 'ö yi -kɔ yaa -mɔ -zuu yaa 'ö bhë -a kë -sü
-bha -ɛ?»
20 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Pë 'ö -kë 'dhö bhë 'ö tɔɔ ka -bha
-zoyösü -yö 'teete! A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: ̀Ya kë ̀nɛ ka -bha -zo yö
-sü ̀ya kë ̀nɛ ̀kplɔɔ' ga 'dhö, ka -dho -a pö -tɔn 'ö ̀nɛ -a -dhë: ‹-Bhö 'go
ü pin 'ö ̀nɛ -a -bha 'ü 'dho -de!›, -yö -dho go ö pin -bha. Pë gbɛ kë -sü yaa
'dho kë ka -kwaa 'gbee-,
21 ['kɛɛ kë- wo 'dhö bhë -zuu yaa ̀suu'- 'ö bhë pë 'ö 'kwa dhoë- kë kö
'kwaan- -mɔ -a kë -sü -bha 'ö tɔɔ ̀bhɛa' -sü waa- -bɛn 'to -sü].»

Yesu -yö -ko 'zü 'yö ö -bha ga -sü waa- ö -bha go ga 'gü -wun -blɛɛ
(Maakö 9.30-32; Lukö 9.43-45)

22 Yi do 'ka kö Yesu waa- ö bha ̀guë' -nu 'plɛ -wo wo 'ko ̀bhaa Galile
-sɛ 'gü bhë, 'ö- -pö -an -dhë: «Ma Mɛgbö, -wo -dho n dɔ mɛ -nu kwɛɛ
23 kö -waan n zë, 'kɛɛ -dhɛkpaɔyi -yaaga -naa 'ka 'a dho go ga 'gü.»
'Ö- -bha ̀guë' -nu wö -yö -siö giagiawo.

'Nii- ̀sɔnng' bho -sü -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü

24 ̀Dhɛ 'ö Yesu waa- ö -bha ̀guë' -nu ̀wa -lo Kapɛɛnaɔmë, 'ö -Zlan -gba
-a 'gü -kɔ 'nii- ̀sɔnng' 'kun -mɛ -nu -wo -yɔɔn Piɛɛ -bha -a ̀dhɛɛ' 'kpɔ -sü
'ka ̀nɛɛ: «Ka -gɔmɛ 'yaa -Zlan -gba -a 'gü -kɔ -bha 'nii- ̀sɔnng' bho ̀a?»
25 'Ö Piɛɛ -ya pö: «̀Ii-, -ya -bho.» Piɛɛ -yö -kë -da ̀dhia kɔɔ, 'yö Yesu -ya
-pö -a -dhë ̀nɛɛ: «Ü ü -zo -ta -kɔklë ̀ɛ, Simɔ? Dö -nu 'ö -an 'gbee- -ta bho
-sü 'dho -mü, kö -waan 'nii- ̀sɔnng' nu 'kpongtaa -gludë -nu -dhë -ɛ? -An
-bha -sɛ 'gü 'në -nu -mü, 'iin -nia -nu -mü e?»
26 'Ö Piɛɛ -ya pö -a -dhë: «-Nia -nu -mü.» 'Ö Yesu -ya pö: «̀Dhɛ -kë 'dhö
bhë, kö 'sɛ 'gü 'në -nu -zë -an ̀dua' 'yaa -mü 'wëü- bho -sü 'ka.
27 'Kɛɛ kö ̀kun 'kwa mɛ -nu 'wo ̀nɛ 'kwa 'wun -na -an -zuë. ̀Dhɛ 'dhö
bhë, -bhö 'dho 'yipuë ̀va ̀bhaa, 'ü -piöga -zuö yiö, 'yuö- -blɛɛzë 'ü 'dhoë-
-a sü bhë, -bhö -a 'dhi 'po, ü -dho 'wëü- 'tama ga do 'ö -mɔ -a -bha -yaan
ko -bha 'nii- ̀sɔnng' bho -a yö. -Bhö -a 'sü 'ü nuë kö 'üën- ko -bha bho -an
-dhë!»

18

Dö 'ö tɔɔ mɛ ̀va ̀ɛ?
(Maakö 9.33-37; Lukö 9.46-48)

1 -A 'töng gia- bhë -a 'ka, Yesu -bha ̀guë' -nu -wo -yɔɔn -a -bha 'wo-
̀dhɛɛkpɔdhe -kë ̀nɛɛ: «Dö 'ö tɔɔ mɛ ̀va -Zlan -bha -gludëdhɛ 'gü dhang-
-nu 'gü i?»
2 'Ö Yesu -yö 'në 'tee do ̀dhɔɔ -kë, 'ö- dɔ -an 'dhiö;

3 'yö- pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: ̱Ya kë ̱nɛ kaa 'go ka
pin ̱taa kaa kë ̱nɛ 'në 'sɛɛn- -nu 'wo ̱nɛ -an 'dhö, kaa 'dho -da -Zlan -bha
-gludëdhɛ 'gü dhang- 'gü.
4 Mɛ 'ö mɛ ̱va 'ka -Zlan -bha -gludëdhɛ 'gü, 'ö tɔɔ mɛ 'ö ö -de dho sia-
̱nɛ 'në 'ö ̱nɛ -a 'dhö.
5 Mɛ 'ö 'dhoë- 'në -nu 'ö -an ̱suu'- 'dhö ̱nɛ -an kun -së n -wun 'gü, kö
̱ya ma gia- n 'kun -së.»

̱Sɔɔn yaa -bha -kë yaa -sü
(Maakö 9.42-48; Lukö 17.1-2)

6 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «'Në -nu 'wo n -wo -dhɛ 'wun gia- bhë, mɛ
'ö 'dhoë- kë kö -a mɛ do -de -yaan -püö ̱sɔɔn yaa 'gü, 'a, -a mɛ 'ö 'dhö bhë
pë 'ö -dhi -a -bha 'ö tɔɔ -wo -güö kpö dun -a bhɔa- -wa -zuö 'yoo ̱bhaa.
7 ̱N 'n! -Yö 'yenazë 'kpongtaamɛ -nu -bha 'ka ̱dhɛɛ, 'ö tɔɔ 'wun -nu -wo
-dhö 'kpongtaa zö, 'ö 'wo mɛ -nu -da ̱sɔɔn yaa kë -sü 'gü. Bhii 'wun -nu
'wo 'dhö bhë, -wo -dho kë -dhö -kplawo, 'kɛɛ mɛ 'ö 'dhoë- bɔ -a -ta kö -yaan
kë bhë, -yö -dho kë 'yenazë -a -bha 'ka!
8 ̱Ɛɛ, 'ö ̱ya kë ̱nɛ ü -kɔ -wun 'iin ü -gɛn -wun 'ü dho -püö -a -dhë ̱sɔɔn
yaa 'gü, kö -bhö -an 'klu 'kan 'ü -an -zuö ü 'ka ̱gbiin! -Yö -dho kë -së ü -bha
'ka kö 'ü -da ̱toëpö -këdhösü 'gü ü -kɔ 'klu 'iin ü -gɛn 'klu 'ka 'ö ̱zië' ü -kɔ
̱plɛ waa- ü -gɛn ̱plɛ -to ü -bha -sü 'ö 'wo ü ̱zong -a 'ka ̱glöötiaandhö
'siö 'ö -dhö ̱toëpö 'ka bhë -a 'gü -sü -bha.
9 'Ö ̱ya kë ̱nɛ 'zü, ü 'yanga -wun 'ü dho -püö -a -dhë ̱sɔɔn yaa 'gü, kö
-bhö -a bho mü 'ü- -zuö ü 'ka ̱gbiin! ̱Yö -së ü -bha 'ka kö 'ü -da ̱toëpö
-këdhösü 'gü ü 'yanga dosɛn 'ka, 'yö ̱zië' ü 'yanga ̱plɛ -to mü -sü 'ö 'wo ü
̱zong -a 'ka ̱glöötiaandhö 'siö 'gü -sü -ta.»

'Wun ̱zuan' 'ö -gban 'bhla 'ö ̱dhɔng 'ö 'wo- yö 'zü -a -bha
(Lukö 15.3-7)

10 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö kö ̱kun 'ka 'në
-nu 'wo ̱nɛ 'ka 'yan ̱ziö' kë -a mɛ do 'ka! A- -blɛɛ ka -dhë -yɔɔn -a -ta -sü
'ka ̱nɛɛ: -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'wo -an -maa kë -na 'ö 'wo dhang- -nu 'gü,
-wo dɔ -sü 'ka -kplawo n Dë wö 'dhiö.
11 [Bhii ma Mɛgbö, a -nu mɛ -nu 'wo dhɔng -sü 'ka -an dha ̱dhia.]
12 ̱Ya kë ̱nɛ 'bhla ̱këng' do ̱ya kë gɔɔn- do -gɔ, 'ö- do ̱ya ̱dhɔng, yaa
'dho -an 'gɔɔ- 'sɛisië ö ga 'sɛisië bhë -an to -tɔn tuö mü -yaan 'dho -a do 'ö
̱dhɔng bhë -a ̱mɛɛ' ̱dhia ̱a?
13 ̱Ya kë ̱nɛ ̱yaa- yö, a- -pö ka -dhë gia- 'ka ̱nɛɛ: -Yö -dho kë -a -gɔ
̱zuögludhi -wun 'ka 'bhla do 'ö bhë -a -wun 'gü, 'ö ̱zië' -an 'gɔɔ- 'sɛisië ö
ga 'sɛisië 'ö waa ̱dhɔng bhë -an -wun -ta; 'yaa 'dhö a?
14 -Kɔ do 'ö bhë -a 'ka, ka Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü 'yaa- 'piö kö 'në
-nu 'wo bhë -an do 'kpaan -de -yö ̱dhɔng.»

'Wun 'ö -gban dheglu -mɛ -bha 'wun ̱zaa' -sü -kë ö dheglu 'ka -sü -bha

15 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «̱Ya kë ̱nɛ ü dheglu -mɛ ̱ya 'wun yaa kë ü 'ka,
-bhö ̱yɔɔn -a -bha, 'ü- -bha 'wun ̱zaa' -sü bhë -a -zɔn -a -dhë; 'kɛɛ -yö kë
ka 'sloo 'ka. ̱Ya kë ̱nɛ ̱ya 'we ü -wo -bha kö 'bha -a bho 'wun yaa 'gü.
16 'Kɛɛ ̱ya kë ̱nɛ ̱yaa- pö ö 'ka 'dho we ü -wo -bha, -bhö mɛ do 'iin mɛ
̱plɛ 'sü ü 'piö, -yö kë 'dhö kö 'wun -dɔ mɛ -bha dhe 'ö dho kë, -a zü -yö dɔ
mɛ ̱plɛ 'iin mɛ -yaaga -bha -tɔmɔdhɛ kë -sü -bha ̱nɛ -kɔ 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka
-a 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü bhë -a 'dhö.
17 'Kɛɛ ̱yaa- pö ö 'ka 'dho we ka -wo -bha -kplawo, -bhö -a ̱blɛɛ'- -Zlan
-bha mɛ -nu kpö 'gü! ̱Ya kë ̱nɛ 'zü ̱yaa- pö ö 'ka 'dho we -an -wo -bha
'gbɛɛdhö, -kaa 'sü zlöö ̱nɛ mɛ 'yaa ka 'piö, 'iin ̱flüükëmɛ -nu mɛ do 'dhö.

18 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Mɛ 'oo mɛ 'ö 'ka 'dhoë- 'kɔdhi ta -a -gɔ sia-
zö, kö 'kɔdhi -yö -ta -a -gɔ -sü 'ka dhang- 'gü. 'Iin mɛ 'oo mɛ 'ö 'ka 'dhoë-
'kɔdhi po -a -gɔ sia- zö, kö -yö 'po -sü 'ka -a -gɔ dhang- 'gü.
19 A- -blɛɛ ka -dhë 'zü ɲɛɛ: -Yö -kë mɛ ɲplɛ 'ka ka ziën, 'ö -an -wo -yö
kpɔ -a -bha pë 'wo- 'piö -a -dhɛ -sü 'ka ɲbhɛa' -sü 'gü n Dë 'ö -ya -sü 'ka
dhang- -nu 'gü -a -gɔ, -yö -dho -a nu -an -dhë.
20 Bhii -dhɛ 'ö mɛ ɲplɛ 'iin mɛ -yaaga 'wo wo 'ko ɲbhaa -a -bha n 'tɔ 'gü,
a -an 'piö mü.»

'Wun ɲzuan' 'ö sü yuökëmɛ 'ö 'yaa- 'piö kö 'ö ö 'bha -bha -wun 'to -a -bha

21 ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, 'ö Piɛɛ -yö ɲyɔɔn Yesu -bha, 'yö ɲdhɛɛkpɔdhe -kë -a
-gɔ ɲɛɛ: «N Dëmɛ, ɲya kë ɲnɛ n dheglu -yö 'wun ɲzaa' -sü kë -na n 'ka,
-yö 'dho -na -a 'ka 'dhiö -kplawo, -a -gwaa kë ɲdhë -naa 'a dho ziëë -a -ta
ɛɛ? -Gwaa 'slaplɛ ɲa?»
22 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Abi'! N 'ka- pö ü -dhë -gwaa 'slaplɛ, 'kɛɛ -gwaa
'gɔɔ- 'slaplɛ -gwaa 'slaplɛzë.»
23 -A -wun 'gü 'ö Yesu -ya pö 'zü: «-Dhɛ -ga, pë 'ö -Zlan -bha -gludëdhɛ 'ö
dhang- 'gü 'ö bhɔ -a -bha 'yö ɲnɛɛ: -Gludë do -yö ö bha yuökëmɛ -nu -dhɛ,
'ö yuö 'wo- kë -na bhë, 'wo- 'wëüga 'kluën bho -a -bha.
24 ɲDhɛ 'ö ɲwa -ya 'wëü- ɲdhong' -sü -bha, 'wo nu mɛ do 'ö- -bha 'wëü-
-vuu ɲkëng' ɲplëëzë 'pë 'dho -a -bha -a 'ka.
25 Gɔɔn- 'ö bhë pë 'ö dho -a kë kö -yaan 'wëüga -nu 'wo bhë -an 'pë bhoë
yaa kë -dhö. 'Ö- -gɔmɛ -ya pö: ‹Gɔɔn- 'ö ɲnɛ, -kaa 'dhɔɔ dɔ, yö 'dhö, ö bɔɔ
'dhö, ö -bha 'në -nu waa- pë -nu 'wo- -gɔ 'töüdhö; -ka -an 'plɛ 'dhɔɔ dɔ kö
-waan kë ɲnua -nu 'ka. -Yö kë 'dhö kö 'wëü- -nu 'wo bhë -yaan -an 'pë bho.›
26 'Ö yuökëmɛ bhë 'ö nu 'ö -lo ö kpɔn 'gü ö -gɔmɛ ɲgɛɛndhö -bhɛa -a -dhë
-sü 'ka ɲnɛɛ: ‹-Bhö ü ɲzuö' 'dho sia- n 'piö, a -dho ü bha 'pë 'plɛ bho!›
27 'Ö- 'yena -yö -da -a -gɔmɛ 'gü, 'yö ö ɲkwaa 'pë mɛ 'ö bhë -a -zü, 'yö- pö
-a -dhë -yö 'dho.
28 Yuökëmɛ 'ö bhë, -a -yö plaan -sü 'ka, 'yö ö 'bhamɛ do 'ö wo -nu 'wo
yuö -kë -dhɛ do 'gü, 'ö- -bha 'wëü- 'ö dho kë ɲnɛ pë ɲkëng' do 'dhö 'ö- 'pë
'dhoë- -bha, -a yö. 'Ö -lo -a bhɔa, 'ö to 'tee kö -yö -to -a kwɛɛ, -a pö -a -dhë
-sü 'ka ɲnɛɛ: ‹-Bhö n -ma 'pë 'ö ü -bha bhë -a bho!›
29 'Ö- 'bhamɛ -yö -püö -a ɲgɛɛndhö -bhɛa -a -dhë -sü 'ka, 'ö- pö -a -dhë:
‹-Bhö ü ɲzuö' 'dho sia- n 'piö, a -dho ü bha 'pë 'plɛ bho!›
30 'Kɛɛ yaa 'we -a -bha, 'yö- kun, 'yö- -zuö -kanso 'gü 'ö dho 'ö yöë -a -bha
'pë bho -yi -bha.
31 ɲDhɛ 'ö- 'bhamɛ -nu 'ö wo -nu 'wo yuö -kë -dhɛ do 'gü, -wo 'wun -nu
'wo bhë -an yö, 'ö -siö -an -dhë ɲgbaɔnsü; 'ö 'wo dho 'wo- ɲblɛɛ wo -gɔmɛ
-dhë.
32 ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, 'ö -an -gɔmɛ -ya ɲdhɔɔ -kë, 'yö- pö -a -dhë: ‹Yuökëmɛ
'gluyaazë! A ü bha 'pë -wun -to 'kpaan, 'ö tɔɔ ü -bhɛa n -dhë kö 'a- kë ü
-dhë 'dhö.
33 Bhi -de 'pö, ü ɲdua' -mü kö 'ü ü 'bhamɛ 'yena yö ɲnɛ -kɔ 'a ü 'yena yöë
bhë -a 'dhö 'pö!›
34 'Ö 'wun -yö -na -an -gɔmɛ 'ö bhë -a -zuë ɲgbaɔnsü; 'yö yuökëmɛ 'ö bhë
'yö- -zuö -kanso 'gü kö -yaan 'klobhɔdhe yö -yaan 'dho -yaan yöë -a -bha
'pë 'plɛ bho -yi -bha.»
35 'Ö Yesu -yö ö -wo -zuöatadhe -kë ɲɛɛ: «-Kɔ bhë ɲnɛ, 'ö n Dë 'ö dhang-
'gü, 'ö dho -a kaa ka 'ka -a 'ke kaa ziö ka 'ko -nu -bha 'wun ɲzaa' -sü -nu
-ta ka ɲzuöga 'plɛ 'ka -a 'ka.»

19

Yesu -bha mɛ ̱daan' -wo 'ö -gban dhe -bho 'blü -sü -bha
(Maakö 10.1-12)

1 ̱Dhɛ Yesu ̱ya yën 'wun -nu 'wo ̱nɛ -an ̱blɛɛ' -sü -bha, 'yö go Galile
-sɛ 'gü, 'yö dho Zude -sɛ 'pian mɛ 'ö bɔ 'yiga 'wo- -dhɛ Zuudɛn bhë -a ̱zlöö
̱zian' bhë -a 'gü.
2 Mɛ -gbaa ̱va -wo -ziö -a 'piö, 'yö -an -bha 'yuamɛ -nu -dhɛ bo.
3 Falizi -mɛ -nu 'bhaa -wo -yɔɔn Yesu -bha kö -waan 'slë 'kan -a -gɔ. 'Wo-
̱dhɛɛ' kpɔ ̱nɛɛ: «Kwa -bha tɔng -yö -we -a -bha kö gɔɔn- -yö ö bɔɔ bho
'blüü 'wun -gɛn ̱suu'- 'oo ̱suu'- -wun 'gü a?»
4 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «-Yö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ
'gü ̱nɛɛ: *-A zü dɔ -sü 'ka, -Zlan -yö gɔɔn- waa- dhe -an -da.* -Wo bhë kaa-
pö ̱a?
5 'Go mü 'yö- pö: *-A -wun 'gü, gɔɔn- -dho kan ö dë waa- ö dhe -an -bha 'ö
waa- ö bɔɔ 'wo wo -bha -tosiadhe kë wo 'ko 'piö. 'Ö -dhɛ 'wo- -bha ̱plɛ 'wo
-kë ̱nɛ mɛ -lü do 'dhö.*
6 ̱Ya kë 'dhö kö 'waa ̱plɛ gbɔ, 'kɛɛ kö ̱wa kë mɛ do 'ka; kö ̱kun 'ö pë
'ö -Zlan ̱ya -an ̱nëng 'kuë-, 'yö mɛ -yö -an -kan 'kuë-.»
7 'Ö Falizi -mɛ -nu -wa ̱dhɛɛ' kpɔ 'zü ̱nɛɛ: «-Më 'ö -kë 'ö Moizö -ya pö
gɔɔn- -yö ö bha dhe -bho 'blüü -sü 'sëëdhɛ kë -ya kpa -a -bha -ya kaa ̱ɛ?»
8 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Pë 'yö -kë 'ö Moizö -ya pö 'dhö bhë
'ö tɔɔ ka ̱gɔü' -yö 'gbee-, 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -a züdɔyi 'ka yaa kë ̱nɛ
-kɔ bhë -a 'dhö.
9 A- -blɛɛ ka -dhë ̱nɛɛ: Gɔɔn- ̱ya ö bɔɔ bho 'blüü kö -a -gɛn yaa kë ̱nɛ
̱ya ̱sɔɔn kë, 'ö ̱ya dhe gbɛ 'sü kö ̱ya -da dhe 'piö.»
10 'Ö- -bha ̱guë' -nu -wo ̱yɔɔn -a -bha, 'wo- pö -a -dhë: «'Ö ̱ya kë ̱nɛ
'wun 'ö 'dhö bhë -yö gɔɔn- waa- dhe -an ziën, kö -a ̱fië' -to kö mɛ -nu -wo
'to 'kwɛa 'ka!»
11 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Mɛ -nu 'plɛ waa 'dho -mɔ -a -bha
kö mɛ ̱daan' -wo 'ö ̱nɛ -wa -gɛn ma, -a 'ke yaa kë mɛ -nu 'ö -Zlan -ya -a
-gɛn ma -sü ̱faan' nu -an -dhë bhë -an 'ka.
12 'Wun -gɛn ̱plëëzë -nu -wo -dhö, 'ö -an -wun 'gü, 'ö gɔɔn- ̱plëëzë 'waa
dhe 'sü. 'Ö tɔɔ mɛ 'bhaa -nu -bha 'ka, -an 'bɔn -yö 'kan -sü 'ka 'wo bhɔa 'ö
-an 'bhaa -nu 'bɔn 'dhö 'kan -sü 'ka -an -de -zo we -a -bha -wun 'ka. 'Yö-
mɛ 'bhaa -nu 'wo to, 'waa dhe 'sü -Zlan -bha -gludëdhɛ -wun 'gü kö -waan
-Zlan -bha yuö kë -an -bha wo -de nu -sü 'plɛ 'ka. ̱Ɛɛ, ̱dhɛ 'ö 'dhö bhë,
mɛ ̱ya kë kö -yö -mɔ -a -bha -yaan mɛ ̱daan' -wo -nu 'wo ̱nɛ -yö -we -an
-wun -bha, kö -ya ma!»

Yesu -bha 'dhuë- -kpɔ 'në 'sɛɛn- -nu -bha -sü
(Maakö 10.13-16; Lukö 18.15-17)

13 -Dhɛ bhë -a -bha 'zü, mɛ -nu -wo -nu 'në 'sɛɛn- -nu 'ka Yesu ̱dhia kö
-yaan ö -kɔ kpa -an -ta, 'go mü kö -yaan -an -bha ̱bhɛawodhe kë; 'kɛɛ -a
-bha ̱guë' -nu waa 'we -a -bha kö -wo ̱yɔɔn Yesu -bha.
14 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka ka ̱kwaa' 'në 'sɛɛn- -nu -zü, -wo nu n
'piö! Kö ̱kun 'ka -an ̱kpaa, bhii -Zlan -bha -gludëdhɛ 'ö dhang- -nu 'gü
bhë, -yö mɛ -nu 'wo -kë ̱nɛ 'në -nu 'wo ̱nɛ -an 'dhö, -an -bha 'ka.»
15 'Yö ö -kɔ kpa -an tuö, ('ö 'dhuë- kpɔ -an -bha). ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'yö
-ziö.

'Wun 'ö -gban 'në gɔɔn- ̱bhɔɔzë do -bha
(Maakö 10.17-31; Lukö 18.18-30)

16 Yi do 'ka, gɔɔn- do -yö -yɔɔn Yesu -bha, 'yö- ̱dhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «N
-Gɔmɛ, -më -së 'a dho -a kë 'aan- -da ̱toëpö -kë -a 'gü -dhɛ -bha -ɛ?»
17 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Më 'yö -kë 'ü n ̱dhɛɛ' kpɔ 'wun -së -wun 'ka
ɛ? -Zlan do 'kpaan ̱nɛ 'ö- këwun 'dho -së. 'Ö ̱ya kë ̱nɛ ü- 'piö kö 'ü -da
̱toëpö -kë -a 'gü -dhɛ -bha, kö -bhö tɔng -nu ̱bhlë -ya!»
18 'Ö- pö Yesu -dhë: «Tɔng -nu -mlë -ɛ?» 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö:
«'Ö tɔɔ: *Kö ̱kun 'ü mɛ zë; kö ̱kun 'ü dhebɔ 'iin ̱mlaabɔ -an gbɛ ̱mɛɛ; kö*
̱kun 'ü ̱kwaan; kö ̱kun 'ü ̱sua kë ü -ya 'yɔɔ -gɔ;
19 *-bhö ü dë waa- ü dhe -an ̱bhlë 'kpɔ; 'ü ü -ya 'yɔɔ -dhɔ kë ̱nɛ ü -de 'dhö!*
»
20 'Ö 'nëgɔɔnzë 'ö bhë 'ö- pö: «Tɔng -nu 'wo bhë a -an 'plɛ kun. -Më 'bhaa
'ö- -wun -yö to 'a dho a- kë 'zü i?»
21 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «̱Ya kë ̱nɛ ü- 'piö 'ü kë kpengdhö ö 'plɛ 'ka,
-bhö 'dho 'ü ü -bha kɔɔpë -nu 'dhɔɔ dɔ, 'ü- 'wëüga bhë -a -glu 'fɛɛmɛ -nu
'ka, 'ü ziö n 'piö! ̱Ya kë 'dhö ü -dho ü -bha ̱bhɔɔpë -nu yö dhang- 'gü.»
22 'Kɛɛ 'në gɔɔn- 'ö bhë -wo 'ö ̱nɛ, ̱dhɛ 'yö- ma, -yö dho wösiödhe 'ka,
bhii 'ö tɔɔ -yö -kë ̱bhɔɔzë ̱duö.
23 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö ö bha ̱guë' -nu -dhë: «A- -blɛɛ ka
-dhë 'wun gia- 'ka: ̱Bhɔɔmɛ -bha -da -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö 'gü -sü 'ö
dhang- 'gü, -yö -dho kë 'gbee-.
24 'Ö -wo mɛ 'ö ̱nɛ 'a- -pö ka -dhë 'zü ̱nɛɛ: -Yö 'gbee- -yɔɔnmia -bha 'ka
kö -yö bɔ miiga 'dhi 'gü, 'kɛɛ -yö -dho kë 'zü 'gbee- ̱bhɔɔmɛ -bha -da -Zlan
-bha -gludëdhɛ 'gü -sü 'ka 'ö ̱zië' -yɔɔnmia -bha -bɔ miiga 'dhi -bha -sü
-ta.»
25 ̱Dhɛ 'ö- -bha ̱guë' -nu ̱wa 'wun 'ö ̱nɛ -a ma, 'ö 'tetundhe ̱va -yö
-da -an 'gü 'wo- pö: «̱Ya kë 'dhö kö dö 'yö dho dha 'sa?»
26 'Ö Yesu -yö -an -ga, 'ö- pö: «-Yö 'gbee- mɛ 'bhee- -bha 'ka 'dhö, 'kɛɛ -yö
'pëëpë -Zlan -bha 'ka, 'ö tɔɔ -Zlan -kɔ -yö -mɔ 'wun 'plɛ kë -sü -bha.»
27 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Piɛɛ -ya pö -a -dhë: «Ü 'to 'to, yi yi -bha pë -nu
'plɛ -to sia- 'yi -ziö ü 'piö. ̱Ya kë 'dhö, kö -më 'yi dho -a yö 'pö e?»
28 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Yi 'ö ma Mɛgbö
'a dho -ya -a 'ka n ma 'gɔ -gbloo 'tɔ bhɔ -sü -zë 'gü 'kpongtaadhɛ -dëü -bha,
ka 'gɔɔ- do ö ga ̱plɛ, 'ka -ziö n 'piö ̱nɛ, ka -de 'pö ka -dho -ya 'gɔ -gbloo
-nu 'gü kö 'kaan- Izlaɛlö 'gunng 'gɔɔ- do ö ga ̱plɛ 'wo bhë -an -bha za 'kan.
29 'Go mü, mɛ 'oo mɛ 'ö 'dhoë- ö bha 'kɔ -nu, ö dheglu 'në gɔɔn- -nu,
'nëdhoo -nu, ö dë -nu waa- ö dhe -nu, ö bha 'në -nu, ö bha ̱bhlöödhɛ -nu
-an 'plɛ to n -wun 'gü, -yö -dho -a yö -gwaa ̱këng' do -zë. 'Go mü, 'ö ̱toëpö
-këdhösü dho kë -an -bha 'ka.
30 'Kɛɛ mɛdhɛvadhɛ 'wo ̱dɛɛ ̱nɛ -a 'gü bhë, -an mɛ -blɛɛzë -nu -wo
-dho kë -tozlöömɛ -nu 'ka; 'ö mɛ -nu 'wo -tozlöömɛ -nu 'ka, 'wo dho kë mɛ
-blɛɛzë -nu 'ka.»

20

'Wun 'ö -gban yuökëmɛ -nu 'wo lɛzɛn ̱dhɛɛdhö -an -bha

1 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë: «Bhii pë 'ö -Zlan -bha -gludëdhɛ -wun -yö bhɔ
-a -bha, yö ̱ga ̱nɛ: Lɛzɛn ̱dhɛɛdhɛ dëmɛ do -yö -yö plaan -dhiadhiö tii
'gü. -Ya -kë 'dhö kö 'ö yuökëmɛ -nu -da ö -gɔ lɛzɛn -bhlö 'gü.
2 'Ö waa- yuökëmɛ -nu 'ö -an -wo -yö kpɔ -a -bha kö 'yaan- -an ̱saan'
bho ̱nɛ -kɔ do 'ö 'wo mɛ -nu ̱saan' bho -na -a 'ka -su ga do 'ka -dhɛkpaɔyi
do -bha bhë -a 'dhö, 'yö -an bɔ lɛzɛn ̱dhɛɛdhö yuö kë ̱dhia.

3 'Yö ko 'zü 'yö yö plaan -dhiadhiö -lan 'tëë 'gbee- 'ka, 'yö mɛ 'bhaa -nu
yö kö -wo ̱gbaannu -sü 'ka 'dhëëdhɛ -nu -bha, bhii yuö 'yaa -an -gɔ,
4 'yö- pö -an -dhë: ‹Ka -de 'pö, -ka 'dho 'ka yuö kë n -gɔ lɛzɛn ̱dhɛɛdhö,
a -dho ka ̱saan' bho 'kpodhö.›
5 'Ö 'wo dho yuö kë ̱dhia lɛzɛn ̱dhɛɛdhö. 'Ö ko 'zü, 'ö yö plaan lan- 'gü;
'go mü 'zü, 'yö yö plaan 'wɔ 'yɛ -lan 'ka, 'ö mɛ 'bhaa -nu yö; pë do bhë 'ö-
pö -an -dhë, 'wo dho 'pö.
6 ̱Dhɛ 'ö 'kwa dɔ 'dho -lan 'ka, 'yö yö plaan, 'yö mɛ 'bhaa -nu yö kö -wo
dɔ -sü 'ka 'dhëëdhɛ -nu bhë -a -bha. 'Yö -an ̱dhɛɛ' kpɔ ̱nɛɛ: ‹-Më 'yö -kë
'ka ̱gloo zö -dhɛkpaɔyi 'ö ̱dɛɛ ̱nɛ -a 'gü, 'ö 'kaa yuö gbɛ kë ̱ɛ?› 'Wo- pö
-a -dhë:
7 ‹'Ö tɔɔ mɛ gbɛ 'yaa -dhö -yaan yi 'sü yuö 'gü.› 'Ö- pö -an -dhë: ‹̱Dhɛ
'ö 'dhö, kö -ka 'dho 'ka yuö kë n -gɔ lɛzɛn ̱dhɛɛdhö!›
8 ̱Dhɛ 'ö 'yiniadhɛ -yö dɔ, 'yö ö bha mɛ ̱saan' bho -mɛ ̱dhɔɔ -kë, 'ö-
pö -a -dhë: ‹-Bhö yuökëmɛ -nu ̱saan' bho, -a zü dɔ mɛ -nu 'wo -da yuö
'dhiö zlöö bhë -an -ta 'ü 'dho 'ü yöë yuökëmɛ -nu 'wo -da mü 'dhiö bhë -an
-bha!›
9 Mɛ -nu 'wo -da yuö 'dhiö 'dho -lan 'ka bhë -wo -nu, 'ö mɛ 'ö -dhö 'ö ö
-bha -su ga do yö.
10 ̱Dhɛ mɛ -nu 'wo -da yuö 'gü 'dhiö -blɛɛzë 'ka bhë ̱wa nu, -wa -pö
-bezë wo -bha -dho ziö mɛ -nu 'wo nu zlöö bhë -an -bha -ta, 'kɛɛ mɛ 'ö
-dhö -wa -bha -su ga do do -nu -a -dhë.
11 -An -bha 'wëü- 'sü -sü 'ka, -wo 'wun -blɛɛ wo -wo ̱löö lɛzɛn ̱dhɛɛdhɛ
dëmɛ bhë -a 'ka.
12 'Ö 'wo- pö: ‹Yuökëmɛ -nu 'wo nu zlöö, 'ö 'wo yuö -kë 'lɛlɛ do 'piö, 'ü
-an ̱saan' bho ̱nɛ yi 'yi yuö -kë -dhɛkpaɔyi do 'piö, lan- 'bhü -sü -ta 'ö yi
'gü ̱ya ga ̱nɛ yi 'dhö a?›
13 'Kɛɛ lɛzɛn ̱dhɛɛdhɛ dëmɛ -ya -pö -a mɛ do -dhë: ‹N 'bhamɛ, n 'ka ü
-püö, ü -we -a -bha 'ü yuö kë -su ga do -bha -dhɛkpaɔyi do 'ka, 'wun gia-
'yaa -mü -a?
14 Kö -bhö ü ̱saan' bhë -a 'sü 'ü ü bha 'dho wo. Mɛ 'ö -da yuö 'gü zlöö
bhë, a -dho -a ̱saan' bho ̱nɛ -kɔ do 'a ü ̱saan' bho -a 'ka bhë -a 'dhö 'pö.
15 N -kɔ yaa -mɔ -a -bha kö pë 'ö -dhi n -dhë, 'a- kë n -ma 'wëüga 'ka a?
'Iin n -ma 'glusë -wun 'kö bhë 'ö ̱druɛi -yö -da -a -dhë ü 'gü i?› »
16 ̱Dhɛ -kë 'dhö, 'ö Yesu -yö ö -wo -zuöatadhe -kë 'zü ̱nɛɛ: «Mɛ -nu 'wo
-tozlöömɛ 'ka, -wo -dho kë mɛ -blɛɛzë -nu 'ka, 'ö mɛ -nu 'wo mɛ -blɛɛzë 'ka,
'wo dho kë -tozlöömɛ -nu 'ka.»

Yesu -yö ö -bha ga -sü waa- ö -bha -go ga 'gü -sü -wun -blɛɛ 'zü -gwaa
-yaaga -naa wo
(Maakö 10.32-34; Lukö 18.31-34)

17 Yesu -yö -kë 'dho ̱dhia Zeluzalɛmë; 'yö ö bha ̱guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga
̱plɛ bhë 'yö -an -sü -de -ta, 'ö- pö -an -dhë:
18 «-Ka ka 'to 'to, kwa -da -na Zeluzalɛmë kö ma Mɛgbö -waan n dɔ
slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu waa- Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu kwɛɛ -waan ga
za -lo n tuö.
19 'Go mü -waan n dɔ mɛ 'waa Zuifö 'ka -an kwɛɛ. -Wo -dho duö 'luu sü
n -ma, 'wo n -ma -klaaga 'ka; -wo -dho n -dɔ -gaatalü -bha, 'ö 'wo n zë. 'Kɛɛ
-a -dhɛkpaɔyi -yaaga -naa 'ö bhë -a 'ka, a -dho go ga 'gü.»

Zakö waa- Zan -an dhe -bha ̱dhɛɛ' 'kpɔ -sü
(Maakö 10.35-45)

20 'Ö Zebede bɔɔ waa- ö bha 'në -nu -wo ̱yɔɔn Yesu -bha. 'ö -an dhe -yö
-gblü Yesu 'dhiö kö 'yaan- pë do 'bhaa -dhɛ -a -gɔ.

21 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Më 'ü- 'piö e?» 'Ö- pö Yesu -dhë: «-Bhö -a kë
kö ma 'në -nu ɓplɛ 'wo ɓnɛ, yi 'ü dho kaa -gludë 'ka, kö -a mɛ do -yö -ya ü
ɓkwɛɛ- 'gü, -a mɛ do -yö -ya ü ɓkwaa- 'gü!»
22 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Pë 'ka- -dhɛ -na bhë, 'kaa- dɔ. Ka -mɔ -a -bha
kö 'yi 'güüzë 'a 'dhoë- -a mü ɓnɛ 'kaa- -a mü ɓa?» 'Wo- pö -a -dhë: «Yi -mɔ
-a -bha.»
23 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «ɓIi-, ka -dho ma 'yi 'güüzë bhë -a mü, 'kɛɛ
ma kun 'a dho mɛ 'ö dho -ya n ɓkwɛɛ- 'gü 'iin n ɓkwaa- 'gü -a -zɔn. -Ya dhɛ
-nu 'wo bhë -wo mɛ -nu 'ö n Dë -yö -an -ya -an -bha 'ka bhë, -an -bha 'ka.»
24 ɓDhɛ ɓguë' -nu 'gɔɔ- do 'wo to bhë ɓwa 'wun bhë -a ma, 'wo 'wun
ɓblɛɛ dhegluzë ɓplɛ 'wo bhë -an 'ka -an ɓtaa -bha wo 'ko -nu ziën.
25 'Ö Yesu -yö -an 'plɛ ɓdhɔɔ -kë, 'ö- pö -an -dhë: «Ka- ɓdɔa' ɓnɛɛ: -Gludë
-nu -wo mɛ -nu 'gbee- -ta bho, 'ö mɛ -nu 'wo 'tɔbhɔmɛ -nu 'ka, 'wo mɛ -nu
ɓkɔɔn.
26 'Kɛɛ kö ɓkun 'ö -kë ɓnɛ -kɔ bhë -a 'dhö ka ziën; -abi'! ɓYa kë ɓnɛ mɛ
-yö -dhö ka ziën 'ö- 'piö kö 'ö kë mɛ ɓva 'ka, kö -yö ö -de kë ɓnua 'ka ka
-dhë.
27 'Go mü 'zü, mɛ 'ö- 'piö kö 'ö kë mɛ -blɛɛzë 'ka, kö -yö ö -de kë yuö -kë
mɛ 'plɛ 'dhiö -mɛ 'ka.
28 -Kɔ do bhë 'ö ma Mɛgbö 'a nuë; n 'ka nu kö -waan yuö kë n 'dhiö, 'kɛɛ
kö ma -zë, 'aan- yuö kë mɛ -nu 'dhiö. 'Go mü, 'aan- n -ma -tosiadhe nu
mɛdhɛvadhɛ -bho 'gan 'gü -sü ɓsɔnng' 'ka.»

Yesu -bha 'yënngtiimɛ ɓplɛ -dhɛ bo -kɔ
(Maakö 10.46-52; Lukö 18.35-43)

29 -Wo -kë 'go ɓdhia Zeliko, 'ö mɛ -gbaa ɓva -wo -ziö Yesu 'piö.
30 'Yënngtiimɛ ɓplɛ -wo -kë ɓyaannu -sü 'ka zian 'to 'dhiö. ɓDhɛ 'wo- ma
ɓnɛ Yesu -yö ziö -na, 'wo yö -we 'gbee- -sü 'gü, 'wo- pö: «Yi -Gɔmɛ, Davidö
gbö, -bhö yi 'yena yö e!»
31 'Ö mɛ -gbaa -nu -wo yö 'wun -blɛɛ -an 'ka -sü 'gü, -a pö -sü 'ka ɓnɛ -wo
wo 'dhi yö 'kuë-. 'Kɛɛ -wo -yö 'we -sü 'gü 'gbee- 'ka 'zü ɓnɛɛ: «Yi -Gɔmɛ,
Davidö gbö, -bhö yi 'yena yö e!»
32 'Yö Yesu -yö ɓgbaannu, 'ö -an ɓdhɔɔ -kë, 'yö -an ɓdhɛɛkpɔdhe -kë ɓnɛɛ:
«-Më 'ka- 'piö kö 'a- kë ka -dhë -ɛ?»
33 'Wo- pö -a -dhë: «Yi -Gɔmɛ, -bhö -a kë kö 'yi -dhɛ yö!»
34 'Ö -an 'yena -yö -da Yesu 'gü; 'ö -pa -an 'yan 'ka, 'ö -dhɛ do bhë -a 'gü,
mɛ ɓplɛ 'wo bhë 'ö -an 'yan -yö -po, 'yö 'wo -ziö Yesu 'piö.

21

Yesu -bha -da Zeluzalɛmë -kɔ
(Maakö 11.1-11; Lukö 19.28-40; Zan 12.12-19)

1 ɓDhɛ 'wo ɓyɔɔn -na Zeluzalɛmë -pö 'sɔɔ, 'wo bɔ Betefaze -pö 'ö Olivie
-tɔn 'piö ɓzian' bhë -a 'gü. Yesu -yö ö -bha ɓguë' -nu ɓplɛ bɔ ö 'dhiö -a -pö
-an -dhë -sü 'ka ɓnɛɛ:
2 «-Ka 'dho pödhɛ 'ö kwa 'dhiö bhë -a 'gü, ka -dho ɓsoofang mu 'ö- 'në
'dho -a 'piö -an yö kö -wo -klu -sü 'ka. -Ka -an 'po 'ka nu -an 'ka n ɓdhia!
3 ɓYa kë ɓnɛ mɛ 'bhaa ɓya ka ɓdhɛɛ' 'kpɔ, -kaa pö -a -dhë: ‹Yi Dëmɛ -bha
'wun -yö -yö -an -bha.› -Yö -dhö ö ɓkwaa' ka -zü 'ka nuë n ɓdhia zö!»
4 Pë -nu 'wo bhë, -wo -kë 'dhö kö pë 'ö -Zlan -wodhiölomɛ -ya pö 'dhiö
bhë, -yaan -mɔ 'kuë ɓnɛɛ:
5 *-Bhö -a pö Siɔn -pö -dhë: -Dhɛ -ga, ü bha -gludë -yö nu -na ü 'piö, -yö pa*
-sü 'ka -kë 'lëëlë -sü 'ka; 'yö -ya -sü 'ka ɓsoofang 'në ɓtaa.

6 'Ö ɓguë' -nu ɓplɛ 'wo bhë 'wo dho 'wo- -kë ɓnɛ -kɔ 'ö Yesu -ya pöë -an
-dhë bhë -a 'dhö.
7 'Wo nu ɓsoofang mu waa- ö 'në bhë -an 'ka, 'wo wo -bha gblang -nu -lo
-an ɓtaa, 'ö Yesu -yö -ya ɓsoofang 'në ɓtaa.
8 Mɛ -gbaa ɓva -wo wo -bha gblang -nu -po zian -gbloo 'piö, 'ö mɛ 'bhaa
-nu -wo 'dhɛ -saa -nu -yɛ, 'wo -an -po zian -gbloo 'piö.
9 Mɛ -gbaa -nu 'wo yö Yesu -dhë 'dhiö waa- -an mɛ -nu 'wo -ziö -a 'piö,
-wo -yö 'gɛi kë -sü 'gü 'gludhi 'ka -a pö -sü 'ka ɓnɛɛ: «Kwaa- 'yoo -mü!
Kwaa- 'yoo -mü! 'Tɔbhɔdhe -yö 'to Davidö gbö -ta! 'Dhuë- -yö 'kpɔ mɛ 'ö
nu kwa Dëmɛ 'tɔ 'gü -a -ta! -Zlan 'ö dhang- -nu 'gü -a 'tɔ -yö kë ɓva!»
10 ɓDhɛ 'ö Yesu -ya -da Zeluzalɛmë, 'ö plöömɛ -nu 'saadhö -wo yö wo 'ko
-nu ɓdhɛɛ' 'kpɔ -sü 'gü ɓnɛɛ: «Dö -mü gɔɔn- 'ö ɓnɛ -a 'ka ɛ?»
11 'Ö mɛ -gbaa -nu 'wo kë ziö Yesu 'piö ɓdhia bhë, 'wo- pö: «Yesu, -Zlan
-wodhiölomɛ 'ö 'go Nazalɛtë, Galile -sɛ 'gü bhë yö -mü!»

Yesu -bha -da -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü -kɔ
(Maakö 11.15-19; Lukö 19.45-48; Zan 2.13-22)

12 Yesu -yö -da -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'yö mɛ -nu 'wo -kë pë -nu 'dhɔɔ
dɔ ɓdhia waa- mɛ -nu 'wo -kë pë -nu 'dhɔ ɓdhia mü bhë 'ö -an -kë, 'ö mɛ
'wo -kë 'wëü- -ta -bɔ ɓdhia -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'wëü- 'ka -an -bha 'dhɔɔ dɔ
-a -ta ɓgba waa- -tönggö 'dhɔɔdɔmɛ -nu -bha -gbloo -nu -lo sia-.
13 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö- pö -an -dhë: «Pë 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha
'sëëdhɛ 'gü -ya -pö: *-Wo -dho n -ma 'kɔ -dhɛ -bhɛa -a 'gü -kɔ,* 'kɛɛ ka -zë,
'ka- -kë ka -bha ɓkwaanpë -bin -a 'gü -guö ɓduudhɛ 'ka!»
14 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö 'yënngtiimɛ -nu waa- -gɛnlomɛ -nu -wo -nu Yesu
'piö -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'yö -an -dhɛ bo.
15 ɓDhɛ slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu waa- Zuifö -mɛ -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu
ɓwa 'wun 'gblüünzë 'ö- -kë bhë ɓwaa- yö waa- 'në 'sɛɛn- -nu 'gbla -wo 'ö
-Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü -a pö -sü 'ka ɓnɛɛ «Davidö gbö 'tɔ -yö kë ɓva!» bhë
'ö ɓwaa- ma, 'ö 'wun -yö -na -an -zuë.
16 'Ö 'wo- pö Yesu -dhë: «'Gbla -kɔ ɓsuu'- 'wo- kaa- ɓnɛ, 'ü- -ma -a?» 'Ö
Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «ɓIi-, a- -ma, 'kɛɛ -yö -ya -sü 'ka -Zlan -bha
'sëëdhɛ 'gü ɓnɛɛ: *-We ü 'tɔ 'piö -sü -dho bɔ 'në 'sɛɛn- -nu waa- 'në 'puu -nu*
-an 'dhii. -Wo 'ö bhë kaa- pö do ɓa?»
17 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'yö go -an 'piö pödhɛ bhë -a 'gü, 'ö dho Betani, 'yö
-wɔ mü.

'Wun 'ö -gban Yesu -bha 'kpöü -ya figö -lü do -bha -sü -bha
(Maakö 11.12-14, 20-24)

18 ɓDhɛ 'ö- -ta -dhɛ ɓya 'po, kö Yesu -yö nu -na plöö ɓzian', 'ö din -ya
-kun.
19 -Yö figö -lü do -yö zian -gbloo 'dhiö, 'yö ɓyɔɔn -a -bha -a bhɛ -wun 'gü,
'kɛɛ -a 'dhɛ 'kpaan ɓnɛ 'ö- yö. 'Ö- pö figö -lü bhë -a -dhë: «Ü bhɛ gbɛ 'ka
'dhö kë -dhö gbɔ!» 'Ö figö -lü bhë 'ö to -dhɛ do bhë -a 'gü 'ö 'kpɛa kun.
20 ɓDhɛ 'ö- -bha ɓguë' -nu -wo 'wun 'ö ɓnɛ -a -yö, 'ö 'tetundhe -yö -da -an
'gü, 'wo yö Yesu ɓdhɛɛ' 'kpɔ -sü 'gü ɓnɛɛ: «-Më 'ö -kë 'piöklöözë 'ö figö -lü
ɓnɛ 'ö 'kpɛa kun ɓi?»
21 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: 'Ö ɓya kë ɓnɛ
-zo -yö n -ma -sü ɓya kë ka -gɔ, 'ö -zogɔndhe yaa kë -a 'gü, ka -dho pë 'a-
-kë figö -lü 'ka ɓnɛ, -a kë 'pö 'ö yaa 'dhö kë -a -de 'sloo 'ka, 'kɛɛ ka -dho -mɔ
-a -bha 'zü 'kaan- -a pö -tɔn 'ö ɓnɛ -a -dhë: ‹-Bhö 'go ü pin 'ö ɓnɛ -a -bha
'ü 'dho 'ü -püö 'yoo ɓbhaa!› -Yö -dho kë 'dhö 'gbɛɛdhö.

22 Pë ǃsuu'- 'saadhö 'ka- -dhɛ -Zlan -gɔ ǃbhɛa' -sü 'ka, 'ö ǃya kë ǃnɛ 'ka- -dhɛ 'wun gia- ǃnɛ, -yö -dho kë, pë 'ka- -dhɛ bhë, ka -dho -a yö!»

Yesu -bha -wogbiindhɛ -yö -go më ǃɛ?
(Maakö 11.27-33; Lukö 20.1-8)

23 Yesu -yö -da -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'ö yö mɛ -nu ǃdaan' -sü -bha. ǃDhɛ ǃya kë 'dhö, 'ö slabhomɛ -gɔmɛ -nu waa- mɛ ziizii -nu 'wo Zuifö 'ka, -wo -yɔɔn Yesu -bha, 'wo yö -a ǃdhɛɛ' 'kpɔ -sü 'gü ǃnɛɛ: «Pë -nu 'ü -an kë -na 'saadhö ǃnɛ dö 'ö- pö ü -dhë 'ü- kë ǃɛɛ?»

24 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Ma -de 'pö, a -dho ǃdhɛɛ' do kpɔ ka -gɔ. ǃYa kë ǃnɛ 'ka- -daa kë n -gɔ ǃsia, a -dho pë 'ö -kë 'a 'wun -nu 'wo ǃnɛ 'a- kë -na bhë -a -gɛn pö ka -dhë.

25 Dö 'ö Zan bɔ -yaan mɛ -nu -bɔ yiö ǃe? -Zlan -mü e, 'iin mɛ 'bhee- -nu -mü e?»

'Kɛɛ -wo -yö 'wun ǃblɛɛ' -sü -bha wo 'ko -dhë -a pö -sü 'ka ǃnɛɛ: «'Ö ǃya kë ǃnɛ, 'kwa- -daa kë ǃnɛɛ: ‹-Zlan 'yö- bɔ›, -yö -dho kwa ǃdhɛɛ' kpɔ ǃnɛɛ: ‹-Më 'ö -kë kaa Zan -wo -dhɛ 'wun gia- -ɛ?›

26 Kwaa 'dho -mɔa 'kwa- pö 'pö 'sa: ‹Mɛ 'bhee- -nu 'wo- bɔ›; bhii kwa -suö 'sɛgümɛ -nu -dhë, 'ö tɔɔ -an 'plɛ -wo wo -zo -ta ǃnɛ -Zlan -wodhiölomɛ -mü Zan 'ka.»

27 ǃDhɛ ǃya kë 'dhö, 'wo- pö Yesu -dhë: «'Yiëë- dɔ.» 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'pö: «ǃƐɛ, ǃdhɛ 'ö 'dhö, kö ma -de 'pö, n 'ka 'dho n -ma -gɛn pö ka -dhë 'pö.»

'Wun ǃzuan' 'ö -gban gɔɔn- do -bha 'në -nu ǃplɛ -bha

28 'Ö Yesu -ya pö ǃnɛɛ: «'Wun mɛ 'ö ǃnɛ ka -dhɛ -ga -a 'piö 'dhɛ: Gɔɔn- do -bha 'në -nu ǃplɛ -wo -kë -dhö, 'yö- pö -a mɛ -blɛɛzë -dhë: ‹N gbö, -bhö 'dho yuö kë -dhiadhö ǃdɛɛ n -gɔ lɛzɛn ǃdhɛɛdhö!›

29 'Yö- -daa -kë 'ö- pö ö dë -dhë: ‹N 'kaa dho.› 'Kɛɛ ǃdhɛ 'ö 'töng pë 'bhle ǃya ziö, 'ö- ǃzuö' ǃya ǃkpaɔ, 'ö dho yuö bhë -a kë ǃdhia.

30 'Go mü -an dë -yö pë do bhë 'ö- pö ö gbö mɛ 'ö to bhë -a -dhë. Ö- gbö mɛ 'ö bhë 'yö- pö ö dë -dhë: ‹ǃIi-, n dë, a -dho dho›, 'kɛɛ yaa 'dho gbɔ.

31 'Në -nu ǃplɛ 'wo bhë -a dö -zë 'ö ö dë -wo -kë -ɛ?» 'Wo- -daa -kë -a -gɔ ǃnɛɛ: «-A mɛ -blɛɛzë -mü.»

ǃDhɛ ǃya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: 'Nii- ǃsɔnng' 'kun -mɛ -nu 'wo mɛ -nu ǃflüübhömɛ -nu 'ka, waa- mɛ 'ö 'wo ǃsɔɔnkëmɛ -nu 'ka -wo -dho -da -Zlan -bha -gludëdhɛ 'gü ka 'dhiö.

32 Bhii Zan -yö -nu ka 'piö, 'ö zian -gbloo 'ö kpengdhö 'ö- -zɔn ka -dhë, 'ö kaa- -wo -dhɛ 'wun gia-, 'kɛɛ 'nii- ǃsɔnng' 'kun -mɛ -nu waa- mɛ -nu 'wo ǃsɔɔnkëmɛ -nu 'ka -wa -wo -dhɛ 'wun gia-. Yö do bhë 'zü, pë -nu 'wo ǃnɛ -an yö -sü 'ka, kaa 'go ka -bha ǃsɔɔn yaa 'gü kö 'kaan- -a -wo -dhɛ 'wun gia-.»

'Wun ǃzuan' 'ö -gban lɛzɛn -bhlö -yuökëmɛ -nu -kë 'wun yaazë -bha
(Maakö 12.1-12; Lukö 20.9-19)

33 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «-Ka ka 'to 'to, 'wun ǃzuan' mɛ 'ö ǃnɛ -a -bha: Gɔɔn- do -yö -kë -dhö, 'ö lɛzɛn ǃdhɛɛdhɛ -yö -kë -a -gɔ. 'Ö -gla ǃnië -a -zü, 'ö -glu do pɔn -drɔɔn 'yi bho -a 'gü -pë 'ka, 'ö 'gbu -kɔ do -dɔ mü; 'ö lɛzɛn ǃdhɛɛdhɛ bhë 'ö- nu lɛzɛn ǃdhɛɛdhɛ -yuökëmɛ -nu -dhë, 'yö dho 'ta 'gü.

34 ǃDhɛ 'ö lɛzɛn -nu -kpa bho -yi ǃya -lo, 'yö ö bha yuökëmɛ -nu bɔ lɛzɛn ǃdhɛɛdhɛ -yuökëmɛ -nu 'piö kö -waan ö bha lɛzɛn -kpa dɔ -an -gɔ, -waan nuë ö ǃdhia.

35 'Kɛɛ mɛ -nu 'ö -an bɔ bhë -wo -an -kun. 'Ö 'wo -an mɛ do -ma, 'ö 'wo-
mɛ do zë, 'ö 'wo -an mɛ -yaaga -naa -zuö -guö 'ka; 'ö 'wo- zë.
36 'Ö lɛzɛn ̱dhɛɛdhɛ dëmɛ -yö ö bha bɔmɛ -nu 'bhaa 'ö 'wo ̱va 'wo ̱zië'
-a mɛ -blɛɛzë -nu -ta, 'ö -an bɔ. Pë do 'ö lɛzɛn ̱dhɛɛdhɛ -yuökëmɛ -nu -wa
-kë bɔmɛ -blɛɛzë -nu 'wo 'dhiö bhë -an -gɔ bhë, 'yö 'wo- kë -an 'ka 'pö.
37 'Wun bhë kö -yaan yën, -yö ö gbö -bɔ -a -pö ö -de 'gü -sü 'ka ̱nɛɛ:
‹-Wo -dho n gbö ̱bhlë -ya.›
38 'Kɛɛ ̱dhɛ 'ö lɛzɛn ̱dhɛɛdhɛ -yuökëmɛ -nu ̱waa- gbö yö, 'wo- pö wo
'ko ziën ̱nɛɛ: ‹Dɔ, -ka -dhɛ -ga, mɛ 'ö pë -nu 'wo ̱nɛ 'wo dho to -a -gɔ
'dhiö ̱zian' bhë 'ö ̱nɛ! -Kwa 'dho 'kwa- zë kö pë -nu 'wo ̱nɛ -waan 'to
kwa -gɔ!›
39 'Ö 'wo -lo -a -ta, 'wo- kun, 'wo dho -a 'ka lɛzɛn ̱dhɛɛdhɛ ̱taa -bha,
'wo- zë.»
40 'Ö Yesu -yö -an ̱dhɛɛ' kpɔ ̱nɛɛ: «Lɛzɛn ̱dhɛɛdhɛ dëmɛ nu -yi 'ka,
-më 'ö dho -a kë yuö -kë -a -gɔ lɛzɛn ̱dhɛɛdhö -mɛ -nu 'wo bhë -an 'ka ɛ?»
41 'Wo- -daa -kë -a -gɔ 'wo- pö: «Gɔɔn- -nu këwunyaazë -nu 'wo bhë -yö
-dho -an 'plɛ zë, yaa 'dho -an 'yena yö; 'go mü, 'yö dho lɛzɛn ̱dhɛɛdhɛ 'ö
bhë -a dɔ lɛzɛn ̱dhɛɛdhɛ -yuökëmɛ -nu gbɛ 'ö yi 'ö lɛzɛn -kpa bho -yi ̱ya
-lo, 'wo dho -an bho -waan nu -a -bha 'ka bhë -an kwɛɛ.»
42 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Wo do -yö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ
'gü ̱nɛɛ: *-Guö kpö 'ö 'kɔdɔmɛ -nu -wa -ga -guö yaa 'ka, 'wo- ̱zong' bhë yö*
̱nɛ 'ö ̱ya kë -guö 'ö dɔ -sü 'ka -guö gia- 'ka 'kɔ -gɔ kpinngdhö -a 'ka. Pë bhë
̱nɛ 'ö kwa Dëmɛ -ya -kë; -yö kwa -bha pë 'gblüünzë 'ka. -Wo mɛ 'ö bhë
kaa- pö do -a?»
43 'Yö Yesu -yö ö -wo -zuö -a -ta dhe -kë ̱nɛɛ: «-A -wun 'gü a- -pö ka -dhë:
-Zlan -bha -gludëdhɛ -yö -dho kun ka -gɔ, 'yö nu 'sɛ gbɛ 'gü -mɛ -nu 'ö -an
kë -sɔɔn dhö -a ̱zuan' ̱nɛ -Zlan -bha -gludëdhɛ -yö -an -bha 'ka bhë -an
-dhë 'dhɛ.
44 Mɛ 'ö 'dhoë- -püö -guö kpö 'ö ̱nɛ -a -ta, -yö -dho ö pë 'bhaa yɛ; 'kɛɛ
mɛ 'ö -guö kpö -zë bhë ̱ya -püö -a -ta, -yö -dho -a zɔn ̱trüütrüüdhö.»
45 ̱Dhɛ 'ö slabhomɛ -nu -gɔmɛ waa- Falizi -mɛ -nu, ̱wa Yesu -wo 'ö ̱nɛ
-a ma, 'wo- ̱tɛi' dɔ ̱nɛ wo -de gia- 'ö wo -bha 'wun ̱blɛɛ' -na bhë.
46 'Yö 'wo yö -a këdhɛ ̱mɛɛ' -sü -bha kö 'waan- Yesu 'kun, 'kɛɛ 'suö -yö
-kë -an kë ̱dhia mɛ -gbaa -nu 'wo Yesu sü ̱nɛ -Zlan -wodhiölomɛ 'dhö bhë
-an -dhë.

22

'Wun ̱zuan' 'ö -gban dhe 'sü 'wlaan- -bha
(Lukö 14.15-24)

1 Yesu -yö -ko 'zü, 'yö 'wun ̱blɛɛ 'wun ̱zuan' -zɔn -an -dhë -sü 'ka, 'to
-to ö -bha -mɛ -nu -dhë 'ö- pö:
2 «Pë 'ö -Zlan -bha -gludëdhɛ -yö bhɔ -a -bha 'ö tɔɔ: -Gludë do -yö ö gbö
-bha dhe 'sü 'wlaan- yi -da 'dhuu.
3 'Yö ö bha yuökëmɛ -nu 'bhaa bɔ mɛ -nu 'yö -an ̱dhɔɔ -kë 'wlaan- -ta
bhë -an -dhë kö -waan nu. 'Kɛɛ waa 'we -a -bha kö -waan nu.
4 'Yö ö bha yuökëmɛ -nu 'bhaa bɔ, 'yö- pö -an -dhë: ‹-Kaa pö mɛ -nu 'a
-an ̱dhɔɔ -kë bhë -an -dhë: -Bhöpë ̱ya ma; 'ma ma -du -nu waa- ma -tuë
'ö- 'yɔn ̱ya kë bhë, 'ma -an zë, pë 'plɛ 'dhiö ̱ya -mɔ 'kuë; -ka nu dhe 'sü
'wlaan- 'ö bhë -a -ta!›
5 'Kɛɛ 'wlaan- bhë -a -wun yaa kë -an 'gü 'wun gbɛ 'ka, 'ö 'wo dho wo kë
yuö -nu ̱taa. Mɛ ̱ya ̱luu'-, 'dho 'ö- wo ö -gɔ ̱bhlöö-, 'ö- mɛ 'bhaa ̱ya
̱luu'- -de, 'dho 'ö- wo ö bha pë 'dhɔɔ dɔ ̱dhia.

6 'Ö- mɛ 'bhaa -nu -wo yuökëmɛ -nu 'wo bhë -an kun. ̀Dhɛ 'wo -an 'klo
bhɔ, 'wo -an zë.
7 'Ö 'wun -yö -na -gludë -zuë, 'yö ö bha 'dhasi -nu bɔ, 'ö mɛzëmɛ -nu 'wo
bhë 'wo -an zë, 'wo -an -bha pödhɛ -güö.
8 'Go mü 'ö- pö ö bha yuökëmɛ -nu -dhë: ‹Dhe 'sü 'wlaan- -pë ̀ya -mɔ,
'kɛɛ mɛ -nu 'a -an ̀dhɔɔ -kë bhë, waa nu gbɔ. ̀Dhɛ 'ö 'dhö, yaa -an -bha
'kun kö -waan -a -bhö.
9 -Ka 'dho -kpinngga ̀vava -nu 'piö, mɛ 'saadhö 'ka 'dhoë- -an yö, -ka -an
̀dhɔɔ kë, -wo nu 'wlaan- 'ö ̀nɛ -a -ta!›
10 'Ö yuökëmɛ -nu -wo dho zian -gbloo 'piö -dhɛ -nu -bha, 'wo mɛ
këwunsëëzë -nu, mɛ këwunyaazë -nu, 'wo -an ̀kpaa kpa 'kuë-, 'wo nu
-an 'ka, 'ö 'wlaan- -kë -a 'gü -kɔ -yö pa.
11 'Ö -gludë -yö -da kɔɔ kö mɛ -nu 'ö -an ̀dhɔɔ -kë bhë, -yaan ö 'yan dɔ
-an -bha. -A 'yan -yö -da gɔɔn- do 'ö dhe 'sü 'wlaan- -sɔ yaa kë -a -bha -a
-ta.
12 'Ö- pö -a -dhë: ‹N 'bhamɛ, ü- -kë -kɔklë 'ü -da kɔɔ, 'kɛɛ kö dhe 'sü
'wlaan- -sɔ 'yaa ü -bha -ɛ?› Gɔɔn- bhë, ̀dhɛɛ' 'ö kpɔ -a -gɔ bhë, yaa- -daa
kë.
13 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'ö -gludë -ya pö ö bha yuökëmɛ -nu -dhë: ‹-Ka -a
-gɛn -nu -lö, 'ka- -kɔ -nu -lö, 'ka- -zuö -dhɛtiidhɛ 'gü plaan, -dhɛ bhë -a 'gü,
'yö dho 'gbo -nu bɔ, 'yö ö 'sɔn -nu -bhö -a -bha.› »
14 'Ö Yesu -yö ö -wo -zuöatadhe -kë 'ö- pö: «Bhii -wo mɛ -nu ̀dhɔɔ -kë
̀va, 'kɛɛ -an mɛ -nu 'wo dho sü -an 'gü ̀wo 'tee.»

'Nii- ̀sɔnng' -bho Sezaa -dhë -sü
(Maakö 12.13-17; Lukö 20.20-26)

15 Falizi -mɛ -nu -wo -dho wo 'kuë-, 'wo 'slë ̀mɛɛ kö -waan Yesu 'kun ö
-de -wo -ta.
16 'Ö 'wo wo -bha mɛ 'bhaa -nu waa- Elɔdö -bha mɛ 'bhaa -nu bɔ Yesu
'piö, 'ö 'wo Yesu ̀dhɛɛ' kpɔ ̀nɛɛ: «Yi -Gɔmɛ, yi- ̀dɔa' ̀nɛ ü 'wun gia-
-blɛɛ, 'ö 'ü mɛ -nu -daan 'wun giagia 'ö zian 'ö dho -Zlan 'piö 'ö- -zɔn -a 'ka;
'bhaa 'suö mɛ 'bhee- -bha -zo -ta -a 'gü -wun -dhë, bhii ü -zo 'yaa kë mɛ
-nu 'yan 'dhiö -pë 'piö.
17 ̀Dhɛ 'ö 'dhö, 'wun 'ö ̀nɛ -kɔ 'ü ü -zo ̀taa' -a 'gü -a ̀blɛɛ'- yi -dhë, 'ö
tɔɔ kwa -bha tɔng -yö -we -a -bha kö 'kwa 'nii- ̀sɔnng' bho -gludë Sezaa
-dhë ee, 'iin -daa ee?»
18 Yesu 'yö -an -bha -zotadhe yaa 'ö -an 'gü -a -dɔ bhë, 'ö- pö -an -dhë:
«Mɛ -nu 'yan -ta -wun kë -mɛ -nu 'ka ̀nɛ! -Më 'yö -kë 'ka n 'gü dan ̀ɛ?
19 -Ka 'wëü- 'wo 'nii- ̀sɔnng' bho -na -a 'ka bhë, -kaa do nu n -dhë 'a- -ga
'kwee-!» 'Ö 'wo dönie ga do nu -a -dhë.
20 'Ö Yesu -yö -an ̀dhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «Dö 'ö- -gɔ 'bin waa- -a 'tɔ 'wo -ya
-sü 'ka zö ̀nɛ ̀ɛ?» 'Wo- pö -a -dhë:
21 «Sezaa -mü.»
'Ö- pö -an -dhë: «Kö pë 'ö Sezaa -bha 'ka, -ka -a nu Sezaa -dhë; 'ka pë 'ö
-Zlan -bha 'ka, 'ka- nu -Zlan -dhë!»
22 ̀Dhɛ 'ö 'wun -daa ̀suu'- kë -kɔ 'ö bhë ̀waa- ma, 'ö -an 'te giagia -yö
tun 'gbönggböng, 'yö 'wo- to mü, 'wo -ziö.

̀Dhɛɛ' do 'ö -gban -go ga 'gü -sü -bha
(Maakö 12.18-27; Lukö 20.27-40)

23 -Dhɛkpaɔyi gia- bhë -a 'ka, Saduse -mɛ -nu 'wo- pö -na gamɛ -nu 'ka
dho go ga 'gü bhë, -wo -nu Yesu 'piö, 'wo yö -a ̀dhɛɛ' 'kpɔ -sü -bha -kɔ
̀suu'- ̀nɛ -a 'ka:

24 «Yi -Gɔmɛ, Moizö -ya -pö yi -dhë: ‹Ya kë nɛ gɔɔn- yaa 'në 'kpɔ, ya
ga, -a dheglu 'nëgɔɔnzë nɛ 'ö dho -a -bha gɛandhe bhë -a sü, 'ö 'wo 'në
kpɔ ö dheglu 'ö ga bhë -a pin taa.›
25 'Kɛɛ yi 'piö zö dheglu 'në gɔɔn- -nu 'slaplɛ -wo -kë -dhö, 'ö- mɛ -blɛɛzë
-yö dhe sü, 'ö yaa 'në 'kpɔ 'ö ga, 'ö gɛandhe 'ö bhë 'yö to -a dheglu 'në
gɔɔn- -gɔ.
26 -Kɔ do bhë 'ö kaa' -a mɛ kë plɛ -naa -gɔ; 'ö kaa' 'zü -a mɛ kë -yaaga
-gɔ, 'ö dhegluzë 'slaplɛ 'wo bhë 'ö -kë -an 'plɛ -gɔ 'dhö.
27 Dhɛ 'ö -an 'plɛ wa ga, 'yö dhebɔ -de 'pö, 'ö ga.
28 -Go ga 'gü -yi 'ka, mɛ 'slaplɛ 'wo bhë, dö -zë 'yö dho kë -a bɔɔ 'ka ɛ?
Bhii -dhɛ 'wo- -bha 'töüdhö -yö -kë -an 'plɛ bɔɔ 'ka.»
29 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Ka -de -püö 'ka -a wo bhë, 'ö tɔɔ
'kaa pë 'ö bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü waa- -Zlan -bha 'piigbeedhɛ
-an gbɛ dɔ.
30 Bhii -go ga 'gü -yi 'ka, 'kosüdhe 'ka 'dho kë gɔɔn- waa- dhe -an ziën,
'kɛɛ -wo -dho kë nɛ -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'wo dhang- 'gü bhë -an 'dhö.
31 'Kɛɛ -a mɛ 'ö -gban mɛ -nu 'ö 'waa -dhö gbɔ waa- -an -bha -go ga 'gü
-sü -bha bhë, 'wun do -yö -dhö 'ö -kë -Zlan -wo 'ka, 'ö -ya -sü 'ka -a -bha
'sëëdhɛ 'gü. -A mɛ bhë kaa- pö a? -Ya -pö:
32 *A Ablaamö -bha -Zlan 'ka, a Izaakö -bha -Zlan 'ka, 'ö 'a Zakɔbö -bha
-Zlan 'ka.* -Zlan -yö mɛ -nu 'wo 'bhee- toëpö 'ka -an -bha -Zlan 'ka, 'yaa
gamɛ -nu -bha -Zlan 'ka.»
33 Mɛ -gbaa -nu 'wo- -bha mɛ daan' -wo 'ö bhë -a ma, 'tetundhe va -yö
-da -an 'gü.

Tɔng mɛ 'ö- -wun 'dhö 'gbee-
(Maakö 12.28-34; Lukö 10.25-28)

34 Dhɛ Falizi -mɛ -nu waa- ma nɛ Yesu -bha 'wun -daa kë -kɔ bhë ya
Saduse -mɛ -nu 'dhi yö 'kuë-, wa ziö, 'ö 'wo dho wo 'ko bhaa.
35 'Ö -an ziën Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ do -yö go -an 'piö, 'ö- -kë kö 'yaan-
'slë 'kan Yesu -gɔ. 'Yö- dhɛɛkpɔdhe -kë 'ö- pö:
36 «N -Gɔmɛ, kwa -bha tɔng -nu 'wo nɛ -a -mlë 'ö- -wun 'dhö 'gbee- -e?»
37 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü -dho ü Dëmɛ, ü -bha -Zlan, -dhɔ kë ü zuöga
'plɛ 'ka, ü nii 'plɛ 'ka, ü -zo -ta -a 'gü -wun -nu 'plɛ 'ka!
38 Yö nɛ 'ö tɔɔ tɔng vaazë 'ö- -wun 'dhö 'gbee-.
39 'Go mü -a mɛ 'ö yö -a 'piö 'ö- -wun 'dhö 'gbee- 'ö bhɔ -a -blɛɛzë bhë -a
-bha 'ö nɛɛ: Ü -ya 'yɔɔ -dhɔ -yö ü kë nɛ -kɔ 'ö 'ü ü -de -dhɔ kaa' -a 'dhö!
40 Moizö -bha tɔng 'saadhö waa- -Zlan -wodhiölomɛ -nu -bha mɛ daan'
-wo 'saadhö 'wo bhë -an 'plɛ -wo -gban tɔng plɛ 'wo nɛ -an -bha.»

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha -Yamɛ waa- Davidö -an -bha
(Maakö 12.35-37; Lukö 20.41-44)

41 Dhɛ -kë nɛ Falizi -mɛ -nu -wo -kë wo 'ko bhaa bhë, 'ö Yesu -yö -an
dhɛɛ' kpɔ, 'ö- pö:
42 «Ka ka -zo -ta -Zlan -bha -Yamɛ -wun 'gü -kɔklë ɛ? -Yö -go dö suu'-
-ta 'gü i?» 'Wo- pö -a -dhë: «-Yö -go Davidö suu'- -ta 'gü.»
43 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Dhɛ 'ö 'dhö, -më 'ö -kë 'ö -Zuu 'slööslö -yö
'dhiö sü Davidö 'ka, 'ö Davidö -ya -dhɛ ö Dëmɛ -ɛ? Bhii Davidö -ya pö nɛɛ:
44 *N Dëmɛ (-Zlan), -ya pö n Dëmɛ -dhë: -Bhö -ya -yadhɛ bhlëzë 'ö nɛ -a
-bha, -yö -dho -yö yöë yi 'a dho toë -a 'gbee- 'ka ü yaagümɛ -ta -sü nu ü -dhë
bhë -a -bha!*

45 ̀Dhɛ 'ö Davidö gia- -ya -dhɛ ö Dëmɛ, -yö -kɔklë 'ö -Zlan -bha -Yamɛ
-zë -yö go Davidö ̀suu'- -ta 'gü i?»
46 Mɛ do gia- yaa kë -dhö kö -yaan -a -daa kë -a -gɔ. 'Yö sü -a yi 'ö 'dhö
bhë -a -bha, mɛ gbɛ -zo yaa -gban gbɔ kö -yaan ̀dhɛɛ' gbɛ 'kpɔ -a -gɔ.

23

Yesu -bha 'wun 'ö -gban -zo -kë -de 'piö -sü 'ö tɔnggɔmɛ -nu waa- Falizi -mɛ -nu -gɔ -sü bhë -a ̀blɛɛ' -sü
(Maakö 12.38-39; Lukö 11.43, 46; 20.45-46)

1 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya -pö mɛ -gbaa -nu waa- ö bha ̀guë' -nu
-an -dhë:
2 «Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu waa- Falizi -mɛ -nu -yö -dɔ -an kwɛɛ -sü
'ka kö -waan Moizö -bha tɔng bho 'kou -an -dhë.
3 ̀Dhɛ 'ö 'dhö, pë 'töüdhö 'wo dho -a pö ka -dhë bhë, -kaa kë! 'Kɛɛ kö
̀kun 'ka 'wun -kë ̀nɛ -an -bha 'wun kë -kɔ 'dhö! Bhii pë 'wo mɛ -nu ̀daan'
-na -a 'ka bhë, wo -zë 'waa -a kë.
4 -Wo ̀kwɛɛ- 'gbiin- -sü, 'wo- dɔ mɛ -nu gban tuö, 'kɛɛ 'waa 'we -a -bha
kö -wo wo -kɔnëga do gia- -de dɔ -an -gɔ, -nu -an -dhë -sü 'ka.
5 'Wo wo -bha 'wun -nu -kë, kö mɛ -nu -wo wo 'yan bɔ -an 'piö. -Kɔ bhë
̀nɛ -a 'ka 'ö -Zlan -wo kpö kpö -nu 'wo -da -na wü kwi ̀bhɔɔ' 'gü, 'wo- -ya
-na wo -kpong -nu waa- wo -gbiö -nu -bha bhë 'wo- -kë 'gbɛagbɛa. 'Ö ̀ya
kë 'zü, 'wo wo -bha gblang 'saa -nu -kë ̀gbiingbiin.
6 'Wo -yadhɛ ̀vava -nu sü pë -bhö -dhɛ -nu -bha, 'ö 'wo -yadhɛ -sɛɛbɔ
-nu sü Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ 'gü.
7 'Ö 'wo- -dhɔ -kë -mɛɛ -kë wo 'ka ̀bhlë 'ka -sü 'gü 'dhëëdhɛ ̀vava -nu
-bha, 'iin kö mɛ -nu -waan wo -dhɛ wo -gɔmɛ.
8 'Kɛɛ ka -zë, kö ̀kun 'ka- -kë 'wo ka -dhɛ -gɔmɛ.
9 Kö ̀kun 'ka mɛ gbɛ -dhɛ 'kpongtaa ka dë. Bhii ka dë -yö dosɛn 'kpaan,
'yö 'ö dhang- 'gü.
10 Kö ̀kun 'ka- -kë 'wo ka -dhɛ ̀kɔɔnmɛ. Bhii ka ̀kɔɔnmɛ -yö do, 'yö
tɔɔ -Zlan -bha -Yamɛ.
11 Mɛ 'ö dho kë mɛ ̀va 'ka ka ziën, -yö kë ka 'dhiö -yuökëmɛ 'ka.
12 Mɛ 'ö 'dhoë- ö -de ̀luu'-, -Zlan -yö -dho -a dho sia-, 'ö mɛ 'ö 'dhoë- ö
-de sü 'tee, 'ö -Zlan dho -a ̀luu'-.»

Yesu -yö 'wun -blɛɛ tɔnggɔmɛ -nu waa- Falizi -mɛ -nu -an 'ka -an -bha mɛ 'yan -ta -pë -nu kë -sü -wun 'gü
(Maakö 12.40; Lukö 11.39-42, 44, 52; 20.47)

13 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «'Yena -wun ̀ya kë Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu
kaa- Falizi -mɛ -nu 'ö 'ka mɛ -nu 'yan -ta -pë kë -mɛ -nu 'ka, ka 'ka! Bhii
ka -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö 'dhi -ta mɛ -nu -gɔ. Ka gia- -de, 'ö ka 'ka 'dhö
-da -a 'gü bhë 'ö 'kaa 'we -a -bha kö mɛ -nu 'wo- 'piö kö -wo -da -Zlan -bha
-gludëdhɛ -pö 'gü bhë, -wo -da -a 'gü.
14 ['Yena -wun -dho kë Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu kaa- Falizi -mɛ -nu
ka 'ka! Mɛ -nu 'yan -ta -pë kë -mɛ -nu! Ka ̀gɛandhoo -nu -bha pë 'plɛ -kun
-an -gɔ! ̀Ya 'go mü, 'ö 'ka ̀bhɛawodhe ̀gbiingbiin -kë kö 'kaan- kë mɛ
-nu wö 'dhiö mɛ kpengdhö 'ka. -A -wun 'gü 'klobhɔdhe ̀va -yö -dho wɔ ka
-ta!]
15 Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu kaa- Falizi -mɛ -nu, ka -bha -yö 'yenazë;
'ö tɔɔ mɛ 'yaankunmɛ -mü kaa. 'Ka ̀luu' ̀nëdhö kö ka 'dho -sü -mü -dhɛ
'saadhö 'gü 'kpongtaa 'yootadhɛ -nu -bha kö mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka bhë,
'kaan- kë -waan -da ka -bha -bhɛa -Zlan -dhë -kɔ bhë -a 'gü. 'Ö ̀ya kë mɛ

-nu 'wo bhë, ɓwa kë -dhö ka -gɔ 'dhö, ka -ko 'zü 'ka -an -kë ɓglöötiaandhö 'siö 'gü -mɛ 'ka -gwaa ɓplɛ -naa wo 'wo ɓzië' ka -ta.

16 'Yena -wun -yö kë ka 'ka, -yö mɛ -dhë 'dhiö -mɛ -nu 'yënngtiizë! Ka- -pö mɛ ɓya -wo -bhö -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'tɔ 'ka, kö yaa -wo -bhö ɓkun; 'kɛɛ mɛ 'ö ɓya -wo -bhö 'sënng 'ö -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü bhë -a 'tɔ 'ka, kö ɓya -sö gia- -bhö.

17 'Kaa 'wun -bho 'kou dɔ, 'yënngtiimɛ -nu! Pë ɓplɛ 'wo bhë, -a -mlë 'ö- -wun 'dhö 'gbee- -e? 'Sënng -mü ee, 'iin -Zlan -gba -a 'gü -kɔ -mü ee? Bhii -Zlan -gba -a 'gü -kɔ ɓnɛ 'ö 'sënng -kë 'slööslö.

18 'Ka- pö 'zü: Mɛ ɓya -wo -bhö -Zlan -bha slabhodhɛ 'tɔ 'ka kö yaa -wo -bhö, 'kɛɛ ɓya -wo -bhö gbapë 'ö slabhodhɛ -bha bhë -a 'tɔ 'ka kö ɓya -wo gia- -bhö ɓnɛ bhë.

19 'Yënngtiimɛ -nu, pë 'plɛ 'wo bhë, -a -mlë -zë 'ö- -wun 'dhö 'gbee- -e? Gbapë -mü -i, 'iin slabhodhɛ 'ö gbapë -kë 'slööslö bhë yö -mü -i?

20 'Kɛɛ a- -pö ka -dhë: Mɛ 'ö -wo -bhö -na slabhodhɛ 'tɔ 'ka bhë, kö ɓya -wo -bhö gbapë waa- pë -nu 'ö -an -ta dhuö 'töüdhö -an 'tɔ 'ka.

21 Mɛ 'ö ɓya -wo -bhö -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'tɔ 'ka, kö ɓya ö -wo -bhö -Zlan -gba -a 'gü -kɔ waa- -Zlan gia- 'ö 'kɔ bhë -a 'gü bhë -an 'tɔ 'ka.

22 Mɛ ɓya -wo -bhö dhang- 'gü -dhɛ 'tɔ 'ka, kö ɓya -wo -bhö -Zlan -bha 'gɔ -gbloo waa- -Zlan gia- 'ö -ya -na -a 'gü bhë -an 'tɔ 'ka.

23 'Yena -wun ɓya kë tɔnggɔmɛ -nu kaa- Falizi -mɛ -nu ka 'ka! Mɛ -nu 'yan -ta -pë kë -mɛ -nu! 'Ka ka -bha tapë -nu 'tëëtëzë 'wo 'toodhɛɛdhö -a kë 'gɔɔ- do -naa nu -Zlan -dhë, 'kɛɛ 'ka mɛ ɓdaan' -wo 'ö- -wun 'dhö 'gbee-, -Zlan -bha tɔng 'ka bhë, 'ka- -san zë, 'ka ka -ta yö -kë kpengdhö -sü, mɛ 'yena yö -sü waa- -to -wo 'gü -sü -an -bha, 'kɛɛ kö wo ɓnɛ 'ö 'ka dho -an 'kpuɛ- kpɔ -së 'ka. 'Go mü, kö ɓkun 'ka -an mɛ -nu 'wo to, 'ka -an -san zë!

24 Ka 'ö 'ka 'yënngtiimɛ 'ka, 'ka- pö 'ka yö 'yënngtiimɛ -dhë 'dhiö a? Ka ka -bha -drɔɔn -nu -kë 'slööslö, 'kɛɛ kö ɓkun 'ö 'ka zɛnpë bho -a ɓbhaa, 'ö ka -yɔɔnmia -to -a ɓbhaa 'ö 'ka- ɓyɔɔ!

25 'Yena -wun -dho kë ka 'ka! Tɔnggɔmɛ -nu kaa- Falizi -mɛ -nu 'ö 'ka mɛ -nu 'yan -ta -pë kë -mɛ -nu 'ka ɓnɛ! Ka ka -bha 'yi -mü -a 'gü -pë waa- pë -bhö -a 'gü -pë -nu plaan -dhɛ -zlu, 'kɛɛ -an 'gü ɓzian' -wo pa -sü 'ka ka -bha ɓkwaanpë -nu, ka ɓdhɔɔbhaapë yaa -nu 'wo bhë -an 'ka.

26 Falizi -mɛ 'yënngtiizë -nu! Ü -bha pë -bhö -a 'gü -pë -nu 'gü 'zlu 'dhiö -blɛɛzë kö 'üën- ɓtun -an plaandhɛ 'zlu -na kö -yaan kë 'puu.

27 'Yena -wun -dho kë Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu kaa- Falizi -mɛ -nu ka 'ka! Mɛ -nu 'yan -ta -pë kë -mɛ -nu! Ka -bhɔ blɔɔn- 'wo- -flö 'yɔɔ 'ka kö -yaan kë -së -a -bha, 'kɛɛ -an 'gü ɓzian' bhë, mɛ ga ga 'lü -de 'sloo waa- pë 'bu -sü ɓnɛ 'wo -an pa.

28 Ka -de gia-, ka bun -bha, ka -kë mɛ -nu wö 'dhiö -së, 'kɛɛ ka 'gü ɓzian', ka pa -sü 'ka mɛ 'yan -ta -wun kë -sü waa- pë yaa -an 'ka.»

Yesu -bha 'klobhɔdhe 'ö dho nu -a -wun ɓblɛɛ' -sü (Lukö 11.47-51)

29 'Go mü 'zü 'ö Yesu -ya pö: «'Yena -wun -dho kë Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu kaa- Falizi -mɛ -nu ka 'ka! Mɛ -nu 'yan -ta -pë kë -mɛ -nu! 'Ka -Zlan -wodhiölomɛ -nu blɔɔn- -dɔ -së 'ka, 'ö 'ka mɛ -nu 'wo -kë kpengdhö, 'ka -an blɔɔn- -yuö -kë -së 'ka.

30 'Ö 'ka- pö: ‹ɓYa kë ɓnɛ yi -kë yi 'bhɛma -nu -bha 'töng 'ka -be, yi 'ka 'dho kë ɓnɛ -an 'dhö, kö yi 'plɛ 'yiën- kë -Zlan -wodhiölomɛ -nu zëmɛ -nu 'ka›.

31 ɓYa kë 'dhö kö ka ka -de -dɔ ɓnɛ, ka mɛ -nu 'wo -Zlan -wodhiölomɛ -nu zë bhë -an ɓsuu'- -ta -nu 'ka!

32 Dhɛ 'ö 'dhö, -ka 'dho ka 'dhiö, 'ka yuö 'ö ka 'bhɛma -nu 'wo 'dhiö
zian' 'wo- kë bhë, 'ka- 'dhiö 'to!
33 Mɛɛ -nu, bhöü- 'në 'sɛɛn- -nu 'ka nɛ! Ka -dho -a kë -kɔklë kö kun
'ö 'ka dho 'klobhɔdhe 'ö glöötiaandhö 'siö 'gü bhë -a yö ɛ?
34 -A -wun 'gü, -ka ka 'to 'to! A -dho -Zlan -wodhiölomɛ -nu, mɛ 'kpaakpa
-nu, mɛ -nu 'wo pë dɔ -nu, -an bɔ ka -dhë; ka -dho -a mɛ 'bhaa -nu zë, 'ka-
mɛ 'bhaa -nu dɔ -gaatalü -bha, 'ka -an mɛ 'bhaa -nu -ma -klaa 'ka, ka -bha
-bhɔkuëkɔ -nu 'gü, 'ö 'ka dho ziö -an 'piö pödhɛ -nu 'wo dhö bɔ -an -bha
-a 'gü kö 'kaan- -an 'klo bhɔ.
35 -Kɔ 'ö bhë -a 'ka, ka 'klo -dho bhɔ mɛ -nu 'ö waa pë gbɛ kë 'ö mɛ -nu
-wo -an zë, 'ö- zü -yö dɔ Abɛlö 'ö kpengdhö -a -ta, 'ö dho 'ö yöë Zakali 'ö
Balasi gbö 'ka, 'ö 'ka -an zë -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü -dhɛ 'slööslö -dhɛ waa-
slabhodhɛ -an ziën bhë -a -bha.
36 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka nɛɛ: Mɛ zë -sü 'klobhɔdhe -nu 'wo bhë
-an 'plɛ -wo -dho nu mɛ -nu 'wo dɛɛ nɛ -a 'gü bhë -an -ta.»

'Wun 'ö -gban Zeluzalɛmë -a blɛɛ' 'ö Yesu -ya wo
(Lukö 13.34-35)

37 'Yö Yesu -ya pö: «Zeluzalɛmë, Zeluzalɛmë, bhi 'ü -Zlan -wodhiölomɛ
-nu zë -na, 'ü mɛ -nu 'ö -Zlan 'dhö -an bɔ -na, 'ü -an zë -na -guö 'ka! -A
-gwaa kë dhë -naa 'a- 'piö kö 'a ü 'gü -mɛ -nu 'kpɔ 'kuë- n 'piö nɛ -tɔ mu
-yö ö bha 'në -nu kpɔa 'kuë- ö gban löö bhë -a 'dhö, 'kɛɛ ü 'ka 'we -a -bha.
38 Dhɛ 'ö 'dhö, kö -Zlan -kwaa ü bha 'kɔ -wun -zü -sü -mü ö 'plɛ 'ka.
39 -A -kë 'dhö -sü 'ka, a- -pö ka -dhë: 'Go dɛɛ -bha zlöö, ka 'ka 'dhö n
yö gbɔ 'ö dho 'ö yöë yi 'ö 'ka dho -a pöë: ‹'Dhuë- -yö 'to mɛ 'ö nu -na kwa
Dëmɛ 'tɔ 'gü -a -ta!› bhë -a -yi -bha.»

24

Yesu -yö -Zlan -bha 'kɔ 'wü -sü -wun -blɛɛ
(Maakö 13.1-2; Lukö 21.5-6)

1 Yesu -yö -go -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü. -Yö -kë 'dho dhia, 'ö- -bha guë'
-nu -wo -yɔɔn -a -bha kö -waan -Zlan -gba -a 'gü -kɔ -nu -kë -së -kɔ bhë -a
-zɔn -a -dhë.
2 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Pë -nu 'wo nɛ, ka -an -yö -a? A- -pö ka -dhë
'wun gia- 'ka: -Guö -nu gbɛ 'ka 'dho to wo 'ko -ta dhuö zö, -an 'plɛ -wo -dho
-lo.»

'Yena -wun 'yö dho -kë 'kpongtaadhɛ -bha yën -yi 'dhiö
(Maakö 13.3-13; Lukö 21.7-19)

3 Yesu -yö -dho Olivie -tɔn tuö, 'ö yaannu; 'ö- -bha guë' -nu -de 'sloo
-wo yɔɔn -a -bha, 'wo dhɛɛkpɔdhe -kë -a -gɔ -a pö -sü 'ka nɛɛ: «Pë -nu
'wo bhë -wo -dho kë 'töng -mlë 'ka, 'iin duakëpë -mlë 'yö dho kë kö -yaan
ü bha nu -yi waa- 'kpongtaadhɛ 'dhiötoyi -an -zɔn -ɛ?»
4 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö kö kun
mɛ gbɛ- ka -püö!
5 Bhii mɛdhɛvadhɛ -wo -dho nu n 'tɔ 'ka 'ö 'wo- pö -Zlan -bha -Yamɛ -mü
wo 'ka. -Wo -dho mɛdhɛvadhɛ -püö.
6 Ka -dho -glu -drinng -nu ma ka 'sɔɔ -dhɛ -nu -bha; 'ka -glu -wun -taɔ
ma ka 'ka gbiin. Kö kun 'ö 'suö -yö ka -kë 'gbɛɛdhö! Pë -nu 'wo bhë -wo
-dho kë, 'kɛɛ kö 'kpongtaadhɛ 'dhiötoyi 'yaa -mü kun.
7 'Sɛgɔ -dho -glu gɔn ö 'bha 'sɛgɔ 'ka, 'ö -gludëdhɛ -kpa 'kuë- -sü nu dho
-glu gɔn -an -kpa 'kuë- -sü gbɛ 'ka. Din -bha -da dhe waa- 'sɛ -bha zluun
-sü -nu -dho kë 'sɛgɔ 'bhaa -nu 'gü.

8 Pë -nu 'wo bhë -wo -dho kë ɓnɛ 'në 'kpɔ -sü -bha 'yënngbhɔdhe zü dɔ
-sü 'dhö dhebɔ -gɔ.
9 ɓYa kë 'dhö 'sɛgümɛ -nu 'saadhö -wo -dho ka -san zë; n -wun 'gü -wo
-dho ka dɔ mɛ -gɔ ɓtaa -mɛ -nu kwɛɛ kö -waan ka 'klo bhɔ, 'go mü -waan
ka zë.
10 'Ö- 'töng 'dhö bhë -a 'ka, mɛdhɛvadhɛ -dho kan -zo yö -sü -bha; -wo
-dho wo 'ko -püö, 'ö 'wo wo 'ko -nu -san zë.
11 -Zlan -wodhiölomɛ ɓsuazë -nu -wo -dho nu, 'wo mɛdhɛvadhɛ -püö.
12 'Wun yaa kë -sü -dho dho 'dhiö 'ö sa -dhɛ 'saadhö -a 'gü. ɓYa kë 'dhö
zlöö kö -a -dhɔ -kë 'ko 'ka -sü -dho kan mɛ -nu -ta.
13 'Kɛɛ mɛ 'ö 'dhoë- dɔ gɛnngdhö -yaan 'dho -yaan yöë -a 'dhiötoyi -bha,
-a mɛ 'ö bhë -yö -dho dha.
14 'Wuntaɔsë 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhɛ -wun -bha bhë -yö -dho ɓblɛɛ'-
'sɛ 'saadhö -a 'gü; -yö -kë 'dhö kö 'kpongtaamɛ -nu 'saadhö -waan -a ma.
ɓYa kë 'dhö zlöö, 'ö 'kpongtaadhɛ -yö yën.»

Më yaa ɓlɔɔzë
(Maakö 13.14-23; Lukö 21.20-24)

15 'Yö Yesu -ya pö 'zü: «Ka -dho pë 'wo- -dhɛ «pë yaa ɓlɔɔzë» 'ö -Zlan
-wodhiölomɛ Daniɛlö -ya -wun ɓblɛɛ bhë, -a yö kö -yö dɔ -sü 'ka -dhɛ
'slööslö -dhɛ -bha. Mɛ 'ö 'sëëdhɛ -be 'ö Daniɛlö -ya ɓbɛɛn, 'yö- pö -na bhë
-ya -gɛn ma -së 'ka!
16 ɓYa kë 'dhö, mɛ -nu 'wo Zude -sɛ 'gü -wo ɓduë, 'wo dho -tɔn -nu 'piö
ɓzian'.
17 -A 'töng bhë -a 'ka, mɛ 'ö 'dhoë- kë ö -gɔ 'kɔ tuö, ɓya ɓyɔɔ', kö ɓkun 'ö
dho kɔɔ kö -yaan pë -nu 'sü -yaan zië.
18 Mɛ 'ö 'dhoë- kë ö -gɔ ɓbhlöödhɛ -nu -bha, kö ɓkun 'ö nu kɔɔ kö -yaan
ö bha gblang 'sü.
19 ɓN 'n, -më 'yena -wun 'ö bhë yi 'ö 'dhö bhë -a 'ka, dhoo -nu 'wo 'guzë
waa- -an mɛ -nu 'wo 'bëë- 'ka -an -bha 'ka -o!
20 'Kɛɛ -ka -bhɛa -Zlan -dhë kö ɓkun 'ö ka -bha ɓduë -yi -yö -kë 'nɛnɛ nu
'töng, 'iin ɓglooyi -an 'ka!
21 Bhii 'töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka, 'klobhɔdhe -yö -dho kë ɓgbaɔnsü, 'yö ɓzië'
-an mɛ -nu 'wo kë 'kpongtaadhɛ züdɔyi 'ka, 'ö nu 'ö yöë ɓdɛɛ ɓnɛ -a -bha
bhë -an -ta, 'ö- ɓsuu'- gbɛ 'ka 'dho kë gbɔ.
22 ɓYa kë ɓnɛ -Zlan yaa -dhɛkpaɔyi -nu 'wo bhë -an 'bhaa bho 'piö -bezë,
kö -kë -a 'gü -mɛ gbɛ 'yaa 'dhö kë -dhö. 'Kɛɛ -yö -dhɛkpaɔyi -bhɔ züë ö bha
mɛ -nu 'ö -an sü bhë -an -wun 'gü.
23 'Töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka mɛ ɓyaa- pö ka -dhë: ‹-Dhɛ -ga zö, -Zlan -bha
-Yamɛ -yö zö!› 'iin ‹-yö -de!›, kö ɓkun 'ka- -wo -dhɛ 'wun gia-!
24 Bhii -Zlan -bha -Yamɛ ɓsuazë -nu waa- -Zlan -wodhiölomɛ ɓsuazë -nu
-wo -dho nu -waan wo -bha ɓduakëpë -nu waa- -dhidhaapë -nu -an kë kö
-waan mɛ -nu 'ö -Zlan ɓya -an 'sü 'saadhö bhë -an -püö -sü ɓmɛɛ'-.
25 ɓDhɛ 'ma- yi 'to 'dhiö 'ma- ɓblɛɛ'- ka -dhë bhë kö 'ka kë 'slë 'ka!
26 'Ö ɓya kë ɓnɛ ɓwaa- pö ka -dhë: ‹-Ka -dhɛ -ga zö, -yö 'yënng ɓtaa!›,
kö ɓkun 'ka dho 'ma! 'Go mü 'zü, mɛ -nu ɓwaa- pö ka -dhë: ‹-Yö -bin -sü
'ka kɔɔ zö›, kö ɓkun 'ka- -wo -dhɛ 'wun gia-!
27 -Kɔ do 'ö dha 'dhö 'ö 'yan bɔ -na -a 'ka lan- ɓluu'- -zian waa- lan- -püö
-zian -an 'ka bhë, -kɔ do bhë -a 'ka 'pö, 'ö ma Mɛgbö 'a dho nuë.
28 Bhii -dhɛ 'ö pë ɓglöö -nu 'dhö -a -bha, -dhɛ bhë 'ö 'gblübhaa -nu -wo
dho wo 'kuë- -a -bha.»

Mɛgbö -bha nu -sü
(Maakö 13.24-27; Lukö 21.25-28)

29 'Yö Yesu -ya pö: «'Yënngbhɔyi -nu 'wo bhë ̱wa ziö, lan- -dho trö, 'su
-de 'pö yaa 'dho bhü, 'susongga -nu -wo -dho go dhang- -nu -bha, 'wo -püö,
'ö 'piigbeedhɛ -nu 'wo dhang- -nu 'gü, 'wo ̱zluu.
30 Kö ma Mɛgbö n -ma ̱duakëpë -wo -sü -mü dhang- 'gü. 'Sɛgümɛ -nu
'saadhö -wo -dho ma Mɛgbö n yö kö a nu -na dha kpö -nu -ta dhang- 'gü
'piigbeedhɛ waa- 'tɔbhɔdhe ̱va -an 'ka. ̱Ya kë 'dhö, -wo -dho 'gbo bɔ wo
-de ̱maa 'ma -sü 'ka.
31 'Truu 'we -wo ̱va -yö -dho kë. ̱Ya kë 'dhö, -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'wo
n 'piö bhë, a -dho -an bɔ 'kpongtaadhɛ 'pian -yiisië -ta, -waan n -ma mɛ
-nu 'ö 'a -an sü 'kpongtaadhɛ 'dhiötodhɛ do do 'ö -dhö -a -bha bhë, -an kpɔ
'kuë- -dhɛ do 'gü.»

Mɛ ̱daan' -wo 'ö -gban figö -lü -bha
(Maakö 13.28-31; Lukö 21.29-33)

32 'Yö- pö 'zü: «Mɛ ̱daan' -wo 'ö -gban figö -lü -bha ̱nɛ, -kaa -ga bhë
'dhɛ: 'Ö tɔɔ ̱ya kë ̱nɛ -a -kɔ -nu -wo ̱kpɛa' -na, -a 'dhɛ -nu -wo bhɔ -na,
kö 'ka- dɔa ̱nɛ ̱kpɔɔ ̱ya yö ̱klöö'.
33 -Kɔ do bhë -a 'ka, 'wun -nu 'wo ̱nɛ 'ka -an yö, kö -kaa dɔa ̱nɛ ma
Mɛgbö n nu -yi ̱ya yö ̱klöö'.
34 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Mɛ -nu 'wo 'bhee- ̱dɛɛ ̱nɛ -a 'gü zö ̱nɛ,
pë -nu 'wo ̱nɛ -wo -dho kë kö -an 'plɛ waa ga ̱kun.
35 Dhang- waa- 'kpongtaadhɛ -wo -dho ziö, 'kɛɛ n -wo -nu 'ka 'dho ziö
'gbɛɛdhö»

-Zlan dosɛn ̱nɛ 'ö 'kpongtaadhɛ 'dhiötoyi dɔ
(Maakö 13.32-37; Lukö 17.26-30, 34-36)

36 'Yö- pö 'zü: «'Kɛɛ mɛ gbɛ 'yaa- yi -nu, -a 'lɛlɛ -nu gbɛ dɔ; -Zlan -bha
bɔmɛ -nu -de 'wo dhang- 'gü, ma -de 'a- Gbö 'ka bhë, 'yiëë- yi dɔ; n Dë
dosɛn ̱nɛ 'ö- yi dɔ.
37 Pë do 'yö -kë Noe -bha 'töng 'ka bhë, pë do bhë 'ö dho kë 'zü, 'töng 'ö
ma Mɛgbö 'a dho nuë bhë -a 'ka.
38 -A 'töng 'ö bhë -a 'ka kö 'yi ̱va yaa pa ̱kun, mɛ -nu -wo -kë pë -nu
-bhö -sü 'gü, müpë -nu mü -sü 'gü; gɔɔn- -nu -wo -kë dhe -nu 'sü -sü 'gü,
'ö mɛ -nu -wo wo -bha 'në dhoo -nu dɔ gwaan 'ö dho 'ö yöë yi 'ö Noe -yö
̱daa' 'yitagɔ 'gü -a -bha.
39 -An -zo yaa kë 'wun 'gbee- 'yö dhö nu -an -ta bhë -a 'piö, 'ö dho 'ö yöë
yi 'ö 'yi ̱va -yö nuë, 'ö sɔ -an 'plɛ -zü -a -bha. -Kɔ do bhë 'yö dho kaa ma
Mɛgbö n nu -yi 'ka 'pö.
40 A- -pö ka -dhë 'zü: -A yi bhë -a 'ka, mɛ ̱plɛ -wo -dho kë ̱bhlöö-, -a
mɛ do -dho sü, 'ö- mɛ do -yö to.
41 Dhoo -nu ̱plɛ -wo -dho kë pë zɔn -dhiadhö, -a mɛ do -dho sü, 'ö- mɛ
do -yö to.
42 -Ka -ya ka 'yaan, bhii 'kaa yi 'ö ka Dëmɛ dho nuë -a dɔ.
43 'Wun mɛ 'ö ̱nɛ -ka -a -gɛn ma -së 'ka! 'Ö ̱ya kë ̱nɛ 'kɔdëmɛ -yö 'töng
'ö ̱kwaanmɛ dho nuë gbeng -a -dɔ -bezë, kö -yö -dho -ya ö 'yaan kö ̱kun
'ö dho -da ö -gɔ kɔɔ -wun 'gü.
44 -Ka ka -zo kë ka -de 'piö! Bhii ma Mɛgbö, a -dho nu 'lɛlɛ 'ö ka -zo 'yaa-
-dhë bhë -a 'ka.»

Yuökëmɛ -towogüsüzë waa- -a mɛ 'ö 'yaa 'to ö -wo 'gü
(Lukö 12.41-48)

45 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «Dö 'pö 'ö tɔɔ yuökëmɛ -towogüsüzë 'ö 'wun dɔ ɛ?
'Ö tɔɔ mɛ 'ö- dëmɛ -yö ö bha yuökëmɛ -nu -lo -a kwɛɛ -yaan ö -zo kë -an
'piö, kö -yaan -an 'dhi gba -an 'dhi -gba 'töng 'ka bhë.
46 Ɛɛ, yuökëmɛ 'ö- dëmɛ -yɛ 'zü -sü 'ka, -yaan nu ö plöö, 'ö dho -a yö kö
-a -zo -yö yuö -nu 'wo 'dhö bhë -an 'piö bhë, zuögludhi -yö kë -a -gɔ.
47 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: -A dëmɛ -yö -dho ö -bha pë -sɛɛbɔ -nu 'ö-
-gɔ bhë -a 'plɛ -lo -a kwɛɛ.
48 'Kɛɛ ya kë nɛ yuökëmɛ këwunyaazë -mü -a 'ka, -yö -dho -a pö ö -de
'gü nɛɛ: ‹N dëmɛ 'yaa nu -na 'siö-›,
49 'ö dho -ya ö 'bhamɛ -nu 'ö -an -bha yuö 'dhö do -an ma -sü -bha; 'go mü
'ö waa- yɔ 'yi mü -mɛ -nu 'wo pë -nu -bhö, 'wo yɔ -nu mü wo 'ko bhaa,
50 -a dëmɛ -dho nu yi 'ö 'yaa- dɔ, 'iin 'lɛlɛ 'ö 'yaa- dɔ -a 'ka.
51 -Yö -dho yuökëmɛ 'ö 'dhö bhë -a 'klo bhɔ gbaɔnsü 'ka, 'ö- bɔ mɛ 'yan
-ta -pë kë -mɛ -nu 'piö. -Dhɛ bhë -a 'gü 'ö -an 'plɛ dhö 'gbo -nu bɔ -waan
wo 'sɔn -nu -bhö -a -bha.»

25

'Wun zuan' 'ö -gban 'nëdhoo -nu 'gɔɔ- do -bha

1 'Ö Yesu -ya pö: «-Zlan -bha -gludëdhɛ 'yö dhang- 'gü bhë -yö bhɔ 'në
dhoo -nu -dadhëü 'gɔɔ- do 'wo wo -bha labang sü 'wo dho dhe 'sü -gɔɔn
-gɔ zian- -an -bha.
2 -An mɛ 'sɔɔdhu 'waa 'kpaakpa, 'kɛɛ -an mɛ 'sɔɔdhu -wo 'kpaakpa.
3 'Ö -an mɛ 'sɔɔdhu 'waa 'kpaakpa bhë 'wo wo bha labang sü, 'kɛɛ waa
'siö 'yi 'wo dho -a kun wo -kɔ 'piö -a 'sü.
4 'Ö -an mɛ 'wo 'kpaakpa bhë 'wo wo -bha 'siö 'yi sü -sandhe 'gü, 'wo-
kpa woë- labang -bha.
5 'Në dhoo -nu 'gɔɔ- do 'wo bhë, yi -yö -an -kun 'ö 'wo yi zë kö dhe 'sü
-gɔɔn yaa nu kun.
6 Dhɛ wa dɔ gbeng ziën, 'ö -wo do -yö -we 'wo- ma: ‹Dhe -gɔn ya nu!
-Ka yö plaan 'ka 'dho -a -gɔ zian-!›
7 'Ö 'në dhoo -nu 'gɔɔ- do 'wo bhë 'wo -büö 'wo yö plaan, 'wo yö wo -bha
labang -nu 'yan luu' -sü -bha.
8 'Ö -an mɛ -nu 'waa 'kpaakpa bhë 'wo- pö -an mɛ 'wo 'kpaakpa bhë -an
-dhë: ‹-Ka 'siö 'yi pë 'tee nu yi -dhë -ɛ, yi -bha labang -nu -wo dhuu' -na!›
9 'Ö -an mɛ 'kpaakpazë -nu 'wo bhë 'wo- pö: ‹-Abi', bhii yaa 'dho -mɔ
kwa -bha. -Ka 'dho 'siö 'yi 'dhɔɔdɔmɛ 'piö 'ka ka -bha 'dhɔ!›
10 'Ö -an mɛ -nu 'waa 'kpaakpa bhë 'wo dho wo -bha 'siö 'yi 'dhɔ dhia,
'kɛɛ 'töng gia- bhë -a 'ka, 'ö dhe -gɔn -yö nu. 'Në dhoo -nu 'sɔɔdhu mɛ 'ö
'wo wo -de -pë -kë bhë, 'ö waa- dhe -gɔn -nu 'wo -da dhe 'sü -kɔ 'gü, 'ö mɛ
-nu -wo 'kwɛɛ ta lakele 'ka.
11 Dhɛ 'ö- -dhɛ 'bhle 'tee ya glɔɔ, 'ö 'në dhoo -nu 'sɔɔdhu 'wo to bhë
'wo nu, 'wo yö 'gbla -sü 'gü nɛɛ: ‹Yi -gɔmɛ, yi -gɔmɛ, -bhö 'kwɛɛ 'po yi -gɔ
-ɛ!›
12 'Kɛɛ dhe -gɔn -ya -pö -an -dhë: ‹A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka 'maa kaa
dɔ!› »
13 'Ö Yesu -yö ö -wo -zuöatadhe kë nɛɛ: «-Ka -ya ka 'yaan, bhii 'kaa- yi
-nu 'iin 'lɛlɛ -nu -an gbɛ dɔ!»

'Wun zuan' 'ö -gban yuökëmɛ -yaaga -bha
(Lukö 19.11-27)

14 'Ö Yesu -ya pö: «-Zlan -bha -gludëdhɛ 'ö dhang- 'gü bhë -yö -dho bhɔ
gɔɔn- do 'yö dho 'ta 'gü -a -bha. 'Yö ö bha yuökëmɛ -nu ̱dhɔɔ -kë, 'yö ö
bha pë -nu -lo -an kwɛɛ.
15 'Yö 'sënng 'tama ̱këng' 'sɔɔdhu nu -a mɛ do -dhë, 'ö- mɛ kë ̱plɛ bhë
'yö- ̱këng' ̱plɛ nu -a -dhë; -a mɛ kë -yaaga bhë 'yö- ̱këng' do nu -a -dhë.
-Ya -nu -an -dhë mɛ 'ö -dhö -a -bha 'dhɔɔ -siögüdhe kë -kɔ ̱faan' -bha.
̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'yö- to 'ö dho.
16 Yuökëmɛ 'ö 'sënng 'tama ̱këng' 'sɔɔdhu yö bhë 'yö dho 'ö- -siögüdhe
-kë, 'ö 'sënng 'tama ̱këng' 'sɔɔdhu 'bhaa yö.
17 Mɛ 'ö- -bha -yö -kë 'pö ̱këng' ̱plɛ bhë, 'yö- -kë ̱nɛ -kɔ do bhë -a 'dhö;
'yö- ̱këng' ̱plɛ 'bhaa yö 'pö.
18 'Kɛɛ mɛ 'ö- -bha -yö -kë ̱këng' do bhë -yö -dho, 'yö 'sɛ pɔn, 'yö ö -gɔmɛ
-bha 'wëü- bhë 'yö- -bin.
19 ̱Dhɛ 'ö- -dhɛ ̱ya ̱glɔɔ, yuökëmɛ -nu 'wo bhë 'ö -an -gɔmɛ -yö nu, 'wo
yö yuö -nu 'wo- -kë bhë -a 'kluën bho -sü -bha.
20 Yuökëmɛ 'ö 'sënng 'tama ̱këng' 'sɔɔdhu -yö nu -a -dhë bhë, -yö -nu
'sënng 'tama ̱këng' 'sɔɔdhu gbɛ 'ka, 'ö- pö ö -gɔmɛ -dhë: ‹N -gɔmɛ, 'sënng
'tama ̱këng' 'sɔɔdhu ̱nɛ 'ü- nu n -dhë, 'kɛɛ -a ̱këng' 'sɔɔdhu 'bhaa 'a- yö
-a 'piö 'ö ̱nɛ.›
21 'Ö- -gɔmɛ -ya pö -a -dhë: ‹̱Yö -së, ma yuökëmɛ këwunsëëzë, -zo -tën
-a -dhë -mɛ -mü ü 'ka; ü ü -zo -kë pë -nu 'ö -an 'tɔ 'gian 'yaa -an -bha
-an 'piö; a -dho -an mɛ 'ö -an 'tɔ 'dho -an -bha -a nu ü -dhë. -Bhö nu 'ü
̱zuögludhi kë n 'piö!›
22 'Ö yuökëmɛ mɛ 'ö 'tama ̱këng' ̱plɛ -yö nu -a -dhë bhë, 'ö ̱yɔɔn ö
-gɔmɛ -bha 'ö- pö: ‹N -gɔmɛ, 'sënng 'tama ̱këng' ̱plɛ 'ü- nu n -dhë bhë,
-dhɛ -ga, -a ̱këng' ̱plɛ 'bhaa 'a- yö -a 'piö ̱ga ̱nɛ!›
23 'Ö- -gɔmɛ -ya pö -a -dhë: ‹̱Yö -së, yuökëmɛ këwunsëëzë, -zo -tën -a
-dhë -mɛ -mü ü 'ka; 'ö tɔɔ pë -nu 'ö- 'tɔ 'gian 'yaa 'dhö -a 'gü, ü ü -zo -kë
-an 'piö. ̱Dhɛ 'ö 'dhö, pë -nu 'ö -an 'tɔ 'dho 'gian -a nu ü -dhë. -Bhö nu, 'ü
̱zuögludhi kë n 'piö!›
24 'Ö yö 'sabla yuökëmɛ mɛ 'ö 'tama ̱këng' do -yö nu -a -dhë bhë -a -bha,
'ö ̱yɔɔn ö -gɔmɛ -bha 'ö- pö: ‹N -gɔmɛ, a- ̱dɔa' ̱nɛ ü mɛ 'ö 'gbee- -a 'ka,
pë 'ö ü 'ka- ta, ü- -bho, 'ö pëga 'ö ü 'ka- ta, 'ü- -kan.
25 'Ö 'suö -yö n -kë. -A -wun 'gü 'a dho 'a ü bha 'wëüga bhë 'a- -bin
'sɛidhö. -Dhɛ -ga zö, ü bha pë bhë ̱ga ̱nɛ.›
26 'Ö- -gɔmɛ -ya pö -a -dhë: ‹Yuökëmɛ yaa, ü 'fiasü, ü- ̱dɔa' ̱nɛ pë 'ö n
'ka- ta, a- -bho, 'ö pëga n 'ka- ta, 'a- -kan.
27 ̱Dhɛ 'ö 'dhö, ü ̱dua' -mü -be kö ma 'wëü- bhë 'ü- -da 'wëü- -da -a 'gü
-kɔ 'gü, kö n -yɛ 'zü -sü 'ka, ma gia- 'aan- -a bho mü kö -a ̱truën -yaan kë
-a -ta!›
28 'Ö- pö ö bha yuökëmɛ -nu -dhë: ‹'Sënng 'tama ̱këng' do bhë -kaa 'kun
-a -gɔ 'ka- nu mɛ 'ö 'sënng 'tama ̱këng' 'sɔɔdhu 'dho -a -gɔ bhë -a -dhë.
29 Bhii mɛ 'oo mɛ 'ö pë 'dhoë- -gɔ, -wo -dho -a ̱taɔ' nu -a -dhë, 'ö pë -yö
-kë -a -gɔ ̱va, 'kɛɛ mɛ 'ö pë 'yaa- -gɔ, -a pë 'bhle 'tee 'yö- -gɔ, -wo -dho -a
kun -a -gɔ.
30 ̱Ya 'to yuökëmɛ 'ö- ̱truën gbɛ 'yaa -dhö ̱nɛ -a -bha 'ka, -kaa ̱zong'
plaan -dhɛtiidhɛ 'gü! -Dhɛ bhë -a 'gü, 'yö dho ö 'sɔn -nu -bhö -a -bha, -yaan
'gbo -nu bɔ -a -bha.› »

-Zlan -bha zakanyi -kaanta

31 'Go mü 'zü 'ö Yesu -ya pö: «Yi 'ö ma 'a Mɛgbö 'ka 'a dho nuë -gludë 'ka, yië- -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'saadhö yi -dho nu. -A yi bhë -a 'ka a -dho -ya ma -gludëdhɛ kë 'gɔ -gbloo 'gü.
32 'Sɛgɔ 'saadhö 'gü -mɛ -nu -wo -dho dho wo 'kuë- n wö 'dhiö, 'a mɛ -nu zë 'gü do do 'ka ̱nɛ -kɔ 'ö -tuëmaakëmɛ 'dho 'bhla -nu bho -na 'ka -bho -nu ziën bhë -a 'dhö.
33 A -dho 'bhla -nu bɔ n ̱kwɛɛ- 'gü ̱zian', 'a -bho -nu bɔ n kwaa- 'gü ̱zian'.
34 ̱Ya kë 'dhö, ma -gludëmɛ, a -dhoë pö mɛ -nu 'ö 'wo n ̱kwɛɛ- 'gü ̱zian' bhë -an -dhë: ‹-Ka nu, mɛ -nu 'ö n Dë ̱ya 'dhuë- 'kpɔ ka -bha, 'ö -Zlan -bha -gludëdhɛ 'ö- -ya 'kpongtaadhɛ kë -yi züdɔyi 'ka bhë, -yö -ya ka -bha 'ka.
35 Bhii din -yö -kë n kë ̱dhia, 'ö 'ka n gbaa -bhöpë 'ka. 'Yi mü -dhɔ -yö -kë n kë ̱dhia, 'ö 'ka n gbaa 'yi 'ka. A -kë -nia 'ka, 'ö 'ka n -nia 'kun -së.
36 A -kë n 'kpaan 'ka, 'ö 'ka sɔ -da n -ma. 'Yua -yö -kë n kë ̱dhia, 'ö 'ka ka -zo -kë n 'piö. A -kë -kanso 'gü, 'ö 'ka bhɔ n ̱dhia.›
37 Mɛ kpengdhö -nu 'wo bhë -wo -dho -a pö n -dhë: ‹Yi Dëmɛ, yi ü -yö 'më kö din -yö ü kë -na, 'yi ü gbaa -bhöpë 'ka ɛ? 'Yi ü yö 'më kö 'yi mü -dhɔ -yö ü kë -na, 'yi ü gbaa 'yi 'ka ɛ?
38 Yi ü -yö 'më kö ü -nia 'ka, 'yi ü -nia kun -së -ɛ? Ü -kë ü 'kpaan 'ka 'më, 'yi sɔ -da ü -bha -ɛ?
39 Yi ü -yö 'yua 'gü 'më, 'ö 'yi ü yö -kanso 'gü 'më, 'yi -bhɔdhia -kë ü -gɔ -ɛ?›
40 ̱Ya kë 'dhö, ma -gludëmɛ, a -dho -a pö -an -dhë: ‹A- -pö ka -dhë giagia 'ka: Pë -së 'saadhö 'ö 'ka- -kë mɛ -nu 'ö 'waa -an ̱bhlë -ya 'ö 'wo n dheglu 'ka -a mɛ do -dhë bhë, kö ma ̱nɛ 'ö 'ka- -kë n -dhë.›
41 'Go mü 'zü, ma -gludëmɛ, a -dho -a pö mɛ -nu 'wo n ̱kwaa- 'gü ̱zian' bhë -an -dhë: ‹-Ka bhɔ n -dhë ̱taa', mɛ 'ö -Zlan ̱ya 'dhangga -ya ka -bha! -Ka 'dho ̱toëpö 'siö 'ö ̱glöötiaandhö -dhɛ 'ka 'ö -ya -sü 'ka dü waa- ö bha bɔmɛ -nu -an -dhë bhë -a 'gü!
42 Bhii din -yö -kë n kë ̱dhia, kaa n gbaa -bhöpë 'ka, 'yi mü -dhɔ -yö n -kë, kaa n gbaa 'yi 'ka.
43 A -kë -nia 'ka, kaa n -nia 'kun, a -kë n 'kpaan 'ka, kaa sɔ -da n -ma. A -kë 'yua 'gü, a -kë -kanso 'gü, kaa bhɔ n ̱dhia.›
44 -Wo -dhoë pö: ‹Yi Dëmɛ, yi ü -yö 'më kö din -yö ü kë -na, kö 'yi mü -dhɔ -yö ü kë -na, kö ü -nia 'ka, kö ü 'kpaan 'ka, kö ü 'yua 'gü, kö ü -kanso 'gü, 'ö yiëë nu ü -dhë -ɛ?›
45 ̱Ya kë 'dhö, ma -gludëmɛ, a -dho -a -daa kë -an -gɔ ̱nɛɛ: ‹A- -pö ka -dhë giagia 'ka: Pë -nu 'ö kaa- kë mɛ -nu 'waa -an ̱bhlë -ya ̱nɛ -a mɛ do -dhë bhë, ma ̱nɛ 'ö kaa- kë n -dhë.›
46 Mɛ -nu 'wo 'dhö bhë -wo -dho dho ̱toëpö 'klobhɔdhɛ -bha. 'Ö mɛ kpengdhö -nu -wo dho 'pö ̱toëpö -këdhösü -dhɛ -bha.»

26

Mɛ ̱kɔɔnmɛ -nu -wo -dho Yesu -klu 'gü
(Maakö 14.1-2; Lukö 22.1-2; Zan 11.45-53)

1 ̱Dhɛ Yesu ̱ya yën 'wun -nu bhë -an ̱blɛɛ' -sü -bha, 'ö- pö ö bha ̱guë' -nu -dhë:
2 «Ka- ̱dɔa' ̱nɛ, Paakö 'wlaan- -dho kë -dhɛkpaɔyi ̱plɛ -bha, ma Mɛgbö, n dɔ -sü -mü mɛ -nu kwɛɛ kö -waan n dɔ -gaatalü -bha.»
3 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu waa- 'sɛgümɛ -nu mɛ ziizii -nu 'wo Zuifö 'ka, -wo -nu wo 'ko ̱bhaa slabhomɛ ̱va 'wo- -dhɛ Kaifö bhë -a -gɔ kɔɔ.

4 'Ö -an -wo -yö kpɔ 'kuë-, kö -waan Yesu 'kun -bin -blü 'waan- zë;
5 'wo- pö: «Kwa 'ka 'dho -a kun 'wlaan- kë -yi 'ka. ̃Ya kë 'dhö, 'sɛgümɛ
-nu -dho ̃luu' 'wo nu kwa -gɔ.»

Dhebɔ do -yö pë 'yi 'tëë -sëëzë 'daawo Yesu -gɔ -ta
(Maakö 14.3-9; Zan 12.1-8)

6 Yesu -yö -kë Betani, Simɔ 'ö ̃wee ̃yua' -ya -kë -be bhë -a -gɔ kɔɔ.
7 'Ö dhebɔ do -yö ̃yɔɔn -guö -kpo 'lü 'ö pë 'yi 'tëë -sëëzë ̃sɔnng' 'gbeezë
-ya pa bhë -a 'ka -a -bha. ̃Dhɛ Yesu 'dhö pë -bhö -na, 'yö- 'daawo -a -gɔa.
8 ̃Dhɛ 'ö- -bha ̃guë' -nu ̃waa- yö, yaa dhi -an -dhë, 'wo- pö: «Pë 'gü
̃siö' -sü 'kpaan kun ̃nɛ ̃a?
9 Pë 'yi 'tëë -sëëzë ̃nɛ -wa 'dhɔɔ dɔ ̃sɔnng' 'gbee- 'ka -bezë, 'ö- 'wëü- -nu
bhë 'wo- nu 'fɛɛmɛ -nu -dhë kö 'yaa -së -a!»
10 Bhii ̃dhɛ -kë ̃nɛ Yesu -yö 'wun 'wo -kë -a ̃blɛɛ' ̃dhia bhë -a -ma
bhë, 'yö- pö -an -dhë: «-Më -kë 'ö dhebɔ ̃nɛ 'ka- ̃kɔɔ' ̃yɛɛ ̃ɛ? Pë 'ö- -kë
n -dhë bhë ̃yö -së.
11 Bhii 'fɛɛmɛ -nu -wo -dho kë ka 'piö zö -kplawo, 'kɛɛ ma -zë n 'ka 'dho
to ka 'piö zö.
12 Dhebɔ ̃nɛ -yö pë 'yi 'tëë -sëëzë ̃nɛ -a -lo n -ma n ̃glöö ̃baa' -pë 'ka.
13 A- -pö ka -dhë giagia 'ka: -Dhɛ 'saadhö 'wo 'dhoë- 'wuntaɔsë ̃blɛɛ' -a
-bha 'kpongtaadhɛ 'ö ̃nɛ -a 'gü, pë 'ö dhebɔ ̃nɛ 'ö- -kë bhë -wo -dho -a
̃blɛɛ'-, 'ö -an -zo -yö -büö -a -wun 'ka.»

Zuda -ya 'piö 'yö Yesu dɔ slabhomɛ -gɔmɛ -nu kwɛɛ
(Maakö 14.10-11; Lukö 22.3-6)

14 ̃Dhɛ ̃ya kë 'dhö, 'ö ̃guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga ̃plɛ 'wo bhë -a mɛ do 'wo-
-dhɛ Zuda Ikaliɔtö bhë, 'yö dho 'ö yö slabhomɛ -gɔmɛ -nu -bha,
15 'ö- pö -an -dhë: «'Ma Yesu dɔ ka kwɛɛ ̃sia, -më 'ka dhoë- nu n -dhë
-ɛ?» 'Ö 'wo 'wëü- 'puu 'tama 'gɔɔ- -yaaga ̃dhong, 'wo- nu -a -dhë.
16 'Ö sü yi bhë -a -bha, Zuda -yö -kë -a ̃mɛɛ' ̃dhia kö 'yaan- Yesu dɔ -an
kwɛɛ.

Yesu waa- ö bha ̃guë' -nu -wo Paakö 'wlaan- -pë -bhö wo 'kuë-
(Maakö 14.12-21; Lukö 22.7-14, 21-23; Zan 13.21-30)

17 'Dhɔɔgɔ 'ö 'wo 'bluu- 'ö- ̃bhɛɛpë 'yaa- 'piö, 'wo- -bhö -na -a 'ka bhë, -a
-dhɛkpaɔyi -blɛɛzë 'ka, 'yö ̃guë' -nu 'wo Yesu ̃dhɛɛ' -kpɔ, 'wo- pö -a -dhë:
«-Dhɛ -mlë 'ü- 'piö kö 'yi ü bha Paakö 'wlaan- -bhöpë kë -a -bha -ɛ?»
18 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë -wo 'dho plöö; ̃ya kë ̃nɛ ̃wa -da plöö -wo yö
gɔɔndë do -bha; -wa ̃dhɛɛ' kpɔ ̃woë' ̃nɛɛ: «Yi -gɔmɛ -ya -pö ö -bha 'lɛlɛ
̃ya yö ̃klöö'; 'kɛɛ -dhɛ 'ö ü -gɔ kɔɔ ̃nɛ 'ö waa- ö -bha ̃guë' -nu 'wo dho
Paakö 'wlaan- -pë -bhö -a -bha.»
19 'Ö ̃guë' -nu -wa -kë ̃nɛ -kɔ 'ö Yesu -ya pöë -an -dhë bhë -a 'dhö. 'Wo
dho 'wo Paakö -bhöpë -yuö -kë 'kɔ bhë -a 'gü.
20 ̃Dhɛ 'yiniadhɛ ̃ya dɔ, Yesu waa- ö bha ̃guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga ̃plɛ
'wo bhë -wo -dho pë -bhö -a -ta ̃gba 'dhiö.
21 -Wo -kë pë -bhö ̃dhia, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë giagia
'ka: Mɛ do -yö ka ziën, yö ̃nɛ 'ö dho n dɔ n yaagümɛ -nu kwɛɛ.»
22 -A -bha ̃guë' -nu wöödhɛ -yö -siö ̃gbaɔnsü, 'wo yö -a ̃dhɛɛ' 'kpɔ -sü
-bha do do 'ka ̃nɛɛ: «N Dëmɛ, ma -mü -a?»
23 'Ö Yesu -ya pö: «Mɛ 'yö ö bha ̃bluu'- -sɔ n 'piö pë -bhö -a 'gü 'tia- 'gü
̃nɛ yö -mü.
24 Ma Mɛgbö, a -dho ga ̃nɛ -kɔ 'ö pë 'ö ̃bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ
'gü n -wun 'gü 'ö- 'ka- 'dhö. 'Kɛɛ -më 'yena -wun 'yö ̃nɛ gɔɔn- 'ö 'dhoë- ma

Mɛgbö n dɔ n yaagümɛ -nu kwɛɛ bhë -a -bha 'ka! Gɔɔn- 'ö 'dhö yaa bhɔ -bezë, kö ̱yö -së -a -bha 'ka!»
25 Zuda 'ö dho -a dɔ ö yaagümɛ -nu kwɛɛ bhë, 'ö- pö: «N -Gɔmɛ, ma -mü -a?» 'Ö Yesu -ya pö: «Ü- -kpɔ ü -de 'yaan.»

-Bhöpë 'slööslö
(Maakö 14.22-26; Lukö 22.15-20; 1 Kolɛntö 11.23-25)

26 -Wo -kë pë -bhö ̱dhia, 'ö Yesu -yö ̱bluu'- -sü; ̱dhɛ 'ö ̱ya -Zlan zuö pö -a -ta, 'yö- ̱kaan, 'ö- nu ö bha ̱guë' -nu -dhë -a pö -sü 'ka ̱nɛɛ: «-Kaa 'sü, 'ka- -bhö, -a mɛ ̱nɛ tɔɔ n bun.»
27 'Ö -drɔɔn -kɔɔ do sü; ̱dhɛ ̱ya -Zlan zuö pö -a -ta, 'yö- nu -an -dhë -a pö -sü 'ka ̱nɛɛ: «Ka 'plɛ -kaa mü!
28 Bhii -a mɛ ̱nɛ tɔɔ n fɛi. Fɛi bhë ̱nɛ 'ö -Zlan -bha -dhi 'kuë- gën 'ka. Yö ̱nɛ 'ö -lo -ziö mɛdhɛvadhɛ -bha ̱sɔɔn yaa -ta -pë 'ka.
29 A- -pö ka -dhë: N 'ka -dho -drɔɔn mü ka 'piö gbɔ, 'ö dho 'ö yöë -drɔɔn -dëü gbɛ 'a dho -a mü ka 'piö n Dë -bha -gludëdhɛ -pö 'gü bhë -a yi -bha.»
30 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'wo 'wlaan- -ta 'tan -nu bho, 'wo dho Olivie -tɔn tuö.

Piɛɛ -bha ̱kploo ö- wo Yesu 'ka
(Maakö 14.27-31; Lukö 22.31-34; Zan 13.36-38)

31 'Ö Yesu -ya pö ö bha ̱guë' -nu -dhë: «Gbeng -yi gia- ̱nɛ -a 'gü, ka 'plɛ ka -dho n to 'ka -ziö, bhii pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö: *A -dho 'bhla -maakëmɛ zë, 'ö 'bhla -tuë -nu -wo -pɛn -dhɛ 'saadhö -a 'gü.*
32 'Kɛɛ 'ma 'go ga 'gü, a -dho dho ka 'dhiö Galile -sɛ 'gü.»
33 'Ö Piɛɛ -ya pö: «'Kö -kë ̱nɛ mɛ 'plɛ -wo ü -to, ma -zë, n 'ka 'dho ü to 'gbɛɛdhö.»
34 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «A- -pö ü -dhë giagia 'ka: Gbeng -yi gia- 'ö ̱nɛ -a 'gü, -a kë -sü 'ka kö -tɔ gɔn -yaan 'we, ü -dho -a pö -gwaa -yaaga -zë ̱nɛ 'bhaa n dɔ.»
35 'Ö Piɛɛ -ya pö: «'Kö -kë ̱nɛ ko zë -wun -mü 'dhee, n 'ka 'dho -a pö 'gbɛɛdhö 'maa ü dɔ!» 'Ö pë do bhë mɛ 'wo to 'wo- pö 'pö.

Yesu -bha ̱bhɛa' 'ö- wo Zesemane
(Maakö 14.32-42; Lukö 22.39-46)

36 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, Yesu waa- ö bha ̱guë' -nu 'wo -lo -dhɛ do 'wo- -dhɛ Zesemane bhë -a -bha, 'ö- pö -an -dhë: «-Ka ̱yaannu zö, kö 'a 'dho -de ̱bhɛa' ̱dhia!»
37 Piɛɛ 'dhö, Zebede gbö -nu ̱plɛ 'dhö, 'yö -an sü ö 'piö. 'Yö -wɛɛ -yö -kpɔ -a -ta.
38 'Ö- pö -an -dhë: «N ̱zuö' ̱ya pa ga -sü 'yena bhë -a 'ka. -Ka 'to zö, 'kwa -ya kwa 'yaan!»
39 ̱Dhɛ 'ö bhɔ -an -dhë ̱taa' 'bhe 'ka, 'ö ö -gɔ -gblü 'sɛi 'ö ̱bhɛa ö -wo -ta ̱nɛɛ: «N Dë, -a këdhɛ ̱ya kë -dhö, 'yi 'güüzë 'ö ̱nɛ, -a bhɔ n -dhë ̱taa'! Kë- wo 'dhö 'püë- wo bhë n 'ka- pö, ma 'pö n 'yi ̱kaan -dhë -wun, 'kɛɛ bhi -zë, ü 'yi ̱kaan -dhë -wun -yö kë.»
40 'Ö -yɛ ö 'zü 'ö nu ö bha ̱guë' -nu -yaaga bhë -an 'piö, 'ö -an yö kö -wo yiö, 'ö- pö Piɛɛ -dhë: «'E! Kaa -ya ka 'yaan n 'piö 'lɛlɛ do gia- 'ka a?
41 -Ka -ya ka 'yaan, 'ka ̱bhɛa'-, kö ̱kun 'ö 'ka dho -püö 'güdandhe 'gü, a- ̱tɛi' -dɔ ̱nɛ ka- 'piö 'ka -ya ka 'yaan, kë- wo 'ö ̱faan' 'yaa bun -gɔ bhë yö -mü.»
42 'Ö bhɔ -an -dhë ̱taa' -gwaa kë ̱plɛ -naa wo, 'ö ̱bhɛa -wo 'ö ̱nɛ -a 'ka: «N Dë, 'ö ̱ya kë ̱nɛ 'yi 'güüzë -kɔɔ 'ö ̱nɛ yaa 'dho bhɔ n -dhë ̱taa', kö ü 'yi ̱kaan -dhë -wun -yö kë!»

43 'Ö nu ö bha ̱guë' -nu 'piö, 'yö -an yö kö ̱wa yi zë 'zü, bhii 'ö tɔɔ yi
-yö -kë -an 'yënngdhö.
44 'Ö Yesu -yö go -an 'piö 'zü, 'yö dho ̱bhɛa' ̱dhia -gwaa -yaaga -naa wo,
-wo do bhë -a 'ka.
45 'Ö nu ö bha ̱guë' -nu 'piö, 'ö- pö -an -dhë: «Ka yi zë -na -kplawo ̱a?
Ka ka 'tɛɛ -nu pa -na -a? -Ka -dhɛ -ga: 'Lɛlɛ ̱ya -lo kö ma Mɛgbö 'aan- dɔ
̱sɔɔnyaamɛ -nu kwɛɛ.
46 -Ka ̱luu'- 'kwa 'dho! Gɔɔn- 'yö dho n 'dhɔɔ dɔ bhë, ̱ya -lo zö 'saadhö!»

Yesu 'kun -sü
(Maakö 14.43-50; Lukö 22.47-53; Zan 18.3-12)

47 Yesu -yö -to 'wun ̱blɛɛ' ̱dhia, 'ö- -bha ̱guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga ̱plɛ 'wo
bhë -a mɛ do 'ö Zuda 'ka bhë, waa- mɛ -gbaa ̱va 'ö -blaan -nu, 'lü 'klu -nu
'dhö -an -gɔ, -wo -kë -a 'piö 'wo nu. Mɛ -nu 'wo nu bhë, slabhomɛ -gɔmɛ
-nu waa- Zuifö mɛ ziizii -nu ̱nɛ 'wo -an bɔ.
48 Zuda 'ö Yesu dɔ ö yaagümɛ -nu kwɛɛ bhë, -yö ̱duakëpë 'wo dho Yesu
kun -a -bha -a -zɔn mɛ -gbaa ̱va bhë -an -dhë ̱nɛɛ: «Mɛ 'a 'dhoë- -a 'kpeng
mü bhë 'ö tɔɔ mɛ 'ka- 'piö bhë kö -kaa 'kun!»
49 'Yö Zuda -yö ̱yɔɔn Yesu -bha 'ö- pö: «'Bha ̱büee, n -Gɔmɛ!»
'Ö to mü 'ö- 'kpeng mü.
50 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «N 'bhamɛ, pë 'ü nu kö 'üën- -a kë bhë, -bhö -a
kë!»
̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, mɛ -nu 'wo bhë 'wo ̱yɔɔn Yesu -bha, 'ö 'wo- kun.
51 'Yö mɛ -nu 'wo -kë Yesu 'piö bhë -a mɛ do -yö ö -bha -blaan -gan -kloo
'gü, 'ö slabhomɛ -nu -gɔmɛ -bha yuökëmɛ zaa ö 'tonëga -bha, 'ö- 'klu -kan.
52 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö ü bha -blaan -da -kloo 'gü, mɛ 'saadhö
'wo -blaan 'sü -na bhë, -wo -dho to -blaan ̱kwaa'.
53 'Bhaa- dɔa ̱nɛ a -mɔ -a -bha 'a- -dhɛ n Dë -gɔ kö -yö nu n -dhë, kö
-dhɛ do ̱nɛ -a 'gü 'yö ö bha bɔmɛ -nu 'wo -ziö -vuu 'gɔɔ- 'slaplɛ ö ga ̱plɛ
-ta bɔ n -dhë -a?
54 'Kɛɛ ̱ya kë 'dhö -bezë, pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -a
'dhiö -dho -mɔ 'kuë -kɔklë ̱ɛ? Bhii -yö ̱bɛɛn' -sü 'ka ̱nɛ pë -nu 'wo bhë
-wo -dho kë ̱nɛ -kɔ ̱nɛ -a 'dhö.»
55 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö mɛ -gbaa -nu 'wo bhë -an -dhë: «-Më
-kë 'ka nu n 'kun ̱dhia -blaan -nu, 'lü 'klu -nu -an 'ka ̱nɛ ̱dhɛ 'wo- pö -a
-bha 'kpa pëyaakëmɛ -mü n 'ka -a 'dhö e? Yi 'saadhö 'ka, a -kë ̱yaannu
-sü 'ka ka 'piö -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü mɛ -nu ̱daan' -sü 'ka, 'ö kaa n 'kun.
56 'Kɛɛ pë -nu 'wo bhë 'saadhö, -wo -kë kö pë 'ö -Zlan -wodhiölomɛ -nu
-wa ̱blɛɛ 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü bhë, -a 'dhiö -yaan -mɔ
'kuë.»
̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö- -bha ̱guë' -nu 'plɛ -wo ̱duë 'wo -kan -a -zü 'kuë-.

Yesu -bha -dho zakanmɛ ̱va 'dhiö -sü
(Maakö 14.53-65; Lukö 22.54-55, 63-71; Zan 18.13-14, 19-24)

57 Mɛ -nu bhë ̱dhɛ 'wo Yesu kun, -wo -nu -a 'ka Kaifö 'ö -kë slabhomɛ
-nu -gɔmɛ ̱va 'ka bhë -a 'dhiö. -Dhɛ bhë -a 'gü, Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ
-nu waa- -an -bha mɛ ziizii -nu -wo -kë wo 'kuë- mü.
58 Piɛɛ -yö -ziö Yesu 'piö, -gɛntozlöödhe 'ka, 'ö nu 'ö ̱daa' slabhomɛ -nu
-gɔmɛ ̱va -gɔ 'kwɛandhö, 'ö waa- 'yan -to 'kɔ -bha -mɛ -nu -wo ̱yaannu
mü, kö -kɔ 'ö 'wun bhë 'ö dho yën -a 'ka, 'yaan- -a dɔ.
59 Slabhomɛ -nu -gɔmɛ 'wo zakanmɛ ̱vava 'ka bhë waa- zakanmɛ ̱vava
'wo to, -wo ̱sua -wun 'wo dho -a dɔ -a -bha kö -yaan kë 'wun -dɔadhe 'ka
-waan -za -lo -a tuö -yaan kë -a zë -gɛn 'ka bhë, -wo -kë -a ̱mɛɛ' ̱dhia.

60 -Wo -bɔ mü 'dhö do do 'ka wo -bha ̱sua -wun ̱blɛɛ' -sü 'ka, 'ö -an -wo
yaa 'ö 'ko 'sü. 'Ö mɛ -kaanta ̱plɛ -wo nu
61 'wo- pö: «Gɔɔn- 'ö ̱nɛ -ya pö -yö -dho -Zlan -gba -a 'gü -kɔ ̱wüü'-, 'ö-
-dhɛkpaɔyi -yaaga 'ka 'ö- gbɛ dɔ.»
62 'Ö slabhomɛ -nu -gɔmɛ ̱va 'yö ̱luu, 'ö- pö Yesu -dhë: «'Wun 'ö mɛ -nu
̱nɛ 'wo- ̱blɛɛ' -na ü -gɔ bhë, ü 'ka 'dho -a gbɛ -daa kë ̱a?»
63 'Kɛɛ Yesu yaa -daa kë -a -gɔ. 'Ö slabhomɛ -gɔmɛ ̱va -ya pö -a -dhë
'zü: «-Zlan 'ö 'bhee- -a 'tɔ 'ka, a- -dhɛ ü -gɔ kö 'ö ̱ya kë ̱nɛ -a Gbö, -a -bha
-Yamɛ -mü ü 'ka 'ü- ̱blɛɛ'- yi -dhë -wo -bhö -sü 'ka!»
64 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «̱Ii-, yö gia- 'ü- ̱blɛɛ bhë, 'kɛɛ a-
-blɛɛ ka -dhë: 'Ö sü ̱dɛɛ -bha zlöö, ka -dho ma Mɛgbö n yö kö 'a -ya -sü
'ka -Zlan 'piigbeezë -bha -yadhɛ ̱bhlëzë -bha. Ka -dho n yö 'zü dha kpö
-nu 'gü kö a nu -na.»
65 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, slabhomɛ ̱va -yö ö -bha gblang -blë -naazuëdhe
'ka 'ö- pö: «-Më 'kwa -yaa -gɔ -ɛ? ̱Ya 'si bho -Zlan -gɔ! Kwa -bha -wun
'yaa -tɔmɔ -bha gbɔ, 'wun 'ö 'go -na -a ̱blɛɛ' ̱dhia -Zlan 'ka bhë, ka- -ma.
66 Ka -bha -zotadhe tɔɔ -më -ɛ?» 'Wo- -daa -kë 'wo- pö: «̱Ee-, -a zë -sü
-ya -ma -kun!»
67 'Wo wo 'dhee -nu -suö -a wöödhö, 'wo- -ma -kɔ kpö 'ka kö mɛ 'bhaa
-nu -wa 'to -ma -na -a pö -sü 'ka ̱nɛɛ:
68 «-Zlan -bha -Yamɛ, mɛ 'ö ü -ma bhë, -a 'tɔ pö yi -dhë!» (Bhii ̱dhɛ kë
-na 'dhö kö ̱wa sɔ -klu -a woë-.)

Piɛɛ -bha -kploo Yesu -wun 'ka -sü
(Maakö 14.66-72; Lukö 22.56-62; Zan 18.15-18, 25-27)

69 Piɛɛ -yö -kë -ya -sü 'ka plaan 'kwɛandhɛ bhë -a 'yasa 'gü -dhɛ -bha, 'ö
slabhomɛ -gɔmɛ -bha yuökëdhe do -yö ̱yɔɔn Piɛɛ -bha 'ö- pö: «Bhi -de
'pö, ü -kë Yesu 'ö go Galile bhë -a 'piö!»
70 'Ö Piɛɛ -yö ̱kploo Yesu -wun 'ka mɛ 'plɛ wö 'dhiö mü 'ö- pö: «Pë 'ü-
'piö kö 'ü- ̱blɛɛ'- bhë 'maa- dɔ!»
71 ̱Dhɛ -kë 'dhö 'ö Piɛɛ -yö dho -yö plaan -zian 'ka, 'ö -ko 'zü 'ö yuö kë
'në dhe do 'bhaa -ya yö 'ö- pö mɛ -nu 'wo kë mü -an -dhë: «Mɛ ̱nɛ -yö -kë
Yesu, Nazalɛtë mi bhë -a 'piö!»
72 'Ö Piɛɛ -yö ̱kploo 'zü -dëüwo 'ö- pö: «A- -blɛɛ -Zlan -dhë ̱nɛ, gɔɔn- 'ö
bhë 'maa- dɔ!»
73 ̱Dhɛ 'töng pë 'tee ̱ya ziö, mɛ -nu 'wo -kë mü, 'wo ̱yɔɔn Piɛɛ -bha,
'wo- pö -a -dhë: «Giagia 'ka, mɛ -nu 'wo bhë ü -an mɛ do 'ka, bhii ü 'wun
̱blɛɛ' -wo -yö ü 'godhɛ -zɔn yi -dhë.»
74 ̱Dhɛ -kë 'dhö, 'ö Piɛɛ -yö yö -wo -bhokuëdhe kë -sü -bha ̱nɛɛ: «̱Ya
kë ̱sua 'ka, -Zlan -yö n 'klo bhɔ! A- -blɛɛ -Zlan -dhë ̱nɛ, gɔɔn- bhë 'maa-
dɔ!» -Dhɛ bhë 'ö to -a -bha 'ö -tɔgɔn -yö -we.
75 'Ö Piɛɛ -zo -yö -büö, -wo 'ö Yesu -ya pö -a -dhë bhë -a 'ka ̱nɛɛ: «-A
kë -yi 'ka, -tɔgɔn -yaan 'we, ü -dho ̱kploo n -wun 'ka -gwaa -yaagazë ̱nɛ,
'bhaa n dɔ.» 'Ö yö plaan 'ö 'gbo bɔ 'yenazë 'ka.

27

'Dho 'wo- wo Yesu 'ka Pilatö 'dhiö waa- Zuda -bha ga -kɔ
(Maakö 15.1; Lukö 23.1-2; Zan 18.28-32)

1 -Dhiadhiö tii 'gü, slabhomɛ -gɔmɛ -nu 'töüdhö waa- Zuifö mɛ ziizii -nu
-wo -kpɔ wo 'kuë- kö 'waan- Yesu zë.
2 'Wo- -lö 'wo dhoë 'wo- dɔ 'sɛ ̱kɔɔnmɛ Pilatö kwɛɛ.

3 ̀Dhɛ Zuda 'ö Yesu 'dhɔɔ dɔ bhë ̀yaa- yö ̀nɛ ̀wa za -lo Yesu tuö, 'ö-
̀zuö' -yö za dɔ -a -bha, 'ö -yɛ ö 'zü, 'ö dho 'wëü- 'puu ga 'gɔɔ- -yaaga bhë
-a 'ka slabhomɛ -gɔmɛ -nu waa- mɛ ziizii -nu -an ̀dhia,
4 'yö- pö -an -dhë: «̀Sɔɔn yaa 'a- -kë mɛ yaa 'wun yaa kë bhë, 'a- dɔ ka
kwɛɛ 'kaan- -a zë bhë -a 'ka.» 'Kɛɛ -wa -pö -a -dhë: «Yi -bha 'wun gbɛ 'yaa-
'gü, bhi ̀nɛ 'ö ü bha 'wun 'dhö -mü!»
5 'Ö Zuda -yö 'wëü- bhë 'yö- -pɛn sia- -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü mü, 'ö -ziö
'ö dho, 'yö ö -de dun 'lü -bha.
6 'Ö slabhomɛ -gɔmɛ -nu -wo 'wëüga bhë -a sü 'wo- pö: «Kwa -bha tɔng
-ya -pö kö ̀kun 'kwaa fɛi ̀sɔnng' -da ̀gbëü 'ö -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü bhë
-a 'gü. Bhii 'ö tɔɔ mɛ 'wo- zë -a ̀sɔnng' -mü.»
7 ̀Dhɛ 'ö -an -wo ̀ya 'kpɔ -a -bha, 'wëüga bhë 'wo gbɔdɔmɛ -bha
̀bhlöödhɛ dhɔ -a 'ka, 'ö -kë -nia -nu mɛ ̀wa ga -an -bindhɛ 'ka.
8 -A -wun 'gü ̀dɛɛ ̀nɛ -a 'gü, -wo ̀tun -dhɛ bhë -a -dhɛ «mɛ fɛi -dhɛ».
9 -Kɔ 'ö ̀kaa' 'ö -wo 'ö -Zlan -wodhiölomɛ Zelemi -ya pö 'kpa 'ö- 'dhiö -yö
-mɔ -a 'ka 'kuë 'ö bhë. Bhii -ya -pö: *-Wo 'wëü- 'puu 'gɔɔ- -yaaga 'ö -kë 'wëü-*
'ö Izlaɛlö -mɛ -nu -wo -kpɔ 'kuë- do kö -waan dhɔa bhë -wa -sü,
10 *'wo gbɔdɔmɛ -bha ̀bhlöödhɛ dhɔ -a 'ka ̀nɛ -kɔ 'ö kwa Dëmɛ -Zlan -ya*
̀blɛɛ -a 'ka bhë -a 'dhö.

Pilatö -bha Yesu ̀dhɛɛ' 'kpɔ -sü
(Maakö 15.2-5; Lukö 23.3-5; Zan 18.33-38)

11 Yesu -yö -dho 'sɛ ̀kɔɔnmɛ Pilatö 'dhiö, 'yö- ̀dhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «Zuifö
-nu -bha -gludë -mü ü 'ka a?» 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü- ̀blɛɛ bhë.»
12 Go mü ̀dhɛ 'ö slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu waa- mɛ ziizii -nu 'dho 'wun
dɔ -na -a -bha, yaa- -daa kë gbɔ.
13 'Ö Pilatö -ya pö -a -dhë: «'Wun -nu 'wo- dɔ -na ü -bha ̀nɛ, 'bhaa- ma
̀a?»
14 'Kɛɛ Yesu yaa- -daa do gbɛ 'sü -a 'gü, yaa- kë -a -gɔ. -A -wun 'gü
'tetundhe ̀va -yö -da 'sɛ ̀kɔɔnmɛ Pilatö 'gü.

Yesu -bha -da 'klobhɔdhe 'gü -kɔ
(Maakö 15.6-15; Lukö 23.13-25; Zan 18.39–19.16)

15 Paakö 'wlaan- 'saadhö -a 'ka, 'sɛ ̀kɔɔnmɛ Pilatö -yö mɛ 'ö 'sɛgümɛ -nu
'dho -a 'piö, -a -bho -kanso 'gü -an -dhë.
16 Gɔɔn- do 'ö mɛ 'plɛ -wa dɔ 'wo- -dhɛ Balaba, -yö -kë -kanso 'gü mü.
17 'Ö Pilatö -ya pö mɛ -nu 'wo nu wo 'ko ̀bhaa -a wö 'dhiö mü bhë -an
-dhë: «Dö 'ka- 'piö kö 'a- bho mü ̀i? Balaba 'iin Yesu 'wo- -dhɛ Klito bhë
e?»
18 Bhii -ya ̀dɔa' ̀nɛ -wo Yesu -dɔ ö kwɛɛ ̀druɛi 'ö -da -an 'gü bhë -a
-wun 'gü.
19 Pilatö -yö -kë zadɔkɔ 'gü, 'ö- -bha dhebɔ -yö mɛ -bɔ -a -dhë 'ö- pö: «Kö
̀kun 'ü pë gbɛ -kë gɔɔn- 'ö 'wun yaa gbɛ 'yaa- -bha bhë -a 'ka! Bhii yiö
̀zian' ̀dɛɛ, n ̀sëë'- -yö -bho -a -wun 'gü ̀duö.»
20 'Kɛɛ slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu waa- mɛ ziizii -wo -gban mɛ -gbaa -nu
'wo bhë -an -bha, kö -wo Balaba bho mü, kö -wo Yesu -zë zë.
21 'Ö Pilatö -yö -an ̀dhɛɛ' kpɔ 'zü 'ö- pö: «Mɛ ̀plɛ 'wo bhë, -a dözë 'ka-
'piö kö 'a- bho mü ̀i?» 'Ö 'wo- pö: «Balaba ̀nɛ 'yi- 'piö!»
22 'Ö Pilatö -yö -an ̀dhɛɛ' kpɔ ̀nɛɛ: «Kö 'a -më kë Yesu 'ö- 'tɔ -yö -kë
Klito 'ka bhë -a 'ka ɛ?»
'Ö -an 'plɛ -wa -pö: «-A dɔ -gaatalü -bha!»
23 'Ö Pilatö -ya pö: «-Më -wun yaa 'ö gɔɔn- ̀nɛ 'ö- -kë -ɛ?»

'Kɛɛ -wo -yö ɓgblaa 'gbla -sü 'gü wo ɓfaan' 'plɛ 'ka ɓnɛɛ: «-Bhö -a dɔ -gaatalü -bha!»
24 ɓDhɛ 'ö Pilatö ɓyaa- yö ɓnɛ ö -wo 'yaa -mɔ -na, 'kɛɛ -an -wo 'dho -na 'dhiö -kplawo, 'ö 'yi sü 'yö ö -kɔ -zlu, mɛ -gbaa -nu 'plɛ wö 'dhiö mü, 'ö- pö: «N -kɔ 'yaa gɔɔn- 'ö kpengdhö ɓnɛ -a zë -sü -wun 'gü, -a mɛ bhë ka -bha 'wun -mü!»
25 'Ö mɛ -gbaa -nu 'wo bhë 'wo- pö: «-A fɛi -wun -yö -lo yi -nu, yië- yi -bha 'në -nu, yi tuö!»
26 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö Pilatö -yö Balaba bho -kanso 'gü 'sɛgümɛ -nu -dhë, 'ö Yesu nu 'dhasi -nu -dhë, 'wo- -ma. 'Go mü, 'ö- dɔ -an kwɛɛ kö 'waan- -a dɔ -gaatalü -bha.

'Dhasi -nu -wo duö 'luu -sü Yesu -bha
(Maakö 15.16-20; Zan 19.2-3)

27 'Dhasi -nu -wo -dho Yesu 'ka Pilatö -gɔ kɔɔ, 'ö 'dhasi -nu mɛ 'wo to 'ö -an 'plɛ -wo nu wo 'ko ɓbhaa mü.
28 'Wo Yesu -bha sɔ -nu bho -a -bha, 'wo gblang nuɛazë do -da -a -bha,
29 'wo 'ginng -gbloo ɓgblaa' do -kë, 'wo- -kë -a -bha 'gɔ ɓgblaa' 'ka, 'wo- -ya -a tuö, 'ö 'wo 'lünë do dɔ -a ɓkwɛɛ- 'gü -kɔ 'gü. 'Go mü, 'wo -lo wo kpɔn 'gü -a 'dhiö duö 'luu -sü -a -bha -sü 'ka, 'wo- pö: «Zuifö -nu -bha -gludë, 'bha ɓbüee!»
30 'Wo wo 'dhee bho -a -bha, 'ö 'wo 'lü 'wo- dɔ -a kwɛɛ bhë, 'wo- kun -a -gɔ, 'wo- ɓmaa' -a -gɔ -bha.
31 ɓDhɛ 'ö ɓwa yën duö 'luu 'sü -sü -bha -a 'ka, 'ö gblang bhë 'wo- bho -a -bha, 'wo- -bha sɔ -nu -da -a -bha; 'wo dho -a 'ka kö -waan dɔ -gaatalü -bha.

Yesu -bha -dɔ -gaatalü -bha -sü
(Maakö 15.21-32; Lukö 22.26-43; Zan 19.17-27)

32 ɓDhɛ 'wo 'dho -na, 'ö 'wo -kpën gɔɔn- do 'ö go Silɛnë, 'wo- -dhɛ Simɔ -a -bha, 'wo- 'gbee- -ta bho kö -yö Yesu -bha -gaatalü bun.
33 'Wo dho 'wo -lo -dhɛ do 'bhaa 'wo- -dhɛ «Gɔɔgota» -a -bha, -a -gɛn 'ö tɔɔ «mɛ -gɔ -klëë -lo -dhɛ».
34 -Dhɛ bhë -a 'gü, 'wo -drɔɔn 'wo pë 'këü 'yi 'güüzë ɓkaan -a 'ka bhë 'wo- nu -a -dhë. ɓDhɛ 'ö ɓyaa- dan, yaa 'we -a -bha gbɔ kö -ya mü.
35 'Wo- dɔ -gaatalü -bha ɓtaan -nu -gban -a -gɛn waa- -a -kɔ -nu -an -ta -sü 'ka. 'Go mü 'wo- -bha sɔ -nu -glu wo 'ko 'ka 'töü- -bhö -sü 'ka,
36 'wo -ya mü, wo 'yan -to -a -bha -sü 'ka.
37 -A -gɔ -ta dhuö pë 'ö- zë -gɛn 'ka, 'wo- -ya mü 'ö tɔɔ: «Mɛ ɓnɛ 'ö tɔɔ Yesu 'ö Zuifö -nu -bha -gludë 'ka.»
38 -Wo ɓkwaan -gludamɛ -nu ɓplɛ -dɔ -gaatalü -bha Yesu 'pian 'piö mü; -a mɛ do -yö -kë -a ɓkwɛɛ- 'gü, 'ö- mɛ do -yö -kë -a ɓkwaa- 'gü.
39 Mɛ -nu 'wo -kë ziö ɓdhia mü, -wo wo -gɔ zë 'gü 'si -nu -bho Yesu -gɔ -sü 'ka.
40 -Wo -kë -a pö ɓdhia -a -dhë: «Bhi 'ü- -kë kö 'üën- -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'wü, kö -dhɛkpaɔyi -yaaga 'piö 'üën- -a gbɛ dɔ bhë, -bhö ü -de dha; 'ö 'go mü, ɓya kë ɓnɛ -Zlan Gbö -mü ü 'ka, -bhö 'go -gaatalü -bha 'ü yö sia- 'sa!»
41 -Kɔ do bhë -a 'ka slabhomɛ -gɔmɛ ɓvava -nu, Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu waa- mɛ ziizii -nu, 'wo yö duö 'luu -sü -a 'ka -sü 'gü 'pö, -a pö -sü 'ka ɓnɛɛ:
42 «Mɛ -nu dha 'yö- wo, 'kɛɛ 'yaa -mɔ -a -bha kö -yö ö -de dha! 'Ö ɓya kë ɓnɛ Izlaɛlö -bha -gludë -mü -a 'ka, kö -yö ö -de bho -gaatalü -bha kö 'yiën- -a -wo -dhɛ 'wun giagia.

43 -Yö ö -zo yö -Zlan -bha 'ö- pö: ‹A -Zlan Gbö 'ka›; ̱dhɛ 'ö 'dhö, -kwa -a
-ga kö -a -dhɔ -dho -Zlan kë, 'yö- dha 'sabla kɔ.»
44 'Ö ̱kwaan -gludamɛ -nu 'wo -kë -gaatalü -bha -a 'piö mü bhë, 'wo 'si
-nu -bho -a -gɔ ̱nɛ -kɔ do bhë -a 'dhö 'pö.

Yesu -bha ga -sü
(Maakö 15.33-41; Lukö 23.44-49; Zan 19.28-30)

45 ̱Dhɛ 'kwa dɔ lënngü, 'ö -dhɛ -yö -trö 'sɛ -dhɛ 'saadhö -ta, 'ö dho 'ö yöë
'wɔ 'yɛ -lan -bha.
46 ̱Dhɛ 'kwa dɔ 'wɔ 'yɛ -lan 'ka, 'ö Yesu -yö -gbla -wo 'gbee- 'ka ̱nɛɛ:
«Eli, Eli, lema sabasötani!» (-A -gɛn 'ö tɔɔ «n -ma -Zlan, n -ma -Zlan, -më
'yö -kë 'ü ü ̱kwaa n -wun -zü -i?»)
47 Mɛ -nu 'wo -kë mü, -a mɛ do do -nu -wa -wo -ma, 'ö 'wo- pö: «-Yö Eli
̱dhɔɔ kë -na!»
48 'Ö mɛ do -yö go -an 'gü -bla 'ka, 'yö dho 'yö ̱fuu'- sü, 'ö- zë -drɔɔn 'yi
̱gliisü 'ka, 'yö- -ya 'lünë 'dhiö, 'yö- ̱yɔɔn Yesu 'dhi 'sɔɔ kö -yaan -a mü.
49 'Kɛɛ -an mɛ 'wo to -wa pö: «-Bhö dɔ, 'ö ̱ya kë ̱nɛ Eli -dho nu 'ö- dha
kö 'kwaan- -a yö.»
50 'Ö Yesu -gbla -dëüwo 'gbee- 'ka 'ö ga.
51 'Ö to mü, -dun 'kɔdhi -bha -sɔ 'ö -kë -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü bhë, 'ö -pɛ
dhuö 'ö nu 'ö yöë sia- -tɛidhö; 'ö 'sɛ -nu -wo ̱zluun, 'ö -guö -tɔn -nu -wo 'fa
bho.
52 'Ö blɔɔn- -nu 'dhi -yö -po, 'ö -Zlan -bha mɛ -nu 'ö 'wo ga 'dhiö, 'ö -an
̱plëëzë ̱glöö -wo go ga 'gü,
53 'wo go blɔɔn- 'gü 'wo yö plaan. ̱Dhɛ Yesu -yö go ga 'gü, 'ö mɛ -nu 'wo
bhë 'wo nu Zeluzalɛmë plöö, 'ö mɛdhɛvadhɛ -wo -an yö.
54 Wlɔmë mi 'ö -kë 'dhasi ̱këng' do -gɔmɛ 'ka waa- 'dhasi -nu mɛ 'wo
-kë wo 'yan -to Yesu -bha ̱dhia bhë -wo 'sɛ ̱zluun -kɔ waa- pë -nu 'wo -kë
'töüdhö bhë -an -yö. 'Ö 'suö ̱va -yö -da -an 'gü 'wo- pö: «Mɛ 'ö ̱nɛ -yö
-Zlan Gbö giagia 'ka!»
55 Dhoo -nu ̱plëëzë 'wo dɔ ̱gbiin 'wo -dhɛ -ga, -wo -kë -ziö Yesu 'piö
̱dhia kö -yö Galile, 'wo yuö -nu -kë -a -dhë.
56 Mali 'go Madala 'dhö, Mali Zakö waa- Zozɛfu -an dhe, waa- Zebede bɔɔ
-wo -kë mü, dhoo -nu 'wo bhë -an ziën.

Yesu -da ̱gluudhö -sü
(Maakö 15.42-47; Lukö 23.50-56; Zan 19.38-42)

57 ̱Dhɛ 'yiniadhɛ -yö dɔ, gɔɔn- do ̱bhɔɔzë 'yö -kë Alimate mi 'ka 'wo-
-dhɛ Zozɛfu, yö -de 'pö -yö -kë Yesu -bha ̱guë' -nu mɛ do 'ka,
58 'Ö dho Pilatö 'piö, 'yö Yesu ̱glöö -dhɛ -a -gɔ. 'Ö Pilatö -yö -we -a -bha
kö -wo Yesu ̱glöö nu -a -dhë.
59 'Ö Zozɛfu -yö Yesu ̱glöö dhu sɔ 'puu -dëü do 'ka,
60 'ö- -bin -guö -du do -dëü 'yö- pɔn ö -de -bha blɔɔn- 'ka bhë -a 'gü. 'Go
mü 'yö -guö 'fa 'gbiin- do ̱glöng glö 'ö- yö -guö -du bhë -a 'dhiö, 'ö- to 'ö
dho.
61 Mali 'go Madala waa- Mali kë ̱plɛ -naa, -wo -kë -ya -sü 'ka blɔɔn- bhë
-a wö 'dhiö mü.

-Zo -kë blɔɔn- 'piö -mɛ -nu

62 ̱Dhɛ Zuifö -nu -bha ̱glooyi -de -pë kë -yi ̱ya ziö, 'ö- -ta -dhɛ ̱ya 'po,
'ö slabhomɛ -gɔmɛ -nu waa- Falizi -mɛ -nu -wo dho wo 'kuë- 'wo dho Pilatö
'piö.

63 'Ö 'wo- pö -a -dhë: «Yi dëmɛ, yi -zo ̱ya -büö bhii ̱suamɛ 'ö bhë kö
yaa ga ̱kun, -ya -pö -dhɛkpaɔyi kë -yaaga -naa 'ka, -yö -dho go ga 'gü.
64 -Bhöë pö 'dhasi -nu -dhë -wo wo -zo -kë -a blɔɔn- 'piö -dhɛkpaɔyi -yaaga
'ka, -yö kë 'dhö kö ̱kun 'ö- -bha ̱guë' -nu dho nu -waan -a ̱glöö ̱kwaan,
kö -waan pö 'sɛgümɛ -nu -dhë ̱ya 'go ga 'gü. Kwaa- kë 'dhö, ̱sua -wun
-mɛ 'ö bhë -yö -dho kë ̱gbaɔnsü 'ö ̱zië' -a -blɛɛzë -ta.»
65 'Ö Pilatö -ya pö -an -dhë: «'Dhasi -nu 'wo dho wo 'yan to -a blɔɔn-
-bha 'wo ̱nɛ. -Ka 'dho, -kɔ 'wo dho wo -zo kaa -a 'piö -së 'ka ka -dhë, 'ka-
kaa!»
66 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö blɔɔn- 'dhitapë bhë ̱bhüö' -ziö -a 'dhiö, 'wo- ̱dua'
-kë, -yö kë 'dhö kö ̱kun 'ö- 'dhi dho po. 'Go mü, 'wo 'dhasi -nu -ya -a -maa.

28

Yesu -bha -go ga 'sü -sü
(Maakö 16.1-10; Lukö 24.1-12; Zan 20.1-10)

1 ̱Dhɛ 'ö Zuifö -nu -bha ̱glooyi ̱ya ziö, -dhɛ mɛ 'ö -po -a 'piö, -a
-dhiadhiö tii 'gü bhë 'ö Mali 'go Madala waa- Mali kë ̱plɛ -naa bhë 'wo
nu blɔɔn- ̱taa.
2 'Ö to mü 'sɛ -yö yö ̱zluun -sü -bha 'gbee- 'ka, 'ö -Zlan -bha bɔmɛ do -yö
go dhang- 'gü 'yö nu mü, 'ö -guö bhë 'yö- -blü 'pian 'piö, 'ö dho -a -ta dhuö,
'yö ̱yaannu.
3 'Ö- 'bhü -yö yö ̱nɛ dha -bha 'yan bɔ -sü 'bhü 'dhö, 'ö- -bha sɔ -nu -wo
-kë 'puu ̱nɛ bhlo kpö 'dhö.
4 'Dhasi -nu -wo -zluun 'suö 'ka, 'ö ̱dhɛ to zlöö kö ̱wa kë ̱nɛ mɛ ̱wa
ga -an 'dhö.
5 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya pö dhoo -nu 'wo bhë -an -dhë: «Kö ̱kun 'ö 'suö
-yö ka -kë! Bhii a- ̱dɔa' ̱nɛ Yesu 'wo- dɔ -gaatalü -bha bhë 'ka- ̱mɛɛ.
6 'Yaa zö gbɔ, ̱ya 'go ga 'gü ̱nɛ -kɔ 'ö- pöë ka -dhë 'dhiö bhë -a 'dhö. -Ka
nu -dhɛ 'ö -wɔ -a -bha bhë 'ka- -ga!»
7 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya pö -an -dhë 'zü ̱nɛɛ: «-Ka 'dho -bla 'ka 'ka- pö
-a -bha ̱guë' -nu -dhë: ‹̱Ya 'go ga 'gü, -yö 'dho -na ka 'dhiö Galile -sɛ 'gü.
-Dhɛ bhë 'ka dho -a yö -a -bha›. 'Wun 'yö -kë n -gɔ 'aan- ̱blɛɛ'- ka -dhë
bhë 'ö bhë.»
8 Waa ̱glɔɔ mü gbɔ, -wo -go blɔɔn- ̱taa mü, 'suö waa- ̱zuögludhi ̱va
'yö -an pa bhë -a 'ka. 'Wo -bla sü, 'wo dho 'wuntaɔsë 'ö bhë -a 'ka Yesu
-bha ̱guë' -nu ̱dhia.
9 -Wo -kë 'dho ̱dhia, 'ö 'kan 'wo- wo -ta, kö Yesu -yö nu -na -an -gɔ zian-,
'ö- pö -an -dhë: «'Ka ̱büee!»
'Wo ̱yɔɔn -a -bha, 'wo pa -a -gɛn 'ka, -gblü -a ̱gɛɛndhö -sü 'ka.
10 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Kö ̱kun 'ö 'suö -yö ka -kë!
-Ka 'dho 'ka- pö n dhegluzë -nu -dhë -wo 'dho Galile, -dhɛ bhë 'wo dho n
yö -a -bha.»

Pë -nu 'wo -kë bhë, 'dhasi -nu -bha -a ̱blɛɛ' -kɔ

11 Kö dhoo -nu 'wo bhë ̱wa -da zian -ta, 'dhasi -nu 'wo wo -zo -kë Yesu
blɔɔn- 'piö bhë, -an mɛ 'bhaa -nu, -wo -dho plöö, 'ö pë -nu 'wo -kë 'töüdhö
bhë, 'wo- ̱blɛɛ slabhomɛ -gɔmɛ -nu -dhë.
12 'Yö slabhomɛ -nu -gɔmɛ -wo yö mɛ ziizii -nu -bha, 'ö -an -wo -yö kpɔ
-a -bha, 'wo 'wëüga ̱va sü 'wo- nu 'dhasi -nu 'wo bhë -an -dhë,
13 'Ö 'wo- pö -an -dhë: «Ka -dho -a pö mɛ -nu -dhë: ‹-A -bha ̱guë' -nu
-wo -nu gbeng, 'wo- ̱glöö sü kö yi yiö.›

14 ̀Ya kë ̀nɛ 'sɛ ̀kɔɔnmɛ ̀yaa- ma, yi -dho 'wun ̀blɛɛ'- -a -dhë, 'ö 'yi
ka bho 'wun bhë -a 'gü.»
15 'Ö 'dhasi -nu -wo 'wëü- bhë 'wo- sü, 'ö 'wo- -kë ̀nɛ -kɔ 'wo- pöë -an
-dhë bhë -a 'dhö. 'Ö -an -bha -a ̀blɛɛ' -kɔ bhë, 'ö- -taɔ -yö -pɛn -dhɛ 'saadhö
'gü, 'ö dho 'ö yöë ̀dɛɛ -bha.

Yesu -yö ö -de -zɔn ö -bha ̀guë' -nu -dhë
(Maakö 16.14-18; Lukö 24.36-49; Zan 20.19-23; Këyuö -nu 1.6-8)

16 ̀Guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga do 'wo bhë -wo -dho Galile -tɔn do 'ö Yesu -ya
-zɔn -an -dhë bhë -a tuö.
17 ̀Dhɛ 'ö ̀waa- yö, 'wo -gblü -a ̀gɛɛndhö; 'kɛɛ mɛ 'bhaa -nu -wo -kë
-an ziën yaa -an -zo 'kun ̀nɛ Yesu gia- -mü -a 'ka.
18 Yesu -yö -yɔɔn -an -bha, 'ö- pö -an -dhë: «-Kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'saadhö
-yö -nu n -dhë -sü 'ka dhanggüdhɛ waa- 'kpongtaadhɛ -an -ta.
19 ̀Dhɛ -kë 'dhö, -ka 'dho mɛ -nu 'piö 'sɛ 'saadhö 'gü, 'ka -an kë ma ̀guë'
-nu 'ka! 'Go mü, 'ka -an -bɔ yiö n Dê -Zlan 'dhö, -a Gbö 'dhö, -Zuu 'slööslö
'dhö -an 'tɔ 'gü!
20 -Ka -an ̀daan'-, -wo -nu 'saadhö 'a ka ̀daan -an 'ka bhë -an 'ka, kö
-wo -an 'kun! 'Go mü, 'ka- dɔa ̀nɛ a ka 'piö -dhɛkpaɔyi 'saadhö 'ka, 'ö dho
'ö yöë 'kpongtaadhɛ 'dhiötoyi -bha.»

'Wuntaɔsë 'ö -gban Yesu Klito -bha 'ö Maakö -ya ɓblɛɛ

Zan Batisö -bha -Zlan -wo ɓblɛɛ' -sü
(Matiö 3.1-12; Lukö 3.1-18; Zan 1.19-28)

1 'Wuntaɔsë 'ö -gban -Zlan Gbö Yesu Klito -bha bhë -a zü dɔ -kɔ ɓga ɓnɛ.
2 -Yö ɓbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -wodhiölomɛ Ezai -bha 'sëëdhɛ 'gü ɓnɛɛ: *-Zlan -ya -pö: -Dhɛ -ga, a -dho n -ma bɔmɛ do bɔ ü 'dhiö, kö -yaan ü -bha zian -gblooga -yuö kë.*
3 *Gɔɔn- do -yö -dhoo bho -na 'yënng ɓtaa, -ya -pö ɓnɛɛ: -Ka kwa Dëmɛ -bha zian -gblooga -yuö kë, 'ka- dɔ kpengdhö!*
4 -Kɔ do bhë ɓnɛ 'ö mɛ 'wo- -dhɛ Zan -yö nuë 'yënng ɓtaa. -Yö mɛ -nu -bɔ yiö, 'go mü 'yö -dhoo bho mɛ -nu ɓdhɔɔ kë -sü 'ka ɓnɛɛ: «-Ka ka -bha -kë -a 'gü -sü ɓdhië' -kwaa, 'ka bɔ -Zlan 'ka kö -wo ka -bha -go ɓsɔɔn yaa 'gü bɔyiödhe kë! -Yö kë 'dhö kö -yaan ziö ka këwun yaa -nu -ta!»
5 'Ö mɛ -nu 'saadhö 'wo -kë Zude -mɛ -nu 'ka waa- mɛ -nu 'wo go Zeluzalɛmë plöö 'wo -nu -a 'piö mü, 'wo wo këwun yaa -wun -nu ɓblɛɛ. 'Ö Zan -yö -an -bɔ yiö 'yiga 'wo- -dhɛ Zuudɛn bhë -a ɓbhaa.
6 Zan -bha -dasɔ -yö -kë -yɔɔnmia kaa- 'wo- bɔ -a 'ka, 'ö- -du kwi do -yö -kë -dɔ -a -bha sɔ -ta -pë 'ka, 'ö- -bhöpë -nu -wo -kë -kpaa waa- 'zɔ 'yɔn -nu -an 'ka. ('Ö tɔɔ -Zlan -wodhiölomɛ -nu 'wo -kë 'töng 'ö bhë -a 'ka bhë -an -da -sɔ waa- -an -bhöpë -nu 'wo bhë).
7 'Yö- pö mɛ -nu 'wo nu bhë -an -dhë: «Mɛ 'ö 'dhoë- nu n ɓzlöö bhë -a 'pii ɓyö 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka n -ta. Ma -de yaa n -ma 'kun kö 'aan- ɓkloo'- -a 'dhiö 'aan- -a -bha -sakpa yun -bhüö -nu 'po 'aan- bho -a -gɛn -bha.
8 Ma 'pö a ka -bɔ yiö 'yi 'ka, 'kɛɛ yö -zë -yö -dho ka pa -Zuu 'slööslö 'ka.»

Yesu -bɔ yiö -sü waa- 'güdandhe -bha -nu -a -ta -sü
(Matiö 3.13–4.11; Lukö 3.21-22; 4.1-13)

9 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö go Galile pö- do 'wo- -dhɛ Nazalɛtë bhë -a 'gü 'ö nu Zan 'piö. 'Ö Zan -ya -bɔ yiö Zuudɛn ɓbhaa.
10 ɓDhɛ 'ö Yesu 'dho 'go -na yiö, 'ö dho -dhɛ -ga kö dhang- 'dhi ɓya 'po 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö 'ö ɓyɔɔ -a -ta; -yö -kë -tönggö 'ka 'ö nu 'ö -ya -a -ta.
11 'Ö- 'to -yö -da -Zlan -wo 'ö -kë 'we ɓdhia dhang- 'gü bhë -a 'gü ɓnɛɛ: «Bhi ɓnɛ 'ü tɔɔ n Gbö do; ü -dhɔ -yö n -kë ɓduö. Bhi ɓnɛ 'ö n ɓzuögludhi -wun 'plɛ 'dhö ü 'gü.»
12 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö -Zuu 'slööslö -yö yö -a -dhë 'dhiö 'ö dho -a 'ka 'yënng ɓtaa.
13 -Dhɛkpaɔyi 'gɔɔ- -yiisië 'yö- -kë 'yënng ɓtaa mü. 'Ö Satan -ya 'gü dan. Waa- 'blü -wü -nu -wo -kë wo 'ko ɓbhaa mü. 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -nu -wo nu, pë 'ö- -bha -wun -ya -kë -a 'ka, -a ɓdhia.

Yesu -yö 'yiblükëmɛ -yiisië ɓdhɔɔ -kë
(Matiö 4.12-22; Lukö 4.14-15; 5.1-11)

14 ɓDhɛ ɓwa Zan -da -kanso 'gü, 'ö Yesu -yö dho Galile -sɛ 'gü 'ö yö 'wuntaɔsë 'ö go -Zlan 'piö -a ɓblɛɛ' -sü -bha.

15 'Yö- pö mɛ -nu -dhë: «'Töng ŋya -lo kö pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go mɛ 'bhee-
-nu -dhë bhë -yaan -a 'gü -pë kë; bhii -a -bha -gludëdhɛ ŋya yö ŋklöö'. ŋDhɛ
'ö 'dhö, -ka ka bo ka këwun yaa -nu 'ka, ('ka bɔ -Zlan 'ka,) 'ka 'wuntaɔsë
-wun -dhɛ 'wun gia-!»

16 Yi do 'ka kö Yesu -yö -kë 'ta 'sü ŋdhia 'yipuë 'kpong 'dhiö Galile -sɛ
'gü, 'yö -kpën 'yiblükëmɛ ŋplɛ 'wo -an -dhɛ Símɔ waa- ö dheglu Andre -an
-bha. -Wo -kë wo -bha 'kplô -zuö ŋdhia 'yuö- -gɔ 'yipuë bhë -a ŋbhaa.

17 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka ziö n 'piö, a -dho ka kë ma 'kplö -zuö mɛ
-nu -gɔ -mɛ 'ka kö 'kaan- nu -an 'ka n 'piö.»

18 -Dhɛ do bhë 'wo to -a -bha 'wo wo -bha 'kplö -nu to sia- mü 'wo -ziö
-a 'piö.

19 ŋDhɛ 'ö ŋya ö 'bhe 'tee ŋyɔɔn 'dhiö, 'ö -kpën Zakö waa- ö dheglu Zan
'wo -kë Zebede gbö nu 'ka bhë -an -bha. -Wo -kë wo -bha 'yitagɔ 'gü, wo
-bha 'kplö 'blë -dhɛ -wɔ -dhiadhö.

20 'Ö Yesu -yö -an ŋdhɔɔ -kë. 'Wo wo dë Zebede waa- ö -bha yuökëmɛ
-nu -an to 'yitagɔ 'gü mü 'wo -ziö Yesu 'piö.

Yesu -bha -zuu yaa -kë gɔɔn- do 'bhaa 'gü -kɔ
(Lukö 4.31-37)

21 ŋDhɛ ŋya kë 'dhö, 'ö Yesu waa- ö -bha ŋguë' -nu -wo -luu 'wo
dho Kapɛɛnaɔmë -pö 'gü. Zuifö -nu -bha ŋglooyi 'ka, -wo -da -an -bha
-bhɔkuëkɔ 'gü, 'ö Yesu -yö yö -an ŋdaan' -sü -bha.

22 Mɛ -nu 'wo- -wo bhë -a ma, -an 'te -yö -tun -a -bha mɛ ŋdaan' -kɔ bhë
-a -wun 'gü. Bhii -a -wo 'yaa kë ŋnɛ -an -bha tɔnggɔmɛ -nu -bha mɛ ŋdaan'
-wo 'dhö, 'ö tɔɔ -yö mɛ -nu -daan -wogbiindhɛ 'ka.

23 Yi bhë -a 'ka gɔɔn- do -yö -kë mü; -zuu yaa -yö -kë -a 'gü, 'ö -gbla -a pö
-sü 'ka ŋnɛɛ:

24 «-Më -kë -ɛ? Yesu, Nazalɛtë mi, ü -nu yi 'gü ŋsiö' ŋdhia ŋa? A- ŋdɔa'
ŋnɛ, ü mɛ 'slööslö 'ö -Zlan -ya bɔ -a 'ka!»

25 ŋDhɛ -kë 'pö 'ö Yesu -yö -gbla -a -ta, -a pö -sü 'ka ŋnɛɛ: «-Dhɛ ga ü -ta
kö 'ü 'go gɔɔn- 'ö ŋnɛ -a 'gü!»

26 'Yö -zuu yaa -yö gɔɔn- 'ö bhë -a ŋzaan 'zan 'gbee- 'ka 'ö go -a 'gü -gbla
-sü 'ka 'gbee- 'ka.

27 'Wun 'ö ŋnɛ -yö mɛ -nu 'wo -kë mü -an 'te -tun 'wo yö ŋdhɛɛ' -nu 'kpɔ
-sü -bha wo 'ko ziën ŋnɛɛ: «Mɛ 'ö ŋnɛ -yö mɛ -nu -daan -wogbiindhɛ 'ka
'dhɛ! Mɛ ŋdaan' -kɔ ŋsuu'- -dëü -mlë 'ö ŋnɛ 'zü -i! Gɔɔn- 'ö ŋnɛ ŋya 'gbla
-zuu yaa -nu -de -ta, -wo 'wun ma -a -ta 'dhɛ!»

28 ŋDhɛ -kë 'pö 'ö Yesu 'tɔ -yö yö -pɛn -sü -bha -dhɛ 'saadhö 'gü Galile -sɛ
'gü.

Yesu -bha Simɔ ŋda -dhɛ bo -kɔ
(Matiö 8.14-17; Lukö 4.38-41)

29 ŋDhɛ -kë 'pö 'ö 'wo go Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ 'gü, 'wo dho Simɔ
waa- Andre -an -gɔ kɔɔ. Zakö waa- Zan -wo -kë -an 'piö.

30 Simɔ ŋda -yö -kë ŋwaannu ŋsüë' 'ö tɔɔ 'gii- -kɔ -yö -kë -a -bha. ŋDhɛ
'ö Yesu ŋya -wo, 'ö 'wun 'ö -gban -a -bha, 'wo- ŋblɛɛ -a -dhë.

31 'Yö ŋyɔɔn -a -bha, 'yö -yaa -kɔ -bha 'ö- ŋluu. -Dhɛ do bhë -a -bha 'ö-
-bha 'gii- -yö bo, 'ö -bhöpë -kpa -an -dhë.

32 ŋDhɛ 'ö 'yinia -dhɛ ŋya dɔ kö lan- ŋya -püö, mɛ -nu -wo -nu 'yuamɛ
ŋplëëzë waa- mɛ -nu 'ö -zuu yaa -yö -kë -an 'gü -an 'ka Yesu 'piö.

33 Mɛ -nu 'saadhö 'wo -kë pö- bhë -a 'gü, -wo -nu 'kɔ 'dhiö mü.

34 Yesu -yö 'yuamɛ ɓplëëzë 'ö 'yua ɓsuu'- 'oo ɓsuu'- -yö -an -kë, -an -dhɛ
bo. 'Ö -zuu yaa ɓplëëzë -nu -kë mɛ -nu 'gü. Yaa 'we -a -bha kö -zuu yaa
-nu -wo 'wun ɓblɛɛ'-, 'ö tɔɔ -wo Yesu dɔ.

Yesu -bha -ziö Galile -sɛ 'gü -kɔ
(Lukö 4.42-44)

35 -Dhɛ mɛ 'ö -po -a 'piö -a -dhiadhiö tii 'gü bhë, Yesu -yö -yö plaan, 'ö
bhɔ pödhɛ -dhë ɓtaa', 'yö dho -dhɛ 'ö mɛ gbɛ 'yaa- -bha -a -bha, ɓbhɛa'
-dhiadhö -Zlan -dhë.
36 Simɔ waa- ö 'bhamɛ -nu mɛ 'wo to, -wo -dho -a ɓmɛɛ' ɓdhia.
37 ɓDhɛ 'ö ɓwaa- yö, 'wo- pö -a -dhë: «Mɛ 'plɛ -wo ü ɓmɛɛ' -sü 'gü.»
38 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Yö 'dhö; 'kɛɛ -kwa 'dho pödhɛ -nu 'wo kwa
'sian 'piö ɓnɛ -an 'gü 'pö kö 'aan- -Zlan -wo pö -an -dhë, bhii pë 'a nu -a
-wun 'gü 'ö bhë.»
39 'Yö Yesu -yö dho 'yö bɔ Galile -sɛ 'saadhö 'gü, 'yö 'wuntaɔsë -blɛɛ Zuifö
-nu -dhë, -an -bha -bhɔkuëkɔ -nu 'gü, 'yö -zuu yaa -nu bho mɛ -nu 'gü.

Yesu -bha ɓweemɛ do -dhɛ bo -kɔ
(Matiö 8.1-4; Lukö 5.12-16)

40 Yi do 'ka ɓweemɛ do -yö -nu Yesu 'piö 'yö -lo ö kpɔn 'gü -a 'dhiö ɓbhɛa'
-sü 'ka -a -dhë, 'yö- pö: «N Dëmɛ, a -nu kö 'üën- n dha. ɓYa kë ɓnɛ 'bha
'we -a -bha, -bhö n bun kë 'slööslö!»
41 'Ö- -wo 'yena -yö Yesu -kë, 'yö ö -kɔ paa, 'ö- pö -a -dhë: «A -we -a -bha,
ü -dhɛ -yö bo!»
42 -Dhɛ do bhë -a 'gü 'ö ɓwee -yö go gɔɔn- 'ö bhë -a -bha, 'ö- -dhɛ -yö bo.
43 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö Yesu ɓya pö -a -dhë -yö 'dho. 'Kɛɛ -yö 'wun -blɛɛ
-a -dhë 'gbee- 'ka ɓnɛɛ:
44 «Ü 'to 'to -së 'ka: Kö ɓkun 'ö 'wun ɓnɛ 'ü- ɓblɛɛ mɛ gbɛ -dhë, 'kɛɛ -bhö
'dho, -kɔ 'ü- 'ka zlöö ɓnɛ 'ü- -zɔn slabhomɛ -dhë! 'Go mü 'ü sla- 'ö Moizö
-ya -zɔn 'kpa bhë 'ü- bho kö -yaan -zɔn mɛ 'plɛ -dhë ɓnɛ ü bha 'yua ɓya
bo.»
45 'Kɛɛ gɔɔn- bhë, 'dho 'ö- wo ɓzian', 'ö 'wun 'ö Yesu -ya -kë -a -dhë bhë
'ö- ɓblɛɛ -dhɛ 'saadhö 'gü. 'Ö- -wun 'gü Yesu yaa ö -de -zɔn plöö -dhɛ -nu
gbɛ -bha gbɔ, 'ö to zlöö pö- ɓtaa -dhɛ -nu 'iin -dhɛ 'ö mɛ gbɛ 'yaa- -bha -a
-bha. 'Ö mɛ -nu -wo go -dhɛ 'saadhö 'gü 'wo nu -a 'piö mü.

2

Yesu -bha 'tinngmɛ do -dhɛ bo -kɔ
(Matiö 9.1-8; Lukö 5.17-26)

1 ɓDhɛ 'ö -dhɛkpaɔyi 'dɛdɛ ɓya ziö 'ö Yesu -yö nu 'zü Kapɛɛnaɔmë -pö
'gü. 'Ö mɛ -nu -wa ma ɓnɛ -yö 'kɔ do 'gü.
2 'Ö mɛ -gbaa ɓva -wo dho kɔɔ 'ma, 'ö- -dhɛ to zlöö kö dɔ -dhɛ gbɛ 'yaa
'kɔ 'dhiö plaan gbɔ. 'Ö Yesu -yö 'wuntaɔsë 'ö go -Zlan 'piö bhë -a ɓblɛɛ -an
-dhë.
3 'Wo dho -dhɛ -ga kö mɛ 'bhaa -nu ɓwa nu 'tinngmɛ do 'ö mɛ -yiisië -wa
bun -a 'ka.
4 'Kɛɛ -a këdhɛ gbɛ yaa kë -an -gɔ kö -waan dhoë Yesu 'dhiö kɔɔ, mɛ
-gbaa -nu 'wo 'kɔ 'dhiö bhë -an -wun 'gü. ɓDhɛ -kë 'dhö -wo -da -a 'ka 'kɔ
tuö 'ö 'wo 'kɔ ɓgba 'dhi bho Yesu 'trüün 'ka -dhɛ gia- -bha. 'Ö -dhɛ 'dhi 'wo-
bho bhë, 'wo 'tinngmɛ bhë -a to ö -wɔ -a -ta ɓsɛɛ' -ta, 'wo- ɓyɔɔ kɔɔ 'ma
Yesu 'dhiö -dhɛ gia- -bha.

5 ̱Dhɛ 'ö Yesu ̱yaa- yö ̱nɛ -zo yö -sü -yö -an -gɔ ̱nɛ yö -mɔ -a -bha kö
-ya -dhɛ bo, 'yö- pö 'tinngmɛ bhë -a -dhë: «Ma 'në, 'ma ziö ü bha ̱sɔɔn
yaa -wun -nu -ta.»
6 Tɔnggɔmɛ -nu 'wo -kë ̱yaannu ̱süë' mü, -zotadhe -yö -kë -an 'gü ̱nɛɛ:
7 «-Më 'ö -kë 'ö gɔɔn- 'ö ̱nɛ 'ö ̱daɔn pö -Zlan -dhë ̱nëdhö ̱nɛɛ? Dö 'ö
dho -mɔ -a -bha kö -yaan ziö mɛ -nu -bha ̱sɔɔn yaa -nu -ta, -a 'ke yaa kë
-Zlan dosɛn 'kpaan 'ka ɛ?»
8 Yesu -yö -to -dhɛ do bhë -a 'gü mü 'ö -an -bha -zotadhe dɔ; ̱dhɛ -kë
'dhö, 'ö- pö -an -dhë: «-Më -kë 'ö -zotadhe ̱suu'- 'ö ̱nɛ 'ö -kë ka 'gü -i?
9 -A -pö 'tinngmɛ -dhɛ -sü: ‹'Ma ziö ü -bha ̱sɔɔn yaa -wun -nu -ta› 'ö
'gbee- -e, 'iin -a pö -sü 'zü: ‹-Bhö ̱luu'- 'ü ü -bha ̱sɛɛ' 'sü 'ü 'ta 'sü› yö 'pö
'ö 'gbee- -e?
10 'Kɛɛ a -dho 'slë 'bhaa kë kö 'kaan- -a dɔa ̱nɛ -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö
ma 'a Mɛgbö 'ka n -gɔ 'kpongtaa zö kö 'aan- ziö mɛ -nu -bha ̱sɔɔn yaa -nu
-ta.»
̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö- pö 'tinngmɛ bhë -a -dhë:
11 «A- -pö ü -dhë: -Bhö ̱luu'- 'ü ü bha ̱sɛɛ' 'sü 'ü 'dho ü -gɔ kɔɔ!»
12 -Yö -to mɛ 'plɛ wö 'dhiö, -dhɛ do bhë -a 'gü mü 'ö ̱luu 'yö ö bha ̱sɛɛ'
sü 'ö dho. 'Wun 'ö 'dhö bhë -yö mɛ 'plɛ 'te -tun, 'wo yö -Zlan 'tɔ bhɔ -sü
-bha -a pö -sü 'ka ̱nɛɛ: «Yiëë pë 'ö- ̱suu'- 'dhö ̱nɛ -a yö do!»

Yesu -bha Levi ̱dhɔɔ -kë -kɔ
(Matiö 9.9-13; Lukö 5.27-32)

13 Yesu -yö -yɛ ö 'zü 'ö nu Galile 'yipuë ̱va 'piö ̱zian'. Mɛ -gbaa ̱va -wo
-nu -a 'piö mü 'yö -an ̱daan -Zlan -wo 'ka.
14 -A -bha ziö -sü 'ka, -yö Alefe gbö Levi -yö kö -yö -ya -sü 'ka 'nii- ̱sɔnng'
-bho -a 'gü -kɔ 'gü -a yö. 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö ̱luu'- 'ü ziö n 'piö!»
'ö Levi -yö ̱luu 'ö -ziö -a 'piö.
15 ̱Dhɛ -kë 'pö Yesu -yö pë -bhö Levi -gɔ kɔɔ. 'Nii- ̱sɔnng' 'kun -mɛ -nu
-dhɛ ̱va -dhɛ 'iin mɛ -nu 'ö -an 'tɔ ̱ya ̱siö'- -an këpë yaa -wun -nu 'gü
waa- Yesu -bha ̱guë' -nu -wo -kë pë -bhö -sü 'gü mü 'pö wo 'ko ̱bhaa, 'ö
tɔɔ ̱suu'- yaa -mɛ -nu 'wo -kë -ziö ̱dhia Yesu 'piö bhë -an -gwaa -yö -kë
̱plëëzë.
16 ̱Dhɛ tɔnggɔmɛ -nu 'wo -kë Falizi -mɛ -nu -bha mɛ -nu 'ka, -wo Yesu
-yö kö waa- mɛ -nu 'ö -an 'tɔ ̱ya ̱siö'- -an këpë -wun -nu 'gü, waa- 'nii-
̱sɔnng' 'kun -mɛ -nu, -wo pë -bhö -na wo 'kuë-, 'ö 'wo- -bha ̱guë' -nu
̱dhɛɛ' kpɔ -a pö -sü 'ka: «-Më -kë 'ö ka -gɔmɛ waa- 'tɔsiömɛ -nu 'wo pë
-bhö wo 'kuë- -ɛ?»
17 ̱Dhɛ 'ö Yesu -yö -an -wo ma, 'ö- pö -an -dhë: «Mɛ -nu 'ö 'yua 'yaa -an
-bha 'waa 'dho ̱dhɔngtrɔ 'piö. 'Kɛɛ mɛ -nu 'ö 'yua 'dhö -an -bha ̱nɛ 'ö -an
-bha -wun -yö yö ̱dhɔngtrɔ -bha. N 'ka nu mɛ -nu 'wo kpengdhö -an dha
̱dhia, 'kɛɛ mɛ -nu 'ö 'waa kpengdhö 'a nu -an dha ̱dhia ̱zian'.»

Yesu -yö 'wun 'ö -gban -bɛn 'to -sü -bha -a -blɛɛ
(Matiö 9.14-17; Lukö 5.33-39)

18 Yi do 'ka Zan -bha ̱guë' -nu waa- Falizi -mɛ -nu -wo -kë wo -bɛn 'to
̱dhia, 'ö mɛ -nu -wo nu 'wo Yesu ̱dhɛɛkpɔdhe -kë ̱nɛɛ: «-Më 'ö -kë 'ö Zan
waa- Falizi -mɛ -nu -an -bha ̱guë' -nu -wo wo -bɛn to 'ö ü -bha ̱guë' -nu
'waa wo -bɛn 'to 'pö ̱nɛ ̱ɛ?»
19 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ ̱nɛɛ: «Ka ka -zo -ta ̱nɛ, dhe 'sü -gɔɔn
'bhamɛ -nu -wo -dho wo -bɛn to, -a -bha dhe 'sü 'wlaan- yi 'ka, 'kɛɛ kö -yö
̱tun -an 'piö a? ̱Ii-, 'kɛɛ -abi' i? -Abi'. 'Töng waa- dhe 'sü -gɔɔn 'wo dhoë-
kë wo 'ko ̱bhaa bhë, -wo -dho pë -bhö -kplawo, ('ö tɔɔ -an ̱zuö' 'glu dhi
-sü -mü).

20 'Kɛɛ yi do ɓya dɔ, dhe -gɔn ɓya 'go -an 'piö, 'ö- yi bhë -a 'ka 'wo dho
wo -bɛn toë ('ö tɔɔ -wo -dho kë 'yenazë).
21 Mɛ gbɛ 'yaa sɔ 'klu -dëü -wɔ sɔ zii 'ka. ɓYa kë 'dhö sɔ 'klu -dëü -yö
-dho dho 'kou 'ö- zii 'blë -pin -yö -kë 'zü ɓva.
22 'Ö 'go mü 'zü mɛ gbɛ 'yaa yɔ 'gbee- 'ö 'vuu 'dhö -da -na -a yö ɓpuu' zii
'gü. ɓYa kë 'dhö -yö -dho ɓpuu' bhë -a wü, 'ö yɔ waa- ɓpuu' -an 'plɛ 'gü -yö
ɓsiö. Pë 'wo- -kë ɓzian' 'ö tɔɔ yɔ 'gbee- yö 'wo- wo ɓpuu' -dëü 'gü.»

Yesu -yö 'wun 'ö -gban ɓglooyi -bha -a -blɛɛ
(Matiö 12.1-8; Lukö 6.1-5)

23 Zuifö -nu -bha ɓglooyi do 'ka, Yesu waa- ö -bha ɓguë' -nu -wo -kë ziö
ɓdhia 'blee- -bhlö do 'gü. 'Ö- -bha ɓguë' -nu -wo yö -a -kpa -nu 'kan -sü
-bha zian -gbloo 'piö.
24 ɓDhɛ 'ö Falizi -mɛ -nu -wo -an yö, 'wo- pö Yesu -dhë: «-Më 'ö -kë 'ö pë
'ö kwa -bha tɔng -ya pö kö ɓkun 'kwa- -kë ɓglooyi 'ka bhë 'ö ü -bha ɓguë'
-nu -wa -kë -ɛ?»
25 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ ɓnɛɛ: «Pë 'ö Davidö -ya -kë 'ö -ya -sü 'ka
-Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü kö din -yö yö gia- waa- ö -bha mɛ -nu -an kë -na bhë
kaa- pö ɓa?
26 -Yö -kë 'dhö kö Abiataa -yö slabhomɛ ɓva 'ka; 'ö Davidö -yö -da -Zlan
-gba -a 'gü -kɔ 'gü 'ö ɓbluu'- 'wo -Zlan gba -na -a 'ka bhë 'ö- -bhö. 'Kɛɛ kö
kwa -bha tɔng -ya pö slabhomɛ -nu -de 'sloo ɓnɛ 'wo dho ɓbluu'- 'ö 'dhö
-a -bhö, 'kɛɛ Davidö -ya -sü 'ö- -bhö 'ö- 'bhaa nu ö -bha yuökëmɛ -nu -dhë
'pö, 'wo- -bhö.»
27 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü ɓnɛɛ: «-Zlan -yö ɓglooyi -da mɛ 'bhee- -nu
-dhë 'kɛɛ yaa mɛ 'bhee- -nu kë ɓglooyi -dhë.
28 Ma 'a Mɛgbö 'ka bhë ma -de ɓnɛ 'a pë 'plɛ waa- ɓglooyi gia- 'ö bhë -an
-gɔmɛ 'ka 'zü.»

3

-Kɔ 'ö Yesu -yö gɔɔn- 'ö- -gbiö -yö ga -a -bha -a dha -a 'ka
(Matiö 12.9-14; Lukö 6.6-11)

1 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, Yesu -yö -yɛ ö 'zü 'ö nu Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ 'gü.
Gɔɔn- do 'ö- -gbiö -yö ga -a -bha -yö -kë mü.
2 Mɛ -nu 'wo -kë mü, -an 'yan -yö -kë Yesu 'piö dosɛn 'ö ɓya kë ɓnɛ -yö
-dho -mɔ -a -bha kö -yaan gɔɔn- 'ö bhë -a -gbiö bo ɓglooyi 'ka -a -wun 'gü.
Bhii -wa 'piö kö 'wo 'wun dɔ -a -bha ɓnɛ, ɓya kë 'dhö kö ɓya pë yaa kë, -an
-bha tɔng 'gü ɓsiö' -sü 'ka.
3 'Ö Yesu -ya pö gɔɔn- 'ö- -gbiö -yö ga -a -bha bhë -a -dhë: «-Bhö ɓluu'-
mɛ 'plɛ wö 'dhiö zö!» 'Ö gɔɔn- bhë 'ö ɓluu.
4 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, mɛ -nu 'wo -kë -a -ga ɓdhia bhë, 'ö Yesu -ya pö -an
-dhë: «-Më 'ö kwa -bha tɔng -ya pö 'kwa- kë ɓɛ? 'Kwa 'wun -së kë ɓglooyi
'ka, 'iin 'kwa 'wun yaa kë e? 'Kwa mɛ dha, 'iin 'kwa mɛ 'gü ɓsiö'- e?»
'Kɛɛ waa 'we -a -bha kö -waan -daa kë -a -gɔ.
5 'Ö Yesu -yö -an -ta -ga, 'ö 'wun bhë 'ö -siö -a -dhë. 'Go mü 'ö- wö -yö -siö
ɓgbaɔnsü 'ka -an -bha ɓzuö' yaa bhë -a -wun 'gü.
ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö- pö gɔɔn- bhë -a -dhë: «-Bhö ü -gbiö 'po!»
'Yö ö -gbiö -po, 'ö- -gbiö to mü 'yö bo.
6 'Ö Falizi -mɛ -nu -wo go Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ 'gü mü 'wo yö plaan
'ö 'wo dho 'ö waa- Elɔdö -bha mɛ -nu 'wo -yakuëdhe do -kë, -kɔ 'wo dho
-a kaa 'waan- Yesu zë -a -wun 'gü.

Mɛ -gbaa -nu -bha -nu Yesu 'piö -sü

7 ̱Dhɛ Yesu waa- ö bha ̱guë' -nu 'wo go pö- bhë -a 'gü, -wo -dho Galile
'yipuë ̱va 'piö ̱zian'. 'Ö mɛ -gbaa ̱va -wo -ziö -an 'piö: Galile -sɛgümɛ,
Zude -sɛgümɛ,
8 Zeluzalɛmë plöömɛ waa- Idume -sɛgümɛ, 'pian mɛ 'ö bɔ 'yiga 'wo- -dhɛ
Zuudɛn -a ̱zlöö ̱zian' -mɛ, pödhɛ -nu 'wo bɔ Tii -pö waa- Sidɔn -pö -an
'piö ̱zian' -mɛ, -an -dho 'kuë- -sü 'wo bhë -wo -nu Yesu 'piö, kö pë -nu 'ö
Yesu 'dhö -an kë -na bhë kö -waan yö.
9 'Ö Yesu -ya pö ö bha ̱guë' -nu -dhë -wo 'yitagɔ do ̱yɔɔn ö -bha, 'yaan-
'dho -a 'gü, -yö -kë 'dhö kö ̱kun 'ö 'wo dho ̱taa'- ö -ta.
10 Kë- wo 'dhö bhë, 'ö tɔɔ ̱dhɛ 'ö mɛ -nu ̱plëëzë -dhɛ bo -na 'ö mɛ -nu
'saadhö 'ö 'yua -yö -kë -an 'yënng bhɔ ̱dhia 'wo yö wo 'ko ̱blüü 'blü -sü
'gü, -pa -a 'ka -sü -wun 'gü.
11 Mɛ -nu 'ö -zuu yaa -yö -kë -an 'gü bhë, ̱wa Yesu yö, -püö 'wo- wo -a
̱gɛɛndhö, -gbla 'gbee- -sü 'ka ̱nɛɛ: «-Zlan Gbö -mü ü 'ka!»
12 'Yö ̱dhɛ ̱ya kë 'dhö, Yesu -yö 'wun -blɛɛ -an -dhë 'gbee- ̱nɛ kö ̱kun
'ö mɛ 'ö- 'ka 'wo- ̱blɛɛ.

Yesu -bha ö bha bɔmɛ 'gɔɔ- do ö ga ̱plɛ 'sü -sü
(Matiö 10.1-4; Lukö 6.12-16)

13 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, Yesu -yö -dho -tɔn tuö, 'ö mɛ -nu 'ö- 'piö kö -wo ziö
ö 'piö bhë 'ö -an ̱dhɔɔ -kë, 'ö 'wo nu -a 'piö.
14 'Ö mɛ -lü 'gɔɔ- do ö ga ̱plɛ sü mɛ -nu 'wo nu bhë -an 'gü kö -waan kë
ö 'piö 'ö -an 'tɔ kpɔ ö bha bɔmɛ -nu 'ka, 'yö -an sü kö 'yaan- -an bɔ -Zlan
-wo ̱blɛɛ' ̱dhia.
15 'Ö -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü nu -an -dhë kö -waan -zuu yaa bhoë mɛ -nu
'gü.
16 Mɛ 'gɔɔ- do ö ga ̱plɛ 'ö -an sü bhë -an 'tɔ 'ö ̱nɛ: Simɔ 'ö Yesu -ya 'tɔ
kpɔ Piɛɛ 'ka, (-a -gɛn 'ö tɔɔ «-guö»,)
17 Zakö waa- ö dheglu Zan 'wo -kë Zebede gbö -nu 'ka 'ö Yesu -yö -an 'tɔ
kpɔ Boanɛɛzë 'ka (-a -gɛn 'ö tɔɔ «mɛ -nu 'wo bhɔ dha -bha 'gbla -wo -bha»),
18 Andre, Filipö, Baatelemi, Matiö, Toma, Zakö 'ö -kë Alefe gbö 'ka, Taade,
Simɔ 'wo- 'tɔ kpɔ 'yënngsiömɛ 'ka ö -bha 'sɛgɔ -wun 'gü,
19 waa- Zuda Ikaliɔtö 'ö Yesu dɔ -a yaagümɛ -nu kwɛɛ zlöö bhë.

Yesu 'piö kɔɔmɛ -nu -wa 'piö 'wo 'dho -a 'ka

20 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, Yesu -yö -nu kɔɔ. Mɛ -nu gbung ̱va -wo -nu mü 'zü
-dëüwo, 'ö- -dhɛ to ̱zlöö kö 'töng -de gbɛ 'yaa Yesu waa- ö bha ̱guë' -nu
-an -gɔ kö -waan pë -bhö -dhɛ yö.
21 'Wun 'ö bhë ̱dhɛ 'ö Yesu 'piö kɔɔmɛ -nu ̱waa- ma, 'wo dho -a 'kun
̱dhia, 'ö tɔɔ -wo -kë -a pö ̱dhia 'dhö ̱nɛɛ: «̱Ya kë 'blɔɔnzë.»

Za 'wo- -lo Yesu tuö bhë -a -daa kë -kɔ 'ö- ̱kaa'
(Matiö 12.22-32; Lukö 11.14-23; 12.10)

22 Yi do 'ka Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu -wo -go Zeluzalɛmë plöö 'wo nu
'wo -lo -dhɛ 'ö Yesu -yö -kë -a -bha bhë -a 'gü, 'wo- pö: «Bɛɛzebilö 'ö dü 'ka
bhë -ya 'gü.» Kö mɛ 'bhaa -nu -wa pö -na: «-Zuu yaa -nu -gɔmɛ ̱nɛ 'ö -kɔ
-mɔ 'wuën- -sü nu -a -dhë 'ö -zuu yaa -nu kë -na -a 'ka bhë!»
23 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö -an ̱dhɔɔ -kë 'yö 'wun ̱blɛɛ -an -dhë,
'wun ̱zuan' -zɔn -sü 'ka ̱nɛɛ: «-Yö -kɔklë 'ö Satan -yö ö -de -kë 'zü i?
24 ̱Ya kë ̱nɛ mɛ -nu 'wo 'sɛgɔ do ̱kɔɔnmɛ -nu 'ka, ̱wa -glu gɔn wo
'kuë, 'sɛgɔ 'ö 'dhö bhë yö 'ka 'dho dho 'dhiö.

25 'Iin 'go mü 'zü, ɓya kë ɓnɛ 'kɔ do 'gü -mɛ -nu ɓwa 'ko zë wo 'kuë, mɛ
-nu 'wo bhë -an -bha -kë 'kuë- -sü yaa 'dho dho 'dhiö.
26 -Kɔ do 'ö bhë -a 'ka, ɓya kë ɓnɛ Satan ɓya -glu gɔn ö 'piö -mɛ -nu 'ka
kö 'gügludhe yaa -da -an ziën ɓa? ɓYa kë 'dhö -a -bha -kɔ -mɔ 'wuën- -sü
yaa 'dho ɓglɔɔ gbɔ; 'kɛɛ pë dho kë 'ö tɔɔ -a 'tinng -dho yën.
27 -A -ga 'ka- wo bhë: Dö 'ö dho -mɔ -a -bha kö -yaan -da gɔɔn- 'gügbeezë
-gɔ kɔɔ kö -yaan -a -bha 'kɔɔpë -nu 'sü kö yaa gɔɔn- 'ö 'dhö bhë -a -lö -e?
Mɛ 'ö 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka -a -ta ɓnɛ 'ö dho -da -a -gɔ kɔɔ.»
28 'Ö Yesu ɓya pö -an -dhë 'zü ɓnɛɛ: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: -Zlan
-dho ziö mɛ 'bhee- -nu -bha këwun yaa -nu waa- -an ɓblɛɛ'- -wun yaa -nu
bhë -an -ta.
29 'Kɛɛ mɛ 'ö 'dhoë- 'wun yaa ɓblɛɛ'- -Zuu 'slööslö -gɔ, -Zlan 'ka 'dho ziö
-a -bha këwun yaa -nu bhë -a -ta. Bhii kö kë pë yaa 'ö dho to -a -bha bhë
kö ɓyaa- kë.»
30 Pë 'ö -kë 'ö Yesu -ya pö -an -dhë 'dhö bhë 'ö tɔɔ -wo -kë -a pö ɓdhia:
«-Zuu yaa -ya 'gü.»

Yesu dhe waa- -a dheglu 'në gɔɔn- -nu -bha Yesu -dhɛ -sü
(Matiö 12.46-50; Lukö 8.19-21)

31 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, Yesu dhe waa- -a dheglu 'në gɔɔn- -nu -wo -nu; 'wo
dɔ plaan, 'wo mɛ bɔ kɔɔ kö -yaan -a ɓdhɔɔ kë.
32 Mɛ kpö ɓva -wo -kë ɓyaannu ɓdhia Yesu -zü, wo 'to -to -a -wo -bha -sü
'ka. 'Ö 'wo- pö -a -dhë: «Ü- 'to 'to, ü dhe waa- ü dheglu 'në gɔɔn- -nu -wo
plaan, -wa -pö 'ü nu!»
33 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Dö tɔɔ n dhe waa- n dheglu 'në
gɔɔn- -nu -i?»
34 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö mɛ -nu 'wo -kë -a -zü bhë 'ö -an -ta -ga, 'ö- pö:
«-Ka -dhɛ -ga, n dhe waa- n dheglu 'në gɔɔn- -nu ɓga 'wo ɓnɛ!
35 Bhii mɛ 'ö -Zlan -zo 'kun -wun kë -na bhë 'ö tɔɔ n dheglu 'në gɔɔn-, n
dheglu 'në dhe waa- n dhe.»

4

'Wun ɓzuan' 'ö -gban kekëmɛ -bha
(Matiö 13.1-9; Lukö 8.4-8)

1 Yesu -yö -yö 'zü mɛ -nu ɓdaan' -sü -bha -Zlan -wo 'ka, Galile 'yipuë ɓva
'kpong 'dhiö. ɓDhɛ 'ö mɛ gbung ɓva ɓwa ɓnië' -a -zü, 'ö dho 'yitagɔ do 'gü
'ö ɓyaannu, 'ö bhɔ -an -dhë ɓtaa' 'yi ɓbhaa ɓzian'; -yö kë 'dhö kö mɛ gbung
ɓva 'wo sia- 'yi 'kpong 'dhiö bhë -waan -a yö, 'iin kö 'wun 'ö- ɓblɛɛ' -na bhë
-waan -a ma.
2 'Yö -Zlan -wo pö -an -dhë ɓplëëzë 'ka 'wun ɓzuan' -zɔn -an -dhë -sü 'ka,
'ö- pö:
3 «-Ka ka 'to 'to, gɔɔn- do -yö -kë -dhö, 'yö -ziö 'ö dho ö bha -dhɛ -ya
ɓdhia.
4 -Yö -kë ö -bha pëga -nu -pɛn ɓdhia ö -gɔ ɓbhlöö-, 'ö pëga 'bhaa -nu -wo
-püö zian -gbloo 'piö, 'ö -ma -nu -wo nu 'wo- -bhö.
5 'Ö- ga 'bhaa -nu -wo -püö gwa -ta, -dhɛ 'ö 'sɛ 'yaa mü ɓva -a -ta. 'Wo to
mü 'wo bhɔ -a ga -nu -bha 'dho waa- wo 'sɛidhö ɓgbiin bhë -a -wun 'gü.
6 'Kɛɛ -dhɛ 'ö lan- ɓya 'bhü -a -bha 'ö- 'plüün 'plɛ -wo ga, 'wo 'kpɛa kun,
bhii 'ö tɔɔ -an yun yaa 'dho ɓgbiin 'sɛidhö.
7 'Ö- ga 'bhaa -nu -wo -püö ɓblëë' 'ginngzë -nu ziën, 'ö ɓblëë' 'ginngzë
-nu -wo ɓkpɛa 'ö 'wo sɔ pë 'plüün -sëëzë bhë -a -ta 'ö- -yöë -pë gbɛ yaa kë
-dhö gbɔ.

8 'Kεε -a ga 'bhaa -nu -wo -püö 'sε -së 'gü, 'wo bhɔ 'wo ̱kpεa. 'Ö- 'bhaa
-nu -kpa ga -wo -kë 'gɔɔ- -yaaga, 'ö- 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë 'gɔɔ- 'slado,
'ö- 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë ̱këng' do.»
9 ̱Dhε ̱ya kë 'dhö, Yesu -ya pö: «'Wun 'a- ̱blεε ̱nε mε 'ö- 'wun ma -to
'dhö -dhö -ya ma!»

Së -kë 'ö Yesu -yö 'wun ̱blεε 'wun ̱zuan' 'ka bhë -a -gεn 'ö ̱nε
(Matiö 13.10-17; Lukö 8.9-10)

10 ̱Dhε Yesu ̱ya 'dho mε gbung -nu 'wo bhë -an 'ka ̱gbiin, 'ö mε -nu 'wo
-kë -a 'piö waa- -a -bha ̱guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga ̱plε 'wo bhë, 'wo- ̱dhεε'
kpɔ kö -yaan 'wun ̱zuan' -nu bhë -an -gεn pö wo -dhë.
11 'Ö- -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Ka -zë, 'ka 'wun -nu 'wo -bin -sü 'ka -Zlan
-bha -gludëdhε -bha -a yö, 'kεε mε -nu 'wo to, -wo wo -bha -ma 'wun ̱zuan'
'gü.
12 -Yö kë 'dhö kö -wo -dhε -ga -së 'ka 'kεε -waan 'kun -dhε yö ̱süë'; kö
-wo 'wun ma, 'kεε -waan 'kun -a -gεn dɔ ̱süë'. 'Ö yaa pö -be kö -wo -dho
̱dhië' -Zlan 'piö, 'ö -Zlan -yö -ziö -an -bha ̱sɔɔn yaa -nu -ta.»

Yesu -bha 'wun ̱zuan' 'ö -gban pëgatamε -bha -a -gεn pö -na
(Matiö 13.18-23; Lukö 8.11-15)

13 ̱Dhε ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Wun ̱zuan' 'ö ̱nε ̱dhε
'kaa- -gεn dɔ ̱nε, kö ka -dho -a kë ̱dhë kö -an mε -nu 'wo to 'kaan- -an
-gεn dɔ ̱ε?
14 Pëga 'ö mε -ya -pεn 'ö tɔɔ -Zlan -wo.
15 Mε 'bhaa -nu -bha -Zlan -wo 'kun -kɔ -yö -bhɔ zian -gbloo 'piö -dhε, 'ö
pëga -nu 'dhö -püö -na -a -bha bhë -a -bha. ̱Ya kë ̱nε ̱waa- ma, 'ö Satan
-yö nu 'ö -Zlan -wo mε 'ö ta -an 'gü bhë 'ö- bho mü.
16 -Kɔ do bhë -a 'ka 'ö mε 'bhaa -nu -bha -Zlan -wo 'kun -kɔ -yö bhɔa
pëga 'ö -püö 'sε 'ö gwa -ta dhuö bhë -a -bha. ̱Dhε 'ö 'wo -Zlan -wo ma,
-wo -to mü 'wo- kun ̱zuögludhi 'ka.
17 'Kεε 'waa wo ̱kwaa' -a -zü, 'yaa ö yun ziö -an 'gü. 'Wo ̱nëng -a -bha
'töng 'bhaa 'ka; 'kεε ̱ya kë ̱nε ̱sëëbhodhe waa- 'klobhɔdhe ̱ya nu -an
-ta, -Zlan -wo 'wo- ma bhë -a -wun 'gü, 'ö 'wo wo ̱kwaa -zo yö -sü -zü 'wa
'sengdhö.
18 Mε 'bhaa -nu -bha -Zlan -wo 'kun -kɔ -yö bhɔ 'ginng 'gü -dhε 'ö pëga
-së -yö -püö -a -bha, -a -bha. 'Wo -Zlan -wo kun,
19 'kεε -dɔ -de ̱zɔnng' -ta -sü -wun 'gü -sü -nu, ̱bhɔɔpë 'ö- mε -püö -pë
'ka -nu waa- -ya pë -dhɔ 'ka -sü, -ya -kë zlöö 'wo sɔ -Zlan -wo bhë -a -ta 'ö
-yö -a -bha -pë gbε yaa kë -dhö gbɔ.
20 Mε 'bhaa -nu -bha -Zlan -wo 'kun -kɔ -yö -bhɔ 'sε -së 'ö pëga -yö -püö
-a 'gü bhë -a -bha. ̱Wa -Zlan -wo ma, 'ö 'wo- kun -së 'ka, 'ö- -kpa -nu -wo
-kë. 'Ö- 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë 'gɔɔ- -yaaga, 'ö- 'bhaa -nu -kpa ga -wo
-kë 'gɔɔ- 'slado, 'ö- 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë ̱këng' do.»

'Wun ̱zuan' 'ö -gban ̱labang -bha
(Lukö 8.16-18)

21 'Go mü 'zü Yesu -ya -pö -an -dhë: «Mε ̱ya nu ̱labang 'kun -sü 'ka,
'yaa- dɔ 'gbonggbo ̱löö; 'iin 'yaa- dɔ ̱gba ̱löö; 'kεε -dhε 'ö- dɔ -a -bha 'yö
kun tɔɔ ̱labang -dɔ -a -ta dhuö -pë -a?
22 -Kɔ bhë -a 'ka pë 'ö -bin -sü 'ka 'ö dho kun -yö -dhεgbεadhε -bha -sü
'ka 'yaa -dhö 'iin 'wun 'ö -bin -sü 'ka 'ö dho kun -yö -dhεgbεadhε -bha -sü
'ka 'yaa -dhö 'pö. 'Ö mε ̱daan' -wo 'a ka ̱daan' -na -a 'ka kwa 'sloo 'ka
̱nε, 'ka dho -an -gεn pö mε -nu -dhë -dhεgbεadhε 'gü.

23 'Ö ɓya kë ɓnɛ mɛ -yö -dhö 'ö- 'wun ma -to 'dhö -dhö, kö -ya ma!»

24 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö, 'wun -nu 'ka -an ma -na ɓnɛ -an -wun 'gü! 'Ö tɔɔ -Zlan -yö -dho gbaɔ -nu dan ka 'ka ɓnɛ -kɔ ka gia- 'ka- kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö.

25 Bhii mɛ 'ö pë 'dhoë- -gɔ ɓva -a 'bhaa -dho nu -a -dhë, 'kɛɛ mɛ 'ö pë gbɛ 'yaa- -gɔ, -a 'bhe 'tee -de 'ö- -gɔ, -yö -dho kun -a -gɔ.»

'Wun ɓzuan' 'ö -gban tapë 'ö bhɔ ö ɓdeë' -a -bha

26 'Ö Yesu -ya pö 'zü ɓnɛɛ: «-Zlan -bha -gludëdhɛ -yö -bhɔ pëga bhɔ -kɔ waa- -a ɓkpɛa' -kɔ -bha. Gɔɔn- do -yö pëga -nu -ya ö -gɔ ɓbhlöö-.

27 Gbeng -dhɛ ɓya dɔ 'yö ö bha yi zë, 'ö -dhɛ ɓya 'po 'ö ɓluu, 'ö 'wun 'ö -gban pëga -bha bhɔ -kɔ -nu, -a ɓkpɛa' -kɔ -nu -bha, 'ö 'yaa- gbɛ -gɛn dɔ.

28 'Sɛ ɓnɛ 'ö- -kë 'ö pëga -yö bhɔ, 'ö- -lü -yö ɓkpɛa, 'yö wü, 'ö- -kpa -yö ga.

29 ɓDhɛ 'ö ɓya ga, 'ö gɔɔn- 'ö ɓnɛ 'ö -ya ö bha yuö -bha -an -kan -dhaanë 'ka -sü 'ka, bhii 'ö tɔɔ -a -bha pëga 'ö bhë -a 'kan -yi ɓya -lo.»

'Wun ɓzɔan' 'ö -gban mutaadö ga -bha
(Matiö 13.31-32; Lukö 13.18-19)

30 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «-Më 'ö 'kwa dho -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö -zɔn -a 'ka ɛ? 'Iin 'wun ɓzuan' -mlë 'kwa dho -a -gban -a -bha 'kwaan- -a -zɔn -ɛ?

31 -Yö -bhɔ mutaadö ('ö- ga -yö bhɔ ɓkplɔɔ' ga -bha bhë -a) -bha; yö ɓnɛ 'ö tapëga -nu 'wo 'kpongtaa -an 'teezë 'ka.

32 'Kɛɛ ɓya kë ɓnɛ ɓwaa- ta, 'ö ɓkpɛa 'ö -kë 'too -lü -nu 'wo 'toodhɛɛdhö -an ɓvaazë 'ka. 'Ö- -kɔ -nu -wo ɓkpɛa 'wo -kë ɓvava, 'ö -ma -nu 'dho -mɔ -a -bha kö -waan wo 'kɔ -nu dɔ -a -kɔ -nu -ta -a 'dhɛ 'bin -nu ɓlöö.»

33 -Kɔ 'ö ɓnɛ -a 'ka 'ö Yesu -yö -Zlan -wo pöë mɛ -nu -dhë, -a -zɔn 'wun ɓzuan' ɓplëëzë 'ka -sü 'ka ɓnɛ -a mɛ -nu 'wo ɓnɛ -an 'dhö. -A mɛ 'ö 'to to -a -wo -bha -mɛ -nu -kɔ dho -mɔ -a -gɛn ma -sü -bha ɓnɛ 'ö- -zɔn -an -dhë.

34 'Yaa 'wun ɓblɛɛ'- 'kpaan -a 'ke yaa- kë 'wun ɓzuan' 'ka -a 'ka, 'kɛɛ ɓdhɛ waa- ö bha ɓguë' -nu ɓwa 'to wo 'sloo 'ka 'yö 'wun 'plɛ bho 'kou -an -dhë.

Yesu -bha 'buu 'gbee- -dho sia- -sü
(Matiö 8.23-27; Lukö 8.22-25)

35 Yi gia- bhë -a 'yinia 'ka, Yesu -ya -pö ö bha ɓguë' -nu -dhë: «-Kwa 'dho 'yipuë ɓzlöö!»

36 'Ö 'wo go mɛ -nu gbung 'gü mü, 'ö- -bha ɓguë' -nu -wa sü 'yitagɔ gia- 'ö -kë -a 'gü bhë -a 'gü, 'wo dho. 'Yitagɔ 'bhaa -nu -wo -kë -a 'sian 'piö mü.

37 'Ö to mü 'buu 'gbee- -yö yö ziö -sü -bha, 'ö 'yi kpö -nu -wo yö -lo -sü -bha -an -bha 'yitagɔ bhë -a 'gü, 'ö 'yi -yö yö 'yitagɔ pa -sü -bha.

38 ɓDhɛ 'ö kë -na 'dhö kö Yesu -yö yi zë -sü 'gü 'yitagɔ bhë -a 'gü -a ɓzlöö ɓzian' ö -gɔ dɔ -sü 'ka -gɔ -dɔatapë -ta. 'Ö- -bha ɓguë' -nu -wo -pa -a -bha 'ö 'wo- pö -a -dhë: «Yi Dëmɛ, ga 'kwa 'dhoë- -a wo ɓnɛ, bhi -zë 'yaa ü -dhë pë gbɛ 'ka a?»

39 'Ö Yesu -yö -büö 'ö ɓluu 'ö 'wun ɓblɛɛ 'gbee- 'ka 'buu waa- 'yipuë ɓva bhë -an 'ka, 'ö- pö: «-Ka ka -ta ga, 'ka ɓgbaannu!»

ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö 'buu -yö ɓgbaannu 'ö -dhɛ -ta -yö ga diindhö.

40 'Ö Yesu -ya pö ö bha ɓguë' -nu -dhë: «-Më -kë 'ö 'suö -yö ka -kë -ɛ? -Zo -yö n -ma -sü yaa kë ka -gɔ ɓkun ɓa?»

41 'Kɛɛ 'suö ɓva -yö -kë -an 'gü, 'ö 'wo- pö wo 'ko ziën ɓnɛɛ: «Dö -mü gɔɔn- 'ö ɓnɛ -a 'ka, 'ö 'buu waa- 'yipuë -nu -de gia- 'wo 'wun ma -na -a -wo -ta ɓnɛ ɓɛ?»

5

Yesu -bha gɔɔn- do 'ö -zuu yaa -yö -kë -a 'gü -a -dhɛ bo -kɔ
(Matiö 8.28-34; Lukö 8.26-39)

1 ▯Dhɛ ▯ya kë 'dhö, Yesu waa- ö bha ▯guë' -nu -wo Galile 'yipuë -kan,
'wo dho 'wo -lo Zelazeni -sɛ 'gü.
2 ▯Dhɛ 'ö Yesu -yö go 'yitagɔ 'gü 'ö yö sia- 'ö to mü 'ö gɔɔn- do -yö go
blɔɔn- ▯taa ▯zian' 'ö nu -a -gɔ zian-.
3 Gɔɔn- 'ö bhë -zuu yaa -yö -kë -a 'gü 'ö- këdhɛ -yö -kë blɔɔn- ▯taa -dhɛ
-nu -bha. Mɛ gbɛ -kɔ 'yaa -mɔ -a 'kun -sü -bha kö -yaan -a -lö -piö ▯yɔɔ'
giagia -de 'ka.
4 Bhii -a 'bhaa -nu ▯ya kë, -wa -gɛn -yö -piö 'lü 'gü, 'wo- -kɔ -nu -lö -piö
▯yɔɔ' -nu 'ka. 'Kɛɛ ▯yɔɔ' 'wo bhë 'yö -an -kaan 'ö -piö bhë 'ö- wü. 'Ö mɛ
'gbee- gbɛ yaa kë -dhö kö -yaan kuënnu.
5 'Ö yi 'saadhö -a 'ka, gbeng waa- lënng -yö -to 'gbla -sü -bha blɔɔn- ▯taa
-dhɛ -nu waa- -tɔn 'piö -dhɛ -nu -bha, kö -yö ö -de -gi -na -guö kpö -nu 'ka.
6-8 Gɔɔn- 'ö bhë -yö -dɔ ▯gbiin 'ö Yesu yö. 'Yö -bla sü 'ö nu -a -gɔ zian-.
▯Dhɛ 'ö -lo -a 'piö mü 'ö Yesu -yö 'wun ▯blɛɛ -zuu yaa 'ö- 'gü bhë -a -dhë
'ö- pö: «-Bhö 'go gɔɔn- 'ö ▯nɛ -a 'gü!»
▯Dhɛ -kë 'pö 'yö gɔɔn- bhë 'yö -lo ö kpɔn 'gü Yesu 'dhiö, 'yö -gbla -wo
'gbee- 'gü ▯nɛɛ: «-Më 'ü 'dhoë- -a kë n 'ka bhë ▯ɛ, -Zlan 'ö -ziö pë 'plɛ -ta -a
Gbö Yesu? ▯Bhɛa'- 'a- wo ü -dhë -Zlan wö 'dhiö kö ▯kun 'ö 'ü n 'klo- bhɔ!»
9 ▯Dhɛ ▯ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya ▯dhɛɛ' kpɔ ▯nɛɛ: «Ü tɔɔ dö ▯e?»
'Ö -zuu yaa -yö bɔ gɔɔn- 'ö bhë -a 'gü, 'ö- pö: «N tɔɔ «Mɛ gbung ▯va» 'ö
tɔɔ yi ▯plëëzë.»
10 'Ö ▯bhɛa Yesu -dhë ▯naazë 'ka ▯nɛɛ: «Kö ▯kun 'ü yi -kë, 'yi go 'sɛgɔ 'ö
▯nɛ -a -ta!»
11 -Bhɔtii -gbaa ▯va -wo -kë -tɔn 'piö mü 'pö, wo -bha -bhöpë -nu ▯mɛɛ'
▯dhia.
12 'Ö -zuu yaa -nu -wo ▯bhɛa Yesu -dhë, 'wo- pö: «-Bhö yi bɔ -bhɔtii -nu
'wo ▯nɛ -an 'gü!»
13 Yesu -yö -we -a -bha -an -gɔ, 'ö -zuu yaa -nu -wo go gɔɔn- 'ö bhë -a 'gü,
'wo dho -bhɔtii -nu 'gü. 'Ö -bhɔtii -gbaa 'wo dho -mɔ -vuu ▯plɛ -bha bhë
-an -dho 'kuë- -sü -wo ▯yɔɔ goo -bha 'ö -an 'plɛ -wo më 'yipuë ▯va ▯bhaa
'wo to yiö.
14 Gɔɔn- -nu 'wo kë -bhɔtii -maa kë ▯dhia bhë 'wo ▯duë 'wo dho 'wun
-taɔ 'ö bhë -a 'ka -an -bha pödhɛ ▯va waa- pödhɛ 'sɛɛn- -nu -bha. 'Ö mɛ
-nu -wo nu kö 'waan- wo 'yan dɔ pë -nu 'wo -kë bhë -an -bha.
15 'Wo nu 'wo -lo Yesu 'piö kö gɔɔn- 'ö -zuu yaa ▯plëëzë -nu -wo -kë -a
'gü bhë -yö mü. -Yö -kë ▯yaannu ▯süë' -potaasü 'gü kö sɔ -nu -wa -bha, kö
'wun -bho 'kou dɔ -sü ▯ya kë -a -gɔ -së 'ka. 'Ö 'suö -yö -da -an 'gü.
16 Gɔɔn- 'ö -zuu yaa -kë -a 'gü bhë waa- -bhɔtii -nu, pë 'ö -kë -an 'ka bhë,
mɛ -nu 'ö -an 'yan dɔ -a -bha, -wa -wun ▯blɛɛ mɛ -nu 'wo nu bhë -an -dhë
'pö.
17 ▯Dhɛ ▯ya kë 'dhö, 'wo ▯bhɛa Yesu -dhë kö -yö ziö, -yö 'go wo -gɔ 'sɛ
'gü.
18 ▯Dhɛ 'ö Yesu 'dho -da -na 'yitagɔ 'gü, 'ö gɔɔn- 'ö -zuu yaa -nu -wo go -a
'gü bhë -ya pö -a -dhë 'ö 'to -a 'piö.
19 Yesu yaa 'we -a -bha -a -gɔ, 'yö- pö -a -dhë: «-Bhö 'yɛ ü 'zü, 'ü 'dho ü
-mɛ -nu 'piö, 'ü pë 'ö kwa Dëmɛ -ya -kë ü -dhë ü 'yena yö -sü 'ka bhë, 'ü-
▯blɛɛ'- -an -dhë!»

20 'Yö gɔɔn- bhë 'yö dho, 'ö bɔ 'sɛgɔ 'ö- pödhɛ 'dhö 'gɔɔ- do bhë -a 'gü, pë
'ö Yesu -ya -kë -a -dhë bhë -a ɓlɛɛ' -sü 'ka. 'Ö mɛ -nu 'saadhö 'wo 'wun
-nu 'wo bhë 'wo- ma, 'ö -an 'te -yö tun 'gbönggböng.

Zailusö 'dhu waa- dhebɔ 'ö pa Yesu -bha sɔ 'ka
(Matiö 9.18-26; Lukö 8.40-56)

21 Yesu waa- ö bha ɓguë' -nu -wo -da 'yitagɔ 'gü 'ö 'yipuë bhë 'wo- -kan
'zü. 'Ö mɛ -gbaa ɓva -wo nu 'wo ɓnië -a -zü 'yi 'kpong 'dhiö mü.

22 -Wo -kë -dhɛ bhë -a -bha, 'ö Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ ɓkɔɔnmɛ do
'wo- -dhɛ Zailusö -yö ɓgbëü; 'ö- 'yan -da Yesu 'gü. ɓDhɛ -kë 'pö 'ö nu 'ö -lo
ö kpɔn 'gü -a 'dhiö,

23 'Ö- ɓbhɛa Yesu -dhë kö -yö nu ö -dhë ɓnaazë 'ka ɓnɛɛ: «N 'dhu 'ö 'dhoë-
ga, ɓbhɛa'- 'a- wo ü -dhë, -bhö nu 'ü ü -kɔ pa -a 'ka kö -a -dhɛ -yö bo, kö
-kë -a 'gü -sü -yaan kë -a -gɔ!»

24 ɓDhɛ -kë 'pö, Yesu -yö -ziö -a 'piö. 'Ö mɛ -gbaa ɓva -wo -to -a 'piö, 'ö
-an 'dho -sü 'ka, 'wo -kë ɓmaa 'ma ɓdhia -a -bha zian 'plɛ 'ka.

25 -Dhɛ bhë -a 'gü dhebɔ do 'ö fɛi yën ɓyua' -ya -kë 'ö -kwɛ -ya kë 'gɔɔ-
do ö ga ɓplɛ -yö -kë mü.

26 -A 'yënng -ya bhɔ ɓduö ɓdhɔngtrɔ -nu 'piö, yö do bhë 'zü, -ya ö bha
'wëüga -nu 'plɛ 'gü ɓsiö' 'kɛɛ -a -dhɛ bhë yaa bo. Pë 'ö -kë ɓzian' 'ö tɔɔ 'dho
'ö- -bha 'yua -ya wo 'dhiö -kplawo.

27 -Yö Yesu -wun -ma 'ö nu mɛ -nu gbung 'gü mü, 'ö pa -a -bha sɔ 'ka -a
ɓzlöö ɓzian'.

28 Bhii -yö -kë -a pö ɓdhia ö -de ɓzuö' 'piö ɓnɛɛ: «ɓYa kë ɓnɛ 'ma 'pa -a
-bha sɔ 'kpaan -de 'ka ɓsia, n ɓdhɛ -dho bo.»

29 'Ö to mü, 'ö- -bha fɛi yën ɓyua' -yö ɓgbaannu, 'ö yö gia- 'ö- ɓtɛi' dɔ ɓnɛ
ö -dhɛ ɓya bo.

30 -Dhɛ do bhë -a 'gü, Yesu -ya ɓdɔa' ɓnɛ 'gügbeedhɛ do ɓya 'go ö 'gü. 'Ö
ɓdhië ö -zü mɛ -gbaa -nu 'wo bhë -an ziën, 'ö- pö: «Dö 'ö pa ma sɔ 'ka ɓnɛ
ɓɛ?»

31 'Ö- -bha ɓguë' -nu -wa -daa -kë -a -gɔ 'wo- pö: «Bhi gia-, 'ü- ɓtɛi' -dɔ
ɓnɛ, mɛ -gbaa -nu -wo ɓmaa 'ma -na ü -bha zian 'plɛ 'ka, 'ü ɓdhɛɛ' kpɔ 'zü
ɓnɛ dö 'ö pa ü 'ka a?»

32 'Kɛɛ Yesu -yö -dhɛ -ga ö -zü 'to -dhɛ -nu -bha kö mɛ 'ö pë -kë bhë 'yaan-
-a yö.

33 Dhebɔ 'ö bhë 'siö- -kaan -a 'gluu 'ö yö ɓzluun -sü -bha, bhii yö gia- -ya
ɓtɛi' dɔ ɓnɛ pë 'ö -kë bhë ö -dhɛ ɓya bo. 'Ö nu 'ö -lo ö kpɔn 'gü Yesu 'dhiö,
'yö -kɔ 'ö -kë -a 'ka bhë 'ö- 'plɛ ɓblɛɛ, -a -yö sia- -sü 'ka.

34 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «N 'dhu, ü -bha -zo -yö n -ma -sü ɓya ü -dhɛ
bo, -bhö 'dho ɓzuöyagluu 'ka; 'yua bhë ö 'ka 'dho ü kë gbɔ!»

35 Yesu -yö -to 'wun bhë -a ɓblɛɛ' ɓdhia, 'ö bɔmɛ -nu -wo -go Zailusö -gɔ
kɔɔ, 'wo nu 'wo- pö -a -dhë: «Ü 'dhu 'yan ga; kö ɓkun 'ü kwa -gɔmɛ bho
piën- 'kpaan!»

36 'Kɛɛ Yesu 'to yaa kë -an -wo -nu 'piö, 'ö- pö Zailusö -dhë: «Kö ɓkun 'ö
'suö -yö ü -kë, -bhö -zo yö n -ma dosɛn!»

37 'Ö Yesu yaa 'we -a -bha mɛ gbɛ -gɔ kö -yaan ziö ö 'piö -a 'ke yaa kë
Piɛɛ 'dhö, Zakö waa- ö dheglu Zan -an 'ka.

38 'Wo dho 'wo -lo Zailusö -gɔ kɔɔ. 'Ö Yesu -yö -kpën mɛ gbung -nu 'wo
-kë -zuö dɔ ɓdhia waa- mɛ -nu 'wo -kë 'gbo -nu bɔ ɓdhia ɓgblaa 'gbla -sü
'ka -an -bha.

39 ̀Dhɛ ̀ya -da kɔɔ 'ö- pö -an -dhë: «-Më 'ö -kë 'ka -zuö -nu dɔ, 'ka 'gbo
-nu bɔ ̀ɛ? 'Në 'ö ̀nɛ yaa ga, yi 'kpaan 'ö- zë.»
40 'Ö 'wo yö -kaan -a -bha -sü 'gü.
̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'yö- pö mɛ 'plɛ -dhë -wo yö plaan, 'yö 'në dë waa- -a
dhe 'dhö, -a -bha ̀guë' -nu -yaaga 'wo bhë 'dhö, 'ö -an sü ö 'piö, 'wo -da
-wɔ -a 'gü -kɔ 'dhi mɛ 'ö 'në ̀glöö -yö -kë -a 'gü bhë -a 'gü.
41 'Ö Yesu -yö -ya 'në 'ö bhë -a -kɔ -bha 'ö- pö Eblö -wo 'gü: «Talita kumi!»
-A -gɛn 'ö tɔɔ: «'Nëdhezë, a- -pö ü -dhë, 'ü ̀luu'-!»
42 -Dhɛ do bhë 'ö to -a -bha, 'ö ̀luu 'ö yö 'ta -sü -bha. ('Nëdhezë bhë -a
-kwɛ -yö -kë ̀nɛ pë 'gɔɔ- do ö ga ̀plɛ 'dhö.)
̀Dhɛ 'wun -nu ̀nɛ ̀wa -an yö, 'tetundhe ̀va -yö -da -an 'gü.
43 'Kɛɛ Yesu -ya -pö -an -dhë 'gbee- 'ka ̀nɛ kö ̀kun 'wo- ̀blɛɛ mɛ gbɛ
-dhë, 'ö- pö -a -bha mɛ -nu -dhë: «-Ka -bhöpë nu -a -dhë, -ya -bhö!»

6

Mɛ -nu 'wo Nazalɛtë waa Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-
(Matiö 13.53-58; Lukö 4.16-30)

1 ̀Dhɛ 'ö Yesu -yö go -dhɛ bhë -a -bha, 'ö dho pödhɛ 'ö ̀kpɛa -a -bha bhë
-a 'gü. Waa- ö -bha ̀guë' -nu ̀nɛ 'wo dho.
2 'Ö Zuifö -nu -bha ̀glooyi 'ka, 'yö yö -an ̀daan' -sü -bha -Zlan -wo 'ka
Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ 'gü. Mɛ -nu 'wo -kë wo 'to 'to ̀dhia mü bhë, -an
̀plëëzë 'te -tun, 'ö 'wo- pö: «-Yö -go 'wun kë -kɔ -nu, 'kpaakpadhɛ 'yö- -gɔ,
waa- -dhidhaapë -nu 'ö- kë -na ̀nɛ -an -gɛn 'ka 'më -o!
3 Yö ̀kun 'ö 'lüyanmɛ 'ka ̀naa, 'ö- dhe tɔɔ Mali, 'ö- dheglu 'në gɔɔn- -nu
-wo -kë Zakö, Zozö, Zudë, Simɔ -an 'ka ̀naa. 'Go mü -a dheglu 'në dhoo
-nu 'waa kwa 'piö zö ̀a?» 'Wun -nu 'wo ̀nɛ -an -wun 'gü, -a 'mɔnɛ waa-
-naadhe -yö -më -an 'gü, 'ö waa 'we -a -bha kö -wa -wun -dhɛ 'wun gia-.
4 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Wo -Zlan -wodhiölomɛ
̀bhlë -ya -dhɛ 'saadhö 'gü, 'kɛɛ -a 'kpɔ -pö 'gü -mɛ -nu, mɛ -nu 'ö wo -nu
'wo -mɛɛ -zë waa- -a -gɔ 'kɔɔmɛ -nu 'waa- ̀bhlë -ya.»
5 -A -wun 'gü Yesu yaa -dhidhaapë -nu kë mü ̀va gbɔ, -a 'ke yaa kë ö -kɔ
'ö- 'kpa 'yuamɛ -nu mɛ do do -ta, 'ö -an -bha 'yua bo -a 'ka. 'Ö tɔɔ 'waa wo
-zo yö -a -bha.
6 Yesu 'te -tun 'sönggö -sönggö -an ̀zuö' -bha -kë 'glɔɔglɔ -sü -wun 'gü.

Yesu -bha ö bha ̀guë' -nu dan 'ö- wo ̀plɛ ̀plɛ 'ö -an bɔ
(Matiö 10.5-15; Lukö 9.1-6)

̀Dhɛ -kë 'dhö Yesu -yö -bɔ pödhɛ -nu 'wo 'sian 'piö -dhɛ -nu -bha bhë
-an 'gü -an -daan -Zlan -wo 'ka -sü 'ka.
7 'Yö ö bha ̀guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga ̀plɛ 'wo bhë 'ö -an ̀dhɔɔ -kë, 'ö -an
dan ̀plɛ ̀plɛ, 'ö -an bɔ, 'ö -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü nu -an -dhë kö -waan
-zuu yaa -nu kë mɛ -nu 'gü -a 'ka.
8 'Kɛɛ -yö -dhio dɔ -an -dhë 'ö- pö: «'Ta 'ka 'dhoë- dho -a 'gü bhë, ka 'dho
-na kö ̀kun 'ka ̀kwɛɛ- 'kpaan gbɛ sü ka -kɔ 'piö; ka ka -bha -gbangɔlü 'sü,
-ka ziö! Kö ̀kun 'ka -bhöpë -nu, 'ta 'sü ̀bhɔɔ' -nu sü! 'Go mü 'ka 'wëüga
-nu gbɛ -da ka -gɔ sɔ 'yuö- 'gü!
9 -Ka -sakpa -nu yö ka -gɛn -bha, 'kɛɛ kö ̀kun 'ka sɔ 'në -da 'ko -ta dhuö
̀plɛ!»
10 'Ö- pö -an -dhë 'zü: «̀Ya kë ̀nɛ 'ka -da pödhɛ do 'gü, -ka 'to 'kɔ 'wo
'dhoë- ka -nia kun -a 'gü bhë -a 'gü, -yö 'dho -yö yöë ka -go -dhɛ 'ö bhë -a
'gü -yi -bha!

11 'Ö ɲya kë ɲnɛ -dhɛ 'bhaa -nu 'gü, mɛ -nu ɲwaa- pö wo 'ka 'dho ka -nia
kun 'iin wo 'to to ka -wo -bha, -ka 'go -dhɛ 'ö 'dhö -a 'gü; 'kɛɛ kö 'ka ka -gɛn
ɲkpënng kö -büö -bi -yö 'go ka -gɛn -nu -bha. -Yö -dho kë -an -zo -büö -sü
'ka ɲnɛɛ pë mɛ 'ö 'ka nu -a -wuën bhë, 'ka- kë 'saadhö, 'kɛɛ 'wun yaa 'wo-
kë -na bhë.»
12 'Ö- -bha ɲguë' -nu -wo dho, 'wo -Zlan -wo ɲblɛɛ mɛ -nu -dhë ɲnɛ -wo
wo ɲzuö' ɲdhië'- -Zlan 'piö.
13 'Wo -zuu yaa ɲplëëzë -nu -kë mɛ -nu 'gü, 'ö 'wo 'yuamɛ -nu ɲplëëzë
-nu -dhɛ bo 'yɔn -yö -an tuö -sü 'ka.

Zan Batisö -bha ga -sü
(Matiö 14.1-12; Lukö 9.7-9)

14 -A 'töng 'dhö bhë -a 'ka, -gludë Elɔdö -yö Yesu -wun -ma, bhii 'ö tɔɔ
Yesu 'tɔ -yö -kë -pɛn -dhiadhö -dhɛ 'saadhö -a 'gü. Mɛ 'bhaa -nu -wo -kë -a
pö ɲdhia: «Zan Batisö 'ö go ga 'gü bhë, pë 'ö -kë 'ö -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü
'dhö -a -gɔ 'ö -dhidhaapë -nu kë -na bhë 'ö bhë.»
15 'Kɛɛ mɛ 'bhaa -nu -wa -pö: «-Zlan -wodhiölomɛ Eli 'ö -kë 'dhiö zian yö
-mü.»
'Ö- mɛ 'bhaa -nu -wa pö 'zü: «-Zlan -wodhiölomɛ do -mü ɲnɛ -an mɛ -nu
'wo -kë 'dhiö bhë -an 'dhö.»
16 ɲDhɛ Elɔdö ɲya 'wun -nu 'wo ɲnɛ -an ma 'ö- pö: «Zan Batisö 'a- -gɔ
-kan ɲnɛ 'ö go ga 'gü bhë!»
17 Pë 'ö -kë 'dhö bhë 'ö tɔɔ Elɔdö gia- -yö Zan -kun, 'ö- -lö, 'ö- -zuö -kansokɔ
'gü. (-A zë -gɛn 'ö tɔɔ -më -ɛ?) Elɔdö -yö ö dheglu Filipö bɔɔ Elɔdiadö 'kun
-a -gɔ.
18 'Yö Zan Batisö -ya -pö Elɔdö -dhë: «'Yaa -së kö 'ü ü dheglu bɔɔ 'kun -a
-gɔ!»
19 -Naazuëdhe yaa -yö -da Elɔdiadö 'gü Zan buën-, 'yö -kë -a këdhɛ ɲmɛɛ'
ɲdhia kö 'ö- zë, 'kɛɛ yaa- këdhɛ gbɛ yö Elɔdö -wun 'gü.
20 Elɔdö -yö -suö Zan -dhë, bhii 'ö tɔɔ -yö Zan -sü mɛ kpengdhö, 'ö 'slöösl ö
-a 'ka; 'ö- -wun 'gü 'ö ö -zo -kë -a 'piö. ɲYa Zan -dhɛ, ɲya nu, ɲya ö 'to 'to -a
'wun ɲblɛɛ' -wo -bha, ɲzuö' -kaan 'kuë -sü -yö -kë -a -gɔ. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö
bhë -yö -kë -a -dhë -së kö -yö ö 'to 'to -a -wo -bha.
21 'Ö yi Elɔdö -yö -ö bha bhɔ -yi 'wlaan- ɲkaa', 'yö -kë Elɔdiadö -bha
'wunbɔdhɛ 'ka kö -yaan Zan zë. Elɔdö -yö ö bha yuö -kë -a 'piö -mɛ -nu, 'tɔ
bhɔ -sü -zë -nu, 'dhasi -nu, 'sɛ ɲkɔɔnmɛ -nu waa- mɛ 'tɔ -zë -nu 'wo Galile
-sɛ 'gü -an ɲdhɔɔ -kë 'wlaan- 'ö bhë -a -ta.
22 'Ö Elɔdiadö 'dhu -yö -da kɔɔ 'ö yö 'tan kë -sü 'gü. -Yö -kë Elɔdö waa-
mɛ -nu 'ö -an ɲdhɔɔ -kë 'wlaan- -ta bhë -an -dhë -së. 'Ö -gludë Elɔdö -ya
pö 'nëdhezë 'ö bhë -a -dhë: «Pë 'ü- -dhɔ ɲkaa' -a -dhɛ n -gɔ, a -dho -a nu ü
-dhë!»
23 'Ö Elɔdö -yö ö -wo -bhö -a -dhë 'ö- pö: «A- -zë -Zlan -dhë ɲnɛ, pë 'ö-
-dhɔ -yö ü -kë 'ü- -dhɛ n -gɔ, a -dho -a nu ü -dhë, 'kö -kë ɲnɛ ma -gludëdhɛ
këdhɛ -kɔ 'pian do -mü, a -dho -a nu ü -dhë.»
24 -Dadhëü 'nëdhezë 'ö bhë -yö -yö plaan, 'ö dho 'ö 'wun bhë 'ö- ɲblɛɛ ö
dhe -dhë, 'ö- pö: «-Më 'a dho -a -dhɛ -ɛ?»
'Ö- dhe -ya pö -a -dhë: «-Bhö Zan Batisö -gɔ -dhɛ!»
25 ɲDhɛ -kë 'pö 'ö -yɛ ö 'zü 'ö nu -bla 'ka -gludë 'piö 'ö pë 'ö- 'piö 'ö- -dhɛ -a
-gɔ 'ö- pö: «A- 'piö 'piöklöözë ɲnɛ kö 'ü- pö 'dhasi -nu -dhë -wo Zan Batisö
-gɔ 'kan, -wa -da 'tia- 'gü, 'wo n gbaa -a 'ka!»
26 -Yö -kë Elɔdö -dhë yaa, 'kɛɛ yaa -kɔ -a -dhë, -sö 'ö- -bhö mɛ -nu 'ö -an
ɲdhɔɔ kë 'wlaan- -ta bhë -an 'dhiö bhë -a -wun 'gü.

27 'Yö ö bha 'kɔdhi -maa kë 'dhasi do bɔ 'wa vɛɛdhö -kansokɔ 'gü kö
□yaa- pö -a -dhë □nɛɛ -yö nu Zan Batisö -gɔ 'ka ö □dhia. 'Ö 'dhasi bhë 'ö
dho -kansokɔ 'gü 'ma, 'ö Zan Batisö -gɔ -kan.
28 'Ö- -gɔ -da 'tia- do 'gü, 'ö nuë 'ö- nu 'nëdhezë bhë -a -dhë, 'ö dhoë ö
dhe □dhia.
29 □Dhɛ 'ö Zan Batisö -bha □guë' -nu □waa- ma, 'wo nu 'wo- □glöö sü 'wo
dhoë 'wo- -bin.

Yesu -bha mɛ -lü -vuu 'sɔɔdhu 'dhi -gba -sü
(Matiö 14.13-21; Lukö 9.10-17; Zan 6.1-14)

30 Yesu -bha bɔmɛ -nu -wo -nu Yesu 'piö 'ö pë -nu 'wo- -kë waa- -Zlan -wo
'wo mɛ -nu □daan -a 'ka bhë 'wo- 'plɛ -wun □blɛɛ -a -dhë.
31 Mɛ -nu -wo -kë nu □dhia kö -an 'bhaa -nu -wo 'dho -na, -an -dho 'kuë-
-sü -wo -kë □va. 'Ö- -wun 'gü Yesu waa- ö bha □guë' -nu -a këdhɛ -de yaa
kë -an -gɔ kö -waan pë -bhö. 'Ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë: «-Ka nu
'kwa 'dho -de 'sloo 'ka, -dhɛ 'kwa dho -potaasü yö -a -bha -a 'gü kö 'kaan-
ka 'tɛɛ pa!»
32 'Ö wo -de 'sloo 'wo -da 'yitagɔ do 'gü, 'wo dho -dhɛ do 'wo dho -potaasü
yö -a -bha -a 'gü.
33 'Kɛɛ mɛdhɛvadhɛ -wo -an -yö kö -wo 'dho -na 'ö 'wo -an dɔ. 'Ö 'wo -bla
sü 'wo goë pödhɛ -nu 'gü, 'wo dho 'wo -lo Yesu waa- ö bha □guë' -nu -an
'dhiö, -dhɛ 'wo dho -a -bha bhë -a 'gü.
34 Yesu -bha -go 'yitagɔ 'gü -sü kö -yaan yö sia- -a 'yan -yö -da mɛ gbung
□va 'wo bhë -an -ta. 'Ö -an 'yena -yö -da -a □zuö' 'gü, bhii 'ö tɔɔ -wo -bhɔ
-a -dhë 'bhla -tuë -nu 'ö- -maakëmɛ gbɛ 'yaa -dhö -an -bha. 'Ö yö -Zlan -wo
□plëëzë -pö -an -dhë -sü -bha.
35 □Dhɛ 'ö 'bin 'dhö 'më -na, 'ö Yesu -bha □guë' -nu -wa pö -a -dhë: «'Bin
□ya bhɔ 'më -sü -bha 'ö -dhɛ 'kwa- -bha □nɛ, mɛ gbɛ 'yaa zö.
36 -Bhö -a pö mɛ -nu 'wo □nɛ -an -dhë -wo 'dho 'kangbaa 'gü -dhɛ -nu,
pödhɛ -nu 'wo kwa 'sian 'piö -dhɛ -nu -bha zö □nɛ -an 'gü kö -wo wo -bhöpë
'dhɔ!»
37 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka gia-, -ka -bhöpë nu -an -dhë!»

'Wo Yesu □dhɛɛ' kpɔ 'wo- pö: «Ü- 'piö kö 'yi 'dho 'yi dönie □këng' □plɛ
□bluu'- 'dhɔ 'yi nuë -an □dhia kö -waan -bhö -a?»
38 □Dhɛ □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka 'dho 'ka □kpɔɔ' 'ma kö
□bluu'- bhɛ □dhë 'ö 'ma kɔ.»

□Dhɛ 'ö □wa 'dho □wa □bluu'- □mɛɛ' 'ö 'wo -yɛ wo 'zü 'wo nu 'wo pö Yesu
-dhë: «□Bluu'- bhɛ 'sɔɔdhu waa- 'yuö- □plɛ 'yi -an yö.»
39 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë -wa pö mɛ -nu 'wo bhë -an -dhë -wo □yaannu
wo kpö kpö 'ka 'kpaa- -ta.
40 'Ö 'wo -an -ya wo -bhüö 'ka -an dan -sü 'ka □këng' do 'iin 'gɔɔ- 'sɔɔdhu
'ka.
41 □Dhɛ □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö □bluu'- bhɛ 'sɔɔdhu waa- 'yuö- □plɛ 'wo
bhë -an sü, 'yö ö 'yan □luu dhang- 'gü, 'yö □bhɛa -a -ta, 'ö -Zlan zuö pö. 'Ö
□bluu'- bhë 'ö- □kaan 'ö- nu ö bha □guë' -nu -dhë kö -waan -glu mɛ -nu 'wo
bhë -an 'ka. 'Ö -kɔ do bhë 'ö- □kaa' 'yuö- □plɛ 'wo bhë -an 'ka, 'ö 'wo- -glu
-an 'ka 'zü 'töüdhö.
42 Mɛ 'ö -dhö -yö ö -bha -bhö, 'ö- 'bhaa -yö to.
43 'Ö- -bha □guë' -nu -wo dho □bluu'- 'kluklu waa- 'yuö- 'kluklu -kpa 'kuë-
-sü □kpasɛn pa -sü 'gɔɔ- do ö ga □plɛ 'ka.

44 Gɔɔn- -nu 'wo -bhöpë bhë 'wo- -bhö -an -kpa 'kuë- -sü -wo -kë -vuu
'sɔɔdhu 'ka, dhoo -nu waa- 'në 'sɛɛn- -nu -wo -kë mü pë -bhö ǀdhia, 'kɛɛ
waa -an ǀdhong' gɔɔn- nu 'piö.

Yesu -yö 'ta -sü 'yipuë ǀva -ta
(Matiö 14.22-33; Zan 6.15-21)

45 ǀDhɛ ǀya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö ö bha ǀguë' -nu -dhë -wo -da 'yitagɔ
do bhë -a 'gü, -wo 'dho ö 'dhiö 'yipuë ǀva 'ö bhë -a ǀzlöö ǀzian' pödhɛ 'wo-
-dhɛ Betesaida bhë -a 'gü, kö yö gia- 'ö ö -wo -da mɛ gbung -nu 'wo bhë
-an -dhë kö -waan 'dho.
46 ǀDhɛ 'ö ǀwa 'kan wo 'kuë- ǀya 'go mɛ -nu 'wo bhë -an 'piö 'ö -da -tɔn
do tuö kö 'yaan- ǀbhɛa'-.
47 ǀDhɛ 'ö -dhɛ 'dhö trö -na, kö 'yitagɔ 'ö Yesu -bha ǀguë' -nu -wo -kë -a
'gü bhë ǀya yö 'yipuë ǀva bhë -a ziën, kö Yesu -zë -yö ǀtun 'yi 'kpong 'dhiö.
48 'Yö- yö ǀnɛ -a -bha ǀguë' -nu ǀsëë'- -yö bho -na 'yitagɔ -blü -sü 'gü 'buu
'yö -kë -ziö ǀdhia -an -bha bhë -a -wun 'gü.
ǀDhɛ 'ö ǀwa dɔ -dhɛ -bha 'po -sü ǀtɛi' 'ka bhë, 'ö Yesu -yö dho -an 'piö
ǀzian' -ta 'yi -ta -sü 'ka, 'ö- -kë kö 'yaan- ziö -an -ta.
49 'Kɛɛ ǀdhɛ 'ö ǀwaa- yö kö -yö 'ta -na 'yi -ta dhuö bhë 'wo- pö wo ǀzuö'
'piö ǀnɛ mɛ -zii -mü. 'Ö 'wo yö ǀgblaa 'gbla -sü 'gü.
50 Bhii mɛ -nu 'wo- yö bhë -wo -yö zë -zë kun -sü -bha 'suö 'ka.
ǀDhɛ ǀya kë 'dhö, -dhɛ do bhë -a -bha, 'ö Yesu -yö 'wun ǀblɛɛ -an -dhë
'ö- pö: «-Ka ka -zo -gban, ma -mü, kö ǀkun 'ka -suö!»
51 'Ö -da -an 'piö 'yitagɔ 'gü 'ö 'buu -yö ǀgbaannu. 'Ö- -bha ǀguë' -nu 'dhi
-yö pa,
52 bhii waa -dhidhaapë 'ö- -kë ǀbluu'- -ta bhë -a -gɛn dɔ, 'ö tɔɔ -an -bha
'wundɔdhe -kɔ yaa -mɔ -a -bha kö -waan -a -gɛn dɔ.

Yesu -bha 'yuamɛ -nu -dhɛ -bo Zenezalɛtö -sɛ 'gü -kɔ
(Matiö 14.34-36)

53 ǀDhɛ ǀwa 'yi 'kan ǀwa -lo 'yipuë ǀva bhë -a 'kpong 'dhiö Zenezalɛtö
-sɛ 'gü, 'wo wo -bha 'yitagɔ -klu 'yi 'kpong 'dhiö mü.
54 -An -bha -go 'yitagɔ 'gü -sü 'ka, mɛ -nu -wo -to mü 'wo Yesu dɔ.
55 'Wo -bla sü 'wo dhoë pödhɛ 'saadhö -a 'gü. 'Ö mɛ -nu -wo -nu wo -bha
'yuamɛ -nu 'ka -an -bun ǀsɛɛ' 'gü -sü 'ka -dhɛ 'ö 'wo Yesu 'tɔ ma -a -bha.
56 'Ö -dhɛ 'saadhö 'ö Yesu -yö dho -a -bha, pödhɛ 'sɛɛn- -nu, pödhɛ ǀvava
-nu, 'kangbaa 'gü -dhɛ -nu, 'wo nu wo -bha 'yuamɛ -nu 'ka 'wo- -da 'dhëëdhɛ
ǀva -bha. ǀYa kë 'dhö 'wo ǀbhɛa Yesu -dhë kö -yö 'we -a -bha wo -gɔ 'wo
'pa -a -bha sɔ 'to 'dhiö 'kpaan 'ka. 'Ö mɛ -nu mɛ 'wo pa -a -bha sɔ 'to 'dhiö
'ka 'ö -an -dhɛ -yö bo.

7

Mɛ -nu ǀdaan' -wo 'ö go mɛ ziizii -nu dhiö
(Matiö 15.1-9)

1 Falizi -mɛ -nu waa- Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ 'bhaa -nu 'wo go
Zeluzalɛmë plöö, -wo -nu 'wo dho wo 'ko ǀbhaa Yesu 'piö mü.
2 'Wo- yö ǀnɛ -a -bha ǀguë' 'bhaa -nu 'waa wo -kɔ 'zlu ǀnɛ -kɔ 'ö -an
'bhɛma -nu -bha wɔ -kɔ 'dhö -a 'ka bhë -a 'dhö -waan ǀtun pë -bhö -na,
3 'kɛɛ kö Falizi -mɛ -nu waa- Zuifö mɛ -nu 'wo to -wo wo -kɔ -zlu 'papadhö
ǀnɛ -kɔ 'ö -an wɔ -kɔ 'dhö -a 'ka bhë -a 'dhö -waan ǀtun pë -bhö -na. Bhii
'ö tɔɔ -wo wo -bha mɛ ziizii -nu wɔ -kɔ ǀbhlë -ya.

4 'Ö ya kë nɛ wa 'go 'dhɔɔ 'gü wa nu, 'ö waa wo -kɔ 'zlu kun nɛ
-kɔ 'wo- pö -a 'ka -an -dhë -a 'dhö 'waa pë -bhö. 'Ö -an -bha wɔ -kɔ -dhɛ
va -dhɛ bhë, 'wo- bhlë -ya -an 'kun -sü 'ka; 'ö- 'bhaa -nu -wo -kë -kɔ ya
kë 'wo wo -bha 'yi -mü -a 'gü -kɔɔ -nu, -an -bha gbɔ -nu, zën -piö gbɔ -nu,
waa- -an -wɔ -a -ta -pë -nu -an -zlu -a 'ka bhë -a 'dhö.
5 -Dhɛ bhë -a -bha Falizi -mɛ -nu waa- Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu -wo
Yesu dhɛɛ' -kpɔ 'wo- pö: «-Më 'ö -kë 'ö ü bha guë' -nu 'waa mɛ daan'
-wo 'ö go kwa 'bhɛma -nu kwɛɛ bhë 'waa -a 'kun, 'ö 'waa wo -kɔ -nu 'zlu
nɛ -kɔ 'ö 'kwa- wo -a 'ka -a 'dhö, 'wo pë -bhö -e?»
6 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Mɛ -nu 'yan -ta -wun kë -mɛ -nu, 'wun -gban
ka -bha 'ö Ezai -ya blɛɛ 'dhiö bhë -yö 'wun gia- 'ka, bhii 'ö tɔɔ -ya -ya 'ö-
pö: *-Zlan -ya pö: 'Sɛgümɛ -nu -wo n bhlë -ya wo -wo 'kpaan 'ka, 'kɛɛ -an*
zuö' -yö n 'ka gbiin.
7 *Bhlëyadhe -nu 'wo nu -na -a 'ka n 'piö bhë, -a 'plɛ -yö 'kpaan, bhii -wo*
mɛ -nu -daan -wo 'ö go mɛ -nu dhiö -a 'ka nɛ, pë 'wo- pö -yö -go -Zlan 'dhi
-a 'dhö.
8 Ka -Zlan -bha tɔng -nu -blü zian gbɛ 'ka kö 'kaan- mɛ daan' -wo -nu 'ö
'go -na mɛ -nu 'gü bhë -a 'ka.»
9 'Ö Yesu -yö ö -wo -zuöatadhe -kë 'zü 'ö- pö: «'Ka -Zlan -bha tɔng -da
zian gbɛ 'ka kö 'kaan- ka -zo kë ka -de -bha mɛ daan' -wo -nu 'piö!
10 Bhii Moizö -ya pö: *-Bhö ü dë waa- ü dhe -an bhlë -ya!* 'Go mü: *Mɛ 'ö*
'dhoë- 'wun yaa blɛɛ'- ö dë 'iin ö dhe -gɔ, -wo -dho -a zë.
11 'Kɛɛ ka -zë, ka -pö mɛ -nu -dhë nɛ 'ö ya kë nɛ mɛ ya kë -dhö yaa-
pö ö dë 'iin ö dhe -dhë: ‹Ma pë -nu 'wo n -gɔ, 'a dho nuë ka -dhë bhë, a-
-ya ö -de -ta -Zlan -bha gbaɔ 'ka›,
12 'kaa 'we -a -bha -a -gɔ gbɔ -yö pë -nu nu ö dë waa- ö dhe -an -dhë.
13 -Kɔ 'ö nɛ -a 'ka, 'ka -Zlan -wo bhlë siö -a 'ka, ka -bha mɛ -nu daan'
-wo -nu 'ka ka 'ko -dhë. 'Go mü, 'ka pë -dhɛ va -dhɛ 'ö bhɔ -a mɛ -nu 'wo
nɛ -an -bha bhë, 'ka- -kë.»

Pë -nu 'wo mɛ -nu -kë -dhuuzë
(Matiö 15.10-20)

14 Dhɛ ya kë 'dhö, Yesu -yö mɛ -gbaa -nu 'wo bhë -an dhɔɔ -kë wo 'ko
bhaa 'zü -dëüwo, 'ö- pö -an -dhë: «Ka 'plɛ, -ka ka 'to 'to n -ma, 'wun nɛ
'ka- -ya ka zuö' 'piö:
15 -Bhöpë 'ö 'go -na plaan 'ö -da -na mɛ -nu 'gü bhë 'yaa mɛ -nu kë
sɔɔnyaamɛ 'ka -Zlan wö 'dhiö, 'kɛɛ pë 'ö go -an zuö' 'gü bhë nɛ 'ö -an
-kë sɔɔnyaamɛ 'ka.
16 -Ka ka 'to 'to -së 'ka! 'Ö ya kë nɛ ka 'wun ma -to -yö -dhö kö 'wun
'a- blɛɛ nɛ, -kaa -gɛn ma!»
17 Dhɛ Yesu ya 'go mɛ -nu gbung 'gü mü, ya 'dho kɔɔ, -a -bha guë'
-nu -wo -yɔɔn -a -bha 'wo- dhɛɛ' kpɔ 'wun zuan' 'ö- -zɔn bhë -a -gɛn 'ka.
18 'Yö- pö -an -dhë: «Ka -de 'pö, ka -kɔ yaa -mɔ -a -bha kö 'kaan- 'wun
-gɛn dɔ a? -Kaa dɔa nɛ, pë gbɛ yaa 'dho go plaan zian' kö -yaan -da mɛ
'gü -yaan -a kë -dhuuzë.
19 Bhii 'ö tɔɔ pë 'ö 'dhö bhë 'yaa 'dho -a zuö' 'gü, -dhɛ 'ö dho -a -bha
zian' 'ö tɔɔ -a 'guu, 'ö dhoë 'blü 'dhiö.»
(-Wo -nu 'wo nɛ -an 'gü bhë nɛ 'ö Yesu -ya zuan' nɛ, -wo -mɔ -a -bha
kö -wo -bhöpë -nu 'plɛ -bhö.)
20 'Ö- pö 'zü nɛɛ: «-Bhöpë 'yaa mɛ 'bhee- kë sɔɔnyaamɛ 'ka 'kɛɛ 'wun
'ö 'go -na -a zuö' 'gü bhë 'ö- -kë sɔɔnyaamɛ 'ka -Zlan wö 'dhiö.

21 Bhii mɛ ̱zuögüdhɛ ̱nɛ 'ö -zotadhe yaa 'ö mɛ -blü -da dhe 'piö -sü,
'nuëbɔ 'kun -sü, ̱mlaabɔ 'kun -sü, ̱kwaan -sü waa- mɛ zë -sü -an 'ka.
22 Yö ̱nɛ 'ö nu 'zü, dheagɔmɛ -bha dhe 'kpɛɛkpɛ ̱mɛɛ' -sü, gwaandhe
-bha gɔɔn- 'kpɛɛkpɛ ̱mɛɛ' -sü, -ya mɛ gbɛ -bha pë -dhɔ 'ka -sü, këpë yaa
kë -sü, mɛ -püö -sü, 'wun -dɔ 'gü -sü, ̱druɛi kë -sü, 'wun yaa -blɛɛ mɛ -gɔ
-sü, -de -sü ̱va kë -sü waa- -kë 'yaa 'wun dɔ -mɛ 'ka -sü 'wo bhë 'saadhö
-an 'ka.
23 Së yaa -nu 'töüdhö 'wo bhë -wo -go mɛ -nu ̱zuö' 'gü, 'ö 'wo mɛ -kë
̱sɔɔnyaamɛ 'ka.»

Dhebɔ -nia do -bha Yesu -wo -dhɛ 'wun gia- -sü (Matiö 15.21-28)

24 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, Yesu -yö -go mü 'ö dho Tii -pö -nu 'gü. ̱Dhɛ ̱ya
'dho ̱ya -lo 'ma, -yö -da 'kɔ do 'gü, bhii yaa kë -a 'piö kö mɛ gbɛ -ya ̱tɛi'
dɔ ̱nɛ ö mü. 'Kɛɛ -a këdhɛ gbɛ yaa kë -dhö kö -a -dhɛ -yö -bin.
25 Bhii 'ö tɔɔ dhebɔ do 'ö -zuu yaa -yö -kë -a 'dhu 'gü, -yö Yesu -wun -ma.
'Ö nu 'ö -gblü Yesu 'dhiö.
26 Dhebɔ 'ö bhë yaa kë Izlaɛlö -sɛ 'gü 'në 'ka, -yö -go Fenisi, Sili -sɛ 'gü;
'yö ̱bhɛa Yesu -dhë kö -yaan -zuu yaa bho ö 'dhu 'gü.
27 'Yö Yesu -yö 'wun ̱zuan' -zɔn dhebɔ bhë -a -dhë ̱nɛɛ: «-Bhö ü ̱kwaa'
'në -nu -zü ̱kun, -wo -bhöpë -bhö, bhii 'yaa -së kö -wo 'në -nu -bhöpë 'sü
-an 'dhiö -wa nu gbɛn- -nu -dhë.»
28 'Ö dhebɔ bhë 'ö- pö Yesu -dhë: «'Wun gia- -mü, n -Gɔmɛ, 'kɛɛ ̱ya kë
gbɛn- -nu 'wo pë -bhö -a -ta ̱gba ̱löö bhë, 'në -nu -bhöpë 'pee -nu 'wo
-püö -na sia- bhë ̱ya kë -wa -bhö.»
29 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-A -daa 'ü- -kë bhë -a -wun 'gü, -bhö 'yɛ ü 'zü
'ü 'dho ü -gɔ kɔɔ, -zuu yaa ̱ya 'go ü 'dhu 'gü 'saadhö.»
30 ̱Dhɛ 'ö -yɛ ö 'zü 'ö dho ö -gɔ kɔɔ, 'yö ö 'dhu yö kö -yö ̱waannu ̱süë',
kö -zuu yaa ̱ya 'go -a 'gü.

Yesu -bha gɔɔn- do 'ö- 'to 'dhö ta -sü 'ka 'ö 'yaa 'we -a -dhɛ bo -sü

31 Yesu -yö -go Tii -sɛ 'gü, 'ö bɔ Sidɔn -sɛ 'gü, 'ö nu Galile 'yipuë 'piö ̱zian'
-bɔ pödhɛ 'gɔɔ- do -sɛ 'gü -sü 'ka.
32 -Wo -nu gɔɔn- do 'ö- 'to 'dhö ta -sü 'ka, 'go mü 'ö 'yaa 'we -a 'ka -a ̱dhia.
'Wo ̱bhɛa -a -dhë kö -yö ö -kɔ kpa -a -ta kö -yaan -a -dhɛ bo.
33 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö bhɔ -a 'ka mɛ gbung 'wo bhë -an -dhë
̱taa' wo -de 'sloo 'ka, 'yö ö -kɔnëga ̱plɛ -sɔ -a 'to ̱plɛ bhë -a 'gü, 'go mü
'ö 'dhee -suö ö -kɔnëga -bha 'ö- pa -a nɛ- 'ka.
34 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö -dhɛ -ga dhang- 'gü ̱bhɛa' -sü 'ka. 'Yö ö -zo ta -a
-bha 'yena -wo 'gü 'ö ö -zo -lo, 'ö- pö: «Efata!» (-A -gɛn 'ö tɔɔ: «-Bhö 'po!»)
35 -Dhɛ do bhë -a -bha 'ö gɔɔn- 'ö bhë 'ö- 'to -nu -wo -po, 'ö- nɛ- gën -yö
-kan, 'ö yö 'wun -nu ̱blɛɛ' -sü -bha -së 'ka.
36 ̱Dhɛ 'ö ̱wa 'yɛ wo 'zü ̱wa nu, mɛ -gbaa -nu 'wo sia- -an 'piö 'ö Yesu
-ya pö -an 'plɛ -dhë kö ̱kun 'wo 'wun -nu 'wo bhë 'wo- ̱blɛɛ mɛ gbɛ -dhë.
'Kɛɛ 'wun bhë mɛ 'bha -nu -wa ̱blɛɛ mɛ -nu -dhë. ('Wun -nu 'wo bhë -an
-bindhɛ gbɛ yaa kë -dhö) 'ö bhii -ya pö -na kö ̱kun 'ka- ̱blɛɛ' kö -wa ̱blɛɛ'
-na.
37 'Tetundhe ̱va -yö -kë -an -gɔ 'wo- pö: «Së -nu 'saadhö 'ö- kë -na ̱nɛ
-a 'plɛ ̱wo -së! -Yö mɛ -nu -de gia- 'ö -an 'to 'dhö ta -sü 'ka -an 'to 'dhi -po,
'ö mɛ -nu 'waa 'we 'ö 'wo -we!»

8

Yesu -bha mɛ -lü -vuu -yiisië 'dhi -gba -sü
(Matiö 15.32-39)

1 -A 'töng 'dhö bhë -a 'ka, mɛ -gbaa va -wo -nu 'zü -dëüwo, 'wo nië
Yesu -zü. Dhɛ 'ö -kë nɛ, -bhöpë gbɛ 'yaa kë -an -gɔ bhë, 'ö Yesu -yö ö
-bha guë' -nu dhɔɔ -kë, 'ö- pö -an -dhë:
2 «Mɛ -nu 'wo nɛ, -an 'yena -yö n kë -na, bhii -dhɛkpaɔyi kë -yaaga -naa
'ö nɛ, 'wo n 'piö zö, 'ö -bhöpë gbɛ 'yaa -an -gɔ gbɔ.
3 Ya kë nɛ -bhöpë gbɛ yaa kë -an -gɔ sia, 'ö wa 'to din 'ö nɛ -a
'ka, 'ma- pö -an -dhë -wo 'dho wo plöö -dhɛ -nu -bha, -wo -dho -püö zian
-gbloo -nu 'piö, kë 'ö waa- wo 'tëëtë bhë -a -wun 'gü, bhii mɛ 'bhaa -nu
-wo -go 'ma gbiin.»
4 'Ö- -bha guë' -nu -wa pö -a -dhë: «Kwa -dho go mɛ -nu 'wo nɛ 'töüdhö
-an -bhöpë 'ka 'më, -dhɛ 'ö mɛ gbɛ 'yaa- -bha zö nɛ -a 'gü i?»
5 'Ö Yesu -yö -an dhɛɛkpɔdhe -kë nɛɛ: «Bluu'- bhɛ dhë 'ö ka -gɔ -ɛ?»
'Wo- pö -a -dhë: «Bluu'- bhɛ 'slaplɛ.»
6 'Ö- pö mɛ -gbaa -nu 'wo bhë -an -dhë -wo yaannu sia-. 'Go mü 'ö
bluu'- bhɛ 'slaplɛ bhë 'ö- sü, 'ö -Zlan zuö pö -a -ta, 'ö- kaan, 'ö- nu ö -bha
guë' -nu -dhë kö -waan -glu mɛ -nu 'wo bhë -an 'ka. 'Ö- -bha guë' -nu
-wa -glu -an 'ka.
7 'Yuö- 'në 'sɛɛn- 'bhaa -nu -wo -kë -an -gɔ mü. Dhɛ 'ö Yesu -yö -Zlan
zuö pö -a -ta, 'ö- pö ö bha guë' -nu -dhë, -wa -glu mɛ -nu 'wo bhë -an 'ka
'zü.
8 Mɛ 'ö -dhö -yö pë -bhö, 'ö- 'bhaa -yö to, 'ö- -bha guë' -nu -wo dho
-bhöpë 'kluklu -nu 'wo to bhë -an kpasɛn pa -sü 'slaplɛ 'ka.
9 Mɛ -nu 'wo -kë mü -wo -mɔ mɛ -lü -vuu -yiisië -bha. Dhɛ wa yën 'ö
Yesu -ya pö -an -dhë -wo 'dho.
10 -Dhɛ bhë nɛ 'wo to -a -bha, 'ö Yesu waa- ö bha guë' -nu 'wo -da -a
-bha 'yitagɔ 'gü, 'wo dho Dalimanuta -sɛ 'gü.

Falizi -mɛ -nu -wo -dhidhaapë do -dhɛ Yesu -gɔ
(Matiö 16.1-4)

11 Falizi -mɛ -nu -wo -nu kö 'waan- 'slë 'kan Yesu -gɔ, 'ö waa- Yesu -nu 'wo
yö 'wun -blɛɛ wo 'ko -dhë -sü 'gü mü, 'wo- -dhɛ Yesu -gɔ kö -yö -dhidhaapë
do 'ö dho -a -zɔn nɛ -a -bha -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü -yö -go -Zlan 'piö, -a
kë.
12 'Ö Yesu -yö ö -zo -lo 'piö gbiinzë 'ka 'ö- pö: «-Më -de 'ö -kë 'ö dɛɛ nɛ
-a 'gü -mɛ -nu 'wo- 'piö kö 'wo -dhidhaapë do yö nɛ ɛ? A- -blɛɛ ka -dhë
'wun gia- 'ka: -Dhidhaapë do gbɛ 'ka 'dho kë -an -dhë!»
13 Dhɛ ya kë 'dhö, 'ö go -an 'piö mü, 'ö -da 'yitagɔ 'gü, 'ö dho 'yipuë va
bhë -a zlöö zian' 'pian gbɛ 'ka.

Falizi -mɛ -nu waa- Elɔdö, -an -bha bluubhɛɛpë
(Matiö 16.5-12)

14 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, Yesu -bha guë' -nu -zlö -yö -trö bluu'- -nu 'sü
-sü -bha. -A bhɛ do 'kpaan nɛ 'ö -kë -an -gɔ 'yitagɔ 'gü mü.
15 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka kë 'slë 'ka, 'ka ka -zo kë ka -de 'piö Falizi
-mɛ -nu waa- Elɔdö -an -bha bluubhɛɛpë -gɔ!»
16 'Ö- -bha guë' -nu -wa pö wo 'ko -nu -dhë nɛɛ: «Dhɛ 'ö -kë nɛ kwaa
bluu'- 'sü bhë, 'yö- pö -na 'dhö bhë.»
17 Dhɛ Yesu ya 'wun 'wo- blɛɛ' -na bhë -a ma, 'ö- pö -an -dhë: «-Më
'ö -kë 'ka- pö dhɛ -kë nɛ bluu'- kaa- 'sü bhë, yö -mü -i? Kaa 'wun -nu

'a- ɓlɛɛ ka -dhë bhë, -an -gɛn dɔ ɓkun ɓa? Kë- wo ka -gɔ ɓnɛ, kë 'pö ka -bha 'wunbhokoudɔdhe 'dhi -ya wo ta -sü 'ka bhë ee?

18 Ka 'yan -nu -wo -dhö; -yö -kë ɓdhë 'ö 'kaa -dhɛ yö ɓnɛɛ, 'ö ka 'to -nu 'dho -dhö, 'ö 'kaa 'wun ma ɓnɛɛ? Ka -zo 'yaa -büö ɓnɛ

19 ɓdhɛ 'ma ɓbluu'- bhɛ 'sɔɔdhu ɓkaan' gɔɔn- -nu -vuu 'sɔɔdhu 'ka -waan -an -bhö, -a 'kluklu -nu -wo to -a ɓkpasɛn pa -sü ɓdhë 'ö 'ka dhoë ɓɛ?» 'Wo- -daa -kë 'wo- pö: «-A ɓkpasɛn 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ.»

20 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «ɓDhɛ 'ma ɓbluu'- bhɛ 'slaplɛ ɓkaan' gɔɔn- -nu -vuu -yiisië 'ka, -a 'kluklu -nu 'wo to -a ɓkpasɛn pa -sü ɓdhë 'ka dhoë ɓɛ?» 'Wo- -daa -kë 'zü 'wo- pö: «-A ɓkpasɛn 'slaplɛ.»

21 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Ö ɓdhɛ 'ö 'kwa yö më 'ö 'ka- pö ɓdhɛ -kë ɓnɛ ɓbluu'- kaa- 'sü bhë, yö -mü -i?»

-Kɔ 'ö Yesu -yö 'yënngtiimɛ do -dhɛ boë Betesaida

22 -Wo -dho 'wo -lo Betesaida. -Dhɛ bhë -a 'gü, 'ö mɛ -nu -wo nu 'yënngtiimɛ do 'ka Yesu ɓdhia, 'ö 'wo ɓbhɛa -a -dhë kö -yaan 'pa -a 'ka.

23 'Ö gɔɔn- 'yënngtiizë 'ö bhë 'ö Yesu -yö -yaa -kɔ -bha, 'ö dhoë pö- ɓtaa -bha. 'Yö ö 'dhee -kan -a 'yënngdhö, 'go mü 'yö ö -kɔ -kpa -a -ta -a ɓdhɛɛ' 'kpɔ -sü 'ka ɓnɛɛ: «Ü pë -nu -yö -a?»

24 'Ö gɔɔn- 'yënngtiizë 'ö ɓsia bhë, 'yö ö 'yan po 'ö- pö: «A mɛ -nu -yö ɓnɛ 'lü -nu 'dhö, 'kɛɛ pë 'ö -kë tɔɔ -wo 'ta -sü.»

25 'Ö Yesu -yö ö -kɔ kpa 'zü -dëüwo gɔɔn- 'ö bhë -a 'yan -ta. ɓDhɛ 'ö ɓya ö -kɔ bho mü, 'ö gɔɔn- 'ö bhë 'ö -dhɛ -ga ö 'dhiö 'wa vɛɛdhö, 'ö- 'yan -yö bo, 'ö -dhɛ yö -së 'ka.

26 'Ö Yesu -ya -pö -a -dhë: «-Bhö 'dho ü -gɔ kɔɔ vɛɛdhö kö ɓkun 'ü dho plöö ɓzian'.»

Piɛɛ -bha -a pö 'ö- wo ɓnɛ Yesu 'ö tɔɔ -Zlan -bha -Yamɛ (Matiö 16.13-20; Lukö 9.18-21)

27 Yesu waa- ö bha ɓguë' -nu -wo -dho Filipö Sezale -pö -nu 'gü. -Wo -kë 'dho ɓdhia, 'ö Yesu -yö -an ɓdhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «Mɛ -nu -wa -pö dö -mü n 'ka ɛ?»

28 'Wo- -daa -kë -a -gɔ 'wo- pö: «Mɛ 'bhaa -nu -wa pö Zan Batisö -mü ü 'ka, mɛ 'bhaa -nu -wa pö 'zü Eli -mü ü 'ka, mɛ 'bhaa -nu -wa pö -Zlan -wodhiölomɛ do 'bhaa 'ö -kë 'dhiö ɓzian' -yö -mü ü 'ka.»

29 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka -de 'pö, ka- -pö dö -mü n 'ka ɛ?»

'Ö Piɛɛ -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «Ü -Zlan -bha -Yamɛ 'ka.»

30 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë 'gbee- 'ka ɓnɛɛ kö ɓkun pë 'ö Piɛɛ -ya ɓblɛɛ 'ö -gban ö -bha bhë, 'wo- ɓblɛɛ mɛ gbɛ -dhë.

Yesu -yö ö -bha ga -sü waa- ö -go ga 'gü -sü -wun -blɛɛ (Matiö 16.21-28; Lukö 9.22-27)

31 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, Yesu -yö -yö -zobüödhe -nu ö bha ɓguë' -nu -dhë -sü -bha 'ö- pö: «Pë dho kë 'ö tɔɔ ma 'a Mɛgbö 'ka, n 'klo- -dho bhɔ ɓva. -A -gɛn 'ö tɔɔ mɛ ziizii -nu, slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu waa- Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu waa 'dho we n -wun -bha. -A -wun 'gü, -wo -dho n zë. -A -dhɛkpaɔyi kë -yaaga bhë 'a dho go ga 'gü.»

32 -Yö 'wun -nu 'wo ɓnɛ -a -blɛɛ -an -dhë, 'ö bɔa plöö ö ɓgɛan'.

ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, Piɛɛ -ya -dhɛ ö 'sloo 'ka, 'ö- pö -a -dhë: «Kö ɓkun 'ö 'wun ɓsuu'- 'ö ɓnɛ 'ü- ɓblɛɛ!»

33 'Kɛɛ Yesu -yö -dhië ö -zü, 'yö ö bha ɓguë' -nu -ta -ga, 'go mü 'ö- pö Piɛɛ -dhë 'gbee- 'ka ɓnɛɛ: «-Bhö yö 'ma 'ü 'go n 'sɔɔ, Satan, bhii ü -bha -zotadhe

'yaa kë ̱nɛ -Zlan -bha 'dhö, 'kɛɛ -yö -kë ̱nɛ mɛ 'bhee- -bha -zotadhe 'dhö ̱zian'!»
34 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, Yesu -yö mɛ -gbaa -nu waa- ö bha ̱guë' -nu ̱dhɔɔ -kë, 'ö- pö -an -dhë: «̱Ya kë ̱nɛ mɛ -ya 'piö kö -yö ziö n 'piö, kö -yö ö bo -zo -ta ɔ̈ -de -wun 'gü -sü 'ka, yö do bhë 'zü, -yö ̱wa -bhö ̱nɛ -kɔ 'a dho ̱wa -bhö -a 'ka bhë -a 'dhö.
35 Bhii mɛ 'ö- 'piö kö 'yö -kë -a 'gü -sü kë ö ̱deë', yö 'ka 'dho -a yö, 'kɛɛ mɛ 'ö 'dhoë- ö -zo bho ɔ̈ -de -wun 'piö n -wun waa- 'wuntaɔsë -an -wun 'gü, -yö -dho -kë -a 'gü -sü yö.
36 -Yö -dho kë -së mɛ 'bhee- -bha 'ka kö -yö 'kpongtaapë 'plɛ yö, kö -a nii -zë 'gü ̱ya ̱siö'- -a?
37 -Më 'wo dho -mɔ -a -bha kö -waan -a nu mɛ 'bhee- -dhë kö -yaan ö nii -ta bɔ -a 'ka ɛ?
38 'Ö mɛ ̱ya lë- kë n -gɔ, 'iin n -wo -nu -gɔ, ̱dɛɛ ̱nɛ -a 'gü -mɛ -nu 'waa 'to wo -wo -ta -Zlan -dhë 'ö 'wo 'wun yaakëmɛ -nu 'ka bhë -an ziën, ̱ya kë 'dhö 'pö, ma Mɛgbö -de 'pö, yi 'a dho nuë n Dë -bha 'tɔbhɔdhe, waa- -a -bha bɔmɛ -nu 'slöɔ̈slö -an 'ka, a -dho lë- kë mɛ bhë -a -dhë 'pö.»

9

1 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «A- -pö ka -dhë 'wun giagia 'ka ̱nɛɛ: Mɛ 'bhaa -nu -wo ka 'piö zö, waa 'dho ga kö -an 'yan yaa -kpën -Zlan -bha -gludëdhɛ këdhɛpö -bha -nu 'piigbeedhɛ 'ka -sü -bha.»

Yesu -bha -dhië bun gbɛ 'gü -sü
(Matiö 17.1-13; Lukö 9.28-36)

2 ̱Dhɛ -dhɛkpaɔyi 'slado ̱ya ziö, 'ö Yesu -yö Piɛɛ 'dhö, Zakö 'dhö, waa-Zan, 'ö -an sü ö 'piö, 'wo dho -tɔn do ̱gbiin tuö wo 'sloo 'ka. 'Ö Yesu -yö -dhië bun gbɛ 'gü -an wö 'dhiö mü,
3 'ö- -bha sɔ -nu -wo -kë 'puu; -a -bha -kë 'puu -sü bhë, mɛ -kɔ -mɔa -pë 'yaa -mü 'kpongtaa zö kö -yaan sɔ 'zlu -yaan bhɔ ̱nɛ -kɔ bhë -a 'dhö.
4 'Ö to mü, ̱guë' -nu -yaaga 'wo bhë, 'wo Eli waa- Moizö -an yö kö waa-Yesu -nu -wo 'wun ̱blɛɛ' -na wo 'ko ̱bhaa.
5 'Ö Piɛɛ -ya pö Yesu -dhë: «N -Gɔmɛ, ̱yö -së kö 'kwa to zö. -Kwa sɔ 'kɔ -yaaga dɔ, ü -bha -yö kë do, Moizö -bha -yö kë do, Eli -bha -yö kë do.»
6 Pë 'ö dhoë- -a ̱blɛɛ'- yaa- dɔ ö -de -gɔ, bhii ̱guë' -nu ̱plɛ 'wo to waa-yö gia-, 'siö ̱va -yö -kan -an 'gluu.
7 'Ö dha kpö do -yö nu, 'ö- 'bin -yö sɔ -an -ta. 'Ö -wo do -yö bɔ dha kpö bhë -a 'gü 'ö -we ̱nɛɛ: «Mɛ 'ö ̱nɛ 'ö tɔɔ n Gbö (do 'ö n -gɔ) 'ö- -dhɔ -yö n -kë ̱duö. -Ka ka 'to 'to -a -wo -bha!»
8 -Dhɛ do bhë -a 'gü, ö ̱guë' -nu 'wo bhë 'wo -dhɛ -ga wo -zü 'to; waa mɛ gbɛ yö gbɔ, -a 'ke yaa kë Yesu -de 'sloo 'ka wo 'piö mü.
9 -Wo -kë 'go ̱dhia -tɔn bhë -a tuö kö -wo ̱yɔɔ' -na, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Kö ̱kun 'ö pë -nu 'ka -an yö ̱nɛ, 'ka- ̱blɛɛ mɛ gbɛ -dhë, -yö 'dho -yö yë ma 'a Mɛgbö 'ka, n -ma -go ga 'gü -yi -bha.»
10 'Ö -wo bhë 'wo- ma -a -ta. 'Kɛɛ -wa -pö wo 'ko -nu ziën ̱nɛɛ: «-Go ga 'gü -sü ̱nɛ, -a -gɛn 'ö tɔɔ -më -ɛ?»
11 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'wo Yesu ̱dhɛɛ' kpɔ 'wo- pö: «-Më 'ö -kë 'ö kwa -bha tɔnggɔmɛ -nu ̱waa- pö Eli -dho nu kö pë mɛ 'ö dho kë -yaan ̱tun kë -na -ɛ?»
12 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Eli -de -yö -dho nu 'dhiö ̱kun kö -yaan pë 'plɛ ̱baa', 'kɛɛ -më -kë 'ö -Zlan -bha 'sëëdhɛ ̱bɛɛn' -wo -ya pö Mɛgbö 'klo- -dho bhɔ ̱gbaɔnsü, 'go mü 'ö mɛ -nu dhö 'yan ̱ziö' ̱kaa' ɛ?

13 'Kɛɛ a- -pö ka -dhë ɲɛɛ: Eli -de ɲya nu 'saadhö. 'ö mɛ -nu -wa kun
yaa ɲnɛ -kɔ 'ö ɲdhië' -an -dhë -a 'dhö ɲnɛ -kɔ 'ö ɲbɛɛn -sü 'ka -a -wun 'gü
-Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü bhë -a 'dhö.»

-Kɔ 'ö Yesu -yö -zuu yaa bhoë 'në do 'gü
(Matiö 17.14-21; Lukö 9.37-43a)

14 ɲDhɛ 'ö ɲwa nu, ɲwa -lo ɲguë' mɛ -nu 'wo to -an 'piö, -wo mɛ gbung
ɲva waa- Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu -yö -an 'piö mü, kö -wo 'wun -nu
ɲblɛɛ' -na wo 'ko 'piö.

15 ɲDhɛ 'ö -an 'yan ɲya -kpën Yesu -bha, (bhii -a -bha nu mü -sü bhë yaa
kë -an 'yaan 'ka), 'wo -bla sü 'wo dhoë -a -gɔ zian- kö -waan -mɛɛ kaa.

16 ɲDhɛ Yesu ɲya -lo ö bha ɲguë' -nu 'piö, 'ö -an ɲdhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «-Më
-wun 'ö kaa- mɛ -nu 'wo ɲnɛ, 'ka- ɲblɛɛ' -na bhë ɲɛ?»

17 'Ö gɔɔn- do 'ö -kë mɛ gbung 'gü mü, 'ö- -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «N -Gɔmɛ,
a -nu n gbö 'ö ɲnɛ -a 'ka ü ɲdhia, bhii 'ö tɔɔ -zuu yaa -ya 'gü, 'ö 'yaa 'we -a
-bha -a -gɔ kö -yö 'we.

18 'Ö -dhɛ 'saadhö 'ö ɲya -püö -a -ta -a -bha, 'ö- -zuö sia-. ɲYa kë 'dhö 'ö-
'dhee 'vuu dɔ -a dhiö 'wa -gbɔudhö kö -yö ö 'sɔn -nu -bhö -na, kö ɲya dɔ
zɛɛndhö. 'Ö 'a ɲbhɛa ü bha ɲguë' -nu -dhë kö -waan -a bho -a 'gü, 'kɛɛ -an
-kɔ yaa -mɔ -a bho -a 'gü -sü -bha.»

19 'Ö Yesu -ya pö ö bha ɲguë' -nu -dhë: «'E, ɲzuö' 'glɔɔglɔ -mɛ -nu 'ka
ɲnɛ! 'Töng ɲdhë 'a dho -a sü kö 'kwaan- kaa kwa 'ko ɲbhaa ɲɛ? 'Töng ɲdhë
'a dho -a sü 'zü kö 'aan- ka bun -a 'ka ɛ?»

ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, 'ö- pö: «-Ka nu 'në bhë -a 'ka n ɲdhia!»

20 'Ö mɛ -nu -wo nu 'në bhë -a 'ka, -a ɲdhia. ɲDhɛ 'ö -zuu yaa ɲya ö 'yan
dɔ Yesu -bha, 'ö 'në bhë 'ö- ɲzaan 'zan 'gbee- 'ka, 'ö- -zuö sia- 'ö yö ɲglöng
'glö -sü 'gü kö -a 'dhee 'vuu ɲya dɔ -gbɔudhö.

21 'Ö Yesu -ya dë ɲdhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «ɲDhɛ 'ö -ya -a -bha ɲnɛ, -a -dhɛ ɲya
ɲglɔɔ ɲa?»

'Ö- pö: «-Yö -ya -a -bha -a 'nëdhɛ 'gü.

22 'Ö- 'bhaa -nu ɲya kë 'ö -zuu yaa -ya -zuö 'siö 'iin yiö -dhɛ -nu -bha kö
'yaan- -a zë. 'Ö ɲya kë ɲnɛ ü -kɔ -yö -mɔ -a -bha 'üën- pë 'bhaa kë, -bhö
nu yi -dhë, n dë, 'ü yi 'yena yö!»

23 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü- -pö n -dhë, n -kɔ -mɔ -a -bha -i? Ma ɲnɛ 'a
dho ü ɲdhɛɛ' kpɔ ɲzian' ɲnɛ, ü -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -kɔ -yö -mɔ -a
-bha -a? 'Kɛɛ -yö kë ü 'yaan: Mɛ 'ö -Zlan -wun -dhɛ 'wun gia-, -yö -dho pë
'plɛ kë.»

24 -Dhɛ do bhë -a 'gü 'ö 'në bhë 'ö- dë -yö -gbla 'ö- pö: «'Ma -Zlan -wun
-dhɛ 'wun gia-, 'kɛɛ -bhö nu n -dhë, bhii 'ö tɔɔ n -ma -zo yö -sü bhë ɲyö
'tee!»

25 ɲDhɛ Yesu ɲyaa- yö ɲnɛ mɛ -gbaa -nu -wo nu -na -bla 'ka wo 'piö mü,
'ö 'wun ɲblɛɛ -zuu yaa bhë -a 'ka 'gbee- 'ka 'ö- pö: «-Zuu yaa 'ö 'yaa 'we -a
-bha 'në ɲnɛ -a -gɔ kö -yö 'we, 'iin kö -yö 'wun ma ɲnɛ, a- -pö ü -dhë 'ü 'go
'në 'ö ɲnɛ -a 'gü! 'Go mü kö ɲkun 'ü nu -a 'gü gbɔ!»

26 'Ö -zuu yaa 'ö bhë 'ö yö ɲgblaa 'gbla -sü 'gü, 'ö 'në bhë 'ö- ɲzaan zan
'gbee- 'ka -yaan ɲtun 'go -na -a 'gü. 'Në 'ö bhë -yö -kë ɲnɛ mɛ ɲya ga -a
'dhö, 'ö ɲdhɛ 'to zlöö kö mɛ 'bhaa -nu 'wo -kë mü -wa pö -na: «ɲYa ga.»

27 'Ö Yesu -yö -ya -a -kɔ -bha, 'ö- ɲluu; 'yö ɲluu 'ö dɔ ö -gɛn -ta.

28 ɲDhɛ Yesu ɲya 'dho ɲya -lo kɔɔ, 'ö waa- ö bha ɲguë' -nu ɲwa 'to wo
'sloo 'ka, 'wo- ɲdhɛɛ' kpɔ ɲnɛɛ: «-Më 'ö -kë 'ö yi -kɔ yaa -mɔ -zuu yaa 'ö
bhë -a kë -sü -bha -ɛ?»

29 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- -pö: «Bhɛa' -sü dosɛn 'kpaan nɛ 'ö
dho -mɔ -a -bha kö -yaan -zuu yaa suu'- 'ö nɛ -a kaa mɛ -nu 'gü.»

Yesu -bha ö bha ga -sü waa- ö bha -go ga -sü -wun -blɛɛ 'zü -dëüwo -sü
(Matiö 17.22-23; Lukö 9.43-45)

30 -Wo -go -dhɛ 'ö bhë -a 'gü 'wo dho; 'kɛɛ -wo -bɔ Galile -sɛ 'gü. 'Ö Yesu
'yaa- 'piö kö -dhɛ 'ö- -bha mɛ -nu -wa dɔ.

31 Bhii -yö -kë ö bha guë' -nu daan' -sü 'gü, 'ö- pö -an -dhë: «Ma 'a
Mɛgbö 'ka, -wo -dho n dɔ mɛ -nu kwɛɛ, 'ö 'wo n zë; 'ö- -dhɛkpaɔyi -yaaga
-naa bhë 'a goë ga 'gü.»

32 'Kɛɛ -a -bha guë' -nu waa -wo 'ö bhë -a -gɛn dɔ, 'ö 'suö -yö -an -kë 'zü
-a dhɛɛ' 'kpɔ -dhiadhö.

Dö 'ö tɔɔ mɛ va ɛ?
(Matiö 18.1-5; Lukö 9.46-48)

33 'Wo dho 'wo -lo Kapɛɛnaɔmë. Dhɛ wa 'dho wa -sɔ kɔɔ, 'ö Yesu -yö
ö bha guë' -nu dhɛɛ' -kpɔ 'ö- pö: «-Më -wun -nu 'ka -kë -a blɛɛ' dhia
zian -gbloo 'piö nɛɛ ɛ?»

34 'Kɛɛ -wo wo 'dhi -yö 'kuë-, bhii zian -gbloo 'piö, -wo -kë mɛ 'ö dho kë
mɛ va 'ka wo ziën -a -wun blɛɛ' dhia.

35 Dhɛ ya kë 'dhö, Yesu -yö yaannu, 'ö ö bha guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga
plɛ 'wo bhë, 'yö -an dhɔɔ -kë, 'ö- pö -an -dhë: «'Ö ya kë nɛ mɛ -yö
-dhö kö -yö kë mɛ va 'ka, kö -yö kë -de -dho sia- -mɛ, waa- yuö -kë mɛ 'plɛ
'dhiö -mɛ 'ka.»

36 'Go mü 'ö 'në 'tee do sü, 'ö- dɔ -an wö 'dhiö, 'ö- sü 'ö- -ya ö 'gban -ta
dhuö, 'ö- pö -an -dhë:

37 «Mɛ 'ö 'dhoë- mɛ -nu 'ö -an suu'- -yö -kë nɛ 'në nɛ -a 'dhö, -a mɛ do
-nia kun n -wun 'gü, kö ya ma gia- n -nia 'kun. 'Ö mɛ 'ö 'dhoë- n -nia kun,
kö ma do kun 'yö n -nia kun, 'kɛɛ kö mɛ 'yö n bɔ bhë, yaa- -nia 'kun.»

Mɛ 'ö yaa nu kwa -gɔ kö kwaa- mɛ -mü
(Lukö 9.49-50)

38 Dhɛ ya kë 'dhö, 'ö Zan -ya pö Yesu -dhë: «Yi -Gɔmɛ, yi gɔɔn- do -yö
kö -yö -zuu yaa bho -na mɛ 'gü ü 'tɔ 'ka, 'ö 'yi- pö -a -dhë kö kun 'ö- -kë
'dhö gbɔ, 'ö tɔɔ 'yaa kwaa- mɛ 'ka.»

39 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «Kö kun 'ka- pö -a -dhë -abi', bhii
mɛ 'ö -dhidhaapë -kë n 'tɔ 'ka yaa 'dhö to -dhɛ do bhë -a -bha kö -yaan
'wun yaa blɛɛ'- n -gɔ.

40 'Ö tɔɔ mɛ yaa nu kwa -gɔ, kö kwa -mɛ -mü.

41 'Ö mɛ 'ö 'dhoë- 'yi -kɔɔ do nu ka -dhë ka -bha -kë Klito -bha mɛ -nu 'ka
-sü -wun 'gü, a- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: -A 'kian 'ka 'dho kun -këdhösü
'ka.»

Sɔɔn yaa -bha -dho 'dhiö -sü
(Matiö 18.6-9; Lukö 17.1-2)

42 'Yö Yesu -ya pö 'zü: «Mɛ -nu 'wo wo -zo yö n -ma bhë, mɛ 'ö 'dhoë- -a
'në do 'kpaan -de -dian, -yaan -püö sɔɔn yaa 'gü, yö -së -a -bha 'ka kö
-wo -guö kpö va do -klu -a bhɔ -bha, -wa -zuö 'yoo bhaa.

43 'Ö ya kë nɛ ü -kɔ 'ö ü -da sɔɔn yaa 'gü, kö -bhö -a 'klu 'kan! Yö -së
ü -bha 'ka kö ü -da toëpö -kë -a 'gü -dhɛ -bha ü -kɔ do 'ka 'ö zië' ü -kɔ
plɛ -bha -to mü -sü 'ü dhoë glöötiaandhö, 'siö 'ö 'yaa dhuu' 'gbɛɛdhö -a
'gü -sü -ta.

44 [-Dhɛ bhë -a 'gü nɛ 'ö nɔ -nu 'wo mɛ bun -bhö 'ö 'waa ga, waa- 'siö 'ö
'yaa dhuu' 'gbɛɛdhö bhë 'wo- -bha.]

45 'Ö ɖya kë ɖnɛ ü -gɛn 'ö ü -da ɖsɔɔn yaa 'gü, kö -bhö -a 'klu 'kan! ɖYö
-së ü -bha 'ka kö 'ü -da ɖtoëpö -kë -a 'gü -dhɛ -bha ü -gɛn do 'ka 'ö ɖzië' ü
-gɛn ɖplɛ -këdhösü 'ü dhoë ɖglöötiaandhö ['siö 'ö 'yaa ɖdhuu' 'gbɛɛdhö -a
'gü bhë -a -ta.
46 -Dhɛ bhë nɔ -nu -wo mɛ -nu bun -bhö 'ö 'waa ga, waa- 'siö 'ö 'yaa
ɖdhuu' 'gbɛɛdhö bhë -wa -bha.]
47 'Ö ɖya kë ɖnɛ ü 'yanga 'ö ü -da ɖsɔɔn yaa 'gü, kö -bhö -a bho mü; ɖyö
-së ü -bha 'ka kö 'ü -da -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö 'gü ü 'yanga do 'ka, 'ö ɖzië'
ü 'yanga ɖplɛ -to ü -bha -sü, 'ü ɖzong -a 'ka ɖglöötiaandhö 'siö 'gü bhë -a
-ta.
48 -Dhɛ bhë -a 'gü, nɔ -nu 'wo mɛ bun -bhö 'ö 'waa ga, waa- 'siö 'ö 'yaa
ɖdhuu' 'gbɛɛdhö bhë, -wa -bha.
49 Bhii -kɔ do 'ö kweezö 'dhö pë -nu 'kun -na -a 'ka bhë, 'ö 'siö -dho -a kë
-a 'ka mɛ -nu 'gü.
50 Kweezö -yö pë do -së 'ka, 'kɛɛ 'ö ɖya kë ɖnɛ kweezö din 'yaa- -bha, ka
-dho -a kë -kɔklë kö -a din -yö kë -a -bha 'zü -i? ɖDhɛ 'ö 'dhö, kö ka -bha
kweezö -yö kë ka 'gü, 'ka -tosiadhe kë ka 'ko -nu ziën ɖzuöyagluu 'ka.»

10

Yesu -bha mɛ ɖdaan' -wo 'ö -gban gɔɔn- waa- dhebɔ -an -go 'ko 'piö -sü -bha
(Matiö 19.1-12; Lukö 16.18)

1 Yesu waa- ö bha ɖguë' -nu -wo -go -dhɛ 'ö bhë -a 'gü, 'ö 'wo dho Zude
-sɛ 'gü. 'Go mü 'ö 'wo dho 'yiga 'wo- -dhɛ Zuudɛn -a ɖzlöö ɖzian'. -Dhɛ bhë
-a 'gü 'zü -dëüwo, mɛ -gbaa ɖva 'wo ɖnië -a -zü mü. 'Ö Yesu -yö yö mɛ -nu
ɖdaan' -sü -bha 'zü ɖnɛ -kɔ ɖya kë 'ö- ɖkaa' -kplawo bhë -a 'dhö.
2 Falizi -mɛ 'bhaa -nu -wo -yɔɔn -a -bha kö 'waan- 'slë 'kan -a -gɔ, 'wo-
pö -a -dhë: «Kwa -bha tɔng -yö -we -a -bha kö gɔɔn- -yö ö bɔɔ bho 'blü a?»
3 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ ɖdhɛɛ' -kpɔ -an -gɔ -sü 'ka 'ö- pö: «-Më 'ö
Moizö -ya pö 'ka- kë ɖɛ?»
4 'Wo- pö -a -dhë: «Moizö -ya -pö gɔɔn- -yö 'dhoë- dhebɔ bho 'blü -ya
-bho 'blü 'sëëdhɛ kë -ya kpa -a -bha -ya kaa.»
5 ɖDhɛ ɖya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Moizö -yö tɔng 'ö 'dhö bhë
-a -nu ka -wun 'gü 'dhö 'ö tɔɔ ka ɖgɔü' ɖyö 'gbee-.
6 'Kɛɛ -a züdɔyi 'ka ɖdhɛ -Zlan ɖya pë 'plɛ -kë, pë 'ö ɖbɛɛn' -sü 'ka -Zlan
-bha 'sëëdhɛ 'gü 'ö tɔɔ -yö gɔɔn- waa- dhe -an -da.
7 -A -wun 'gü gɔɔn- -dho kan ö dë waa- ö dhe -an -bha, 'ö waa- ö bɔɔ 'wo
-tosiadhe -kë wo 'ko 'piö,
8 'Ö -dhɛ 'wo- -bha ɖplɛ 'wo -kë mɛ -lü do 'ka.» 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «ɖYa
kë 'dhö kö 'waa ɖplɛ gbɔ, 'kɛɛ kö ɖwa kë mɛ -lü do 'ka ɖzian'.
9 Kö ɖkun 'ö pë 'ö -Zlan ɖyaa- ɖnëng 'kuë- bhë 'ö- mɛ gbɛ -ya -kan 'kuë-!»
10 ɖDhɛ ɖwa 'dho kɔɔ, 'ö- -bha ɖguë' -nu -wa ɖdhɛɛ' kpɔ 'wun bhë -a 'ka
'zü -dëüwo.
11 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Gɔɔn- 'oo gɔɔn- 'ö ɖya ö bɔɔ kë
ɖya dhebɔ gbɛ 'sü, kö ɖya ɖsɔɔn yaa kë dhebɔ -blɛɛzë 'ö- -kë -a -gɔ bhë -a
'ka.
12 -Kɔ do bhë -a 'ka 'pö, dhebɔ ɖya 'go ö ɖgɔn 'piö ɖya gɔɔn- gbɛ 'sü, kö
ɖya ɖsɔɔn yaa kë ö -gɔn -blɛɛzë bhë -a 'ka 'pö.»

Yesu -bha 'dhuë- -kpɔ 'në 'sɛɛn- -nu -bha -sü
(Matiö 19.13-15; Lukö 18.15-17)

13 Mɛ -nu -wo -nu wo -bha 'në -nu 'ka Yesu 'piö kö -yaan ö -kɔ kpa -an
-ta 'dhuë- -kpɔ -an -bha -sü 'ka, 'kɛɛ Yesu -bha ̱guë' -nu waa 'we -a -bha
-an -gɔ.
14 ̱Dhɛ Yesu ̱ya -an yö, -yö -kë -a -dhë yaa ö bha ̱guë' -nu buën- ̱zian'
'ö- pö: «-Ka ka ̱kwaa' 'në 'sɛɛn- -nu -zü -wo nu n 'piö, kö ̱kun 'ka -an -kë!
Bhii -Zlan -bha -gludëdhɛ -yö mɛ -nu 'wo -kë ̱nɛ -an 'dhö -an -bha 'ka.
15 A- -blɛɛ ka -dhë 'wun gia- 'ka ̱nɛɛ: Mɛ 'oo mɛ 'ö yaa 'we -Zlan -bha
-gludëdhɛ -wun -bha ̱nɛ 'në -nu 'wo ̱nɛ -an 'dhö, yaa 'dho -da -a 'gü
'gbɛɛdhö.»
16 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö 'në -nu 'wo bhë, 'ö -an -sü 'ö -an kpa ö -tong -ta
'ö ö -kɔ kpa -an -ta do do 'ka 'dhuë- -kpɔ -an -bha -sü 'ka.

'Wun 'ö -gban ̱bhɔɔmɛ -bha -da -gludëdhɛ 'gü -sü -bha (Matiö 19.16-30; Lukö 18.18-30)

17 ̱Dhɛ Yesu waa- ö bha ̱guë' -nu 'wo dhoë- -da zian -ta, gɔɔn- do -yö
-nu -bla 'ka, 'ö -lo ö kpɔn 'gü -a 'dhiö, 'ö ̱dhɛɛkpɔdhe -kë -a -gɔ 'ö- pö: «N
-gɔmɛ këwunsëëzë, -më 'a dho -a kë kö 'aan- -da ̱toëpö -kë -a 'gü -dhɛ
-bha -ɛ?»
18 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Më 'ö -kë 'ü n -dhɛ mɛ këwunsëëzë -ɛ? ̱Ya
'kan -Zlan -bha, këpësëmɛ gbɛ 'yaa -dhö.»
19 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë 'zü: «Tɔng -nu 'wo -kë -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü:
Kö ̱kun 'ü mɛ zë, 'ü dhebɔ gbɛ ̱mɛɛ 'iin 'ü gɔɔn- gbɛ ̱mɛɛ, 'ü ̱kwaan, 'ü
̱sua -kë ü -ya 'yɔɔ -gɔ, 'ü pë sü ü -ya 'yɔɔ -nu -gɔ -an -püö -sü 'ka; 'ö- 'bhaa
-yö -kë 'zü -bhö ü dë waa- ü dhe -an ̱bhlë -ya bhë 'ü -an -dɔ -a?»
20 'Ö gɔɔn- 'ö bhë 'ö- -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «N -gɔmɛ, a tɔng -nu 'wo bhë
-an 'plɛ -kun n 'nëdhɛ 'gü 'ö dhoë 'ö yöë ̱dɛɛ -bha.»
21 'Ö Yesu -ya -ga -dhɔ 'ka, 'ö- pö -a -dhë: «Pë do -wun -yö ̱tun ü -gɔ mü,
'ö tɔɔ 'ü 'dho 'ü ü bha pë -nu 'wo ü -gɔ 'ü -an 'dhɔɔ dɔ, 'ü- 'wëüga -nu bhë
'ü- -glu 'fɛɛmɛ -nu 'ka, 'ü nu 'ü ziö n 'piö! ̱Ya kë 'dhö, ü bha ̱bhɔɔpë -nu
-wo -dho kë dhang- 'gü!»
22 'Kɛɛ gɔɔn- 'ö bhë ̱dhɛ Yesu -wo -nu 'wo ̱nɛ ̱ya -an ma, 'ö- ̱zuö' -yö
̱kaan 'kuë, 'ö -ziö wösiödhe 'ka, bhii 'ö tɔɔ -yö -kë ̱bhɔɔzë ̱duö. 'Ö yaa
'we -a -bha kö ö -bha ̱bhɔɔpë -nu 'dhɔɔ dɔ.
23 'Ö Yesu -yö mɛ -nu 'wo ̱nië -a -zü bhë -an -ta -ga. 'Go mü 'ö- pö ö bha
̱guë' -nu -dhë: «̱Bhɔɔmɛ -bha -da -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö 'gü -sü ̱yö
'gbee-!»
24 'Ö 'tetundhe ̱va -yö -kë -a -bha ̱guë' -nu -gɔ 'wun -nu 'ö- ̱blɛɛ bhë
-a -wun 'gü.
'Kɛɛ Yesu -ya -pö -an -dhë 'zü: «Ma 'në -nu, ̱bhɔɔmɛ -bha -da -Zlan -bha
-gludëdhɛ -pö 'gü -sü ̱yö 'gbee-!
25 -Yɔɔnmia -bha -bɔ miiga 'dhi 'gü -sü ̱yö 'gbee- 'dhö, 'kɛɛ ̱bhɔɔmɛ
-bha -da -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö 'gü -sü ̱yö 'gbee- 'zü 'ö ̱zië' -yɔɔnmia
-bha -bɔ miiga 'dhi -bha -sü -ta.»
26 'Ö- -bha ̱guë' -nu -bha 'tetundhe -yö -ziö ̱gɔü' 'zü ̱gbaɔnsü 'ka, 'wun
-nu 'ö- ̱blɛɛ' -na bhë -an -wun 'gü, 'wo yö wo 'ko ̱dhɛɛkpɔdhe kë -sü -bha
-a pö -sü 'ka ̱nɛɛ: «̱Dhɛ 'ö 'dhö kö dö 'ö tɔɔ dhamɛ 'sa?»
27 'Ö Yesu -yö -an -ga, 'ö- pö -an -dhë: «-Yö pë 'ö mɛ -nu -kɔ 'yaa -mɔ -a
-bha -a 'ka, 'kɛɛ -Zlan -kuënkapë 'yaa 'dhö, bhii 'ö tɔɔ -Zlan -yö -mɔ pë 'plɛ
kë -sü -bha.»
28 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, Piɛɛ -ya -pö -a -dhë: «-Bhö ü 'to 'to, 'yië yi -bha pë
'plɛ 'to sia-, 'ö 'yië ziö ü 'piö!»

29 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka mɛ 'oo
mɛ ɓya ö bha 'kɔ 'to, ɓya ö dheglu 'në gɔɔn- -nu, 'nëdhoo -nu, ö dhe, ö dë,
ö bha 'në -nu, ö -bha ɓbhlöödhɛ -nu 'to n -wun waa- 'wuntaɔsë -an -wun
'gü,
30 -yö -dho 'kɔ -nu, dheglu 'në gɔɔn- -nu, 'nëdhoo -nu, ö dhe -nu, ö bha
'në -nu, ö -bha ɓbhlöödhɛ -nu, -an -gwaa ɓkëng' do -zë -nu yö. 'Ö 'go mü
ka 'klo- dho bhɔ n -wun 'gü, 'ö 'töng mɛ 'ö nuë- 'zü bhë, 'ö dho ɓtoëpö -kë
-a 'gü -sü yö -a -dhɛ -bha.
31 'Kɛɛ mɛ -nu -dhɛ ɓva -dhɛ 'wo 'dhiö ɓdɛɛ ɓnɛ -a 'gü, -wo -dho kë
-tozlöömɛ -nu 'ka, 'ö mɛ -nu 'wo -tozlöömɛ -nu 'ka, 'wo dho kë 'dhiömɛ -nu
'ka.»

Yesu -bha ga -sü waa- ö -bha -go ga 'gü -sü -wun ɓblɛɛ' -sü -gwaa kë -yaaga -naa wo
(Matiö 20.17-19; Lukö 18.31-34)

32 'Yö 'wo -da zian 'ö dho Zeluzalɛmë plöö -a -ta, Yesu -yö -kë 'ta 'sü -sü
'gü ö bha ɓguë' -nu 'ö 'suö ɓya -da -an 'plɛ 'gü bhë -an 'dhiö. 'Yö ö bha ɓguë'
-nu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ 'wo bhë -an sü wo 'sloo 'ka, 'ö pë -nu 'wo 'dhoë- kë ö
'ka bhë 'ö- ɓblɛɛ -an -dhë
33 'ö- pö: «-Ka ka 'to 'to! Kwa -da -na Zeluzalɛmë -dhɛ, 'ö ma 'a Mɛgbö
'ka, 'a dho kë slabhomɛ -gɔmɛ -nu, waa- kwa -bha tɔnggɔmɛ -nu 'wo bhë
-dɔ -an kwɛɛ -mɛ 'ka, -wo -dho ga -sü -za -lo n tuö, 'go mü 'wo n dɔ mɛ -nu
'waa -Zlan -bha mɛ 'ka -an kwɛɛ.
34 'Ö mɛ -nu 'wo bhë 'wo duö 'luu sü n -ma, 'wo wo 'dhee -nu -pɛn n -ma,
'wo n -ma -klaa 'ka, -waan ɓtun n zë -na, 'ö- -dhɛkpaɔyi -yaaga -naa bhë 'a
goë ga 'gü.»

Zakö waa- Zan -an -bha pë -dhɛ -sü
(Matiö 20.20-28)

35 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, Zakö waa- Zan 'wo -kë Zebede gbö -nu 'ka bhë, 'wo
nu Yesu 'sɔɔ, 'wo- pö -a -dhë: «Yi -Gɔmɛ, yi- 'piö kö pë 'yi dhoë- -a -dhɛ ü
-gɔ ɓnɛ, 'ü- kë yi -dhë.»
36 'Ö Yesu -yö -an ɓdhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «-Më 'ka- 'piö kö 'a- kë ka -dhë -ɛ?»
37 'Ö 'wo- pö: «Yi 'ü 'dhoë- dhoë ü -bha 'tɔbhɔdhɛ këdhɛ -bha, -bhö 'we
-a -bha yi -gɔ kö 'yi -ya ü 'sɔɔ. N dheglu -yö -ya ü ɓkwɛɛ- 'gü, kö ma -de
'pö 'a -ya ü ɓkwaa- 'gü.»
38 'Yö Yesu -ya -pö -an -dhë: «Pë 'ka- -dhɛ bhë, 'kaa- dɔ ɓdhɛɛ! Ka -dho
-mɔ -a -bha kö 'yi 'güüzë 'a 'dhoë- mü bhë, 'kaan- -a mü ɓa, 'iin 'klobhɔdhe
'yi ɓsuu'- 'a 'dhoë- -da -a ɓbhaa ɓnɛ, 'kaan- -da -a ɓbhaa ɓa?»
39 'Wo- pö -a -dhë: «ɓIi-, yi -kɔ -yö -mɔ -a -bha.»
'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Wun giagia 'ka, ka -dho 'yi 'güüzë 'a 'dhoë- mü
ɓnɛ -a mü 'pö, 'ö 'go mü, 'klobhɔdhe -yi 'a 'dhoë- -da -a ɓbhaa, ka -dho -da
-a ɓbhaa 'pö.
40 'Kɛɛ ma kun 'a dho -ya -dhɛ 'ö n ɓkwɛɛ- 'gü waa- -a mɛ 'ö n ɓkwaa-
'gü, -a nu mɛ -dhë; -yadhɛ 'wo 'dhö bhë, -wo mɛ 'ö -Zlan -ya -ya -an ɓtian'
-an -bha 'ka.»
41 ɓDhɛ 'ö ɓguë' -nu 'gɔɔ- do 'wo to ɓwa 'wun 'wo- ɓblɛɛ bhë -a ma, 'wo
yö 'wun -blɛɛ Zakö waa- Zan -an 'ka -sü 'gü -naadhe 'ka.
42 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, Yesu -yö -an 'plɛ ɓdhɔɔ -kë, 'ö- pö -an -dhë: «Ka-
ɓtɛi' -dɔ ɓnɛ, mɛ -nu 'wo -an -ga -na ɓnɛ, 'sɛ ɓkɔɔnmɛ -nu 'dhö bhë, -wo
'plɔɔ -dhɛ -da mɛ -nu -ta. 'Ö mɛ -nu 'wo 'tɔbhɔmɛ -nu 'ka, 'wo mɛ -nu
ɓkɔɔn 'wo ɓzië' -naa 'gü, wo -bha -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü 'ka.

43 'Kɛɛ -kɔ 'ö ɲnɛ -a 'ka, yaa 'dho kaa ka ziën, ka -bha 'ka dho -a kë 'ö tɔɔ
ɲya kë ɲnɛ mɛ -ya 'piö 'ö kë mɛ ɲva 'ka ka ziën, kö -yö -dho kë yuö -kë ka
'dhiö -mɛ 'ka.
44 'Ö ɲya kë ɲnɛ ka ziën mɛ -ya 'piö 'ö kë mɛ 'ö dho kë 'dhiö -a 'ka, kö -yö
-dho kë yuö -kë mɛ 'plɛ 'dhiö -mɛ 'ka.
45 Bhii ma 'a Mɛgbö 'ka, n 'ka nu kö -waan yuö kë n 'dhiö, 'kɛɛ kö 'aan-
yuö kë mɛ -nu 'dhiö, 'go mü kö 'aan- n -ma -kë -a 'gü -sü nu mɛdhɛvadhɛ
-bho 'gan 'gü -sü ɲsɔnng' 'ka.»

'Wun 'ö -gban Yesu -bha 'yënngtiimɛ Batimɛɛ 'yan 'po -kɔ -bha
(Matiö 20.29-34; Lukö 18.35-43)

46 ɲDhɛ ɲya 'go mü Yesu waa- ö -bha ɲguë' -nu -wo -dho 'wo -lo Zeliko.
ɲDhɛ Yesu 'dhö ö bha ɲguë' -nu waa- mɛ -nu -gbaa 'wo go -na pödhɛ bhë
-a 'gü, 'yënngtiimɛ do 'wo- -dhɛ Batimɛɛ, 'ö -kë Time gbö 'ka, -yö -kë -ya
-sü 'ka zian -gbloo 'dhiö pë -gba -dhɛ -sü 'ka.
47 ɲDhɛ 'ö ɲyaa- ma ɲnɛ Yesu 'go Nazalɛtë -mü, 'ö -yö -we 'gbee- 'sü 'gü
ɲnɛɛ: «Yesu, Davidö gbö, -bhö n 'yena yö ɲee!»
48 Mɛdhɛvadhɛ -wo 'wun ɲblɛɛ -a 'ka, 'ö 'wo- pö -a -dhë -yö ö 'dhi yö
'kuë-; 'kɛɛ -yö -we 'zü 'gbee- 'ka 'ö- pö: «Davidö gbö, -bhö n 'yena -yö wo
ɲe!»
49 'Ö Yesu -yö ɲgbaannu 'ö- pö: «-Ka -a ɲdhɔɔ -kë!» 'Ö 'yënngtiimɛ bhë
'wo- ɲdhɔɔ -kë -a -pö -a -dhë -sü 'ka ɲnɛɛ: «-Bhö ü 'gü dɔ 'gbee- 'ü ɲluu'-!
Yesu -yö ü ɲdhɔɔ kë -na.»
50 ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, 'yö ö -bha gblang -zuö sia- -yɛidhö, 'ö ɲluu 'ö dɔ ö
-gɛn -ta, 'ö nu Yesu 'piö.
51 'Ö Yesu -ya ɲdhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «-Më 'ü- 'piö kö 'a- kë ü -dhë -ɛ?» 'Ö
'yënngtiimɛ -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «N -Gɔmɛ, -bhö -a kë kö 'a -dhɛ yö
'zü -dëüwo!»
52 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö 'dho! Ü -bha -zo -yö n -ma -sü ɲya ü -dhɛ
bo.»
-Dhɛ do bhë -a 'gü 'yö- 'yan -yö -dhɛ yö, 'ö -ziö Yesu 'piö.

11

Yesu -bha -da Zeluzalɛmë -sü
(Matiö 21.1-11; Lukö 19.28-40; Zan 12.12-19)

1 ɲDhɛ 'wo ɲyɔɔn -na Zeluzalɛmë -dhɛ 'sɔɔ, zian 'ö bɔ Bɛtefaze -pö waa-
Betani -pö -an 'piö ɲzian' -a 'ka, 'wo dho 'wo -lo -tɔn 'wo- -dhɛ Olivie -tɔn
bhë -a ɲgɛɛndhö. 'Ö Yesu -yö ö bha ɲguë' -nu ɲplɛ bɔ ö 'dhiö -a -pö -an
-dhë -sü 'ka ɲnɛɛ:
2 «-Ka 'dho plöö -dhɛ 'ö kwa 'dhiö ɲnɛ -a 'gü! 'Ka -lo mü ɲsia, ka -dho
ɲsoofang 'në 'ö mɛ gbɛ yaa -ya -a ɲtaa do ɲkun, -a yö kö -yö -klu -sü 'ka.
-Ka -a 'po 'ka nuë n ɲdhia zö!
3 ɲYa kë ɲnɛ, mɛ ɲya ka ɲdhɛɛ' 'kpɔ ɲsia ɲnɛɛ: ‹Dö 'ö- pö ka -dhë 'ka- 'po
e?›, -kaa pö -a -dhë: ‹Yi Dëmɛ -bha -wun ɲya yö -a -bha›. ɲYa kë ɲnɛ ɲya
yën -a -bha, -yö -dho ü -bha pë yɛ 'zü.»
4 ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, 'wo dho; 'ö 'wo ɲsoofang 'në do yö kö -yö -klu -sü 'ka
'kɔ 'dhiö, -kpinngga 'piö -dhɛ do -bha, -wo -kë -a 'po ɲdhia,
5 'ö mɛ -nu 'wo -kë mü, 'wo -an ɲdhɛɛ' kpɔ ɲnɛɛ: «-Më 'ka- kë -na bhë
ɲɛ? Dö 'yö- pö ka -dhë 'ka ɲsoofang 'në bhë, 'ka- 'po e?»
6 'Ö 'wo- -daa -kë -an -gɔ ɲnɛ -kɔ -de 'ö Yesu -ya pöë -an -dhë bhë -a 'dhö.
'Ö 'wo wo ɲkwaa -an -zü, 'wo dho ɲsoofang 'në 'ö bhë -a 'ka.

7 'Wo dho -a 'ka Yesu ̱dhia, 'wo wo -bha gblang -nu kpɔ ̱soofang 'në
̱taa, 'ö Yesu -yö -ya -a -ta dhuö.
8 'Ö mɛdhɛvadhɛ -wo wo -bha gblang -nu -po zian -gbloo 'piö. 'ö mɛ 'bhaa
-nu -bha -yö -kë 'dhɛ -saa -nu 'wo -an -yɛ -an 'ka, 'wo- kpɔ zian -gbloo 'piö.
9 Mɛ -nu 'wo -kë 'ta 'sü -dhiadhö -a 'dhiö waa- mɛ -nu 'wo -kë -a ̱zlöö
̱zian', -wo -kë 'gɛi kë -sü 'gü -a pö -sü 'ka ̱nɛɛ: «Kwaa- 'yoo -mü! Kwaa-
'yoo -mü! -Zlan 'tɔ kë ̱va! -Zlan -yö 'dhuë- 'kpɔ mɛ 'ö nu -a 'tɔ 'gü -a -bha!
10 -Zlan -yö 'dhuë- 'kpɔ -gludëdhɛ 'ö dho nu 'ö kwa dë Davidö -bha 'ka
bhë -a -bha, -Zlan 'ö dhang- 'gü, -a 'tɔ -yö kë ̱va!»
11 -Kɔ 'ö ̱nɛ 'ö Yesu -yö ̱daa' Zeluzalɛmë plöö, 'ö dho -Zlan -gba -a 'gü
-kɔ 'gü. ̱Dhɛ ̱ya yën -dhɛ -nu -ga ö -zü 'to -sü -bha, 'go mü, ̱yaa- yö ̱nɛ
'bin -yö 'më -na, 'ö waa- ö bha ̱guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga ̱plɛ 'wo bhë 'wo dho
Betani plöö.

Yesu -bha 'kpöü -ya figö -lü do -bha -sü
(Matiö 21.18-19)

12 ̱Dhɛ 'ö -dhɛ ̱ya 'po -an -bha -go Betani -sü 'ka, din -yö Yesu ̱kun.
13 ̱Dhɛ 'ö dɔ ̱gbiin, 'ö figö -lü do 'ö- 'dhɛ -nu -wo -kë -a tuö, 'ö- yö, 'ö
dho -kpɔɔ -a bhɛ -nu -wun 'gü ̱dhia. 'Kɛɛ -dhɛ 'ö ̱ya -lo -a -lü ̱gɛɛndhö,
-a 'dhɛ 'kpaan 'ö- yö, 'ö tɔɔ yaa kë figö bha 'töng 'ka.
14 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö figö -lü bhë -a -dhë: «Ü bhɛ gbɛ 'ka
'dho kë -dhö gbɔ kö mɛ -yaan -bhö!»
'Ö- -wo 'ö bhë, 'ö -da -a -bha ̱guë' -nu 'toodhö.

Yesu -bha -da -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü -kɔ
(Matiö 21.12-17; Lukö 19.45-48; Zan 2.13-22)

15 'Wo nu 'zü, 'wo -lo Zeluzalɛmë. 'Ö Yesu -yö dho 'ö -da -Zlan -gba -a 'gü
-kɔ 'gü, 'ö yö mɛ -nu 'wo -kë 'ma, pë -nu 'dhɔɔ dɔ -sü waa- pë -nu 'dhɔ -sü
'gü bhë -an kë -sü -bha. 'Ö mɛ -nu 'wo -kë 'wëü- -ta -bɔ ̱dhia -Zlan -gba -a
'gü -kɔ 'wëü- 'ka 'ö -an -bha 'dhɔɔ dɔ -a -ta ̱gba waa- -tönggö 'dhɔɔdɔmɛ
-nu -bha -gbloo -nu -an -lo sia-.
16 'Ö yaa 'we -a -bha mɛ gbɛ -gɔ, kö -wo bɔ pë 'vlaan 'vlaan -nu gbɛ 'ka,
-Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü.
17 'Go mü 'ö mɛ ̱daan' -wo -nu 'wo ̱nɛ -an 'ka 'ö- pö: «-Yö ̱bɛɛn' -sü 'ka
-Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ̱nɛɛ: *'Ma 'kɔ 'yö kë 'kpongtaamɛ -nu 'kpɛkpɛ -bhɛa
-a 'gü -kɔ 'ka,* 'yaa 'dhö a? -Yö -kë ̱dhë 'ö ka 'pö 'ka- kë ka -bha ̱kwaanpë
-bin -a 'gü -guö ̱duudhɛ 'ka!»
18 ̱Dhɛ 'wun bhë 'ö slabhomɛ -gɔmɛ -nu waa- tɔnggɔmɛ -nu -wa ma, 'wo
yö pë 'wo dho -a kë 'waan- Yesu zë -a ̱mɛɛ' -sü 'gü. 'Kɛɛ -wo -suö -a -dhë,
bhii 'ö tɔɔ -a -bha mɛ -nu ̱daan' -wo bhë -yö mɛ -gbaa -nu 'wo -kë -ziö -a
'piö ̱dhia bhë -an 'te tun, 'go mü, 'ö -kë -an -dhë -së.
19 ̱Dhɛ 'ö 'yiniadhɛ ̱ya dɔ, Yesu waa- ö bha ̱guë' -nu -wo -go plöö, 'wo
dho -dhɛ do 'bhaa 'gü.

'Wun 'ö -gban figö -lü 'ö Yesu -yö 'kpöü ̱yaa' 'ö 'kpɛa kun -a -bha
(Matiö 21.20-22)

20 ̱Dhɛ 'wo ziö -na -dhiadhiö tii 'gü, zian -gbloo 'piö, 'ö- -bha ̱guë' -nu
'yan -yö -kpën figö -lü 'ö Yesu -yö 'kpöü ̱yaa' bhë -a -bha kö ̱ya 'kpɛa 'kun,
̱ya 'dho ̱ya yöë ö yun -nu 'plɛ -bha.
21 'Ö Piɛɛ -zo -yö -büö pë -nu 'wo -kë 'dhiö bhë -an 'ka, 'ö- pö Yesu -dhë:
«N -Gɔmɛ, -bhö -dhɛ -ga, figö -lü 'ü 'kpöü ̱yaa' bhë, -a -dhɛ 'plɛ ̱ya 'kpɛa
'kun!»

22 'Ö Yesu -ya pö ö bha ɲguë' -nu 'plɛ -dhë: «A- -blɛɛ ka -dhë 'wun gia-
'ka: 'Ö ɲya kë ɲnɛ ka -zo yö -sü -mü -Zlan -bha, ka -kɔ -dho -mɔ -a -bha kö
-yaan pë 'plɛ kë.
23 ɲYa kë 'dhö, ka -dho -mɔ -a -bha 'kaan- pö -tɔn 'ö ɲnɛ -a -dhë: ‹'Godhɛ
'ü dɔ -a -bha bhë -a 'gü, 'ü 'dho 'ü -püö 'yoo ɲbhaa!› 'Ö -zogɔndhe yaa kë
ka ɲzuö' 'piö, pë 'ö 'ka- pö bhë, 'ka- -dhɛ 'wun gia-, kö -yö -dho kë ɲnɛ -kɔ
bhë -a 'dhö.
24 -A -wun 'gü a- -pö ka -dhë: 'Ka pë -dhɛ -Zlan -gɔ ɲbhɛa' -sü 'ka, 'ka-
-dhɛ 'wun gia- ɲnɛ 'ka- yö; pë 'ö 'dhö bhë 'ö- -de dho nu ka -dhë.
25 'Go mü 'ö ɲya kë ɲnɛ ka ɲbhɛa' -na, 'wun ɲya kë ka -zuë mɛ buëndhö,
-a -bha pë yaa -kë ka 'ka -sü -wun 'gü, -ka ziö -a -bha 'wun ɲzaa' -sü 'ö bhë
-a -ta, ka ɲbhɛa' -wo 'gü! ɲYa kë 'dhö, ka Dë 'ö dhang- 'gü bhë -yö -dho ziö
ka -bha 'wun ɲzaa' -sü -nu -ta 'pö.
26 ['Kɛɛ 'ö ɲya kë ɲnɛ, kaa ziö mɛ -nu -bha 'wun ɲzaa' -sü -nu -ta, kö ka
Dë -de 'pö 'ö dhang- 'gü bhë, yaa 'dho ziö ka -bha 'wun ɲzaa' -sü -nu -ta
'pö.]»

Yesu -bha -wogbiindhɛ 'godhɛ
(Matiö 21.23-27; Lukö 20.1-8)

27 -Wo -yɛ wo 'zü 'wo dho Zeluzalɛmë plöö 'zü -dëüwo. Yesu -yö -kë
ɲnië' ɲdhia -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'ö slabhomɛ -gɔmɛ -nu, Zuifö -nu -bha
tɔnggɔmɛ -nu waa- mɛ ziizii -nu -wo -nu Yesu 'piö,
28 'wo- ɲdhɛɛ' kpɔ, 'wo- pö: «Pë -nu 'ü- kë -na ɲnɛ, dö- pö ü -dhë 'ü- kë
ɲɛɛ?»
29 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Ma -de 'pö, a -dho ɲdhɛɛ' do kpɔ
ka -gɔ. 'Ka- -daa kë n -gɔ ɲsia, a -dho pë 'ö -kë 'a pë -nu 'wo bhë 'a -an kë
-na bhë -a -gɛn pö ka -dhë.
30 ɲDhɛɛ' bhë 'ö tɔɔ: Dö 'ö Zan Batisö bɔ ɲɛ? -Zlan -mü 'iin mɛ 'bhee- -nu
-mü e? -Kaa -daa do kë n -gɔ!»
31 'Kɛɛ -wo -yö 'wun -blɛɛ wo 'ko -dhë -sü 'gü 'wo- pö: «ɲYa kë ɲnɛ 'kwa-
pö ɲsia, -Zlan 'yö- bɔ, -yö -dho kwa ɲdhɛɛ kpɔ ɲnɛ, -më 'ö -kë kaa- -wo -dhɛ
'wun gia- -ɛ?
32 'Iin 'kwa- pö 'zü ɲsia, mɛ -nu ɲnɛ 'wo- bɔ, ɲaa' -n!...»
(Bhii -wo -suö 'sɛgümɛ -nu -dhë, 'ö tɔɔ mɛ 'plɛ -wo Zan -sü -Zlan
-wodhiölomɛ giagia 'ka.)
33 ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, 'wo- -daa -kë Yesu -gɔ 'wo- pö: «'Yiëë- dɔ.» 'Ö Yesu
-ya pö -an -dhë 'pö: «ɲƐɛ, ɲdhɛ 'ö 'dhö, kö ma -de 'pö, n 'ka 'dho pë -nu 'a
-an kë bhë -a -gɛn gbɛ pö ka -dhë.»

12

'Wun ɲzuan' 'ö -gban lɛzɛn ɲdhɛɛdhɛ -yuökëmɛ -nu 'gluyaazë -nu -bha
(Matiö 21.33-46; Lukö 20.9-19)

1 ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, Yesu -yö -yö 'wun -blɛɛ -an -dhë -sü -bha, 'wun ɲzuan'
-zɔn -an -dhë -sü 'ka 'ö- pö: «Gɔɔn- do -bha lɛzɛn ɲdhɛɛdhɛ -yö -kë -dhö.
'Ö -guö -gla ɲnië -a -zü, 'ö -glu do pɔn -drɔɔn 'yi bho -dhɛ 'ka, 'ö 'gbu 'kɔ
do dɔ mü, 'ö- dɔ lɛzɛn ɲdhɛɛdhɛ -yuökëmɛ -nu kwɛɛ, 'ö- to 'ö dho 'ta 'gü.
2 ɲDhɛ 'ö lɛzɛn -kpa -nu bho 'töng ɲya -lo, 'yö ö bha yuökëmɛ do bɔ mɛ
-nu 'wo yuö kë -na lɛzɛn ɲdhɛɛdhö bhë -an 'piö, kö -waan ö -bha -kpa nu
ö -dhë.
3 'Wo yuökëmɛ 'ö- dëmɛ -ya bɔ bhë 'wo- kun 'wo- -ma; 'go mü 'wo- -kë 'ö
-yɛ ö 'zü ö -kɔ 'kpaan 'ka.

4 'Ö lɛzɛn ɖhɛɛdhɛ dëmɛ -yö ö bha yuökëmɛ gbɛ bɔ. Yuökëmɛ mɛ 'ö nu
'zü bhë 'wo- kun 'zü, 'wo- -ma ö -gɔ -bha, 'wo 'si -nu bho -a -gɔ, 'wo- -kë
'pö.
5 'Ö lɛzɛn ɖhɛɛdhɛ dëmɛ -yö ö bha yuökëmɛ kë -yaaga -naa bɔ 'zü. 'Ö
mɛ 'ö bhë 'wo- kun 'wo- zë. -Kɔ do bhë 'wo yuökëmɛ ɖplëëzë 'wo nu, 'wo-
-kë -an -gɔ 'pö, -an mɛ 'bhaa -ma -sü waa- -an mɛ 'bhaa -nu zë -sü 'ka.
6 Mɛ do 'kpaan 'ö to lɛzɛn ɖhɛɛdhɛ dëmɛ -gɔ zlöö, 'ö tɔɔ -a gbö
-dhɔkësüzë. Yö 'ö tɔɔ mɛ -kaanta 'yö- bɔ zlöö, -a -pö ö -de 'gü -sü 'ka
ɖnɛɛ: ‹N gbö 'ö ɖnɛ, -wo -dho -a ɖbhlë -ya.›
7 'Ö lɛzɛn ɖhɛɛdhɛ -yuökëmɛ -nu -wa pö wo 'ko ziën ɖnɛɛ: ‹Mɛ 'ö pë -nu
'wo ɖnɛ 'wo dho to -a -gɔ 'dhiö ɖzian' 'ö ɖnɛ, -kwaa zë kö lɛzɛn ɖhɛɛdhɛ
'ö ɖnɛ -yö 'to kwa -gɔ!›
8 'Wo -püö -a gbö -ta, 'wo- zë, 'wo- ɖglöö bho lɛzɛn ɖhɛɛdhö, 'wo- -zong.
9 ɖYa kë 'dhö, -më 'ö lɛzɛn ɖhɛɛdhɛ dëmɛ bhë 'ö dho -a kë ɖɛ? Pë 'ö dho
-a kë 'ö tɔɔ nu 'ö dhoë- wo, 'ö lɛzɛn ɖhɛɛdhɛ -yuökëmɛ -nu 'wo bhë 'yö
-an zë, 'yö ö bha lɛzɛn ɖhɛɛdhɛ bhë 'ö- nu yuökëmɛ -nu gbɛ -dhë.»
10-11 'Ö ko 'zü, 'ö Yesu -ya pö mɛ -nu 'wo -kë wo 'to 'to ɖdhia -a -wo -bha
bhë -an -dhë: «*-Guö kpö 'ö 'kɔdɔmɛ -nu -wa -ga -guö yaa 'ka, 'wo- ɖzong
bhë, ɖya kë 'kɔ kuënnu -guö gia- 'ka. Pë 'ö bhë kwa Dëmɛ 'ö- -kë, -yö kwa
-bha pë 'gblüünzë 'ka.* -Yö -ya -sü 'ka 'dhö -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü. Kaa- pö
ɖkun ɖa?»
12 ɖDhɛ 'ö 'wun ɖnɛ Zuifö -nu ɖkɔɔnmɛ -nu ɖwaa- ma, -wa këdhɛ -mɛɛ
kö 'waan- 'kun, 'ö tɔɔ wo gia- -wa ɖdɔa' ɖnɛ 'wun ɖzuan' 'ö- -zɔn bhë, -yö
-gban wo gia- wo -bha. 'Kɛɛ ɖdhɛ 'ö -kë ɖnɛ, -wo -suö mɛ -nu gbung 'wo
-kë mü -an -dhë bhë, waa pë gbɛ kë Yesu 'ka gbɔ, 'wo- to 'wo -ziö.

'Nii- ɖsɔnng' -bho Sezaa -dhë -sü
(Matiö 22.15-22; Lukö 20.20-26)

13 -Wo Falizi -mɛ 'bhaa -nu waa- Elɔdö -bha mɛ 'bhaa -nu -bɔ Yesu 'piö
kö 'waan- 'kun, 'wo 'slë -kan -a -gɔ ɖdhɛɛ' -nu -kpɔ -a -gɔ -sü 'ka.
14 'Wo nu 'wo- pö Yesu -dhë: «Yi -Gɔmɛ, 'yi- ɖdɔa' ɖnɛ 'wun gia- ɖblɛɛ'-
-mɛ -mü ü 'ka, 'bhaa 'suö mɛ -nu -dhë, bhii ü -zo gbɛ 'yaa kë mɛ -nu 'yan
'dhiö -pë -nu 'piö; pë 'ü- -kë ɖzian' 'ö tɔɔ ü mɛ -nu -daan 'wun gia- 'ö -Zlan
'dhö -a 'piö mɛ -nu -bha -tosiadhe ɖpaa' -a 'ka. 'Kɛɛ yi- 'piö kö 'wun 'ö ɖnɛ
'ü- bho yi -dhë 'kou. 'Ö tɔɔ kwa -bha tɔng -yö -we -a -bha kö 'kwa 'nii-
ɖsɔnng' bho -gludë Sezaa -dhë -a? Kwa -dho -a bho, 'iin kö ɖkun 'kwa- bho
e?»
15 'Kɛɛ Yesu -yö -an -bha mɛ 'yan -kpaa 'kun -sü -dɔ.
ɖDhɛ ɖya kë 'dhö, 'ö- pö -an -dhë: «-Më 'ö -kë 'ka nu n 'gü dan ɖdhia ɖɛ?
-Ka nu n ɖdhia dönie ga do 'ka, 'a- -ga!»
16 'Wo nu -a ga do 'ka -a ɖdhia. ɖDhɛ Yesu ɖyaa- -ga, 'ö- pö -an -dhë: «Dö
'ö- -gɔ 'bin waa- -a 'tɔ 'wo -ya -sü 'ka zö ɖnɛ ɖɛ?» 'Wo- pö -a -dhë: «Sezaa
-mü.»
17 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Pë 'ö Sezaa -bha 'ka, -kaa nu -a -dhë; 'ka pë
'ö -Zlan -bha 'ka, 'ka- nu -Zlan -dhë 'pö!»
'Ö 'tetundhe -yö -an 'plɛ pa -a -daa 'ö- -kë bhë -a -wun 'gü.

ɖDhɛɛkpɔdhe do 'ö -gban -go ga 'gü -sü -bha
(Matiö 22.23-33; Lukö 20.27-40)

18 Saduse mɛ -nu 'ö 'wo- pö gamɛ yaa 'dhö go ga 'gü bhë -a mɛ 'bhaa -nu
-wo -nu Yesu 'piö, 'wo ɖdhɛɛ' ɖsuu'- ɖnɛ -a kpɔ -a -gɔ 'wo- pö:
19 «N -Gɔmɛ, -bhö -dhɛ -ga, pë 'ö Moizö -ya ɖbɛɛn yi -dhë -Zlan -bha
'sëëdhɛ 'gü 'ö tɔɔ: ɖYa kë ɖnɛ gɔɔn- do ɖya kë -dhö, 'ö- dheglu 'në gɔɔn-

do 'dhö -dhö. ̃Ya ga, -a bɔɔ ̃ya 'to -a ̃zlöö, 'ö 'në gbɛ yaa kë -an -gɔ, -yö -dho kë -së kö -a dheglu 'në gɔɔn- bhë -ya bɔɔ ̃gɛandhe bhë -a 'sü, -wo 'në kpɔ -a dheglu mɛ 'ö ga bhë -a pin ̃taa.

20 'Kɛɛ 'töng do 'ka, dheglu 'në gɔɔn- -nu 'slaplɛ -wo -kë -dhö. 'Ö- mɛ -blɛɛzë -yö dhe sü, 'ö waa 'në 'kpɔ, 'ö gɔɔn- bhë 'ö ga.

21 'Ö- mɛ kë ̃plɛ -naa -yö ̃gɛandhe bhë 'ö- sü ö bɔɔ 'ka, 'ö waa 'në 'kpɔ, 'ö yö -de 'pö 'ö ga. -Kɔ do bhë 'ö ̃kaa' mɛ -kë -yaaga -naa -gɔ.

22 'Ö dheglu 'në gɔɔn- -nu 'slaplɛ 'wo bhë 'ö dhebɔ bhë 'ö -kë -an 'plɛ bɔɔ 'ka, 'kɛɛ waa 'në gbɛ 'kpɔ, 'ö -an 'plɛ -wo ga. ̃Dhɛ ̃ya kë 'dhö, 'ö dhebɔ -de 'pö 'ö ga.

23 ̃Ya kë 'dhö, yi 'ö gamɛ -nu -dho go -a 'ka ga 'gü, dö 'ö dhebɔ bhë 'ö dhö kë -a bɔɔ 'ka kpinngdhö ̃e? Bhii ̃dhɛ 'wo- -bha 'slaplɛ -an 'plɛ -wo -kë -a ̃gɔn 'ka!»

24 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Ka -de -püö 'ka- wo bhë, 'ö tɔɔ pë 'ö ̃bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü waa- -a -bha 'piigbeedhɛ 'kaa -an gbɛ dɔ.

25 -Yö kë ka 'yaan ̃nɛɛ: Gamɛ -nu -bha -go ga 'gü -yi 'ka, gɔɔn- -nu waa-dhoo -nu wo 'ka 'dho wo 'ko sü gbɔ. Pë dhö kë 'ö tɔɔ -an kë -kɔ -dho kë zlöö ̃nɛ -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'dhö dhang- 'gü.

26 'Kɛɛ -a mɛ 'ö -gban mɛ -nu 'ö 'waa -dhö gbɔ, waa- -an -bha -go ga 'gü -sü -bha bhë; 'wun do 'ö -kë -dhö, 'ö Moizö -ya -ya 'ö -gban 'ginng -kpɔɔ kpö -wun -bha, -a 'sëëdhɛ -wo kpö bhë kaa- pö ̃a? 'Yö -Zlan -ya pö Moizö -dhë: *A Ablaamö -bha -Zlan 'ka, 'a Izaakö -bha -Zlan 'ka, 'ö 'a Zakɔbö -bha -Zlan 'ka.»*

27 'Go mü 'ö Yesu -ya pö 'zü: «-Zlan -yö 'wun 'dhö bhë -a -blɛɛ Moizö -dhë kö mɛ 'wo bhë ̃wa ga 'saadhö, -a -dhɛ ̃ya ̃glɔɔ. ̃Dhɛ -kë 'dhö, kwa-̃tɛi' -dɔ ̃nɛ -Zlan 'yaa gamɛ -nu -bha -Zlan 'ka, 'kɛɛ -yö mɛ -nu 'wo 'bhee-̃toëpö 'ka, -an -bha -Zlan 'ka. -A -wun 'gü, ̃ya kë ̃nɛ 'ka -zo 'ta ̃nɛ gamɛ -nu 'waa 'go ga 'gü, kö ka -de -püö 'ka- wo 'sönggö -sönggö!»

Tɔng mɛ 'ö- -wun 'dhö 'gbee-
(Matiö 22.34-40; Lukö 10.25-28)

28 Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ do -yö -an -wo -ma, 'ö dɔa ̃nɛ Yesu -yö ̃dhɛɛ' 'ö Saduse -mɛ -nu -wa kpɔ bhë -a -daa -së -kë -an -gɔ. ̃Dhɛ ̃ya kë 'dhö, 'ö ̃yɔɔn Yesu -bha, 'ö- ̃dhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «Tɔng -nu 'saadhö 'wo bhë -a -mlë 'ö- -wun 'dhö 'gbee- -e?»

29 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ, 'ö- pö: «Tɔng mɛ 'ö- -wun 'dhö 'gbee- 'ö tɔɔ: *Izlaɛlö -mɛ -nu, -ka ka 'to 'to, kwa Dëmɛ, kwa -bha -Zlan ̃nɛ, -yö 'dhö dosɛn, mɛ 'plɛ Dëmɛ 'ka.*

30 *-Bhö ü Dëmɛ, ü bha -Zlan, -dhɔ kë ü ̃zuöga 'plɛ 'ka, ü nii 'plɛ 'ka, ü -zo -ta -a 'gü -wun 'plɛ 'ka, ü ̃faan' 'plɛ 'ka!*

31 'Go mü, -a mɛ 'ö yö -a 'piö 'ö tɔɔ: *-Bhö ü -ya 'yɔɔ -dhɔ kë ̃nɛ ü -de 'dhö!* Tɔng 'waa gbɛ 'ö- 'wun dho kë 'gbee- -yaan zië tɔng ̃plɛ 'wo ̃nɛ -an -ta 'yaa -dhö.»

32 ̃Dhɛ 'ö ̃ya kë 'dhö, 'ö Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ 'ö bhë, 'ö- pö Yesu -dhë 'zü: «̃Yö -së, n -Gɔmɛ, 'wun 'ü- ̃blɛɛ bhë 'wun gia- -mü, kwa Dëmɛ ̃nɛ 'ö tɔɔ -Zlan do 'kpaan, 'ö -Zlan 'waa gbɛ 'yaa -dhö -a 'piö.

33 Mɛ -nu ̃dua' -mü kö -wo -Zlan -dhɔ kë wo ̃zuöga 'plɛ 'ka, -an -zo -ta -a 'gü -wun 'plɛ 'ka, -an ̃faan' 'plɛ 'ka; 'iin -wa -dhɔ kë wo -ya 'yɔɔ 'ka ̃nɛ wo -de 'dhö. -A -kë 'dhö -sü ̃yö -së ̃duö 'ö ̃zië' sla- ̃bhoë' -tuë -güö -Zlan -dhë -sü waa- -Zlan gba -kɔ 'saadhö 'wo to bhë -an -ta.»

34 ̱Dhɛ Yesu ̱yaa- yö 'pö ̱nɛ ̱yaa- -daa kë 'wundɔdhe 'gbloo 'piö, 'ö-
pö -a -dhë: «'Bhaa -Zlan -bha -gludëdhɛ 'ka ̱gbiin gbɔ.»
̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö zlöö, -zogbanmɛ gbɛ yaa kë -dhö gbɔ kö -yaan ̱dhɛɛ'
̱suu'- gbɛ kpɔ -a -gɔ.

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha -Yamɛ waa- Davidö -an -bha
(Matiö 22.41-46; Lukö 20.41-44)

35 Yesu -yö -kë mɛ -nu ̱daan' ̱dhia, -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'yö ̱dhɛɛ'
do -kpɔ mü 'ö- pö: «-Më -kë 'ö Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu -wa pö: ‹-Zlan
-bha -Yamɛ -yö -go Davidö ̱suu'- -ta 'gü› ii?
36 'Kɛɛ kö Davidö bhë, -Zlan -bha -Zuu 'slööslö -yö 'dhiö -sü -a 'ka, 'ö yö
gia- 'ö- pö: *-Zlan -ya pö n Dëmɛ -dhë: -Bhö -ya n -ma -yadhɛ ̱bhlëzë 'ö ̱nɛ*
-a -bha, -yö 'dho -yö yöë yi 'ü dho toë -a 'gbee- 'ka ü yaagümɛ -nu -ta -a -bha!
»
37 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «Ka gia-, ka- -yö bhë ̱a? Davidö gia- -ya -dhɛ ö
Dëmɛ; ̱ya kë 'dhö, -yö -kɔklë 'ö -Zlan -bha -Yamɛ -zë -yö go Davidö ̱suu'-
-ta 'gü i? 'Wun mɛ bhë -ka -a ̱blɛɛ'- n -dhë 'kwee-!»

Yesu -ya -pö mɛ gbung -nu -dhë -wo wo -zo kë wo -de 'piö Zuifö -nu -bha
tɔnggɔmɛ -nu -gɔ
(Matiö 23.1-36; Lukö 20.45-47)

Mɛ gbung ̱va -wo -kë wo 'to -to Yesu -bha ̱dhia 'gludhidhe 'ka.
38 -Yö -kë -a pö ̱dhia mɛ -nu 'ö -kë -an ̱daan' ̱dhia bhë -an -dhë: «-Ka
ka -zo kë ka -de 'piö tɔnggɔmɛ -nu 'wo- -dhɔ -kë -nië gblang ̱gbiingbiin
'ka -sü 'ka wo -bha -de -sü ̱va -wun 'gü, 'iin kö mɛ -nu -wo -mɛɛ kë wo 'ka
̱bhlë 'gü, mɛ -nu ziën 'dhëëdhɛ ̱vava -bha bhë -an -gɔ.
39 'Ö 'wo- -dhɔ -kë -yadhɛ ̱bhlëzë 'ö mɛ -nu 'yan -ya kun -a 'ka, -an -bha
-bhɔkuëkɔ -nu 'gü, 'iin 'wo -yadhɛ 'gianzë -nu -bha 'wlaan- -bhöpë -nu ̱taa.
40 ̱Wa ̱gɛandhoo -nu -bha pë -nu 'kun -an -gɔ, 'wo- -kë wo -bha 'ka. ̱Wa
'go mü, 'wo ̱bhɛadhe ̱gbiin -nu -kë, kö -waan kë mɛ -nu këwunsëëzë 'ka
mɛ -nu 'yan 'dhiö. 'Kɛɛ 'klobhɔdhe ̱va -ziögɔüsüzë -yö -dho nu -an -ta.»

'Wun 'ö -gban ̱gɛandhe 'fɛɛzë do -bha gbaɔ 'ö- -kë -a -bha
(Lukö 21.1-4)

41 Yesu -yö -kë -ya -sü 'ka -Zlan ̱gbaa' 'wëüga -da -a 'gü -pë 'ö -kë -Zlan
-gba -a 'gü -kɔ 'gü bhë, -a 'trüün 'ka -dhɛ gia- -bha. -Yö -kë mɛ -gbaa 'wo
-kë mü bhë -an -bha 'wëüga -da mü -kɔ -ga ̱dhia. ̱Bhɔɔmɛ -nu -dhɛ ̱va
-dhɛ -wo 'wëüga ̱vava -da mü.
42 ̱Gɛandhe 'fɛɛzë do -yö -kë mü, 'ö nu 'ö 'wëü- 'puu 'tama ga 'sɛɛn- ̱plɛ,
'ö dho -mɔ -a -bha -yaan kë -su ga do 'ka bhë 'yö -an -zuö mü.
43 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö ö bha ̱guë' -nu ̱dhɔɔ -kë, 'ö- pö -an
-dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: ̱Gɛandhe 'fɛɛzë 'ö ̱nɛ pë 'ö- -da -Zlan
-bha 'wëüga -da -a 'gü -pë 'ö ̱nɛ -a 'gü bhë, -a ̱bhlë ̱yö ̱va, 'ö ̱zië' -a
'ka mɛ -nu 'saadhö -an -bha 'wo- -da mü bhë -an -ta.
44 Bhii mɛ -nu 'wo bhë, 'wëüga 'ö -an -bha -wun 'yaa- -bha gbɔ, 'wo- nu,
'kɛɛ yö -zë, -a -bha 'fɛɛdhɛ 'gü -pë -nu 'ö- -zo 'dhoë- -dhë waa- pë -nu 'ö dho
-tosiadhe kë -a -ta bhë 'ö- 'plɛ nu bhë.»

13

Yesu -bha -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'wü -wun ̱blɛɛ' -sü
(Matiö 24.1-2; Lukö 21.5-6)

1 Yesu -yö -kë 'go ̱dhia -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'ö- -bha ̱guë' -nu mɛ
do -ya pö -a -dhë: «N -Gɔmɛ, -bhö -Zlan -gba -a 'gü -kɔ kë -së -kɔ -ga bhë
'dhɛ! -Guö -nu kë -sɛɛbɔ -kɔ -ga!»
2 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Kɔ -nu 'wo bhë -wo ̱vava 'wun gia- 'ka, 'kɛɛ
-an dɔ -guö -nu gbɛ 'ka 'dho to 'ko -ta dhuö zö, -an 'plɛ -wo -dho -lo, 'wo go
wo 'ko -ta dhuö.»

(Matiö 24.3-14; Lukö 21.7-19)

3 Yesu -yö -kë -ya -sü 'ka Olivie -tɔn tuö, -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'trüün 'ka,
-dhɛ gia- -bha. 'Ö Piɛɛ 'dhö, Zakö 'dhö, Zan waa- Andre 'wo nu, 'wo- ̱dhɛɛ'
kpɔ 'wo- pö:
4 «-Bhö -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'wü -yi waa- ̱duakëpë 'ö dho pë -nu 'saadhö
'ü -an ̱blɛɛ yi -dhë bhë, -an kë -yi 'töng -zɔn, -a ̱blɛɛ'- yi -dhë!»
5 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö,
-yö kë 'dhö, kö ̱kun 'ö mɛ gbɛ dho ka -püö!
6 Bhii mɛdhɛvadhɛ -wo -dho nu n 'tɔ 'gü 'wo- pö -Zlan -bha -Yamɛ -mü
wo 'ka; 'wo mɛdhɛvadhɛ -püö.
7 'Ka -glu -drinng ma ka 'sɔɔ -dhɛ -nu -bha, 'iin 'ka -glu -taɔ -nu ma, kö
̱kun 'ö 'suö -yö ka -kë! Pë -nu 'wo bhë, -wo -dho kë 'gbɛɛdhö; 'kɛɛ kö
'kpongtaa 'dhiötoyi yaa -mü ̱kun.
8 'Sɛgɔ -dho 'ko zë ö 'bha 'sɛgɔ 'ka, 'ö -gludëdhɛ -nu -kpa 'kuë- -sü dho
-glu gɔn -an -kpa 'kuë- -sü gbɛ 'ka. 'Ö 'sɛ -bha ̱zluun -sü -yö -kë 'sɛgɔ
'bhaa -nu 'gü; 'ö din -nu dho -da. -Yö -dho kë ̱nɛ dhe -bha 'në 'kpɔ -sü
-bha 'yënngbhɔdhe zü dɔ -sü 'dhö.
9 'Kɛɛ ka -zë, -ka ka -zo kë ka -de 'piö! Bhii mɛ -nu -wo -dho dho ka 'ka
za -dɔ -a 'gü -kɔ -nu 'gü, 'wo ka -ma -nu wo 'to. -Wo bɔ ka 'ka 'sɛ ̱kɔɔnmɛ
-nu waa- -gludë -nu -an 'dhiö n -wun 'gü kö 'kaan- ka -bha -tɔmɔdhɛ -nu
kë -an wö 'dhiö.
10 'Kɛɛ pë dho kë 'dhiö ̱kun 'ö tɔɔ 'wuntaɔsë 'ö bhë -yö ̱blɛɛ'- 'sɛgɔ
'saadhö 'gü.
11 'Ö ̱ya kë ̱nɛ ̱wa ka 'kun, ̱wa 'dho ka 'ka zakanmɛ -nu 'dhiö, kö
̱kun 'ö 'suö -yö ka -kë, 'wun -nu 'ö 'ka dho -a ̱blɛɛ'- -an -wun 'gü, bhii
-dhɛ do bhë -a 'gü, 'wun -nu 'saadhö 'yö -da ka dhiö, -ka -a ̱blɛɛ'-; 'ö tɔɔ
'wun -nu 'wo bhë waa 'dho go ka gia- ka 'gü, 'kɛɛ mɛ 'ö go -a 'gü 'ö tɔɔ -Zuu
'slööslö.
12 Mɛ -nu -wo -dho wo -de dheglu 'në gɔɔn- -nu dɔ mɛ -nu kwɛɛ kö -waan
-an zë. -Kɔ do bhë, 'ö 'në dë -nu dho -a kaa wo -bha 'në -nu 'ka 'pö. 'Në
-nu -de 'pö, -wo -dho dɔ wo mɛ -nu -gɔ 'yënng, 'wo wo mɛ -nu dɔ mɛ -nu
kwɛɛ, 'ö 'wo -an zë 'pö.
13 Mɛ -nu 'saadhö -wo -dho ka -san zë n -wun 'gü, 'kɛɛ mɛ 'ö dho ̱wa
-bhö -yaan yöë -a 'dhiötoyi -bha, -yö -dho dha.»

Pë yaa ̱lɔɔzë

(Matiö 24.15-28; Lukö 21.20-24)

14 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «Ka -dho pë 'ö mɛ -nu -wa -dhɛ ‹pë yaa
̱lɔɔzë› -a yö kö -yö dɔ -sü 'ka -dhɛ 'ö 'yaa- dɔ -dhɛ 'ka -a -bha. Mɛ -nu 'ka
pë -nu 'wo ̱nɛ -an pö -na, -ka ̱kpɔɔ' -a 'gü, 'ka- -gɛn ma -së 'ka.»
'Yö- pö 'zü: «̱Ya kë 'dhö, kö mɛ -nu 'wo Zude -sɛ 'gü -wo ̱duë 'wo dho
-tɔn -nu 'piö -dhɛ -nu -bha.
15 'Ö ̱ya kë ̱nɛ mɛ ̱ya kë ö -gɔ 'kɔ tuö ö 'tɛɛ pa ̱dhia, -yö ̱duë; 'kɛɛ
kö ̱kun 'ö ö bha kɔɔpë gbɛ sü -yaan zië.
16 'Go mü, mɛ ̱ya kë ö -gɔ ̱bhlöö-, kö ̱kun 'ö -yɛ ö 'zü kö -yaan nu ö
-gɔ kɔɔ ö bha gblang 'sü -dhiadhö.

17 N nnn! -Më 'yena -wun 'ö 'pö -a yi -nu 'wo 'dhö bhë -an 'ka, dhoo -nu
'wo 'guzë waa- dhoo -nu mɛ 'wo 'bëë- 'ka -an -bha 'ka oo!
18 'Kɛɛ -ka -bhɛa -Zlan -dhë, kö kun 'ö pë -nu 'wo 'dhö bhë 'wo -kë 'nɛnɛ
nu 'töng 'ka!
19 Bhii -a yi -nu 'wo 'dhö bhë -an 'ka 'yënngbhɔdhe -nu -dho kë va, 'wo
zië' -an mɛ -nu 'ö mɛ -nu -wo -an dɔ, 'go 'kpongtaadhɛ züdɔyi -bha kö
-Zlan ya pë 'plɛ kë, 'ö yöë dɛɛ -bha bhë -an -ta. 'Ö 'yënngbhɔdhe suu'-
mɛ 'ö dho kë nɛ -a mɛ 'ö bhë -a 'dhö yaa 'dhö kë -dhö gbɔ.
20 'Ö ya kë nɛ kwa Dëmɛ gia- yaa- yi -nu 'kan -ta -bezë, kö -kë -a 'gü
-mɛ gbɛ 'ka 'dho kë -dhö. 'Kɛɛ -ya yi -nu -kan -ta ö bha mɛ -nu 'ö -an sü kö
-waan kë ö -bha 'ka bhë -an -wun 'gü.
21 Dhɛ 'ö 'dhö, ya kë nɛ mɛ yaa- pö ka -dhë: ‹-Ka -dhɛ -ga, -Zlan
-bha -Yamɛ -yö zö› 'iin ‹-ka -dhɛ -ga, -yö -de›, kö kun 'ka- -wo -dhɛ 'wun
gia-!
22 Bhii -Zlan -bha -Yamɛ suazë -nu waa- -Zlan -wodhiölomɛ suazë -nu
-wo -dho nu, 'wo duakëpë -nu, -dhidhaapë -nu -kë, kö mɛ -nu 'ö -Zlan
yaa- -an 'sü 'saadhö bhë -waan -püö 'gbɛɛdhö.
23 Dhɛ 'ma- yi -nu 'to 'dhiö, 'ma ka 'paan bho bhë kö -ka ka -zo kë ka
-de 'piö!»

'Wun 'ö -gban Mɛgbö -bha nu -sü -bha
(Matiö 24.29-31; Lukö 21.25-28)

24 'Kɛɛ yi -nu 'wo 'dhö bhë -an 'ka kö 'yënngbhɔdhe -nu 'wo bhë wa ziö
bhë, lan- -dho trö, 'ö 'su -de 'pö yaa 'dho bhü gbɔ.
25 'Susongga -nu -wo -dho go dhang- -bha, 'wo -püö, 'ö 'piigbeedhɛ 'wo
dhang- 'gü, 'wo zluun.
26 Ya kë 'dhö, -wo -dho ma 'a Mɛgbö 'ka, n yö dha kpö -nu -ta kö a nu
-na 'piigbeedhɛ waa- 'tɔbhɔdhe va -an 'ka.
27 A -dho -Zlan -bha bɔmɛ -nu bɔ 'kpongtaadhɛ 'pian 'saadhö -ta kö -a
-bha mɛ -nu 'ö -an sü 'kpongtaa 'saadhö bhë -waan -an 'dho 'kuë-.

Mɛ daan' -wo 'ö -gban figö -lü -bha
(Matiö 24.32-35; Lukö 21.29-33)

28 Dhɛ ya 'go mü, 'ö Yesu -ya pö 'zü: «Mɛ daan' -wo 'ö -gban figö -lü
-bha bhë -ka ka -zo 'to -a 'piö! 'Ö tɔɔ ya kë nɛ -a -kɔ -nu -wo kpɛa' -na,
-a 'dhɛ -nu -wo bhɔ -na kö 'ka- dɔa' nɛ kpɔɔ ya yö klöö'.
29 -Kɔ do bhë -a 'ka 'wun -nu 'ö 'a -an blɛɛ bhë, 'ka -an yöë, kö -kaa dɔa
nɛ, pë -nu 'a- -wun blɛɛ nɛ, -an kë -yi ya yö klöö'.
30 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Mɛ -nu 'wo dɛɛ nɛ -a 'gü 'wo 'bhee-,
-an 'plɛ wo 'ka 'dho ga kö pë -nu 'wo nɛ waa kë kun.
31 Dhang- waa- 'sɛ -wo -dho ziö, 'kɛɛ n -wo -nu 'wo nɛ wo 'ka 'dho ziö
'gbɛɛdhö.»

-Zlan dosɛn nɛ 'ö pë 'plɛ 'dhiötoyi dɔ
(Matiö 24.36-44)

32 'Ö Yesu -ya pö: «Mɛ gbɛ 'yaa pë -nu 'wo nɛ -an kë -yi waa- -a 'lɛlɛ -nu
dɔ; -Zlan -bha bɔmɛ -nu, 'iin ma -de gia- 'a- Gbö 'ka yiëë- dɔ. N Dë dosɛn
nɛ 'ö- dɔ.
33 -Ka ka -zo kë ka -de 'piö, 'ka -ya ka 'yaan, bhii 'kaa pë -nu 'wo nɛ -an
nu 'töng dɔ.
34 -Yö -dho kë nɛ gɔɔn- do -bha -dho 'ta 'gü -sü 'dhö: -A -go ö -gɔ kɔɔ -sü
'ka, 'yö ö bha yuökëmɛ -nu 'yan to ö bha pë -nu -bha; 'ö mɛ 'ö -dhö, yuö 'ö

dho -a kë, 'ö- nu -a -dhë. 'Go mü, 'ö- pö 'yan -to 'kɔ -bha -mɛ -dhë -yö ö -zo
kë 'kɔ 'piö.»
35 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «ʼDhɛ 'ö 'dhö, -ka -ya ka 'yaan, bhii yi 'ö 'kɔdëmɛ
dho nu -a 'ka, 'kaa- dɔ. -Yö -dho nu 'yinia oo, gbeng ziën oo, -tɔgɔn bhɔ
-bhla 'töng 'ka oo, 'iin kö -dhɛ ʼya 'po oo, 'kaa- dɔ.
36 -Yö kë 'dhö, ʼya kë ʼnɛ ʼya nu kö ʼkun 'yö dho ka yö yiö.
37 'Wun 'a- ʼblɛɛ' -na ka -dhë ʼnɛ -yö mɛ 'saadhö ka -bha 'ka: 'Ka -ya ka
'yaan!»

14

Slabhomɛ -gɔmɛ -nu waa- tɔnggɔmɛ -nu -bha -dho 'kuë- Yesu -gɔ -sü
(Matiö 26.1-5; Lukö 22.1-2; Zan 11.45-53)

1 ʼDhɛ 'ö Paakö waa- ʼbluu'- 'ö- ʼbhɛɛpë 'yaa- 'gü, -an 'wlaan- kë yi ʼya
'to ʼnɛ pë 'plɛ 'dhö, 'ö slabhomɛ -gɔmɛ -nu waa- Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ
-nu -wo yö -a këdhɛ ʼmɛɛ' -sü 'gü kö 'waan- Yesu 'kun -bin -blü kö 'waan-
-a zë.
2 'Ö 'wo -kë -a pö ʼdhia wo 'ko -nu -dhë ʼnɛɛ: «Kwa -kɔ yaa 'dho -mɔ -a
-bha kö 'kwa- 'kun 'wlaan- -yi 'ka. ʼYa kë 'dhö, 'sɛgümɛ -nu -wo -dho vin
'ö 'wo nu kwa -gɔ.»

Dhebɔ do -bha pë 'yi 'tëë -sëëzë -lo Yesu tuö -sü
(Matiö 26.6-13; Zan 12.1-8)

3 Yesu -yö -kë Simɔ 'ö ʼwee -yö -kë -a -bha -be bhë -a -gɔ kɔɔ Betani. -Yö
-to pë -bhö ʼdhia, 'ö dhebɔ do -yö -da kɔɔ -guö -kpo 'lü 'ö -kë pa -sü 'ka pë
'yi 'tëë -sëëzë ʼsɔnng' ʼvaazë 'wo- -dhɛ 'naa- bhë -a 'ka. 'Ö -guö -kpo 'lü
bhë 'ö- 'to 'dhiö bho, 'ö pë 'yi 'tëë -sëëzë bhë 'ö- 'daawo Yesu tuö.
4 Mɛ -nu 'wo -kë mü bhë 'wun -na -an mɛ 'bhaa -nu -zuë, 'wo- pö wo 'ko
-nu -dhë: «Pë 'yi 'tëë -sëëzë 'ö ʼnɛ, -a 'gü kun 'ö -siö ʼnɛ ʼa; -a ʼtruën 'ö
tɔɔ -më -ɛ?
5 -Wo -dho -mɔ -a -bha 'wo- 'dhɔɔ dɔ dönie ʼkëng' -yaaga 'ka -be, 'wo-
'wëüga bhë 'wo- nu 'fɛɛmɛ -nu -dhë!» 'Wo yö dhebɔ 'ö bhë -a ʼtɔɔ kë -sü
'gü 'gbee- 'ka.
6 'Kɛɛ Yesu -ya -pö -an -dhë: «-Ka ka ʼkwaa' -a -zü 'sengdhö! -Më 'ö -kë
'ka- 'gü ga ʼɛ? Pë 'ö- -kë n -dhë bhë ʼyö -së.
7 'Fɛɛmɛ -nu 'ka -an -ga -na bhë, -wo -dho kë ka 'piö 'töng 'saadhö 'ka.
'Ö- yi mɛ ʼya dhië ka -dhë, 'ka dho 'wun -së kë -an -dhë. 'Kɛɛ ma -zë, n 'ka
'dho kë ka 'piö zö 'töng 'saadhö 'plɛ 'ka. -A -wun 'gü, ʼdhɛ 'a ʼtun ka 'piö
bhë, -ka ka -bha n -dhɔ -zɔn n -dhë.
8 -A -bha 'ö- -kɔ -yö -mɔ -a -bha 'ö- -kë bhë, n bun 'ö 'dhoë- dho ʼgluudhö
bhë, 'ö- ʼbaa pë 'yi 'tëë -sëëzë -lo -a -bha -sü 'ka ʼklöödhö bhë.
9 A- -blɛɛ ka -dhë 'wun giagia 'ka: -Dhɛ 'saadhö 'wo 'dhoë- 'wuntaɔsë
ʼblɛɛ'- -a -bha 'kpongtaadhɛ 'saadhö -a 'gü, 'wun 'ö dhebɔ 'ö ʼnɛ 'ö- -kë
ʼnɛ, -wo -dho -a -wun ʼblɛɛ'-, 'ö -an -zo -yö -büö dhebɔ 'ö ʼnɛ -a 'ka.»

Zuda -ya 'piö 'ö Yesu dɔ slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu kwɛɛ
(Matiö 26.14-16; Lukö 22.3-6)

10 ʼDhɛ ʼya kë 'dhö, ʼguë' -nu 'gɔɔ- do ö ga ʼplɛ 'wo bhë, -a mɛ do 'wo-
-dhɛ Zuda Ikaliɔtö bhë, 'ö dho 'ö- pö slabhomɛ -gɔmɛ -nu -dhë ʼnɛ ö- 'piö
kö 'ö Yesu dɔ -an kwɛɛ.
11 ʼDhɛ 'ö- -wo bhë ʼwaa- ma, -an ʼzuö' 'glu -yö -dhi, 'wo- pö -wo -dho
'wëüga nu -a -dhë. 'Ö Zuda -yö yö Yesu -dɔ -an kwɛɛ 'töng -së ʼmɛɛ' -sü
'gü.

Yesu waa- ö bha ɓguë' -nu -wo Paakö -bhöpë -bhö wo 'ko ɓbhaa
(Matiö 26.17-25; Lukö 22.7-14, 21-23; Zan 13.21-30)

12 ɓBluu'- 'ö- ɓbhɛɛpë 'yaa- 'piö bhë, -a 'wlaan- kë -yi -blɛɛzë 'ö -kë Paakö
-waamayi, 'ö ɓya kë 'ö 'wo 'bhlanë -gbɔng -nu zë -na -a 'ka bhë -a 'ka, 'ö
Yesu -bha ɓguë' -nu -wa ɓdhɛɛ' kpɔ 'wo- pö: «-Dhɛ -mlë 'ü- 'piö kö 'yi dho
-a -bha ü -bha Paakö -bhöpë -yuö kë ɓdhia ɓɛ?»

13 'Ö Yesu -yö ö bha ɓguë' -nu ɓplɛ bɔ, -a -pö -an -dhë -sü 'ka ɓnɛɛ: «-Ka
'dho plöö; 'ka 'dho, 'ka -dho -kpën gɔɔn- do -bha kö 'yi -gbɔ -ya -gɔ; -ka ziö
-a 'piö!

14 Ka 'plɛ -ka -da 'kɔ 'ö 'dhoë- -da -a 'gü bhë -a 'gü 'ka- pö 'kɔ 'ö bhë -a
dëmɛ -dhë: ‹Yi Dëmɛ -yö ü ɓdhɛɛ' 'kpɔ -na ɓnɛɛ: Ö bha 'kɔdhi 'ö waa- ö
bha ɓguë' -nu 'wo dho Paakö -bhöpë -bhö -a 'gü bhë, -yö më ɓɛ?›

15 -Yö -dho 'kɔdhi do 'ö- 'gü -dhɛ 'dhö ɓva 'ö -dɔ kɔɔpë -nu 'dhiö ɓya -mɔ
'kuë -a 'gü bhë -a -zɔn ka -dhë, 'kɔ 'ö dɔ 'kɔ -ta dhuö bhë -a 'gü. -Dhɛ bhë
ɓnɛ, 'ka dho kwa -bha -bhöpë -yuö kë -a -bha.»

16 'Ö ɓguë' -nu ɓplɛ 'wo bhë 'wo dho, 'wo pë -nu 'wo bhë 'wo- yö ɓnɛ -kɔ
'ö Yesu -ya ɓblɛɛ -a 'ka -an -dhë bhë -a 'dhö, 'ö 'wo Paakö -bhöpë -yuö -kë
mü.

17 ɓDhɛ 'kwa dɔ 'yinia, 'ö Yesu waa- ö bha ɓguë' -nu 'wo to bhë, 'wo dho
-dhɛ bhë -a 'gü.

18 -Wo -kë pë -bhö -sü 'gü, 'ö Yesu -ya -pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun
gia- 'ka: Mɛ 'ka pë -bhö -na n 'piö zö ɓnɛ, mɛ do -yö ka ziën 'ö dho n dɔ n
yaagümɛ -nu kwɛɛ.»

19 'Ö- -bha ɓguë' -nu wöödhɛ -yö -siö, 'wo yö -a ɓdhɛɛ' 'kpɔ -sü -bha do
do 'ka ɓnɛɛ: «Ma -mü -a?»

20 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Mɛ 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ 'ka ɓnɛ, mɛ do -mü ka
ziën, mɛ 'ö 'yi yi -kɔ -sɔ -na gbɔ dɔ 'gü yi 'kuë bhë yö -mü.

21 Ma Mɛgbö, n ga -sü -mü ɓnɛ -kɔ 'ö pë 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka n -wun 'gü -Zlan
-bha 'sëëdhɛ 'gü, 'ö- pöë bhë -a 'dhö. 'Kɛɛ 'yena -wun ɓya kë gɔɔn- 'ö 'dhoë-
n dɔ n yaagümɛ -nu kwɛɛ bhë -a 'ka! Mɛ 'ö bhë yaa bhɔ -bezë, -yö -dho kë
-a -gɔ -së!»

-Bhöpë 'slööslö
(Matiö 26.26-30; Lukö 22.15-20; 1 Kolɛntö 11.23-25)

22 -Wo -kë pë -bhö -sü 'gü, 'ö Yesu -yö ɓbluu'- -sü. ɓDhɛ 'ö ɓya -Zlan zuö
pö -a -ta, 'ö- -kaan 'ö- nu ö bha ɓguë' -nu -dhë 'ö- pö: «-A mɛ 'ö ɓnɛ, -kaa
'sü, 'ka- -bhö, yö ɓnɛ 'ö tɔɔ n bun.»

23 'Ö -drɔɔn -kɔɔ do sü. ɓDhɛ ɓya yën -Zlan zuö pö -sü -bha -a -ta 'zü, 'ö-
nu -an -dhë, 'yö -an 'plɛ -wa mü.

24 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-A mɛ 'ö ɓnɛ 'ö tɔɔ n fɛi, 'ö -Zlan waa- mɛ
'bhee- -nu -an -bha -dhi 'kuë gën 'ka; -yö -lo 'dhö mɛdhɛvadhɛ -wun 'gü.

25 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: N 'ka 'dho -drɔɔn gbɛ mü gbɔ 'ö dho 'ö
yöë -drɔɔn -dëü gbɛ 'a dho -a mü -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö 'gü yi -bha -a
-bha.»

26 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'wo 'wlaan- -ta -tan -nu bho. 'Go mü, 'wo dho Olivie
-tɔn tuö.

Yesu -yö Piɛɛ -bha -kploo ö 'ka -sü -wun -blɛɛ
(Matiö 26.31-35; Lukö 22.31-34; Zan 13.36-38)

27 'Ö Yesu -ya pö ö bha ɓguë' -nu -dhë: «Ka 'plɛ, ka -dho n to 'töüdhö,
'ka ɓduë. Bhii -yö ɓbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ɓnɛɛ: *A -dho 'bhla
-maakëmɛ zë, 'ö 'bhla -nu -wo -kan 'kuë-, 'wo -pɛn.* »

28 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «'Kɛɛ ̱ya kë ̱nɛ, 'ma 'go ga 'gü, a -dho dho ka 'dhiö
Galile -sɛ 'gü.»
29 'Ö Piɛɛ -ya pö Yesu -dhë: «'Kö -kë ̱nɛ mɛ 'wo to -wo ü -to, 'wo ̱duë
'dhee, ma -zë, n 'ka 'dho go ü 'piö 'gbɛɛdhö.»
30 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «A- -blɛɛ ü -dhë giagia 'ka ̱nɛ, ̱dɛɛ ̱nɛ, -a
gbeng -yi gia- 'gü, -a kë -yi 'ka kö -tɔgɔn -yaan 'we -gwaa ̱plɛzë, ü -dho -a
pö -gwaa -yaagazë 'bhaa n dɔ.»
31 'Kɛɛ Piɛɛ -ya -pö 'zü 'gbee- 'ka ̱nɛɛ: «'Kö -kë ̱nɛ, ko zë -sü -wun -mü
'dhee, n -kɔ yaa -mɔ -a -bha kö 'a- pö 'maa ü dɔ!»
'Ö ̱guë' -nu mɛ 'wo to 'wo pë do bhë 'wo- pö 'pö.

Yesu -yö -bhɛa Zesemane
(Matiö 26.36-46; Lukö 22.39-46)

32 -Wo -dho 'wo -lo -dhɛ 'wo- -dhɛ Zesemane bhë -a -bha. 'Ö Yesu -ya pö
ö bha ̱guë' -nu -dhë: «-Ka -ya zö kö 'a 'dho ̱bhɛa' ̱dhia!»
33 'Ö Piɛɛ 'dhö, Zakö waa- Zan 'yö -an sü ö 'piö, 'wo dho. 'Ö -bɔ 'klobhɔdhe
'gü -sü -wɛɛ ̱va -yö -lo -a -ta; 'ö- ̱zuö' -yö -da 'yena 'gü.
34 'Ö- pö -an -dhë: «Ga 'yena ̱ya n ̱zuö' pa. -Ka 'to zö 'ka -ya ka 'yaan!»
35 'Yö ö 'bhe 'tee ̱yɔɔn 'dhiö, 'ö -püö sia- ̱bhɛa' -sü 'ka kö -yö kë 'dhö
̱ya kë ̱nɛ -a këdhɛ -dho kë -dhö kö ̱kun 'ö 'yënngbhɔdhe dho nu ö -ta
-a 'ka.
36 'Ö- pö: «'Aa, n Dë! Ü -kɔ -yö -mɔ pë 'plɛ kë -sü -bha. A- 'piö kö 'yi
'güüzë 'ö ̱nɛ 'ü- bhɔ n -dhë ̱taa', 'kɛɛ 'maa- 'piö kö n -zo 'kun -wun -yö
kë, pë 'a- 'piö 'yö tɔɔ bhi -zë, ü -zo 'kun -wun -yö kë.»
37 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö nu ö bha ̱guë' -nu -yaaga 'wo bhë -an 'piö, 'ö -an
yö kö ̱wa yi zë, 'ö- pö Simɔ Piɛɛ -dhë: «Simɔ, 'bha yi zë 'saadhö ̱a? Ü 'ka
-mɔa kö 'ü 'to ü 'yaan 'lɛlɛ do gia- 'piö a?
38 -Ka -ya ka 'yaan 'ka ̱bhɛa'-, kö ̱kun 'ka dho -püö 'güdandhe 'gü! A-
̱tɛi' -dɔ ̱nɛ ka- 'piö 'ka -ya ka 'yaan, 'kɛɛ ̱faan' 'yaa ka bun -gɔ.»
39 'Ö -yɛ ö 'zü -dëüwo, 'ö dho 'ö ̱bhɛa, -wo do 'ö bhë -a 'ka.
40 'Ö ko 'zü, 'ö nu ö bha ̱guë' -nu 'piö. 'Yö -an yö kö -wo yiö; bhii -an -kɔ
yaa -mɔa kö -wo 'to wo 'yaan. 'Ö pë 'wo dho -a pö Yesu -dhë waa- dɔ.
41 ̱Dhɛ 'ö ̱ya nu -gwaa kë -yaaga -naa wo, 'ö- pö -an -dhë: «Ka ̱tun
yi zë ̱a? Ka ka 'tɛɛ pa -na -a? -Yö 'to 'pö, 'lɛlɛ ̱ya -lo. -Ka -dhɛ -ga, ma
Mɛgbö, n dɔ -sü -mü ̱sɔɔnyaamɛ -nu kwɛɛ.
42 -Ka ̱luu'- 'kwa ziö, bhii mɛ 'yö dho n dɔ -an kwɛɛ bhë 'yaa 'ma ̱gbiin
gbɔ.»

Yesu 'kun -sü
(Matiö 26.47-56; Lukö 22.47-53; Zan 18.3-12)

43 Yesu -yö -to 'wun ̱blɛɛ' ̱dhia, 'ö- -bha ̱guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga ̱plɛ 'wo
bhë, -a mɛ 'wo- -dhɛ Zuda bhë 'ö -wo. Mɛ -gbaa 'ö -blaan -nu, 'lü 'klu -nu
'dhö -an -gɔ bhë -wo -kë -a 'piö. Mɛ -nu 'wo -an bɔ 'wo tɔɔ slabhomɛ -nu
-gɔmɛ -nu, Zuifö -nu -bha tɔng -gɔmɛ -nu, waa- -an -bha mɛ ziizii -nu.
44 Zuda 'ö Yesu dɔ ö yaagümɛ -nu kwɛɛ bhë -yö ̱duakëpë 'ö dho -a kë -a
-zɔn mɛ -nu 'ö wo -nu 'wo nu bhë -an -dhë 'ö- pö: «Mɛ 'a 'dhoë- -a 'kpeng
mü ̱sia, 'ö tɔɔ mɛ 'a- dɔ ka kwɛɛ bhë. -Kaa 'kun, 'ka dhoë -zo -kë -a 'piö
-sü 'ka -së 'ka!»
45 ̱Dhɛ Zuda ̱ya -lo, 'ö ̱yɔɔn Yesu -bha, 'ö- pö -a -dhë: «N -Gɔmɛ!» 'ö
to mü 'ö- 'kpeng mü.
46 'Ö mɛ -nu 'wo bhë 'wo -ya Yesu -bha, 'wo- kun.

47 'Kɛɛ mɛ -nu 'wo -kë Yesu 'piö mü bhë, -a mɛ do -yö ö -bha -blaan -gan
ö -kloo 'gü, 'ö slabhomɛ ̱va -bha yuökëmɛ 'to 'klu -kan -a 'ka.
48 'Ö Yesu -ya pö mɛ -nu 'wo nu -a 'kun ̱dhia bhë -an -dhë: «-Më -kë 'ka
nu n 'kun ̱dhia, -blaan waa- 'lü -nu -an 'ka ̱nɛ ̱dhɛ 'wo- pö -a -bha 'kpa
pëyaakëmɛ -mü n 'ka -a 'dhö e?
49 -Dhɛkpaɔyi 'saadhö 'ka, a -kë ka 'piö, kwa -bha -Zlan -gba -a 'gü -kɔ
'gü, mɛ -nu ̱daan' ̱dhia, 'ö kaa n 'kun. 'Kɛɛ 'wun -nu 'wo ̱nɛ -wo -kë 'dhö
kö pë -nu 'wo ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü bhë -waan kë.»
50 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö- -bha ̱guë' -nu 'plɛ -wa to, 'wo ̱duë.
51 -Dadhëü gɔɔn- do ö -kpatasɔ do 'kpaan -yö -kë -a -bha, -yö -kë -ziö
Yesu 'piö ̱dhia. 'Ö mɛ -nu -wo -lo -a -bha -waan -a 'kun,
52 'kɛɛ -yö ö -bha -kpatasɔ -to -an kwɛɛ, 'ö ̱duë ö bun 'kpaan 'ka.

Yesu -yö zakanmɛ ̱vava 'dhiö
(Matiö 26.57-68; Lukö 22.54-55, 63-71; Zan 18.13-14, 19-24)

53 -Wo -dho Yesu 'ka slabhomɛ ̱va 'dhiö, -dhɛ 'ö slabhomɛ -nu -gɔmɛ
'saadhö, mɛ ziizii -nu, Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu 'wo nu -a -bha wo 'ko
̱bhaa bhë -a -bha.
54 Piɛɛ -yö -ziö Yesu 'piö -gɛntozlöödhe 'ka, 'ö dho, 'ö -da slabhomɛ ̱va
bhë -a -gɔ 'kwɛandhö. 'Ö waa- 'yan -to 'kɔ -bha -mɛ -nu 'wo -kë ̱yaannu
̱dhia mü, 'nɛnɛ -bho ̱dhia 'siö -bha.
55 Slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu 'wo zakanmɛ -nu ̱vava 'ka waa- zakanmɛ
-nu ̱vava 'saadhö 'wo to, -wo -yö 'wun 'wo dho -a dɔ Yesu -bha kö 'waan-
zë -a -wun 'gü -a ̱mɛɛ' -sü -bha, 'kɛɛ waa- yö.
56 'Ö tɔɔ mɛdhɛvadhɛ -wo -yö ̱sua -wun -dɔ Yesu -bha -sü 'gü, 'kɛɛ -an
-wo yaa kë do wo 'wun ̱blɛɛ' -wo 'gü.
57 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, mɛ 'bhaa -nu -wo -luu, 'wo yö ̱sua -wun -dɔ -a -bha
-sü 'gü 'wo- pö:
58 «Yi- -ma -a 'dhii ̱nɛ, -yö -dho -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'ö mɛ -nu -wa dɔ
bhë -a wü, 'ö -dhɛkpaɔyi -yaaga 'ka 'ö- gbɛ 'ö yaa 'dho kë mɛ -nu ̱kwaa'
'ö- dɔ.»
59 'Kɛɛ -dhɛ 'ö bhë -a -bha 'zü -an -wo yaa kë do.
60 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö slabhomɛ ̱va -yö ̱luu mɛ 'plɛ wö 'dhiö mü, 'ö
yö Yesu ̱dhɛɛ' 'kpɔ -sü -bha 'ö- pö: «'Wun -nu 'wo- ̱blɛɛ' -na ü -gɔ ̱nɛ, ü
'ka 'dho -a gbɛ -daa kë ̱a?»
61 'Kɛɛ Yesu -yö ö 'dhi -yö 'kuë-, yaa- gbɛ -daa kë -a -gɔ.
'Ö slabhomɛ ̱va -yö Yesu ̱dhɛɛ' kpɔ 'zü, 'ö- pö: «-Zlan 'ö -ziö pë 'plɛ -ta
bhë, ü- Gbö 'ö ü -ya bhë -a 'ka a?»
62 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «̱Ii-, a- 'ka. 'Ö go mü, ka -dho ma
Mɛgbö n yö kö a -ya -sü 'ka -Zlan 'piigbeezë -bha -yadhɛ ̱bhlëzë -bha, 'ka
dho n yö 'zü, kö a nu -na dha kpö -nu 'gü dhang- 'gü.»
63 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö slabhomɛ ̱va -yö ö bha gblang -blë (-naazuëdhe
'ka, 'ö tɔɔ 'wun 'ö Yesu -ya ̱blɛɛ bhë -a -bha 'ka, -yö 'si -bho -Zlan -gɔ -sü
'ka). 'Ö- pö mɛ -nu 'wo -kë mü -an -dhë: «-Më 'kwa- -yaa -bha -ɛ? Kwa 'ka
'dho -tɔmɔ gbɛ ̱mɛɛ' gbɔ!
64 'Wun 'ö- ̱blɛɛ -Zlan -gɔ bhë ka gia- ka- -ma. Ka ka -zo -ta -kɔklë ̱ɛ?»
'Ö -an 'plɛ -wa pö ̱ya kë 'wuën- -bha -mɛ 'ka, pë dho kë tɔɔ -wa zë.
65 'Ö -an ziën, mɛ -nu -wo yö wo 'dhee -bho Yesu -bha -sü 'gü, 'wo sɔ -klu
-a wö -bha, 'wo yö -a -ma -sü 'gü wo -kɔ kpö -nu 'ka; 'wo- pö -a -dhë: «-Bhö
yië- -dɛ bɔ, dö 'ö ü -ma bhë ̱ɛ?»
'Ö 'yan -to 'kɔ -bha -mɛ -nu -wo Yesu sü, 'wo yö -a 'to -ma -sü 'gü.

Piɛɛ -bha -kploo Yesu 'ka -sü
(Matiö 26.69-75; Lukö 22.56-62; Zan 18.15-18, 25-27)

66 Piɛɛ -yö -kë 'kwɛandhɛ bhë -a 'dhëëdhö mü. ▯Dhɛ 'ö slabhomɛ -nu
-gɔmɛ ▯va -bha yuökëdhe ▯ya nu,
67 'ö- 'yan -yö -da Piɛɛ 'ö -kë -ya 'siö 'piö ▯dhia bhë, -a -ta. ▯Dhɛ ▯yaa-
-ga -së 'ka 'ö- pö: «Bhi -de 'pö ü -kë Yesu, Nazalɛtë mi bhë, -a 'piö.»
68 'Kɛɛ Piɛɛ -yö -kploo Yesu -wun 'ka 'ö- pö: «'Maa- ▯tɛi' dɔ, 'iin pë 'ü-
'piö kö 'ü- ▯blɛɛ'- bhë 'maa- -gɛn dɔ.»
▯Dhɛ ▯ya kë 'dhö, 'ö go 'kwɛandhɛ gia- -bha, 'ö dho 'ö dɔ -da 'kwɛandhö
-dhɛ 'dhi -bha. 'Ö -tɔgɔn do -yö -we.
69 'Kɛɛ yuökëdhe bhë -ya -yö, 'ö yö -a -wun ▯blɛɛ' -sü 'gü, mɛ -nu 'wo -kë
mü -an -dhë ▯nɛɛ: «Mɛ 'wo bhë -a mɛ do -mü gɔɔn- 'ö ▯nɛ -a 'ka!»
70 'Ö Piɛɛ -yö -kploo 'zü -dëüwo.
▯Dhɛ 'töng pë 'bhe ▯ya ziö, 'ö mɛ -nu 'wo -kë mü, 'wo- pö Piɛɛ -dhë 'zü:
«'Wun gia- 'ka, ü mɛ -nu 'wo bhë -a mɛ do 'ka, bhii 'ö tɔɔ bhi -de 'pö Galile
mi -mü ü 'ka!»
71 ▯Dhɛ ▯ya kë 'dhö, 'ö Piɛɛ -ya pö: «▯Ya kë ▯sua 'ka, -Zlan -yö n 'klo bhɔ,
a n -wo -bhö ▯nɛ gɔɔn- 'ka- -bha 'wun ▯blɛɛ' -na bhë 'maa- dɔ.»
72 -Dhɛ do bhë -a 'gü, 'ö -tɔgɔn -yö -we -gwaa ▯plɛ -naa wo. 'Ö Piɛɛ -zo
-yö -büö, 'wun 'ö Yesu -ya ▯blɛɛ -a -dhë 'ö- pö -a kë -sü 'ka kö -tɔgɔn -yö
'we -gwaa ▯plɛzë, -yö -dho -a pö -gwaa -yaagazë, 'yaa ö dɔ bhë -a 'ka. 'Ö
yö 'gbo bɔ -sü 'gü.

15

Yesu -yö Pilatö 'dhiö
(Matiö 27.1-2, 11-14; Lukö 23.1-5; Zan 18.28-38)

1 -Dhiadhiö tii 'gü bhë, slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu, mɛ ziizii -nu, Zuifö -nu
-bha tɔnggɔmɛ -nu waa- zakanmɛ -nu ▯vava 'saadhö 'wo to, -wo -dho wo
'ko ▯bhaa kö 'wun -dhɛ 'yö -an -wo dhö to -a -bha do, -waan -a 'sü, 'wo
Yesu -lö, 'wo nuë Pilatö ▯dhia.
2 'Ö Pilatö -ya ▯dhɛɛ' kpɔ, 'ö- pö: «Zuifö -nu -bha -gludë -mü ü 'ka a?»
'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Bha- ▯blɛɛ'-.»
3 'Ö slabhomɛ -nu -gɔmɛ ▯vava -nu -wo yö 'wun -nu ▯plëëzë -dɔ Yesu
-bha -sü 'gü.
4 'Ö Pilatö -ya ▯dhɛɛ' kpɔ 'zü -dëüwo 'ö- pö: «'Wun -nu 'wo- dɔ -na ü -bha
▯nɛ 'bhaa- ma ▯a? Ü 'ka 'dho -a gbɛ -daa kë ▯a?»
5 'Kɛɛ Yesu yaa- gbɛ -daa kë gbɔ, 'ö- -wun 'gü, 'tetundhe ▯va -yö -da Pilatö
▯zuö' 'gü.

Ga -wun -za ▯ya -lo Yesu tuö
(Matiö 27.15-26; Lukö 23.13-25; Zan 18.39–19.16)

6 Paakö 'wlaan- -yi 'saadhö 'ka, mɛ 'ö 'sɛgümɛ -nu 'dhö -a 'piö, kö Pilatö
-ya bho -kanso 'gü wo -dhë, -ya bho -an -dhë -kanso 'gü.
7 -A 'töng 'dhö bhë -a 'ka, gɔɔn- do 'wo- -dhɛ Balaba waa- këpëyaamɛ
-nu 'wo mɛ zë -a 'ka 'töng 'wo dɔa 'sɛ ▯kɔɔnmɛ -nu -gɔ 'yënng -a 'ka bhë
-yö -kë -kanso 'gü.
8 'Ö 'sɛgümɛ -nu -gbaa -wo dho Pilatö 'piö. 'Ö pë ▯ya kë 'ö- -kë -an -dhë
-kplawo bhë 'wo- -dhɛ -a -gɔ kö -yaan kë wo -dhë.
9 'Ö Pilatö -ya pö -an -dhë: «Ka- 'piö kö 'a Zuifö -nu -bha -gludë ▯nɛ, 'a-
bho mü ka -dhë -a?»

10 Bhii yö gia- -ya ɖɔa' -së 'ka ɖnɛ ɖdruɛi -yö slabhomɛ -gɔmɛ ɖvava -nu
'gü, 'ö tɔɔ 'sɛgümɛ -nu -wo Yesu -dhɔ -kë, pë 'ö -kë 'wo- dɔ ö kwɛɛ bhë 'ö
bhë.
11 'Kɛɛ slabhomɛ -nu -gɔmɛ ɖvava -nu -wo -gban 'sɛgümɛ -nu gbung bhë
-an -bha kö -wa pö Pilatö -dhë -yö Balaba bho -kanso 'gü wo -dhë ɖzian'.
12 Pilatö -yö -ko 'zü 'ö- pö mɛ gbung 'wo bhë -an -dhë: «-Më 'ka- 'piö kö
'a- kë mɛ 'ka- -dhɛ Zuifö -nu -bha -gludë ɖnɛ -a 'ka ɛ?»
13 'Wo- -daa -kë -a -gɔ ɖgblaa 'gbla -sü 'ka ɖnɛɛ: «-Bhö -a zë, -a -dɔ -gaatalü
-bha -sü 'ka!»
14 'Ö Pilatö -yö -an ɖdhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «-Më -wun yaa 'ö- -kë -ɛ?»
'Kɛɛ -an 'plɛ -wo -yö ɖgblaa 'gbla -sü 'gü 'gbee- 'ka 'zü ɖnɛɛ: «-Bhö -a zë
-a -dɔ -gaatalü -bha -sü 'ka!»
15 'Yö mɛ gbung -nu -dhi -a -dhë -wun -kë -an -dhë 'ö Balaba bho -kanso
'gü.
ɖDhɛ ɖya kë 'dhö, 'ö- pö 'dhasi -nu -dhë -wo Yesu -ma -klaa 'ka. 'Go mü,
'ö- -dɔ -an kwɛɛ kö -waan zë, -a -dɔ -gaatalü -bha -sü 'ka.

'Dhasi -nu -wo duö 'luu -sü Yesu -bha
(Matiö 27.27-31; Zan 19.2-3)

16 'Dhasi -nu -wo -dho Yesu 'ka 'sɛ ɖkɔɔnmɛ Pilatö -gɔ 'kwɛandhɛ 'gbɛa
'wo- -dhɛ pletua bhë -a -bha. 'Wo wo 'bhamɛ -nu 'plɛ ɖdhɔɔ -kë wo 'ko
ɖbhaa mü.
17 'Wo gblang nuɛazë ('ö -kë ɖnɛ -gludë -nu -bha gblang 'dhö bhë, 'wo-)
-da Yesu -bha. Kö -a ɖtɛi' -yö -kë ɖnɛ woë- -gludë 'dhö, kö 'waan- duö 'luu
-sü -a -bha. 'Wo 'ginng 'gɔ ɖgblaa' do -kë, 'wo- -kë -a -bha 'gɔ ɖgblaa' 'ka,
'wo- -ya -a -gɔ -bha.
18 'Wo yö -mɛɛ -kë -a 'ka -sü 'gü 'wo- pö: «Zuifö -nu -bha -gludë, 'bha
ɖbüee!»
19 'Go mü 'wo- -ma 'lü 'në 'ka ö -gɔ -bha, 'wo wo 'dhee -nu bho -a -bha,
'wo -lo wo kpɔn 'gü -a 'dhiö, 'wo wo -de ɖyɔɔn sia-, -gblü -a 'dhiö -sü 'ka.
20 ɖDhɛ ɖwa yën duö 'luu -sü -a -bha -sü -bha, 'ö gblang nuɛazë bhë 'wo-
bho -a -bha, 'wo- -de -bha sɔ -nu -da -a -bha, 'wo- sü, 'wo dhoë plaan kö
'waan- dɔ -gaatalü -bha.

Yesu -dɔ -gaatalü -bha -sü
(Matiö 27.32-44; Lukö 23.26-43; Zan 19.17-27)

21 ɖDhɛ 'wo 'dho -na kö gɔɔn- do 'ö -kë Silɛnë mi 'ka 'wo- -dhɛ Simɔ, 'ö
-kë Alezandrë waa- Lifisö -an dë 'ka bhë, -wa -yö kö -yö ziö -na zian bhë
-a -ta 'pö. -Yö -kë 'go ɖdhia bhlö- -gbaa 'to -dhɛ -nu -bha. 'Ö 'dhasi -nu -wa
'gbee- -ta bho; 'ö Yesu -bha -gaatalü bun.
22 'Wo dhoë -dhɛ do 'wo- -dhɛ Gɔɔgota -a -bha, -a -gɛn 'ö tɔɔ «mɛ -gɔ -klëë
-lo -dhɛ».
23 -Drɔɔn 'wo 'miilö ɖkaan -a 'ka bhë, 'wo- nu Yesu -dhë kö -yaan mü,
(kö -a -bha 'klobhɔdhe -gɔ pë 'tee -yaan ga,) 'kɛɛ Yesu yaa- mü.
24 ɖDhɛ ɖya kë 'dhö, 'wo- dɔ -gaatalü -bha, ɖtaan -gban -a -kɔ waa- -a
-gɛn -nu -ta -sü 'ka. 'Wo- -bha sɔ -nu -glu wo 'ko 'ka 'töü- -bhö -sü 'ka kö
mɛ 'ö -dhö -yaan -a mɛ 'ö dho kë ö -bha 'ka -a dɔ.
25 ɖDhɛ 'wo- dɔ -na -gaatalü -bha kö 'kwa dɔ -dhiadhiö -lan 'tëë 'ka.
26 Së 'ö -kë ɖbɛɛn' -sü 'ka -a zë -gɛn -wun 'gü, -a -gɔ -ta dhuö 'ö tɔɔ «Zuifö
-nu -bha -gludë 'ö ɖnɛ».
27 -Wo mɛzëmɛ ɖplɛ -dɔ -gaatalü -bha 'pö Yesu 'piö mü; -a mɛ do -yö -kë
-a ɖkwɛɛ- 'gü, 'ö- mɛ do -yö -kë 'pö -a ɖkwaa- 'gü ɖzian'.

28 [-Kɔ 'ö ɖnɛ -a 'ka, 'ö pë 'ö ɖbɛɛn' -sü 'ka -a -wun 'gü -Zlan -bha 'sëëdhɛ
'gü 'yö ɖkaa' ɖnɛɛ: *-Wa -da këpëyaamɛ -nu -bhüö 'gü.*]
29 Mɛ -nu 'wo -kë ziö ɖdhia mü, -wo wo -gɔ -zë 'gü, 'si -nu -bho -a -gɔ -sü
'ka, 'wo- pö -a -dhë: «'Ii, ü 'dhɛ bhë! Bhi 'ü- pö 'ü -dhö -Zlan -gba -a 'gü -kɔ
wü, kö -dhɛkpaɔyi -yaaga 'ka 'üën- -a gbɛ dɔ bhë!
30 Ü -de dha 'ü ɖyɔɔ'- 'ü 'go -gaatalü -bha 'sa!»
31 'Ö slabhomɛ -gɔmɛ -nu waa- tɔnggɔmɛ -nu -wo duö 'luu sü Yesu -bha
'pö, 'wo- pö wo 'ko ziën ɖnɛɛ: «Mɛ 'waa -nu dha 'yö- wo, 'kɛɛ yaa -mɔ -a
-bha kö -yö ö -de dha!
32 Bhi 'ü- pö ü -Zlan -bha -Yamɛ -mü ü 'ka, 'ü Izlaɛlö -bha -gludë 'ka, -bhö
ɖyɔɔ'- 'ü 'go -gaatalü -bha 'sabla 'sa! ɖYa kë ɖnɛ, 'bha ɖyɔɔ'- ɖsia, yi -dho ü
-wun -dhɛ 'wun gia-!»
'Ö mɛ -nu 'wo -an dɔ -gaatalü -bha -a 'piö mü bhë 'wo 'si -nu bho -a -gɔ
'pö.

Yesu -bha ga -sü
(Matiö 27.45-56; Lukö 23.44-49; Zan 19.28-30)
33 ɖDhɛ 'ö lënng 'gü -dhɛ ɖya dɔ, 'ö -dhɛ -trö 'sënsëndhö 'kpongtaadhɛ
'plɛ -bha. ɖDhɛ 'ö -dhɛ 'dhö 'po -na kö 'kwa dɔ 'wɔ 'yɛ -lan 'ka.
34 'Ö 'wɔ 'yɛ -lan gia- bhë -a 'ka Yesu -yö -gbla 'gbee- 'ka, Eblö -wo 'gü
'ö- pö: «Eloí, Eloi, lama sabasötani?» (-A -gɛn 'ö tɔɔ: «N -ma -Zlan, n -ma
-Zlan, -më -kë 'ü ü ɖkwaa n -wun -zü -i?»)
35 Mɛ -nu 'wo -kë mü, -a mɛ 'bhaa -nu -wa -wo -ma 'wo- pö: «-Ka ka 'to
'to, -yö Eli ɖdhɔɔ kë -na!»
36 'Ö -an ziën mɛ do -yö dho -bla 'ka, 'ö ɖfuu'- zë -drɔɔn 'yi ɖgliisü, 'ö -kë
'dhasi -nu müpë 'ka bhë -a 'ka. 'Ö- -ya 'lü 'në 'dhiö, 'ö nuë 'ö- -zɔn Yesu
'dhi 'ka kö -yaan -a 'yi mü, 'ö- pö: «-Ka dɔ, ɖya kë ɖnɛ Eli -dho nu 'ö- bho
-gaatalü -bha kö 'kwaa- yö!»
37 'Kɛɛ Yesu -yö -gbla 'gbee- 'ka, 'ö to mü, 'ö ga.
38 'Ö -dhɛ 'slööslö -dhɛ waa- -dhɛ 'slööslö -dhɛ ɖduö, -an 'gü -kan 'gü -sɔ
'ö plöö -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü bhë, 'ö -pɛ dhuö kpengdhö 'ö nu 'ö -zuö -a
'ka sia-.
39 Wlɔmë -mɛ -nu -bha 'dhasi -gɔmɛ 'ö -kë dɔ -sü 'ka Yesu 'dhiö -dhɛ gia-
-bha bhë, -tɔn tuö mü bhë, ɖdhɛ ɖyaa- ga -kɔ yö 'ö- pö: «Mɛ 'ö ɖnɛ -Zlan
Gbö giagia -mü!»
40 Dhoo -nu 'bhaa -nu 'wo dɔ ɖgbiin, -dhɛ -ga ɖdhia, -wo -kë mü. 'Ö -an
ziën Mali 'yö go Madala, waa- Zoze waa- ö 'zlaa- Zakö -an dhe Mali, waa-
Salome -wo -kë mü.
41 -Wo -kë -ziö Yesu 'piö ɖdhia kö -yö Galile -sɛ 'gü, 'wo yuö -nu -kë -a
'dhiö. 'Ö -dhɛ 'ö bhë -a 'gü 'zü, dhoo -nu ɖplëëzë gbɛ 'wo nu -dɔ -a -gɔ
ɖdhia Zeluzalɛmë plöö, 'wo -kë mü.

Yesu -da ɖgluudhö
(Matiö 27.57-61; Lukö 23.50-56; Zan 19.38-42)
42 ɖDhɛ 'yinia -dhɛ ɖya dɔ, 'ö ɖdhɛ -kë ɖnɛ -yö -kë Paakö 'wlaan- -de -pë
kë -yi, 'ö -kë Zuifö -nu -bha ɖglooyi -waamayi 'ka -a 'ka,
43 Zozɛfu 'ö go Alimate -yö -kë zakanmɛ ɖva do 'ö mɛ -nu -wa ɖbhlë -ya
-a 'ka. Yö -de 'pö, -yö -kë -ya ɖdhia -Zlan -bha -gludëdhɛ -bha nu -sü -gɔ.
'Yö -nu 'ö ö -zo dɔ 'gbee-, 'ö dho Pilatö 'piö, 'ö Yesu ɖglöö -dhɛ -a -gɔ.
44 'Kɛɛ ɖdhɛ 'ö Pilatö -ya ma ɖnɛ Yesu ɖya ga 'saadhö, -a 'te -yö -tun, 'ö
mɛ bɔ 'dhasi -gɔmɛ -dhë. 'Ö nu, 'yö- ɖdhɛɛ' kpɔ ɖnɛ ɖdhɛ Yesu -yö ga bhë,
-a -dhɛ ɖya ɖglɔɔ ɖa?

45 ̀Dhɛ 'ö 'dhasi -gɔmɛ ̀yaa- -daa kë -a -gɔ, 'ö -we -a -bha Zozɛfu -gɔ kö
-yö Yesu ̀glöö 'sü.
46 Zozɛfu -yö 'glöö 'puu -dhɔ, 'ö Yesu ̀glöö bho -gaatalü -bha, 'ö dhoë mɛ
-bin -guö -du do 'wo yuö -kë -a 'gü, 'ö -guö 'fa ̀va do 'ö -kë -a -te 'ka, 'yö-
̀glöng glö, 'ö- yö -du bhë -a 'dhiö.
47 Mali 'go Madala waa- Mali Zakö dhe -wo -kë mü 'ö -dhɛ 'wo Yesu -bin
-a -bha bhë 'wo- -yö.

16

Yesu -bha -go ga 'gü -sü
(Matiö 28.1-8; Lukö 24.1-12; Zan 20.1-10)

1 Zuifö -nu -bha ̀glooyi bhë, -a 'yinia 'piö (kö 'waa ̀glooyi -bha tɔng ̀löö
gbɔ), 'ö Mali 'go Madala 'dhö, Zakö dhe Mali 'dhö, waa- Salome -nu 'wo pë
'yɔn 'tëë -sëëzë -nu dhɔ kö 'waan- dhoë 'waan- kë Yesu ̀glöö -bha.
2 ̀Dhɛ 'ö- -ta -dhɛ ̀ya 'po, -dhiadhiö kö lan- -yö ̀luu'- -na bhë, 'wo -ziö
'wo dho blɔɔn- ̀taa 'ma.
3 -An 'dho -sü 'ka, -wa -pö wo 'ko -dhë: «Dö 'ö dho -guö 'fa 'ö blɔɔn- 'dhiö
̀nɛ, -a bho kwa -dhë mü ̀i?»
4 'Kɛɛ ̀dhɛ 'ö ̀wa -lo mü, 'wo -dhɛ -ga, 'ö 'wo -guö 'fa ̀va 'ö blɔɔn- 'dhi
ta bhë, 'wo- yö kö ̀ya 'go -a 'dhiö, -yö wɔ -sü 'ka 'pian gbɛ 'ka.
5 'Wo -sɔ ̀duudhö mü; 'wo -Zlan -bha bɔmɛ do 'ö gblang 'puu -yö -kë -a
-bha, -a yö kö -yö -ya -sü 'ka -an ̀kwɛɛ- 'gü ̀zian'. 'Ö 'siö- -kan -an 'gluu.
6 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'yö- pö -an -dhë: «Kö ̀kun 'siö- -kan ka 'gluu! Yesu,
Nazalɛtë mi 'ö mɛ -nu -wa dɔ -gaatalü -bha bhë 'ka- ̀mɛɛ ̀a? ̀Ɛɛ, 'kɛɛ
̀ya 'go ga 'gü, 'yaa zö gbɔ. -Ka -dhɛ -ga, -dhɛ 'wo- -wɔ -a -bha yö ̀ga ̀nɛ!
7 -Ka 'dho 'ka- pö -a -bha ̀guë' -nu -dhë, 'go mü 'zü, 'ka- pö Piɛɛ gia-
-dhë: -Yö 'dho -na ka 'dhiö Galile, -dhɛ bhë 'ka dho ö yö -a -bha ̀nɛ -kɔ
'yö- ̀blɛɛ -a 'ka ka -dhë 'dhiö bhë -a 'dhö.»
8 'Wo yö plaan 'wo ̀duë, 'wo dho blɔɔn- bhë -a 'ka ̀gbiin. Bhii 'ö tɔɔ
-wo -kë ̀zluun -sü 'gü 'suö 'ka, 'ö waa- ̀blɛɛ'- mɛ gbɛ -dhë, 'suö 'ö -kë -an
'gü bhë -a -wun 'gü.

Yesu -bha ö -de -zɔn Mali 'go Madala -dhë -kɔ
(Matiö 28.9-10; Zan 20.11-18)

9 [̀Dhɛ Yesu ̀ya 'go ga 'gü 'dhö, -dhiadhiö bhë -a 'ka, -yö ö -de -zɔn
-blɛɛzë 'ka Mali 'go Madala, 'ö -zuu yaa 'slaplɛ bho -a 'gü 'dhiö bhë -a -dhë.
10 'Ö dho 'ö- ̀blɛɛ Yesu -bha mɛ -nu 'wo -kë -a 'piö 'dhiö bhë -an -dhë.
-Wo -kë 'gbo bɔ ̀dhia 'yenazë 'ka, Yesu -bha ga -sü -wun 'gü.
11 'Kɛɛ ̀dhɛ 'ö Mali -wo ̀nɛ ̀waa- ma ̀nɛ -ya -pö «Yesu ̀ya 'go ga 'gü
'ya -kpën -a -bha» waa- -wo -dhɛ 'wun gia-.

Yesu -yö ö -de -zɔn ö 'piö -mɛ -nu ̀plɛ -dhë
(Lukö 24.13-35)

12 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, Yesu -yö ö -de -zɔn ö bha ̀guë' ̀plɛ 'wo -kë 'dho
̀dhia -dhɛ 'bhaa -bha -an -dhë -kɔ 'bhaa 'gü.
13 'Wo nu 'wo- ̀blɛɛ mɛ 'wo to -an -dhë, 'kɛɛ wo -de 'pö, waa -an -wo
-dhɛ 'wun gia- 'pö.

Yesu -bha ö -de -zɔn ö bha ̀guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga do 'wo bhë -an -dhë -kɔ
(Matiö 28.16-20; Lukö 24.36-49; Zan 20.19-23; Këyuö -nu 1.6-8)

14 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, Yesu -yö ö -de -zɔn ö bha ̀guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga do
'wo to bhë -an -dhë kö -wo pë -bhö -sü 'gü. -Yö 'wun -blɛɛ -an 'ka, -zo yö

ö -bha -sü yaa kë -an -gɔ, 'ö -an ɓgɔü' -yö -kë 'gbee- bhë -a -wun 'gü, 'ö tɔɔ mɛ -nu -wo ö 'bhee- -yö, 'wo- ɓblɛɛ -an -dhë bhë 'ö waa -an -wo -dhɛ 'wun gia-.

15 'Go mü 'ö- pö -an -dhë: «-Ka 'dho 'kpongtaadhɛ 'saadhö -a 'gü, 'ka 'wuntaɔsë 'ö ɓnɛ 'ka- ɓblɛɛ'- mɛ 'kpɛkpɛ -dhë!

16 Mɛ 'ö ɓya n -wun -dhɛ 'wun gia-, 'wo dho -a bɔ yiö n 'tɔ 'ka, -yö -dho dha; 'kɛɛ mɛ yaa n -wun -dhɛ 'wun gia-, za -dho -lo -a tuö, 'yö- 'klo -yö bhɔ.

17 'Go mü -dhidhaapë 'ö mɛ -nu ɓwa n -wun -dhɛ 'wun gia-, 'wo dho -an kë 'ö tɔɔ: -Wo -dho -zuu yaa bho mɛ -nu 'gü n 'tɔ 'ka, 'wo dho 'wun -nu ɓblɛɛ'- -wo 'waa gbɛ -nu 'gü.

18 -Wo -dho -mɔ -a -bha 'wo ɓmɛɛ sü wo kwɛɛ, 'iin ɓya kë ɓnɛ 'yi ɓsuu'- 'saadhö 'ö mɛ zë -pë 'dhö -a ɓbhaa, ɓwaa- mü, pë gbɛ 'ka 'dho kë -an 'ka; -wo -dho wo -kɔ -nu kpa 'yuamɛ -nu -ta, 'ö -an -bha 'yua -nu -wo bo.»

(Lukö 24.50-53; Këyuö -nu 1.9-11)

19 ɓDhɛ 'ö kwa Dëmɛ Yesu ɓya yën 'wun -nu 'wo ɓnɛ -an ɓblɛɛ' -sü -bha, 'ö -Zlan -ya ɓluu, 'ö dho dhang- 'gü, 'ö -ya -Zlan -bha -yadhɛ ɓbhlëzë -bha.

20 'Ö- -bha ɓguë' -nu -wo dho, 'wo -ya 'wuntaɔsë ɓblɛɛ' -sü -bha -dhɛ 'saadhö 'gü. Kwa Dëmɛ gia- -yö yuö -kë -an -kɔ 'piö -dhidhaapë -nu kë -sü 'ka kö -yaan -zɔn ɓnɛ 'wuntaɔsë 'wo- ɓblɛɛ' -na bhë 'wun gia- -mü.]

'Wuntaɔsë 'ö -gban Yesu Klito -bha 'ö Lukö -ya ɓlɛɛ

1 Ma mɛ -wungbeezë Teofilö, mɛdhɛvadhɛ ɓwaa- këdhɛ ɓmɛɛ'- kö 'wun
-nu 'wo -kë yi -sɛ 'gü 'ö -gban Yesu Klito -bha bhë -waan -ya 'sëëdhɛ 'gü.
2 'Wun -nu 'wo -kë 'ma bhë -wo -nu 'wo- ɓblɛɛ yi -dhë ɓnɛ -kɔ 'ö mɛ -nu
'wo -kë mü -a züdɔyi 'ka, 'ö -kë -an 'yaan, 'ö -Zlan -wo pö -sü -yö -kë -an
-bha yuö 'ka, 'wo- ɓblɛɛ -a 'dhö.
3 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, ma -de 'pö a ɓdhɛɛ' -nu -kpɔ; 'ö ma ɓdhɛɛ' -nu -wo
-gban pë -nu 'wo -kë -a züdɔyi 'ka kpinngdhö -an -bha. 'Yö ɓdhɛ 'a- -ga -a
'gü bhë, n dë, n -ma 'ka, -yö -kë n -dhë -së kö 'aan- ɓblɛɛ'- ü -dhë, -a -ya
'sëëdhɛ -ta -sü 'ka ɓnɛ -kɔ -de bhë -a 'dhö.
4 -Yö -kë 'dhö kö 'üën- 'wun gia- dɔ mɛ ɓdaan' -wo 'wo ü ɓdaan 'ka bhë
-a -bha.

-Zlan -bha bɔmɛ -yö Zan Batisö -bha bhɔ -sü -wun -blɛɛ

5 'Töng 'ö Elɔdö -yö ɓkaa' -gludë 'ka Zude -sɛ 'gü, slabhomɛ 'wo- -dhɛ
Zakali -yö -kë mü, -yö -kë Abia -bha slabhomɛ kpö 'ö bhë -a 'gü -mɛ do 'ka.
-A -bha dhebɔ Elizabɛtö -de 'pö -yö -kë Aalɔn 'yö -kë slabhomɛ ɓva 'ka bhë
-a ɓsuu'- -ta 'në dhe do 'ka.
6 ɓDhɛ 'wo- -bha ɓplɛ -wo -kë -Zlan wö 'dhiö kpengdhö; 'wo 'wun ma
-Zlan -bha tɔng -nu waa- -a -bha -dhiodɔwo -nu 'töüdhö -an -ta 'fɛfɛdhö.
7 'Kɛɛ 'në gbɛ yaa kë -an -gɔ, bhii 'ö tɔɔ Elizabɛtö -yö -kë 'bhüödhe 'ka;
yö do bhë 'zü, kö -dhɛ 'wo- -bha ɓplɛ ɓwa kë ɓklöö.
8 Yi do 'ka Zakali -yö -kë yuö 'dhiö -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, bhii -yö -kë
slabhomɛ -nu kpö mɛ 'ö -kë -a 'gü bhë -an -bha yi 'ka.
9 -A yi bhë -a 'ka -wo 'töü- -bhö ɓnɛ -kɔ 'ö -an -bha slabhomɛ -nu -bha
wɔ 'dho -a 'ka -a 'dhö. 'Ö 'töü- -yö Zakali sü, 'yö dho -dhɛ 'slööslö -dhɛ 'gü
pë 'tëë -sëëzë 'wo- -dhɛ ansaan bhë -a 'güö ɓdhia.
10 Zuifö -nu gbung -wo -kë plaan ɓbhɛa' ɓdhia 'yasa 'gü 'lɛlɛ 'yö ansaan
-güö -a 'ka bhë -a 'ka.
11 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö -Zlan -bha bɔmɛ do -yö -wo Zakali 'dhiö mü, -Zlan
-bha sla- -bho -a -ta -pë 'wo ansaan -güö -na -a -ta bhë -a 'pian 'ö ɓkwɛɛ-
'gü ɓzian' -a 'ka.
12 ɓDhɛ 'ö Zakali -ya yö, 'yö 'siö -yö -kan -a 'gluu, 'ö 'suö -ya -kë.
13 'Yö -Zlan -bha bɔmɛ -ya -pö -a -dhë: «Kö ɓkun 'ü -suö, Zakali, bhii
-Zlan ɓya ü bha ɓbhɛa' -wo ma 'saadhö, ü bha dhebɔ Elizabɛtö -dho 'në
gɔɔn- do kpɔ ü -gɔ; ü -dho -a -dhɛ Zan.
14 -Yö -dho kë ü ɓzuögludhi -wun 'ka, 'go mü mɛdhɛvadhɛ -wo -dho -a
-bha bhɔ -sü 'gludhi kë,
15 bhii -yö -dho kë mɛ ɓva do 'ka -Zlan wö 'dhiö. Yö 'ka 'dho -drɔɔn 'iin
müpë -nu 'dhiözë gbɛ mü; -yö -dho pa -Zuu 'slööslö 'ka, 'yö bhɔa.
16 -Yö -dho nu Izlaɛlö 'në -nu ɓva 'ka Dëmɛ wo -bha -Zlan 'piö;
17 yö gia- -de -yö -dho 'ta -sü -a 'dhiö -Zuu 'slööslö waa- 'piigbeedhɛ 'ö
-kë -Zlan -wodhiölomɛ Eli 'gü 'pö bhë -a 'ka kö -yaan 'në -nu waa- wo dë
-nu -an kë do, kö -yaan nu mɛ -nu 'wo dɔ -Zlan -gɔ 'yënng -mɛ 'ka -an 'ka
-waan kë 'kpaakpa ɓnɛ mɛ kpengdhö -nu 'dhö. -Yö -dho 'sɛgümɛ -nu -ya
'yaan Dëmɛ -bha 'ka.»

18 ŋDhɛ -kë 'dhö, 'ö Zakali -ya -pö -Zlan -bha bɔmɛ bhë -a -dhë: «-Yö -dho
kë -kɔklë kö 'wun 'ö ŋnɛ 'aan- -dhɛ 'wun gia-, 'kɛɛ kö ma 'dhö, ma dhebɔ
'dhö 'yië kë ŋklöö 'saadhö ŋnɛ ŋɛ?»
19 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «N tɔɔ Gabliɛlö, ma ŋnɛ
a dɔ -sü 'ka -Zlan wö 'dhiö kö 'aan- -a -bha yuö kë; -yö n -bɔ kö -naɔ -së 'ö
bhë 'aan- bɔ ü -gɔ.
20 ŋDhɛ -kë ŋnɛ 'wun -nu 'ö 'a -an -blɛɛ ü -dhë bhë, ü 'ka -an -dhɛ 'wun
gia-, 'kɛɛ kö -a 'töng ŋya -lo ŋsia, -an -de -dho kë bhë, -a -wun 'gü ü -dho
kë 'tuunmɛ 'ka; ü -kɔ yaa 'dho -mɔ -a -bha kö 'üën- 'wun ŋblɛɛ'- -yaan 'dho
-yaan yöë pë -nu 'wo bhë -an kë -yi -bha.»
21 ŋDhɛ kë -na 'pö zlöö kö mɛ gbung -nu 'wo -kë ŋbhɛa' ŋdhia plaan 'yasa
'gü bhë -an 'te ŋya tun ŋglɔɔ 'ö Zakali ŋyaa- wo -dhɛ 'slööslö -dhɛ 'gü bhë
-a -wun 'gü.
22 'Kɛɛ ŋdhɛ 'ö yö plaan, yaa -mɔ -a -bha kö -yö 'wun ŋblɛɛ'-, 'ö mɛ -nu
'wo -kë mü 'wo- ŋtɛi' dɔ ŋnɛ Zakali ŋya 'yanpiöpë do 'bhaa yö -dhɛ 'slööslö
-dhɛ bhë -a 'gü. 'Ö Zakali -yö 'wun ŋblɛɛ -an -dhë ö -kɔ 'gü, 'yö to 'tuunmɛ
'ka.
23 Yi 'ö Zakali dho ö bha yuö kaa -Zlan -gɔ kɔɔ mü bhë, ŋdhɛ ŋya yën,
-yö -dho ö -gɔ kɔɔ.
24 ŋDhɛ 'töng 'bhaa ŋya ziö, 'ö Elizabɛtö 'yö -kë -a bɔɔ 'ka bhë, 'ö 'gu sü,
'yö ö -de -bin 'su 'sɔɔdhu 'piö, -a -pö ö -de -dhë -sü 'ka ŋnɛɛ:
25 «Pë 'ö n Dëmɛ -ya -kë n -wun 'gü bhë, -kaa -ga 'dhɛ: -Yö -kë -a -dhë
-së kö pë 'ö -kë ma lë- -wun 'ka mɛ 'bhee- -nu wö 'dhiö bhë -yaan -a bho n
-ma.»

-Zlan -bha bɔmɛ do -bha Yesu -bha bhɔ -sü -wun ŋblɛɛ' -sü

26 ŋDhɛ ŋya kë 'dhö -a 'su kë 'slado -naa bhë, 'ö -Zlan -yö ö bha bɔmɛ
Gabliɛlö -bɔ Galile -pö do 'wo- -dhɛ Nazalɛtë -a 'gü.
27 'Yö dho 'nëdhezë 'ö yaa gɔɔn- -wun ŋtɛi' dɔ ŋkun, 'ö- -bha -zo -tën -a
-dhë -mɛ bhë 'wo- -dhɛ Zozɛfu, 'ö -kë -gludë Davidö -gɔ 'kɔɔmɛ -nu ŋsuu'-
-ta do 'ka bhë -a 'piö. 'Nëdhezë 'yö bhë -a tɔɔ Mali.
28 ŋDhɛ 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -yö -da -a -gɔ kɔɔ, 'yö- pö -a -dhë: «'Bha
ŋbüee! -Zlan ŋya 'wun -së ŋva kë ü -dhë! Dëmɛ -yö ü 'piö!»
29 'Ö 'siö -yö -kan Mali 'gluu -büödawo ŋsuu'- 'ö bhë -a -wun 'gü, 'yö- pö
ö ŋzuö' 'piö: «-Büödawo ŋsuu'- 'ö ŋnɛ -a -gɛn tɔɔ -më -ɛ?»
30 ŋDhɛ ŋya kë 'dhö, 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya -pö -a -dhë: «Kö ŋkun 'ö 'suö
-yö ü -kë, Mali, bhii -Zlan ŋya ö 'yan -së bɔ ü 'piö.
31 Ü -dho 'gu sü, 'ü 'në gɔɔn- do kpɔ; 'ü -dho -a -dhɛ Yesu.
32 -Yö -dho kë ŋva, 'ö mɛ -nu dho -a -dhɛ -Zlan 'ö -ziö pë 'plɛ -ta bhë -a
Gbö. Dëmɛ -Zlan -yö -dho -a kë -gludë 'ka ŋnɛ -kɔ 'ö- 'bhɛma Davidö ŋkaa'
'dhiö bhë -a 'dhö.
33 'Go mü -yö -dho Izlaɛlö -sɛ ŋkɔɔn ŋtoëpö 'ka; -a -bha mɛkɔɔnsü 'ö bhë,
-a 'dhiötodhɛ yaa 'dho kë -dhö.»
34 'Ö Mali -ya pö -Zlan -bha bɔmɛ bhë -a -dhë: «'Wun ŋnɛ -a kë -kɔ -dho
kë -kɔklë, 'kɛɛ kö n 'ka gɔɔn- -wun ŋtɛi' dɔ ŋkun ŋnɛɛ?»
35 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya pö -a -dhë: «-Zuu 'slööslö -yö -dho nu ü 'gü,
'ö -Zlan 'ö -ziö pë 'plɛ -ta bhë, 'ö- -bha 'piigbeedhɛ dho kpa ü -ta ŋnɛ
-dhɛbiëndhɛ 'dhö. Pë 'ö -kë 'ö 'në 'ö 'dhoë- bhɔ bhë 'wo dho -a -dhɛ: Mɛ 'ö
'slööslö 'yö -Zlan Gbö 'ka bhë 'ö bhë.
36 Elizabɛtö 'ö ka -nu 'ka -mɛɛzë bhë, yö -de 'pö -yö 'guzë, 'kɛɛ kö ŋya kë
ŋklöö; 'ö yö do bhë 'zü, mɛ -nu -wa pö -be ö 'ka 'dho 'në kpɔ bhë, ŋdɛɛ ŋnɛ
-a 'gü -yö 'guzë -a 'su 'slado 'ö ŋnɛ.

37 Bhii -Zlan -kɔ -kun -a 'ka -më gbɛ 'yaa 'dhö.»

38 'Ö Mali -ya pö: «ɛɛ, a n Dëmɛ -bha yuökëdhe 'ka, kö ü -wo 'ö bhë -yö
kë nɛ -kɔ 'ü- pöë bhë -a 'dhö!»
Dhɛ ya kë 'dhö, 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -yö go -a 'piö mü 'ö -ziö.

Mali -dho -büö -da dhia Elizabɛtö -dhë

39 Dhɛ 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -yö go mü, -a -dhɛ yaa glɔɔ, 'ö Mali -yö -da
zian -ta, 'ö dho 'zozodhö pödhɛ do 'yö -tɔn 'piö Zude -sɛ 'gü bhë -a 'gü.

40 'ö dho, 'yö -da Zakali -gɔ kɔɔ, 'yö -büö -da Elizabɛtö -dhë.

41 Dhɛ 'ö -büödawo 'ö bhë Elizabɛtö yaa- ma, 'ö 'në 'yö- -guzë bhë, 'yö
pa ö -deë. 'Ö -Zuu 'slööslö -yö Elizabɛtö pa,

42 'yö -we 'gbee- 'ka nɛɛ: «-Zlan ya 'dhuë- 'kpɔ ü -bha, dhoo -nu 'plɛ
ziën, 'ö- -bha 'dhuë- 'dho -ya -sü 'ka 'në 'ü 'dhoë- -a kpɔ bhë -a -ta!

43 Dö -mü n 'ka 'ö n Dëmɛ dhe -yö nu n -gɔ kɔɔ ɛ?

44 Bhii -bhö -dhɛ -ga, ü -büödawo 'a- ma bhë, 'në 'a- -guzë nɛ -yö -pa ö
-deë 'gludhi 'ka n 'guu.

45 Bhi 'ö 'wun 'ö go kwa Dëmɛ 'piö, 'ü- ma, 'yö 'ü- -dhɛ 'wun gia- nɛ, -yö
-dho kë bhë, 'dhuë- -yö ü -ta!»

Mali -bha 'tan

46 Dhɛ ya kë 'dhö, 'ö Mali -ya pö: «N nii -yö n Dëmɛ -bha -kë va -sü
'tɔ bhɔ,

47 n zuögludhi -sü 'ka n Dhamɛ -Zlan -wun 'gü!

48 Bhii -yö ö 'yan -bɔ ma 'a- -bha yuökëdhe -de -dho sia- -sü -zë 'ka n
'piö.
'Ö dɛɛ nɛ -a 'gü mɛ 'bhee- -nu 'saadhö 'wo dho -a pö 'dhuë- -yö n -ta,

49 bhii -Zlan 'piigbeezë ya 'wun -së va kë n -dhë; -a 'tɔ yö 'slööslö!

50 Mɛ -nu 'wo -suö -a -dhë -a bhlë 'kpɔ -sü 'ka bhë, -yö -dho -an 'yena
yö 'töng 'saadhö 'ka.

51 Ya ö bha yuö kë ö -kɔ 'piigbeezë 'ka, 'ö mɛ -nu 'ö -de -sü va -yö -an
zuö' pa bhë -an -zuö ö -kɔ 'yan taa.

52 Ya -gludë -nu bho -an -bha 'gɔ -gbloo 'gü, ya -yadhɛ bhlëzë nu -de
-dho sia- -mɛ -nu -dhë.

53 'Ö mɛ -nu 'ö din 'dho -an kë -na bhë, pë 'ö -an -bha -wun 'dho -a -bha,
yaa- nu -an -dhë va 'ka, 'ö ya bhɔɔmɛ -nu kë, wa 'dho wo -kɔ 'kpaan
'ka.

54-55 Ya nu ö bha yuökëmɛ Izlaɛlö -bha 'në -nu -dhë, bhii 'ö tɔɔ -a -zlö
'yaa trö Ablaamö suu'- -ta -mɛ -nu 'yena yö -sü -wun 'ka toëpö 'ka nɛ
-kɔ 'yö- blɛɛ -a 'ka kwa 'bhɛma -nu -dhë bhë -a 'dhö.»

56 Dhɛ ya kë 'dhö, Mali -yö -to Elizabɛtö 'piö mü 'su -yaaga 'ka -yaan
tun 'dho -na ö plöö.

Zan Batisö -bha bhɔ -sü

57 Dhɛ 'töng 'ö Elizabɛtö dho 'bë bhoë ya -lo, 'yö 'në gɔɔn- do kpɔ.

58 Dhɛ 'ö -a dɔmɛ -nu waa- -a -gɔ 'kɔɔmɛ -nu -wa ma nɛ, Dëmɛ ya
'glusë kë Elizabɛtö 'ka, 'wo nu 'ö wo 'plɛsɛn 'wo zuögludhi -kë wo 'ko
bhaa mü.

59 Dhɛ 'ö 'në bhë -a bhɔ -dhɛkpaɔyi ya kë 'slɛaga, 'wo dhoë 'wo- -kë
'bɔn 'ka; 'wo- -kë -bezë kö -a dë Zakali 'tɔ bhë -waan -a 'kpɔ -a -bha.

60 'Yö- dhe -ya -pö -an -dhë: «-Daa, -a tɔɔ Zan!»

61 'Ö 'wo- pö -a -dhë: «Mɛ 'wo- -dhɛ Zan 'yaa ü -gɔ 'kɔɔmɛ -nu 'gü!»

62 Dhɛ -kë 'dhö, 'wo yö -a dë dhɛɛ' 'kpɔ -sü -bha wo -kɔ 'gü kö -kɔ 'yö
dho ö bha 'në bhë -a 'tɔ kpɔa kö -waan -a dɔ.

63 'Ö Zakali -yö pë -bɛɛn -a -ta -së do -dhɛ -an -gɔ, 'ö Zan -tɔ bhë 'ö- -ya.
'Ö -an 'plɛ 'te -yö tun.
64 -Dhɛ do bhë -a 'gü, 'ö Zakali -wo -yö yö plaan 'zü -dëüwo; 'yö yö 'sabla
-Zlan 'tɔ 'saa -blü -sü -bha.
65 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö 'suö -yö -da mɛ 'plɛ 'gü, 'ö 'pian 'yö bɔ -tɔn 'gü
̱zian' Zude -sɛ 'gü bhë -a 'ka, 'wun -nu 'wo -kë ̱nɛ 'wo- ̱blɛɛ wo 'ko -nu
-dhë.
66 'Ö mɛ -nu 'wo 'wun 'ö -kë bhë 'wo- ma, 'wo yö wo -zo 'ta -sü 'gü ̱nɛɛ:
«'Në 'ö ̱nɛ -yö -dho kë dö 'ka -o?» Bhii Dëmɛ -yö -kë -a 'piö 'sönggö
-sönggö.

Zakali -bha 'tan

67 Zakali 'yö -kë 'në bhë -a dë 'ka bhë, -Zuu 'slööslö -ya pa, 'yö yö -Zlan
-wo 'dhiö -lo -sü -bha 'ö- pö:
68 «Kwa Dëmɛ 'tɔ -yö kë ̱va, bhi -yö Izlaɛlö 'sɛgɔ -bha -Zlan 'ka! 'ö tɔɔ
-yö ö -zo -kë ö bha 'sɛgɔ bhë -a 'piö, 'ö- bho 'gan 'gü.
69 ̱Ya -gludë Davidö 'yö -kë -a -bha yuökëmɛ 'ka bhë, -a ̱suu'- -ta -mɛ
do 'ö kwa Dhamɛ 'piigbeezë 'ka, -a nu kwa -dhë.
70 Së 'ö- ̱blɛɛ ö -wodhiölomɛ 'slööslö -nu -dhë, 'yö- -dhɛ ̱ya ̱glɔɔ yö
-mü.
71 Yö gia- -ya 'tɔ -go kwa -dhë 'dhiö ̱nɛ ö -dho kwa dha kwa yaagümɛ
-nu waa- kwa -sanzëmɛ -nu -bha -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -gɔ.
72 -Yö -dho kwa 'bhɛma -nu 'yena yö, 'ö- -zo dho -büö -a -bha -dhikuëdhe
'slööslö 'ö- -da kwa -nu kwa ziën bhë -a 'ka.
73 Bhii -yö ö -wo -bhö kwa 'bhɛma Ablaamö -dhë ̱nɛ,
74 ö -dho kwa bho kwa yaagümɛ -nu -bha -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü 'gü, kö
'kwa yuö kë -a -dhë -zogbandhe 'ka.
75 -Yö kë 'dhö kö 'kwa kë 'slööslö 'iin kpengdhö -a wö 'dhiö -dhɛkpaɔyi
'saadhö 'ka, kwa -bha -tosiadhe kë -sü 'ka.
76 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, ma 'në, -wo -dho ü -dhɛ -Zlan 'yö -ziö pë 'plɛ -ta -a
-wodhiölomɛ, bhii ü -dho 'ta sü Dëmɛ 'dhiö, -a -bha zian -gblooga -nu -yuö
kë -sü 'ka,
77 kö -yaan -a -zɔn -a -bha 'sɛgümɛ -nu -dhë ̱nɛ -yö -dho -an dha, -ziö
-an -bha ̱sɔɔn yaa -nu -ta -sü 'ka.
78 Bhii kwa 'yena yö -sü 'gblüünzë bhë -a -wun 'gü, -Zlan -yö -dho
-dhɛpuudhɛ 'yö go dhuö -a bhü kwa -ta ̱nɛ lan- ̱luu' -kɔ 'ö 'bhü -na 'ka
bhë -a 'dhö
79 kö -yaan -dhɛ 'po mɛ -nu 'wo -dhɛtiidhɛ 'gü waa- mɛ -nu 'wo -suö ga
-dhë -an -ta, kö -yaan kwa -da ̱zuöyagluu -zian -ta.»
80 'Në 'ö bhë -yö -kë ̱kpɛa' ̱dhia kö 'wundɔdhe -yö kë -na -a -gɔ; 'yö -kë
-dhɛ 'ö mɛ gbɛ 'yaa- -bha -a -bha 'ö dho 'ö yöë yi 'yö ö -de -zɔn -a 'ka Izlaɛlö
-sɛgümɛ -nu -dhë -a -bha.

2

Yesu bhɔ -sü
(Matiö 1.18-25)

1 'Töng 'dhö bhë -a 'ka, -gludë ̱va Ogitö -yö tɔng -da kö mɛ -nu 'wo
Wlɔmë -mɛ -nu -bha tɔng ̱lööö -wo -an 'plɛ 'tɔ -ya.
2 'Tɔyadhe 'ö 'dhö bhë -a -blɛɛzë -yö -kë 'töng 'ö Kilinisö 'yö kë 'sɛgɔ 'wo-
-dhɛ Sili, -a ̱kɔɔnmɛ do 'ka bhë -a 'ka.
3 Mɛ -nu 'töüdhö -wo -dho wo 'tɔ -ya ̱dhia, mɛ 'ö -dhö -a 'kpɔ -pö 'gü.

4 Zozɛfu -de 'pö -yö -go Nazalɛtë Galile -sɛ 'gü, 'yö dho Zude -sɛ 'gü, pödhɛ
do 'wo- -dhɛ Betelɛmë 'ö -gludë Davidö -yö bhɔ -a 'gü bhë -a -bha, bhii 'ö
tɔɔ yö gia- -yö -go Davidö ̱suu'- -ta 'gü.
5 Yö 'dhö waa- ö bha -zo -tën -a -dhë -mɛ 'wo- -dhɛ Mali bhë -wo -dho
'wo wo 'tɔ -ya kö -yö 'guzë.
6 -Wo -kë Betelɛmë, 'ö- 'bëbhoyi -yö -lo,
7 'yö ö bha 'në -blɛɛzë kpɔ; -yö -kë 'në gɔɔn- 'ka; 'yö sɔ ̱ploo -a 'ka, 'yö-
-da -du -bha pë -bhö -a 'gü -pë 'gü, bhii 'ö tɔɔ waa wɔdhɛ yö -nia -nu -wɔ
-a 'gü -kɔ 'gü.

-Zlan -bha bɔmɛ -yö -wo -tuëmaakëmɛ -nu -ta

8 'Pian gia- bhë -a -ta -tuëmaakëmɛ -nu -wo -kë blöö mü gbeng wo -bha
-tuë -maa kë ̱dhia.
9 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ do -yö -wo -an -ta, 'ö -Zlan 'bhü -yö ̱nië -an -zü.
̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'yö 'suö ̱va -yö -da -an 'gü.
10 'Yö -Zlan -bha bɔmɛ bhë 'yö- pö -an -dhë: «Kö ̱kun 'ö 'suö -yö ka -kë,
bhii a -nu 'wuntaɔsë 'yö dho Izlaɛlö -sɛgümɛ -nu 'plɛ ̱zuögludhi ̱va bhë
-a 'ka ka ̱dhia:
11 Gbeng do ̱nɛ -a 'gü, Davidö -gɔ plöö, ka Dhamɛ ̱ya bhɔ, 'ö tɔɔ Dëmɛ
'ö Klito 'ka.
12 Pë 'yö dho kë ̱duakëpë 'ka kö 'wun 'a- ̱blɛɛ' -na ̱nɛ 'kaan- -dhɛ 'wun
gia- 'ö tɔɔ: 'Ka 'dho, ka -dho 'në 'puu 'wo sɔ ̱ploo -a 'ka -a yö kö -yö wɔ
-sü 'ka -du -bha pë -bhö -a 'gü -pë 'gü.»
13 'Yö 'kan 'wo- wo wo -ta kö -Zlan -bha bɔmɛ -gbaa ̱va ̱wa 'go dhang-
'gü, ̱wa nu -a -bha bɔmɛ 'ö ̱sia -a 'piö, 'wo yö 'tan bho -Zlan 'piö -sü -bha
'wo- pö:
14 «'Tɔbhɔdhe -yö -Zlan 'yö dhang- 'gü 'ö -ziö pë 'plɛ -ta bhë -a -bha 'ka;
-yö ö -bha ̱zuöyagluu -nu mɛ -nu 'ö -an -dhɔ -ya -kë 'kpongtaa zö -an
-dhë.»

-Tuëmaakëmɛ -nu -dho Betelɛmë

15 ̱Dhɛ 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -nu ̱wa 'go -an 'piö ̱wa 'dho dhang- 'gü, 'ö
-tuëmaakëmɛ -nu 'wo bhë 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë: «Kö -kwa 'dho 'kwa -lo
Betelɛmë, pë 'bhle 'yö -kë 'ö Dëmɛ -ya -zɔn kwa -dhë bhë 'kwa kwa 'yan
dɔ -a -bha!»
16 'Wo ̱luu 'wo -ziö 'wo dho 'zozodhö 'wo -kpën Mali 'dhö, Zozɛfu 'dhö
waa- 'në 'yö -kë wɔ -sü 'ka -du -bha pë -bhö -a 'gü -pë 'gü bhë -an -bha.
17 ̱Dhɛ 'ö ̱wa -an yö, 'ö 'wun 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya ̱blɛɛ -an -dhë 'yö
-gban 'në bhë -a -bha bhë 'wo- ̱blɛɛ -an -dhë.
18 'Ö mɛ 'saadhö 'wo -tuëmaakëmɛ -nu -wo bhë 'wo- ma, -an 'te -yö -tun
'wun 'wo- ̱blɛɛ bhë -a -wun 'gü.
19 'Kɛɛ Mali -yö 'wun -nu 'wo ̱nɛ -an 'plɛ -kpɔ ö ̱zuö' 'piö, 'ö yö -a -yö
'ko 'dhiö kë -sü -bha.
20 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, -tuëmaakëmɛ -nu 'wo bhë 'wo -yɛ wo 'zü wo 'gbloo
-ta, 'wo -Zlan 'tɔ -kë ̱va, 'go mü 'wo- 'tɔ 'saa -blü pë -nu 'wo- ma, 'wo -an
yö bhë -an -wun 'gü, bhii -an 'plɛ -wo -kë ̱nɛ -kɔ 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya
̱blɛɛ -a 'ka -a 'dhö.

Yesu 'tɔ 'kpɔ -sü

21 ̱Dhɛ 'ö -dhɛkpaɔyi 'slɛaga -naa ̱ya -lo, 'wo- -kë 'bɔn 'ka; 'wo- Yesu -tɔ
kpɔ, bhii 'tɔ bhë -Zlan -bha bɔmɛ -ya -zɔn 'dhiö Mali -dhë -yaan ̱tun -a
-gu 'sü -na.

Yesu -zɔn -Zlan -gɔ kɔɔ -sü

22 Dhɛ yi 'ö -an -bha -kë 'slööslö -yi 'ka bhë waa- yö 'ko 'dhiö nɛ -kɔ
'ö Moizö -yö tɔng -zɔn -a 'ka bhë -a 'dhö. 'Yö Zozɛfu waa- Mali -wo nu 'në
'ö bhë -a 'ka Zeluzalɛmë kö -waan -a -zɔn -Zlan -dhë.
23 Bhii -yö bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha tɔng 'gü nɛɛ: 'Në -blɛɛzë 'wo 'kpɔ
-na 'në gɔɔn- 'ka bhë, -wo -dho -a -ya -de -ta -Zlan -bha 'ka.
24 'Ö 'wo slabhopë 'ö -Zlan -bha tɔng -ya -zɔn bhë 'wo- nu slabhomɛ -dhë;
-yö -kë -tönggö plɛ 'iin -an suu'- -bhloo plɛ 'ka.
25 Gɔɔn- do -yö -kë Zeluzalɛmë 'wo- -dhɛ Simeɔn. Gɔɔn- 'ö bhë -yö -kë
kpengdhö; 'yö -Zlan bhlë -ya, 'ö -ya mɛ 'ö dho Izlaɛlö -sɛgümɛ -nu dha
bhë -a -bha nu -sü -gɔ. -Zuu 'slööslö -yö -kë -a 'gü.
26 'Yö- pö -a -dhë nɛ -yö -dho ö 'yan dɔ -Zlan -bha -Yamɛ 'ö dhoë- bɔ bhë
-a -bha -yaan tun ga -na.
27 -Zuu 'slööslö 'ö bhë -yö 'dhiö -sü Simeɔn 'ka, 'yö nu -Zlan -gɔ kɔɔ. Dhɛ
Yesu -mɛ -nu wa nu -a 'ka, -yö kë 'dhö kö pë 'ö tɔng -ya pö -waan -a kë -a
-wun 'gü,
28 'Ö Simeɔn -ya sü 'ö- kun ö kwɛɛ 'ö -Zlan zuö pö woë' nɛɛ:
29 «Dhɛ ya kë 'dhö, n Dëmɛ, pë 'ü- 'tɔ go bhë 'bha- -de kë, ü kwaa' ma
'a ü bha yuökëmɛ 'ka n -zü, kö 'ü n 'sü zuöyagluu 'ka 'sabla,
30-31 bhii ü bha Mɛdhamɛ 'ö 'ü- -ya 'sɛgümɛ -nu 'plɛ 'dhiö 'ü- bɔ bhë, ma
gia- n 'yan ya -kpën -a -bha.
32 Yö 'ö tɔɔ -dhɛpuudhɛ 'yö dho ü -zɔn 'kpongtaamɛ -nu 'saadhö -an -dhë.
'Go mü, 'yö dho 'tɔvadhɛ nu ü bha 'sɛgɔ Izlaɛlö -dhë.»

Simeɔn -bha -Zlan -wo 'dhiö -lo -sü

33 Yesu dë waa- dhe -an 'te -yö -tun 'wun 'ö Simeɔn -ya blɛɛ -a 'kluë-
bhë -a -wun 'gü.
34 'Ö Simeɔn -yö 'dhuë- kpɔ -an -bha, 'go mü 'ö- pö Yesu dhe Mali -dhë:
«-Zlan -yö 'në nɛ -ya -ya kö -yaan kë Izlaɛlö 'gü -mɛ -nu -dhɛ va -dhɛ
-bha -püö -gɛn 'ka, 'go mü 'zü -yaan kë -an mɛdhɛvadhɛ -nu luu' -mɛ 'ka.
-Yö -dho kë -Zlan -bha duakëpë do 'ö mɛ -nu dho dɔ -a -gɔ 'yënng -a 'ka.
35 'Go mü 'yö dho mɛdhɛvadhɛ -bha -zo -ta -a 'gü -wun 'yö -bin -sü 'ka, -an
'plɛ yö -dhɛgbɛadhɛ 'gü. Bhi -zë, dhebɔ, ya kë ü -bha 'ka, zuö' 'klobhɔdhe
-dho ü zuö' pɛ nɛ -blaan -bha mɛ 'pɛ -kɔ 'dhö.»

Anë -yö -Zlan -wo 'dhiö -lo

36 Dhebɔ do -yö -kë -dhö 'pö, 'yö -kë -Zlan -wodhiölodhe 'ka 'wo- -dhɛ
Anë; -yö -kë Fanuɛlö 'yö go Asɛɛ -gɔ 'gunng 'gü bhë -a 'dhu 'ka. -Yö -kë mɛ
klöö 'ka. -Kwɛ 'slaplɛ nɛ 'ö waa- ö gɔn 'wo -kë wo 'ko 'piö,
37 'Ö to gɛandhe 'ka, 'ö- -kwɛ -kë 'gɔɔ- 'slɛaga ö ga -yiisië -naa -yö loë'.
'Yaa 'go -Zlan -gɔ kɔɔ 'gbɛɛdhö, 'yö yuö -kë -Zlan -dhë yi 'saadhö 'ka kö -yö
ö -bɛn 'to -na kö -yö bhɛa' -na.
38 Yö -de 'pö -yö -wo mü, 'ö yö -Zlan zuö pö -sü -bha. 'ö 'wun 'ö -gban
'në bhë -a -bha 'yö- blɛɛ mɛ -nu 'saadhö 'wo -ya kö -Zlan -yö Zeluzalɛmë
-dhɛ bho 'gan 'gü bhë -an -dhë.

-An -bha -yɛ 'zü -sü 'wo dho Nazalɛtë

39 Dhɛ 'ö Yesu -mɛ -nu wa yën pë 'ö Dëmɛ -bha tɔng -ya pö bhë -a kë
-sü -bha, 'ö 'wo dho wo -gɔ plöö Nazalɛtë, Galile -sɛ 'gü.
40 'Në bhë -yö -kpɛa 'wundɔdhe waa- 'kpaakpadhɛ -an 'ka; 'ö -Zlan -kɔ
-së -yö -kë -a -ta.

Yesu -bha 'dho 'ö- wo -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü kö -a -kwɛ ya kë 'gɔɔ- do ö ga plɛ

41 -Kwɛ 'saadhö 'ka, Yesu -mɛ -nu -wo -dho Zeluzalɛmë Paakö 'wlaan- -ta.

42 ̱Dhɛ 'ö Yesu -kwɛ ̱ya kë 'gɔɔ- do ö ga ̱plɛ, -wo -dho Paakö 'wlaan-
-ta ̱nɛ -kɔ 'wo- ̱kaa' -kplawo -a 'dhö.
43 ̱Dhɛ 'ö 'wlaan- ̱ya yën, 'ö Yesu -mɛ -nu -wo -yɛ wo 'zü; Yesu -zë 'pö
-yö -to Zeluzalɛmë, 'kɛɛ -a mɛ -nu waa- ̱tɛi' dɔ.
44 'Ö -an -bha -zotadhe -ya pö -bezë, Yesu -dho kë wo -ta 'kuë -mɛ -nu
'piö; 'wo -dhɛkpaɔyi do ̱kaa' 'ta 'sü -sü 'gü. ̱Dhɛ -kë 'dhö, 'wo yö -a ̱mɛɛ'
-sü -bha wo -mɛ -nu waa- wo dɔmɛ -nu ziën zian -ta,
45 'kɛɛ waa- yö. 'Yö 'wo -yɛ wo 'zü 'wo nu Zeluzalɛmë -a ̱mɛɛ' -sü 'ka.
46 -Dhɛkpaɔyi kë -yaaga -naa bhë 'wo- yö kö -yö -ya -sü 'ka Zuifö -nu -bha
mɛ ̱daan' -mɛ -nu ziën, -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, ö 'to 'to ̱dhia -an -wo
-bha kö -yö ̱dhɛɛ' -nu 'kpɔ -na -an -gɔ, kö yö -de 'pö, -yö -an -bha ̱dhɛɛ'
-nu -yɛ 'zü kë -na.
47 Mɛ -nu 'wo- -bha 'wun -daa -kë -kɔ ma, -an 'te -yö -tun -a -bha
'kpaakpadhɛ waa- 'wun -daa -nu 'yö- kë -na -an -gɔ bhë -a -wun 'gü.
48 ̱Dhɛ 'ö- -mɛ -nu ̱waa- yö, 'ö- -wun -yö -an kun, 'ö- dhe -ya pö -a -dhë:
«Ma 'në, -më -kë 'ü- -kë yi -gɔ 'dhö e? Ü dë 'dhö, ma 'dhö, yi ̱zuö' ̱ya dɔ
-gbɔudhö ü ̱mɛɛ' -sü 'ka!»
49 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Më -kë 'ka n ̱mɛɛ ̱ɛ? 'Kaa- dɔa ̱nɛ a -dho
n -zo kë n Dë -bha yuö -nu 'piö a?»
50 'Kɛɛ 'wun 'yö- ̱blɛɛ 'dhö bhë waa- -gɛn dɔ.
51 ̱Dhɛ -kë 'dhö Yesu -yö ̱luu, 'yö -ziö -an 'piö 'wo dho Nazalɛtë; -yö -kë
'wun -ma -an -ta ̱dhia. -A dhe -yö 'wun -nu 'wo ̱nɛ -an 'plɛ -kpɔ ö ̱zuö'
'piö -dhɛ ̱kpaɔ ̱dhia' -dhë.
52 'Ö Yesu -yö -kë ̱kpɛa ̱dhia 'kpaakpadhɛ 'ka; 'yö -kë -Zlan waa- mɛ
'bhee- -nu -an wö 'dhiö -së.

3

Zan Batisö -yö -Zlan -wo -blɛɛ
(Matiö 3.1-12; Maakö 1.1-8; Zan 1.19-28)

1 -Kwɛ 'gɔɔ- do ö ga 'sɔɔdhu -naa 'ö -kë -gludë ̱va Tibɛɛ ̱yënng 'gü bhë
-a 'ka, Pɔnsö Pilatö -yö -kë Zude -sɛ ̱kɔɔn ̱dhia; Elɔdö -de 'pö -yö -kë Galile
-sɛ ̱kɔɔn ̱dhia, 'ö- dheglu Filipö -de 'pö, -yö -kë Itule -sɛ waa- Trasonitö
-sɛ -kpa 'kuë- -sü ̱kɔɔn ̱dhia; 'ö Lizania -yö -kë Abilɛnë -sɛ ̱kɔɔn ̱dhia,
2 'Ö Anë waa- Kaifö 'wo -kë slabhomɛ ̱va 'ka. -A 'töng gia- bhë -a 'ka 'ö
Zan 'ö -kë Zakali gbö 'ka bhë, 'ö -Zlan -yö 'wun ̱blɛɛ -a -dhë 'yënng ̱taa.
3 'Ö Zan -yö dho 'pian 'ö bɔ 'yiga 'wo- -dhɛ Zuudɛn ga bhë -a 'piö ̱zian',
'yö -dhoo bho 'ö- pö: «-Ka nu 'ka ka ̱zuö' ̱dhië'- -Zlan 'piö, 'ka bɔ yiö kö
-yaan ziö kaa- ̱sɔɔn yaa -nu -ta!»
4 -Kɔ bhë 'ö ̱kaa' ̱nɛ pë 'ö -Zlan -wodhiölomɛ Ezai -ya ̱bɛɛn -a 'ka ö
-gɔ 'sëëdhɛ 'gü -a 'dhö: *Mɛ -wo 'ö -dhoo bho -na 'yënng ̱taa bhë -ya -pö:*
-Ka Dëmɛ -bha zian -gblooga -nu -yuö kë, 'ka -an dɔ kpengdhö!
5 *'Yi goo 'gü -dhɛ -nu 'plɛ 'gü -dho -blü; -tɔn -nu, goo -nu -wo -dho ̱wüü'-,*
'ö -an -ta -yö -mɔ 'kuë. -Kpinng ̱kloo' -dhɛ -nu 'plɛ -dho dɔ 'trüün 'piö, 'ö
zian -gblooga -nu 'waa -së, 'ö- 'plɛ -dho kë -së.
6 *Mɛ -nu 'saadhö -wo -dho kwa dha -kɔ 'ö -Zlan -yö kwa dhaa bhë -a yö.*
7 Mɛ -gbaa -nu -wo -nu Zan 'piö kö -yö -an -bha -go ̱sɔɔn yaa 'gü
-bɔyiödhe kë, 'kɛɛ Zan -ya -pö -an -dhë: «̱Mɛɛziëmɛ -nu 'ka ̱nɛ! -Yö
-kë ka -zo 'piö ̱nɛ ka -dho dha -Zlan -bha za 'ö 'dhoë- nu bhë -a -gɔ -a?
8 -Ka 'wun -nu 'yö dho -a -zɔn ̱nɛ 'ka ka ̱zuö' ̱dhië -Zlan 'piö -an kë;
kö ̱kun 'ka- pö ka -de -dhë ̱nɛɛ: ‹Yi dë 'ö tɔɔ Ablaamö,› bhii a- -blɛɛ ka

-dhë ̃nɛ -Zlan -kɔ -yö -mɔa kö -yaan -guö kpö -nu 'wo ̃nɛ -an kë mɛ 'ka
-waan kë Ablaamö ̃suu'- -ta -nu 'ka!
9 ̃Dua -yö -pë kë -sü 'ka kö mɛ -yaan 'lü bɔa. 'Lü 'ö 'yaa bha ö bhɛ -së
'ka, -yö -dho bɔ 'yö -lo 'siö 'gü.»
10 ̃Dhɛ ̃ya kë 'dhö, 'ö mɛ gbung -nu 'wo bhë 'wo- pö -a -dhë: «̃Dhɛ 'ö
'dhö ̃nɛ, kö -më 'yi dho -a kë ̃ɛ?»
11 'Yö- -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Mɛ 'ö -da -bha -sɔ ̃plɛ 'dho -a -gɔ, -ya do
nu mɛ 'ö- gbɛ 'yaa- -gɔ -a -dhë. 'Go mü, mɛ 'ö -bhöpë 'dho -a -gɔ, -ya -glu
mɛ 'ö 'yaa -an -gɔ -an 'ka!»
12 'Ö 'nii- ̃sɔnng' 'kun -mɛ -nu -de 'pö, 'wo nu Zan 'piö kö -yaan -an bɔ
yiö, 'ö 'wo Zan ̃dhɛɛ' kpɔ 'wo- pö: «Yi -Gɔmɛ, yi -de 'pö, yi -dho -a kë ̃dhë
̃ɛ?»
13 'Yö- -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Kö ̃kun 'ka bho -pë 'ö tɔng -ya pö 'kwa-
bho bhë 'ö 'ka -lö -a -naa -zü!»
14 'Ö 'dhasi -nu -de 'pö, 'wo- ̃dhɛɛ' kpɔ 'wo- pö: «Yi -de 'pö 'dhee, -më
'yi dho -a kë ̃ɛ?»
'Yö- pö -an -dhë: «Kö ̃kun 'ka 'wëü- gbɛ kun mɛ -nu -gɔ 'gügbeedhɛ 'ka,
-kpla -ya -an -bha -sü 'ka; -ka ka -zo kë ka ̃saan' 'wo- bho -na bhë -a 'piö!»
15 ̃Dhɛ -kë ̃nɛ 'sɛgümɛ -nu -wo -ya -Zlan -bha -Yamɛ -bha nu -sü -gɔ
'yan -to zian- -sü 'ka bhë, -a -wun 'gü mɛ 'ö -dhö 'yö -kë -a -zo 'piö ̃nɛ Zan
'ö tɔɔ -Zlan -bha -Yamɛ.
16 ̃Dhɛ ̃ya kë 'dhö, 'ö Zan -ya -pö -an -dhë: «Mɛ 'ö- 'pii 'dhö 'gbee- 'ö
̃zië' n -ta, -yö -dho nu; yaa n -ma 'kun poo kö 'aan- ̃kloo'- -a 'dhiö 'aan-
-a -bha -sakpa yun ̃bhüö' 'po. Ma -zë a ka -bɔ yiö, 'kɛɛ yö -zë -yö -dho ka
pa -Zuu 'slöösló waa- 'siö -an 'ka.
17 -Yö -dho 'dhaa- kun ö kwɛɛ, pë -piö -pë 'ka kö -yaan -mlü -gbo bho -a
'flee- -nu ziën. -Yö -dho ö bha -mlü 'flee- -nu -lo ö -gɔ 'slëëdhö, 'yö -mlü
-gbo -güö 'siö 'yaa ̃dhuu 'gbɛɛdhö bhë -a 'gü.»
18 -Kɔ do bhë -a 'ka, 'ö Zan -yö 'wuntaɔsë ̃blɛɛ -a 'ka 'sɛgümɛ -nu -dhë,
-an ̃faan' 'më -wo ̃plëëzë ̃blɛɛ'- -an -dhë -sü 'ka.
19 'Töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka, Zan -yö za -kpa 'sɛdë Elɔdö -bha, Elɔdiadö 'yö
-kë -a dheglu bɔɔ 'ka bhë -a 'kun 'ö- wo -a -gɔ waa- 'wun -nu 'ö 'waa -së 'yö
-an -kë bhë -a -wun 'gü.
20 ̃Dhɛ ̃ya kë 'dhö, Elɔdö -yö ko 'zü, 'ö 'wun yaa 'bhaa do kë, 'ö tɔɔ Zan
'kun 'yö- wo 'yö- -da -kanso 'gü.

Yesu -bɔ yiö -sü
(Matiö 3.13-17; Maakö 1.9-11)

21 'Sɛgümɛ -nu -wo -dho 'wo -an bɔ yiö. Yesu -de 'pö, 'yö dho, 'ö Zan -ya
bɔ yiö. ̃Dhɛ 'ö ̃bhɛa' -na, 'yö dhang- 'dhi -yö -po,
22 'Ö -Zuu 'slöösló -yö go dhang- 'gü; 'kɛɛ -yö -kë -tönggö 'ka 'ö nu 'ö ̃yɔɔ
-a -ta dhuö; 'ö -wo -yö bɔ dhang- 'gü 'yö -we 'ö- pö: «Ü n Gbö 'ö- -dhɔ -yö
n -kë -a 'ka, bhi ̃nɛ 'ö n 'yi -kan -a -dhë -wun 'plɛ 'dho ü 'gü.»

Yesu 'bhɛma -nu
(Matiö 1.1-17)

23 ̃Dhɛ Yesu -kwɛ ̃tɛi' ̃ya kë ̃nɛ pë 'gɔɔ- -yaaga 'dhö, 'ö -ya ö bha yuö
zü dɔ -sü -bha. Pë 'ö mɛ -nu -wo wo -zo -ta -a 'gü 'ö tɔɔ Zozɛfu gbö -mü -a
'ka. Zozɛfu -yö -kë Eli gbö 'ka,
24 yö -de 'pö 'yö -kë Matatö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Levi gbö 'ka, yö -de
'pö 'yö -kë Mɛlisi gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Zanai gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë
Zozɛfu gbö 'ka,

25 yö -de 'pö 'yö -kë Matatiasö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Amɔsö gbö 'ka,
yö -de 'pö 'yö -kë Naɔmë gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Esili gbö 'ka, yö -de 'pö
'yö -kë Nagai gbö 'ka,
26 yö -de 'pö 'yö -kë Maatö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Matatiasö gbö 'ka,
yö -de 'pö 'yö -kë Semeinë gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Zozɛsö gbö 'ka, yö -de
'pö 'yö -kë Zoda gbö 'ka,
27 yö -de 'pö 'yö -kë Zoana gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Lesa gbö 'ka, yö -de
'pö 'yö -kë Zolobabɛlö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Salatiɛlö gbö 'ka, yö -de
'pö 'yö -kë Neli gbö 'ka,
28 yö -de 'pö 'yö -kë Melisi gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Adi gbö 'ka, yö -de
'pö 'yö -kë Kosamë gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Èlimadamë gbö 'ka, yö -de 'pö
'yö -kë Elö gbö 'ka,
29 yö -de 'pö 'yö -kë Yesu gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Eliezɛɛ gbö 'ka, yö -de
'pö 'yö -kë Zɔlimë gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Matatö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö
-kë Levi gbö 'ka,
30 yö -de 'pö 'yö -kë Simeɔn gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Zuda gbö 'ka, yö
-de 'pö 'yö -kë Zozɛfu gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Zonamë gbö 'ka, yö -de 'pö
'yö -kë Eliakimë gbö 'ka,
31 yö -de 'pö 'yö -kë Melea gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Mɛna gbö 'ka, yö -de
'pö 'yö -kë Matata gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Natan gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö
-kë Davidö gbö 'ka,
32 yö -de 'pö 'yö -kë Zese gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Obɛdö gbö 'ka, yö -de
'pö 'yö -kë Boozö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Saala gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë
Naasɔn gbö 'ka,
33 yö -de 'pö 'yö -kë Aminadabö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Ademinë gbö
'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Aani gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Esilɔmë gbö 'ka, yö
-de 'pö 'yö -kë Falɛ gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Zuda gbö 'ka,
34 yö -de 'pö 'yö -kë Zakɔbö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Izaakö gbö 'ka, yö
-de 'pö 'yö -kë Ablaamö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Tala gbö 'ka, yö -de 'pö
'yö -kë Nasɔɔ gbö 'ka,
35 yö -de 'pö 'yö -kë Selusö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Lagau gbö 'ka, yö
-de 'pö 'yö -kë Falɛkö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Ebɛlö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö
-kë Saala gbö 'ka,
36 yö -de 'pö 'yö -kë Kainamë gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Aafazadö gbö 'ka,
yö -de 'pö 'yö -kë Sɛmë gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Noe gbö 'ka, yö -de 'pö
'yö -kë Lamɛkö gbö 'ka,
37 yö -de 'pö 'yö -kë Matuzala gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Enɔkö gbö 'ka, yö
-de 'pö 'yö -kë Zalɛdö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Maleleɛlö gbö 'ka, yö -de
'pö 'yö -kë Kainamë gbö 'ka,
38 yö -de 'pö 'yö -kë Enɔsö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Sɛtö gbö 'ka, yö -de
'pö 'yö -kë Adan gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë -Zlan gbö 'ka.

4

'Güdandhe 'ö nu Yesu -ta
(Matiö 4.1-11; Maakö 1.12-13)

1 Yesu 'ö -Zuu 'slööslö -ya pa bhë -a -go Zuudɛn bhaa -sü 'ka, 'ö -Zuu
'slööslö -yö yö -a -dhë 'dhiö, 'ö dhoë -dhɛ 'ö mɛ gbɛ 'yaa- -bha bhë -a 'gü.
2 -Dhɛkpaɔyi 'gɔɔ- -yiisië nɛ 'yö- -kë mü. 'Töng 'ö 'dhö bhë yaa pë gbɛ
-bhö -a 'ka. Dhɛ 'ö -dhɛkpaɔyi 'gɔɔ- -yiisië 'wo bhë 'ö wa ziö, 'ö din -ya
kun. 'Ö Satan -ya 'gü dan,

3 'yö- pö -a -dhë: «ŋYa kë ŋnɛ -Zlan Gbö -mü ü 'ka, -bhö -guö 'ö ŋnɛ -a
'gla -bhöpë 'gü kö 'ü- -bhö!»
4 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Abi', bhii pë 'ö ŋbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ
'gü 'ö tɔɔ: *Mɛ 'bhee- 'ka 'dho -tosiadhe kë -bhöpë -de 'sloo -ta!»*
5 'Yö- -sü 'yö ŋdaa' -tɔn tuö 'yö 'kpongtaa -gludëdhɛ -pö 'plɛ -zɔn -a -dhë,
6 'Ö- pö -a -dhë: «A -dho ü gbaa -wogbiindhɛ waa- 'tɔbhɔdhe -an 'ka
-gludëdhɛ -pö -nu -bha zö, bhii 'ö tɔɔ pë -nu 'wo zö -wo n -gbaa -a 'plɛ 'ka,
a -dho -a nu mɛ 'ö -dhi n -dhë -a -dhë.
7 ŋYa kë ŋnɛ 'bha 'gblü n 'dhiö, -a 'plɛ -dho kë ü -bha 'ka.»
8 'Ö Yesu -ya pö: «Pë 'ö ŋbɛɛn' -sü 'ka 'ö tɔɔ: -Bhö ü Dëmɛ, ü -bha -Zlan
dosɛn 'kpaan gba 'ü yuö kë yö dosɛn 'kpaan -a -dhë.»
9 'Ö Satan -ya sü 'zü, 'yö dhoë Zeluzalɛmë, -Zlan -bha 'kɔ ŋva tuö, 'yö- pö
-a -dhë: «ŋYa kë ŋnɛ -Zlan Gbö -mü ü 'ka, 'go dhuö zö 'ü -püö sia- -de,
10 bhii pë 'ö ŋbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü 'ö tɔɔ: *-Zlan -dho -a pö
ö bha bɔmɛ -nu -dhë -wo wo -kɔ 'kpɔ ü -gɔ zian- kö ŋkun pë gbɛ dho kë ü
'ka.*
11 *'Go mü 'zü -wo -dho ü bun -së 'ka kö ŋkun ü -gɛn dho -zuö -guö -bha.* »
12 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Pë 'ö ŋbɛɛn' -sü 'ka 'pö 'ö tɔɔ: *Kö ŋkun 'ü ü
Dëmɛ ü -bha -Zlan 'gü dan!* »
13 ŋDhɛ ŋya Yesu 'gü dan -kɔ ŋsuu'- 'saadhö -ta 'ö yaa- 'kundhɛ gbɛ yö,
'yö -ziö 'ö dho 'ö yöë yi gbɛ -bha.

Yesu -bha ö bha yuö zü -dɔ Galile -sɛ 'gü -sü
(Matiö 4.12-17; Maakö 1.14-15)

14 Yesu -yö -yɛ ö 'zü 'ö dho Galile, pa -sü 'ka -Zuu 'slööslö -bha 'piigbeedhɛ
'ka. -Wo -yö -a 'tɔ 'saa -blü -sü 'gü 'sɛgɔ 'ö bhë -a -dhɛ 'saadhö 'gü.
15 -Yö -kë mɛ -nu ŋdaan' ŋdhia Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ -nu 'gü. 'Ö mɛ
-nu -wa 'tɔ -kë ŋva -dhɛ 'saadhö -a -bha.

-Wo Yesu -kë Nazalɛtë
(Matiö 13.53-58; Maakö 6.1-6)

16 Yesu -yö -go mü 'yö nu Nazalɛtë, -dhɛ 'ö ŋkpɛa -a -bha bhë -a -bha. 'Ö
Zuifö -nu -bha ŋglooyi 'ka 'yö -da -an -bha -bhɔkuëkɔ 'gü ŋnɛ -kɔ ŋya kë
'yö- ŋkaa' -kplawo bhë -a 'dhö; 'yö ŋluu kö -yaan pë 'ö ŋbɛɛn' -sü 'ka -a pö.
17 'Wo nu -Zlan -wodhiölomɛ Ezai -bha 'sëëdhɛ -be 'ka -a ŋdhia. 'Sëëdhɛ
-be bhë, ŋdhɛ 'ö- 'dhi -po, 'ö- 'yan -yö -kpën pë 'ö -kë ŋbɛɛn' -sü 'ka- -bha
ŋnɛɛ:
18 *-Zuu 'slööslö 'ö go n Dëmɛ 'piö -yö n 'piö, -yö n -sü 'yö n bɔ kö 'aan-
nu 'wuntaɔsë 'ka 'yenamɛ -nu ŋdhia. -Yö n -bɔ kö 'aan- mɛ -nu bho 'gan 'gü,
'aan- 'yënngtiimɛ -nu -dhɛ bo; 'go mü 'aan- mɛ -nu 'wo 'klobhɔdhe 'gü -an
bho -a 'gü,*
19 *kö -kwɛ 'ö Dëmɛ dho ö bha 'glusë kaa bhë, 'aan- -a -wun ŋblɛɛ'- -an
-dhë.*
20 'Yö Yesu -yö 'sëëdhɛ -be bhë -a kpa 'kuë-, 'yö- nu yuökëmɛ -dhë, 'ö
ŋyaannu kö -yaan -an ŋdaan'-. Mɛ -nu 'töüdhö 'wo -kë -bhɔkuëkɔ 'gü mü
'saadhö, -an 'yan -yö ŋdhië Yesu 'piö dosɛn.
21 ŋDhɛ ŋya kë 'dhö, 'yö- pö -an -dhë: «'Wun -dhɛ 'ö ŋbɛɛn' -sü 'ka, 'ka
'go -na ma ŋdhia bhë, -a -de -ya kë ŋdɛɛ 'töng gia- 'ka- -maa bhë -a 'ka.»
22 Mɛ -nu 'wo kë mü -wo -we -a -wo -bha, 'ö -an 'te -yö tun 'wun -sɛɛbɔ
'yö 'go -na -a dhiö bhë -a -wun 'gü, 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë ŋnɛɛ: «'E!
Zozɛfu gbö ŋnɛ 'yaa -mü -a?»

23 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka -dho 'wun ̱zuan' 'ö ̱nɛ -a -zɔn n -dhë:
‹̱Dhɔngtrɔ, -bhö ü -de dha!› 'Ka dho -a pö 'zü n -dhë: ‹Pë -nu 'ü- -kë
Kapɛɛnaɔmë 'saadhö 'yi- -ma bhë, -bhö -an 'plɛ kë ü -de -gɔ plöö zö!› »
24 'Go mü 'zü 'yö- pö: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: 'Waa -Zlan
-wodhiölomɛ gbɛ ̱bhlë -ya ö -de -gɔ plöö.
25 A -yɔɔn -a -ta dhuö ka -dhë 'zü ̱nɛ kö Eli -yö ̱tun -dhö bhë, ̱gɛandhoo
-nu -wo -kë -dhö ̱va Izlaɛlö -sɛ 'gü zö, 'töng 'ö dha yaa ban -a 'ka -kwɛ
-yaaga waa- 'su 'slado -an -bha. 'Yö- 'töng bhë -a 'ka 'yö din ̱va -yö -da 'sɛ
̱nɛ -a -ta,
26 'kɛɛ -Zlan yaa Eli bɔ ̱gɛandhoo -nu 'wo 'dhö bhë -an mɛ gbɛ 'piö -a
'ke yaa kë ̱gɛandhe do 'yö -kë Salɛta, Sidɔn -sɛ 'ö 'sɛ gbɛ 'ka bhë -a 'gü -a
'ka.
27 'Go mü 'zü, 'ö ̱weemɛ -nu -wo -kë ̱va Izlaɛlö -sɛ 'gü 'töng 'ö -Zlan
-wodhiölomɛ Elize -yö ̱kaa' mü -a 'ka, 'ö -an mɛ gbɛ -dhɛ yaa bo -a 'ke yaa
kë Naama 'yö go Silí -dhɛ 'ö 'sɛ gbɛ 'ka bhë -a 'gü -a 'ka.»
28 Mɛ -nu 'wo -kë -bhɔkuëkɔ 'gü mü 'töüdhö bhë, 'wun -yö -na -an -zuë
'wun 'ö- ̱blɛɛ bhë -a -wun 'gü.
29 'Wo ̱luu 'wo- kun 'wo- ̱gbɔɔ gbɔ 'wo bɔa woë- pödhɛ 'ö -kë -tɔn 'kluë-
bhë -a -bha, 'wo dhoë -tɔn gia- bhë -a tuö kö -waan -a -zuö goo 'gü.
30 'Kɛɛ Yesu -yö -bɔ -an ziën 'yö dho.

Yesu -bha gɔɔn- 'ö -zuu yaa ̱yaa- 'tu bhɔ, -a -dhɛ bo -sü
(Maakö 1.21-28)

31 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, Yesu -yö dho Kapɛɛnaɔmë plöö, Galile -sɛ 'gü, 'ö yö
mɛ -nu ̱daan' -sü -bha Zuifö -nu -bha ̱glooyi 'ka.
32 'Ö -an 'te -yö -tun -a -bha mɛ ̱daan' -kɔ bhë -a -wun 'gü, bhii 'ö tɔɔ
-yö 'wun -blɛɛ -wogbiindhɛ 'ka.
33 Gɔɔn- do 'ö -zuu yaa -yö -kë -a 'gü bhë, -yö -kë -bhɔkuëkɔ 'gü mü 'pö,
'ö yö 'we -sü 'gü 'gbee- 'ka ̱nɛɛ:
34 «'Aa! -Më -mü -i, Yesu 'go Nazalɛtë? Ü -nu kö 'üën- yi 'gü ̱siö' ̱a? A-
̱dɔa' ̱nɛ, ü mɛ 'slöösló 'ö -Zlan -ya bɔ -a 'ka!»
35 'Ö Yesu -yö 'wun ̱blɛɛ -zuu yaa bhë -a 'ka 'gbee- 'ka 'ö- pö -a -dhë: «Ü
'dhi yö 'kuë- 'ü 'go gɔɔn- 'ö ̱nɛ -a 'gü!»
'Yö -zuu yaa -yö gɔɔn- 'ö bhë -a -zuö sia- mɛ 'plɛ wö 'dhiö mü 'ö go -a 'gü;
yaa pë yaa gbɛ kë -a 'ka.
36 'Ö mɛ -nu 'wo -kë mü -an 'te -yö tun, 'ö 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë: «'Wun
̱blɛɛ'- -wo ̱suu'- -mlë 'ö ̱nɛ ̱ɛ? 'E, gɔɔn- 'ö ̱nɛ -yö 'wun -blɛɛ -zuu yaa
-nu 'ka -wogbiindhɛ waa- 'piigbeedhɛ 'ka, 'ö 'wo go mɛ -nu 'gü 'dhö e?»
37 'Ö Yesu 'tɔ -yö -pɛn 'pian 'ö 'dhö bhë -a -ta mɛ 'plɛ 'dhi.

Yesu -yö 'yuamɛ -nu ̱plëëzë -dhɛ -bo
(Matiö 8.14-17; Maakö 1.29-34)

38 Yesu -yö -go -bhɔkuëkɔ 'gü mü 'ö dho Simɔ -gɔ kɔɔ. Simɔ ̱da -ta yaa
kë 'po -sü 'ka, 'ö tɔɔ 'gii- -kɔ -yö -kë -a -bha 'gbee- 'ka; 'ö mɛ -nu -wo ̱bhɛa
Yesu -dhë kö -yaan -a -dhɛ bo.
39 'Ö Yesu -yö ̱yɔɔn -a -bha, 'yö 'wun ̱blɛɛ 'gbee- 'ka 'gii- bhë -a 'ka, 'ö
go -a 'gü, 'ö to mü 'ö ̱luu 'ö yö -an -bhöpë -yuö kë -sü -bha -an -dhë.
40 ̱Dhɛ lan- ̱ya -püö, 'ö 'wo nu mɛ -nu 'ö 'yua ̱suu'- 'oo ̱suu'- -yö -an
-kë -an 'ka Yesu 'piö; 'yö -an -dhɛ bo ö -kɔ -kpa -an -ta dhuö -sü 'ka.
41 'Ö -zuu yaa -nu -wo go mɛ -nu ̱plëëzë 'gü ̱gblaa 'gbla -sü 'ka ̱nɛɛ:
«-Zlan Gbö -mü ü 'ka!» 'Kɛɛ Yesu -yö 'wun ̱blɛɛ -an 'ka, kö ̱kun 'wo dho
'wun gbɛ ̱blɛɛ'-, bhii 'ö tɔɔ wo gia- -wa ̱dɔa' ̱nɛ -Zlan -bha -Yamɛ -mü -a
'ka.

Yesu -yö -Zlan -wo -blɛɛ Zude -sɛ 'gü
(Maakö 1.35-39)

42 ̃Dhɛ 'ö- -dhɛ ̃ya 'po, Yesu -yö -go plöö 'yö dho ö -de 'sloo 'ka -dhɛ do
'bhaa -bha. 'Ö mɛ -gbaa ̃va -wo yö -a ̃mɛɛ' -sü 'gü. ̃Dhɛ 'ö ̃waa- yö,
'wo- kuënnu kö -yaan 'to wo 'piö mü.
43 'Kɛɛ Yesu -ya -pö -an -dhë: «A -dho 'wuntaɔsë 'ö -gban -Zlan -bha
-gludëdhɛ -bha, -a ̃blɛɛ pödhɛ mɛ -nu 'wo to -an 'gü; bhii pë 'ö -Zlan -yö
n bɔ -a -wun 'gü bhë 'ö bhë.»
44 'Yö -Zlan -wo ̃blɛɛ Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ -nu 'gü Zude -sɛ 'gü.

5

Yesu -bha ̃guë' -nu -blɛɛzë 'sü -sü
(Matiö 4.18-22; Maakö 1.16-20)

1 Yi do 'ka Yesu -yö -kë Zenezalɛtö 'yipuë 'kpong 'dhiö, 'ö mɛ -gbaa ̃va
-wo nu 'wo ̃nië -a -zü zian 'plɛ 'ka kö -waan wo 'to -to -Zlan -wo -bha.
2 -Dhɛ bhë -a 'gü 'yitagɔ ̃plɛ -wo -kë 'yi 'kpong 'dhiö kö mɛ -nu 'wo
'yiblükëmɛ -nu 'ka, ̃wa 'go -a 'gü ̃wa 'dho wo -bha 'kplö 'zlu ̃dhia.
3 'Ö Yesu -yö -da 'yitagɔ mɛ 'ö -kë Simɔ -bha 'ka bhë -a 'gü, 'ö- pö -a -dhë
-ya 'bhe 'tee ̃yɔɔn 'yi -ta; 'ö ̃yaannu -a 'gü 'ö yö -an ̃daan' -sü -bha.
4 ̃Dhɛ ̃ya yën 'wun ̃blɛɛ' -sü -bha, 'ö- pö Simɔ -dhë: «-Bhö ̃yɔɔn 'yitagɔ
'ka 'yi ziëndhɛ gia- -bha kö bhi 'dhö, ü 'bhamɛ -nu 'dhö 'ka ka -bha 'kplö
-zuö yiö 'kaan- 'yuö- 'sü!»
5 'Ö Simɔ -ya pö -a -dhë: «N -Gɔmɛ, yi 'yi -blü -kë gbenggbeng, 'kɛɛ yiëë
pë gbɛ yö. ̃Ao', ̃dhɛ -kë ̃nɛ bhi gia- 'ü- pö 'a- kë bhë kö a -dho -a kë ü
-wo 'ka.»
6 ̃Dhɛ ̃ya kë 'dhö, 'wo 'kplö -zuö yiö, 'ö 'yuö- -yö -an -bha 'kplö pa, ̃dhɛ
'to -na zlöö kö -yö ̃kaan' -na.
7 'Ö 'wo ̃üü- -blü wo 'bhamɛ -nu 'wo -kë 'yitagɔ gbɛ 'gü bhë -an -gɔ kö
-waan nu wo -dhë. 'Ö 'wo nu 'wo 'yitagɔ ̃plɛ bhë 'wo -an 'plɛ pa 'yuö- 'ka,
̃dhɛ 'to -na zlöö kö 'yitagɔ -nu 'wo bhë -wo 'dho -na 'yi ̃löö.
8 ̃Dhɛ 'ö Simɔ Piɛɛ ̃ya pë -nu 'wo bhë -an yö, 'yö nu 'yö -lo ö kpɔn 'gü
Yesu 'dhiö, 'ö- pö -a -dhë: «N Dëmɛ, -bhö ̃yɔɔn 'ma 'ü 'go n 'sɔɔ; ma 'a ̃nɛ
'wunyaakëmɛ -mü n 'ka!»
9 Pë 'ö -kë 'ö- pö 'dhö bhë 'ö tɔɔ 'suö -yö -da yö gia- waa- mɛ -nu 'wo to
-an 'gü 'yuö- ̃va 'wo- sü bhë -a -wun 'gü.
10 -Kɔ do bhë -a 'ka 'ö ̃kaa' Simɔ 'bhamɛ -nu Zakö waa- Zan 'wo -kë
Zebede gbö -nu 'ka bhë -an -gɔ 'pö. 'Kɛɛ Yesu -ya -pö Simɔ -dhë: «Kö ̃kun
'ö 'suö -yö ü -kë! 'Go ̃dɛɛ -bha zlöö a -dho ka kë 'kplö -zuö mɛ -nu -gɔ -mɛ
'ka kö 'ka nu -an 'ka n ̃dhia.»
11 ̃Dhɛ -kë 'dhö 'wo nu wo -bha 'yitagɔ 'ka 'yi 'kpong 'dhiö, 'ö 'wo pë 'plɛ
to mü 'wo -ziö Yesu 'piö.

Yesu -yö ̃weemɛ do -dhɛ -bo
(Matiö 8.1-4; Maakö 1.40-45)

12 Yesu -yö -kë pödhɛ do 'bhaa 'gü, 'ö mɛ do 'ö ̃wee -ya -kë bhë 'yö nu.
̃Dhɛ ̃ya Yesu yö, 'yö -gblü -a 'dhiö 'yö ̃bhɛa -a -dhë 'ö- pö: «N -Gɔmɛ, 'ö
̃ya kë ̃nɛ -yö ü -dhi -a -dhë -wun 'ka, -bhö n bun kë 'slööslö!»
13 'Ö Yesu -yö ö -kɔ -po 'ö pa -a 'ka 'ö- pö -a -dhë: «A -we -a -bha, ü bun
kë 'slööslö!»
-Dhɛ do bhë -a 'gü, 'ö ̃wee -yö go gɔɔn- 'ö bhë -a -bha.

14 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Wun 'ö ̱nɛ kö ̱kun 'ü- ̱blɛɛ mɛ gbɛ -dhë, 'kɛɛ -bhö 'dho 'ü ü -de -zɔn slabhomɛ -dhë 'ü ü bun -kë 'slööslö -sü sla- bho
̱nɛ -kɔ 'ö Moizö -ya ̱blɛɛ -a 'ka bhë -a 'dhö kö -yaan -a -zɔn mɛ 'plɛ -dhë
̱nɛ ü -dhɛ ̱ya bo!»
15 'Ö Yesu 'tɔ -yö -pɛn -dhɛ 'saadhö 'gü; mɛ -gbaa ̱va -wo -kë -nu -a 'piö
̱dhia mü kö -waan wo 'to 'to -a -wo -bha, kö -yö mɛ 'bhaa -nu dha -na -an
-bha 'yua -nu -gɔ.
16 'Kɛɛ Yesu -yö -go -an ziën mü, 'yö dho ö 'sloo 'ka -dhɛ -nu -bha kö
-yaan ̱bhɛa'-.

Yesu -yö 'tinngmɛ do -dhɛ -bo
(Matiö 9.1-8; Maakö 2.1-12)

17 Yi do 'ka Yesu -yö -kë mɛ -nu ̱daan' ̱dhia. -Dhɛ bhë -a -bha Falizi -mɛ
-nu waa- tɔnggɔmɛ -nu 'wo go Galile waa- Zude -pö -nu 'gü 'iin Zeluzalɛmë
plöö -wo -kë ̱yaannu -sü 'ka -a 'sɔɔ mü. Dëmɛ -bha 'piigbeedhɛ -yö -kë
Yesu 'gü, 'yö- -kë 'ö mɛ -nu -bha 'yua bo -a 'ka.
18 Mɛ -nu -wo gɔɔn- do 'yö 'tinng ̱yua' -ya -kë -a bun 'nuu 'gü 'wo nuë;
'wo- këdhɛ ̱mɛɛ kö 'waan- dhoë Yesu 'dhiö kɔɔ.
19 'Kɛɛ bɔdhɛ gbɛ yaa kë -dhö -an -gɔ mɛ gbung 'wo -kë 'kɔ 'dhiö bhë -a
-wun 'gü. 'Yö 'wo -da -a 'ka 'kɔ tuö, 'wo -dhɛ 'dhi do bho 'wo- to ö -bha
'nuu 'gü, 'wo- ̱yɔɔ mɛ -nu gbung 'gü kɔɔ mü Yesu 'dhiö -dhɛ gia- -bha.
20 ̱Dhɛ 'ö Yesu ̱ya mɛ -nu 'wo bhë -an -bha -zo -yö ö -bha -sü yö, 'yö-
pö 'yuamɛ bhë -a -dhë: «N 'bhamɛ, 'ma ziö ü bha ̱sɔɔn yaa -nu -ta.»
21 'Ö tɔnggɔmɛ -nu waa- Falizi -mɛ -nu -wo yö wo 'ko ̱dhɛɛ' 'kpɔ -sü
-bha ̱nɛɛ: «Dö -mü gɔɔn- ̱nɛ -a 'ka 'yö 'wun ̱blɛɛ -Zlan -gɔ ̱nëdhö e?
Dö dho -mɔ -a -bha kö -yaan ziö mɛ -nu -bha ̱sɔɔn yaa -nu -ta -a 'ke yaa
kë -Zlan dosɛn 'kpaan 'ka ɛ?»
22 'Kɛɛ -zotadhe 'yö -kë -an 'gü bhë, Yesu -ya -dɔ; ̱dhɛ -kë 'dhö, 'ö- pö
-an -dhë: «-Më -kë 'ö -zotadhe ̱suu'- -nu 'wo ̱nɛ 'wo -kë ka 'gü i?
23 -A pö -sü ‹'ma ziö ü -bha ̱sɔɔn yaa -nu -ta› 'iin ‹-bhö ̱luu'- 'ü 'ta 'sü›
bhë -a -mlë 'ö 'pëëpë -ɛ?
24 'Kɛɛ a- 'piö kö 'ka- dɔa ̱nɛ -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö ma 'a Mɛgbö 'ka n
-gɔ 'kpongtaa zö kö 'aan- ziö mɛ -nu -bha ̱sɔɔn yaa -nu -ta.»
̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö- pö 'tinngmɛ bhë -a -dhë: «A- -pö ü -dhë, -bhö ̱luu'-
'ü ü bha 'nuu 'sü 'ü 'dho ü -gɔ kɔɔ!»
25 -Dhɛ do bhë -a 'gü, gɔɔn- 'ö bhë 'yö ̱luu 'ö dɔ ö -gɛan mɛ 'kpɛkpɛ wö
'dhiö mü, 'yö ö bha 'nuu sü 'yö dhoë ö -gɔ kɔɔ 'tan -bho -Zlan 'tɔ 'piö -sü
'ka.
26 -An 'te -yö -tun, 'wo yö -Zlan 'tɔ 'saa -blü -sü -bha, 'kɛɛ 'suö -yö -da -an
'gü 'wo- pö: «'Yië pë 'gblüünzë yö ̱dɛɛ!»

Yesu -yö Levi ̱dhɔɔ -kë
(Matiö 9.9-13; Maakö 2.13-17)

27 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, Yesu -yö -go pödhɛ bhë -a 'gü; -a -bha 'dho -sü 'ka,
-yö 'nii- ̱sɔnng' 'kun -mɛ do 'wo- -dhɛ Levi -a -yö kö -yö -ya -sü 'ka 'nii-
̱sɔnng' -kun -a 'gü -kɔ 'gü. 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö ̱luu'- 'ü ziö n
'piö!»
28 'Yö Levi -yö ̱luu, 'yö pë 'plɛ to sia-, 'yö -ziö -a 'piö.
29 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Levi -yö Yesu ̱bhlë -kë ö -gɔ kɔɔ. 'Nii- ̱sɔnng'
'kun -mɛ -dhɛ ̱va -dhɛ waa- mɛ 'waa gbɛ -nu, -wo -kë -an 'piö pë -bhö
̱dhia mü.
30 Mɛ -nu 'wo -kë Falizi -mɛ -nu 'ka waa- tɔnggɔmɛ -nu -wo 'wun -blɛɛ
-wo ̱löö wo 'ko -dhë, 'ö 'wo- pö Yesu -bha ̱guë' -nu -dhë: «-Më -kë 'ö 'ka

pë -bhö, 'ka müpë mü 'nii- ɓsɔnng' 'kun -mɛ -nu waa- 'wunyaakëmɛ -nu -an 'piö e?»

31 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Mɛ -nu 'ö 'yua 'yaa -an -bha bhë, -an -bha -wun 'yaa ɓdhɔngtrɔ -bha, 'kɛɛ mɛ -nu 'ö 'yua 'dho -an -bha ɓnɛ 'wo ɓdhɔngtrɔ ɓmɛɛ.

32 N 'ka nu mɛ -nu 'wo kpengdhö -an 'piö, 'kɛɛ mɛ -nu 'waa kpengdhö ɓnɛ 'a nu -an 'piö kö -waan wo ɓzuö' ɓdhië'- -Zlan 'piö.»

Yesu -yö 'wun 'ö -gban -bɛn 'to -sü -bha -a -wun -blɛɛ
(Matiö 9.14-17; Maakö 2.18-22)

33 Yi do 'ka, mɛ -nu -wa -pö Yesu -dhë 'zü: «ɓYa kë Zan -bha ɓguë' -nu -wo wo -bɛn -to, 'ö ɓya kë 'wo ɓbhɛa. -Kɔ do bhë -a 'ka, 'ö Falizi -mɛ -nu -bha ɓguë' -nu -wa ɓkaa'; 'kɛɛ ü bha ɓguë' -nu 'waa wo -bɛn 'to.»

34 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Ka -dho -mɔa kö mɛ -nu 'wo -an ɓdhɔɔ kë -na dhe 'sü 'wlaan- -ta bhë 'kaan- pö -an -dhë kö ɓkun 'ö 'wo pë -bhö, 'kɛɛ kö dhe -gɔn -yö -an 'piö a? -Yö -dho kë ka -de 'gü 'dhö!

35 'Kɛɛ -abi', yi 'ö dhe -gɔn dho go -a 'ka -an 'piö ɓya -lo, 'ö 'wo dho wo -bɛn to.»

36 'Ö Yesu -yö 'wun ɓblɛɛ -an -dhë 'zü 'wun ɓzuan' 'ka 'ö- pö: «Mɛ gbɛ yaa 'dho -mɔa kö -yaan sɔ -dëü 'klu 'kan -yaan yö sɔ zii 'blëdhɛ -bha -yaan -a -wɔ. ɓYa kë 'dhö kö ɓya sɔ -dëü ɓsiö'-; 'go mü sɔ -dëü waa- -a zii waa dhi wo 'kuë-.

37 'Iin 'zü mɛ gbɛ 'ka 'dho yɔ 'gbee- yö ɓpuu' 'wɔɔnwɔn 'gü -yaan -a 'dhi -ta. ɓYa kë 'dhö yɔ -dho ɓpuu' 'ö 'dhö bhë -a wü 'ö 'daawo 'ö -an 'plɛ 'gü- ɓsiö.

38 'Kɛɛ -abi'! -Ka yɔ 'gbee- yö ɓpuu' -dëü 'gü!

39 'Ö mɛ gbɛ 'yaa- -dhɔ kë yɔ 'slëënslën 'ka kö ɓya 'go yɔ 'gbee- mü ɓdhia, bhii -wa pö: ‹Yɔ 'gbee- ɓnɛ 'ö -së!› »

6

Yesu -yö 'wun 'ö -gban ɓglooyi -bha -a -blɛɛ
(Matiö 12.1-8; Maakö 2.23-28)

1 ɓGlooyi do 'ka Yesu waa- ö -bha ɓguë' -nu -wo -kë bɔ ɓdhia 'blee- 'wo ɓbluu'- kë -na -a 'ka -a -bhlö -nu 'gü. 'Ö- -bha ɓguë' -nu -wo ɓbluu'- -kpa 'bhaa -nu bho 'wo- ɓsii si wo kwɛɛ 'ö 'wo- ga -nu -bhö.

2 Falizi -mɛ 'bhaa -nu -wo -kë mü, 'wo- pö -an -dhë: «-Më -kë 'ö pë kwaa- tɔng -ya pö kö ɓkun 'kwa- -kë ɓglooyi 'ka 'ö 'ka- -kë -ɛ?»

3 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Pë 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ɓnɛɛ, yi do 'ka Davidö waa- ö bha mɛ -nu din -yö -an -kun bhë kaa- pö ɓa?

4 -Ya -pö yi bhë -a 'ka -yö -dho 'yö -da -Zlan -gɔ kɔɔ, 'yö ɓbluu'- 'wo- -ya -Zlan -bha 'ka bhë 'ö slabhomɛ ɓva -ya nu -a -dhë 'yö- -bhö 'yö- 'bhaa nu ö bha mɛ -nu -dhë, 'kɛɛ kö kwa -bha tɔng -ya -pö sla- -bho -Zlan -dhë -mɛ -nu -de 'sloo ɓnɛ 'wo dho ɓbluu'- bhë -a -bhö. ɓYa kë 'dhö kö pë ma ɓguë' -nu -wa -kë bhë, 'yaa 'wun yaa ɓva 'kpaan 'ka.»

5 'Ö Yesu -ya pö 'zü ɓnɛɛ: «Ma Mɛgbö, 'a tɔɔ ɓglooyi -de gia- bhë -a -gɔmɛ.»

Mɛ- -gbiö -yö ga -a -bha
(Matiö 12.9-14; Maakö 3.1-6)

6 ŋGlooyi do 'bhaa 'ka Yesu -yö -da Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ do 'gü, 'ö
yö -an ŋdaan' -sü -bha. Gɔɔn- do -yö -kë mü, 'ö- ŋkwɛɛ- 'gü -gbiö -yö ga -a
-bha.
7 Tɔnggɔmɛ -nu waa- Falizi -mɛ -nu 'yan -yö -kë Yesu -bha, kë ŋnɛ -yö
-dho mɛ -dhɛ bo ŋglooyi 'ka kö -waan -a dɔ, bhii pë 'wo -kë -a ŋmɛɛ' ŋdhia
'ö tɔɔ 'wun 'wo dho -a dɔ -a -bha ŋnɛ ŋya 'wun yaa kë.
8 ŋDhɛ -kë ŋnɛ Yesu -yö -an -bha -zotadhe -dɔ bhë, 'yö- pö mɛ 'yö- -gbiö
-yö ga -a -bha bhë -a -dhë: «-Bhö ŋluu'- 'ü dɔ ü -gɛan mɛ 'plɛ 'dhiö zö!»
Mɛ 'ö bhë 'yö ŋluu 'yö dɔ ö -gɛan mü.
9 ŋDhɛ ŋya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A -dho ka ŋdhɛɛ' kpɔ: -Më
'ö kwa -bha tɔng -ya pö 'kwa- kë ŋɛ? -Wo 'wun -së kë ŋglooyi 'ka i 'iin -wo
'wun yaa kë e? -Wo mɛ dha ŋi 'iin -wo mɛ 'gü ŋsiö'- e?»
10 ŋDhɛ 'yö -an 'plɛ -ta -ga, 'yö- pö mɛ 'ö bhë -a -dhë: «-Bhö ü -gbiö 'po!»
'Yö ö -gbiö -po 'ö- -gbiö -yö to mü 'ö bo.
11 'Ö 'wun -yö -na mɛ -nu 'wo -kë mü -an -zuë 'sönggö -sönggö, 'wo yö
pë 'wo dho -a kë Yesu 'ka -a ŋblɛɛ' -sü -bha wo 'ko -nu -dhë.

Yesu -bha ö bha bɔmɛ -nu 'gɔɔ- do ö ga ŋplɛ 'sü -sü
(Matiö 10.1-4; Maakö 3.13-19)

12 'Töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka, Yesu -yö -dho -tɔn tuö kö -yaan ŋbhɛa'-; 'ö
gbeng -yi do sü 'ö ŋbhɛa -a 'ka -Zlan -dhë.
13 ŋDhɛ 'ö- -dhɛ ŋya 'po, 'yö ö bha ŋguë' -nu ŋdhɔɔ -kë, 'yö -an 'gɔɔ- do ö
ga ŋplɛ sü -an 'gü; 'yö -an 'tɔ kpɔ bɔmɛ -nu 'ka.
14 Mɛ 'wo 'dhö bhë -an 'tɔ 'ö ŋnɛ: Simɔ 'yö- 'tɔ kpɔ Piɛɛ 'ka waa- ö dheglu
Andre, Zakö, Zan, Filipö, Baatelemi,
15 Matiö, Toma, Zakö Alefe gbö, Simɔ 'wo- 'tɔ kpɔ 'yënngsiömɛ 'ka ö -bha
'sɛgɔ -wun 'gü.
16 Zakö gbö Zudë waa- Zuda Ikaliɔtö 'yö dho zlöö 'yö -kë Yesu 'dhɔɔdɔmɛ
'ka.

Yesu -bha mɛ -nu ŋdaan' -sü waa- -a -bha 'yuamɛ ŋplëëzë -dhɛ bo -sü
(Matiö 4.23-25)

17 Yesu waa- mɛ -nu 'wo bhë -wo -go -tɔn tuö 'wo dho 'wo ŋgbaannu -dhɛ
'kpɛkpɛ -dhɛ do -bha. -A -bha ŋguë' -nu -gbaa ŋva -wo -kë mü. 'Go mü 'zü
'ö mɛ -gbaa ŋva 'wo go Zude -sɛ -nu, Zeluzalɛmë plöö -dhɛ -nu 'iin pödhɛ
-nu 'wo -an -zütodhɛ -nu 'gü -nu, Tii -dhɛ waa- Sidɔn -dhɛ -nu 'wo 'yoo
'kpong 'dhiö,
18 -wo -nu -a 'piö mü kö 'waan- wo 'to 'to -a -wo -bha, 'iin kö -yö -an -bha
'yua -nu bho -an 'gü. 'Ö mɛ -nu 'ö -zuu yaa ŋya -an 'tu bɔ bhë 'yö -an -dhɛ
bo 'pö.
19 Mɛ 'plɛ -wa këdhɛ -mɛɛ kö 'waan- 'pa -a 'ka, bhii 'ö tɔɔ ŋya kë 'dhö
'piigbeedhɛ -yö -go -a 'gü, 'yö -an 'plɛ -dhɛ bo.

Yesu -yö mɛ -daan -tɔn do tuö
(Matiö 5.1-12)

20 ŋDhɛ Yesu ŋya ö bha ŋguë' -nu -ga, 'ö- pö -an -dhë: «ŋZuögludhi -yö
kë mɛ -nu 'ka 'yenazë ka -gɔ, bhii 'ö tɔɔ -Zlan -bha -gludëdhɛ -yö -dho kë
ka -bha 'ka.
21 ŋZuögludhi -yö kë mɛ -nu 'ö din 'dho ka kë -na bhë ka -gɔ, bhii 'ö tɔɔ
-bhöpë -nu -dho kë ka -gɔ ŋva.
ŋZuögludhi -yö kë mɛ -nu 'ka 'gbo bɔ -na bhë ka -gɔ, bhii 'ö tɔɔ ka -dho
'yee to 'dhiö ŋzian'.

22 ̱Zuögludhi -yö kë ka -gɔ, 'kö -kë ̱nɛ mɛ -nu -wo -ya ka -san 'ka, 'ö 'wo
-kan ka -bha, 'iin 'wo 'si -nu bho ka -gɔ, 'ö 'wo ka bho yunng, ma 'a Mɛgbö
'ka n 'tɔ -wun 'gü 'dhee!

23 -Ka ̱zuögludhi kë yi 'ö pë -nu 'wo bhë 'wo dho kaa ka 'ka -a 'ka; -ka
-lö ̱zuögludhi 'ka, bhii 'ö tɔɔ ka 'kian ̱va -yö -ya -sü 'ka ka -gɔ dhang- 'gü.
-Kɔ do 'ö bhë -a 'ka, 'ö -an 'bhɛma -nu -wa ̱kaa' -Zlan -wodhiölomɛ -nu 'ka
'pö 'dhiö -be.

24 'Kɛɛ 'yena -wun -yö -dho kë ̱bhɔɔmɛ -nu ka 'ka, bhii 'ö tɔɔ 'ka ka -bha
'wun -së -nu 'plɛ yö 'saadhö.

25 'Yena -wun -dho kë pëyagɔmɛ -nu ka 'ka, bhii 'ö tɔɔ din -yö -dho ka
kë! 'Yena -wun -yö -dho kë mɛ -nu 'ka 'yee 'to -na ka 'ka, bhii 'ö tɔɔ ka -dho
kë ̱zuö' 'klobhɔdhe waa- 'gbo bɔ -sü -an 'gü!

26 'Yena -wun -yö -dho kë mɛ -nu 'ö mɛ 'plɛ 'dho 'wun -së ̱blɛɛ' -na ka
-gɔ bhë ka 'ka, bhii 'ö tɔɔ -kɔ do 'ö bhë -a 'ka 'ö -an 'bhɛma -nu -wa ̱kaa'
-Zlan -wodhiölomɛ ̱suazë -nu -gɔ!

(Matiö 5.38-48; 7.12a)

27 'Kɛɛ mɛ -nu 'ka ka 'to 'to -na n -ma ̱nɛ, a- -pö ka -dhë: -Ka ka yaagümɛ
-nu -dhɔ kë, 'ka 'wun -së kë mɛ -nu 'wo ka -san zë -na bhë -an -dhë.

28 -Ka 'dhuë- 'kpɔ mɛ -nu 'wo 'wun 'kpöü -ya -na ka -bha bhë -an -bha,
'ka ̱bhɛa'- mɛ -nu 'wo 'wun 'gbee- wɔ -na ka -ta bhë -an -wun 'gü.

29 ̱Ya kë ̱nɛ mɛ ̱ya ü 'to -ma, -bhö -a kë ̱plɛ -naa -zɔn -a -dhë, 'iin mɛ
̱ya ü bha gblang 'sü, -bhö ü ̱kwaa' -a -zü -yö ü bha -dasɔ 'sü 'pö.

30 Mɛ ̱ya pë -dhɛ ü -gɔ, -bhö -a nu -a -dhë, 'ö ̱ya kë ̱nɛ mɛ ̱ya pë 'sü
ü -gɔ, kö ̱kun 'ü- -dhɛ -a -gɔ gbɔ.

31 Pë 'ka- 'piö kö mɛ -ya kë ka -dhë bhë, -kaa kë 'pö -an -dhë.

32 ̱Ya kë ̱nɛ 'ka- -dhɔ kë mɛ 'ö ka -dhɔ -kë -a 'ka, -a ̱truën -dho kë ka
-gɔ -më 'ka ɛ? 'Kɛɛ kö 'wunyaakëmɛ -nu -wa -dhɔ -kë mɛ -nu 'wo -an -dhɔ
-kë -an 'ka ̱nɛ -kɔ do bhë -a 'dhö 'pö.

33 'Ö ̱ya kë ̱nɛ 'ka 'wun -së kë mɛ 'ö 'wun -së -kë ka -dhë -a -dhë, -a
̱truën -dho kë ka -gɔ -më 'ka ɛ? 'Kɛɛ kö 'wunyaakëmɛ -nu -wa -kë ̱nɛ -kɔ
do bhë -a 'dhö!

34 'Ö ̱ya kë ̱nɛ 'ka 'pë dɔ mɛ 'ka- ̱dɔa' ̱nɛ, -yö -dho ka -bha 'pë bho -a
-bha, -a ̱truën -dho kë ka -gɔ -më 'ka ɛ? 'Wunyaakëmɛ -nu -wo 'pë -dɔ wo
'ko -nu -bha. -Yö -kë 'dhö kö 'pë -nu 'wo- dɔ wo 'ko -nu -bha bhë, -waan -a
-yɛ 'zü kë wo 'ko -nu -dhë!

35 -Abi'! Ka -bha 'ka, -kaa -dhɔ kë ka yaagümɛ -nu 'ka, 'ka 'wunsë kë -an
-dhë. 'Go mü 'ka pë -nu nu -an -dhë, kö ̱kun 'ka ka -zo -kë -a -yɛ 'zü 'piö.
̱Ya kë 'dhö ka -dho ka 'kian ̱va yö, 'ö 'ka dho kë -Zlan 'ö -ziö pë 'plɛ -ta
bhë -a -bha 'në -nu 'ka, bhii -a këwun ̱yö -së mɛ -nu 'waa mɛ -ya 'ti kë
waa- 'gluyaamɛ -nu -an 'ka.

36 Ka 'pö, -ka pa mɛ -nu 'yena yö -sü 'ka ̱nɛ -kɔ 'ö ka Dë -Zlan 'dho pa
-sü 'ka mɛ -nu 'yena yö -sü 'ka bhë -a 'dhö!

(Matiö 7.1-5)

37 Kö ̱kun 'ka za dɔ mɛ gbɛ -bha, -yö -kë 'dhö kö ̱kun 'ö -Zlan -dho za
dɔ ka -bha. Kö ̱kun 'ka za -lo mɛ gbɛ tuö, -yö -kë 'dhö kö ̱kun 'ö -Zlan
dho za -lo ka tuö. -Ka ziö mɛ -nu -bha 'wun ̱zaa' -sü -nu -ta, ̱ya kë 'dhö,
-Zlan dho ziö ka -bha 'wun ̱zaa' -sü -nu -ta 'pö.

38 -Ka pë nu mɛ -nu -dhë, ̱ya kë 'dhö -Zlan -yö -dho pë nu ka -dhë 'pö;
-yö -dho pë dan papasü 'ö- -lo ka -bha gblang 'yuö- 'gü, bhii 'ö tɔɔ -yö -dho
ö bha gbaɔ dan 'yö- nu ka -dhë ̱nɛ -kɔ 'ka- nuë ka 'ko -nu -dhë bhë -a
'dhö.»

39 'Ö Yesu -yö 'wun ̣zuan' do -zɔn -an -dhë 'zü 'ö- pö: «̣Ya kë ̣nɛ
'yënngtiimɛ -nu ̣wa 'dhiö -sü wo 'ko 'ka, -dhɛ 'wo- -bha ̣plɛ wo 'ka 'dho
-püö -glu 'kpa 'dhi do 'gü a?
40 ̣Guë' gbɛ 'yaa ̣va yaa zië ö -gɔmɛ -ta, 'kɛɛ ̣guë' mɛ 'ö ̣ya pë dɔ ̣duö
-së 'ka, -yö -dho kë ̣nɛ ö -gɔmɛ 'dhö.
41 -Më 'yö- -kë 'ö ̣blëë' 'yö ü dheglu 'yënngdhö bhë 'ü- -ga, 'kɛɛ kö ü -bha
'lü -gba -yö ü 'yënngdhö ̣e?
42 Ü -dho -a pö -kɔklë ü dheglu -dhë: ‹N dheglu, dɔ! 'A ̣blëë' bho ü
'yënngdhö›, kö bhi -de 'pö ü -bha 'lü -gba -yö ü 'yënngdhö ̣e? Mɛ 'yan -ta
-wun kë -mɛ, -bhö ü -bha 'lü -gba 'yö ü 'yënngdhö bhë -a bho mü ̣kun kö
'ü -dhɛ yö -së 'ka 'üën- ̣tun ü dheglu -bha ̣blëë' bho -a 'yënngdhö -süë.

(Matiö 7.16-20; 12.33-35)

43 'Lü -së 'yaa bha ö bhɛ yaa 'ka 'iin 'lü yaa -de 'pö 'yaa bha ö bhɛ -së 'ka.
44 'Lü 'ö -dhö -wa -dɔ ö bhɛ -bha. 'Waa figö bhɛ bho 'ginng -kpɔɔ 'gü 'iin
'waa lɛzɛn -kpa bho dankpɔɔ 'gü.
45 -Kɔ do bhë -a 'ka 'ö mɛ këwunsëëzë -yö ö -bha pë -së sü ö ̣zuö' 'gü,
'ö mɛ këwunyaazë -de 'pö 'yö ö bha 'wun yaa sü ö ̣zuö' 'gü, bhii 'wun 'yö
mɛ ̣zuö' pa, ö 'dhi -ya ̣blɛɛ.»

'Wun 'ö -gban 'kɔ ̣plɛ -bha
(Matiö 7.24-27)

46 'Ö- pö: «-Më 'ö -kë 'ka n -dhɛ ka Dëmɛ, 'ö pë 'a- pö ka -dhë 'kaa- kë ̣ɛ?
47 A -dho mɛ 'yö n -wo ma 'yö- kun -së 'ka, -a -bhɔa -zɔn ka -dhë:
48 -Yö -bhɔ mɛ 'ö dho ö bha 'kɔ dɔ ̣dhia, 'yö 'sɛ pɔn ̣gbiin, 'yö dho 'ö
yöë -guö -bha -a zü ̣luu'- -sü 'ka -a -bha. 'Kö -kë ̣nɛ 'yiga -nu -wo -pa, 'wo
-ma 'kɔ 'dhö bhë -a -bha, -dɔ gɛnngdhö -sü -ya -gɔ, bhii 'ö tɔɔ 'kɔ bhë -yö
-dɔ -së 'ka.
49 'Kɛɛ mɛ 'yö ö 'to to n -wo -bha 'ö yaa- 'kun, -yö -bhɔ mɛ 'ö dho ö bha
'kɔ dɔ ̣dhia, 'yö- zü -gban 'sɛ -ta dhuö -dhɛ gia- -bha 'ö 'yaa 'sɛidhö -a -bha.
̣Dhɛ 'ö 'yiga -nu ̣wa pa, 'ö 'yi -nu -wo -ma -a -bha 'ö to mü 'ö -lo; 'yö- 'plɛ
-yö ̣wüü 'töüdhö.»

7

Yesu -yö Wlɔmë 'dhasi -gɔmɛ -bha yuökëmɛ -dhɛ -bo
(Matiö 8.5-13)

1 ̣Dhɛ Yesu ̣ya yën 'wun 'ö bhë -a ̣blɛɛ' -sü -bha 'sɛgümɛ -nu -dhë, 'yö
dho Kapɛɛnaɔmë.
2 -Dhɛ bhë -a -bha, Wlɔmë 'dhasi -gɔmɛ do -yö -kë mü, 'yö- -bha yuökëmɛ
do -wungbeezë -yö -kë -a -gɔ. Yuökëmɛ 'ö bhë 'yua -yö -kë -a kë ̣dhia, 'ö-
-wun 'gü ̣ya 'to 'tee kö -yaan ga.
3 ̣Dhɛ 'ö 'dhasi -gɔmɛ 'ö bhë ̣ya Yesu 'tɔ ma, 'yö Zuifö -nu -bha mɛ zii
'bhaa -nu bɔ kö -waan pö Yesu -dhë -yö nu -yaan ö bha yuökëmɛ bhë -a
-dhɛ bo.
4 'Wo dho 'wo -lo Yesu 'piö, 'wo yö -bhɛa -a -dhë -sü -bha ̣naazë 'ka, 'wo-
pö -a -dhë: «Gɔɔn- 'ö bhë, -nu -a -dhë -sü -ya -ma -kun,
5 'ö tɔɔ yië- 'sɛgümɛ -nu -dhɔ -ya -kë, 'go mü 'zü yö ̣nɛ 'yö yië- -bhɔkuëkɔ
dɔ.»
6 ̣Dhɛ ̣ya kë 'dhö, Yesu -yö -ziö -an 'piö. ̣Dhɛ 'ö ̣wa yö 'kɔ 'ka ̣klöö',
'ö 'dhasi -gɔmɛ bhë 'yö ö 'bhamɛ -nu bɔ kö -waan pö -a -dhë ö -wo 'ka ̣nɛɛ:
«N -Gɔmɛ, kö ̣kun 'ü ü -de ̣sëë' bho 'kpaan, 'ö tɔɔ yaa n -ma 'kun kö 'üën-
-da n -gɔ kɔɔ.

7 -A -wun 'gü ɲnɛ 'a n -de yö ɲnɛ yaa n -ma 'kun kö 'a nu ü 'dhiö, 'kɛɛ
-bhö ü -wo 'kpaan pö, ɲya kë 'dhö ma yuökëmɛ -dho dha.
8 Ma -de gia- n ɲkɔɔnmɛ -nu -wo -dhö, 'ö go mü ma 'dhasi -nu 'a -an
ɲkɔɔn 'wo -dhö. 'Ö 'ma- pö -a mɛ do -dhë: ‹-Bhö 'dho!› 'ö dho n -wo 'ka;
'ö 'ma- pö -a mɛ do 'bhaa -dhë 'zü: ‹-Bhö nu!› 'ö nu n -wo 'ka; 'ö 'ma- pö
yuökëmɛ -dhë: ‹Pë 'ö ɲnɛ, -bhö -a kë!› 'ö- -kë n -wo 'ka.»
9 ɲDhɛ 'ö Yesu ɲyaa- -wo 'ö ɲnɛ -a ma, 'yö 'dhasi -gɔmɛ -wun -ya 'te tun,
'ö ɲdhië mɛ -gbaa -nu 'wo -ziö -a 'piö bhë -an 'piö ɲzian', 'yö- pö -an -dhë:
«A- -pö ka -dhë n 'ka -zo yö n -ma -sü 'ö ɲsuu'- 'dhö ɲnɛ -a yö do, -abi', -a
mɛ gbɛ 'yaa 'dhö Izlaɛlö -sɛ -de 'ö ɲnɛ -a 'gü!»
10 ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, bɔmɛ -nu -wo -yɛ wo 'zü 'wo dho 'dhasi -gɔmɛ bhë
-a -gɔ kɔɔ, 'ö 'wo yuökëmɛ 'ö ɲsia 'wo- yö kö -a -bha 'yua ɲya bo.

Yesu -yö ɲgɛandhe do -bha 'në -bho ga 'gü

11 ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, Yesu -yö -dho pödhɛ do 'wo- -dhɛ Nainë bhë -a 'gü.
-A -bha ɲguë' -nu waa- mɛ -gbaa ɲva -wo -ziö -a 'piö.
12 ɲDhɛ 'wo ɲyɔɔn -na -da plöö -dhɛ 'sɔɔ kö mɛ -nu -wo 'dho -na mɛ do
'ö ga bhë -a -bin ɲdhia. Gɔɔn- 'ö bhë -yö -kë dhe 'ö ɲgɛandhe 'ka -a -bha
'në dosɛn 'kpaan 'yö- -gɔ -a 'ka. Mɛ -gbaa ɲva 'wo go pödhɛ 'ö bhë -a 'gü,
-wo -kë dhebɔ 'ö bhë -a 'piö mü.
13 ɲDhɛ 'ö dhebɔ 'ö bhë Dëmɛ ɲyaa- yö, 'ö- 'yena -ya -kë 'ö- pö -a -dhë:
«Kö ɲkun 'ü 'gbo bɔ gbɔ!»
14 ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö ɲyɔɔn ɲglöö -bun -a 'gü -pë bhë -a -bha
'yö pa -a 'ka 'ö mɛ ɲglöö bun -mɛ -nu 'wo bhë 'wo ɲgbaannu, 'ö Yesu -ya
pö: «'Në gɔɔn- 'ü ɲnɛ, a- -pö ü -dhë, -bhö ɲluu'-!»
15 'Ö mɛ 'ö ga bhë 'yö ɲluu 'ö -ya ö -gɛan 'ö yö 'wun ɲblɛɛ' -sü -bha, 'ö
Yesu -ya nu ö dhe -dhë.
16 'Suö -yö -da mɛ -nu 'wo -kë mü -an 'plɛ 'gü, 'ö 'wo yö -Zlan 'tɔ 'saa -blü
-sü -bha 'wo- pö: «-Zlan ɲya ö -wodhiölomɛ do ɲva bɔ kwa -dhë!» 'Go mü
'wo- pö 'zü: «-Zlan ɲya nu -dɔ ö bha 'sɛgümɛ -nu -gban -gɔ ɲdhia!»
17 'Ö 'wun 'ö Yesu -ya -kë bhë 'ö -pɛn Zude -sɛ waa- -a -zütodhɛ -nu
'saadhö 'gü.

Zan Batisö -bha bɔmɛ -nu
(Matiö 11.2-19)

18 Zan Batisö -bha ɲguë' -nu -wo -nu, 'ö 'wun -nu bhë 'wo- 'plɛ ɲblɛɛ -a
-dhë. 'Ö Zan -yö -an mɛ ɲplɛ ɲdhɔɔ -kë,
19 'yö -an bɔ Dëmɛ 'piö kö -waan -a ɲdhɛɛ' 'kpɔ ɲnɛɛ: «Ü mɛ 'yi- dɔa ɲnɛ
-yö -dho nu bhë -a 'ka i, 'iin 'yi -ya mɛ gbɛ -gɔ e?»
20 ɲDhɛ 'ö ɲwa 'dho ɲwa -lo Yesu 'piö, 'ö 'wo- pö -a -dhë: «Zan Batisö 'ö
yi bɔ kö 'yiën- ü ɲdhɛɛ' 'kpɔ ɲnɛɛ ü mɛ 'yi -ya -a -bha nu -sü -gɔ bhë -a 'ka
i, 'iin yi -dho -ya mɛ gbɛ -gɔ e?»
21 -Dhɛ do bhë -a 'gü, 'ö Yesu -yö yö 'yuamɛ ɲplëëzë waa- 'tɔsiömɛ -nu -an
-dhɛ bo -sü -bha, kö -yö -zuu yaa bho -na mɛ -nu 'gü, kö -yö 'yënngtiimɛ
-nu ɲplëëzë 'yan 'po -na.
22 ɲDhɛ -kë 'dhö 'ö Yesu -ya pö Zan -bha bɔmɛ -nu -dhë: «-Ka 'dho, pë
'ka- yö 'iin 'ka- ma ɲnɛ 'ka- ɲblɛɛ Zan -dhë ɲnɛɛ: 'Yënngtiimɛ -nu -wo -dhɛ
yö -na, -gɛntɔsiömɛ -nu -wo 'ta -na, ɲweemɛ -nu -bha ɲwee -yö 'go -na -an
-bha, 'totamɛ -nu -wo 'wun ma -na, gamɛ -nu -wo 'go -na ga 'gü, 'wuntaɔsë
-yö ɲblɛɛ' -na 'yenamɛ -nu -dhë.
23 ɲAo'! ɲZuögludhi -yö kë mɛ 'ö yaa 'dho go -zo -yö n -ma -sü 'gü -a -gɔ!»

24 ̀Dhɛ 'ö Zan -bha bɔmɛ -nu ̀wa 'yɛ wo 'zü ̀wa 'dho, 'ö 'wun 'ö -gban
Zan -bha, 'ö Yesu -yö yö -a -blɛɛ mɛ gbung 'wo bhë -an -dhë -sü -bha 'ö-
pö: «'Yënngtaadhɛ 'ö Zan -yö -kë -a -bha bhë, 'dho 'ö 'ka- wo -a -bha bhë,
-më 'ö 'ka dho -a -ga ̀dhia 'ma ɛ? 'Lü 'në 'ö 'tëë 'dho -a ̀tuun' -na bhë 'ö
'ka dho -a -ga ̀dhia ̀a?
25 'Yaa 'dhö, -më 'ka dho -a -ga ̀dhia ̀ɛ? Gɔɔn- do 'ö sɔ -së 'dho -a -bha
yö -mü -a? 'Kɛɛ ̀dhɛ 'a -ga -a 'gü bhë, -yö -kë ̀nɛ mɛ -nu 'ö sɔ ̀sɔnng'
'gbeezë 'dho -an -bha bhë, -an këdhɛ 'ö tɔɔ -dhɛ -së -dhɛ 'gü, -wo -kë -gludë
-nu -bha wɔ -a 'gü -kɔ 'gü.
26 ̀Dhɛ 'ö 'dhö ̀nɛ, -më 'ka dho -a -ga ̀dhia 'sa? -Zlan -wodhiölomɛ do
-mü -a? A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka ̀nɛɛ: ̀Ii-, 'ö -de, mɛ 'ka- yö bhë, -yö
-ziö -Zlan -wodhiölomɛ -ta,
27 bhii Zan 'ö bhë pë 'ö ̀bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü 'ö -gban -a
-bha -ya -pö: *-Zlan -ya -pö: 'Ma ma bɔmɛ do bɔ ü 'dhiö, kö -yaan ü bha zian
-gblooga -pë kë.* »
28 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü ̀nɛɛ: «A- -pö ka -dhë: Mɛ 'ö- 'tɔ dho kë ̀va
-yaan ̀zië' Zan -ta 'yaa 'dhö, 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, mɛ 'ö 'gügaazë -Zlan
-bha -gludëdhɛ 'gü, ̀yö ̀va 'yö ̀zië' -a -ta.»
29 'Sɛgümɛ -nu waa- 'nii- ̀sɔnng' 'kun -mɛ -nu -wo -nu, 'ö 'wo wo 'to to
-a -wo -bha; 'ö 'wo- dɔa ̀nɛ -Zlan 'ö bhë -yö kpengdhö, 'ö 'wo nu Zan 'piö,
'yö -an -go ̀sɔɔn yaa 'gü -bɔyiödhe -kë.
30 'Kɛɛ Falizi -mɛ -nu waa- Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu waa 'we -a -bha
kö Zan -yaan wo bɔ yiö. -A -kë 'dhö -sü 'ka, pë 'ö -Zlan dho -a kë -an -dhë
-be bhë, -wa -bhɔ wo -dhë ̀taa'.
31 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «̀Dhɛ 'ö 'dhö ̀nɛ, a -dho mɛ -nu 'wo ̀dɛɛ -yi
̀nɛ -a 'gü, -an -zɔn dö 'ka ɛ? -Wo -bhɔ dö -bha -ɛ?
32 -Wo -bhɔ 'në -nu 'wo -ya -sü 'ka pö- 'dhëë ziën 'wo 'we -na wo 'ko -nu
'piö -an -bha: ‹'Ö 'yië 'truu 'piö kö 'kaan- 'tan kë -a -bha 'ö 'kaa 'tan kë! 'Ö
'yië gaa- -tan bho kö 'kaan- 'gbo bɔ 'ö 'kaa 'gbo bɔ ̀nɛ!›
33 -A -gɛn 'ö tɔɔ: Zan Batisö -yö -nu, 'ö 'yaa -bhöpë 'waa gbɛ -bhö, 'iin
'yaa -drɔɔn mü, 'ö 'ka- pö ̀nɛɛ: ‹-Zuu yaa -ya 'gü!›
34 'Ö ma 'a Mɛgbö 'ka, 'a nu 'a pë -bhö 'ö 'a -drɔɔn mü 'ö 'ka- pö: ‹Gɔɔn-
'ö ̀nɛ -yö 'nii- ̀sɔnng' 'kun -mɛ -nu waa- 'wunyaakëmɛ -nu -an 'bhamɛ
'ka; yö do bhë ̀yö -siözë!›
35 'Kɛɛ -Zlan -bha 'kpaakpadhɛ bhë mɛ -nu 'ö ̀waa- -dhɛ 'wun gia- -wa
dɔ ̀nɛ -yö kpengdhö.»

Yesu -yö -dho Simɔ 'ö -kë Falizi -mɛ 'ka bhë -a -gɔ kɔɔ

36 Falizi -mɛ do -yö Yesu ̀dhɔɔ -kë yi do 'ka kö 'waan- pë -bhö wo 'ko
̀bhaa, 'ö Yesu -yö dho gɔɔn- 'ö bhë -a -gɔ kɔɔ kö 'waan- pë -bhö.
37 Pödhɛ 'ö bhë -a 'gü ̀sɔɔnkëdhe do -yö -kë mü. ̀Dhɛ 'ö ̀yaa- ma ̀nɛ
Yesu -yö pë -bhö ̀dhia Falizi -mɛ bhë -a -gɔ kɔɔ, 'yö dho -guö -kpo 'lü
'bhlöngbhlöng 'ö pë 'yi 'tëë -sëëzë -ya pa bhë -a 'ka,
38 'yö bɔ Yesu ̀zlöö ̀zian' 'yö dho -a -gɛn 'piö 'ö 'gbo bɔ, 'ö- 'yënng -yö
-lo Yesu -gɛn 'dhɛadhö. ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'yö ö bha wun -ta -a -gɛan 'yö ö
-bɛn -yɛ -a -gɛn -bha ̀nɛ -kɔ 'wo mɛ 'kpeng mü -na -a 'ka bhë -a 'dhö, 'yö
pë 'yi 'tëë -sëëzë bhë 'yö- ̀kpënng -a -gɛn -ta dhuö.
39 ̀Dhɛ 'ö Falizi -mɛ 'ö Yesu ̀dhɔɔ -kë bhë 'ö pë -nu 'wo ̀nɛ ̀yaa- yö, 'yö-
pö ö -de ̀zuö' 'piö ̀nɛɛ: «'Ö ̀ya kë ̀nɛ gɔɔn- 'ö ̀nɛ -Zlan -wodhiölomɛ
-mü 'gbödhö, kö -yö -dho dhebɔ 'yö paa ̀nɛ -a dɔ, 'go mü 'ö mɛ 'ö- 'ka 'yö-
dɔ, bhii -yö ̀sɔɔnkëdhe 'ka.»

40 ̃Dhɛ ̃ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö Falizi -mɛ bhë -a -dhë: «Simɔ, 'wun
do 'bhaa -yö n -gɔ kö 'aan- ̃blɛɛ'- ü -dhë.» 'Ö Simɔ -ya pö: «N -Gɔmɛ,
-bhöë ̃blɛɛ'-!»
41 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Pëdɔmɛ do -bha 'wëü- -yö -kë mɛ ̃plɛ -bha,
mɛ do -bha 'ö tɔɔ dönie ̃këng' 'sɔɔdhu, 'ö mɛ do -bha -yö -kë 'pö -a 'gɔɔ-
'sɔɔdhu 'ka.
42 ̃Dhɛ 'ö -kë ̃nɛ mɛ ̃plɛ 'wo bhë -an -kɔ yaa 'dho -mɔ -a bho -sü -bha,
'yö ö bo -dhɛ 'wo- -bha ̃plɛ ö bha 'pë 'yö -an -bha bhë -a 'ka. ̃Ya kë 'dhö
mɛ ̃plɛ 'wo 'pë dɔ -an -bha bhë, dö 'ö dho -a -dhɔ kë 'pëdɔmɛ 'ka ̃duö
̃e?»
43 'Ö Simɔ -ya -daa -kë 'ö- pö: «A n -zo -ta ̃nɛ, mɛ 'ö -a -bha 'wëü- -yö
-kë ̃va, 'ö ö ̃kwaa -a -wun -zü bhë ̃nɛ, 'yö dho -a -dhɔ kë -a 'ka ̃duö.»

'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Wun gia- 'ü- ̃blɛɛ.»

44 ̃Dhɛ ̃ya kë 'dhö, 'ö ̃sië dhebɔ 'ö bhë -a 'piö, 'yö- pö Simɔ -dhë ̃nɛɛ:
«Dhebɔ ̃nɛ ü- -yö -a? Nu 'a- wo ü -gɔ kɔɔ ̃nɛ, ü 'ka 'yi nu n -dhë kö 'aan-
n -gɛn 'zlu -a 'ka (̃nɛ -kɔ 'ö kwa -bha wɔ -kɔ 'dhö -a 'ka bhë -a 'dhö), 'kɛɛ
yö 'pö -yö n -gɛn -zlu ö 'yënng 'ka, 'yö ö bha wun -ta -a -bha.
45 Ü 'ka nu n -gɔ zian- n 'kpeng mü -sü 'ka, 'kɛɛ 'yö sü n -ma -da ü -gɔ
kɔɔ -sü -bha ̃sia, yaa ö bo ö -bɛn -yɛ n -gɛn -bha -sü 'ka ̃nɛ -kɔ 'wo mɛ
'kpeng mü -na -a 'ka bhë -a 'dhö;
46 ü 'ka 'yɔn gbɛ -lo n tuö, 'kɛɛ yö 'pö -yö pë 'yi 'tëë -sëëzë -lo n -gɛn -ta
dhuö.
47 -A -wun 'gü 'a- pö ü -dhë: -Dhɔ ̃va 'yö- -zɔn bhë -ya -zɔn ̃nɛ -Zlan
̃ya ziö -a -bha ̃sɔɔn yaa ̃plëëzë -nu 'plɛ -ta, 'kɛɛ mɛ 'ö -Zlan ̃ya ziö -a
-bha 'wun yaa 'bhe 'tee -ta, -a -bha -Zlan -dhɔ ̃yö 'tee.»
48 ̃Dhɛ ̃ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö dhebɔ bhë -a -dhë: «'Ma ziö ü bha
̃sɔɔn yaa -nu -ta!»
49 'Ö mɛ -nu 'wo -kë -a 'piö pë -bhö ̃dhia bhë, 'wo- pö wo -de ̃zuö' 'piö
̃nɛɛ: «Dö -mü gɔɔn- 'ö ̃nɛ -a 'ka 'yö ziö -na mɛ -nu -bha ̃sɔɔn yaa -nu
-ta ̃nɛɛ?»
50 Yesu -yö -to mü 'yö- pö dhebɔ bhë -a -dhë: «Ü -bha -zo -yö n -ma -sü
̃ya ü dha, -bhö 'dho ̃zuöyagluu 'ka!»

8

Dhoo -nu -wo -ziö Yesu 'piö
(Maakö 15.40-41)

1 ̃Dhɛ ̃ya kë 'dhö, Yesu -yö -dho pö- ̃vava waa- pö- 'sɛnsɛn 'gü -dhɛ -nu
-bha -Zlan -wo ̃blɛɛ' -sü 'ka; 'yö 'wuntaɔsë 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhɛ
-bha, 'yö- ̃blɛɛ mɛ -nu -dhë. -A -bha ̃guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga ̃plɛ 'wo bhë
-wo -kë -a 'piö.
2 -Kɔ do bhë -a 'ka 'ö dhoo -nu 'bhaa -nu 'yö -zuu yaa -nu bho -an 'gü
waa- -a mɛ -nu 'yö -an -bha 'yua -nu bho -an 'gü bhë, 'wo -ziö -a 'ka -a
'piö 'pö. -A mɛ 'bhaa -nu 'tɔ 'ö ̃nɛ: Mali 'ö go Madala 'ö Yesu -yö -zuu yaa
'slaplɛ bho -a 'gü 'dhiö -be bhë,
3 Zanë 'yö -kë Elɔdö -bha yuökëmɛ -nu -gɔmɛ Suza bɔɔ 'ka bhë oo, Sizanë
waa- dhoo -nu ̃plëëzë 'ö 'wo pë -nu 'wo -kë -an -gɔ, 'wo- nu Yesu waa- ö
bha ̃guë' -nu -dhë, -nu -an -dhë -sü 'ka.

'Wun ̃zuan' 'yö -gban pëgatamɛ -bha
(Matiö 13.1-9; Maakö 4.1-9)

4 Pö- 'saadhö -a 'gü -mɛ -nu -wo -go mü, 'wo nu Yesu 'piö. ̱Dhɛ mɛ -gbaa
̱va ̱wa nu wo 'ko ̱bhaa -a 'piö mü bhë, Yesu -yö 'wun ̱blɛɛ -an -dhë
'wun ̱zuan' 'ka 'ö- pö:
5 «Mɛ do -yö -dho ö bha pëga -pɛn ̱dhia ö -gɔ ̱bhlöö-. -Yö -kë ö bha
pëga -pɛn ̱dhia, 'ö -a ga 'bhaa -nu -wo -püö zian -gbloo 'piö, 'ö mɛ -nu -wo
̱taa -a -ta, 'ö -ma -nu -wa -bhö.
6 'Ö- ga 'bhaa -nu -wo -püö 'sɛ 'ö gwa -ta dhuö -a -ta. ̱Dhɛ 'ö -a 'plüün
-nu ̱wa bhɔ 'dhö, 'wo 'kpɛa kun, 'ö tɔɔ -dhɛ bhë 'yaa -saa.
7 'Ö- ga 'bhaa -nu -wo -püö 'zü ̱blëë' 'ginngzë 'plüün 'gü, 'ö waa- pëga
-së ̱sia 'wo ̱kpɛa wo 'ko ̱yië', 'ö ̱blëë' 'ginngzë -yö sɔ -a -ta.
8 'Kɛɛ -a ga 'bhaa -nu -wo -püö 'sɛ -dhɛ -së -dhɛ 'gü; 'wo bhɔ 'wo ̱kpɛa,
'ö- -kpa -yö -ya; -a 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë ̱këng' do.»
̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö 'zü ̱nɛɛ: «-Ka ka 'to 'to -së 'ka, ̱ya kë
̱nɛ ka 'wun ma -to -yö -dhö, kö 'wun ̱nɛ, -kaa -gɛn dɔ!»

Yesu -bha 'wun ̱zuan' -zɔn -gɛn
(Matiö 13.10-17; Maakö 4.10-12)

9 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö- -bha ̱guë' -nu -wa ̱dhɛɛ' kpɔ, 'wun ̱zuan' 'yö-
-zɔn bhë -a -gɛn 'ka.
10 'Yö- -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Ka 'pö, 'wundɔdhe 'yö -gban -Zlan -bha
-gludëdhɛ -bha 'yö -bin -sü 'ka, 'ma -dhɛ 'po -a -ta kö 'kaan- -gɛn dɔ; 'kɛɛ
mɛ -nu 'wo to -an -bha 'ka, a- -blɛɛ -an -dhë -a -zɔn 'wun ̱zuan' 'gü -sü 'ka;
-yö kë 'dhö kö -waan -a -ga 'kɛɛ kö -waan 'kun -a yö -sü 'ka, 'iin kö -waan
-a ma 'kɛɛ kö -waan 'kun -a -bho 'kou dɔ -sü 'ka.»

'Wun ̱zuan' 'ö -gban pëgatamɛ -bha bhë -a -gɛn

11 'Ö- pö: «'Wun ̱zuan' 'a- -zɔn bhë -a -gɛn ̱ga ̱nɛ: Pëga 'wo- -pɛn -na
bhë 'ö tɔɔ -Zlan -wo.
12 Mɛ 'bhaa -nu -wo -bhɔ zian -gblooga 'ö pëga -yö -püö -a -ta bhë -a
-bha; 'wo -Zlan -wo -ma, 'kɛɛ dü -yö nu 'yö -Zlan -wo bho -an ̱zuö' 'piö.
-Yö kë 'dhö kö ̱kun 'wun -dhɛ 'wun gia- -sü waa- dha -sü dho kë -an -gɔ.
13 Mɛ 'bhaa -nu -wo -bhɔ gwatadhɛ 'ö pëga -nu -wo -püö -a -ta bhë -a
-bha. ̱Wa -Zlan -wo ma 'wo- kun ̱zuögludhi 'ka, 'kɛɛ -an yun 'yaa 'dhö;
-wo 'wun -dhɛ 'wun gia- 'töng 'bhaa 'ka; ̱ya kë ̱nɛ 'güdandhe ̱ya nu -an
-ta, 'wo wo ̱kwaa -zo -yö -Zlan -bha -sü -zü.
14 -Dhɛ ̱blëë' 'ginngzë 'dho -a -bha, 'ö pëga -nu -wo -püö -a -bha bhë -ya
-zɔn mɛ -nu 'wo -Zlan -wo ma 'wo wo ̱kwaa wo -de -zü wo -bha -zo -ta -a
'gü -wun, ̱bhɔɔpë -wun, waa- -de ̱dhɔɔbhaapë 'ö 'kpongtaa -a -wun 'gü,
'wo ̱nëng 'ö- -kpa -nu 'waa kë -dhö.
15 'Sɛ -dhɛ -së -dhɛ 'ö pëga -nu -wo -püö -a -ta bhë, -ya -zɔn mɛ -nu 'wo
-Zlan -wo ma, 'wo- -da wo ̱zuö' 'gü, -a -kun -së -sü 'plɛ 'ka, 'wo to wo -wo
'gü 'ö -an -kpa -yö -kë -dhö.»

'Wun ̱zuan' 'ö -gban ̱labang -bha
(Maakö 4.21-25)

16 'Ö- pö: «Mɛ gbɛ 'yaa ̱labang dɔ, 'yaa 'gbonggbo 'gblü -a -ta, 'iin 'yaa-
dɔ ̱gba ̱löö, 'waa- kë 'dhö. Pë ̱ya kë 'wo- -kë 'ö tɔɔ -a dɔ 'wo- wo -a
-dɔ -a -ta dhuö -pë -ta. -Yö kë 'dhö mɛ 'kpɛkpɛ 'wo -da -na kɔɔ kö -waan
-dhɛpuudhɛ yö.
17 'Ö pë 'ö -dhö 'ö -bin -sü 'ka, 'yö dho kun -yö -dhɛgbɛadhɛ -bha -sü 'ka
'yaa 'dhö. Yö do bhë 'zü, 'sloo 'ka -wun 'yö dho kun -yö -dhɛgbɛadhɛ -bha
-sü 'ka 'yaa 'dhö.

18 -Ka ka -zo kë ka -de 'piö ka -bha 'wun ma -kɔ -wun 'gü! Bhii mɛ 'ö pë
'dhoë- kë -a -gɔ -a 'bhaa -dho -da -a -ta; 'kɛɛ mɛ 'ö pë gbɛ 'yaa- -gɔ, -a pë
'bhe 'tee 'ö ö -zo 'ta -na -a -wun 'gü bhë, -yö -dho kë -kun -a -gɔ -pë 'ka.»

Yesu dhe waa- -a dheglu 'në gɔɔn- -nu -wo -nu -a 'piö
(Matiö 12.46-50; Maakö 3.31-35)

19 Yesu dhe waa- -a dheglu 'në gɔɔn- -nu -wo -nu wo 'yan dɔ -a -bha
□dhia, 'kɛɛ -a këdhɛ gbɛ yaa kë -dhö -an -gɔ kö -waan -lo -a 'piö mɛ gbung
□va 'wo -kë mü bhë -a -wun 'gü.

20 'Ö mɛ -nu -wo -an -bha nu -sü -wun □blɛɛ Yesu -dhë 'wo- pö: «Ü dhe
waa- ü dheglu 'në gɔɔn- -nu -wo plaan, -wa 'piö kö -wo wo 'yan dɔ ü -bha.»

21 'Yö Yesu -ya -pö -an -dhë: «N dhe waa- n dheglu 'në gɔɔn- -nu 'wo tɔɔ
mɛ -nu 'wo wo 'to to -Zlan -wo -bha 'ö 'wo- -wo -kë.»

Yesu -yö 'buu 'gbee- -dho sia-
(Matiö 8.23-27; Maakö 4.35-41)

22 Yi do 'ka Yesu waa- ö bha □guë' -nu -wo -da 'yitagɔ do 'gü, 'yö- pö -an
-dhë: «-Kwa 'yipuë 'kan 'kwa 'dho -a □zlöö □zian'!» 'Ö 'wo dho.

23 -An -bha 'dho -sü 'ka, Yesu -yö yi zë. 'Kan 'wo- wo wo -ta □nɛ kö 'buu
'gbee- -yö ziö -sü 'gü 'yipuë bhë -a -ta; 'yitagɔ -yö -kë pa -dhiadhö 'yi 'ka, 'ö-
-dhɛ -yö to 'tee kö -wo -dho 'yi □löö.

24 'Ö- -bha □guë' -nu -wo □yɔɔn -a -bha 'wo pa -a -bha, 'wo- pö -a -dhë:
«Yi -Gɔmɛ! Yi -Gɔmɛ! Kwa 'dhoë- ga -ɔ!» 'Ö Yesu -yö -büö, 'yö 'wun □blɛɛ
'buu waa- 'yikpö □vava -nu 'wo bhë -an 'ka 'gbee- 'ka, 'ö 'buu -yö dho sia-,
'ö 'yi -yö □gbaannu, 'ö -dhɛ -yö ga diindhö.

25 'Ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë: «'Öö! Ka -bha -zo -yö n -ma -sü
-yö 'më □ɛ?»
'Kɛɛ 'suö -yö -da -an 'plɛ 'gü 'ö -an 'te -yö tun 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë:
«Dö -mü gɔɔn- 'ö □nɛ -a 'ka, 'ö 'wun □blɛɛ 'buu waa- 'yi gia- -de -an -dhë,
'ö 'wo 'wun ma -a -wo -ta □nɛɛ?»

Yesu -yö -zuu yaa -nu -bho mɛ do 'gü
(Matiö 8.28-34; Maakö 5.1-20)

26 □Dhɛ -kë 'dhö 'wo -lo Zelazeni -sɛ 'ö -ya -sü 'ka Galile -sɛ wöödhö 'yi
□zlöö □zian' bhë -a -bha.

27 □Dhɛ Yesu -yö □yɔɔ, mɛ do -yö -go plöö □zian' 'yö nu -a -gɔ zian-. Mɛ
'ö bhë -zuu yaa -nu -wo -kë -a 'gü. □Dhɛ 'ö yaa sɔ kë ö -bha -a -dhɛ □ya
□glɔɔ. 'Yaa wɔ kɔɔ gbɔ, -a këdhɛ -nu 'wo tɔɔ blɔɔn- □taa -dhɛ -nu.

28 □Dhɛ □ya Yesu yö, -yö -gbla 'gbee- 'ka 'yö nu 'yö -gblü -a □gɛɛndhö 'ö-
pö 'gbee- 'ka □nɛɛ: «-Më -mü -i, -Zlan 'ö -ziö pë 'plɛ -ta -a Gbö Yesu? □Bhɛa'-
'a- wo ü -dhë kö □kun 'ü n -dɔ -gbɔudhö!»

29 Pë -kë 'yö- pö 'dhö bhë -a -gɛn tɔɔ Yesu -ya -pö -zuu yaa 'ö mɛ 'ö bhë
-a 'gü bhë -a -dhë 'dhiö -yö 'go -a 'gü. Mɛ bhë □ya kë -wa -kɔ -nu -lö, 'ö
'wo- -gɛn -nu -lö □yɔɔ' 'ka kö -waan kuënnu, 'kɛɛ -zuu yaa □ya nu -a -ta,
-yö □yɔɔ' bhë -ya 'plɛ □kaan 'ö- sü 'ö dhoë -dhɛ -nu 'ö mɛ gbɛ 'yaa- -bha -a
-bha.

30 'Ö Yesu -ya □dhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «Ü tɔɔ dö poo □e?» 'Yö- -daa -kë -a -gɔ
'ö- pö: «N tɔɔ yi □va!» Pë -kë 'yö- pö 'dhö bhë 'ö tɔɔ -zuu yaa -nu □plëëzë
-wo -kë -a 'gü.

31 'Ö -zuu yaa -nu 'wo bhë 'wo □bhɛa Yesu -dhë kö □kun 'yö dho wo kë
-waan 'dho -glu 'kpa 'dhi □va 'gü.

32 -Bhɔtii -gbaa -nu -wo -kë wo -bha -bhöpë -nu ̱mɛɛ' ̱dhia -tɔn 'piö
mü. 'Ö -zuu yaa -nu 'wo bhë 'wo ̱bhɛa Yesu -dhë kö -yö 'we -a -bha -an
-gɔ 'wo 'dho -bhɔtii -nu 'wo bhë -an 'gü. 'Yö -we -a -bha -an -gɔ.
33 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö -zuu yaa -nu 'wo bhë 'wo go gɔɔn- bhë -a 'gü, 'wo
dho -bhɔtii -nu -an 'gü. 'Ö -bhɔtii -gbaa -nu -blazë 'wo ̱yɔɔ -tɔn -bha, 'yö
-an 'plɛsɛn -wo dho 'wo -lo yiö 'töüdhö.
34 ̱Dhɛ -bhɔtii -nu -maakëmɛ -nu ̱wa 'wun 'ö bhë -a yö, 'yö -an 'plɛ -wo
̱duë 'wo dho 'wuntaɔ 'yö bhë -a 'ka ̱plöö, 'ö 'wo dho bhlö- -gbaa 'gü -dhɛ
-nu -bha -a ̱blɛɛ' -sü 'ka.
35 'Ö mɛ -nu -wo -ziö, 'wo dho pë 'ö -kë bhë -a -ga ̱dhia. ̱Dhɛ 'wo dho,
'wo -lo Yesu 'piö -dhɛ gia- bhë -a -bha, 'ö mɛ 'ö -zuu yaa -nu -wo go -a 'gü
bhë, 'wo- yö kö -yö -ya -sü 'ka Yesu ̱gɛɛndhö kö ̱ya ö bha sɔ -nu -da ö
-bha, kö ̱ya ö -de dɔ, 'ö 'suö -yö -da -an 'gü.
36 Pë -nu 'wo -kë bhë mɛ -nu 'wo -kë mü -a 'töng 'ka, -wo gɔɔn- 'ö bhë
-a -bha -zuu yaa -nu -bho -a 'gü -kɔ bhë, -a -wun -blɛɛ mɛ -nu 'wo bhë -an
-dhë.
37 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, mɛ -nu 'wo go Zelazeni -sɛ 'gü bhë, 'suö -yö -da -an
'gü 'wo ̱bhɛa Yesu -dhë kö -yö 'go wo ̱plöö. 'Ö Yesu -yö -da 'yitagɔ 'gü 'yö
dho.
38 'Ö gɔɔn- 'ö -zuu yaa -nu -wo go -a 'gü ̱sia bhë, 'yö ̱bhɛa Yesu -dhë kö
-yö 'we -a -bha 'yö 'to -a 'piö, 'kɛɛ Yesu -ya -pö -a -dhë:
39 «-Bhö 'yɛ ü 'zü 'ü 'dho ü -gɔ kɔɔ kö pë 'ö -Zlan -ya -kë ü -dhë ̱nɛ 'ü-
̱blɛɛ'- -an -dhë.» 'Ö gɔɔn- bhë 'yö dho, 'ö pë 'ö Yesu -ya -kë -a -dhë bhë
'yö- ̱blɛɛ plöödhɛ bhë -a -dhɛ 'saadhö -a 'gü.

Zailusö 'dhu -bho ga 'gü -sü waa- dhebɔ 'yö -pa Yesu -bha sɔ 'to 'dhiö 'ka (Matiö 9.18-26; Maakö 5.21-43)

40 ̱Dhɛ 'ö Yesu -yö -lo 'yipuë ̱zlöö zian gbɛ 'ka bhë, mɛ -gbaa -nu 'wo
-kë -dɔ -a -gɔ ̱dhia, 'yö 'wo -nu -a -gɔ zian- -kpɛ 'ka.
41 'Yö mɛ do 'wo- -dhɛ Zailusö 'yö -kë Zuifö -nu -bha -bhɔkuëgɔmɛ do 'ka
bhë, 'yö nu 'yö -püö Yesu ̱gɛɛndhö 'yö ̱bhɛa -a -dhë kö -yö nu ö -gɔ kɔɔ,
42 'Ö tɔɔ -a 'dhu 'yö -kë -a -bha 'në do 'ka, 'ö- -kwɛ ̱ya -mɔ 'gɔɔ- do ö ga
̱plɛ -bha, -yö 'dhoë- ga.
̱Dhɛ Yesu 'dhö 'dho -na -a -gɔ kɔɔ, mɛ -gbaa -nu -wo -ziö -a 'piö -glüü -a
-bha -sü 'ka zian 'plɛ 'ka.
43 Dhebɔ do 'ö fɛi yën ̱yua' ̱yaa- 'yënng bhɔ -kwɛ 'gɔɔ- do ö ga ̱plɛ 'piö
-yö -kë mü. Pë -nu 'wo ̱naɔpë 'ka -a -gɔ kɔɔ, ̱yaa- 'plɛ 'gü ̱siö' ̱dhɔngtrɔ
-nu 'piö, 'kɛɛ mɛ gbɛ -kɔ yaa -mɔ -a -dhɛ bo -sü -bha.
44 'Ö bɔ Yesu ̱zlöö ̱zian', 'yö pa -a -bha sɔ 'to 'dhiö 'ka, 'yö- -bha 'yua
-yö bo -dhɛ do bhë -a 'gü.
45 'Ö Yesu -yö -an ̱dhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «Dö 'yö pa n 'ka bhë ̱ɛ?»
'Yö -an 'plɛ -wa pö 'waa -mü. 'Ö Piɛɛ ̱ya pö: «N -Gɔmɛ, bhi 'ö mɛ 'plɛ
̱wa ̱nië' ü -zü, ̱wa ü ̱nëng zian 'saadhö -a 'ka bhë 'ö 'ü ̱dhɛɛ' kpɔ a?»
46 'Yö Yesu -ya -pö: «Mɛ do ̱ya pa n 'ka, bhii a- ̱dɔa' ̱nɛ 'piigbeedhɛ do
'bhaa ̱ya 'go n 'gü.»
47 ̱Dhɛ dhebɔ 'ö bhë ̱yaa- yö ̱nɛ ö -ta 'ka 'dho -bin, 'yö nu 'yö -püö Yesu
̱gɛɛndhö ̱zluun -sü 'ka. Pë 'ö -kë 'ö pa Yesu -bha sɔ 'to 'dhiö 'ka, 'iin -kɔ
'yö- -bha 'yua -yö to mü 'ö boë bhë, 'yö- 'plɛ ̱blɛɛ mɛ -nu wö 'dhiö mü.
48 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «N 'dhu, ü -bha -zo -yö n -ma -sü ̱ya ü dha,
-bhö 'dho ̱zuöyagluu 'ka!»

49 Yesu -yö -to 'wun bhë -a ɓlɛɛ' -sü 'gü, 'ö bɔmɛ do -yö -go Zuifö -nu
-bha -bhɔkuëkɔ -gɔmɛ -gɔ kɔɔ, 'yö- pö -a -dhë: «Kö ɓkun 'ü -Gɔmɛ ɓsëë'
bho 'kpaan, ü 'dhu ɓya ga 'saadhö.»
50 Yesu -yö -wo bhë -a -ma; ɓdhɛ -kë 'dhö 'ö- pö Zailusö -dhë: «Kö ɓkun
'ö 'suö -yö ü -kë, -bhö ü -zo yö n -ma dosɛn, pë gbɛ 'ka 'dho ü 'dhu kë.»
51 ɓDhɛ 'ö ɓya 'dho ɓya -lo kɔɔ, yaa 'we -a -bha kö mɛ gbɛ -yaan ziö ö
'piö -a 'ke yaa kë Piɛɛ 'dhö, Zan 'dhö, Zakö 'dhö waa- 'në bhë -a dë waa- -a
dhe -an 'ka.
52 Mɛ 'plɛ -wo -kë 'gbo bɔ -sü 'gü -wo -de ɓmaa 'ma -sü 'ka 'në bhë -a
-wun 'gü. ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, Yesu -ya pö -an -dhë: «Kö ɓkun 'ka 'gbo bɔ,
'në bhë yaa ga; 'kɛɛ yi ɓnɛ 'ö- zë -na bhë.»
53 'Ö 'wo wo -wo -lo -a 'ka, bhii 'ö tɔɔ -an 'plɛ -wa ɓdɔa' ɓnɛ 'në bhë ɓya
ga 'saadhö.
54 ɓDhɛ -kë 'dhö Yesu -yö -ya -a -kɔ -bha 'ö- pö -a -dhë 'gbee- 'ka ɓnɛɛ:
«'Nëdhezë, -bhö ɓluu'-!»
55 'Ö- -zuu -yö -yɛ ö 'zü 'yö nu -a 'gü, 'yö to mü 'ö ɓluu. 'Ö Yesu -ya pö -a
-mɛ -nu -dhë: «-Kaa gbaa -bhöpë 'ka!»
56 'Ö 'në bhë 'ö -a -mɛ -nu 'te -yö tun. 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë kö ɓkun
'wo 'wun 'yö- -kë bhë 'wo- ɓblɛɛ mɛ gbɛ -dhë.

9

Yesu -yö ö bha ɓguë' -nu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ -bɔ
(Matiö 10.5-15; Maakö 6.7-13)

1 Yesu -yö ö bha ɓguë' -nu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ 'wo bhë -an ɓdhɔɔ -kë, 'yö
-kɔ -mɔ 'wun -bha -sü waa- -wogbiindhɛ nu -an -dhë kö -waan -zuu yaa
-nu 'plɛ bho -a 'ka mɛ -nu 'gü, 'go mü kö -waan mɛ -nu -dhɛ bo.
2 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'yö -an bɔ kö 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhɛ -bha
bhë -waan -a ɓblɛɛ'- 'iin kö -waan 'yua -nu bho mɛ -nu 'gü.
3 'Yö- pö -an -dhë: «Kö ɓkun 'ka -taatalü -nu, 'tasübhɔɔ -nu, 'bluu- -nu,
'wëüga -nu, -dabhasɔ kë ɓplɛ -naa -nu, -an gbɛ sü ka -bha 'ta 'sü -pë 'ka!
4 -Dhɛ 'saadhö -bha, 'kɔ 'wo 'dhoë- ka -nia kun -a 'gü bhë, -ka 'to 'kɔ do
bhë -a 'gü -yö 'dho -yö yöë ka -go mü -yi -bha.
5 'Ö pö- 'oo pö- 'ö 'wo 'ka dho ka -nia kun -a 'gü bhë, -ka 'go -a 'gü. 'Go
mü, ka 'dho -na, -ka ka -gɛn ɓkpënng -büö -bi -yö 'go ka -gɛn -nu -bha, -yö
-dho kë -an -zo -büö -an -de -wun 'ka -sü ɓduakëpë do -zɔn -an -dhë -sü
'ka.»
6 'Ö- -bha ɓguë' -nu -wo dho 'wo bɔ 'wuntaɔsë ɓblɛɛ' -sü waa- mɛ -nu
-dha 'yua -gɔ -sü 'ka pödhɛ 'saadhö 'plɛ 'gü.

Elɔdö -bha -dɔ -de ɓzɔnng' -ta -sü
(Matiö 14.1-12; Maakö 6.14-29)

7 'Töng 'dhö bhë -a 'ka, Elɔdö 'ö -kë 'sɛdë 'ka, -yö pë -nu 'wo- -kë 'töüdhö
bhë -a -ma; 'yö -ya ö -zo 'ta -sü -bha, bhii 'ö tɔɔ mɛ 'bhaa -nu -wa -pö: «Zan
Batisö ɓya 'go ga 'gü!»
8 'Ö mɛ 'bhaa -nu -wa pö ɓnɛɛ: «Eli 'ö -kë -Zlan -wodhiölomɛ 'ka 'kpa
bhë yö ɓnɛ 'ö nu bhë!»

'Ö mɛ 'bhaa -nu -wa pö 'zü ɓnɛɛ: «-Zlan -wodhiölomɛ -nu 'wo -kë 'dhiö
bhë 'ö- mɛ do -yö go ga 'gü bhë!»
9 'Yö Elɔdö -ya -pö: «Zan 'pö 'ma- -gɔ 'kan 'saadhö, ɓdhɛ -kë 'dhö ɓnɛ
gɔɔn- -mlë 'wo- -bha 'wun -nu ɓblɛɛ' -na -kplawo ɓnɛ ɓɛ?» ɓDhɛ -kë 'dhö
'yö- këdhɛ ɓmɛɛ kö -yaan -kpën Yesu -bha.

Yesu -bha mɛ -vuu 'sɔɔdhu 'dhi -gba -sü
(Matiö 14.13-21; Maakö 6.30-44; Zan 6.1-14)

10 Yesu -bha ̱guë' -nu -wo -yɛ wo 'zü, 'ö pë -nu 'wo- -kë 'ma 'töüdhö bhë
'wo- ̱blɛɛ -a -dhë. 'Yö -an sü 'wo -ziö, 'wo dho wo -de 'sloo 'ka pö- do 'wo-
-dhɛ Betesaida -a -zian 'ka.
11 'Kɛɛ mɛ -gbaa -nu -wa -bha 'dho -sü -wun -ma, 'wo nu 'wo -ziö -a 'piö.
'Ö -an nu -sü 'yi -yö -kan Yesu 'dhi; 'yö yö -Zlan -bha -gludëdhɛ -wun -blɛɛ
-an -dhë -sü -bha, 'ö mɛ -nu 'ö 'yua ̱ya -an ̱sëë' bho, 'yö -an -dhɛ bo.
12 ̱Dhɛ 'ö- -bha ̱guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga ̱plɛ 'wo bhë ̱waa- yö ̱nɛ 'bin
-yö 'më -na, 'wo ̱yɔɔn -a -bha, 'wo- pö -a -dhë: «-Bhö ü ̱kwaa' mɛ gbung
'wo ̱nɛ -an -zü kö -wo 'dho pödhɛ -nu waa- bhlö- -gbaa 'gü -dhɛ -nu -bha
kwa -zü 'to kö -waan wɔdhɛ -nu waa- -bhöpë -nu ̱mɛɛ'-, bhii -dhɛ 'ö ̱nɛ
mɛ gbɛ 'yaa- -bha.»
13 'Ö Yesu -ya -pö -an -dhë: «Ka gia-, -ka -bhöpë nu -an -dhë!»
'Wo- pö -a -dhë: «Pë 'ö yi -gɔ zö 'ö tɔɔ ̱bluu'- bhɛ 'sɔɔdhu waa- 'yuö-
̱plɛ. Ü- 'piö kö 'yi 'dho mɛ gbung 'ö ̱nɛ -an -bha -bhöpë 'dhɔ ̱dhia ̱a?»
14 Gɔɔn- -nu 'wo -kë mü -an ̱tɛi' -kë ̱nɛ mɛ -lü -vuu 'sɔɔdhu 'dhö. 'Ö
Yesu -ya pö ö bha ̱guë' -nu -dhë: «-Kaa -an -ya kpöë -an dan -sü 'ka 'gɔɔ-
'sɔɔdhu 'gɔɔ- 'sɔɔdhu!»
15 'Ö 'wo- -kë 'dhö, 'wo -an 'plɛ ̱yaannu.
16 ̱Dhɛ -kë 'dhö 'ö Yesu -yö ̱bluu'- bhɛ 'sɔɔdhu waa- 'yuö- ̱plɛ 'wo bhë
-an sü, 'yö ö 'yan ̱luu dhang- 'gü ̱bhɛa' -sü 'ka, 'yö -Zlan zuö pö -bhöpë
bhë -a -ta, 'yö -an 'klu ̱kaan, 'ö- nu ö bha ̱guë' -nu -dhë kö -waan -a -glu
mɛ gbung bhë -an 'ka.
17 -An 'plɛ -wa -bhö 'ö -an 'gu -yö dɔ. -A 'kluklu -nu 'wo to, 'wo ̱kpasɛn
'gɔɔ- do ö ga ̱plɛ pa, 'wo dho -a 'ka.

Piɛɛ -ya -pö -Zlan -bha -Yamɛ -mü Yesu 'ka
(Matiö 16.13-28; Maakö 8.27–9.1)

18 Yi do 'ka Yesu waa- ö -bha ̱guë' -nu -wo -dho wo 'sloo 'ka, 'ö Yesu -yö
-bhɛa. 'Yö ö -bha ̱guë' -nu ̱dhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «Mɛ -nu -wa -pö dö -mü n
'ka ɛ?»
19 'Wo -daa -kë -a -gɔ 'wo- pö: «Mɛ 'bhaa -nu -wa pö Zan Batisö -mü ü
'ka; mɛ 'bhaa -nu -wa -pö Eli -mü ü 'ka, 'ö mɛ 'bhaa -nu -wa pö 'zü -Zlan
-wodhiölomɛ -nu 'wo 'dhiö bhë -a mɛ do 'yö go ga 'gü yö -mü ü 'ka.»
20 'Ö Yesu -yö -an ̱dhɛɛ' kpɔ 'zü 'ö- pö: «'Kɛɛ ka 'pö 'dhee, ka- -pö dö
-mü n 'ka ɛ?»
'Ö Piɛɛ -ya -daa -kë 'ö- pö: «-Zlan -bha -Yamɛ -mü ü 'ka!»

Yesu -bha ö bha ga -sü waa- ö -go ga 'gü -sü -wun ̱blɛɛ' -sü

21 'Ö Yesu -yö -an 'paan bho 'gbee- 'ka ̱nɛ kö ̱kun mɛ 'ö- 'ka 'wo- ̱blɛɛ
mɛ gbɛ -dhë.
22 'Yö- pö 'zü ̱nɛɛ: «Ma 'a Mɛgbö 'ka n 'yënng -dho bhɔ ̱va, 'ö tɔɔ mɛ
ziizii -nu, slabhomɛ -gɔmɛ -nu waa- tɔnggɔmɛ -nu waa 'dho 'we n -wun
-bha; -wo -dho n zë; 'ö- -dhɛkpaɔyi kë -yaaga -naa bhë 'a goë ga 'gü.»
23 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'yö- pö -an 'plɛ -dhë: «Mɛ 'ö- 'piö kö 'ö ziö n 'piö, kö
-yö ö ̱kwaa' -zo -ta ö -de -wun 'gü -sü -zü, -yö ö -bha -gaatalü 'sü -dhɛkpaɔyi
'saadhö 'ka, -yö ziö n 'piö.
24 Bhii mɛ 'ö- 'piö kö 'ö ö -de -bha -tosiadhe kë ö -de -ta, -yö -dho -a 'gü
̱siö'- 'kpaan, 'kɛɛ mɛ 'ö 'dhoë- ö bha -tosiadhe 'gü ̱siö'- n -wun 'gü, -yö
-dho dha -sü yö.
25 -A ̱truën -dho kë -më 'ka kö 'kpongtaapë 'plɛ -yö -kë mɛ -gɔ, 'kɛɛ kö
-an 'gü -yö ̱siö'- -sü 'ka ɛ?

26 ̱Ya kë ̱nɛ mɛ ̱ya lë- kë n -gɔ 'iin n -wo -nu -gɔ, ma 'a Mɛgbö 'ka, ma
-de 'pö a -dho lë- kë -a -gɔ yi 'a 'dhoë- nuë ma 'tɔbhɔdhe waa- n Dë waa-
-a -bha bɔmɛ -nu 'slöösl̈ö 'wo n 'piö -an -bha 'tɔbhɔdhe 'ka -a 'ka.
27 A- -blɛɛ ka -dhë 'wun gia- 'ka: Mɛ -nu 'wo zö ̱nɛ, -an 'bhaa -nu waa
'dho ga kö waa -Zlan -bha -gludëdhɛ yö ̱kun.»

Yesu -bha -dhië bun gbɛ 'gü -sü
(Matiö 17.1-8; Maakö 9.2-8)

28 ̱Dhɛ 'ö- -dhɛkpaɔyi -kë ̱nɛ pë 'slɛaga 'dhö kö ̱ya yën 'wun -nu 'wo
̱nɛ -an ̱blɛɛ' -sü -bha bhë, 'ö Yesu -yö Piɛɛ 'dhö, Zan 'dhö waa- Zakö 'dhö
-an kpa ö -bha, 'wo dho -tɔn tuö ̱bhɛa' ̱dhia.
29 -Wo -kë ̱bhɛa' ̱dhia, 'ö- wöödhɛ -yö ̱dhië -kwaa, 'ö- -bha sɔ -nu -wo
-kë 'puu 'ö ̱zië' -naa 'gü.
30 ̱Dhɛ 'wo- -ga kö mɛ ̱plɛ ̱wa nu Yesu 'piö mü, kö wo -nu -wo 'wun
̱blɛɛ' -na wo 'ko ̱bhaa. Mɛ ̱plɛ 'wo bhë 'wo tɔɔ Moizö waa- Eli 'wo
dhang- 'gü 'wo nu -a 'piö mü.
31 'Ö 'wo nu -dhɛpuudhɛ 'bhü -sü 'ö go dhang- 'gü bhë -a 'gü. Waa- Yesu
-nu -wo 'wun ̱blɛɛ wo 'ko ̱bhaa -kɔ 'ö Yesu dho ö bha yuö 'dhiö ̱mɔa'
'kuë -a ga -kɔ 'ka Zeluzalɛmë bhë -a -wun 'gü.
32 'Yö Piɛɛ waa- ö 'bhamɛ -nu -wo -püö yië- -ziögɔüsüzë. 'Kɛɛ ̱dhɛ ̱wa
-büö, -wo Yesu -bha -dhɛpuudhɛ 'bhü waa- mɛ ̱plɛ 'wo -kë -a 'piö mü bhë
-an -yö.
33 ̱Dhɛ mɛ -nu 'wo bhë 'wo 'go -na Yesu 'piö (kö waa 'dho ̱gbiin ̱kun),
'ö Piɛɛ -ya pö Yesu -dhë: «N -Gɔmɛ, ̱yö -së kö 'kwa 'to zö, 'kwa sɔ 'kɔ
-yaaga dɔ, -a do- kë ü -bha 'ka, -a do- kë Moizö -bha 'ka, -a do- kë Eli -bha
'ka!» 'Wun -nu 'yö- ̱blɛɛ bhë yaa- gbɛ dɔ ö -de -gɔ.
34 -Yö -to 'wun 'ö bhë -a ̱blɛɛ' -sü 'gü, 'yö dha kpö -yö -nu -an -ta dhuö,
'yö- 'bin -yö sɔ -an -zü. 'Ö 'suö -yö -da -a -bha ̱guë' -nu 'gü, dha kpö 'ö sɔ
-an -ta bhë -a -wun 'gü.
35 -Wo do 'bhaa -yö -we dha kpö bhë -a 'gü, 'ö -we ̱nɛɛ: «Mɛ 'ö ̱nɛ 'ö
tɔɔ n Gbö (do 'ö n -gɔ,) 'a- -ya; -ka ka 'to kë -a -wo -bha!»
36 ̱Dhɛ 'ö -wo 'ö bhë ̱ya yën, Yesu dosɛn 'kpaan ̱nɛ 'wo- yö zlöö; 'yö
-an 'dhi -yö kun. 'Ö go 'töng 'ö 'dhö bhë -a -bha, 'ö pë 'wo- yö bhë waa-
̱blɛɛ'- mɛ gbɛ -dhë.

Yesu -bha -zuu yaa -bho 'në do 'gü -sü
(Matiö 17.14-18; Maakö 9.14-27)

37 -Dhɛkpaɔyi mɛ 'ö yö -a 'piö, -wo -yɔɔ 'wo go -tɔn bhë -a tuö, 'ö mɛ
-gbaa ̱va -wo nu Yesu -gɔ zian-.
38 Mɛ do -yö -kë mɛ -gbaa -nu ziën mü, 'ö yö 'gbla -sü -bha ̱woë' ̱nɛɛ:
«N -Gɔmɛ, ̱bhɛa'- 'a- wo ü -dhë, -bhö ma 'në 'ö ̱nɛ -a -ga, ma 'në ga do
'kpaan -mü!
39 ̱Ya kë -zuu yaa -yö -püö -a -ta, 'ö ̱gblaa gbla, 'go mü 'yö- ̱zaan zan
'gbee-, 'yö- 'dhee 'vuu -yö dɔ -gbɔudhö; 'yö- 'yënng bhɔ; 'ö -a -go -a 'gü -sü
-yö -kë 'gbee-.
40 A- -bhɛa ü bha ̱guë' -nu -dhë kö -waan -a bho -a 'gü, 'kɛɛ -an -kɔ yaa
-mɔ -a -bha.»
41 'Ö Yesu -ya pö: «Mɛ -nu 'ö -zo -yö n -ma -sü 'yaa ka -gɔ, 'ö ka këwun
'dhö ya, 'töng ̱dhë 'a dho -a sü 'zü 'kwaan- kaa- kwa 'ko ̱bhaa ̱ɛ? 'Töng
̱dhë 'a dho -a sü 'zü 'aan- dɔ -a 'ka ka -gban -gɔ -ɛ?» ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö-
pö mɛ 'ö bhë -a -dhë: «-Bhö nu ü bha 'në bhë -a 'ka!»

42 ̱Dhɛ 'ö 'në bhë 'ö ̱yɔɔn -na Yesu 'sɔɔ, 'ö -zuu yaa -ya -zuö sia-, 'yö-
̱zaan zan 'gbee- 'ka. 'Ö Yesu -yö 'wun ̱blɛɛ 'gbee- 'ka -zuu yaa bhë -a 'ka,
'yö go 'në bhë -a 'gü, 'yö dha, 'yö- nu ö dë -dhë.
43 'Ö -an 'te -yö tun -Zlan -bha 'piigbeedhɛ -kë ̱va -sü -wun 'gü.

Yesu -yö ö bha ga -sü waa- ö bha -go ga 'gü -sü -wun -blɛɛ 'zü -dëüwo
(Matiö 17.22-23; Maakö 9.30-32)

̱Dhɛ -kë ̱nɛ -an 'plɛ 'te ̱ya 'tun pë 'saadhö 'ö Yesu -ya -kë -a -wun 'gü
bhë, 'ö Yesu -ya -pö ô bha ̱guë' -nu -dhë:
44 «-Ka ka -zo kë 'wun -nu 'a- ̱blɛɛ' -na ka -dhë ̱nɛ -a 'piö: Ma 'a Mɛgbö
'ka, -wo -dho n dɔ mɛ -nu kwɛɛ.»
45 'Kɛɛ 'wun 'ö Yesu -ya ̱blɛɛ bhë, waa- -gɛn gbɛ dɔ; -a -gɛn giagia 'wo
dho -a dɔ -yö -kë -bin -sü 'ka -an -gɔ; 'ö 'suö -yö -an -kë Yesu ̱dhɛɛ' 'kpɔ
-sü 'ka 'wun 'yö- ̱blɛɛ bhë -a -gɛn -wun 'ka.

Yesu -bha ̱guë' -nu -bha wo 'ko 'kun -sü mɛ 'ö dho kë mɛ ̱va 'ka wo
ziën -a -wun 'gü -sü
(Matiö 18.1-5; Maakö 9.33-37)

46 Yesu -bha ̱guë' -nu -wo -yö za -ya wo 'ko -bha -sü 'gü mɛ 'ö dho kë mɛ
̱va 'ka wo ziën -a -wun 'gü.
47 'Kɛɛ -an -bha -zotadhe bhë Yesu -ya -dɔ. ̱Dhɛ -kë 'dhö, 'yö 'në 'tee do
sü 'yö- dɔ ö 'sɔɔ,
48 'yö- pö -an -dhë: «Mɛ 'ö 'dhoë- 'në 'tee 'ö -kë ̱nɛ mɛ ̱nɛ -a 'dhö -a
kun -së n -wun 'gü, kö ̱ya ma gia- n 'kun -së; 'ö mɛ 'yö 'dhoë- n kun -së,
kö ̱ya mɛ 'ö n bɔ, -a 'kun -së 'pö; bhii mɛ 'ö -de -sü 'tee -mɛ 'ka ka 'plɛ ka
ziën bhë ̱nɛ 'ö tɔɔ kaa- mɛ ̱va -Zlan wö 'dhiö.»

Mɛ 'ö yaa nu ka -gɔ kö kaa- mɛ -mü
(Maakö 9.38-40)

49 Zan -ya pö -a -dhë: «N -Gɔmɛ, yi mɛ do -yö kö -yö -zuu yaa -nu bho
-na mɛ -nu 'gü ü 'tɔ 'ka, 'ö 'yi- pö -a -dhë kö ̱kun 'ö- -kë 'dhö gbɔ, bhii 'yaa
kwa 'piö.»
50 'Ö Yesu -ya -pö -a -dhë: «-Ka ka ̱kwaa' -a -zü, bhii mɛ yaa nu kwa -gɔ
kö kwaa- mɛ -mü.»

Samali pö- do 'gü -mɛ -nu -bha -kɔ Yesu -bha -da plöö -sü 'ka -sü

51 ̱Dhɛ 'ö Yesu -bha -dho dhang- 'gü -yi 'dho yö -na ̱klöö', kö -dho
Zeluzalɛmë -sü ̱yaa- -kaan wo; 'yö -da zian-.
52 ̱Dhɛ -kë 'dhö, 'yö mɛ -nu bɔ ö 'dhiö, 'wo dho 'wo -da Samali -pö do
'gü kö -waan -a -bha wɔdhɛ -wun 'yan bhɔ.
53 'Kɛɛ pö- bhë -a 'gü -mɛ -nu waa 'we -a -bha -an -gɔ kö -wo wɔ -an -gɔ
plöö, bhii -wo -kë 'dho ̱dhia Zeluzalɛmë ̱zian'. (Kë- wo 'dhö bhë -a -gɛn
'ö tɔɔ Samali -mɛ -nu waa- Zuifö -nu 'waa wo 'ko -dhë -së.)
54 ̱Dhɛ -kë 'dhö, Zakö waa- Zan 'wo- -bha ̱guë' -nu 'ka bhë 'wo- pö: «Yi
Dëmɛ, ü- 'piö kö 'yi 'siö -dhɛ 'yö go dhang- 'gü kö -yaan -an 'gü ̱siö'- -a?»
55 Yesu -yö -dhië -an 'piö 'ö 'wun ̱blɛɛ -an 'ka giagiawo, ['ö- pö: «-Zuu 'ö
ka 'gü 'ö 'ka pë kë -na -a ̱kwaa' bhë 'kaa- dɔ.
56 'Ö tɔɔ ma Mɛgbö, n 'ka nu kö mɛ -nu 'gü -yaan ̱siö; 'kɛɛ a -nu kö
-waan dha ̱zian'.»] 'Ö 'wo go mü, 'wo dho pödhɛ gbɛ 'gü.

-Ziö Yesu 'piö -sü -dhɔ
(Matiö 8.19-22)

57 -Wo -kë zian -gbloo 'piö, 'ö mɛ do -ya -pö Yesu -dhë: «-Dhɛ 'saadhö 'ü
dho -a -bha, a -dho ziö ü 'piö.»

58 Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü- ̱dua' ̱nɛ diɔng -wɔ -a 'gü -du -yö -dhö, 'ö
-ma -nu -wɔ -a 'gü -kɔ 'dhö -dhö, 'kɛɛ ma 'a Mɛgbö 'ka, ma -dhɛ do 'a dho
wɔ -a -bha kö 'aan- n 'tɛɛ pa 'yaa -dhö.»
59 'Ö Yesu -ya pö mɛ do 'bhaa -dhë: «-Bhö ziö n 'piö!»
'Kɛɛ mɛ 'ö bhë -ya -pö -a -dhë: «N Dëmɛ, -bhö 'we -a -bha n -gɔ, 'a 'dho
poo ̱kun 'a -ya n dë 'sɔɔ kö -yaan 'dho n 'yaan!»
60 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «-Bhö ü ̱kwaa' gamɛ -nu -zü, -wo wo
'ko -bin, bhi 'pö 'ü 'dho 'ü -Zlan -bha -gludëdhɛ -wun ̱blɛɛ'- mɛ -nu -dhë!»
61 Mɛ do 'bhaa -ya pö 'zü ̱nɛɛ: «A -dho ziö ü 'piö, n Dëmɛ; 'kɛɛ -bhö 'we
-a -bha n -gɔ, 'a 'dho 'a n -wo -da n -mɛ -nu -dhë.»
62 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Mɛ 'ö ̱ya -ya -dhɛ -ya -sü -bha, 'go mü 'ö -dhɛ
-ga -na ö zlöö bhë, yaa -mɔa kö -yö yuö kë -Zlan -bha -gludëdhɛ -bha 'ka.»

10

Yesu -yö ö bha ̱guë' -nu 'gɔɔ- 'slaplɛ ö ga ̱plɛ -bɔ

1 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö ö bha ̱guë' -nu 'bhaa -sü; -wo -kë 'gɔɔ-
'slaplɛ ö ga ̱plɛ, 'yö -an dan ̱plɛ ̱plɛ, 'yö -an bɔ ö 'dhiö pödhɛ -nu 'saadhö
waa- -dhɛ -nu 'töüdhö 'ö yö gia- 'ö dho bɔ -a -bha -a 'gü.
2 'Yö- pö -an -dhë: «-Mlü ̱ya ga ̱va, 'kɛɛ -a 'kanmɛ -nu -wo 'tee. -Ka
̱bhɛa'- bhlö- dëmɛ -dhë kö -yö yuökëmɛ 'bhaa bɔ kö -waan -a -bha -mlü
'kan.
3 -Ka 'dho! A ka -bɔ ̱nɛ 'bhlanë -nu 'dhö -tɔn -bha gbɛn- -nu ziën.
4 Kö ̱kun 'ka 'wëüga -nu gbɛ sü; kö ̱kun 'ka 'ta 'sü ̱bhɔɔ' -nu gbɛ sü;
kö ̱kun 'ka -sakpa gbɛ sü; kö ̱kun 'ka ̱gbaannu 'ka -mɛɛ -kë mɛ gbɛ 'ka
zian -gbloo -nu -ta.
5 'Ö ̱ya kë ̱nɛ 'ka -da 'kɔ do 'gü, -kaa -a pö -blɛɛzë 'ka: ̱Zuöyagluu -yö
kë 'kɔ 'ö ̱nɛ -a 'gü!
6 'Ö ̱ya kë ̱nɛ mɛ 'bhaa 'ö dho we ka -bha 'dhuë- -wun -bha ̱ya kë mü,
ka -bha 'dhuë- -yö 'to -a -ta; 'yaa 'pö ka -bha 'dhuë- bhë -yö 'to ka -gɔ.
7 -Ka wɔ ka -nia -kun -a 'gü -kɔ 'gü 'ka -bhöpë -nu 'ö mɛ -nu 'dhoë- nu ka
-dhë bhë 'ka- -bhö, bhii -yö yuökëmɛ -bha 'ka kö -waan -a ̱saan' bho. Kö
̱kun 'ka -nië kɔɔtodhɛ -nu -bha!
8 ̱Ya kë ̱nɛ 'ka -da pödhɛ do 'gü, 'ö ̱wa ka -nia 'kun, -ka -bhöpë -nu 'ö
mɛ -nu dho nuë ka ̱dhia bhë -an -bhö.
9 -Ka mɛ -nu -dhɛ bo pödhɛ bhë -a 'gü, 'go mü 'ka- pö pö- 'ö bhë -a 'gü
-mɛ -nu -dhë: -Zlan -bha -gludëdhɛ ̱ya yö ka 'ka ̱klöö'.
10 'Kɛɛ ̱ya kë ̱nɛ 'ka -da pödhɛ 'bhaa 'gü 'ö waa 'we -a -bha kö -wo ka
-nia 'kun, -ka -da zian -ta 'ka- pö -an -dhë:
11 'Sɛ -de 'yö to yi -gɛn -bha bhë 'yi- bho -na yi -gɛn -bha pë 'ka- -kë bhë -a
-wun 'gü ̱nɛ, 'kɛɛ -kaa dɔa ̱nɛ -Zlan -bha -gludëdhɛ ̱ya yö ka 'ka ̱klöö'.
12 A- -blɛɛ ka -dhë: -Zlan -bha zakanyi 'ka, pö- 'ö 'dhö bhë -a -bha
'klobhɔdhe -yö -dho kë ̱va 'giasü 'ö ̱zië' Sodɔmë -mɛ -nu 'ö 'wo -kë 'kpa
̱zuö' yaa -mɛ -nu 'ka bhë -an -bha -ta!»

Pödhɛ -nu mɛ 'ö -an 'gü -mɛ waa 'we Yesu -wun -bha
(Matiö 11.20-24)

13 'Yö Yesu -ya pö 'zü: «'Yena -wun ̱ya kë ka 'ka, Kolazɛn -mɛ -nu! 'Yena
-wun ̱ya kë ka 'ka, Betesaida -mɛ -nu! Bhii -dhidhaapë -nu 'wo -kë ka
̱plöö ̱nɛ, -wo -kë Tii -dhɛ waa- Sidɔn -dhɛ -nu -an -bha -bezë, kö pödhɛ
-nu bhë -an 'gü -mɛ -nu ̱wa wo -bha -kë -a 'gü -sü ̱dhië' -kwaa -a -dhɛ
̱ya ̱glɔɔ 'saadhö, 'iin kö ̱wa ̱bhɔɔ' 'kaazë -da wo -bha 'iin ̱wa 'yoo -lo
wo -bha.

14 -A -wun 'gü, -Zlan -bha zakanyi 'ka, ka -bha 'klobhɔdhe -yö -dho kë
va 'giasü 'ö zië' Tii -dhɛ waa- Sidɔn -dhɛ -an -bha -ta.
15 Dhɛ -kë 'dhö bhi 'dhee, Kapɛɛnaɔmë, -yö -kë ü -de 'gü nɛ ü -gɔ -dho
yö dhang- -bha! 'Kɛɛ -abi'! Ü -gɔ -dho yɔɔ'- glöötiaandhö 'siö 'gü.»
16 'Ö Yesu -ya pö ö bha guë' -nu -dhë 'zü: «Mɛ ya ö 'to kë ka -wo -bha,
kö ya ö 'to kë n -wo -bha; mɛ yaa bɔ ka 'ka kö yaa bɔ n 'ka nɛ bhë; 'ö
mɛ yaa bɔ n 'ka, kö mɛ 'ö n bɔ bhë nɛ yaa bɔ -a 'ka bhë.»

Guë' -nu 'wo bhë -an -bha -yɛ 'zü -sü

17 Guë' -nu 'gɔɔ- 'slaplɛ ö ga plɛ 'wo bhë -wo -yɛ wo 'zü 'wo nu
zuögludhi 'ka, 'ö 'wo- pö Yesu -dhë: «Yi Dëmɛ, -zuu yaa -nu -de 'yië 'wun
blɛɛ'- -an 'ka ü 'tɔ 'gü, -wo 'wun -ma yi -ta 'wo go mɛ -nu 'gü.»
18 'Ö Yesu ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «A Satan -bha -go dhang- 'gü -sü
'yö -püö bhë -a -yö nɛ pë -bha 'yan bɔ -sü 'dhö.
19 'Kɛɛ -ka ka 'to 'to: A -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü -nu ka -dhë kö 'kaan- taa'-
mɛɛ -nu, gian -nu -an -ta, 'iin 'kaan- dü -bha 'piigbeedhɛ 'plɛ 'gü siö'-;
'go mü pë gbɛ yaa 'dho pë 'dhiö- kë ka 'ka.
20 'Kɛɛ kö kun 'ö ka zuö' 'glu -yö 'dhi, -zuu yaa -bha 'wun -ma ka -ta
-sü -wun 'gü; ka zuögludhi zian' ka 'tɔ -bha -ya -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü
-sü -wun 'gü!»

Yesu -bha zuögludhi -wun
(Matiö 11.25-27; 13.16-17)

21 'Töng gia- 'ö 'dhö bhë -a 'ka, Yesu -yö -pa zuögludhi 'ka -Zuu 'slööslö
kwaa' 'yö- pö: «O n Dë, 'ü dhang- waa- 'kpongtaadhɛ kɔɔnmɛ 'ka, a ü
zuö -pö pë 'ü- -bin mɛ -nu 'wo 'kpaakpa waa- 'wundɔmɛ -nu -an -gɔ, 'ü-
-zɔn mɛ -nu 'wo wo -de -sü 'tee -an -dhë bhë -a -wun 'gü; ii-, n Dë, -yö -kë
nɛ -kɔ bhë -a 'dhö, bhii 'ö tɔɔ bhi gia- ü 'yi -kan -a -dhë -wun -mü.»
22 'Go mü 'yö- pö: «N Dë -yö pë 'plɛ -lo n kwɛɛ; mɛ gbɛ 'yaa ma 'a- Gbö
'ka n dɔ -a 'ke yaa kë n Dë 'ka. 'Ö go mü mɛ gbɛ 'yaa n Dë dɔ -a 'ke yaa kë
ma 'a- Gbö 'ka waa- mɛ -nu 'ö 'a- -zɔn -na -an -dhë bhë -an 'ka.»
23 Dhɛ Yesu waa- ö bha guë' -nu wa 'to wo 'sloo 'ka, 'yö- pö -an -dhë:
«Zuögludhi -yö kë ka -gɔ, pë -nu 'ö 'ka -an yö bhë -an -wun 'gü,
24 bhii a- -pö ka -dhë mɛdhɛvadhɛ 'wo -kë -Zlan -wodhiölomɛ -nu 'ka
waa- -gludë -nu 'wo 'dhiö -be, -wa -dhɔ -kë kö n këpë -nu 'ö 'ka -an yö -na
nɛ 'waan- -an yö 'kɛɛ waa -an yö; 'iin pë -nu 'ka -an ma nɛ 'waan- -an
ma 'ö waa -an ma.»

'Wun zuan' 'yö -gban Samali mi këwunsëëzë -bha

25 Dhɛ ya kë 'dhö, tɔnggɔmɛ do -yö -luu 'yö Yesu 'gü dan -a dhɛɛ' 'kpɔ
-sü 'ka 'ö- pö: «N -Gɔmɛ, a -dho -a kë dhë kö toëpö -këdhösü -yaan kë n
-gɔ -ɛ?»
26 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Më 'ö bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha tɔng 'gü i?
'Bha -a pö, ü- -ma -kɔklë ɛ?»
27 'Ö gɔɔn- bhë 'ö- pö -a -dhë: «Pë 'ö bɛɛn' -sü 'ka 'ö tɔɔ: -Bhö ü Dëmɛ ü
-bha -Zlan -dhɔ kë ü zuöga 'plɛ 'ka, ü nii 'plɛ 'ka, ü faan' 'plɛ 'ka, ü -zo
-ta 'gü -wun 'plɛ 'ka! 'Go mü, -bhö ü -ya 'yɔɔ -dhɔ kë nɛ ü -de 'dhö!»
28 Dhɛ ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya -pö -a -dhë: «Ü- -daa -kë -së, -bhö -a kë
nɛ -kɔ 'ö bhë -a 'dhö, ü -dho kë -dhö toëpö 'ka!»
29 'Kɛɛ tɔnggɔmɛ 'ö bhë 'yaa- 'piö kö za -yö ö 'kun. Dhɛ ya kë 'dhö, 'yö
Yesu dhɛɛ' kpɔ 'zü nɛɛ: «Dö tɔɔ n -ya 'yɔɔ ɛ?»
30 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'wun zuan' -zɔn -a -dhë -sü 'ka, 'ö-
pö: «Gɔɔn- do -yö -go Zeluzalɛmë, 'yö -kë 'dho dhia Zeliko. Dhɛ 'ö

këpëyaamɛ -nu ̱wa -lo -a -ta zian-, 'wo- -bha pë -nu 'plɛ kun -a -gɔ 'wo-
-ma, 'ö to -an kwɛɛ 'ö ̱fuë. 'Wo- to sia- mü 'wo -ziö.
31 -Zlan -bha slabhomɛ do -yö -kë zian bhë -a -ta 'pö ziö -dhiadhö. ̱Dhɛ
̱ya gɔɔn- bhë -a yö, 'yö bɔ -kpinng 'to 'pian gbɛ -ta, 'ö -ziö.
32 -Kɔ do bhë -a 'ka 'ö mɛ do 'yö go Levi -nu ̱suu'- 'gü 'yö nuë. ̱Dhɛ ̱ya
yö -a ̱tɛi' 'ka, 'yö ̱yɔɔn gɔɔn- bhë -a -bha. ̱Dhɛ 'ö ̱yaa- yö, 'yö saan 'yö
bɔ -kpinng 'to gbɛ -ta 'ö -ziö.
33 'Kɛɛ Samali (-sɛ 'ö- 'gü -mɛ -nu waa- Zuifö -nu 'waa wo 'ko -dhë -së bhë
-a) mi do 'yö -kë 'dho ̱dhia 'ta 'gü; -yö -kë zian -gblooga do bhë -a -ta; 'yö
-wo -a -ta mü. ̱Dhɛ 'ö ̱yaa- yö, 'yö- 'yena -yö -da -a 'gü,
34 'yö ̱yɔɔn -a -bha, 'yö -drɔɔn waa- 'yɔn yö -a -bha bhüö -nu 'gü, 'yö
-an -lö sɔ 'pɛn 'ka. ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'yö- -ya ö bha ̱soofang ̱taa 'yö dhoë
-wɔ -a 'gü -kɔ 'wo- ̱saan' bho -na bhë -a do 'gü. -Dhɛ bhë -a 'gü, 'yö ö -zo
-kë -a 'piö.
35 ̱Dhɛ 'ö -a -tadhɛ ̱ya 'po, 'yö dönie ̱plɛ sü 'yö- nu -wɔ -a 'gü -kɔ bhë
-a -gɔmɛ -dhë -a pö -a -dhë -sü 'ka ̱nɛɛ: ‹-Bhö ü -zo kë mɛ 'ö ̱nɛ -a 'piö;
̱ya kë ̱nɛ a 'yɛ -na n 'zü a 'dho -na n ̱plöö, pë -nu 'ü 'dhoë- kë -a -wun
'gü 'töüdhö bhë a -dho ü -bha -yɛ 'zü kë.› »
36 'Yö Yesu -ya pö -a -dhë 'zü: «̱Ya kë 'dhö kö mɛ -yaaga 'wo bhë -a dö
-zë 'yö tɔɔ mɛ 'ö këpëyaamɛ -nu -wa -ma bhë -a -ya 'yɔɔ ̱ɛ?»
37 'Ö tɔnggɔmɛ -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «'Ö tɔɔ mɛ 'ö- 'yena yö bhë.»
̱Dhɛ -kë 'dhö Yesu -ya pö -a -dhë: «Kö -bhö 'dho 'ü- kë ̱nɛ -kɔ bhë -a
'dhö!»

Yesu -bha -dho Maatö waa- Mali -an -gɔ kɔɔ -sü

38 ̱Dhɛ Yesu waa- ö bha ̱guë' -nu ̱wa -da zian -ta, -wo -dho 'wo -da
pödhɛ do 'gü. Dhebɔ do -yö -kë mü, 'wo- -dhɛ Maatö; 'yö Yesu -nia kun ö
-gɔ kɔɔ.
39 -A dheglu 'nëdhe 'wo- -dhɛ Mali, -yö -kë ̱yaannu ̱süë' Dëmɛ
̱gɛɛndhö ö 'to -to -a -bha -mɛ ̱daan' -wo -bha ̱dhia.
40 Maatö -yö -kë yuö ̱plëëzë kë ̱dhia, 'yö nu 'ö- pö: «N Dëmɛ, kö n
dheglu -yö yuö -nu 'wo ̱nɛ -ya 'plɛ 'to n -kɔ -ta ̱nëdhö ̱nɛ, 'yaa ü -dhë
pë gbɛ 'ka a? -Bhöë pö -a -dhë -yö nu n -dhë!»
41 'Yö Dëmɛ -ya -pö -a -dhë ̱nɛɛ: «Maatö, Maatö, -zo -ta 'wun 'gü -sü
waa- pë ̱plëëzë kë -dhɔ -yö ü -kë,
42 'kɛɛ 'wun do -yö mü, 'ö- -wun 'dhö 'gbee-. Yö ̱nɛ 'ö Mali 'dhoë- 'piö
bhë; yaa 'dho 'go -a -gɔ gbɔ.»

11

'Wun 'ö -gban ̱bhɛa' -kɔ -bha -a ̱blɛɛ'- 'ö Yesu -ya wo
(Matiö 6.9-13; 7.7-11)

1 Yi do 'ka Yesu -yö -dho ̱bhɛa' ̱dhia -dhɛ do 'gü. ̱Dhɛ ̱ya yën ̱bhɛa'
-sü -bha, 'yö- -bha ̱guë' -nu mɛ do -ya pö -a -dhë: «N Dëmɛ, -bhö yi ̱daan'
̱bhɛa' -kɔ 'ka ̱nɛ -kɔ 'ö Zan -yö ö bha ̱guë' -nu ̱daan -a 'ka bhë -a 'dhö!»
2 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka 'dhoë- ̱bhɛa'-, -kaa pö:
Yi Dë, ü 'tɔ 'slöösslö bhë, mɛ -nu -wa ̱bhlë -ya.
Ü -bha -gludëdhɛ -yö kë 'kpongtaa.
3 -Dhɛkpaɔyi 'saadhö 'ka, -bhöpë 'ö -mɔ yi ̱tian' -a nu yi -dhë!
4 -Bhö ziö yi -bha 'wun ̱zaa' -sü -nu -ta ̱nɛ -kɔ 'yi ̱zië' mɛ -nu -bha
'wun ̱zaa' -sü -nu -ta bhë -a 'dhö.
Kö ̱kun 'ü ü ̱kwaa yi -zü 'ö dü -yö yi -püö!»

5 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü ɲnɛɛ: «-Ka ka -zo 'ta 'wun 'ö ɲnɛ -a 'gü, ɲya
kë ɲnɛ mɛ do ɲya kë -dhö ka ziën, -a 'bhamɛ ɲya kë -dhö, ɲya 'dho -a 'piö
gbeng ziën -yaan pö -a -dhë: ‹N 'bhamɛ, -bhö 'bluu- bhɛ -yaaga 'pë dɔ n
-ma,
6 bhii 'ö tɔɔ n 'bhamɛ do 'yö go 'ta 'gü, 'yö -wo n -ta ɲnɛ, pë gbɛ 'yaa n
-gɔ kö 'aan- nu -a -dhë.›
7 'Ö ɲya kë ɲnɛ, -a 'bhamɛ ɲya bɔ kɔɔ ɲyaa- pö -a -dhë: ‹-Bhö ü ɲkwaa'
n -zü 'sengdhö! 'Ma 'kwɛɛ ta 'saadhö ɲlakele 'ka, yië- ma 'në -nu 'yië
ɲwaannu, n -kɔ yaa -mɔ -a -bha kö 'a ɲluu'- 'aan- 'bluu- nu ü -dhë!›
8 ɲAo', a- -pö ka -dhë yaa 'dho ɲluu' -yaan 'bluu- nu -a -dhë, -an -bha -kë
'kobaɔngzë 'ka -sü -wun 'gü, 'kɛɛ -yö -dho ɲluu'- 'ö pë 'ö -dhɔ ɲkaa' bhë 'ö-
nu -a -dhë 'kwɛɛ -ta 'ö -ma -na -kplawo bhë -a -wun 'gü.
9 ɲDhɛ -kë 'dhö ma -zë a- -pö ka -dhë: -Ka pë -dhɛ -Zlan -gɔ, -yö -dho -a
nu ka -dhë; -ka pë ɲmɛɛ' -Zlan 'piö, ka -dho -a yö; -ka 'kwɛɛ -ta -ma, -Zlan
-yö -dho 'kwɛɛ po ka -gɔ.
10 Bhii mɛ 'oo mɛ 'ö pë -dhɛ -Zlan -gɔ, -ya -nu -a -dhë; 'ö mɛ 'ö pë ɲmɛɛ
-a 'piö, 'yö- yö; 'ö 'kwɛɛ -po mɛ 'yö 'kwɛɛ -ta -ma -a -gɔ.
11 'Ö ɲya kë ɲnɛ ka ziën mɛ do -yö -dhö 'ö- -bha 'në 'dho -dhö, ɲya 'yuö-
-dhɛ -a -gɔ, -yö -dho ɲmɛɛ nu -a -dhë -a?
12 'Iin ɲya pë -yan -dhɛ -a -gɔ, -yö -dho gian nu -a -dhë -a?
13 'Wunyaakëmɛ -nu 'ka dɔ ɲnɛ, ka pë -së -nu kaa- 'në -nu -dhë -dhɛ -dɔ.
ɲDhɛ 'ö 'dhö, -më 'yö -kë 'ö ka Dë 'yö -ya -sü 'ka dhang- 'gü, yaa 'dho -Zuu
'slööslö nu mɛ 'ö- -dhɛ -a -gɔ -a ɲdhë ɲɛ?»

'Wun 'wo- dɔ Yesu -bha bhë -a -daa 'yö- -kë -an -gɔ
(Matiö 12.22-30; Maakö 3.22-27)

14 Mɛ do -yö -kë 'tuunzë, bhii -zuu yaa -yö -kë -a 'gü. ɲDhɛ 'ö Yesu -ya
bho -a 'gü, 'yö yö 'we -sü -bha. 'Ö mɛ gbung 'wo -kë mü bhë 'ö -an 'te -yö
tun.
15 'Kɛɛ mɛ 'bhaa -nu -wo -kë mü 'wo- pö: «Bɛɛzebilö 'ö tɔɔ dü 'ö -zuu yaa
-nu -gɔmɛ 'ka bhë, 'yö -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü nu -a -dhë, 'ö -zuu yaa -nu kë
-na -a 'ka bhë!»
16 'Ö mɛ 'bhaa -nu -wa -kë kö 'waan- -a 'gü dan 'wo- pö -a -dhë: «-Bhö
-dhidhaapë do 'yö dho -a -zɔn ɲnɛ ü bha -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü bhë -yö -go
-Zlan 'piö -a kë!»
17 Yesu -yö -an -bha -zotadhe -dɔ. ɲDhɛ -kë 'dhö, 'yö- pö -an -dhë: «'Sɛgɔ
ɲsuu'- 'oo ɲsuu'- 'wo 'ko zë -na wo 'ko 'ka -an 'dhiötodhɛ 'ö tɔɔ -an 'gü ɲsiö'
-sü, -an -bha 'kɔ -nu -wo -dho -lo.
18 ɲYa kë ɲnɛ dü ɲya 'ko zë ö -de 'ka, -a -bha 'sɛgɔ -dho ɲglɔɔ -kɔklë ɲɛ?
Bhii ka- -pö ɲnɛɛ a -zuu yaa -kë mɛ -nu 'gü, 'ö tɔɔ Bɛɛzebilö ɲnɛ 'ö -kɔ -mɔ
'wun -bha -sü nu n -dhë.
19 ɲYa kë 'dhö kö dö 'ö -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü nu ka -bha mɛ -nu -dhë 'wo
-zuu yaa -kë -a 'ka ɛ? Ka -de -bha mɛ -nu -wa -zɔn ɲnɛ za yaa -yö ka 'piö.
20 'Wun gia- 'ka, -Zlan -bha 'piigbeedhɛ ɲnɛ 'a -zuu yaa -kë -a 'ka, kö -Zlan
-bha -gludëdhɛ ɲya nu ka 'piö 'saadhö.
21 Bhii ɲya kë ɲnɛ gɔɔn- 'gügbeezë 'ö 'ko ɲzaa' -piö 'dhoë- -gɔ, ɲya ö -zo
kë ö bha 'kɔ 'piö, -a -bha kɔɔpë 'plɛ -dho ɲwaannu -së 'ka.
22 'Ö gɔɔn- do 'yö- 'gü 'dho 'gbee- 'yö -ziö -a -ta, ɲya -wo 'ö ɲya 'to -a 'gbee-
'ka -a -ta, -ya -bha 'ko ɲzaa' -piö 'yö ö -zo yö -a -bha bhë -ya 'plɛ -sü -a -gɔ;
'go mü 'yö- -bha pë -nu 'yö- sü bhë, 'yö- -glu ö -bha mɛ -nu 'ka.
23 A- -pö ka -dhë: Mɛ 'yaa n 'piö, kö ma mɛ 'yaa -mü; 'go mü mɛ 'ö yaa
nu n -dhë ma pë -kpɔ 'kuë- -sü 'gü, kö -yö -nu n -ma pë 'pɛn ɲdhia.»

'Wun 'ö -gban -zuu yaa -bha -yɛ 'zü -sü -bha -a ɓblɛɛ'- 'ö Yesu -ya wo
(Matiö 12.43-45)

24 'Yö Yesu -ya pö: «-Zuu yaa ɓya 'go mɛ -nu 'gü, 'yö dho 'ö ɓnië nië -dhɛ
'ö mɛ gbɛ 'yaa- -bha -a -bha kö -yaan ö -yadhɛ ɓmɛɛ'-. ɓYa kë ɓnɛ 'yaa- yö
-na, 'yö- pö ö -de -dhë ɓnɛɛ: ‹A -dho yɛ n 'zü 'a dho n -yadhɛ 'a go -a -bha
bhë -a -bha.›
25 'Ö -yɛ ö 'zü 'yö nu; 'yö -dhɛ mɛ 'ö -kë -a -bha 'dhiö bhë -a yö kö ɓya kë
ɓnɛ 'kɔ 'ö -a 'gü -dhɛ 'dho go -sü 'ka, 'ö pë 'plɛ 'dho -dho 'kuë- -sü 'ka -a 'gü
bhë -a 'dhö.
26 ɓYa kë 'dhö 'ö -zuu yaa 'slaplɛ 'ö -an këwun 'dho ya 'ö ɓziö' -a -ta bhë
'yö -an kpa ö -bha, 'ö wo 'plɛ 'wo nu 'wo wo -yadhɛ kun -dhɛ bhë -a -bha.
ɓYa kë 'dhö zlöö kö gɔɔn- 'ö bhë -a -bha 'wun kë -kɔ ɓya kë ya, ɓya ziö -a
mɛ 'ö 'dhiö -a -ta.»

ɓZuögludhi -wun giagia

27 ɓDhɛ Yesu ɓya yën 'wun 'ö bhë -a ɓblɛɛ' -sü -bha, 'ö dhebɔ do -yö -bɔ
mɛ gbung 'gü, 'yö- pö: «ɓZuögludhi -yö kë dhebɔ 'yö ü -gu sü 'yö ü gbaa
'yɔn 'ka bhë -a -gɔ!»
28 'Ö Yesu -ya -pö -a -dhë: «ɓZuögludhi -yö kë ɓzian' mɛ 'wo -Zlan -wo
ma 'ö 'wo- ɓbhlë -ya -an -gɔ.»

-Dhidhaapë do -dhɛ -sü
(Matiö 12.38-42)

29 ɓDhɛ 'ö mɛ -nu 'dho bhɔ -na 'kuë- ɓva Yesu -zü, 'yö- pö -an -dhë: «Mɛ
'bhee- -nu 'wo ɓdɛɛ ɓnɛ -a 'gü ɓnɛ -an këwun 'yaa -së; wo 'ö 'wo 'dhö
bhë, 'wo -dhidhaapë 'yö dho kë ɓduakëpë 'yö go -Zlan 'piö 'wo- ɓmɛɛ, 'kɛɛ
-dhidhaapë gbɛ 'ka 'dho kë -a 'ke yaa kë Zonasö -bha -dha ga -gɔ -sü 'ka;
('kɛɛ kö ɓya -dhɛkpaɔyi -yaaga kë 'yuö- 'guu).
30 -Kɔ do 'ö Zonasö -yö ɓkaa' ɓduakëpë do 'ka, mɛ -nu 'wo Ninivö -an
-bha 'ka 'dhiö -be bhë, -kɔ do bhë -a 'ka 'ö ma 'a Mɛgbö 'ka 'a dho kaa mɛ
-nu 'wo ɓdɛɛ ɓnɛ -an -bha ɓduakëpë do 'ka.
31 -Zlan -bha zakanyi 'ka, -gludhe 'yö -kë Seba -sɛ ɓkɔɔnmɛ 'ka bhë -yö
-dho ɓluu'- mɛ 'bhee- -nu 'wo ɓdɛɛ ɓnɛ -a 'gü -an -gɔ, 'yö za -lo -an tuö; bhii
'ö tɔɔ -yö -go 'sɛ ɓgbiin gbɛ -ta, 'yö nu 'yö ö 'to to Salomɔ -wo 'ö 'kpaakpadhɛ
'ö -Zlan -ya nu -a -dhë bhë -a -bha. Yö do bhë 'zü, -dhɛ 'ö ɓnɛ -a 'gü mɛ do
'yö ɓva 'ö ɓzië' Salomɔ -ta -yö zö.
32 'Go mü -Zlan -bha zakanyi 'ka, mɛ -nu 'wo Ninivö -wo -dho ɓluu'- mɛ
'bhee- -nu 'wo ɓdɛɛ ɓnɛ -an -gɔ, 'wo za -lo -an tuö, bhii 'ö tɔɔ ɓdhɛ Zonasö
ɓya -Zlan -wo ɓblɛɛ'- -an -dhë, -wo wo -bha -kë -a 'gü -sü ɓdhië -kwaa -Zlan
'piö, 'kɛɛ kö mɛ 'yö ɓva 'yö ɓzië' Zonasö -ta 'yö zö.»

Bun -bha -dhɛpuudhɛ
(Matiö 5.15; 6.22-23)

33 'Ö- pö: «'Waa ɓlabang dɔ kö -waan -a -bin, 'iin kö -waan 'gbonggbo
'gblü -a -ta. -Abi'! -Wa -dɔ ɓzian' ö -dɔ -a -ta dhuö -pë -ta; -yö -kë 'dhö kö
mɛ -nu 'wo -da -na kɔɔ bhë -waan -dhɛpuudhɛ yö.
34 Mɛ 'yan -yö -kë ɓnɛ mɛ bun -bha ɓlabang 'dhö. 'Ö ɓya kë ɓnɛ -potaasü
ɓya kë -an -gɔ, kö bun -yö -dhɛpuudhɛ 'gü; 'kɛɛ ɓya kë ɓnɛ -potaasü 'yaa
-an -gɔ kö bun -yö -dhɛtiidhɛ 'gü.
35 ɓDhɛ 'ö 'dhö kö -ka ka -zo kë ka -de 'piö, kö ɓkun 'ö -dhɛpuudhɛ 'yö
ka 'gü bhë 'yö -kë ka -gɔ -dhɛtiidhɛ 'ka.
36 'Ö ɓya kë ɓnɛ ka bun -dhɛ 'saadhö ɓya 'bhü, 'ö -a -dhɛ gbɛ yaa 'to
-dhɛtiidhɛ 'gü, -dhɛpuudhɛ -dho -a pa ɓnɛ -kɔ 'ö ɓlabang 'dho ö bha 'bhü
-sü yö -na -a 'ka kɔɔ bhë -a 'dhö 'papadhö.»

Yesu -yö Falizi -mɛ -nu waa- tɔnggɔmɛ -nu këwun -nu -blɛɛ
(Matiö 23.1-36; Maakö 12.38-40)

37 ʼDhɛ Yesu ʼya yën 'wun ʼblɛɛ' -sü -bha 'dhö, 'ö Falizi -mɛ do -ya ʼdhɔɔ
-së ö -gɔ kɔɔ kö 'waan- pë -bhö. Yesu -yö -dho -a -gɔ kɔɔ, 'yö- -nia kun kö
-waan pë -bhö.
38 Falizi -mɛ bhë -a 'te -yö -tun -kɔ 'ö Yesu yaa- 'zlu ʼnɛ -an -bha wɔ 'dhö
-yaan ʼtun pë -bhö -na bhë -a -wun 'gü.
39 'Ö Dëmɛ -ya pö -a -dhë: «Pë 'ö Falizi -mɛ -nu, 'ka -a 'ka, ʼga 'ö ʼnɛ:
Ka 'yi mü -kɔɔ -nu waa- 'tia- -nu -an bun 'kpaan -zlu 'kɛɛ 'kaa -an 'gü -dhɛ
'zlu; ka -de ʼzuö' 'piö, ka -ya -sü 'ka ʼkwaan -sü waa- 'glu yaa -an -wuën!
40 'Wun -yö 'yaan -mɛ -nu 'ka ʼnɛ! -Zlan 'yö pë plaan -dhɛ -pë -së bhë,
yö do kun 'ö pë 'gü -dhɛ -yuö -kë 'pö a?
41 -Ka pë -nu nu ka ʼzuöga 'plɛ 'ka ʼzian', 'ka pë -nu 'wo ka -gɔ -an nu
'yenamɛ -nu -dhë; ʼya kë 'dhö ka -bha pë 'plɛ -dho kë 'slöös lö.
42 'Yena -wun -dho kë ka 'ka, Falizi -mɛ -nu, 'ö tɔɔ ka ka -bha pë 'gɔɔ- do
-naa -bho ka -bha 'too ʼdhɛɛ' -pë 'sɛnsɛn 'plɛ 'ka, 'ö 'kaa ka -zo -kë ka -de
'piö, -kë kpengdhö -sü 'ka waa- -Zlan -dhɔ -ya ka ʼzuö' 'piö -sü 'ka bhë. Pë
'ö 'ka dho -a kë -bezë 'ö bhë, kö -yaan 'to -an mɛ -nu 'wo to -an -bha.
43 'Yena -wun -dho kë ka 'ka, Falizi -mɛ -nu, 'ö tɔɔ ka- -dhɔ -kë -yadhɛ
ʼbhlëzë -nu 'ö 'wo -bhɔkuëkɔ -nu 'gü bhë -an 'ka 'iin kö mɛ -nu -wo -mɛɛ
kë ka 'ka ʼbhlë 'gü 'dhëëdhɛ -nu 'gü.
44 'Yena -wun -dho kë ka 'ka, 'ö tɔɔ ka -kë ʼnɛ blɔɔn- 'ö mɛ gbɛ 'yan 'yaa-
yö 'ö 'wo ʼtaa -a -ta, 'waa -a ʼtɛi' dɔ ʼnɛ mɛ ʼglöö 'buu -ya 'gü bhë -a 'dhö!»
45 ʼDhɛ -kë 'dhö 'ö tɔnggɔmɛ do -ya pö Yesu -dhë: «N -Gɔmɛ, ü 'wun
ʼblɛɛ' -na ʼnɛ -kɔ bhë -a 'dhö kö 'si 'ü- bho -na yi -de 'pö yi -gɔ bhë!»
46 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «'Yena -wun -dho kë tɔnggɔmɛ -nu
ka -de 'pö ka 'ka! Bhii 'ö tɔɔ ka ʼkwɛɛ- ʼva -sü 'ka- dɔ mɛ -nu tuö 'ö 'kaa
nu -an -dhë 'bhe 'tee wo kö 'kaan- -an -bha ʼkwɛɛ- -nu bho -an -ta.
47 'Yena -wun -dho kë ka 'ka! Bhii 'ö tɔɔ -Zlan -wodhiölomɛ -nu 'ö ka
'bhɛma -nu -wo -an zë bhë ka- blɔɔn- -ta dhuö -dhɛ -pë -kë.
48 -A -kë 'dhö -sü 'gü ka- -zɔn ʼnɛ ka 'bhɛma -nu -bha yuö kë -kɔ 'yi- -kan
ka 'dhii! Bhii wo -zë -wo -an -zë, 'ö ka -zë 'ö 'ka 'kɔ -nu dɔ -an blɔɔn- -ta.
49 Bhii -Zlan -ya -blɛɛ ö -bha 'kpaakpadhɛ 'ka 'dhiö -be ʼnɛɛ: A -dho ma
-wodhiölomɛ -nu waa- ma bɔmɛ -nu bɔ -an -dhë; -wo -dho -a mɛ 'bhaa -nu
zë 'ö 'wo- mɛ 'bhaa -nu 'klo bhɔ.
50 'Kɛɛ pë dho kë 'ö tɔɔ mɛ -nu 'wo ʼdɛɛ ʼnɛ -a 'gü bhë, -an 'klo -dho bhɔ
-Zlan -wodhiölomɛ -nu 'wo -an zë 'ö sü 'kpongtaadhɛ züdɔyi -bha bhë -a
-wun 'gü
51 'Ö sü Abɛlö zë -yi 'ö -kë mɛ zë -sü -blɛɛzë 'ka 'kpongtaa zö bhë -a -bha
-yö yöë Zakali 'wo- zë sla- bho -dhɛ waa- -dhɛ 'slöös lö -dhɛ ʼduö -an ziën
bhë -a -wun 'gü. A- -blɛɛ ka -dhë giagia 'ka ʼnɛɛ: Mɛ -nu 'wo ʼdɛɛ ʼnɛ, -an
'klo -dho bhɔ mɛ zë 'ö -an 'bhɛma -nu -wa wo bhë -a -wun 'gü.
52 'Yena -wun -dho kë ka 'ka, tɔnggɔmɛ -nu, bhii 'ö tɔɔ 'ka ʼlakele 'yö dho
'kwɛɛ po mɛ -nu -gɔ kö -waan -Zlan -bha 'wun -nu dɔ bhë, 'ka- sü 'ö ka 'ö
ka 'ka 'dho -da kɔɔ bhë, 'ka- -kë 'ö mɛ -nu 'wo- -dhɔ ʼkaa' kö 'waan- -da
kɔɔ bhë, 'kaa 'we -a -bha kö -wo -dakɔɔdhɛ yö.»
53 ʼDhɛ 'ö Yesu ʼya 'go -dhɛ bhë -a 'gü, tɔnggɔmɛ -nu waa- Falizi -mɛ -nu
-wo yö -ziö -a 'piö -sü 'gü -naazuëdhe 'ka, 'ö 'wo ʼdhɛɛ' -nu kpɔ -a -gɔ 'wun
-nu ʼplëëzë -gɛn 'ka;
54 'kɛɛ -yö -kë 'slë 'ka 'wo- -kan -a -gɔ -a këdhɛ ʼmɛɛ' -sü 'ka kö -waan -a
'kun ö -wo -nu -ta.

12

-Zo -kë -de 'piö mɛ 'yan -ta -wun kë -mɛ -nu -gɔ -sü
(Matiö 10.26-27)

1 -A 'töng bhë -a 'ka, mɛ -nu -wo -dho wo 'ko ̱bhaa -vuu ̱plëëzë 'ka. 'Ö
̱dhɛ to zlöö kö -wo ̱taa' -na wo 'ko -nu -gɛn 'dhɛ -ta, 'ö Yesu -yö ̱dhië ö
bha ̱guë' -nu 'piö, 'yö- pö -an -dhë: «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö Falizi -mɛ
-nu 'ö -an -bha 'wun kë -kɔ -yö -kë ̱nɛ ̱bluubhɛɛpë 'dhö bhë -an -gɔ, 'ö
tɔɔ mɛ 'yan -ta -wun kë -mɛ -nu -mü -an 'ka!
2 Pë 'yö -bin -sü 'ka -a 'plɛ -yö -dho yö -dhɛgbɛadhɛ 'gü; 'ö 'sloo 'ka -wun
'yö -bin -sü 'ka 'yö dho yö plaan.
3 -A -wun 'gü, 'wun -nu 'ka dho -a ̱blɛɛ'- -dhɛtiidhɛ 'gü, 'wo dho -a ma
-dhɛ 'po -sü 'gü; 'ö 'wun -nu 'ka dho -an ̱blɛɛ'- ka 'ko 'toodhö ka -gɔ kɔɔdhɛ
-nu -bha, 'wo dho -a ̱blɛɛ'- mɛ -nu ziën.»

-Suö -a -dhë -mɛ
(Matiö 10.28-31)

4 «'Wun mɛ 'ö ̱nɛ a- -blɛɛ mɛ 'ka n 'bhamɛ -nu 'ka ka -dhë: Kö ̱kun 'ka
-suö mɛ -nu 'wo dho ka zë, 'ö 'go mü waa 'dho pë 'waa gbɛ kë gbɔ bhë -an
-dhë.
5 A -dho mɛ 'ka dho suö -a -dhë -a -zɔn ka -dhë: -Ka 'suö -Zlan 'ö ̱ya mɛ
'sü 'ö -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü 'dhoë- -gɔ kö -yaan mɛ -zuö ̱glöötiaandhö 'siö
'gü bhë -a -dhë. ̱Ii-, a- -pö ka -dhë: -Ka 'suö -a -dhë 'dhɛ!
6 Kë 'kwa- wo ̱nɛ 'waa ̱zöng' 'sɔɔdhu 'dhɔɔ dɔ 'wëü- 'tama ga ̱plɛ -bha
-a? 'Kɛɛ kö -Zlan -zlö 'yaa trö -a do -de -bha.
7 'Go mü 'ö ka tuö -wun 'plɛ 'dho ̱dhong' -sü 'ka. Kö ̱kun 'ö 'suö -yö ka
-kë, ka -wun ̱yö 'gbee- 'yö ̱zië' ̱zöng' -nu -ta!»

-We Yesu -wun -bha -sü 'iin -kploo -a -wun 'ka -sü
(Matiö 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 'Ö- pö: «A- -pö ka -dhë: Mɛ 'oo mɛ 'yö 'dhoë- -a pö mɛ -nu ziën -yö n
-ma 'ka, ma 'a Mɛgbö 'ka 'pö a -dho -a pö -Zlan -bha bɔmɛ -nu -dhë -yö n
-ma 'ka.
9 'Kɛɛ mɛ 'oo mɛ 'ö 'dhoë- pö mɛ -nu ziën 'yaa n dɔ, ma 'a Mɛgbö 'ka 'pö,
a -dho -a pö -Zlan -bha bɔmɛ -nu -dhë 'maa- dɔ.
10 Mɛ 'oo mɛ 'ö 'dhoë- 'wun yaa ̱blɛɛ'- ma 'a Mɛgbö 'ka n 'ka, -Zlan -dho
ziö -a -bha 'wun yaa 'ö 'dhö bhë -a -ta; 'kɛɛ mɛ 'ö 'dhoë- 'wun yaa ̱blɛɛ'-
-Zuu 'slööslö -gɔ, yö 'ka 'dho ziö -a -bha 'wun yaa 'ö 'dhö bhë -a -ta.
11 ̱Ya kë ̱nɛ ̱wa ka 'kun, 'to 'ka- wo -na n 'piö bhë -a -wun 'gü, 'ö ̱wa
'dho ka 'ka Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ 'gü, 'iin 'dhiö -sü -mɛ 'ka -mɛ -nu, 'iin
'sɛ ̱kɔɔnmɛ -nu -an 'dhiö kö -waan 'wun dɔ ka -bha, kö ̱kun 'ka dɔ pë 'ka
dho -a ̱blɛɛ'- -a -wun ̱zɔnng' -ta ka -de -gɔ -wun ̱blɛɛ' -sü 'gü;
12 bhii -Zuu 'slööslö -dho 'wun 'ka dho -a ̱blɛɛ'- -a -zɔn ka -dhë 'töng
gia- bhë -a 'ka.»

'Wun ̱zuan' 'yö -gban ̱bhɔɔmɛ 'ö 'yaa 'wun dɔ -a -bha

13 'Töng bhë -a 'ka, mɛ do -yö -bɔ mɛ gbung ziën 'ö- pö Yesu -dhë: «N
Dëmɛ, -bhö -a pö n dheglu -dhë, pë -nu 'ö yi dë -ya to yi -gɔ bhë 'yi -an
-glu!»
14 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «Gɔɔn- ̱nɛ, dö 'ö n -ya kö 'aan- kë ü
bha za -nu 'kan -mɛ 'ka, 'iin 'aan- kaa- pë -nu -glu ka 'ka ɛ?»
15 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö- pö -an 'plɛ -dhë: «Kö ̱kun 'ka -klu ̱bhɔɔpë -nu
-bha, bhii mɛ -bha -kë -a 'gü -sü yaa 'dho yö ̱bhɔɔpë -nu -bha -kë -a -gɔ
-sü -bha, 'kö -kë ̱nɛ -yö ̱bhɔɔzë ̱duö 'dhee.»

16 'Yö Yesu -yö 'wun ɖzuan' do -zɔn -an -dhë 'ö- pö: «Gɔɔn- ɖbhɔɔzë do
'ö tapë -nu -wo -kë -a -gɔ ɖva -yö -kë -dhö; 'yö pë -yö -dhi -a -gɔ.
17 'Yö ö -zo -ta 'ö- pö ö ɖzuö' 'piö ɖnɛɛ: ‹A -dho -a kë -kɔklë ɖoo? ɖDhɛ 'a
dho ma pë -nu -lo -a -bha, 'maa- yö -na!›
18 'Yö- pö ö ɖzuö' 'piö 'zü ɖnɛɛ: ‹Pë 'a dho -a kë 'ö ɖnɛ: A -dho ma 'slëëdhɛ
-nu wü 'a- gbɛ ɖva kë, 'ö 'a ma -mlü -nu waa- ma pë -sɛɛbɔ 'töüdhö 'a -lo
-a 'gü.
19 ɖYa kë 'dhö kö ma pë 'plɛ 'dhiö ɖya -mɔ, bhii kö n -bhöpë -nu ɖwa
kë ɖva -kwɛ ɖplëëzë -bha 'ka, kö n ɖyaannu -sü -mü 'aan- n 'tɛɛ pa, 'aan-
-bhöpë -nu -bhö 'aan- müpë -nu mü ɖzuögludhi 'ka.›
20 'Kɛɛ -Zlan -ya -pö mɛ 'ö 'dhö bhë -a -dhë: ‹Gɔɔn- 'ö 'yaa- 'wun dɔ ɖnɛ,
gbeng -yi do 'ö ɖdɛɛ ɖnɛ -a 'gü ɖnɛ ü bha 'të -sü -yö -dho ɖgbaannu, ɖya
kë 'dhö pë -nu 'ü -an ɖwaannu ü -bha 'ka ɖnɛ, dö 'yö dho to -a -gɔ -ɛ?› »
21 'Ö Yesu -ya pö 'zü ɖnɛɛ: «-Kɔ do 'ö ɖnɛ 'yö dho kë -a 'ka mɛ 'yö ö -bha
ɖbhɔɔpë -nu 'kpuɛ- 'kpɔ -na yö gia- ö -bha 'ka ö -de -yö ɖbhɔɔzë -sü 'ka
bhë -a 'ka, 'kɛɛ kö -yö 'fɛɛzë -Zlan wö 'dhiö.»

-Zo -yö -Zlan -bha -sü
(Matiö 6.25-34)

22 ɖDhɛ ɖya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö ö bha ɖguë' -nu -dhë: «-A -wun 'gü
a- -pö ka -dhë: Kö ɖkun 'ka dɔ -bhöpë 'ka dhoë -bhö 'kaan- -tosiadhe kë -a
-ta -a -wun ɖzɔnng' -ta, 'iin sɔ -nu 'ka dhoë -da ka -bha -an -wun ɖzɔnng'
-ta 'pö,
23 bhii -kë -a 'gü -sü -wun ɖyö 'gbee- 'ö ɖzië' -bhöpë -wun -ta, 'ö kwa bun
-wun 'dho 'gbee- 'ö ɖzië' sɔ 'ka dho -a -da ka -bha -a -wun -ta.
24 -Ka mua- -nu -ga! 'Waa pë gbɛ ta -waan 'dho -a 'kan, 'ö -an -bha 'siödhɛ
'iin 'slëëdhɛ gbɛ 'yaa -dhö, 'kɛɛ -Zlan -yö -bhöpë -nu -an -dhë 'sa. Ka -wun
ɖyö 'gbee- 'ö ɖzië' -ma -nu -ta!
25 Dö -mü ka ziën 'yö dho -mɔ -a -bha kö -yaan ö -de -bha yi -da 'dhiö -a
-bha -dɔ -de -wun ɖzɔnng' -ta -sü -wun 'gü i?
26 ɖDhɛ 'ö ka -kɔ gbɛ 'ka 'dho -mɔ pë 'sɛnsɛn -nu 'wo ɖnɛ -an kë -sü -bha
ɖnɛ, -më -kë 'ka dɔ ka -de -wun ɖzɔnng' -ta pë -nu 'wo to -a -wun 'gü i?
27 -Ka 'lübin -kë -së -kɔ -nu -ga bhë 'dhɛ! 'Waa yuö gbɛ kë 'iin 'waa ɖyee'-
ɖzloo'- -waan 'dho sɔ bɔ, 'kɛɛ a- -pö ka -dhë ka gia-, ka Salomɔ 'ö -kë -gludë
'ka 'kpa bhë -a -bha -kë ɖbhɔɔzë -kɔ -wun -dɔ. -Yö -kë 'dhö 'kɛɛ sɔ 'yö 'yan
dho kë -së ɖnɛ 'lübin -nu 'wo ɖnɛ -an do 'dhö yaa kë -a -gɔ.
28 ɖYa kë ɖnɛ 'lübin 'ö bhlö- lënng ɖnɛ, -Zlan ɖyaa- -kë -së, 'kɛɛ kö ɖdhia'
-wo -dho -a -güö, -më 'yö- -kë ka -de 'pö yaa 'dho ö -zo kë ka buënpë -nu
-wun 'piö 'pö e? Ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë, kë 'ö- wo 'tee bhë yö
-mü!
29 Kö ɖkun 'ka dɔ pë 'ka dho -a -bhö waa- pë 'ka dho -a mü -a -wun
ɖzɔnng' -ta -an ɖmɛɛ' -sü 'ka -kplawo, 'iin kö ɖkun 'ka ka -zo -ta pë gbɛ
-wun 'gü,
30 bhii 'kpongtaamɛ -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ bhë ɖnɛ 'ö- -wun 'gü 'wo pë -nu
bhë 'wo -an ɖmɛɛ' -na -kplawo bhë. 'Kɛɛ ka -zë ka Dë -ya ɖtɛi' -dɔ ɖnɛ pë
-nu 'wo bhë ka -bha -wun -ya -bha.
31 'Wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha, -kaa -an ɖmɛɛ' 'dhiö ɖkun; ɖya kë 'dhö,
-yö -dho pë -nu 'wo to -an nu ka -dhë.»

ɖBhɔɔpë -nu 'wo dhang- 'gü
(Matiö 6.19-21)

32 'Ö- pö: «Ma ̱guëzë -nu, 'kö -kë ̱nɛ ka 'tee 'dhee, kö ̱kun 'ö 'suö -yö
ka -kë, bhii -yö -kë ka Dë -dhë -së kö 'ka kë -a -bha -gludëdhɛ 'gü -në -nu
'ka!
33 Ka -bha pë -nu 'wo ka -gɔ, -ka -an 'dhɔɔ dɔ, 'ka- ̱naɔ -nu nu 'fɛɛmɛ
-nu -dhë. -Ka ka -bha ̱naɔ -da -a 'gü -pë -nu 'ö- 'gü 'yaa ̱siö'- -a -yuö kë,
'ka ka -bha ̱naɔ -nu -da dhang- 'gü -dhɛ 'ö- 'gü -yö 'ka 'dho ̱siö'- 'gbɛɛdhö
bhë -a 'gü, bhii ̱kwaanmɛ gbɛ 'ka 'dho -wo 'ma 'iin 'lɔɔn -nu gbɛ 'yaa 'ma
-yaan -a ̱siö'-.
34 Bhii -dhɛ 'ö ü bha ̱naɔpë -nu 'dho -a -bha, 'ö ü ̱zuö' 'dhoë- -bha 'pö.»

Yuökëmɛ -nu 'wo -ya wo 'yaan

35 'Ö- pö: «-Ka -zo kë ka -de 'piö, 'ka ka -bha -du kwi dɔ sɔ -ta, 'ka ka
-bha ̱labang dɔ!
36 -Ka kë ̱nɛ yuökëmɛ -nu 'wo -ya wo -gɔmɛ -gɔ -an 'dhö! 'Ö ̱ya kë ̱nɛ
-an -gɔmɛ ̱ya 'go 'wlaan- -ta ̱ya nu yi 'oo yi 'ka, 'ö ̱ya 'kwɛɛ -ta -ma kö
-waan 'to mü -waan 'kwɛɛ 'po -a -gɔ.
37 ̱Zuögludhi -yö kë yuökëmɛ -nu 'ö -an -gɔmɛ ̱ya nu, 'ö dho -an yö -ya
'yaan -sü 'ka -an -gɔ! Bhii a- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka -an -gɔmɛ -yö -dho ö
bha -du kwi dɔ sɔ -ta 'yö -yadhɛ nu -an -dhë kö -waan pë -bhö, 'yö -bhöpë
nu -an -dhë.
38 'Ö ̱ya kë ̱nɛ ̱ya nu gbeng ziën 'iin 'töng gbɛ 'ka, ̱ya -an yö -ya 'yaan
-sü 'ka, kö ̱zuögludhi -yö kë mɛ -nu 'wo 'dhö bhë -an -gɔ!
39 -Yö kë ka 'yaan ̱nɛ 'kɔdëmɛ -yö ̱kwaanmɛ nu -yi -dɔ -bezë, yaa 'dho
ö ̱kwaa' -a -zü kö -yaan -da kɔɔ.
40 Kö ka -de 'pö, -ka ka -zo kë ka -de 'piö, bhii ma 'a Mɛgbö 'ka, n -yɛ 'zü
-yi 'a dho nuë bhë 'kaa- dɔ!»

Yuökëmɛ -to -wo 'gü -sü -zë waa- yuökëmɛ 'ö 'yaa 'to ö -wo 'gü (Matiö 24.45-51)

41 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, Piɛɛ -ya -pö: «N Dëmɛ, 'wun ̱zuan' 'ö ̱nɛ ü- -zɔn
yi -de 'sloo yi -dhë, 'iin ü- -kë mɛ 'saadhö yi -dhë e?»
42 'Ö Dëmɛ -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «Yuökëmɛ 'ö to ö -wo -ta 'yö 'wun
dɔ, 'ö tɔɔ mɛ 'ö- -gɔmɛ 'dho 'wun 'plɛ -lo -na -a kwɛɛ kö mɛ -nu 'wo to -yaan
-an -bha -bhöpë nu -an -dhë 'töng 'wo dho -bhöpë ̱bhöë' -a 'ka bhë.
43 ̱Zuögludhi -yö kë yuökëmɛ 'ö- -gɔmɛ -yɛ 'zü 'töng 'ka -yaan nu ö ̱plöö
'yö dho -a yö yuö -nu 'yö- nu -a -dhë bhë -a 'dhiö bhë -a -gɔ.
44 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: -A -gɔmɛ -yö -dho ö bha pë -nu 'saadhö
-a 'kluën bho -a -bha.
45 'Kɛɛ ̱ya kë ̱nɛ yuökëmɛ 'ö 'dhö bhë ̱yaa- pö ö -de 'gü ̱nɛɛ: ‹N -gɔmɛ
'yaa nu -na 'siö-›, 'ö ̱ya -ya yuökëgɔɔn -nu 'iin yuökëdhoo -nu mɛ 'wo to
-an -ma -sü 'gü, 'ö -ya ö -de nu pë -bhö -sü waa- -drɔɔn 'yi mü -sü -an -dhë,
46 -a -gɔmɛ -dho nu yi 'ö 'yaa- dɔ 'iin 'lɛlɛ 'yaa- dɔ 'pö -a 'ka. -Yö -dho
yuökëmɛ 'ö bhë -a 'klo bhɔ 'gbee- 'ka, 'yö- -kë 'yö dho mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan
-bha mɛ 'ka -an 'piö.
47 Yuökëmɛ 'ö pë 'yö- -gɔmɛ 'dho -a 'piö 'yö- dɔ, 'kɛɛ 'ö 'yaa- 'piö kö 'yö
-an kë bhë, -a 'klo -dho bhɔ -klaa -yan ̱plëëzë -sü -a -bha -sü 'ka,
48 'Ö ̱zië' yuökëmɛ 'ö pë 'ö- -gɔmɛ 'dhoë- 'piö 'yaa- dɔ, 'kɛɛ 'ö 'wun -nu
'ö 'waa -së 'ö -an -kë, 'ö- -bha -klaa -yan -dho kë 'tee bhë -a -ta. Mɛ 'ö 'wo
pë nu -a -dhë ̱va ̱nɛ, 'wo dho pë -dhɛ -a -gɔ 'pö ̱va. 'Ö mɛ 'wo pë 'kluën
bho -a -bha ̱va, 'wo dho -a -dhɛ -a -gɔ ̱va 'zü!»

Yesu -yö -kë 'gügludhe 'ö dho -da mɛ -nu ziën bhë -a -bɔa -ta 'ka (Matiö 10.34-36)

49 'Yö- pö 'zü: «A -nu 'siö -da ̱dhia 'kpongtaa. -Më 'kpaan 'ö dho kë n
-dhë -së -yaan zië -a -bha 'kun -sü -ta -ɛ!
50 'Kɛɛ 'dhiö -blɛɛzë a -dho bɔ 'yënngbhɔdhe 'gü; n ̱zuö' ̱ya -da -dewo
-a 'yena 'gü -yaan 'dho -yaan yöë -a 'dhiö -mɔ 'kuë -yi -bha!
51 -Yö -kë ka -zo 'piö ̱nɛ a -nu ̱zuöyagluu nu ̱dhia 'kpongtaamɛ -nu
-dhë -a? A- -pö ka -dhë: -Abi', 'kɛɛ 'gügludhe -da ka ziën -sü -mü ̱zian',
bhii 'ö tɔɔ mɛ 'bhaa -nu -wo -dho we n -wun -bha, 'ö -an 'bhaa -nu -wo -kɔ
n -wun 'ka.
52 ̱Dɛɛ ̱nɛ -a 'gü zlöö, 'gügludhe -yö -dho -da 'kɔ do 'gü -mɛ -nu 'wo
wo 'kuëdhö 'sɔɔdhu -an ziën; mɛ -yaaga -wo -dho -trö mɛ ̱plɛ -bha, 'ö mɛ
̱plɛ -wo -ya mɛ -yaaga -bha.
53 'Nëdë -dho dɔ ö bha 'në -gɔ 'yënng, 'ö 'në -de 'pö 'yö dɔ ö dë -gɔ 'yënng;
'ö dhe dho dɔ ö 'dhu -gɔ 'yënng, 'ö- 'dhu -de 'pö 'yö dho dɔ ö dhe -gɔ 'yënng.
'Në gɔɔn- dhe -dho dɔ ö bha 'në bɔɔ -gɔ 'yënng, 'ö 'në bɔɔ -de 'pö 'yö dɔ
'në gɔɔn- dhe -gɔ 'yënng.»

̱Duakëpë -nu dɔ -sü
(Matiö 16.2-3)

54 Yesu -ya -pö 'zü mɛ gbung 'wo -kë mü -an -dhë: «'Sɛ 'ö ̱nɛ -a 'gü, ̱ya
kë ̱nɛ dha ̱ya nu lan- -püö ̱zian', 'ö 'ka to mü 'ka- pö dha 'dhoë- ban;
̱ya kë 'ö- -de -kë.
55 'Ö 'ka- ma ̱nɛ 'tëë -yö -piö -na lan- 'sian 'piö ̱kwɛɛ- 'gü ̱zian', 'ka- pö
'siö 'dhoë- dɔ, ̱ya kë 'ö- -de -kë.
56 'Ö, mɛ 'yan -ta -wun kë -mɛ -nu! Ka -kɔ -yö -mɔ -a -bha 'ka ̱duakëpë
-nu 'wo dho kë sia- 'iin dhang- 'gü -an dɔ; ̱dhɛ ̱ya kë 'dhö, -më 'yö- -kë
'wun -nu 'wo ̱dɛɛ ̱nɛ -a 'gü bhë 'ö 'kaa- -gɛn kpinngdhö dɔ ̱ɛ?

Dhidhe 'ü dho -a ̱mɛɛ' kaa- ü yaagümɛ ka ziën
(Matiö 5.25-26)

57 -Më -kë ka gia- 'kaa 'wun 'ö kpengdhö -a -bho 'kou dɔ ̱nɛɛ?
58 ̱Ya kë ̱nɛ mɛ ̱ya 'wun dɔ ü -bha, 'ka 'dho -na zakanmɛ -nu 'dhiö,
-bhöë këdhɛ ̱mɛɛ' ka -wo -yö -mɔ 'kuë kö ka ̱tun zian -ta; -yö -kë 'dhö kö
̱kun 'ö dho ü dɔ zakanmɛ -nu kwɛɛ, kö zakanmɛ -nu -de 'pö -waan ü dɔ
'dhasi -nu kwɛɛ, kö 'dhasi -nu -de 'pö -waan ü -zuö -kanso 'gü.
59 A- -pö ü -dhë ̱nɛɛ: Ü'ka 'dho go -kanso 'kɔɔdhö -a 'ke ü 'ka -su ga 'pë
'ö to ü -bha bhë -a 'dhiö 'to nu -a 'ka!»

13

-Ka ka -ta yö ka wɔ -kɔ yaa -bha 'ka ̱sië'- -Zlan 'piö

1 'Töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka, mɛ 'bhaa -nu -wo -nu Yesu 'piö, 'wo- pö -a -dhë:
«Pilatö -yö Galile -mɛ 'bhaa -nu -zë 'töng 'ö 'wo sla- bhoë -Zlan -dhë bhë
-a 'ka!»
2 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «-Yö -kë ka 'gü ̱nɛ mɛ -nu 'wo Galile
'wo -an zë bhë, -an -bha ̱sɔɔn yaa ̱yö ̱va 'ö ̱zië' Galile -mɛ -nu mɛ 'wo
to bhë -an -ta, 'ö- -wun 'gü 'ö 'klobhɔdhe ̱suu'- bhë 'ö nu -an -ta -a?
3 A- -pö ka -dhë: -Abi', 'kɛɛ ̱ya kë ̱nɛ kaa ka -bha -kë -a 'gü -sü ̱dhië'
-kwaa, ka 'plɛ ka -dho ga 'töüdhö ̱nɛ -an 'dhö!
4 'Iin ̱dhɛ 'ka- -ga -a 'gü 'sengdhö bhë, mɛ -lü 'gɔɔ- do ö ga 'slɛaga 'ö böü-
'kplong 'ö Siloe 'ö -an zë 'töng 'ö ̱loë' -a 'ka bhë 'wun -bha -to -an tuö -sü
bhë, -yö ̱gbaɔnsü 'yö ̱zië' mɛ -nu mɛ 'wo to 'wo Zeluzalɛmë bhë -an -ta
-wun -mü -a?
5 A- -pö ka -dhë: -Abi', 'kɛɛ kaa ka -bha -kë -a 'gü -sü ̱dhië' -kwaa, ka
'plɛ ka -dho ga ̱nɛ -an 'dhö 'pö 'töüdhö!»

'Wun ̱zuan' 'yö -gban figö -lü 'ö 'wo- ta 'ö- -yö -a -bha -pë gbɛ 'yaa 'dhö bhë -a -bha

6 'Gɔ mü, Yesu -yö 'wun -blɛɛ -an -dhë 'wun ̱zuan' 'ka 'ö- pö: «Mɛ do
-yö ö -bha figö -lü do -ta ö -bha lɛzɛn ̱dhɛɛdhö; 'yö nu -kpɔɔ -a bhɛ -wun
'gü ̱dhia, 'kɛɛ yaa- bhɛ gbɛ yö -a tuö.
7 'Yö- pö yuö -kë -a 'gü -mɛ -dhë: ‹-Bhö -dhɛ -ga 'dhɛ! Figö -lü 'ö ̱nɛ,
̱dhɛ 'a yö -kpɔɔ -a bhɛ -wun 'gü -sü -bha, -a -kwɛ kë -yaaga; 'kɛɛ n 'ka-
bhɛ gbɛ yö -a tuö do. -Bhöë 'kan! -Më 'bhaa 'yö- kë -na -dhɛ 'ö dɔ -a -bha
̱nɛ -a -bha -kplawo bhë ̱ɛ?›
8 'Yö yuö -kë -a 'gü -mɛ -ya pö: ‹N -Gɔmɛ, -bhö ü ̱kwaa' -a -zü -kwɛ mɛ
'ö ̱nɛ -yö ziö, a -dho 'sɛ pɔn 'a ̱nië -a 'ka -a -zü 'a 'dunng -lo -a 'piö.
9 ̱Ya kë 'dhö 'ma -dhɛ -ga, -kwɛ mɛ 'ö 'dhoë- kë ̱kwɛa, -yö -dho ö bhɛ
-ya, 'ö ̱ya kë ̱nɛ yaa bha, to 'a- ̱kaan.› »

Yesu -yö dhebɔ do 'ö- 'tɔ- -siö, -a -dhɛ -bo Zuifö -nu -bha ̱glooyi 'ka

10 Zuifö -nu -bha ̱glooyi do 'ka, Yesu -yö -kë mɛ -nu ̱daan' ̱dhia -an
-bha -bhɔkuëkɔ do 'gü.
11 Dhebɔ do 'ö- 'tɔ- -siö -zuu yaa ̱kwaa', 'ö- -kwɛ ̱ya kë 'gɔɔ- do ö ga
'slɛaga, 'ö 'yaa -dɔ zɛnngdhö -dhɛ yö -yö -kë mü.
12-13 ̱Dhɛ 'ö Yesu -ya yö, 'yö- ̱dhɔɔ -kë 'yö ö -kɔ -lo -a tuö -a pö -sü 'ka
̱nɛɛ: «Dhebɔ, ü 'tɔsiödhɛ ̱ya bo!» -Dhɛ do bhë 'wo to -a -bha, 'yö -po
zɛnngdhö, 'yö yö 'tan -bho -Zlan 'tɔ 'piö -sü -bha.
14 'Kɛɛ Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ -gɔmɛ bhë, 'wun bhë yaa kë -a -dhë -së
'ö bhii kö Yesu ̱ya mɛ -dhɛ bo 'ö- wo wo -bha ̱glooyi 'ka bhë. 'Yö- pö mɛ
gbung 'wo -kë mü bhë -an -dhë: «-Dhɛkpaɔyi 'slado ̱nɛ 'ö tɔɔ yuö kë -yi,
-ka nu -a -bha kö -waan ka -dhɛ bo, kö ̱kun 'ka nu ̱glooyi 'ka!»
15 'Ö Dëmɛ -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «Mɛ 'yan -ta -wun kë -mɛ -nu 'ka
̱nɛ! ̱Glooyi 'ka, ka ka -bha -du -nu 'iin ̱soofang -nu -po 'ka dho -an 'ka
'yi mü ̱dhia!
16 'Yö ̱dhɛ 'ö 'dhö ̱nɛ, -më -kë 'ö dhebɔ 'ö Ablaamö ̱suu'- -ta -në 'ka 'ö
Satan -ya -lö 'ö -kwɛ ̱ya kë 'gɔɔ- do ö ga 'slɛaga ̱nɛ, 'yaa -së kö 'a ̱bhüö'
'wo ̱löë' bhë -a 'po ̱glooyi 'ka ɛ?»
17 -A -daa 'ö Yesu -ya -kë bhë, -yö lë- -kpɔ -dɔ -a -gɔ 'yënng -mɛ -nu 'wo
bhë -an -ta; 'ö mɛ gbung 'wo -kë mü bhë 'yö -an ̱zuö' 'glu -yö dhi 'wun
-sɛɛbɔ -nu 'ö -an kë bhë -a -wun 'gü.

'Wun ̱zuan' 'ö -gban mutaadö ga -bha
(Matiö 13.31-32; Maakö 4.30-32)

18 Yesu -dho 'dhiö ö bha mɛ ̱daan' -sü 'ka, 'ö- pö: «-Më 'ö -Zlan -bha
-gludëdhɛ -yö bhɔ -a -bha -ɛ? 'Iin -më 'a dho -a ̱zuan' ̱ɛ?
19 -Yö -kë ̱nɛ mutaadö 'ö bhɔ ̱kplɔɔ' ga -bha, 'ö mɛ do -ya -da 'sɛidhö ö
bha pë ta -dhiadhö -a 'dhö; 'yö bhɔ, 'ö ̱kpɛa 'ö -ma -nu -wo wo 'kɔ dɔ -a
-kɔ -nu -ta, -a -bha kë ̱va -sü -wun 'gü.»

'Wun ̱zuan' -yö -gban ̱bluubhɛɛpë -bha
(Matiö 13.33)

20 Yesu -ya -pö 'zü ̱nɛɛ: «-Më 'a dho -Zlan -bha -gludëdhɛ -wun -zɔn -a
'ka ɛ?
21 A -dho -a -zɔn ̱bluubhɛɛpë 'ö dhebɔ do 'dho -a -da -na 'bluubi 'kilong
'gɔɔ- ̱plɛ ö ga 'sɔɔdhu 'piö 'ö ̱yaa- 'yi bho 'ö -da -na bhë -a 'ka.»

'Kɔdhi 'sɔɔsɔ
(Matiö 7.13-14, 21-23)

22 Yesu -yö -bɔ pödhɛ ɓvava -nu waa- pödhɛ 'sɛɛn- -nu -an 'gü mɛ -nu
ɓdaan' -sü 'ka, 'ö dhoë Zeluzalɛmë ɓzian'.
23 'Yö mɛ do -ya ɓdhɛɛ' kpɔ ɓnɛɛ: «N -Gɔmɛ, mɛ -nu 'wo dho dhasü yö
bhë, -wo 'teete -a?» 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö:
24 «-Ka ka 'gü dɔ ka -de -gɔ 'gbee- 'ka -da kɔɔ 'kɔdhi 'sɔɔsɔ -bha, bhii a-
-pö ka -dhë mɛdhɛvadhɛ -wo -dho -a kë -dhë ɓmɛɛ', 'kɛɛ wo 'ka 'dho -mɔ
-a -bha.
25 'Kɛɛ ɓya kë ɓnɛ 'kɔ dëmɛ ɓya ö bha 'kɔdhi ta ɓlakele 'ka, ka -zë ka
-dho to plaan 'ö 'ka yö 'kwɛɛ -ta -ma -sü 'gü -a pö -sü 'ka ɓnɛɛ: ‹Yi Dëmɛ,
-bhö 'kwɛɛ 'po yi -gɔ!› 'Kɛɛ -yö -dhoë pö ka -dhë: ‹'Maa ka dɔ!›
26 ɓYa kë 'dhö ka -dho -a pö -a -dhë: ‹Kwa pë -bhö 'kwa müpë -nu mü
kwa 'ko ɓbhaa, 'ö 'ü yi ɓdaan -kpinngga -nu 'piö yi -gɔ pödhɛ -nu -bha!›
27 -Yö -dhoë pö ka -dhë 'zü ɓnɛɛ: ‹A- -pö ka -dhë 'maa ka dɔ; -ka bhɔ n
-dhë ɓtaa'! 'Wunyaakëmɛ -nu -mü ka 'ka!›
28 'Ö yi 'ka dho Ablaamö 'dhö, Izaakö 'dhö, Zakɔbö 'dhö waa- -Zlan
-wodhiölomɛ -nu 'töüdhö 'wo -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö 'gü -an yö, ka -zë
ka -dho ɓzong plaan, 'ö -dhɛ bhë -a -bha 'ka 'gbo -nu bɔ 'ka ka 'sɔn -nu
-bhö mü.
29 Mɛ -nu -wo -dho go -dhɛ 'saadhö 'gü 'kpongtaa, 'ö 'wo -yadhɛ sü -Zlan
'piö -dhɛ -bha.
30 -Kaa dɔa ɓnɛ mɛ 'bhaa -nu 'wo ɓdɛɛ ɓnɛ -a 'gü 'wo zlöö bhë 'wo dho
kë mɛ -blɛɛzë 'ka, 'ö mɛ 'bhaa -nu 'wo ɓdɛɛ ɓnɛ -a 'gü 'wo mɛ -blɛɛzë 'ka
bhë, 'wo dho kë -tozlöömɛ 'ka.»

Yesu -yö Zeluzalɛmë -wo -kpɔ
(Matiö 23.37-39)

31 'Töng 'dhö bhë -a 'ka, Falizi -mɛ 'bhaa -nu -wo ɓyɔɔn Yesu -bha, 'wo-
pö -a -dhë: «-Bhö 'go zö 'ü 'dho -dhɛ gbɛ 'gü, bhii 'ö tɔɔ Elɔdö -ya 'piö kö
'yö ü zë!»
32 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «-Ka 'dho 'ka- pö 'slëkanmɛ -gɔmɛ
bhë -a -dhë: A -zuu yaa bho -na mɛ -nu 'gü, a 'wun -yö 'ko 'dhiö -sü -zë kë
-na mɛ -nu -dhɛ bo -sü 'ka ɓdɛɛ waa- ɓdhia', 'ö- -dhɛkpaɔyi kë -yaaga -naa
'ka bhë 'a dho ma yuö 'dhiö to -a 'ka.
33 -Yö -kë -kɔ 'oo -kɔ -ta, a -dho -da zian -ta ɓdɛɛ waa- ɓdhia' 'ö dho 'ö yöë
-dhɛkpaɔyi mɛ 'ö yö -a 'piö -a -bha. Bhii 'yaa -së kö -wo -Zlan -wodhiölomɛ
zë -dhɛ gbɛ 'gü -a 'ke yaa kë Zeluzalɛmë plöö -dhɛ -bha.»
34 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö- pö: «Zeluzalɛmë -mɛ -nu, Zeluzalɛmë -mɛ -nu,
ka 'ka -Zlan -wodhiölomɛ -nu zë, 'ka mɛ -nu 'ö -Zlan -yö -an bɔ ka -dhë 'ka
-an zë -an -zuö -guö 'ka -sü 'ka ɓnɛ, -a -gwaa ɓya kë ɓplëëzë, 'ö 'ma- kë kö
'aan- ka ɓkpaakpa 'kuë- ɓnɛ -kɔ 'ö -tɔ mu 'dhö ö 'në -nu ɓkpaakpa -na 'ka
'kuë- ö gban ɓlöö bhë -a 'dhö! 'Kɛɛ kaa 'we -a -bha!
35 ɓDhɛ 'ö 'dhö, -Zlan -dho ö ɓkwaa' ka -bha 'kɔ -nu -wun -zü zlöö ö 'plɛ
'ka. 'Kɛɛ -yö kë ka 'yaan ɓnɛ kaa 'dho n yö gbɔ 'ö dho 'ö yöë yi 'ka -dho -a
pö -a 'ka ɓnɛɛ: ‹-Zlan -yö 'dhuë- 'kpɔ mɛ 'ö 'dhoë- nu -a 'tɔ 'gü -a -bha!› »

14

Yesu -yö 'yuamɛ do -dhɛ -bo

1 Zuifö -nu -bha ɓglooyi 'ka, Yesu -yö -da Falizi -mɛ -nu -gɔmɛ do -gɔ kɔɔ
kö -waan pë -bhö. Mɛ -nu 'wo -kë kɔɔ -an 'yan -yö to -a 'piö.
2 'Yö mɛ do 'ö -bhla ɓyua' -ya -kë, 'yö -kë Yesu 'dhiö mü.

3 'Ö Yesu -yö tɔnggɔmɛ -nu waa- Falizi -mɛ -nu 'wo -kë mü bhë -an ɖhɛɛ'
kpɔ 'ö- pö: «Kwa -bha tɔng -ya 'piö kö 'kwa mɛ -dhɛ bo ɖglooyi 'ka i, 'iin
ɖhë ɖɛ?»
4 'Kɛɛ -an 'dhi -yö -kun 'ö waa 'we -a -bha -waan -a -daa kë -a -gɔ. ɖDhɛ
ɖya kë 'dhö, Yesu -yö 'yuamɛ bhë -a -bha 'yua -bo 'ö- pö -a -dhë -yö 'dho.
5 ɖDhɛ ɖya kë 'dhö, 'yö- pö -an -dhë: «'Ö ɖya kë ɖnɛ ka ziën zö, mɛ do
-bha 'në 'iin -a -bha -du ɖya -püö -klɔng -glu 'gü ɖglooyi 'ka, yaa 'dho -a
gan mü ɖa?»
6 Mɛ gbɛ -kɔ yaa -mɔ -a -bha kö ɖdhɛɛ' 'yö- kpɔ bhë -yaan -a -daa kë -a
-gɔ.

-Kë 'wlaan- -ta -sü

7 ɖDhɛ ɖya kë 'dhö, mɛ -nu -wo -nu pë -bhö ɖdhia. Mɛ -nu 'wo -an ɖdhɔɔ
-kë 'wlaan- -ta bhë, -an -bha -yadhɛ -sɛɛbɔ 'sü -kɔ bhë, Yesu 'yan- -to -a 'piö.
'Yö- pö mɛ -nu 'wo -kë mü 'töüdhö bhë -an -dhë 'wun ɖzuan' 'ka ɖnɛɛ:
8 «Mɛ ɖya ü -dhɛ dhe 'sü 'wlaan- -ta, kö ɖkun 'ü dho 'ü -ya -yadhɛ -së
-bha, bhii ɖya kë ɖnɛ mɛ do 'bhaa 'ö- 'tɔ 'dhö -a -bha 'ö ɖzië' ü -ta, ɖwaa-
ɖdhɔɔ kë 'pö, ɖya nu
9 kö mɛ 'ö ka ɖdhɔɔ -kë bhë -ya pö ü -dhë: ‹-Bhö ɖluu'- 'ü 'go mɛ ɖnɛ -a
-gɔ -gbloo 'gü, -yö -ya mü, bhi -zë 'dho 'ü ɖyaannu zlöö -de!› ɖYa kë 'dhö
kö lë- ɖya 'kpɔ ü -ta.
10 ɖYa kë ɖnɛ ɖwa ü ɖdhɔɔ kë 'wlaan- -ta, -bhö 'dho 'ü -ya -yadhɛ mɛ 'ö
zlöö -a -bha. ɖYa kë ɖnɛ mɛ 'ö ü ɖdhɔɔ -kë bhë ɖya nu ɖyaa- pö ü -dhë: ‹N
'bha, -bhö nu dhuö 'nö 'ü -ya -yadhɛ -së -dhɛ -bha!› ɖYa kë 'dhö -yö -dho
kë ü ɖbhlë 'kpɔ -wun ɖva 'ka, mɛ -nu 'wo 'dhoë- kë ü 'piö pë -bhö -a -ta
ɖgba -ta bhë -an -dhë.
11 Bhii mɛ 'oo mɛ 'ö ö -de ɖluu', -yö -dho dho sia-; 'ö mɛ 'yö 'dhoë- ö -de
ɖyɔɔn sia-, 'ö dho ɖluu'- 'dhuu.»
12 'Go mü 'ö Yesu -ya pö mɛ mɛ ɖdhɔɔ -kë bhë -a -dhë: «'Bha mɛ -nu
ɖdhɔɔ kë kö 'kaan- pë -nu -bhö ka 'ko ɖbhaa, kö ɖkun 'ü ü 'bhamɛ -nu, ü
dheglu 'në gɔɔn- -nu, mɛ ka -nu 'ka -mɛɛzë -nu 'iin ü dɔmɛ ɖbhɔɔzë -nu
gbɛ ɖdhɔɔ -kë, bhii wo -de 'pö -wo -dho ü ɖdhɔɔ kë 'pö; ɖya kë 'dhö kö
'wun -së 'ü- -kë bhë ɖwa ü -bha -yɛ 'zü kë.
13 'Kɛɛ ü 'dhoë- mɛ ɖdhɔɔ kë ü bha 'wlaan- -ta, -bhö 'yenamɛ -nu, 'tɔsiömɛ
-nu, 'yënngtiimɛ -nu -an ɖdhɔɔ kë.
14 Ü ɖzuö' 'glu -dho dhi, bhii 'ö tɔɔ waa 'dho -mɔ -a -bha kö -waan ü -bha
-yɛ 'zü kë, 'kɛɛ ü -bha -yɛ 'zü -yö -dho kë yi 'ö mɛ -nu 'wo kpengdhö 'wo
dho goë ga 'gü bhë -a 'ka.»

'Wun ɖzuan' 'yö -gban 'wlaan- ɖva -bha
(Matiö 22.1-10)

15 ɖDhɛ 'ö 'wun -nu 'wo ɖnɛ ɖwa bhɔ -a ma -sü -bha, mɛ -nu 'wo -kë pë
-bhö ɖdhia bhë 'ö- mɛ do -ya pö Yesu -dhë: «'Gludhi -yö kë mɛ 'ö 'dhoë-
-bhöpë -bhö -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö 'gü bhë -a -gɔ!»
16 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Mɛ do -yö ö bha 'wlaan- ɖva -yi -da 'dhuu, 'yö
mɛ -nu ɖdhɔɔ -kë ɖva 'ka kö -waan nu -a -ta.
17 ɖDhɛ 'ö pë -bhö 'töng ɖya -lo, 'yö ö bha yuökëmɛ bɔ mɛ -nu 'yö -an
ɖdhɔɔ -kë bhë -an 'piö kö -ya pö -an -dhë: ‹N -gɔmɛ -ya -pö 'ka nu, bhii pë
'plɛ 'dhiö ɖya -mɔ 'kuë!›
18 'Ö mɛ 'ö -dhö 'yö- pö ɖnɛɛ: ‹-A -bha 'gën -mü, n 'ka nu gbɔ.› 'Ö- mɛ
-blɛɛzë -ya pö bɔmɛ bhë -a -dhë: ‹'Ma ma ɖbhlöödhɛ do 'dhɔ, a -dho dho
-wo mü ɖdhia, ɖbhɛa'- 'a- wo -a -dhë -yö 'dho ö 'dhiö!›

19 'Ö- mɛ do -ya pö 'zü: ‹'Ma ma -du 'gɔɔ- do 'dhɔ, a 'dho -na yuö kë -kɔ
-ga ̱dhia, -yö 'dho ö 'dhiö!›
20 'Ö mɛ do 'bhaa -ya pö 'zü: ‹A -go ma dhe 'sü ̱dhia 'piöklöözë ̱nɛ;
̱dhɛ -kë 'dhö n 'ka 'dho nu, -yö 'dho ö 'dhiö!›
21 'Ö bɔmɛ -yö -yɛ ö 'zü, 'yö nu -a -yɛ 'zü 'ka ö -gɔmɛ ̱dhia. 'Ö 'wun
-yö na -gɔmɛ -zuë, 'ö- pö ö bha yuökëmɛ bhë -a -dhë: ‹-Bhö 'dho 'siösiö
'dhɔɔkuëdhɛ -nu, plöö -kpinng 'piö -dhɛ -nu -bha, 'ü nu 'yenamɛ -nu,
'tɔsiömɛ -nu, 'yënngtiimɛ -nu -an 'ka!›
22 ̱Dhɛ 'ö 'töng 'bhe 'tee ̱ya ziö, 'ö- -bha yuökëmɛ -yö nu 'yö- pö -a -dhë:
‹N -Gɔmɛ, -wo 'ü- pö bhë, -a 'plɛ ̱ya kë, 'kɛɛ -yadhɛ 'bhaa -yö ̱tun -dhö.›
23 'Ö- -gɔmɛ -ya pö 'zü ö bha yuökëmɛ -dhë: ‹-Bhö 'yɛ ü 'zü, 'ü 'dho zian
-gbloo -nu 'piö, bhlö- -gbaa -nu 'gü; mɛ 'oo mɛ 'ü 'dhoë- -a yö, -bhö -gban
-a -bha ̱naazë 'ka -yö nu. -Yö -kë 'dhö kö -yadhɛ mɛ 'wo to bhë -waan pa.
24 A- -pö ka -dhë: Mɛ -nu 'a -an ̱dhɔɔ -kë 'dhiö bhë, -a mɛ gbɛ yaa 'dho
ma -bhöpë 'ö ̱nɛ -a -bhö gbɔ.› »

Së Yesu -ya pö ö bha ̱guë' -nu -dhë -wa kë
(Matiö 10.37-38)

25 Mɛ -gbaa ̱va -wo -kë -ziö Yesu 'piö ̱dhia. 'Yö Yesu -yö ̱dhië ö -zü 'yö-
pö -an -dhë:
26 «Mɛ 'ö nu n 'piö 'ö ̱ya ö dë 'dhö, ö dhe 'dhö, ö bɔɔ 'dhö, ö bha 'në -nu
'dhö, ö dheglu 'në gɔɔn- -nu, 'nëdhoo -nu 'dhö, ö -de -wun gia- 'dhö -an
-dhɔ kë -yaan ziö n -wun -ta, kö yaa 'dho kë ma ̱guë' 'ka.
27 Mɛ 'ö yaa ö bha -gaatalü 'sü, -yaan ziö n 'piö, kö yaa 'dho kë ma ̱guë'
'ka.
28 Bhii ̱ya kë ̱nɛ mɛ do -yö -dhö ka ziën, 'yö dho ö bha 'kɔ ̱va do dɔ,
-yö -dho ̱yaannu poo ̱kun 'yö ö -zo -ta -a ̱sɔnng' -yö 'ko 'dhiö -sü 'ka; 'ö
̱ya kë ̱nɛ ̱ya -dhɛ -ga -a 'gü 'sengdhö 'wëü- ̱ya kë -a -gɔ ̱va kö -yaan
yuö 'ö bhë -a 'dhiö 'to, 'ö- yuö zü dɔ.
29 'Yaa 'dhö -yö -dho 'kɔ zü ̱luu'-, 'ö- -kɔ yaa 'dho -mɔ -a -bha kö -yaan
-a böü- 'kplong ̱luu'-. ̱Ya kë 'dhö mɛ -nu -wo -dho wo 'dhi -sü -a 'gü 'wo-
pö:
30 ‹̱N n, gɔɔn- 'ö ̱nɛ 'kɔ 'ö- zü dɔ bhë -a -kɔ yaa -mɔ -a 'dhiö 'to -sü -bha
gbɔ!›
31 -Kɔ do bhë -a 'ka, -gludë -yö 'dhoë- dho -glu gɔn ̱dhia ö 'bha -gludë
'ka, -yö ̱yaannu 'yö ö -zo -ta kö -yö -dho -mɔ -a -bha kö waa- ö bha mɛ -lü
-vuu 'gɔɔ- do 'wo bhë -wo -dho -mɔ -a -bha kö 'waan- 'ko zë ö yaagümɛ 'ö
nu -na ö -gɔ 'pö mɛ -lü -vuu 'gɔɔ- ̱plɛ 'ka bhë -an 'ka -a -wun 'gü.
32 'Ö ̱ya kë ̱nɛ yaa 'dho -mɔ -a -bha, 'yö mɛ -nu bɔ -gludë mɛ 'ö nu -na
-a -gɔ bhë -a -dhë kö -yö ̱tun 'ma ̱gbiin; -yö kë 'dhö, kö 'yö dhidhe ̱mɛɛ'-
-a 'piö.»
33 'Ö Yesu -yö ö -wo -zuö -a -ta dhe -kë, 'ö- pö: «-Yö 'dhö -kɔ do bhë -a 'ka
'dhö: Mɛ gbɛ yaa 'dho kë -dhö ka ziën -yaan kë ma ̱guë' 'ka -a 'ke yaa ö
̱kwaa' pë -nu 'ö- -wun 'dho -a -gɔ 'gbee- -a -wun -zü.»

Kweezö 'ö- 'kun -pë gbɛ 'yaa 'dhö gbɔ
(Matiö 5.13; Maakö 9.50)

34 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «Kweezö -yö pë do -së 'ka, 'kɛɛ ̱ya kë ̱nɛ -a din
̱ya 'go -a -bha kö -aëdhɛ yaa 'dho kë -dhö kö -yö kë -së gbɔ.
35 Wo 'ka 'dho -a -pɛn sia- 'püë- wo poo kö -yaan kë pëdhipë 'ka, 'kɛɛ -a
̱zong' 'wo dho -a wo 'kpaan 'ka. -Ka ka 'to 'to, 'ö ̱ya kë ̱nɛ ka 'wun ma
-to -yö -dhö kö 'kaan- -a -gɛn dɔ!»

15

'Wun ɓzuan' 'ö -gban 'bhla 'yö ɓdhɔng -a -bha
(Matiö 18.12-14)

1 'Nii- ɓsɔnng' 'kun -mɛ -nu waa- mɛ -nu 'ö -an 'tɔ ɓya ɓsiö'-, -wo -yɔɔn
Yesu -bha kö 'waan- wo 'to 'to -a -wo -bha.
2 -Dhɛ bhë -a -bha Falizi -mɛ -nu waa- tɔnggɔmɛ -nu -wo 'wun ɓblɛɛ wo
-wo ɓlöö 'wo- pö: «Gɔɔn- 'ö ɓnɛ -yö 'wunyaakëmɛ -nu 'yi -kan, 'ö wo -nu
'wo pë -bhö wo 'ko ɓbhaa.»

3 'Ö Yesu -yö 'wun ɓblɛɛ -an -dhë 'wun ɓzuan' 'ka 'ö- pö:
4 «Mɛ do ɓya kë -dhö ka ziën 'ö 'bhla ɓkëng' do ɓya kë -a -gɔ, 'ö- do
ɓya ɓdhɔng -an ziën, yaa 'dho -a 'gɔɔ- 'sɛisië ö ga 'sɛisië 'wo bhë -an to -an
këdhɛ -bha -yaan 'dho -a do 'ö ɓdhɔng bhë -a ɓmɛɛ' ɓdhia -yaan 'dho -yaan
-a yö ɓa?
5 ɓYa kë ɓnɛ ɓyaa- yö, ɓzuögludhi -yö -kë -a -gɔ, ɓya kë 'dhö, 'ö 'bhla bhë
'yö -da ö -gban -ta,
6 'yö nuë ö -gɔ kɔɔ, 'yö ö 'bhamɛ -nu, ö dɔmɛ -nu ɓdhɔɔ -kë 'yö- pö -an
-dhë: ‹-Kwa ɓzuö' 'glu -yö dhi, bhii 'ö tɔɔ ma 'bhla 'ö ɓdhɔng bhë 'ma- yö!›
7 -Kɔ do bhë -a 'ka, a- -pö ka -dhë: ɓZuögludhi -yö -dho kë dhang- 'gü mɛ
do 'yö 'dhoë- go ö bha ɓsɔɔn yaa 'gü -a -bha 'ka 'ö -ziö mɛ -lü 'gɔɔ- 'sɛisië
ö ga 'sɛisië 'wo wo -de -sü kpengdhö 'ö 'waa wo -bha -kë -a 'gü -sü ɓdhië'
-Zlan 'piö bhë -an -ta!»

'Wëü- 'yö ɓdhɔng 'go mü 'ö yö

8 'Ö- pö: «'Go mü 'zü ɓya kë ɓnɛ dhebɔ do ɓya ö bha 'wëü- 'tama
'gɔɔ- do ɓwaannu, 'ö- do ɓya ɓdhɔng, -yö -dho ɓlabang dɔ 'yö -dhɛ -go
'kɔbhongtodhɛ -nu 'plɛ -bha 'ö- ɓmɛɛ ɓnaazë 'ka, 'yö dho 'ö- yö.
9 ɓYa kë ɓnɛ ɓyaa- yö, 'yö ö 'bhamɛ -nu, ö dɔmɛ -nu ɓdhɔɔ -kë 'ö- pö
-an -dhë: ‹Kwa ɓzuö' 'glu -yö dhi, bhii 'ö tɔɔ ma 'wëü- 'tama ga 'yö ɓdhɔng
bhë, 'ma- yö!›
10 -Kɔ do bhë -a 'ka, a- -pö ka -dhë: ɓZuögludhi -yö -dho kë -Zlan -bha
bɔmɛ -nu -gɔ, mɛ do 'kpaan 'yö 'dhoë- go ö bha ɓsɔɔn yaa -nu 'gü bhë -a
-wun 'gü!»

'Në dho 'sɛ 'piö

11 'Ö Yesu -ya pö 'zü -an -dhë: «Mɛ do -yö -kë -dhö, 'ö- -bha 'në -nu ɓplɛ
-wo -kë -dhö.
12 'Ö- 'teezë -ya pö ö dë -dhë: ‹N dë, pë -nu 'ü dho -a nu n -dhë 'dhiö
ɓzian' bhë, -bhö -an nu n -dhë ɓklöödhö!› 'ö -an dë -yö pë 'ö- -bha pë 'ka
bhë 'yö- -glu ö bha 'në -nu -peedë 'wo bhë -an 'ka.
13 ɓDhɛ 'töng pë 'bhle ɓya ziö, 'ö- 'teezë -yö ö bha pë -nu 'wo bhë 'yö -an
'plɛ sü, 'yö dho -a 'ka 'sɛgɔ ɓgbiin gbɛ 'gü. 'Sɛ bhë -a 'gü 'yö -ya ɓnaɔ 'ö bhë
-a 'gü ɓsiö' -sü -bha 'wun yaya -nu 'gü.
14 ɓDhɛ pë -nu 'wo- -gɔ ɓyaa- 'plɛ 'gü ɓsiö' 'töüdhö, 'ö din -yö -da 'sɛgɔ 'ö
bhë -a 'gü, 'ö pë -wun -saan -yö yö -a kë -sü -bha.
15 'Ö dho 'ö -da yuö 'gü 'sɛ bhë -a 'gü mi do 'piö, 'ö 'wo- bɔ ɓbhlöö- kö
-yaan -bhɔtii -nu -maa kë.
16 -Ya -dhɔ -kë -a 'ka kö -bhöpë -nu 'wo- nu -na -a 'ka -bhɔtii -nu ɓdhia
bhë kö -waan ö -bha nu, 'kɛɛ mɛ gbɛ 'yaa- nu -a -dhë.
17 ɓDhɛ -kë 'dhö, 'ö -ya ö -zo 'ta -sü -bha ö -de kë -kɔ -wun 'gü, 'yö- pö ö
ɓzuö' 'piö ɓnɛɛ: ‹-Bhöpë -yö n dë -bha yuökëmɛ -nu -gɔ ɓva, 'ö 'waa- 'plɛ
-bhö, 'ö ma 'pö 'a 'dhoë- ga din -dhë zö 'kpaan ɓnɛ!

18 A -dho dho n dë 'piö kö 'a- pö -a -dhë ɓnɛɛ: N dë, 'ma ɓsɔɔn yaa kë
-Zlan 'ka, 'go mü, 'ma- kë ü 'ka,
19 yaa n -ma 'kun gbɔ kö 'üën- n -dhɛ ü bha 'në, -bhö n 'sü zlöö ɓnɛ ü
bha yuökëmɛ do 'dhö!›
20 ɓDhɛ ɓya ö -zo 'ta 'dhö, 'ö ɓluu 'ö dho ö dë 'piö.
-Yö -to ɓgbiin, 'ö- dë -ya yö, 'ö- 'yena -yö -da -a 'gü, 'yö dho -a -gɔ zian-
-bla 'ka 'ö wü -a -bha -a 'kpeng mü -sü 'ka.
21 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö- gbö -ya pö -a -dhë: ‹N dë, 'ma ɓsɔɔn yaa kë -Zlan
'ka, 'go mü 'ma- kë ü 'ka, yaa n -ma 'kun gbɔ kö 'ü n -dhɛ ü bha 'në!›
22 'Yö- dë -ya -pö ö bha yuökëmɛ -nu -dhë: ‹-Kaa kë 'siösiö 'ka nu sɔ -së
do 'ka kö 'a- -da -a -bha, 'ka -vaaga do yö -a -kɔ -bha, 'ka -sakpa -nu yö -a
-gɛn -bha!
23 -Ka nu -du -gbɔng 'ö 'kwa- -to bhë -a 'ka, 'ka- zë, 'kwa 'wlaan- kë!
24 Bhii ma 'në 'ka- -ga -na ɓnɛ, -yö -kë ɓnɛ mɛ ɓya ga -a 'dhö, 'kɛɛ ɓya
'go ga 'gü; -yö -dhɔng 'kɛɛ 'ma- yö!› 'Ö ɓzuögludhi 'wlaan- zü -yö dɔ.
25 ɓDhɛ 'wo- kë -na 'dhö kö mɛ bhë -a -bha 'në -blɛɛzë -yö ɓbhlöö-. ɓDhɛ
'yö 'go -na ɓbhlöö-, 'ö ɓyɔɔn -na 'kɔ 'sɔɔ, 'ö 'tan bho -wo -nu, ɓtroo' -drinng
-nu ma.
26 'Ö yuökëmɛ do ɓdhɔɔ -kë, 'yö- ɓdhɛɛ' kpɔ pë 'wo- kë -na bhë -a -gɛn
'ka.
27 'Ö yuökëmɛ -ya -daa -kë -a -gɔ ɓnɛɛ: ‹Ü dheglu 'yö nu bhë, 'yö ü dë
-yö -du 'në -gbɔng 'ö 'kwa- -to bhë 'yö- zë, 'ö tɔɔ -yö ö gbö -yö -potaasü 'ka.›
28 'Ö 'wun -yö na -a gbö -blɛɛzë -zuë, 'yö- pö ö 'ka 'dho -da kɔɔ. 'Ö- dë
-yö yö plaan, 'yö ɓbhɛa -a -dhë kö -yö nu kɔɔ.
29 'Kɛɛ -a gbö -ya -pö -a -dhë: ‹-Bhö ü 'to 'to, -a -kwɛ ɓplëëzë 'ö ɓnɛ 'ö 'a
yuö kë -na ü 'dhiö, 'ö ü -wo -nu 'ü- pö n -dhë 'ö n 'ka- gbɛ 'to, 'ö ü 'ka -bho
'në do gia- nu n -dhë kö yië- n 'bhamɛ -nu 'yiën- 'wlaan- kë yi 'ko ɓbhaa -a
'ka,
30 'kɛɛ ɓya kë ü gbö 'ö nu, 'ö ü bha 'kɔɔpë -nu 'plɛ ɓsiö ɓsɔɔnkëdhe -nu
-bha 'töüdhö bhë -a -bha 'ka, 'ü -du -gbɔng 'ö 'kwa- -to bhë 'ü- zë -a -dhë!›
31 'Ö- dë -ya pö -a -dhë: ‹Ma 'në, bhi 'pö ü n 'piö zö -kplawo, 'ö pë -nu
'wo n -ma 'ka, 'ö- 'plɛ 'dhö ü bha pë 'ka.
32 'Kɛɛ kwa ɓdua' -mü kö 'kwa ɓzuögludhi 'wlaan- kë, 'go mü kwa ɓzuö'
'glu -yö dhi, bhii ü dheglu 'ü- -ga -na 'ö -kë ɓnɛ mɛ ɓya ga -a 'dhö bhë, ɓya
'go ga 'gü, -yö -dhɔng 'kɛɛ 'ma- yö!› »

16

-Zo -kë ɓnaɔpë 'piö -sü

1 Yesu -yö 'wun -blɛɛ 'ö -bha ɓguë' -nu -dhë 'wun ɓzuan' 'gü 'zü 'ö- pö: «ɓBhɔɔmɛ do -bha -zo -kë ɓnaɔpë 'piö -mɛ do -yö -kë -dhö. 'Ö mɛ -nu -wo
nu 'wo- -pö ɓbhɔɔmɛ -dhë: ‹Ü -bha -zo -kë ü -bha ɓnaɔpë 'piö -mɛ 'yö bhë
-yö ü -bha pë -nu ɓsiö' -na.›
2 'Yö- ɓdhɔɔ -kë 'ö- pö -a -dhë: ‹-Më -wun -nu 'a- ma -na ü 'piö ɓnɛɛ ɓɛ?
-Bhö pë -nu 'a- to ü -gɔ 'töüdhö bhë -kɔ 'ü- -kë -a 'ka -a 'kluën bho n -ma,
bhii ü 'ka 'dho kë 'yan -to ma ɓnaɔpë -bha -mɛ 'ka gbɔ.›
3 'Ö -zo -kë ɓnaɔpë 'piö -mɛ -ya pö ö -de ɓzuö' 'piö ɓnɛɛ: ‹N 'gü 'yaa 'gbee-
ɓduö kö 'aan- yuö -nu kë ɓbhlöödhɛ -nu -bha, 'ö pë -gba -dhɛ mɛ -nu -gɔ
-sü dho kë n -dhë lëzë ɓnɛɛ.
4 'Yö bhë! Pë 'a dho -a kë 'ö ɓya kë ɓnɛ ɓwa n bho ma -yadhɛ bhë -a -bha
kö mɛ -nu -waan wo -kɔ 'kpɔ n -gɔ 'ma- yö!›

5 'Ö mɛ -nu 'ö- -gɔmɛ -bha 'pë 'dho -a -bha, 'yö -an ̀dhɔɔ -kë do do; 'yö-
pö -a mɛ -blɛɛzë -dhë: ‹N -gɔmɛ -bha -më 'ö 'pë 'dho ü -bha -ɛ?›
6 'Ö- pö -a -dhë: ‹'Yɔn ̀baligo ̀këng' do.› 'Ö -zo -kë ̀naɔpë 'piö -mɛ -ya
pö -a -dhë: ‹'Pë 'yö ü -bha bhë -a 'sëëdhɛ 'ö ̀nɛ, -bhö ̀yaannu 'siösiö 'ü
'gɔɔ- 'sɔɔdhu -ya!›
7 'Go mü 'yö- pö -a mɛ do 'bhaa -dhë ̀nɛɛ: ‹Bhi -de 'pö, ü -bha -yö ̀dhë
̀ɛ?› 'Ö- pö -a -dhë: ‹'Blee- 'kaa ̀bhɔɔ' ̀këng' 'sɔɔdhu.› 'Ö -zo -kë ̀naɔpë
'piö -mɛ -ya pö -a -dhë 'pö: ‹Ü bha 'pë 'ü dho -a bho 'ö bhë -a 'sëëdhɛ 'ö
̀nɛ, -bhö ̀këng' -yiisië -ya!›
8 'Ö -zo -kë ̀naɔpë 'piö -mɛ 'ö ̀flüübhömɛ 'ka bhë, -a -gɔmɛ -yö yö -a 'tɔ
dhi -sü -bha -a -bha -kë -glengzë -sü -wun 'gü, bhii 'ö tɔɔ mɛ -nu 'waa -Zlan
dɔ bhë, -wo wo -bha 'wun -nu -yö 'ko 'dhiö këdhɛ -dɔ wo 'ko -nu ziën 'wo
̀zië' mɛ -nu 'wo -Zlan -bha 'ka -an -ta.»
9 'Ö Yesu -yö ö -wo -zuö -a -ta dhe -kë ̀nɛɛ: «Ma 'pö, a- -pö ka -dhë: -Ka
'bhadhɛ 'kun ̀bhɔɔpë -nu 'wo 'kpongtaa zö -an 'ka, -yö -kë 'dhö kö yi 'ö
dho yën -a 'ka ka -gɔ, kö -Zlan -yö ö -kɔ 'kpɔ ka -gɔ ̀toëpö -tosiadhe këdhɛ
-bha.
10 Mɛ 'ö -to ö -wo 'gü -mɛ 'ka 'wun pë 'sɛɛn- -nu 'gü, -yö -to ö -wo 'gü 'pö
'wun ̀vava -nu 'gü; 'ö mɛ 'yaa 'to ö -wo 'gü 'pö 'wun pë 'sɛɛn- -nu 'gü bhë,
'ö 'yaa 'to ö -wo 'gü 'pö 'wun ̀vava -nu 'gü.
11 'Ö ̀ya kë ̀nɛ kaa kë 'kpëdhö ̀naɔ -nu 'wo 'kpongtaa zö -a kë -kɔ -wun
'gü, dö 'yö dho -Zlan -bha ̀naɔ -nu giagia 'kluën bho ka -bha -ɛ?
12 'Ö ̀ya kë ̀nɛ kaa kë 'kpëdhö mɛ gbɛ -bha pë -nu -wun 'gü, -Zlan -yö
-dho pë 'ö- -ya ka -bha 'ka -a nu ka -dhë -kɔklë ̀ɛ?
13 Yuökëmɛ yaa 'dho -mɔ -a -bha kö -yö yuö kë -gɔmɛ ̀plɛ 'piö; -yö -dho
'yan ̀ziö' kë -a mɛ do 'ka, 'ö- mɛ do -dhɔ -ya -kë; -yö -dho to ö -wo 'gü mɛ
do -dhë, 'ö- 'yan -yö -ziö -a mɛ do 'gü. Mɛ gbɛ yaa 'dho -mɔ -a -bha kö -yö
-Zlan waa- ̀naɔ -an -dhɔ kpa 'kuë- do ö ̀zuö' 'gü.»

Yesu -bha 'wun -gwaa ̀plëëzë ̀blɛɛ' -sü
(Matiö 11.12-13; 5.31-32; Maakö 10.11-12)

14 ̀Dhɛ Yesu -wo bhë 'ö Falizi -mɛ -nu ̀waa- ma, 'wo ̀kaan -a -wo -bha,
bhii 'ö tɔɔ -wo -kë mɛ 'dönggö -dönggö -nu 'ka.
15 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka mɛ -nu 'wo wo -de sü 'wun kpengdhö kë
-mɛ 'ka -an 'ka mɛ -nu wö 'dhiö, 'kɛɛ kö -Zlan -yö ka ̀zuögüdhɛ -dɔ; bhii
pë 'ö mɛ -nu 'dho -a -ga -na ̀nɛ pë -wun 'gbeezë 'dhö bhë, -Zlan -ya -san
-zë.
16 'Töng 'ö -Zlan -yö tɔng nu -a 'ka Moizö -dhë bhë waa- -Zlan
-wodhiölomɛ -nu -bha mɛ ̀daan' -wo -yö -glɔɔ 'ö dho 'ö yöë Zan Batisö
-bha nu -yi -bha. 'Ö sü 'töng 'ö 'dhö bhë -a -bha, 'wuntaɔsë 'yö -gban -Zlan
-bha -gludëdhɛ -wun -bha -yö ̀blɛɛ' -sü 'gü; -a kë 'dhö -sü 'gü, mɛ 'ö -dhö
-ya këdhɛ ̀mɛɛ' -na 'gbee- 'ka kö -yö -da -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö 'ö bhë
-a 'gü.
17 'Kɛɛ dhang- waa- 'sɛ -an -bha ziö -sü -yö -dho kë 'pëëpë 'ö ̀zië' tɔng
'bin pë 'tee do -bha ziö -sü -ta.
18 Gɔɔn- 'oo gɔɔn- 'ö 'dhoë- ö bɔɔ kë, 'go mü -yaan dhe gbɛ 'sü kö ̀ya -da
dhe 'piö; 'ö gɔɔn- 'ö 'dhoë- dhebɔ 'ö- ̀gɔn -ya -kë -a sü ö bɔɔ 'ka kö ̀ya -da
dhe 'piö 'pö.»

'Wun ̀zuan' 'ö -gban ̀bhɔɔmɛ waa- Lazaa -an -bha

19 'Ö- pö: «̀Bhɔɔmɛ do -yö -kë -dhö, 'yö ̀ya kë 'ö ö dhu sɔ -sɛɛbɔ 'ka. 'Ö
yi 'saadhö -a 'ka, 'yö -kë ö bha 'gludhi kë ̀dhia 'wlaan- kë -sü 'ka -kplawo.

20 Gɔɔn- 'yenazë do 'wo- -dhɛ Lazaa 'ö bhüö -yö -kë -lo -sü 'ka -a kwi -dhɛ
'saadhö 'gü, -yö -kë wɔ ̱dhia 'pö ̱bhɔɔmɛ 'ö bhë -a -gɔ 'kɔ 'dhiö.
21 -Bhöpë 'peepee -nu ̱ya kë 'wo 'go -na ̱bhɔɔmɛ -gɔ pë -bhö -a -ta ̱gba
-ta, 'wo -püö -na sia- bhë ̱nɛ ̱ya kë 'yö- -bhö. 'Go mü gbɛn- -nu -wo -nu
'wo- -bha bhüögüdhɛ -nu pa.
22 'Yenamɛ 'ö bhë ̱dhɛ 'yö ga, -Zlan -bha bɔmɛ -nu -wa sü 'wo dho -a 'ka
Ablaamö 'piö dhang- 'gü. 'Ö ̱bhɔɔmɛ -de 'pö, 'yö ga 'wo- -bin.
23 ̱Bhɔɔmɛ 'klo -yö -kë bhɔ ̱dhia ̱glööbɔɔ, 'yö -dhɛ ̱ya -ga dhuö ̱zian',
'yö -dhɛ -ga 'ma ̱gbiin, 'yö Ablaamö yö kö Lazaa -ya 'piö.
24 'Yö -gbla 'gbee- 'ka ̱nɛɛ: ‹N dë Ablaamö, -bhö n 'yena yö, 'ü Lazaa bɔ
n -dhë kö -yö ö -kɔnëga zë 'yi 'ka -ya 'yɛ n nɛ- -bha kö -yaan n ̱zuötadhɛ
pë 'tee kë -saa, bhii n 'klo -yö bhɔ -sü 'gü 'siö 'gü zö yaa 'ka.›
25 'Ö Ablaamö -ya -pö -a -dhë: ‹Ma 'në, ü -zo -yö -büö ̱nɛ ü -bha -kë -a
'gü -sü 'ka 'kpongtaa, ü pë -sɛɛbɔ -nu -yö, 'kɛɛ Lazaa -bha 'ka 'yena -yö -kpɔ
-a -ta ̱va; 'kɛɛ ̱dɛɛ -yi 'ö ̱nɛ 'ö tɔɔ -a 'yënng ̱dhuë' -yi kö bhi 'pö, ü 'klo
-yö bhɔ -na.
26 'Go mü 'zü, 'ö -glu 'kpa 'dhi ̱va 'dho kwa ziën; mɛ 'ö dho go zö -yaan
nu ka 'piö 'yaa 'dhö, 'iin mɛ gbɛ yaa 'dho kë -dhö -yaan 'go ka 'piö 'ma
-yaan nu -dhɛ 'yi- -bha 'nö ̱nɛ -a -bha.›
27 'Ö ̱bhɔɔmɛ -ya pö: ‹̱Dhɛ 'ö 'dhö bhë, ̱bhɛa'- 'a- wo ü -dhë, n dë,
-bhö Lazaa bɔ n dë -gɔ kɔɔ
28 -dhɛ 'ö n dheglu 'në gɔɔn- 'sɔɔdhu -nu 'wo- -bha bhë -a 'gü, kö -yö -an
-zo -büö kö ̱kun 'wo dho nu -dhɛ 'ö n 'klo 'dho bhɔ -na -a -bha ̱nɛ -a
-bha.›
29 'Ö Ablaamö -ya pö -a -dhë: ‹Ü dheglu 'në gɔɔn- -nu 'wo 'ma bhë, -Zlan
-bha tɔng 'ö Moizö -ya nu waa- -Zlan -wodhiölomɛ -nu -bha 'sëëdhɛ -nu
-wo -an 'piö kö -waan -an -zo -büö; -wo wo 'to 'to -an -wo -bha!›
30 'Ö ̱bhɔɔmɛ -ya pö: ‹Yaa 'dho -mɔ, n dë Ablaamö, 'kɛɛ ̱ya kë ̱nɛ mɛ
do ̱ya 'go ̱glööbɔɔ zö ̱ya 'dho ̱ya -an yö, ̱ya kë 'dhö -wo -dho wo -bha
-kë -a 'gü -sü ̱dhië' -kwaa.›
31 'Kɛɛ Ablaamö -ya -pö -a -dhë: ‹'Ö ̱ya kë ̱nɛ waa wo 'to 'to Moizö waa-
-Zlan -wodhiölomɛ -nu -bha 'sëëdhɛ -wo -bha, 'ö mɛ do -yö go ̱glööbɔɔ 'ö
dho -an 'piö 'dhee, waa 'dho we -a -wo -bha.› »

17

-Ziö mɛ -bha 'wun ̱zaa' -sü -ta -sü
(Matiö 18.6-7, 21-22; Maakö 9.42)

1 Yesu -ya -pö ö bha ̱guë' -nu -dhë: «Pë 'yö dho kë mɛ 'bhee- -nu -da
̱sɔɔn yaa 'gü -pë 'ka, -yö -dho kë -kplawo, 'kɛɛ 'yena -wun -yö -dho kë mɛ
'ö dho bɔ -a -ta -a 'ka!
2 ̱Yö -së -a -bha 'ka kö -wo -guökpö ̱va do dun -a bhɔ -bha, -wa -zuö
'yoo ̱bhaa 'yö ̱zië' ma mɛ -nu 'wo ̱nɛ -a mɛ do -püö 'wun yaa 'gü -sü -ta.
3 -Ka ka -zo kë ka -de 'piö -së 'ka! ̱Ya kë ̱nɛ ü dheglu ̱ya 'wun yaa kë
ü 'ka, -bhö 'wun ̱blɛɛ'- -a -dhë -së 'ka. 'Ö ̱ya kë ̱nɛ ̱ya 'gën nu ü -dhë,
-bhö ziö -a -bha 'wun yaa -nu bhë -an -ta.
4 'Ö ̱ya kë ̱nɛ ̱ya 'wun yaa kë ü 'ka -gwaa 'slaplɛzë -dhɛkpaɔyi do 'ka,
'ö go mü -gwaa 'slaplɛzë ̱ya nu ̱yaa- pö ü -dhë: ‹Ü bha 'gën -mü›, -bhö
ziö -a -bha 'wun yaa -nu bhë -an -ta!»

-Zo -yö -Zlan -bha -sü

5 'Ö Yesu -bha bɔmɛ -nu -wa pö -a -dhë: «-Bhö yi -bha -zo -yö -Zlan -bha
-sü ̱taɔ' kë!»
6 'Ö Dëmɛ -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «'Kö kë ̱nɛ -zo -yö -Zlan -bha -sü
pë 'tee 'ö -kë ̱nɛ mutaadö ga 'dhö ̱ya kë ka -gɔ, ka -dho -a pö 'lü ̱va 'ö
̱nɛ -a -dhë: ‹'Lü ̱va dɔ ̱nɛ, -bhö wo 'ü 'dho 'ü -gban 'yoo ̱bhaa!›, -yö
-dho kë ka -wo 'ka.»

Pë 'ö yuökëmɛ dho -a kë

7 'Ö Yesu -ya pö 'zü ̱nɛɛ: «̱Ya kë ̱nɛ ka ziën mɛ do -bha yuökëmɛ ̱ya
kë -dhö, -yö -kë -dhɛyamɛ 'ka o, 'iin -tuëmaakëmɛ 'ka o, ̱ya kë ̱nɛ ̱ya
'go ̱bhlöö- ̱ya nu, -yö -dho -mɔ -a -bha 'yö- pö -a -dhë: ‹-Bhö nu 'siösiö
'ü pë -bhö› -a?
8 'Kɛɛ -abi', -yö -dho -a pö -a -dhë ̱zian' ̱nɛɛ: ‹-Bhö ma -bhöpë -yuö kë
'ü sɔ gbɛ 'sü 'ü- -da 'ü nu ma -bhöpë 'ka! ̱Ya kë ̱nɛ 'ma pë -bhö, 'ma 'yi
mü 'ma yën 'üën- ̱tun pë -bhö -na 'pö!›
9 Yaa 'dho yuö 'ö- nu ö bha yuökëmɛ -dhë 'ö- kë bhë -a zuö pö -a -wun
'gü, ̱sua -mü -a?
10 -Kɔ do bhë 'ö dho kaa ka -bha 'ka. ̱Ya kë ̱nɛ pë 'wo- pö 'ka- kë bhë,
'ka yën -a -bha, -kaa pö: ‹Yuökëmɛ 'kpaan -mü yi 'ka, pë yi -bha kö 'yiën-
-a kë 'yi- -kë bhë.› »

Yesu -yö ̱weemɛ 'gɔɔ- do -dhɛ -bo

11 ̱Dhɛ Yesu ̱ya -da zian -ta kö -yö 'dhoë- Zeluzalɛmë, -yö -bɔ Samali
-sɛ waa- Galile -sɛ -an ziën.
12 -Yö -kë -da pödhɛ do 'gü ̱dhia, 'ö ̱weemɛ 'gɔɔ- do -wo dɔ ̱gbiin 'wo-
yö,
13 'wo yö 'gbla -sü 'gü ̱nɛɛ: «Yesu, yi -Gɔmɛ, -bhö yi 'yena yö ̱ee!»
14 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka 'dho 'ka ka -de -zɔn slabhomɛ -nu -dhë!»
̱Dhɛ 'wo 'dho -na, 'ö -an 'plɛ -dhɛ -yö bo zian-.
15 ̱Dhɛ 'ö- mɛ do ̱yaa- yö ̱nɛ ö -dhɛ ̱ya bo, 'yö -yɛ ö 'zü 'ö nu -Zlan
zuö pö -sü 'ka ö -wo -ta dhuö 'gbee- 'ka,
16 'yö- -püö Yesu ̱gɛɛndhö 'yö -gblü 'sɛi -a zuö pö -sü 'ka. Mɛ 'ö 'dhö bhë
-yö -kë Samali mi 'ka.
17 'Ö Yesu -ya pö mɛ -nu 'wo -kë mü -an -dhë: «Mɛ 'gɔɔ- do 'wo bhë -an
'plɛ -dhɛ -yö -bo -kɛ, 'kɛɛ -a mɛ 'sɛisië 'wo to bhë, -wo më ̱ɛ?
18 -A mɛ gbɛ -zo yaa -büö giawo -yaan 'yɛ ö 'zü yaa nu -yaan -Zlan zuö
pö -a 'ke yaa kë -niagɔɔn 'ö ̱nɛ -a 'ka a?»
19 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö ̱luu'- 'ü 'dho, ü -bha
-zo -yö n -ma -sü ̱ya ü -dhɛ bo!»

-Zlan -bha -gludëdhɛ -bha nu -sü
(Matiö 24.23-28, 37-41)

20 Falizi -mɛ -nu -wo Yesu ̱dhɛɛ' -kpɔ 'wo- pö: «-Zlan -bha -gludëdhɛ -yö
-dho nu yi -mlë 'ka ɛ?» 'Yö- pö -an -dhë: «-Zlan -bha -gludëdhɛ -bha nu -sü
bhë 'yan -dɔ -a -bha -pë 'yaa -mü.
21 Waa 'dhoë- pö: ‹-Ka -dhɛ -ga, -yö zö!› 'iin ‹-yö -dhɛ 'ö -de -a 'gü!›, bhii
-kaa ̱dɔa' ̱nɛ -Zlan -bha -gludëdhɛ -yö ka ziën.»
22 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö ö bha ̱guë' -nu -dhë: «Yi do -yö
nu -na 'ö 'ka dho -a -dhɔ kë kö ma 'a Mɛgbö 'ka, 'ka ka 'yan dɔ n -ma 'zü
-dëüwo, 'kɛɛ ka 'ka 'dho n yö.
23 -Wo -dho -a pö ka -dhë: ‹-Ka -dhɛ -ga, -yö zö!› 'iin: ‹-ka -dhɛ -ga, -yö
-de!›, 'kɛɛ kö ̱kun 'ka 'dho, kö ̱kun 'ka ziö -an 'piö!

24 -Kɔ 'ö dha 'dhö 'yan bhɔ -na -a 'ka, 'ö- 'bhü 'dho yö -na dhang- -dhɛ
'saadhö 'gü bhë, -kɔ do bhë 'ö ma 'a Mɛgbö 'ka 'ö n nu -sü dho kaa.
25 'Kɛɛ 'dhiö ̱kun -yö n -ma kö n 'yënng -yö bhɔ ̱va; mɛ -nu 'wo ̱dɛɛ
̱nɛ -a 'gü -wo -dho n -zuö wo -kɔ 'yan ̱taa.
26 Pë 'ö -kë Noe -bha 'töng 'ka bhë, 'ö dho kë ma 'a Mɛgbö 'ka n nu -yi
'ka 'pö.
27 Mɛ -nu -wo -kë pë -bhö ̱dhia, müpë -nu mü ̱dhia, dhe -nu 'sü ̱dhia,
'go mü 'wo -kë wo -bha 'nëdhoo -nu -dɔ gwaan ̱dhia, 'ö dho 'ö yöë Noe
-bha -da 'yitagɔ ̱va 'gü -yi -bha; 'ö ̱dhɛ 'yi pa -sü ̱ya nu, 'ö -an 'plɛ 'gü
-yö ̱siö.
28 -Yö -dho kë 'zü ̱nɛ Lɔtö -bha 'töng 'dhö: Mɛ -nu -wo -kë pë -bhö ̱dhia,
'yi mü ̱dhia, pë -nu 'dhɔ ̱dhia, pë -nu 'dhɔɔ dɔ ̱dhia, pë -nu ta ̱dhia,
'iin 'kɔ -nu dɔ ̱dhia.
29 'Kɛɛ yi 'ö Lɔtö -yö go -a 'ka Sodɔmë, 'siö waa- blɔɔn -wo -go dhang- 'gü
'wo -lo -an -ta ̱nɛ dha -bha ban -sü 'dhö, 'ö -an 'plɛ 'gü- ̱siö.
30 -Kɔ do bhë 'yö dho kaa ma 'a Mɛgbö 'ka, ma nu -yi 'ka 'pö.
31 -A yi 'dhö bhë -a 'ka, mɛ 'ö 'dhoë- kë ö -gɔ 'kɔ tuö, yaa 'dho ̱yɔɔ'- -yaan
'dho kɔɔ ö bha pë -nu 'sü ̱dhia. -Kɔ do bhë -a 'ka 'ö mɛ 'ö 'dhoë- kë ö -gɔ
̱bhlöö- bhë, yaa 'dho yɛ ö 'zü -yaan nu ö -gɔ kɔɔ.
32 Ka -zo -yö -büö Lɔtö bɔɔ -wun 'ka!
33 Mɛ- 'piö kö -yö ö -de dha, yö 'ka 'dho -mɔ -a -bha; 'kɛɛ mɛ 'ö dhoë ö
̱kwaa' ö -bha -tosiadhe -zü, -yö -dho -a yö.
34 'Ö 'a- ̱blɛɛ ka -dhë ̱nɛɛ: -A gbeng 'ö 'dhö bhë -a 'ka, mɛ ̱plɛ -wo -dho
kë ̱sɛɛ' do -ta, -a mɛ do -yö -dho sü 'ö- mɛ do -yö to.
35 Dhebɔ ̱plɛ -wo -dho kë pë zɔn -dhiadhö, -a mɛ do -yö -dho sü 'ö- mɛ
do -yö to.
36 [Gɔɔn- -nu ̱plɛ -wo -dho kë ̱bhlöö-, -a mɛ do -yö -dho sü, 'ö- mɛ do
-yö to.]»
37 'Ö- -bha ̱guë' -nu -wa pö -a -dhë: «Yi Dëmɛ, -dhɛ -mlë 'ö pë -nu 'wo
̱nɛ 'wo dho kë -a -bha -ɛ?»
'Ö- -daa -kë -an -gɔ 'ö -pö: «-Dhɛ 'ö pë ̱glöö 'dhoë- kë -a -bha bhë, 'ö
'gblübhaa -nu dho dho wo 'kuë- -a -bha.»

18

'Wun ̱zuan' 'ö -gban ̱gɛandhe waa- zakanmɛ -an -bha

1 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, Yesu -yö 'wundankuëdhe do -kë -an -dhë 'wun ̱zuan'
'ka, -yö kë 'dhö kö -wo ̱bhɛa' -sü -wun 'kun 'gbee- 'iin kö ̱kun 'ö -an 'gü
-yö ga; 'ö- pö -an -dhë:
2 «Pödhɛ do 'gü, mɛ do 'ö -kë zakanmɛ 'ka 'ö 'yaa kë 'suö ̱dhia -Zlan -dhë
'iin 'yaa kë mɛ gbɛ ̱bhlë -ya ̱dhia, -yö -kë mü.
3 'Ö pödhɛ bhë -a 'gü, ̱gɛandhe do -yö -kë mü 'pö. 'Ö ̱ya kë 'yö nu -a
'piö -kplawo kö -yaan ö bha za 'kan 'ö- pö -a -dhë: ‹A- 'piö 'ü za 'kan yië-
n yaagümɛ -nu yi ziën.›
4 'Ö- wo 'dhö -kplawo, 'kɛɛ zakanmɛ 'ö bhë 'yaa- -daa kë -a -gɔ 'gbɛɛdhö;
'yö ̱dhɛ 'ö yö mü 'ö zakanmɛ bhë 'yö- pö ö ̱zuö' 'piö ̱nɛɛ: ‹'Wun gia- 'ka,
'maa 'suö -Zlan -dhë 'iin 'maa mɛ gbɛ ̱bhlë -ya,
5 'kɛɛ ̱dhɛ -kë ̱nɛ ̱gɛandhe 'ö ̱nɛ -yö n 'piö kë -na -kplawo ̱nɛ, a
-dho -a -bha za 'ö ̱nɛ -a kan, 'yaa 'dhö -yö -dho nu 'dhö -kplawo 'ö n -kë
'muamua.› »
6 'Ö Dëmɛ -ya pö 'zü ̱nɛɛ: «'Wun 'ö zakanmɛ yaa -ya ̱blɛɛ bhë ka- -ma!

7 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, mɛ -nu 'ö -Zlan -yö -an -ya ö -bha 'ka, ̀wa 'we -a 'piö
-kplawo bhë, yaa 'dho -an -bha pë -nu kë -an -dhë ̀nɛ -kɔ 'ö- 'ka kpengdhö
-a 'dhö -a? -Yö -dho -an -wo bho ö 'tou -kplawo ̀a?
8 A- -blɛɛ ka -dhë ̀nɛɛ: -Abi', -yö -dho -an -bha 'wun -nu kë kpengdhö
-an -dhë 'zodhö. 'Kɛɛ ma 'a Mɛgbö 'ka, n nu -yi 'ka, a -dho -zo -yö n -ma
-sü gia- do yö 'kpongtaa 'gbödhö ̀a?»

'Wun ̀zuan' 'yö -gban Falizi -mɛ -nu waa- 'nii- ̀sɔnng' 'kun -mɛ -an -bha

9 Mɛ -nu 'wo -kë mü bhë, -an mɛ 'bhaa -nu 'wo wo -de yö kpengdhö -Zlan
wö 'dhiö, 'wo ̀zië' mɛ -nu 'wo to -an -ta -wo -kë -an ziën mü 'pö, 'wo yö
-an -san zë -sü -bha. 'Ö Yesu -yö 'wun -gban -an -bha, ö- pö:
10 «Mɛ ̀plɛ -wo -kë -Zlan -gɔ kɔɔ ̀bhɛa' ̀dhia. -A mɛ do -yö -kë Falizi
-mɛ 'ka, 'ö- mɛ do -yö -kë 'nii- ̀sɔnng' 'kun -mɛ 'ka.
11 Falizi -mɛ -yö -dɔ -gɛan, 'ö ̀bhɛa ö ̀zuö' 'piö ̀nɛɛ: ‹Oo -Zlan, a ü zuö
-pö, kë n 'ka- wo ̀nɛ mɛ -nu 'wo to 'wo -kë ̀kwaanmɛ -nu, mɛ këwunyaazë
-nu, 'iin -dadhepiömɛ -nu -an 'dhö bhë -a -wun 'gü. A ü zuö -pö 'zü, kë n
'ka- wo ̀nɛ 'nii- ̀sɔnng' 'kun -mɛ 'ö ̀nɛ -a 'dhö bhë -a -wun 'gü.
12 A n -bɛn -to -dhɛkpaɔyi ̀plɛ 'ka 'dhɔɔgɔ do 'gü, 'go mü pë -nu 'wo n
-ma 'ka 'a- kë 'gɔɔ- do -naa -nu ü -dhë.›
13 'Ö 'nii- ̀sɔnng' 'kun -mɛ -de 'pö 'yö dɔ zian gbɛ 'ka, 'yaa ö wö
̀luu'- -dewo dhang- 'gü, 'yö ö -tong -ta -ma 'ö -pö: ‹Oo -Zlan, ma 'pö a
'wunyaakëmɛ 'ka, -bhö n 'yena yö!› »
14 'Ö Yesu -yö ö -wo -zuöatadhe -kë ̀nɛɛ: «A- -pö ka -dhë: Mɛ 'ö bhë
-Zlan -yö -ziö -a -bha këwun yaa -nu -ta -yaan ̀tun 'dho -na ö -gɔ kɔɔ, 'kɛɛ
Falizi -mɛ -bha 'ka, -a -bha këwun -yö -to -a -bha. Bhii 'ö tɔɔ mɛ 'yö ö -de
̀luu'-, -a -gɔ -yö -dho dho sia-, 'ö mɛ 'yö ö -de 'dho sia-, 'ö- -gɔ dho ̀luu'-.»

Yesu -yö 'dhuë- -kpɔ 'në 'sɛɛn- -nu -bha
(Matiö 19.13-15; Maakö 10.13-16)

15 Mɛ -nu -wo -nu 'në 'sɛɛn- -nu 'ka Yesu ̀dhia kö -yaan 'dhuë- 'kpɔ -an
-bha. ̀Dhɛ Yesu -bha ̀guë' -nu ̀wa -an yö, 'wo yö 'wun -blɛɛ -an 'ka -sü
'gü.
16 'Ö Yesu -ya -pö ö bha ̀guë' -nu -dhë: «-Ka ka ̀kwaa' -an -zü, -wo nu
n 'piö! Kö ̀kun 'ka -an -kë! Bhii 'ö tɔɔ mɛ -nu 'wo wo -de -kë 'tee ̀nɛ 'në
'sɛɛn- -nu 'wo ̀nɛ -an 'dhö, -wo -dho -da -Zlan -bha -gludëdhɛ 'gü.
17 A- -blɛɛ ka -dhë 'wun gia- 'ka: Mɛ 'ö yaa 'we -Zlan -wun -bha ö -de
-kë 'tee -sü 'ka ̀nɛ 'në 'sɛɛn- -nu 'wo ̀nɛ -an 'dhö, yaa 'dho -da -Zlan -bha
-gludëdhɛ 'gü.»

'Wun 'ö -gban gɔɔn- ̀bhɔɔzë -bha -a ̀blɛɛ'- 'ö Yesu -ya wo
(Matiö 19.16-30; Maakö 10.17-31)

18 Zuifö -nu ̀kɔɔnmɛ do -yö Yesu ̀dhɛɛ' -kpɔ 'ö- pö: «N -Gɔmɛ
këwunsëëzë, a -dho -a kë ̀dhë kö 'a ̀toëpö -kë -a 'gü -sü yö ̀e?»
19 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Më 'yö -kë 'ü n -dhɛ këwun -së -mɛ -ɛ? Mɛ
gbɛ këwun 'yaa -së -a 'ke yaa kë -Zlan dosɛn 'ka.
20 Tɔng -nu 'wo ̀bɛɛn' -sü 'ka 'wo ̀nɛ: *Kö ̀kun 'ü -da dhe 'piö; kö ̀kun
'ü mɛ gbɛ -bha gɔɔn- ̀mɛɛ; kö ̀kun 'ü mɛ zë; kö ̀kun 'ü ̀kwaan; kö ̀kun
'ü ̀sua -kë mɛ gbɛ -gɔ; -bhö ü dë waa- ü dhe -an ̀bhlë 'kpɔ,* ü -an -dɔ -a?»
21 'Ö gɔɔn- bhë 'ö- -daa -kë 'ö- pö: «Tɔng -nu 'wo bhë 'ö sü n 'tee 'gü -bha
a -an 'plɛ -kun.»
22 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë ̀nɛɛ: «Pë do 'bhaa -wun -yö ̀tun ü -bha: -Bhö
ü -gɔ pë -nu 'plɛ 'dhɔɔ dɔ 'ü- 'wëü- -nu bhë 'ü- -glu 'fɛɛmɛ -nu 'ka; 'go mü
'ü nu 'ü ziö n 'piö! ̀Ya kë 'dhö ü -dho ̀bhɔɔpë -nu yö dhang- 'gü.»

23 'Kɛɛ gɔɔn- 'ö bhë, ̱dhɛ -wo 'ö ̱nɛ ̱yaa- ma, 'ö- wö -yö ̱siö, bhii 'ö
tɔɔ -yö -kë ̱bhɔɔmɛ ̱va 'ka.
24 ̱Dhɛ 'ö Yesu ̱yaa- yö ̱nɛ gɔɔn- 'ö bhë -a wöödhɛ ̱ya ̱siö'-, 'yö- pö:
«-Yö 'gbee- ̱bhɔɔmɛ -nu -bha 'ka kö -waan -da -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö
'gü.
25 -Yö 'pëëpë -yɔɔnmia -bha 'ka kö -yaan bɔ miiga 'dhi 'gü 'ö ̱zië'
̱bhɔɔmɛ -bha -da -Zlan -bha -gludëdhɛ 'gü -sü -ta.»
26 'Yö mɛ -nu 'wo -kë wo 'to 'to ̱dhia bhë 'wo- pö: «̱Ya kë 'dhö kö dö 'yö
dho dha -a 'gü 'sa?»
27 Yesu -ya -daa -kë 'ö- pö: «Pë 'ö mɛ -kɔ yaa -mɔ -a -bha bhë, -Zlan -kɔ
-yö -mɔa.»
28 'Ö Piɛɛ -ya pö ̱nɛɛ: «-Dhɛ -ga, yi yi -bha pë -nu 'plɛ -to 'yi ziö ü 'piö!»
29 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë ̱nɛɛ: «A- -blɛɛ ka -dhë 'wun gia- 'ka: Mɛ ̱ya
ö bha 'kɔ 'dhö 'ïïn ö bha dhebɔ, ö 'zlaa- -nu, ö -mɛ -nu, ö bha 'në -nu 'to
-Zlan -bha -gludëdhɛ -wun 'gü,
30 -yö -dho -a ̱truën ̱va yö 'töng 'ö ̱nɛ -a 'gü, 'go mü 'yö dho ̱toëpö
-kë -a 'gü -sü yö -dhɛ ̱kpaɔ ̱dhia' -bha.»

Yesu -yö ö -bha ga -sü waa- ö -go ga 'gü -sü -wun ̱blɛɛ -gwaa kë -yaaga -naa wo
(Matiö 20.17-19; Maakö 10.32-34)

31 Yesu -yö ö bha ̱guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga ̱plɛ 'wo bhë -an -sü ö 'piö 'ö-
pö -an -dhë: «Kwa -da -sü -mü Zeluzalɛmë kö pë 'ö -Zlan -wodhiölomɛ -nu
-wa ̱bɛɛn ma 'a Mɛgbö 'ka n -wun 'gü bhë, -a 'dhiö -yaan -mɔ 'kuë.
32 -Wo -dho n dɔ mɛ -nu 'waa -Zlan dɔ -an kwɛɛ, 'wo 'yee to n -ma, 'wo
'si bho n -gɔ, 'wo wo 'dhee -nu bho n -ma,
33 -wo -dho n -ma -klaa 'ka, 'go mü 'wo n zë; 'ö- -dhɛkpaɔyi kë -yaaga
-naa bhë 'a go -a 'ka ga 'gü.»
34 'Kɛɛ -a -bha ̱guë' -nu waa- -gɛn gia- dɔ; bhii -yö -kë -bin -sü 'ka -an
-gɔ, 'go mü 'ö 'wun 'ö Yesu -ya ̱blɛɛ bhë waa- -gɛn 'zü dɔ.

Yesu -yö 'yënngtiimɛ do -dhɛ -bo
(Matiö 20.29-34; Maakö 10.46-52)

35 -Wo -kë ̱yɔɔn ̱dhia Zeliko -dhɛ 'sɔɔ. 'Yënngtiimɛ do 'ö -kë -gba -dhɛ
mɛ -nu -gɔ ̱dhia, -yö -kë ̱yaannu ̱dhia zian 'sɔɔ.
36 ̱Dhɛ 'ö mɛ -gbaa -nu 'dho ziö -na, 'yö -an ̱dhɛɛ' kpɔ -an ziö -gɛn 'ka.
37 'Wo- pö -a -dhë: «Yesu 'go Nazalɛtë ̱nɛ 'ö nu -na bhë.»
38 'Yö -gbla 'gbee- 'ka ̱nɛɛ: «Yesu Davidö gbö, -bhö n 'yena yö ̱ee!»
39 'Ö mɛ -nu 'wo -kë 'ta ̱dhia Yesu 'dhiö bhë 'wo 'wun ̱blɛɛ -a 'ka -a pö
-sü 'ka- -dhë -yö ö 'dhi yö 'kuë-, 'kɛɛ -yö -gbla 'zü 'gbee- 'ka ̱nɛɛ: «Davidö
gbö, -bhö n 'yena yö ̱ee!»
40 'Ö Yesu -yö ̱gbaannu 'ö- -pö -an -dhë -wo nu -a 'ka ö ̱dhia. ̱Dhɛ 'ö
'yënngtiimɛ 'ö bhë ̱ya nu -a 'sɔɔ, 'ö Yesu -ya ̱dhɛɛ' kpɔ 'ö- pö:
41 «-Më 'ü- 'piö kö 'a- kë ü -dhë -ɛ?»

'Ö 'yënngtiimɛ -ya pö -a -dhë: «N Dëmɛ, a- 'piö kö n 'yan -yö -dhɛ yö 'zü
-dëüwo.»
42 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü 'yan 'dhi -yö 'po! Ü -bha -zo -yö n -ma -sü
̱ya ü -dhɛ bo!»
43 -Dhɛ do bhë -a 'gü, 'ö- 'yan -yö -po, 'ö -dhɛ yö, 'yö -ziö Yesu 'piö -Zlan
'tɔ kë ̱va -sü 'ka. ̱Dhɛ 'ö mɛ -gbaa -nu -de 'pö 'wun 'ö ̱nɛ ̱waa- yö, 'wo
yö -Zlan zuö pö -sü 'gü.

19

Zase -yö -kpën Yesu -bha

1 ʼDhɛ 'ö Yesu ʼya -da Zeliko plöö, -yö -kë ziö -sü 'gü,
2 gɔɔn- ʼbhɔɔzë do 'wo- -dhɛ Zase 'yö -kë 'nii- ʼsɔnng' 'kun -mɛ -nu -gɔmɛ
'ka bhë 'yö -kë mü.
3 'Yö- këdhɛ ʼmɛɛ kö mɛ 'ö Yesu 'ka 'yaan- -a dɔ. 'Kɛɛ ʼdhɛ 'ö kë ʼnɛ -yö
-kë ʼklöö', yaa 'dho Yesu yö mɛ -gbaa -nu 'wo bhë -an -dhë bhë,
4 'Ö -bla sü 'ö dho -an 'dhiö 'ö -da 'lü do tuö, kö ʼya kë ʼnɛ Yesu -yö ziö
-na -dhɛ bhë -a -bha kö 'yaan- -a yö.
5 ʼDhɛ Yesu ʼya -lo -dhɛ bhë -a ʼtɛi' 'ka, 'yö ö 'yan ʼluu 'ö- pö Zase -dhë:
«-Bhö ʼyɔɔ'- 'siösiö, Zase, ʼdɛɛ tɔɔ ʼdɛɛ, a -dho dho ü -gɔ kɔɔ!»
6 'Ö Zase -yö ʼyɔɔ -bla 'ka, 'yö- -nia kun ʼzuögludhi 'ka ö -gɔ kɔɔ.
7 Mɛ -nu 'wo -kë mü -wo 'wun -blɛɛ wo -wo ʼlöö 'wo- pö: «Gɔɔn- 'ö ʼnɛ
ʼya 'dho ʼya wɔ 'wunyaakëmɛ -gɔ kɔɔ!»
8 'Ö Zase -yö ʼluu 'ö- pö Dëmɛ -dhë: «N -Gɔmɛ, -bhö ü 'to 'to 'dhɛ! A -dho
ma pë -nu 'wo n -gɔ, -a -kɔ 'pian do nu 'fɛɛmɛ -nu -dhë, 'go mü 'ö ʼya kë
ʼnɛ mɛ -yö -dhö 'a pë kun -a -gɔ ʼflüü 'ka, 'a dho -a -bha -yɛ 'zü kë -gwaa
-yiisië -zë.»
9 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Dha -sü ʼya -da ü -gɔ kɔɔ ʼdɛɛ bhii 'ö tɔɔ ü
Ablaamö ʼsuu'- -ta -mɛ do 'ka 'pö.
10 Bhii ma 'a Mɛgbö 'ka, a -nu mɛ -nu 'ö -an nii ʼya dɔ 'gü ʼsiö' -zian -ta
-an ʼmɛɛ' ʼdhia kö 'a -an dha.»

'Wun ʼzuan' 'yö -gban 'sënng 'tama -nu -bha
(Matiö 25.14-30)

11 Yesu -yö 'wun -blɛɛ 'wun ʼzuan' 'ka mɛ -nu 'wo go 'wun 'ö- ʼblɛɛ bhë
-a ma ʼdhia bhë -an -dhë. ʼDhɛ 'ö -kë ʼnɛ kö ʼya ʼyɔɔn Zeluzalɛmë -dhɛ
'sɔɔ bhë, -yö -kë -an -zo 'piö ʼnɛ -Zlan -bha -gludëdhɛ -dhö to mü 'ö -lo wo
-ta ʼklöödhö.
12 'Kɛɛ pë 'yö- pö ʼga ʼnɛ: «-Gludë ʼsuu'- -ta do 'gü -mɛ -yö -dho 'sɛ do
ʼgbiin 'gü kö -waan -a kë -gludë 'ka. ʼYa kë 'dhö kö -yaan 'yɛ ö -zü -yaan
nu ö -gɔ 'sɛ 'gü.
13 -A kë -sü 'ka kö -yaan 'dho, -yö ö bha yuökëmɛ -nu 'gɔɔ- do ʼdhɔɔ -kë,
'yö mɛ 'ö -dhö 'ö 'sënng 'wëü- 'tama ga do do nu -a -dhë -a -pö -an -dhë -sü
'ka ʼnɛɛ: ‹-Ka pë -nu 'dhɔ 'ka -an 'dhɔɔ dɔ 'wëü- 'a- nu ka -dhë bhë -a 'ka
-yö 'dho -yö yöë n nu -yi -bha!›
14 'Kɛɛ -a -bha 'sɛgümɛ -nu -wa -san -zë, 'ö 'wo wo -bha bɔmɛ -nu bɔ -a
'piö kö -waan -a pö -a -dhë ʼnɛɛ 'waa- 'piö kö -yö kë -gludë 'ka wo -gɔ 'dhiö.
15 ʼDhɛ 'ö ʼya 'yɛ ö 'zü ʼya nu kö ʼwaa- -ya -gludë 'ka ö -gɔ 'sɛ 'gü, 'yö ö
bha yuökëmɛ -nu 'ö 'wëü- nu -an -dhë bhë -an ʼdhɔɔ -kë kö mɛ 'ö -dhö pë
'yö- yö -yaan -a -zɔn.
16 'Ö mɛ -blɛɛzë -yö nu 'ö- pö: ‹N -Gɔmɛ, 'sënng 'tama 'gɔɔ- do 'a- yö, -a
mɛ 'ü- nu n -dhë bhë -a -yö -a 'piö 'ka.›
17 'Ö -gludë -ya pö -a -dhë: ‹ʼYö -së, ma yuökëmɛ këwunsëëzë. ʼDhɛ -kë
ʼnɛ -wa -mɔa 'wo wo -zo tën ü -dhë pë -nu 'ö -an 'tɔ 'gian 'yaa -an -bha -an
'gü bhë, a -dho ü -ya pödhɛ 'gɔɔ- do ʼkɔɔnmɛ 'ka.›
18 'Ö yuökëmɛ kë ʼplɛ -naa -yö nu 'ö- pö: ‹N -Gɔmɛ, 'sënng 'tama 'sɔɔdhu
'a- yö -a mɛ 'ü- nu n -dhë bhë -a -yö -a 'piö 'ka.›
19 'Ö -gludë -ya pö -a -dhë: ‹Bhi -de 'pö, a -dho ü -ya pödhɛ 'sɔɔdhu
ʼkɔɔnmɛ 'ka.›

20 'Ö- -bha yuökëmɛ do 'bhaa -yö nu 'ö- pö: ‹N -Gɔmɛ, ü bha 'sënng
'wëüga bhë 'ö ɲnɛ; a- -bin -ta wöödhö -sɔ 'gü,
21 bhii a -suö ü -dhë, 'ö tɔɔ ü gɔɔn- 'dhiözë 'ka, pë 'ö ü 'ka- ɲwaannu ü
-de ɲkwaa' 'ü- -sü, 'ö pë 'ö ü 'ka- ta ü -de ɲkwaa' 'ü- kan.›
22 'Ö -gludë -ya pö -a -dhë: ‹Yuökëmɛ yaa, ü -de -wo 'ü- pö bhë 'a dho ü
-bha za kan -a -bha; bhi gia- ü- ɲtɛi' dɔ ɲnɛ a mɛ 'dhiözë 'ka, 'ö pë 'yaa n
-ma 'ka, 'a- sü, 'iin pë 'ö n 'ka- ta n -de ɲkwaa', 'a- -kan!
23 ɲDhɛ 'ö 'dhö ɲnɛ, -më -kë ü 'ka dho ma 'wëüga bhë -a 'ka ü 'ka- -da
'wëükɔ 'gü kö n nu -yi 'ka ma gia- 'aan- -a bho mü n -de ɲkwaa' kö n ɲtruën
-yaan kë -dhö -e?›
24 ɲDhɛ -kë 'dhö 'ö -gludë -ya pö mɛ -nu 'wo -kë mü -an -dhë: ‹'Sënng
'wëüga do 'yö- -gɔ bhë, -kaa 'kun -a -gɔ 'ka- nu mɛ 'ö 'sënng ga 'gɔɔ- do
'dhö -a -gɔ bhë -a -dhë!›
25 'Wo- pö: ‹Yi -Gɔmɛ, mɛ 'ö bhë -a 'gɔɔ- do ɲya nu -a -dhë 'saadhö!›
26 'Ö -gludë -ya pö: ‹A- -pö ka -dhë mɛ 'ö pë 'dhoë- -gɔ, -a -taɔ -dho kë;
'kɛɛ mɛ 'ö pë 'yaa- -gɔ ɲva, -a 'bhe 'tee -de 'ö bhë -yö -dho kun -a -gɔ.
27 'Ö go mü, -ka mɛ -nu 'wo n yaagümɛ 'ka 'ö waa 'we -a -bha kö a -kë
wo -bha -gludë 'ka bhë, -ka nu -an 'ka 'ka -an zë n 'dhiö zö!› »

Yesu -yö -da Zeluzalɛmë
(Matiö 21.1-11; Maakö 11.1-11; Zan 12.12-19)

28 ɲDhɛ Yesu ɲya yën 'wun ɲblɛɛ' -sü -bha 'dhö, 'ö zian 'ö dho Zeluzalɛmë
'yö -da -a -ta.
29 ɲDhɛ 'ö ɲyɔɔn -na Betefaze -dhɛ waa- Betani -dhɛ, 'ö -tɔn 'ö mü 'wo-
-dhɛ Olivie -tɔn bhë -a 'sɔɔ, 'yö ö bha ɲguë' ɲplɛ bɔ ö 'dhiö,
30 'Ö- pö -an -dhë: «-Ka 'dho pödhɛ 'ö kwa 'sian 'piö zö ɲnɛ -a 'gü. 'Ka -lo
ɲsia, ka -dho ɲsoofang 'në do 'ö mɛ gbɛ yaa -ya -a ɲtaa do ɲkun -a yö kö
-yö -klu -sü 'ka, -kaa 'po 'ka nu -a 'ka!
31 'Ö ɲya kë ɲnɛ mɛ 'bhaa ɲya ka ɲdhɛɛ' 'kpɔ ɲsia ɲnɛɛ: ‹-Më -kë 'ka- po
ɲe?›, -kaa pö -a -dhë: ‹Yi Dëmɛ -bha -wun -ya -bha›.»
32 'Yö bɔmɛ -nu -wo -dho; 'ö pë -nu 'wo bhë 'wo- yö ɲnɛ -kɔ -de gia- 'ö
Yesu -ya ɲblɛɛ -a 'ka -an -dhë bhë -a 'dhö.
33 -Wo -to ɲsoofang 'në bhë -a 'po ɲdhia, 'ö- dëmɛ -nu -wa pö: «-Më -kë
'ka ɲsoofang 'në bhë 'ka- po ɲe?»
34 'Wo- pö -an -dhë: «Yi Dëmɛ -bha -wun -ya -bha.»
35 'Ö 'wo nu ɲsoofang 'në bhë -a 'ka Yesu ɲdhia, 'ö 'wo wo -bha gblang
-nu -po -a ɲtaa, 'ö 'wo Yesu sü 'wo- -yaa ɲtaa.
36 -Yö -kë 'dho ɲdhia, 'ö mɛ -nu -wo wo -bha gblang -kpɔ zian -gblooga
-ta -a 'dhiö.
37 ɲDhɛ 'ö ɲguë' -nu -gbaa bhë 'wo ɲyɔɔn -na Zeluzalɛmë plöödhɛ 'sɔɔ,
zian 'yö ɲyɔɔ Olivie -tɔn 'piö ɲzian' -a 'ka bhë, 'yö ɲzuögludhi -yö -an pa;
'yö 'wo yö 'gɛi kë -sü 'gü -Zlan 'tɔ 'saa -blü -sü 'ka 'gbee- 'ka -dhidhaapë -nu
'yö -an -kë 'wo- yö bhë -an -wun 'gü,
38 'wo- pö: «Kwaa- 'yoo -mü! Kwaa- 'yoo -mü! 'Dhuë- -yö 'kpɔ -gludë 'ö
nu Dëmɛ 'tɔ 'gü -a -bha, ɲzuöyagluu -yö kë dhang- 'gü, 'go mü -Zlan 'tɔ- kë
ɲva!»
39 'Ö Falizi -mɛ 'bhaa -nu 'wo -kë mɛ -gbaa -nu 'wo -kë mü -an ziën bhë,
'wo- pö Yesu -dhë: «Yi -Gɔmɛ, -bhöë pö ü bha ɲguë' -nu -dhë -wo wo 'dhi
yö 'kuë- -ɛ!»
40 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë: ɲWa wo 'dhi -yö 'kuë- ɲsia,
-guö -nu -wo -dho gbla!»

Yesu -yö 'gbo -bɔ Zeluzalɛmë -dhɛ -wun 'gü

41 ̱Dhɛ 'ö Yesu ̱ya ̱yɔɔn pödhɛ 'sɔɔ, 'ö ̱ya ö 'yan -da pö- -ta 'ö yö 'gbo
bɔ -sü 'gü Zeluzalɛmë -wun 'gü,
42 'Ö- pö: «'Ö ̱ya kë ̱nɛ dɔ 'ö 'kwa- wo ̱dɛɛ ̱nɛ, pë 'yö dho ü gbaa
̱zuöyagluu 'ka ü- -dɔ -bezë, kö ̱yö -së ̱dhɛɛ, 'kɛɛ yö ̱ga ̱ya -bin ü -gɔ
bhë,
43 bhii yi -nu -wo -dho nu ü -bha 'ka, ü yaagümɛ -nu -wo -dho ̱nië' ü
-zü, 'wo pë -nu dɔ 'kuëdhö -waan bɔ böü- 'kplong -zü; -wo -dho sɔ ü -ta 'ö
'wo ü -nêng zian 'saadhö 'ka.
44 Bhi 'dhö, ü 'gü -mɛ -nu 'dhö, -wo -dho ka 'gü ̱siö'- 'fɛfɛdhö, -guö gbɛ
yaa 'dho to ö 'bha -guö -ta zö. Bhii 'töng 'ö -Zlan -yö nuë ü -dhë bhë ü 'ka-
dɔ!»

Yesu -yö 'dhɔɔdɔmɛ -nu -kë -Zlan -gɔ kɔɔ
(Matiö 21.12-17; Maakö 11.15-19; Zan 2.13-22)

45 Yesu -yö -da -Zlan -gɔ kɔɔ, 'ö yö 'dhɔɔdɔmɛ -nu 'wo -kë mü -an kë -sü
'gü
46 -a pö -sü 'ka ̱nɛɛ: «Pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -ya
pö: *Ma 'kɔ -yö -dho kë -bhɛa -a 'gü -kɔ 'ka,* 'kɛɛ ka 'pö, 'ka- -kë ka -bha
̱kwaanpë -bin -a 'gü -guö ̱duudhɛ 'ka!»
47 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, Yesu -yö -ya mɛ -nu ̱daan' -sü -bha -dhɛkpaɔyi
'saadhö 'ka -Zlan -gɔ kɔɔ. Slabhomɛ -gɔmɛ -nu, Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ
-nu waa- mɛtɔzë -nu ̱ya kë, -wa këdhɛ -mɛɛ kö 'waan- Yesu zë,
48 'kɛɛ -a kë -kɔ 'wo dho -a kaa waa- dɔ, bhii 'ö tɔɔ mɛ -nu 'saadhö -wo
wo 'to -to Yesu -wo -bha kpinngdhö wo -zo -kë -a 'piö -sü 'ka.

20

Yesu -bha -wogbiindhɛ 'godhɛ
(Matiö 21.23-27; Maakö 11.27-33)

1 -Dhɛkpaɔyi do 'ka Yesu -yö -kë mɛ -nu ̱daan' ̱dhia -Zlan -gɔ kɔɔ
'wuntaɔsë ̱blɛɛ' -sü 'gü. 'Yö slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu, Zuifö -nu -bha
tɔnggɔmɛ -nu waa- mɛ ziizii -nu -wo -nu,
2 'wo- pö -a -dhë: «Pë -nu 'ü- kë -na ̱nɛ, dö 'ö- pö ü -dhë 'ü- kë ̱ɛ?»
3 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Ma -de 'pö, a -dho ̱dhɛɛ' do kpɔ
ka -gɔ:
4 Dö 'ö Zan bɔ kö -yaan mɛ bɔ yiö ̱e? -Zlan -mü -i, 'iin mɛ -nu -mü -i?»
5 'Kɛɛ -wo -yö 'wun ̱blɛɛ' -sü 'gü wo 'ko -dhë 'wo- pö: «'Kwa- -daa kë
̱sia ̱nɛ -Zlan 'yö- bɔ, -yö -dhoë pö kwa -dhë -më -kë kwaa- -wo -dhɛ 'wun
gia- -ɛ?
6 'Iin 'kwa- pö ̱sia 'zü ̱nɛ mɛ -nu 'wo- bɔ, mɛ -nu 'töüdhö -wo -dho
kwa -zuö -guö 'ka 'wo kwa zaa, bhii 'ö tɔɔ mɛ 'plɛ -wo Zan -ya 'ti -kë -Zlan
-wodhiölomɛ 'ka.»
7 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'wo- pö: «Mɛ 'ö- bɔ kö -yaan mɛ bɔ yiö bhë 'yiëë-
dɔ.»
8 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «̱Dhɛ 'ö 'dhö bhë kö ma -de 'pö, mɛ 'ö- pö n
-dhë 'a pë -nu 'wo ̱nɛ -an kë bhë, n 'ka 'dho -a 'tɔ pö ka -dhë 'pö.»

'Wun ̱zuan' 'ö -gban lɛzɛn ̱dhɛɛdhɛ yuökëmɛ 'gluyaazë -nu -bha
(Matiö 21.33-46; Maakö 12.1-12)

9 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, Yesu -yö 'wun -blɛɛ mɛ -nu -dhë 'wun ̱zuan' 'ka
'ö -pö: «Gɔɔndë do -yö ö bha lɛzɛn ̱dhɛɛdhɛ -kë, 'ö- -lo lɛzɛn ̱dhɛɛdhɛ
yuökëmɛ -nu kwɛɛ, 'ö- to 'ö dho 'ta 'gü -glɔɔ 'ma -dhiadhö.

10 ̃Dhɛ 'ö lɛzɛn bho -yi ̃ya -lo, 'yö ö bha yuökëmɛ do bɔ lɛzɛn ̃dhɛɛdhɛ
yuökëmɛ -nu -dhë kö -waan ö -bha -kpa bɔ ö -dhë. 'Kɛɛ lɛzɛn ̃dhɛɛdhɛ
-yuökëmɛ -nu -wa -kun 'wo- -ma 'wo- -yɛ 'zü ö -kɔ 'kpaan 'ka.

11 'Ö lɛzɛn ̃dhɛɛdhɛ dëmɛ -yö ö bha yuökëmɛ do bɔ 'zü, 'ö lɛzɛn
̃dhɛɛdhɛ -yuökëmɛ -nu -wa kun, 'wo- -ma, 'wo 'si -nu bho -a -gɔ, 'wo-
-yɛ 'zü ö -kɔ 'kpaan 'ka 'pö.

12 'Yö ö -bha yuökëmɛ -gwaa kë -yaaga -naa bɔ; -a mɛ bhë -wa -gi 'wo-
bho lɛzɛn ̃dhɛɛdhö, 'wo- -zuö zian gbɛ 'ka.

13 'Ö lɛzɛn ̃dhɛɛdhɛ dëmɛ -ya pö: ‹-Më 'a dho -a kë ̃o? Dɔ, 'a n gbö
-dhɔkaasüzë ̃duö ̃nɛ -a bɔ, -yö -kë yö -zë -wo -dho lë- -kë -a -gɔ.›

14 'Kɛɛ ̃dhɛ 'ö yuö -kë lɛzɛn ̃dhɛɛdhö -mɛ -nu ̃waa- yö, 'wo- pö wo 'ko
-nu -dhë: ‹Mɛ 'ö pë -nu 'wo ̃nɛ 'wo dho to -a -gɔ 'dhiö ̃zian' ö ̃ga 'ö ̃nɛ!
-Kwaa zë kö lɛzɛn ̃dhɛɛdhɛ 'ö ̃nɛ -yaan 'to kwa -gɔ!›

15 'Ö 'wo- kun, 'wo- bho lɛzɛn ̃dhɛɛdhö 'wo- zë.»

'Ö Yesu -yö -an ̃dhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «̃Ya kë 'dhö, lɛzɛn ̃dhɛɛdhɛ dëmɛ
̃ya nu, -më 'yö dho -a kë ̃ɛ?

16 A- -pö ka -dhë: Pë 'ö dho -a kë 'ö tɔɔ -yö -dho nu 'ö lɛzɛn ̃dhɛɛdhɛ
-yuökëmɛ -nu 'wo bhë 'yö -an zë, 'yö lɛzɛn ̃dhɛɛdhɛ bhë 'yö- nu mɛ 'waa
gbɛ -nu -dhë.»

̃Dhɛ 'ö mɛ -nu ̃waa- -wo 'ö bhë -a ma 'wo- pö: «'Wun mɛ 'ö ̃suu'- 'dhö
bhë kö ̃kun 'ö- -kë!»

17 'Kɛɛ Yesu -yö -an -ga -piindhö 'ö- pö -an -dhë: «̃Dhɛ 'ö -kë 'dhö, -më
-kë 'ö -Zlan -bha 'sëëdhɛ ̃bɛɛn' -wo -ya pö: *-Guö 'ö 'kɔdɔmɛ -nu -wa ̃zong
'dhiö -be bhë, yö gia- bhë 'ö -kë 'kɔ kuënnu -guö 'ka zlöö* bhë ̃ɛ?»

18 'Ö Yesu -yö ̃yɔɔn ö -wo -ta 'ö- pö: «Mɛ 'oo mɛ 'ö 'dhoë- -püö -guö 'ö
bhë -a -ta, -yö -dho ö -de yɛ, 'ö mɛ 'oo mɛ 'ö -guö bhë ̃ya -püö -a -ta, -yö
-dho -a ̃wüü'-.»

'Nii- ̃sɔnng' -bho 'sɛgɔ ̃kɔɔnmɛ -dhë -sü
(Matiö 22.15-22; Maakö 12.13-17)

19 Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu waa- slabhomɛ -gɔmɛ -nu -wa këdhɛ
-mɛɛ kö 'waan- Yesu 'kundhɛ gia- bhë -a 'gü, bhii 'ö tɔɔ wo gia- -wa ̃dɔa'
̃nɛ 'wun ̃zuan' 'ö Yesu -ya -kë bhë -ö -gban lɛzɛn ̃dhɛɛdhɛ waa- ö dëmɛ
-nu -an -bha bhë, -yö -gban wo gia- wo -bha, 'kɛɛ 'suö -yö -an -kë 'sɛgümɛ
-nu -dhë.

20 'Yö 'wo yö naɔ -kë Yesu -bha -sü 'gü; 'wo mɛ -nu bɔ kö -waan naɔ kë
-a -bha. Mɛ -nu 'wo bhë -wo wo -de -kë mɛ -nu këwunsëëzë 'ka kö 'waan-
'slë 'kan -a -gɔ ̃dhɛɛ' -nu -kpɔ -a -gɔ -sü 'ka. Bhii pë 'yö dho kë -a -bɔ -a
-ta 'ka kö 'waan- -a dɔ 'sɛ ̃kɔɔnmɛ kwɛɛ bhë ̃nɛ 'wo- ̃mɛɛ'.

21 'Ö 'wo ̃dhɛɛ' kpɔ Yesu -gɔ 'wo- pö: «Yi -Gɔmɛ, yi- ̃dɔa' ̃nɛ 'wun -nu
'ü- ̃blɛɛ' -na bhë o, 'iin ü -bha mɛ ̃daan' -wo bhë o, -an 'plɛ -wo kpengdhö;
'ö 'bhaa mɛ -nu zë 'gü kë, 'kɛɛ ü mɛ -daan 'ko 'trüün 'piö 'wun giagia 'ö -Zlan
-bha zian -ta -a 'ka.

22 Kwa -bha tɔng -ya -pö 'kwa 'nii- ̃sɔnng' bho -gludë Sezaa -dhë e, 'iin
kö ̃kun 'kwa- bho -a -dhë e?»

23 'Kɛɛ Yesu -yö -an -bha 'slëkanwo bhë -a ̃tɛi' -dɔ; 'yö- pö -an -dhë:

24 «-Ka dönie ga do -zɔn n -dhë! Dö 'ö- 'tɔ waa- -a -gɔ 'bin 'dho -ya -sü
'ka -a -ta ̃nɛɛ?» 'Ö 'wo- pö: «Sezaa -mü.»

25 ̃Dhɛ ̃ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «̃Dhɛ 'ö 'dhö, pë 'ö Sezaa
-bha 'ka, -kaa bho -a -dhë; 'ka pë 'ö -Zlan -bha 'ka, 'ka- bho -Zlan -dhë 'pö!»

26 Waa- 'kundhɛ yö gbɔ ö -wo -ta 'wun 'yö- ɓblɛɛ mɛ -nu wö 'dhiö bhë -a
-wun 'gü, 'kɛɛ pë 'ö -kë ɓzian' 'ö tɔɔ -an 'te 'yö tun 'wun -daa kë -kɔ ɓsuu'-
'ö Yesu -ya -kë bhë -a -wun 'gü; 'ö -dhɛ -yö ga -an -ta diindhö.

ɓDhɛɛ' do 'ö -gban -go ga 'gü -sü -bha
(Matiö 22.23-33; Maakö 12.18-27)

27 Saduse -mɛ 'bhaa -nu -wo -nu Yesu 'piö; wo ɓnɛ 'wo- pö mɛ ɓya ga ö
'ka 'dho go ga 'gü gbɔ bhë, 'ö 'wo yö -a ɓdhɛɛ' 'kpɔ -sü -bha
28 'wo- pö: «Yi -Gɔmɛ, tɔng 'ö Moizö -ya nu yi -dhë 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka 'ö
ɓnɛɛ: ɓ*Ya kë ɓnɛ gɔɔn- do 'ö- dhe 'dho -a -gɔ ɓya kë -dhö, -a dheglu 'në*
gɔɔn- ɓya kë -dhö; waa- ö bɔɔ waa 'në 'kpɔ gbɔ, ɓya 'to 'dhö ɓya ga kö -a
bɔɔ ɓgɛandhe bhë -yö -dho to -a dheglu 'piö, 'ö 'wo 'në kpɔ -a pin ɓtaa.
29 'Kɛɛ kö 'töng do 'ka bhë, dhegluzë 'slaplɛ -wo -kë -dhö; 'ö- mɛ -blɛɛzë
-yö dhe sü, 'ö waa 'në gbɛ 'kpɔ 'ö ga.
30 'Ö- bɔɔ ɓgɛandhe -yö to -a mɛ kë ɓplɛ -naa bhë -a 'piö,
31 'ö to -a mɛ kë -yaaga -naa 'piö 'pö. -Kɔ do bhë -a 'ka 'ö -dhɛ 'wo- -bha
'slaplɛ 'wo- -kë -a 'ka, 'ö waa 'në gbɛ 'kpɔ, 'ö -an 'plɛ -wo ga.
32 'Ö dhebɔ -de 'pö 'yö ga.
33 ɓYa kë 'dhö, yi 'ö gamɛ -nu dho go -a 'ka ga 'gü, -a dö 'yö dho kë -a
ɓgɔn 'ka kpinngdhö ɓe? Bhii 'ö tɔɔ -dhɛ 'ö 'wo- -bha 'slaplɛ -wo -kë -a ɓgɔn
'ka!»
34 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Gɔɔn- -nu, dhoo -nu -wo 'kpongtaa
zö -wo wo 'ko -sü,
35 'kɛɛ gɔɔn- -nu, dhoo -nu, mɛ 'ö -an -ma ɓkun kö -waan 'go ga 'gü kö
-waan -kë -a 'gü -sü mɛ 'ö zlöö ɓtoëpö 'ka -a yö bhë, waa 'dho wo 'ko sü,
36 wo 'ka 'dho ga gbɔ, bhii kö waa- -Zlan -bha bɔmɛ -nu -an ɓsuu'- ɓya
kë do; kö ɓwa kë -Zlan -bha 'në -nu 'ka, bhii 'ö tɔɔ ɓwa 'go ga 'gü.
37 'Go mü 'zü Moizö -ya -zɔn 'wun gia- 'ka ɓnɛ gamɛ -nu -wo -dho go ga
'gü, bhii pë 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka -a -bha 'sëëdhɛ 'gü, 'wun 'ö -gban 'ginngkpɔɔ
-bha, 'ö tɔɔ -yö kwa Dëmɛ -dhɛ Ablaamö -bha -Zlan, Izaakö -bha -Zlan waa-
Zakɔbö -bha -Zlan.
38 Kö -kaa dɔa ɓnɛ -Zlan -yö mɛ 'bhee- -nu -bha -Zlan 'ka, 'yaa gamɛ -nu
-bha -Zlan 'ka, bhii mɛ 'wo 'bhee- bhë -wo 'bhee- 'dhö -a -bha 'ka.»
39 'Yö Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu mɛ 'bhaa -nu -wa pö: «Ü- -blɛɛ -së, yi
-Gɔmɛ!»
40 Bhii 'ö tɔɔ ɓdhɛɛ' gbɛ 'kpɔ -dhɔ yaa -an kë -a -gɔ zlöö gbɔ.

ɓDhɛɛkpɔdhe -nu 'wo -gban -Zlan -bha -Yamɛ -bha
(Matiö 22.41-46; Maakö 12.35-37)

41 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Yö -kɔklë 'wo- pö -Zlan -bha -Yamɛ 'pö -yö
-go Davidö ɓsuu'- -ta 'gü i?
42 'Kɛɛ kö Davidö gia- -ya -pö 'Tan 'sëëdhɛ 'gü ɓnɛɛ: *N Dëmɛ (-Zlan) -ya*
-pö n Dëmɛ -dhë: -Bhö -ya -yadhɛ ɓbhlëzë 'gü ɓzian'
43 *-yö 'dho -ö yöë yi 'a dho ü yaagümɛ -nu kaa ü -gɛn -ta -a -ta dhuö -pë*
'ka -a -bha.
44 ɓDhɛ Davidö gia- -ya -dhɛ ö Dëmɛ, -yö -kɔklë 'ö -Zlan -bha -Yamɛ -yö
-go -a ɓsuu'- -ta 'gü 'zü i?»

-Kë 'slë 'ka -sü 'ö Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu 'piö
(Matiö 23.1-36; Maakö 12.38-40)

45 Mɛ gbung 'wo -kë mü bhë -an 'plɛ 'to -ya -wo -bha. 'Yö Yesu -ya pö ö
bha ɓguë' -nu -dhë:

46 «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu 'wo- -dhɔ kë
-na ̱nië gblang ̱gbiin -nu 'ka -sü 'ka, 'ö 'wo- 'piö kö -wo -mɛɛ -nu kë wo
'ka ̱bhlë 'gü 'dhëëdhɛ ̱vava -nu -bha, 'ö 'wo -ya -gbloo -sɛɛbɔ -ta -an -gɔ
-bhɔkuëkɔ -nu 'gü, 'wo -yadhɛ -sɛɛbɔ sü 'wlaan- -nu -ta;
47 wo bhë -wo ̱gɛandhoo -nu -bha pë -nu 'ö -an -gɔ -a kun -an -gɔ, 'ö
̱wa 'go mü 'wo ̱bhɛa ̱gbiin kö 'waan- kë mɛ -nu këwunsëëzë 'ka mɛ -nu
wö 'dhiö. Bhii -wo -dho 'klobhɔdhe ̱va -ziögɔüsüzë yö.»

21

̱Gbaapë 'yö go ̱gɛandhe 'fɛɛzë kwɛɛ
(Maakö 12.41-44)

1 Yesu -yö -dhɛ -ga ö -zü 'to, 'ö- 'yan -yö -da ̱bhɔɔmɛ -nu 'wo wo -bha
̱gbaapë -da -na -Zlan -gba -a 'gü -pë 'gü, -Zlan -gɔ kɔɔ bhë -an -ta.
2 'Ö- 'yan -yö -da 'zü ̱gɛandhe 'fɛɛzë do 'bhaa -ta kö -yö 'wëü- 'sɛɛn- ga
̱plɛ -da -na -Zlan -gba -a 'gü -pë 'ö bhë -a 'gü 'pö.
3 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö mɛ -nu 'wo -kë mü bhë -an -dhë: «A-
-pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Dhebɔ 'fɛɛzë 'ö ̱nɛ 'wëü- 'ö- -da mü bhë, ̱yö
̱va 'ö ̱zië' mɛ -nu 'wo to 'saadhö -an -bha -ta.
4 Bhii mɛ -nu 'wo bhë 'wëü- 'ö- nu -sü 'yaa 'më -an 'ka bhë ̱nɛ 'wo- -kë
gbaɔ 'ka; 'kɛɛ yö 'pö, -a -bha 'fɛɛdhɛ 'gü pë 'ö to -a -gɔ -tosiadhe këpë 'ka
bhë 'ö- 'plɛ -nu bhë.»

Yesu -yö -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'wü -wun -blɛɛ
(Matiö 24.1-2; Maakö 13.1-2)

5 Mɛ 'bhaa -nu -wo 'wun -blɛɛ -Zlan -bha 'kɔ bhë -a -bha 'wo- pö: «-Guö
-nu 'wo 'kɔ dɔa ̱nɛ ̱wo -së ̱dhɛɛ! 'Ö pë -nu 'wo- nu ̱gbaapë 'ka 'wo- 'gü
bhë, -wo -së 'pö ̱dhɛɛ!»
6 'Ö Yesu -ya pö: «Pë -nu 'ka -an -ga -na bhë, yi do -yö nu -na, -guö gbɛ
yaa 'dho to ö 'ko -ta dhuö mü, -an 'plɛ -wo -dho -lo.»

'Yena -wun -nu -dho kë 'kpongtaa yën -yi 'dhiö
(Matiö 24.3-14; Maakö 13.3-13)

7 'Wo- pö -a -dhë: «Pë -nu 'wo 'dhö bhë -wo -dho kë yi -mlë 'ka ɛ?
̱Duakëpë -mlë 'yö dho pë -nu 'wo bhë -an yi -zɔn -ɛ?»
8 'Ö Yesu -ya pö: «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö! Kö ̱kun 'ka ka ̱kwaa' ka
-de -zü 'wo ka -püö! Bhii mɛdhɛvadhɛ -wo -dho nu n 'tɔ 'gü, 'wo- pö: ‹Ma
'pö, -Zlan -bha -Yamɛ -mü n 'ka! Ma nu 'töng ̱ya -lo!›, 'kɛɛ kö ̱kun 'ka
-ziö -an 'piö!
9 'Ka -glu gɔn -wun -nu 'iin -dɔ 'ko -gɔ 'yënng -wun -nu ma, kö ̱kun 'ö
'siö -yö -kan ka 'gluu! Pë -nu 'wo 'dhö -wo -dho kë 'dhiö -blɛɛzë, 'kɛɛ yaa
'dho kë 'kpongtaadhɛ 'dhiö 'to -sü 'ka.»
10 'Go mü 'yö- pö 'zü ̱nɛɛ: «'Sɛgɔgümɛ -nu -wo -dho 'ko zë wo 'bha
'sɛgɔgümɛ -nu 'ka, ö -gludë dho -glu -da ö 'bha -gludë -ta;
11 'sɛ -bha ̱zluun -sü 'gbee- -dho kë -dhö, 'ö din -nu, -sü 'kuë- ̱yua' -nu
dho nu 'sɛgɔ 'bhaa -nu 'gü, 'siö -kan mɛ 'gluu -pë waa- ̱duakëpë -wo -dho
kë dhang- 'gü.
12 'Kɛɛ -a kë ̱yië' kö pë -nu 'wo 'dhö bhë -waan kë, mɛ -nu -wo -dho ka
kun, 'wo pë 'dhiö- -nu kë ka 'ka, 'wo ka dɔ mɛ -nu kwɛɛ Zuifö -nu -bha
-bhɔkuëkɔ -nu 'gü, 'wo dho ka -zuö -kanso 'gü -waan za dɔ ka -bha -gludë
-nu waa- 'sɛ ̱kɔɔnmɛ -nu -an 'dhiö n -wun 'gü.
13 -Yö -dho kë ka -bha bɔdhɛ 'ka kö 'kaan- kë n ̱goo- -nu 'ka.

14 -Ka ka -zo -gban kö ̣kun 'ka dɔ ka -de -wun ̣zɔnng' -ta za 'ö dɔ ka
-bha bhë, ka -bha ̣blɛɛ' -sü -wun 'gü,
15 bhii ̣ya kë ̣nɛ mɛ -nu ̣wa 'dho ka 'ka zakanmɛ -nu 'dhiö, ma gia-, a
-dho -wo 'ö 'kpaakpadhɛ 'ö ka yaagümɛ gbɛ 'ka 'dho -mɔ -a -bha 'iin -yaan
dɔ -a -gɔ -a dɔ ka 'dhii.
16 Ka dë -nu, ka dhe -nu, ka dheglu -nu, ka mɛ -nu, ka 'bhamɛ -nu -de
gia-, -wo -dho ka dɔ mɛ -nu kwɛɛ, 'wo mɛ 'bhaa -nu zë ka 'gü.
17 Mɛ 'saadhö -wo -dho ka -san zë n -wun 'gü,
18 'kɛɛ ka tuö -wun ga do 'ka 'dho ̣dhɔng.
19 -Ka ka 'gü dɔ 'gbee-, 'ka- kë 'dhö, 'ka dho ka -bha ̣toëpö -kë -a 'gü -sü
yö.»

Yesu -yö Zeluzalɛmë ̣siö' -wun -blɛɛ
(Matiö 24.15-21; Maakö 13.14-19)

20 'Ö- pö: «Yi 'ka dho Zeluzalɛmë -dhɛ yöë kö -glugɔnmɛ -nu ̣wa ̣nië'
-a -zü bhë, -kaa dɔa ̣nɛ -a 'gü ̣siö'- -yi ̣ya yö ̣klöö'.
21 ̣Ya kë 'dhö mɛ -nu 'wo Zude -wo -dho ̣duë, -wo 'dho -tɔn -nu 'piö
̣zian'; mɛ -nu 'wo dho kë Zeluzalɛmë plöödhɛ -bha, -wo -dho go wo pin
-bha; mɛ -nu 'wo dho kë zian -gbloo -nu 'piö, kö ̣kun 'wo -da plöö,
22 bhii -yö -dho kë 'klobhɔdhe -yi 'ka. -Yö kë 'dhö, kö pë -nu 'wo ̣bɛɛn'
-sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -an 'dhiö -nu -waan -mɔ 'kuë.
23 -Më 'yena -wun 'ö dho kë yi 'ö 'dhö bhë -a 'ka, dhoo -nu 'wo 'guzë waa-
dhoo -nu 'wo 'bëë- 'ka -an -bha 'ka -oo! Bhii ̣zuö' -da 'yenagüdhe ̣va -yö
-dho kë 'sɛ 'ö ̣nɛ -a 'gü, 'ö 'wun -yö na -Zlan -zuë -a 'gü -mɛ -nu buëndhö.
24 -Wo -dho -an zë -blaan 'ka, 'wo -an kun 'gan 'ka, 'wo dho -an 'ka 'sɛgɔ 'gü
-dhɛ 'saadhö -bha, 'ö mɛ -nu 'waa -Zlan -bha mɛ -nu 'ka 'wo dho Zeluzalɛmë
-pö ̣siö' -yaan 'dho -yaan yöë 'töng 'ö -Zlan -ya nu -an -dhë bhë -a yën -yi
-bha.»

Mɛgbö -dho nu
(Matiö 24.29-31; Maakö 13.24-27)

25 'Ö- pö: «̣Duakëpë -nu -dho kë lan- 'gü, 'yö -kë 'su 'gü, 'yö -kë 'susongga
-nu 'gü; 'ö sia- zö, 'kpongtaamɛ -nu ̣zuö' dho -da ̣wabhodhe 'gü, 'ö 'suö
̣va dho -da mɛ -nu 'gü, 'yoo -drinng 'gbee- -bha dɔ -sü waa- 'yoo kpö -bha
-ma -sü -wun 'gü.
26 Mɛ -nu -dho ga 'suö -dhë, -zo -ta -a 'gü -pë 'ö dho kë 'kpongtaa zö bhë
-a -wun 'gü, bhii 'piigbeedhɛ -nu 'wo dhang- 'gü -wo -dho ̣zluun.
27 ̣Ya kë 'dhö -wo -dho ma 'a Mɛgbö 'ka n yö kö a nu -na dha kpö -ta
'piigbeedhɛ waa- 'tɔbhɔdhe ̣va 'ka.
28 'Töng 'ö pë -nu 'wo bhë 'wo dho kaa, -ka ka -zo -gban 'ka ka -gɔ -nu
̣luu'-, bhii kö ka -bha -go 'gan 'gü -sü ̣ya yö ̣klöö'.»

Mɛ ̣daan' -wo 'ö -gban figö -lü -bha
(Matiö 24.32-35; Maakö 13.28-31)

29 Yesu -yö 'wun ̣zuan' do -zɔn -an -dhë 'ö- pö: «-Ka figö -lü waa- 'lü mɛ
-nu 'wo to -an -ga!
30 'Ka -an 'dhɛ -dëü -nu yö, kö ̣ya kë ka 'yaan ̣nɛ ̣kpɔɔ ̣ya yö ̣klöö'.
31 -Kɔ do bhë -a 'ka pë -nu 'wo bhë 'ka -an yö, -kaa dɔa ̣nɛ -Zlan -bha
-gludëdhɛ -bha nu -sü ̣ya yö ̣klöö'.
32 A- -blɛɛ ka -dhë 'wun gia- 'ka: Pë -nu 'wo 'dhö -wo -dho kë kö mɛ -nu
'wo 'töng ̣nɛ -a 'gü ̣nɛ -an 'plɛ waa ga ̣kun.
33 Dhang- waa- 'sɛ -wo -dho ziö, 'kɛɛ n -wo 'ka 'dho ziö 'gbɛɛdhö.»

-Ya 'yaan -gɛn

34 'Ö- pö: «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö! Kö ̃kun 'ö 'ka ka -de 'bɔn -kan -bhöpë
̃vava -bhö -sü -nu, yɔ 'yi ̃vava mü -sü -nu waa- -zo -ta 'kpongtaapë -wun
'gü -sü -an ̃kwaa', 'yaa 'dhö n nu -yi -dho -wo ka tii 'ka.
35 Bhii -yö -dho -lo ka -ta ̃nɛ 'kplö 'dhö 'kpongtaamɛ 'plɛ -ta.
36 -Ka -ya ka 'yaan, -ka ̃bhɛa'- 'töng 'saadhö -a 'ka, kö ka 'gü -yaan kë
'gbee- 'kaan- dha pë -nu 'wo 'dhoë- nu 'töüdhö bhë -an -gɔ, 'iin 'kaan- dɔ
ka -gɛan ma 'a Mɛgbö 'ka n 'dhiö.»
37 ̃Dhɛ ̃ya kë 'dhö yi 'saadhö 'ka, Yesu -yö mɛ -nu -daan -Zlan -gba -a
'gü -kɔ 'gü; 'yö 'bin ̃ya 'më, 'yö dho Olivie -tɔn tuö -wɔ 'ma ̃dhia.
38 'Ö -dhiadhiö 'ö mɛ -nu -wo -so 'wo nu -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü -waan
wo 'to 'to -a -wo -bha.

22

Slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu waa- tɔnggɔmɛ -nu -wo -dho wo 'kuë- Yesu -gɔ
(Matiö 26.1-5; Maakö 14.1-2; Zan 11.45-53)

1 'Bluu- 'ö- ̃bhɛɛpë 'yaa- 'piö bhë -a 'wlaan- kë -yi 'wo- -dhɛ Paakö bhë,
̃dhɛ 'ö- yi ̃ya yö ̃klöö',
2 'Ö slabhomɛ -gɔmɛ -nu waa- Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu -wa këdhɛ
̃mɛɛ kö 'waan- Yesu zë, 'kɛɛ 'suö -yö -an -kë 'sɛgümɛ -nu -dhë.

Zuda -mɔ -a 'gü -sü -mü kö -yaan Yesu dɔ mɛ -nu kwɛɛ
(Matiö 26.14-16; Maakö 14.10-11)

3 'Ö Zuda 'wo- -dhɛ Ikaliɔtö, 'yö -kë Yesu -bha ̃guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga ̃plɛ
'wo bhë -a mɛ do 'ka bhë, 'ö Satan -yö -da -a ̃zuö' 'gü.
4 'Yö Zuda -yö -luu 'yö dho 'yan -to -Zlan -bha 'kɔ -bha -mɛ -nu -gɔmɛ 'piö
'ö -kɔ 'ö dhoë kaa kö 'yaan- Yesu dɔ -an kwɛɛ bhë, 'yö- ̃blɛɛ -an -dhë.
5 'Ö -an ̃zuö' 'glu -yö -dhi giagiawo, 'wo 'wëüga 'tɔ go -a -dhë.
6 Zuda -yö -we -a -bha; 'yö yö -a 'slë ̃mɛɛ' -sü 'gü kö -yaan Yesu dɔ -an
kwɛɛ -ziö -a 'piö -mɛ -nu tii.

Yesu -yö mɛ -bɔ kö pë 'ö dho -bhö Paakö -ta -waan -a -yuö kë
(Matiö 26.17-25; Maakö 14.12-21; Zan 13.21-30)

7 Paakö 'ö 'wlaan- -yi do 'ö ̃ya kë 'wo 'bhlanë -gbɔng zë 'wo- -bhö ̃bluu'-
'ö- ̃bhɛɛpë 'yaa- 'piö -a yi 'ka bhë, ̃dhɛ ̃ya -lo,
8 'Ö Yesu -yö Piɛɛ waa- Zan -an bɔ 'ö- pö: «-Ka 'dho 'ka kwa -bha pë 'kwa
dho -a -bhö Paakö -ta, -a -yuö kë!»
9 'Ö 'wo- pö -a -dhë: «̃Dhɛ -mlë 'ü- 'piö kö 'yi- -yuö kë -a -bha -ɛ?»
10 'Yö- pö -an -dhë: «-Ka ka 'to 'to! Ka -bha -da Zeluzalɛmë plöö -sü 'ka,
ka -dho -kpën gɔɔn- do 'ö 'yi -gbɔ 'dho -a -gɔ -a -bha. -Ka 'to -a 'piö, 'ka
'dho 'kɔ 'ö 'dhoë- -sɔ -a 'gü bhë, 'ka -sɔ -a 'gü
11 'ka- pö 'kɔ dëmɛ -dhë: ‹Yi -gɔmɛ -yö ̃dhɛɛkpɔdhe do -dɔ yi -gɔ kö
'yiën- -a 'kpɔ ü -gɔ; -ya -pö 'kɔdhi -mlë 'ö waa- ö -bha ̃guë' -nu 'wo dho
Paakö -pë -bhö -a 'gü i?›
12 -Yö -dho 'kɔdhi do ̃va 'ö -dɔ kɔɔpë 'plɛ ̃ya -mɔ -a 'gü -a -zɔn ka -dhë
'kɔ -ta dhuö -kɔ 'gü. -Dhɛ bhë 'ka dho -bhöpë -nu -yuö kë -a -bha.»
13 'Ö 'wo dho 'wo pë -nu 'wo bhë 'wo -an yö ̃nɛ -kɔ 'ö Yesu -ya ̃blɛɛ -a
'ka -an -dhë bhë -a 'dhö; 'ö 'wo -bhöpë 'ö dho kë Paakö -ta bhë 'wo- -yuö
-kë.

-Bhöpë 'slööslö
(Matiö 26.26-30; Maakö 14.22-26; 1 Kolɛntö 11.23-25)

14 ̱Dhɛ 'ö 'töng ̱ya -lo, 'ö Yesu waa- ö bha bɔmɛ -nu -wo dho më -bhö
̱dhia,
15 'yö- pö -an -dhë: «-Yö -kë n -dhë -së ̱duö kö 'kwa Paakö -bhöpë 'ö ̱nɛ
'kwa- -bhö kwa 'ko ̱bhaa n 'klo yaa ̱tun bhɔ -na.
16 Bhii a- -pö ka -dhë: N 'ka 'dho -a gbɛ -bhö gbɔ 'ö dho 'ö yöë Paakö sla-
bho -sü 'ö bhë -a -gɛn -yö 'ko 'dhiö -yi -bha -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö 'gü.»
17 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö -drɔɔn -kɔɔ -yaan do sü 'ö -Zlan zuö pö -a -ta 'ö-
nu -an -dhë 'ö- pö: «Pë ̱nɛ, -kaa -a 'sü 'ka- -glu ka 'kuë 'ka- mü,
18 bhii a- -pö ka -dhë 'ö sü ̱dɛɛ -bha n 'ka 'dho -drɔɔn mü gbɔ 'ö dho 'ö
yöë -Zlan -bha -gludëdhɛ nu -yi -bha.»
19 ̱Dhɛ ̱yaa- pö 'dhö, 'yö 'bluu- sü; ̱dhɛ ̱ya -Zlan zuö pö -a -ta, 'yö-
'klu -kan 'yö- nu -an -dhë 'ö- pö: «Pë ̱nɛ tɔɔ n bun, 'a- nu ka -wun 'gü. Ka-
-bhö -na, ka -zo -yö -büö n -wun 'ka!»
20 -Kɔ do bhë -a 'ka; 'ö -drɔɔn -kɔɔ -yaan do nuë -an -dhë kö ̱wa yën pë
-bhö -sü -bha, 'ö- pö -an -dhë: «-Drɔɔn -kɔɔ -yaan 'ö ̱nɛ 'ö tɔɔ -Zlan -bha
-dhikuëdhe -dëü 'ö bɔ n fɛi -ta 'ö -lo ka -wun 'gü.
21 'Kɛɛ -ka -dhɛ -ga, mɛ 'ö dho n 'dhɔɔ dɔ, -yö n 'piö pë -bhö ̱dhia zö!
22 Ma 'a Mɛgbö 'ka, a -dho ga ̱nɛ -kɔ 'ö -Zlan -ya yö -a 'ka 'ko 'dhiö kö
-yaan kaa -a 'dhö; 'kɛɛ gɔɔn- 'ö 'dhoë- n 'dhɔɔ dɔ bhë 'yena -wun ̱ya kaa
̱dhɛɛ!»
23 'Ö- -bha ̱guë' -nu -wo yö wo 'ko -nu ̱dhɛɛ' 'kpɔ -sü -bha, mɛ 'ö dho
'wun ̱suu'- 'ö 'dhö bhë -a kë -a -wun 'gü.

Dö 'yö tɔɔ mɛ ̱va ̱ɛ?

24 -A -bha ̱guë' -nu -wo za -ya wo 'ko -bha, mɛ dho kë mɛ ̱va 'ka wo
ziën -a -wun ̱blɛɛ' -sü 'ka.
25 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Kpongtaa zö, -gludë -nu -wo mɛ -nu -kɔɔn,
mɛ -nu ̱nuadhɛ -kë wo -sü 'ka, 'ö mɛ -nu 'ö -wogbiindhɛ 'dho -an -gɔ, 'wo
-an -dhɛ mɛ këpësëëzë -nu,
26 'kɛɛ ka -bha 'ka, yaa 'dho kë 'dhö. Pë 'ö dho kë ̱zian' 'ö tɔɔ mɛ 'ö mɛ
̱va 'ka ka ziën, kë 'ö dho -a wo ̱nɛ 'në 'tee 'dhö; 'ö mɛ 'ö mɛ ̱kɔɔnmɛ 'ka,
'yö dho kë ̱nɛ yuö -kë mɛ 'dhiö -mɛ 'dhö.
27 ̱Dhɛ -kë 'dhö ̱nɛ dö 'ö tɔɔ mɛ ̱va ̱ɛ? Mɛ 'ö pë -bhö ̱dhia ̱i, 'iin mɛ
'ö -an gbaa -na -bhöpë 'ka i? Mɛ 'ö pë -bhö ̱dhia 'yaa -mü -a? 'Kɛɛ ma 'pö,
a ka ziën ̱nɛ mɛ 'dhi gbamɛ 'dhö.
28 'Ka ̱glɔɔ n 'piö piindhö 'wun 'gbee- -nu 'wo nu n -ta -a 'gü.
29 -Kɔ do 'ö n Dë -yö ö -bha -gludëdhɛ -wun -lo -a 'ka n kwɛɛ bhë, 'ö 'a
dho ka -da -a 'ka n 'piö,
30 kö 'kwa pë -nu -bhö, 'kwa müpë -nu mü kwa 'ko ̱bhaa -Zlan 'piö; 'go
mü 'ka dho -ya 'gɔ -gbloo 'gü 'ö 'ka Izlaɛlö 'gunng -gɔ 'gɔɔ- do ö ga ̱plɛ 'wo
bhë -an -bha za kan.»

Yesu -yö ̱kploo 'ö Piɛɛ dho -a wo ö -wun 'ka bhë -a -wun -blɛɛ (Matiö 26.31-35; Maakö 14.27-31; Zan 13.36-38)

31 'Ö Yesu -ya pö Piɛɛ -dhë: «Simɔ, Simɔ, -bhö ü 'to 'to! Satan ̱yaa- -dhɛ
kö -yaan ka ̱zaan 'zan ̱nɛ mɛ -mlü -piö,
32 'kɛɛ 'ma ̱bhɛa'- ü -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö ̱kun 'ö ü -bha -zo -yö n -ma
-sü dho go ü -gɔ. ̱Ya kë ̱nɛ 'bha 'yɛ ü 'zü 'bha nu n 'piö, -bhö ü dheglu
-nu ̱faan' 'më!»
33 'Ö Piɛɛ -ya pö -a -dhë: «N Dëmɛ, n -mɔ -a 'gü -sü -mü kö mɛ 'plɛ -waan
ko -da -kanso 'gü kö 'koën- ga ko 'kuë.»

34 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «A- -pö ü -dhë, Piεε, -a kë -sü 'ka gbeng do 'ö
ɓnε -a 'gü kö -tɔgɔn -yaan 'we, ü -dho -a pö -gwaa -yaagazë ɓnε 'bhaa n
dɔ.»

Yesu -bha 'wun 'ö -gban 'wëü- -da -a 'gü -pë 'dhö, ɓbhɔɔ' 'dhö, -blaan 'dhö
-an -bha -a ɓblεε' -sü

35 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka bɔ 'a- wo 'dhiö -be, 'a- pö kö ɓkun 'ka
'wëü- -da -a 'gü -pë -nu, ɓbhɔɔ' -nu, -sakpa -nu gbε sü bhë, ɓdhε 'ka 'dho,
-më 'ö- -wun -yö ka -kë -ɛ?» 'Wo- pö -a -dhë: «-Daa 'dee-!»

36 ɓDhε ɓya kë 'dhö, 'yö- pö -an -dhë: «'Kεε zlöö ɓnε bhë, mε 'ö- -bha
'wëü- -da -a 'gü -pë 'dhö -dhö -ya 'sü. -Kɔ do bhë 'ö mε 'ö- -bha ɓbhɔɔ' 'dhö
-dhö -ya 'sü, mε 'ö -blaan 'yaa- -gɔ, -yö ö bha gblang 'dhɔɔ dɔ, -yö -blaan
do 'dhɔ!

37 Bhii a- -blεε ka -dhë -yö ɓbεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhε 'gü ɓnεε: -Wa
-kpa këpëyaamε -nu -bha. 'Wun -nu 'wo bhë -an 'plε 'dhiö -dho -mɔ 'kuë;
pë 'ö ɓbεεn' -sü 'ka n -wun 'gü, -a 'plε 'dhoë- kë.»

38 'Ö- -bha ɓguë' -nu -wa pö -a -dhë: «Yi Dëmε, -blaan ɓplε 'wo ɓnε!» 'Ö
Yesu -ya pö -an -dhë: «-Yö 'to 'pö.»

Yesu -yö -bhεa Olivie -tɔn tuö
(Matiö 26.36-46; Maakö 14.32-42)

39 Yesu -yö -yö plaan, 'yö dho Olivie -tɔn tuö ɓnε -kɔ 'yö- ɓkaa' -kplawo
bhë -a 'dhö. -A -bha ɓguë' -nu -wo -ziö -a 'piö.

40 ɓDhε ɓwa 'dho ɓwa -lo -dhε bhë -a -bha, 'yö- pö -an -dhë: «-Ka ɓbhεa'-,
-yö -kë 'dhö kö ɓkun 'ö Satan dho ka -püö!»

41 ɓDhε ɓya kë 'dhö, 'yö bhɔ -an -dhë ɓtaa' 'dεdε 'ka, 'yö -lo ö kpɔn 'gü
'yö ɓbhεa

42 -wo 'ö ɓnε -a 'ka 'ö- pö: «N Dë, 'ö ɓya kë ɓnε 'bha 'we -a -bha, -bhö 'yi
'güüzë 'ö ɓnε -a bhɔ n -dhë ɓtaa', 'kεε n 'ka- pö ma 'pö n ɓdhɔɔbhaa -yö
kë, bhi -zë, ü -zo 'kun -wun -yö kë ɓzian'!»

43 ['Ö -Zlan -bha bɔmε do -yö go dhang- 'gü 'yö nu kö -yaan ɓfaan' nu -a
-dhë.]

44 'Ö- ɓzuö' -yö -da ga 'siö -bha mε 'sü -sü 'gü, 'yö -bhεa ö ɓfaan' 'plε 'ka,
ɓdhε 'to -na zlöö kö föyi 'yö go -na -a -bha, 'yö ban -na sia- bhë, ɓya kë fεi
'ka.

45 ɓDhε 'ö ɓya yën ɓbhεa' -sü -bha, 'ö ɓluu 'ö nu 'zü ö bha ɓguë' -nu 'piö,
'yö -an yö kö ɓwa yi zë -an ɓzuö' 'yö -kaan 'kuë bhë -a -wun 'gü,

46 'yö- pö -an -dhë: «-Më -kë 'ka yi zë ɓε? -Ka ɓluu'- 'ka ɓbhεa'-, -yö kë
'dhö kö ɓkun 'ö Satan dho ka -püö!»

Yesu 'kun -sü
(Matiö 26.47-56; Maakö 14.43-50; Zan 18.3-11)

47 Yesu -yö -to 'wun ɓblεε' ɓdhia, 'ö mε -gbaa ɓva -wo nu. -A -bha ɓguë'
-nu 'gɔɔ- do ö ga ɓplε 'wo bhë -a mε do 'wo- -dhε Zuda ɓnε 'ö yö mε -gbaa
'wo bhë -an -dhë 'dhiö, 'ö ɓyɔɔn Yesu -bha 'ö- 'kpeng mü (-a -zɔn -an -dhë
-sü 'ka).

48 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Zuda, ma 'a Mεgbö 'ka n -püö -kɔ 'ö tɔɔ n
'kpeng mü -sü -a?»

49 ɓDhε mε -nu 'wo -kë Yesu 'piö ɓwaa- dɔa ɓnε -wo -nu -a 'kun ɓdhia,
'wo- ɓdhεε' kpɔ ɓnεε: «Yi Dëmε, 'yi -an -zë yi -bha -blaan -nu 'ka a?»

50 'Ö to mü -a mε do -yö slabhomε -nu -gɔmε ɓva -bha yuökëmε zë -blaan
'ka, 'ö- ɓkwεε- 'gü 'tonëga -kan.

51 'Ö Yesu -ya pö: «Ü ɓkwaa' -a -zü, 'wun mε bhë -yö 'to 'dhö!»

'Ö Yesu -yö pa gɔɔn- bhë -a 'to 'ka 'yö- bo.

52 ̃Dhɛ ̃ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu, -Zlan -bha
'kɔ -maakëmɛ -gɔmɛ -nu, waa- mɛ ziizii -nu, 'wo nu -a 'kun ̃dhia bhë -an
-dhë: «-Më 'ö -kë 'ka nu n -gɔ -blaan waa- 'lü 'klu -nu 'ka ̃nɛ ̃dhɛ 'wo- pö
-a -bha 'kpa 'wunyaakëmɛ -mü n 'ka -a 'dhö e?

53 -Dhɛkpaɔyi 'saadhö a -kë ka 'piö -Zlan -gɔ kɔɔ, 'ö kaa n ̃mɛɛ' 'iin kaa n
'kun; 'kɛɛ yi 'ö ̃nɛ 'ö tɔɔ yi 'ö -Zlan -ya -ya kö 'kaan- n kuën, -yö -dhɛtiidhɛ
-bha 'piigbeedhɛ -zɔn -yi 'ka 'pö.»

Piɛɛ -yö -kploo Yesu -wun 'ka
(Matiö 26.57-58, 69-75; Maakö 14.53-54, 66-72; Zan 18.12-18, 25-27)

54 -Wo Yesu -kun 'wo dhoë slabhomɛ -gɔmɛ ̃va -gɔ kɔɔ. Piɛɛ -yö -ziö -an
'piö -gɛntozlöödhe 'ka.

55 -Wo 'siö 'gba -ya 'kwɛandhɛ bhë -a ziëndhɛ gia- -bha. Piɛɛ -yö -kë mɛ
-nu 'wo -kë -ya 'siö -blü ̃dhia mü bhë -an 'piö.

56 Yuökëdhe do -ya -yö kö -yö -ya -sü 'ka 'siö 'piö. ̃Dhɛ 'ö- 'yan ̃ya -da
Piɛɛ -ta, 'ö- pö: «Gɔɔn- 'ö ̃nɛ -yö -kë -a 'piö 'pö!»

57 'Ö Piɛɛ -yö ̃kploo 'ö- pö: «Dhebɔ, mɛ 'ü 'we -na -a 'ka bhë 'maa- dɔ!»

58 ̃Dhɛ 'ö- -dhɛ pë 'tee ̃ya ̃glɔɔ, 'ö mɛ do 'bhaa 'yan -yö -da Piɛɛ -ta,
'yö- pö: «Bhi -de 'pö, -a -bha mɛ do -mü ü 'ka!»

'Ö Piɛɛ -ya pö gɔɔn- bhë -a -dhë: «-Abi', 'maa -mü!»

59 ̃Dhɛ 'ö pë 'yö -mɔ 'lɛlɛ do -bha ̃ya ziö, 'ö mɛ do 'bhaa -yö pë do bhë
'ö- pö -wo 'gbee- 'ka ̃nɛɛ: «'Wun gia- 'ka, gɔɔn- 'ö ̃nɛ -yö -kë -a 'piö 'pö,
bhii Galile mi -mü -a 'ka!»

60 'Ö Piɛɛ -ya -daa -kë 'ö- pö: «Gɔɔn- ̃nɛ, pë 'ü- ̃blɛɛ' -na bhë 'wun gia-
'yaa -mü!» -Yö -to 'wun ̃blɛɛ' ̃dhia 'ö -tɔgɔn -yö -we.

61 'Ö Dëmɛ -yö ̃dhië ö -zü 'ö Piɛɛ -ga piindhö. 'Ö Piɛɛ -zo -yö -büö Dëmɛ
-wo 'ö- pö -a -dhë 'dhiö bhë -a 'ka ̃nɛɛ «-a kë -yi 'ka gbeng do 'ö ̃nɛ -a 'gü
kö -tɔgɔn -yaan 'we, ü -dho -a pö -gwaa -yaagazë ̃nɛ 'bhaa n dɔ» 'ka.

62 'Ö Piɛɛ -yö yö plaan 'gbo 'yenazë bɔ -sü 'ka.

'Si 'wo- bho Yesu -gɔ waa- -a -ma 'wo- wo
(Matiö 26.67-68; Maakö 14.65)

63 Mɛ -nu 'wo wo 'yan -kë Yesu -bha bhë, -wo 'yee -nu -to -a -bha 'wo-
-ma -nu wo,

64 'Ö 'wo sɔ -klu -a 'yan -bha 'wo- ̃dhɛɛ' kpɔ 'wo- pö: «Mɛ 'ö ü ma bhë,
-bhöë 'tɔ pö!»

65 'Go mü 'wo 'si -nu bho -a -gɔ ̃plëëzë 'ka.

Yesu -yö zakanmɛ ̃vava 'dhiö
(Matiö 26.59-66; Maakö 14.55-64; Zan 18.19-24)

66 ̃Dhɛ 'ö -dhɛ ̃ya 'po, Zuifö -nu -bha mɛ ziizii -nu 'wo 'sɛgɔ bhë 'wo-
'gü, slabhomɛ -gɔmɛ -nu waa- tɔnggɔmɛ -nu -wo -dho wo 'kuë- do 'wo- pö
-wo 'dho Yesu 'ka zakanmɛ ̃vava 'dhiö.

67 'Ö 'wo yö Yesu ̃dhɛɛ' 'kpɔ -sü -bha 'wo- pö: «̃Ya kë ̃nɛ -Zlan -bha
-Yamɛ -mü ü 'ka, -bhö -a ̃blɛɛ'- yi -dhë!»

'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Ö ̃ya kë ̃nɛ 'ma- pö ka -dhë ̃ii-, ka 'ka 'dhoë-
-dhɛ 'wun gia-,

68 'iin 'ma ̃dhɛɛ' do 'kpɔ ka -gɔ 'wun 'ö ̃nɛ -a -wun 'gü, ka 'ka 'dho -a
-daa kë n -gɔ.

69 'Ö sü ̃dɛɛ -bha, ma 'a Mɛgbö 'ka, n -ya -sü -mü -Zlan 'piigbeezë -bha
-yadhɛ ̃bhlëzë -bha.»

70 ̃Dhɛ -kë 'dhö 'yö -an 'plɛ -wa pö -a -dhë: «̃Ya kë 'dhö kö -Zlan Gbö -mü ü 'ka a?»
'Ö- -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «̃Ii-, -a Gbö -mü n 'ka.»
71 ̃Dhɛ ̃ya kë 'dhö, 'wo- pö: «̃Aa! Kwa gia- 'kwa- -de -wo ma; kwa 'ka 'dho ̃goo- gbɛ ̃mɛɛ' gbɔ!»

23

-Wo -dho Yesu 'ka Pilatö 'dhiö
(Matiö 27.1-2, 11-14; Maakö 15.1-5; Zan 18.28-38)

1 ̃Dhɛ -kë 'dhö mɛ -nu 'wo dho wo 'ko ̃bhaa bhë -wo -luu 'wo dho Yesu 'ka Pilatö 'dhiö.
2 ̃Dhɛ 'wo -lo, 'wo yö 'wun -dɔ -a -bha -sü -bha -a pö -sü 'ka ̃nɛɛ: «Gɔɔn- 'ö ̃nɛ, yi- -yö kö ̃ya kwaa- wɔ -kɔ 'plɛ bho zian; -ya -pö mɛ -nu -dhë kö ̃kun 'wo 'nii- ̃sɔnng' bho -gludë Sezaa -dhë 'iin 'go mü -ya -pö yö gia- 'ö tɔɔ -Zlan -bha -Yamɛ 'ö -gludë 'ka.»
3 'Ö Pilatö -ya ̃dhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «Zuifö -nu -bha -gludë -mü ü 'ka a?»
'Ö Yesu -ya -daa -kë 'ö- pö: «̃Ii-.»
4 ̃Dhɛ ̃ya kë 'dhö, Pilatö -ya -pö slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu waa- mɛ gbung 'wo bhë -an -dhë: «Mɛa-, 'wun yaa 'ö mɛ 'ö ̃nɛ dho -a kë kö -yaan kë -a 'klo bhɔ -gɛn 'ka 'yaa 'dhö!»
5 'Kɛɛ -wo -yö 'wun ̃blɛɛ' -sü 'gü -wo ̃faan' 'ka 'wo- pö: «̃Ya 'sɛgümɛ -nu -blü dɔ 'yënng -sü 'ka ö bha mɛ ̃daan' -wo bhë -a 'ka, -ya zü -dɔ Galile 'ö bɔ -a 'ka Zude 'sɛgɔ 'saadhö 'gü, ö ̃ga 'ö ̃ya nu ̃ya ̃loë' zö bhë.»

Yesu -bha -dho Elɔdö 'dhiö -sü

6 ̃Dhɛ 'ö Pilatö ̃ya -an -wo ma, 'yö -an ̃dhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «Gɔɔn- ̃nɛ Galile mi -mü -a?»
7 'Ö ̃dhɛ 'ö ̃yaa- ma ̃nɛ -yö go 'pian 'ö Elɔdö -ya ̃kɔɔn bhë -a 'ka, 'ö- bɔ Elɔdö 'yö -kë Zeluzalɛmë 'töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka bhë -a -dhë.
8 Elɔdö ̃zuö' 'glu -yö -dhi kö waa- Yesu -waan -kpën wo 'kuë-, bhii 'ö tɔɔ -yö Yesu 'tɔ -ma 'ö- -dhɛ ̃ya ̃glɔɔ. -Ya -ya ̃zuö' 'piö kö -yaan -kpën -a -bha, -yö kë 'dhö kö -yaan -dhidhaapë do kë ö 'yaan 'ka.
9 'Ö ̃dhɛɛ' ̃plëëzë kpɔ -a -gɔ, 'kɛɛ Yesu yaa- gbɛ -daa kë.
10 Slabhomɛ -gɔmɛ -nu waa- Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu 'wo -kë mü, -wo -kë 'wun dɔ ̃dhia Yesu -bha 'gbee- 'ka.
11 Elɔdö waa- ö bha 'dhasi -nu -wo 'yan ̃ziö' ̃kaa', 'wo lë- -kpɔ -a -ta. ̃Dhɛ 'ö ̃wa sɔ do 'gianzë -së -da -a -bha, 'yö 'wo- bɔ Pilatö -dhë 'zü.
12 Yi gia- 'ö bhë -a 'ka, 'ö Elɔdö waa- Pilatö 'wo kaa 'bhazë 'ka, 'kɛɛ 'dhiö -bezë, -siödhe -kë -an ziën.

̃Wa 'wun -lo Yesu tuö kö -waan -a zë
(Matiö 27.15-26; Maakö 15.6-15; Zan 18.39–19.16)

13 Pilatö -yö slabhomɛ -gɔmɛ -nu, 'dhiö -sü mɛ 'ka -mɛ -nu, waa- 'sɛgümɛ -nu -an 'plɛ ̃dhɔɔ -kë wo 'ko ̃bhaa,
14 'yö- pö -an -dhë: «Gɔɔn- 'ö ̃nɛ ka- -kun 'ka nuë n ̃dhia, 'ö 'ka- pö ̃nɛɛ ̃ya 'sɛgümɛ -nu bho zian -ta, 'kɛɛ n dë, -a ̃dhɛɛ' 'a- -kpɔ ka 'plɛ ka wö 'dhiö ̃nɛ pë yaa 'yö dho -a kë kö -a -wun -yaan -lo -a tuö 'maa- yö -na.
15 Elɔdö -de 'pö yaa 'wun yaa gbɛ yö -a -bha. Pë -kë 'yö- bɔ kwa -dhë bhë. Kö gɔɔn- 'ö ̃nɛ 'wun yaa gbɛ 'ö dho kë -a 'kun -gɛn -waan zë 'yaa 'dhö.
16 ̃Dhɛ 'ö 'dhö kö -yö -dho -ma -klaa 'ka kö 'aan- n ̃kwaa'- -a -zü.»
17 ['Töng bhë -a 'ka, Paakö -yi 'saadhö 'ka, Pilatö ̃dua' -mü kö -yö mɛ do bho -an -dhë -kanso 'gü.]

18 'Yö -an 'plɛ -wo -gbla wo 'kuë ̱nɛɛ: «Mɛ 'ö ̱nɛ, -bhö -a zë 'ü Balaba
-zë bho mü ̱zian' yi -dhë!»
19 Balaba 'ö bhë -yö -dho -kanso 'gü dɔ 'yö- wo mɛ -nu -gɔ 'yënng pö- do
'gü waa- mɛ zë 'yö- wo bhë -an -wun 'gü.
20 ̱Dhɛ kë ̱nɛ Pilatö -ya -kë kö 'yö ö ̱kwaa' Yesu -zü bhë, 'yö 'wun ̱blɛɛ
'zü -dëüwo mɛ gbung 'wo bhë -an -dhë.
21 'Kɛɛ -an 'plɛ -wo -we -a 'piö 'gbla -sü 'ka 'wo- pö: «-Bhö -a dɔ -gaatalü
-bha! -Bhö -a dɔ -gaatalü -bha!»
22 'Ö Pilatö -ya pö -an -dhë -gwaa kë -yaagazë ̱nɛɛ: «Më yaa -mlë 'ö- -kë
-ɛ? 'Wun yaa gbɛ 'ö dho kë -a zë -gɛn 'ka, 'maa- yö -na. A -dho -a kë 'wo-
-ma -klaa 'ka kö 'aan- n ̱kwaa'- -zü.»
23 'Kɛɛ -wa -pö -kplawo wo -wo 'gbee- 'ka ̱nɛ Yesu -yö dɔ -gaatalü -bha.
'Ö -an -wo -yö dho 'ö to -a -bha.
24 'Ö Pilatö -yö -we -a -bha -an -gɔ kö më 'wo- -dhɛ 'yaan- -a nu -an -dhë.
25 'Ö gɔɔn- 'ö dɔ 'yënng 'go mü 'yö mɛ zë 'wo- 'tɔ pö bhë 'yö ö ̱kwaa-
-zü, 'yö Yesu dɔ -an kwɛɛ kö pë 'yö -dhi -an -dhë -waan kaa.

Yesu -dɔ -gaatalü -bha -sü
(Matiö 27.32-44; Maakö 15.21-32; Zan 19.17-27)

26 ̱Dhɛ 'wo 'dho -na Yesu 'ka, -wo -kpën mɛ do 'wo- -dhɛ Simɔ 'ö go
Silɛnë -a -bha kö -yö 'go -na ̱bhlöö-; 'wo- kun 'gbeetadhɛ 'ka 'ö Yesu -dɔ -a
-ta -lü bhë 'wo- nu -a -dhë kö -ya bun -a 'piö.
27 Mɛ -gbaa ̱va -wo -ziö -a 'piö, 'ö dhoo -nu 'wo -kë -an 'piö 'wo 'gbo bɔ
wo -de ̱maa 'ma -sü 'ka Yesu -wun 'gü.
28 Yesu -yö ̱dhië dhoo -nu bhë -an 'piö, 'yö- pö -an -dhë: «Zeluzalɛmë
dhoo -nu, kö ̱kun 'ka 'gbo bɔ n -wun 'gü! -Ka 'gbo bɔ ̱zian' ka gia- waa-
kaa- 'në -nu ka -wun 'gü,
29 bhii yi -nu -wo -dho nu, 'ö 'töng 'dhö bhë -a 'ka mɛ -nu -dhoë pö: ‹Dhoo
-nu 'wo 'bhüödhe 'ka 'ö waa 'në 'kpɔ 'ö waa 'yɔn -da 'në 'dhii -an 'glu -yö
dhi!›
30 -A yi 'ö 'dhö bhë -a 'ka, mɛ -nu -wo -dho -a pö -tɔn -nu -dhë: ‹-Ka -püö
yi -ta zö!› 'Wo- pö 'zü goo -nu -dhë: ‹-Ka yi -ta -kpa!›
31 Bhii 'wun ̱suu'- ̱nɛ -a kë 'wo- wo -na 'lü -saa 'ka ̱nɛ kö 'lü 'kpɛazë,
-më wo 'ka 'dho kë -a 'ka ɛ?»
32 -Wo -kë 'dho ̱dhia gɔɔn- -nu ̱plɛ këpëyaazë 'ka, 'wo -an kpa Yesu
-bha kö -waan -an zë 'pö.
33 ̱Dhɛ 'ö ̱wa -lo -dhɛ 'wo- -dhɛ «mɛ -gɔ -klëë» -a -bha, 'wo Yesu
dɔ -gaatalü -bha, 'wo ̱taan -gban -a -kɔ -nu waa- -a -gɛn -nu -ta. -Wo
këpëyaamɛ ̱plɛ 'wo bhë -wo -an -dɔ -gaatalü -bha 'pö, -a mɛ do -yö -kë -a
̱kwɛɛ- 'gü, 'ö- mɛ do -yö dɔ -a ̱kwaa- 'gü.
34 'Ö Yesu -ya pö: «N Dë, -bhö ü -zo bho -an -bha ̱sɔɔn yaa -nu 'piö, bhii
pë -nu 'wo- kë -na bhë 'waa- dɔ wo -de -gɔ.»
'Wo- -bha sɔ -glu wo 'kuë 'töü- -bhö -sü 'ka.
35 Mɛ -nu -wo -kë mü -a -ga -sü 'gü, 'ö Zuifö -nu -gɔmɛ -nu -wo yö duö
'luu -sü -a -bha -sü 'gü, 'wo- pö: «Yö 'ö mɛ 'waa -nu dha ̱nɛ, ̱ya kë ̱nɛ
-Zlan -bha -Yamɛ 'ö- sü yö -mü -a 'ka kö -yö ö -de dha 'pö ee!»
36 'Dhasi -nu -de 'pö -wo duö 'luu -sü -a -bha, 'wo -drɔɔn ̱gliisü 'yi sü
'wo ̱yɔɔn -a 'ka, -a 'dhi 'sɔɔ,
37 'wo- pö -a -dhë: «'Ö ̱ya kë ̱nɛ Zuifö -nu -bha -gludë -mü ü 'ka, -bhö
ü -de dha 'kwa- -ga!»
38 -A -gɔ -ta dhuö -gaatalü -bha, pë 'wo- ̱bɛɛn 'ö tɔɔ: «Mɛ ̱nɛ 'ö tɔɔ
Zuifö -nu -bha -gludë».

39 Këpëyaamɛ -nu 'wo -an dɔ -gaatalü -bha bhë 'yö- mɛ do -yö ö 'dhi sü
Yesu 'gü 'ö- pö: «Ü 'ka- pö -Zlan -bha -Yamɛ -mü ü 'ka a? -Bhö ü -de dha 'ü
yi dha 'pö ee!»
40 'Yö- mɛ do -yö 'wun -blɛɛ ö 'bhamɛ bhë -a 'ka 'yö- pö -a -dhë: «Bhi 'ö
'klobhɔdhe do bhë 'ü- 'gü ɓnɛ -a 'dhö, 'suö 'yaa ü kë -Zlan -dhë -a?
41 Ko -bha 'ka, koë- 'klobhɔdhe -yö ko -ma -kun, bhii 'ö tɔɔ pë -nu 'ko-
-kë bhë 'ko- ɓtruën yö -na bhë; 'kɛɛ yö -zë, yaa pë yaa gbɛ kë.»
42 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'yö- pö Yesu -dhë: «Yesu, ü -zo -yö -büö n 'ka 'töng
'ü 'dhoë- nuë ü bha 'tɔbhɔdhe 'gü bhë -a 'ka!»
43 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «A- -pö ü -dhë 'wun gia- 'ka:
-Dhɛkpaɔyi gia- 'ö ɓdɛɛ ɓnɛ -a 'ka, 'ü dho kaa n 'piö 'tɛɛpadhɛ 'ö -Zlan
'piö -a -bha.»

Yesu -bha ga -sü
(Matiö 27.45-56; Maakö 15.33-41; Zan 19.28-30)

44-45 ɓDhɛ 'ö lan- ɓya dɔ 'dhëë ziën, 'ö- -bha 'bhü -sü -yö ɓgbaannu, 'ö
-dhɛ -yö -trö 'sɛ -ta 'ö dho 'ö yöë 'wɔ 'yɛ -lan -bha; 'yö -dun 'kɔdhi -bha -sɔ
'ö -kë -Zlan -gɔ kɔɔ bhë 'yö -pɛ ziën.
46 'Ö Yesu -yö -gbla -wo 'gbee- 'ka 'ö- pö: «N Dë, 'ma n nii -lo ü kwɛɛ!»
ɓDhɛ 'ö ɓya ö bo -wo 'ö bhë -a pö -sü 'ka, 'ö- -bha 'të -sü -yö ɓgbaannu.
47 ɓDhɛ 'wun bhë 'dhasi -gɔmɛ ɓyaa- yö, 'ö yö -Zlan 'tɔ 'saa -blü -sü -bha
'ö- pö: «'Wun gia- 'ka, gɔɔn- 'ö ɓnɛ 'wun 'kpaan 'wo- dɔ -a -bha!»
48 'Ö mɛ -gbaa 'wo kë mü bhë 'ö 'wun -nu bhë 'ö -kë -an 'yaan. ɓDhɛ 'go
mü, -wo -yɛ wo 'zü 'wo dho wo -gɔ kɔɔ wo -tong -ta -ma -sü 'ka.
49 Yesu 'bhamɛ -nu waa- dhoo -nu 'wo -kë -a 'piö kö -yö Galile bhë, -wo
-dɔ ɓgbiin 'ö pë -nu 'wo -kë bhë 'wo -an yö.

Yesu -da ɓgluudhö -sü
(Matiö 27.57-61; Maakö 15.42-47; Zan 19.38-42)

50-51 Mɛ do -yö -kë mü, 'wo- -dhɛ Zozɛfu 'yö go Zuifö -pö do 'wo- -dhɛ
Alimate -a 'gü. Mɛ 'ö bhë -yö -kë mɛ këwunsëëzë 'ö kpengdhö -a 'ka 'ö dɔ
mɛ 'ö -Zlan -ya -ya Mɛdhamɛ 'ka, -a -bha nu -sü -gɔ. -Yö -kë zakanmɛ -nu
ɓvava bhë -an mɛ do 'ka, 'kɛɛ -a -wo yaa kë zakanmɛ -nu 'wo 'dhö -an -wo
'yö kpɔ 'wun 'ö bhë -a kë -sü -bha bhë -an 'piö.
52 'Ö -ziö 'ö dho Pilatö 'piö, 'ö Yesu ɓglöö -dhɛ -a -gɔ.
53 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö Yesu ɓglöö bho -gaatalü -bha, 'ö sɔ do ɓploo -a
'ka 'ö- sü 'yö- -da -guö -du do 'ö 'pɔn -sü 'ka, 'ö waa mɛ ɓglöö gbɛ -da mü
do ɓkun -a 'gü.
54 -Yö -kë Zuifö -nu -bha ɓglooyi -waamayi 'ö -an -bha ɓglooyi züdɔyi 'ka
bhë -a 'ka.
55 Dhoo -nu mɛ 'wo go Galile -sɛ 'gü 'wo -ziö Yesu 'piö bhë, -wo -ziö Zozɛfu
'piö, 'wo -dhɛ -ga -glu 'ö bhë -a 'gü, 'ö -kɔ 'ö Yesu ɓglöö -yö ɓwɔa' bhë 'wo-
yö.
56 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'wo nu wo ɓplöö 'wo 'yɔn -nu, pë 'yi 'tëë -sëëzë -nu
-pë -kë kö 'waan- -lo Yesu ɓglöö -ta. 'Ö ɓglooyi 'ka 'wo wo 'tɛɛ pa ɓnɛ -kɔ
'ö -an -bha tɔng 'dhö -a 'ka -a 'dhö.

24

Yesu -bha -go ga 'gü -sü
(Matiö 28.1-10; Maakö 16.1-8; Zan 20.1-10)

1 ̱Dhɛ Zuifö -nu -bha ̱glooyi ̱ya ziö, -dhɛkpaɔyi mɛ 'ö yö -a 'piö bhë -a
-dhiadhiö tii 'gü, dhoo -nu 'wo bhë -wo -dho -a blɔɔn- ̱taa; -wo -dho 'yɔn
-nu, pë 'yi 'tëë -sëëzë -nu, 'wo- -yuö -kë bhë -a 'ka;
2 'yö ̱dhɛ ̱wa -lo 'ma, 'wo -guö 'fa 'yö yö -glu bhë -a 'dhiö bhë 'wo- yö
kö ̱ya 'go -glu 'dhi 'dhiö.
3 'Ö 'wo -da ̱gluudhö mü, 'kɛɛ waa Dëmɛ Yesu ̱glöö yö.
4 ̱Dhɛ 'ö ̱wa -dhɛ -ga 'wun bhë -a 'gü 'sengdhö 'ö 'waa- 'slë gbɛ yö -na
wo -de -gɔ, 'ö gɔɔn- -nu ̱plɛ 'ö sɔ 'bhü -sü 'dhö -an -bha bhë, 'wo -wo -an
'dhiö mü.
5 'Ö 'suö -yö -da -an 'gü, 'ö 'wo wo -gɔ -gblü 'sɛi. 'Ö gɔɔn- -nu 'wo bhë
'wo- pö -an -dhë: «-Më -kë 'ö mɛ 'ö 'bhee- 'ka- ̱mɛɛ gamɛ ziën ̱ɛ?
6 'Yaa zö gbɔ ̱ya 'go ga 'gü, ka -zo -yö -büö 'wun 'ö- ̱blɛɛ ka -dhë kö -yö
̱tun Galile bhë -a 'ka. Kë- wo bhë -ya pö:
7 Mɛgbö -dho dɔ 'wunyaakëmɛ -nu kwɛɛ kö -wa dɔ -gaatalü -bha. 'Go
mü kö -yaan 'go ga 'gü -dhɛkpaɔyi kë -yaaga -naa 'ka!»
8 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'yö -an -zo -yö -büö Yesu -wo 'ö bhë -a 'ka.
9 'Ö 'wo go -glu bhë -a 'gü, 'wo dho 'wo- ̱blɛɛ ̱guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga do
'wo bhë waa- mɛ 'bhaa -nu 'wo to -an -dhë.
10 Dhoo -nu 'wo bhë 'wo tɔɔ Mali 'ö go Madala 'dhö, Zanë 'dhö waa- Mali
Zakö dhe 'dhö, 'iin dhoo -nu 'bhaa -nu 'wo -kë ziö ̱dhia -an 'piö bhë, wo
'plɛ 'wo 'wun 'ö ̱nɛ 'wo- ̱blɛɛ Yesu -bha bɔmɛ -nu -dhë.
11 'Kɛɛ 'yö -kë -a -bha bɔmɛ -nu ̱zuö' 'piö ̱nɛ pë 'kpaandhö, waa -an
-wo -dhɛ 'wun gia-.
12 'Ö Piɛɛ -yö ̱luu 'ö dho -bla 'ka blɔɔn- ̱taa 'ma, 'yö ̱kloo ö -dhɛ -ga kö
sɔpɛn 'wo- ̱ploo Yesu 'ka bhë -a 'flëë ̱nɛ 'ö mü. 'Yö -yɛ ö 'zü 'yö nu ö -gɔ
kɔɔ 'tetundhe ̱va 'ka, pë 'yö -kë bhë -a -wun 'gü.

Yesu -yö ö -de -zɔn ö bha ̱guë' -nu ̱plɛ -dhë -kɔ 'ö ̱kaa' Emaisö -zian 'piö
(Maakö 16.12-13)

13 Yi gia- bhë -a 'ka 'ö Yesu -bha ̱guë' ̱plɛ -wo -da zian 'ö dho Emaisö
plöö -dhɛ 'ö 'go mü 'dho Zeluzalɛmë 'yö dho -mɔ 'kilong 'gɔɔ- do ö ga do
-bha bhë -a -ta.
14 -An -bha 'dho -sü 'ka, 'wun -nu 'wo -kë 'saadhö bhë, -wo kë -a -ta 'dɔɔ
dɔ ̱dhia.
15 -Wo -to 'wun ̱blɛɛ' ̱dhia, 'ö Yesu gia- -yö -yɔɔn -an -bha 'ö 'wo 'ta -da
-bhüö 'gü.
16 -Wa -yö, 'kɛɛ pë do 'bhaa -ya -kë 'ö waa- dɔ -a -bha -kë Yesu 'ka -sü 'ka.
17 'Ö Yesu -yö -an ̱dhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «-Më -wun 'ö 'ka- ̱blɛɛ' -na ka 'ko
-dhë 'ka 'ta 'sü -sü 'ka ̱nɛɛ?» 'Ö mɛ ̱plɛ 'wo bhë, -an ̱zuö' -yö -da 'yena
'gü, 'yö 'wo ̱gbaannu.
18 'Ö- mɛ do 'wo- -dhɛ Kleopa bhë 'yö- pö -a -dhë: «Ü -dho kë do 'ö
Zeluzalɛmë plöö, 'ö pë -nu 'wo kë yië ̱plɛ ̱nɛ 'ö 'bhaa- ̱tɛi' dɔ ̱a?»
19 'Yö- pö -a -dhë: «-Më -wun -nu 'wo -kë -ɛ?»
'Ö 'wo- pö -a -dhë: «Pë 'ö -kë Yesu 'go Nazalɛtë 'yö -kë -Zlan -wodhiölomɛ
'piigbeezë 'ka ö bha yuö -nu waa- 'wun ̱blɛɛ' -wo -nu 'gü -Zlan waa-
'sɛgümɛ -nu -an 'dhiö bhë 'bhaa- dɔ ̱a?
20 Yi -bha slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu waa- 'dhiö -sü yi 'ka -mɛ -nu -wa -kun
'wo- dɔ 'sɛ ̱kɔɔnmɛ -nu kwɛɛ 'wo- zë -a -dɔ -gaatalü -bha -sü 'ka.
21 Yi yi -zo -gɔn -be ̱nɛ, mɛ 'ö dho Izlaɛlö bho 'gan 'gü 'yö -mü -bezë;
'kɛɛ ̱dhɛ pë -nu 'wo bhë 'wo -kë ̱nɛ -a -dhɛkpaɔyi -yaaga 'ö ̱nɛ.

22 'Ö dhoo -nu 'bhaa -nu 'wo yi 'piö 'wo yi dɔ -gbɔudhö 'zü ɓnɛɛ, 'ö bhii
ɓdhɛ ɓwa -so -dhiadhiö tii 'gü ɓwa 'dho -a blɔɔn- ɓtaa,
23 waa- ɓglöö yö; 'yö 'wo nu 'wo- pö yi -dhë wo -Zlan -bha bɔmɛ -nu -yö,
'ö 'wo- pö wo -dhë ɓnɛ ɓya 'go ga 'gü.
24 Yö do bhë 'zü, gɔɔn- 'bhaa -nu 'wo yi kpö 'gü -wo dho 'wo -lo -a blɔɔn-
ɓtaa 'ma 'ö pë -nu 'wo bhë 'wo- yö ɓnɛ -kɔ 'ö dhoo -nu -wa ɓblɛɛ -a 'ka bhë
-a 'dhö, 'kɛɛ Yesu 'pö waa- yö.»
25 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Oo gɔɔn- -nu 'ö
'wunbhokoudɔdhe gbɛ 'yaa -an -gɔ, 'ö pë -nu 'ö -Zlan -wodhiölomɛ -nu
'dho -a ɓblɛɛ' -na, 'ö 'kaa- -dhɛ 'wun gia- 'siö-!
26 'Yaa 'dhö ɓnɛ -Zlan -bha -Yamɛ 'yënng -dho bhɔ -yaan ɓtun -da -na ö
-bha 'tɔbhɔdhe 'gü a?»
27 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö 'wun 'ö -gban ö -bha 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka 'ö- zü -yö
dɔ Moizö -bha 'sëëdhɛ 'gü 'ö dho 'ö yöë -Zlan -wodhiölomɛ -nu 'saadhö -an
-bha 'sëëdhɛ -be -bha, 'yö- -gɛn pö -an -dhë.
28 ɓDhɛ 'ö 'wo ɓyɔɔn -na pödhɛ 'wo 'dho -na -a 'gü bhë -a 'sɔɔ, 'ö Yesu
-ya kë ɓnɛ mɛ 'ö 'dhoë- pödhɛ gbɛ 'gü -a 'dhö.
29 'Yö 'wo- -gban -a -bha 'wo- pö -a -dhë: «-Bhö 'to yi 'piö, lan- ɓya -püö
'saadhö, 'bin ɓya bhɔ 'më -sü -bha!» 'Ö to -an 'piö 'wo dho -an -gɔ kɔɔ.
30 ɓDhɛ ɓwa 'dho pë -bhö ɓdhia, 'ö ɓbluu'- sü, 'yö -Zlan zuö pö -a -ta, 'yö-
'klu kan 'ö- nu -an -dhë.
31 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö -an 'yan 'dhi -yö -po, 'ö 'wo- dɔa Yesu 'ka. 'Yö to
mü 'yö ɓdhɔng -an wö 'dhiö mü.
32 'Wo yö -a -pö wo 'ko -dhë -sü -bha ɓnɛɛ: «Pë -nu 'wo ɓbɛɛn' -sü 'ka,
ɓdhɛ 'ö -an -gɛn pö -na ko -dhë zian -gbloo 'piö ɓsia bhë, pë 'ö -kë ɓnɛ
ɓzuögludhi 'dhö -a 'siö -yö -ya n ɓzuö' 'gü, (ɓyaa- kë ü -gɔ 'dhö 'pö a)?»
33 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'wo ɓluu 'wo dho Zeluzalɛmë plöö, 'ö- -bha ɓguë'
-nu 'gɔɔ- do ö ga do 'wo bhë waa- wo 'bhamɛ -nu 'wo -an yö wo 'ko ɓbhaa
mü,
34 'wo- pö mɛ ɓplɛ 'wo bhë -an -dhë: «Dëmɛ ɓya 'go ga 'gü giagiawo, -yö
ö -de -zɔn Simɔ -dhë!»
35 'Ö wo -de 'pö pë -nu 'wo -kë zian -gbloo 'piö waa- -kɔ 'wo Yesu dɔ -a
'ka kö ɓya ɓbluu'- 'klu 'kan bhë, 'wo- ɓblɛɛ -an -dhë 'pö.

Yesu -yö ö -de -zɔn ö bha ɓguë' -nu -dhë
(Matiö 28.16-20; Maakö 16.14-18; Zan 20.19-23; Këyuö -nu 1.6-8)

36 -Wo -to 'wun ɓblɛɛ' ɓdhia, 'ö Yesu gia- -yö -wo -an ziën mü, 'yö- pö -an
-dhë: «ɓZuöyagluu -yö kë ka -gɔ!»
37 'Yö 'siö -yö -kan -an 'plɛ 'gluu, 'ö 'suö -yö -da -an 'gü, bhii pë 'ö -kë -an
ɓzuö' 'gü -bezë 'ö tɔɔ 'wa mɛ -zii yö.
38 'Ö Yesu -ya -pö -an -dhë: «-Më -kë 'ö 'siö -yö -kan ka 'gluu i? -Më -kë
'ka dɔ 'dudhö ɓe?
39 -Ka n -kɔ -nu waa- n -gɛn -nu -an -ga 'dhɛ! ɓTaanga pin -nu 'waa -mü
-a? Ma gia- -mü! -Ka 'pa n 'ka, 'ka n -ga, bhii mɛ -zii kwi waa- -a ga 'waa
-dhö ɓnɛ -kɔ 'a- 'ka ɓnɛ -a 'dhö!»
40 'Wun bhë -ya -blɛɛ -an -dhë ö -kɔ -nu, ö -gɛn -nu -a -zɔn -an -dhë -sü
'ka.
41 ɓDhɛ 'ö- ɓtɛi' dɔ ɓnɛ ö -wun -dhɛ 'wun gia- -sü yaa kë -an -gɔ -së 'ka
ɓkun bhë, ɓzuögludhi ɓva waa- 'tetundhe 'yö -kë -an 'gü bhë -a -wun 'gü,
'yö- pö -an -dhë: «-Bhöpë 'bhaa -yö ka -gɔ zö ɓa?»
42 'Ö 'wo 'yuö- -pla -sü 'klu do nu -a -dhë.
43 'Yö- sü 'ö- -bhö -an wö 'dhiö mü.

44 ̃Dhɛ ̃ya kë 'dhö, 'yö- pö -an -dhë: «Më 'a- pö ka -dhë kö a ̃tun ka
'piö yö ̃ga 'ö ̃nɛ: Më 'yö ̃bɛɛn' -sü 'ka n -wun 'gü tɔng 'ö Moizö -ya nu -a
'gü, -a mɛ 'ö -Zlan -wodhiölomɛ -nu -bha 'sëëdhɛ 'gü, -a mɛ 'ö 'Tan 'sëëdhɛ
'gü, -an 'plɛ 'dhiö -dho -mɔ 'kuë.»
45 'Ö -an ̃zuö' 'dhi -po 'wunbhokoudɔdhe -gɔ kö -waan më -nu 'wo ̃bɛɛn'
-sü 'ka bhë -an -gɛn dɔ.
46 'Ö- pö -an -dhë: «Më 'yö ̃bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü, yö kun
tɔɔ: -Zlan -bha -Yamɛ 'yënng -dho bhɔ, 'ö ga, 'ö- -dhɛkpaɔyi kë -yaaga -naa
bhë 'yö goë ga 'gü.
47 Më 'ö dho kë 'ö tɔɔ mɛ -nu -dho 'wuntaɔsë ̃blɛɛ'- -a 'tɔ 'gü 'sɛgümɛ
'saadhö -an -dhë; -a zü -dho dɔ Zeluzalɛmë plöö -waan mɛ -nu ̃dhɔɔ kë
kö -waan wo -bha -kë -a 'gü -sü ̃dhië' -Zlan 'piö kö -yaan ziö -an -bha -wun
yaa -nu -ta.
48 Ka 'ka tɔɔ më -nu 'wo ̃nɛ -an ̃goo-.
49 'Ö ma gia- 'a dho më 'ö -Zlan -ya 'tɔ go ka -dhë bhë -a bɔ ka -dhë. 'Kɛɛ
-ka 'to plöö zö -yö 'dho -yö yöë 'piigbeedhɛ 'ö go -Zlan 'piö -a -bha -yɔɔ ka
-ta -yi -bha.»

Yesu -dho dhang- 'gü
(Maakö 16.19-20; Këyuö -nu 1.9-11)

50 ̃Dhɛ ̃ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö -an sü 'ö go -an 'ka plöö 'ö dho -an 'ka
'pian 'ö bɔ Betani ̃zian' -a 'ka. -Dhɛ bhë -a -bha 'yö ö -kɔ ̃luu 'ö 'dhuë-
kpɔ -an -bha.
51 -Yö -to 'dhuë- -kpɔ -an -bha ̃dhia, 'ö go -an 'piö mü 'ö dho dhang- 'gü.
52 Wo 'pö -wa 'tɔ 'saa -blü, 'wo -yɛ wo 'zü, 'wo nu Zeluzalɛmë ̃zuögludhi
̃va 'ka;
53 -wo -to zlöö -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü -a 'tɔ 'saa -blü -sü 'ka.

'Wuntaɔsë 'ö -gban Yesu Klito -bha 'ö Zan -ya ɓlɛɛ

-Wo 'ö -dhɛpuudhɛ waa- -këdhösü 'wo- 'gü

1 'Dhiö -blɛɛzë kö 'kpongtaadhɛ yaa kë ɓkun, mɛ 'ö- 'tɔ -yö -kë -wo 'ka, -yö -kë -dhö. 'Yö -wo 'ö 'dhö bhë 'yö -kë -Zlan 'piö; kë- wo 'dhö bhë, -wo bhë -yö -kë -Zlan 'ka.

2 ɓYa kë 'dhö kö -wo 'ö bhë -yö -kë -dhö -Zlan 'piö 'kpa 'pë-, -a züdɔyi 'ka.

3 'Ö pë 'saadhö 'ö -Zlan -ya -da, -yö -bɔ -wo bhë -a -ta 'ö- 'plɛ -kë. Pë 'ö -Zlan -ya -da -yaan 'kun -a -kë -wo bhë -a 'ka ɓsüë' 'yaa 'dhö.

4 -Wo 'ö bhë ɓnɛ 'ö -këdhösü giagia 'dhoë- -gɔ; 'ö -këdhösü 'ö bhë 'pö, 'ö -kë mɛ 'bhee- -bha -dhɛpuudhɛ 'ka.

5 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë -dhɛpuudhɛ 'ö bhë -a 'bhü -yö -yö -dhɛtiidhɛ 'gü, 'yö mɛ -nu 'wo këdhɛ -dhɛtiidhɛ 'gü, waa 'we -a -wun -bha.

6 'Yö 'töng 'bhaa 'ka, 'yö -Zlan -yö gɔɔn- do bɔ. -A tɔɔ Zan; 'yö nu.

7 Gɔɔn- bhë -yö -nu 'dhö kö -dhɛpuudhɛ 'ö bhë, 'wun 'ö -gban -a -bha, -yaan -tɔmɔdhe kë 'iin kö -a ɓblɛɛ' -wun -bha, mɛ 'saadhö -waan -dhɛpuudhɛ 'ö bhë -a -wun -dhɛ 'wun gia-.

8 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, yö gia- kun 'ö -kë -dhɛpuudhɛ 'ö 'dhö bhë -a 'ka; 'wun 'ö -gban -a -bha, yö ɓnɛ 'ö- ɓblɛɛ mɛ -nu -dhë.

9 Mɛ 'ö -dhɛpuudhɛ 'ka bhë, -dhɛpuudhɛ 'ö giagia, 'ö- -bha nu -sü 'ka, 'yö -dhɛ -po mɛ 'töüdhö -an -ta, yö -mü.

10 -Wo 'ö bhë -yö -kë 'kpongtaa. Yö ɓnɛ 'ö -Zlan -yö 'kpongtaadhɛ ɓkaa'. 'Kɛɛ 'kpongtaamɛ -nu waa 'we -a -wun -bha.

11 -Yö -nu ö -de ɓplöö; 'yö- -de -mɛ -nu waa wo -kɔ 'kpɔ -a -gɔ.

12 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, mɛ kpö 'dɛdɛ -wo wo -kɔ -kpɔ -a -gɔ 'ö 'wo- -wun -dhɛ 'wun gia-. ɓDhɛ -kë 'dhö, -wo bhë, 'yö- -kë 'ö 'wo -kë -Zlan -bha 'në 'ka.

13 Kë 'wo- wo -Zlan -bha 'në -nu 'ka bhë yaa kë ɓnɛ -kɔ 'ö- 'ka 'kpongtaa zö 'ö 'kwa- pö -na -a 'ka mɛ ɓnɛ -yö gɔɔn- ɓnɛ -a gbö 'ka bhë -a 'dhö. 'Wun 'ö go -Zlan -de -zo 'kun -wun 'gü yö -mü.

14 'Yö ɓdhɛ -kë 'dhö, -wo bhë 'yö -kë mɛ 'bhee- 'ka, 'ö nu 'ö -kë kwa 'piö zö. -A 'glu -yö -kë -së. Yö 'ö bhë -yö -kë 'wun gia- -gɔgodhɛ 'ka. Yi 'yan -yö -dɔ -a -bha 'tɔbhɔdhe -bha. 'Tɔbhɔdhe 'ö 'dhö bhë, Dë -ya -nu ö Gbö do 'ö bhë -a -dhë. Pë 'ö- 'piö bhë, ɓdhɛ 'yi- dɔ -a -bha ɓnɛ -yö -go -a Dë 'piö, 'ö yö 'ö ö Dë -bha 'në dosɛn 'kpaan 'ka bhë 'ö- yö bhë 'ö bhë.

15 Yö ɓnɛ 'ö Zan -yö 'wun -gban -a -bha 'ö- ɓblɛɛ -dhoo bho -sü 'ka, 'ö- pö: «Yö ɓnɛ 'ö 'wun 'ö -gban -a -bha, a- -blɛɛ 'dhiö -be ɓnɛɛ: Mɛ do -yö nu -na n ɓzlöö; ɓyö ɓva 'ö -ziö n -ta. 'Ö tɔɔ -yö -kë -dhö 'dhiö -be kö n 'ka bhɔ ɓkun.»

16 -Yö ö -bha 'wunsë -yö 'ko 'piö 'ö -kë kwa 'plɛ kwa -dhë 'ö 'dhuë- kpɔ kwa -bha -kplawo.

17 Kë- wo 'kpa bhë, tɔng 'ö -Zlan -ya dɔ kwa -dhë bhë, -yö ɓbɔa' Moizö 'gü. 'Kɛɛ dɔ 'kwa- wo ɓdɛɛ ɓnɛ bhë, -a -bha 'glusë -wun waa- 'wun 'ö 'wun gia- 'ka 'ö -kë kwa -dhë bhë, -yö bɔa Yesu Klito 'gü.

18 -Zlan bhë mɛ gbɛ yaa ö 'yan dɔ -a -bha do. 'Kɛɛ -a Gbö dosɛn 'kpaan,
Gbö 'ö -Zlan 'ka bhë, yö 'ö -ya -sü 'ka ö Dë 'sɔɔ bhë, ̀yaa- kë 'kwa- dɔ.

Zan -bha -tɔmɔdhɛ kë -sü
(Matiö 3.1-12; Maakö 1.1-8; Lukö 3.1-18)

19 'Töng bhë -a 'ka, Zuifö -nu -gɔmɛ -nu 'wo Zeluzalɛmë, -wo slabhomɛ
-nu waa- Levi -gɔ 'gunng 'gü -mɛ -nu 'ö 'wo yuö kë -na -Zlan -gba -a 'gü -kɔ
'gü bhë -an 'bhaa -nu -bɔ, 'wo nu 'wo ̀dhɛɛ' kpɔ Zan -gɔ ̀nɛɛ: «Dö -mü ü
'ka ɛ?»
20 'Kɛɛ yaa 'kun -a -daa kë -sü 'ka -an -gɔ, -a -ta pö -sü 'ka 'puu 'ka mɛ
'plɛ wö 'dhiö ̀nɛɛ: «-Zlan -bha -Yamɛ 'yaa -mü n 'ka.»
21 'Yö 'wo- ̀dhɛɛ' kpɔ 'zü ̀nɛɛ: «̀Dhɛ 'ö 'dhö, kö dö -mü ü 'ka ɛ? Eli
-mü ü 'ka a?» 'Yö- -daa -kë ̀nɛɛ: «-Abi'! 'Maa -mü.» 'Wo ̀dhɛɛ' 'bhaa kpɔ
̀nɛɛ: «-Zlan -wodhiölomɛ 'ö yi 'yan 'dhoë- -gɔ bhë yö -mü ü 'ka a?» 'Yö-
pö 'zü: «-Abi'!»
22 'Wo- ̀dhɛɛ' kpɔ zlöö ̀nɛɛ: «̀Ya kë 'dhö kö dö -mü ü 'ka ɛ? Bhi -de
gia-, -bhöë -daa 'kpëdhö -zë kë yi -dhë 'yi 'dho 'yi- pö yi bɔmɛ -nu -dhë.»
23 'Yö Zan -ya pö: «N tɔɔ gɔɔn- 'ö -dhoo bho -na 'yënng ̀taa. Pë 'a- -dhoo
bho -na 'ö tɔɔ: -Ka kwa Dëmɛ -bha zian -gbloo -pë kë; -yö dɔ kpengdhö
̀nɛ -kɔ 'ö ̀bɛɛn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -wodhiölomɛ Ezai -bha 'sëëdhɛ 'gü bhë
-a 'dhö.»
24 Mɛ -nu 'ö Zuifö -nu -wo -an bɔ 'wo nu ̀dhɛɛ' 'kpɔ ̀dhia Zan -gɔ bhë,
Falizi -mɛ -nu -wo -kë -an ziën.
25 Wo -de 'pö, -wo Zan ̀dhɛɛ' -kpɔ, 'wo- pö: «̀Dhɛ 'ö -Zlan -bha -Yamɛ
'yaa -mü ü 'ka, 'ö 'bhaa Eli 'ka, 'iin 'bhaa -Zlan -wodhiölomɛ 'ka ̀nɛ, ü -dɔ
̀dhë 'yö ü mɛ -nu bɔ yiö ̀ee?»
26 'Yö Zan -ya -daa -kë -an -gɔ, 'ö- pö: «Ma 'pö, ka bɔ ̀nɛ 'a- wo yiö; 'kɛɛ
mɛ do -yö ka ziën 'ö 'kaa- dɔ.
27 -Yö nu -na n ̀zlöö. 'Maa pë gbɛ 'ka -a 'dhiö -dewo poo kö 'aan- 'dho
̀kloo'- -a 'dhiö 'aan- -bha -sakpa yun ̀bhüö' 'po.»
28 'Wun -nu 'wo bhë, -wo -kë 'dhö Betani -pö mɛ 'ö 'yiga 'wo- -dhɛ Zuudɛn
'ö Zan -kë mɛ -bha -go ̀sɔɔn yaa 'gü -bɔyiödhe kë ̀dhia -a ̀bhaa bhë -a
̀zlöö ̀zian'.

-Tɔmɔdhɛ 'ö Zan -ya -kë Yesu -wun 'gü

29 ̀Dhɛ 'ö- -ta -dhɛ ̀ya 'po, 'ö Zan -yö Yesu yö kö -yö nu -na ö 'piö, 'yö-
pö: «'Bhlanë 'ö dho kë sla- 'ka kö -Zlan -yaan bho mɛ 'kpɛkpɛ -bha ̀sɔɔn
yaa -bho -an -bha -pë 'ka yö ̀ga 'ö nu -na ̀nɛ!
30 Yö ̀nɛ 'a 'wun -gban -a -bha 'a- ̀blɛɛ ̀woë' ̀nɛɛ: Mɛ do -yö nu -na n
̀zlöö; ̀yö ̀va 'ö ̀zië' n -ta, bhii -yö -kë -dhö n 'dhiö 'kpa 'pë- bhë, yö ̀ga
'ö ̀nɛ.
31 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë yaa kë ̀nɛ pë 'ö dho kaa, -a dɔ 'a- wo bhë yö
-mü, 'kɛɛ a -nu mɛ -nu -bɔ yiö ̀dhia kö Izlaɛlö -mɛ -nu -waan -a dɔ.»
32 'Yö Zan -ya pö 'zü: «A -Zuu 'slööslö -yö kö -yö 'go -na dhang- 'gü. -Yö
-kë -tönggö 'ka, 'yö nu 'yö -ya -a -ta.
33 'Kɛɛ -a kë -sü 'ka kö pë -nu bhë -waan kë, mɛ 'yö- 'ka, kö n 'ka- dɔ
̀kun. 'Yö -Zlan 'ö n bɔ kö 'aan- mɛ -nu bɔ yiö bhë, 'ö- pö n -dhë: ‹Mɛ 'ü
'dhoë- -Zuu 'slööslö yö kö -yö ̀yɔɔ' -na -a -ta -yaan 'to -a -ta bhë, yö ̀nɛ 'ö
dho mɛ -nu pa -Zuu 'slööslö 'ka.› »
34 'Yö Zan -ya pö: «Pë 'ö 'dhö bhë a- -yö ('ö n 'yan -yö -da -a 'gü); a- -pö
̀ya kë 'dhö kö mɛ bhë -Zlan Gbö -mü.»

Yesu -bha ̀guë' -nu -blɛɛzë

35 ̀Dhɛ 'ö- -ta -dhɛ ̀ya 'po; Zan waa- ö -bha ̀guë' -nu bhë -an mɛ ̀plɛ
-wo -kë -dhɛ do bhë -a 'gü 'zü;
36 'wo Yesu yö kö -yö ziö -na; 'yö Zan -ya pö: «-Ka -dhɛ -ga 'dhɛ! -Zlan
-bha 'bhlanë ̀ga ̀nɛ!»
37 Zan -bha ̀guë' -nu ̀plɛ 'wo bhë, ̀dhɛ 'ö -wo bhë 'wo- ma, 'wo to mü
'wo -ziö Yesu 'piö.
38 ̀Dhɛ 'ö Yesu -yö ̀dhië ö -zü, 'ö -an yö kö -wo ziö -na ö 'piö, 'yö -an
̀dhɛɛ' kpɔ ̀nɛɛ: «-Më 'ka- ̀mɛɛ?» 'Ö -an -bha -daa -yö -kë ̀dhɛɛ' 'ka 'wo-
kpɔ ̀nɛɛ: «Labi, ü -bha 'kwɛandhɛ -yö mɛɛ?» (Labi -gɛn 'ö tɔɔ «-Gɔmɛ».)
39 'Yö- -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «-Ka nu 'kwa 'dho, kö 'ka- yö!» 'Yö 'wo to -a
'piö, 'wo dho 'wo wo 'yan dɔ -a -bha 'kwɛandhɛ -bha, 'ö 'wo to -a 'piö mü
̀klöödhö -dhɛkpaɔyi mɛ bhë -a 'ka. (̀Dhɛ 'ö pë -nu bhë 'wo kë -na 'dhö
kö 'kwa dɔ 'wɔ 'yɛ -lan 'ka.)
40 Mɛ ̀plɛ 'ö Zan 'wun ̀blɛɛ' -wo bhë 'wo- ma 'ö 'wo -ziö Yesu 'piö bhë,
-a mɛ do tɔɔ Andre 'ö -kë Simɔ Piɛɛ 'zlaa- 'ka.
41 ̀Dhɛ 'wo 'go -na Yesu -gɔ kɔɔ, Andre -blɛɛzë ̀nɛ 'ö ö 'yan dɔ ö ̀dhoo
Simɔ Piɛɛ -bha; 'yö- pö -a -dhë: «'Yië yi 'yan dɔ Mesi -bha!» (̀Waa- pö
Mesi Eblö -wo 'gü, kö -wa -pö Glɛkö -nu -wo 'gü 'pö «Klito», -a -gɛn 'ö tɔɔ
«-Zlan -bha -Yamɛ».)
42 ̀Dhɛ -kë 'dhö, -yö -dho Simɔ 'ka Yesu 'piö. ̀Dhɛ 'ö Yesu -yö Simɔ -ga
-piindhö, 'yö- pö -a -dhë: «Ü tɔɔ Simɔ; Zan gbö -mü ü 'ka. 'Go ̀dɛɛ -bha,
ü tɔɔ Sefasö.» (̀Waa- pö Sefasö Eblö -wo 'gü kö -wa -pö Glɛkö -nu -wo 'gü
'pö «Piɛɛ», -a -gɛn tɔɔ «-guö gbɔng».)

Yesu -bha Filipö waa- Natanaɛlö ̀dhɔɔ kë -sü

43 ̀Dhɛ 'ö- -ta -dhɛ ̀ya 'po, 'ö Yesu -yö -da zian -ta kö -yaan 'dho Galile
-sɛ 'gü; 'yö -kpën gɔɔn- do 'wo- -dhɛ Filipö -a -bha; 'yö- pö -a -dhë: «-Bhö
ziö n 'piö!»
44 Filipö bhë, -yö -kë Betesaida mi 'ka. Betesaida -pö 'ö bhë ̀nɛ 'ö Andre
waa- Piɛɛ 'wo -kë -a -bha.
45 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, Filipö -yö -kpën Natanaɛlö -bha; 'yö- pö -a -dhë:
«Mɛ 'ö Moizö -ya -bha 'wun ̀blɛɛ tɔng 'sëëdhɛ 'gü, 'ö -Zlan -wodhiölomɛ
-nu -wo 'wun -gban -a -bha 'wo- ̀blɛɛ 'pö bhë, 'yië- yö; 'ö tɔɔ Zozɛfu gbö
Yesu 'ö go Nazalɛtë bhë.»
46 'Yö Natanaɛlö -ya pö -a -dhë: «Ü- -pö dö! Nazalɛtë -pö ̀nɛ, 'wunsë
'godhɛ -mü ̀a?» 'Yö Filipö -ya pö -a -dhë: «Bhi gia-, -bhö nu 'ü ü 'yan dɔ
-a -bha 'dhɛ!»
47 ̀Dhɛ 'ö Yesu ̀ya Natanaɛlö yö kö -yö nu -na ö 'piö, 'ö 'wun -gban -a
-bha 'ö- ̀blɛɛ 'ö- pö: «Izlaɛlö 'në giagia ̀ga ̀nɛ, 'ö bhii 'wun yaa gbɛ 'yaa-
'gü!»
48 'Ö Natanaɛlö -ya ̀dhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «Ü n -dɔ -kɔklë ̀ɛ?» 'Ö Yesu -ya
-daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «A ü -yö kö ü -ya -sü 'ka figö -lü ̀löö kö Filipö yaa ü
̀dhɔɔ kë -de wo ̀kun.»
49 'Yö Natanaɛlö -ya pö -a -dhë: «N -Gɔmɛ, -Zlan Gbö -mü ü 'ka; bhi ̀nɛ
'ü Izlaɛlö -mɛ -nu -bha -gludë 'ka!»
50 'Ö Yesu -ya -wo -daa -kë 'ö- pö: «̀Dhɛ -kë ̀nɛ 'ma- pö a ü -yö figö -lü
̀löö bhë, 'ü n -wo yö 'wun gia- 'ka bhë ɔɔ-; 'kɛɛ -yö kë ü 'yaan ̀nɛ ü -dho
'wun 'gblüünzë ̀plëëzë 'wo -ziö -a mɛ 'ö ̀nɛ -a -ta -an yö.»
51 'Yö- pö 'zü: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka ̀nɛɛ: 'Ö sü ̀dɛɛ -bha, ka
-dho dhang- yö zlöö -bha kö -a 'dhi ̀ya 'po kö -Zlan -bha bɔmɛ -nu -wo -da
-na 'iin kö -wo ̀yɔɔ' -na ma 'a Mɛgbö 'ka ̀nɛ n -ta.»

2

Yesu -bha -dhidhaapë -blɛɛzë 'ö -kë kö ŋwa 'dho dhe 'sü 'wlaan- -ta Kana plöö

1 ŋDhɛ 'ö 'wun -nu bhë ŋwa kë 'dhö, 'ö- -dhɛkpaɔyi ŋya kë -yaaga, 'ö dhe
'sü 'wlaan- -yö -kë Galile pö- do 'wo- -dhɛ Kana -a 'gü. Yesu dhe -yö -dho
'wlaan- bhë -a -ta.
2 Yesu -de 'pö, yö 'dhö waa- ö -bha ŋguë' -nu, -wo -naɔ -bɔ -an -gɔ 'pö kö
-wo nu mü.
3 ŋDhɛ 'ö 'wlaan- bhë 'wo- kë -na, 'ö kwa dɔ 'töng 'bhaa 'ka, 'ö yɔ -yö yën.
ŋDhɛ ŋya kë 'dhö, 'ö Yesu dhe -yö Yesu ŋdhɔɔ -kë plaan, 'ö- pö -a -dhë:
«'Wun ŋnɛ -wo -dho -a kë ŋdhë 'pö ŋnɛ! Yɔ 'yi 'plɛ ŋya yën.»
4 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Dheklöö, ü- -pö ŋdhɛɛ? Ü ŋkwaa' n -zü. N -ma
'töng yaa -lo ŋkun!»
5 'Ö- dhe -yö yuökëmɛ -nu ŋdhɔɔ -kë 'ö- pö -an -dhë: «-Ka 'to zö; pë
'saadhö 'ö 'dhoë- pö ka -dhë, -kaa kë!»
6 -Guö 'lɔɔ- ŋfië' 'slado -wo -kë dɔ -sü 'ka -dhɛ bhë -a -bha. Yö ŋnɛ 'ö ŋya
kë 'ö Zuifö -wo 'yi sü -a 'gü 'wo- -kë wo -bha ŋnɛ -kɔ 'ö- 'ka -an wɔ -kɔ 'gü
bhë -a 'dhö. -A do bhë pë dhö -mɔ 'yi 'litrö 'gɔɔ- 'slɛaga 'iin ŋkëng' do -bha
-wo -mɔ -a -bha -wa yö -a 'gü.
7 'Yö ŋdhɛ -kë 'dhö 'ö Yesu -ya pö yuökëmɛ -nu 'wo bhë -an -dhë: «-Ka
'yi yö 'lɔɔ- ŋfië' -nu 'wo ŋnɛ -an 'gü, -yö -an pa!» 'Ö 'wo- -kë 'dhö.
8 'Yö- pö -an -dhë 'zü: «'Yi bhë -kaa pë 'bhle 'sü -kɔɔ 'gü 'ka dhoë mɛ 'ö
'wlaan- ŋnɛ -a -gbaan 'ka bhë, -a ŋdhia!» 'ö 'wo- -kë 'dhö.
9 (Kö -wa -kë ŋdhë 'ma, 'iin kö -wa -pö -a -dhë ŋdhë, 'kɛɛ) ŋdhɛ 'wo -lo
'ma 'ö gɔɔn- bhë 'ö 'yi bhë 'ö- dan, kö ŋya 'gla yɔ 'gü. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë,
-dhɛ 'ö yɔ bhë 'ö go -a -bha yaa- dɔ ö -de -gɔ. Yuökëmɛ -nu 'wo bhë, wo
-zë ŋdhɛ 'ö yɔ bhë 'ö go -a -bha -wa -dɔ.
10 ŋDhɛ ŋya 'go mü, 'yö dhe ŋgɔn ŋdhɔɔ -kë 'ö- pö -a -dhë: «Kë- wo -na
ŋnɛ, ŋwa 'wlaan- kë 'ö 'wo dho yɔ yö mɛ -nu -dhë, -a din -sëëzë ŋnɛ 'wo-
nu -an -dhë, 'ö ŋya kë 'dhö zlöö, 'kwa dɔ 'töng 'bhaa 'ka kö mɛ -nu ŋwa
yɔ mü ŋva 'ö 'wo- 'saadhö 'ö -dhö, 'wo- nu -an -dhë; 'kɛɛ bhi 'pö, yɔ -sëëzë
ŋnɛ 'ü- ŋgbaannu ŋnɛ, 'kwa- ma ŋɛɛ?»
11 -Kɔ 'ö ŋkaa' Kana, Galile -sɛ 'gü, 'ö Yesu -yö ö -bha -dhidhaapë -blɛɛzë
ŋkaa' 'ö bhë. ŋDhɛ 'ö bhë ŋnɛ 'ö Yesu -yö ö -bha 'tɔbhɔdhe -zɔn -a -bha, 'ö-
-bha ŋguë' -nu -wo wo -zo yö -a -bha.
12 ŋDhɛ 'ö 'wlaan- bhë ŋya yën, waa- ö dhe 'dhö, 'ö dheglu -nu waa- ö
-bha ŋguë' -nu -wo -dho Kapɛɛnaɔmë 'ö 'wo -dhɛkpaɔyi kpö 'bhle kë mü.

-Zlan -gba -a 'gü -kɔ ŋbhlë 'ö Yesu -gɔ
(Matiö 21.12-13; Maakö 11.15-17; Lukö 19.45-46)

13 ŋDhɛ 'ö Zuifö -nu -bha Paakö 'wlaan- kë -yi ŋya yö ŋklöö', Yesu -yö
-luu 'ö dho Zeluzalɛmë.
14 ŋDhɛ 'ö dho, 'ö -lo 'ma ('ö -da -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'dhëüdhö mü), kö
-du -nu oo, 'bhla -nu oo, -tönggö -nu ('ö ŋya kë 'ö Zuifö -nu -wa dhɔ -waan
kë woë- sla- ŋbhoë' -pë 'ka bhë) -an 'dhɔɔdɔmɛ -nu waa- mɛ -nu 'wo -kë
'wëü- -ta -bɔ ŋdhia -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'wëü- 'ka mü bhë -an 'ka bhë -an
'plɛ ŋwa wo -yadhɛ 'kun mü.
15 ŋDhɛ ŋya kë 'dhö, 'ö ŋbhüöga -nu sü 'ö- -kë -klaaga 'ka, 'ö 'dhɔɔdɔmɛ
-nu waa- wo -bha 'bhla -nu, -du -nu -an -kë; kö -yö 'wëü- -tabhɔmɛ -nu
-bha 'wëü- -pɛn -na kö -yö -an -bha 'dhɔɔ dɔ -a -ta ŋgba -nu yö -na ŋgɔa'.
16 'Yö- pö -tönggö 'dhɔɔdɔmɛ -nu -dhë: «Pë -nu 'wo ŋnɛ, -ka -an bho zö;
kö ŋkun 'ka n Dë -bha 'kɔ kë 'dhɔɔkuëdhɛ 'ka.»

17 ̱Dhɛ 'ö pë -nu kë -na 'dhö, 'ö- -bha ̱guë' -nu -zo -yö -büö ̱nɛ 'wun
-yö -gban pë -nu 'wo -kë bhë -an -bha -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ̱nɛɛ: *«-Zlan,*
ü -bha 'kɔ -dhɔ 'ö n -gɔ bhë -yö -mɔa -bha -dewo -yö n zë.»
18 'Yö Zuifö -nu -gɔmɛ -nu -wa pö -a -dhë: «-Dhidhaapë do kë kö -ya -zɔn
yi -dhë ̱nɛ pë -nu 'ü- kë -na bhë -wo ü ̱dua' 'ka.»
19 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ, 'ö- pö: «-Zlan -bha 'kɔ ̱nɛ, -kaa 'wü; a
-dho -a gbɛ dɔ -dhɛkpaɔyi -yaaga -bha.»
20 'Yö Zuifö -nu -gɔmɛ -nu -wa pö -a -dhë 'zü: «'Kɔ ü -ga -na ̱nɛ, -kwɛ
'gɔɔ- -yiisië ö ga 'slado -yuö -mü; dö -mü ü 'ka kö 'üën- pö yi -dhë ü -dho
-a dɔ -dhɛkpaɔyi -yaaga -bha -ɛ?»
21 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, pë 'ö- -dhɛ -Zlan -bha 'kɔ ('ö mɛ -nu waa- -gɛn
ma -a -gɔ) bhë 'ö tɔɔ yö -de gia- ö -lü.
22 'Kɛɛ ̱dhɛ 'ö ̱ya 'go ga 'gü, 'ö- -bha ̱guë' -nu -zo -yö -büö zlöö -a -wo
-nu 'ka, 'wo- -gɛn ma; 'ö pë -nu 'wo -gban -a -bha 'wo -kë ̱bɛɛn' -sü 'ka
-Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü bhë 'wo- -wun -dhɛ 'wun gia-.

Yesu -yö kwa ̱zuö' 'piö -wun -dɔ

23 Paakö 'töng 'ö Yesu -ya -kë Zeluzalɛmë 'ma bhë, mɛ -nu -wo wo -zo
-yö -a -bha ̱plëëzë 'ka -dhidhaapë -nu 'ö- -kë bhë -a -wun 'gü.
24 'Kɛɛ yö 'pö, -yö ö -de -kë 'slë 'ka -an -gɔ 'ö tɔɔ -yö -an -dɔ;
25 bhii -a -bha -wun yaa kë -a -bha kö -wo mɛ 'bhaa -wun ̱blɛɛ' ö -dhë.
Mɛ 'ö -dhö 'wun 'ö- ̱zuö' 'piö -wun 'ka, -ya -dɔ.

3

'Wun 'ö -gban Yesu -bha Nikodɛmö ̱daan' 'ö- wo -a -bha

1 Gɔɔn- do -yö -kë -dhö, 'wo- -dhɛ Nikodɛmö; -yö -kë Falizi -mɛ 'ka, 'go
mü, -yö -kë Zuifö -nu -gɔmɛ do 'ka.
2 'Yö gbeng -yi do 'ka, 'yö nu Yesu 'piö 'ö- pö -a -dhë: «N -Gɔmɛ, yi- ̱tɛi'
-dɔ ̱nɛ bhi ̱nɛ 'ö -Zlan -yö ü bɔ kö 'üën- yi ̱daan'-; 'yö tɔɔ mɛ gbɛ -kɔ 'ka
'dhö -mɔa kö -yö -dhidhaapë -nu kë ̱nɛ -kɔ bhë -a 'dhö kö -Zlan 'yaa- -mɛ
'piö.»
3 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «A- -pö ü -dhë 'wun gia- 'ka, mɛ 'ö yaa bhɔ
-dëüwo, yaa 'dhö -da -Zlan -bha -gludëdhɛ këdhɛ -bha.»
4 'Yö Nikodɛmö -ya pö -a -dhë: «Mɛ -dho -mɔa kö -yö bhɔ -kɔklë kö ̱ya
kë zii -ii, 'iin kë- wo bhë -da 'pö 'dhoë- wo 'zü ö dhe ̱zuö' 'piö kö -yaan
bhɔ bhë ee?»
5 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «A- -pö 'zü ü -dhë giagia 'ka, ̱ya
kë ̱nɛ mɛ yaa bhɔ 'yi waa- -Zuu 'slööslö -an 'gü, yaa 'dhö -da -Zlan -bha
-gludëdhɛ këdhɛ -bha.
6 'Ö tɔɔ mɛ 'ö bhɔ mɛbheedhe ̱suu'- 'gü, kö mɛ bhë, mɛdhɛ ̱zuöga ̱nɛ
'ö- -gɔ; 'kɛɛ mɛ 'ö- -bha -këdhösü -gɛn ̱ya 'go -Zuu 'slööslö 'gü, kö mɛ bhë
-yö -Zuu ̱suu'- -ta -mɛ 'ka.
7 Kö ̱kun 'ö ü 'te -yö tun -a pö 'a- wo ü -dhë: -Bhö bhɔ 'zü -dëüwo bhë
-a -wun 'gü.
8 'Tëë 'ö 'ka- -ga -na bhë, ̱dhɛ 'ö -dhi -a -dhë ̱nɛ 'ö -piö -a -bha, 'ö ̱ya
kë kwa- -drinng ma. 'Kɛɛ 'kaa- 'go -zian 'iin 'dho -zian gbɛ dɔ. Pë do bhë
̱nɛ 'ö mɛ 'ö ̱ya bhɔ -Zuu 'slööslö 'gü 'ö- 'ka 'pö.»
9 'Yö Nikodɛmö -ya pö -a -dhë 'zü: «-Bhɔ -Zuu 'slööslö 'gü -sü 'ö bhë, -a
kë -kɔ -yö ̱dhë ̱ɛ?»
10 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «Bhi 'ü tɔnggɔmɛ ̱va do 'ka Izlaɛlö
'sɛgɔ 'dhiö bhë, 'wun ̱nɛ 'bhaa- dɔ ̱a?

11 ɖɛɛ, a- -pö ü -dhë giagia 'ka: Pë 'yi- dɔ ɖnɛ 'ö 'yi- -wun ɖblɛɛ; 'ö pë 'ö
yi 'yan -yö -da -a 'gü 'yi- -tɔmɔdhɛ -kë; 'kɛɛ 'kaa yi -wo -nu -dhɛ 'wun gia-
'sa!
12 Pë -nu 'wo 'kpongtaa zö 'a -an -wun ɖblɛɛ' -na bhë, -a -wun 'kaa- -dhɛ
'wun gia- ɖnɛ, -a mɛ -nu 'wo dhang- 'gü bhë, a -dho -a -wun ɖblɛɛ' ka -dhë
'ö 'ka- -wun -dhɛ 'wun gia- -kɔklë ɖɛɛ?
13 A- -pö ü -dhë, mɛ gbɛ yaa 'dho dhang- 'gü, -a 'ke yaa kë ma 'a -Zlan
Gbö 'ka, 'a -ya -sü 'ka dhang- 'gü, 'a ɖyɔɔ bhë n 'ka.
14 'Iin 'zü pë dho kë 'ö tɔɔ -wo Mɛgbö dɔ 'lü -bha dhuö ɖnɛ -kɔ do gia- 'ö
Moizö -yö zën ɖmɛɛ 'në dun -a 'ka 'kpa 'lü -bha 'yënng ɖtaa bhë -a 'dhö.
15 -Yö kë 'dhö kö mɛ 'ö 'dhoë- ö -zo yö -a -bha, kö -këdhösü 'ö 'dhö ɖtoëpö
'ka bhë -yaan kë -a -gɔ.
16 'Ö tɔɔ 'kpongtaamɛ -nu -dhɔ -yö -Zlan -kë giagiawo; 'yö- -wun 'gü 'ö ö
Gbö dosɛn bhë 'ö- bɔ, -yö kë 'dhö kö mɛ 'oo mɛ 'ö 'dhoë- ö -zo yö -a -bha
bhë, kö -yaan 'kun ga -sü 'ka; 'kɛɛ kö -këdhösü 'ö -dhö ɖtoëpö 'ka bhë -yaan
kë -a -gɔ.
17 Kë- wo 'dhö bhë -Zlan yaa ö Gbö bɔ 'kpongtaa kö -yaan za -lo
'kpongtaamɛ -nu -bha, 'kɛɛ -ya -bɔ ɖzian' kö 'kpongtaamɛ -nu -waan bɔ
-a -ta -waan dha -sü yö.
18 ɖYa kë 'dhö kö mɛ 'ö ɖyaa- -wun -dhɛ 'wun gia- kö za 'ka 'dhö -lo -a
tuö; 'kɛɛ mɛ 'ö ɖya -kɔ -a -wun 'ka, kö za bhë, -a -bha ɖya -lo -a tuö 'saadhö
ɖnɛ bhë. 'Ö bhii yaa 'we -Zlan Gbö dosɛn 'kpaan 'ö- -gɔ bhë -a -wun -bha.
19 Za -bha -lo mɛ tuö -gɛn ɖga ɖnɛ: -Dhɛpuudhɛ -yö -nu 'kpongtaa ɖzian',
'kɛɛ mɛ -nu -wo wo -ta -yö -a -bha, 'wo wo wö bɔ -dhɛtiidhɛ 'gü -pë -nu
'piö 'ö bhii -an kërë -nu -wo -kë yaya.
20 'Ö tɔɔ mɛ 'ö kërëyaamɛ 'ka, -yö -dhɛpuudhɛ -san -zë 'ö 'yaa nu mü, 'ö
bhii kö ɖkun 'ö- këwun -nu dhö yö -dhɛgbɛadhɛ 'gü.
21 'Ö mɛ 'ö 'wun gia- 'gü -mɛ 'ka 'ö- -dhɔ -kë -dhɛpuudhɛ 'ka -yö kë 'dhö
kö mɛ 'kpɛkpɛ -wa yö ɖnɛ -a kërë -nu bhë -wo -Zlan -zo 'kun -wun 'gü.»

'Wun 'ö -gban Yesu -bha 'ö Zan -ya ɖblɛɛ

22 ɖDhɛ 'ö Yesu waa- ö -bha ɖguë' -nu ɖwa 'go mü, -wo wo -gɔ dɔ ɖzian'
Zude -sɛ 'gü. -Dhɛ bhë ɖnɛ 'wo 'töng kpö 'bhle -kë -a -bha, kö -yö mɛ -nu
bɔ -na yiö.
23 Zan -de 'pö -yö -kë mɛ -nu bɔ yiö ɖdhia 'pö pö- 'wo- -dhɛ Enɔɔ bhë -a
'gü Salimë -pö 'sɔɔ, 'ö tɔɔ 'yi -yö -kë mü ɖva. 'Ö ɖya kë 'ö mɛ -nu -wo go
-dhɛ 'saadhö 'gü, 'wo nu -a 'piö.
24 'Töng bhë -a 'ka, kö waa Zan -zuö -kanso 'gü ɖkun.
25 'Yö yi do 'bhaa 'ka 'ö zaɔbhodhe -yö -da Zan -bha ɖguë' -nu waa- Zuifö
mi do -an ziën 'wun 'ö -gban bun -bha -kë 'slööslö -kɔ 'ö -Zlan -bha zian
-ta, -a wɔ -kɔ 'gü bhë -a -wun 'gü.
26 'Yö 'wo nu Zan 'piö, 'wo- pö -a -dhë: «Yi -Gɔmɛ, mɛ 'ö kwa -nu 'kwa-
-kë Zuudɛn zlöö -dëü 'ka, 'ü- -tɔmɔdhɛ -kë bhë, mɛ -nu -wo 'dho -na -a 'piö,
-yö -an bɔ -na yiö 'pö -oo!»
27 'Ö Zan -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Pë yaa 'dhö kë mɛ -gɔ 'kpaan 'ka
kö -Zlan yaa- nu -a -dhë.
28 Ka -de gia-, ka n ɖgoo- 'ka, 'ö bhii a- -pö ka -dhë: 'Maa -Zlan -bha -Yamɛ
'ka, 'kɛɛ -Zlan -yö n -bɔ -a 'dhiö.
29 Dhe -gɔn ɖnɛ 'ö tɔɔ mɛ 'ö dhe 'dhoë- -gɔ, 'kɛɛ mɛ 'ö dhe -gɔn 'bha 'ka,
'ö- 'to 'dhö -a -wo -bha, -a ɖzuö' -yö -da 'gludhi ɖva 'gü dhe -gɔn -wo 'ö- ma
bhë -a -wun 'gü. -Kɔ 'ö n ɖzuö' 'glu 'dhö dhi -na -a 'ka bhë 'ö bhë; 'ö- 'dhiö
'dhö -mɔ -sü 'ka 'kuë.

30 Pë dho kë tɔɔ -a -gɔ -dho ̱luu 'ö ma -zë 'a dho sia-.
31 Mɛ 'ö 'go -na dhuö bhë, -yö pë 'plɛ -gɔ -ta; 'ö mɛ 'ö 'kpongtaa zö bhë,
'ö 'kpongtaadhɛ -bha 'ka 'ö- 'wun ̱blɛɛ -wo -nu -wo -kë 'kpongtaadhɛ -bha
'ka. -Yö 'dhö gia- 'ka ̱nɛ mɛ 'ö go dhang- 'gü bhë, -yö pë 'plɛ -gɔ -ta,
32 'ö pë 'ö 'yan -ya yö 'ö- 'to -ya ma ̱nɛ, 'ö- -tɔmɔdhɛ -kë; 'kɛɛ kö mɛ gbɛ
'to 'yaa- 'wun ̱blɛɛ' -wo -bha 'sa.
33 Mɛ 'oo mɛ 'ö ̱yaa- -bha -tɔmɔdhɛ kë -wo bhë -a -dhɛ 'wun gia- kö
-Zlan -bha 'wun ̱blɛɛ' -sü bhë, ̱yaa- -dhɛ 'wun gia- ̱nɛ bhë;
34 'ö bhii mɛ 'ö -Zlan -ya bɔ bhë, -Zlan -wo ̱nɛ 'ö- ̱blɛɛ 'ö tɔɔ -Zlan ̱ya
-Zuu 'slöösö -ya -a 'gü ö 'plɛ 'ka.
35 Dë -yö ö Gbö -dhɔ -kë, yö ̱ga 'ö Dë ̱ya pë 'plɛ -lo -a kwɛɛ bhë.
36 Kö mɛ 'ö -ya Gbö -wun -dhɛ 'wun gia-, ̱toëpö -këdhösü -ya -bha 'ka.
'Kɛɛ mɛ 'ö yaa Gbö ̱bhlë -ya, yö 'ka 'dhö -da -këdhösü 'gü, 'kɛɛ -Zlan -bha
-naazuëdhe ̱nɛ 'ö dhoë- dɔ.»

4

'Wun 'ö -gban Samali -dhe -bha -kpën Yesu -bha -sü -bha

1 ̱Dhɛ -kë 'pö, Falizi -mɛ -nu -wa -ma ̱nɛ Yesu -bha mɛ -nu -bɔ yiö -sü
bhë, ̱ya ziö Zan -bha -ta.
2 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, yaa kë ̱nɛ pë 'wo- pö Yesu gia- -de ̱nɛ 'ö mɛ bɔ
yiö yö kun, 'kɛɛ -a -bha ̱guë' -nu -mü.
3 'Yö ̱dhɛ 'ö Yesu ̱yaa- 'wun dɔ ̱nɛ 'wun -nu 'wo bhë 'saadhö, Falizi
-mɛ -nu ̱waa- ma, 'yö go Zude, 'yö -yɛ ö 'zü, 'yö dho Galile.
4 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë zian 'kpaan gbɛ 'ö dhoë sü -yaan 'kun -bɔ Samali
-sɛ 'gü -süë 'yaa 'dhö.
5 -A -bha -bɔ Samali -sɛ bhë -a 'gü -sü 'ka, -yö -lo pö- do 'wo- -dhɛ Sikaa -a
'sɔɔ. Pödhɛ 'ö bhë -yö dɔ -sü 'ka ̱bhlöödhɛ 'ö Zakɔbö -ya nu ö gbö Zozɛfu
-dhë bhë -a 'sɔɔ.
6 -Dhɛ bhë ̱nɛ 'ö -klɔng 'ö Zakɔbö -ya pɔn bhë 'ö -kë -a -bha. -Klɔng bhë
̱nɛ 'ö Yesu -yö dho 'ö -ya -a 'kpong 'dhiö kö lan- ̱ya dɔ mɛ -gɔ ziën, bhii
kö 'ta 'ö- sü bhë -a -wun 'gü, -a 'gü ̱ya ga.
7 'Yö dhebɔ do 'ö -kë Samali -dhe 'ka 'yö -wo mü -yaan 'yi 'tɔ. 'Ö Yesu -ya
pö -a -dhë: «N gbaa 'yië 'a- mü!»
8 ̱Dhɛ kë -na 'dhö kö -a -bha ̱guë' -nu ̱wa 'dho plöö -bhöpë -nu 'dhɔ
̱dhia.
9 'Ö dhebɔ bhë 'ö- pö -a -dhë: «-Yö -kë ̱dhë 'ö bhi 'ü Zuifö 'ka, 'ü 'yi -dhɛ
n -gɔ, 'kɛɛ kö ma 'a ̱nɛ Samali -dhe -mü n 'ka ̱nɛ ̱ɛ?»
(Kë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ Zuifö -nu 'waa 'we Samali -mɛ -nu 'piö.)
10 'Yö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «̱Ya kë ̱nɛ ü -Zlan -bha gbaɔ waa-
mɛ 'ö 'yi -dhɛ -na ü -gɔ ̱nɛ ü- -dɔ -be, kö bhi ̱nɛ 'ü dho 'yi -dhɛ -a -gɔ
-bezë. Kö 'yi 'ö -këdhösü 'dhoë- 'gü bhë, a -dhoë nu ü -dhë.»
11 'Yö dhebɔ bhë 'yö- pö: «N Dëmɛ, 'yi ̱tɔa' -pë gbɛ 'yaa ü -gɔ 'ö -klɔng
-glu 'dhö ̱gbiin ̱nɛ 'yi 'ö -këdhösü 'dhoë- 'gü bhë ü -dho -a tɔ 'më ɛɛ?
12 'Iin kë- wo ̱nɛ, kë 'pö 'ü- wo ̱va yi 'bhɛma Zakɔbö 'ö -klɔng ̱nɛ 'ö-
pɔn yi -dhë -a -bha 'pö bhë ee? 'Kɛɛ kö yö -de gia- -ya 'gü -yi -mü yö 'dhö,
ö -bha 'në -nu waa- wo -bha -tuë -nu.»
13 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ ̱woë' ̱nɛɛ: «'Yi ̱nɛ, mɛ 'oo mɛ 'ö ̱yaa-
mü, 'yi mü -dhɔ -yö -dho -a kë 'zü;
14 'kɛɛ 'yi 'a- nu -na mɛ -nu -dhë ̱nɛ, mɛ 'ö ̱ya ö -kɔ 'kpɔ -a -gɔ 'ö ̱yaa-
mü, 'yi mü -dhɔ 'ka 'dhoë- kë gbɔ. 'Ö tɔɔ 'yi 'a 'dhoë- nu -a -dhë bhë, -yö
-dho kë -a -gɔ 'yigɔ 'ö dho bhɔ 'dhö ̱toëpö -këdhösü 'gü -a 'ka.»

15 'Ö dhebɔ bhë 'ö- pö: «N Dëmɛ, 'yi bhë -a nu n -dhë kö 'aan- -a mü, kö
kun 'ö 'yi mü -dhɔ dhö n kë 'zü 'ö 'a nu 'yi tɔ dhia zö.»
16 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Dho 'ü ü gɔn dhɔɔ kë kö 'ka nu zö.»
17 'Ö dhebɔ bhë 'ö- pö: «'Maa gwaan.» 'Yö Yesu -ya pö -a -dhë: «-A pö 'ü-
wo 'bhaa gwaan bhë, ü- -pö -së;
18 'wun gia- -mü, 'ö bhii gɔɔn- 'ö 'ka ka 'ko 'piö bhë, ü gɔn 'yaa -mü. A-
tɛi' dɔ 'pö nɛ kë- wo bhë 'bha 'dho gwaan -gwaa 'sɔɔdhu -zë wo.»
19 'Ö dhebɔ bhë 'yö- pö: «Ee, -Zlan -wodhiölomɛ -mü ü 'ka a, n -Gɔmɛ!
'Ma ü dɔ.
20 Kë- wo 'kpa bhë yi dë -nu -wo -Zlan -gba, -tɔn 'ö nɛ -a tuö; 'yö ka -zë,
'ka Zuifö 'ka, 'ka- pö, -dhɛ 'ö -Zlan gbadhɛ 'ka, -yö Zeluzalɛmë.»
21 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Dhebɔ, a- -pö ü -dhë, 'töng do 'bhaa -yö nu
-na 'ö n Dë gbadhɛ yaa 'dhö kë -tɔn nɛ -a tuö 'iin Zeluzalɛmë.
22 Ka -zë pë 'ö 'kaa- dɔ nɛ 'ö 'ka- gba. Yi 'pö yi- -dɔ 'ö bhii dhasü 'ö 'ka-
-ga -na bhë, -yö -go Zuifö -nu 'piö.
23 'Kɛɛ 'töng 'bhaa 'ka, 'ö- -de ya -lo 'saadhö, mɛ -nu 'wo -Zlan gbamɛ
-nu giagia 'ka, -wo -dho n Dë gba -Zuu 'slööslö waa- 'wun giagia -an 'gü. 'Ö
tɔɔ n Dë gbamɛ -nu suu'- bhë nɛ 'ö -an -wun 'yi -yö kan -a -dhë.
24 -Zlan bhë -Zuu -mü. Ya kë 'dhö, kö mɛ -nu 'wo- 'piö kö -wa gba bhë,
-an dua' -mü kö -wa gba -Zuu 'slööslö waa- 'wun giagia -an 'gü.»
25 'Yö dhebɔ bhë 'yö- pö -a -dhë: «A- tɛi' -dɔ nɛ Mesi 'wo- -dhɛ Klito 'ö
-Zlan -bha -Yamɛ 'ka bhë, -yö -dho nu. Ya kë nɛ ya nu, yö nɛ 'ö -dho
pë 'plɛ -zɔn kwa -dhë.»
26 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ma -mü, ma 'a 'wun blɛɛ' -na nɛ!»
27 'Yö to mü 'ö- -bha guë' -nu -wo -lo; 'ö -an 'te -yö tun kö -wo Yesu yö
kö waa- dhebɔ bhë -wo 'wun blɛɛ' -na wo 'ko bhaa. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö
bhë, mɛ yaa kë -dhö -an ziën kö pë 'wo -kë -a -ta -wun blɛɛ' dhia bhë,
-ya -wun dhɛɛ' kpɔ -a -gɔ.
28 'Yö dhebɔ bhë, 'ö ö -bha 'yi -tɔ -a 'gü -gbɔ to sia- mü 'ö dho plöö 'ö- pö
mɛ -nu -dhë:
29 «-Ka nu 'dhɛ! Gɔɔn- do -yö -de. Pë -nu 'a- -kë 'töüdhö bhë, yaa- 'plɛ
blɛɛ'-. -Ka nu 'dhɛ, -yö -dho kë -Zlan -bha -Yamɛ 'wo- wɔɔn -na bhë -a
'ka.»
30 'Yö 'wo -ziö 'töüdhö, 'wo go plöö 'wo dho -dhɛ 'ö -kë -a -bha bhë -a
-bha.
31 -A 'töng bhë -a 'ka, -a -bha guë' -nu -wo -kë -gban -a -bha -sü 'gü
nɛɛ: «Labi, -bhö pë -bhö -ee!» (Waa- pö «Labi» Eblö -wo 'gü kö -wa -pö
«-Gɔmɛ».)
32 'Kɛɛ -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «-Bhöpë 'ö 'kaa- dɔ -yö n -gɔ.»
33 'Yö 'wo yö -a pö -süë wo 'ko -nu -dhë: «-Yö -dho kë, mɛ 'bhaa ya nu
-a dhia -bhöpë 'ka, yaa- -bhö.»
34 'Yö- pö -an -dhë: «Ma -bhöpë 'ö tɔɔ mɛ 'ö n bɔ bhë kö 'aan- -a -zo 'kun
-wun kë 'iin kö pë 'ö n bɔ -a -wun 'gü bhë, 'aan- -a 'dhiö -mɔ 'kuë.
35 Ka -zë, ka- -pö: ‹'Su -yiisië 'ö tun -dhö kö 'kwaan- 'blee- -kpa 'kan›.
'Kɛɛ a- -pö ka -dhë: -Ka -dhɛ -ga 'dhɛ, 'blee- bhlödhɛ -nu wa ga 'saadhö;
-an 'kan -sü -mü.
36 Mɛ 'ö pë ta -na -yö -dho ö saan' yö. 'Ö mɛ 'ö pë 'ö mɛ bhë 'ö- ta bhë,
'ö- 'kan -na, 'ö- 'kpɔ -na 'kuë- 'slëëdhö bhë, 'yö dho ö saan' yö 'pö. -Kɔ do
bhë 'ö- 'ka, mɛ -nu 'wo -Zlan -bha yuö 'gü toëpö -këdhösü 'gbloo 'piö bhë
-a 'gü 'pö 'ö ya kë 'ö -an zuö' 'glu -yö dhi; 'ö tɔɔ mɛ 'ö pë ta waa- mɛ 'ö
pë -kan kö mɛ 'ö -dhö ya ö saan' yö.

37 'Wun ̱blɛɛ' -wo do -ya -pö: ‹Mɛ do ̱yaa- -ya, 'ö mɛ 'waa gbɛ -ya -kan›.
-Wo bhë -yö 'wun gia- 'ka.
38 'Ö tɔɔ 'ma ka bɔ kö -dhɛ 'ö kaa kë -a -bha -a züdɔyi 'ka, 'kaan- -a -ya
bhë, kö 'kaan- -a 'kan. Mɛ 'kpaan gbɛ -nu -bha yuö bhë ̱nɛ 'ö 'ka ka -de
-da -a 'gü bhë.»
39 'Töng bhë -a 'ka, Samali -pö bhë -a 'gü -mɛ -nu -wo -kë ̱va 'wo Yesu
-wun -dhɛ 'wun gia-; kë- wo 'dhö bhë, -yö -sü 'wun 'ö dhebɔ bhë 'ö- ̱blɛɛ
-an -dhë bhë -a -bha; 'ö tɔɔ -ya -pö -an -dhë: («Gɔɔn- ̱nɛ,) pë -nu 'a- -kë
'dhiö 'saadhö bhë, ̱ya bɔ -a 'plɛ 'gü ̱yaa- ̱blɛɛ'-.»
40 'Yö ̱dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Samali -mɛ -nu -wo nu 'wo- pö -a -dhë wo -nu
-wo wo 'bhle ̱waannu. 'Yö Yesu -yö -dhɛkpaɔyi ̱plɛ -kë -an 'piö mü.
41 -Aa', kë- wo 'dhö zlöö bhë, mɛ -nu -wo -kë ̱va giagiawo 'ö 'wo- -wun
-dhɛ 'wun gia- -wo -nu 'wo -kë -go -a dhiö ̱dhia bhë -a -wun 'gü.
42 ̱Dhɛ ̱ya 'go mü, 'wo- pö dhebɔ bhë -a -dhë: «Yi -zo yö -sü -mü gɔɔn-
'ö ̱nɛ -a -bha ̱nɛ yö 'ö tɔɔ 'kpongtaamɛ -nu Dhamɛ; 'yö 'dhö gia- 'ka; 'kɛɛ
̱dhɛ 'yi- -ga -a 'gü zlöö bhë yaa kë ̱nɛ 'wun -nu 'ü- ̱blɛɛ yi -dhë bhë ̱nɛ
'yi -gban -a -ta, 'ö bhii yi -de gia- -a -wo -nu ̱wa -da yi 'toudhö, 'yië -an
ma.»

Yesu -bha gɔɔn- ̱bhlëzë do gbö -dhɛ bo 'ö- wo

43 ̱Dhɛ 'ö -dhɛkpaɔyi ̱plɛ bhë, 'ö Yesu ̱yaa- kë 'dhö mü, -yö -go mü 'ö
dho Galile -sɛ 'gü ̱zian'.
44 Kë- wo 'dhiö bhë, Yesu -ya -pö 'wun ̱zuan' 'ka ̱nɛɛ: «-Zlan
-wodhiölomɛ ̱bhlë 'yaa 'dhö -a -de -sɛ 'gü» bhë,
45 ̱dhɛ ̱ya 'dho ̱ya -lo Galile -sɛ 'gü, 'ö 'wo- -nia kun -së 'ka giagiawo,
'ö bhii wo -de 'pö, Paakö 'wlaan- 'ö -kë Zeluzalɛmë bhë, -wo -kë -a -ta 'ö pë
-nu 'ö- -kë 'töüdhö bhë 'ö -kë -an 'yaan 'ka.
46 ̱Dhɛ ̱wa -lo Galile -sɛ bhë -a 'gü, -wo -dho 'wo -da Kana plöö, -dhɛ
'ö 'yi -gla -a -bha yɔ 'gü bhë -a -bha. Pö- bhë -a 'gü, 'sɛdë -bha yuökëmɛ
̱bhlëzë do -yö -kë mü. 'Yö gɔɔn- 'ö bhë 'ö- -bha 'në do -yö -kë 'yuazë; 'kɛɛ
'në bhë -yö -kë Kapɛɛnaɔmë.
47 'Yö ̱dhɛ ̱yaa- ma ̱nɛ Yesu ̱ya 'go Zude -sɛ 'gü ̱ya nu Galile mü, 'yö
dho -a 'piö 'ö ̱bhɛa -a -dhë kö -yö 'dho Kapɛɛnaɔmë -yaan ö gbö 'ö ̱ya
bhɔ ga -sü -bha bhë -a -dhɛ bo.
48 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Kaa -mɔa 'ka 'wun -dhɛ 'wun gia- 'kpaan 'ka
kö kaa -dhidhaapë -nu yö 'iin ka 'yan yaa -da 'wun 'gblüünzë -nu 'gü a!»
49 'Yö gɔɔn- bhë 'yö- pö Yesu -dhë: «N dë, -dhɛ 'ö ma 'në yaa ga kun ̱nɛɛ,
-bhö nu ̱ii!»
50 'Yö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö 'dho, ü -bha 'në 'ka 'dho ga.» 'Yö gɔɔn-
bhë, 'ö Yesu -wo -dhɛ 'wun gia-, 'ö -ziö 'ö dho.
51 -Yö -kë 'dho ̱dhia ö ̱plöö, 'ö- -bha yuökëmɛ -nu -wo nu -a -gɔ zian-,
'wo- pö -a -dhë: «Ü -bha 'në -yö 'bhee-!»
52 'Yö ö -bha yuökëmɛ -nu ̱dhɛɛ' kpɔ 'töng 'ö- gbö 'bhle -yö ̱kaa' 'waa,
-a -wun 'ka; 'ö 'wo- pö -a -dhë: «-Yö -kë 'dhö kö lan- ̱ya 'go kwa -gɔ ziën
'dɛdɛ 'ka yɛɛn, 'ö- kwigüdhɛ -yö kë -saa.»
53 'Yö gɔɔn- bhë 'ö- -zo -yö -lo 'töng 'ö Yesu -ya pö -a 'ka -a -dhë: «ü -bha
'në 'ka 'dho ga» -a -wun -ta; 'ö- yö ̱nɛ 'wun ̱plɛ 'wo bhë -wo -kë 'töng do
'ka. 'Yö 'wun bhë 'yö -kë -a -gɔ 'kɔɔmɛ -nu 'plɛ -bɔ -a -ta -wun 'ka 'yö 'wo
Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-.
54 -Dhidhaa -wun kë ̱plɛ -naa 'ö Yesu -ya -kë kö ̱ya 'go Zude ̱ya nu
Galile 'ö bhë.

5

Yesu -bha gɔɔn- 'tɔsiösüzë -dhɛ bo -kɔ

1 ̱Dhɛ ̱ya 'go mü, Zuifö -nu -bha 'wlaan- -yö -kë -dhö, 'ö Yesu -yö -ziö
'ö dho Zeluzalɛmë.
2 Pödhɛ bhë -a 'gü, 'pian mɛ 'ö 'bhla -tuë -nu -yö plaan -dhɛ 'ka bhë,
'yipuë 'ö mɛ -nu -wa dho 'kuë- -yö -kë -a -bha; yö ̱nɛ 'ö- -dɔ dhɔngdhɛ
-nu -bha -dhɛ 'dhi 'dhö 'sɔɔdhu. 'Yipuë bhë ̱nɛ 'wo- -dhɛ Eblö -wo 'gü
«Betesaida».
3 'Yipuë bhë, -a -da -a ̱bhaa -zian 'sɔɔdhu 'wo bhë, 'yuamɛ ̱plëëzë -nu
'wo -kë 'yënngtiimɛ -nu, -gɛntɔsiömɛ -nu, 'tinngmɛ -nu -an 'ka -wo -kë -lo
-sü 'ka mü. [Pë 'wo -ya -a -gɔ -dhɛ bhë -a -bha 'ö tɔɔ kö 'yi -yaan ̱tuun'-.
4 Kë- wo bhë 'ö tɔɔ, ̱ya kë Dëmɛ -bha bɔmɛ do -yö -yɔɔ 'yi bhë -a ̱bhaa
'ö 'yi -yö ̱tuun. 'Ö ̱ya kë 'dhö, 'yuamɛ -blɛɛzë 'ö -püö -na 'yi bhë -a ̱bhaa
bhë, 'yua ̱suu'- 'oo ̱suu'- 'ö- -bha, -yö -bo.]
5 'Töng bhë -a 'ka, gɔɔn- do 'ö 'yua ̱yaa- 'yënng bhɔ -kwɛ 'gɔɔ- -yaaga ö
ga 'slɛaga 'piö -yö -kë mü.
6 Yesu -yö -kë ziö ̱dhia, 'ö- 'yan -yö -kpën -a -bha. 'Ö ̱dhɛ ̱yaa- dɔa ̱nɛ
'yua 'ö- -bha bhë ̱yaa- 'kun -a -dhɛ ̱ya ̱glɔɔ bhë, 'yö- ̱dhɛɛ' kpɔ ̱woë'
̱nɛɛ: «ü- 'piö kö ü -dhɛ -yö bo ̱a?»
7 'Yö 'yuamɛ bhë 'yö- pö: «N -Gɔmɛ, mɛ gbɛ 'yaa n -gɔ, kö ̱ya kë ̱nɛ
'yi ̱ya ̱tuun' kö -yaan n -zuö -a ̱bhaa. 'Yi ̱ya ̱tuun 'dhö, -a kë ̱yië'
kö 'aan- ̱bɔɔ 'bɔ -an songdhö 'aan- -püö -a ̱bhaa kö mɛ gbɛ ̱ya -püö -a
̱bhaa 'saadhö n 'dhiö.»
8 ̱Dhɛ -kë 'dhö 'ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö ̱luu'-; ü -bha ̱sɛɛ' 'sü 'ü
'ta.»
9 -Dhɛ do bhë 'ö to -a -bha 'ö gɔɔn- bhë, 'ö- -dhɛ -yö bo; 'ö ö -bha ̱sɛɛ'
-be -kë 'ö yö 'ta 'sü -sü -bha.

Yi 'Ö 'wun bhë 'ö ̱kaa' bhë, -yö -kë Zuifö -nu -bha ̱glooyi 'ka.

10 'Yö ̱dhɛ -kë 'dhö, 'ö Zuifö -nu -gɔmɛ -nu -wa pö gɔɔn- 'ö- -dhɛ -yö bo
bhë -a -dhë: «̱Glooyi kun tɔɔ ̱dɛɛ ̱a? 'Yö ̱dhɛ -kë 'dhö ̱nɛ ü -dɔ 'më 'ü
ü -bha ̱sɛɛ' bun ̱i?»
11 'Yö- pö -an -dhë: «Mɛ 'ö n -dhɛ bo bhë -ya -pö n -dhë 'a n -ma ̱sɛɛ' 'sü
'a 'ta.»
12 'Yö 'wo- ̱dhɛɛ' kpɔ ̱nɛɛ: «Mɛ 'ö- pö ü -dhë: ‹Ü -bha ̱sɛɛ' 'sü, 'ü 'ta
bhë› dö -mü poo ̱e?»
13 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë gɔɔn- bhë, mɛ 'ö- -dhɛ bo bhë yaa- dɔ gbɔ 'ö bhii
kö Yesu ̱ya -da mɛ kpö 'gü mü.
14 ̱Dhɛ 'ö pë -nu bhë ̱wa kë 'dhö, -wo -dho -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü.
-Dhɛ bhë Yesu 'yan -yö -dɔ 'zü gɔɔn- bhë -a -bha. 'Yö- pö -a -dhë: «-Bhö
-dhɛ -ga! Ü -dhɛ ̱ya bo; ̱ya kë 'dhö kö ̱kun 'ü ̱sɔɔn yaa -kë gbɔ, kö ̱kun
'ö 'wun 'gbee- mɛ 'ö -ziö -a mɛ ̱nɛ -a -ta 'ö dho ü yö.»
15 (-Dhɛ bhë ̱nɛ 'ö gɔɔn- bhë 'ö dɔa -bha ̱nɛ Yesu ̱nɛ 'ö- -dhɛ bo,) 'yö 'ö
-ziö 'ö dho Zuifö -nu -gɔmɛ -nu 'piö 'ö- pö -an -dhë ̱nɛɛ Yesu ̱nɛ 'ö- -dhɛ
bo.
16 -A -kë 'dhö -sü -wun 'gü, 'wo yö Yesu 'piö kë -sü 'gü kö -wo 'wun wɔ -a
-ta 'ö bhii pë -nu 'ö- kë bhë -ya -kë 'dhö ̱glooyi 'ka.
17 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë: «N Dë -yö ̱tun yuö kë -sü 'gü -kplawo; 'ö ma
-de, 'a yuö kë -sü 'gü 'pö.»
18 -Wo -nu 'wo go Yesu dhiö 'dhö bhë -a -wun 'gü, Zuifö -nu -gɔmɛ -nu
-wo -kë -a këdhɛ ̱mɛɛ' ̱dhia zlöö kö -waan Yesu zë. 'Ö bhii ̱ya -an -bha

tɔng 'ö -gban ɲglooyi -bha bhë -a -lö 'gü, ɲya 'go mü ɲya ö -de -zɔn -Zlan 'ka, -a pö 'ö- wo yö ɲnɛ 'ö tɔɔ -Zlan Gbö gia- bhë -a -wun 'gü.

-Zlan Gbö -bha -wogbiindhɛ

19 ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ ɲnɛɛ: «A- -blɛɛ ka -dhë 'wun giagia 'ka ɲnɛ ma 'a -Zlan Gbö 'ka bhë 'maa 'wun gbɛ 'sü n -de 'gü 'maa- kë; pë 'a n Dë yö -a kë ɲdhia ɲnɛ 'ö 'a- -kë. Pë 'saadhö 'ö n Dë -ya -kë, a- -kë 'pö.

20 'Ö bhii n Dë -yö n -dhɔ -kë, 'ö ö -de këpë -nu 'plɛ -zɔn n -dhë. -A këpë -nu 'wo ɲva, 'wo -ziö -a mɛ -nu 'wo ɲnɛ -an -ta bhë, -yö -dho -an -zɔn n -dhë kö -yaan kë; 'ö ka 'te dhö tun.

21 'Ö tɔɔ -kɔ do 'ö n Dë 'dhö gamɛ -nu bho -na -a 'ka ga 'gü 'ö -këdhösü nu -na -a 'ka -an -dhë bhë, 'ö 'a -këdhösü nu -a 'ka mɛ -nu 'a- 'piö kö 'a- nu -an -dhë bhë -an -dhë 'pö.

22 N Dë 'ö 'ka- -ga -na bhë, 'yaa za -lo mɛ gbɛ -bha; 'kɛɛ ɲya -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'plɛ nu n -dhë kö 'aan- -a kë,

23 -yö kë 'dhö kö mɛ 'plɛ -waan n ɲbhlë -ya ɲnɛ -kɔ 'wo n Dë ɲbhlë -ya -na -a 'ka bhë -a 'dhö. ɲYa kë 'dhö, kö mɛ 'ö yaa n ɲbhlë -ya, kö yaa n Dë 'ö n bɔ bhë -a ɲbhlë -ya ɲnɛ bhë.

24 'Wun gia- 'ka, a- -pö ka -dhë: Mɛ 'ö ɲya ö 'to kë n -wo -bha, 'ö ɲya mɛ 'ö n bɔ bhë -a -wun -dhɛ 'wun gia-, ɲtoëpö -kë -a 'gü -sü -ya -bha 'ka. Za 'ö dhö kan bhë, yö 'ka 'dho -lo -a tuö gbɔ; 'kɛɛ kö ɲya 'go ga 'gü 'saadhö ɲnɛ bhë.

25 A- -pö ka -dhë 'zü 'wun gia- 'ka ɲnɛ 'töng -yö nu -na, 'ö- -de ɲya nu 'saadhö, 'ö mɛ -nu ɲwa ga 'ö 'wo dho ma 'a -Zlan Gbö 'ka n -wo ma; mɛ -nu 'ö 'töng bhë -a 'ka 'ö 'wo dho n -wo ma, -wo -dho dha.

26 'Ö bhii -kɔ do 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'dhoë- 'ka n Dë -gɔ kö -yaan -kë -a 'gü -sü nu -a 'ka mɛ -nu -dhë bhë, 'ö ɲkaa' -a -dhë -së kö 'a- yö 'pö kö 'aan- -kë -a 'gü -sü nu -a 'ka mɛ -nu -dhë.

27 ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, 'yö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü nu n -dhë kö 'aan- za 'kan; 'ö tɔɔ ma ɲnɛ 'a tɔɔ Mɛgbö.

28 Kö ɲkun 'ö ka 'te -yö tun; 'kɛɛ -a yi -yö nu -na 'ö gamɛ -nu 'plɛ 'wo ga -glu -nu 'gü, 'wo dho n -wo ma,

29 kö -waan 'go -an 'gü -waan yö plaan. Mɛ -nu 'ö 'kpa, 'ö -an këwun -yö -kë -së, -wo -dho go ga 'gü -këdhösü 'ö ɲtoëpö 'ka -a 'gü; 'kɛɛ mɛ -nu 'ö -an këwun -yö -kë ya, -wo -dho go ga 'gü kö za -yaan -an 'kun -an 'klo -yaan bhɔ.»

Yesu -bha -wogbiindhɛ dɔ -kɔ

30 'Ö- pö 'zü: «Ka- -yö bhë ɲa? ɲYa kë 'dhö kö n -kɔ yaa -mɔa -bha gbɔ 'a 'wun -nu 'sü n -de 'gü 'a- kë. Za 'a- dɔ -na bhë, -Zlan ɲnɛ 'ö- pö n -dhë 'a- dɔ, 'ö- -de ma za 'a- dɔ -na bhë 'ö kpengdhö 'ö tɔɔ yaa kë ɲnɛ n ɲdhɔɔbhaa -wun 'a- ɲmɛɛ'- kö 'aan- kë; 'kɛɛ mɛ 'ö n bɔ bhë ɲnɛ 'a- -zo 'kun -wun -kë.

31 ɲYa kë ɲnɛ 'ma -tɔmɔdhɛ kë n -de -bha, yaa -mɔ kö n -gɔ -wun -yaan kë 'wun gia- 'ka.

32 'Kɛɛ mɛ gbɛ ɲnɛ 'ö -tɔmɔdhɛ -kë n -ma, 'ö ma gia- 'a- dɔ ɲnɛ -tɔmɔdhɛ 'ö- kë -na n -blü 'gü bhë, -yö 'wun gia- 'ka.

33 Kë- wo bhë, kaa mɛ -nu bɔ Zan 'piö kö -yaan n dɔ -kɔ ɲblɛɛ ka -dhë -a? 'Ö -ka -dhɛ -ga bhë! -Tɔmɔdhɛ 'ö- kë bhë -yö 'wun gia- 'ka.

34 Ma -zë, n -ma -wun 'yaa- 'ka mɛ -bha -tɔmɔdhɛ 'ka n -blü 'gü, 'kɛɛ 'wun -nu bhë a- -blɛɛ 'dhö kö 'kaan- dhasü yö.

35 Zan -yö -kë ɲnɛ ɲlabang 'ö dɔ, 'ö 'bhü -na -a 'dhö. 'Ö 'ka- ɲmɛɛ ɲzian' kö 'ka ɲzuögludhi kë -a -bha -dhɛpuudhɛ -bha 'töng kpö 'bhaa -bha.

36 'Kɛɛ -yö kë ka 'yaan ɲnɛ n -ma -tɔmɔdhɛ ɲyö ɲva 'ö -ziö -a 'ka Zan -bha
-ta; bhii 'wun -nu 'ö n Dë -ya -lo n kwɛɛ kö 'aan- -an kë bhë, 'ö 'wo bhë,
wo ɲnɛ 'ö 'wo -tɔmɔdhɛ -kë n -blü 'gü ɲnɛ n Dë 'ö n bɔ.
37 -A -de n Dë 'ö n bɔ bhë, yö -de gia- ɲya -tɔmɔdhɛ kë n -blü 'gü ɲnɛ
'wun gia- -mü. Yö 'ö bhë, kaa- -wo ma do 'iin kaa- yö do.
38 'Kɛɛ -a -wo 'ö bhë, -yö kë ka 'yaan ɲnɛ 'yaa ka 'gü 'ö bhii mɛ 'ö- bɔ ('ö
n 'ka bhë), 'kaa n -wun -dhɛ 'wun gia-.
39 Ka -kpɔɔ -Zlan -bha 'sëëdhɛ -nu 'gü, 'ö bhii -yö ka -zo 'piö ɲnɛ wo ɲnɛ
'wo dho ɲtoëpö -kë -a 'gü -sü nu ka -dhë; 'yö 'kaa- ɲtɛi' dɔ 'sa ɲnɛ wo ɲnɛ
'wo -tɔmɔdhɛ -kë n -blü 'gü.
40 'Ö 'ka dɔ bhë 'ö 'kaa nu n 'piö kö 'kaan- -kë -a 'gü -sü giagia yö bhë,
ɲao'!
41 -Yö kë ka 'yaan ɲnɛ, pë 'ö -kë ɲbhlëyadhɛ 'ka 'ö go mɛ 'bhee- -nu 'gü
bhë 'yaa -mü 'a- ɲmɛɛ.
42 A ka -dɔ; 'ö tɔɔ a- ɲtɛi' -dɔ ɲnɛ -Zlan -dhɔ 'yaa ka 'gü.
43 -Ka -dhɛ -ga 'dhɛ! Ma 'a ɲnɛ, nu 'a- wo bhë, n Dë ɲnɛ 'ö n bɔ; 'ö 'kaa
n 'kun -së. 'Kɛɛ mɛ 'waa gbɛ ɲya -nu, ɲya 'wun -nu 'sü ö -de 'gü ɲyaa- kë,
'ö 'ka- kun -së. Ka- -yö bhë ɲa?
44 Ka- -dhɔ -kë kö mɛ -nu -wo ka ɲbhlë -ya kö ka -de 'pö 'kaan- -an ɲbhlë
-ya; 'ö pë mɛ 'ö -kë -kë ɲbhlëzë -sü 'ö go -Zlan 'ö dosɛn -a 'piö -a 'ka bhë 'ö
'kaa- ɲmɛɛ'-. ɲƐɛ, 'ö ɲya kë 'dhö ka -dho 'wun gia- -dhɛ 'wun gia- -kɔklë 'sa
'ö 'ka dɔa bhë ɲɛɛ?
45 'Kɛɛ kö ɲkun 'ö -kë ka -zo 'piö ɲnɛ ma ɲnɛ 'a dho za -lo ka tuö n Dë
wö 'dhiö; mɛ 'ö dho za -lo ka tuö 'ö tɔɔ Moizö 'ö ka -zo -dɔ -a -bha -wun
-nu 'plɛ -wo go -a 'gü bhë.
46 Moizö 'ö bhë, ɲya kë ɲnɛ ka- -wo -nu -dhɛ 'wun gia- -bezë (gia- 'ka)
kö ka -dho ka -zo yö n -ma, 'ö bhii ma ɲnɛ 'ö 'wun -gban n -ma, 'ö- ɲbɛɛn
'sëëdhɛ 'gü ka -dhë bhë.
47 ɲƐɛ, 'ö ɲya kë ɲnɛ 'kaa pë -nu 'ö ɲbɛɛn 'sëëdhɛ 'gü ka -dhë bhë -a -dhɛ
'wun gia- kö ka -dho n -wo -nu -dhɛ 'wun gia- -kɔklë ɲɛɛ?»

6

Yesu -bha mɛ -lü -vuu 'sɔɔdhu 'dhi gba 'ö- wo
(Matiö 14.13-21; Maakö 6.30-44; Lukö 9.10-17)

1 ɲDhɛ 'wun -nu bhë ɲwa kë 'dhö, Yesu -yö -go mü 'ö dho Galile 'yipuë
('wo- -dhɛ Tibeliasë 'yipuë bhë) -a ɲzlöö ɲzian'.
2 Mɛ -gbaa ɲva -wo -ziö -a 'piö -dhidhaapë -nu 'yö -kë -a kë ɲdhia bhë -a
-wun 'gü, 'ö tɔɔ -yö -kë 'yuamɛ -nu ɲplëëzë -dhɛ bo ɲdhia.
3 'Yö Yesu -yö -da -tɔn do tuö, 'ö waa- ö -bha ɲguë' -nu 'wo ɲyaannu.
4 ɲDhɛ pë -nu bhë 'wo kë -na 'dhö, kö Paakö 'ö -kë Zuifö -nu -bha 'wlaan-
'ka bhë, kö -a yi ɲya yö ɲklöö'.
5 'Yö -dhɛ 'ö Yesu -ya -ga kö mɛ -gbaa ɲva -wo nu -na -a 'piö; ɲdhɛ -kë 'dhö
'ö- pö Filipö -dhë: «Mɛ -nu 'wo ɲnɛ 'töüdhö, -dhɛ -mlë 'kwa dho -bhöpë yö
-a -bha kö 'kwaan- 'dhɔ 'kwaan- nu -an -dhë -waan -bhö -ee?»
6 Kë- wo 'dhö bhë, ɲdhɛɛ' bhë -ya -kpɔ 'dhö kö -kɔ 'ö- 'ka Filipö ɲzuö' 'gü
kö -yaan -dhɛ yö -a 'gü; 'yaa 'pö, yö -zë -ya 'slë -dɔ ö -de -gɔ.
7 'Yö Filipö -ya pö -a -dhë: «'Kö -kë ɲnɛ 'wëü- ɲva 'ö dho -mɔ dönie ɲkëng'
ɲplɛ -bha -a ɲbluu'- -mü 'kwa- -dhɔ -dewo, yaa 'dho pë gbɛ sü -an -bha, kö
mɛ 'plɛ -waan -a 'klu yö.»
8 'Yö- -bha ɲguë' -nu 'wo bhë, -a mɛ 'wo- -dhɛ Andre 'ö -kë Simɔ Piɛɛ
'zlaa- 'ka bhë, 'ö- pö -a -dhë:

9 «'Nëgɔɔnzë do ̱ga 'ö dɔ -de, 'klën ̱bluu'- bhɛ 'sɛnsɛn 'sɔɔdhu waa- 'yuö- ̱plɛ -wa kwɛɛ. 'Kɛɛ -më tɔɔ ̱bluu'- bhɛ 'sɛnsɛn 'sɔɔdhu waa- 'yuö- ̱plɛ mɛ -gbaa ̱va 'wo ̱nɛ -an -bha 'ka ɛ?»

10 ̱Dhɛ ̱ya kë 'pö, 'ö Yesu -ya pö: «-Ka -yadhɛ nu mɛ 'plɛ -dhë!»

'Wo ̱yaannu 'kpaa -ta mü, bhii -dhɛ bhë ̱blëë' -yö -kë -a -bha ̱va. Mɛ -nu 'wo bhë gɔɔn- -nu 'wo -kë -an 'piö -wo -dho -mɔ mɛ -lü -vuu 'sɔɔdhu -bha.

11 'Yö Yesu -yö ̱luu 'yö ̱bluu'- bhɛ 'sɔɔdhu bhë -an sü. 'Yö -Zlan zuö pö -a -ta; 'yö- -glu mɛ -nu 'wo -kë -ya -sü 'ka mü bhë -an 'ka. -Kɔ do bhë 'ö- ̱kaa' 'yuö- ̱plɛ 'wo bhë -an 'ka 'ö -an -zo kun 'pö.

12 ̱Dhɛ wo 'plɛ ̱wa yën pë -bhö -sü -bha -së 'ka, 'ö Yesu -ya pö ö -bha ̱guë' -nu -dhë: «̱Bluu'- 'kluklu -nu 'wo to bhë, -ka -an 'dho 'kuë- kö ̱kun 'ö- 'bhaa -yö -kë 'gü ̱siö'- -pë 'ka.»

13 'Wo- 'kluklu -nu 'wo to kö mɛ -nu ̱wa yën pë -bhö -sü -bha bhë -an dho 'kuë-, 'ö ̱kpasɛn 'gɔɔ- do ö ̱ga ̱plɛ pa.

14 ̱Dhɛ mɛ -nu 'yan ̱ya -da -dhidhaapë 'ö Yesu -ya -kë bhë -a 'gü, 'wo- pö: «Mɛ ̱nɛ, -Zlan -wodhiölomɛ 'wo- pö -yö -dho nu 'kpongtaa bhë, yö -mü!»

15 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu ̱yaa- yö ̱nɛ -wa 'piö kö 'wo ö -ya -gludë 'ka 'gbeetadhɛ 'ka, 'yö ̱luu -an ziën mü, 'ö -da ö 'sloo 'ka -tɔn bhë -a tuö.

Yesu -bha 'ta -sü 'yipuë ̱va -ta -sü
(Matiö 14.22-33; Maakö 6.45-52)

16 ̱Dhɛ 'yiniadhɛ ̱ya dɔ, 'ö Yesu -bha ̱guë' -nu -wo ̱yɔɔ, 'wo dho 'yipuë ̱va bhë -a 'kpong 'dhiö.

17 'Wo -da 'yitagɔ do 'gü kö -waan 'yi 'kan -waan 'dho Kapɛɛnaɔmë ̱zian'. ̱Dhɛ kë -na 'dhö kö -dhɛ ̱ya trö, kö Yesu -de 'pö yaa nu -an 'piö ̱kun.

18 'Yi -yö -kë -ma ̱dhiadhö 'gbee- 'ka, bhii 'buu -yö -kë ziö ̱dhia 'gbee- 'ka.

19 'Yö ̱dhɛ ̱wa 'dho ̱nɛ mɛ- dho 'kilong 'sɔɔdhu 'iin 'slado -naa -ta, ('wo dho -dhɛ -ga wo ̱zlöö), kö Yesu -yö 'ta -na 'yi -ta, ̱ya yö 'yitagɔ 'sɔɔ. 'Yö 'suö -yö -da -an 'gü.

20 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Kö ̱kun 'ö 'suö -yö ka -kë, ma -mü!»

21 'Wo- -kë ̱nɛ mɛ dho ̱gbaannu kö Yesu -yaan -da wo 'piö 'yitagɔ 'gü mü. 'Kɛɛ 'yitagɔ -yö -gban 'ö bhii kö ̱wa -lo 'yi 'kpong 'dhiö, -dhɛ 'wo -kë 'dho ̱dhia -a -bha bhë -a -bha 'saadhö.

Mɛ -gbaa -nu -bha Yesu ̱mɛɛ'- 'wo- wo

22 ̱Dhɛ 'ö -dhɛ ̱ya 'po, mɛ -gbaa -nu mɛ 'wo to 'yipuë ̱va bhë -a ̱zlöö ̱zian' bhë, -wa -yö ̱nɛ kë 'wo- wo mü bhë, 'yitagɔ do ̱nɛ 'ö -kë mü. 'Ö ̱dhɛ 'ö Yesu -bha ̱guë' -nu 'dho 'dho -na, Yesu gia- yaa kë -an 'piö 'yitagɔ 'gü mü, wo 'sloo ̱nɛ 'wo dho.

23 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, 'yitagɔ gbɛ -nu -wo -go Tibeliasë plöö ̱nɛ 'wo nu 'ö -dhɛ 'wo ̱bluu'- -bhö -a -bha kö Yesu ̱ya yën -bhɛa -Zlan -dhë -sü 'ka bhë 'wo -gban -a 'sɔɔ.

24 'Yö ̱dhɛ mɛ -gbaa ̱va 'wo bhë waa Yesu yö 'iin -a -bha ̱guë' -nu yö -dhɛ bhë -a 'gü, 'wo -da 'yitagɔ -nu 'wo bhë -an 'gü 'ö 'wo dho Kapɛɛnaɔmë -a ̱mɛɛ' ̱dhia.

Yesu -bha -kë -bhöpë 'ö -kë -a 'gü -sü nu mɛ -dhë -a 'ka -sü

25 ̱Dhɛ ̱wa 'dho ̱wa -lo 'yipuë ̱va bhë -a ̱zlöö 'ma ̱zian', -wo -kpën Yesu -bha 'ma; 'yö 'wo- ̱dhɛɛ' kpɔ 'wo- pö: «Yi -Gɔmɛ, ü -nu 'nö -më yië ̱ɛɛ?»

26 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: -Yö 'wun gia-
'ka ɔ̃nɛ ka -kë n ɔ̃mɛɛ' ɔ̃dhia; 'kɛɛ yaa kë ɔ̃nɛ -dhidhaapë -nu 'a- -kë bhë
-a -wun -mü; n ɔ̃mɛɛ'- 'ka- wo -na bhë 'ö tɔɔ ka ɔ̃bluu'- -bhö 'ö ka 'gu -yö
dɔ -së 'ka.
27 Kö ɔ̃kun 'ka yuö -kë -bhöpë 'ö- 'gü dho ɔ̃siö'- bhë -a -wun 'gü; -ka yuö
kë ɔ̃zian' pë mɛ 'ka dhoë- -bhö, 'ö dho ɔ̃glɔɔ kö -yaan kë ka -gɔ ɔ̃toëpö
-kë -a 'gü -sü 'ka -a -wun 'gü. -Bhöpë 'ö bhë mɛ 'ö dhoë- nu ka -dhë 'ö tɔɔ
Mɛgbö; 'ö tɔɔ kwa Dë -Zlan ɔ̃ya ö -bha -kɔ -mɔ 'wuën- -sü ɔ̃duakëpë -ya -a
-bha.»
28 'Yö 'wo- ɔ̃dhɛɛ' kpɔ ɔ̃nɛɛ: «-Më 'yi dho -a kë kö 'yiën- -Zlan -bha yuö
-nu kë ɔ̃ɛɛ?»
29 'Yö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Pë 'ö -Zlan -bha yuö 'gbloo 'piö,
'ö tɔɔ kö mɛ 'ö- bɔ bhë, 'ka- -wun -dhɛ 'wun gia-.»
30 'Yö 'wo- pö -a -dhë: «Kö -bhö -dhidhaapë do kë kö 'yiën- ü -wun -dhɛ
'wun gia- 'sa! -Më -yuö 'ü dhoë- kë ɔ̃ɛɛ?»
31 'Ö ('wun bhë, 'wo- ɔ̃zuan' sü Moizö -bha kë 'ö- wo 'kpa wo 'bhɛma -nu
-bha -zo -yö -a -bha -mɛ 'ka -sü, -dhidhaapë -nu 'ö -kë bhë -a -wun 'gü bhë
-a -bha) 'wo- -wun ɔ̃blɛɛ -a -dhë, 'wo- pö: «Yi 'bhɛma -nu bhë, kë- wo 'kpa,
-wo 'manë -bhö 'yënng ɔ̃taa. -A -dee 'wun 'ö -gban -a -bha, -yö ɔ̃bɛɛn' -sü
'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ɔ̃nɛɛ: ɔ̃*Bluu'- 'ö go dhang- 'gü -Zlan 'piö bhë, -Zlan
-ya -nu -an -dhë 'wo- -bhö. »*
32 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë giagia 'ka ɔ̃nɛ Moizö 'yaa -mü
'ö ɔ̃bluu'- 'ö go dhang- 'gü bhë 'ö- nu ka -dhë, 'kɛɛ n Dë ɔ̃nɛ 'ö ɔ̃bluu'- gia-
'ö go dhang- 'gü bhë 'ö ɔ̃ya kë 'ö- nu mɛ -dhë;
33 bhii -Zlan -bha ɔ̃bluu'- 'ö tɔɔ -a mɛ 'ö go dhang- 'gü 'ö ɔ̃yɔɔ kö -yaan
-këdhösü nu 'kpongtaamɛ -nu -dhë bhë.»
34 ɔ̃Dhɛ -kë 'dhö, 'wo- pö -a -dhë: «Yi Dëmɛ, ɔ̃bluu'- bhë -a nu yi -dhë
-kplawo 'sa.»
35 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ma ɔ̃nɛ 'a tɔɔ ɔ̃bluu'- 'ö -këdhösü 'dhö n 'gü.
Mɛ 'ö ɔ̃ya nu n 'piö, din 'ka 'dhoë- kë 'gbɛɛdhö, 'ö mɛ 'ö ɔ̃ya 'we n -wun
-bha, 'yi mü -dhɔ 'ka 'dhoë- kë 'gbɛɛdhö.
36 'Kɛɛ a- pö -na ka -dhë 'zü: 'Ka ka 'yan dɔ n -ma, 'kɛɛ 'kaa n -wun -dhɛ
'wun gia-.
37 -Yö kë 'pö- wo ka 'yaan ɔ̃nɛ mɛ -nu 'ö n Dë -ya nu n -dhë bhë, -a mɛ
'kö -dhö, -yö -dhö nu n 'piö; 'ö mɛ 'ö ɔ̃ya nu n 'piö, 'ö n 'ka 'dho -a -wun
-zuö -kɔ ɔ̃taa 'gbɛɛdhö;
38 'ö tɔɔ a -go dhang- 'gü kö mɛ 'ö n bɔ bhë, 'aan- -a -zo 'kun -wun kë; n
'ka nu n -de -zo 'kun -wun kë ɔ̃dhia.
39 Mɛ 'ö n bɔ bhë, pë 'ö- -zo 'kun -wun 'ka 'ö- 'piö kö 'a- kë bhë 'ö tɔɔ mɛ
-nu 'ö -an -wun -lo n kwɛɛ bhë, kö ɔ̃kun 'ö mɛ -yö -kë -an songdhö 'ö -kë
'gü ɔ̃siö' -mɛ 'ka, 'kɛɛ kö 'a -an 'plɛ bho ga 'gü yi -kaanta 'ka.
40 'Ö bhii -yö n Dë -zo 'kun -wun 'ka kö mɛ 'saadhö 'ö -an 'yan 'dhö dɔ
-na -a Gbö -bha, 'ö 'wo- -wun -dhɛ -na 'wun gia- bhë, -wo ɔ̃toëpö -kë -a 'gü
-sü yö kö 'aan- -an bho ga 'gü yi -kaanta 'ka.»
41 ɔ̃Aa', 'wun bhë yaa dhi Zuifö -nu -dhë -a pö 'ö- wo ma ɔ̃nɛ 'a tɔɔ ɔ̃bluu'-
'a go dhang- 'gü bhë -a -wun 'gü.
42 'Yö 'wo- pö: «Zozɛfu gbö do Yesu ɔ̃nɛ 'yaa -mü -a? Kwa- dhe -dɔ 'ö
'kwa- dë dɔ; 'ö ɔ̃dhɛ -kë 'dhö ɔ̃nɛ -dhɛ -mlë 'ö dɔ -a -bha 'ö- 'godhɛ -yö -kë
dhang- 'gü -dhɛ 'ka ɛɛ?»
43 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka ka bo n -wun ɔ̃blɛɛ' -sü 'ka ka 'ko -nu
-dhë -sü -wo ɔ̃löö;

44 mɛ yaa -mɔa -bha kö -yaan nu n 'piö -a 'ke n Dë 'ö n bɔ bhë, yaa- mɛ -dhɛ, kö ma 'pö, yi 'dhiötoyi 'ka, 'aan- bho ga 'gü.

45 'Ö bhii pë 'ö -Zlan -wodhiölomɛ -nu -gɔ 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö: *'Wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha, -Zlan -yö -dho -an 'plɛ ɖaan' -a 'ka. ɖYa kë 'dhö kö mɛ 'oo mɛ 'ö ɖya ö 'to kë n Dë -wo -bha 'ö ɖya ö -kɔ kpɔ -a -gɔ, -yö nu n 'piö.*

46 *Kë- wo bhë yaa kë ɖnɛ kö mɛ 'wo bhë, Dë yö 'wo- wo bhë yö -mü. -A -de mɛ do 'kpaan 'ö go -Zlan 'piö bhë, yö do bhë ɖnɛ 'ö- yö.*

47 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka ɖnɛ mɛ 'ö ɖya 'we n -wun -bha, kö ɖya ɖtoëpö -këdhösü yö.

48 'Ö tɔɔ ma ɖnɛ 'a tɔɔ ɖbluu'- 'ö -këdhösü 'dhö n 'gü.

49 Ka 'bhɛma -nu bhë, kë- wo 'kpa bhë, 'manë 'ö -kë 'yënng ɖtaa bhë, -wa -bhö 'kɛɛ -wo -ga.

50 ɖYa kë 'dhö, kö ɖbluu'- mɛ 'ö go (-Zlan 'piö) dhang- 'gü bhë -yö ka -bha 'ka; kö mɛ 'ö ɖyaa- -bhö, yö 'ka 'dho ga.

51 Ka- -yö bhë ɖa! Ma ɖnɛ 'a tɔɔ ɖbluu'- 'a -këdhösü nu mɛ -nu -dhë, 'ö 'a go dhang- 'gü. ɖBluu'- 'a- 'ka bhë, mɛ 'ö ɖya n 'sü ö -bha 'ka, -këdhösü -yö -dho kë -a -gɔ ɖtoëpö 'ka. 'Ö ɖbluu'- 'a dho -a nu bhë 'ö tɔɔ n -de nu 'a 'dhoë- wo kö 'kpongtaamɛ -nu -waan -këdhösü yö -a -ta bhë.»

52 ɖDhɛ 'ö Yesu -yö 'wun ɖblɛɛ 'dhö, Zuifö -nu -wo -yö vundhe ma -sü 'gü wo 'ko -nu songdhö -a pö -sü 'ka: «'Yö, -më -kë 'ö mɛ ɖnɛ 'ö 'wun ɖblɛɛ ɖnëdhö ɖnɛɛ? -Më tɔɔ -yö -dho ö bun nu kwa -dhë -bhöpë 'ka ɛ?»

53 'Yö Yesu ɖya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka, ɖya kë ɖnɛ Mɛgbö bun 'ö nu ka -dhë -bhöpë 'ka bhë kaa ka -kɔ 'kpɔ -a -gɔ 'iin -a fɛi 'ö dhoë- nu bhë kaa- 'kun, kö -këdhösü bhë ɖya dha ka -gɔ ɖnɛ bhë.

54 'Ö tɔɔ mɛ 'ö ɖya ö -kɔ kpɔ n bun -gɔ 'ö ɖya n fɛi kun -yaan kë ö müpë 'ka, kö -këdhösü 'ö -dhö ɖtoëpö 'ka bhë, ɖyaa- yö; 'ö kö mɛ bhë a -dho -a -bho ga 'gü yi -kaanta 'ka.

55 Bhii n bun bhë ɖnɛ 'ö tɔɔ -bhöpë giagia, 'ö n fɛi 'dhö müpë giagia 'ka.

56 ɖYa kë 'dhö kö mɛ 'ö ɖya ö -kɔ 'kpɔ n bun -gɔ -bhöpë 'ka 'ö ɖya n fɛi 'kun müpë 'ka kö -yö -klu -sü 'ka n -ma, 'ö ma -de 'pö, 'a -klu -sü 'ka -a -bha.

57 Kö -kɔ do 'ö n Dë 'ö 'bhee- 'ö n bɔ -a 'ka 'ö 'a- 'ka 'bhee- -a 'sɛa- 'gü bhë ɖnɛ 'ö mɛ 'ö ɖya ö -kɔ kpɔa n bun -gɔ -bhöpë 'ka 'ö- 'ka 'bhee- n sɛa- 'gü 'pö.

58 ɖBluu'- 'ö go dhang- 'gü 'ö nu ka -ta bhë, ɖya -lo. 'Yaa ɖnɛ -a mɛ 'ö ka 'bhɛma -nu -wa -bhö 'kpa bhë -a 'dhö, 'ö bhii ɖdhɛ -kë 'dhö -wo -ga. ɖBluu'- 'ö ɖnɛ bhë, mɛ 'ö ɖya ö -kɔ 'kpɔ -a -gɔ -bhöpë 'ka, -yö -dho -këdhösü yö ɖtoëpö 'ka.»

59 'Wun -nu 'wo ɖnɛ Yesu -yö -bɔ -a 'gü 'dhö kö -yö mɛ -nu ɖdaan' -na Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ 'gü Kapɛɛnaɔmë.

Mɛ ɖdaan' -wo -nu 'wo -gban ɖtoëpö -këdhösü -bha

60 ɖDhɛ 'ö Yesu ɖya 'wun ɖblɛɛ'- ɖnɛ -kɔ bhë -a 'dhö, 'ö- -bha ɖguë' -nu mɛdhɛvadhɛ -wo yö -a pö -sü 'gü ɖnɛɛ: «'Wun mɛ bhë -a ma -sü -dho kë 'gbee-; dö dho ö 'to kë -a -bha -ɛɛ?»

61 Kë- wo bhë, pë 'ö- -bha ɖguë' -nu -wo -kë -a pö ɖdhia wo 'ko -nu -dhë bhë, -ya -ma. ɖDhɛ -kë 'dhö 'yö- pö -an -dhë: «'Wun bhë ɖya ka dɔ -gbɔudhö ɖnɛ -kɔ bhë -a 'dhö,

62 yi 'ö ma 'a Mɛgbö 'ka 'a dho -da -a 'ka dhang- 'gü, -dhɛ 'a -kë -a -bha -be bhë -a -bha, ka -dho kë mü ɖdhë 'ö 'ka dɔ 'dhö ɖnɛɛ?

63 'Ö tɔɔ -Zuu 'slööslö ɲnɛ 'ö -këdhösü nu mɛ -dhë; bun 'ö 'ka- -ga -na
ɲnɛ, -a -yö -a -bha -pë gbɛ 'yaa 'dhö. ɲYa kë 'dhö kö 'wun ɲblɛɛ' -wo -nu
'ka- ma bhë ɲnɛ 'wo -këdhösü 'ö go -Zlan 'piö bhë 'wo- nu mɛ -dhë,
64 'ö mɛ 'bhaa -nu 'wo ka songdhö 'ö 'waa- -dhɛ 'wun gia- bhë.» -A pö
'ö Yesu -ya wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ 'go -a züdɔyi -bha, mɛ -nu 'ö 'waa- -wo -nu
-dhɛ 'wun gia- 'iin mɛ 'ö dho ö dɔ ö yaagümɛ -nu kwɛɛ bhë -yö -an dɔ.
65 ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, 'yö- pö 'zü: «Pë 'ö -kë 'a- pö mɛ gbɛ yaa 'dhö -mɔa
-yö nu n 'piö kö -Zlan yaa- -kɔ -mɔ 'wuën- -sü nu -a -dhë bhë 'ö bhë.»
66 ɲAa', ɲdhɛ -kë 'dhö zlöö, 'ö sü 'töng bhë -a -bha, -a -bha ɲguë' -nu 'wo
bhë, -an ɲplëëzë -wo -kan -a -bha.
67 -Dhɛ -kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö ö -bha ɲguë' -nu 'gɔɔ- do ö ga ɲplɛ 'wo
bhë -an -dhë: «Ka- 'piö 'ka 'dho 'pö a?»
68 'Yö Simɔ Piɛɛ -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «N Dëmɛ, dö 'kpaan 'yi dho
dho -a 'piö ee? Bhi ɲnɛ 'ö -wo 'ö ɲwa bɔ -a -ta 'wo ɲtoëpö -këdhösü yö bhë
'ö ü -gɔ.
69 Yi ü -wo -nu -dhɛ 'wun gia- 'ö 'yi- dɔa ɲnɛ bhi ɲnɛ 'ü tɔɔ mɛ 'ö -Zlan
-ya sü ö -bha 'ka.»
70 'Yö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Kë- wo bhë, mɛ 'gɔɔ- do ö ga ɲplɛ
'ka bhë, ma kun 'a ka ɲdhɔɔ -kë n 'piö a? 'Kɛɛ mɛ do -yö ka ziën 'ö dü -bha
mɛ 'ka 'sa!»
71 Mɛ 'ö 'wun -gban -a -bha 'ö- ɲblɛɛ bhë 'ö tɔɔ Zuda, Simɔ Ikaliɔtö gbö.
Zuda 'ö bhë, -yö -kë Yesu -bha ɲguë' -nu 'gɔɔ- do ö ga ɲplɛ 'wo bhë -a mɛ
do 'ka 'dhö; 'kɛɛ yö ɲnɛ 'ö ɲdhɛ 'wo yö mü zlöö 'ö Yesu 'dhɔɔ dɔ.

7

Yesu dheglu 'në gɔɔn- -nu -bha -a -dhɛ 'ö waa- wo 'wun gia- bhë -a -wun

1 ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, Yesu -yö -nië Galile -sɛ 'gü; yaa- -dhɔ kë gbɔ kö -yaan
'dho Zude -sɛ 'gü 'ö tɔɔ Zuifö -nu -gɔmɛ -nu -wo -kë -a ɲmɛɛ' ɲdhia kö
-waan -a zë.
2 ɲDhɛ 'ö -kë ɲnɛ Zuifö -nu -bha 'wlaan- -yi 'ö -kë sɔ 'kɔ -nu 'wlaan- -yi
'ka bhë, ɲya yö ɲklöö',
3 'Ö Yesu dheglu 'në gɔɔn- -nu -wa pö -a -dhë: «-Bhö 'dho Zude kö ü -bha
ɲguë' -nu (mɛ 'wo to 'ma) -waan ü këyuö -nu yö 'pö.
4 'Ö tɔɔ mɛ 'ö- 'piö kö mɛ -nu -wa dɔ, 'yaa ö këyuö -nu -bin. ɲDhɛ ü këyuö
-nu ɲwa kë ɲnëdhö bhë, kö -bhöë kë kö -an 'yan -yö dɔ ü -bha 'sa!»
5 Kë -de 'ö- wo bhë, -a dheglu -nu 'wo bhë, -a -wo -nu -dhɛ 'wun gia- -sü
yaa kë -an -gɔ.
6 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka -zë 'töng 'saadhö -yö ka -bha 'töng -së 'ka,
'kɛɛ ma -zë n -ma yaa -lo ɲkun.
7 'Ö bhii 'kpongtaamɛ -nu 'ka 'dho ka -san zë; 'kɛɛ ma -zë -wo n -san -zë,
'ö tɔɔ ma ɲnɛ ɲya kë 'a- pö -an -dhë ɲnɛ -an këpë -nu -wo ya.
8 Ka -zë, -ka 'dho 'wlaan- bhë -a -ta. N 'kaa dho 'ma, 'ö tɔɔ n -ma 'töng
-së yaa -lo ɲkun.»
9 ɲDhɛ 'ö ɲyaa- pö -an -dhë 'dhö, (yaa kpa -an -bha waa 'dho wo 'kuë
'wlaan- bhë -a -ta Zude,) -yö -to Galile.

Yesu -bha -dho Tabɛɛnaklö 'wlaan- -ta -kɔ

10 ɲDhɛ 'ö- dheglu 'në gɔɔn- -nu ɲwa 'dho 'wlaan- bhë -a -ta, 'ö- ɲzuö' -yö
ɲluu kö -yaan 'dho; 'ö yö -de 'pö, 'yö dho 'wlaan- bhë -a -ta; 'kɛɛ yaa ö -de
-zɔn kö mɛ -nu -waan yö.
11 Zuifö -nu -gɔmɛ -nu -wo -kë -a ɲmɛɛ' ɲdhia 'wlaan- bhë -a -ta -a pö -sü
'ka ɲnɛɛ: «-Yö 'më?»

12 Mɛ -nu -wo -kë -a -wun ̔blɛɛ' ̔dhia -wo ̔löö ̔va 'ka mɛ gbung 'gü mü
̔nɛɛ: «Mɛ bhë 'wunsëkëmɛ -mü», kö mɛ 'bhaa -nu -wa pö -na: «-Abi'!» kö
mɛ 'bhaa -nu -wa pö -na: «Mɛ -nu -püö -mɛ -mü.»
13 'Kɛɛ mɛ gbɛ yaa kë -dhö kö -zogbansü -yaan kë -a -gɔ kö -yaan -wun
̔blɛɛ'-, 'ö bhii 'suö -yö -an -kë Zuifö -nu -gɔmɛ -nu -dhë.
14 ̔Dhɛ 'ö 'wlaan- bhë ̔wa dɔ -a yi ziën, 'ö Yesu -yö dho -Zlan -gba -a 'gü
-kɔ 'gü, 'ö yö mɛ -nu ̔daan' -sü -bha.
15 Zuifö -nu -gɔmɛ -nu ̔zuö' 'bhaa -yö -bho, 'ö 'wo yö -a pö -sü 'gü wo 'ko
-nu -dhë: «Mɛ 'ö yaa pë gbɛ ̔daan' ̔nɛ 'wun ̔suu'- -nu 'wo ̔nɛ -ya -dɔ
-kɔklë ̔ɛɛ?»
16 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Mɛ ̔daan' -wo -nu 'wo 'go -na n
'dhii bhë, waa 'go n 'gü 'kɛɛ -wo -go -Zlan 'ö n bɔ bhë -a kwɛɛ.
17 Mɛ 'ö ̔ya ö ̔zuö' 'dhi 'po kö -yaan -Zlan -zo 'kun -wun kë, -yö -dho -a
'wun dɔ kö ma mɛ ̔daan' -wo -nu -wo -go -Zlan 'piö 'iin a- -sü n ̔deë' 'a
mɛ ̔daan.
18 Mɛ 'ö ̔luu' -na ö ̔deë' 'ö mɛ -nu ̔daan' -na bhë, 'tɔbhɔdhe ̔nɛ 'ö-
̔mɛɛ ö -de -bha 'ka; 'kɛɛ mɛ 'ö yuö kë -na mɛ 'ö- bɔ bhë -a 'tɔ -wun 'gü,
'wun gia- ̔nɛ 'ö- ̔blɛɛ, 'ö ̔sua -wun 'yaa- 'gü.
19 -Yö 'wun gia- 'ka ̔nɛ Moizö -yö (-Zlan -bha) tɔng -nu -nu ka -dhë. 'Kɛɛ
̔dhɛ -kë 'dhö ̔nɛ dö 'ö- kun ö 'kun -kɔ 'ka ɛɛ? ̔Ya kë 'dhö ka- 'piö 'ka n
zë -më -wun 'gü ii?»
20 ̔Dhɛ -kë 'dhö 'ö mɛ gbung -nu 'wo bhë 'wo- pö -a -dhë: «-Zuu yaa -yö
ü 'gü! 'Yaa 'dhö dö 'ö- 'piö 'ö ü zë ̔ɛɛ?»
21 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Pë do 'kpaan 'a- -kë ̔glooyi 'ka
bhë yö kun 'ö ̔ya ka dɔ -gbɔudhö bhë ̔a!
22 Kë- wo bhë Moizö yaa- pö ka -dhë 'ka gɔɔn- -nu zë 'bɔng a? ('Kɛɛ kö
'wun bhë ̔dhɛ 'ö -da -na kö yaa bhɔ -dewo ̔kun); 'ö 'ka -we -a -bha 'ö
̔glooyi 'ka, 'ka mɛ -nu zë 'bɔng.
23 Ka 'ö ka 'we -a -bha kö 'ka mɛ -nu zë 'bɔng ̔glooyi 'ka ̔nɛ -kɔ 'ö 'ka
Moizö -bha tɔng -nu 'gü -a 'dhö, kö ̔kun 'ö 'ka dho kë tɔng -lö 'gü -mɛ -nu
'ka bhë, -më -kë 'ö 'ka ka wö -siö n -ma mɛ -dhɛ bo 'a- wo ̔glooyi 'ka, -a
mɛbheedhɛ 'gü 'iin -a nii 'gü bhë -a -wun 'gü 'sa?
24 Kö ̔kun 'ka za dɔ mɛ -bha mɛ buënpë -wun 'gü, 'kɛɛ 'ka za -nu dɔ,
-wo kë kpengdhö.»

'Wun 'ö -gban Yesu -bha -kë -Zlan -bha -Yamɛ 'ka -sü -bha

25 Zeluzalɛmë plööme 'bhaa -nu -wo -kë -a pö ̔dhia: «Gɔɔn- 'wo- ̔mɛɛ'
-na -waan zë ̔nɛ kun ̔nɛ ̔a?
26 Yö ̔ga 'ö mɛ -nu ̔daan' -na mɛ gbung 'gü 'ö mɛ gbɛ 'yaa 'dhö kö -yö
̔yɔɔn -a -bha ̔nɛ! Kë- wo bhë, kwa -gɔmɛ -nu 'wo ̔nɛ -a dɔ 'pö 'wo- wo
̔nɛ yö 'ö tɔɔ -Zlan -bha -Yamɛ 'pö bhë ee?
27 -Zlan -bha -Yamɛ 'ö bhë ̔ya nu, mɛ gbɛ 'ka 'dho -a 'godhɛ dɔ, 'kɛɛ kö
mɛ 'ö ̔nɛ kwa- 'godhɛ -dɔ 'sa!»
28 Yesu -yö -kë mɛ -nu ̔daan' ̔dhia -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü. ̔Dhɛ ̔ya kë
'dhö, 'yö -gbla ̔woë' ̔nɛɛ: «-Yö 'dhö 'wun gia- 'ka, ka n -dɔ, 'ö 'ka n 'godhɛ
dɔ. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë n 'ka nu n ̔deë'. Mɛ bhë -yö -dhö giagia 'ka; -zo
-tën -a -dhë -mɛ -mü. Yaa kë ̔nɛ a -nu n ̔deë'. Mɛ 'ö bhë 'kaa- dɔ.
29 Ma 'pö, 'a- dɔ 'ö tɔɔ a -go -a 'piö, 'ö yö ̔nɛ 'ö n bɔ.»
30 ̔Dhɛ ̔ya kë 'dhö, 'wo- këdhɛ ̔mɛɛ kö -waan -a 'kun; 'kɛɛ mɛ gbɛ yaa-
'kundhɛ yö, 'ö tɔɔ kö -a 'kun 'tɔng 'ö -Zlan -ya -ya ö -bha 'wun -nu -yö 'ko
'dhiö -kɔ 'ka bhë yaa -lo ̔kun.
31 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë mɛ gbung 'gü mü, mɛ -nu -wo -kë ̔va 'ö 'wo-
-wun -dhɛ 'wun gia-. -Wo -kë -a pö ̔dhia: «-Zlan -bha -Yamɛ 'ka- -wun

□blɛɛ' -na bhë, □ya kë □nɛ □ya nu, -yö -dho -dhidhaapë -nu kë 'ö -ziö -a 'ka gɔɔn- □nɛ -a -bha -ta -a?»

'Dhasi -nu 'wo -an bɔ kö -waan Yesu 'kun

32 □Dhɛ 'ö -wo -nu 'ö mɛ -nu 'wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- mɛ gbung 'gü
mü, 'wo -kë □blɛɛ' □dhia -wo □löö bhë 'ö □ya -da Falizi -mɛ -nu 'toudhö,
'wo kpa slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu -bha, 'wo 'dhasi -nu bɔ -dhɛ bhë -a -bha
kö -waan Yesu 'kun.
33 'Yö Yesu -ya pö: «A □tun ka 'piö 'töng 'dɛdɛ 'ka; □ya 'go mü kö n 'dho
-sü -mü mɛ 'ö n bɔ bhë -a 'piö.
34 Ka -dho n □mɛɛ', 'kɛɛ ka 'ka 'dho n yö, bhii ka 'ka 'dho -mɔa 'kaan-
'dho -dhɛ 'a dho kë -a -bha bhë -a -bha.»
35 'Yö Zuifö -nu -gɔmɛ -nu -wo yö wo 'ko -nu □dhɛɛ' 'kpɔ -sü -bha □woë'
□nɛɛ: «-Dhɛ -mlë 'ö dho dho -a -bha kö 'kwaan- 'kun -a yö -sü 'ka 'ö- -wun
□blɛɛ' -na □nɛ -oo? Kö 'dho 'pö dhoë- wo Zuifö -nu 'wo -pɛn -sü 'ka Glɛkö
-sɛ 'gü -dhɛ -nu -bha bhë -an 'piö kö -yaan Glɛkö -nu □daan' bhë ee?
36 -A pö -de 'ö- wo ‹ka -dho n □mɛɛ' 'kɛɛ ka 'ka 'dho n yö 'ö tɔɔ ka 'ka
'dho -mɔa -bha kö -dhɛ 'a dho kë -a -bha, 'kaan- 'dho -a -bha› bhë, -a -gɛn
tɔɔ -më poo □ee?»

Yesu -bha mɛ □daan' -wo -nu 'wo -gban 'yigɔ -nu -bha

37 Sɔ 'kɔ -nu 'wlaan- -yi -kaanta 'ö- -wun 'dhö 'gbee- bhë, □dhɛ 'ö □ya -lo,
-a yi bhë -a 'ka, Yesu -yö -dɔ mɛ gbung 'dhiö 'ö- pö -wo 'gbee- 'ka □nɛɛ: «Mɛ
'ö 'yi mü -dhɔ 'dhoë- kë -na, -yö nu n 'piö, -yö 'yi mü.
38 Bhii -yö □bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü □nɛɛ: Mɛ 'ö □ya n -wun
-dhɛ 'wun gia-, -kë -a 'gü 'yigɔ -nu -dho go -a □zuö' 'gü 'wo -ziö.»
39 'Wun 'ö Yesu -ya □blɛɛ 'dhö bhë -yö -gban -Zuu 'slööslö 'ö mɛ -nu 'wo-
-wun -dhɛ 'wun gia-, 'wo dho -a yö bhë -a -bha; 'ö tɔɔ pë -nu bhë, □dhɛ
'wo kë -na 'dhö, kö -Zuu 'slööslö yaa nu □kun mɛ 'bhee- -nu -dhë, 'ö bhii
kö Yesu yaa -da □kun 'tɔbhɔdhe 'gü.

'Gügludhe 'ö -da Yesu Klito -wun 'gü

40 □Dhɛ mɛ -nu 'wo -kë mɛ gbung 'gü mü, 'ö -wo -nu 'wo bhë □waa- ma,
-wo -yö -a pö -sü 'gü: «Mɛ 'ö □nɛ, 'wun gia- 'ka, -Zlan -wodhiölomɛ 'ö kwa
'yan 'dhoë- -gɔ bhë yö -mü!»
41 Kö -an mɛ 'bhaa -nu -wa pö -na: «-Zlan -bha -Yamɛ -mü!» Kö- mɛ
'bhaa -nu ('ö- -de, -a -bha -bhɔ Betelɛmë, Zude -sɛ 'gü -sü bhë 'ö 'waa- dɔ
bhë), kö -wo bɔ -na -dhɛ do bhë -a 'gü -wa pö -na: «'Öö- 'öö, -Zlan -bha
-Yamɛ bhë, mɛ dho go Galile yö -mü -a?
42 (Këpë 'yaa -mü,) 'ö tɔɔ pë 'ö □bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -ya
-pö: -Zlan -bha -Yamɛ bhë -yö -go Davidö □suu'- 'gü, 'ö dho bhɔ Betelɛmë
-pö 'ö Davidö (-de gia-) -yö -kë -a 'gü bhë -a 'gü.»
43 □Dhɛ □ya kë 'dhö, -an -wo yaa 'dho -dhɛ do 'gü gbɔ 'wun -nu 'wo bhë
-an -wun 'gü; 'yö 'gügludhe -yö -da -an ziën.
44 Mɛ 'bhaa -nu -wa -kë kö -waan -a 'kun 'kɛɛ waa- 'kundhɛ yö.

Zuifö -nu -gɔmɛ -nu -bha -kɔ Yesu -wun 'ka -sü

45 □Dhɛ 'wun -nu bhë □wa kë 'dhö, 'dhasi -nu -wo -yɛ wo 'zü 'wo dho
slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu waa- Falizi -mɛ -nu 'piö; 'yö 'wo -an □dhɛɛ' kpɔ
'pö □nɛɛ: «-Më -kë kaa- 'kun kaa nuë □ɛ?»
46 'Yö 'dhasi -nu -wa pö: «'Wun □blɛɛ' -kɔ □suu'- 'ö gɔɔn- bhë 'ö- wo bhë,
-a -mɛ yaa kë -dhö do!»
47 'Yö Falizi -mɛ -nu -wa pö -an -dhë: «-Më -nu 'ka dɔa □nɛ; -a 'wun □blɛɛ'
-wo -nu □wa ka -püö 'pö a?

48 Kwa ̰kɔɔnmɛ -nu waa- Falizi -mɛ -nu bhë, -a -ga 'ka- wo bhë, -a dö
-zë 'pö 'ö 'wun -nu bhë 'ka- yö ̰nɛ ̰ya -an -dhɛ 'wun gia-?
49 'Yö ̰dhɛ -kë 'dhö ̰nɛ mɛ -nu 'wo bhë -wo -dɔ ̰dhë 'ö 'wo wo ̰kwaa
wo -de -zü -ii? 'Waa pë gbɛ dɔ -Zlan -bha tɔng -bha ̰dhɛɛ! -Zlan -bha
'dhangga ̰ya -an 'kun.»
50 Falizi -mɛ do -yö -kë mü 'pö, 'wo- -dhɛ Nikodɛmö. Kë- wo bhë, yö ̰nɛ
'ö yi do 'ka 'ö dho Yesu 'piö 'dhiö ̰zian'. ̰Dhɛ 'wun -nu bhë ̰wa kë 'dhö,
'ö- pö -an -dhë:
51 «Kë- wo kwa -gɔ tɔng 'gü bhë, kwa -mɔa kö 'kwa za -lo mɛ tuö kö
kwaa- -wo -nu ma 'iin kö pë -nu 'ö- kë -na kwaa- dɔ ̰a?»
52 'Yö 'wo- -daa -kë -a -gɔ 'wo- pö: «-Më 'ü dɔa ̰nɛɛ! Galile -mɛ ̰suu'-
'wo bhë ü -an 'piö 'pö a? ̰Kpɔɔ'- -Zlan -bha 'sëëdhɛ -nu 'gü 'dhɛ! -Zlan
-wodhiölomɛ ̰ya 'gɔ Galile do 'bha- ma ̰a?»
53 [̰Dhɛ ̰ya kë 'dhö, 'wo -kan wo 'kuë- 'ö mɛ 'ö -dhö, 'ö dho ö -gɔ kɔɔ.]

8

'Wun 'ö -gban dhebɔ 'wo- kun gɔɔn- 'piö -a -bha

1 [̰Dhɛ ̰ya kë 'dhö, Yesu -yö -dho Olivie -tɔn tuö.
2 ̰Dhɛ 'ö- -ta -dhɛ ̰ya 'po, -a -dhiadhiö tii 'gü, -yö -dho -Zlan -gba -a
'gü -kɔ 'gü, 'ö mɛ gbung -nu -wo ̰nië -a -zü (-waan wo 'to to -a -bha). 'Yö
̰yaannu, 'ö yö -an ̰daan' -sü -bha.
3 'Yö tɔnggɔmɛ -nu waa- Falizi -mɛ -nu 'wo nu dhebɔ do 'wo- kun gɔɔn-
'piö -a 'ka -a 'dhiö mɛ gbung 'gü mü.
4 'Ö 'wo- pö Yesu -dhë: «Yi -Gɔmɛ, dhebɔ 'ö ̰nɛ yi- -kun gɔɔn- 'piö.
5 'Yö pë 'ö ̰bɛɛn' -sü 'ka Moizö -bha tɔng 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö 'yi- -zuö -guö
'ka -yö 'to -a ̰kwaa'. -Dhɛ 'ü- -ga -a 'gü bhë, 'yi- kë ̰dhë ̰ɛɛ?»
6 ̰Dhɛɛ' bhë -wa -kpɔ -a -gɔ 'dhö 'kpënng- 'ka, kö -waan -a 'kundhɛ yö
'wun dɔ -a -bha -sü 'ka. 'Yö Yesu -yö ö -gɔ yö 'sɛi, 'ö yö pë -ya -sü -bha 'sia-
ö -kɔnëga 'ka.
7 'Wo ̰dhɛɛ' kpɔ -a -gɔ ̰naazë 'ka. ̰Dhɛ ̰ya kë 'dhö, 'ö ö -gɔ ̰luu 'ö- pö
-an -dhë: «Mɛ -nu 'ka nu 'saadhö ̰nɛ, mɛ 'ö yaa ̰sɔɔn yaa kë do, -yö -guö
'sü, dhebɔ ̰nɛ -ya -zuö dɔ -a 'ka -sü zü dɔ 'kwee-!»
8 ̰Dhɛ ̰yaa- pö 'dhö, 'yö ö -gɔ -gban 'sɛi 'zü, 'ö yö pë -ya -sü -bha 'zü.
9 ̰Dhɛ mɛ -nu 'wo nu dhebɔ bhë -a 'ka, ̰wa -wo -nu bhë -an ma 'dhö,
'yö 'wo -kan wo 'kuë- do do 'ka. ̰Dhɛ 'ö mɛ ziizii -nu ̰wa ziö 'dhiö, 'ö
-dadhëü -nu -wo -ziö 'pö; 'ö Yesu waa- dhebɔ bhë, 'wo -an to 'sloo 'ka, kö
yö ̰tun dɔ -sü 'ka -a 'dhiö mü.
10 'Yö ö -gɔ ̰luu 'ö- pö dhebɔ bhë -a -dhë: «Dhebɔ, mɛ -nu 'wo bhë ̰wa
'dho 'më 'tôüdhö ̰ee? Waa za -lo ü -bha gbɔ ̰a?»
11 'Ö dhebɔ bhë 'ö- pö -a -dhë: «N -Gɔmɛ, waa za -lo n tuö gbɔ.» 'Ö Yesu
-ya pö -a -dhë: «Ma -de 'pö, n 'ka 'dho za -lo ü tuö 'pö; -bhô ü -bha 'dho
wo; 'kɛɛ kö ̰kun 'ü ̰sɔɔn yaa -kë gbɔ.»]

Yesu -bha -kë 'kpongtaadhɛ -bha -dhɛpuudhɛ 'ka -sü

12 ̰Dhɛ ̰ya kë 'dhö, Yesu -yö ö -bha -dho 'dhiö mɛ gbung -nu 'wo ̰sia
bhë -an ̰daan' -sü 'ka, 'ö- pö: «Ma ̰nɛ 'a tɔɔ 'kpongtaamɛ -nu -bha
-dhɛpuudhɛ; mɛ 'ö ̰ya ziö n 'piö, -dhɛpuudhɛ 'ö -kë -a 'gü -sü 'ka bhë,
-yö -dho 'ta sü -a 'gü; yaa 'dho ta -dhɛtiidhɛ 'gü 'gbɛɛdhö.»
13 'Ö Falizi -mɛ -nu -wa pö -a -dhë: «Pë -nu 'ü- ̰blɛɛ' -na bhë, -an ̰bhlë
gbɛ 'yaa 'dhö 'ö tɔɔ ü -de -gɔ -wun ̰nɛ 'ü- ̰blɛɛ' -na bhë.»

14 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Kö -kë ɲnɛ -tɔmɔdhɛ 'a- kë -na bhë, -a -wun
-yö -gban n -de -bha, -yö 'wun gia- 'ka, 'ö tɔɔ -dhɛ 'a go -a -bha, a- -dɔ n -de
-gɔ, 'ö 'a n 'dhodhɛ dɔ; 'kɛɛ kö ka -zë, n 'godhɛ -nu, n 'dhodhɛ -nu 'kaa- gbɛ
dɔ.
15 Ka -bha 'wun -yö 'ko 'dhiö -kɔ -nu ɲga 'wo -kë mɛ 'bhee- -bha 'ka bhë!
ɲAo', ma 'pö 'maa za -lo mɛ gbɛ tuö.
16 'Kɛɛ ɲya kë ɲnɛ 'ma- pö 'a za -lo mɛ tuö, kö ma za bhë -yö ö -wɔdhɛ
-kun, 'ö tɔɔ za bhë 'maa- -lo mɛ tuö -mɛ 'ka 'dhö do. Yië- n Dë 'ö n bɔ bhë
ɲnɛ ɲya kë 'ö za bhë 'yi- -kan.
17 -Yö ɲbɛɛn' -sü 'ka ka -bha tɔng 'sëëdhɛ 'gü ɲnɛ -tɔmɔdhɛ 'ö dho kë, -a
kë -mɛ -nu ɲwa kë ɲplɛ kö -yö ɲbhlëzë.
18 Ka gia-, -ka -dhɛ -ga bhë 'dhɛ! Ma -de gia-, a -tɔmɔdhɛ -kë n -de -bha,
'ö ɲya 'go mü 'ö n Dë gia- -de 'ö n bɔ bhë 'pö, 'yö ö -bha -kë n -ma.»
19 'Yö 'wo- ɲdhɛɛ' kpɔ ɲnɛɛ: «Ü dë -de 'kö ('ü- -wun ɲblɛɛ' -na) bhë, -yö
'më poo ɲee?» 'Yö- pö -an -dhë: «'Kaa n Dë dɔ 'iin 'kaa n dɔ. ɲYa kë ɲnɛ
ka n -dɔ -bezë kö ka -dho n Dë dɔ 'pö.»
20 'Wun -nu bhë Yesu -yö -an -blɛɛ ö -bha mɛ -nu ɲdaan' -sü 'ka kö -yö
-Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'pian mɛ 'ö ɲya kë 'wo pë -nu gbaɔ -Zlan -dhë bhë
-a -dhɛ -bha. 'Ö mɛ gbɛ yaa nu -yaan (pö -a -dhë ɲya 'wun ɲzaa' -sü kë kö
-yaan) -a 'kun, 'ö bhii kö 'töng 'ö -ya -a -bha 'ka bhë yaa -lo ɲkun.

'Wun 'ö -gban Yesu 'dhodhɛ -bha, -a -wun 'ö- ɲblɛɛ

21 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «A 'dhoë- dho; ka -dho n ɲmɛɛ'- 'kɛɛ ka
'ka 'dho n yö; ka -dho ga ka -bha ɲsɔɔn yaa -nu 'gü, 'ö tɔɔ -dhɛ 'a dho dho
-a -bha bhë, kaa 'dho -mɔa 'kaan- -da -a -dhɛ -bha.»
22 'Yö Zuifö -nu -gɔmɛ -nu -wo yö -a pö -sü -bha wo 'ko -nu -dhë: «-A pö
'ö- wo ‹ka 'ka 'dho -da -dhɛ 'a dho dho -a -bha bhë -a -dhɛ -bha› ɲnɛ kö
ɲya kë 'dhö kö ö -de zë 'pö dhoë- wo bhë ee?»
23 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ, 'ö- pö: «Ka 'pö, ka 'kpongtaa zö, kaa 'go
dhang- 'gü; 'kɛɛ ma -zë, 'maa 'kpongtaamɛ 'ka, a -go dhang- 'gü.
24 Pë 'ö -kë 'a- pö ka -dhë, ka -dho ga ka -bha ɲsɔɔn yaa -nu 'gü bhë 'ö
bhë; 'ö bhii ɲya kë ɲnɛ kaa- -wun -dhɛ 'wun gia- ɲnɛ ma ɲnɛ 'a tɔɔ ‹mɛ 'ö
-dhö›, kö ka -dho ga 'gbönggböng ka -bha ɲsɔɔn yaa -nu 'gü.»
25 'Yö 'wo- pö -a -dhë: «Dö -mü ü 'ka ɛɛ?» 'Yö- -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö:
«'Go -a züdɔyi -bha 'ö yö ɲdɛɛ -bha ɲnɛ, 'wun -nu 'a- ɲblɛɛ bhë, waa ka
-zo 'kun a?
26 'Wun -yö n -gɔ ɲva kö 'aan- ɲblɛɛ'- ka -blü 'gü. 'Kɛɛ -yö kë 'püë- wo ka
'yaan ɲnɛ mɛ 'ö n bɔ bhë -yö 'wun gia- -blɛɛ; 'ö pë 'a- ɲdaan -a 'piö ɲnɛ 'a
'kpongtaamɛ -nu ɲdaan -a 'ka.»
27 'Wun bhë -a ɲblɛɛ'- 'ö- wo 'dhö bhë, -an ɲzuö' yaa yö -a Dë 'ö kwa -bha
-Zlan 'ka bhë -a -bha ɲnɛ yö 'ö- -wun ɲblɛɛ' -na bhë.
28 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë: «Yi 'ö 'ka dho Mɛgbö dɔa -gaatalü -bha bhë,
-a yi bhë -a 'ka ka -dho -a dɔa ɲnɛ ma 'a tɔɔ ‹mɛ 'ö -dhö›; yi bhë -a 'ka, ka
-dho -a -dhɛ yö ɲnɛ pë -nu 'a -an kë -na ɲnɛ, yaa 'go n -de 'gü. Pë -nu 'ö n
Dë -yö n ɲdaan -a 'ka bhë ɲnɛ 'a- ɲblɛɛ' -na ɲnɛ.
29 Mɛ 'ö n bɔ bhë -yö n 'piö. Yaa n 'to 'sloo 'ka 'ö bhii pë 'ö- -zo 'kun -wun
'ka ɲnɛ ɲya kë 'a- -kë.»
30 'Wun bhë -a ɲblɛɛ'- 'ö Yesu -ya wo 'dhö bhë, -yö -ya mɛ ɲplëëzë ɲzuö'
-bha 'ö 'wo- -wun -dhɛ 'wun gia-.

Mɛ ɲdaan' -wo 'ö -gban ɲnua -nu waa- mɛ -nu 'ö 'wo -potaasü -an -bha

31 ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö mɛ -nu 'wo Zuifö 'ka 'wo- -wun -dhɛ
'wun gia- bhë -an -dhë: «'Ö ɲya kë ɲnɛ ma mɛ ɲdaan' -wo -nu 'a mɛ ɲdaan'

-na -an 'ka bhë, 'ka- 'kun ö 'kun -kɔ 'ka kpinngdhö, ka -dho kë ma ̱guë' -nu gia- 'ka;

32 ̱ya kë 'dhö, ka -dho 'wun gia- dɔ; 'ö- -wun 'gü, 'ka dho kë -potaasü.»

33 'Yö 'wo- pö -a -dhë: «Yi Ablaamö ̱suu'- -ta -nu 'ka; ̱ya kë 'dhö kö yiëë kë do mɛ gbɛ -gɔ 'gan 'gü. ̱Ya kë 'dhö kö yi -bha -go 'gan 'gü -sü kö -potaasü -yaan kë yi -gɔ bhë -yö -go 'më 'wun bhë -a 'gü ii?»

34 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Mɛ 'kö ̱sɔɔn yaa -kë, kö -yö ̱sɔɔn yaa -gɔ ̱nuadhɛ 'gü ̱nɛ bhë.

35 ̱Nua 'ö 'ka- -ga -na bhë, mɛ -mɛ 'yaa -mü. Mɛ 'ö mɛ -mɛ 'ka 'ö tɔɔ Mɛgbö; 'ö dho toë 'dhö.

36 'Ö ̱ya kë ̱nɛ mɛ 'ö mɛ -mɛ 'ka, 'kwa -we -a 'ka -Zlan Gbö 'ka bhë, ̱ya kë ̱nɛ ̱ya ka bho ̱nuadhɛ 'gü, kö -potaasü giagia ̱ya kë ka -gɔ.

37 Kë- wo bhë a- ̱tɛi' -dɔ ̱nɛ Ablaamö ̱suu'- -ta -nu -mü kaa. 'Kɛɛ ka- 'piö 'ka n zë 'sa! 'Ö tɔɔ 'kaa ka -kɔ 'kpɔ ma mɛ ̱daan' -wo -nu -gɔ.

38 Pë -nu 'ö n Dë -ya -zɔn n -dhë bhë ̱nɛ 'a -we -a 'ka; 'kɛɛ ka -zë, pë -nu 'ö ka dë -ya pö ka -dhë bhë ̱nɛ 'ka- -kë.»

39 'Yö 'wo- pö -a -dhë: «Yi dë 'ö tɔɔ Ablaamö.»

'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «̱Ya kë ̱nɛ ka -kë Ablaamö -bha 'në -nu gia- 'ka -be, ka -dho -a këpë -nu kë.

40 'Kɛɛ dɔ 'kwa- wo ̱nɛ, 'kö -kë ̱nɛ 'wun gia- 'a goë -Zlan 'piö bhë a- -blɛɛ ka -dhë, pë do 'ö ka ̱zuö' 'piö 'ö tɔɔ 'ka n zë. -A ̱ga 'ka- wo bhë, Ablaamö bhë, kë- wo ̱nɛ -yö 'wun ̱suu'- bhë -a -kë -a?

41 ̱Ɛɛ, 'ö 'ka- -yö bhë ̱a! Mɛ 'ö ka dë 'ka bhë ̱nɛ 'ka 'to -a pin 'piö, 'ka pë -nu kë -na 'dhö bhë.»

'Yö 'wo- -daa -kë -a -gɔ 'wo- pö: «'Yiëë 'në -nu 'ö mɛ -nu -wo -mɔa -wa pö -gbloo 'gü -në -nu -mü yi 'ka -an 'ka; yi dë -yö do -Zlan 'ka.»

42 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Zlan 'ka- ̱wɔɔn -na bhë, ̱ya kë ̱nɛ -yö ka dë 'ka 'wun gia- 'ka -bezë, n -dhɔ -yö -dho ka kë, 'ö tɔɔ nu 'a- wo zö ̱nɛ, -Zlan ̱nɛ 'ö n bɔ, 'a go -a 'piö 'a nu; yaa kë ̱nɛ a -nu n ̱deë' 'dhö, yö kun; yö ̱nɛ 'ö n bɔ.

43 ̱Ya kë 'dhö kö 'wun -nu 'a- ̱blɛɛ' -na ka -dhë ̱nɛ -a ma 'kaa- wo n -gɔ bhë 'ö tɔɔ n -wo -nu ma -to ̱ya ta ka -gɔ.

44 Ka dë 'ö tɔɔ dü. Pë 'ö 'ka- 'piö 'ö tɔɔ ka dë 'ö bhë -a -zo 'kun -wun kë -sü. 'Go -a züdɔyi -de -bha, mɛ zë ̱nɛ 'ö- wo -kplawo. Yaa dɔ 'wun gia- 'gbloo 'piö do, 'ö bhii 'wun gia- 'yaa- 'gü. ̱Ya kë ̱nɛ ̱ya ̱sua -wun -nu ̱blɛɛ', 'yaa pë gbɛ 'ka yö ̱ga ̱suamɛ -mü -a 'ka, 'ö ̱sua dë 'ka.

45 'Kɛɛ ma -zë, 'wun gia- ̱nɛ 'a- ̱blɛɛ; pë 'ö -kë 'ö 'kaa n -wo -nu -dhɛ 'wun gia- 'ö bhë.

46 ̱Dhɛɛ' do ̱ga ̱nɛ: Dö -mü ka songdhö 'ö dho -mɔa kö -yaan -zɔn ̱nɛ 'ma ̱sɔɔn yaa kë ̱ɛɛ? 'Ö ̱ya kë 'dhö kö -më -kë 'ö 'ma 'wun gia- ̱blɛɛ'-, 'ö 'kaa- -dhɛ 'wun gia- ̱nɛɛ?

47 'Kɛɛ kë- wo bhë -yö kë ka 'yaan ̱nɛɛ: Mɛ 'ö -Zlan -bha mɛ 'ka, -yö ö 'to -kë -Zlan -wo -bha. Ka 'ö 'ka bhë, 'kaa -Zlan -bha mɛ 'ka bhë yö ̱ga 'ö- kë -kɔ 'dhö bhë.»

'Wun 'ö -gban Yesu -bha -kë ̱va Ablaamö -bha -sü -bha

48 'Yö Zuifö -nu -wa pö -a -dhë: «-A pö 'yi- wo Samali mi -mü ü 'ka, 'iin 'ö -zuu yaa -yö ü 'gü bhë, bhi gia-, -dhɛ 'ü- -ga -a 'gü bhë, ̱sua 'yi- -kë -a?»

49 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Zuu yaa 'yaa n 'gü. Pë 'a- -kë 'ö tɔɔ n Dë ̱bhlë -ya 'a- wo; 'kɛɛ ka -zë, ka -kɔ n ̱bhlë -ya -sü 'ka.

50 'Maa 'tɔbhɔdhe ̱mɛɛ'- n -de -bha 'ka; mɛ 'ö 'tɔbhɔdhe ̱mɛɛ' -na n -ma 'ka bhë -yö -dhö. Yö ̱nɛ ̱ya kë 'ö za kan bhë.

51 'Kɛɛ a- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka ̱nɛɛ: Mɛ 'ö ̱ya n -wo -nu ̱bhlë -ya,
yö 'ka 'dho ga 'gbɛɛdhö.»
52 'Yö Zuifö -nu -wa pö -a -dhë: «-Aa -ba, 'yië ü -dhɛ yö 'sabla! -Zuu yaa
do -yö ü 'gü! Ablaamö ̱ya ga; -Zlan -wodhiölomɛ -nu ̱wa ga; 'kɛɛ bhi -zë,
ü- pö: ‹Mɛ 'ö ̱ya n -wo -nu ̱bhlë -ya, yö 'ka 'dho ga 'gbɛɛdhö.›
53 Yi dë Ablaamö bhë ̱ya ga; -Zlan -wodhiölomɛ -nu 'wo bhë ̱wa ga 'pö.
̱Ya kë 'dhö kö kë 'pö 'ü- wo ̱va -an -bha 'pö bhë ee? ̱Ya kë 'dhö kö -më
-mü ü 'ka ɛ?»
54 'Ö Yesu -ya -daa -kë 'ö- pö: «̱Ya kë ̱nɛ n -de 'sü 'a- wo ̱va -be, kö -a
-yöë -pë gbɛ 'yaa -dhö. 'Kɛɛ mɛ 'ö n 'sü -na ̱bhlëzë bhë 'ö tɔɔ n Dë 'ö 'ka-
pö -na -yö ka -bha -Zlan 'ka bhë.
55 'Kɛɛ kö 'kaa- dɔ 'sa! Ma -zë a- -dɔ. ̱Ya kë ̱nɛ a- -pö -bezë 'maa- dɔ kö
̱sua 'a- -kë ̱nɛ ka 'dhö. 'Kɛɛ a- -dɔ -së 'ka, 'ö 'a- -wo -nu ̱bhlë -ya.
56 Ka dë Ablaamö 'ö bhë, kë- wo 'kpa bhë, pë 'ö- -zo -kë -a -dhë 'ö tɔɔ kö
'ö ö 'yan dɔ n -ma. 'Ö- ̱zuö' 'glu -yö dhi nu 'a dho -a wo bhë -a -wun 'gü;
'ö ̱dhɛ ̱yaa- yö 'ö- ̱zuö' 'glu -yö -dhi.»
57 'Yö Zuifö -nu -wa pö -a -dhë: «Bhi 'ö ü -kwɛ yaa 'gɔɔ- 'sɔɔdhuzë ̱kun
bhë, 'ü ü 'yan -kpën Ablaamö -bha -sü -wun ̱blɛɛ 'fɛfɛ 'ka 'dhö a?»
58 'Yö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka ̱nɛɛ:
Ablaamö bhë -a kë ̱yië' -dewo kö -yaan bhɔ kö a -dhö, 'ö 'a ̱tun -dhö
̱nɛ.»
59 ̱Dhɛ ̱yaa- pö 'dhö, 'wo -guö -lö kö -waan -a -zuö -a 'ka. 'Kɛɛ Yesu -yö
-bin 'ö -ziö 'ö go -Zlan -gba -a 'gü -kɔ mü 'ö dho.

9

Yesu -bha gɔɔn- 'ö bhɔ 'yënngtiimɛ 'ka -a -dhɛ bo 'ö- wo

1 Yesu -yö -kë ziö ̱dhia yi do 'ka, 'ö -kpën gɔɔn- do 'ö- 'yënng -yö -kë tii
'ö bhɔa -a -bha.
2 'Yö- -bha ̱guë' -nu -wa ̱dhɛɛ' kpɔ ̱nɛɛ: «Yi -Gɔmɛ, -më -kë 'ö gɔɔn-
̱nɛ 'ö- 'yënng -kë tii 'ö bhɔa ̱ɛɛ? Kö kë- wo bhë, -yö -sü -a -de ̱sɔɔn -bha
̱ii, 'iin -yö -sü -a -mɛ -nu ̱sɔɔn -bha ̱ii?»
3 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Yaa yö -a ̱sɔɔn 'iin -a -mɛ -nu ̱sɔɔn -wun
-bha. -Yö -bhɔ 'yënngtiimɛ 'ka 'dhö -yö kë 'dhö kö -Zlan -yaan bɔ -a 'gü
-yaan pë -nu kë.
4 ̱Dhɛ 'ö- -dhɛ 'dhö ̱tun 'po -sü bhë, kwa ̱dua' -mü kö mɛ 'ö n bɔ bhë,
kwa- -bha yuö kë. Gbeng -yi 'yaa ̱gbiin gbɔ, 'ö bhii 'kwa dɔ gbeng ̱sia,
kwa yuökëdhɛ gbɛ 'ka dho kë -dhö.
5 'Töng 'a- 'ka 'kpongtaa ̱nɛ, a -dhɛpuudhɛ 'ka.»
6 ̱Dhɛ ̱yaa- pö 'dhö, 'yö ö 'dhee bho; 'yö- ̱kaan 'sɛ 'ka 'ö- ̱glüü gɔɔn-
'ö bhë -a 'yënngdhö,
7 'ö- pö -a -dhë: «'Dho 'ü ü wöödhɛ 'zlu Siloe 'yi -glu ̱bhaa.» (̱Waa- pö
Siloe kö -wa -pö «mɛ 'wo- bɔ».)
'Yö ̱dhɛ gɔɔn- bhë ̱ya 'dho ̱ya ö wöödhɛ 'zlu, 'yö nu kö -a 'yan ̱ya
-dhɛ yö.
8 'Yö gɔɔn- bhë -a -zü 'to mɛ -nu 'wo -an -gɔ 'gunng 'gü bhë, ̱dhɛ ̱waa-
yö, 'wo- pö: «Gɔɔn- ̱nɛ 'yaa -mü 'ö -kë ̱yaannu -sü 'ka -de, -gba -dhɛ -sü
'ka ̱naa?»
9 Kö mɛ 'bhaa -nu -wa pö -na: «Yö -mü.»
Kö mɛ 'bhaa -nu -wa pö -na: «-Abi', 'yaa -mü; 'kɛɛ -yö -bhɔ -a -bha.»
̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö gɔɔn- bhë 'ö- pö -an -dhë: «Ma gia- -mü.»
10 'Yö 'wo- ̱dhɛɛ' kpɔ ̱nɛɛ: «-A kë -kɔ -yö -kë ̱dhë 'ö 'ü -dhɛ yö ̱ee?»

11 'Yö- -daa kë 'ö- pö: «Gɔɔn- 'wo- -dhɛ Yesu bhë ɓnɛ 'ö pë -kë ɓnɛ 'yɔɔ
'dhö 'ö- sü 'ö- ɓglüü n 'yënggdhö, 'ö- pö n -dhë: ‹-Bhö 'dho Siloe 'yi -glu
ɓbhaa 'ü ü wöödhɛ 'zlu›; 'yö ɓdhɛ 'a yën n wöödhɛ 'zlu -sü -bha 'ö n 'yan
-yö -dhɛ yö.»
12 'Yö 'wo- ɓdhɛɛ' kpɔ ɓnɛɛ: «Gɔɔn- bhë, -yö 'më ɛɛ?» 'Yö- pö -an -dhë:
«-Dhɛ 'ö- -bha 'maa- dɔ -ɔ.»

Falizi -mɛ -nu -bha gɔɔn- 'ö- 'yan 'dhi -yö -po bhë -a ɓdhɛɛ' 'kpɔ 'wo- wo

13 ɓDhɛ 'wun -nu bhë ɓwa kë 'dhö, 'ö gɔɔn- bhë 'wo dhoë Falizi -mɛ -nu
ɓdhia.
14 -A -gɛn tɔɔ 'töng 'ö Yesu -yö ö -kɔ -ziö -a 'ka ö 'dhee 'gü 'sɛ -kaan -a
'ka -sü 'ka kö -yaan gɔɔn- bhë -a 'yan 'dhi poë bhë, -yö -kë Zuifö -nu -bha
ɓglooyi 'ka.
15 'Yö gɔɔn- bhë 'wo- ɓdhɛɛ' kpɔ -kɔ 'ö ɓkaa' bhë -a -wun 'ka kö wo gia-
-waan yö. 'Yö- pö: «'Yɔɔ pë 'tee 'ö- bho 'ö ɓglüü n 'yënngdhö, 'a dho 'a n
wöödhɛ -zlu, 'yö n 'yan -yö -po ɓnɛ.»
16 'Yö Falizi -mɛ 'bhaa -nu -wo yö -a pö -sü 'gü ɓnɛɛ: «Mɛ 'ö 'wun -kë ɓnɛ
-Zlan -bha mɛ 'yaa -mü bhii yaa ɓglooyi -bha tɔng 'kun.»
Kö -a mɛ 'bhaa -nu -wa pö -na: «-A ɓga 'ka- wo bhë ɓsɔɔnyaamɛ -yö
-mɔa kö -yö -dhidhaapë ɓsuu'- ɓnɛ -a kë ɓa?»
'Yö 'wun bhë -a -wun 'gü 'ö 'gügludhe -yö -da -an ziën.
17 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö Falizi -mɛ -nu -wo ɓdhɛɛ' 'bhaa kpɔ gɔɔn- 'ö- 'yan
-yö bo bhë -a -gɔ ɓnɛɛ: «Bhi gia- -de 'ö gɔɔn- bhë 'ö ü 'yan po bhë, 'bha
-dhɛ -ga 'wun bhë -a 'gü, gɔɔn- bhë dö -mü -a 'ka ɛ?» 'Yö- -daa -kë -an -gɔ
'ö- pö: «-Zlan -wodhiölomɛ -mü.»
18 'Kɛɛ 'wun bhë yaa Zuifö -nu -gɔmɛ -nu -zo 'kun ɓnɛ gɔɔn- bhë -yö kë
'dhiö ɓzian' -be 'yënngtiimɛ 'ka, kö 'töng bhë -a 'ka -yö kë -dhɛ yö -mɛ 'ka.
'Wo- -mɛ -nu ɓdhɔɔ -kë;
19 'wo -an ɓdhɛɛ' kpɔ ɓnɛɛ: «Mɛ 'ö ɓnɛ kaa- 'në -mü -a? ɓDhɛ 'ö bhɔ bhë
-a 'yënng- -kë tii ɓa? -Më -wun 'ö -kë 'ö- 'yan ɓya 'po ɓnɛɛ?»
20 'Yö- -mɛ -nu -wa -daa -kë -an -gɔ 'wo- pö: «Pë do 'yi- dɔ 'ö tɔɔ yi -bha
'në -mü, 'ö- 'yënng -kë tii 'ö bhɔa.
21 -A mɛ 'ö -kë gɔɔn- 'ö- -dhɛ bo waa- -kɔ 'ö ɓkaa' zlöö 'ö- 'yan 'dhi -yö
-po bhë 'yiëë- gbɛ dɔ. Ka gia-, -kaa ɓdhɛɛ' kpɔ 'dhɛ, -yö -mɔa -yö ö -de -ta
-wun ɓblɛɛ'; ɓya kë zii!»
22 Pë -kë 'ö- -mɛ -nu -wo 'wun -daa -kë 'dhö bhë, 'ö tɔɔ -wo -suö Zuifö
-nu -gɔmɛ -nu -dhë, bhii tɔɔ Zuifö ɓwa -mɔa 'gü 'saadhö kö mɛ 'oo mɛ 'ö
'dhoë- pö Yesu tɔɔ -Zlan -bha -Yamɛ -waan kë -yaan 'go wo songdhö wo
-bha -bhɔkuëkɔ 'gü.
23 Pë -kë 'wo- pö: «ɓYa kë zii 'saadhö; -yö -mɔa kö -yö ö -de -ta -wun
ɓblɛɛ'-; -kaa ɓdhɛɛ' kpɔ!» 'ö bhë.
24 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö Falizi -mɛ -nu -wo gɔɔn- 'ö- 'yënng -yö -kë tii 'dhiö
bhë -a ɓdhɔɔ -kë 'zü -dëüwo 'wo- pö -a -dhë: «'Wun gia- ɓblɛɛ'- -Zlan wö
'dhiö; gɔɔn- 'ö ü -dhɛ bo bhë yi- ɓtɛi' -dɔ ɓnɛ ɓsɔɔnyaakëmɛ -mü -a 'ka.»
25 'Yö- pö -an -dhë: «-Yö ɓsɔɔnyaamɛ 'ka oo, 'yaa- 'ka oo, 'maa- gbɛ -naa
dɔ. Pë do 'a- dɔ 'ö tɔɔ a -kë 'yënngtiimɛ 'ka -be, 'kɛɛ ɓdɛɛ ɓnɛ 'ma -dhɛ -yö
zlöö.»
26 'Wo- ɓdhɛɛ' kpɔ ɓnɛɛ: «-Më 'ö- -kë ü 'ka ɛɛ? -Yö ü 'yan -po -kɔklë ɓɛɛ?»
27 'Yö- pö -an -dhë: «Ka 'to 'pö kaa- kë n -ma bhë ɓee, 'iin ɓdhë, 'yaa 'pö
'ma bɔ -a 'gü 'saadhö ka -dhë. -Më 'ö 'ka- 'piö kö 'a bɔ -a 'gü 'zü do ka -dhë
ɓnɛɛ 'iin 'ka- 'piö kö 'ka kë -a -bha ɓguë' -nu 'ka 'pö bhë ee?»
28 'Wo yö 'wun -blɛɛ -a 'ka -sü -bha 'wo- pö: «Bhi ɓnɛ 'ü tɔɔ gɔɔn- bhë -a
-bha ɓguë'. Yi -zë yi Moizö -bha ɓguë' -nu 'ka.

29 Yi- ̔tɛi' dɔ ̔nɛ kë- wo 'kpa bhë, -Zlan -yö 'wun -blɛɛ Moizö -dhë; 'kɛɛ
mɛ ̔suu'- ̔nɛ 'yiëë- 'godhɛ -dee dɔ!»
30 ̔Dhɛ ̔ya kë 'dhö, 'ö gɔɔn- bhë 'ö- pö -an -dhë: «̔Aan'-, ka gia- ka- -yö
bhë ̔aa! Mɛ 'te 'tun -wun do kun bhë ̔a; 'kaa- 'godhɛ dɔ, 'kɛɛ ̔ya n -dhɛ
bo 'sa!
31 Kwa- ̔tɛi' dɔ ̔nɛ -Zlan 'yaa ö 'to kë ̔sɔɔnyaamɛ -nu -bha, 'kɛɛ -yö ö
'to -kë mɛ 'ö- ̔bhlë -ya, 'ö- -zo 'kun -wun -nu -kë -a -bha.
32 'Ka- ma do ̔nɛ mɛ ̔ya kë -dhö ̔ya mɛ 'ö 'yënng 'dhö tii 'ö bhɔa -a
'yan 'dhi 'po ̔a?
33 Gɔɔn- 'ö bhë ̔ya kë ̔nɛ yaa 'go -Zlan 'piö -be, yö 'ka 'dho pë gbɛ kë.»
34 'Yö 'wo- pö -a -dhë: «-Më 'ü dɔa ̔nɛɛ, bhi 'ü ̔sɔɔn yaa 'gü ü -de 'böü
'ka 'ü bhɔa bhë, ü- 'piö 'ü yi ̔daan'- 'pö a?» ̔Dhɛ ̔ya kë 'dhö, 'wo- -kë 'ö
go -an -bha -bhɔkuëkɔ 'gü mü.

'Wun mɛ 'ö 'yënngtiidhɛ 'ka -Zlan -bha zian -ta

35 'Wun bhë Yesu -ya -ma ̔nɛ gɔɔn- bhë ̔waa- kë. ̔Dhɛ ̔ya kë 'dhö,
'yö dho -a 'piö 'yö- ̔dhɛɛ' kpɔ ̔woë' ̔nɛɛ: «Ü Mɛgbö -wun -dhɛ 'wun gia-
-a?»
36 'Ö gɔɔn- bhë 'yö- pö: «N -Gɔmɛ, mɛ bhë dö -mü -ii kö 'aan- -a -wun
-dhɛ 'wun gia- -ɛ?»
37 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Yö -de gia- 'ö 'wun ̔blɛɛ' -na ü -dhë ̔nɛ!»
38 'Yö gɔɔn- bhë 'ö yö ö kpɔn 'gü Yesu 'dhiö, 'ö- pö -a -dhë: «A ü -wun
-dhɛ 'wun gia-, n Dëmɛ.»
39 ̔Dhɛ ̔ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -a -dhë: «A -nu 'kpongtaa zö za 'kan
-wun 'ka, kö 'yënngtiimɛ -nu -waan -dhɛ yö, 'iin kö mɛ -nu 'wo -dhɛ yö kö
-an 'yënng -yaan trö.»
40 Falizi -mɛ -nu 'wo -kë mü 'pö bhë, ̔dhɛ 'ö- mɛ 'bhaa -nu ̔waa- -wo
bhë -a ma, 'wo- ̔dhɛɛ' kpɔ, 'wo- pö: «Yi -de 'pö yi 'yënngtiimɛ -nu 'ka a?»
41 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «̔Ya kë ̔nɛ ka -kë 'yënngtiimɛ -nu 'ka -bezë
kö za 'ka 'dho ka kun; 'kɛɛ ̔dhɛ -kë ̔nɛ ka- -pö ka -de -dhë ̔nɛ ka 'yan
-yö 'po -sü 'ka bhë, yö ̔ga 'ö za ̔ya ka kun bhë.»

10

'Wun ̔zuan' 'ö -gban 'bhla -tuëmaakëmɛ waa- ö -bha -tuë -nu -an -bha

1 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü ̔nɛɛ: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Mɛ 'ö
dho -da -tuë -nu wɔdhɛ -bha, 'ö yaa bɔ -a 'dhi -bha, 'ö ̔ya -lö -gla -zü, kö
mɛ bhë ̔kwaanmɛ -mü -a 'ka, kö këpëyaamɛ -mü -a 'ka.
2 'Kɛɛ mɛ 'ö ̔ya bɔ 'kɔdhi -bha 'ö ̔ya -da mü, kö -tuë -nu 'wo bhë -an
-maakëmɛ -mü -a 'ka.
3 ̔Ya kë 'dhö 'ö 'kɔ -maakëmɛ -yö 'kɔdhi -po -a -gɔ 'ö -da mü. ̔Ya kë 'dhö
'ö -tuë -nu -wo 'wun ma -a -ta. Yö ̔nɛ 'ö ̔ya -tuë -nu 'wo bhë -an ̔dhɔɔ
kë -a mɛ 'ö -dhö -a 'tɔ 'ka, 'ö 'wo -ziö -a 'piö 'ö dho -an 'ka plaan.
4 Wo 'plɛ ̔wa yö plaan, 'ö yö -an -dhë 'dhiö, 'wo -ziö -a 'piö 'ö bhii -wo
wo -maakëmɛ -wo -dɔ.
5 'Kɛɛ waa 'dhö -mɔa -wo ziö mɛ 'ö 'waa- dɔ -a 'piö. ̔Duë ̔nɛ 'wo dho
-a wo -a -dhë; 'ö tɔɔ 'waa- -wo dɔ.»
6 'Wun ̔zuan' bhë ̔dhɛ Yesu ̔yaa- -zɔn -an -dhë 'dhö, waa- -gɛn ma.

Yesu -bha -kë -tuëmaakëmɛ -së 'ka -sü

7 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «A- -pö ka -dhë giagia 'ka ̔nɛ -tuë -nu -bha
'kɔ bhë -a kpong wɔdhɛ -yö -a 'dhi -bha -pë 'ö tɔɔ ma.

8 Mɛ -nu 'wo nu n 'dhiö 'saadhö bhë, ̀kwaanmɛ -nu -mü -an 'ka;
këpëyaamɛ -nu -mü -an 'ka. 'Kɛɛ -tuë -nu waa 'to -an -wo -nu 'piö.
9 Ma ̀nɛ 'a tɔɔ -yö 'kɔdhi -bha kpong. Mɛ 'ö ̀ya bɔ n -ta ̀ya -da kɔɔ,
-yö -dho dha. ̀Ya kë 'dhö, -yö -dho -mɔa -yö -da kɔɔ 'iin -yö yö plaan; -yö
-dho ö -bha -bhöpë yö.
10 ̀Kwaanmɛ 'ö 'ka- -ga -na bhë, -yö -nu kö -yaan ö -bha ̀kwaan, -yaan
mɛ zë, -yaan pë 'gü ̀siö'-. -A -bha yuö ̀nɛ bhë. 'Kɛɛ ma -zë a -nu kö
-këdhösü -yaan kë mɛ 'bhee- -nu -gɔ ö 'plɛ 'ka.
11 Ma ̀nɛ 'a tɔɔ -tuëmaakëmɛ giagia. -Tuëmaakëmɛ giagia 'ö bhë -yö ö
-de -nu ö -bha -tuë -nu -wun 'gü.
12 'Kɛɛ mɛ 'ö yuö -kë kö -waan -a ̀saan' bho, 'ö 'yaa -tuëmaakëmɛ giagia
'ka bhë; -tɔan gbɛn- ̀ya -wo yö, 'ö -tuë -nu 'wo bhë -an -dhë 'dhiö bhë, -yö
-duë 'ö dho 'ö -tɔan gbɛn- -yö kan -an 'gü 'ö 'bhla -nu -wo -pɛn.
13 ̀Duë 'ö- wo bhë 'ö tɔɔ pë 'ö- -yuö kë -na bhë 'ö tɔɔ 'wëü-; 'yaa ö -zo 'ta
'bhla -nu -wun 'gü.
14-15 Ma ̀nɛ 'a tɔɔ -tuëmaakëmɛ giagia. -Kɔ do 'ö n Dë -yö n dɔa, 'ö ma
-de 'pö 'a- dɔa bhë 'ö- 'ka 'pö yië- ma 'bhla -nu yi songdhö 'ö 'a n -de -nu
-an -wun 'gü.
16 -Tuë 'bhaa -nu -wo n -gɔ 'ö 'waa -tuë wɔdhɛ 'ö ̀nɛ -a -bha. ̀Yö -së kö
'a yö -an -dhë 'dhiö kö -wo -da mü 'pö. -Wo -dho n -wo ma, 'ö -an dho 'kuë-
-sü -yö -kë do, 'ö -an -maakëmɛ -yö -kë do.
17 N Dë -yö n -dhɔ -kë; 'ö tɔɔ a n -ma -tosiadhe -nu kö -këdhösü -yaan kë
n -gɔ 'zü.
18 Yaa kë ̀nɛ n 'gbee- -ta 'wo- bho. A- -sü n -de 'gü 'a n -ma -tosiadhe nu.
-Kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö n -gɔ kö 'aan- -a nu 'iin kö 'aan- -a yö 'zü. Së 'ö n
Dë -yö n bɔ -a -wun 'ka 'ö bhë.»
19 'Wun 'ö- ̀blɛɛ' -kɔ ̀suu'- -yö -kë 'dhö bhë, -yö 'gügludhe -da Zuifö -nu
ziën 'zü.
20 -An mɛ ̀plëëzë -wo -kë -a pö ̀dhia: «-Zuu yaa do -ya 'gü! -Yö 'blɔɔnzë!
Ka ka 'to -to -a -bha -më -wun 'gü ii?»
21 -An mɛ 'bhaa -nu -wo -kë -a pö ̀dhia 'pö: «Mɛ 'ö -zuu yaa 'dhoë- 'gü,
-a 'wun ̀blɛɛ' -wo yaa kë -dhö. Kë- wo bhë, 'ka- ma do ̀nɛ -zuu yaa ̀ya
'yënngtiimɛ 'yan 'po do 'ka- yö ̀a?»

Zuifö -nu -bha -kɔ Yesu -wun 'ka -sü

22 (̀Dhɛ 'ö 'töng 'bhaa ̀ya ziö,) mɛ -nu -wo -nu wo 'ko ̀bhaa Zeluzalɛmë
kö -Zlan -gba -a 'gü -kɔ kë 'wo- wo 'slööslö 'kpa bhë -a 'wlaan- 'wo- kë -na
-kwɛ -bha bhë, -waan -a wo 'zü. -Yö -kë 'dhö 'nɛnɛ 'töng 'ka.
23 Yesu -yö -kë ̀ziö' 'ziö ̀dhia -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'pian mɛ 'ö Salomɔ
-bha -Zlan -gba -a 'gü -kɔ -gban 'lü 'dhoë- 'ka bhë -a 'ka.
24 'Ö Zuifö -nu -wo ̀nië -a -zü, 'wo- pö -a -dhë: «-Më 'ü dɔ -a -gɔ kö 'üën-
ü dɔ -kɔ ̀blɛɛ' yi -dhë ɛɛ? ̀Ya kë ̀nɛ bhi ̀nɛ 'ü -Zlan -bha -Yamɛ 'ka, -a
pö yi -dhë do ̀klöödhö kö yi ̀zuö' 'go yi ̀zlöö.»
25 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-A mɛ 'kö bhë, 'ma- ̀blɛɛ' ka -dhë 'saadhö;
kë- wo 'ö 'kaa n -wo -dhɛ 'wun gia- bhë yö -mü. Pë -nu 'a- kë -na n Dë 'tɔ
'gü bhë -wa -zɔn ̀nɛ n -gɔ -wun -yö 'wun gia- 'ka.
26 'Kɛɛ n -wun -dhɛ 'kaa- wo -na 'wun gia- bhë 'ö tɔɔ ma 'bhla -tuë -nu
bhë 'kaa -an kpö 'gü -mɛ -nu 'ka.
27 'Ö bhii ma 'bhla -nu 'wo bhë -wo wo 'to -to n -wo -bha. A -an -dɔ, 'ö
̀ya kë 'ma -an ̀dhɔɔ kë, 'wo nu n ̀dhɔɔ -wo -bha.
28 A -dho ̀toëpö -këdhösü nu -an -dhë; waa 'dho ga 'gbɛɛdhö, 'iin 'ö mɛ
gbɛ 'ka 'dho -an bho n kwɛɛ.

29 N Dë 'ö më nu n -dhë bhë -yö ɔva 'ö -ziö më 'plɛ -ta. Mɛ gbɛ 'ka 'dho më
gbɛ bho -a kwɛɛ.
30 Ma 'dhö, n Dë 'dhö, yi dosɛn.»
31 ɔDhɛ ɔya kë 'dhö, 'ö Zuifö -nu -wo -guö -lö; 'wo- dho 'kuë- kö -waan
-a -zuö -a 'ka.
32 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Kë 'a- wo zö ka ziën bhë, a 'wunsë -nu -kë
ɔva 'ka; 'ö 'a- -kë 'dhö n Dë -bha 'piigbeedhɛ ɔkwaa'. 'Wun -nu 'wo bhë -a
-mlë -zë 'ö- -wun 'gü 'ka- 'piö 'ka n zë -guö 'ka ɔnɛɛ?»
33 'Ö Zuifö -nu -wa pö: «Yaa kë ɔnɛ 'wun -së 'ü- -kë bhë ɔnɛ 'yi- 'piö 'yi ü
zë -guö 'ka -a -wun 'gü; 'kɛɛ 'wun yaa 'ü- ɔblɛɛ' -na -Zlan -gɔ bhë -a -wun
-mü. 'Ö tɔɔ bhi 'ü mɛ 'bhee- 'kpaan 'ka bhë, -dhɛ 'kwa yö 'më 'ü ü -de -kë
-Zlan 'ka ɛɛ?»
34 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Yö ɔbɛɛn' -sü 'ka ka -bha tɔng 'sëëdhɛ 'gü
ɔnɛɛ: *-Zlan -ya -pö: Ka -zlan -nu 'ka.*
35 'Ö kwa gia- 'kwa- ɔtɛi' dɔ ɔnɛ më mɛ 'kö ɔbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha
'sëëdhɛ 'gü kö -a -bho mü -dhɛ 'yaa 'dhö. Mɛ -nu 'ö -Zlan -yö 'wun -blɛɛ
-an -dhë bhë ɔnɛ 'ö -an -dhɛ -zlan -nu.
36 Ma -zë, -Zlan -yö n -sü 'ö n bɔ 'kpongtaa. ɔYa kë 'dhö kö -yö -kë -kɔklë
zlöö 'ö 'ka- pö 'wun yaa ɔblɛɛ'- 'a- wo -Zlan -gɔ -ɛ, ɔdhɛ kë ɔnɛ 'ma- pö
-Zlan Gbö -mü n 'ka bhë ee?
37 ɔYa kë ɔnɛ 'maa n Dë -bha yuö -nu kë, kö kö ɔkun 'ka n -wun -dhɛ
'wun gia-.
38 'Kɛɛ ɔya kë ɔnɛ a n Dë -bha yuö -nu -kë, 'ö 'kaa n -wun -dhɛ 'wun gia-;
kö më -nu 'wo bhë ka -an -wun -dhɛ 'wun gia- 'püë- wo ɔnɛ -wo -go -Zlan
'piö kö ɔya 'go mü 'kaan- -a ɔtɛi' dɔ zlöö ɔnɛ a -go n Dë 'gü, 'ö n Dë 'dhö
-ya -sü 'ka n 'gü i.»
39 'Yö 'wo yö -a 'slë ɔmɛɛ' -sü -bha kö -waan -a 'kun, 'kɛɛ waa- këdhɛ gbɛ
yö. -Yö -dha -an -gɔ.
40 ɔDhɛ ɔya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö dho Zuudɛn zlöö ɔzian' 'zü -dëüwo, 'pian
mɛ 'ö Zan -yö mɛ bɔ yiö -a 'ka 'dhiö ɔzian' bhë -a 'ka; -dhɛ bhë ɔnɛ 'ö to -a
-bha.
41 Mɛ -nu -wo -nu -a 'piö ɔva 'ka. Më 'ö -kë -an -wo 'ka 'ö tɔɔ: «Zan bhë
kë- wo bhë, yaa -dhidhaapë gbɛ kë; 'kɛɛ 'wun -nu 'ö- ɔblɛɛ 'saadhö gɔɔn-
ɔnɛ -a -blü 'gü bhë 'wun gia- -mü.»
42 -Dhɛ bhë mɛ -nu -wo -kë ɔva 'zü, 'wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -a -bha.

11

Lazaa -bha ga -sü

1 Gɔɔn- do -yö -kë -dhö, 'wo- -dhɛ Lazaa. -Yö -kë Betani. 'Yö 'yua -ya -kë.
Waa- ö dheglu 'nëdhezë ɔplɛ 'wo -an -dhɛ Mali waa- Maatö -wo -kë pö-
bhë -a 'gü.
2 Mali bhë ɔnɛ, 'ö 'dhiö bhë 'ö 'yi 'tëë -sëëzë sü 'ö- -lo kwa Dëmɛ -gɛn -nu
-bha, 'ö ö -bha wun -nu sü 'ö- -ziö -a -gɛn -nu -bha. Yö ɔnɛ 'ö 'kwa 'we -na
-a dheglu Lazaa 'ka bhë.
3 'Yö dheglu 'nëdhezë ɔplɛ 'wo bhë 'wo mɛ bɔ Yesu -dhë ɔwoë' ɔnɛɛ: «Yi
Dëmɛ, -bhö nu; 'yua -yö ü 'bhamɛ Lazaa kë -na!»
4 ɔDhɛ -naɔ bhë ɔwaa- bɔ Yesu -gɔ 'dhö, 'yö- pö -an -dhë: «'Yua 'ö Lazaa
-bha bhë, yaa 'dho më gbɛ kaa. -Yö -yaa -bha 'dhö kö -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe
-yaan yö -dhɛgbɛadhɛ 'gü; 'wun bhë ɔnɛ 'ö dho kë -Zlan Gbö -bha 'tɔbhɔdhe
-bɔ -a -ta 'ka 'pö.»
5 Mali waa- ö dheglu Maatö 'wo bhë waa- Lazaa -de gia-, -an -dhɔ -yö
Yesu -kë 'dhö,

6 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, ɔ̃dhɛ 'ö- ma ɔ̃nɛ 'yua -yö Lazaa kë -na, yaa ɔ̃luu'-
yaa 'dho, -yö -to -dhɛ 'ö -kë -a -bha bhë -a -bha, 'ö -dhɛkpaɔyi ɔ̃plɛ -kë mü,
-yaan ɔ̃tun 'dho -na -an 'piö Betani.
7 'Yö- pö ö -bha ɔ̃guë' -nu -dhë: «-Kwa 'yɛ kwa 'zü 'kwa dho Zude -sɛ 'gü.»
8 'Yö- -bha ɔ̃guë' -nu -wa pö -a -dhë: «Yi -Gɔmɛ, -a -dhɛ yaa ɔ̃glɔɔ ɔ̃kun,
Zuifö -nu -wo -kë -a 'slë ɔ̃mɛɛ' ɔ̃dhia kö -waan ü zë -guö 'ka, 'ö bhi 'ü bhë
'ü- 'piö kö 'kwa 'dho 'ma 'zü a?»
9 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Lɛlɛ 'yaa 'gɔɔ- do ö ga ɔ̃plɛ -dhɛkpaɔyi do 'gü
a? Mɛ ɔ̃ya 'ta 'sü -dhɛ 'po -sü 'gü -a -gɛn 'yaa zuö bhë kun tɔɔ -a 'yan -yö
-dhɛ -yö -dhɛ 'po -sü 'ö 'kpongtaa zö bhë -a 'gü a.
10 'Kɛɛ mɛ ɔ̃ya 'ta 'sü gbeng, -a -gɛn -yö -zuö 'ö bhii -dhɛ 'yaa 'po -sü 'ka.»
11 ɔ̃Dhɛ Yesu ɔ̃ya 'wun ɔ̃blɛɛ'- -an -dhë 'dhö, 'yö- pö 'zü: «Kwa dheglu
Lazaa ɔ̃ya yi zë; 'kɛɛ -kwa 'dho kö 'aan- 'pa -a -bha.»
12 'Yö- -bha ɔ̃guë' -nu -wa pö -a -dhë: «Yi Dëmɛ, ɔ̃ya kë ɔ̃nɛ ɔ̃ya yi zë kö
-a 'bhle ɔ̃ya kë 'waa; -a -dhɛ -dho bo.»
13 Kë- wo 'dhö bhë, -a pö 'ö Yesu -ya wo Lazaa ɔ̃ya yi zë bhë, -a -bha
ɔ̃guë' -nu waa- -gɛn ma. -Wo wo -zo -to yi 'kpaan ɔ̃ya kë 'kwa- zë -na ɔ̃nɛ
-a -dhë, 'kɛɛ kö ga 'ö Lazaa -ya wo bhë ɔ̃nɛ 'ö Yesu -yö -we -a 'ka.
14 ɔ̃Dhɛ -kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë 'puu 'ka zlöö: «Lazaa ɔ̃ya ga.
15 N ɔ̃zuö' 'glu dhi -sü -mü kë 'ö kaa- wo 'ma bhë -a -wun 'gü. ɔ̃Ya kë
'dhö, ka -dho n -wo -dhɛ 'wun gia-; 'kɛɛ -kwa 'dho 'ma.»
16 ɔ̃Dhɛ ɔ̃ya kë 'dhö, 'ö Toma 'wo- 'tɔ kpɔ «-Flɛan» 'ka bhë 'ö- pö ö 'bhamɛ
ɔ̃guë' -nu 'wo to bhë -an -dhë: «-Kwa 'dho kö kwa -de 'pö, kwaa- kwa -Gɔmɛ
-nu 'kwaan- ga 'pö!»

Yesu -bha -kë -go ga 'sü -sü waa- -këdhösü 'ka -sü

17 ɔ̃Dhɛ Yesu waa- ö -bha ɔ̃guë' -nu ɔ̃wa 'dho ɔ̃wa -lo 'ma, kö ɔ̃wa Lazaa
-bin 'saadhö -a -dhɛkpaɔyi ɔ̃ya kë -yiisië.
18 'Go Betani 'ü 'dho Zeluzalɛmë -yö -kë ɔ̃nɛ 'kilong -yaaga 'dhö.
19 -A -wun 'gü, Zuifö -nu -wo -nu ɔ̃va Maatö waa- Mali -an ɔ̃plöö kö -waan
-an ɔ̃zuö' ɔ̃dhuë'- -an dheglu 'ö ga bhë -a -wun 'gü.
20 ɔ̃Dhɛ 'ö Maatö -ya ma ɔ̃nɛ Yesu -yö zian -ta nu ɔ̃dhia, 'ö ɔ̃luu 'ö dho -a
-gɔ zian-. Mali -zë -yö -to kɔɔ.
21 'Ö Maatö -ya pö Yesu -dhë: «N Dëmɛ, ü -kë zö -bezë, n dheglu 'ka 'dho
ga.
22 ɔ̃Ɛɛ, 'kɛɛ a- ɔ̃dɔa' ɔ̃nɛ dɔ -de 'kwa- wo ɔ̃nɛ pë 'oo pë kö 'ü- -dhɛ -Zlan
-gɔ, -yö -dho -a nu ü -dhë.»
23 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü dheglu -yö -dho go ga 'gü.»
24 'Ö Maatö -ya -daa -kë ɔ̃woë' ɔ̃nɛɛ: «-Yö n 'yaan 'ka 'püë- wo ɔ̃nɛ gamɛ
-nu -bha -go ga 'gü -yi 'ka yi -kaanta 'ka, -yö -dho go ga 'gü 'pö.»
25 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ma ɔ̃nɛ 'a tɔɔ mɛ -bho ga 'gü -mɛ waa-
-këdhösü -nu mɛ -dhë -mɛ. Mɛ 'ö ɔ̃ya n -wun -dhɛ 'wun gia-, -yö -dho
kë -dhö 'kö -kë ɔ̃nɛ -yö -ga 'dhee;
26 'Ö mɛ 'ö- -bha -tosiadhe kë -sü 'gü, 'ö ɔ̃ya n -wun -dhɛ 'wun gia- 'ö yö
'ka 'dho ga gbɔ. 'Wun bhë, ü- -dhɛ 'wun gia- -a?»
27 'Ö- -daa -kë 'ö- pö: «ɔ̃Ii-, n Dëmɛ, a- -wun -dhɛ 'wun gia- ɔ̃nɛ bhi ɔ̃nɛ
'ü tɔɔ -Zlan -bha -Yamɛ, 'ü -Zlan Gbö 'ö 'wo- pö -yö -dho nu 'kpongtaa bhë
-a 'ka.»

Yesu -yö 'gbo -bɔ

28 ̀Dhɛ Maatö ̀ya 'wun ̀blɛɛ'- ̀nɛ -kɔ bhë -a 'dhö, 'ö -ziö 'ö dho 'ö ö
dhegludhe Mali ̀dhɔɔ -kë, 'ö- pö -a -dhë 'saan 'gü: «-Gɔmɛ ̀ya nu, -yö zö;
-ya -pö 'ü nu.»
29 ̀Dhɛ 'ö Mali ̀ya -naɔ bhë -a ma, 'yö -ziö -bla 'ka 'ö dho Yesu 'piö.
30 ̀Dhɛ kë -na 'dhö kö Yesu yaa -da plöö ̀kun. 'Kɛɛ -dhɛ do 'ö Maatö -ya
to -a -bha bhë 'ö to -a -bha.
31 ̀Dhɛ 'ö Zuifö -nu 'wo -kë Mali -gɔ kɔɔ -a ̀zuö' ̀dhuë' ̀dhia bhë ̀waa-
yö ̀nɛ ziö 'ö- wo bhë, -yö -kë -bla -ta, 'wo -ziö -a 'piö. -Yö -kë -an -zo 'piö
̀nɛ -yö -kë 'dho ̀dhia blɔɔn- ̀taa kö -yaan 'gbo bɔ.
32 ̀Dhɛ 'ö Mali ̀ya -lo -dhɛ 'ö Yesu -yö -kë -a -bha bhë -a -bha, 'ö- 'yan
-yö -da -a -ta, 'yö ö -de -zuö sia- -a ̀gɛɛndhö 'ö- pö: «N Dëmɛ, ü -kë zö
-bezë, n dheglu 'ka 'dho ga.»
33 'Yö Yesu -ya yö ̀nɛ -yö -kë 'gbo bɔ ̀dhia, 'ö Zuifö -nu 'ö wo -nu 'wo nu
bhë wo -de 'pö, -wo -kë 'gbo bɔ ̀dhia; 'ö -wɛɛ -yö -lo -a -ta, 'ö- ̀zuö' -yö
-da 'yena 'gü.
34 ̀Dhɛ -kë 'dhö, 'yö -an ̀dhɛɛ' kpɔ, 'ö- pö: «Ka- -bin mɛɛ?» 'Yö 'wo- pö
-a -dhë: «Yi Dëmɛ, -ko 'dho 'yi- -zɔn ü -dhë!»
35 'Ö Yesu -yö 'gbo bɔ.
36 'Yö Zuifö -nu -wo yö -a pö -sü 'gü: «'Oo nenu, -a -dhɔ -ya -kë ̀duö
̀dhɛɛ!»
37 'Kɛɛ mɛ 'bhaa -nu -wo -kë -an ziën mü 'pö, 'wo -kë -a pö ̀dhia: «Yö
'ö 'yënngtiimɛ 'yan -po ̀nɛ, ka- -pö -a -kɔ 'pö yaa 'dhö -mɔa kö ̀ya kë kö
Lazaa -yö 'kun ga -sü 'ka 'pö a?»

Yesu -bha Lazaa -bho ga 'gü -sü

38 'Yö -wɛɛ -yö -lo Yesu -ta 'zü; ̀dhɛ -kë 'dhö kö -yö 'dho -na blɔɔn- ̀taa.
-Yö -kë -guö -du 'ka 'ö 'wo -guö 'fa yö -a 'dhiö.
39 ̀Dhɛ ̀wa 'dho ̀wa -lo 'ma 'ö Yesu -ya pö: «-Guö 'fa ̀nɛ, -kaa bho -a
'dhiö!»
'Ö Lazaa 'ö ga bhë -a dheglu Maatö -ya pö Yesu -dhë: «N Dëmɛ, -dhɛ 'wo-
-bin bhë -a -dhɛkpaɔyi ̀ya kë -yiisië; -a 'tëë -dhö kë dɔ -sü 'gü zlöö -bha.»
40 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «N 'ka- pö ü -dhë, ̀ya kë ̀nɛ -zoyösü ̀ya kë ü
-gɔ, ü -dho -Zlan -bha 'piigbeedhɛ yö ̀a?»
41 ̀Dhɛ 'ö ̀wa -guö 'fa bhë -a bho mü, 'ö Yesu -yö -dhɛ -ga dhang- 'gü,
'ö- pö: «N Dë, a ü ̀sɛɛ- -pö 'ö tɔɔ ü ü 'to -kë n -wo -bha.
42 A- ̀tɛi' -dɔ ̀nɛ ü ü 'to -kë n -wo -bha -kplawo; 'kɛɛ a- -pö 'dhö mɛ
-nu 'wo ̀nië n -zü 'to ̀nɛ -an -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö -waan -a -wun -dhɛ
'wun gia- ̀nɛ bhi ̀nɛ 'ü n bɔ.»
43 ̀Dhɛ ̀yaa- pö 'dhö, 'yö -gbla 'gbee- 'ka 'ö- pö: «Lazaa, yö plaan!»
44 ̀Dhɛ 'wo- -ga kö mɛ 'ö ga bhë -yö yö -na plaan, 'kɛɛ sɔ 'pɛn -nu 'wo-
̀glöö bho -a 'ka bhë -wo -kë -a -kɔ -nu, -a -gɛn -nu, -a wöödhɛ -nu -an -bha.
'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Kaa 'po 'ka ka ̀kwaa'- -zü 'kwa ziö!»

Së 'ö Zuifö -nu -gɔmɛ -wa -ya kö -waan kë Lazaa 'ka
(Matiö 26.1-5; Maakö 14.1-2; Lukö 22.1-2)

45 Mɛ -nu 'wo nu Mali 'yënng -bha bhë, Zuifö -nu 'wo -kë -an ziën bhë,
̀dhɛ 'ö pë -nu 'ö Yesu -ya -kë bhë, -an 'yan ̀ya -da -a 'gü, -an ̀plëëzë -wo
Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-.
46 'Kɛɛ mɛ 'bhaa -nu -wo -kë -an kpö 'gü 'wo -ziö 'wo dho Falizi -mɛ -nu
'piö, 'ö pë -nu 'ö Yesu -ya -kë 'töüdhö bhë 'wo- ̀blɛɛ -an -dhë.
47 'Wun bhë -a -wun 'gü 'ö Falizi -mɛ -nu waa- slabhomɛ -gɔmɛ -nu 'wo
-ya 'kuë- -kë. Wo ̀nɛ 'ö 'wun ̀vava -nu ̀wa kë -dhö 'ö- -wun dho yö plaan,

'ö ɲya kë 'wo- -ya 'kuë- -kë. 'Yö 'wo- pö: «Kwa -dhoë kë ɲdhë 'ö gɔɔn- ɲnɛ
'ö -dhidhaapë ɲplëëzë -nu kë -na ɲnɛɛ?
48 ɲYa kë ɲnɛ 'kwa kwa ɲkwaa'- -a -zü ɲnɛ -kɔ bhë -a 'dhö, mɛ -nu 'saadhö
-wo -dho -a -wun -dhɛ 'wun gia-; 'ö ɲya kë zlöö 'ö 'sɛkɔɔnmɛ -nu ('ö 'kwa
-an -kɔ ɲlöö 'ö) 'wo Wlɔmë -sɛ 'ka bhë, 'wo -dho kwa -bha -Zlan -gba -a 'gü
-kɔ ɲnɛ -a wü 'ö 'wo kwa -bha 'sɛ wü 'dhɛ!»
49 -An mɛ do -yö -kë mü 'wo- -dhɛ Kaifö. -Kwɛ bhë -a 'ka, yö ɲnɛ 'ö -kë
slabhomɛ ɲva 'ka. 'Yö- pö -an -dhë: «'Kaa -dhɛ yö 'wun bhë -a 'gü bhë yö
-mü!
50 'Kaa- ɲtɛi' dɔ ɲnɛ -yö 'gianzë kö mɛ do -yö ga 'sɛgümɛ -nu -wun 'gü,
-yö ɲzië' kwaa- 'sɛgümɛ -nu -todhösü 'gü ɲsiö' -sü -ta -a?»
51 'Wun bhë -ya -blɛɛ 'dhö ö tii -bha 'kpaan 'ka; 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -yö
-kë slabhomɛ ɲva 'ka -kwɛ bhë -a 'ka, 'ö- -wun 'gü, 'ö -kë -Zlan -wo 'dhiö
-lo ɲdhia ɲnɛ Yesu -yö -dho ga Zuifö -nu -wun 'gü.
52 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë yaa kë ɲnɛ mɛ -nu 'wo 'sɛgɔ ɲnɛ 'wo- 'gü -an
-wun 'sloo -mü; -yö -Zlan -bha 'në -nu 'wo -pɛn -sü 'ka -dhɛ 'saadhö -bha
-an -dho 'kuë- -sü 'ka bun do 'gü bhë -an -wun -mü.
53 'Kan yi bhë -a -bha zlöö, Zuifö -nu -wo -kë -a këdhɛ ɲmɛɛ' ɲdhia zlöö
kö -waan Yesu zë.
54 -A -wun 'gü ɲnɛ 'ö Yesu -yö -kan zlöö ɲziö' 'ziö -sü -bha mɛ gbung -nu
'gü Zuifö -nu ziën. 'Yö ɲdhɛ ɲya kë 'dhö, 'yö ɲluu 'yö dho pödhɛ 'wo- -dhɛ
Eflaimë 'ö 'yënngtaadhɛ 'sɔɔ bhë -a 'gü. -Dhɛ bhë ɲnɛ 'ö waa- ö -bha ɲguë'
-nu 'wo to -a -bha.
55 Paakö 'wlaan- kë -yi bhë, ɲdhɛ ɲya yö ɲklöö', mɛ -nu -wo -dho ɲva 'ka
Zeluzalɛmë kö -waan wo -de kë 'slööslö.
56 -Wo -kë Yesu ɲmɛɛ' ɲdhia -dhɛ bhë -a 'gü. 'Yö ɲdhɛ ɲwa -da -Zlan -gba
-a 'gü -kɔ 'gü, 'wo wo 'ko -nu ɲdhɛɛ' 'kpɔ ɲwoë' ɲnɛɛ: «-Yö ka -zo 'piö ɲnɛ
-yö -dho nu 'wlaan- 'ö ɲnɛ -a -ta -a?»
57 'Töng bhë -a 'ka, slabhomɛ -gɔmɛ -nu waa- Falizi -mɛ -nu -wa -pö mɛ
-nu -dhë ɲnɛ mɛ ɲya kë -dhö kö -dhɛ Yesu 'dhoë- -bha -ya -dhɛ dɔ, kö ɲya
kë kö -wa 'kun.

12

Mali -bha pë 'yi 'tëë -sëëzë -lo 'ö- wo Yesu -gɛn -bha
(Matiö 26.6-13; Maakö 14.3-9)

1 ɲDhɛ 'ö Paakö 'wlaan- kë -yi ɲya 'to ɲnɛ pë 'slado 'dhö, Yesu -yö -dho
Betani -pö 'ö Lazaa bho ga 'gü -a -bha bhë -a 'gü.
2 'Yö 'wo pë -kpa -a -dhë 'ö Maatö -yö nuë -a ɲdhia. Mɛ -nu 'wo -kë Yesu
'piö pë -bhö ɲdhia mü bhë, Lazaa -yö -kë -an 'piö.
3 (-Wo -kë pë -bhö ɲdhia) 'ö Mali -yö pë 'yi 'tëë -sëëzë ɲsɔnng' 'gbeezë
'wo- -kë 'lüdhɛ 'wo- -dhɛ 'naa- -a 'ka 'ö dho -mɔ litrë 'gbu -bha -a sü 'ö- -lo
Yesu -gɛn -nu -ta. 'Yö ɲkloo, 'yö ö -bha wun sü, 'yö- ɲtaa -a -bha. 'Kɔ bhë
-yö -pa pë 'yi bhë -a 'tëë 'ka.
4 Yesu -bha ɲguë' -nu bhë -a mɛ do -yö -kë mü, 'wo- -dhɛ Zuda Ikaliɔtö.
Yö ɲnɛ 'ö ɲdhɛ 'kwa yö mü, 'ö dho Yesu 'dhɔɔ dɔ. 'Yö- pö:
5 «ɲÖöööö', pë 'yi 'tëë -sëëzë ɲnɛ ɲyö -së -be kö -wa 'dhɔɔ dɔ dönie 'wëüga
bhɛ 'ö dho -mɔ ɲkëng' -yaaga -bha -a -bha kö -a 'wëü- bhë -wa -glu 'fɛɛmɛ
-nu 'ka.»
6 Kë- wo 'dhö bhë yaa kë ɲnɛ 'wun bhë -ya -blɛɛ ö -wo 'kpɔ -sü 'ka 'fɛɛmɛ
-nu -wun 'gü yö kun! -Ya -blɛɛ 'dhö ö -bha -kë ɲkwaanmɛ 'ka -sü -wun 'gü.
'Ö tɔɔ 'wëü- -nu 'wo -kë -an -gɔ bhë, yö ɲnɛ 'ö -kë -a ɲwaannumɛ 'ka; 'ö
ɲya kë 'dhö 'ö ö -kɔ -da -a 'gü.

7 'Yö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü ̱kwaa' -a -zü! Ü ̱kwaa' -a -zü kö më mɛ 'ö
-dhi -a -dhë -ya ̱waannu n -ma 'ka yi 'ö 'wo dho n ̱glöö bhoë bhë -a -gɔ
'sa!
8 'Fɛɛmɛ -nu 'ka -an -ga -na bhë, -wo ka 'piö yi 'saadhö 'ka; 'kɛɛ ma -zë,
n 'ka 'dho to ka 'piö zö -kplawo.»

'Wun 'wo- yö 'ko 'dhiö Lazaa -gɔ

9 Zuifö -nu gbung ̱va 'wo -kë mü bhë, -wa -ma ̱nɛ Yesu ̱ya nu Betani.
'Yö 'wo dho 'ma. 'Kɛɛ yaa kë ̱nɛ Yesu do 'sloo ̱nɛ 'wo- -bha 'dho wo bhë;
Lazaa 'ö Yesu -ya bho ga 'gü bhë 'wo dho kö -waan wo 'yan dɔ -a -bha.
10 (̱Dhɛ ̱wa 'dho ̱wa wo 'yan dɔ -a -bha 'dhö,) 'ö slabhomɛ -nu -gɔmɛ
-nu -wa -yö 'ko 'dhiö -kë ̱nɛ -wo -dho Lazaa zë 'pö,
11 'ö tɔɔ -a -wun 'gü Zuifö -nu -wo -kë ̱va 'ö ̱ya kë 'wo Yesu -wun -dhɛ
'wun gia-.

Yesu -bha -da Zeluzalɛmë plöö -sü
(Matiö 21.1-11; Maakö 11.1-11; Lukö 19.28-40)

12 ̱Dhɛ pë -nu bhë ̱wa kë 'dhö, 'ö- -ta -dhɛ ̱ya 'po, 'ö mɛ gbung -nu 'wo
nu Paakö -ta bhë 'wo- ma 'zü ̱nɛ Yesu -yö -dho nu Zeluzalɛmë.
13 'Yö 'wo ̱glaa- -paa -nu bho, 'wo dho -a 'ka -a -gɔ zian-. 'Wo yö 'gɛi kë
-sü 'gü -a pö -sü 'ka ̱nɛɛ: «Kwaa- 'yoo -mü! Kwaa- 'yoo -mü! -Zlan 'tɔ- kë
̱va! Mɛ 'ö nu Dëmɛ 'tɔ 'gü bhë, -Zlan -yö 'dhuë- 'kpɔ -a -bha! Izlaɛlö -mɛ
-nu -bha -gludë bhë, -Zlan -yö 'dhuë- 'kpɔ -a -bha!»
14 Yesu 'yan -yö -kpën ̱soofang 'në -gbɔng do -bha; 'yö -ya -a ̱taa ̱nɛ
-kɔ 'ö pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü 'ö- ̱blɛɛ -a 'ka bhë -a 'dhö.
15 -Yö ̱bɛɛn' -sü 'ka ̱nɛɛ: *Siɔn 'gü -mɛ -nu, kö ̱kun 'ö 'suö -yö ka -kë! -Ka*
-dhɛ -ga 'dhɛ, ka -bha -gludë -yö nu -na, -yö -ya -sü 'ka ̱soofang 'në -gbɔng
̱taa.
16 'Wun -nu 'wo bhë 'saadhö, -wo -kë 'dhö 'kɛɛ -a -bha ̱guë' -nu waa
-dhɛ gbɛ yö -an 'gü. 'Kɛɛ ̱dhɛ 'ö -Zlan ̱ya 'tɔbhɔdhe -nu Yesu -dhë, 'ö -an
-zo -yö -büö pë 'ö -kë ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü bhë -a 'ka, kö -a
'dhiö ̱ya -mɔ 'kuë.
17 Mɛ -nu 'ö 'wo -kë Yesu 'piö yi 'ö Yesu -yö Lazaa ̱dhɔɔ ̱kaa' blɔɔn- ̱taa
kö -yö yö plaan 'ö -kë Lazaa -bho ga 'gü -sü 'ka bhë, pë -nu 'wo -kë bhë -wo
-kë -an ̱blɛɛ' ̱dhia.
18 'Yö- -wun 'gü 'ö mɛ -nu -wo nu -a -gɔ zian- ̱va 'ka, 'ö bhii kö ̱waa-
ma ̱nɛ yö ̱nɛ 'ö -dhidhaapë bhë 'ö- -kë.
19 'Yö Falizi -mɛ -nu -wo yö -a pö -sü 'gü wo 'ko -nu -dhë: «-Ka -dhɛ -ga
bhë 'dhɛ, ka -kɔ gbɛ yaa -mɔa -bha 'ö bhii mɛ 'saadhö -wo ziö -na -a 'piö!»

Glɛkö -mɛ -nu kpö 'dɛdɛ -bha Yesu ̱mɛɛ' 'wo- wo

20 Glɛkö -mɛ -nu kpö 'bhle 'dɛdɛ 'ö waa kë Zuifö 'ka -wo -kpa mɛ -nu 'wo
-nu Zeluzalɛmë 'wlaan- 'töng 'ka bhë -an -bha, 'ö 'wo nu kö -waan -Zlan
gba 'pö.
21 'Yö ̱dhɛ 'wun -nu bhë ̱wa kë 'dhö, 'wo ̱yɔɔn gɔɔn- do 'ö go Betesaida,
Galile -sɛ 'gü, 'wo- -dhɛ Filipö bhë -a -bha, 'wo- pö -a -dhë: «N Dë, yi- 'piö
kö 'yi yi 'yan dɔ Yesu -bha.»
22 'Yö Filipö -yö dho 'yö- ̱blɛɛ Andre -dhë, 'ö mɛ ̱plɛ 'wo bhë 'wo kpa
wo 'kuë- 'wo dho 'wo- ̱blɛɛ Yesu -dhë.
23 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Töng 'ö -ya kö Mɛgbö -yaan 'tɔbhɔdhe yö -a
'ka bhë ̱ya -lo.
24 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka ̱nɛɛ: 'Blee- ga 'ö 'ka- -ga -na bhë -yö -mɔa
-yö 'to do 'ka ̱nɛ -kɔ 'ö 'ka- suö -a 'dhö; 'kɛɛ kö yaa 'pa 'sɛ 'ka, 'iin kö yaa
ga. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë ̱ya ga, -yö -dho ö ga 'bhaa -nu kë ̱va 'ka.

25 Mɛ 'ö- -dhɔ -kë -tosiadhe 'ö 'kpongtaa zö -a 'ka, -yö -dho ɓsiö'- -a -gɔ;
'kɛɛ mɛ 'ö- -bha -tosiadhe 'ö 'kpongtaa zö, 'ö 'yaa- -dhë pë gbɛ 'ka bhë, -yö
-dho -a yö -këdhösü 'ö- 'yaa yen bhë -a 'ka.
26 Mɛ ɓya kë -dhö, 'ö- 'piö kö 'ö yuö kë n -dhë, kö -yö 'to n 'piö. -Kɔ bhë
ɓnɛ 'ö -dhɛ 'a dho dho -a -bha bhë, 'ö yö -de 'pö 'ö dho kë -a -bha n 'piö
'pö. Mɛ 'ö yuö kë -na n -dhë bhë, n Dë -ya ɓbhlë -ya.»

Yesu -bha ö -bha ga -sü -wun ɓblɛɛ'- 'ö- wo

27 'Yö- pö -an -dhë 'zü: «'Kɛɛ dɔ 'a- wo ɓnɛ, n ɓzuö' ɓya ɓkaan' 'kuë. ɓƐɛ,
'ö ɓya kë 'dhö, -a pö 'pö 'a dhoë- wo: N Dë, 'wun 'gbee- 'ö nu -na ɓnɛ, -bhö
n dha -a -gɔ 'pö bhë ee? 'Kɛɛ kö pë 'a nu -a -wun 'gü 'ö bhë 'sa! A -nu kö
'wun 'gbee- 'ö bhë 'aan- bɔ -a 'gü.»
28 'Yö- pö: «N Dë, -bhöë kë kö ü 'tɔ -yö bhɔ!»
'Yö -wo do -yö we dhang- 'gü 'ö- pö: «'Ma 'tɔbhɔdhe nu -a -dhë 'saadhö,
'kɛɛ a ɓtun -a nu -a -dhë.»
29 Mɛ gbung 'wo -kë mü bhë -wo bhë -wa -ma; 'wo- pö: «Dha 'we -wo
-mü 'dhɛ!»
Mɛ 'bhaa -nu -wo -kë -a pö ɓdhia: «-Zlan -bha bɔmɛ do ɓnɛ 'ö 'wun ɓblɛɛ
-a -dhë bhë!»
30 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Wo bhë yaa 'we n -dhë; -yö -we ka -dhë.
31 'Töng 'ö -ya kö za -yaan 'kan 'kpongtaadhɛ -bha bhë ɓya -lo. Mɛ 'ö -kë
ka -gɔ ɓtaa 'kpongtaa zö bhë, 'dho 'ö -Zlan 'dhoë- kë bhë.
32 'Kɛɛ ma -zë, ɓya kë ɓnɛ n Dë ɓya n ɓluu'-, 'ma 'go 'kpongtaa zö, a -dho
mɛ 'plɛ gan n ɓbhaa.»
33 'Wun bhë -a ɓblɛɛ' 'ö- wo 'dhö bhë -yö -kë ö -bha ga -kɔ -wun ɓblɛɛ'
-sü 'ka.
34 'Yö mɛ gbung 'wo -kë mü bhë, 'wo- pö -a -dhë: «Pë 'yi- ɓdaan yi -gɔ
tɔng 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö ɓnɛɛ -Zlan -bha -Yamɛ 'ö dho nu bhë, -yö -dho kë
-dhö ɓtoëpö 'ka. ɓYa kë 'dhö, -dhɛ -mlë 'kwa yö -a -bha 'ü- pö Mɛgbö -yö
-dho ɓluu' ɓii? Dö -de 'pö tɔɔ Mɛgbö bhë poo ɓee?»
35 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Dhɛpuudhɛ -yö ɓtun ka ziën zö; 'kɛɛ yaa
'dho to zö ɓglɔɔsü gbɔ. -Ka ɓluu' 'ka 'ta, ɓdhɛ 'ö -dhɛ 'dhö ɓtun 'puu -a 'ka,
ɓkun -kë 'ö -dhɛtiidhɛ dhö -lo ka tii ɓii. 'Ö tɔɔ mɛ 'ö 'ta -na -dhɛtiidhɛ 'gü,
'yaa ö 'dhodhɛ dɔ.
36 ɓDhɛ 'ö -dhɛpuudhɛ 'ö ɓtun ka -gɔ ɓnɛ, -ka ka -kɔ 'kpɔ -a -gɔ kö 'kaan-
kë mɛ -nu 'wo -dhɛpuudhɛ 'gü -an 'ka ɛ.»

Zuifö -nu -bha 'kun 'wo- wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -sü 'ka

ɓDhɛ 'ö Yesu ɓya 'wun ɓblɛɛ'- ɓnɛ -kɔ bhë -a 'dhö, 'yö -ziö 'ö dho -dhɛ do
'bhaa 'gü -an 'ka ɓgbiin, 'ö -bin.
37 Yesu -yö -dhidhaapë ɓplëëzë -kë -an wö 'dhiö mü, 'kɛɛ waa Yesu -wun
-dhɛ 'wun gia-;
38 'kɛɛ pë -nu bhë -wo -kë 'dhö ɓnɛ -kɔ 'ö- pë 'ö -Zlan -wodhiölomɛ Ezai
-ya ɓblɛɛ 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka -a -wun 'gü -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü bhë, 'ö- 'ka
bhë -a 'dhö. -Ya -pö: *Dëmɛ, dö 'ö yi -wo -nu -dhɛ 'wun gia- -ɛɛ? Dö -nu 'pö
Dëmɛ -yö ö -bha -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -zɔn -an -dhë -ɛɛ?*
39 Yesu -wun 'ö waa- -dhɛ 'wun gia- bhë -yö -kë 'dhö 'zü ɓnɛ -kɔ 'ö Ezai
-ya pöë bhë -a 'dhö ɓnɛɛ:
40 -Zlan ɓya -an 'yënng trö, ɓya -an -bha 'wundɔdhe 'dhi ta, -yö kë 'dhö
kö ɓkun 'ö -an 'yan -yö -dhɛ yö 'iin 'wo 'wun -nu 'gü dɔ, kö -waan 'kun
-dhië -an 'piö -sü 'ka, kö -yaan -an -dhɛ bo.
41 'Wun 'ö Ezai -ya ɓblɛɛ 'dhö bhë 'ö tɔɔ kö ɓya Yesu -bha 'tɔbhɔdhe yö;
'ö- -wun 'gü 'ö 'wun -gban -a -bha 'ö- ɓblɛɛ bhë.

42 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, Zuifö -gɔmɛ -nu ziën, mɛ -nu -wo -kë ̱va 'ö
'wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-. 'Kɛɛ ̱dhɛ -kë ̱nɛ -wo -suö Falizi -mɛ -nu
-dhë, -wo wo -de -kë 'slë 'ka, kö ̱kun 'wo dho wo kë -waan 'go -an -bha
-bhɔkuëkɔ -nu 'gü.
43 Së mɛ 'ö 'wo to -a 'piö bhë 'ö tɔɔ 'wun 'ö mɛ -zo 'kun -wun 'ka 'ö ̱zië'
-a mɛ 'ö -Zlan -zo kun -a -ta.

Za 'kan -sü 'ö dho bɔ Yesu -wo -ta

44 'Yö ̱dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö 'wun ̱blɛɛ 'gbee- 'ka ̱woë' ̱nɛɛ:
«Mɛ 'ö ̱ya n -wun -dhɛ 'wun gia- kö ma do 'sloo kun 'ö n -wun -dhɛ 'wun
gia- bhë; 'kɛɛ mɛ 'ö n bɔ bhë ̱nɛ 'ö- -wun -dhɛ 'wun gia- 'pö.
45 'Ö mɛ 'ö ̱ya n yö, kö mɛ 'ö n bɔ bhë ̱yaa- yö ̱nɛ bhë 'pö.
46 Ma 'a -dhɛpuudhɛ 'ka, a -nu 'kpongtaa, -yö kë 'dhö kö mɛ 'ö ̱ya n -wun
-dhɛ 'wun gia- -yaan kë -dhɛpuudhɛ 'gü.
47 Mɛ 'ö ̱ya n -wo -nu ma 'ö yaa 'wun ma -a -ta, kö ma kun 'a dho za -lo
-a tuö; -a -de n 'ka nu kö 'aan- za -lo 'kpongtaamɛ -nu tuö, 'kɛɛ a -nu kö
'aan- -an dha ̱zian'.
48 Mɛ 'ö ̱ya n 'sü -kɔ 'bhaa 'gü, 'ö ̱ya n -wo -nu bho yunng kö pë 'ö dho
za -lo -a tuö 'ö tɔɔ mɛ ̱daan' -wo -nu 'wo go n dhiö bhë. Yö ̱nɛ 'ö dho za
-lo -a tuö yi -kaanta 'ka.
49 'Ö tɔɔ n -wo -nu 'wo bhë waa 'go n -de 'gü, 'kɛɛ -wo -go n Dë 'ö n bɔ
bhë -a kwɛɛ. Yö ̱nɛ 'ö pë -nu 'a dho -a ̱blɛɛ' 'ö -an -ya n 'dhii.
50 Kë- wo 'dhö bhë, ma -de gia- a- ̱dɔa' ̱nɛ pë -nu 'ö- pö n -dhë 'a -an
kë bhë ̱nɛ 'wo ̱toëpö -këdhösü nu mɛ -nu -dhë. Kö -yö kë ka 'yaan ̱nɛ
pë -nu 'wo go -na n 'dhii bhë, n Dë (-Zlan) ̱nɛ 'ö -an dɔ n 'dhii.»

13

Yesu -bha ö -bha ̱guë' -nu -gɛn 'zlu 'ö- wo

1 ̱Dhɛ 'kwa dɔ 'töng bhë -a 'ka, kö Paakö 'wlaan- ̱ya 'to ̱nɛ ̱dhia 'dhö,
kö Yesu ̱yaa- ̱tɛi' dɔ ̱nɛ ö 'go -sü -mü 'kpongtaa zö -yaan 'dho ö Dë 'piö.
-A -bha mɛ 'wo 'kpongtaa zö bhë -an -dhɔ -yö -kë -a -bha -kplawo; 'ö- -de
-yö -kë -a -gɔ 'dhö 'ö ̱toë' 'dhö 'ö yöë -a -bha -tosiadhe 'dhiötoyi -bha zö.
2 Waa- ö -bha ̱guë' -nu -wo -kë 'yinia 'piö -pë -bhö ̱dhia, 'kɛɛ kö -a -bha
̱guë' -nu 'wo bhë -a mɛ 'wo- -dhɛ Zuda 'ö -kë Simɔ Ikaliɔtö gbö 'ka bhë,
kö dü ̱yaa- 'sü ö -bha 'ka kö -yaan Yesu 'dhɔɔ dɔ ö yaagümɛ -nu -gɔ.
3 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, Yesu -de gia- -ya ̱tɛi' dɔ ̱nɛ ö -go -Zlan 'piö; ̱ya
'go mü, -yö -dho yɛ ö 'zü 'ö dho -Zlan 'piö, 'ö bhii -ya dɔ ̱nɛ -Zlan -ya pë
'plɛ -lo ö kwɛɛ.
4 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö ̱luu 'ö ö -bha sɔ -ta -sɔ bho ö -bha, 'ö 'zlu -sɔ do
sü ö- -klu ö vɛɛdhö.
5 'Yö 'yi sü 'ö- -lo 'tia- 'gbɛa do 'gü, 'ö yö ö -bha ̱guë' -nu -gɛn 'zlu -sü
-bha. 'Ö- mɛ 'ö ̱ya yën -a -gɛn 'zlu -sü -bha, 'ö 'zlu -sɔ 'ö- vɛɛdhö ̱sia bhë,
'ö- sü 'ö- -ziö -a -gɛn -nu -bha.
6 'Ö ̱dhɛ ̱ya yö Simɔ Piɛɛ -bha, 'ö Simɔ -ya pö -a -dhë: «N Dëmɛ, bhi
̱nɛ 'ü dho n -gɛn -nu zlu ̱a, -abi'!»
7 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Pë 'a- -kë -a -dhë 'dhö bhë, 'bhaa- -gɛn dɔ, 'kɛɛ
'dhiö ̱zian' ü -dho -a -gɛn dɔ.»
8 'Ö Piɛɛ -ya pö -a -dhë: «N 'ka 'we -a -bha, ü 'ka 'dho n -gɛn zlu 'gbɛɛdhö!»
'Yö Yesu -ya pö -a -dhë: «̱Ya kë ̱nɛ n 'ka ü -gɛn -nu 'zlu, ü 'ka 'dho pë
gbɛ yö n kwɛɛ gbɔ.»

9 'Ö Piɛɛ -ya pö: «Ya kë nɛ -yö 'dhö 'wɛa-, kö kun -kë 'ü n -gɛn -nu
'sloo zlu, -bhö n -kɔ -nu waa- n -gɔ -an 'plɛ 'zlu klöödhö -wa!»

10 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Mɛ 'ö ya ö zlu -be 'saadhö, 'yaa- -bha kö -yö
ö -de 'böü 'zlu 'zü; bhii ya kë nɛ ya ö -gɛn 'zlu, kö ya bhɔ 'papadhö
nɛ bhë. Dɔ 'ka- wo bhë, 'ka bhɔ -Zlan wö 'dhiö nɛ bhë; 'kɛɛ ka 'plɛ kun
'ö 'ka bhɔ -sü 'ka.»

11 -A pö 'ö Yesu -ya wo «'kɛɛ ka 'plɛ kun 'ö 'ka bhɔ -sü 'ka» bhë 'ö tɔɔ mɛ
'ö dho -a 'dhɔɔ dɔ ö yaagümɛ -nu -gɔ bhë -ya -dɔ.

12 Dhɛ Yesu ya yën -an -gɛn -nu 'zlu -sü -bha, 'ö luu 'ö ö -bha sɔ -ta
-sɔ -nu -da ö -bha; dhɛ ya 'dho ya -ya ö -bha guë' -nu 'piö pë -bhö -a
-ta gba 'dhiö, 'ö- pö -an -dhë: «Pë 'a 'go -na -a kë dhia bhë, ka- -gɛn -dɔ
-a?

13 Ka n -dhɛ ka -Gɔmɛ, 'ö 'ka n -dhɛ ka Dëmɛ; -yö 'wun gia- 'ka, a- -de
'ka.

14 -Ka -dhɛ -ga bhë 'dhɛ! Ma 'a ka Dëmɛ, ka -Gɔmɛ 'ka bhë, 'ma ka -gɛn
-nu 'zlu nɛ -kɔ bhë -a 'dhö, kö -yö ka -bha kö 'ka ka 'ko -nu -gɛn 'zlu.

15 -A kë 'a- wo 'dhö bhë, -yö 'wun zuan' 'ka, 'a- -kë 'dhö kö 'ka 'to -a kë
-sü 'piö ka 'ko -nu ziën.

16 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka nɛ yuökëmɛ 'yaa va ö -gɔmɛ -bha, 'iin
bɔmɛ yaa va mɛ 'ö- bɔ bhë -a -bha.

17 Dhɛ 'wun mɛ bhë 'ka- dɔ zlöö bhë, -yö n 'gü nɛ 'ka- 'kun -a 'kun -kɔ
'ka zuögludhi -dho kë ka -gɔ.»

18 'Yö- pö 'zü: «'Wun 'a- blɛɛ bhë, yaa yö ka 'saadhö ka -bha; mɛ -nu 'ö
'wo n -ma 'ka 'ö 'a -an sü, a -an -dɔ. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, 'wun bhë -yö -kë
'dhö kö pë 'ö bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü, -a 'dhiö -yaan -mɔ 'kuë.
-Yö bɛɛn' -sü 'ka nɛɛ: *Mɛ 'ö yi -nu 'yi pë -bhö -kplawo yi 'ko bhaa bhë,*
ya dɔ n -gɔ 'yënng.

19 'Wun bhë a- -to 'dhiö 'a- blɛɛ -yö kë 'dhö kö yi 'ö -a 'gü -pë dho kaa
bhë, 'kaan- -a -dhɛ 'wun gia- nɛ ma nɛ 'a tɔɔ mɛ 'ö -dhö.

20 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka nɛɛ: Ma bɔmɛ bhë, mɛ yaa- -nia 'kun,
kö ma nɛ 'ö n -nia kun bhë; 'ö mɛ 'ö ya n -nia 'kun bhë; 'ö mɛ 'ö ya n
-nia 'kun, kö mɛ 'ö n bɔ bhë nɛ 'ö- -nia kun bhë.»

Zuda -bha Yesu 'dhɔɔ dɔ -sü -wun 'ö Yesu -ya blɛɛ
(Matiö 26.20-25; Maakö 14.27-31; Lukö 22.31-34)

21 Dhɛ Yesu ya yën 'wun blɛɛ' -sü -bha 'dhö, 'ö- zuö' -yö -kaan 'kuë,
dhɛ -kë 'dhö 'ö- pö: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka nɛɛ: Mɛ do -yö ka ziën
'ö dho n 'dhɔɔ dɔ n yaagümɛ -nu kwɛɛ.»

22 'Ö- -bha guë' -nu -wo yö wo 'ko -ga -sü 'gü 'wun 'ö- blɛɛ bhë -a -wun
'gü, 'ö bhii waa- -gɛn gbɛ dɔ.

23 Dhɛ kë -na 'dhö, Yesu -bha guë' -nu 'wo bhë -a mɛ 'ö- -dhɔ -ya -kë
duö bhë, -yö -kë Yesu 'sɔɔ.

24 'Yö Simɔ Piɛɛ -yö ö 'yan zë -a -dhë kö -yö Yesu dhɛɛ' kpɔ mɛ 'ö bhë -a
-wun 'ka.

25 Dhɛ ya kë 'dhö, 'ö mɛ bhë 'ö ö -gɔ yɔɔn Yesu -bha, 'ö- pö -a -dhë
'saan 'gü: «N Dëmɛ, dö -mü -ii?»

26 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö n -ga 'dhɛ! A -dho bluu'- 'klu sü 'a- zë
'too 'ka 'tia- 'gü; mɛ 'a 'dhoë- nu -a -dhë bhë 'ö tɔɔ mɛ bhë.»

'Yö Yesu -yö bluu'- 'klu sü, 'ö- zë 'too 'ka, 'ö- nu Zuda 'ö -kë Simɔ Ikaliɔtö
gbö 'ka bhë -a -dhë.

27 ŋDhɛ Zuda -yö ö -kɔ kpɔ ŋbluu'- 'klu bhë -a -gɔ, 'ö- kun, 'ö Satan -yö
-da -a ŋzuö' 'piö. 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Pë 'ü dhoë- kë bhë, -bhöë kë 'siö-
siö-!»
28 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -a -bha ŋguë' -nu waa 'wun gbɛ dɔ -a -bha.
29 ŋDhɛ -kë ŋnɛ Zuda ŋnɛ 'ö -kë -an -bha 'wëü- -kɔ 'dhiö 'ka bhë, 'yö -kë
-an -zo 'piö ŋnɛ Yesu -ya -pö -a -dhë -yö 'dho -bhöpë 'wo dho 'wlaan- kë -a
'ka -a 'dhɔ ŋdhia 'iin 'zü ŋnɛ -yö 'dho -yö gbaɔ kë 'fɛɛmɛ -nu -dhë.
30 'Yö Zuda -yö ŋbluu'- 'klu bhë -a sü 'ö to mü 'ö yö plaan. -Dhɛ -yö -kë
tii.

'Wun 'ö -gban tɔng -dëü -bha

31 ŋDhɛ 'ö Zuda ŋya yö plaan, 'ö Yesu -ya pö: «'Go 'töng ŋnɛ -a -bha, ma
Mɛgbö, n 'tɔbhɔsü -mü zlöö; 'ö -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe dhö bɔ -a -ta.
32 'Ö ŋya kë ŋnɛ -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe ŋya bɔ Mɛgbö 'ö bhë -a 'gü kö -Zlan
-de gia- -yö -dho -a kë 'ö- Gbö -bha 'tɔbhɔdhe -yö bɔ ö -ta. Pë 'ö- -de dho
kë -dëü yö -mü.
33 Ma 'në -nu, 'töng 'ö n -gɔ 'a- 'ka ka 'piö zö bhë ŋya 'to 'teete 'kpaan. Ka
-dho n ŋmɛɛ', 'kɛɛ -dhɛ 'a dho dho -a -bha bhë, kaa 'dho -mɔa -bha 'ka -da
mü. Ka gia- ka- ŋtɛi' -dɔ. -A mɛ 'kö bhë 'ma- ŋblɛɛ' Zuifö -nu -dhë 'dhiö
'saadhö.
34 'Kɛɛ a ka 'paan bho -na, -yö tɔng -dëü 'ka, 'a- dɔ ŋnɛɛ: -Ka ka 'ko -nu
-dhɔ kë. Ka ŋdua' -mü 'ka ka 'ko -nu -dhɔ kë ŋnɛ -kɔ 'a ka -dhɔ ŋkaa' bhë
-a 'dhö.
35 ŋYa kë ŋnɛ 'ka ka 'ko -nu -dhɔ kë, mɛ 'saadhö -wo -dho -a -dhɛ yö ŋnɛ
ka ma ŋguë' -nu 'ka.»

ŋKploo 'ö Piɛɛ dhoë- wo -a -wun 'ö Yesu -ya ŋblɛɛ
(Matiö 26.31-35; Maakö 14.27-31; Lukö 22.31-34)

36 ŋDhɛ Yesu ŋya 'wun ŋblɛɛ'- ŋnɛ -kɔ bhë -a 'dhö, 'ö Piɛɛ -ya ŋdhɛɛ' kpɔ
ŋnɛɛ: «N Dëmɛ, ü -dho mɛɛ?»
'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö 'to bhë! -Dhɛ 'a 'dho -na -a -bha bhë, ü
-kɔ yaa -mɔa -bha kö 'ü 'to n 'piö 'ko 'dho mü, 'kɛɛ ü -dho ziö n 'piö 'dhiö
ŋzian'.»
37 'Ö Piɛɛ -ya pö -a -dhë: «N Dëmɛ, -më -kë 'ö n 'ka dho ziö ü 'piö 'töng
mɛ ŋnɛ -a 'ka ɛɛ? N -mɔa 'gü -sü -mü kö 'a ziö ü 'piö 'kö -kë ŋnɛ -wo -dho
n zë 'dhee!»
38 'Ö Yesu -ya ŋdhɛɛ' kpɔ, 'ö- pö: «Ü -dho pë 'saadhö kë 'kö -kë ŋnɛ -wo
-dho ü zë -a 'ka a? ŋAo'! A- -pö ü -dhë 'wun gia- 'ka ŋnɛɛ: -A kë -yi 'ka kö
-tɔ gɔn -yaan 'we, ü -dho -a pö -gwaa -yaagazë ŋnɛ 'bhaa n dɔ.»

14

Yesu ŋnɛ 'ö tɔɔ zian 'ö dho kwa kwa Dë 'piö

1 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «Kö ŋkun 'ö ka ŋzuö' -yö to zlöö. -Ka ka
-zo yö -Zlan -bha, 'ka n -wun -dhɛ 'wun gia- 'pö.
2 -Yadhɛ 'ö n Dë 'piö dhang- 'gü -yö ŋva; a 'dho -na kö 'aan- ka -bha -pë
kë. ŋYa kë ŋnɛ 'yaa 'wun gia- 'ka -bezë, n 'ka 'dho -a -wun ŋblɛɛ' ka -dhë.
3 ŋYa kë ŋnɛ 'ma 'dho, 'ma ka -yadhɛ -pë kë, a -dho yɛ n 'zü 'a nu ka 'sü
-dhiadhö kö 'kwaan- 'dho 'ma; -yö kë 'dhö kö ka -de 'pö 'kaan- kë -dhɛ 'a-
-bha -a -dhɛ -bha.
4 -Dhɛ 'a 'dho -na -a -bha bhë, ka- -zian -dɔ.»
5 ŋDhɛ ŋya kë 'dhö, 'ö Toma -ya pö -a -dhë: «N Dëmɛ, 'yiëë ü 'dhodhɛ dɔ.
ŋYa kë 'dhö yi -dho -a -zian dɔ -kɔklë ŋɛ?»

6 'Yö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «Ma ɲnɛ 'a tɔɔ zian 'ö dho -Zlan 'piö,
'wun gia- -gɔ 'godhɛ waa- ɲtoëpö -këdhösü -nu mɛ -dhë -mɛ. Mɛ yaa 'dho
-mɔa -bha kö -yö 'dho n Dë 'piö kö yaa bɔ n -ta.
7 ɲYa kë ɲnɛ ka n -dɔ kö ka -dho n Dë dɔ 'pö. -A -de dɔ 'kwa- wo ɲnɛ 'ka-
yö, 'ö 'ka- dɔ 'saadhö.»
8 'Ö Filipö -ya pö -a -dhë: «N Dëmɛ, kwa Dë 'ö bhë, -bhöë -zɔn yi -dhë
kö yi ɲzuô' -yaan 'dho sia- -ɛ.»
9 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Filipö, 'kwa ɲglɔɔ kwa 'kuë- ɲduö 'ö 'bhaa n dɔ
ɲnɛ, -yö 'yenazë ɲdhɛɛ! Mɛ 'ö ɲya n yö kö ɲya ö 'yan dɔ n Dë -bha. ɲDhɛ
-kë 'dhö ɲnɛ -më tɔɔ ‹kwa Dë 'ö bhë -bhöë -zɔn yi -dhë› -ɛ?
10 'Bhaa- -wun -dhɛ 'wun gia- ɲnɛ a n Dë 'gü 'ö n Dë 'dhö n 'gü a? 'Wun
-nu 'a- ɲblɛɛ' -na ka 'saadhô ka -dhë ɲnɛ -a gbɛ yaa 'go n -de 'gü. N Dë 'ö
-ya -sü 'ka n 'gü bhë ɲnɛ 'ö bɔ -na n 'gü 'ö ö -de -gɔ -yuö -nu kë -na bhë.
11 -A pö 'a- wo -na ka -dhë a n Dë 'gü 'ö n Dë 'dhö -ya -sü 'ka n 'gü bhë,
-kaa -dhɛ 'wun gia-. 'Ö- -de kë ɲnɛ 'yaa 'dhö, ka -mɔa yuö -nu 'ö bɔ -na n
'gü 'ö- kë -na bhë -a -wun 'gü, ka- -dhɛ 'wun gia- 'püë- wo ɲnɛ Dë -yö -ya
-sü 'ka n 'gü 'ö ma -de 'pö 'a- 'gü.
12 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka ɲnɛɛ: Mɛ 'oo mɛ 'ö ɲya n -wo -nu -dhɛ
'wun gia-, pë -nu 'a- kë -na ɲnɛ -yö -dho -an kë 'pö. 'Ö- -de 'ö dho pë -nu
kë 'ö -ziö -a 'ka mü, bhii a 'dho -na n Dë 'piö.
13 Pë 'saadhö 'ka dho -a -dhɛ n 'tɔ 'gü, a -dho -a 'plɛ kë -yö kë 'dhö kö ma
'a- Gbö 'ka bhë, -yaan kë n -ma n Dë 'tɔ kë ɲva -sü 'ka.
14 Pë 'oo pë 'ka dhoë- -dhɛ n -gɔ, kwa -nu kwa -bha -klu 'kuë- -sü -wun
'gü, a -dho -a kë.»

Yesu -bha -Zuu 'slööslö 'tɔ 'go -sü

15 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «ɲYa kë ɲnɛ n -dhɔ -yö ka -kë, kö -ka ma tɔng -nu
'kun.
16 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, a -dho -a -dhɛ n Dë -gɔ kö -yö mɛ 'waa gbɛ bɔ
ka -dhë kö -yaan nu ka -dhë. Mɛ bhë 'ö tɔɔ -Zuu 'ö 'wun gia- -yö go -a 'gü.
Yö ɲnɛ 'ö dho kë ka 'piö -kplawo.
17 'Kpongtaamɛ -nu 'ka 'dhö -mɔa kö -wo wo -kɔ 'kpɔ -a -gɔ wo ɲzuö' 'gü;
'ö tɔɔ waa 'dho wo 'yan dɔ -a -bha kö -waan 'dhoë- dɔ. 'Kɛɛ ka -zë ka- -dɔ;
'kɛɛ ka -zë, ka -nu ka ka 'ko 'piö, 'ö -ya -sü 'ka ka 'gü.»
18 'Yö- pö: «N 'ka 'dho ka to 'sloo 'ka; a -dho yɛ n 'zü 'a nu ka 'piö.
19 'Töng 'yaa ɲgbiin gbɔ kö 'aan- 'go 'kpongtaamɛ -nu 'yan 'dhiö; 'kɛɛ ka
-zë, ka -dho ka 'yan dɔ n -ma, 'ö tɔɔ a 'bhee-, 'ö ka -de 'pö, 'ka dho kë 'bhee-.
20 Yi 'ö bhë ɲya kë ɲnɛ ɲya -lo, ka -dho -a -dhɛ yö ɲnɛ a -ya -sü 'ka n Dë
'gü, 'go mü, 'ka -ya -sü 'ka n 'gü; 'ö ma -de 'pö, 'a ka 'gü.
21 Mɛ 'ö ɲya ma tɔng -nu 'kun, kö mɛ bhë n -dhɔ -ya -kë. Mɛ bhë ɲnɛ 'ö
n Dë -ya -dhɔ -kë. Ma -de 'pö, -a -dhɔ -dho n kë 'ö 'a n -de -zɔn -a -dhë.»
22 ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, 'ö- -bha ɲguë' -nu bhë -a mɛ 'wo- -dhɛ Zudë bhë, (n
'ka- pö Zuda Ikaliɔtö,) 'ö Yesu ɲdhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «N Dëmɛ, -yö -kë ɲdhë 'ö
'ü dho ü -de -zɔn yi -dhë, 'ö ü 'ka 'dhoë- wo 'kpongtaamɛ -nu -dhë -ɛɛ?»
23 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Mɛ 'ö n -dhɔ 'dhoë- 'gü, -yö -dho n -ma tɔng
-nu kun. Mɛ bhë n Dë -dhoë -dhɔ kë, 'ö ma 'dhö, n Dë 'dhö, 'yi kpa yi 'kuë-
'ö 'yi dho 'yi -ya -a -gɔ kɔɔ.
24 Yö ɲga 'ö mɛ 'ö n -dhɔ 'yaa- 'gü 'pö, 'ö 'yaa n -wo -nu ɲbhlë -ya. -Wo
-nu 'wo 'go -na n dhiö 'ka- ma -na bhë, waa 'go n -de 'gü; 'kɛɛ n Dë 'ö n bɔ
bhë ɲnɛ 'wo go -a 'gü.
25 -Wo -nu 'wo bhë 'saadhö ɲnɛ 'töng 'ö ɲtun n -gɔ ka 'piö zö bhë, 'a ka
ɲdaan -an 'ka.

26 Mɛ 'ö dho nu kö -yaan nu ka -dhë, -wo -nu 'wo bhë, ka -zo -büö -sü 'iin
ka -daan -an 'ka -sü 'ka bhë 'ö tɔɔ -Zuu 'slööslö 'ö n Dë dhoë- bɔ ka -dhë n
'tɔ 'gü bhë.
27 N 'dho -sü -mü; 'kɛɛ ̀zuöyagluu 'a- nu ka -dhë. -Yö n -de -bha
̀zuöyagluu 'ka, 'a- nu ka -dhë. 'Yaa ̀nɛ -a mɛ 'ö 'kpongtaa zö -a 'dhö.
Kö ̀kun 'ö ka ̀zuö' -yö to zlöö 'iin 'ö 'siö -yö -kan ka 'gluu.
28 'Wun 'a- ̀blɛɛ ka -dhë ̀nɛɛ ‹a 'dho -na, 'kɛɛ a -dho yɛ n 'zü› bhë, ka-
ma -a! ̀Ya kë 'dhö, ̀ya kë ̀nɛ n -dhɔ -yö ka -bha -be, kö ka ̀zuö' 'glu
-dho dhi -a ma -sü 'ka ̀nɛ a -dho n Dë 'piö 'ö bhii n Dë -yö ̀va n -ta.
29 'Wun -nu 'wo bhë a -an -to 'dhiö 'a -an -wun ̀blɛɛ ka -dhë, -yö kë 'dhö
kö yi 'ö 'wo dho kë -a 'ka bhë 'kaan- n -wo -nu -dhɛ 'wun gia-.
30 'Töng 'yaa n -gɔ ̀va gbɔ kö 'kwaan- -ya kwa 'ko ̀bhaa ̀nɛ -kɔ ̀suu'-
̀nɛ -a 'dhö, kö 'aan- 'wun -nu ̀blɛɛ' ka -dhë, 'ö tɔɔ -gludë 'ö 'kpongtaamɛ
-nu ̀kɔɔn -na bhë -yö nu -na. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë -a -kɔ 'yaa -mɔ n -ma.
31 'Kɛɛ a- 'piö kö 'a pë 'ö n Dë -ya pö 'a- kë bhë 'aan- kë; 'yaa n 'gbee- -ta
bho -sü 'ka; -yö -kë 'dhö kö 'kpongtaamɛ -nu -waan -a dɔa ̀nɛ n Dë -dhɔ
-yö n -kë. ̀Ao', -ka ̀luu', 'kwa ziö!»

15

Yesu -bha -kë lɛzɛn -lü giagia 'ka -sü

1 ̀Dhɛ Yesu ̀ya 'wun ̀blɛɛ'- -an -dhë 'dhö, 'yö 'wun ̀zuan' do 'bhaa -zɔn
-an -dhë ̀nɛɛ: «'Ma 'wun 'sü lɛzɛn 'wo -drɔɔn kë -na 'ka bhë -a -bha ̀nɛ
ma 'a tɔɔ lɛzɛn -lü giagia 'ö n Dë 'dhö -a tamɛ 'ka.
2 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'ö n Dë -yö nu, 'ö lɛzɛn -lü 'a- 'ka bhë 'ö- -kɔ -nu mɛ
'ö 'waa wo -kpa -ya bhë 'ö -an -kan 'ö -an bho mü; 'ö- mɛ -nu 'ö -an -kpa
dhö -dhö bhë 'ö -an -ta -kan -yö kë 'dhö kö -an -kpa 'bhaa -yaan -ya 'zü.
3 -Ka -dhɛ -ga bhë 'dhɛ: Mɛ ̀daan' -wo -nu 'a- nu ka -dhë bhë waa ka kë
̀nɛ pë -ta 'kan -sü 'dhö kaa kë 'slööslö -a?
4 -Ka 'to -klu -sü 'ka n -ma ̀nɛ -kɔ 'a- 'ka ka -bha bhë -a 'dhö. ̀Dhɛ 'ka-
-ga 'wun bhë -a 'gü bhë, ka -mɔa 'ka- pö lɛzɛn -lü -kɔ -yö -mɔa -a -kpa -yö
-ya 'sloo 'ka kö 'yaa -gban -sü 'ka ö 'lü gia- -bha -a? ̀Ɛɛ, 'ö -kɔ do bhë 'ö-
'ka 'pö kaa -mɔa ka -yö -a -bha -pë -yö kë -dhö -Zlan -bha zian -ta kö kaa
'to -klu -sü 'ka n -ma.
5 Ma ̀nɛ 'a tɔɔ lɛzɛn -lü, 'ö ka ̀nɛ 'ka tɔɔ lɛzɛn -lü 'ö bhë -a -kɔ -nu. Mɛ
̀ya 'to -klu -sü 'ka n -ma kö 'aan- kë -klu -sü 'ka -a -bha, -a -yö -a -bha -pë
-nu -dho kë ̀plëëzë 'ka -Zlan -bha zian -ta ̀nɛ -kɔ 'ö lɛzɛn -lü bhë 'ö- -kpa
-nu 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö, 'ö bhii kaa -mɔa 'ka pë gbɛ kë kö kaa 'to -klu -sü
'ka n -ma.
6 Mɛ 'ö yaa 'to -klu -sü 'ka n -ma, -yö -dho kë -zuö plaan -mɛ 'ka ̀nɛ -kɔ
'ö- 'ka 'lü -kɔ 'ö 'yaa ö -lü -bha -a 'dhö; 'ö ̀ya kë 'ö 'kpɛa kun. Ka gia- ka-
-dɔ ̀nɛ 'lü -kɔ 'kpɛa -nu bhë ̀wa -an 'dho 'kuëdhö, kö 'dho 'wo 'dhoë- -an
güö bhë.
7 ̀Ya kë ̀nɛ 'ka 'to -klu -sü 'ka n -ma, 'ö n -wo -nu ̀wa -ya ka 'gü, pë 'oo
pë 'ö 'ka dhoë- -dhɛ, ka -dhoë yö.
8 N Dë -bha 'tɔbhɔdhe 'ö bhë -a -wo -kɔ ̀ga 'ö bhë; 'ö bhii ̀ya kë ̀nɛ
ka -yö -a -bha -pë ̀ya kë -dhö -Zlan -bha zian -ta ̀nɛ -kɔ 'ö lɛzɛn -kpa -nu
'dho -ya -na -a 'ka bhë -a 'dhö kö 'ka- -zɔn ̀nɛ ka n -ma ̀guë' -nu 'ka.
9 A ka -dhɔ -kë ̀nɛ -kɔ 'ö n Dë -yö n -dhɔ ̀kaa' bhë -a 'dhö. -Ka 'to ma
-dhɔ 'gü!
10 -A kë -kɔ ̀ga ̀nɛ: ̀Ya kë ̀nɛ 'ka ma tɔng -nu 'kun, ka -dho to ma
-dhɔ 'gü ̀nɛ -kɔ 'ö ma -de 'pö 'a n Dë -bha tɔng -nu kuën 'ö- -wun 'gü, 'a-
'ka -a -bha -dhɔ 'gü bhë -a 'dhö.

11 'Wun bhë a- -blɛɛ ka -dhë 'dhö -yö kë 'dhö kö ̱zuögludhi 'ö n -gɔ bhë
-yö -ya ka 'gü kö 'go mü ka ̱zuö' 'glu -yaan dhi 'fɛfɛdhö.
12 Ma tɔng bhë 'ö tɔɔ: -Ka ka 'ko -nu -dhɔ kë ̱nɛ -kɔ 'ö 'a ka -dhɔ kë -na
-a 'ka ̱nɛ -a 'dhö.
13 Ka gia-, ka- ̱tɛi' -dɔ ̱nɛ pë 'kö mɛ dhoë- kë kö -yaan -zɔn ö 'bha -dhë
̱nɛ 'ö- -dhɔ -kë ̱duö 'ö tɔɔ 'we 'ö dho -a wo -a -bha kö -yaan ga -a -wun
'gü.
14 ̱Ya kë ̱nɛ pë -nu 'a- pö ka -dhë 'töüdhö bhë 'ka- 'kun, kö ka n 'bhamɛ
-nu 'ka.
15 N 'ka 'dho ka -dhɛ -dewo poo ma yuökëmɛ -nu zlöö, 'ö tɔɔ mɛ 'ö yuö
-kë ö -gɔmɛ -dhë, pë -nu 'ö- -gɔmɛ 'dhoë- kë -na 'yaa- dɔ. A -dho ka -dhɛ
zlöö n 'bhamɛ -nu, bhii pë -nu 'a- ̱daan 'saadhö n Dë 'piö bhë, 'ma- 'plɛ
-zɔn ka -dhë, 'ka- dɔ.
16 Ka kun 'ka n sü; 'kɛɛ ma ̱nɛ 'a ka ̱dhɔɔ -kë n ̱bhaa, 'ö 'a- pö ka -dhë
'ka 'dho kö 'ka yuö kë, -a -yö -a -bha -pë -nu -wo kë -Zlan -bha zian -ta ̱nɛ
-kɔ 'ö lɛzɛn -lü -kpa 'dhö kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö. 'Ö ka këyuö -nu 'wo bhë
'ö -an -yö -a -bha -pë -nu 'wo bhë 'wo dho ̱glɔɔ. ̱Dhɛ -kë 'dhö, pë 'oo pë
'ka- -dhɛ n Dë -gɔ n 'tɔ 'gü, -yö -dho -a nu ka -dhë.
17 'Kɛɛ pë 'ö 'a- -dhɛ ka -gɔ 'ö tɔɔ kö 'ka ka 'ko -nu -dhɔ kë.»

'Kpongtaamɛ -nu -bha Yesu waa- ö -bha mɛ -nu -san zë 'wo- wo

18 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «̱Ya kë ̱nɛ 'kpongtaamɛ -nu ̱wa ka -san
zë kö -yö kë ka 'yaan ̱nɛ -wo n -san -zë 'dhiö -be -waan ̱tun yö -na ka
-bha bhë.
19 ̱Ya kë ̱nɛ ka -kë 'kpongtaamɛ -nu 'ka 'pö -be, -wo -dho ka -dhɔ kë, 'ö
bhii kö ka -an -mɛ 'ka. 'Kɛɛ 'ma ka 'sü, 'ma ka bho 'kpongtaamɛ -nu ziën;
'kaa 'kpongtaamɛ -nu 'ka gbɔ; pë 'ö- -wun 'gü 'ö 'wo ka -san zë -na 'ö bhë.
20 Kë- wo bhë n 'ka- pö ka -dhë 'dhiö ̱nɛɛ yuökëmɛ 'yaa ̱va ö -gɔmɛ
-bha -a? ̱Ɛɛ, 'ö ̱dhɛ ̱wa n 'klo bhɔ bhë, kö -yö kë ka 'yaan ̱nɛ -wo -dho
ka 'klo bhɔ 'pö. ̱Ya kë ̱nɛ ̱wa 'wun ma n -ma mɛ ̱daan' -wo -nu -ta, kö
-yö kë ka 'yaan ̱nɛ -wo -dho 'wun ma ka -bha -nu -ta 'pö.
21 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, pë -nu 'wo dhoë- kë ka 'ka 'dhö bhë, -wo -dho -a
kë kaa n -wun 'gü, 'ö bhii mɛ 'ö n bɔ bhë 'waa- dɔ.
22 ̱Ya kë ̱nɛ n 'ka nu -be kö 'aan- 'wun ̱blɛɛ' -an -dhë, za -bha -an 'kun
-sü gbɛ 'ka 'dho kë -dhö, -an -bha ̱sɔɔn yaa -nu -wun 'gü. 'Kɛɛ dɔ 'kwa-
wo ̱nɛ (̱wa yën n -wo -nu ma -sü -bha; ̱ya kë 'dhö,) -a 'slë gbɛ 'ka 'dho
kë -an -gɔ gbɔ -an -bha ̱sɔɔn yaa -nu -wun 'gü.
23 Mɛ 'ö ̱ya n -san zë, kö ̱ya n Dë -san zë ̱nɛ bhë.
24 ̱Ya kë ̱nɛ pë -nu 'a- -kë 'kpɛɛdhö, 'ö mɛ gbɛ yaa- kë do kun bhë, n
'ka- kë 'dhö -bezë, za 'ka 'dhö -an kun. 'Kɛɛ ̱dɛɛ, -an 'yan ̱ya -da n këyuö
-nu 'gü; yö ̱ga 'ö 'wo ma 'dhö, n Dë 'dhö, yi -san zë -na bhë.
25 'Kɛɛ pë -nu 'wo bhë -wo -kë 'dhö kö pë -nu 'wo -ya -sü 'ka -an -bha
tɔng 'sëëdhɛ 'gü -an 'dhiö -yaan -mɔ 'kuë. Pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -ya -pö: -*Wo
n -san -zë 'kpaan 'ka; -a -gɛn gbɛ 'yaa 'dhö. »*
26 'Yö- pö: «Mɛ 'ö dho nu ka -dhë bhë, -yö -dho nu. 'Yö tɔɔ -Zuu 'slöösö
'ö go n Dë 'piö; yö ̱nɛ 'ö tɔɔ 'wun gia- -gɛn 'godhɛ. Ma ̱nɛ 'a dho -a bɔ ka
-dhë. 'Kɛɛ -yö -go n Dë 'piö. Yö ̱nɛ 'ö dho n -wun ̱blɛɛ' ka -dhë.
27 ̱Ya kë 'dhö, ka -de 'pö, 'ka n -wun ̱blɛɛ' mɛ -nu 'wo to -an -dhë, 'ö
bhii ka ̱nɛ 'ö 'ka -kë n 'piö -a züdɔyi 'ka 'ö yöë ̱dɛɛ -bha.»

16

1 'Yö Yesu -ya pö 'zü: «A- -pö ka -dhë 'dhö, -yö kë 'dhö kö ̱kun 'ka dho
ka bo -zo -yö n -ma -sü 'ka.

2 -Wo -dho ka kë, 'wo ka bho -an ziën wo -bha -bhɔkuëkɔ -nu 'gü. -A -de
'töng 'bhaa 'ka, mɛ -nu -wo -dho ka zë -a pö -sü 'ka wo -de ɓzuö' 'piö ɓnɛ
-wo -Zlan -dhi -a -dhë -wun kë -na.
3 -A kë 'wo dhoë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ waa n Dë dɔ 'iin waa n dɔ.
4 -A pö 'a- wo -na ka -dhë 'dhö bhë 'ö tɔɔ kö yi 'ö -an -bha 'töng dho -lo
-a 'ka kö -waan pë -nu kë ka 'ka ɓnɛ -kɔ bhë -a 'dhö, kö ka -zo -yaan -büö
ɓnɛ 'ma- 'to 'dhiö 'ma- ɓblɛɛ' ka -dhë 'saadhö. 'Wun -nu 'wo bhë -a ɓblɛɛ'
'ö n 'ka- wo ka -dhë 'dhö -blɛɛzë 'ka bhë 'ö tɔɔ kö a ɓtun ka 'piö.»

Yuö 'ö -Zuu 'slööslö dhoë- kë

5 'Yö Yesu -yö dhoë 'dhiö, 'ö- pö -an -dhë: «'Kɛɛ ɓdhɛ 'ö -kë ɓnɛ n 'dho -sü
-mü mɛ 'ö n bɔ -a 'piö bhë ɓnɛ, 'a 'wun ɓblɛɛ ka -dhë 'dhö bhë. -A -wun
'gü 'ka -ya diindhö, 'ö mɛ 'yaa -dhö ka ziën kö -yö n ɓdhɛɛ' 'kpɔ ɓnɛɛ: ‹Ü
-dho mɛɛ?› 'ka bhë,
6 'ö tɔɔ -wɛɛ ɓya 'kpɔ ka -ta 'wun -nu 'wo bhë -a -wun 'gü.
7 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, a- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka ɓnɛɛ: ɓYö -së ka -bha
'ka kö 'a 'dho ka 'dhiö, 'yaa 'dhö mɛ 'ö dho nu kö -yaan nu ka -dhë bhë yaa
'dho -lo ka -ta. ɓYa kë ɓnɛ 'ma 'dho, yö ɓnɛ 'a dho -a bɔ ka -dhë.
8 Yö bhë ɓnɛ 'ö ɓya nu, 'ö dho -a -zɔn 'kpongtaamɛ -nu -dhë ɓnɛ 'wun 'ö
-gban ɓsɔɔn yaa -wun -bha, 'wun 'ö -gban pë 'ö kpengdhö -a -bha, 'wun 'ö
-gban -Zlan -bha za 'ö dho -a dɔ -a -bha, -kɔ 'ö- 'ka -an ɓzuö' 'piö bhë 'yaa
'dhö; wo -de -püö 'wo- wo -na bhë.
9 Wo -de -püö 'wo- wo -na 'wun 'ö -gban ɓsɔɔn yaa -bha -a -wun 'ka bhë
'ö tɔɔ 'waa n -wun -dhɛ 'wun gia-.
10 Wo -de -püö 'wo- wo -na 'wun 'ö -gban pë 'ö kpengdhö -a -wun 'ka bhë
'ö tɔɔ n 'dho -sü -mü n Dë 'piö; ka 'ka 'dho n yö gbɔ;
11 'iin 'zü, wo -de -püö 'wo- wo -na 'wun 'ö -gban -Zlan -bha za 'ö dho -a
kan -a -wun 'ka bhë 'ö tɔɔ 'kpongtaamɛ -nu ɓkɔɔnmɛ bhë -a -bha za ɓya
'kan 'saadhö, -a -gɔ ɓya 'toë- 'gü.»
12 'Yö- pö -an -dhë 'zü: «'Wun -yö n -gɔ ɓva kö 'aan- ɓblɛɛ'- ka -dhë; 'kɛɛ
'ma -dhɛ -ga -a 'gü -së 'ka, -an 'plɛ 'ka 'dho to ka 'toë-, dɔ 'kwa- wo ɓnɛ -a
'gü.
13 -Zuu 'ö 'wun gia- -go -a 'gü -mɛ 'ka bhë ɓya nu, yö ɓnɛ 'ö dho yö ka
-dhë 'dhiö 'wun gia- -zian -ta. Yö ɓnɛ ɓya nu, 'ö pë -nu 'ö- ma 'iin pë -nu
'wo dho kë, 'ö dho -an 'plɛ ɓblɛɛ' ka -dhë. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, yaa 'dho
kë yö -de 'sloo -a -de -ta -wun 'ka.
14 -Yö -dho n 'tɔ kë ɓva, 'ö tɔɔ ma ɓnɛ 'a dho n -wo -nu -lo -a kwɛɛ kö
-yaan nu -yaan ɓblɛɛ'- ka -dhë.
15 Pë 'saadhö 'ö n Dë -bha 'ka, kö ma pë -mü. Pë 'ö -kë 'a- pö -Zuu 'slööslö
'ö bhë a -dho n -wo -nu -lo -a kwɛɛ kö -yaan nu -yaan ɓblɛɛ'- ka -dhë.
15 Pë 'saadhö 'ö n Dë -bha 'ka, kö ma pë -mü. Pë 'ö -kë 'a- pö -Zuu 'slööslö
'ö bhë a -dho n -wo -nu -lo -a kwɛɛ kö -yaan nu -yaan ɓblɛɛ'- ka -dhë 'ö
bhë.»

'Yena -wun -bha -gla ɓzuögludhi -wun 'gü -kɔ 'ö dho kë

16 'Yö- pö -an -dhë 'zü: «'Töng 'ö n -gɔ ka 'piö zö bhë 'yaa ɓva gbɔ; n -go
ka 'yan 'dhiö -sü -mü kö 'aan- 'dho; 'ö ɓya 'go mü, -a -dhɛ yaa 'dhö ɓglɔɔ 'ö
'ka -kpën n -ma 'zü.»
17 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'yö- -bha ɓguë' -nu 'bhaa -nu -wo yö -a pö -sü -bha
wo 'ko ziën ɓnɛɛ: «-Wo -nu 'ö- ɓblɛɛ 'saadhö ɓnɛ ‹'töng 'ö n -gɔ ka 'piö zö
bhë yaa ɓva gbɔ; n -go ka 'yan 'dhiö -sü -mü kö 'aan- 'dho, 'ö ɓya 'go mü,
-a -dhɛ 'ka 'dho ɓglɔɔ 'ö 'ka -kpën n -ma 'zü›, 'ö- 'bhaa -nu -wo -kë ‹'ö tɔɔ n
'dho -sü -mü n Dë 'piö› 'wo bhë 'saadhö, -an -gɛn tɔɔ -më, 'kwa dɔa ɓnɛɛ?
18 ‹'Töng 'yaa ɓva gbɔ› -de 'kö- pö -na ɓnɛ -a -gɛn tɔɔ -më poo ɓee? Pë
-nu 'ö- pö -na 'saadhö bhë, 'kwaa- -gɛn ma 'sa!»

19 ̃Dhɛ Yesu ̃yaa- -dhɛ yö ̃nɛ -wa 'piö 'wo ̃dhɛɛkpɔdhe kë ö -gɔ, 'ö-pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë: 'Töng 'ö n -gɔ ka 'piö zö bhë 'yaa ̃va gbɔ; n 'go -sü -mü ka 'yan 'dhiö kö 'aan- 'dho, ̃ya 'go mü, -a -dhɛ yaa 'dhö ̃glɔɔ 'ö 'ka -kpën n -ma 'zü; 'wun bhë 'pö 'ka- -ta ̃dhɛɛ' kpɔ ka 'ko -nu -gɔ bhë ee?

20 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Ka -dho 'gbo -nu bɔ 'yenazë 'ka; 'kɛɛ 'kpongtaamɛ -nu ̃zuö' 'glu -dho dhi. Ka -dho kë 'yenazë 'dhö, 'kɛɛ ka -bha 'yena -wun bhë -yö -dho gla ̃zuögludhi -wun 'gü.

21 -Ka -dhɛ -ga 'dhɛ! 'Wun bhë -a ̃tɛi' ̃ga ̃nɛ: Koyiga ̃ya dhebɔ 'kun, -a ̃zuö' -yö -kaan 'kuë; 'ö tɔɔ 'töng 'ö- 'yënng dho bhɔa bhë ̃ya -lo. 'Kɛɛ ̃ya yën 'bë bho -sü -bha, 'ö- -zlö -yö -trö 'yënngbhɔdhe bhë -a 'ka, 'ö tɔɔ -a ̃zuö' 'glu ̃ya dhi mɛ 'bhee- 'ö- -da 'kpongtaa bhë -a -wun 'gü.

22 -Kɔ do gia- bhë 'ö- 'ka 'pö ̃dɛɛ. 'Ö tɔɔ ka -de 'pö ka ̃zuö' ̃ya ̃kaan' 'kuë. 'Kɛɛ a -dho yɛ n 'zü. -Yö n 'gü ̃nɛ -a yi bhë -a 'ka, ka ̃zuö' 'glu -dho dhi; mɛ gbɛ -kɔ 'ka 'dho -mɔa kö ̃zuögludhi 'ö dho kë ka -gɔ bhë, -ya 'kun ka -gɔ.

23 Yi bhë ̃ya kë ̃nɛ ̃ya -lo, ̃dhɛɛkpɔdhe gbɛ 'ka 'dho kë -dhö 'wun gbɛ -wun 'gü gbɔ. A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Pë 'oo pë 'ka- -dhɛ n Dë -gɔ n 'tɔ 'gü, -yö -dho -a nu ka -dhë.

24 'Ö yö ̃dɛɛ -bha, kaa pë gbɛ -dhɛ n Dë -gɔ do n 'tɔ 'gü ̃kun. -Ka pë -gba -dhɛ 'dhɛ! Ka -dho -a yö; ̃ya kë 'dhö ka -bha ̃zuögludhi -dho -mɔ 'kuë.»

Yesu -bha -to -a 'gbee- 'ka -sü 'ö 'kpongtaadhɛ -ta

25 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «'Wun -nu 'a- ̃blɛɛ ka -dhë 'saadhö bhë, a -an -kë 'dhö 'wun ̃zuan' 'ka. 'Kɛɛ -a 'töng -yö nu -na 'ö n 'ka 'dho 'wun ̃zuan' -zɔn ka -dhë, 'wun -blɛɛ ka -dhë -sü 'ka; -a yi bhë -a 'ka, 'wun -nu 'wo -gban n Dë -bha, a -dho -an ̃blɛɛ'- ka -dhë 'puu 'ka.

26 Yi bhë ̃ya kë ̃nɛ ̃ya -lo, ka -dho pë -nu -dhɛ n Dë -gɔ n 'tɔ 'gü; n -ma -wun 'ka 'dho kë -a -bha -dewo kö 'a ̃bhɛa' -a -dhë 'zü pë 'ka- -dhɛ bhë -a -wun 'gü kö -yaan ̃tun -a nu -na ka -dhë,

27 'Ö tɔɔ n Dë -de gia- -yö ka -dhɔ -kë. Ka -dhɔ -ya -kë, 'ö tɔɔ n -dhɔ -yö ka -kë, 'ö 'ka- -dhɛ 'wun gia- ̃nɛ a -go -Zlan 'piö.

28 A -go n Dë 'piö, 'a nu 'kpongtaa zö. 'Kɛɛ a 'go -na 'kpongtaa, a 'dho -na n Dë 'piö.»

29 ̃Dhɛ ̃ya kë 'dhö, 'ö- -bha ̃guë' -nu -wa pö -a -dhë: «̃Nnn'-, 'wun ̃ga 'ü- ̃blɛɛ' -na 'puu 'ka bhë. -A mɛ bhë 'yaa 'wun ̃zuan' 'ka.

30 Dɔ 'kwa- wo ̃nɛ, ̃ya kë yi 'yaan 'sabla ̃nɛ ü pë 'plɛ -dɔ, 'ö ü -bha -wun 'yaa- -bha kö 'yi ü ̃dhɛɛ' 'kpɔ 'zü 'wun 'bhaa -wun 'ka. -A -wun 'gü, yi- -dhɛ 'wun gia- ̃nɛ ü -go -Zlan 'piö 'ü nu.»

31 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ ̃nɛɛ: «'Ka- -wun -dhɛ 'wun gia- 'sabla -a?

32 ̃Ao'; 'kɛɛ -a yi -yö nu -na, 'ö- -de ̃ya -lo 'saadhö, 'ö 'ka dho kan n -zü, mɛ 'ö -dhö, -yaan 'dho ö ̃plöö kö 'kaan- n 'to 'sloo 'ka. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, 'maa n 'sloo 'ka, 'wun gia- 'ka, bhii n Dë -yö n 'piö.

33 Pë -nu 'wo bhë, a- -pö ka -dhë 'dhö 'saadhö -yö kë 'dhö kö ka -bha -klu n -ma -sü 'gü, ̃zuöyagluu -yaan kë ka -gɔ. Ka 'yënng -dho bhɔ 'kpongtaa zö. 'Kɛɛ -ka ka 'gü dɔ 'gbee-! 'Ma 'to -a 'gbee- 'ka -gludë 'ö 'kpongtaa zö bhë -a -ta.»

17

Yesu -bha -bhɛa ö -bha ̃guë' -nu -wun 'gü -sü

1 ̀Dhɛ ̀ya 'wun ̀blɛɛ'- -an -dhë 'dhö, 'ö -dhɛ -ga dhang- 'gü ̀zian', 'ö-
pö: «N Dë, 'töng 'ü- -ya bhë ̀ya -lo. -Bhö 'tɔbhɔdhe nu ü Gbö -dhë kö ü
Gbö -yaan 'tɔbhɔdhe nu ü -dhë 'pö.
2 Bhii 'bha -kɔ -mɔ 'wuën- -sü nu -a -dhë mɛ 'kpɛkpɛ -ta, -yö kë 'dhö kö
mɛ -nu 'ü -an nu -a -dhë 'saadhö bhë -yaan ̀toëpö -këdhösü nu -an -dhë.
3 ̀Toëpö -këdhösü 'ö bhë 'ö tɔɔ kö -waan ü dɔ, bhi 'ü -Zlan dosɛn 'ö giagia
'ka bhë 'iin kö Yesu Klito 'ü- bɔ bhë -waan -a dɔ 'pö.
4 'Ma- kë, ü 'tɔ ̀ya bhɔ 'kpongtaa. Yuö 'ü- dɔ n kwɛɛ kö 'aan- kë bhë ̀ya
yën.
5 'Kɛɛ n Dë, 'tɔbhɔdhe 'ö -kë n -gɔ ü 'piö 'ma kö 'kpongtaadhɛ -de yaa kë
̀kun bhë, -a nu n -dhë ü wö 'dhiö zö.
6 Mɛ -nu 'ü -an bho 'kpongtaa 'ü -an nu n -dhë bhë, 'ma- kë ̀wa ü dɔ.
-Wo -kë ü -bha 'ka -be; 'ö ̀dhɛ 'bha -an nu n -dhë bhë, ̀wa ü -wo -nu
̀bhlë -ya.
7 ̀Ya kë -an 'yaan ̀nɛ pë -nu 'ü- nu n -dhë 'saadhö bhë -yö -go ü 'piö,
8 bhii -wo -nu 'ü- 'kluën bho n -ma -an -bha 'ka bhë, -a 'plɛ ̀ya -lo -an
-ta; 'yö ̀wa wo -kɔ 'kpɔ -a -gɔ. ̀Dhɛ -kë 'dhö ̀waa- yö 'wun gia- 'ka ̀nɛ a
-go ü 'piö, bhi ̀nɛ 'ü n bɔ.
9 A -bhɛa ü -dhë -an -wun 'gü. N 'ka- pö 'kpongtaamɛ -nu. A- -pö mɛ -nu
'ü -an nu n -dhë bhë, bhii -wo ü -bha 'ka.
10 Pë -nu 'wo n -gɔ 'saadhö, -wo ü -bha 'ka; 'ö pë -nu 'wo ü -gɔ 'pö 'saadhö,
'wo n -ma 'ka. 'Go mü 'ö n -ma 'tɔbhɔdhe -yö bɔ -an 'gü.
11 'Maa 'kpongtaa zö gbɔ, 'kɛɛ wo -zë, -wo ̀tun zö. A nu -na ü 'piö 'ma.
̀Dhɛ 'ö 'dhö, n Dë 'slööslö, ü -zo kë -an 'piö, ü 'tɔ 'piigbeezë bhë -a 'ka, -yö
kë 'dhö kö -waan kë do ̀nɛ -kɔ 'ö 'ko- 'ka do bhë -a 'dhö.
12 ̀Dhɛ 'a ̀tun -an 'piö, 'tɔ 'ü- nu n -dhë bhë ̀nɛ 'a n -zo -kë -an 'piö -a
-bha 'piigbeedhɛ 'ka. A n -zo -kë -an 'piö, 'ö -an mɛ gbɛ yaa ̀dhɔng, -a 'ke
yaa kë mɛ 'ö dho kë dhɔng -mɛ 'ka bhë -a 'ka, ̀nɛ -kɔ 'ö pë 'ö ̀bɛɛn' -sü
'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü 'ö- pöë bhë -a 'dhö.
13 'Kɛɛ a nu -na ü 'piö 'ma. 'Wun -nu 'wo ̀nɛ a -an -blɛɛ 'dhö ̀dhɛ -kë
̀nɛ a ̀tun 'kpongtaa zö bhë, -yö kë 'dhö kö ma ̀zuögludhi 'ö 'fɛfɛdhö bhë
-yö kë -an -gɔ.
14 -Wo -nu 'ü- 'kluën bho n -ma bhë ̀nɛ 'a- -lo -an kwɛɛ. Yö ̀ga 'ö
'kpongtaamɛ -nu 'dhö -an -san zë -na bhë, bhii -dhɛ 'ö ̀wa wo -kɔ 'kpɔ -a
-gɔ bhë, 'waa 'kpongtaadhɛ -bha 'ka gbɔ ̀nɛ -kɔ do 'a- 'ka bhë -a 'dhö.
15 A -bhɛa ü -dhë. N 'ka- pö 'ü -an -bho 'kpongtaamɛ -nu ziën, 'kɛɛ a- -pö
'ü -an -maa kë dü -gɔ.
16 'Waa 'kpongtaadhɛ -bha 'ka ̀nɛ -kɔ gia- 'ö 'maa- 'ka 'kpongtaadhɛ -bha
'ka bhë -a 'dhö.
17 -Bhöë kë kö -wo kë ü -bha 'ka ö 'plɛ 'ka, ü -wo 'ö 'wun gia- 'ka bhë -a
'ka.
18 'Ma -an bɔ 'kpongtaamɛ -nu ziën ̀nɛ -kɔ 'ö 'ü n bɔa 'kpongtaa bhë -a
'dhö.
19 'Ma n -de nu ü -dhë n 'plɛ 'ka (kö pë 'ö -dhi ü -dhë 'ü- kë n 'ka), -an
-bha 'wun -së -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö wo -zë -wo -ya -de -ta.
20 ̀Bhɛa' 'a- wo -na ̀nɛɛ, 'yaa wo do 'sloo -an -wun 'gü; a -bhɛa mɛ -nu
'ö 'wo dho n -wun -dhɛ 'wun gia-, -an 'wun ̀blɛɛ' -wo -bha bhë -an -wun
'gü 'pö.
21 A ̀bhɛa kö wo 'saadhö -wo kë mɛ -lü do 'ka. N Dë, -bhöë kë kö -wo
kpa kwa -bha, 'kwa kë ̀nɛ mɛ -lü do 'dhö ̀nɛ -kɔ 'ü- 'ka -ya -sü 'ka n 'gü,
'ö ma -de 'pö 'a- 'ka ü 'gü bhë -a 'dhö. -Wo kë do kö 'kpongtaamɛ -nu -waan
-a -dhɛ 'wun gia- ̀nɛ bhi ̀nɛ 'ü n bɔ.

22 'Tɔbhɔdhe 'ü- nu n -dhë bhë, 'ma- nu -an -dhë -yö kë 'dhö kö -waan
kë do ɓnɛ -kɔ 'ö bhi 'dhö, ma 'dhö, 'ko- 'ka bhë -a 'dhö.
23 'Ö bhii a -ya -sü 'ka -an 'gü, 'ö bhi -de 'pö, ü -ya -sü 'ka n 'gü kö -waan
kë mɛ -lü do 'ka 'iin kö 'kpongtaamɛ -nu -waan -a yö -an -gɔ ɓnɛ bhi ɓnɛ
'ü n bɔ 'ö 'ü -an -dhɔ -kë ɓnɛ -kɔ 'ö 'ü n -dhɔ ɓkaa' bhë -a 'dhö.
24 N Dë, 'bha -an nu n -dhë. -Yö 'dhö, 'kɛɛ a- 'piö kö -dhɛ 'a dho -da -a
-bha bhë, -wo -da mü, kö 'tɔbhɔdhe 'ü- nu n -dhë bhë -waan -a -dhɛ yö, 'ö
tɔɔ ü n -dhɔ -kë -a -de kö 'kpongtaadhɛ yaa kë ɓkun.
25 N Dë, bhi 'ü kpengdhö, 'kpongtaamɛ -nu 'waa ü dɔ; 'kɛɛ ma -zë, a ü
-dɔ. 'Go mü mɛ -nu 'ü- nu n -dhë, 'ö 'wo ɓnɛ bhë, -wa ɓtɛi' -dɔ ɓnɛ bhi ɓnɛ
'ü n bɔ.
26 'Ma- kë ɓwa ü dɔ 'ö 'a dho dhoë 'dhiö, -yö kë 'dhö kö -dhɔ 'ö ü -gɔ n
buëndhö bhë, -yö kë -an 'gü 'iin kö ma -de gia- 'aan- -ya -an 'gü.»

18

'Wun 'ö -gban Yesu 'kun -sü -bha
(Matiö 26.47-56; Maakö 14.43-50; Lukö 22.47-53)

1 ɓDhɛ Yesu ɓya 'wun ɓblɛɛ'- 'dhö, yö 'dhö, ö -bha ɓguë' -nu 'dhö, -wo
-ziö 'wo dho 'yiga 'wo- -dhɛ Sedrɔn bhë -a ɓzlöö ɓzian'. 'Lüdhɛɛdhɛ do -yö
-kë 'ma ('ö ɓya kë 'ö mɛ -nu -wo dho wo 'tɛɛ pa ɓdhia -a 'gü). -Dhɛ bhë ɓnɛ
'ö Yesu waa- ö -bha ɓguë' -nu 'wo dho -a -bha.
2 Yesu -bha ɓguë' -nu 'wo bhë -a mɛ 'wo- -dhɛ Zuda, 'ö yö ɓnɛ 'ö Yesu
'dhɔɔ dɔ bhë, -dhɛ bhë -ya -dɔ 'pö, 'ö tɔɔ 'dhiö ɓzian', waa- Yesu -nu ɓya
kë -wo -dho mü -kplawo wo 'kuë.
3 'Yö Zuda -yö dho 'lüdhɛɛdhɛ bhë -a -bha, yö 'dhö, 'dhasi -nu 'dhö, waa-
-dhɛ -maakëmɛ -nu 'ö slabhomɛ -gɔmɛ -nu waa- Falizi -mɛ -nu -wa yö -an
'piö bhë -nu, 'wo dho. 'Gbia -nu, ɓlabang -nu, -piö -nu, -wo -kë -an kwɛɛ
'wo dhoë.
4 Kë- wo 'dhö bhë, pë -nu bhë Yesu -yö -an 'plɛ -naa -dɔ. ɓDhɛ ɓya kë
'dhö, 'ö ɓyɔɔn -an -bha, 'ö -an ɓdhɛɛ' kpɔ ɓnɛɛ: «Dö 'pö 'ka- ɓmɛɛ' -na bhë
ɓɛ?»
5 'Wo- -da -kë -a -gɔ, 'wo- pö: «Nazalɛtë mi 'wo- -dhɛ Yesu bhë 'yi- ɓmɛɛ'
-na bhë.»
'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ma ɓga 'a ɓnɛ!»
Zuda 'ö- 'dhɔɔ dɔ bhë, -yö -kë mɛ 'wo nu bhë -an 'piö mü 'pö.
6 ɓDhɛ Yesu -ya pö -an -dhë «ma ɓga 'a ɓnɛ,» 'yö 'wo bhɔ wo züë 'ö 'wo
-püö sia-.
7 'Ö Yesu -yö -an ɓdhɛɛ' kpɔ 'zü -dëüwo ɓnɛɛ: «Dö 'pö 'ka- ɓmɛɛ' -na
bhë?»
'Wo- pö: «Nazalɛtë mi 'wo- -dhɛ Yesu.»
8 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Ma- pö ka -dhë 'saadhö ɓnɛ ma -mü. ɓƐɛ, 'ö
ɓya kë ɓnɛ ma 'ka n ɓmɛɛ' -na bhë kö -ka ka ɓkwaa'- mɛ -nu 'wo to ɓnɛ
-an -zü -wo 'dho.»
9 'Wun ɓblɛɛ' -kɔ ɓsuu'- bhë, Yesu -ya -wo 'dhö -yö kë 'dhö -a -de -wo 'ö-
pö 'dhiö 'ö -kë: «N Dë, mɛ -nu 'ü- nu n -dhë bhë, n 'ka n ɓkwaa'- -an -zü
-an mɛ do -de 'gü yaa ɓsiö'-» 'ka bhë, kö -a 'dhiö -yaan -mɔ 'kuë. -Kɔ bhë
ɓnɛ 'ö ɓkaa', 'ö -Zlan 'dhi -wo pö -wo bhë 'ö- -wun 'dhiö -yö -mɔ -a 'ka 'kuë.
10 ɓDhɛ 'ö 'wun -nu bhë 'wo kë -na 'dhö, -blaan do -yö -kë Simɔ Piɛɛ
-gɔ. ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö- -gan; -a -zuö 'ö- wo bhë 'ö slabhomɛ ɓva -bha
yuökëmɛ 'wo- -dhɛ Maakisö bhë 'ö -a ɓkwɛɛ- 'gü 'tonëga 'kan 'wa 'dödhö.

11 ̔Dhɛ ̔ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö Piɛɛ -dhë: «-Bhö ü -bha -blaan -da ö
-kloo 'gü. -Yö ü -zo 'piö ̔nɛ 'yënngbhɔdhe 'yi -kɔɔ 'ö n Dë -ya nu n -dhë
bhë n 'ka 'dhoë- mü ̔a?»

-Wo -dho Yesu 'ka Anë 'dhiö

12 ̔Dhɛ ̔ya kë 'dhö, 'yö 'dhasi -nu 'wo nu bhë waa- wo -gɔmɛ 'dhö, 'yan
-kë -dhɛ -bha -mɛ -nu 'wo bhë 'dhö, wo 'plɛ 'wo -lo Yesu -bha, 'wo- -lö
̔bhüö' 'ka.
13 'Wo dho -a 'ka Anë -gɔ kɔɔ -blɛɛzë 'ka. Anë bhë, Kaifö 'ö -kë slabhomɛ
̔va 'ka -kwɛ bhë -a 'ka bhë -a bɔɔ dë -mü.
14 'Yö Kaifö bhë, yö -de 'pö, kë- wo 'dhiö bhë, yö ̔nɛ 'ö- pö Zuifö -nu
-gɔmɛ -nu -dhë ̔nɛɛ: «̔Yö -së kö mɛ do -yö ga 'ö ̔zië' 'sɛgɔ -todhösü 'gü
-mɛ -nu ̔siö' -sü -ta.»

Piɛɛ -bha ̔kploo 'ö- wo Yesu 'ka
(Matiö 26.69-70; Maakö 14.66-68; Lukö 22.55-57)

15 ̔Dhɛ 'wo 'dho -na Yesu 'ka, Simɔ Piɛɛ waa- ̔guë' -nu 'wo bhë -a mɛ do
-wo -to -an 'piö. Mɛ 'ö waa- Piɛɛ 'wo to wo 'ko 'piö 'wo dho bhë, slabhomɛ
̔va -ya -dɔ. Pë -kë 'ö -dhɛ 'wo -da -na Yesu 'ka 'kwɛandhö mü, 'ö yö -de
'pö 'ö -da kɔɔ 'ö bhë.
16 'Kɛɛ Piɛɛ -yö -to plaan 'kɔ 'dhiö; 'ö ̔guë' mɛ 'ö -da kɔɔ ̔sia bhë, 'ö dho
'yan -to 'kɔdhi -bha -dhe 'ö -kë mü -a 'piö plaan, 'ö 'wun ̔blɛɛ -a -dhë, 'ö
-da Piɛɛ 'ka 'kwɛandhö mü.
17 'Yö dhebɔ bhë 'yö Piɛɛ ̔dhɛɛ' kpɔ ̔woë' ̔nɛɛ: «Bhi -de 'pö, gɔɔn- ̔nɛ
-a -bha ̔guë' -nu bhë -an do kun ü 'ka a?» 'Ö Piɛɛ -ya pö -a -dhë: «-Abi',
'maa- 'piö.»
18 ̔Dhɛ 'ö 'nɛnɛ 'dhö kë -na 'gbee-, 'ö yuökëmɛ -nu waa- 'kɔdhi -maakëmɛ
-nu -wo 'siö 'gba -da 'ö wo 'plɛ 'wo dho -a -maa 'nɛnɛ bho ̔dhia. Piɛɛ -yö
-kë -an 'piö mü 'pö 'nɛnɛ bho ̔dhia.

Slabhomɛ ̔va -bha Yesu ̔dhɛɛ' 'kpɔ 'ö- wo
(Matiö 26.59-66; Maakö 14.55-64; Lukö 22.66-71)

19 ̔Dhɛ ̔ya kë 'dhö, 'ö Anë 'ö -kë slabhomɛ ̔va zii 'ka bhë, 'yö Yesu
̔dhɛɛ' kpɔ -a -bha ̔guë' -nu -wun waa- -a -bha mɛ ̔daan' -wo -nu 'ka.
20 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «A 'wun -blɛɛ 'dhëëdhɛ -nu 'gü mɛ 'plɛ -dhë;
-dhɛ -nu ̔ya kë 'ö Zuifö -wo dho -a -bha 'kuëdhö ̔nɛ -Zlan -gba -a 'gü -kɔ
'iin -bhɔkuëkɔ -nu 'gü -dhɛ -nu 'dhö bhë ̔nɛ ̔ya kë 'a 'wun -nu ̔blɛɛ -an
-bha. N 'ka 'wun gbɛ ̔blɛɛ'- -bin -blü.
21 ̔Ya kë 'dhö, -më -wun ü- ̔dhɛɛ' -gban n -ma 'gbödhö ̔ee? Mɛ -nu 'wo
wo 'to to n -wo -nu -bha bhë -an ̔dhɛɛ' 'kpɔ 'dhɛ! 'Wun -nu 'a- ̔blɛɛ, -wa
-dɔ -së 'ka.»
22 -Yö -to 'wun ̔blɛɛ' ̔dhia 'ö 'yan -to 'kɔdhi -bha -mɛ do -ya -gɔ -ma 'wa
'gböüdhö, -a -kë 'fɛfɛ -sü 'ka, 'ö- pö: «'Wun -daa kë -kɔ ̔suu'- bhë ü- -wo
'dhö ̔dhë slabhomɛ ̔va -gɔ ̔ɛɛ?»
23 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Wo -mlë 'ö 'wun -daa kë -kɔ yaa 'ka mü ii? -A
-zɔn n -dhë, 'yaa 'dhö kö ü n -gɔ -ma 'kpaan?»
24 'Wun bhë -a -gɔ yaa kë -dhö gbɔ, 'ö Anë -ya to -lö -sü 'ka 'dhö 'ö- bɔ
Kaifö 'ö -kë slabhomɛ ̔va 'ka -kwɛ bhë -a 'ka bhë -a -dhë.

Piɛɛ -bha ̔kploo ̔plɛ 'ö- wo 'zü
(Matiö 26.71-75; Maakö 14.69-72; Lukö 22.58-62)

25 ̔Dhɛ pë -nu bhë 'wo kë -na 'dhö, kö Piɛɛ -yö 'nɛnɛ bho ̔dhia. 'Wo-
̔dhɛɛ' kpɔ ̔nɛɛ: «Bhi -de 'pö 'bhaa gɔɔn- ̔nɛ -a -bha ̔guë' -nu do 'ka a?»
'Ö Piɛɛ -yö ̔kploo ̔woë' ̔nɛɛ: «-Abi', 'maa- 'piö.»

26 Gɔɔn- do -yö -kë mü, 'ö -kë slabhomɛ va -bha yuökëmɛ do 'ka. Yö nɛ
'ö Piɛɛ -ya dheglu 'tonëga 'klu -kan bhë. 'Yö Piɛɛ dhɛɛ' kpɔ nɛɛ: «Kaa-
gɔɔn- bhë ka -nu kaa kë ka 'ko 'piö 'lüdhɛɛdhö; 'yaa 'dhö a?»
27 'Yö Piɛɛ -ya -daa -kë -a -gɔ 'zü nɛɛ: «'Wun gia- 'yaa -mü.» -Dhɛ do
bhë 'wo to -a -bha 'ö -tɔ gɔn -yö -we.

'Dho 'wo- wo Yesu 'ka Pilatö 'dhiö
(Matiö 27.1-2, 11-14; Maakö 15.1-5; Lukö 23.1-5)

28 Dhɛ ya kë 'dhö, 'wo go Yesu 'ka Kaifö -gɔ kɔɔ, 'wo dho -a 'ka 'sɛ
kɔɔnmɛ 'ö Wlɔmë -mɛ -nu -wa -ya 'sɛgɔ 'ö bhë -a -ta bhë -a -gɔ 'kwɛandhö.
Dhɛ 'wun -nu bhë 'wo kë -na 'dhö, kö 'kwa dɔ -dhiadhiö tii 'gü. -A -kë
'dhö -sü 'ka, Zuifö -gɔmɛ -nu waa -da -a 'ka Pilatö -gɔ kɔɔ mü 'ö bhii kö
wa wo -de kë -dhiizë -be wo -bha wɔ -kɔ 'gü -Zlan wö 'dhiö; kö wo 'ka
'dho Paakö 'wlaan- -bhöpë -bhö nɛ bhë.
29 'Ö- -wun 'gü, 'ö 'sɛ kɔɔnmɛ Pilatö -yö yö plaan, 'ö dho -an -gɔ zian-,
'ö -an dhɛɛ' kpɔ nɛɛ: «-Më -wun 'ö 'ka- dɔ gɔɔn- nɛ -a -bha -ɛ?»
30 'Wo- -daa -kë -a -gɔ 'wo- pö: «Yaa kë këpëyaamɛ 'ka -bezë, yi 'ka 'dho
nuë ü dhia.»
31 'Ö Pilatö -ya pö -an -dhë: «Ka -de gia- ka dhoë, 'ka- -wun blɛɛ'- nɛ
-kɔ 'ö ka -bha tɔng -nu 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö.» 'Ö Zuifö -nu -gɔmɛ -nu -wa
pö -a -dhë: «Tɔng yaa- pö yi -dhë 'yi mɛ zë.»
32 Kë- wo 'dhiö zian' bhë, Yesu -yö 'wun -gban ö -bha ga -kɔ -bha 'ö-
blɛɛ; yö nɛ 'ö -de 'dhoë- kë bhë.
33 'Yö Pilatö -yö -sɔ kɔɔ, 'ö Yesu dhɔɔ -kë, 'ö- dhɛɛ' kpɔ nɛɛ: «Ü Zuifö
-nu -bha -gludë 'ka a?»
34 'Ö Yesu -ya -daa -kë 'ö- pö: «-A pö 'ü- wo 'dhö bhë ü -zo 'pö 'ü- -ta 'wun
bhë -a 'gü yö -mü 'iin ü- -pö nɛ -kɔ 'wo- blɛɛ -a 'ka ü -dhë -a 'dhö ee?»
35 'Ö Pilatö -ya -daa -kë 'ö- pö: «'Maa Zuifö 'ka; bhi gia- ü- -yö; 'kɛɛ ü
-sɛgümɛ -nu waa- slabhomɛ -gɔmɛ -nu -wo nu ü 'ka 'wo ü dɔ n kwɛɛ 'sa;
ya kë 'dhö kö -më 'ü- -kë -ɛɛ?»
36 'Ö Yesu -ya -daa -kë 'ö- pö: «Ma -gludëdhɛ yaa 'go 'kpongtaa zö. Ya kë
nɛ ma -gludëdhɛ -yö -go 'kpongtaa zö -bezë, ma yuökëmɛ -nu -wo -dho
'ko -zë -be mɛ -nu 'wo nu kö -waan n 'kun bhë -an 'ka, kö kun 'wo dho n
dɔ 'sɛ kɔɔnmɛ -nu kwɛɛ. 'Kɛɛ -abi', ma -gludëdhɛ yaa 'go 'kpongtaa zö.»
37 'Ö Pilatö -ya dhɛɛ' kpɔ woë' nɛɛ: «Ya kë 'dhö kö -gludë -mü ü 'ka
a?» 'Ö Yesu -ya pö: «Ii-, -gludë -mü n 'ka. A -bhɔ 'a nu 'kpongtaa zö kö
'aan- 'wun gia- 'gü -wun blɛɛ'- mɛ -nu -dhë. Mɛ 'ö 'ta sü 'wun gia- 'gü, -yö
ö 'to -kë n -wo -bha.»
38 'Yö Pilatö -ya pö: «-Më tɔɔ 'wun gia- 'gbödhö e?»

Ga -za -bha -lo 'ö- wo Yesu tuö
(Matiö 27.15-31; Maakö 15.6-20; Lukö 23.13-25)

Dhɛ Pilatö waa- Yesu wa 'dɔɔ 'bhle dɔ 'dhö, 'ö Pilatö -yö yö plaan Zuifö
-nu 'piö, 'ö- pö -an -dhë: «'Maa 'wun 'ö dho kë ga -za -lo gɔɔn- 'ö nɛ -a
tuö -gɛn 'ka -a yö -na.
39 'Kɛɛ dhɛ -kë nɛ -kwɛ 'saadhö 'ka, ka- -dhɛ n -gɔ kö 'a mɛ do bho
-kanso 'gü ka -dhë ka -bha Paakö 'wlaan- -yi 'ka bhë, ka- 'piö kö Zuifö -nu
-bha -gludë bhë 'a n kwaa' -a -zü ka -dhë -a?»
40 Aa', 'wo yö gblaa 'gbla -sü -bha nɛɛ: «-Abi', -abi', 'yiëë- 'piö! -Bhö
Balaba -zë bho mü yi -dhë!» Balaba 'ö bhë, kë- wo bhë, -yö -kë këpëyaamɛ
'ka.

19

1 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'ö Pilatö -ya pö 'dhasi -nu -dhë -wo 'dho Yesu 'ka, -wa
-ma -klaa 'ka.
2 'Yö 'dhasi -nu -wo 'ginng 'gɔ ̀gblaa' -pë -kë 'wo- -ya Yesu tuö; 'wo gblang
nuɛazë do sü 'wo- -da -a -bha (-gludëdhɛ -kwaa).
3 ̀Dhɛ ̀waa- kë 'dhö, 'wo ̀yɔɔn -a -bha 'wo- pö -a -dhë: «Zuifö -nu -bha
-gludë, 'bha ̀büee!» ̀Waa- kë 'dhö, ̀waa- kë 'dhö, 'wo- -gɔ -ma.
4 'Ö Pilatö -yö yö plaan 'zü -dëüwo, 'ö- pö mɛ gbung 'wo -kë mü bhë -an
-dhë: «-Ka ka 'to 'to, a 'dhoë- nuë ka ̀dhia plaan zö kö ka -de 'kaan- yö
̀nɛ 'maa za -lo -a tuö -gɛn yö -na kö -yaan kë -a zë -gɛn 'ka bhoo-!»
5 'Wo nu Yesu 'ka -an 'dhiö mü; 'gɔ ̀gblaa' -yö -kë -a tuö, sɔ nuɛazë -yö
-kë -a -bha. 'Ö Pilatö -ya pö -an -dhë: «Yö ̀ga ̀nɛ! -Kaa -ga bhë 'dhɛ!»
6 'Yö ̀dhɛ slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu waa- 'yan -to 'kɔdhi -bha -mɛ -nu
̀waa- yö, 'wo yö ̀gblaa 'gbla -sü -bha ̀woë' ̀nɛɛ: «-A dɔ -gaatalü -bha!
-A dɔ -gaatalü -bha!»
'Ö Pilatö -ya pö -an -dhë: «̀Ɛɛ, ka gia- -kaa 'kun, 'ka dhoë, 'ka- dɔ -gaatalü
-bha, 'ö bhii ma -zë 'maa- zë -gɛn yö -na.»
7 'Yö Zuifö -nu -wa pö -a -dhë: «Tɔng do -yö yi -gɔ 'ö ̀yaa- -lö 'gü; yö ̀nɛ
'ö tɔɔ -a zë -gɛn; 'ö bhii -ya pö yö ̀nɛ 'ö tɔɔ -Zlan Gbö.»
8 ̀Dhɛ -wo bhë Pilatö ̀yaa- ma, 'ö 'suö -yö -kan -a 'gluu.
9 'Yö -da kɔɔ 'ö Yesu ̀dhɛɛ' kpɔ ̀nɛɛ: «Ü -go 'më 'ü nu ̀ii?»
'Kɛɛ Yesu yaa -daa gbɛ kë -a -gɔ.
10 'Ö Pilatö -ya pö -a -dhë: «Ü 'ka 'dho we n ̀woë' ̀a? 'Kɛɛ -yö kë ü 'yaan
̀nɛ ma do ̀nɛ, -dhɛ 'ü dɔ -a -bha zlöö ̀nɛ 'a -mɔ -a -bha kö 'a -potaasü
nu ü -dhë 'iin 'a- pö mɛ -nu -dhë -wo ü dɔ -gaatalü -bha.»
11 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü -kɔ 'yaa -mɔ pë gbɛ -bha -a 'ke yaa kë 'wun
-nu 'ö -Zlan -yö -an -wun -lo ü kwɛɛ -an 'ka. Pë 'ö -kë 'ö mɛ 'ö n dɔ ü kwɛɛ
bhë 'ö za -bha -lo -a tuö -sü bhë 'ö -ziö ü -bha -ta 'ö bhë.»
12 ̀Dhɛ Yesu -yö 'wun ̀blɛɛ 'dhö zlöö, Pilatö -yö -kë -a 'slë ̀mɛɛ' ̀dhia
zlöö kö -yaan -potaasü nu Yesu -dhë. 'Kɛɛ ̀dhɛ ̀ya 'dho Zuifö -nu 'dhiö
'zü 'wun do bhë -a 'ka 'yö 'wo yö ̀gblaa 'gbla -sü -bha ̀woë' ̀nɛɛ: «̀Ya
kë ̀nɛ mɛ bhë 'bha ü ̀kwaa'- -a -zü, kö 'bhaa -gludë ̀va 'bhamɛ 'ka gbɔ!
'Ö bhii mɛ 'oo mɛ 'ö- pö ö -gludë 'ka kö ̀ya kë -gludë ̀va 'ö Wlɔmë bhë -a
yaagümɛ 'ka ̀nɛ bhë!»
13 ̀Dhɛ Pilatö ̀ya -wo -nu bhë -an ma 'dhö, 'ö- pö -wo nu Yesu 'ka
'dhëëdhö. 'Ö yö -zë 'ö ̀yaannu zakanmɛ -bha -gbloo 'gü. -Dhɛ bhë -wa
-dhɛ Eblö -wo 'gü «Gabata».
14 -Yö -kë Paakö -waamayi 'ka, kö lan- ̀ya dɔ mɛ -gɔ ziën. 'Yö Pilatö -ya
pö Zuifö -nu -dhë: «Ka -bha -gludë bhë ̀ga ̀nɛ!»
15 'Yö 'wo yö ̀gblaa 'gbla -sü -bha 'zü ̀woë' ̀nɛɛ: «-A zë! -A zë! -A dɔ
-gaatalü -bha!»
'Yö Pilatö -yö -an ̀dhɛɛ' kpɔ ̀nɛɛ: «Ka- 'piö kö 'a ka -bha -gludë dɔ
-gaatalü -bha -a?»
'Ö slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu -wa -daa -kë -a -gɔ ̀nɛɛ: «̀Ya 'kan -gludë
̀va 'ö Wlɔmë -a -bha, -gludë gbɛ 'yaa yi -gɔ.»
16 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'ö Pilatö -yö Yesu dɔ -an kwɛɛ kö -wo 'dho -a 'ka,
-wa dɔ -gaatalü -bha.

Yesu -dɔ -gaatalü -bha -sü
(Matiö 27.32-44; Maakö 15.21-32; Lukö 23.26-43)

'Wo dho Yesu 'ka.

17 Yesu gia- ̀nɛ 'yö ö -bha -gaatalü bun kö -wo 'dho -na pö- ̀taa. 'Wo
dho 'wo -lo -dhɛ do 'wo- -dhɛ Eblö -wo 'gü «Gɔɔgota» bhë -a -bha (̀waa-
pö 'dhö kö -wa -pö «mɛ -gɔ -klëë -lo -dhɛ»).
18 -Dhɛ bhë ̀nɛ 'ö 'dhasi -nu -wo Yesu dɔ -a -bha -gaatalü -bha. Mɛ ̀plɛ
'waa gbɛ -wo -kë mü, 'ö 'wo -an dɔ -gaatalü -bha 'pö; 'wo mɛ do dɔ Yesu
̀kwɛɛ- 'gü, 'wo- mɛ do dɔ -a ̀kwaa- 'gü.
19 'Yö Pilatö -ya pö -wo 'lü 'fa 'sü -wa zë -gɛn -yaa -ta kö -wo ̀taanga
-gban -a -ta -a -gɔ dhuö zian ̀woë' ̀nɛɛ: «Yesu, Nazalɛtë mi, Zuifö -nu
-bha -gludë.»
20 Zuifö -nu -wo -kë ̀va 'ö -wo bhë 'wo- pö 'ö bhii -dhɛ 'wo Yesu dɔ -a
-bha -gaatalü -bha bhë, yaa kë pö- 'ka ̀gbiin; 'ö pë 'wo- -ya 'pö bhë 'ö -kë
Eblö -wo 'gü, 'wo- -ya Latɛn -wo 'gü, 'wo- -ya Glɛkö -wo 'gü 'zü.
21 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'ö slabhomɛ -nu -gɔmɛ -wo dho Pilatö 'piö 'wo- pö
-a -dhë: «-Wo 'ü- -ya ‹Zuifö -nu -bha -gludë› 'ka bhë, kö ̀kun 'ü- to 'dhö;
pë 'ü dhoë- -ya -be 'ö tɔɔ ‹gɔɔn- ̀nɛ -ya -pö: Ma ̀nɛ 'a tɔɔ Zuifö -nu -bha
-gludë›.»
22 'Ö Pilatö -ya pö -an -dhë: «Pë 'ö 'ma- -ya 'saadhö, -yö -dho to -ya -sü
'ka 'dhö!»
23 ̀Dhɛ 'dhasi -nu ̀wa yën Yesu -dɔ -gaatalü -bha -sü -bha, 'wo- -bha sɔ
-nu sü 'wo- -kan 'kou -yiisië, 'ö mɛ 'ö -dhö 'ö ö -bha sü. 'Yö 'wo- -bha gblang
sü 'pö. Gblang 'ö bhë -a -wɔ -pin gbɛ yaa kë -a -bha. -Yö -kë bɔ -sü 'ka 'dhö
do 'ö goë dhuö 'ö yöë sia-.
24 'Yö ̀dhɛ ̀waa- -dhɛ yö 'dhö, 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë: «-Ka dɔ; sɔ mɛ
̀nɛ, kö ̀kun 'kwa- -blë, 'kɛɛ -kwa 'töü- -bhö kö mɛ 'ö dho to -a -gɔ, 'kwaan-
dɔ.»
-Kɔ bhë ̀nɛ 'ö pë 'ö -kë ̀bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü, 'ö- 'dhiö
-mɔ -a 'ka 'kuë, 'ö bhii -yö ̀bɛɛn' -sü 'ka ̀nɛɛ: *-Wo ma sɔ -nu -glu wo 'kuë,*
'wo 'töü- -bhö ma sɔ -ta.
25 ̀Dhɛ 'wo Yesu dɔ -gaatalü -bha, -a dhe 'dhö, -a dhe dheglu 'nëdhe
'dhö, Mali 'ö -kë Kleopasö bɔɔ 'ka bhë 'dhö, waa- Mali 'ö go Madala -wo
-kë dɔ -sü 'ka -a 'sɔɔ.
26 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, Yesu -yö -kpën ö dhe -bha kö -a -bha ̀guë' -nu 'wo
bhë -a mɛ 'ö- -dhɔ -ya -kë ̀duö -yö dɔ -sü 'ka -a 'sɔɔ mü, 'yö- pö ö dhe -dhë:
«N dhe, ü gbö ̀ga dɔ bhë.»
27 'Yö- pö 'pö ̀guë' 'ö bhë -a -dhë: «Ü dhe ̀ga 'ö bhë.»
-Dhɛ 'ö go -a -bha 'ö ̀guë' 'ö bhë 'ö Yesu dhe kpa ö -bha, 'ö to -a ̀plöö
zlöö 'ö bhë.

Yesu -bha ga -sü
(Matiö 27.45-56; Maakö 15.33-41; Lukö 23.44-49)

28 ̀Dhɛ 'wun -nu bhë ̀wa kë 'dhö, 'ö Yesu yö -de gia- ̀yaa- yö ̀nɛ pë
'plɛ 'dhiö ̀ya -mɔ 'kuë 'ö- pö: «A -dho 'yi mü» ̀nɛ -kɔ 'ö ̀bɛɛn' -sü 'ka -a
'ka (-Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü) -a 'dhö.
29 -Guö 'lɔɔ- ̀fië' do 'ö -drɔɔn 'yi -ya pa -yö -kë mü. 'Wo 'lü 'wo- -dhɛ
izɔpö bhë 'wo- -kɔ 'në sü, 'wo ̀fuu'- -ya -a 'dhiö. ̀Dhɛ ̀waa- zë -drɔɔn 'yi
bhë -a 'ka, 'wo- -zɔn -a 'dhi -dhë,
30 'Ö -yɛ -a nɛ- -bha, 'ö- pö: «Pë 'plɛ 'dhiö ̀ya -mɔ 'kuë.»
̀Dhɛ ̀yaa- pö 'dhö, 'ö- -gɔ ̀yɔɔ, 'ö ga.

'Dhasi do -bha 'dü -sɔ Yesu 'sɛn 'piö -sü

31 'Wun -nu bhë -wo -kë 'dhö Zuifö -nu -bha ̀glooyi -waamayi 'ka, 'ö
waa 'we -a -bha kö Yesu waa- mɛ -nu 'wo bhë -wo 'to -gaatalü -bha mü kö
̀glooyi -yö -lo -a 'ka; 'ö tɔɔ ̀glooyi mɛ 'ö bhë -a -wun -yö -kë -an -gɔ 'gbee-.

'Yö 'wo dho Pilatö 'piö 'wo- pö -a -dhë -ya pö ö -bha 'dhasi -nu -dhë -wo mɛ -nu 'wo dɔ -sü 'ka -gaatalü -bha bhë -an 'gban 'yɛ, kö ɓya kë ɓnɛ ɓwa ga, -waan -an bho -gaatalü -bha.

32 'Yö ö -bha 'dhasi -nu bɔ, 'wo dho; 'yö ɓdhɛ mɛ ɓplɛ 'wo -an dɔ -gaatalü -bha Yesu 'sɔɔ bhë 'ö ɓwa -an 'gban 'yɛ.

33 'Ö ɓwa yö Yesu -bha, 'wo- yö ɓnɛ ɓya ga 'saadhö. ɓDhɛ -kë 'dhö, waa- -a -gɛn -nu 'yɛ gbɔ.

34 'Kɛɛ 'dhasi do -yö ö -bha 'dü -gban -a 'sɛn 'piö 'ö- zlɔa 'Ö to mü 'yi waa- fɛi 'wo go -a 'sɛn 'piö 'wo -lo.

35 Mɛ 'ö pë -nu 'wo ɓnɛ 'ö -an -ya ɓnɛ, -wo pë -nu bhë -a -kë -a 'yaan 'ka; 'ö pë -nu 'ö -an -ya bhë, 'ö 'wo 'wun gia- 'ka. Yö gia- -ya ɓtɛi' dɔ ɓnɛ 'wun gia- -mü. 'Ö -an -ya 'dhö kö ka -de 'pö 'kaan- bɔ -a -ta 'kaan- -a -wun -dhɛ 'wun gia-.

36 Bhii pë -nu 'wo bhë -wo kë 'dhö kö pë 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -a 'dhiö -yaan -mɔ 'kuë. 'Ö tɔɔ -yö ɓbɛɛn' -sü 'ka ɓnɛɛ: *Waa 'dho -a dɔ gbɛ yɛ -a -bha.*

37 'Yö ɓbɛɛn' -sü 'ka -dhɛ 'bhaa 'gü 'zü ɓnɛɛ: *Mɛ 'ö 'wo- zlɔa 'dü 'ka -a 'sɛn -bha bhë ɓnɛ 'ö -an 'yan dho to -a 'piö.*

Yesu -da blɔɔn- 'gü -sü
(Matiö 27.57-61; Maakö 15.42-47; Lukö 23.50-56)

38 ɓDhɛ pë -nu bhë ɓwa kë 'dhö, gɔɔn- do -yö -kë -dhö 'wo- -dhɛ Zozɛfu, 'ö -kë Alimate mi 'ka; -yö -nu Pilatö 'piö 'ö Yesu ɓglöö -dhɛ -a -gɔ kö -yaan 'dho -yaan -a -bin. Zozɛfu 'ö bhë -yö -kë -to Yesu 'piö -mɛ do 'ka, 'kɛɛ -ya -kë 'dhö -bindhɛ 'gü, 'ö tɔɔ -yö -suö Zuifö -nu -gɔmɛ -nu -dhë. 'Ö Pilatö -yö -we -a -bha -a -gɔ. 'Ö dho 'ö Yesu ɓglöö sü 'ö -ziö -a 'ka.

39 Gɔɔn- do -yö -kë mü 'pö 'wo- -dhɛ Nikodɛmö. Yö ɓnɛ 'ö dho yi do 'ka Yesu 'piö gbeng ɓdhɛɛ' 'ka bhë. Yö -de 'pö, yi -de gia- bhë -a 'ka, 'yɔn 'wo- 'kpɔ -na wo -bha ɓnɛ -a ɓsuu'- do 'bhaa ɓsɔnng' 'gbeezë 'ö -kë aloɛ waa- 'miilö -an 'ka bhë, -ya 'kilong 'gɔɔ- -yaaga -sü 'ö dho -a 'ka Zozɛfu 'piö.

40 'Yö 'wo -lo 'kuë- 'wo pë 'yi bhë 'wo- sü, 'wo sɔ 'pɛn sü, 'wo Yesu ɓglöö ɓbaa -a 'ka ɓnɛ -kɔ 'ö 'wo- kë -na -a 'ka Zuifö -nu wɔ -kɔ 'gü bhë -a 'dhö.

41 ɓDhɛ 'ö 'wo Yesu dɔ -a -bha -gaatalü -bha bhë, 'lüdhɛɛdhɛ do -yö -kë -a 'sɔɔ mü. 'Lüdhɛɛdhɛ bhë ɓnɛ 'ö -guö -du do -dëü 'ö waa mɛ -bin -a 'gü do ɓkun -yö -kë -a 'gü.

42 ɓDhɛ -kë ɓnɛ -yö -kë Zuifö -nu -bha ɓglooyi -waamayi 'ka, 'ö -guö -du bhë yaa kë 'ma ɓgbiin, 'wo dho Yesu ɓglöö 'ka 'wo- -wɛɛ bho.

20

Yesu -bha -go ga 'gü -sü
(Matiö 28.1-8; Maakö 16.1-8; Lukö 24.1-12)

1 ɓDhɛ 'ö Zuifö -nu -bha ɓglooyi -ta -dhɛ ɓya 'po, 'ö Mali 'go Madala -yö -so -dhiadhiö tii 'gü, 'ö dho blɔɔn- ɓtaa. ɓDhɛ ɓya 'dho ɓya -lo 'ma, 'ö- yö ɓnɛ -guö 'fa 'ö 'wo- yö -guö -du bhë -a 'dhiö bhë, ɓya 'go -a 'dhiö.

2 'Yö -ziö -bla 'ka 'ö dho Simɔ Piɛɛ waa- ɓguë' mɛ 'ö- -dhɔ -yö Yesu -kë ɓduö bhë -an 'piö, 'ö- pö -an -dhë: «ɓWa kwa Dëmɛ bho -a blɔɔn- 'gü ɓwa dhoë -dhɛ gbɛ 'gü, 'ö 'kwaa- -dhɛ dɔ 'pö 'sa.»

3 'Yö Piɛɛ waa- ɓguë' mɛ bhë 'wo -ziö, 'wo dho blɔɔn- ɓtaa.

4 'Dho 'wo -kë -a wo ɓdhia bhë, -yö -kë -bla 'ka 'wo- sü; 'kɛɛ ɓguë' 'ö bhë -yö ö -bha -sü 'gbee- 'ka 'ö dhoë Piɛɛ 'dhiö blɔɔn- ɓtaa.

5 ̀Dhɛ ̀ya -lo 'ma, 'yö ̀kloo 'ö -dhɛ -ga -guö ̀duudhö mü. 'Yö sɔ 'pɛn
-nu 'wo- ̀ploo Yesu 'ka bhë, 'yö- yö sia- mü. 'Kɛɛ yaa 'to mü yaa -da kɔɔ.
6 'Ö Simɔ -yö -lo mü, 'yö -da blɔɔn- 'gü; 'yö sɔ 'pɛn -nu bhë -an yö sia-
mü.
7 Sɔ 'wo- kpa Yesu -gɔ -bha 'pö bhë -yö -kë mü 'pö, 'kɛɛ yaa kë sɔ 'pɛn
-nu 'wo bhë -an 'piö. -Yö -kë -ya -sü 'ka kpöë -de -ta -dhɛ gbɛ 'gü.
8 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'ö ̀guë' mɛ 'ö -lo 'dhiö ̀sia bhë, 'ö -da blɔɔn- 'gü mü
'pö. ̀Dhɛ 'ö- 'yan -ya -da pë -nu 'wo bhë -an -ta 'dhö, 'ö- ̀tɛi' dɔ ö ̀zuö'
'gü ̀nɛ Yesu ̀ya 'go ga 'gü.
9 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -bha 'sëëdhɛ ̀bɛɛn' -yan 'ö -kë Yesu -yö
-dho go ga 'gü 'ka bhë, ̀guë' -nu 'wo bhë kö waa- -gɛn ma -a -gɛn ma -kɔ
gia- 'ka ̀kun.
10 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'ö ̀guë' -nu ̀plɛ 'wo bhë 'wo -yɛ wo 'zü, 'wo dho
wo ̀plöö.

Yesu -bha ö -de -zɔn Mali 'go Madala -dhë -sü
(Matiö 28.9-10; Maakö 16.9-11)

11 ̀Dhɛ pë -nu 'wo bhë ̀wa kë 'dhö, Mali 'go Madala bhë, -yö -dho 'ma
'zü; 'ö dɔ plaan 'gbo bɔ -sü 'ka. 'Yö ̀kloo kö -yaan -dhɛ -ga blɔɔn- 'gü.
12 'Yö- 'yan -yö -da -Zlan -bha bɔmɛ -nu ̀plɛ -ta kö -wo -ya -sü 'ka -dhɛ
'ö Yesu ̀glöö -yö -kë -a -bha bhë -a -bha; sɔ 'puu -yö -kë -an -bha. -A mɛ
do -yö -kë -dhɛ 'ö bɔ Yesu -gɔ bɔ -dhɛ 'ka bhë -a -bha, 'ö- mɛ do 'bhaa -yö
-kë 'pian 'ö Yesu -gɛn -yö bɔa bhë -a 'ka.
13 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -nu -wa ̀dhɛɛ' kpɔ ̀woë' ̀nɛɛ: «Dhebɔ, -më 'ü-
-gbo bɔ ̀ɛ?»
'Ö- -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «N Dëmɛ bho 'wo- wo zö ̀nɛ, -dhɛ 'wo dhoë
-a -bha, 'maa- dɔ.»
14 'Yö ̀dhɛ ̀yaa- pö 'dhö, 'yö -dhɛ -ga ö ̀zlöö; 'ö Yesu yö kö -yö ̀gbaannu
̀süë' mü, 'kɛɛ yaa- ̀tɛi' dɔ ̀nɛ Yesu -mü.
15 'Ö Yesu -ya ̀dhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «Dhebɔ, -më 'ü- -gbo bɔ -na ̀nɛ ̀ɛ? Dö
'ü- ̀mɛɛ?»
̀Dhɛ -kë 'dhö, -yö -kë -a -zo 'piö ̀nɛ 'lüdhɛɛdhɛ bhë -a -yuökëmɛ -mü;
'yö- pö -a -dhë: «̀Ya kë ̀nɛ bhi ̀nɛ 'ü- sü 'ü -ziö -a 'ka, -bhöë pö n -dhë
kö 'aan- dho 'aan- 'sü.»
16 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Mali!»
̀Dhɛ -kë 'dhö 'ö ̀luu 'ö ̀sië -a 'piö, 'ö- pö -a -dhë Eblö -wo 'gü: «Labuni!»
(̀Waa- pö 'dhö kö -wa -pö «-Gɔmɛ».)
17 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Kö ̀kun 'ü n kuënnu, bhii n 'ka dho n Dë 'piö
dhuö ̀kun. 'Kɛɛ -bhö 'dho 'ü- pö n dhegluzë -nu -dhë a 'dho -na n Dë 'ö ka
Dë 'ka, n -ma -Zlan 'ö ka -bha -Zlan 'ka 'pö bhë -a 'piö.»
18 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'ö Mali 'ö go Madala bhë 'ö -ziö, 'ö dho ̀guë' -nu
'piö 'ö- pö -an -dhë: «'Ma Dëmɛ yö!»
'Ö 'wun -nu 'ö- ̀blɛɛ -a -dhë bhë 'ö- 'plɛ ̀blɛɛ -an -dhë.

Yesu -bha ö -de -zɔn ö -bha ̀guë' -nu -dhë -sü
(Matiö 28.16-20; Maakö 16.14-18; Lukö 24.36-49)

19 Yi gia- bhë -a 'yinia 'piö, Yesu -bha ̀guë' -nu -wo -kë wo 'kuë- 'kɔ do 'gü.
'Yö 'wo 'kɔdhi -nu -zuö wo -blü bhii 'suö -yö -an -kë Zuifö -nu -dhë. ̀Dhɛ
'wo dho -a -ga kö Yesu ̀ya -wo -an ziën mü. 'Yö- pö -an -dhë: «̀Zuöyagluu
-yö kë ka -gɔ!»
20 ̀Dhɛ ̀ya 'wun ̀blɛɛ'- -an -dhë 'dhö, 'ö ö -kɔ -nu waa- ö 'sɛn 'piö -dhɛ
-zɔn -an -dhë. 'Ö -an ̀zuö' 'glu -yö dhi Dëmɛ yö 'wo- wo bhë -a -wun 'gü.

21 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «Zuöyagluu -yö kë ka -gɔ! -Kɔ do gia- 'ö
n Dë -yö n bɔ -a 'ka 'a nuë ka 'piö bhë, ma -de 'pö 'ma ka bɔ.»
22 Dhɛ ya -wo -nu 'wo bhë -a pö -an -dhë 'dhö, 'ö 'tëë -piö -an -bha 'ö-
pö: «-Zuu 'slööslö 'a- nu ka -dhë bhë!
23 Mɛ -nu 'ö 'ka 'dhoë- ziö -an -bha sɔɔn yaa -nu -ta, -Zlan -dho ziö -an
-bha sɔɔn yaa 'ö bhë -a -ta; mɛ -nu 'ö 'ka dho -an -bha sɔɔn yaa -wun
-nu -lo -an tuö, -Zlan 'ka 'dhö ziö -an -bha sɔɔn yaa 'ö bhë -a -ta.»

Yesu -bha ö -de -zɔn Toma waa- guë' -nu mɛ 'wo to -an -dhë -sü

24 Dhɛ 'ö pë -nu bhë 'wo kë -na 'dhö, kö Yesu ya nu ö -bha mɛ -nu ziën
bhë, guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga plɛ 'wo bhë -a mɛ 'wo- -dhɛ Toma 'wo- 'tɔ
kpɔ -Flɛan 'ka bhë, yaa kë mü.
25 Dhɛ ya 'yɛ ö 'zü ya nu, 'ö- 'bhamɛ -nu -wa pö -a -dhë: «'Yië kwa
Dëmɛ yö.»
'Yö Toma -ya pö: «Ya kë nɛ taanga pin -nu 'wo- -kɔ -nu -bha n 'ka n
'yan dɔ -an -bha, 'ö n 'ka n -kɔnëga -sɔ -a pin -nu 'wo bhë -an 'piö, 'iin -a
'sɛn 'piö -dhɛ 'wo- zlɔa bhë 'ö n 'ka n -kɔ -sɔ -a 'piö, kö pë 'ka- pö -na bhë
n 'ka- -dhɛ 'wun gia-.»
26 Dhɛ 'dhɔɔgɔ do ya ziö, Yesu -bha guë' -nu -wo -kë wo 'kuë- 'zü 'kɔ
bhë -a 'gü kö wa 'kɔdhi -nu -zuö wo -blu, 'ö Yesu -yö -da -an 'piö kɔɔ 'ö
dɔ -an ziën. Toma -yö -kë -an 'piö yi bhë -a 'ka. 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë:
«Zuöwaannudhe -yö kë ka -gɔ!»
27 'Yö- pö Toma -dhë: «-Dhɛ -ga zö 'dhɛ! Ü -kɔnëga 'pa ma bhüö pin -nu
'ka n kwɛɛ 'dhɛ! Ü -kɔ -sɔ n 'sɛn 'piö 'dhɛ! -Bhö ü bo -kɔ pë -nu 'wo bhë
-an -dhɛ 'wun gia- -sü 'ka 'ü n -wun -dhɛ 'wun gia-!»
28 'Yö Toma -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «N Dëmɛ, ma -Zlan!»
29 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Dhɛ -kë nɛ 'bha n yö bhë, 'ü n -ma -go ga
'gü -sü -wun -dhɛ 'wun gia- bhë ɔɔ? 'Kɛɛ mɛ -nu 'ö waa n yö 'ö 'wo n -wun
-dhɛ 'wun gia- bhë, -an -bha yö -së!»

'Sëëdhɛ 'ö nɛ -a -gɔ 'dhodhɛ

30 Kë- wo bhë Yesu -yö -dhidhaapë plëëzë 'bhaa -nu -kë ö -bha guë'
-nu 'yan 'dhiö, 'kɛɛ 'waa -ya -sü 'ka 'sëëdhɛ nɛ -a 'gü.
31 'Kɛɛ -an mɛ -nu 'wo -ya -sü 'ka zö bhë, -wo -ya 'dhö kö Yesu -bha -kë
-Zlan -bha -Yamɛ, -a Gbö 'ka -sü 'ö bhë 'kaan- -dhɛ 'wun gia-, 'iin kö -zo -yö
-a -bha -sü do 'ö bhë 'kaan- bɔ -a -ta kö toëpö -këdhösü bhë 'kaan- -a yö.

21

Yesu -bha ö -de -zɔn ö -bha guë' -nu 'slaplɛ -dhë -sü

1 Dhɛ 'töng 'bhaa ya ziö, Yesu -yö ö -de -zɔn 'zü ö -bha guë' -nu -dhë,
Tibeliasë 'yipuë 'kpong 'dhiö. -Kɔ 'ö 'wun bhë 'ö kaa' ga nɛɛ:
2 Yi bhë -a 'ka, Simɔ Piɛɛ 'dhö, Toma ('wo- 'tɔ kpɔ -Flɛan 'ka) 'dhö,
Natanaɛlö ('ö -kë Kana mi 'ka Galile) 'dhö, Zebede gbö -nu 'dhö waa- Yesu
-bha guë' plɛ 'bhaa -wo -kë wo 'ko 'piö.
3 'Ö Simɔ Piɛɛ -ya pö: «'Ma 'dho 'kplö -zuö dhia.»
'Yö 'wo- pö -a -dhë: «Kwa -nu 'plɛ 'kwa dho dho.»
'Ö wo 'plɛ 'wo dho 'wo -da 'yitagɔ 'gü. 'Kɛɛ dhɛ wa 'kplö -zuö gbeng
-yi bhë -a 'ka, waa pë gbɛ 'sü.
4 Dhɛ 'ö- -dhɛ 'dhö 'po -na, 'ö Yesu -yö nu 'yi 'kpong 'dhiö mü. 'Kɛɛ guë'
-nu waa- tɛi' dɔ nɛ yö -mü.
5 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Dadhëü -nu 'ka -de, ka 'yuö- -sü -a?» 'Wo-
pö -a -dhë: «-Abi'!»

6 'Yö- pö -an -dhë: «Ka 'kplö -zuö 'yitagɔ ̱kwɛɛ- 'gü ̱zian' 'dhɛ, ka -dho 'yuö- sü.»
'Yö 'wo 'kplö -zuö, 'kɛɛ -an -kɔ yaa -mɔa -bha gbɔ kö -wa 'gan yiö bhii kö 'yuö- ̱yaa- pa.
7 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'yö ̱guë' mɛ 'ö- -dhɔ Yesu -kë ̱duö bhë, 'ö- pö Piɛɛ -dhë: «Dëmɛ -mü!»
̱Dhɛ Simɔ Piɛɛ ̱yaa- ma 'dhö, 'ö ö -bha gblang -da ö -bha -bla 'ka, 'ö -püö 'yiëë-, 'ö nu 'kpong 'dhiö ̱zian'.
8 ̱Guë' -nu mɛ 'wo to bhë 'wo nu zlöö 'yitagɔ 'gü 'kplö 'ö 'yuö- -ya pa bhë -a 'gan -sü 'ka, 'ö bhii -dhɛ 'wo -kë -a -bha bhë -yö -mɔa -yö -lo -gɛn wang ̱këng' do -naa ̱taa 'yi 'kpong 'dhiö -dhɛ 'ka.
9 ̱Dhɛ ̱wa -lo 'kpong 'dhiö, kö 'siö -yö -da -sü 'ka, kö 'yuö- waa- ̱bluu'- 'klu -wo siöö.
10 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Yuö- -nu 'ka 'go -na -an 'sü ̱dhia bhë, -ka nu -a 'bhaa -nu 'ka 'kwee-!»
11 'Yö Simɔ Piɛɛ -yö dho 'ö 'kplö 'ö 'yuö- ̱vava -nu -wa pa bhë, 'ö- -gan sia-; -wo -kë 'yuö- bhɛ ̱këng' do ö -kɔ 'sɔɔdhu waa- 'yuö- -yaaga -an 'ka. 'Kɛɛ mɛ 'te 'tun -wun 'ö -kë mü 'ö tɔɔ 'yuö- bhë -yö -kë ̱va giagiawo, 'kɛɛ 'kplö bhë yaa 'blë 'sa.
12 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka nu 'kwa pë -bhö.» 'Kɛɛ mɛ gbɛ yaa kë -dhö -an ziën kö -yaan ̱dhɛɛ' 'kpɔ ̱nɛɛ: «Dö -mü ü 'ka ɛ?» 'Ö tɔɔ kö ̱waa- ̱tɛi' dɔ ̱nɛ Dëmɛ -mü.
13 'Yö Yesu -yö dho, 'yö ̱bluu'- bhë 'ö- sü, 'ö- nu -an -dhë; 'ö 'yuö- nu -an -dhë 'pö.
14 ̱Dhɛ 'ö Yesu -yö go ga 'gü bhë, -a -bha ö -de -zɔn ö -bha ̱guë' -nu -dhë -sü kë -yaaga -naa ̱nɛ 'wo ̱kaa' bhë.

Yesu waa- Piɛɛ

15 ̱Dhɛ ̱wa yën pë -bhö -sü -bha, 'ö Yesu -ya pö Simɔ Piɛɛ -dhë: «Simɔ, Zan gbö, n -dhɔ -yö ü -kë 'ö -ziö -a 'ka mɛ -nu 'wo to -an -ta -a?» 'Ö Simɔ -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «̱Ii-, n Dëmɛ; bhi -de gia- ü- ̱tɛi' -dɔ ̱nɛ ü -dhɔ -yö n -kë.» 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü -zo kë ma 'bhla 'në -nu 'piö.»
16 'Yö- pö -a -dhë 'zü -gwaa kë ̱plɛ -naa wo: «Simɔ, Zan gbö, n -dhɔ -yö ü -kë -a?»
'Ö Piɛɛ -ya -daa -kë 'ö- pö: «̱Ii-, n Dëmɛ; bhi gia- ü- ̱tɛi' -dɔ ̱nɛ ü -dhɔ -yö n -kë.» 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü -zo kë ma 'bhla -nu 'piö.»
17 'Yö Yesu -ya pö -a -dhë 'zü -gwaa kë -yaaga -naa wo: «Simɔ, Zan gbö; n -dhɔ -yö ü -kë -a?»
'Ö Piɛɛ -yö -da ̱zuötozlöödhe 'gü 'tetundhe 'ka -a pö 'Ö Yesu -ya wo -a -dhë -gwaa -yaaga -naa wo «n -dhɔ -yö ü -kë -a?» bhë -a -wun 'gü. 'Kɛɛ -ya -daa -kë 'ö- pö: «N Dëmɛ, ü pë 'plɛ -dɔ; ü- ̱tɛi' -dɔ ̱nɛ ü -dhɔ -yö n -kë.»
'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü -zo kë ma 'bhla -nu 'piö.
18 A- -pö ü -dhë gia- 'ka ̱nɛɛ: ̱Dhɛ 'ü ̱tun -dadhëü 'ka, (yi mɛ ̱ya dhi ü -dhë,) 'bha ü -bha -du kwi -klu sɔ -ta, kö ü 'dho -sü -mü -dhɛ 'ö -dhi ü -dhë -a -bha; 'kɛɛ 'bha kë ̱klöö ̱sia, ü -dho ü -kɔ ̱luu'- 'ö mɛ 'kpaan gbɛ -yö nu 'ö ü -bha -du kwi -klu ü vɛɛdhö. ̱Ya kë 'dhö, -yö -dho dho ü 'ka -dhɛ 'ö 'yaa ü -zuë -a 'ka -a -bha.»
19 'Wun bhë -a ̱blɛɛ' 'ö Yesu -ya wo 'dhö bhë, -yö -kë -kɔ 'ö Piɛɛ dhö gaa waa- -a -gɔ -wun -bha -kë -Zlan 'tɔ bhɔ -gɛn 'ka -sü -wun ̱blɛɛ' sü 'ka. ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'yö- pö -a -dhë: «Ziö n 'piö!»

Yesu waa- -a -bha ̱guë' mɛ 'ö- -dhɔ -ya -kë

20 ̀Dhɛ Piɛɛ ̀ya ̀dhië' ö -zü, 'ö ̀guë' mɛ 'ö- -dhɔ -yö Yesu -kë ̀duö bhë
'ö- yö kö -yö nu -na wo 'piö. Yö bhë ̀nɛ kë- wo 'töng 'bhaa 'ka kö -wo pë
-bhö -na bhë, 'ö waa- Yesu 'wo wo -gɔ dun, 'ö ̀dhɛɛ' kpɔ Yesu -gɔ 'saan 'gü
̀nɛɛ: «N Dëmɛ, dö 'ö dho ü 'dhɔɔ dɔ ̀ɛ?»
21 ̀Dhɛ Piɛɛ ̀yaa- yö 'dhö kö -yö nu -na wo 'piö, 'ö- pö Yesu -dhë: «N
Dëmɛ, mɛ mɛ 'ö ̀nɛ 'dhe, -më 'ö dho kë -a 'ka ɛ?»
22 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «̀Ya dhi n -dhë kö -a 'yan -yö 'to -a
'gü -yö 'dho -yö yöë n -yɛ 'zü -sü -bha, ü -bha -më -wun 'ö- 'gü i? Bhi -zë,
-bhö ziö n 'piö!»
23 Kö dö 'pö dho 'ö -taɔ -pɛn 'iin kö -wa -kë ̀dhë, 'kɛɛ -wa -pö -yö -kë
dhegluzë -nu 'wo bhë -an ziën ̀nɛ ̀guë' mɛ 'ö bhë yö 'ka 'dho ga. 'Kɛɛ
kö Yesu yaa- pö Piɛɛ -dhë: «Yö 'ka 'dho ga,» 'kɛɛ -ya pö ̀zian': «̀Ya dhi n
-dhë kö -a 'yan -yö 'to -a 'gü -yö 'dho -yö yöë n -yɛ 'zü -sü -bha, ü -bha -më
-wun 'ö- 'gü i?»
24 ̀Guë' gia- bhë ̀nɛ 'ö 'wun -nu 'wo bhë 'saadhö 'ö- -ya 'sëëdhɛ ̀nɛ -a
'gü; kë- wo 'dhö bhë, kwa- ̀tɛi' -dɔ ̀nɛ pë -nu 'ö- -gɛn bho 'saadhö bhë
-wo 'wun gia- 'ka.

-Wo -kaanta -nu

25 Yesu -yö 'wun ̀plëëzë 'bhaa -nu -kë. ̀Ya kë ̀nɛ 'kwa- pö -a 'plɛ -yö
-ya 'sëëdhɛ 'gü, -yö -kë n 'gü ̀nɛ -a 'sëëdhɛ -be -nu 'wo bhë -an -dadhɛ 'ka
'dho kë -dhö 'kpongtaa.

Yesu -bha bɔmɛ -nu
Këyuö -nu
'sëëdhɛ

-Zuu 'slööslö 'tɔ -go Yesu -bha bɔmɛ -nu -dhë -sü

1 N dheglu Teofilö, ma 'sëëdhɛ -be -blɛɛzë 'a- ɓɛɛn -a mɛ 'ö ɓnɛ -a 'dhiö
bhë Yesu këyuö -nu 'töüdhö waa- -a -bha mɛ ɓdaan' -wo -nu 'wo bhë ɓnɛ,
'a -an -ya -a 'gü, 'ö sü -a -bha yuö züdɔyi -bha
2 'ö yöë yi 'ö -Zlan -ya ɓluu -a 'ka 'ö dhoë dhang- 'gü -a -bha, a- 'plɛ -blɛɛ
'sëëdhɛ -be bhë -a 'gü. ɓDhɛ 'ö 'dhoë- dho dhang- 'gü, -yö ö -wo -to mɛ
-nu 'ö -an sü ö bha bɔmɛ -nu 'ka sia- zö bhë -an -gɔ -Zuu 'slööslö -bha
'piigbeedhɛ ɓkwaa'.
3 ɓDhɛ ɓya 'go ga 'gü, -yö ö -de -zɔn -an -dhë ɓplëëzë 'ka kpinngdhö,
-dhɛkpaɔyi 'gɔɔ- -yiisië 'piö -a -zɔn -sü 'ka -an -dhë ɓnɛ ö 'bhee-. 'Wo- yö
'ö 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhɛ -bha 'ö- ɓblɛɛ -an -dhë.
4 Yi do 'ka kö Yesu ɓya nu -an 'piö 'zü -dëüwo, wo -nu -wo -kë wo 'ko
ɓbhaa pë -bhö ɓdhia, 'ö- pö -an -dhë: «-Ka 'to Zeluzalɛmë zö, 'ka ka 'yan
'to pë 'ö n Dë -ya 'tɔ go ka -dhë, 'a- -wun ɓblɛɛ ka -dhë bhë -a -gɔ!
5 Bhii Zan -yö mɛ -nu -bɔ yiö 'yi 'ka, 'kɛɛ ka -zë, -a yi 'yaa ɓgbiin gbɔ,
-Zlan -dho -a kë 'ö ka pa -Zuu 'slööslö 'ka!»

Yesu -yö -dho dhang- 'gü

6 'Yö mɛ -nu 'ö waa- Yesu -nu 'wo -kë wo 'ko ɓbhaa bhë, 'wo- ɓdhɛɛ' kpɔ
'wo- pö: «Yi Dëmɛ, ü- -pö -a yi ɓya -lo kö 'üën- -gludëdhɛ nu Izlaɛlö 'në
-nu -dhë kö -wo 'sɛ 'bhaa -nu ɓkɔɔn -a 'ka 'zü -dëüwo ɓa?» (ɓDhɛɛ' 'ö bhë,
-wa -kpɔ 'dhö 'ö tɔɔ -a 'töng bhë -a 'ka, -wo -kë Wlɔmë -mɛ -nu -kɔ ɓlöö.)
7 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «-Abi', 'go mü 'zü ka ɓdua' 'yaa -mü
kö 'ka- yi -nu waa- -an 'töng -nu 'kaan- -an dɔ, 'ö tɔɔ n Dë -de 'sloo ɓnɛ 'ö
'wun bhë 'ö- kë -yi -nu, -a kë 'töng -nu 'plɛ dɔ.
8 'Kɛɛ ɓya kë ɓnɛ -Zuu 'slööslö ɓya nu ka -ta ɓsia, -Zlan -yö -dho
'piigbeedhɛ nu ka -dhë, kö 'wun 'ö -gban n -ma 'kaan- -a ɓblɛɛ'- mɛ -nu
'wo Zeluzalɛmë zö, Zude -sɛ 'saadhö 'gü -mɛ -nu waa- mɛ -nu 'wo Samali
-sɛ 'gü 'ö dho 'ö yöë 'sɛ -nu 'wo 'ma ɓgbiin -an 'gü -mɛ -nu -dhë.»
9 ɓDhɛ Yesu -yö yën 'wun -nu 'wo bhë -an ɓblɛɛ' -sü -bha, 'ö ɓluu -Zlan
-bha 'piigbeedhɛ ɓkwaa' 'ö dho dhang- 'gü. -Wo -to -a -ga ɓdhia 'ö dha kpö
do -yö sɔ -a -zü.
10 -An 'yan -yö -to dhuö, zian 'ö Yesu -yö dhoë bhë -a 'ka -piindhö. ɓDhɛ
'wo -ga zlöö wo 'sɔɔ, kö -Zlan -bha bɔmɛ -nu ɓplɛ -wo ɓgbaannu ɓsüë' mü.
11 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -nu ɓplɛ 'wo bhë 'wo- pö -an -dhë: «Galile -mɛ -nu
'ka ɓnɛ, -më 'ö -kë 'ö 'ka -dhɛ -ga -na dhang- 'gü -kplawo ɓnɛ ɓɛ? Yesu 'ö
'go -na ka ziën 'ö 'dho -na dhang- 'gü bhë, -yö -dho yɛ ö 'zü 'ö nu ɓnɛ -kɔ
gia- 'ö 'dho -na -a 'ka 'ö 'ka- ɓgaa' -a 'ka bhë -a 'dhö.»

-Yö Zuda piën- -mɛ

12 ɓDhɛ ɓya kë 'pö Yesu -bha bɔmɛ -nu -wo -go -tɔn 'wo- -dhɛ Olivie -tɔn
bhë -a tuö, 'wo -yɛ wo 'zü, 'wo dho Zeluzalɛmë plöö. 'Go Zeluzalɛmë 'ü
'dho Olivie -tɔn bhë -a tuö -yö -mɔ 'kilong do -bha.
13 ɓDhɛ 'ö ɓwa -lo Zeluzalɛmë, 'wo dho 'kɔ -ta dhuö, 'kɔdhi 'ö ɓdhɛ ɓtun
'dhiö, ɓya kë 'wo dho wo 'ko ɓbhaa -a 'gü bhë -a 'gü. Mɛ 'wo dho mü bhë

-an 'tɔ ̱nɛ: Piɛɛ, Zan, Zakö, Andre, Filipö, Toma, Batelemi, Matiö, Zakö 'ö -kë Alefe gbö 'ka, Simɔ 'ö 'wo- -dhɛ 'yënngsiömɛ waa- Zudë 'ö Zakö gbö 'ka.
14 ̱Dhɛ 'wo- -bha 'saadhö, -an ̱zuö' -kë do ̱bhɛa' -sü 'gü -kplawo wo 'ko ̱bhaa. Yesu dhe Mali oo, Yesu dhegluzë -nu waa- dhoo -nu 'bhaa -nu -wo -kë -an 'piö.
15 Yi do 'ka kö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo dho -mɔ mɛ -lü ̱këng' do ö -kɔ ̱plɛ -bha ̱wa 'dho 'ko ̱bhaa bhë, 'ö Piɛɛ -yö ̱luu -an 'plɛ 'dhiö mü 'ö- pö -an -dhë:
16 «N dhegluzë -nu, pë 'ö -Zuu 'slööslö -ya ̱blɛɛ 'dhiö 'ö bɔa Davidö -ta 'ö ̱bɛɛn' ̱süë' -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü 'ö -gban Zuda 'ö 'dhiö sü mɛ -nu 'wo Yesu kun -an 'ka -a -bha bhë pë 'ö dho kë yö -mü.
17 Zuda 'ö bhë -yö -kë mɛ -nu 'kwa -kë Yesu 'piö bhë -a mɛ do 'ka, 'ö tɔɔ Yesu -ya -sü kö kwa -nu kwa -bha yuö 'kwa dho -a kë -Zlan -dhë kö -yaan kë do.
18 'Wëüga 'ö -kë -a -bha mɛ zë ̱saan' 'ka bhë, -yö ̱bhlöödhɛ do -dhɔ -a 'ka. ̱Dhɛ ̱ya kë 'pö, 'ö dho ö -gɔ bhlöödhɛ 'ö bhë -a -bha, ('ö ö -de dun). ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, -yö -püö sia-, 'ö- bun -yö wü, 'ö- gblëën- 'plɛ -yö -lo plaan 'ö ga.
19 Mɛ -nu 'wo Zeluzalɛmë 'töüdhö, -wo 'wun 'ö bhë -a ma. Pë 'ö -kë 'ö ̱bhlöödhɛ 'ö bhë 'wo- -dhɛ wo -wo 'gü Akɛlödama (-a -gɛn 'ö tɔɔ ̱bhlöödhɛ 'ö mɛ fɛi -yö -lo -a 'gü).
20 Bhii 'wun 'ö -gban Zuda -bha -yö -kë ̱bɛɛn' -sü 'ka 'Tan 'sëëdhɛ -bha 'sëëdhɛ 'gü 'dhiö -a pö -sü 'ka ̱nɛɛ: *-Wo wo ̱kwaa'- -a -bha 'kɔ -wun -zü, 'ö tɔɔ 'kɔ bhë -a ̱kɔɔnmɛ 'yaa 'dhö gbɔ.* 'Ö ̱bɛɛn' -sü 'ka 'zü ̱nɛɛ: *Mɛ do -yö yö -a piën-!* »
21-22 'Yö Piɛɛ -ya pö 'zü: «̱Dhɛ 'ö 'pö, kö mɛ do -yö kpa kwa -bha kö -yaan kë kwa Dëmɛ Yesu -bha -go ga 'gü -sü ̱goo- do 'ka. Mɛ 'ö 'dhö bhë -yö kë mɛ 'ö -kë kwa ziën 'töng 'saadhö 'ö kwa Dëmɛ Yesu -ya -kë 'ö bɔa 'sɛ -nu 'gü, 'ö sü yi 'ö Zan -ya -bɔa yiö 'ö yöë yi 'ö goë kwa ziën 'ö -Zlan -ya ̱luu -a 'ka dhang- 'gü -a -bha bhë -a mɛ do 'ka.»
23 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'wo mɛ ̱plɛ 'tɔ sü: -A mɛ do tɔɔ Zozɛfu 'wo- -dhɛ Baasaba 'wo- 'tɔ kpɔ Zutusö 'ka waa- Matiasö.
24 ̱Dhɛ 'ö ̱ya kë 'dhö 'wo ̱bhɛa, 'wo- pö: «Yi Dëmɛ, bhi 'ü mɛ -nu 'saadhö -an ̱zuö' dɔ, -bhö mɛ ̱plɛ 'wo ̱nɛ -a mɛ 'ü- sü -a -zɔn yi -dhë
25 kö -yaan yö Zuda piën-! Bhii 'ö tɔɔ Zuda -yö -go ö -bha yuö 'ö -kë ü -bha bɔmɛ -yuö 'ka bhë -a 'dhiö, 'ö dho -dhɛ 'ö- ̱tɛi' 'ka bhë -a -bha.»
26 'Ö 'wo 'töü- -bhö, kö mɛ ̱plɛ 'wo bhë, mɛ 'ö 'töü- ̱yaa- 'sü kö -waan 'sü. 'ö 'töü- -yö -püö Matiasö -ta, 'ö -da Yesu -bha bɔmɛ -nu 'gɔɔ- do ö ga do 'wo bhë -an 'piö ('wo -kë 'zü 'gɔɔ- do ö ga ̱plɛ).

2

-Zuu 'slööslö -bha nu -sü

1 ̱Dhɛ 'ö Zuifö -nu -bha 'wlaan- -yi 'wo- -dhɛ Pantëkɔtö -yi bhë ̱ya -lo, Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'saadhö -wo -kë wo 'ko ̱bhaa 'kɔ do 'gü.
2 -Dhɛ do bhë 'wo to -a -bha 'ö -zuö 'ö- -vinng -yö -kë ̱nɛ 'buu 'gbee- -vinng 'dhö bhë 'ö go dhang- 'gü ̱zian', 'ö mɛ -nu 'wo -kë 'kɔ bhë -a -dhɛ 'saadhö 'gü, wo 'plɛ 'wo- ma 'gbee- 'ka.
3 'Ö pë -nu 'wo -kë ̱nɛ 'siö nɛ- -nu 'dhö bhë 'wo- yö, 'ö -ya -an tuö do do 'ka.
4 'Ö -Zuu 'slööslö -yö -da -an 'gü, 'ö -an 'plɛ pa, 'wo yö 'wun ̱blɛɛ' -sü -bha -wo 'waa gbɛ -nu 'gü -a -bha 'piigbeedhɛ ̱kwaa'.

5 -A yi bhë -a 'ka, Zuifö -nu 'wo go Zeluzalɛmë plöö waa- -an mɛ -nu 'wo
go 'sɛ 'saadhö 'gü 'wo -kë -Zlan gbamɛ -nu 'ka, -wo -kë Zeluzalɛmë mü.
6 ̱Dhɛ -zuö 'ö bhë ̱waa- ma, 'ö- mɛ gbung ̱va -wo nu 'kɔ bhë -a 'dhiö
mü, -zuö 'ö dɔ -na kɔɔ bhë -a -wun 'gü. ̱Dhɛ 'wo- -bha 'saadhö 'wo -da
'tetundhe ̱va 'gü, bhii 'ö tɔɔ -wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -yö kö
-a mɛ 'ö -dhö -yö 'wun ̱blɛɛ' -na mɛ 'ö -dhö -a -de -wo 'gü do do 'ka.
7 'Yö 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë: «'E, -ka ka 'to 'to 'dhɛ! Mɛ -nu 'wo 'wun
̱blɛɛ' -na ̱nɛ, Galile -mɛ -nu 'waa -mü -an 'ka a?
8 ̱Dhɛ 'ö -kë 'pö ̱nɛ -yö -kɔklë 'ö 'wo 'wun ̱blɛɛ' -na kwa -dhë, -dhɛ
'kwa- -bha 'töüdhö kwa -de -wo 'gü do do 'ka ̱nɛɛ?
9 'Kɛɛ kö kwa ziën, mɛ 'bhaa -nu -wo -go 'sɛgɔgüdhɛ -nu 'wo -kë Paatö
-sɛ, Medi -sɛ, Elamë -sɛ, Mezopotami -sɛ, Zude -sɛ, Kapadɔsö -sɛ, Pɔng -sɛ,
Azi -sɛ,
10 Flizi -sɛ, Panfili -sɛ, Ezitö -sɛ waa- Libi -pö -nu 'wo Silɛnë -pö -zü 'to
-an 'gü. Mɛ -nu 'wo go Wlɔmë -nu,
11 mɛ -nu 'wo Zuifö giagia 'ka -nu, mɛ -nu 'wo wo ̱zuö' ̱dhië Zuifö -nu
-bha ̱bhɛa' -kɔ 'gü -nu, mɛ -nu 'wo go Klɛtö waa- Alabi -dhɛ -an -bha -nu,
'ö mɛ -nu 'wo 'wun ̱blɛɛ' -na bhë 'kwa -an -wo ma kwa -de -wo -nu 'gü kö
-Zlan këwun -nu -së 'wo bhë -wa -wun ̱blɛɛ' -na bhë -ɔɔ.»
12 -An 'plɛ -wo -kë pa -sü 'ka 'tetundhe 'ka, 'ö pë 'wo dho -a ̱blɛɛ waa-
dɔ. 'Ö 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë: «̱Ya kë 'dhö kö 'wun 'ö ̱nɛ -a -gɛn 'ö tɔɔ
-më -ɛ?»
13 'Kɛɛ mɛ 'bhaa -nu -wo -kë duö 'luu 'sü ̱dhia, Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-
-mɛ -nu 'wo bhë -an -bha -a pö -sü 'ka ̱nɛɛ: «'Ma, yɔ ̱ya -an 'kun!»

Piɛɛ -bha 'wun -gɛn bho -sü

14 'Yö Piɛɛ waa- Yesu -bha bɔmɛ -nu 'gɔɔ- do ö ga do 'wo to 'wo dho mɛ
gbung -nu 'wo bhë -an 'dhiö, 'ö Piɛɛ -yö -ya 'wun ̱blɛɛ' -sü -bha -wo 'gbee-
'ka 'ö- pö: «Mɛ -nu 'ka Zeluzalɛmë zö 'saadhö waa- -mɛ -nu 'ka go -dhɛ gbɛ
'gü 'ka nu, -ka ka 'to 'to n -ma -së 'ka kö 'wun 'ö kë -na bhë 'a- -gɛn pö ka
-dhë!
15 Bhii 'ö tɔɔ 'töng 'kwa dɔa ̱nɛ -yö 'lɛlɛ 'sɛisië 'ka -dhiadhiö; gɔɔn- -nu
'wo ̱nɛ yɔ yaa -an kë ̱nɛ -kɔ 'ö 'ka ka -zo ̱taa' bhë -a 'dhö ('lɛlɛ 'sɛisië
-naa 'ka -dhiadhiö bhë 'ö tɔɔ Zuifö -nu -bha ̱bhɛa' 'töng kö waa pë gbɛ
-bhö ̱kun. -A 'tɔ ̱va -yaan 'dho kë yɔ -mü -sü 'ka kö yɔ -yaan -an kë).
16 'Kɛɛ pë 'ö -Zlan -yö bɔa ö -wodhiölomɛ Zoɛlö -ta 'ö- ̱blɛɛ 'dhiö bhë 'ö-
-de 'dho kë -na ̱dɛɛ bhë.
17 'Ö tɔɔ -Zlan -ya -pö pë 'ö dho kë 'töng -kaanta 'gü 'ö ̱nɛɛ: -Ya -pö ö
-dho ö -bha -zuu -da mɛ ̱suu'- 'oo ̱suu'- -an 'gü 'töüdhö, kö ka gbö -nu,
ka 'dhu -nu -waan ö 'dhi -wo ̱blɛɛ'-, kö kaa- -dadhëü -nu -waan 'yanpiöpë
'ö -gban -Zlan -bha 'wun giagia -bha -a yö; 'go mü 'zü, ka -bha mɛ zii -nu
-wo -dho -Zlan -bha 'wun giagia -nu yö yiö.
18 'Yö- pö -a -de -a yi 'ö 'dhö bhë -a 'ka, ö -dho ö -bha -zuu -da ö -bha
yuökëgɔɔn -nu waa- ö -bha yuö kë -dhoo -nu -an 'gü kö -waan ö 'dhi -wo
̱blɛɛ'-.
19 'Ö dho pë 'gblüünzë -nu kë dhuö dhang- 'gü, 'ö -dhidhaapë -nu -kë
'kpongtaa. Fɛi -nu, 'siö -nu waa- 'siɔn 'tëë -nu -wo -dho kë -dhö.
20 Lan- -dho trö, 'ö 'su -yö -kë nuɛazë ̱nɛ fɛi 'dhö, 'dhiö kö yi 'ö kwa
Dëmɛ -Zlan -ya -ya ö -de -zo 'kun -wun 'ka kö -yaan ö -bha za kaan bhë
-yaan ̱tun -lo -na. Yi bhë -yö -dho kë yi ̱va 'ka.
21 ̱Ya kë 'dhö mɛ ̱ya kwa Dëmɛ -dhɛ, -yö -dho nu -a -dhë kö -ya dha.»

22 'Ö Piɛɛ -yö 'wun ɓblɛɛ 'ö dho -a 'ka 'dhiö 'ö- pö: «Izlaɛlö -mɛ -nu, -ka
ka 'to 'to n -wo -bha! Yesu 'ö 'go Nazalɛtë bhë, -Zlan 'yö- bɔ kwa -dhë. 'Ö
-dhidhaapë -nu waa- pë 'gblüünzë -nu -kë, -bɔ -a -ta -sü 'ka, -a -zɔn -sü 'ka
ɓnɛ yö giagia 'ö- bɔ kwa -dhë. Më -nu 'wo bhë ka gia- ka- -dɔ 'ö tɔɔ -yö -kë
kwa ziën.
23 'Kɛɛ ka ka -kɔ -bho -a -loo 'gü, 'ka- dɔ ɓsɔɔnyaamɛ -nu kwɛɛ, 'ka- -kë
'wo- zë -a -dɔ -gaatalü -bha -sü 'ka. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö, mɛ bhë -a dɔ 'wo- wo
ka kwɛɛ bhë, -yö -kë ɓnɛ -kɔ 'ö bhë -a 'dhö.
24 'Kɛɛ ɓdhɛ 'ö ɓwa yën -a 'klo bhɔ -sü -bha 'ö ɓya ga, -Zlan -ya -bho ga
'gü, bhii -a këdhɛ gbɛ 'yaa -dhö kö ga -bha 'piigbeedhɛ -ya kuënnu
25 ɓnɛ -kɔ 'ö Davidö -ya ɓblɛɛ -a 'ka 'dhiö bhë -a 'dhö. -Ya -pö: *A- ɓtɛi'*
ɓdua' ɓnɛɛ n Dëmɛ -yö n 'piö -kplawo, 'ö n -maa kë -na. ɓDhɛ -kë 'pö kö n
yaagümɛ -nu 'ka 'dho pë 'dhiö- gbɛ kë n 'ka.
26 *-A -wun 'gü, n 'gludhi -sü -mü, 'ö 'a 'wun -nu ɓblɛɛ 'gludhi 'ka. Ma 'a*
dho ga -dhɛkpaɔyi do 'ka bhë, a n -zo 'tën -na -kplawo pë 'ö -Zlan -ya pö ö
-dho -a kë n -dhë bhë -a -dhë.
27 *'Ö tɔɔ a- -pö -Zlan -dhë: Ü 'ka 'dho ü ɓkwaa'- n nii -wun -zü ɓglööbɔɔ,*
'ö 'go mü 'zü, ü 'ka 'dho we -a -bha kö ü -bha yuökëmɛ 'slööslö bun -yö 'bu.
28 *'Bha ɓtoëpö -këdhösü -zian 'po n -dhë. N ɓzuögludhi -sü ɓva -mü*
-kplawo, ü -bha -kë n 'piö -sü bhë -a -wun 'gü. »
29 'Ö Piɛɛ -yö 'wun ɓblɛɛ 'ö dhoë 'dhiö -a pö -sü 'ka ɓnɛɛ: «N dhegluzë
-nu, -ka 'we -a -bha n -gɔ kö 'wun 'ö -gban kwa 'bhɛma -wungbeezë Davidö
-bha 'a- ɓblɛɛ'- ka -dhë 'kpakpadhö. 'Ö tɔɔ Davidö 'ö bhë -yö -ga, 'wo- -bin,
'ö- blɔɔn- -de 'dhö kwa -gɔ zö.
30 'Kɛɛ kö -yö -kë -Zlan -wodhiölomɛ 'ka, 'ö- dɔa ɓnɛ -Zlan -yö 'wun -blɛɛ
ö -dhë -wo -bhö -sü 'ka ɓnɛ yö -dho -a ɓsuu'- -ta 'gü -mɛ -nu do -ya -a -bha
'gɔ -gbloo 'gü, -gludë 'ka ɓnɛ Davidö 'dhö 'pö.
31 Ka -dhɛ -yö bhë ɓa! -Kɔ 'ö Davidö -yö pë -nu 'wo dho kë ɓnɛ -a ɓtɛi'
dɔa 'dhiö bhë yö -ga 'ö bhë. 'Yö- -wun 'gü, 'ö 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -Yamɛ
-bha -go ga 'gü -sü -bha bhë 'yö- ɓblɛɛ 'ö- pö: *-Zlan yaa ö ɓkwaa' -a -wun*
-zü ɓglööbɔɔ kö -a bun -yaan 'bu.
32 -Zlan -bha Yesu 'a- -bha 'wun ɓblɛɛ' -na ɓnɛ -a -bho ga 'gü -sü bhë, mɛ
'plɛ 'yi- ɓgoo- 'ka.
33 'Ö -Zlan -ya -kë 'gianzë 'ö- -ya ö -bha -yadhɛ ɓbhlëzë -bha ö 'sɔɔ. 'Ö
Yesu -yö -Zuu 'slööslö 'ö- Dë -Zlan -ya 'tɔ go bhë -a yö, 'ö- ɓyɔɔ yi -ta ɓdɛɛ.
-Kɔ 'ö ɓkaa' 'ö 'ka pë -nu 'wo ɓnɛ 'ka -an yö -na 'iin 'ka -an ma -na bhë 'ö
bhë.
34 Bhii Davidö yaa -da dhang- 'gü ɓnɛ Yesu 'dhö; 'kɛɛ -ya -pö -a -wun 'gü
ɓnɛɛ: *N Dëmɛ -Zlan -ya -pö n dëmɛ -dhë: -Bhö -ya ma -yadhɛ ɓbhlëzë 'ö*
ɓnɛ -a -bha.
35 *-Yö toë 'dhö -yö yöë yi 'a dho ü toë -a 'gbee- 'ka ü yaagümɛ -nu -ta bhë*
-a -bha!
36 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö 'ö- pö: Izlaɛlö -mɛ -nu 'saadhö, -kaa dɔa giagia 'ka
ɓnɛɛ: Yesu 'ö 'ka- dɔ -gaatalü -bha bhë, yö ɓnɛ 'ö -Zlan -ya -kë mɛ 'plɛ
Dëmɛ 'ka. Yö ɓnɛ 'ö tɔɔ -a -bha -Yamɛ.»
37 ɓDhɛ ɓwa Piɛɛ -wo ma, 'ö -yɛ -an ɓzuö' -bha ɓnɛ 'siö 'dhö, (bhii kö
ɓwaa- ɓtɛi' dɔa ɓnɛ 'wa 'wun yaa kë -Zlan 'ka). 'Ö Piɛɛ waa- Yesu -bha
bɔmɛ -nu 'wo to bhë 'wo -an ɓdhɛɛ' kpɔ 'wo- pö: «Dhegluzë -nu, -më 'yi
dhoë- kë ɓɛ?»
38 'Ö Piɛɛ -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Mɛ 'ö -dhö, -yö 'go ö -bha ɓsɔɔn
yaa -nu 'gü, -yö ɓdhië'- -Zlan 'piö, -wa bɔ yiö Yesu 'tɔ 'ka kö -Zlan -yaan ziö

-a -bha ɔsɔɔn yaa -nu -ta! ɔYa kë 'dhö -Zuu 'slööslö 'ö -Zlan -ya gbaɔ -kë bhë ka -dho ka -bha yö.

39 Bhii -Zlan -ya 'tɔ -go ɔnɛ -yö -dho -Zuu 'slööslö bɔ ka 'dhö, kaa- 'në -nu 'dhö ka -dhë. -Ya 'tɔ -go 'dhö 'pö mɛ -nu 'wo 'ma ɔgbiin -an -dhë 'wo tɔɔ mɛ -nu 'töüdhö 'ö kwa Dëmɛ kwa -bha -Zlan dho -an ɔdhɔɔ kë -waan kë -a -bha 'në -nu 'ka bhë.»

40 Piɛɛ -yö 'wun ɔblɛɛ -an -dhë 'zü ɔva 'ka, -dhio -dɔ -an -dhë -sü, -an ɔfaan' 'më -sü 'ka kö ɔya kë ɔnɛ ɔwa 'we dha -sü -wun -bha, -waan 'go ɔsɔɔnyaamɛ -nu 'wo Yesu zë 'ö -an 'klo- dho bhɔ bhë -an 'piö.

41 -Zlan -wo 'ö Piɛɛ -ya pö bhë mɛdhɛvadhɛ -wa -dhɛ 'wun gia-, 'ö 'wo -an -bɔ yiö Yesu 'tɔ 'ka. 'Ö mɛ -lü -vuu -yaaga -wo -da Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'piö yi do gia- 'ö bhë -a 'ka.

42 ɔFaan' -yö -kë -an 'plɛ -gɔ -kplawo 'to -to mɛ ɔdaan' -wo -nu 'ö Yesu -bha bɔmɛ -nu 'wo -kë -an ɔdaan' ɔdhia -a 'ka bhë -a -bha. 'Ö -an ɔzuö' -yö -kë do. 'Wo pë -nu -bhö wo 'ko ɔbhaa. 'Go mü 'wo ɔbhɛa' -nu wo -Zlan -dhë wo 'ko ɔyöë'.

-Tosiadhe kë -kɔ 'ö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu ziën

43 'Suö -yö -kë mɛ 'saadhö 'gü, 'ö 'wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu ɔbhlë -ya, bhii 'ö tɔɔ Yesu -bha bɔmɛ -nu -wo -kë -dhidhaapë ɔplëëzë kë ɔdhia.

44 Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -wo -kë wo 'ko ɔbhaa dosɛn. 'Ö -an -gɔ -pë 'plɛ -wo -kë do.

45 ɔYa kë ɔnɛ mɛ do -bha -wun ɔya yö pë 'bhaa -bha -an ziën 'ö mɛ 'bhaa -nu -wo wo -bha ɔbhlöödhɛ -nu 'iin 'kwɛandhɛ -nu waa- pë -nu 'ö -an -gɔ -pë -nu 'ka -nu, 'wo -an 'dhɔɔ dɔ, 'ö mɛ 'ö- -bha -wun -yö yö pë -bha bhë, 'wo pë 'ö -mɔ -a -bha -a ɔtian' 'wo- nu -a -dhë.

46 'Ö -dhɛkpaɔyi 'saadhö 'ka 'wo dho wo 'ko ɔbhaa, -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü; 'ö 'wo pë -nu -bhö wo 'ko 'piö wo -gɔ kɔɔ, ɔzuögludhi waa- ɔzuö' -së 'ka.

47 -Wo -Zlan 'tɔ -blü, 'ö 'go mü 'sɛgümɛ -nu -wo -an -dhɔ -kë. 'Ö -dhɛkpaɔyi 'saadhö 'ka 'ö mɛ -nu 'ö kwa Dëmɛ Yesu 'dho -an dha -na bhë 'ö -an -da -an 'piö.

3

Gɔɔn- do -gɛnlosüzë -dhɛ bo -kɔ

1 Yi do 'ka Piɛɛ waa- Zan -wo -kë 'dho ɔdhia -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'wɔ 'yɛ -lan 'ö -kë 'sɛgümɛ -nu -bha ɔbhɛa' 'tõng 'ka bhë -a 'ka.

2 'Wo -gɛnlomɛ do yö kö -yö ɔyaannu -sü 'ka 'kɔdhi mɛ 'wo- -dhɛ 'kɔdhi -sëëzë bhë -a 'dhiö. Gɔɔn- 'ö bhë -yö -bhɔ 'yua bhë -a 'ka. 'Ö -dhɛkpaɔyi 'saadhö -a 'ka, 'wo nuë 'wo- -ya mü, kö -yaan 'wëü- -gba -dhɛ, mɛ -nu 'wo -da -na -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü bhë -an -gɔ.

3 ɔDhɛ 'ö Piɛɛ waa- Zan -an yö kö -wo 'dhoë- -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'yö -gba -dhɛ -an -gɔ.

4 'Ö Piɛɛ waa- Zan 'wo- -ga -piindhö, 'ö Piɛɛ -ya pö -a -dhë: «-Bhö yi -ga!»

5 'Yö gɔɔn- bhë 'ö -an -ga -së 'ka, bhii -a 'yan -yö pë 'wo dho -a nu -a -dhë zlöö -a -gɔ.

6 'Ö Piɛɛ -ya pö -a -dhë 'zü: «'Wëü- 'yaa n -gɔ kö 'aan- nu ü -dhë, 'kɛɛ pë 'bhaa -yö n -gɔ, 'a dho -a nu ü -dhë; ö tɔɔ: Yesu Klito 'ö go Nazalɛtë bhë -a 'tɔ 'gü, -bhö ɔluu'- 'ü 'ta 'sü!»

7 ŋDhɛ ŋya kë 'pö 'ö -ya -a ŋkwɛɛ- 'gü -kɔ -bha 'ö- ŋluu. ŋDhɛ do bhë 'wo
to -a -bha 'ö gɔɔn- 'ö bhë 'ö- -gɛn -nu -wo -po, 'wo -kë 'gɛngɛn.
8 'Ö ŋluu 'budhö, 'ö dɔ ö -gɛan, 'ö yö 'ta 'sü -sü -bha. 'Ö waa- Yesu -bha
bɔmɛ -nu 'wo -da wo 'kuë -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü kö -yö 'ta 'sü -na ŋlöö 'lö
-sü 'ka -Zlan 'tɔ -blü -sü 'ka.
9 Mɛ -nu 'wo -kë mü 'töüdhö -wa -yö kö -yö 'ta 'sü -na -Zlan 'tɔ -blü -sü
'ka.
10 ŋDhɛ ŋwaa- -ga 'ö 'wo- dɔ 'sabla ŋnɛ gɔɔn- 'ö -kë -ya -sü 'ka -Zlan -gba
-a 'gü -kɔ 'kɔdhi -sëëzë 'dhiö, -gba -dhɛ -sü 'ka bhë yö -mü. 'Ö -dhɛ 'wo-
-bha 'saadhö 'wo pa 'suö waa- 'tetundhe -an 'ka, pë 'ö -kë -a -dhë bhë -a
-wun 'gü.

Piɛɛ -yö 'wun -blɛɛ -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü

11 Gɔɔn- 'ö bhë yaa 'go Piɛɛ waa- Zan -an 'piö. 'Ö mɛ -gbaa 'wo -kë -Zlan
-gba -a 'gü -kɔ 'gü bhë, 'ö -an 'te -yö tun, 'ö -an 'plɛ 'wo -bla sü 'wo nuë -an
'piö, 'kɔdɔɔdɔdhɛ ŋvaazë 'wo- -dhɛ Salomɔ -bha 'kɔdɔɔdɔdhɛ bhë -a 'gü.
12 ŋDhɛ mɛ -nu 'wo bhë 'ö Piɛɛ ŋya -an yö, 'ö- pö -an -dhë: «Izlaɛlö -mɛ
-nu, -më -kë ka 'te- tun mɛ 'ö ŋnɛ -a -dhɛ 'ö bo ŋnɛ -a -wun 'gü i? -Më 'ö -kë
'ö 'ka yi -ga ŋnɛ pë 'wo- pö yi ŋnɛ 'yi gɔɔn- 'ö ŋnɛ 'yi- -dhɛ bo yi -de -bha
'piigbeedhɛ waa- yi -bha -klu -Zlan -bha -sü -wun 'gü -a 'dhö e?
13 Ablaamö 'dhö, Izaakö 'dhö waa- Zakɔbö -an -bha -Zlan 'ö kwa 'bhɛma
-nu -bha -Zlan 'ka bhë, yö ŋnɛ 'ö 'tɔbhɔdhe nu ö -bha yuökëmɛ Yesu -dhë.
Yesu bhë ŋnɛ 'ö Zuifö -nu ka gia- 'ka- kun, 'ka- dɔ kaa- mɛ -nu 'ö
-wogbiindhɛ 'dhö -an -gɔ -an kwɛɛ, 'ö 'ka 'wun yaa -nu dɔ -a -bha Pilatö
'dhiö, 'kɛɛ kö Pilatö -zë, -yö -kë -a 'piö kö 'ö ö ŋkwaa'- -zü.
14 'Yö mɛ 'ö 'slööslö, 'ö kpengdhö -Zlan wö 'dhiö bhë, kaa 'we -a -wun
-bha, 'ö mɛ 'ö -kë mɛzëmɛ 'ka bhë, 'ka- -dhɛ Pilatö -gɔ kö -ya bho -kanso
'gü ka -dhë.
15 Mɛ 'ö -kë -a 'gü -sü gia- nu mɛ 'kpɛkpɛ -dhë bhë, -a kë -kɔ 'ka- -kë 'ka-
zë bhë yö ŋga 'ö bhë. 'Kɛɛ -Zlan -ya -bho ga 'gü 'ö 'yi- ŋgoo- 'ka.
16 -Zo -yö Yesu 'tɔ 'piigbeezë -bha -sü 'ö ŋfaan' nu, gɔɔn- 'ka- dɔ 'ö 'ka- -ga
-na ŋnɛ -a -dhë. -Zo -yö Yesu -bha -sü bhë 'ö gɔɔn- ŋnɛ 'ö- -dhɛ bo ö 'plɛ
'ka, ka 'plɛ 'töüdhö ka 'yaan 'ka ŋnɛ.
17 ŋDhɛ -kë 'dhö bhë, n dhegluzë -nu, a- dɔa ŋnɛ 'wun yaa 'ka- -kë Yesu
'ka 'dhö bhë, ka -nu oo, ka -gɔmɛ -nu oo, kaa- -gɛn dɔ bhë yö -mü.
18 'Kɛɛ -kɔ 'ö bhë -a 'ka, 'ö pë 'ö -Zlan -ya pö 'dhiö -be 'ö bɔa ö -wodhiölomɛ
-nu 'saadhö -ta, 'ö- ŋblɛɛ yö -mü; 'ö- -kë 'dhö kö -yaan 'dhiö -yaan -mɔ 'kuë
bhii -ya pö ö bha -Yamɛ 'klo- -dho bhɔ.
19 -A -wun 'gü -ka ka -bha -tosiadhe ŋdhië' -kwaa, 'ka ŋdhië'- -Zlan 'piö
kö -yö ziö ka -bha ŋsɔɔn yaa -nu -ta.
20 'Go mü 'zü kö -yaan 'tɛɛpadhe -nu nu ka nii -nu -dhë kö -a -bha -Yamɛ
'ö ŋyaa- 'sü ka -bha 'ka 'saadhö, 'ö Yesu 'ka bhë, -yaan -a bɔ ka -dhë.
21 'Go mü 'zü pë dho kë 'ö tɔɔ Yesu Klito -dho to dhang- 'gü ŋkun 'ö dhoë
'ö yöë 'töng 'ö -Zlan dho pë 'plɛ kaa -dëü ŋnɛ -kɔ 'ö- ŋblɛɛ -a 'ka 'ö bɔa ö
-wodhiölomɛ 'slööslö -nu -ta 'ö- -dhɛ ŋya ŋglɔɔ bhë -a 'dhö.
22 'Wun 'ö -gban Yesu -wun -bha, Moizö -ya ŋblɛɛ 'yö- pö: *Kwa Dëmɛ,
kwa -bha -Zlan -yö -dho ö -wodhiölomɛ 'ö -kë ŋnɛ n 'dhö, 'yö dho go ka
ŋsuu'- -ta 'gü 'ö- bɔ ka -dhë. 'Wun -nu 'saadhö 'ö 'dhoë- ŋblɛɛ' ka -dhë bhë,
-kaa ma -a -ta!*
23 *Mɛ 'oo mɛ 'ö yaa dho 'wun ma -a -ta, -yö -dho go -Zlan -bha mɛ -nu
ziën, 'ö 'wo- zë.*

24 -Zlan -wodhiölomɛ -nu 'töüdhö 'ö goë Samiɛlö -bha 'ö yöë ̱dɛɛ -bha,
-an 'plɛ 'wun 'ö -gban yi 'ö 'kwa- 'gü ̱nɛ -a -bha, -wa ̱blɛɛ.
25 Më 'ö -Zlan -ya 'tɔ go 'ö bɔa ö -wodhiölomɛ -nu -ta bhë, -yö ka -bha
'ka, 'ö 'go mü -dhi 'kuë 'ö -Zlan -ya -da waa- ka 'bhɛma -nu wo ziën, 'ö ka
-bha 'ka 'pö; 'ö tɔɔ -Zlan -ya -pö Ablaamö -dhë: ‹A -dho 'dhuë- kpɔ ü ̱suu'-
-ta 'në -nu -bha, 'ö 'a dho bɔ -an 'gü kö 'aan- 'dhuë- kpɔ 'kpongtaamɛ -nu
'saadhö -bha.›
26 -Kɔ 'ö ̱kaa' 'ö -Zlan -yö ö bha yuökëmɛ Yesu sü 'ö- bɔa ka -dhë 'dhiö
̱kun bhë 'ö bhë. -Ya -bɔ 'dhö kö -yaan 'dhuë- 'kpɔ ka -bha 'ö- -kë kö mɛ 'ö
-dhö -yö 'go ö -bha këpë yaa -nu -zian -ta.»

4

Piɛɛ waa- Zan -wo zakanmɛ ̱va 'dhiö

1 Piɛɛ waa- Zan -wo -to 'wun ̱blɛɛ' ̱dhia 'sɛgümɛ -nu -dhë, 'ö slabhomɛ
-nu, 'yan -to -Zlan -gba -a 'gü -kɔ -bha -mɛ -gɔmɛ -nu waa- Saduse -mɛ -nu
-wo -wo.
2 Yaa dhi -an -dhë kö Yesu -bha bɔmɛ ̱plɛ 'wo bhë -wo 'sɛgümɛ -nu
-daan, -a -pö -an -dhë -sü 'ka ̱nɛ Yesu Klito -yö -go ga 'gü, kö -a -gɛn -yaan
kë ̱nɛ gamɛ -nu -wo -dho go ga 'gü. (Bhii 'ö tɔɔ Saduse -mɛ -nu 'waa -go
ga 'gü -sü -wun -dhɛ 'wun gia-.)
3 'Wo -an kun 'wo -an -zuö -kanso 'gü 'wo -wɔ mü 'ö -dhɛ -yö ̱kpaɔ -a
'ka. Bhii 'ö tɔɔ ̱dhɛ 'wo -an 'kun -na kö 'bin ̱ya 'më 'saadhö.
4 ̱Dhɛ 'ö kë -na 'dhö kö 'wuntaɔsë 'ö Piɛɛ waa- Zan 'wo- ̱blɛɛ bhë mɛ
-nu 'wo- ma, -an mɛdhɛvadhɛ ̱wa Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-. 'Ö Yesu -wun
-dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -kpa 'kuë- -sü -yö -kë ̱va 'ö dho 'ö yöë mɛ -lü -vuu
'sɔɔdhu -bha.
5 ̱Dhɛ 'ö- -ta -dhɛ ̱ya 'po, Zuifö -nu -gɔmɛ -nu waa- -an -bha mɛ ziizii
-nu, waa- tɔnggɔmɛ -nu -wo -dho wo 'ko ̱bhaa Zeluzalɛmë plöö.
6 'Ö -dhɛ bhë -a 'gü slabhomɛ ̱va 'wo- -dhɛ Anë waa- Kaifö 'dhö, Zan
'dhö, Alezandrë 'dhö waa- slabhomɛ ̱va -gɔ 'kɔɔmɛ -nu 'töüdhö 'dhö -wo
-kë mü.
7 'Ö 'wo nu Yesu -bha bɔmɛ -nu 'wo bhë -an 'ka -an 'dhiö, 'ö 'wo -an
̱dhɛɛ' kpɔ 'wo- pö: «-Gɛnlomɛ 'ö ̱nɛ 'ka- -dhɛ -bo -kɔklë ̱ɛ? 'Piigbeedhɛ
-mlë 'ö 'ka 'yua ̱nɛ 'ka- boë ̱ɛ? Dö -de 'ka 'yua ̱nɛ 'ka- bo -a 'tɔ 'gü i?»
8 'Ö to mü -Zuu 'slöösslö -yö Piɛɛ pa, 'ö- pö -an -dhë: «'Sɛ ̱kɔɔnmɛ -nu,
mɛ ziizii -nu,
9 'ka nu yi 'ka ̱dɛɛ zakanmɛ 'dhiö zö, nu 'yi- wo -gɛnlomɛ 'ö ̱nɛ -a -dhë
-a -dhɛ bo -sü 'ka bhë -a -wun 'gü, 'go mü 'ö -kɔ 'ö dha -a 'ka, 'ö 'ka- ̱dhɛɛ'
'kpɔ -na yi -gɔ bhë.
10 'Kɛɛ pë 'ö dho kë 'ö tɔɔ ka 'dhö, Izlaɛlö -sɛgümɛ -nu 'dhö, ka 'plɛ ka- dɔa
̱nɛɛ gɔɔn- 'ö ̱nɛ ̱ya -potaasü yö 'fɛfɛdhö Yesu Klito 'go Nazalɛtë 'ö 'ka-
zë -a -dɔ -gaatalü -bha -sü 'ka, 'ö -Zlan -ya bho ga 'gü bhë -a 'tɔ 'piigbeezë
bhë -a 'ka.
11 Yesu bhë ̱nɛ 'ö 'wun -yö -gban -a -bha 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha
'sëëdhɛ 'gü ̱nɛɛ: *-Guö 'ö 'kɔdɔmɛ -nu 'ka- ̱zong bhë, ̱ya 'yɛ 'zü ̱ya kë 'kɔ
-gɛn -gban -a -ta -guö gia- 'ka.*
12 Yö dosɛn 'kpaan ̱nɛ 'ö dhasü -yö go -a 'gü. Bhii 'tɔ 'waa gbɛ 'ö -Zlan
dho -a nu mɛ -nu -dhë 'kpongtaa kö 'kwaan- bɔ -a -ta 'kwaan- dha 'yaa
-dhö.»
13 ̱Dhɛ ̱wa Piɛɛ waa- Zan -an -bha 'wun ̱blɛɛ' -kɔ 'ö -kë -zo -gban -sü
'gü bhë -a yö, 'ö -an 'te -yö ̱tun, 'ö tɔɔ -wo -kë ̱nɛ 'sɛgümɛ -nu mɛ 'wo to
-an 'dhö, 'waa mɛ -nu 'wo dhoë- pö -kwaa -an ̱bhlë -ya -an 'ka 'pö 'sa. 'Go

mü 'zü waa -an ̱daan'- kö -waan 'wunbhokou dɔ. 'Ö 'wo -an dɔ ̱nɛ -wo -kë Yesu 'piö -be.

14 'Yö 'wo gɔɔn- 'ö- -dhɛ -yö bo bhë -a yö kö -yö dɔ -sü 'ka -an 'sɔɔ mü, 'ö
pë 'wo dho -a ̱blɛɛ'- waa- dɔ.

15 ̱Dhɛ ̱ya kë 'pö 'wo- pö Piɛɛ waa- Zan -an -dhë -wo yö plaan. ̱Dhɛ
̱wa 'kan wo 'kuë-, 'ö zakanmɛ -nu 'wo wo 'ko yö, pë 'wo dho -a kë Piɛɛ
waa- Zan -an 'ka -a -wun 'gü.

16 'Wo- pö wo 'ko -nu -dhë: «-Më 'ö 'kwa dho -a kë mɛ 'wo ̱nɛ -an 'ka
ɛ? Bhii mɛ -nu 'saadhö 'wo Zeluzalɛmë plöö zö, -wa ̱dua' -së 'ka ̱nɛ,
-dhidhaapë 'gblüünzë 'ö -kë ̱nɛ wo ̱nɛ 'wo- -kë, 'ö kwa gia- kwa 'ka 'dho
-a ̱kploo wo.

17 'Kɛɛ -kwa yö -an -gɔ 'sɛi -a -pö -an -dhë -sü 'ka kö ̱kun 'ö 'wo 'wun
̱blɛɛ mɛ gbɛ -dhë gbɔ Yesu 'tɔ 'ka, -yö kë 'dhö kö ̱kun 'ö 'wun ̱nɛ, 'ö- -taɔ
-yö -pɛn.»

18 'Ö 'wo Piɛɛ waa- Zan -an ̱dhɔɔ -kë, 'wo- pö -an -dhë, -wo wo bo ö 'plɛ
'ka 'wun -blɛɛ mɛ -nu -dhë -sü waa- -an ̱daan' Yesu 'ö bhë -a 'tɔ 'ka -sü
'ka.

19 'Yö Piɛɛ waa- Zan 'wo- pö -an -dhë: «Ka gia-, 'ka -dhɛ -ga -a 'gü, ̱yö
-së -Zlan wö 'dhiö kö 'yi ka ̱bhlë 'kpɔ 'yi ziëë -Zlan -ta -a?

20 -Abi', yi 'ka 'dho -mɔa 'yi yi bo 'wun 'yi- yö, 'yi- ma bhë -an ̱blɛɛ' -sü
'ka!»

21 'Ö zakanmɛ -nu -wo 'suö -da -an 'gü 'zü 'ö ̱zië' -a mɛ 'wo- -da -an 'gü
'dhiö bhë -a -ta, 'ö 'wo wo ̱kwaa -an -zü, 'ö 'wo dho. 'Ö waa këdhɛ gbɛ
yö kö -waan -an 'klo bhɔ 'ö tɔɔ 'sɛgümɛ -nu 'saadhö -wo -kë -Zlan 'tɔ -blü
̱dhia, pë 'ö -kë bhë -a -wun 'gü.

22 Gɔɔn- 'ö- -dhɛ -yö bo -dhidhaazë 'ka bhë, -a -kwɛ -yö -ziö 'gɔɔ- -yiisië
'gü.

Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -bha ̱bhɛa' -sü

23 ̱Dhɛ 'ö ̱wa wo ̱kwaa' -an -zü, 'ö Piɛɛ waa- Zan 'wo dho woë- mɛ -nu
'piö, 'ö 'wun -nu 'ö slabhomɛ -gɔmɛ -nu waa- mɛ ziizii -nu 'wo- ̱blɛɛ -an
-dhë bhë, 'wo bɔ -a 'plɛ 'gü 'wo- -gɛn bho -an -dhë 'pö.

24 'Yö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -wo ̱bhɛa -Zlan -dhë ̱zuö' do
'ka 'wo- pö: «Yi -Gɔmɛ, bhi ̱nɛ 'ö dhang- 'dhö, 'sɛ 'dhö, 'yi waa- -an 'gü -pë
-nu 'saadhö -an -kë.

25 Bhi ̱nɛ 'ö -Zuu 'slööslö ̱kwaa' 'ü bɔ yi 'bhɛma ü -bha yuökëmɛ 'ö -kë
Davidö 'ka bhë -a -ta 'ü- pö: *-Më 'ö -kë 'ö mɛ 'waa Zuifö 'ka 'ö -naadhe ̱va
̱suu'- 'ö ̱nɛ 'ö -da -an 'gü -desüvadhe 'ka ɛ? 'Ö 'wo 'slë 'ö- -yöë -bha -pë
gbɛ 'yaa 'dhö bhë 'wo- kan kwa Dëmɛ -gɔ -ɛ?*

26 *'Kpongtaa -gludë -nu ̱wa dɔ -a -gɔ 'yënng. 'Go mü mɛ ̱kɔɔnmɛ -nu
̱wa 'dho wo 'ko ̱zlöö kwa Dëmɛ -Zlan waa- ö -bha -Yamɛ -an -gɔ.*

27 -Yö 'wun giagia 'ka ̱nɛ Elɔdö 'dhö, Pɔnsö Pilatö 'dhö, mɛ 'bhaa -nu
'waa Zuifö 'ka waa- Izlaɛlö -mɛ -nu 'dhö, -an 'plɛ 'töüdhö, -wo -dho wo
'kuë-, pödhɛ bhë -a 'gü, ü bha yuökëmɛ 'slööslö Yesu 'ö ü -bha -Yamɛ ka
bhë -a -gɔ.

28 -Kɔ 'ö bhë -a 'ka, -wo pë 'saadhö 'ü -we -a -bha 'dhiö ü -bha 'piigbeedhɛ
'ka kö -yaan kë ü -dhi -a -dhë -wun 'ka bhë -wa -kë.

29 ̱Dhɛ 'ö 'pö bhë, n Dëmɛ, -an -bha 'suö -da mɛ 'gü -wo -nu ̱nɛ -bhöë
ma, -bhö 'we -a -bha yi 'yi -kë ü -bha yuökëmɛ -nu 'ka bhë yi -gɔ, kö 'yi ü
-bha 'wun ̱blɛɛ'- -zo -gban -sü 'ka!

30 -Bhö ü -bha 'piigbeedhɛ -zɔn mɛ -nu -dhë, mɛ -dhɛ bo -sü waa-
-dhidhaapë -nu kë -sü 'ka, ü -bha yuökëmɛ 'slööslö Yesu 'tɔ 'ka.»

31 ̱Dhɛ 'ö ̱wa yën ̱bhɛa' -sü -bha, 'ö -dhɛ 'wo -kë -a -bha bhë, 'ö yö
̱zluun -sü -bha; 'ö -Zuu 'slööslö -yö -an pa 'töüdhö 'ö 'wo yö -Zlan -wo
̱blɛɛ' -sü -bha -zogbandhe 'ka mɛ -nu -dhë.

Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -bha wo -bha pë -nu -glu wo 'kuë -sü

32 Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu gbung 'wo bhë -an -zo -ta -a 'gü -wun
waa- -an -dhi -an -dhë -wun -yö -kë do. Mɛ do gbɛ 'yaa- pö: «Pë -së -nu 'wo
̱nɛ, ma do ma pë -mü.» 'Kɛɛ mɛ 'ö -dhö -yö ö -gɔ -pë -nu -glu mɛ 'kpaan
-nu 'wo to -an 'ka.
33 'Piigbeedhɛ ̱nɛ 'ö Yesu -bha bɔmɛ -nu -wo kwa Dëmɛ Yesu -bha -go
ga 'gü -sü -tɔmɔdhɛ -kë -a 'ka. 'Ö -Zlan -yö 'dhuë- kpɔ -an -bha ̱va 'ka
'töüdhö.
34 'Ö -an ziën pë -wun -saan 'yaa mɛ gbɛ kë. Bhii 'ö tɔɔ ̱ya kë ̱nɛ mɛ
-nu 'ö ̱bhlöödhɛ -nu, 'kɔ -nu 'dhö -an -gɔ, ̱waa- 'dhɔɔ dɔ
35 'wo dho 'wëü- 'ö bhë -a 'ka Yesu -bha bɔmɛ -nu ̱dhia, 'wo- ̱waannu
kö -waan -glu mɛ -nu 'ka. 'Ö mɛ 'ö -dhö, -kɔ 'ö- -bha -wun -yö yöë 'wëüga
-bha 'ö- ̱blɛɛ 'ö- mɛ 'ö- ̱tian' 'wo- gbaa -a 'ka.
36 -A -de Zozɛfu 'ö -kë Levi -bha 'gunng 'gü 'në do 'ka, 'ö bhɔ Siplë 'ö
Yesu -bha bɔmɛ -nu -wa 'tɔ kpɔ Baanabasö 'ka (-a -gɛn 'ö tɔɔ Glɛkö -wo 'gü
«gɔɔn- 'ö mɛ ̱faan' më»),
37 -yö ö -bha ̱bhlöödhɛ do 'dhɔɔ -dɔ, 'yö nu -a 'wëüga bhë -a 'ka Yesu
-bha bɔmɛ -nu ̱dhia.

5

Ananiasö waa- Safila -an -bha ̱sua -kë -Zlan wö 'dhiö -sü

1 Gɔɔn- do 'wo- -dhɛ Ananiasö waa- ö bɔɔ 'wo- -dhɛ Safila -wo -kë -an
kpö 'gü -mɛ -nu 'ka 'pö. 'Ö yö 'dhö waa- ö bɔɔ 'dhö 'ö -an -wo -yö -kë do,
'wo wo -bha -dhɛ do 'dhɔɔ dɔ.
2 'Ö- 'wëü- bhë 'ö- 'bhaa sü 'ö- -bin ö -bha 'ka, 'ö- mɛ to, 'ö dhoë Yesu -bha
bɔmɛ -nu ̱dhia; -yö -kë -a bɔɔ 'yaan 'ka -wun 'ka.
3 ̱Dhɛ ̱ya kë 'pö 'ö Piɛɛ -ya pö -a -dhë: «Ananiasö, -më -kë 'ü ü -kwaa
dü -zü 'ö -ya ü ̱zuö' 'piö 'ö 'ü ̱sua -kë -Zuu 'slööslö -gɔ, 'ö -dhɛ 'ü- 'dhɔɔ
dɔ bhë 'ü- 'wëüga 'bhaa -bin -i?
4 Dö 'ö ü 'gbee- -ta bho kö 'üën- ü bha -dhɛ 'dhɔɔ dɔ ̱ɛ? -A 'wëüga bhë,
ü bha -pë 'yaa -mü -a? -Më 'ö -kë 'ö 'slë ̱suu'- 'ö bhë 'ö -da ü 'gü i? ̱Sua 'ö
̱nɛ ü 'ka- kë mɛ 'bhee- -gɔ, -Zlan ̱nɛ 'ü- -kë -a -gɔ.»
5 ̱Dhɛ 'ö -wo bhë Ananiasö ̱yaa- ma, 'ö to mü 'ö -püö sia- 'ö ga. 'Ö mɛ
'saadhö 'wo 'wun bhë 'wo- ma, 'ö 'suö ̱va -yö -da -an 'gü.
6 'Ö -dadhëü 'në gɔɔn- -nu -wo nu 'wo sɔ më -a -bha 'wo dhoë 'wo- -bin.
7 ̱Dhɛ 'ö pë -mɔ 'lɛlɛ -yaaga -bha ̱ya ziö, 'ö Ananiasö -bha dhebɔ -yö
-da kɔɔ. 'Wun 'ö -kë bhë yaa- gbɛ ̱tɛi' dɔ.
8 'Ö Piɛɛ -ya ̱dhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «-Bhö 'wun gia- ̱blɛɛ'- n -dhë! 'Wëüga 'ö
'ka ka -bha -dhɛ 'dhɔɔ dɔ -a -bha bhë 'ö ̱nɛ ̱a?» 'Ö- pö -a -dhë: «̱Ii-, -a
'wëü- 'ö bhë.»
9 'Ö Piɛɛ -ya pö -a -dhë ̱nɛɛ: «-Më -kë ka ̱zuö' -yö -kë do kö 'kaan- -Zlan
-bha -Zuu 'gü dan ̱ɛ? -Dhɛ -ga, mɛ -nu 'wo go ü ̱gɔn -bin ̱dhia, -wo 'kɔ
'dhiö kö -waan 'dho ü 'ka 'pö.»
10 -Yö -to -dhɛ do bhë -a 'gü 'pö, 'ö -püö Piɛɛ ̱gɛɛndhö mü, 'ö ga. 'Ö 'në
gɔɔn- -nu 'wo ̱sia 'zü, 'wo -da kɔɔ 'wo- yö kö ̱ya ga 'pö; 'ö 'wo dhoë 'wo-
-bin -a ̱gɔn 'sian 'piö.

11 ̀Dhɛ 'ö 'wun 'ö ̀nɛ 'ö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'saadhö waa-
mɛ -nu 'wo to 'ö ̀waa- ma, 'suö ̀va -yö -da -an 'gü.

-Dhidhaapë -nu ̀plëëzë -nu kë -sü

12 Yesu -bha bɔmɛ -nu -wo -dhidhaapë ̀plëëzë -nu -kë 'sɛgümɛ -nu wö
'dhiö. Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu ̀ya kë -wo -dho wo 'ko ̀bhaa
'kɔdɔɔdɔdhɛ ̀va mɛ 'wo- -dhɛ Salomɔ -bha 'kɔdɔɔdɔdhɛ bhë -a 'gü.
13 Mɛ -nu 'waa Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ka bhë, -a -dhɔ 'yaa kë
-an -bha kö -wo 'dho -an 'piö, kö 'wo kpa -an -bha. -Yö -kë 'dhö 'kɛɛ -wo
-an 'tɔ -blü -an këwun -nu -wun 'gü.
14 'Ö mɛ gbung -nu, gɔɔn- -nu, dhoo -nu -wo nu; -wo kë ̀va 'ö 'wo kwa
Dëmɛ -wun -dhɛ 'wun gia-, 'ö 'wo -da Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu
'wo bhë -an -bhüö 'gü.
15 -Dhidhaapë 'ö Yesu -bha bɔmɛ -nu -wo -kë -a kë ̀dhia bhë -an -wun
'gü mɛ -nu -wo nu wo -bha 'yuamɛ -nu 'ka, zian -gblooga 'ö Piɛɛ dho bɔ -a
-ta bhë -a 'piö, 'wo -an -da ̀gba -nu, ̀sɛɛ' -nu -ta kö ̀ya kë ̀nɛ Piɛɛ -yö
ziö -na kö -a 'bin 'kpaan -ya kpa 'yuamɛ -nu 'wo bhë -an mɛ 'bhaa -nu -ta
kö -an -dhɛ -yaan bo.
16 Mɛ -gbaa ̀va 'wo go 'pö pödhɛ -nu 'wo Zeluzalɛmë -zü -zü 'to -dhɛ -nu
-bha -an 'gü, 'wo nu wo -bha 'yuamɛ -nu waa- mɛ -nu 'ö -zuu yaa -nu -kë
-an 'gü -an 'ka, 'ö -an 'plɛ -dhɛ -yö bo; -zuu yaa -nu -wo -go -an 'gü 'pö.

'Klobhɔdhe -da Yesu -bha bɔmɛ -nu -ta -sü

17 ̀Dhɛ ̀ya kë 'pö slabhomɛ ̀va waa- ö mɛ -nu 'wo -kë Saduse -mɛ -nu
'ka, -wo pa ̀druɛi 'ka Yesu -bha bɔmɛ -nu 'wo bhë -an buëndhö. 'Wo- pö
-wo -dho pë 'bhaa kë -an 'ka;
18 'wo Yesu -bha bɔmɛ -nu kun, 'wo -an -da -kanso 'kɔɔdhö.
19 ̀Dhɛ 'ö ̀wa dɔ gbeng, 'ö -Zlan -bha bɔmɛ do -yö nu 'yö -kanso 'kɔdhi
-po -an -gɔ, 'ö -an yö plaan, 'ö- pö -an -dhë:
20 «-Ka 'dho -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'ka -tosiadhe kë -kɔ -dëü -zian 'ö
bhë -a -wun ̀blɛɛ'- mɛ -nu -dhë!»
21 'Ö Yesu -bha bɔmɛ -nu -wo 'wun ma -a -wo -ta. 'Ö -dhiadhiö tii 'gü 'wo
dho -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü 'wo yö mɛ -nu ̀daan' -sü -bha.
'Ö slabhomɛ ̀va waa- mɛ -nu 'saadhö 'wo -kë -a 'piö, 'wo Zuifö mɛ ziizii
-nu 'saadhö ̀dhɔɔ -kë wo 'ko ̀bhaa kö -waan -ya 'kuë- kë. ('Yan -to -Zlan
-gba -a 'gü -kɔ -bha -mɛ -nu -gɔmɛ -yö -kë -an ziën mü 'pö.)
̀Dhɛ ̀ya -kë 'pö, 'wo 'dhasi -nu bɔ kö -waan 'dho Yesu -bha bɔmɛ -nu
'wo bhë -an -dhɛ ̀dhia -kanso 'kɔɔdhö.
22 'Kɛɛ ̀dhɛ ̀wa 'dho ̀wa -lo -kanso 'kɔɔdhö, waa -an yö. 'Wo -yɛ wo
'zü 'wo nu, 'ö 'wun 'ö -kë 'ma bhë 'wo- ̀blɛɛ,
23 'wo- pö: «̀Dhɛ 'yi -lo 'ma, yi -kanso 'kɔdhi -nu -yö kö -wo ta -sü 'ka
-së 'ka. 'Yi 'yan -to 'kɔdhi -bha -mɛ -nu yö kö -wo dɔ -sü 'ka -kanso 'kɔdhi
-nu -bha. 'Kɛɛ ̀dhɛ 'yi 'kwɛɛ -po 'yi ̀kpɔɔ kɔɔ, yië mɛ gbɛ yö.»
24 ̀Dhɛ 'ö 'yan -to -Zlan -gba -a 'gü -kɔ -bha -mɛ -nu -gɔmɛ waa- slabhomɛ
-gɔmɛ -nu ̀wa 'wun bhë -a ma, 'ö- -wun -yö -an 'te tun, Yesu -bha bɔmɛ
-nu -bha ̀dhɔng 'wo- wo -kanso 'kɔɔdhö bhë -a -wun 'gü. 'Ö pë 'wo dho
-a kë waa- dɔ. 'Ö 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë: «-Më 'ö 'dhoë- kë bhë -ɔ?»
25 -Wo -to mü, 'ö mɛ do -yö -wo, 'ö- pö -an -dhë: «-Ka dɔ! Mɛ -nu 'ö 'ka
-an kun, 'ka -an -da -kanso 'gü bhë, -wo -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü -de, mɛ
-nu ̀daan' ̀dhia!»
26 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'ö 'yan -to -Zlan -gba -a 'gü -kɔ -bha -mɛ -nu -gɔmɛ
waa- ö bha mɛ -nu 'wo -kë -an ziën mü bhë 'wo dho 'wo -an kun, 'wo nu

-an 'ka. 'Kɛɛ waa pë 'dhiö- gbɛ kë -an 'ka, bhii -wo -suö kö ̱kun 'ö 'sɛgümɛ -nu dho wo -zuö -guö 'ka.

27 ̱Dhɛ 'ö ̱wa -lo, 'wo dho -an 'ka -yakuëkëmɛ -nu 'dhiö. 'Ö slabhomɛ ̱va -yö -an ̱dhɛɛ' kpɔ,

28 'ö- pö -an -dhë: «Yiëë ka tɔng dɔ, yiëë- pö kö ̱kun 'ka mɛ gbɛ ̱daan gbɔ mɛ 'ö bhë -a 'tɔ 'ka a? 'Yö ̱dhɛ -kë 'dhö, -më 'ö 'ka- kë -na ̱nɛ ̱ɛ? 'Ka ka -bha mɛ ̱daan' -wo -nu sa Zeluzalɛmë plöö -dhɛ 'plɛ 'gü; 'yö gɔɔn- 'ö bhë -a -bha ga -sü bhë 'ka- 'piö kö 'kaan- -a -wun -lo yi tuö.»

29 'Ö Pɪɛɛ waa- Yesu -bha bɔmɛ -nu 'wo to, 'wo -daa -kë -a -gɔ 'wo- pö: «Yi -dho 'wun ma -Zlan -ta 'ö ̱zië' mɛ 'bhee- -ta!

30 Yesu 'ka- zë, -a -dɔ -gaatalü -bha -sü 'ka bhë, kwa 'bhɛma -nu -bha -Zlan ̱yaa- bho ga 'gü,

31 ̱yaa- ̱luu' ö 'piö ̱yaa- -ya ö bha -yadhɛ ̱bhlëzë -bha. 'Go mü 'ö- -ya -Gɔmɛ waa- Mɛdhamɛ 'ka, 'ö- -kë kö Izlaɛlö 'sɛgümɛ -nu -waan bɔ -a -ta -waan wo -bha -tosiadhe ̱dhië' -kwaa kö -wo ̱dhië'- -a 'piö kö -Zlan -yaan ziö -an -bha ̱sɔɔn yaa -nu -ta.

32 'Wun -nu 'wo bhë yi -an -tɔmɔ 'ka. 'Ö -Zuu 'slöölö 'ö -Zlan -ya nu mɛ 'wo 'wun ma -a -ta -an -dhë bhë, 'ö- -tɔmɔ 'ka 'pö.»

33 ̱Dhɛ 'ö -yakuëkëmɛ -nu ̱wa -wo 'ö bhë -a ma, 'ö 'wun -yö na -an -zuë ̱duö, 'ö 'wo -kë -a 'piö kö 'wo Yesu -bha bɔmɛ -nu zë.

34 'Kɛɛ -an ziën, Falizi -mɛ do 'wo- -dhɛ Gamaliɛlö 'ö -kë tɔnggɔmɛ do 'ö 'sɛgümɛ -nu -wa ̱bhlë -ya ̱va 'ka -a 'ka, -yö -kë mü. 'Ö ̱luu -yakuëkëmɛ -nu ziën, 'ö- pö -an -dhë -wo Yesu -bha bɔmɛ -nu yö plaan.

35 ̱Dhɛ ̱ya kë 'pö, 'ö- pö -yakuëkëmɛ -nu 'wo bhë -an -dhë: «Izlaɛlö -mɛ -nu, -ka ka -zo kë ka -de 'piö, pë 'ka dho -a kë mɛ -nu 'wo ̱nɛ -an 'ka bhë -a -wun 'gü 'dhɛ!

36 -A -dhɛ yaa ̱glɔɔ ̱kun 'ö mɛ 'wo- -dhɛ Tëuda bhë, -yö nu 'ö ö -de sü mɛ 'gianzë 'ka. 'Ö mɛ 'wo -mɔ mɛ -lü ̱këng' -yiisië -bha 'wo -ziö -a 'piö. 'Kɛɛ -wa -zë. 'Ö ̱dhɛ ̱waa- zë 'ö mɛ 'töüdhö 'wo -kë -a 'piö 'wo -pɛn 'ö -an 'plɛ -wo -kan wo 'kuë-.

37 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, mɛ ̱dhong' -kwɛ 'töng 'ka 'zü, 'ö Galile mi 'wo- -dhɛ Zuda, 'ö nu 'ö mɛ ̱plëëzë -gan ö 'piö, 'ö 'wo- zë 'pö; 'kɛɛ mɛ -nu 'saadhö 'wo -ziö -a 'piö bhë 'wo -pɛn 'zü.

38 ̱Dhɛ 'ö -kë 'dhö ̱nɛ, a- -pö ka -dhë: -Ka ka -zo bho gɔɔn- -nu 'wo bhë -an 'piö, 'ka ka ̱kwaa'- -an -zü, -wo 'dho! Bhii 'ö tɔɔ ̱ya kë ̱nɛ -an -bha 'slë waa- -an këyuö -nu bhë -wo -go mɛ 'bhee- 'gü, kö -yö -dho wü.

39 'Kɛɛ ̱ya kë ̱nɛ -yö -go gia- wo -Zlan 'piö, ka -kɔ 'ka 'dho -mɔa kö 'ka- 'gü ̱siö'-. -Kaa kë 'slë 'ka kö ̱kun 'ka 'ko zë -Zlan 'ka!»

'Ö -yakuëkëmɛ -nu 'wo bhë 'wo -we Gamaliɛlö -wo -bha.

40 'Ö 'wo Yesu -bha bɔmɛ -nu 'wo bhë 'wo -an ̱dhɔɔ -kë. 'Wo- pö 'dhasi -nu -dhë -wo -an -ma. ̱Dhɛ ̱wa -an -ma, 'wo- pö -an -dhë kö ̱kun 'wo 'wun ̱blɛɛ mɛ -nu -dhë gbɔ Yesu 'tɔ 'ka; 'ö 'wo wo ̱kwaa -an -zü.

41 'Ö Yesu -bha bɔmɛ -nu -wo go -ya 'kuë- bhë -a -ta, ̱zuögludhi ̱va 'ka, bhii -yö wo -ma 'kun -wun 'ka kö wo 'klo -yaan bhɔ Yesu 'tɔ -wun 'gü.

42 'Ö yi 'saadhö 'ka, -Zlan -gba -a 'gü -kɔ -dhɛ waa- kɔɔdhɛ -nu -bha, 'wo mɛ -nu ̱daan -kplawo 'wuntaɔsë 'ö -gban Yesu 'ö -Zlan -bha -Yamɛ 'ka -a -bha.

6

Mɛ -lü 'slaplɛ 'wo- sü kö -waan nu Yesu -bha bɔmɛ -nu -dhë

1 ̀Dhɛ 'ö 'töng 'bhaa ̀ya ziö, kö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -wo
kë -na ̀va -kplawo, 'wun -blɛɛ -wo ̀löö -sü -yö -da Zuifö -nu 'wo bhë -an
mɛ -nu 'wo Glɛkö -wo ma 'wo bhɔ 'sɛ gbɛ 'gü waa- Zuifö 'në giagia -nu -an
ziën. -An mɛ -nu 'wo bhɔ 'sɛ gbɛ 'gü bhë -wo -kë -a pö ̀dhia 'waa -bhöpë
nu wo -bha ̀gɛandhoo -nu -dhë ̀nɛ -kɔ 'wo- nu -na -a 'ka -a mɛ 'wo to -an
-dhë bhë -a 'dhö, pë ̀bhöü- 'wo- -glu -na yi 'saadhö 'ka bhë -a 'ka.

2-3 'Ö Yesu -bha bɔmɛ -nu 'gɔɔ- do ö ga ̀plɛ 'wo bhë 'wo -to Yesu 'piö -mɛ
-nu -dho 'kuë- -sü ̀dhɔɔ -kë wo 'ko ̀bhaa, 'wo- pö -an -dhë: «Yi dhegluzë
-nu, yaa 'dho kë -së kö 'yiën- yi ̀kwaa'- -Zlan -wo ̀blɛɛ' -sü -zü kö 'yiën- yi
-zo kë -bhöpë -wun 'piö! ̀Dhɛ -kë 'pö, -ka mɛ 'slaplɛ 'ö mɛ 'plɛ -wo -an 'tɔ
-së to 'ö -Zuu 'slööslö 'dhö -an pa -sü 'ka, 'ö 'kpaakpadhɛ 'dho -an -gɔ -an
'sü ka ziën kö 'yiën- yuö 'ö bhë -a kpɔ -an kwɛɛ.

4 ̀Ya kë 'pö, 'yi -dho -mɔa kö 'yiën- 'töng 'plɛ 'sü 'yiën- dhoë 'dhiö, ̀bhɛa'
-sü waa- -Zlan -wo ̀blɛɛ' -sü 'ka.»

5 'Ö -an 'saadhö 'plɛ -wo -we -an -wo bhë -a -bha. ̀Dhɛ -kë 'dhö 'wo Etiɛnë
'ö pa -sü 'ka -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- -Zuu 'slööslö 'ka bhë, 'wo- sü. 'Wo
Filipö sü, 'wo Plokɔlö sü, 'wo Nikanɔɔ sü, 'wo Timɔ sü, 'wo Paamenasö sü,
'ö Nikola 'ö go Antiɔsö 'ö ö ̀zuö' ̀dhië Zuifö -nu -bha ̀bhɛa' -kɔ 'gü 'dhiö
-be bhë, 'wo- sü.

6 'Wo -an -zɔn Yesu -bha bɔmɛ -nu -dhë; 'wo ̀bhɛa -an -wun 'gü wo -kɔ
-kpa -an -ta -sü 'ka, -yö kë 'dhö kö -wo -ya -de -ta -Zlan -bha 'ka yuö bhë -a
kë -sü 'ka.

7 -Zlan -wo -yö -kë 'dho ̀dhia 'dhiö, kö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu
-dho 'kuë- -sü -yö kë ̀dhia ̀va -kplawo Zeluzalɛmë plöö; slabhomɛ -dhɛ
̀va -dhɛ -wo -we -a -bha kö -wo wo -zo yö Yesu -bha 'pö.

Etiɛnë 'kun -kɔ 'wo- kuën waa- 'wun -gɛn 'ö- bho

8 Etiɛnë 'ö -Zlan -bha 'dhuë- waa- -bha 'piigbeedhɛ -yö -kë -a -gɔ bhë, -yö
-dhidhaapë ̀vava -nu -kë mɛ -nu wö 'dhiö.

9 'Yö Zuifö -mɛ -nu -bha -bhɔkuëkɔ 'gü -mɛ -nu 'ö 'wo -an -dhɛ «-go 'gan
'gü -mɛ -nu» 'wo go Silɛnë -sɛ 'gü 'dhö oo, -a mɛ -nu -wo go Alezandri -sɛ
'gü waa- Zuifö mɛ 'bhaa -nu gbɛ 'ö 'wo go Silisi -dhɛ waa- Azi -dhɛ -an 'gü
'wo yö zaɔdhe kë -sü -bha Etiɛnë 'ka.

10 'Kɛɛ -an 'dhi -yö -kun 'ö -an -kɔ yaa -mɔa -bha kö -waan 'wun ̀blɛɛ'-
'zü, bhii Etiɛnë -yö 'wun -blɛɛ 'kpaakpadhɛ 'ö -Zuu 'slööslö -ya nu -a -dhë
bhë -a 'ka.

11 ̀Dhɛ -kë 'dhö, 'wo më mɛ -nu 'piö 'wëü- 'ka kö -waan -a pö: «Yi- -wo
-ma kö -yö 'wun ̀blɛɛ' -na Moizö waa- -Zlan -an -gɔ.»

12 -Kɔ 'ö 'wo 'sɛgümɛ -nu, mɛ ziizii -nu waa- tɔnggɔmɛ -nu 'wo -an zü
̀blüë' bhë 'ö bhë. 'Ö 'wo -lo Etiɛnë -ta 'wo- kun 'wo dho -a 'ka zakanmɛ
̀va -nu 'dhiö.

13 'Yö 'wo nu mɛ -nu 'wo dho ̀sua -wun dɔ Etiɛnë -bha bhë -an 'ka 'ö mɛ
-nu bhë 'wo- pö: «Gɔɔn- 'ö ̀nɛ 'yaa ö bo 'wun ̀blɛɛ' kwa -bha -Zlan -gba
-a 'gü -kɔ 'slööslö waa- Moizö -bha tɔng -nu -bha -sü 'ka.

14 Yi- -wo -nu -ma ̀nɛ Yesu 'ö go Nazalɛtë bhë -yö -dho -Zlan -gba -a 'gü
-kɔ 'gü ̀siö' 'ö kwa wɔ -kɔ 'ö Moizö -ya nu kwa 'bhɛma -nu -dhë bhë 'ö-
bho piin.»

15 Mɛ -nu 'saadhö 'wo -kë za 'kënng 'gü mü, 'wo wo 'yan bɔ Etiɛnë 'piö,
'wo- -ga -piindhö 'ö 'wo- wöödhɛ yö kö -yö 'bhü -na ̀nɛ -Zlan -bha bɔmɛ
wöödhɛ 'dhö.

7

1 Dhɛ ya kë 'dhö, 'ö slabhomɛ va -yö Etiɛnë dhɛɛ' kpɔ 'ö- pö -a -dhë: «'Wun -nu 'wo- pö ü- -blɛɛ bhë, ü- -blɛɛ 'dhö gia- 'ka a?»

2 'Ö Etiɛnë -ya -daa -kë 'ö- pö: «N dë -nu, n dhegluzë -nu, -ka ka 'to 'to! -Zlan 'tɔbhɔsüzë -yö ö -de -zɔn kwa 'bhɛma Ablaamö -dhë kö -yö tun Mezopotami -sɛ 'gü kö -yaan tun 'dho -na -ya dhia pödhɛ 'wo- -dhɛ Kalan bhë -a -bha.

3 'Ö -Zlan -ya -pö Ablaamö -dhë: *Bhi 'dhö, ü bha 'kɔɔmɛ -nu 'dhö, -ka 'go kaa- 'kɔɔmɛ -nu waa- kaa- 'sɛgümɛ -nu -an 'piö, 'ka 'dho 'sɛ 'a 'dhoë- -a -zɔn ka -dhë bhë -a 'gü!*

4 Dhɛ ya kë 'dhö, Ablaamö -yö -go Kalidee -sɛ 'gü, 'ö dho 'ö -ya Kalan. -Dhɛ 'ö bhë 'ö Ablaamö dë -yö ga -a -bha. 'Ö -Zlan -yö Ablaamö bɔ 'sɛ 'ö 'ka- 'gü zlöö nɛ -a 'gü.

5 -Zlan yaa -dhɛ gbɛ nu -a -dhë mü. -Dhɛ pë 'tee gia- 'ö dho kë nɛ kwa -gɛn pin 'dhö yaa- do nu -a -dhë kö -yaan kë -a -de -bha 'ka. 'Kɛɛ -Zlan -yö pë 'tɔ -go -a -dhë woë' nɛ -yö -dho 'sɛgɔ bhë -a nu -a -dhë, 'ö- nu -a suu'- -ta 'në -nu -dhë 'pö. 'Kɛɛ kö -a 'töng 'dhö bhë -a 'ka kö 'në gbɛ yaa kë Ablaamö -gɔ kun.

6 -Wo 'ö -Zlan -ya blɛɛ -a -dhë yö ga 'ö nɛ: *Ü suu'- -ta 'gü -mɛ -nu -wo -dho -tosiadhe kë -nia -dhɛ 'gü 'sɛ gbɛ -ta. -Wo -dho kë nua 'ka mü; 'ö mɛ -nu -wo -an 'klo bhɔ -kwɛ këng' -yiisië 'piö.*

7 *'Kɛɛ a -dho 'klobhɔdhe -da 'sɛgümɛ -nu 'wo 'dhoë- -an kë wo -bha nua 'ka bhë -an -ta. Ya kë 'dhö, -wo -dho go 'sɛ 'wo -kë -a 'gü bhë nua 'ka bhë -a -bha kö -waan nu zö n gba dhia.* »

8 'Ö Etiɛnë -yö dho 'wun blɛɛ' -sü 'ka 'dhiö 'ö- pö: «Dhɛ ya kë 'dhö, -Zlan -yö -dhikuëdhe -kun Ablaamö 'ka, 'ö- dua' -yö -kë 'bɔn zë -sü 'ka. 'Ö Ablaamö -yö ö gbö Izaakö kpɔ, 'ö- zë 'bɔng kö -ya bhɔ -a -dhɛkpaɔyi ya kë 'slɛaga. -Kɔ do bhë -a 'ka 'pö, 'ö Izaakö -yö Zakɔbö zaa 'bɔng, 'ö Zakɔbö -de 'pö 'ö ö -bha 'në -nu 'gɔɔ- do ö ga plɛ 'wo -kë kwa 'bhɛma -wun 'gbeezë 'ka 'ö -an zaa 'bɔng.

9 'Yö kwa 'bhɛma -nu -wo druɛi -kë wo dheglu Zozɛfu -bha, 'wo- 'dhɔɔ dɔ kö -yaan kë nua 'ka Ezitö -sɛ 'gü. 'Kɛɛ -Zlan -yö -kë -a 'piö,

10 'ö- bho -a -bha sëëbhodhe 'plɛ 'gü, 'ö 'kpaakpadhɛ nu -a -dhë 'ö 'sla kpɔ -a -ta Falaɔn 'ö Ezitö -mɛ -nu -bha -gludë 'ka bhë -a 'dhiö. 'Ö Falaɔn -yö Zozɛfu -ya Ezitö -sɛ waa- -a -bha bhɔɔpë 'plɛ kɔɔnmɛ 'ka.

11 'Ö din -yö -da Ezitö -sɛ waa- Kana -sɛ -an 'gü. 'Ö sëëbhodhe -yö -kë gbaɔnsü, 'ö pë kwa 'bhɛma -nu 'wo dho -a yö -waan -bhö yaa kë -dhö.

12 Dhɛ 'ö Zakɔbö yaa- ma nɛ 'blee- 'wo- bluu'- kë -na bhë -yö tun Ezitö -sɛ 'gü, 'ö ö bha 'në -nu 'wo kwa 'bhɛma -nu 'ka bhë -an bɔ 'ma kö -waan 'blee- 'dhɔ.

13 -A kë -peedë -naa 'wo dhoë zlöö bhë 'ö Zozɛfu -yö ö -de -zɔn ö dhegluzë -nu 'wo bhë -an -dhë, 'ö Falaɔn -yö Zozɛfu -bha 'kɔɔmɛ -nu dɔ 'sabla.

14 Dhɛ ya kë 'pö 'ö Zozɛfu -yö -naɔ dɔ ö dhegluzë -nu 'wo bhë -an -gɔ kö -waan dɔ wo dë Zakɔbö -gɔ kö -an dë waa- ö bha 'kɔɔmɛ -nu 'ö -an -dho 'kuë- -sü -yö -kë mɛ -lü 'gɔɔ- 'slaplɛ ö ga 'sɔɔdhu 'ka bhë kö -waan nu.

15 Dhɛ 'ö -naɔ bhë waa- dɔ wo dë -gɔ, 'ö -an dë Zakɔbö waa- ö bha 'kɔɔmɛ -nu 'wo dho Ezitö -sɛ 'gü. 'Ö Zakɔbö -nu 'wo bhë 'wo to 'sɛ bhë -a 'gü 'ö yöë -an -bha ga -yi -bha.

16 Dhɛ 'ö Zakɔbö -nu wa ga 'wo dho -an glöö 'ka Ablaamö -bha mɛ -bin -dhɛ 'ö- dhɔ Emɔɔ -bha 'në -nu -gɔ, Sikɛmë -pö 'gü bhë -a -bha. -Dhɛ do bhë 'wo kwa 'bhɛma -nu -bin -a -bha 'pö.

17 ̀Dhɛ pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go Ablaamö -dhë, 'ö- yi 'dhö 'to -na 'tee kö -yaan
kë, kö kwa 'bhɛma -nu -wo ̀bhɛɛ -na. 'Yö 'wo -kë ̀plëëzë Ezitö -sɛ 'gü.
18 ̀Dhɛ ̀ya kë 'pö, -gludë gbɛ 'ö yaa Zozɛfu dɔ ̀nɛ Falaɔn 'dhö bhë 'ö
yö Falaɔn pin ̀taa Ezitö -sɛ ̀kɔɔn -sü 'ka.
19 'Ö -gludë mɛ bhë 'yö kwa 'bhɛma -nu -püö 'ö -an 'klo bhɔ, 'ö -an
'gbeedhɛ bho kö -waan wo -bha 'në 'puu -nu -lo blöö, -wo wo ̀kwaa'-
-an -zü -wo ga.
20 'Töng gia- bhë -a 'ka 'ö Moizö -yö bhɔa. -Yö -kë 'në 'puu -së ̀duö 'ö-
-wun 'yi -yö -kan -Zlan -dhë -a 'ka. 'Ö- 'kpɔmɛ -nu -wa to kɔɔ 'su -yaaga
'piö 'wo wo -zo -kë -a 'piö -bin -blü kö ̀kun Falaɔn dho -a ̀tɛi' dɔ.
21 ̀Dhɛ 'ö- 'kpɔmɛ -nu ̀wa 'në bhë ̀waa- dɔ blöö, ̀wa wo ̀kwaa'- -a
-wun -zü, 'ö Falaɔn 'dhu -yö -kpën -a -bha 'ö- sü 'ö dhoë 'ö- -kë ö -bha 'në
'ka, 'ö ö -zo -kë -a 'piö.
22 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'wo Moizö ̀daan Ezitö -mɛ -nu -bha 'wunbhok-
oudɔdhe 'saadhö 'plɛ 'ka, 'ö- 'pii -yö -kë 'gbee- ö 'dhi -wo waa- ö këpë -nu
'gü.
23 ̀Dhɛ 'ö Moizö -kwɛ ̀ya kë 'gɔɔ- -yiisië, 'ö- ̀zuö' -yö ̀luu kö -yaan
'dho ö dhegluzë -nu 'ö 'wo Izlaɛlö -mɛ -nu 'ka bhë -an 'piö kö -an -kë -a 'gü
-kɔ -nu 'wo bhë -yaan dɔ.
24 ̀Dhɛ 'ö dho, kö Ezitö mi do -yö mɛ -nu 'wo bhë -a mɛ do 'klo bhɔ -na
'kpaan; 'yö dho mɛ 'wo- 'klo bhɔ -na bhë -a -dhë, -a -zo bho -sü 'ka 'yö Ezitö
mi bhë 'yö- zë.
25 -Yö -kë -a -zo 'piö -bezë ̀nɛ ö dheglu -nu 'wo Izlaɛlö -mɛ -nu 'ka bhë
-wo -dho -a -gɛn dɔ ̀nɛ, -Zlan -yö -dho bɔ ö -ta 'ö -an bho 'gan 'gü; 'kɛɛ
waa -dhɛ gbɛ yö 'wun bhë -a 'gü.
26 -A -dhɛ mɛ 'ö -po -a 'piö bhë Moizö -yö Izlaɛlö -mɛ ̀plɛ -yö kö -wo 'ko
zë -na 'ö- -kë kö 'ö -an dhi 'kuë -a -pö -an -dhë -sü 'ka: ‹Mɛ 'ka ̀nɛ, -abi',
kö ̀kun 'ka 'ko zë ka 'kuë! 'Ö tɔɔ dhegluzë -mü ka 'ka!›
27 'Kɛɛ -a mɛ 'ö- -bha za 'dhö ya bhë -yö Moizö -kë ̀woë' ̀nɛɛ: ‹Yö 'ma
-zian 'dhɛ! Dö 'ö ü -ya -gɔmɛ 'ka 'iin zakanmɛ 'ka yi -ta -ɛ?
28 Ü- 'piö kö 'ü n zë ̀nɛ -kɔ 'ü Ezitö mi zaa yɛɛn bhë -a 'dhö a?›
29 -Wo bhë ̀dhɛ 'ö -da Moizö 'toodhö, 'yö ̀duë 'ö dho 'ö -ya Madian -sɛ
'gü. -Dhɛ 'ö bhë ̀nɛ 'ö to -a -bha 'ö 'në gɔɔn- ̀plɛ kpɔ.
30 ̀Dhɛ 'ö -kwɛ 'gɔɔ- -yiisië ̀ya ziö, 'ö -Zlan -bha bɔmɛ do -yö ö -de -zɔn
Moizö -dhë 'yënngtaadhɛ 'ö -kë Sinai -tɔn 'sɔɔ bhë -a -bha; 'siö 'ö -kë -kpɔɔ
kpö do 'güö ̀dhia bhë -a 'gü.
31 'Yö Moizö 'te -yö tun, pë 'ö- yö bhë -a -wun 'gü. ̀Dhɛ 'ö ̀yɔɔn -na
-kpɔɔ kpö 'ö bhë -a 'ka ̀klöö' kö -yaan -a -ga 'papadhö, 'ö kwa Dëmɛ -Zlan
-wo ma kö -ya pö -na:
32 *Ma 'a tɔɔ ü 'bhɛma -nu -bha -Zlan, Ablaamö -bha -Zlan, Izaakö -bha*
-Zlan waa- Zakɔbö -bha -Zlan.
'Ö Moizö -yö yö ̀zluun -sü -bha 'suö -dhë. 'Ö -dhɛ -ga 'ma -sü -yö -kë -a
-dhë -ziizë.
33 'Ö kwa Dëmɛ -ya pö -a -dhë: ‹-Bhö ü bha -sakpa bho ü -gɛan, bhii -dhɛ
ü dɔ -a -bha bhë ̀yö 'slööslö.
34 'Yënngbhɔdhe kë -na ma mɛ -nu -gɔ Ezitö -sɛ 'gü bhë, a- -yö, a -an 'gbo
-wo -ma; pë -kë 'a ̀yɔɔ 'aan- -an bho 'gan 'gü bhë 'ö bhë. -Bhö nu, -a yi
̀ya -lo kö 'aan- ü bɔ Ezitö -sɛ 'gü 'sabla!› »
35 'Ö Etiɛnë -yö dho 'wun ̀blɛɛ' -sü 'ka 'dhiö 'ö- pö: «Moizö 'ö Izlaɛlö -mɛ
-nu waa 'we -a -wun -bha 'ö 'wo- pö -a -dhë: ‹Dö ü -ya yi -gɔmɛ waa- yië
zadɔmɛ 'ka› bhë, yö do gia- bhë ̀nɛ 'ö -Zlan -ya bɔ kö -yaan kë -an -bho

'gan 'gü -mɛ waa- -an -gɔmɛ 'ka. -Zlan -bha bɔmɛ 'ö ö -de -zɔn -a -dhë, -kpɔɔ kpö 'ö kë 'güö ̱dhia -a 'gü bhë, yö ̱nɛ 'ö nu -a -dhë kö -yaan kë Izlaɛlö -mɛ -nu -gɔmɛ waa- -an -bho 'gan 'gü -mɛ 'ka.

36 Moizö ̱nɛ 'ö Izlaɛlö -mɛ -nu bho Ezitö -sɛ 'gü -dhidhaapë -nu kë -sü 'ka 'sɛ 'ö bhë -a 'gü, 'yoo nuɛazë 'dhiö waa- -kwɛ 'gɔɔ- -yiisië kë -sü 'ka 'yënng ̱taa.

37 Moizö bhë 'zü ̱nɛ 'ö- pö Izlaɛlö -mɛ -nu -dhë: *-Zlan -yö -dho ö -wodhiölomɛ do 'ö dho kë ̱nɛ n 'dhö 'ö dho go ka ̱suu'- 'gü -a bɔ ka -dhë.*

38 Moizö bhë 'zü -yö -kë Izlaɛlö -mɛ -nu ziën 'yënng ̱taa. Yö ̱nɛ 'töng 'wo- ̱kaa' mü bhë 'ö -kë -Zlan -bha bɔmɛ waa- kwa 'bhɛma -nu ziën, 'ö ̱ya kë 'ö -Zlan -wo 'ö ̱toëpö -këdhösü nu mɛ -nu -dhë bhë 'ö ̱yaa- ma 'dhö Sinai -tɔn tuö 'ö ̱ya kë 'ö nu 'ö- 'dhiö -lo kwa 'bhɛma -nu -bha.

39 'Kɛɛ kwa 'bhɛma -nu waa 'we -a -bha kö 'wo 'wun ma Moizö -ta. 'Ö 'wo -kɔ Moizö 'ka; 'wo- -dhɔ ̱kaa' kö 'wo 'yɛ wo 'zü, 'wo 'dho Ezitö -sɛ 'gü.

40 'Ö 'wo- pö Aalɔn -dhë: ‹-Bhö kwa -bha gbapë -nu 'wo dho 'ta sü kwa 'dhiö -an kë! Bhii Moizö 'ö kwa bho Ezitö -sɛ 'gü bhë, pë 'ö -kë -a 'ka 'kwaa- dɔ!›

41 'Ö 'wo 'sënng -du 'në do -kë 'ö 'wo sla- bho wo -bha gbapë bhë -a -dhë. 'Ö wo ̱kwaa' -pë bhë, 'wo- 'wlaan- -kë.

42 'Ö -Zlan -yö ö -ta yö -an -bha 'ö -an -bha -yɛ 'zü -yö -kë 'susong -nu gba -sü 'ka ̱nɛ -kɔ 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -wodhiölomɛ -nu -bha 'sëëdhɛ 'gü bhë -a 'dhö ̱nɛɛ: *-Zlan -ya -pö: Izlaɛlö -mɛ -nu, ka wü -zë 'ka sla- -nu bhoë -kwɛ 'gɔɔ- -yiisië 'piö 'yënng ̱taa, 'kɛɛ n -ma sla- 'yaa -mü.*

43 *Ka -bha -zlan Mɔlɔkö 'yö 'ka- -bha sɔ 'kɔ sü, 'ka dhoë -dhɛ 'plɛ 'ö 'ka dho -a -bha -a 'ka, 'ö kaa- -zlan 'ö- 'tɔ -kë Lefan 'ka 'ö- ̱dua' -yö -kë 'susong 'bin 'ka bhë, 'ka- sü 'pö. Gbapë -nu 'wo bhë ka -an -kë ka ̱kwaa'; 'ö 'ka -an gba. -A -wun 'gü a -dho -a kë kö -waan 'dho ka 'ka ̱gbiin Babilɔnë -dhɛ ̱zlöö.*

44 ̱Dhɛ 'ö kwa 'bhɛma -nu -wo -kë 'yënng ̱taa bhë, sɔ 'kɔ 'ö- -zɔn -an -dhë ̱nɛ -Zlan -yö wo 'piö, 'ö -guö 'fa -nu 'ö tɔng dɔ -wo -nu 'dhö ̱bɛɛn' -sü 'ka -a -ta -wo -kë -a 'gü bhë -yö -kë -an -gɔ mü. Sɔ 'kɔ 'ö bhë -wa -kë ̱nɛ -kɔ 'ö -Zlan -ya ̱blɛɛ -a 'ka Moizö -dhë, 'ö- -zɔn -a 'ka -a -dhë bhë -a 'dhö.

45 'Ö sɔ 'kɔ bhë 'ö dɔ 'pö kwa 'bhɛma -nu 'wo yö -an 'piö bhë -an kwɛɛ. 'Ö Zozue -yö yö -an -dhë 'dhiö, 'wo sɔ 'kɔ bhë 'wo- sü 'wo dhoë Kanaa -sɛ 'gü. -An -lo mü ̱yië', kö -Zlan -ya 'sɛ bhë -a 'gü -mɛ -nu kë -an 'dhiö; 'yö 'wo -an -bha 'sɛ kun -an -gɔ. 'Ö sɔ 'kɔ bhë 'ö to -an -gɔ, 'sɛ 'wo- kun bhë -a 'gü, 'ö dhoë 'ö yöë Davidö -bha yi -bha.

46 Davidö -wun -yö -Zlan -zo -kun. 'Ö Davidö -ya -dhɛ ö -bha -Zlan 'ö -kë ö 'bhɛma Zakɔbö -bha -Zlan 'ka bhë -a -gɔ kö -yaan -a -bha 'kɔ dɔ.

47 'Kɛɛ Salomɔ ̱nɛ 'ö 'kɔ bhë 'ö- dɔ zlöö.

48 'Kɛɛ a- ̱blɛɛ ka -dhë giagia 'ka ̱nɛ -Zlan 'yö ̱va, 'yaa -ya 'kɔ -nu 'ö mɛ 'bhee- -nu 'wo- dɔ -an 'gü ̱nɛ -kɔ 'ö- -wodhiölomɛ -ya ̱blɛɛ -a 'ka bhë -a 'dhö ̱nɛɛ: *Kwa Dëmɛ (-Zlan) -ya -pö:*

49 *Dhang- 'gü -dhɛ 'ö tɔɔ ma 'gɔ -gbloo 'gü -dhɛ, 'ö 'sɛ 'dhö n -gɛn -gban -a -ta -pë 'ka. ̱Dhɛ 'ö 'pö, 'kɔ ̱suu'- -mlë 'ö 'ka dho -a dɔ n -dhë -ɛ? 'Iin -dhɛ -mlë 'a dho n 'tɛɛ -nu pa -a -bha -ɛ?*

50 *Ma -de kun 'a pë -nu 'wo bhë 'a -an 'plɛ -kë -a?* »

51 'Go mü 'zü 'ö Etiɛnë -ya pö: «̱Dhɛ 'ö -kë 'dhö ̱nɛ mɛ ̱gɔü' 'gbeezë 'ka ̱nɛ, 'ö ka ̱zuö' -nu, ka 'to -nu, ̱wa ta -Zlan -wo -gɔ, 'ö 'kaa 'we -a -bha kö 'kaan- 'wun ma -Zuu 'slöölö -ta -kplawo bhë, ka bhɔ ka 'bhɛma -nu -bha giagiawo ̱dhɛɛ!

52 -Zlan -wodhiölomɛ -nu 'wo bhë, -a dö -zë 'ö ka 'bhɛma -nu waa -a 'klo
bho ɛ? 'Ö mɛ -nu 'wo mɛ kpengdhö do -bha nu -sü -wun blɛɛ'- bhë, 'wo
-an zë. Mɛ kpengdhö 'ö bhë 'ö 'ka- dɔ mɛ -nu kwɛɛ, 'wo- zë.
53 -Zlan -yö tɔng -nu ka -dhë 'ö bɔa ö -bha bɔmɛ -nu -ta; 'ö tɔng 'dhö bhë
kaa- bhlë 'kpɔ.»

Etiɛnë -bha ga -kɔ

54 Dhɛ zakanmɛ -nu wa Etiɛnë 'wun blɛɛ' -wo ma, 'yö 'wun -yö -na
-an -zuë gbaɔnsü.
55 'Kɛɛ Etiɛnë 'ö -Zuu 'slöösslö -ya pa bhë 'ö -dhɛ -ga dhang- 'gü, 'ö -Zlan
-bha 'tɔbhɔdhe 'bhü yö; 'ö Yesu yö kö -yö dɔ -sü 'ka -Zlan -bha -dhɛ bhlëzë
-bha,
56 'ö- pö: «-Ka dɔ 'dhɛ, dɔ 'a- wo nɛ, 'ma -kpën dhang- -nu -bha, -an 'dhi
-yö 'po -sü 'ka; Mɛgbö 'ö dɔ süë' -Zlan -bha -dhɛ bhlëzë -bha bhë a- -yö
'pö.»
57 Dhɛ -kë 'dhö 'wo yö -gbla 'gbee- 'ka -sü -bha, 'wo wo -kɔ yö wo 'toë-,
wo 'to ta -sü 'ka (kö -waan 'kun 'wun 'ö- blɛɛ bhë -a ma -sü 'ka -a -zɔn -sü
'ka nɛ pë 'ö- blɛɛ' -na bhë -yö -Zlan -sü ya -sü 'ka). 'Ö -an 'plɛ -wo luu
wo 'kuë, 'wo dho 'wo -lo Etiɛnë -ta.
58 'Wo- gblëë 'wo dhoë pö- taa -bha 'wo yö -a zëë -zë -guö 'ka -sü 'gü
kö -waan -a zë. 'Ö mɛ -nu 'wo -tɔmɔdhɛ -kë Etiɛnë -bha zadɔyi 'ka bhë,
'wo wo -bha -da sɔ -ta dhuö -sɔ bho wo -bha, 'wo- nu 'nëgɔɔnzë -dadhëü
'wo- -dhɛ Sɔlö bhë -a -dhë kö -yaan ö 'yan 'to -a -bha kö 'woë- wo -bha -guö
-zuö -dhɛ yö.
59 Dhɛ 'wo Etiɛnë zë -na -guö 'ka bhë, -yö -bhɛa 'ö- pö: «N Dëmɛ Yesu,
'ma n -de -wun -lo ü kwɛɛ.»
60 Dhɛ 'ö -kë 'pö 'ö -lo ö kpɔn 'gü 'ö -gbla 'gbee- 'ka nɛɛ: «N Dëmɛ, ü
-bha 'gën -mü; ü -zo bho -an -bha sɔɔn yaa bhë -a 'piö!»
Dhɛ 'ö- pö 'dhö 'ö- -zo -yö dɔ.

8

1-2 Etiɛnë zë -sü bhë, Sɔlö -zo -yö -we -a -bha. 'Ö mɛ -nu 'wo -Zlan bhlë
-ya 'wo Etiɛnë -bin, 'ö 'wo 'gbo bɔ va -a -wun 'gü.

Sɔlö -bha Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'klo -bhɔ -sü

Yi gia- bhë -a 'ka, -Zlan -bha mɛ -nu 'wo Zeluzalɛmë 'ö -an -bha
'klobhɔdhe va zü yö dɔa. 'Ö -kan Yesu -bha bɔmɛ -nu -bha, Yesu -wun
-dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'plɛ -wo -pɛn, 'wo dho Zude -sɛ waa- Samali -sɛ 'gü
-dhɛ -nu -bha.
3 Sɔlö -zë, -yö ö faan' sü kö -yaan -Zlan -bha mɛ -nu 'tiin yën. 'Ö -sɔ
kɔɔdhɛ -nu -bha, 'ö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu, gɔɔn- -nu, dhoo -nu
-an kun 'ö -an -zuö -kanso 'gü.

Filipö -yö Yesu -bha 'wuntaɔsë -blɛɛ Samali -sɛ 'gü

4 Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo -pɛn bhë, -wo 'wuntaɔsë -blɛɛ
'wo dhoë -dhɛ 'plɛ 'gü.
5 Filipö -yö -dho Samali -pö do 'gü, 'ö -Zlan -bha -Yamɛ -wun blɛɛ -an
-dhë.
6 Mɛ gbung -nu 'wo -kë mü bhë, 'wun 'ö Filipö -yö -kë -a blɛɛ' dhia
bhë, -an 'plɛ 'töüdhö -wo -kë wo 'to 'to dhia -a -bha -së 'ka, -dhidhaapë
-nu 'ö -kë -a kë dhia 'ö 'wo -an yö bhë -an -wun 'gü.
7 Bhii 'ö tɔɔ mɛ -nu 'ö -zuu yaa -yö -kë -an 'gü bhë, -zuu yaa -nu 'wo bhë
-wo -kë -go -an 'gü dhia gblaa 'gbla -sü 'ka 'gbee- 'ka; 'tinngmɛ -nu waa-
-gɛntɔsiömɛ -nu 'wo -kë mü bhë 'ö -an -dhɛ -yö bo 'pö.

8 'Ö pö- bhë -a 'gü -mɛ -nu 'glu -yö -dhi □va 'ka.

9 Gɔɔn- do 'wo- -dhɛ Simɔ -yö -kë pödhɛ bhë -a -bha. -Yö -kë -dɛbɔmɛ 'gbee- do 'ka, -a -wun kë -kɔ -wun 'gü, 'ö Samali -sɛgümɛ -nu 'te tun, 'yö ö -de -kë □bhlëzë.

10 'Ö mɛ -nu 'wo plöö mü 'töüdhö, 'ö yöë mɛ 'giangian -nu -ta, 'wo wo 'to to -a -bha -së 'ka 'wo- pö: «Kwa -bha -Zlan □va bhë □nɛ 'ö- -bha 'piigbeedhɛ -yö -kë Simɔ 'ka 'ö □yɔɔ kwa 'piö bhë.»

11 -Wo wo 'to -to Simɔ -bha -së 'ka. 'Ö- -bha -dɛ 'ö- bɔ -na mü -kplawo 'ö- -dhɛ □ya □glɔɔ bhë, 'ö- -wun -yö -an 'te tun.

12 'Kɛɛ □dhɛ 'ö 'wuntaɔsë 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhɛ waa- Yesu Klito -an -bha, 'ö Filipö □yaa- □blɛɛ'- -an -dhë, 'ö gɔɔn- -nu, dhoo -nu 'bhaa -nu 'wo plöö mü, 'wo- -wun -dhɛ 'wun gia-, 'ö 'wo -an bɔ yiö Yesu 'tɔ 'ka.

13 'Ö Simɔ -de gia- 'pö, 'yö Yesu Klito -wun -dhɛ 'wun gia-. 'Ö 'wo- bɔ yiö. 'Yö to Filipö 'piö; -dhidhaapë □vava -nu 'ö Filipö 'dhö -an kë -na bhë 'ö -an yö 'ö- -wun -ya 'te tun.

14 □Dhɛ 'ö Yesu -bha bɔmɛ -nu 'wo -kë Zeluzalɛmë -wa ma □nɛ mɛ -nu 'wo Samali, □wa -Zlan -wo -dhɛ 'wun gia-, 'wo Piɛɛ waa- Zan -an bɔ -an -dhë.

15 □Dhɛ mɛ 'wo bhë □wa 'dho □wa -lo Samali -sɛ 'gü, 'ö 'wo □bhɛa Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö -waan -Zuu 'slööslö yö.

16 Bhii 'ö tɔɔ kö waa -Zuu 'slööslö yö □kun. -An bɔ 'wo- wo yiö 'kpaan 'ka kwa Dëmɛ Yesu 'tɔ 'ka.

17 □Dhɛ □ya kë 'dhö, 'ö Piɛɛ waa- Zan 'wo wo -kɔ kpa -an -ta, 'ö 'wo -Zuu 'slööslö yö.

18 □Dhɛ 'ö Simɔ -ya yö □nɛ -Zlan □ya -Zuu 'slööslö nu Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dhë, Yesu -bha bɔmɛ -nu -bha -kɔ 'wo- -kpa -an -ta bhë -a -wun 'gü, 'ö 'wëü- nu Piɛɛ waa- Zan -an -dhë,

19 'ö- pö -an -dhë: «-Kɔ -mɔ 'wuën- -sü bhë, -kaa nu n -dhë, -yö kë 'dhö kö mɛ 'a 'dhoë- n -kɔ kpa -a -ta -yaan -Zuu 'slööslö yö 'pö!»

20 'Yö Piɛɛ -ya -pö -a -dhë: «Bhi 'dhö, ü -bha 'wëü- 'dhö, ka 'gü -yö □siö'-! 'Ö tɔɔ ü ü -zo -ta □nɛ 'bha 'wëü- nu yi -dhë, -Zlan -dho -kɔ -mɔ 'wuën- -sü nu ü -dhë, 'wëü- bhë -a □truën 'ka kö 'üën- -Zuu 'slööslö nu -a 'ka mɛ -nu -dhë.

21 Ü -bha 'wun gbɛ 'yaa pë -nu 'wo □nɛ -an -wun 'gü. Bhii 'ö tɔɔ 'bhaa 'kpëdhö -Zlan wö 'dhiö.

22 -Bhö ü -ta yö -zo -ta -a 'gü -wun yaa -nu -bha 'ü □bhɛa'- kwa Dëmɛ -dhë kö -yaan ziö ü -bha -zo -ta -a 'gü -wun yaa -nu 'ö 'wo 'dhö bhë -an -ta!

23 Bhii a- -yö □nɛɛ ü pa -sü 'ka 'wun yaa □va 'ka. 'Go mü ü □sɔɔn yaa -gɔ 'gan 'gü.»

24 'Ö Simɔ -ya pö Piɛɛ waa- Zan -an -dhë: «Ka gia-, -ka □bhɛa' Dëmɛ -dhë n -wun 'gü, kö □kun 'ö pë -nu 'ka- □blɛɛ' -na bhë 'ö- gbɛ dho kë n 'ka!»

25 □Dhɛ 'ö Piɛɛ waa- Zan pë 'wo- dɔ Yesu Klito -wun 'gü □waa- □blɛɛ'- mɛ -nu -dhë, 'ö □wa kwa Dëmɛ -bha 'wuntaɔsë □blɛɛ'-, 'wo -yɛ wo 'zü, 'wo dho Zeluzalɛmë. 'Ö □dhɛ 'wo 'dho -na, 'wo 'wuntaɔsë □blɛɛ pödhɛ -nu 'wo -kë bɔ □dhia -an 'gü Samali bhë -an 'gü.

Filipö waa- □lamɛ do 'ö go Etiopi -sɛ 'gü

26 (Filipö -yö -kë Zeluzalɛmë, 'ö) kwa Dëmɛ -bha bɔmɛ -ya pö Filipö -dhë: «-Bhö 'dho goo □zian', -kpinngga 'ö go Zeluzalɛmë 'ö dho Gaza bhë -a 'ka! -Kpinngga 'ö bhë 'yaa mɛ -nu 'gbloo 'ka □duö gbɔ.»

27 'Ö Filipö -yö ̱luu 'ö dho. 'Ö- -bha 'dho -sü 'ka, 'ö yö gɔɔn- do 'ö 'yaa -gbabhö -a -bha zian-. Gɔɔn- 'ö bhë -yö -kë ̱lamɛ ̱va do 'ö go Etiopi -sɛ 'gü 'ö ö -zo -kë Etiopi -sɛ ̱kɔɔndhe 'wo- -dhɛ Kandasö bhë, -a -bha ̱bhɔɔpë -nu 'saadhö -an 'piö -a 'ka. -Yö -nu Zeluzalɛmë -Zlan gba ̱dhia.

28 -Yö -kë -ya -sü 'ka ö -bha -yaagüpë 'ö ̱soo -nu -wa -gan -a 'gü kö -yö 'dho -na ö ̱plöö. -Yö -kë -Zlan -wodhiölomɛ Ezai -bha 'sëëdhɛ -be pö ̱dhia.

29 'Ö -Zuu 'slööslö -ya pö Filipö -dhë: «-Bhö 'dho -yaagüpë bhë -a 'sɔɔ!»

30 'Ö Filipö -yö -dho -bla 'ka 'ö yö Etiopi mi 'ö bhë -a -bha. 'Ö Ö- -wo ma kö -yö -Zlan -wodhiölomɛ Ezai -bha 'sëëdhɛ -be pö -na. 'Ö- ̱dhɛɛ' kpɔ ̱nɛɛ: «Pë 'ü- pö -na bhë 'ü- -gɛn -ma -a?»

31 'Ö gɔɔn- bhë 'ö- -daa -kë 'ö- pö -a -dhë: «̱Ya kë ̱nɛ mɛ gbɛ yaa- -gɛn pö n -dhë, a -dho -a dɔ -kɔklë ̱ɛ?»

'Ö- pö Filipö -dhë: «-Bhö -da n 'piö!» 'Ö Filipö -yö -da -a 'piö.

32 Pë 'ö -kë ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü, 'ö Etiopi mi -yö -kë -a pö ̱dhia dhö bhë -ya pö: *-Yö -kë ̱nɛ 'bhla 'wo 'dho -na -a 'ka -a zë ̱dhia -a 'dhö. 'Ö -kë ̱nɛ 'bhlanë 'ö 'wo- kaa- bho -na -a -bha 'ö 'yaa 'we -a 'dhö. Yaa ö 'dhi 'po.*

33 *Mɛ -nu -wo 'yan ̱ziö' ̱kaa' ö waa 'wun gia- ̱blɛɛ'-, -a -bha za dɔ -sü 'gü. Mɛ gbɛ 'yaa -mɔa -bha kö -ya ̱suu'- -ta 'në -nu -wun ̱blɛɛ'-, bhii -wa -zë.*

34 'Ö Etiopi mi 'ö bhë 'ö Filipö ̱dhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «̱Bhɛa' 'a- wo ü -dhë, dö 'ö -Zlan -wodhiölomɛ -yö 'wun -gban -a -bha 'ö- ̱blɛɛ ̱nɛɛ? Yö gia- 'yö ö -de -wun ̱blɛɛ e, 'iin 'wun 'ö bhë -yö -gban mɛ gbɛ -bha e?»

35 'Ö Filipö -yö dɔ 'wun kpö 'ö- pö bhë -a -ta, 'ö 'wuntaɔsë 'ö -gban Yesu -bha 'ö- ̱blɛɛ -a -dhë.

36 -Wo -kë 'dho ̱dhia 'ö 'wo yö 'yipuë do 'sɔɔ; 'ö Etiopi mi 'ö bhë 'ö- pö: «'Yi ̱ga ̱nɛ; -më 'bhaa 'ö n -ma 'zü 'ö dhoë- kë kö 'üën- 'kun n -bɔ yiö -sü 'ka ɛ?»

37 ['Ö Filipö -ya pö -a -dhë: «'Ö ̱ya kë ̱nɛ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -sü ̱ya kë ü -gɔ ü ̱zuöga 'plɛ 'ka, kö ü -dho -mɔa -bha 'ü -bɔ yiö.»

'Ö gɔɔn- 'ö bhë 'ö- pö: «A- -dhɛ 'wun gia- ̱nɛ Yesu Klito bhë -Zlan Gbö -mü.»]

38 ̱Dhɛ ̱ya kë 'pö 'ö Etiopi mi 'ö bhë 'ö- pö mɛ 'ö -yaagüpë -blü -na bhë -a -dhë -yö ̱gbaannu. ̱Dhɛ 'ö ̱gbaannu, 'ö Etiopi mi waa- Filipö 'wo yö sia-, 'ö -dhɛ 'wo- -bha ̱plɛ 'wo ̱yɔɔ 'yi ̱bhaa, 'ö Filipö -yö Etiopi mi -bɔ yiö Yesu 'tɔ 'ka.

39 ̱Dhɛ 'ö ̱wa 'go yiö 'ö -Zuu 'slööslö -yö Filipö sü -dhɛ do bhë -a 'gü 'ö dho -a 'ka. 'Ö Etiopi mi 'ö bhë yaa- yö gbɔ. 'Kɛɛ yö -zë, -yö -dho ö -bha 'ta 'ka 'dhiö 'gludhi 'ka.

40 Filipö -zë ̱dhɛ 'ö dho -a -ga kö -yö Azo -pö 'gü. ̱Dhɛ -kë 'dhö 'ö dho ö -bha 'ta 'ka 'dhiö, 'ö 'wuntaɔsë ̱blɛɛ pödhɛ -nu 'gü 'ö dhoë 'ö ̱loë' Sezale plöö.

9

Sɔlö -bha ̱zuö' -dhië -Zlan 'piö -kɔ
(Këyuö -nu 22.6-16; 26.12-18)

1 'Töng 'ö bhë -a 'ka, Sɔlö -yö -kë 'suö -da ̱dhia kwa Dëmɛ -bha ̱guë' -nu 'gü, -an zë -sü -wun 'ka -kplawo.

2 'Ö dho slabhomɛ ̱va 'piö, 'yö 'wo wo -kɔ pin -kë 'sëëdhɛ -nu -ta kö -ya -zɔn ̱nɛ -an -zo 'kun -wun -mü kö 'yaan- dhoë Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ

-gɔmɛ -nu 'wo Damasö plöö -an ̱dhia. -Yö -kë 'dhö ̱ya kë ̱nɛ 'ya gɔɔn- -nu 'iin dhoo -nu -an yö kwa Dëmɛ -bha zian -ta kö 'yaan- -an 'kun 'yaan- nu -an 'ka Zeluzalɛmë.

3 'Ö -da zian 'ö dho Damasö -a -ta. ̱Dhɛ 'ö ̱yɔɔ' -na pödhɛ bhë -a 'sɔɔ, 'kan 'ö- wo -ta 'ö -dhɛpuudhɛ 'ö go dhang- 'gü -a 'bhü ̱ya ̱nië' -a -zü.

4 'Ö go ö -bha ̱soo ̱taa 'ö -püö sia-. 'Ö mɛ do -wo -ya pö -a -dhë: «Sɔlö, Sɔlö, -më 'ö -kë 'ü n 'yënng bhɔ 'dhö e?»

5 'Ö Sɔlö -ya ̱dhɛɛ' kpɔ, 'ö- pö: «Dö -mü ü 'ka ɛ, n Dëmɛ?»

'Ö kwa Dëmɛ Yesu -ya pö -a -dhë: «Ma Yesu, 'ü n 'yënng bhɔ -na bhë ['ko zë 'ü- wo -na n 'ka bhë, pë 'dhiö 'ü- kë -na ü -de 'ka bhë -ɔɔ!» 'Ö 'suö ̱va -yö -da -a 'gü, 'yö yö ̱zluun -sü -bha, 'ö- pö: «N Dëmɛ, -më 'ü- 'piö kö 'a- kë ̱ɛ?» 'Ö kwa Dëmɛ -ya pö -a -dhë:]

6 «-Bhö ̱luu'- 'ü 'dho pödhɛ 'ö ü 'dhiö bhë -a -bha! Pë 'ü dhoë- kë bhë, -dhɛ bhë ̱nɛ 'wo -dho -a ̱blɛɛ'- ü -dhë -a -bha.»

7 Gɔɔn- -nu 'ö waa- Sɔlö -nu 'wo -kë 'dho ̱dhia bhë, -an 'te -yö ̱tun 'ö pë 'wo dho -a kë waa- dɔ, bhii -wo 'ö -kë we ̱dhia bhë -wa -ma, 'kɛɛ waa mɛ gbɛ yö.

8 Sɔlö -yö -luu sia-, 'yö ö 'yan -po; 'kɛɛ yaa -dhɛ yö. 'Wo -yaa ̱kwɛɛ' -bha, 'ö 'wo dho -a 'ka Damasö plöö.

9 -A 'yënng -yö -to trö -sü 'ka -dhɛkpaɔyi -yaaga 'piö. 'Töng 'dhö bhë -a 'ka, yaa pë gbɛ -bhö 'iin yaa 'yi mü.

10 -Dhɛ 'ö Damasö bhë, Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ do 'wo- -dhɛ Ananiasö -yö -kë mü. 'Ö kwa Dëmɛ -yö 'wun -blɛɛ -a -dhë 'yanpiöpë 'gü, 'ö- pö: «Ananiasö!» 'Yö Ananiasö -ya pö: «Ma ̱ga 'a ̱nɛ, n Dëmɛ!»

11 'Ö kwa Dëmɛ -ya pö -a -dhë: «-Bhö ̱luu'- 'ü 'dho -kpinngga 'ö 'wo- -dhɛ -kpinngga 'ö dɔ kpengdhö -a -ta, 'ü 'dho 'ü -da Zuda -gɔ kɔɔ, 'ü gɔɔn- 'ö go Taasö, 'wo- -dhɛ Sɔlö bhë 'ü- ̱mɛɛ'-! -Yö kɔɔ mü ̱bhɛa' -sü 'gü.

12 ̱Ya 'yanpiöpë yö. -A -bha 'yanpiöpë bhë -a 'gü, ̱ya gɔɔn- do 'wo- -dhɛ Ananiasö -a yö kö ̱ya -da -a -gɔ kɔɔ; ̱ya ö -kɔ kpa -a -ta, -yö kë 'dhö kö -yö -dhɛ yö 'zü -dëüwo.»

13 'Ö Ananiasö -ya -daa -kë 'ö- pö: «N Dëmɛ, mɛdhɛvadhɛ ̱wa 'wun 'ö -gban gɔɔn- 'ö bhë -a -bha -a ̱blɛɛ'- n -dhë, 'ö 'wun yaa ̱suu'- 'ö- -kë ü -bha mɛ -nu 'wo Zeluzalɛmë -an 'ka, -wa 'plɛ -blɛɛ n -dhë.

14 -A -bha -nu zö -sü 'ka, slabhomɛ -gɔmɛ -nu -wo -wogbiindhɛ -nu -a -dhë kö -yaan mɛ -nu 'wo ̱bhɛa ü 'tɔ 'ka -an 'kun -yaan -an -da -kanso 'gü.»

15 'Yö kwa Dëmɛ -ya -pö Ananiasö -dhë: «-Bhö 'dho 'dhɛ! Bhii gɔɔn- bhë, 'ma- 'sü kö -yaan n -wun ̱blɛɛ'-, 'sɛgɔgümɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka waa- wo -bha 'sɛ ̱kɔɔnmɛ waa- Izlaɛlö -sɛgümɛ -nu -an -dhë.

16 Ma gia-, 'yënngbhɔdhe -nu 'ö dho bɔ -an 'gü n 'tɔ -wun 'gü bhë, a -dho -an -wun ̱blɛɛ' -a -dhë, 'ö -an dɔ.»

17 ̱Dhɛ ̱ya kë 'pö 'ö Ananiasö -yö dho. 'Yö dho 'ö -lo 'kɔ bhë -a 'gü, 'yö ö -kɔ kpa Sɔlö -ta 'ö- pö -a -dhë: «Sɔlö, n dheglu, kwa Dëmɛ Yesu 'ö ö -de -zɔn ü -dhë zian -gblooga 'ü nuë bhë -a -ta bhë, yö ̱nɛ 'ö n bɔ ü 'piö kö 'üën- -dhɛ yö 'zü -dëüwo, 'go mü kö 'ü pa -Zuu 'slöölö 'ka.»

18 -Dhɛ do bhë ̱nɛ 'wo to -a -bha, 'ö pë -nu 'ö 'wo -kë ̱nɛ 'yuö- ̱kia' -nu 'dhö 'ö 'wo go Sɔlö 'yënngdhö, 'wo -lo sia-; 'ö -dhɛ yö 'zü 'ö 'wo- -bɔ yiö Yesu 'tɔ 'ka.

19 ̱Dhɛ ̱ya kë 'pö 'ö pë -bhö, 'ö ̱faan' sü 'zü -dëüwo.

Sɔlö -bha Yesu -wun -blɛɛ Damasö plöö -sü

Waa- Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -wo -dhɛkpaɔyi kpö -kë wo 'ko
□bhaa Damasö mü.
20 Sɔlö -yö -to -dhɛ bhë -a 'gü, 'ö yö -Zlan -wo □blɛɛ' -sü 'gü Zuifö -nu -bha
-bhɔkuëkɔ -nu 'gü, -a pö -sü 'ka □nɛ Yesu -yö -Zlan Gbö 'ka.
21 Mɛ -nu 'saadhö 'wo- -wo bhë 'wo- ma, 'tetundhe -yö -da -an 'gü, 'wo-
pö: «Gɔɔn- □nɛ yö kun 'ö -kë mɛ -nu 'wo Yesu 'piö -an zë -sü 'gü Zeluzalɛmë
□nɛ □a? Yaa nu zö -yaan -an 'kun -yaan 'dho -an 'ka slabhomɛ -gɔmɛ -nu
□dhia □a?»
22 'Kɛɛ Sɔlö -yö -Zlan -wo -blɛɛ -kplawo 'piigbeedhɛ 'ka. □Dhɛ 'ö □yaa-
-zɔn Zuifö -nu 'wo -kë Damasö -an -dhë □nɛ Yesu -yö -Zlan -bha -Yamɛ 'ka,
'ö pë 'wo dho -a kë waa- dɔ wo -de -gɔ.
23 □Dhɛ 'ö -dhɛkpaɔyi kpö 'bhle □ya ziö, 'ö Zuifö -nu -wo dho wo 'ko
□bhaa, 'ö -an -wo -yö -kë -a 'gü do kö 'wo Sɔlö zë.
24 'Ö 'wo wo 'yan to böü- 'kplong 'dhi -nu 'ö mɛ -nu -wo -da -a 'ka plöö
bhë -a -bha, lënng -nu, gbeng -nu 'plɛ 'ka kö □ya kë □nɛ □wa Sɔlö yö kö -yö
bɔ -na -a 'ka, -waan 'kun -waan zë. 'Kɛɛ mɛ 'bhaa -nu -wo Sɔlö -zo -büö
Zuifö -nu -bha 'slë 'wo- -kan -a -gɔ bhë -a 'ka.
25 □Dhɛ □ya kë 'pö, Sɔlö waa- ö -bha □guë' -nu -wo -da böü- 'kplong 'ö
□nië pö- -zü bhë -a tuö gbeng, 'wo Sɔlö -da □kpasɛn 'gü, 'wo- □yɔɔ -a □zlöö
□zian' 'Ö Sɔlö -yö dho.

Sɔlö -yö -dho Zeluzalɛmë plöö

26 □Dhɛ Sɔlö □ya -lo Zeluzalɛmë, -ya këdhɛ -mɛɛ kö 'yaan- 'dho Yesu -wun
-dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'piö, 'kɛɛ 'suö -yö -kë Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ
-nu 'wo bhë -an 'gü, bhii 'ö tɔɔ Sɔlö -bha -kë Yesu -bha □guë' 'ka -sü bhë
waa- -wun -dhɛ 'wun gia-.
27 'Ö Baanabasö -ya sü 'ö wo -nu 'wo dho Yesu -bha bɔmɛ -nu 'piö, 'yö -kɔ
'ö Sɔlö -yö kwa Dëmɛ yöë Damasö -kpinngga 'piö waa- -kɔ 'ö kwa Dëmɛ -yö
'wun □blɛɛ -a 'ka -a -dhë bhë 'ö Baanabasö -ya 'plɛ □blɛɛ -an -dhë. 'Ö ko
'zü, -kɔ 'ö Sɔlö -yö 'wun □blɛɛ -a 'ka, -zo -gban -sü 'ka, Yesu 'tɔ 'ka Damasö
-mɛ -nu -dhë bhë 'ö- □blɛɛ 'zü -an -dhë.
28 'Yö sü -a yi 'ö 'dhö bhë -a -bha, Sɔlö -yö -kë -an 'piö zlöö -kplawo, 'wun
'saadhö 'plɛ 'gü -Zlan -wo □blɛɛ' -sü 'ka kwa Dëmɛ 'tɔ 'gü -zogbandhe 'ka
Zeluzalɛmë plöö.
29 Waa- Zuifö -nu mɛ 'wo Glɛkö -wo ma, -wo zaɔdhe -kë wo 'ko 'ka 'siösiö,
'kɛɛ wo -zë -wo -kë -a 'piö kö 'wo- zë.
30 □Dhɛ 'ö- dhegluzë -nu □waa- zë -wun ma, 'wo dho -a 'ka Sezale -pö 'gü
'wo- bɔ 'ö dho Taasö plöö.
31 □Zuöyagluu -yö -kë Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü
'wo Zude -dhɛ -nu, Galile -dhɛ -nu, Samali -dhɛ -nu 'gü -an -gɔ. □Faan' -yö
-kë -an -gɔ, 'wo wo -bha -tosiadhe -kë kwa Dëmɛ □bhlë -ya -sü 'ka, kö -Zlan
-bha mɛ -nu -wo kë -na □va, 'ö dhoë 'dhiö, -Zuu 'slööslö -bha -nu -an -dhë
-sü 'ka.

Ene -dhɛ bo -sü

32 Piɛɛ -yö -kë □nië'- □dhia, 'sɛ bhë -a -dhɛ 'saadhö 'gü. Yi do 'ka -yö -dho
Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo Lida plöö -an 'piö.
33 'Ö gɔɔn- do 'wo- -dhɛ Ene 'ö 'tinng □yua' -ya -kë 'ö- -kwɛ □ya kë 'slɛaga
bhë 'ö- yö kö -yö □waannu -sü 'ka □gba -ta.
34 'Ö Piɛɛ -ya pö -a -dhë: «Ene, Yesu Klito □ya ü -dhɛ bo. -Bhö □luu'-, 'ü
ü -bha □gba 'dho 'kuë- dhö!»
-Dhɛ do bhë -a 'gü 'ö Ene -yö □luu -a -bha.

35 'Ö mɛ -nu 'saadhö 'wo -kë Lida -pö waa- Salɔn -sɛ 'gü, 'wo- yö 'wo wo
□zuö' □dhië kwa Dëmɛ 'piö 'wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-.

Dɔɔkasö -bho ga 'gü -sü

36 Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -dhe do 'wo- -dhɛ Tabita 'ö Glɛkö -mɛ -nu
-wa -dhɛ wo -wo 'gü «Dɔɔkasö» -a -gɛn 'ö tɔɔ «-zloo» -yö -kë Zope -pö 'gü.
-Yö 'wun -së -kë mɛ -nu -dhë □va, 'go mü -yö -nu 'fɛɛmɛ -nu -dhë.

37 'Ö 'töng gia- bhë -a 'ka, 'ö dho -a 'ka sia- 'yua 'ka; 'ö ga.
□Dhɛ □wa yën -a □glöö 'zlu -sü -bha, 'wo- -da 'kɔdhi do 'ö 'kɔ -ta dhuö
bhë -a 'gü.

38 Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo -kë Zope, -wa -ma □nɛ Piɛɛ -yö
Lida -dhɛ 'ö Zope -dhɛ 'sɔɔ mü bhë -a 'gü, 'wo mɛ □plɛ bɔ 'ma -naɔ -dɔ -an
-gɔ -sü 'ka kö -wa pö Piɛɛ -dhë □nɛɛ: «Yi -bhɛa ü -dhë, kö 'ü nu yi -gɔ plöö
'nö 'zodhö; kö □kun 'ü □glɔɔ 'ma!»

39 Piɛɛ -yö -to mü 'yö -ziö -an 'piö 'wo dho. □Dhɛ 'ö □wa 'dho □wa -lo, 'wo
dho -a 'ka 'kɔdhi 'ö dɔ 'kɔ -ta dhuö bhë -a 'gü. □Gɛandhoo -nu -wo □yɔɔn
Piɛɛ -bha 'ö 'wo sɔ 'në -nu, sɔ -ta dhuö -sɔ -nu 'ö Dɔɔkasö -yö -an -wɔ 'ö -an
nu -an -dhë kö -yö □tun 'bhee- □kun bhë -a -zɔn -a -dhë 'gbo bɔ -sü 'ka.

40 'Yö Piɛɛ -yö mɛ 'plɛ -yö plaan. 'Ö -lo ö kpɔn 'gü, 'ö □bhɛa -Zlan -dhë.
'Go mü 'ö □dhië □glöö □kpëü 'piö □zian' 'ö- pö: «Tabita, -bhö □luu'-!»
'Yö ö 'yan -po. □Dhɛ 'ö □ya Piɛɛ yö, 'ö -ya ö -gɛan.

41 'Ö Piɛɛ -yö ö -kɔ -da -a 'gü 'ö- □luu. 'Ö □gɛandhoo -nu waa- Yesu -wun
-dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo to bhë, 'ö -an □dhɔɔ -kë 'kɔ 'ö bhë -a 'gü, 'ö
dhebɔ 'ö ga bhë 'ö- -zɔn -an -dhë kö □yö 'bhee-.

42 'Wun 'ö bhë -wa -ma Zope -pö 'plɛ 'gü, 'ö mɛdhɛvadhɛ -wo kwa Dëmɛ
Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-.

43 □Dhɛ -kë 'dhö, Piɛɛ -yö □glɔɔ Zope plöö, wü kwi -yuökëmɛ do 'wo-
-dhɛ Simɔ bhë -a -gɔ kɔɔ.

10

Piɛɛ waa- Kɔɔnɛɛ

1 Gɔɔn- do -yö -kë Sezale -pö 'gü, 'wo- -dhɛ Kɔɔnɛɛ. -Yö -kë Wlɔmë 'dhasi
□këng' do -gɔmɛ 'ka, 'dhasi kpö -nu 'wo- -dhɛ Itali 'dhasi kpö bhë -a 'gü.

2 Gɔɔn- 'ö bhë waa- ö -bha 'kɔɔmɛ -nu -wo -kë -Zlan gbamɛ 'ö 'wo -Zlan
□bhlë -ya -an 'ka; -yö -nu Zuifö -nu 'wo 'fɛɛzë 'sɛ 'ö bhë -a 'gü -an -dhë, 'ö
□bhɛa -Zlan -dhë -dhɛkpaɔyi 'saadhö 'ka.

3 Yi do 'ka bhë □dhɛ 'kwa dɔ 'wɔ 'yɛ -lan 'ka, 'ö 'yanpiöpë do yö. 'Ö
'yanpiöpë bhë -a 'gü, 'ö -kpën -Zlan -bha bɔmɛ do ö -da -a 'piö kɔɔ -a -bha.
'Ö -Zlan -bha bɔmɛ bhë 'ö yö -a 'tɔ -bha, 'ö- pö: «Kɔɔnɛɛ!»

4 'Ö Kɔɔnɛɛ -ya -ga -piindhö, 'ö 'siö -yö -kan -a 'gluu, 'ö- pö: «Ü- -pö □dhɛɛ,
n Dëmɛ?»
'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya pö -a -dhë: «-Zlan □ya ü -bha □bhɛa' -wo ma, -a
□zuö' 'glu □ya -dhi ü -bha -nu 'fɛɛmɛ -nu -dhë -sü -wun 'gü, 'ö ko 'zü, 'ö-
□zuö' □ya nu ü 'piö.

5 □Dhɛ □ya kë 'dhö 'sabla, -bhö mɛ -nu bɔ Zɔpe -pö 'gü kö -waan pö gɔɔn-
do 'wo- -dhɛ Simɔ 'wo- 'tɔ kpɔ Piɛɛ 'ka bhë -a -dhë kö -yö nu.

6 -Yö wü kwi -yuökëmɛ 'wo- -dhɛ Simɔ 'ö- -bha 'kɔ -yö dɔ 'yoo 'sɔɔ bhë
-a -gɔ kɔɔ.»

7 □Dhɛ -Zlan -bha bɔmɛ 'ö 'wun □blɛɛ -a -dhë bhë □ya ziö, 'ö Kɔɔnɛɛ -yö
ö -bha yuökëmɛ -nu 'wo- -gɔ kɔɔ bhë -an □plɛ waa- ö -bha 'dhasi -nu 'wo
bhë -a mɛ do 'ö -Zlan □bhlë -ya -an □dhɔɔ -kë.

8 'Ö 'wun -nu 'wo -kë 'töüdhö bhë 'ö- ̱blɛɛ -an -dhë. ̱Dhɛ ̱ya kë 'pö, 'ö
-an bɔ Zɔpe.
9 -A -dhɛ mɛ 'ö -po -a 'piö kö ̱wa -da zian -ta, -wo ̱yɔɔn -na Zɔpe -dhɛ
'sɔɔ, lënnggüdhɛ ̱tɛi' 'ka, 'ö Piɛɛ 'ö to plöö bhë, 'yö -da 'kɔ -ta dhuö kö
-yaan ̱bhɛa'-, (bhii 'ö tɔɔ 'kɔ 'ö bhë -a -ta dhuö -dhɛ -yö -kë 'gbɛgbɛ -së
'ka).
10 Din -ya -kun, -dhɛ do bhë -a 'gü. Mɛ -nu 'ö -kë -an -gɔ kɔɔ bhë -wo -kë
-a -bha -bhöpë -yuö kë -sü 'gü, 'yö 'yanpiöpë do -yö.
11 'Ö dhang- yö kö -a 'dhi ̱ya 'po, kö pë do 'bhaa -yö 'go -na dhang- 'gü
-yö ̱yɔɔ' -na. Pë bhë -yö -kë ̱nɛ sɔ ̱va ̱suu'- do 'bhaa 'ö- 'to 'dhiö -dhɛ
-yiisië 'dhö mɛ kwɛɛ -a 'dhö, -yö -yɔɔ sia- 'sengdhö.
12 'Ö pë bhë -a 'gü, wü ̱suu'- 'oo ̱suu'- 'ö 'wo -kë ̱soo -ta -wü -nu, -gblëë
'gu -ta -wü -nu, waa- -ma -nu ̱suu'- 'kpɛkpɛ 'ka -wo -kë mü.
13 'Ö -wo do -yö -we 'ö- pö -a -dhë: «Piɛɛ, -bhö ̱luu'-, 'ü -an zë, 'ü -an
-bhö!»
14 'Yö Piɛɛ -ya pö: «-Abi', n Dëmɛ, pë 'ö yië- tɔng -ya pö kö ̱kun 'yi- -bhö
bhë, n 'ka- -bhö do ̱kun.»
15 'Ö -wo do bhë 'ö- pö -a -dhë 'zü: «Pë mɛ 'ö -Zlan -ya pö ̱yö -së kö -wa
-bhö, kö ̱kun 'ü- pö 'yaa -së kö -wa -bhö!»
16 -Yö -kë 'dhö -gwaa -yaaga, 'ö pë -nu 'wo bhë 'wo ̱luu, 'wo dho dhang-
'gü 'zü.
17 Piɛɛ -yö -kë ö -de ̱dhɛɛ' 'kpɔ -dhiadhö 'yanpiöpë 'ö- yö bhë -a -gɛn
-wun 'gü. 'Kɛɛ -a 'töng gia- bhë -a 'ka kö Kɔɔnɛɛ -bha bɔmɛ -nu ̱wa -lo
plöö, -wo Simɔ -bha 'kɔ ̱dhɛɛ' 'kpɔ -na mɛ -nu -gɔ. 'Wo dho 'wo -lo Simɔ
-gɔ 'kɔ 'dhiö.
18 'Wo 'kɔdëmɛ ̱dhɔɔ -kë, 'ö 'wo ̱dhɛɛkpɔdhe -kë -a -gɔ ̱nɛɛ: «Simɔ
'wo- 'tɔ kpɔ Piɛɛ 'ka bhë -yö zö ̱a?»
19 Piɛɛ -yö -kë ö -zo 'ta ̱dhia -kplawo, 'yanpiöpë 'ö- yö bhë -a -wun 'gü,
'ö to mü 'ö -Zuu 'slöölö -ya pö -a -dhë: «Dɔ, gɔɔn- -nu -yaaga -wo ü ̱mɛɛ'
-na.
20 -Bhö 'go 'kɔ -ta dhuö, 'ü yö sia-, 'ü ziö -an 'piö, kö ̱kun ü ̱zuö' -yö to
zlöö, bhii 'ö tɔɔ ma ̱nɛ 'a -an bɔ!»
21 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Piɛɛ -yö ̱yɔɔ, 'ö dho mɛ -nu 'wo bhë -an 'piö. 'Ö-
pö -an -dhë: «Mɛ 'ka- ̱mɛɛ' -na bhë 'ö tɔɔ ma. -Më 'ö -kë -ɛ?»
22 'Ö 'wo- pö -a -dhë: «-Glukɔɔnmɛ Kɔɔnɛɛ ̱nɛ 'ö yi bɔ. -Yö gɔɔn- 'kpëdhö
'ö -Zlan ̱bhlë -ya -a 'ka. 'Go mü 'ö Zuifö -nu 'plɛ 'wo- -bha -tɔmɔdhɛ -së
-kë. -Zlan -bha bɔmɛ do -ya -pö -a -dhë -ya pö ü -dhë 'ü nu -a -gɔ kɔɔ kö
'yaan- ö 'to 'to 'wun 'ü dho -a ̱blɛɛ'- -a -bha!»
23 'Ö Piɛɛ -yö -an -da kɔɔ 'ö -an gbaa wɔdhɛ 'ka, 'wo -wɔ mü.
̱Dhɛ 'ö -dhɛ ̱ya 'po 'ö waa- Piɛɛ -nu 'wo -da zian -ta. 'Ö dhegluzë 'bhaa
-nu 'wo go Zope mü, 'wo dho dɔ -an -gɔ ̱dhia.
24 -A -ta -dhɛ mɛ 'ö ̱kpaɔ -a 'piö, 'wo -lo Sezale -pö 'gü. Kɔɔnɛɛ waa- ö
dheglu -nu 'iin ö 'bhamɛ -nu kpinngdhö 'yö -an ̱dhɔɔ -kë bhë wo 'plɛ -wo
-kë -ya Piɛɛ -gɔ ̱dhia.
25 ̱Dhɛ 'ö Piɛɛ 'dhö -da -na kɔɔ, Kɔɔnɛɛ -yö -dho -a -gɔ zian, 'yö yö ö
kpɔn 'gü -a 'dhiö -a ̱bhlë -ya -sü 'ka.
26 'Ö Piɛɛ -ya ̱luu -a -pö -a -dhë -sü 'ka ̱nɛɛ: «-Bhö ̱luu'-, bhii mɛ 'bhee-
-mü n 'ka 'pö ̱nɛ ü 'dhö!»
27 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö yö 'wun -blɛɛ Kɔɔnɛɛ -dhë -sü 'gü, 'wo dho 'wo
̱daa' kɔɔ, 'ö- 'yan -yö -da mɛ -nu ̱plëëzë 'wo -kë wo 'ko ̱bhaa bhë -an -ta,

28 'ö- pö -an -dhë: «Ka gia- ka- ɓtɛi' -dɔ ɓnɛ Zuifö -nu -bha tɔng 'gü, waa-
-nia -nu 'waa kë wo 'kuë-, 'iin 'waa -da -an -gɔ kɔɔ. 'Kɛɛ -Zlan -ya -pö n
-dhë ɓnɛɛ kö ɓkun 'a mɛ gbɛ sü mɛ yaa 'ka 'a -kan -a -bha.
29 'Ö tɔɔ 'wun 'ö -Zlan -ya -blɛɛ n -dhë -a -wun 'gü ɓnɛ, ɓdhɛ 'ö 'ka n
ɓdhɔɔ -kë, n 'ka ɓdhɛɛ' gbɛ 'kpɔ, 'a nu. ɓDhɛ -kë 'dhö ɓnɛ, -më 'ö 'ka n -dhɛ
-a 'ka ɛ?»
30 'Ö Kɔɔnɛɛ -ya pö: «-A -dhɛkpaɔyi -yaaga 'ö ɓnɛ 'töng gia- ɓnɛ -a 'ka, a
-kë n -gɔ kɔɔ 'wɔ 'yɛ -lan ɓbhɛa' -wo ɓdhia, 'ö to mü 'ö gɔɔn- do 'ö sɔ 'bhü
-sü 'dhö -a -bha, 'yö -wo n 'dhiö mü,
31 'ö- pö n -dhë: ‹Kɔɔnɛɛ, -Zlan ɓya ü -bha ɓbhɛawo ma, 'ö ü -bha nu 'ü-
wo -na 'fɛɛmɛ -nu -dhë bhë, ɓyaa- yö 'pö.
32 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, -bhö mɛ bɔ Zope kö mɛ 'wo- -dhɛ Simɔ 'wo- 'tɔ kpɔ
Piɛɛ 'ka bhë kö -yö nu. -Yö Simɔ mɛ 'ö -kë wü kwi -yuökëmɛ 'ka, 'ö- -bha
'kɔ dɔ 'yoo 'dhiö bhë -a -gɔ kɔɔ!›
33 Pë -kë 'a mɛ bɔ vɛɛdhö ü 'piö, 'ö 'ü- -kë 'glusë 'gü 'ü nu bhë 'ö bhë.
ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, mɛ 'plɛ kwa -Zlan wö 'dhiö zö, yi 'to -yö ü -bha kö -wo
'ö kwa Dëmɛ ɓya dɔ ü 'dhii kö 'ü- ɓblɛɛ'- yi -dhë.»

'Wun 'ö Piɛɛ -ya ɓblɛɛ Kɔɔnɛɛ -gɔ kɔɔ

34 'Ö Piɛɛ -yö 'wun ɓblɛɛ' -sü zü dɔ, 'ö- pö -an -dhë: «'Ma- dɔ giagia 'ka
zlöö ɓnɛ, -Zlan 'yaa mɛ gbɛ zë 'gü ö -bha 'wun -nu kë -sü 'gü.
35 Mɛ 'oo mɛ 'ö go 'sɛ ɓsuu'- 'oo ɓsuu'- -ta 'ö ɓyaa- ɓbhlë -ya, 'go mü 'ö
'wun kpengdhö -nu kë -na bhë, -a -mɛ -yö -Zlan -dhë -së.
36 -Wo 'ö -Zlan -ya bɔ Izlaɛlö -sɛgümɛ -nu -dhë bhë 'ka- -dɔ. Yö ɓnɛ 'ö
'wuntaɔsë 'ö -gban ɓzuöyagluu 'ö -Zlan -ya -kë yö -zë waa- mɛ 'bhee- -nu
-an ziën, -bɔa Yesu Klito -ta -sü 'ka bhë 'ö- ɓblɛɛ. Yesu Klito bhë -yö mɛ
'plɛ kwa Dëmɛ 'ka.
37 'Wun -gɔ -nu 'wo -kë -blɛɛzë 'ka Galile -sɛ 'gü 'ö -kë 'zü Zude -sɛ -dhɛ
'saadhö 'gü kö 'wun 'ö -gban -bɔyiödhe kë -sü 'ö Zan -ya ɓblɛɛ -a -bha bhë
ka- -dɔ.
38 'Go mü 'zü -kɔ -Zlan -yö Yesu 'go Nazalɛtë süë 'ö- -kë kö -Zuu 'slöösl ö
-yö -da -a 'gü 'ö 'piigbeedhɛ nu -a -dhë bhë, ka- -yö. 'Ö 'go mü 'zü, -kɔ 'ö
Yesu -yö ɓnië -a 'ka kwaa- 'sɛ -ta, 'wun -së kë -sü waa- mɛ -nu 'ö dü -bha
-kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'dhö -an -ta, -an -dhɛ bo -sü 'ka bhë, 'ka- yö. 'Wun -nu
'wo bhë -a kë 'ö- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ -Zlan -yö -kë -a 'piö.
39 Pë -nu 'saadhö 'ö- -kë Zeluzalɛmë waa- Zuifö 'sɛgɔ -nu mɛ 'wo to -an
'gü, yi- ɓgoo- 'ka. Mɛ -nu -wo Yesu 'ö bhë -a -zë -a -dɔ -gaatalü -bha -sü 'ka.
40 'Kɛɛ -Zlan -ya -bho ga 'gü -a -dhɛkpaɔyi kë -yaaga -naa 'ka. 'Ö- -kë 'ö ö
-de -zɔn ɓnɛ ö 'bhee- mɛ -nu -dhë.
41 Mɛ -nu 'wo 'dhö bhë 'waa -mü 'sɛgümɛ -nu 'ka 'kɛɛ mɛ -nu 'ö -Zlan -yö
yi sü 'dhiö 'ö yi -ya kö 'yiën- kë -a ɓgoo- 'ka -a yi 'ka bhë yö ɓnɛ 'ö ö -de
-zɔn yi -dhë. 'Ö ko 'zü, ɓdhɛ 'ö -Zlan -ya bho ga 'gü, yi -bhöpë -nu -bhö, 'yi
müpë -nu mü yi 'ko ɓbhaa.
42 'Ö Yesu -ya pö yi -dhë 'yi 'wuntaɔsë ɓblɛɛ' Zuifö -nu -dhë. 'Go mü 'yi-
pö -an -dhë 'zü ɓnɛɛ, yö ɓnɛ 'ö -Zlan -yö ö -ya kö 'yaan- mɛ 'bhee- -nu 'wo
'kpongtaa zö waa- -an mɛ -nu 'ö ɓwa ga -yaan -an -bha za 'kan.
43 Yesu 'ö bhë -Zlan -wodhiölomɛ -nu 'plɛ -wo 'wun 'ö -gban -a -bha, 'wo-
ɓblɛɛ; 'wo- pö ɓnɛɛ mɛ 'oo mɛ 'ö ɓyaa- -wun -dhɛ 'wun gia- -a 'tɔ -wun 'gü,
-Zlan -yö -dho ziö -a -bha ɓsɔɔn yaa -nu -ta.»

Mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -bha -Zuu 'slöösl ö yö -kɔ

44 Piɛɛ -yö -to 'wun ɓlɛɛ' ɓdhia 'ö -Zuu 'slööslö -yö ɓyɔɔ mɛ 'saadhö 'wo
-kë wo 'to -to -a -wo -bha ɓdhia bhë -an -ta.
45 Zuifö mɛ -nu 'wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ka 'ö waa- Piɛɛ
-nu 'wo nu bhë, ɓdhɛ 'wun 'ö bhë ɓwaa- yö, 'yö 'tetundhe -yö -da -an 'gü
-Zlan -bha ö -bha -Zuu 'slööslö nu 'ö- wo mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -dhë
'pö bhë -a -wun 'gü.
46 Bhii -wo -an -wo -ma kö -wo 'wun -nu ɓlɛɛ' -na -wo 'waa gbɛ 'gü; 'go
mü kö -wo -Zlan -bha -kë ɓva -sü 'tɔ -blü -na. ɓDhɛ ɓya -kë 'pö 'ö Piɛɛ -ya
pö:
47 «Mɛ -nu 'ö -Zuu 'slööslö ɓya nu -an -ta ɓnɛ kwa 'dhö wo ɓnɛ, kwa 'ka
'dho we -an -bha -bɔ yiö -sü -wun -bha -a?»
48 ɓDhɛ ɓya kë 'pö, 'ö- pö -an -dhë -wo -an bɔ yiö Yesu Klito 'tɔ 'ka. 'Ö
'wo -an bɔ yiö. 'Ö mɛ -nu 'wo bhë 'wo- pö Piɛɛ -dhë -yö -dhɛkpaɔyi 'bhe
'tee kë wo 'piö mü. 'Ö Piɛɛ -yö -we -a -bha -an -gɔ.

11

Piɛɛ -bha ö -bha 'ta 'sü -kɔ -wun -blɛɛ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo Zeluzalɛmë -an -dhë -sü

1 Yesu -bha bɔmɛ -nu waa- -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo Zude -sɛ 'gü,
-wa -ma ɓnɛ mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an mɛ 'bhaa -nu ɓwa -Zlan -wo -dhɛ
'wun gia-.
2 ɓDhɛ Piɛɛ ɓya 'yɛ ö 'zü ɓya nu Zeluzalɛmë 'ö Zuifö -nu 'wo Klito -bha
mɛ -nu 'ka mü bhë, 'wo yö 'wun -blɛɛ -a 'ka -sü 'gü,
3 'wo- pö: «-Da 'ü- wo mɛ -nu 'ö 'waa kwa -sɛgümɛ -nu 'ka -an -gɔ kɔɔ 'ö
'ka pë -bhö ka 'kuë- bhë, yaa yi -zo 'kun!»
4 'Yö 'wun -nu 'wo- -kë 'töüdhö bhë, Piɛɛ -yö bɔ -a 'plɛ 'gü, 'yö- -bho 'kou
-kë -an -dhë 'ö- pö:
5 «A -kë Zope plöö, 'ö ɓdhɛ 'a ɓbhɛa' -na, 'a 'yanpiöpë yö; 'ö pë do 'bhaa
'ö -kë ɓnɛ sɔ ɓva 'ö- 'to 'dhiö -dhɛ -yiisië, -wo -kë mɛ -nu kwɛɛ 'ö go dhang-
'gü 'yö ɓyɔɔ 'sengdhö 'ö nu n 'sɔɔ mü, 'a- yö.
6 'Ö 'a -dhɛ -ga -a 'gü -së 'ka, 'ö n 'yan -yö -kpën ɓsoo -ta -wü -nu, 'blü -wü
-nu, ɓgblëë 'gu -ta -wü -nu, waa- -ma -nu -an -bha.
7 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö 'we -wo do -ya pö n -dhë: ‹-Bhö ɓluu'-, Piɛɛ, 'ü -an
zë, 'ü -an -bhö!›
8 'Ö 'a- pö: ‹-Abi', n Dëmɛ, bhii pë 'ö yië- tɔng -ya pö kö ɓkun 'yi- -bhö, n
'ka- -bhö do ɓkun.›
9 'Ö 'we -wo do bhë 'yö bɔ dhang- 'gü 'zü, 'ö- pö n -dhë: ‹Pë mɛ 'ö -Zlan
-ya pö ɓyö -së kö -wa -bhö, kö ɓkun 'ü- pö 'yaa -së kö -wa -bhö!›
10 -Yö -kë 'dhö -gwaa -yaagazë 'ö pë -nu 'wo bhë 'ö -an 'plɛ -wo -yɛ wo 'zü
'wo -da dhang- 'gü.
11 -A 'töng gia- bhë -a 'ka, 'ö mɛ -yaaga 'wo -an bɔ n -dhë 'wo go Sezale
bhë, 'wo nu 'kɔ 'a -kë -a 'gü bhë -a 'dhiö.
12 'Ö -Zuu 'slööslö -ya pö n -dhë 'a ziö -an 'piö 'yi 'dho, kö ɓkun n ɓzuö'
-yö to zlöö. Gɔɔn- -nu 'slado 'ö yi -nu 'yi nu ɓnɛ, -wo -ziö n 'piö 'yi dho
Sezale, 'ö mɛ 'plɛ 'yi dho, 'yi -da Kɔɔnɛɛ -gɔ kɔɔ.
13 'Ö -kɔ 'ö -Zlan -bha bɔmɛ yöë ö -gɔ kɔɔ bhë, 'ö- ɓblɛɛ yi -dhë. -Zlan
-bha bɔmɛ bhë -ya -pö -a -dhë: ‹-Bhö mɛ bɔ Zope, Simɔ 'wo- 'tɔ kpɔ Piɛɛ
'ka bhë -a -dhë, -yö nu;
14 kö -wo -nu, 'ö bhi 'dhö, ü -bha 'kɔɔmɛ -nu 'dhö, 'ka dho bɔ -a -ta 'kaan-
dha -ya ɓblɛɛ'- ü -dhë!›

15 ̀Dhɛ 'ö 'ma 'wun ̀blɛɛ -sü zü dɔ, 'ö -Zuu 'slööslö -yö ̀yɔɔ -an -ta ̀nɛ
-kɔ 'ö ̀yɔɔ -a 'ka kwa -ta 'dhiö bhë -a 'dhö.
16 'Ö n -zo -yö -büö kwa Dëmɛ -wo 'ö- pö ̀nɛɛ: ‹Zan -yö mɛ -nu -bɔ yiö
'yi 'ka, 'kɛɛ ka -zë, ka -dho pa -Zuu 'slööslö 'ka.›
17 -Zlan -yö gbaɔ do 'ö bhë -a -kë -an -dhë ̀nɛ -kɔ do 'ö- ̀kaa' kwa -dhë
kö 'kwa kwa Dëmɛ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- bhë -a 'dhö 'pö. ̀Dhɛ -kë
'dhö, -më -mü n 'ka kö 'a dɔ -Zlan -bha pë -nu 'ö- 'piö kö 'ö- kë -an -gɔ -ɛ?»
18 ̀Dhɛ 'ö- -wo -nu 'wo bhë ̀waa- ma, 'ö -dhɛ -yö ga -an -ta, 'wo yö -Zlan
'tɔ 'blü -sü 'gü ̀nɛɛ: «-Zlan ̀ya 'we -a -bha, mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an
-gɔ 'pö kö -wo wo ̀zuö' ̀dhië' ö 'piö kö -waan -kë -a 'gü -sü giagia yö.»

-Zlan -bha mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Antiɔsö

19 'Klobhɔdhe 'ö -kë 'töng 'wo Etiɛnë zë -a 'ka bhë, -ya -kë 'ö Yesu -wun
-dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -wo -pɛn. 'Ö -an mɛ 'bhaa -nu -wo -dho Fenisi -sɛ
'gü, 'ö -an 'bhaa -nu -wo dho Siplë -sɛ 'gü, 'ö -an 'bhaa -nu -wo -dho Antiɔsö
-pö 'gü, 'kɛɛ Zuifö -nu -de 'sloo ̀nɛ 'wo Yesu -bha 'wuntaɔsë ̀blɛɛ -an -dhë.
20 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ do do -nu 'wo -kë Siplë
-dhɛ waa- Silɛnë -dhɛ -an -bha, -wo -dho Antiɔsö plöö, 'wo yö 'wuntaɔsë 'ö
-gban kwa Dëmɛ Yesu -bha -a ̀blɛɛ, mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka bhë -an -dhë
-sü -bha 'pö.
21 Kwa Dëmɛ -bha 'piigbeedhɛ -yö -kë -an 'piö, 'ö mɛdhɛvadhɛ -wo Yesu
-wun -dhɛ 'wun gia-, 'ö 'wo wo ̀zuö' ̀dhië kwa Dëmɛ 'piö.
22 ̀Dhɛ 'ö -Zlan -bha mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Zeluzalɛmë -ya 'wun -taɔ
'ö bhë -a ma, 'wo Baanabasö bɔ Antiɔsö.
23 ̀Dhɛ ̀ya 'dho ̀ya -lo, -kɔ 'ö -Zlan -yö 'glusë ̀kaa' Yesu -wun -dhɛ
'wun gia- -mɛ -nu 'wo mü -an 'ka bhë -ya -yö. 'Ö- ̀zuö' 'glu -yö -dhi; 'yö
-an ̀faan' më kö -wo wo -zo kë wo -de 'piö kwa Dëmɛ -bha zian -ta -a -wun
-kun 'gbee- -sü 'ka wo ̀zuö' 'plɛ 'ka.
24 Baanabasö -yö -kë mɛ këwunsëëzë 'ö pa -sü 'ka -Zuu 'slööslö waa- -zo
-yö -Zlan -bha -sü 'ka -a 'ka. 'Ö mɛdhɛvadhɛ -wo wo ̀zuö' ̀dhië kwa Dëmɛ
'piö.
25 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, Baanabasö -yö -dho Taasö plöö kö -yaan Sɔlö ̀mɛɛ'-.
26 ̀Dhɛ 'ö ̀yaa- yö 'ö nu -a 'ka Antiɔsö. 'Ö -dhɛ 'wo- -bha ̀plɛ waa-
Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo Antiɔsö plöö, -wo -kwɛ do -kë wo
'ko ̀bhaa mü. 'Ö Baanabasö waa- Sɔlö 'wo mɛdhɛvadhɛ ̀daan 'wun -nu
'wo -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü -nu -bha -an 'ka. Antiɔsö -dhɛ bhë ̀nɛ 'ö
'wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dhɛ -a -bha «Kletiɛn» (-a -gɛn 'ö tɔɔ
«-to Klito 'piö -mɛ -nu»). Kletiɛn -tɔ 'ö bhë, -dhɛ 'ö Antiɔsö 'wo- kpɔ -a -bha
-blɛɛzë.
27 -A 'töng 'ö bhë -a 'ka, -Zlan -wodhiölomɛ -nu -wo -go Zeluzalɛmë 'wo
nu Antiɔsö.
28 Mɛ do -yö -kë -an ziën 'wo- -dhɛ Agabusö; 'yö ̀luu 'ö 'wun ̀blɛɛ
-Zuu 'slööslö -bha 'piigbeedhɛ ̀kwaa' ̀nɛ yi do 'ka, din ̀va -yö -dho -da
'kpongtaadhɛ 'saadhö 'plɛ -bha. (Din 'ö 'dhö bhë -yö -da 'kpongtaa 'töng 'ö
Klodö -yö ̀kaa' -gludë 'ka bhë -a 'ka).
29 'Ö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -wo -yö -kë -a 'gü do wo ziën, kö
mɛ 'ö -dhö, pë 'ö- -kɔ -yö -mɔa -bha -ya nu kö -waan nuë Yesu -wun -dhɛ
'wun gia- -mɛ -nu 'wo Zude -sɛ 'gü -an ̀dhia.
30 'Ö 'wo- -kë ̀nɛ -kɔ gia- bhë -a 'dhö, 'ö 'wo gbaɔ bhë 'wo- dɔ Baanabasö
waa- Sɔlö -an -gɔ, 'wo dhoë mɛ ziizii -nu 'wo Klito -bha mɛ -nu 'wo Zude
-sɛ 'gü -an ziën bhë, -an ̀dhia.

12

Zakö zë -sü waa- Piɛɛ -da -kanso 'gü -sü

1 'Töng 'dhö bhë -a 'ka, 'yö -gludë Elɔdö -yö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ
-nu mɛ 'bhaa -nu 'klo bhɔ -sü zü dɔa.
2 'Yö Zan dheglu Zakö -gɔ -kan.
3 'Go mü ̱dhɛ 'ö ̱yaa- yö ̱nɛ Zakö zë -sü 'ö bhë -a -wun 'yi -yö -kan
Zuifö -nu -dhii, 'ö Piɛɛ kun 'pö. (-Yö -kë Zuifö -nu -bha 'wlaan- 'ö 'wo- -dhɛ
'wlaan- 'wo ̱bluu'- 'ö- ̱bhɛɛpë 'yaa- 'piö 'wo- -bhö -na bhë -a 'töng 'ka.)
4 ̱Dhɛ 'ö ̱wa Piɛɛ 'kun, 'ö Elɔdö ̱yaa- -da -kanso 'gü, 'ö 'dhasi 'gɔɔ- do ö
ga 'slado sü 'ö -an kpö dan -yiisië -yiisië 'ö 'wo wo 'ko -ta bho 'yan -to Piɛɛ
-bha -sü 'ka do do 'ka. Bhii Elɔdö -yö -mɔa 'gü kö ̱ya kë ̱nɛ Paakö 'wlaan-
̱ya zië kö -yaan 'dho -a 'ka 'sɛgümɛ -nu 'dhiö kö -wa zë -sü -za dɔ -a -bha.
5 'Dhasi -nu -wo -kë wo 'yan -to Piɛɛ -bha ̱dhia, -kanso 'kɔɔdhö, 'kɛɛ
'töng 'ö bhë -a 'ka, Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu kpö -wo -kë -bhɛa
-Zlan -dhë ̱dhia ̱faan' 'ka Piɛɛ -wun 'gü.

Piɛɛ -bha -go -kanso 'gü -kɔ

6 Yi 'ö Elɔdö dho dhoë Piɛɛ 'ka 'sɛgümɛ -nu 'dhiö bhë -a gbeng -yi bhë -a
'ka, Piɛɛ -yö -kë yi zë ̱dhia 'dhasi -nu ̱plɛ ziën. 'Dhasi -nu ̱plɛ 'wo bhë,
mɛ 'ö -dhö 'ö Piɛɛ -kɔ do -klu ö -bha ̱yɔɔga 'ka, 'ö- ̱bhüö' -klu ö ̱kwɛɛ'
dhö 'pö. 'Go mü 'dhasi 'bhaa -nu -wo -kë wo -dɔ -dhɛ -bha -kanso 'kɔdhi
mɛ 'ö Piɛɛ -yö -kë -a 'gü bhë -a 'dhiö.
7 'Ö to mü, kwa Dëmɛ -bha bɔmɛ do -yö ̱gbëü, 'ö -dhɛpuudhɛ -yö bhü,
-kanso 'kɔdhi bhë -a 'gü. 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -yö pa Piɛɛ -bha -a gban -ta
-ma -sü 'ka 'ö- pö -a -dhë: «-Bhö ̱luu'- 'siösiö!»
'Ö to mü, 'ö ̱yɔɔ' -nu -wo go -a -kɔ -bha.
8 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya pö Piɛɛ -dhë 'zü: «-Bhö ü -bha -du kwi dɔ ü -bha
sɔ -ta, 'go mü 'ü ü -bha -sakpa yö ü -gɛn -bha!»
'Ö Piɛɛ -ya -kë ̱nɛ -kɔ bhë -a 'dhö. 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya pö -a -dhë
'zü: «-Bhö ü -bha gblang 'sü 'ü- -da ü -bha 'ü ziö n 'piö!»
9 'Yö Piɛɛ -yö -ziö -Zlan -bha bɔmɛ bhë -a 'piö, 'wo goë -kanso 'kɔdhi bhë
-a 'gü; -ya -pö -bezë ̱nɛ pë -nu 'wo kë -na 'töüdhö bhë 'yanpiöpë -mü.
10 'Wo -ziö 'dhasi kpö -blɛɛzë -ta, 'ö 'wo dho 'wo ziö -an mɛ 'wo yö -an
'piö -an -ta, 'wo dho 'wo yö -piö kpong 'wo -kanso 'kɔdhi ta -na -a 'ka bhë
-a -bha kö -waan yö plaan. 'Ö kpong 'ö bhë 'ö -po ö ̱deë' -an wö 'dhiö, 'ö
'wo yö plaan. ̱Dhɛ 'wo 'ta -na -kpinngga do 'piö, 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -yö to
mü 'yö ̱dhong Piɛɛ -gɔ. 'Ö Piɛɛ -yö to ö -de 'sloo 'ka.
11 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Piɛɛ -ya 'wun dɔ ̱nɛ, pë 'ö -kë bhë 'yanpiöpë 'yaa
-mü, 'kɛɛ 'wun giagia -mü, 'ö- pö: «'Ma- dɔa 'sabla giagia 'ka ̱nɛ, n Dëmɛ
'yö ö -bha bɔmɛ bɔ kö -yaan n bho Elɔdö -bha -kɔ -mɔ 'wuën- waa- 'wun
yaa 'ö Zuifö -nu 'wo- 'piö kö 'wo- kë n 'ka bhë -an kwɛɛ.»
12 ̱Dhɛ 'ö ̱ya ö -de -kë -a 'gü -kɔ dɔ 'ö dho Zan 'wo- 'tɔ kpɔ Maakö 'ka
bhë -a dhe Mali -gɔ kɔɔ. Mɛ -nu -wo -kë wo 'ko ̱bhaa mü ̱va 'ka -bhɛa
-Zlan -dhë ̱dhia, -a -wun 'gü.
13 ̱Dhɛ Piɛɛ ̱ya -lo, 'ö kpong -ta -ma; 'ö yuökëdhe do 'wo- -dhɛ Lɔdö
bhë, 'yö ̱yɔɔn kpong 'sɔɔ kö 'yaan- ̱dhɛɛ' 'kpɔ ̱nɛ dö 'ö kpong -ta -ma
-ɛ?
14 'Ö Piɛɛ -wo dɔ, 'ö- -bha ̱zuögludhi 'gü, kö -yö kpong 'po ̱zian' bhë 'ö
-bla sü 'ö dho kɔɔ 'ö- pö mɛ -nu 'wo -kë mü -an -dhë Piɛɛ -yö 'kɔdhi -bha.
15 'Ö 'wo- pö -a -dhë: «'Blɔɔn- 'ö -da ü 'gü a? Piɛɛ -yö -kanso 'kɔɔdhö,
yaa -mɔa -bha kö -yö nu 'kɔdhi zö!» 'Yö- pö -an -dhë -yɔɔn ö -wo -ta -sü

'ka ɲnɛ Piɛɛ -yö 'kɔ 'dhiö mü. ɲDhɛ ɲya kë 'dhö 'wo- pö: «-Zlan -bha bɔmɛ 'ö bɔ Piɛɛ 'piö -kplawo bhë yö -mü.»

16 ɲDhɛ kë -na 'dhö kö Piɛɛ -yö kpong -ta -ma -na -kplawo. ɲDhɛ 'ö ɲwa kpong 'po zlöö, 'ö -an 'yan -yö -da -a -ta, 'ö 'tetundhe ɲva -yö -da -an 'gü.

17 'Ö Piɛɛ -yö ö -kɔ -ta zë -an -dhë kö -waan wo 'dhi yö 'kuë-. 'Ö -kɔ 'ö kwa Dëmɛ -ya bhoë -kanso 'kɔɔdhö bhë 'ö- ɲblɛɛ -an -dhë 'zü kö 'wun bhë, -wa ɲblɛɛ'- Zakö waa- Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ mɛ -nu 'wo to -an -dhë. ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, 'ö Piɛɛ -yö -ziö 'ö dho -dhɛ gbɛ 'gü.

18 ɲDhɛ 'ö- -dhɛ ɲya 'po, 'suö ɲva -yö -da 'dhasi -nu 'wo -kë wo 'yan -to Piɛɛ -bha ɲdhia, -kanso 'kɔɔdhö bhë -an 'gü, 'wo yö wo -de ɲdhɛɛ' 'kpɔ -sü 'gü ɲnɛ Piɛɛ -yö -bɔ 'më 'ö ɲduë ɲɛ?

19 Elɔdö -yö -ko 'zü 'ö Piɛɛ ɲmɛɛ, 'kɛɛ yaa- yö. 'dhasi -nu 'wo wo 'yan to -a -bha bhë, 'ö -an ɲdhɛɛ' kpɔ -a -wun 'ka. ɲDhɛ 'ö -dhɛ 'ö Piɛɛ 'dhö -a -bha waa- dɔ kpinngdhö, 'ö- pö 'dhasi gbɛ -nu -dhë -wo 'dhasi -nu 'wo bhë -an zë.

ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, 'ö Elɔdö go Zude -sɛ 'gü, 'ö dho Sezale plöö. -Dhɛ bhë -a 'gü 'ö 'töng 'dɛdɛ -kë mü.

Elɔdö -bha ga -sü

20 -Naadhe ɲva -yö -kë Elɔdö 'gü, Tii -mɛ -nu waa- Sidɔn -mɛ -nu -an buëndhö. 'Ö mɛ -nu 'wo bhë 'wo wo -wo kpɔ 'kuë- do kö 'waan- wo -de -zɔn Elɔdö 'dhiö, 'ö 'wo bɔ -gludë -bha 'yan -to -a -bha 'kɔ -bha -mɛ -nu -gɔmɛ 'wo- -dhɛ Blatusö -a -ta, 'wo dho -gludë Elɔdö 'piö, 'wo dhidhe -da wo -nu wo ziën. Bhii 'ö tɔɔ -an -bha 'sɛgümɛ -nu -bha -bhöpë -yö -go -gludë kwɛɛ.

21 ɲDhɛ 'ö yi 'ö Elɔdö -ya kpɔ bhë ɲya -lo, 'yö ö -bha -gludëdhɛ -sɔ -da ö -bha, 'ö dho 'ö -ya ö -bha 'gɔ -gbloo 'gü, 'ö yö 'wun ɲblɛɛ' -sü -bha mɛ -nu 'plɛ wö 'dhiö mü.

22 'Ö 'sɛgümɛ -nu -wo -gbla 'gbee- 'ka ɲnɛɛ: «Mɛ 'ö 'wun ɲblɛɛ' -na bhë, mɛ 'bhee- 'yaa -mü, -zlan do 'bhaa -mü!»

23 'Kɛɛ -dhɛ do bhë 'ö to -a -bha 'ö kwa Dëmɛ -bha bɔmɛ do -ya -kë 'ö 'yua -yö Elɔdö kun, 'ö ɲbhüö' 'në -nu -wa -bhö 'ö ga. Bhii 'ö tɔɔ -yö 'tɔbhɔdhe -nu ö -de -dhë, 'yö ö -de sü -Zlan 'ka.

24 'Ö mɛdhɛvadhɛ -wo -Zlan -wo ma, 'ö 'wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-, 'wo dhoë 'dhiö.

25 ɲDhɛ 'ö Baanabasö waa- Sɔlö ɲwa yën 'wun -nu 'ö 'wo -kë -a 'piö kö 'wo- kë bhë -a -yö 'ko 'dhiö kë -sü -bha Zeluzalɛmë, 'wo -yɛ wo 'zü 'wo dho Antiɔsö. 'Ö Zan 'wo- 'tɔ kpɔ Maakö 'ka bhë, 'wo- kpa wo -bha 'ö wo -nu 'wo dho.

13

Baanabasö waa- Sɔlö -an 'sü -sü

1 -Zlan -wodhiölomɛ -nu waa- Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ ɲdaan' -mɛ -nu -wo -kë Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Antiɔsö plöö -a 'gü. Mɛ -nu 'wo bhë -an 'tɔ tɔɔ Baanabasö, Simɔ 'wo- 'tɔ kpɔ «mɛ tii» 'ka, Lusiusö 'ö go Silɛnë -sɛ 'gü, Manaɛ 'ö -kë -gludë Elɔdö 'bhamɛ kpinngdhö 'wo ɲkpɛa wo 'kuë 'kɔ do 'gü -a 'ka, waa- Sɔlö 'dhö.

2 Yi do 'ka, -wo -kë kwa Dëmɛ -bha yuö kë -sü 'gü, kö -wo wo -bɛn 'to -na bhë, 'ö -Zuu 'slöösö -ya pö -an -dhë: «-Ka Baanabasö waa- Sɔlö -an -ya -de -ta kö yuö 'a -an ɲdhɔɔ ɲkaa' bhë -waan -a kë!»

3 ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, 'wo wo -bɛn to 'ö 'wo ɲbhɛa, 'ö 'wo wo -kɔ -nu kpa -an -ta, 'dhuë- kpɔ -an -bha -sü 'ka, 'ö 'wo wo ɲkwaa -an -zü, 'wo dho.

Baanabasö waa- Sɔlö -wo -dho Siplë -sɛ 'gü

4 Baanabasö waa- Sɔlö 'ö -Zuu 'slööslö -yö -an bɔ bhë, -wo -dho Selösi
plöö. -Dhɛ bhë ɓnɛ, 'wo -ya -a -bha 'yitagɔ 'gü, 'wo dho 'sɛgɔ -dhɛ 'ö -ya
-sü 'ka 'yi ziën 'wo- -dhɛ Siplë bhë -a 'gü.
5 ɓDhɛ ɓwa 'dho ɓwa -lo Siplë, pö- do 'wo- -dhɛ Salaminö bhë -a 'gü, 'wo
yö -Zlan -wo ɓblɛɛ' -sü 'gü Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ -nu 'gü. Zan Maakö
-yö -kë -an 'piö, -nu -an -dhë -sü 'ka.
6 'Sɛgɔ 'ö -ya -sü 'ka 'yi ziën bhë 'wo bɔ -a 'gü, 'wo dho 'wo loë Pafɔsö plöö.
-Dhɛ bhë -a 'gü 'wo -kpën Zuifö mi do 'wo- -dhɛ Baa Yesu 'ö -kë -dɛbɔmɛ
do 'ka -a -bha mü. Mɛ 'ö bhë -yö ö -de -sü -Zlan -wodhiölomɛ do 'ka.
7 'Go mü 'zü -yö -kë 'sɛ ɓkɔɔnmɛ 'wo- -dhɛ Sɛɛziusö Pɔlusö bhë -a 'bhamɛ
'ka. 'Sɛ ɓkɔɔnmɛ bhë -yö -kë mɛ 'kpaakpa 'ka; 'yö Baanabasö waa- Sɔlö 'ö
-an ɓdhɔɔ -kë, bhii 'ö tɔɔ -ya 'piö kö 'ö -Zlan -wo ma.
8 'Kɛɛ -dɛbɔmɛ ('wo- 'tɔ kpɔ Glɛkö -wo 'gü «Elimasö») bhë yaa 'we -a
-bha -an -gɔ; 'ö- këdhɛ ɓmɛɛ kö 'yaan- 'sɛ ɓkɔɔnmɛ ɓzuö' bho -zo -yö Yesu
-bha -sü -zian -ta.
9 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö Sɔlö 'wo- 'tɔ kpɔ 'pö Pɔlö 'ka bhë, 'ö -Zuu 'slööslö
-ya pa, 'yö ö 'yan ɓdhië -a 'piö 'ö- -ga -piindhö,
10 'yö- pö -a -dhë: «'Yö Satan gbö, 'wun -sɛɛbɔ -nu yaagümɛ, 'ü pa -sü 'ka
'slë yaa ɓsuu'- 'kpɛkpɛ 'ka; këpëyaamɛ -mü ü 'ka! Bhi kun 'ü- pö mɛ -nu
-dhë ɓnɛ 'wun giagia 'ö -gban yi Dëmɛ -bha -yö ɓsua 'ka a?
11 Dɔ, ü 'to 'to! -A 'töng ɓya -lo kö yi Dëmɛ -yö ü 'klo bhɔ; ü 'yënng- -dho
trö, ü 'ka 'dho -dhɛ yö 'töng 'bhaa 'piö!»
-Dhɛ do bhë 'wo to -a -bha 'ö Elimasö 'yënng -yö -trö; 'yö ö -de yö
-dhɛtiidhɛ 'gü. 'Ö ö -kɔ -ta ö -zü 'to kö mɛ 'ö dho zian bho ö 'ka 'yaan-
-a yö.
12 ɓDhɛ pë -kë Elimasö 'ka bhë 'ö 'sɛ ɓkɔɔnmɛ ɓyaa- yö, 'ö Yesu -wun
-dhɛ 'wun gia-, 'ö kwa Dëmɛ -bha mɛ ɓdaan' -wo bhë 'ö- -wun -ya 'te tun.

Pɔlö waa- Baanabasö -an -bha -dho Antiɔsö -pö 'ö Pisidi -sɛ 'gü bhë -a 'gü -sü

13 Pɔlö waa- ö 'bhamɛ -nu -wo -da 'yitagɔ 'gü Paafɔsö plöö, 'wo dho Pɛɛzö
-pö 'ö Panfili -sɛ 'gü bhë -a 'gü; 'ö Zan Maakö -yö go -an 'piö 'ö -yɛ ö 'zü 'ö
dho Zeluzalɛmë.
14 'Ö 'wo dho wo -bha 'ta 'ka 'dhiö, 'wo go Pɛɛzö plöö, 'wo dho 'wo -lo
Antiɔsö -pö 'ö Pisidi -sɛ 'gü bhë -a 'gü. 'Ö Zuifö -nu -bha ɓglooyi 'ka, 'wo
-da -an -bha -bhɔkuëkɔ 'gü 'wo ɓyaannu.
15 ɓDhɛ ɓwa yën -Zlan -bha tɔng -nu 'bhaa -nu waa- -Zlan -wodhiölomɛ
-nu -wo 'bhaa -nu pö -sü -bha -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü, 'ö -bhɔkuëkɔ ɓkɔɔnmɛ
-nu -wa -dhɛ Pɔlö waa- Baanabasö -an -gɔ -a -pö -an -dhë -sü 'ka ɓnɛɛ:
«Dhegluzë -nu, ɓya kë ɓnɛ 'wun 'bhaa -yö ka -gɔ kö 'kaan- -a ɓblɛɛ'- mɛ
-nu 'wo dho wo 'kuë- ɓnɛ -an -dhë -an ɓfaan' 'më -wo 'ka kö -potaasü -yö
ka -gɔ 'sabla.»
16 ɓDhɛ 'ö -kë 'pö, 'ö Pɔlö -yö ɓluu 'ö ö -kɔ -ta zë -an -dhë, 'go mü 'ö- pö:
«Izlaɛlö -mɛ -nu waa- mɛ -nu 'kaa Izlaɛlö -mɛ 'ka, 'ö 'ka -Zlan ɓbhlë -ya,
-ka ka 'to 'to n -ma!
17 Izlaɛlö -mɛ -nu, kwa -bha -Zlan -yö kwa 'bhɛma -nu -sü 'ö -an ɓbhɛɛ
kö -wo ɓtun -nia 'ka Ezitö -sɛ 'gü. 'Ö 'go mü 'zü 'yö -an bho Ezitö -sɛ 'gü ö
-bha 'piigbeedhɛ 'ka.
18 'Yö -an bun 'töng 'ö -mɔ -kwɛ 'gɔɔ- -yiisië -bha -an 'piö 'yënng ɓtaa.
19 'Yö Kanaa 'sɛgɔ 'slaplɛ 'gü ɓsiö, -glu 'ö Izlaɛlö 'në -nu -wo nuë 'sɛgɔ 'ö
bhë -a -gɔ bhë -a 'ka. 'Ö -an -bha 'sɛgɔ -nu 'wo bhë 'yö- nu kwa 'bhɛma -nu

-dhë kö -waan kë mü. 'Ö 'wo -kwɛ ̚këng' -yiisië waa- -kwɛ 'gɔɔ- 'sɔɔdhu -kë -a 'gü mü.

20 ̚Dhɛ ̚ya kë 'dhö, 'ö zakanmɛ -nu -ya kwa 'bhɛma -nu -gɔ -ta, 'ö dho 'ö yöë -Zlan -wodhiölomɛ Samiɛlö -bha 'töng -bha.

21 'Ö 'wo -gludë do -dhɛ Samiɛlö -gɔ, 'ö -Zlan -yö Saulö 'ö -kë Kisö gbö 'ka 'ö go Bɛnzamɛ -gɔ 'gunng 'gü bhë -a nu -an -dhë. 'Ö Izlaɛlö -sɛ ̚kɔɔn -kwɛ 'gɔɔ- -yiisië 'piö.

22 ̚Dhɛ 'ö -Zlan ̚ya ö ̚kwaa' Saulö -wun -zü, 'ö ko 'zü 'yö Davidö nu -an -dhë -gludë 'ka. 'Ö- -bha -tɔmɔdhɛ -kë 'ö- pö: *Zese gbö Davidö bhë, n ̚dhɔɔbhaa -mɛ -mü. Yö ̚nɛ 'ö dho n ̚dhɔɔbhaa -wun 'plɛ kë.*

23 Davidö 'ö bhë -a ̚suu'- -ta 'në do ̚nɛ 'ö -Zlan -ya -ya Izlaɛlö -sɛgümɛ -nu Dhamɛ 'ka ̚nɛ -kɔ 'ö- pöë bhë -a 'dhö. Mɛdhamɛ 'ö bhë 'ö tɔɔ Yesu.

24 Kö Yesu -yaan ̚tun nu -na, Zan -yö -Zlan -wo ̚blɛɛ, 'ö Izlaɛlö -sɛgümɛ -nu ̚dhɔɔ -kë ö -wo 'ka ̚nɛ -wo wo ̚kwaa' wo -bha ̚sɔɔn yaa -nu -zü kö -wo -an bɔ yiö.

25 ̚Dhɛ 'ö Zan -bha yi ̚ya yö ̚klöö' 'kpongtaa, 'yö- pö: ‹Ka -zo 'piö, dö -mü n 'ka ɛ? -Ka ka 'to 'to, 'maa mɛ ö 'ka -ya -a -gɔ bhë -a 'ka; 'kɛɛ mɛ 'ö bhë -yö nu -na n ̚zlöö. Mɛ 'ö 'dhö bhë -a ̚bhlë ̚yö ̚va 'ö ̚zië' n -ta, 'ö n -kɔ yaa -mɔa -bha kö 'aan- -a -bha -sakpa yuun -bhüö -nu 'po 'aan- -a bho -a -gɛn -bha.› »

26 'Ö Piɛɛ -ya pö 'zü: «Dhegluzë -nu, ka 'ö 'ka -kë Ablaamö ̚suu'- -ta 'në -nu 'ka, waa- mɛ -nu 'kaa Zuifö 'ka, 'ö 'ka -Zlan ̚bhlë -ya, kwa ̚nɛ 'ö 'wuntaɔsë 'ö -kë dha -sü 'ka bhë, 'ö yö kwa -bha.

27 Mɛ -nu 'wo Zeluzalɛmë waa- -an ̚kɔɔnmɛ -nu waa Yesu dɔ wo Dhamɛ 'ka; 'ö 'go mü -Zlan -wodhiölomɛ -nu -wo 'wo- pö -na ̚glooyi 'saadhö 'ka bhë, waa- -gɛn ma. 'Kɛɛ pë 'ö -Zlan -wodhiölomɛ -nu -wa ̚blɛɛ 'ö -kë -a zë -sü -wun 'ka bhë ̚nɛ 'wo- -kë.

28 -A zë -gɛn gbɛ yaa kë -dhö, 'kɛɛ -wa -dhɛ Pilatö -gɔ kö -ya zë.

29 'Wun -nu 'wo ̚bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü 'ö -gban Yesu -bha 'klobhɔdhe waa- -a -bha ga -sü -wun -bha, ̚dhɛ 'ö ̚wa -an 'plɛ 'dhiö -mɔ 'kuë, 'wo- bho -gaatalü -bha, 'ö 'wo- -da -guö ̚duudhö.

30 'Kɛɛ -Zlan -ya -bho ga 'gü.

31 'Ö -dhɛkpaɔyi ̚plëëzë 'ka, 'yö ö -de -zɔn mɛ -nu 'wo -kë -ziö -a 'piö -mɛ -nu 'ka 'dhiö, 'wo goë Galile -sɛ 'gü, 'wo dho 'wo yöë Zeluzalɛmë bhë -an -dhë. Mɛ -nu 'wo 'dhö bhë, wo ̚nɛ 'ö zlöö ̚nɛ 'wo- ̚goo- 'ka kö -waan Yesu -wun ̚blɛɛ'- Izlaɛlö -sɛgümɛ -nu -dhë.

32 'Ö yi gia-, 'yi nu 'wuntaɔsë 'ka ka 'piö. 'Wuntaɔsë bhë 'ö tɔɔ pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go kwa 'bhɛma -nu -dhë 'dhiö bhë.

33 ̚Yaa- kë kwa 'ö 'kwa -an -bha 'në -nu 'ka kwa -dhë, Yesu -bho ga 'gü -sü 'ka ̚nɛ -kɔ 'ö ̚bɛɛn' -sü 'ka 'tan ̚plɛ -naa 'ö 'Tan 'sëëdhɛ 'gü -a 'dhö ̚nɛɛ: *(-Zlan -ya -pö Yesu -dhë:) Ü n Gbö 'ka. 'Ö n -ma -kë ü Dë 'ka -sü bhë ̚dɛɛ 'a- ̚blɛɛ mɛ 'plɛ -dhë 'töüdhö -a -zɔn -an -dhë -sü 'ka ̚nɛɛ n Gbö -mü ü 'ka.*

34 'Ö -Zlan -ya pö ̚nɛ yö -dho -a bho ga 'gü; yö 'ka 'dho ga gbɔ. 'Yö- pö ̚nɛɛ: *A -dho 'dhuë- 'slööslö -nu 'ö 'a- 'tɔ go Davidö -dhë bhë -a kpɔ ka -bha. 'Dhuë- -nu 'wo bhë, a -dho -an kpɔ ka -bha 'wun gia- 'ka.*

35 'Wun 'ö bhë -yö ̚bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ -dhɛ 'bhaa 'gü 'pö, 'ö tɔɔ mɛ 'ö 'Tan 'sëëdhɛ ̚bɛɛn bhë -ya -pö -Zlan -dhë: *Ü 'ka 'dho we -a -bha kö ü -bha yuökëmɛ 'slööslö bun -yö 'bu.*

36 -Wo 'ö ɲnɛ yaa Davidö -bha 'wun ɓlɛɛ'-, 'kɛɛ Davidö -zë, yuö 'ö -Zlan -ya -ya -a -bha 'ka -ya -kë. 'Go mü 'yö ga, 'yö 'wo- -bin ö 'bhɛma -nu 'piö, 'ö- bun -yö -bu.

37 'Kɛɛ mɛ 'ö -Zlan -ya bho ga 'gü bhë -a bun yaa 'bu.

38 N dhegluzë -nu, ka 'plɛ -kaa dɔa ɲnɛɛ pë 'ö Yesu -ya -kë bhë -a -wun 'gü, yi -mɔa -bha kö 'yi- pö mɛ -nu -dhë ɓdɛɛ ɲnɛ -Zlan -yö -dho ziö -an -bha ɓsɔɔn yaa -nu -ta.

39 Moizö -bha tɔng yaa 'dho ka kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö; 'kɛɛ 'ka Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-, 'ka dho kë kpengdhö -a wö 'dhiö.

40 -A -wun 'gü, -ka kë 'slë 'ka! -Yö kë 'dhö kö ɓkun 'ö pë 'ö -Zlan -wodhiölomɛ -nu -wa ɓblɛɛ bhë 'ö- -de dho kë ka 'ka:

41 -Zlan -wodhiölomɛ -nu -wa -pö: *(-Zlan -ya pö:) Mɛ -nu 'ö 'ka 'wun gia- -san zë ɲnɛ, -ka -dhɛ -ga: 'Tetundhe -yö -dho -da ka 'gü, 'ka ga. Bhii ka -bha 'töng 'ka, a -dho yuö do 'ö ɓwaa- -wun ɓblɛɛ'- ka -dhë, 'ö ka 'ka 'dho -a -dhɛ 'wun gia- bhë -a kë.* »

42-43 ɓDhɛ 'ö ɓwa yën -bhɔ 'kuë- kë -sü -bha 'ö mɛ -nu -wa pö Pɔlö waa- Baanabasö -an -dhë -wo nu 'zü ɓglooyi mɛ 'ö nu -na bhë -a 'ka kö 'wun -nu 'wo bhë -waan -an 'bhaa ɓblɛɛ'- wo -dhë 'zü.

ɓDhɛ 'ö Pɔlö waa- Baanabasö 'wo 'dho -na bhë 'ö Zuifö ɓplëëzë waa- mɛ -nu 'wo wo -de -kë Zuifö 'ka -nu 'wo -ziö -an 'piö. Pɔlö waa- Baanabasö -wo 'wun -blɛɛ -an -dhë -an ɓfaan' 'më -sü 'ka kö -wo wo -bha -tosiadhe kë -Zlan -bha 'glusë 'gü kö -wo 'dhoë- 'dhiö.

44 Zuifö -nu -bha ɓglooyi mɛ 'ö yö -a 'piö, 'ö mɛ -nu -wo bhɔ 'kuë- ɓva 'ö- -wun to 'tee kö pö- bhë -a 'gü -mɛ -nu mɛ gbɛ yaa 'to kɔɔ; -wo -nu wo 'ko ɓbhaa 'dhö kö -waan kwa Dëmɛ -wo ma.

45 ɓDhɛ Zuifö -nu ɓwa mɛ gbung bhë -an yö, 'ö ɓdruɛi -yö -da -an 'gü 'ö 'wo- pö: «'Wun 'ö Pɔlö 'dhoë- ɓblɛɛ' -na bhë ɓsua -wun -mü.» 'Go mü 'zü 'wo 'wun yaa ɓblɛɛ -a -gɔ mɛ -nu -dhë.

46 'Kɛɛ Pɔlö waa- Baanabasö -wo 'wun -blɛɛ Zuifö -nu -dhë -zogbandhe 'ka 'zü ɲnɛɛ: «Pë mɛ 'ö këpë 'ka 'ö tɔɔ kö -Zlan -wo -yö -dho ɓblɛɛ'- ka -blɛɛzë ka -dhë. 'Kɛɛ ɓdhɛ -kë ɲnɛ kaa 'we -a -wun -dhɛ 'wun gia- -sü -bha, 'ö 'ka- -zɔn -na ɲnɛɛ yaa ka -ma 'kun kö 'ka ɓtoëpö -kë -a 'gü -sü yö bhë. ɓDhɛ -kë 'dhö bhë, yi -dho ziö 'yi dho mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an 'piö.

47 Bhii pë 'ö kwa Dëmɛ -ya pö yi -dhë 'ö tɔɔ: *A ü -ya 'sɛgümɛ -nu -bha -dhɛpuudhɛ 'ka. -Yö kë 'dhö kö 'ü 'dho dhasü 'ö bhë -a 'ka 'sɛ -dhɛ -nu 'wo 'ma ɓgbiin -an 'gü.* »

48 ɓDhɛ 'ö mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka, 'wo -an -wo bhë 'wo- ma, 'ö -an ɓzuö' 'glu -yö dhi; 'ö 'wo- pö: «Kwa Dëmɛ -wo 'ö bhë ɓyö -së!» 'Ö mɛ -nu 'saadhö 'ö -Zlan -yö -an sü kö -waan ɓtoëpö -kë -a 'gü -sü yö bhë, 'wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-.

49 'Ö kwa Dëmɛ -wo -yö -pɛn 'sɛgɔ 'ö bhë -a -dhɛ 'saadhö 'gü.

50 'Kɛɛ mɛ -nu 'wo Zuifö 'ka, -wo dhebɔ -nu ɓbhlëzë 'ö pö- bhë 'wo- 'gü 'ö -Zlan -dhɔ -yö -an -kë, waa- pö- ɓkɔɔnmɛ -wo -an 'zü -blü 'ö 'wo- -kë kö mɛ -nu -wo Pɔlö waa- Baanabasö -an 'klo bhɔ; 'ö 'wo -an -kë, 'wo go 'sɛ -ta.

51 'Ö mɛ ɓplɛ 'wo bhë 'wo 'sɛ 'ö go pö- 'ö bhë -a 'gü, 'wo- bho wo -gɛn -bha, -a -zɔn pömɛ -nu 'wo bhë -an -dhë -sü 'ka ɲnɛ pë -nu 'wo- -kë bhë wo ɲnɛ 'ö -an -bha 'wun 'dhö -mü. 'Ö 'wo dho Ikɔnë -pö 'gü.

52 Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo Antiɔsö, -wo -kë pa -sü 'ka ɓzuögludhi waa- -Zuu 'slöösö 'ka.

14

Pɔlö waa- Baanabasö -wo Ikɔnë

1 Dhɛ Pɔlö waa- Baanabasö wa -lo Ikɔnë plöö, 'wo -da Zuifö -nu -bha
-bhɔkuëkɔ 'gü 'zü, 'ö 'wo Yesu -bha 'wuntaɔsë -blɛɛ mɛ -nu 'wo -kë mü -an
-dhë. 'Ö Zuifö -nu waa- mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -dhɛ va -dhɛ -wo -kë
Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ka.
2 'Kɛɛ Zuifö 'bhaa -nu waa 'we- -bha kö -wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-, 'ö
'wo- pö mɛ 'waa Zuifö 'ka -an -dhë -wo dɔ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ
-nu -gɔ 'yënng.
3 'Kɛɛ Pɔlö waa- Baanabasö -wo glɔɔ Ikɔnë plöö, 'wo 'wun 'ö -gban
'wuntaɔsë 'ö -gban Yesu -bha 'wo kë -a blɛɛ' dhia -zogbandhe 'ka. Kwa
Dëmɛ -ya -zɔn -an -dhë mɛ -nu wö 'dhiö nɛ 'wun -nu 'ö -gban ö -bha 'glusë
-wun -bha 'wo- blɛɛ' -na bhë 'wun gia- -mü, 'ö -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü nu
-an -dhë kö -waan -dhidhaapë -nu kë -a 'ka.
4 'Ö 'gügludhe -yö -da pömɛ -nu ziën, 'ö mɛ -kɔ 'pian do -yö -kë Zuifö -nu
-bha 'ka, 'ö mɛ -kɔ 'pian do 'bhaa -yö -kë Yesu -bha bɔmɛ -nu -bha 'ka.
5 Zuifö -nu waa- mɛ 'waa Zuifö 'ka waa- wo kɔɔnmɛ -nu -an -wo -yö
-mɔ -a 'gü kö 'waan- Pɔlö waa- Baanabasö -an zë -an -zuö -guö 'ka -sü 'ka.
6 Dhɛ 'ö mɛ plɛ 'wo bhë waa- tɛi' dɔ 'wo duë, 'wo dho Lekaɔni -sɛ
'gü, pödhɛ 'wo- -dhɛ Litrë waa- Dɛɛbö, 'iin -an -zütodhɛ -nu -an -bha.
7 'Ö 'wo yö 'wuntaɔsë blɛɛ' -sü 'gü mü.

Pɔlö waa- Baanabasö -wo Litrë plöö

8 -Dhɛ 'ö Litrë bhë gɔɔn- do -yö -kë yaannu süë' mü, bhii 'ö tɔɔ 'tinng
yua' -yö -kë -a -gɛn 'gü, 'ö bhɔa,
9 -yö -kë ö 'to 'to dhia 'wun 'ö Pɔlö -kë -a blɛɛ' dhia bhë -a -bha. Dhɛ
'ö Pɔlö -ya dɔa nɛ -zo -yö Yesu -bha -sü -ya -gɔ kö 'yaan- -a -dhɛ bo, 'yö-
-ga -piindhö
10 'ö- pö -a -dhë -wo 'gbee- 'ka nɛɛ: «-Bhö luu'- 'ü dɔ ü -gɛn -ta
zengdhö!» 'Yö luu 'budhö, 'ö yö 'ta -sü -bha.
11 Dhɛ pë 'ö Pɔlö -ya -kë bhë mɛ gbung -nu waa- yö, 'wo -gbla wo
-bha 'sɛ 'gü -wo 'ö -kë Likaɔni -wo 'ka bhë -a 'gü 'wo- pö: «-Zlan -nu wa
mɛbheedhe bun 'sü, wa go dhang- 'gü, wa nu kwa 'piö!»
12 'Ö 'wo Baanabasö 'tɔ kpɔ wo -bha -zlan bhlëzë 'wo- -dhɛ Zösö bhë -a
'ka. 'Wo Pɔlö 'tɔ kpɔ 'pö wo -bha -zlan do 'bhaa 'wo- -dhɛ Ɛɛmɛsö bhë -a
'ka. Bhii 'ö tɔɔ mɛ plɛ 'wo nu bhë, Pɔlö nɛ 'ö -kë 'wunblɛɛmɛ 'ka nɛ wo
-bha -zlan Ɛɛmɛsö bhë -a 'dhö Zösö -wo 'dhiö -lo -sü 'ka.
13 -An -bha -zlan 'wo- -dhɛ Zösö bhë -a -gba -a 'gü -kɔ -yö -kë -daplöödhɛ
gia- -bha. 'Ö- slabhomɛ -yö nu, -du -nu 'wo 'lü 'bin bhüö' -kë 'wo- nië
-a bhɔ -zü -a 'ka, böü- 'kplong 'ö nië pö- -zü bhë -a 'dhi do -bha. 'Ö Zösö
-bha slabhomɛ waa- mɛ gbung -nu 'wo -kë mü, -wa -ya wo zuö' 'piö kö
-wo sla- bhoë Baanabasö waa- Pɔlö -an -dhë.
14 'Kɛɛ dhɛ 'wun bhë 'ö Baanabasö waa- Pɔlö waa- tɛi' dɔ, 'wo wo
-bha gblang -dhɛ 'bhaa -nu pɛɛ, -a -zɔn mɛ -nu -dhë -sü 'ka nɛ waa 'we-
-bha kö -wa kë 'dhö. 'Ö 'wo -bla sü 'wo dhoë mɛ gbung -nu 'gü -a pö -sü
'ka nɛɛ:
15 «Mɛ 'ka nɛ, -më 'ö -kë ka -gɔ 'ka 'wun -kë 'dhö e? Mɛ 'bhee- -nu kwa
suu'- -yö do, -zlan 'yaa -mü yi 'ka! 'Wuntaɔsë 'ö -gban Yesu Klito -bha nɛ
'yi nuë ka dhia, -a -blɛɛ ka -dhë -sü 'ka kö 'ka ka kwaa' gbapë 'kpaan
-wun 'wo bhë -an -zü kö 'ka dhië'- -Zlan 'ö 'bhee- 'ö dhang- 'dhö, 'sɛ 'dhö,
'yoo 'dhö waa- -an 'gü -pë -nu 'plɛ -kë bhë -a 'piö kö 'kaan- -a gba!

16 'Töng -nu 'wo -ziö bhë -a 'gü, -yö ö -kwaa mɛ -nu -zü 'wo wo -zo 'kun
-wun -nu -kë.
17 'Kɛɛ -ya -zɔn ka -dhë -kplawo ̱nɛ ö -Zlan 'glusë -zë 'ka, pë -së -nu -kë
ka -dhë -sü 'ka -kplawo. Bhii 'ö tɔɔ -yö ka -gba dha 'yi 'ka. 'Go mü 'zü 'ö-
-kë 'ö kaa- tapë -nu -wo -dhi wo 'töng 'ka, 'ö ka gbaa -bhöpë -nu 'ka, 'go mü
'yö ka pa ̱zuögludhi 'ka.»
18 'Kɛɛ -a ̱blɛɛ' -sü 'ka ̱nɛ -kɔ gia- 'ö bhë -a 'dhö, Baanabasö waa- Pɔlö
-an ̱sëë'- -yö -bho kö ̱kun mɛ gbung -nu 'wo bhë 'wo dho sla- bhë -a bho
wo -dhë.
19 ̱Dhɛ 'ö -kë 'pö, Zuifö -nu 'bhaa -nu -wo -go Antiɔsö -dhɛ, 'ö Pisidi -sɛ
'gü waa- Ikɔnë plöö 'wo nu, 'wo mɛ gbung -nu 'wo bhë 'wo -an ̱zuö' bɔ
wo 'piö. 'Wo yö Pɔlö -zuö -guö 'ka -sü 'gü, 'go mü 'wo- ̱gblëë, 'wo dhoë
pö- ̱taa -bha, 'wo- to mü 'ö tɔɔ -wo wo -zo -ta -be ̱nɛ ̱ya ga.
20 'Kɛɛ ̱dhɛ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -wo -lo -a 'piö mü, 'ö ̱wa
̱nië' -a -zü, 'ö ̱luu, 'ö wo -nu 'wo -da plöö. ̱Dhɛ 'ö -dhɛ ̱ya 'po, 'ö waa-
Baanabasö 'wo dho Dɛɛbö -pö 'gü.

Pɔlö waa- Baanabasö -wo -yɛ 'zü 'wo dho Antiɔsö 'ö Sili -sɛ 'gü -a 'gü

21 Pɔlö waa- Baanabasö -wo Yesu -bha 'wuntaɔsë -blɛɛ Dɛɛbö plöö, 'ö
'wo- -kë 'ö mɛdhɛvadhɛ -wo -kë Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ka mü.
'Go mü 'wo -yɛ wo 'zü 'wo dho Litrë -dhɛ, Ikɔnë -dhɛ waa- Antiɔsö 'ö Pisidi
-sɛ 'gü -an 'gü.
22 'Wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu ̱faan' më kö -wo kë ̱faanzë -zo
-yö Yesu -bha -sü 'gü. 'Ö 'wo- pö -an -dhë: «Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ
-nu 'plɛ 'klo -dho bhɔ ̱va -an -bha -tosiadhe 'gü 'kpongtaa zö kö -waan -da
-Zlan -bha -gludëdhɛ 'gü 'töng 'ö 'dhiö, 'ö nu -na bhë -a 'ka.»
23 'Ö 'wo mɛ ziizii -ya Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü
'saadhö 'gü. 'Ö ̱dhɛ Pɔlö waa- Baanabasö ̱wa yën wo -bɛn 'to -sü waa-
-bhɛa -Zlan -dhë -sü -bha, 'wo mɛ -nu 'wo mü bhë, 'wo -an -wun -lo kwa
Dëmɛ 'wo- -wun -dhɛ 'wun gia- bhë -a kwɛɛ.
24 'Ö 'wo bɔ Pisidi -sɛ 'gü, 'wo dho Panfili -sɛ 'gü.
25 'Wo -Zlan -wo ̱blɛɛ mɛ -nu 'wo Pɛɛzö plöö -an -dhë. 'Go mü 'wo dho
Atali plöö.
26 ̱Dhɛ ̱wa 'go mü, 'wo 'yitagɔ sü, 'wo dho Antiɔsö plöö, -dhɛ 'wo woë-
'ta zü dɔ -a -bha bhë -a -bha. ̱Dhɛ 'wo 'dhoë- dho 'ta 'gü, -dhɛ 'ö bhë ̱nɛ
'ö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo mü, 'wo -an -wun -lo -a -bha -Zlan
kwɛɛ kö -yaan ö -zo kë -an 'piö, kö yuö -nu 'wo 'dho -na -an kë ̱dhia bhë
kö -waan -an kë.
27 ̱Dhɛ ̱wa -lo Antiɔsö, 'wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dhɛ wo
'ko ̱bhaa, 'ö pë -nu 'ö -Zlan -ya kë 'saadhö wo ̱kwaa', waa- -kɔ 'ö 'kwɛɛ
̱poë' mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an -gɔ kö -waan Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- bhë
'wo- 'plɛ ̱blɛɛ -an -dhë.
28 'Ö 'wo 'töng 'bhaa -kë Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'piö mü.

15

Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu kpö 'ö Zeluzalɛmë

1 Mɛ 'bhaa -nu -wo -go Zude -sɛ 'gü 'wo nu Antiɔsö plöö, 'ö Yesu -wun
-dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo -kë mü, 'wo yö -an ̱daan' -sü 'gü, 'wo- pö: «-A
'ke kaa 'dho 'bɔng ̱nɛ -kɔ 'ö Moizö -yö -Zlan -bha tɔng ̱daan -a 'ka bhë -a
'dhö, kaa 'dho dha.»
2 'Kɛɛ 'wun bhë yaa Pɔlö waa- Baanabasö -an -zo 'kun; 'ö wo -nu 'wo yö
'wun ̱blɛɛ' -sü waa- zaɔdhe kë -sü -bha. 'Ö 'gbɛɛdhö 'wo- yö -së 'ka kö 'wo

mɛ 'bhaa -nu 'wo go Antiɔsö 'wo -an yö Pɔlö waa- Baanabasö -an 'piö, -wo 'dho Zeluzalɛmë kö 'wun 'ö bhë Yesu -bha bɔmɛ -nu 'wo -kë mü waa- mɛ ziizii -nu -waan -a -bhokou kë wo 'ko -dhë.

3 Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu kpö bhë, -wo -an -dɔ zian, 'ö 'wo dho. 'Wo bɔ Fenisi -dhɛ waa- Samali -sɛ -an 'gü, -kɔ 'ö mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka 'wo wo ̱zuö' ̱dhië -a 'ka -Zlan 'piö bhë -a ̱blɛɛ'- Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo -kë mü -an -dhë -sü 'ka. 'Wun 'ö bhë -yö -kë -an -dhë ̱zuögludhi -wun ̱va 'ka.

4 ̱Dhɛ 'ö ̱wa -lo Zeluzalɛmë plöö, Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'dhö, Yesu -bha bɔmɛ -nu waa- mɛ ziizii -nu 'wo -kë mü, -wo -an -nia -kun. 'Ö wo -de 'pö, 'ö pë 'ö -Zlan -ya -kë -an ̱kwaa' wo -bha 'ta bhë -a 'gü bhë, 'wo- ̱blɛɛ 'pö -an -dhë.

5 'Yö Falizi -mɛ 'bhaa -nu 'wo -kë Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ka bhë 'wo ̱luu, 'wo- pö: «-Kwaa pö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka bhë -an -dhë -wo 'dho 'bɔng, 'go mü -wo tɔng 'ö Moizö -ya nu kwa -dhë bhë -wa 'kun.»

6 'Ö Yesu -bha bɔmɛ -nu waa- mɛ ziizii -nu 'wo dho wo 'ko ̱bhaa kö 'waan- -dhɛ -ga 'wun 'ö bhë -a 'gü.

7 ̱Dhɛ 'ö ̱waa- dan 'kuë 'piö ̱gbiinzë, 'ö Piɛɛ -yö ̱luu 'ö- pö: «Dhegluzë -nu, ka gia- ka- ̱dɔa' ̱nɛ -Zlan -yö n -sü ka ziën -a -wo nu -sü -blɛɛzë 'ka kö 'wuntaɔsë 'ö -gban Yesu -bha bhë 'aan- ̱blɛɛ'- mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an -dhë; -yö kë 'dhö kö -waan -a ma, kö -waan -a -wun -dhɛ 'wun gia-.

8 'Ö -Zlan 'ö mɛ 'bhee- -nu ̱zuö' dɔ bhë 'yö- -zɔn ̱nɛ -yö -we -an -bha Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -sü -bha, -Zuu 'slöösslö -nu -an -dhë -sü 'ka ̱nɛ kwa 'dhö 'pö.

9 Yaa mɛ bho 'kou kë mɛ 'kwa Zuifö 'ka waa- mɛ 'waa Zuifö 'ka kwa ziën. 'Ö -an -bha Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -sü bhë -a -wun 'gü 'ö -ziö -an -bha ̱sɔɔn yaa -nu -ta, 'ö -an sü mɛ kpengdhö 'ka ö wö 'dhiö.

10 ̱Dhɛ 'ö 'dhö, -më -kë pë 'ö -Zlan -ya pö kö ̱kun 'kwa- -kë 'ö 'ka- -kë -ɛ? -Zlan 'gü dan kun 'ka- wo bhë ̱a? Tɔng 'ö kwa 'bhɛma -nu 'iin kwa gia- kwaa- 'kun, -a -bha -kë 'gbee- -sü -dhë bhë 'ö 'ka- 'piö kö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka, -wa kun i?

11 Kwaa- -dhɛ 'wun gia- ̱nɛ kwa Dëmɛ Yesu -bha 'glusë bhë -a -wun 'gü ̱nɛ 'ö 'kwa dhasü yö. -Kɔ do bhë -a 'ka 'wo dhasü yö -a 'ka 'pö.»

12 ̱Dhɛ Piɛɛ ̱ya yën 'wun bhë -a ̱blɛɛ' -sü -bha, 'ö -dhɛ -yö ga mɛ -nu 'wo -kë wo 'ko ̱bhaa bhë -an -ta. 'Wo wo 'to to Baanabasö waa- Pɔlö -an -bha, 'ö -kɔ 'ö -Zlan -yö bɔa -an -ta 'ö -dhidhaapë -nu ̱kaa' wo -bha 'ta bhë -a 'gü, mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an ziën bhë, 'wo- ̱blɛɛ -an -dhë.

13 ̱Dhɛ ̱wa yën 'wun -nu 'wo bhë -an ̱blɛɛ' -sü -bha, 'ö Zakö -ya pö: «Dhegluzë -nu, -ka ka 'to 'to n -ma!

14 -Kɔ 'ö -Zlan -yö ö -zo ̱kaa' mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an 'piö -a -wo -lo -yi 'ka kö 'yaan- mɛ -nu 'sü -an ziën, -waan kë ö -bha 'sɛgümɛ -nu 'ka bhë, Simɔ -ya ̱blɛɛ.

15 'Go mü 'zü 'ö -Zlan -wodhiölomɛ -nu -wo 'wun 'ö bhë -a ̱blɛɛ 'pö. Bhii pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö:

16 *Kwa Dëmɛ -ya -pö: 'Wun -nu 'wo ̱nɛ ̱wa ziö, a -dho yɛ n 'zü 'a nu. 'Ö 'a Davidö -bha 'gunng 'ö wü bhë 'a- dɔ 'zü. -A ̱wüü' -dhɛ -nu 'wo bhë a -dho -an 'plɛ -yuö kë kö -yö -gban 'zü -dëüwo.*

17 *-Yö kë 'dhö kö mɛ -nu 'wo to, ma 'a- Dëmɛ 'ka bhë -wo n 'piö ̱mɛɛ'; 'ö mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka 'ö 'a -an ̱dhɔɔ -kë kö -waan kë n -ma 'ka, 'wo dho kë n -ma 'ka.*

18 Kwa Dëmɛ 'yö ö -bha pë -nu 'wo bhë -an -zɔn mɛ -nu -dhë 'ö- -dhɛ ̱ya ̱glɔɔ bhë, pë 'ö- pö bhë 'ö bhë.»

19 'Ö Zakö -yö ö -wo -zuö -a -ta dhe -kë 'ö- pö ̱nɛɛ: «Pë -nu 'wo bhë -a -wun 'gü, a- -yö -së kö ̱kun 'kwa ̱sëëbhodhe nu mɛ 'ö 'waa Zuifö 'ka 'ö ̱wa wo ̱zuö' ̱dhië'- -Zlan 'piö bhë -an -dhë!

20 'Kɛɛ -kwa 'sëëdhɛ bɔ -an -dhë -a -pö -an -dhë -sü 'ka ̱nɛɛ kö ̱kun 'wo -köpë -nu 'wo sla- bho -na -an 'ka gbapë -nu -dhë bhë 'wo -an -bhö! Kö ̱kun 'ö mɛ gbɛ -yö -da ö 'bha -bha dhe 'piö; kö ̱kun dhebɔ gbɛ -yö -da ö 'bha dhe -bha gɔɔn- 'piö, kö ̱kun -dadhëü -nu -wo wɔ -kɔ yaa -kë wo 'ko 'piö! 'Go mü kö ̱kun 'wo wü 'ö- fɛi yaa -lo 'wo- -bhö, 'ö tɔɔ ̱nëng 'ö- wo 'ö to mü 'ö ga. 'Go mü 'zü kö ̱kun 'wo fɛi -bhö!

21 Bhii 'ö go kwa 'bhɛma -nu -bha 'töng -bha, 'ö dho 'ö yöë ̱dɛɛ -bha, mɛ -nu -wo Moizö -bha tɔng -wun -blɛɛ mɛ -nu -dhë pödhɛ 'plɛ 'gü; 'ö tɔɔ tɔng 'ö bhë Zuifö -nu -wa -pö wo -bha -bhɔkuëkɔ -nu 'gü, -an -bha ̱glooyi 'saadhö 'ka.»

'Sëëdhɛ 'wo- bɔ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -dhë

22 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu -bha bɔmɛ -nu 'wo -kë Zeluzalɛmë plöö, mɛ ziizii -nu waa- Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo to, -an 'plɛ -wo -yö -kë -a 'gü do, 'ö 'wo mɛ 'bhaa -nu sü wo ziën, 'wo -an yö Pɔlö waa- Baanabasö -an 'piö, 'wo -an bɔ Antiɔsö. Mɛ -nu 'wo -an sü bhë 'wo tɔɔ Zudë 'wo- 'tɔ kpɔ Baazaba waa- Silasö. Mɛ ̱plɛ 'wo bhë -wogbiindhɛ -yö -kë -an -gɔ wo dhegluzë -nu ziën.

23 'Sëëdhɛ 'wo- dɔ -an -gɔ 'wo dhoë Antiɔsö -mɛ -nu ̱dhia bhë, pë 'wo- -yaa 'gü 'ö tɔɔ: «Yesu -bha bɔmɛ -nu, mɛ ziizii -nu waa- ka dhegluzë -nu, 'yië 'we mɛ -nu 'ö 'ka Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ö 'kaa Zuifö 'ka, 'ka Antiɔsö -pö, Sili -sɛ waa- Silisi -sɛ -an 'gü, ka 'ka!

24 Yi- -ma ̱nɛ mɛ 'bhaa -nu 'wo go yi 'piö Zeluzalɛmë 'nö, ̱wa ̱zuökaankuëdhe waa- -zotadhe ̱va -da ka 'gü wo ̱blɛɛ'- -wun -nu 'ka; 'kɛɛ yiëë yi -wo -nu gbɛ dɔ -an -gɔ kö -wa kë 'dhö.

25 ̱Dhɛ 'yië 'dho yi 'ko ̱bhaa, 'yië -dhɛ -ga 'wun 'ö bhë -a 'gü, 'ö yi -wo -yö -kë do, 'yi bɔmɛ -nu sü, 'yi -an yö kwa -bha mɛ -nu -wun 'gbeezë Baanabasö waa- Pɔlö -an 'piö, 'ö 'yi -an bɔ ka -dhë.

26 Mɛ -nu 'wo bhë kwa Dëmɛ Yesu Klito -bha yuö 'wo- -kë bhë -a -wun 'gü, mɛ -nu -wo 'wun 'gbee- -wɔ -an -ta, 'ö 'wo- pö 'wo -an zë.

27 ̱Dhɛ 'ö -kë 'dhö, 'yi Zudë waa- Silasö 'yi -an bɔ ka -dhë kö 'wun -nu 'yi -an ̱blɛɛ 'sëëdhɛ 'gü bhë kö -waan -an ̱blɛɛ'- ka -dhë wo dhiö 'pö.

28 Bhii -yö -kë -Zuu 'slööslö waa- yi gia- yi -dhë -së, 'ö 'yiëë- 'piö kö 'yi ̱kwɛɛ- gbɛ nu ka -dhë -a 'ke yaa kë tɔng 'ö -gban pë -nu 'ö 'ka dho ka ̱kwaa'- -zü -an 'ka.

29 'Ö tɔɔ kö ̱kun 'ö -köpë -nu 'wo sla- bho -na -an 'ka gbapë -nu -dhë bhë 'ka -an -bhö, kö ̱kun 'ka fɛi -bhö! Kö ̱kun 'ö wü 'ö- fɛi yaa -lo 'ka- -bhö, 'ö tɔɔ ̱nëng 'ö- wo 'ö to mü 'ö ga 'iin 'wo fɛi -bhö. 'Go mü kö ̱kun 'ö mɛ gbɛ -yö -da ö 'bha -bha dhe 'piö, kö ̱kun dhebɔ gbɛ -yö -da ö 'bha dhe -bha gɔɔn- 'piö, kö ̱kun -dadhëü -nu -wo wɔ -kɔ yaa -kë wo 'ko 'piö! -Kwa yi 'bhaa 'ka!»

30 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'wo wo ̱kwaa Yesu -bha bɔmɛ -nu 'wo bhë -an -zü, 'ö 'wo dho Antiɔsö.

̱Dhɛ ö ̱wa -lo 'ma, 'wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'plɛ -dhɛ wo 'ko ̱bhaa, 'wo 'sëëdhɛ bhë 'wo- nu -an -dhë.

31 Dhɛ wa yën 'sëëdhɛ bhë -a pö -sü -bha, 'ö -an zuö' 'glu -yö -dhi -an faan' 'më -wo 'wo- bɔ -an -dhë bhë -a -wun 'gü.
32 Zudë waa- Silasö 'wo -kë -Zlan -wodhiölomɛ -nu 'ka bhë -wo 'wun -blɛɛ piindhö wo dhegluzë -nu 'wo mü bhë -an -dhë, -an faan' 'më -sü 'ka -an -bha -zo -yö Yesu -bha -sü 'gü.
33 Dhɛ wa 'töng 'bhaa kë mü, 'ö mɛ -nu 'wo bhë 'ö -an mɛ 'bhaa -nu -wo wo -wo -da dhegluzë -nu 'wo 'ma -an -dhë kö -waan 'yɛ wo 'zü. 'Ö dhegluzë -nu 'wo bhë, 'wo -an dɔ -zian -we -an 'ka -sü waa- 'dhuë- -kpɔ -an -bha -sü 'ka. 'Kɛɛ Pɔlö waa- Baanabasö -wo -to mü.
34 ['Ö Silasö -ya pö -to mü -sü -yö ö -dhë -së 'pö; 'ö to mü. 'Ö mɛ 'wo dho bhë 'wo nu mɛ -nu 'wo -an bɔ bhë -an 'piö Zeluzalɛmë.]
35 Pɔlö 'dhö, Baanabasö 'dhö waa- mɛ 'bhaa -nu 'wo -to Antiɔsö bhë, -wo mɛ daan -Zlan -wo 'ka. 'Go mü 'wo 'wuntaɔsë 'ö kwa Dëmɛ -wo 'ka 'wo- blɛɛ mɛ -nu -dhë.

Pɔlö waa- Baanabasö -an -bha -kan 'kuë- -sü

36 Dhɛ 'töng 'bhaa ya ziö, 'ö Pɔlö -ya pö Baanabasö -dhë: «-Ko 'yɛ ko 'zü, 'ko bɔ pö- -nu 'gü, 'ko 'dho dhegluzë -nu, 'ko kwa Dëmɛ -wo blɛɛ -an -dhë bhë -an 'piö! Kö ya kë nɛ -wo 'dho -na 'dhiö -an -bha -zo -yö Yesu -bha -sü 'gü, kö 'koën- -a tɛi' dɔ!»
37 Baanabasö -yö -kë -a 'piö kö Zan 'wo- 'tɔ kpɔ Maakö 'ka bhë -yö ziö wo 'piö.
38 'Ö Pɔlö yaa 'we- -bha kö -yö ziö -an 'piö, bhii 'ö tɔɔ -yö -go -an 'piö 'dhiö kö -wo Panfili -sɛ 'gü, 'ö yaa 'to -an 'piö yuö -nu 'wo- -kë bhë -an 'dhiötoyi 'ka.
39 'Ö zaɔdhe va -yö -da Pɔlö waa- Baanabasö -an ziën, 'ö 'wo -kan wo 'kuë-. 'Ö Baanabasö -yö Maakö sü ö 'piö, 'wo -da 'yitagɔ 'gü, 'wo dho 'sɛgɔ 'ö -ya -sü 'ka 'yi ziën 'wo- -dhɛ Siplë -a 'gü.
40 'Ö Pɔlö -yö Silasö sü ö 'piö 'pö. 'Ö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo Antiɔsö, 'wo Pɔlö waa- Silasö 'wo -an -lo -Zlan kwɛɛ kö -yaan ö -zo kë -an 'piö, 'ö 'wo dho.
41 'Ö 'wo bɔ Sili -dhɛ waa- Silisi -dhɛ -an 'gü, Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo 'ma -an faan' 'më -sü 'ka, -an -bha -zo -yö Yesu -bha -sü -wun 'gü.

16

Timote -dho dɔ Pɔlö waa- Silasö -an -gɔ

1 Pɔlö -yö -dho 'ö -lo Dɛɛbö plöö. 'Go mü 'yö dho Litrë plöö. 'Ö -dhɛ bhë Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ do 'wo- -dhɛ Timote -yö -kë mü. -Yö Zuifö dhebɔ do 'ö -kë Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ 'ka -a gbö 'ka, 'kɛɛ -a dë -yö -kë Glɛkö mi 'ka.
2 Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo -kë Litrë -dhɛ waa- Ikɔnë -wo -tɔmɔdhɛ -së -kë Timote -bha.
3 'Ö -kë Pɔlö -dhë -së kö -yö ziö ö 'piö. 'Ö- sü ö 'piö, 'ö- zë 'bɔng Zuifö -nu 'wo -kë 'sɛ bhë -a 'gü bhë -an -wun 'gü kö kun 'ö -an zuö' dho to zlöö. Bhii pë 'ö -kë 'ö yaa 'dho 'bɔng kö -yö tun 'tee bhë 'ö tɔɔ -a dë -yö -kë Glɛkö mi 'ka, 'ö mɛ 'plɛ -wa 'wun dɔa 'dhö.
4 'Ö pödhɛ -nu 'wo bɔ -an 'gü bhë, 'wun -nu 'ö Yesu -bha bɔmɛ -nu waa- mɛ ziizii -nu 'wo Zeluzalɛmë 'ö -an -wo -yö -mɔa 'gü bhë, 'ö 'wo- pö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dhë kö -wo 'ta 'sü nɛ -kɔ 'ö bhë -a 'dhö.

5 Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -wo -kë 'gbee- -zo -yö
Yesu -bha -sü 'gü. 'Ö -dhɛkpaɔyi 'saadhö 'ka, mɛ -nu -wo -da -an -ta.

Pɔlö -yö 'yanpiöpë -yö Trɔasö plöö

6 -Zuu 'slööslö yaa 'we- -bha -an -gɔ kö -wo -Zlan -wo ̣blɛɛ'- Azi -pö -nu
'gü. 'Yö 'wo bɔ Flizi -sɛ waa- Galatö -sɛ -an 'gü.
7 ̣Dhɛ 'ö ̣wa -lo Misi -dhɛ 'sɔɔ, 'wo- 'slë ̣mɛɛ kö 'waan- 'dho Bitini -sɛ
'gü; 'kɛɛ -Zuu 'slööslö yaa 'we- -bha -an -gɔ 'zü kö -waan 'dho 'ma.
8 ̣Dhɛ 'ö -kë 'dhö 'wo bɔ Misi -sɛ 'gü, 'wo dho Trɔasö plöö.
9 ̣Dhɛ 'ö 'wo dɔ gbeng 'ö Pɔlö -yö 'yanpiöpë do yö. 'Yö gɔɔn- do 'ö go
Maseduanë yö kö -yö dɔ -sü 'ka -a wö 'dhiö. 'Ö- pö Pɔlö -dhë: «-Bhö bɔ
Maseduanë zö kö 'ü nu yi -dhë!»
10 ̣Dhɛ 'ö Pɔlö ̣ya 'yanpiöpë yö 'dhö, 'ö 'yi- këdhɛ ̣mɛɛ, 'yi dho
Maseduanë -sɛ 'gü. Bhii yi- ̣tɛi' -dɔ ̣nɛ -Zlan -yö yi ̣dhɔɔ -kë 'ma kö
'yiën- 'dho Yesu -bha 'wuntaɔsë 'ka mɛ -nu 'wo zian 'ö 'ma bhë -a -ta -an
̣dhia.

Lidi -yö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- Filipö plöö

11 Yi -da 'yitagɔ 'gü, 'yi go Trɔasö, 'yi dho vɛɛdhö 'sɛ 'ö 'yi ziën 'wo- -dhɛ
Samotrasë bhë -a 'gü ̣zian'.
̣Dhɛ -dhɛ ̣ya 'po, 'yi go mü, 'yi dho Neapoli -pö 'gü.
12 'Ö 'yi go mü 'zü, 'yi 'ta sü 'yi dho Filipö -pö 'gü. Filipö -pödhɛ 'ö bhë
-yö -kë pödhɛ -nu 'wo -kë Maseduanë -sɛ -a 'gü bhë -a ̣bhlëzë 'ka, bhii -yö
-kë dɔ -sü 'ka mɛ -nu 'wo go Wlɔmë -an kwɛɛ.
Yi -dhɛkpaɔyi 'dɛdɛ -kë mü.
13 'Ö Zuifö -nu -bha ̣glooyi 'ka 'yi go plöö, 'yi dho pö- ̣taa -bha, 'yiga do
'kpong 'dhiö, bhii pë 'yi- -ya yi ̣zuö' 'piö 'ö tɔɔ Zuifö -nu -bha ̣bhɛadhɛ
do -yö -dho kë mü. 'Yi -lo mü 'ö 'yi ̣yaannu, 'yi 'wun ̣blɛɛ dhoo -nu 'wo
-kë wo 'ko ̣bhaa mü -an -dhë.
14 Dhebɔ do 'wo- -dhɛ Lidi 'yö go Tiatii, -yö -kë dhoo -nu 'wo bhë -an ziën
mü. -Yö -kë ̣yeega sɔ nuɛazë ̣sɔnng' 'gbeezë 'dhɔɔdɔdhe 'ka. 'Go mü -yö
-Zlan ̣bhlë -ya. 'Ö kwa Dëmɛ -ya ̣zuö' 'dhi -po kö -yaan ö 'to 'to -së 'ka
Pɔlö -wo -bha.
15 'Ö yö 'dhö, ö -bha 'kɔɔmɛ -nu 'dhö, 'wo -an bɔ yiö Yesu 'tɔ 'ka. 'Go mü
'ö- pö yi -dhë: «̣Ya kë ̣nɛ 'ka- -dhɛ 'wun gia- ̣nɛ, 'ma Dëmɛ -wun -dhɛ
'wun gia-, kö -ka nu n -gɔ kɔɔ, 'ka 'to mü!»
'Yö -gban yi -bha kö 'yi 'we- -bha -a -gɔ.

Mɛ -nu -wo Pɔlö waa- Silasö -da -kanso 'gü

16 Yi do 'ka kö yi 'dho -na Zuifö -nu -bha ̣bhɛa' -dhɛ -bha, yi yuökëdhe
do -yö zian -ta. Dhebɔ bhë -zuu yaa -yö -kë -a 'gü 'ö ̣ya kë 'ö 'wun -nu 'wo
dho kë mɛ -nu 'ka, 'ö- to 'dhiö 'ö- ̣blɛɛ -a -mɛ -nu -dhë. 'Ö- -bha -dɛ bɔ -sü
bhë -a 'gü, 'ö nu 'wëü- ̣vava -nu 'ka ö -gɔmɛ -nu ̣dhia.
17 Dhebɔ bhë 'ö yö -ziö yië- Pɔlö -nu yi 'piö -sü 'gü, 'gbla -sü 'ka mɛ -nu
-dhë ̣nɛɛ: «Mɛ -nu 'wo ̣nɛ -wo -Zlan 'ö ̣va 'ö -ziö -zlan -nu 'wo to -an
'plɛ -ta -a -bha yuökëmɛ -nu 'ka! -Kɔ 'ö -Zlan -yö mɛ dha -a 'ka bhë ̣nɛ
'wo- ̣blɛɛ ka -dhë!»
18 -Ya -kë 'dhö -dhɛkpaɔyi ̣plëëzë 'ka. 'Ö 'wun -yö -na Pɔlö -zuë, 'ö- pö
-zuu yaa 'ö -kë dhebɔ bhë -a 'gü bhë -a -dhë: «A- -pö ü -dhë, Yesu Klito 'tɔ
'ka: -Bhö 'go dhebɔ 'ö ̣nɛ -a 'gü!» 'Ö -zuu yaa -yö go -a 'gü -dhɛ do bhë -a
-bha.

19 ʼDhɛ -dɛbɔdhe bhë -a -gɔmɛ -nu ʼwaa- dɔa ʼnɛ wo 'ka 'dho 'wëüga gbɛ yö -a 'gbloo 'piö gbɔ, 'wo Pɔlö waa- Silasö -an kun, 'wo -an ʼgblëë 'dhëëdhö, mɛ -nu 'ö -wogbiindhɛ 'dhö -an -gɔ -an wö 'dhiö mü.

20 'Wo dho -an 'ka 'zü, mɛ ʼkɔɔnmɛ -nu ʼvava 'wo Wlɔmë -mɛ -nu 'ka -an ʼdhia 'wo- pö: «Gɔɔn- -nu 'wo ʼnɛ ʼwa nu pö- 'ö ʼnɛ -a 'gü, mɛ ʼzuö' -kaan 'kuë -wun 'ka! Zuifö -nu -mü -an 'ka!

21 Pë -nu kwaa- tɔng -ya pö mɛ 'kwa Wlɔmë -mɛ 'ka kö ʼkun 'kwa -we -a -bha bhë -wo mɛ -nu ʼdaan' -na -an 'ka kö -wa kë.»

22 'Ö mɛ gbung -nu -de 'pö, 'wo yö Pɔlö waa- Silasö -an 'klo bhɔ -sü -bha. 'Ö mɛ ʼkɔɔnmɛ -nu ʼvava -wa pö wo -bha 'dhasi -nu -dhë -wo -an -bha sɔ -nu bho -an -bha kö -wo -an -ma -klaa 'ka.

23 ʼDhɛ 'ö ʼwa -klaa -yaan ʼplëëzë 'sü -an -bha, 'wo -an -zuö -kanso 'gü. 'Ö mɛ ʼkɔɔnmɛ -nu ʼvava -wa pö 'yan -to -kanso 'kɔdhi -bha -mɛ -dhë -yö ö 'yan 'to -an -bha -së 'ka.

24 ʼDhɛ 'ö 'yan -to -kanso 'kɔdhi -bha -mɛ ʼya -wo 'ö bhë -a ma, 'yö dho mɛ ʼplɛ 'wo bhë -an 'ka, -kanso 'kɔdhi mɛ 'wo- -maa -kë ʼduö bhë -a 'gü, 'wo -an -gɛn yö 'lü 'gü.

25 ʼDhɛ 'ö ʼwa dɔ gbeng ziën, Pɔlö waa- Silasö -wo yö ʼbhɛa' -sü 'gü kö -wo 'tan -nu bho -na -Zlan 'tɔ 'piö. -Kanso 'kɔɔmɛ 'wo -kë mü, -wo wo 'to -to -an -wo -bha.

26 'Yö 'sɛ -yö yö ʼzluun -sü -bha 'gbee- 'ka, 'ö -kanso 'kɔ kpong 'plɛ -wo -po, 'ö mɛ -nu 'saadhö 'wo -kanso 'kɔɔdhö 'ö -an 'plɛ -bha ʼyɔɔ' -yö go -an -bha.

27 'Ö 'yan -to -kanso 'kɔdhi -bha -mɛ -yö -büö.

ʼDhɛ 'ö ʼyaa- yö ʼnɛ -kanso 'kɔdhi -ta kpong 'plɛ ʼwa 'po, 'yö ö -bha -dhaa sü kö -yaan ö -de zë. Bhii -yö ö -zo -ta ʼnɛ -kansogümɛ -nu 'plɛ ʼwa ʼduë.

28 'Kɛɛ ʼdhɛ 'ö Pɔlö ʼyaa- 'wun dɔ, -yö -gbla ö ʼfaan' 'plɛ 'ka 'ö- pö: «Kö ʼkun 'ü pë yaa -kë ü -de 'ka! Yi 'plɛ yi -kanso 'kɔɔdhö zö!»

29 ʼDhɛ ʼya kë 'dhö, 'ö 'yan -to -kanso 'kɔdhi -bha -mɛ -ya pö -wo 'siö dɔ, 'ö -bla sü 'ö dhoë 'kɔdhi mɛ 'ö Pɔlö waa- Silasö 'wo -kë -a 'gü bhë -a 'gü ʼzluun -sü 'ka. 'Yö -lo ö kpɔn 'gü -an 'dhiö,

30 'yö -an yö plaan. ʼDhɛ ʼya kë 'dhö, 'yö -an ʼdhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «N dë -nu, -më 'a dho -a kë kö 'aan- dhasü yö ʼɛ?»

31 'Ö 'wo- -daa -kë -a -gɔ 'wo- pö: «-Bhö yi Dëmɛ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-! ʼYa kë 'dhö, bhi 'dhö, ü -bha 'kɔɔmɛ -nu 'dhö, ka -dho dha.»

32 'Ö 'wo kwa Dëmɛ -wun ʼblɛɛ yö 'dhö, mɛ -nu 'saadhö 'wo -kë -a -gɔ kɔɔ -an -dhë.

33 'Yö dho -an 'ka 'lɛlɛ do gia- bhë -a 'ka gbeng, 'yö -an -bha bhüö -nu -zlu. 'Ö -dhɛ do bhë -a 'gü, yö 'dhö, ö -bha 'kɔɔmɛ -nu 'dhö, 'wo -an bɔ yiö Yesu 'tɔ 'ka.

34 'Ö dho Pɔlö waa- Silasö -an 'ka ö -gɔ kɔɔ, 'ö -bhöpë nu -an -dhë. Gɔɔn- 'ö bhë waa- ö -bha 'kɔɔmɛ -nu -an ʼzuö' 'glu -yö -dhi ʼva 'ka, bhii 'ö tɔɔ -wo -Zlan -wun -dhɛ 'wun gia-.

35 ʼDhɛ 'ö- -dhɛ ʼya ʼkpaɔ, 'ö mɛ ʼkɔɔnmɛ ʼvava 'wo Wlɔmë -mɛ -nu 'ka bhë 'wo 'dhasi -nu bɔ 'yan -to -kanso 'kɔdhi -bha -mɛ -dhë, -a -pö -a -dhë -sü 'ka ʼnɛ -yö ö ʼkwaa' mɛ -nu 'wo bhë -an -zü -wo 'dho.

36 'Yan -to -kanso 'kɔdhi -bha -mɛ 'ö bhë -yö -nu, 'ö- pö Pɔlö -dhë ʼnɛɛ: «Mɛ ʼkɔɔnmɛ ʼvava -nu, -wo wo -wo -bɔ ʼnɛ 'a n ʼkwaa' ka -zü. ʼDhɛ 'ö 'pö, -ka kaa- 'dho wo ʼzuöyagluu 'ka!»

37 'Kɛɛ Pɔlö -ya -pö 'dhasi -nu 'wo -an bɔ bhë -an -dhë ʼnɛɛ: «Yi 'yi Wlɔmë 'në -nu 'ka bhë, waa za dɔ yi -bha kö -yaan 'dho yi kun, 'ö 'wo yi -ma mɛ

'kpɛkpɛ wö 'dhiö, 'go mü 'wo yi -zuö -kanso 'gü. 'Wo- 'piö zlöö kö 'wo yi bho -kanso 'gü -bin -blü -a? -Abi'! Wo gia- -wo nu, -wo yi bho mü!»

38 'Ö mɛ -nu 'wo bhë 'wo dho Pɔlö -wo 'ö bhë -a 'ka mɛ ̱kɔɔnmɛ -nu ̱vava ̱dhia. ̱Dhɛ mɛ -nu 'wo bhë ̱waa- ma ̱nɛ Pɔlö waa- Silasö Wlɔmë 'në -nu -mü -an 'ka, 'ö 'siö -yö -kan -an 'gluu.

39 'Ö 'wo nu 'wo -wo -së pö -an -dhë. 'Go mü 'wo -an bho -kanso 'kɔɔdhö, 'ö 'wo ̱bhɛa -an -dhë kö -wo 'go pö- 'ö bhë -a 'gü.

40 ̱Dhɛ Pɔlö waa- Silasö ̱wa 'go -kanso 'gü, -wo -dho Lidi -gɔ kɔɔ. ̱Dhɛ ̱wa Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo mü -an yö, 'wo -an ̱faan' më. ̱Dhɛ -kë 'pö, 'wo go pödhɛ 'ö bhë -a 'gü 'wo dho.

17

Pɔlö waa- Silasö -wo Tesalɔnikö plöö

1 -Wo -bɔ Anfipoli -pö waa- Apoloni -pö -an 'gü, 'wo dho 'wo -lo Tesalɔnikö -pö 'ö Zuifö -mɛ -nu -bha -bhɔkuëkɔ do 'dhö -a -bha bhë -a 'gü.

2 Pɔlö -yö -dho Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ 'gü ̱nɛ -kɔ ̱ya kë 'ö- ̱kaa' -kplawo bhë -a 'dhö. 'Ö -Zlan -wo 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka, 'ö- ̱blɛɛ -an -dhë, 'ö waa- mɛ -nu 'wo bhë 'wo- -ta ̱dhɛɛ' kpɔ, kö -ya -daa kë -na; 'wo- ̱kaa' 'dhö Zuifö -nu -bha ̱glooyi -yaaga 'ka.

3 'Yö- -gɛn -nu pö -an -dhë ̱nɛ -kɔ 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü bhë -a 'dhö -a -zɔn -an -dhë -sü 'ka ̱nɛ -kɔ 'ö -Zlan -bha -Yamɛ -yö 'yena ̱kaa', 'ö ga, 'ö goë ga 'gü bhë -a 'dhö. 'Yö- pö -an -dhë 'zü ̱nɛɛ: «-Zlan -bha -Yamɛ 'a- -wun ̱blɛɛ' -na ka -dhë bhë 'ö tɔɔ Yesu.»

4 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, mɛ do do -nu -wo go -an ziën 'ö 'wo -Zlan -wo 'ö Pɔlö -ya ̱blɛɛ bhë 'wo- -dhɛ 'wun gia-; 'ö 'wo nu Pɔlö waa- Silasö -an 'piö. -Kɔ do bhë 'ö mɛ kpö ̱va 'wo -kë Glɛkö -nu 'ka, 'wo -kë -Zlan gbamɛ -nu 'ka waa- dhebɔ -nu ̱bhlëzë ̱plëëzë 'wo -kë pödhɛ bhë -a 'gü 'wo- ̱kaa' 'pö.

5 'Ö ̱druɛi -yö Zuifö -nu -kë, 'ö tɔɔ yaa -kë -an -dhë -së kö mɛ -nu -wo 'dho Pɔlö waa- Silasö -an 'piö ̱va 'ka ̱nɛ -kɔ bhë -a 'dhö. 'Ö 'wo këpëyaamɛ -nu ̱kpaa kpa 'kuë- -kpinngga -nu 'piö, 'wo yö mɛ -gbaa -nu ̱blüü 'blü -sü 'gü, 'wo pömɛ -nu ̱zuö' -kan 'kuë. 'Ö 'wo nu gɔɔn- 'wo- -dhɛ Zazɔn bhë -a -gɔ 'kɔ 'dhiö, 'ö 'wo- -bha 'kɔ kpong -nu wü, Pɔlö waa- Silasö -an ̱mɛɛ' -sü 'ka, 'ö tɔɔ -wo -kë -a 'piö kö 'waan- 'dho -an 'ka 'sɛgümɛ -nu 'dhiö.

6 ̱Dhɛ 'ö -kë ̱nɛ waa -an yö, 'wo Zazɔn waa- Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'bhaa -nu ̱gaan 'gan, 'wo dho -an 'ka pö- ̱kɔɔnmɛ -nu 'dhiö. 'Wo yö ̱gblaa 'gbla -sü 'gü ̱nɛɛ: «Gɔɔn- -nu 'wo mɛ -nu dɔ -gbɔudhö, -dhɛ 'saadhö 'gü bhë ̱wa nu ̱wa -lo plöö zö!

7 Zazɔn ̱nɛ 'ö -an -nia kun ö -gɔ kɔɔ! 'ö- -nia -nu 'wo bhë, -dhɛ 'wo- -bha 'töüdhö 'ö 'wo tɔng -nu 'ö kwa -bha 'sɛ ̱kɔɔnmɛ ̱va -ya -zɔn bhë 'wo -an 'plɛ ̱siö, bhii -wa -pö -gludë gbɛ 'wo- -dhɛ Yesu -yö -dhö!»

8 -Wo -nu 'wo bhë -wo mɛ gbung waa- pö- ̱kɔɔnmɛ -nu ̱zuö' -luu.

9 'Ö Zazɔn waa- mɛ -nu 'wo dho -an 'ka pö- ̱kɔɔnmɛ -nu 'dhiö bhë, 'wo tɔng -kë pö- ̱kɔɔnmɛ -nu 'wo bhë -an -dhë, 'kɛɛ kö waa pë yaa gbɛ kë. ̱Dhɛ 'ö ̱wa yën tɔng kë -sü -bha 'ö 'wo wo ̱kwaa -an -zü, 'wo dho.

Pɔlö waa- Silasö -wo -dho Bele plöö

10 ̱Dhɛ 'wo dɔ gbeng 'ö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -wo wo -kwaa Pɔlö waa- Silasö -an -zü, 'wo dho Bele. ̱Dhɛ 'ö ̱wa -lo mü, 'wo dho Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ 'gü.

11 Mɛ -nu 'wo mü bhë 'to -to Pɔlö waa- Silasö -bha -sü -yö -dhi -an -dhë,
'ö ̱ziö' -a 'ka Zuifö -mɛ -nu 'wo Tesalɔnikö plöö -an -ta. 'Ö 'wo -Zlan -wo
kun wo ̱zuöga 'plɛ 'ka. 'Ö yi 'saadhö 'ka, 'wo -Zlan -wo 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka
bhë 'wo- -wo pö wo 'ko ̱bhaa kö ̱ya kë ̱nɛ pë 'ö Pɔlö -ya pö bhë 'wun
gia- -mü, kö 'waan- -a dɔ.
12 'Ö Zuifö -nu ̱plëëzë -wo go -an ziën 'wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-.
'Go mü 'zü Glɛkö dhoo -nu ̱bhlëzë waa- Glɛkö gɔɔn- -nu ̱plëëzë -wo Yesu
-wun -dhɛ 'wun gia- 'pö.
13 'Kɛɛ ̱dhɛ 'ö Zuifö -nu 'wo Tesalɔnikö ̱waa- ma ̱nɛ Pɔlö -yö -Zlan -wo
̱blɛɛ' -sü 'gü Bele, 'wo nu 'wo mɛ gbung bhë 'wo 'wun 'vlanvlan -da -an
'toüdhö. 'Go mü 'wo- -kë 'ö mɛ -nu 'wo bhë 'wo Pɔlö 'klo bhɔ.
14 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo Bele bhë,
'wo Pɔlö waa- Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ 'bhaa -nu bɔ 'yoo 'piö ̱zian'
-bla 'ka, 'ö 'wo wo ̱kwaa'- -an -zü 'wo dho. 'Kɛɛ Silasö waa- Timote -wo
-to Bele.
15 Mɛ -nu 'wo dho Pɔlö -dɔ zian- ̱dhia, -wo -dho 'wo -lo -a 'ka Atɛnë
plöö. ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'wo -yɛ wo 'zü Silasö waa- Timote -an -bha -naɔ 'ö
Pɔlö -ya dɔ -an -gɔ ̱nɛɛ, -wo nu 'zodhö, -wo yö ö -bha bhë -a 'ka.

Kë 'ö Pɔlö -ya wo Atɛnë plöö

16 'Töng 'ö Pɔlö -yö ̱kaa' dɔ -sü 'ka Silasö waa- Timote -an -gɔ Atɛnë bhë,
-a 'yan -yö -da gbapë -nu -ta Atɛnë mü ̱va; 'ö 'wun -yö naa- -zuë.
17 -A 'töng bhë -a 'ka, ̱ya kë Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ 'gü, mɛ -nu 'wo
Zuifö 'ka waa- mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka 'ö 'wo -kë -Zlan ̱bhlëyamɛ -nu 'ka
waa- Pɔlö -nu, -wo 'dɔɔ -nu -dɔ wo 'ko ̱bhaa -Zlan -wo 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -a
-ta. 'Ö mɛ -nu 'ö Pɔlö ̱ya -kpën -an -bha 'dhëëdhɛ ̱va 'gü, 'ö wo -nu 'wo
'wun dan 'kuë.
18 'Ö -zo -ta 'wun 'gü -mɛ 'bhaa -nu mɛ 'wo -we 'wun 'ö Epikulö mɛ ̱daan
-a 'ka bhë waa- mɛ 'bhaa -nu 'wo -we Zenɔ -bha mɛ ̱daan' -wo -bha 'ö 'wo
-an -dhɛ Sitoisiɛn, 'wo yö 'wun -blɛɛ Pɔlö -dhë -sü 'gü. 'ö- mɛ 'bhaa -nu -wa
pö: «-Më -wun 'ö -zuödɔmɛ 'ö ̱nɛ 'ö- ̱blɛɛ' -na ̱nɛ ̱ɛ?» 'ö- mɛ 'bhaa -nu
-wa pö 'zü: «-Yö -kë -Zlan -nia -nu 'ö -an -wun ̱blɛɛ' -na bhë.» Pë 'ö -kë
'wo- pö 'dhö bhë 'ö tɔɔ Pɔlö -yö -kë Yesu -wun waa- mɛ -nu -bha -go ga 'gü
-sü -wun ̱blɛɛ' ̱dhia.
19 'Ö 'wo Pɔlö kpa wo -bha, 'wo dho -a 'ka mɛ ziizii -nu -bha -yakuëdhe
'ö 'wo- -dhɛ Aleopazö -yakuëdhe bhë -a -ta. 'Ö 'wo- pö -a -dhë: «Yi- 'piö kö
mɛ ̱daan' -wo -dëü 'ü- -zɔn -na bhë 'yi- dɔ.
20 Bhii 'wun -nu 'wo bhë yiëë -an ma do. Pë 'ö -kë 'ö 'yi- 'piö kö yi- -gɛn
ma 'ö bhë.»
21 Bhii 'ö tɔɔ mɛ -nu 'saadhö 'wo Atɛnë -mɛ -nu 'ka waa- -nia -nu 'wo -kë
pö- bhë -a 'gü mü, -wo 'töng 'plɛ -sü wo 'to -to 'wun -taɔ -dëü -nu waa- -an
̱blɛɛ' -sü -nu -bha.
22 'Ö Pɔlö -yö ̱luu mɛ ziizii -nu 'wo Aleopazö -bha -yakuëdhe -ta bhë -an
wö 'dhiö, 'ö- pö: «Atɛnë -mɛ -nu, a- -dɔ ̱nɛ, ka -zlan -nu ̱plëëzë -gba.
23 Bhii n -ma ̱nië' -sü 'ka, ka -gɔ pödhɛ 'ö ̱nɛ -a 'gü, 'ma -dhɛ -ga ka -bha
-Zlan -nu gbadhɛ ̱plëëzë -bha; a slabhodhɛ do 'bhaa -yö. Pë 'ö ̱bɛɛn' -sü
'ka mü 'ö tɔɔ: ‹-Zlan 'ö 'yiëë- dɔ, -a -bha sla- -bho -a -ta -pë 'ö ̱nɛ.› ̱Dhɛ
'ö 'dhö, a -nu kö -Zlan 'ö 'ka- gba -na 'ö 'kaa- dɔ bhë 'aan- -a -wun ̱blɛɛ'-
ka -dhë.
24 -Zlan 'ö bhë 'ö 'kpongtaadhɛ waa- ö 'gü -pë -nu 'töüdhö 'wo -kë ̱blëë'
'dhɛ -nu, wü -nu, -ma -nu waa- 'yuö- -nu 'ka bhë 'ö -an -kë. Yö 'ö -kë dhang-
waa- 'sɛ -an ̱kɔɔnmɛ 'ka bhë yaa 'dho 'go mü 'zü -yaan kë -a -gba -a 'gü
-kɔ -nu 'ö mɛ -nu -wa dɔ wo -kɔ 'ka -a 'gü.

25 'Go mü 'zü, -Zlan -bha -kë -a 'gü -sü 'yaa -gban pë 'ö mɛ 'bhee- -nu dho
-a nu -a -dhë, -a -bha yuö kë -sü 'ka -a -bha. Bhii yö ɔnɛ 'ö -kë -a 'gü -sü,
'të -sü waa- pë -nu 'saadhö 'ö mɛ -bha -wun -yö yö -a -bha -a nu -an -dhë.
26 -Zlan -yö gɔɔn- do -da 'dhiö. Gɔɔn- 'ö bhë 'ö 'kpongtaamɛ -nu 'plɛ -wo
go -a 'gü, 'ö- -kë kö mɛ -nu 'wo bhë -wo ɔbhɛɛ 'kpongtaadhɛ 'plɛ -bha. Kö
-Zlan -yaan ɔtun mɛ -nu -da -na, 'töng 'wo dho -a kë 'kpongtaa waa- -an
-bha -yadhɛ -nu 'wo dho kë -a -bha, -yö -an 'plɛ -kë 'dhiö.
27 Pë -nu 'wo bhë 'töüdhö -Zlan -yö -an -kë kö mɛ -nu -waan wo ɔfaan'
'sü ö ɔmɛɛ' -sü 'ka, -dhɛ ɔplëëzë -bha kö -waan ö yö. -Yö 'dhö, 'kɛɛ kë 'kwa-
wo 'dhö do do 'ka bhë -Zlan 'yaa mɛ gbɛ 'ka ɔgbiin.
28 Bhii kwa -bha -kë -a 'gü -sü 'dhö, kwa -bha -go piën- -sü waa- pë 'kwa-
'ka, -an 'plɛ -wo -go -a 'gü. Ka -bha 'dhikanmɛ 'bhaa -nu -wo -wo do -pö,
'ö bhɔ -wo 'a- ɔblɛɛ ka -dhë zö bhë -a -bha 'wo- pö: ‹-Zlan ɔnɛ 'ö kwa -da,
'ö- -wun 'gü 'kwa- -bha 'në -nu 'ka.›
29 ɔDhɛ -kë ɔnɛ, kwa -Zlan -bha 'në -nu 'ka bhë kö kwa 'ka 'dho kwa -zo
ta ɔnɛ -Zlan -yö -kë ɔnɛ pë 'bin 'wo- -kë 'sënng 'dhö, zëng waa- -guö 'dhö
'ö mɛ 'ö- këdhɛ dɔ -së 'ka 'ö- kë -na 'ka bhë -a 'dhö. Bhii 'ö tɔɔ pë -nu 'wo
bhë pë 'bin 'kpaan 'ö -këdhösü 'yaa -an -gɔ yö -mü -an 'ka.
30 'Töng 'ö waa 'wun dɔa -Zlan -bha bhë, -Zlan -zo -de 'yaa- -wun 'piö
kö -waan 'dhoë- pö -yö -kë -a 'piö kö 'ö mɛ -nu -bha za 'kan. 'Kɛɛ zlöö
ɔnɛ -yö mɛ 'plɛ ɔdhɔɔ kë -na, -dhɛ 'saadhö 'gü kö -wo wo ɔkwaa'- wo -bha
-tosiadhe yaa -nu -zü, kö -wo ziö ö 'piö.
31 -Yö yi do 'ö dho za kan -a 'ka 'kpongtaamɛ 'saadhö -an -bha ö -bha -kë
kpengdhö -sü 'gü -a -kpɔ, 'ö bɔa mɛ do 'ö- -ya bhë -a -ta. 'Wun 'ö 'dhö bhë
-ya -zɔn mɛ 'plɛ -dhë ɔnɛ ö -dho -a kë 'dhö, mɛ 'ö- -ya bhë -a -bho ga 'gü
-sü 'ka.»
32 'Wun 'ö -kë mɛ 'bhee- -nu -bha -go ga 'gü -sü -wun 'ka bhë, ɔdhɛ 'ö
ɔwaa- ma, 'ö mɛ -nu -wo duö 'luu sü -a 'ka, kö mɛ 'bhaa -nu -wa pö -na:
«-Yö 'to 'dhö; ɔdɛɛ -bha ɔya -mɔ!»
33 ɔDhɛ ɔya kë 'dhö, 'ö Pɔlö -yö go mü 'ö -ziö.
34 'Kɛɛ -an mɛ 'bhaa -nu -wo -ziö Pɔlö 'piö, 'wo -Zlan -wo -dhɛ 'wun gia-.
Mɛ -nu 'wo 'dhö bhë, Dönisö 'ö -kë zakanmɛ 'ö Aleopazö -mɛ do 'ka, dhebɔ
do 'wo- -dhɛ Damalisö waa- mɛ 'bhaa -nu 'wo to, -wo -kë mü 'wo -kë ɔzuö'
-dhië -Zlan 'piö -mɛ -nu 'ka.

18

Pɔlö -yö Kolɛntö plöö

1 ɔDhɛ 'ö ɔya kë 'dhö Pɔlö -yö -go Atɛnë, 'yö -ziö 'ö dho Kolɛntö plöö.
2 'Yö -kpën Zuifö mi do 'wo- -dhɛ Akilasö, 'ö bhɔ Pɔng -sɛ 'gü waa- ö bɔɔ
Plisilö -an -bha kö ɔwa 'go Itali -sɛ 'gü, ɔwa nu Kolɛntö -pö 'gü -a -dhɛ yaa
ɔglɔɔ ɔkun, bhii 'ö tɔɔ Itali -sɛ ɔkɔɔnmɛ ɔva Klodö -ya -pö Zuifö -nu -wo
'go Wlɔmë -pö 'gü. 'Ö Pɔlö -yö -wo -an 'piö.
3 ɔDhɛ 'ö -kë ɔnɛ waa- Pɔlö -nu -an këyuö -yö do bhë (-wo -kë sɔkɔdɔmɛ
'ka), 'yö to -an -gɔ kɔɔ, 'ö wo -nu 'wo yuö -kë wo 'kuë-.
4 'Ö Zuifö -nu -bha ɔglooyi 'saadhö 'ka, Pɔlö waa- mɛ -nu 'wo Zuifö 'ka
waa- Glɛkö -nu 'wo -Zlan -wo dan 'kuë Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ 'gü. 'Ö
Pɔlö -yö -an ɔkɔɔ' ɔyɛɛ ö ɔfaan' 'plɛ 'ka kö -waan Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-.
5 ɔDhɛ Silasö waa- Timote ɔwa 'go Maseduanë ɔwa nu, Pɔlö -yö 'töng
'plɛ -sü, 'yö -Zlan -wo ɔblɛɛ -a -zɔn Zuifö -nu -dhë kpinngdhö -sü 'ka ɔnɛ
Yesu ɔnɛ tɔɔ -Zlan -bha -Yamɛ.

6 Zuifö -nu waa 'we -a -bha kö 'wo 'we Pɔlö -wo -bha. 'Ö 'wo 'si -nu bho
-a -gɔ, 'ö Pɔlö -ya -daa -kë -an -gɔ 'gbee- 'ka ö -bha sɔ -nu ̣kpënng -sü 'ka
(-a -gɛn 'ö tɔɔ wo -nu wo -wo 'yaa- 'gü do) 'ö- pö: «̣Ya kë ̣nɛ kaa dha, kö
ka gia- kaa- 'wun ̣zaa' -sü -nu kë -sü -mü, kö -a -wun 'yaa n tuö. ̣Dhɛ 'ö
'pö, 'go ̣dɛɛ -bha a -dho go ka 'piö kö 'aan- 'dho mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka
-an 'piö kö 'aan- -Zlan -wo ̣blɛɛ'- -an -dhë.»

7 ̣Dhɛ ̣ya kë 'pö, 'ö go -an 'piö, 'ö dho gɔɔn- do 'wo- -dhɛ Titusö Zutusö
'ö -Zlan ̣bhlë -ya, 'ö- -bha 'kɔ 'dhö Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ 'sɔɔ bhë -a
-gɔ kɔɔ.

8 Klipusö 'ö -kë Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ ̣kɔɔnmɛ 'ka bhë waa- ö -bha
'kɔɔmɛ -nu -wo Dëmɛ -wo -dhɛ 'wun gia-. 'Ö Kolɛntö -mɛ -nu -dhɛ ̣va
-dhɛ 'wo Pɔlö -wo ma, -wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-, 'wo -an -bɔ yiö Yesu
'tɔ 'ka.

9 Gbeng -yi do 'ka, Pɔlö -yö 'yanpiöpë do -yö. 'Ö Dëmɛ -ya pö -a -dhë:
«Kö ̣kun 'ö 'suö -yö ü -kë! -Bhɔ 'dho ü 'dhiö 'wun -blɛɛ mɛ -nu 'wo zö -an
-dhë -sü 'ka, kö ̣kun 'ü ü 'dhi yö 'kuë-!

10 Bhii a ü 'piö; mɛ gbɛ 'ka 'dho -mɔ -a -bha kö -yö ü 'kun kö -yö pë yaa
kë ü 'ka. 'Ö tɔɔ mɛdhɛvadhɛ -wo -dho go pö- 'ö ̣nɛ -a 'gü kö -waan 'we n
-wun -bha.»

11 Pɔlö -yö -kwɛ do waa- ö 'gbu -kë Kolɛntö -mɛ -nu -gɔ pö- bhë -a 'gü. 'Ö
mɛ -nu ̣daan -Zlan -wo 'ka.

12 'Töng 'ö Galiɔn -yö ̣kaa' -gludë 'ka, Wlɔmë -mɛ -nu -gɔ 'sɛ 'ö- 'tɔ -yö
-kë Akai 'ka bhë -a 'ka, Zuifö -nu -wo -dho wo 'ko ̣bhaa Pɔlö -gɔ, 'wo- kun
'wo dho -a 'ka mɛkɔɔnmɛ 'dhiö kö -yö za -lo -a tuö.

13 'Wo- pö mɛkɔɔnmɛ Galiɔn -dhë: «Gɔɔn- 'ö ̣nɛ -ya 'piö kö -Zlan gba
-kɔ gbɛ 'ö 'yaa kwa -bha tɔng 'piö 'ö mɛ -nu ̣daan -a 'ka.»

14 ̣Dhɛ Pɔlö -ya -kë kö 'yaan- 'wun ̣blɛɛ'-, 'ö Galiɔn -ya pö Zuifö -nu
-dhë: «Mɛ 'ka ̣nɛ, -më 'ö- -kë -ɛ? ̣Ya kë ̣nɛ 'wun 'yaa 'kpëdhö 'ö- -kë, 'iin
'wun yaa 'bhaa ̣nɛ 'ö- -kë -bezë, kö a -dho 'töng sü 'a n 'to toë -së 'ka.

15 'Kɛɛ ̣dhɛ 'ö -kë ̣nɛ -yö -gban 'wun ̣blɛɛ' -sü 'kpaan 'dhö, mɛ 'tɔ -wun
waa- ka -bha tɔng -wun -nu -bha yö -mü bhë, kö a -kɔ 'wun mɛ 'ö 'dhö bhë
-a 'kan -sü 'ka. Ka gia-, -ka ka -bha pë 'kan!»

16 'Yö ö -bha 'dhasi -nu bɔ 'wo -an -kë, 'wo go zadɔkɔ 'gü mü.

17 ̣Dhɛ ̣ya kë 'dhö, Sɔtɛnë 'ö -kë Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ ̣kɔɔnmɛ
'ka, 'wo- kun, 'wo- -ma za dɔ -a 'gü -kɔ 'dhiö mü. 'Kɛɛ yaa kë Galiɔn 'gü pë
gbɛ 'ka.

Pɔlö -bha -yɛ ö 'zü -sü 'yö dhoë Antiɔsö

18 Pɔlö -yö ̣glɔɔ Kolɛntö, Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo mü -an
'piö. ̣Dhɛ ̣ya kë 'dhö, 'yö go mü 'yö ö -bha ̣kwɛɛ- dhu kö yö 'dhö, Plisilö
'dhö, Akilasö 'dhö, -waan 'dho Sili -sɛ 'gü. -Wo -kë Sënkle plöö 'ö Pɔlö -yö
ö -gɔ bho kö waa ̣tun -da -na 'yitagɔ 'gü, bhii 'ö tɔɔ -yö pë do 'tɔ -go -Zlan
-dhë.

19 'Wo dho 'wo -lo Efɛzö. -Dhɛ bhë -a 'gü Pɔlö -yö -kan Akilasö waa-
Plisilö -an -bha, 'ö dho Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ 'gü, 'ö waa- Zuifö -nu 'wo
'wun -nu ̣blɛɛ wo 'ko ̣bhaa mü.

20 'Wo- pö -a -dhë -yö ̣glɔɔ wo 'piö mü. 'Kɛɛ yaa 'we- -bha -an -gɔ.

21 'Yö ö -wo -da -an -dhë -a pö -sü 'ka ̣nɛɛ: «̣Ya kë ̣nɛ -Zlan ̣ya 'we-
-bha, a -dho nu ka 'piö yi do 'ka.» ̣Dhɛ ̣ya kë 'dhö, 'ö -da 'yitagɔ 'gü, 'ö
go Efɛzö 'ö dho.

22 ̱Dhɛ 'ö ̱ya -lo Sezale, 'yö ö ̱kwɛɛ- ̱yɔɔ mü, 'ö -ta sia-, 'ö dhoë
Zeluzalɛmë. ̱Dhɛ 'ö ̱ya -lo 'ma, 'ö -büö -da Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-
-mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'wo 'ma -an -dhë. 'Go mü 'yö dho Antiɔsö.
23 ̱Dhɛ ̱ya 'töng 'dɛdɛ kë mü, 'ö dho. 'Yö bɔ Galatö -sɛ waa- Flizi -sɛ -an
'gü, Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu ̱faan' 'më -sü 'ka -an -bha -zo -yö
-Zlan -bha -sü 'gü.

Apolɔsö -bha -bɔ Efɛzö -dhɛ waa- Kolɛntö -dhɛ -an 'gü -sü

24 Zuifö mi do 'wo- -dhɛ Apolɔsö 'ö bhɔ Alezandri -pö 'gü, -yö -nu Efɛzö
plöö. -Yö -kë 'dhikanmɛ 'ka, 'ö -Zlan -wo 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka 'ö- dɔ -së 'ka.
25 'Go mü 'wun 'ö -gban Dëmɛ -wun -dhɛ 'wun gia- -sü -bha, -ya -daan
̱va. 'Ö ko 'zü, 'ö pa -sü 'ka 'yënngsiödhɛ 'ka, 'ö -Zlan -wo ̱blɛɛ mɛ -nu
-dhë, 'go mü 'ö -an ̱daan 'wun giagia 'ö -gban Yesu -bha -a 'ka. 'Kɛɛ 'wun
'ö -gban -bɔ yiö -sü -bha bhë, Zan -bha -de 'sloo ̱nɛ 'ö- dɔ.
26 'Ö yö 'wun ̱blɛɛ' -sü 'gü, Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ 'gü -zo -gban -sü
'ka. 'Kɛɛ ̱dhɛ 'ö Plisilö waa- Akilasö -waa -wo ma, 'wo- -dhɛ wo -gɔ kɔɔ,
'wo- ̱daan -Zlan -bha zian kpinngdhö 'ka.
27 ̱Dhɛ -kë 'pö, 'ö Apolɔsö -ya pö ö- 'piö kö 'ö bɔ Akai -sɛ 'gü. 'Ö Yesu
-wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo Efɛzö bhë, 'wo 'sëëdhɛ -kë, 'wo- dɔ -a -gɔ
kö -yö dhoë Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo 'ma -an ̱dhia kö -waan
-a -nia 'kun.
̱Dhɛ ̱ya 'dho ̱ya -lo, mɛ -nu 'ö -Zlan -bha 'glusë 'gü ̱wa kë Yesu -wun
-dhɛ 'wun gia- -mɛ 'ka -an 'piö, 'ö -an ̱faan' më ̱va 'ka.
28 'Kɛɛ -yö -to Zuifö -nu -ta ö -wo 'ka -a -zɔn mɛ 'plɛ -dhë -sü 'ka ̱nɛ Zuifö
-nu -wo wo -de -püö -sü 'gü. 'Ö 'yö- -zɔn -an -dhë -a pö -sü 'ka ̱nɛɛ Yesu
'ö tɔɔ -Zlan -bha -Yamɛ ̱nɛ -kɔ 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ
'gü bhë -a 'dhö.

19

Pɔlö -bha -bɔ Efɛzö plöö -sü

1 Apolɔsö -yö -kë Kolɛntö; Pɔlö -de 'pö -yö -bɔ Azi -sɛ 'gü, 'ö dho 'ö -lo
Efɛzö -pö 'gü. 'Yö -kpën Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'bhaa -nu -bha
mü.
2 'Ö ̱dhɛɛ' kpɔ -an -gɔ 'ö- pö: «̱Dhɛ 'ka Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- ̱nɛ,
'ka -Zuu 'slööslö yö ̱a?»
'Wo- -daa -kë -a -gɔ 'wo- pö: «Yiëë- ma do ̱kun ̱nɛ -Zuu 'slööslö -yö
-dhö kö 'yiën- 'dho -a yö.»
3 'Ö Pɔlö -yö -an ̱dhɛɛ' kpɔ ̱nɛɛ: «-Bɔ yiö -sü ̱suu'- -mlë 'ka- wo ̱e?»
'Ö 'wo- -daa -kë 'wo- pö: «-Bɔ yiö -sü 'ö Zan -ya -wun ̱blɛɛ bhë 'ö 'yi-
wo.»
4 'Ö Pɔlö -ya pö -an -dhë ̱nɛɛ: «Mɛ -nu 'ö 'wo -we -a -bha 'wo go wo -bha
̱sɔɔn yaa 'gü bhë ̱nɛ 'ö Zan -yö -an -bɔ yiö. 'Go mü 'ö- pö Izlaɛlö -sɛgümɛ
-nu -dhë, -wo mɛ 'ö 'dhoë- nu ö ̱zlöö bhë -a -wun -dhɛ 'wun gia-; mɛ bhë
'ö tɔɔ Yesu.»
5 ̱Dhɛ 'ö 'wun 'ö bhë ̱waa- ma, 'ö 'wo -we -a -bha 'wo -an -bɔ yiö Dëmɛ
Yesu 'tɔ 'ka.
6 'Ö Pɔlö -yö ö -kɔ kpa -an -ta ̱bhɛa' -sü 'ka, 'ö 'wo -Zuu 'slööslö yö. 'Ö
'wo yö 'wun -nu ̱blɛɛ' -sü -bha -wo 'waa gbɛ 'gü. 'Go mü 'wo yö -Zlan 'dhi
-wo ̱blɛɛ' -sü -bha mɛ -nu -dhë.
7 Mɛ -nu 'wo 'dhö bhë -an -dho 'kuë- -sü -yö -kë mɛ 'gɔɔ- do ö ga ̱plɛ 'ka.

8 Pɔlö -yö -dho Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ 'gü, 'ö 'wun ̱blɛɛ -zo -gban -sü
'ka. 'Ö 'su -yaaga 'piö 'ö 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhɛ -wun -bha 'ö-
̱blɛɛ; 'yö- këdhɛ ̱mɛɛ mɛ -nu 'wo wo 'to to -a -wo -bha bhë -an ̱kɔɔ' ̱yɛɛ'
-sü 'ka kö 'wun 'ö- ̱blɛɛ' -na bhë kö -waan -a -dhɛ 'wun gia-.
9 'Kɛɛ mɛ 'bhaa -nu -wo ̱gɔü' 'gbee- -kë, 'ö waa 'we -a -bha kö -wo Yesu
-wun -dhɛ 'wun gia-. 'Go mü 'zü 'wo 'dhi yaa 'gü -wun ̱blɛɛ kwa Dëmɛ
-bha zian 'ö -dho ̱toëpö 'ka bhë -a -bha, mɛ gbung 'wo -kë mü -an wö
'dhiö. 'Ö Pɔlö -yö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo bhë -an kpa ö -bha
'ö 'wo go mɛ gbung 'gü mü. 'Ö yö -an ̱daan' -sü -bha -dhɛkpaɔyi 'saadhö
'ka, 'kɔdhi ̱va 'ö gɔɔn- do 'wo- -dhɛ Tilanusö 'ö 'wun ̱blɛɛ 'sɛgümɛ -nu
-dhë -a 'gü bhë -a 'gü.
10 'Wo- ̱kaa' 'dhö -kwɛ ̱plɛ -bha. Më 'ö -kë 'ö mɛ -nu 'wo bɔ Azi -sɛ 'gü
̱zian' 'töüdhö 'wo Zuifö 'ka, 'iin 'waa Zuifö 'ka, 'ö -an 'plɛ -wo 'wun 'ö -gban
Dëmɛ -bha -wa ma bhë 'ö bhë.

Seva -bha 'në -nu

11 -Zlan -yö -kë -dhidhaapë 'gblüünzë -nu -kë Pɔlö ̱kwaa' ̱dhia.
12 -A 'bhaa -nu ̱ya kë, sɔ pë -nu 'iin -ta wöödhö sɔ -nu mɛ 'ö pa Pɔlö bun
'ka, 'wo ̱nuë' 'yuamɛ -nu ̱dhia, 'wo- pa -an 'ka, 'ö -an -bha 'yua -nu -wo
bo, 'ö -zuu yaa -nu -wo go -an 'gü.
13 Zuifö 'bhaa -nu 'wo -kë ̱nië ̱dhia, -zuu yaa -nu -bho mɛ -nu 'gü -sü
'ka, -wa këdhɛ -mɛɛ kö -waan kë Dëmɛ Yesu 'tɔ 'ka 'pö. 'Ö 'wo- pö -zuu yaa
-nu -dhë ̱nɛɛ: «Yi- ̱blɛɛ ka -dhë Yesu 'ö Pɔlö 'dhö -a -wun ̱blɛɛ' -na bhë
-a 'tɔ 'ka, -ka 'go mɛ 'ö ̱nɛ -a 'gü!»
14 (Mɛ -nu 'wo -kë 'wun 'dhö -a kë ̱dhia bhë, -wo -kë Zuifö -nu -bha
slabhomɛ ̱va do 'wo- -dhɛ Seva bhë -a -bha 'në gɔɔn- -nu 'slaplɛ 'ka.)
15 'Yö -zuu yaa 'ö -kë gɔɔn- bhë -a 'gü -ya -pö -an -dhë: «A Yesu -dɔ, 'ö mɛ
'wo- -dhɛ Pɔlö bhë 'a- dɔ 'pö; 'kɛɛ ka -zë, ka -go 'më ɛ?»
16 'Ö gɔɔn- 'ö -zuu yaa -yö -kë -a 'gü bhë, 'ö -püö -an -ta, 'ö yö -an -ma -sü
'gü, 'ö 'wo ̱duë, 'wo go -a -gɔ kɔɔ wo bun 'kpaan waa- bhüö -nu 'ö to -an
-bha bhë -a 'ka.
17 Mɛ 'saadhö 'wo -kë Efɛzö mü, -a Zuifö oo, -a mɛ 'waa gbɛ -nu oo, 'wo
'wun 'ö bhë 'wo- ma, 'suö -yö -da -an 'gü, 'ö 'wo yö Dëmɛ Yesu 'tɔ ̱bhlë -ya
-sü 'gü ̱va 'ka, 'ö ̱zië' -a 'tɔ ̱bhlë mɛ 'wo- -ya 'dhiö bhë -a -ta.
18 Mɛdhɛvadhɛ 'ö 'wo kë Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ka, 'töng 'ö
bhë -a 'ka, -wo -nu 'ö 'wo wo këpë -nu zii -nu -wun ̱blɛɛ mɛ -nu wö 'dhiö
mü.
19 'Ö mɛ -nu 'wo -kë -dɛbɔmɛ -nu 'ka -bezë bhë, -an ̱plëëzë -wo nu wo
-bha 'sëëdhɛ -be -nu 'wo -dɛ bɔ -kɔ -ya 'gü -an 'ka, 'wo -an -güö mɛ -nu wö
'dhiö -an ̱suu'- -bho sia- -sü 'ka. 'Ö 'sëëdhɛ -be -nu 'wo 'dhö 'ö -an ̱sɔnng'
'dhö 'gbee- bhë 'wo -an ̱sɔnng' -ya 'ko 'dhiö -kë, 'ö- 'wëü- -yö -kë zën 'tama
-vuu 'gɔɔ- 'sɔɔdhu 'ka.
20 Kwa Dëmɛ -wo -pɛn -kɔ 'ö -kë -pɛn ̱dhia -a 'ka -a -bha 'piigbeedhɛ
-zɔn -sü 'ka bhë 'ö- 'bhaa 'dhö bhë.

̱Zuökaankuëdhe -da -kɔ 'ö- ̱daa' Efɛzö plöö

21 ̱Dhɛ 'wun -nu 'wo bhë ̱wa ziö, 'ö Pɔlö -yö ̱luu 'ö 'dho Zeluzalɛmë.
-A -bha 'dho -sü 'ka, 'yö -bɔ Maseduanë -dhɛ waa- Akai -dhɛ -an 'gü. -Yö
-kë -a pö ̱dhia ö -de 'gü ̱nɛɛ: «'Ma 'dho Zeluzalɛmë ̱sia, a -dho yɛ n 'zü
'a dho Wlɔmë, 'ö tɔɔ a- 'piö kö 'a n 'yan dɔ -a -bha.»
22 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'yö -nu -a -dhë -mɛ ̱plɛ Timote waa- Elatö 'yö -an
bɔ Maseduanë -sɛ 'gü; 'ö yö -zë 'ö 'töng 'dɛdɛ 'bhaa -kë Azi 'zü.

23 -A 'töng gia- bhë -a 'ka, 'ö ̱zuökaankuëdhe ̱va -yö -da Efɛzö plöö
Dëmɛ -wo -wun 'gü.
24 Mɛ do 'wo- -dhɛ Demetriusö 'ö -kë zëndɔmɛ 'ka 'ö -zlan dhebɔ do 'wo-
-dhɛ Atemi -a -gba -a 'gü -kɔ 'bin -kë zën -nu 'ka. 'Ö ̱ya kë 'ö 'wëüga ̱va
yö yuö 'dhö bhë -a 'gü, 'ö ö -bha yuökëmɛ -nu ̱saan' bhoë.
25 Demetriusö 'ö bhë 'yö ö -bha yuökëmɛ -nu waa- mɛ -nu 'ö wo -nu
wo -bha yuö -yö -kë do bhë -an ̱dhɔɔ -kë wo 'ko ̱bhaa; 'ö- pö -an -dhë:
«Gɔɔn- -nu, ka gia-, ka- ̱dɔa' ̱nɛ kwa -bha ̱naɔ -nu -wo -go yuö 'ö 'kwa-
kë -na ̱nɛ -a 'gü.
26 'Kɛɛ gɔɔn- 'wo- -dhɛ Pɔlö bhë, pë 'ö- kë -na ̱nɛ, 'kaa- yö ̱a? Bhii -ya
-blɛɛ 'ö- pö -zlan -nu 'ö mɛ 'bhee- -lü 'dhö -an kë -na bhë 'waa -zlan giagia
'ka. Mɛdhɛvadhɛ -wa -dhɛ -na 'wun gia-, 'ö 'yaa -dhɛ 'ö Efɛzö zö ̱nɛ -a
-dhɛ -de 'sloo 'ka, ̱ya 'to 'tee kö -yaan mɛdhɛvadhɛ ̱zuö' ̱sië'-, -yaan -an
bho kwa -bha -zlan 'piö Azi -sɛ -dhɛ 'saadhö 'gü.
27 'Wun 'ö 'dhö bhë 'yaa kwa -bha yuö 'tɔ -gɔ zë -sü 'sloo 'ka, 'kɛɛ kö pë
'ö mü 'zü, 'ö tɔɔ kwaa- -zlan dhebɔ ̱va 'wo- -dhɛ Atemi -a -gba -a 'gü -kɔ
̱bhlë 'yaa mɛ gbɛ 'gü gbɔ. ̱Ya kë 'dhö 'pö, kö -a -bha 'tɔbhɔdhe 'ö mɛ
-nu 'saadhö 'wo Azi -sɛ 'gü waa- 'kpongtaamɛ 'saadhö 'wo- ma bhë ̱ya 'to
'kpaan.»
28 ̱Dhɛ 'ö 'to -to -a -wo -bha -mɛ -nu ̱waa- -wo bhë -a ma, 'ö 'wun -yö
-siö -an -dhë, 'wo yö ̱gblaa 'gbla -sü 'gü -a -pö -sü 'ka ̱nɛɛ: «̱Vadhɛ -yö
kë Efɛzö -mɛ -nu yi -bha Atemi -bha 'ka!»
29 -Zuö 'ö bhë -yö -pɛn plöö -dhɛ 'saadhö 'gü. 'Ö mɛ -nu -wo Gayusö waa-
Alitaakö -an ̱gaan gan wo 'piö (mɛ ̱plɛ 'wo bhë -wo go Maseduanë, 'wo
-kë -ziö Pɔlö 'piö -mɛ -nu 'ka); 'wo dho -bla 'ka -an 'ka 'dhëëdhö.
30 'Ö Pɔlö -ya -kë kö 'yaan- nu mɛ -gbaa -nu 'wo -kë wo 'ko ̱bhaa bhë
-an 'dhiö. 'Kɛɛ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo -kë mü waa 'we -a
-bha -a -gɔ.
31 'Ö mɛ ̱bhlëzë 'bhaa -nu 'wo -kë -a 'bhamɛ -nu 'ka 'wo go Azi -sɛ 'gü,
'wo -kë mü 'wo mɛ bɔ -a -dhë, -bhɛa -a -dhë -sü 'ka ̱nɛ kö ̱kun 'ö dho
'dhëëdhö.
32 ̱Zuökaankuëdhe ̱va -yö -kë mɛ -nu 'wo dho wo 'ko ̱bhaa bhë -an
ziën, 'wo -kë -zuö ̱va dɔ ̱dhia. Mɛ 'bhaa -nu -wo -kë ̱gblaa 'gbla -sü
'gü -kɔ 'bhaa 'gü, 'ö mɛ 'bhaa -nu -bha 'we -kɔ -yö -kë -kɔ gbɛ -ta. 'Ö -an
mɛdhɛvadhɛ 'wo -kë -an ziën waa wo -dho 'kuë- -gɛn dɔ.
33 Mɛ 'bhaa -nu 'wo -kë mɛ gbung 'gü mü, -wo wo -zo -ta ̱nɛ Alezandrë
'ö nu -zuö dɔ -su bhë -a 'ka 'ö tɔɔ -wo Zuifö -nu -yö kö -wo Alezandrë yö
-na 'dhiö. ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö Alezandrë -yö ö -kɔ -ta zë kö -yaan ö -ta
-wun ̱blɛɛ'- mɛ gbung -nu 'wo bhë -an -dhë.
34 'Kɛɛ ̱dhɛ 'ö ̱waa- dɔa ̱nɛ Zuifö -mü -a 'ka, 'ö -an 'plɛ -wo dho wo
'kuë-, 'wo yö ̱gblaa 'gbla -sü 'gü wo 'ko ̱yöë', pë 'ö -mɔ 'lɛlɛ ̱plɛ -bha -a
'piö ̱woë' ̱nɛɛ: «̱Vadhɛ -yö kë Efɛzö -mɛ -nu yi -bha Atemi -bha 'ka!»
35 ̱Dhɛ ̱waa- kë 'dhö, 'ö 'wunyanbhɔmɛ do 'ö pö- bhë -a 'gü, -yö mɛ
gbung -nu bhë -an -ta ga, 'yö- pö: «Efɛzö -mɛ -nu, mɛ 'plɛ kwa- ̱dɔa' ̱nɛ
mɛ 'ö 'kwa Efɛzö zö ̱nɛ, 'ö 'kwa kwaa- -zlan dhebɔ ̱va Atemi -gba -a 'gü
-kɔ waa- -a 'bin 'ö go dhang- 'gü 'ö -püö sia- bhë 'ö 'kwa -an -maa -kë -mɛ
'ka.
36 'Ö mɛ gbɛ 'yaa -dhö kö -yö ̱kploo 'wun -nu 'wo bhë -an 'ka. ̱Dhɛ 'ö
'pö kö -ka dɔ diindhö, 'ka ka ̱kwaa' -zuö dɔ -sü -zü!
37 Bhii gɔɔn- -nu 'wo ̱nɛ ka -an -kun 'ka nu -an 'ka zö, 'kɛɛ kö waa gbapë
gbɛ 'sü kwa -bha -zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'iin waa 'wun gbɛ ̱blɛɛ'- kwa
-bha -zlan dhebɔ 'ka.

38 'Ö ɓya kë ɓnɛ Demetriusö waa- ö -bha yuökëmɛ -nu 'wun -yö -an -gɔ
mɛ -nu buëndhö kö zakanyi -yö -dhö; 'go mü mɛ -nu 'ö -wogbiindhɛ 'dhö
-an -gɔ 'wo -dhö. -Dhɛ bhë ɓnɛ 'ö -an ɓdua' 'dhö -mü kö -waan 'dho wo
-bha 'wun 'ka -a -bha!
39 'Ö ɓya kë ɓnɛ 'wun 'bhaa -yö ka -gɔ kö 'kaan- -a ɓblɛɛ'-, kö -ka dhoë
mɛ -nu 'wo pödëmɛ -nu 'ka -an 'dhiö, wo 'wo tɔng -nu dɔ bhë ɓnɛ 'wo dho
-a -bho 'kou kë.
40 Kö ɓkun 'ka -zuö dɔ ɓnɛ pë 'ö bhë -a 'dhö gbɔ! 'Ö tɔɔ pë 'ka- -kë ɓdɛɛ
bhë 'yaa -së. 'Go mü 'zü, 'wun bhë Wlɔmë -mɛ -nu ɓwaa- ma, -wo -dho za
dɔ kwa -bha -a pö -sü 'ka ɓnɛ yi 'sɛgümɛ -nu ɓzuö' ɓluu' -na 'sɛ ɓkɔɔnmɛ
ɓva -gɔ. Bhii -dho 'kuë- -kɔ mɛ 'ö ɓnɛ -a -gɛn kpinngdhö 'ö dho za -së nu
kwa -dhë 'yaa 'dhö. ɓYa 'go mü 'zü, kwa -kɔ 'ka 'dho -mɔa -bha kö -a -gɛn
'ö dho mɛ 'to kun 'kwa- ɓblɛɛ'-.»
41 ɓDhɛ 'ö Efɛzö 'wunyanbhɔmɛ bhë ɓya yën 'wun -nu 'wo ɓnɛ -an ɓblɛɛ'
-sü -bha, 'ö- pö mɛ gbung -nu 'wo bhë -an -dhë -wo 'dho.

20

Pɔlö -bha 'ta 'ö dhoë Maseduanë -dhɛ waa- Glɛkö -dhɛ -an -bha

1 ɓDhɛ 'ö -zuö -nu 'wo bhë ɓwa 'kan, 'ö Pɔlö -yö Yesu -wun -dhɛ 'wun
gia- -mɛ -nu ɓdhɔɔ -kë 'ko ɓbhaa, 'yö 'wun ɓblɛɛ -an -dhë, -an ɓfaan' 'më
-sü 'ka. ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö ö -wo -da -an -dhë 'ö dho Maseduanë -sɛ 'gü.
2 'Yö bɔ 'sɛ 'ö bhë -a 'gü, Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo mü -an
ɓfaan' 'më -sü 'ka, -Zlan -wo ɓblɛɛ -an -dhë -sü 'ka ɓplëëzë 'ka. ɓDhɛ ɓya
kë 'dhö, 'yö dho Glɛkö -sɛ 'gü.
3 -Dhɛ bhë ɓnɛ 'ö 'su -yaaga -kë -a -bha. 'Yö ö ɓkwɛɛ- -nu dhu kö 'yaan-
'dho Sili -sɛ 'gü. 'Kɛɛ ɓdhɛ 'ö ɓyaa- ma ɓnɛ Zuifö -nu ɓwa 'dho wo 'ko ɓzlöö
ö -gɔ kö -waan ö zë, 'ö -yɛ ö 'zü, 'ö dho Maseduanë -sɛ 'gü.
4-5 Mɛ 'bhaa -nu yi -dɔ Pɔlö -gɔ, 'yi ɓloë' Azi -sɛ 'gü; 'ö Pilusö gbö Sopatɛɛ
'yö go Bele 'dhö, Alitaakö waa- Sekundusö 'wo go Tesalɔnikö 'dhö, Gayusö
'yö go Dɛɛbö 'dhö, Timote 'dhö, Tisikö waa- Trofimë 'ö -kë Azi 'në gia- 'ka,
'wo go yi ziën, 'wo dho yi 'dhiö Trɔasö -pö 'gü. -Dhɛ bhë 'wo dɔ -a -bha yi
-gɔ mü.
6 ɓDhɛ 'ö 'wlaan- 'ö 'wo- -dhɛ 'wlaan- 'wo ɓbluu'- 'ö- ɓbhɛɛpë 'yaa- 'piö
'wo- -bhö -na bhë ɓya ziö, 'ö 'yi yi -bha ɓkwɛɛ- dhu, 'yi -da 'yitagɔ 'gü Filipö
-pö 'gü. 'Ö 'yi -dhɛkpaɔyi 'sɔɔdhu -kë zian-, 'ö 'yi yö -an -bha Trɔasö plöö;
'ö yi -nu 'yi 'dhɔɔgɔ do -kë mü.

Pɔlö -bha 'ta -kaanta 'ö dhoë Trɔasö -pö 'gü

7 Zuifö -bha ɓglooyi 'yinia 'piö, yi -kë yi 'ko ɓbhaa kö 'yiën- -bhöpë 'slööslö
'sü. 'Ö Pɔlö -yö 'wun ɓblɛɛ mɛ -nu 'wo -kë wo 'ko ɓbhaa bhë -an -dhë. ɓDhɛ
'ö -kë ɓnɛ -dhɛ ɓya 'po, -yö -dho dho bhë, 'yö 'wun ɓblɛɛ 'ö dhoë 'ö gbeng
ziën -dhɛ ɓloë'.
8 'Kɔdhi 'yi -kë -a 'gü yi 'ko ɓbhaa, 'kɔ -dɔ 'ko -ta dhuö -dhɛ 'gü bhë ɓlabang
-nu -wo -kë mü ɓva.
9 -Dadhëü 'nëgɔɔnzë 'wo- -dhɛ ötisö -yö -kë -ya -sü 'ka 'kɔ föödhɛ -bha
kö Pɔlö -yö -Zlan -wo ɓblɛɛ' -na 'piö ɓgbiinzë 'ka; 'ö yi -yö -ziö -a 'ka. 'Ö go
'kɔ -dɔ 'kɔ -ta dhuö -dhɛ -yaaga -naa 'yi -kë -a 'gü bhë -a 'gü, 'ö -püö sia-.
-A ɓluu'- 'wo- wo ɓnɛ kö ɓya ga.
10 'Ö Pɔlö -yö ɓyɔɔ, 'ö ɓkloo, 'ö- kpa ö -tong -ta. ɓDhɛ ɓya kë 'dhö 'ö- pö:
«Kö ɓkun 'ö 'suö -yö ka -kë; -yö 'bhee-!» 'Ö- to mɛ -nu 'wo to -an kwɛɛ kö
-yö 'bhee-.

11 'Go mü 'ö Pɔlö -da dhuö 'ö ̱bluu'- ̱kaan 'ö waa- Yesu -wun -dhɛ 'wun
gia- -mɛ -nu 'wo- -bhö. ̱Dhɛ 'ö ̱ya 'wun ̱blɛɛ'- 'zü 'piö ̱gbiinzë wo, 'ö
-dhɛ ̱ya poë 'ö ö -wo -da 'ö dho.
12 'Nëgɔɔnzë 'ö ̱sia -a 'bheezë ̱nɛ 'ö mɛ -nu -wo dho -a 'ka -a -gɔ kɔɔ 'ö
-kë -an 'plɛ -bha 'yënng ̱dhuë' -wun ̱va 'ka.

'Ta 'ö Pɔlö dhoë Trɔasö 'ö bɔa mü 'ö dhoë Mile

13 Yi -dho 'dhiö, 'yi -da 'yitagɔ 'ö dho yi 'ka pödhɛ 'wo- -dhɛ Asɔsö bhë -a
'gü. -Dhɛ bhë ̱nɛ 'ö Pɔlö dho -da -a -bha 'yitagɔ 'gü yi 'piö; bhii 'ö tɔɔ -ya
-pö yi -dhë ö -dho ta sia- 'ö nuë.
14 ̱Dhɛ 'ö ̱ya nu, ̱ya yö yi -bha mü, 'ö 'yi- sü yi -bha 'yitagɔ 'yi nuë bhë
-a 'gü, 'yi dho Mitilɛnë plöö.
15 'Yi go -dhɛ bhë -a 'gü, 'ö -dhɛkpaɔyi mɛ 'ö yö -a 'piö, yi ̱loë' Sio -dhɛ
'sɔɔ. -A -dhɛ mɛ 'ö -po -a 'piö 'zü, 'yi dho Samɔsö plöö; 'ö -dhɛkpaɔyi mɛ 'ö
yö -a mɛ bhë -a 'piö 'zü, 'yi dho Mile -pö 'gü.
16 Pɔlö -ya -pö 'yi bɔ Efɛzö -pö 'sɔɔ; 'kɛɛ kö ̱kun 'yi ̱gbaannu mü, -yö
kë 'dhö kö ̱kun 'ö 'töng dho -ziö yi -ta Azi -sɛ 'gü. 'Siö -yö -kë -kpa -a -ta
̱dhia, bhii -yö kë -a 'piö kö 'yiën- -lo Zeluzalɛmë, Pantëkɔtö 'wlaan- -yi
gia- 'ka.

Pɔlö -yö 'wun -blɛɛ mɛ ziizii 'wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo Efɛzö plöö -an -dhë

17 ̱Dhɛ 'yië -lo Mile plöö, 'ö Pɔlö -yö mɛ bɔ mɛ ziizii -nu 'wo Yesu -wun
-dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'gü Efɛzö plöö -an -dhë kö -wo nu.
18 ̱Dhɛ 'ö ̱wa nu ̱wa -lo -a 'piö, 'ö- pö -an -dhë: «Ka gia-, ka n kë -kɔ
'a n -de ̱kaa' 'töng 'a ̱kaa' ka 'piö 'ö sü yi -blɛɛzë 'a nuë Azi -sɛ 'gü -a -bha
'ö dho 'ö yöë ̱dɛɛ -bha bhë -a -yö:
19 A yuö -kë Dëmɛ -dhë, -de -dho sia- -sü, 'gbo bɔ -sü waa- -bɔ 'wun 'gbee-
'gü -sü 'ka, Zuifö -nu -bha ̱sua -wun 'wo dhoë wo 'ko ̱zlöö n -gɔ bhë -a
'gü.
20 Ka- ̱dɔa' ̱nɛ pë -nu 'ö dho 'wun -zɔn ka -dhë ka -bha dha -sü 'gü, n
'ka- gbɛ -bin ka -gɔ, 'kɛɛ a ka ̱daan -an 'ka mɛ 'plɛ wö 'dhiö 'iin 'zü ka -gɔ
kɔɔdhɛ -nu -bha.
21 A mɛ -nu 'wo Zuifö 'ka, waa- mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an ̱dhɔɔ -kë
̱woë' ̱nɛ -wo 'go wo -bha ̱sɔɔn yaa -nu 'gü, -wo ̱dhië'- kwa -bha -Zlan
'piö ̱zian', 'go mü -wo Dëmɛ Yesu Klito -wun -dhɛ 'wun gia-.
22 ̱Dhɛ -kë 'dhö, a 'dho -na Zeluzalɛmë ̱nɛ -kɔ 'ö -Zuu 'slööslö -ya pö 'a-
kaa bhë -a 'dhö, 'kɛɛ kö pë 'ö dho kë n 'ka 'dhiö 'ma, 'maa- dɔ.
23 Pë do 'a- dɔ 'ö tɔɔ -dhɛ 'saadhö 'a bɔ -na -a -bha, -Zuu 'slööslö -ya -pö
n -dhë ̱nɛɛ -dho -kanso 'kɔɔdhö -sü 'iin 'yënngbhɔdhe -wo -ya -sü 'ka n
-ma 'ka.
24 Pë 'a- dɔ 'ö tɔɔ n -ma -kë -a 'gü -sü ̱bhlë 'yaa -dhö, ma gia- n -ma 'ka.
'Kɛɛ pë dho kë 'ö tɔɔ a -mɔ Dëmɛ Yesu -bha yuö 'yö- dɔ n kwɛɛ bhë -a 'dhiö
'to -sü -bha. Yuö bhë 'ö tɔɔ 'wuntaɔsë 'ö -gban -Zlan -bha 'glusë 'ö- -kë mɛ
'bhee- -nu 'ka, -a -wun -bha bhë 'a- ̱blɛɛ'- mɛ -nu -dhë.
25 A -kë ka ziën 'dhiö 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhɛ -bha bhë -a
̱blɛɛ ka -dhë -sü 'ka. 'Kɛɛ a- ̱dɔa' zlöö ̱nɛ mɛ gbɛ 'yaa -dhö ka ziën gbɔ
kö -yö ö 'yan dɔ n -ma, 'ö tɔɔ a 'dhoë- 'go ka 'piö.
26 Pë 'ö -kë 'ö ̱dɛɛ ̱nɛ 'a- pö -na ka -dhë -kɔ ̱yɔɔn -a -ta -sü 'ka ̱nɛɛ:
Mɛ 'ö 'dhoë- ö -de ̱dhɔng zian kpengdhö ̱nɛ -a -ta ka ziën kö n -kɔ 'yaa-
'gü bhë 'ö bhë.
27 Bhii pë -nu 'wo -gban -Zlan -bha ka dha -sü 'ö- yö 'ko 'dhiö ö -de ̱zuö'
'piö bhë -a -bha, a- 'plɛ -blɛɛ ka -dhë, n 'ka- gbɛ -bin ka -gɔ.

28 -Ka ka -zo kë ka -de 'piö, 'ka ka -zo kë -tuë -pë 'ö -Zuu 'slööslö -yö ka
-ya -an -maakëmɛ -nu 'ka -an 'piö! 'Go mü 'zü, -ka ka -zo kë -Zlan -bha mɛ
-nu -dho 'kuë- -sü, 'ö yö gia- 'ö- dhɔ ö -de Gbö fɛi 'ö- -lo -an -wun 'gü bhë
-an 'piö 'pö!
29 Bhii a- ̀dɔa' ̀nɛ ̀ya kë ̀nɛ 'ma 'dho, mɛ -nu 'wo dho bhɔ -tɔn -bha
gbɛn- 'dhiözë -nu -bha, 'ö 'wo dho 'wun yaa -nu kë 'bhla -tuë -nu 'ka, -wo
-dho nu ka ziën.
30 'Ö ka ziëndhɛ gia- 'gü mɛ 'bhaa -nu dho ̀luu'- -waan ̀sua -wun -nu
̀blɛɛ'-, -waan Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ bho zian kpengdhö -ta kö
-waan ziö wo 'piö.
31 -A -wun 'gü -ka ka -zo kë ka -de 'piö! 'Go mü 'zü, -yö kë ka 'yaan ̀nɛ
a -kë ka 'piö -kwɛ -yaaga 'piö. 'Töng 'saadhö 'ka, 'a -dhio dɔ ka -dhë, bhii
a -kë -ya -sü 'ka ka ̀wuën' kö a 'gbo -nu bɔ -na.
32 Zlöö ̀nɛ bhë, 'ma ka 'kluën bho -Zlan -bha kö -yaan ö -zo kë ka 'piö.
'Go mü 'zü 'wuntaɔsë 'ö -gban -a -bha 'glusë -bha, -yö -dho ö -zo kë ka 'piö
'pö. -Kɔ -mɔ 'wun -bha -sü -yö -Zlan -gɔ kö -yaan ka ̀faan' 'më, 'go mü kö
-yaan pë -sɛɛbɔ -nu 'ö -an 'tɔ go, 'ö -an -ya mɛ -nu 'saadhö 'wo- -bha 'ka
-an -gɔ bhë -yaan nu ka -dhë.
33 N -zo yaa kë mɛ gbɛ -bha 'wëü- -nu, 'sënng -nu, sɔ -nu -an gbɛ 'piö.
34 Ka gia-, ka- ̀dɔa' ̀nɛ ma gia- n ̀kwaa' -yuö ̀nɛ 'a- -kë 'ö ma 'dhö, n
'piö -mɛ -nu 'dhö, pë 'ö yi -bha -wun -yö yö -a -bha 'a- yö.
35 -A -kë 'dhö -sü 'ka, a- -zɔn ka -dhë ̀nɛ, 'ka yuö kë kö 'kaan- nu 'yenamɛ
-nu -dhë, kö kwa -zo -yö -büö kwa Dëmɛ Yesu -wo 'ö -kë ̀nɛɛ: ‹Ü -bha pë
-nu mɛ -dhë -sü -yö ü -bha 'wun -së ̀va 'ka 'ö ̀zië' mɛ -bha pë -nu ü -dhë
-sü -ta.› »
36 ̀Dhɛ 'ö Pɔlö ̀ya yën 'wun ̀blɛɛ' -sü -bha, 'ö waa- mɛ -nu 'wo bhë 'wo
-lo wo kpɔn 'gü, 'wo ̀bhɛa -Zlan -dhë.
37 ̀Dhɛ ö ̀wa yën ̀bhɛa' -sü -bha, 'wo wo -wo -da Pɔlö -dhë 'gbo 'ka, 'ö
tɔɔ Pɔlö -dhɔ -yö -an -kë ̀duö.
38 -An 'plɛ wöödhɛ -yö -kë -siö -sü 'ka ̀duö, -a pö 'ö Pɔlö -ya wo ̀nɛ wo
'ka 'dho wo 'yan dɔ ö -bha gbɔ bhë -a -wun 'gü. 'Ö 'wo- dɔ zian, 'wo dho
'wo ̀loë' 'yitagɔ ̀taa.

21

Pɔlö -bha -dho Zeluzalɛmë -sü

1 ̀Dhɛ 'yië -kan yi 'kuë-, 'yi -da 'yitagɔ 'gü, 'yi dho vɛɛdhö Kɔsö -sɛ 'gü.
̀Dhɛ 'ö- -ta -dhɛ ̀ya ̀kpaɔ, 'yi dho Lɔdö, 'ö 'go mü 'zü, 'yi dho Patala plöö.
2 'Ö 'yitagɔ do 'ö -kë dho ̀dhia Fenisi -sɛ 'gü, 'yi- yö. 'Ö 'yi -yaa 'gü 'yi
dho.
3 'Yi dho 'yi -lo 'sɛgɔ 'ö 'yi ziën 'wo- -dhɛ Siplë -a 'sɔɔ; 'sɛgɔ bhë yi -to
'yitagɔ 'gü, 'yi- yö yi 'dhiö. 'Ö 'yi- to yi ̀kwaa- 'gü ̀zian', 'yi dho Sili -sɛ 'gü
̀zian'. 'Yi dho 'yi -lo Tii, -dhɛ 'ö 'yitagɔ dho ̀kwɛɛ- ̀yɔɔ'- -a -bha bhë -a
-bha, 'yi ̀yɔɔ mü.
4 Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ 'wo -kë mü bhë, ̀dhɛ 'yi -an yö, 'yi
'dhɔɔgɔ do -kë -an 'piö mü. 'Ö -Zuu 'slööslö -yö bɔ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-
-mɛ -nu 'wo 'ma bhë -an -ta, 'wo- pö Pɔlö -dhë kö ̀kun 'ö dho Zeluzalɛmë.
5 ̀Dhɛ 'yi 'dhɔɔgɔ do 'dhiö pa -an 'piö mü, 'ö 'yi 'dhoë- dho yië- 'ta 'ka
'dhiö, 'ö wo -nu, wo -bha dhoo -nu, wo -bha 'në -nu, 'wo yi dɔ zian- 'yi goë
plöö, 'yi ̀loë' 'yoo 'dhiö. -Dhɛ bhë -a 'gü, 'yi -lo yi kpɔn 'gü 'yi ̀bhɛa.
6 ̀Dhɛ 'yië yën -wo -da yi 'ko -nu -dhë -sü -bha, 'ö 'yi -da -na 'yitagɔ 'gü,
kö wo -de 'pö -wo 'dho -na wo -gɔ plöö.

7 'Ö 'yi dho yi -bha 'ta 'ka 'dhiö, 'yi ̱loë' Tolemaisö plöö. 'Ö 'yi -büö -da
dhegluë -nu 'wo -kë mü -an -dhë, 'ö -dhɛkpaɔyi mɛ bhë 'yi- -kë -an 'piö
mü.
8 ̱Dhɛ -dhɛ ̱ya 'po, 'ö 'yi dho yi -bha 'ta 'ka 'dhiö, 'yi dho 'yi -lo Sezale
plöö. -Dhɛ bhë -a 'gü 'yi -da -Zlan -wo ̱blɛɛ' -mɛ Filipö -gɔ kɔɔ, 'ö 'yi wɔ
mü. Filipö bhë -yö -kë mɛ -lü 'slaplɛ 'wo -an -ya Zeluzalɛmë bhë -a mɛ do
'ka.
9 'Ö- 'dhu -dɔ 'püë- -nu -yiisië -wo -kë -Zlan 'dhi -wo ̱blɛɛ'- -mɛ -nu 'ka.
10 Yi -dhɛkpaɔyi ̱plëëzë -kë mü. 'Ö -Zlan -wodhiölomɛ do 'wo- -dhɛ
Agabusö 'ö go Zude -sɛ 'gü, 'ö nu yi 'piö.
11 'Ö Pɔlö -bha -dɔ sɔ -ta -du kwi sü, 'yö ö -gɛn -nu, ö -kɔ -nu -lö -a 'ka, 'ö-
pö: «'Wun 'ö -Zuu 'slööslö -ya ̱blɛɛ 'ö ̱nɛɛ: ‹Gɔɔn- 'ö- -bha -du kwi 'dhö
̱nɛ, Zuifö -nu -wo -dho -a -lö Zeluzalɛmë ̱nɛ -kɔ ̱nɛ -a 'dhö. 'Go mü 'wo
dho -a dɔ mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an kwɛɛ.› »
12 ̱Dhɛ -wo -nu 'wo bhë 'yië- ma, yi gia- -nu, mɛ -nu gia- 'wo -kë Sezale,
'yi- pö Pɔlö -dhë kö ̱kun 'ö dho Zeluzalɛmë.
13 'Yö- -daa -kë 'ö- pö: «-Më 'ö -kë 'ka 'gbo -nu bɔ kö n ̱zuö' 'klo -yaan
bhɔ ̱ɛ? Pë 'ö n -zo 'piö bhë -a 'plɛ 'yaa -mü tɔɔ n -lö -wun, 'kɛɛ -yö n -dhë
-së 'pö kö 'a ga Zeluzalɛmë Dëmɛ Yesu -wun 'gü.»
14 'Kɛɛ ̱dhɛ 'ö -kë ̱nɛ Pɔlö 'yaa 'we -na yi -wo -bha, 'ö 'yi yi bo -a -pö -a
-dhë -sü 'ka kö ̱kun 'ö dho, 'ö 'yi- pö: «Pë 'ö kwa Dëmɛ -zo 'kun -wun 'ka,
-yö kë!»
15 ̱Dhɛ 'yië -dhɛkpaɔyi 'bhaa kë mü, 'yi yi -bha ̱kwɛɛ- dhu 'yi dho
Zeluzalɛmë.
16 Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ 'bhaa -nu 'wo go Sezale, -wo -dɔ yi -gɔ
yië- 'ta 'sü -sü -nu 'gü. 'Wo dho yi 'ka gɔɔn- 'wo- -dhɛ Nasɔn 'ö go 'sɛgɔ 'ö
'yi ziën 'wo- -dhɛ Siplë -a 'gü, 'ö -kë Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ zii 'ka
bhë -a -gɔ kɔɔ, 'ö 'yi -wɔ mü.

Pɔlö -bha -bhɔdhia -kë Zakö -gɔ -sü

17 ̱Dhɛ 'yië 'dho 'yië -lo Zeluzalɛmë, yi dhegluë -nu 'wo mü -wo yi -nia
-kun ̱zuögludhi 'ka.
18 ̱Dhɛ -dhɛ ̱ya 'po, yië- Pɔlö -nu 'yi dho Zakö -gɔ kɔɔ, -dhɛ 'ö Yesu -wun
-dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo 'ma -an -bha mɛ ziizii -nu -wo nu -a -bha wo
'ko ̱bhaa mü bhë -a 'gü.
19 'Ö Pɔlö -yö -büö -da -an -dhë, 'go mü 'ö pë -nu 'ö -Zlan -yö bɔ -a 'ka
Pɔlö -ta 'ö- -kë mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an ziën bhë, 'ö- ̱blɛɛ -an -dhë do do
'ka.
20 ̱Dhɛ 'ö- -wo -nu 'wo bhë ̱waa- ma, 'wo yö -Zlan 'tɔ -blü -sü 'gü. ̱Dhɛ
̱ya kë 'dhö, 'wo- pö Pɔlö -dhë: «Yi dheglu, -bhö ü 'to 'to yi -wo -bha! Pë
-nu 'wo kë -na Zeluzalɛmë plöö zö 'wo ̱nɛ: Zuifö -vuu ̱plëëzë ̱wa kë
Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ 'ka. -An 'plɛ, -Zlan -bha tɔng -nu 'ö Moizö
-ya nu kwa -dhë bhë, -wa -kun -së 'ka.
21 'Kɛɛ -wa -ma ̱nɛ ü Zuifö -nu 'wo -pɛn -sü 'ka 'sɛ gbɛ -nu 'gü, ü -an
-daan ̱nɛ -wo wo ̱kwaa'- Moizö -bha tɔng -nu -zü, 'go mü kö ̱kun 'wo
wo -bha 'në -nu zë 'bɔng, 'iin kö ̱kun 'wo 'ta sü Zuifö -nu -bha wɔ -kɔ 'ka.
22 ̱Dhɛ 'ö 'dhö kö kwa -dho -a -kɔklë ̱ɛ? Yi- dɔ ̱nɛ mɛ -nu -wo -dho
dho wo 'kuë- dhö ̱va 'ka. Bhii -wo -dho -a ma ̱nɛ 'bha nu zö.
23 ̱Dhɛ -kë 'dhö pë 'yi 'dhoë- -a pö ü -dhë ̱nɛ, -bhöë kë! Gɔɔn- -nu -yiisië
'ö 'wo pë do 'tɔ go -Zlan -dhë -wo yi -gɔ zö.
24 'Dho -an 'piö kö kaa- mɛ -nu 'wo bhë 'kaan- -bhɔkuëdhe 'ö dho ka kë
'slööslö -Zlan wö 'dhiö -a kë ka 'ko ̱bhaa! 'Go mü 'zü 'üën- -an -bha -kë
'slööslö -sü slabhoëpë 'wëüga nu! ̱Ya kë 'dhö, mɛ 'plɛsɛn dho -a 'wun dɔ

□nɛ pë -nu 'wo- □blɛɛ ü -gɔ bhë, 'wun gia- 'yaa -mü, 'kɛɛ ü ü -bha -tosiadhe -kë Moizö -bha tɔng 'kun -sü 'ka.

25 -A mɛ 'ö -gban mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka, 'ö □wa kë Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ka bhë, pë 'ö 'yi- yö -së -an -bha 'ka 'yi- □blɛɛ -an -dhë 'sëëdhɛ 'gü, 'yi- bɔ -an -dhë 'ö tɔɔ: Kö □kun 'wo -köpë -nu 'wo sla- bho -na -an 'ka gbapë -nu -dhë bhë 'wo- -bhö; kö □kun 'wo fɛi -bhö! 'Go mü kö □kun 'wo wü 'ö- fɛi yaa -lo 'wo- -bhö, 'ö tɔɔ -yö -ga □nëngdhe 'gü. 'Go mü 'zü kö □kun 'ö mɛ gbɛ -yö -da ö 'bha -bha dhe 'piö; kö □kun dhebɔ gbɛ -yö -da ö 'bha dhe -bha gɔɔn- 'piö, kö □kun -dadhëü -nu -wo wɔ -kɔ yaa -kë wo 'ko 'piö!»

26 □Dhɛ □ya kë 'dhö, 'ö Pɔlö waa- gɔɔn- -nu -yiisië 'wo bhë 'wo dho. □Dhɛ 'ö -dhɛ □ya □kpaɔ, 'ö wo 'plɛ 'wo -kë 'slööslö -sü -bhɔkuëdhe bhë -a -kë wo 'kuë-. 'Yö Pɔlö dho -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'ö 'töng 'ö -kë 'slööslö -sü bhë 'ö dho yën -a 'ka bhë 'ö- pö mɛ -nu -dhë. 'Ö tɔɔ yi 'ö 'dhö bhë, 'ö dho mɛ -nu -yiisië 'wo bhë -an -bha slabhopë □sɔnng' nuë.

Pɔlö -kun -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü -kɔ

27 □Dhɛ 'ö -dhɛkpaɔyi 'slaplɛ 'ö Pɔlö -ya -wun □blɛɛ bhë -yö 'dhoë- -lo, 'ö Zuifö -mɛ 'bhaa -nu 'wo go Azi □zian', 'wo Pɔlö yö -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü. 'Ö 'wo mɛ -gbaa □zuö' □luu Pɔlö -gɔ kö -waan -a kun.

28 'Wo yö □gblaa 'gbla -sü 'gü □woë' □nɛɛ: «Izlaɛlö -mɛ -nu, -ka nu yi -dhë! -Ka -dhɛ -ga, gɔɔn- 'ö □nɛ -yö -bɔ -dhɛ 'saadhö 'plɛ 'gü, 'ö mɛ 'plɛ -daan -a pö -sü 'ka □nɛɛ mɛ 'yi Izlaɛlö -mɛ -nu 'ka, Moizö -bha tɔng -nu waa- -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'ö □nɛ yi □bhlë 'yaa -dhö! 'Go mü 'zü, □ya -da mɛ 'yaa Zuifö 'ka -a 'ka kwa -bha -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü; -dhɛ 'ö 'slööslö bhë □yaa- kaa -dhuuzë!»

29 (Pë -kë 'wo- pö 'dhö bhë 'ö tɔɔ Trofimë 'ö go Efɛzö bhë, -wa -yö Pɔlö 'piö, pö- bhë -a 'gü, 'ö 'wo wo -zo -ta □nɛ Pɔlö -yö □daa' -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü.) Kë 'ö- wo 'dhö bhë -a -gɛn tɔɔ mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an □dua' 'yaa -mü kö -wo -da Zuifö -nu -bha -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü.

30 'Ko □blüüblüdhe -yö -mɔ pö- bhë -a 'gü. 'Ö pö- bhë -a 'gü -mɛ -nu -wo -bla sü, 'wo goë -dhɛ 'saadhö -bha, 'wo nu 'wo Pɔlö kun 'ö 'wo- □gbɔɔ gbɔ, 'wo- bho -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü. 'Wo to mü, 'wo 'kwɛɛ -nu -ta.

31 -Wo -kë -a këdhɛ □mɛɛ' □dhia -be kö -waan Pɔlö zë. 'Ö to mü, 'ö 'wun bhë 'ö- -taɔ -yö -lo Wlɔmë -mɛ -nu -bha 'dhasi □lamɛ □va 'ö -kë Zeluzalɛmë plöö mü -a -ta □nɛɛ, 'ko □blüüblüdhe □ya -da plöömɛ -nu ziën -de.

32 -Dhɛ do bhë 'ö to -a -bha 'ö 'dhasi -gɔmɛ waa- 'dhasi -nu -an sü ö 'piö, 'wo dho mɛ -gbaa 'gü 'ma. □Dhɛ 'ö -an 'yan □ya -kpën 'dhasi □lamɛ □va waa- 'dhasi -nu gia- 'wo bhë -an -bha, 'wo wo bo Pɔlö -ma -sü 'ka.

33 □Dhɛ □ya kë 'dhö, 'ö 'dhasi □lamɛ □va -yö □yɔɔn Pɔlö -bha 'ö- pö ö -bha 'dhasi -nu -dhë -wo Pɔlö 'kun, -wa -lö □yɔɔga □plɛ 'ka. 'Go mü 'yö mɛ -nu 'wo -kë Pɔlö -zü 'to bhë 'ö -an □dhɛɛ' kpɔ pë 'ö- 'ka 'iin pë 'ö- -kë -an -wun 'ka.

34 'Kɛɛ mɛ -gbaa -nu 'wo bhë -an ziën mɛ 'bhaa -nu -wo -kë □gblaa 'gbla -sü 'gü 'wun gbɛ 'ka, kö- mɛ 'bhaa -nu -bha -yö kë -na 'wun gbɛ 'ka. □Dhɛ 'ö -wo do kpengdhö 'ö 'dhasi □lamɛ □va dhoë- ma yaa kë -dhö -an ziën, 'yö- pö ö -bha 'dhasi -nu -dhë -wo 'dho Pɔlö 'ka -an -bha -yadhɛ -bha.

35 □Dhɛ 'ö □wa -lo 'kɔ 'kpan 'dhiö 'ö 'dhasi -nu -de gia- -wo Pɔlö -bun wo -kɔ -ta dhuö, mɛ gbung -nu -gɔ dɔ 'wo- wo 'yënng -a -gɔ bhë -a -wun 'gü.

36 Bhii 'ö tɔɔ mɛ -nu 'saadhö 'wo -kë -ziö -an 'piö □dhia, -wo -kë -a pö □dhia -wa zë.

Pɔlö -bha ö -de -ta -za dɔ -sü

37 'Dhasi -nu -wo -kë 'dho ɖhia Pɔlö 'ka wo -gɔ -yadhɛ -bha, 'ö Pɔlö -ya
pö -an -bha ɖlamɛ ɖva bhë -a -dhë Glɛkö -wo 'gü ɖnɛɛ: «A -mɔa -bha kö 'a
'wun 'bhaa ɖblɛɛ ü -dhë -a?»

'Ö 'dhasi ɖlamɛ ɖva bhë -ya ɖdhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «Ü Glɛkö -wo -ma -a?
38 ɖDhɛ 'ö 'dhö bhë kö 'bhaa Ezitö mi 'ö nu mɛ -nu ɖzuö' ɖluu' -sü 'ka 'sɛ
ɖkɔɔnmɛ -gɔ bhë, 'ö dho mɛzëmɛ -nu -vuu -yiisië 'ka 'yënng ɖtaa zö ɖnɛ
-a 'ka a?»
39 'Ö Pɔlö -ya -daa -kë 'ö- pö: «Zuifö -mü n 'ka, 'ö 'a Taasö -pö 'ö Silisi -sɛ
'gü 'ö- 'tɔ 'dhö bhɔ -sü 'ka bhë 'a- 'gü 'në 'ka. -Bhö 'we -a -bha n -gɔ kö 'a
'wun ɖblɛɛ'- mɛ gbung -nu 'wo ɖnɛ -an -dhë!»

40 'Ö 'dhasi ɖlamɛ ɖva 'ö bhë 'yö -we -a -bha -a -gɔ. 'Ö Pɔlö -yö dɔ 'kɔ
'kpan -ta, 'ö ö -kɔ -ta zë mɛ -nu 'wo bhë -an -dhë.
ɖDhɛ 'ö -dhɛ -ta ɖya ga diindhö, 'ö Pɔlö -yö 'wun ɖblɛɛ -an -dhë -an -de
-gɔ Eblö -wo 'gü 'ö- pö:

22

1 «N dhegluzë -nu, n dë -nu, -ka ka 'to 'to n -de -bho ka kwɛɛ -wun 'a
'dhoë- ɖblɛɛ ka -dhë ɖnɛ -a -bha!»
2 ɖDhɛ 'ö ɖwaa- -bha 'wun -blɛɛ wo -wo 'gü -sü ma, 'ö -dhɛ -yö ga diindhö
'zü ɖduö -an -ta. 'Ö Pɔlö -yö 'wun ɖblɛɛ -an -dhë 'ö dho -a 'ka 'dhiö 'ö- pö:
3 «Zuifö -mü n 'ka, a -bhɔ Taasö -pö 'ö Silisi -sɛ 'gü bhë -a 'gü, 'kɛɛ 'a
ɖkpɛa Zeluzalɛmë zö. 'Ö n ɖdaanmɛ -yö -kë Gamaliɛlö 'ka, 'yö n ɖdaan -së
'ka kwa 'bhɛma -nu -bha tɔng 'kun -kɔ 'ka. A -pa -kë 'siözë -sü 'ka -Zlan
-bha yuö kë -sü 'gü ɖnɛ -kɔ ka gia- 'ka- 'ka ɖdɛɛ ɖnɛ -a 'dhö 'pö.
4 A mɛ -nu 'wo kwa Dëmɛ -bha 'wun -dhɛ 'wun gia- -zian -dëü gbɛ 'ö bhë
-a sü, a -an 'klo -bhɔ, 'a -an zë -a 'ka. A gɔɔn- -nu, dhoo -nu -an -kun, 'a
-an -zuö -kanso 'gü.
5 Slabhomɛ ɖva waa- mɛ ziizii -nu 'wo Zeluzalɛmë zö, -wo -dho ɖyɔɔn
n -wo -ta ɖnɛ 'wun gia- 'a- ɖblɛɛ. Mɛ gia- 'wo bhë -wo 'sëëdhɛ -nu n -dhë
kö 'a dhoë 'aan- -zɔn kwa dhegluzë -nu 'wo Zuifö 'ka 'wo Damasö plöö -an
-dhë. 'A dho kö 'aan- Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo 'ma -an 'kun,
'aan- nu -an 'ka Zeluzalɛmë kö -an 'klo -yaan bhɔ.
(Këyuö -nu 9.1-19; 26.12-18)
6 ɖDhɛ 'ma -da zian -ta, 'a ɖyɔɔn -na Damasö -dhɛ 'sɔɔ, 'ö to mü kö lënng
'gü -dhɛ ɖya dɔ bhë, 'ö -dhɛpuudhɛ ɖva -yö go dhang- 'gü, 'ö bhü n -zü 'to,
7 'a -püö sia-, 'ö 'a -wo do ma. 'Ö 'we -wo bhë 'ö- pö: ‹Sɔlö, Sɔlö, -më 'yö
-kë 'ü n 'klo bhɔ ɖɛ?›
8 'A- ɖdhɛɛ' kpɔ 'a- pö: ‹Dö -mü ü 'ka ɛ, n Dëmɛ?› 'Ö- pö n -dhë: ‹Ma
Yesu 'go Nazalɛtë 'ü n 'klo bhɔ -na bhë.›
9 Mɛ -nu 'wo -kë n 'piö, -wo -dhɛpuudhɛ bhë -a -yö, 'kɛɛ 'we -wo 'ö 'wun
ɖblɛɛ n -dhë bhë waa- ma.
10 'A- ɖdhɛɛ' kpɔ 'zü 'a- pö: ‹-Më 'a dho -a kë ɖɛ, n Dëmɛ?› 'Yö- pö: ‹-Bhö
ɖluu'- 'ü 'dho Damasö! -Dhɛ bhë -a 'gü ɖnɛ pë 'ö -Zlan 'dhö -a 'piö kö 'ü- kë
bhë, 'wo dho -a ɖblɛɛ'- -a -bha ü -dhë.›
11 ɖDhɛ -kë ɖnɛ n 'yënng -yö -trö -sü 'ka, -dhɛpuudhɛ 'bhü 'ö yö n 'yënng
bhë -a -wun 'gü, n -ma mɛ -nu -wo -ya n ɖkwɛɛ' -bha, 'wo -da n 'ka Damasö
plöö.
12 Gɔɔn- do 'wo- -dhɛ Ananiasö 'ö -Zlan ɖbhlëyamɛ giagia 'ka, 'ö -kë mɛ
'ö kwa -bha tɔng -nu kun -a 'ka, 'ö Zuifö -nu 'wo Damasö plöö 'wo- -wun
-sɛɛbɔ -nu ɖblɛɛ bhë -yö -kë mü.

13 -Yö -nu 'yö n yö, 'ö- pö n -dhë: ‹Sɔlö, n dheglu, ü 'yan -yö -dhɛ yö 'zü
-dëüwo!› 'Ö to mü, 'a -dhɛ yö 'zü 'ö 'a- -ga.
14 'Ö- pö n -dhë: ‹Kwa 'bhɛma -nu -bha -Zlan -yö ü -sü 'dhiö kö 'üën- pë
'ö- -zo 'kun -pë 'ka -a dɔ kö mɛ 'ö mɛ do 'kpaan 'ö kpengdhö 'ö- Gbö 'ka bhë
'üën- yö, 'go mü kö 'üën- -a dhiö -wo -nu ma.
15 Bhii ü -dho kë -a -bha -tɔmɔ 'ka, kö pë 'ü- yö -waa pë 'ü- ma, -a ̱blɛɛ'-
mɛ -nu 'saadhö wö 'dhiö.
16 ̱Dhɛ 'ö 'dhö, -më 'ü -ya -a -gɔ -ɛ? -Bhö ̱luu'-, 'ü- kë kö -wo ü -bɔ yiö,
'ü- kë 'zü kö -Zlan -yö ziö ü -bha 'wun yaa -nu -ta Dëmɛ -dhɛ -sü 'ka kö
-yaan nu ü -dhë.› »

'Dho -kɔ 'ö Pɔlö -yö dhoë mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an 'piö bhë, -ya -wun -blɛɛ

17 Pɔlö -yö 'wun -blɛɛ 'ö dho -a 'ka 'dhiö 'ö- pö: «̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, a -yɛ
n 'zü 'a nu Zeluzalɛmë. Yi do 'ka, ̱dhɛ 'a -kë ̱bhɛa' -sü 'gü -Zlan -gba -a
'gü -kɔ 'gü bhë, 'ö 'a 'yanpiöpë do -yö.
18 'Yanpiöpë 'ö bhë -a 'gü, a kwa Dëmɛ -yö, 'ö- pö n -dhë: ‹-A kë 'siösiö
'ü 'go Zeluzalɛmë -dhɛ 'ö ̱nɛ -a -bha! Bhii -a 'gü -mɛ -nu waa 'dho we n
-wun 'ü- ̱blɛɛ' -na -an -dhë bhë -a -bha.›
19 'A- -daa -kë -a -gɔ 'a- pö: ‹N Dëmɛ, wo gia- -wa ̱dɔa' ̱nɛ, mɛ -nu 'wo
ü -wo -dhɛ 'wun gia-, a -an -zuö -kanso 'gü. 'Go mü 'zü 'a- -kë 'wo -an -ma
-klaa 'ka Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ -nu 'gü.
20 'Ö go mü, yi 'wo Etiɛnë 'ö ü -bha 'wun -nu ̱blɛɛ mɛ -nu -dhë bhë 'wo-
zaa bhë, a -kë mü, 'ö ma -de 'pö 'ö- 'yi -yö -kan n -dhë 'ö 'a -an -bha gblang
-nu ̱waannu.›
21 'Kɛɛ kwa Dëmɛ -ya -pö n -dhë: ‹-Bhö 'dho, bhii a ü -bɔ 'ma ̱gbiin mɛ
-nu 'waa Zuifö 'ka -an 'piö!› »

Pɔlö waa- Wlɔmë -mɛ -nu -bha 'dhasi ̱lamɛ ̱va

22 Mɛ gbung -nu 'wo bhë -wo wo 'to -to -a -wo -bha 'ö dhoë 'ö 'wun -nu
bhë 'ö- 'plɛ ̱blɛɛ -a 'ka. 'Kɛɛ ̱dhɛ 'ö- -wo -kaanta 'ö -kë -a -bha 'dho -sü
mɛ 'waa Zuifö 'ka -an 'piö bhë 'wo- ma, 'ö -an 'plɛ -wo yö ̱gblaa 'gbla -sü
'gü ̱nɛɛ: «Gɔɔn- bhë, -kaa zë, 'ka- bho mɛ -nu 'yan 'dhiö! -Tosiadhe kë -sü
yaa- -ma 'kun!»
23 'Wo yö ̱gblaa 'gbla -sü 'gü kö -wo wo -bha sɔ -nu ̱pɛɛ' -na wo -de
-bha, 'go mü kö -wo -büöbi -nu -pɛn -na 'dhuu, 'ö tɔɔ kö Pɔlö ̱ya 'wun yaa
̱blɛɛ'- -Zlan -gɔ wo 'gü.
24 'Ö 'dhasi ̱lamɛ ̱va -ya pö ö -bha 'dhasi -nu -dhë -wo 'dho Pɔlö 'ka wo
-yadhɛ -bha, 'go mü kö -wa -ma -klaa 'ka kö pë 'ö -kë 'ö mɛ gbung -nu 'dhö
̱gblaa 'gbla -na -a 'piö bhë -yaan -a ̱blɛɛ'-. 'Ö 'wo dho -a 'ka 'dhasi -nu -gɔ
-yadhɛ -bha.
25 'Yö ̱dhɛ 'ö ̱waa- -lö kö -waan -a -ma -klaa 'ka, 'ö Pɔlö -ya pö 'dhasi
-nu -gɔmɛ 'ö -kë mü bhë -a -dhë: «Wlɔmë 'në -mü n 'ka; ka ̱dua' -mü kö
Wlɔmë 'në 'ö za 'yaa- 'kun, 'ka- -ma -klaa 'ka a?»
26 ̱Dhɛ 'ö- -wo bhë ̱yaa- ma, 'ö dho 'ö- ̱blɛɛ 'dhasi ̱lamɛ ̱va -dhë 'ö-
pö: «'E, -më 'ü 'dhoë- -a kë bhë ̱ɛ? Mɛ bhë Wlɔmë 'në -mü -a 'ka!»
27 'Ö 'dhasi ̱lamɛ ̱va gia- -yö nu Pɔlö 'piö, 'ö- ̱dhɛɛ' kpɔ ̱nɛɛ: «̱Ya kë
̱nɛ Wlɔmë 'në -mü ü 'ka, -bhö -a ̱blɛɛ'- n -dhë!»
'Ö Pɔlö -ya pö -a -dhë: «̱Ii-, Wlɔmë 'në -mü n 'ka.»
28 'Ö 'dhasi ̱lamɛ ̱va -ya pö -a -dhë: «Ma 'pö 'wëüga ̱va 'a- go 'aan-
̱tun kë -na Wlɔmë 'në 'ka.» 'Ö Pɔlö -ya pö -a -dhë: «Ma 'pö, n 'ka 'wëüga
nu 'aan- ̱tun kë -na -a 'gü 'në 'ka, 'kɛɛ 'a -bhɔ -a 'ka.»

29 ̀Dhɛ do bhë 'wo to -a -bha 'ö mɛ 'wo- -kë 'waan- -a -ma kö -yaan 'wun ̀blɛɛ'- bhë, 'wo bhɔ -a -dhë ̀taa'. 'Ö 'dhasi ̀lamɛ ̀va -de 'pö, ̀dhɛ 'ö ̀yaa- 'wun dɔ ̀nɛ Pɔlö 'ö Wlɔmë 'në 'ka bhë, 'ya- -lö ̀yɔɔ' 'ka, 'suö -yö -da -a 'gü, 'ö tɔɔ Wlɔmë -mɛ -nu -bha 'sɛ ̀kɔɔnmɛ ̀va -yö -dho za dɔ -a -bha pë 'ö- -kë bhë -a -wun 'gü.

Pɔlö -yö -dho zakanmɛ ̀va 'dhiö

30 'Kɛɛ 'dhasi ̀lamɛ ̀va -yö -kë -a 'piö kö pë 'bhle 'ö -kë 'ö Zuifö -nu -wo 'wun dɔ Pɔlö -bha bhë 'ö- -gɛn ma. -A -wun 'gü, ̀dhɛ -dhɛ ̀ya ̀kpaɔ, 'ö ̀yɔɔ' bho Pɔlö -bha, 'yö ö -wo pö slabhomɛ -gɔmɛ -nu waa- Zuifö -nu -bha -yakuëkëmɛ -nu -an -dhë 'wo nu wo 'ko ̀bhaa. ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'ö 'wo Pɔlö sü 'wo nuë 'wo- dɔ -an ziën.

23

1 'Ö Pɔlö -yö -yakuëkëmɛ -nu 'plɛ -ga, 'go mü 'ö- pö -an -dhë: «Dhegluzë -nu, n -ma -tosiadhe 'a- -kë 'ö dho 'ö yöë ̀dɛɛ -bha -Zlan wö 'dhiö bhë, a- -kë ̀zuö' 'puu 'ka.»

2 'Ö slabhomɛ ̀va Ananiasö -ya pö mɛ -nu 'wo -kë Pɔlö 'sɔɔ bhë -wa 'dhi -ma.

3 'Ö Pɔlö -ya pö: «-Zlan ̀nɛ 'ö dho ü -ma, bhi 'ü -kë ̀nɛ 'kɔ bun 'ö 'wo 'yɔɔ 'puu -da -a -bha bhë -a 'dhö 'ü ̀nɛ! Ü -ya -dhɛ bhë -a 'gü kö 'üën- za 'ö tɔng -ya -zɔn -a dɔ n -ma, 'ö- mɛ yaa bhɔ tɔng -bha, 'ü- -kë ü -wo -pö -an -dhë -sü 'ka ̀nɛ, -wo n -ma -a!»

4 'Ö mɛ -nu 'wo -kë Pɔlö 'sɔɔ 'wo- pö -a -dhë: «'Bha 'si bho -Zlan -bha slabhomɛ ̀va -gɔ!»

5 'Ö Pɔlö -ya -daa -kë 'ö- pö: «Dhegluzë -nu, n 'ka- ̀tɛi' dɔ ̀nɛ slabhomɛ ̀va -mü, 'ö tɔɔ pë 'ö -ya -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö: *Kö ̀kun 'ü 'wun yaa ̀blɛɛ ü -bha 'sɛ ̀kɔɔnmɛ 'ka!* »

6 Pɔlö -ya ̀dɔa' ̀nɛ -ya za 'gü -mɛ -nu 'wo bhë -an mɛ -kɔ 'pian do -wo -kë Saduse -mɛ -nu 'ka, 'ö -an mɛ -kɔ 'pian do 'dhö Falizi -mɛ -nu 'ka 'pö. -A -wun 'gü 'yö -we 'gbee- 'ka -an 'dhiö mü 'ö- pö: «Dhegluzë -nu, Falizi -mɛ -mü n 'ka, 'ö n dë -yö -kë Falizi -mɛ 'ka 'pö. A -ya -sü 'ka n -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ka ̀nɛ -yö -dho -a kë kö gamɛ -nu -wo 'go ga 'gü. Pë 'yö -kë 'wo za -ya -na n -ma bhë 'yö bhë.»

7 ̀Dhɛ 'ö ̀ya yën 'wun bhë -a ̀blɛɛ' -sü -bha, 'ö Falizi -mɛ -nu waa- Saduse -mɛ -nu -wo yö zaɔdhe -kë wo 'kuë -sü 'gü. 'Ö 'gügludhe -yö -da -yakuëkëmɛ -nu 'wo bhë -an ziën.

8 Bhii 'ö tɔɔ Saduse -mɛ -nu -wa -pö gamɛ -nu wo 'ka 'dho go ga 'gü, 'iin -Zlan -bha bɔmɛ -nu, -zuu -nu -an gbɛ 'waa 'dhö, 'kɛɛ Falizi -mɛ -nu -wo 'wun -nu 'wo bhë -an 'plɛ -wun -dhɛ 'wun gia-.

9 'Ö -an 'plɛ -bha 'we -wo -yö dho 'dhiö 'gbee- 'ka. 'Ö tɔnggɔmɛ -nu 'bhaa -nu 'wo -kë Falizi -mɛ -nu 'ka bhë, 'wo ̀luu bhii -an -wo yaa -mɔ 'kuë 'gbönggböng 'wo- pö: «'Wun yaa 'ö gɔɔn- ̀nɛ 'ö dho -a kë 'yaa -dhö. -Yö -dho kë -zuu 'bhaa 'iin -Zlan -bha bɔmɛ ̀nɛ 'ö 'wun ̀blɛɛ -a -dhë.»

10 ̀Dhɛ 'ö 'toë- zlöö kö -an -bha zaɔdhekëwo ̀ya kë 'gbee-, 'ö 'suö -yö -da 'dhasi ̀lamɛ ̀va 'gü kö ̀kun 'wo dho Pɔlö ̀gaan gan -yaan 'to -an kwɛɛ -yaan ga. -A -wun 'gü 'yö- pö ö -bha 'dhasi -nu -dhë ̀nɛ -wo ̀yɔɔ'- mɛ -nu gbung 'gü 'ma, -wo Pɔlö bho -an ziën, -wo dhoë -an -gɔ -yadhɛ -bha.

11 -A gbeng -yi mɛ 'ö yö -a 'piö, 'ö kwa Dëmɛ -yö ö -de -zɔn Pɔlö -dhë 'ö- pö -a -dhë: «-Bhö ü 'gü dɔ 'gbee-! 'Ö tɔɔ 'bha n -ma -tɔmɔdhɛ kë Zeluzalɛmë zö. -Yö ü -bha 'pö kö 'ü 'dho 'ü n -ma -tɔmɔdhɛ kë 'pö Wlɔmë plöö.»

Zuifö -nu -bha -dho 'ko ̀zlöö -sü kö -waan 'wun yaa kë Pɔlö 'ka

12-13 ̱Dhɛ 'ö -dhɛ ̱ya ̱kpaɔ, -a -dhiadhiö bhë, Zuifö -nu -wo -dho wo 'ko
̱zlöö, 'ö -an -dho 'kuë- -sü -yö -ziö mɛ -lü 'gɔɔ- -yiisië -ta; 'yö 'wo wo -wo
-bhö ̱nɛ wo 'ka 'dho müpë gbɛ mü, 'iin wo 'ka 'dho -bhöpë gbɛ -bhö, -a
'ke 'wa Pɔlö zë kö yö.
14 'Wo dho 'wo bɔ slabhomɛ -gɔmɛ -nu waa- mɛ ziizii -nu -an 'piö, 'wo-
pö -an -dhë: «'Yië 'dho yi 'kuë- 'yië yi -wo -bhö yi -de 'piö ̱nɛ, yi 'ka 'dho
pë gbɛ -bhö 'ö dho 'ö yöë -a 'ka Pɔlö zë -yi -bha.
15 ̱Dhɛ 'ö 'pö, ka gia- kaa- zakanmɛ ̱va, -kaa -dhɛ 'dhasi ̱lamɛ ̱va -gɔ
kö -yö nu Pɔlö 'ka ka ̱dhia, -a ̱blɛɛ -a -dhë -sü 'ka ̱nɛ, kaa- 'piö kö 'wun
'ö bhë 'ka ka -bha giagia ma. Yi -zë, yi -mɔa 'gü -sü -mü kö 'yiën- -a 'to zian
-ta, 'yiën- zë.»
16 'Kɛɛ Pɔlö dheglu 'nëdhezë do gbö -yö Zuifö -nu -bha -dho 'ko ̱zlöö -sü
bhë -a -ma. 'Ö dho 'dhasi -nu -bha -yadhɛ -bha 'ma, 'ö -da kɔɔ 'ö- -gɛn -bho
Pɔlö -dhë.
17 'Ö Pɔlö -yö 'dhasi -gɔmɛ -nu 'wo bhë -a mɛ do ̱dhɔɔ -kë 'ö- pö -a -dhë:
«-Bhö 'dho -dadhëü 'në gɔɔn- 'ö ̱nɛ -a 'ka 'dhasi ̱lamɛ ̱va 'piö! 'Wun -ya
-gɔ kö -yaan -a ̱blɛɛ'- -a -dhë.»
18 'Ö 'dhasi -gɔmɛ bhë, 'ö yö -a -dhë 'dhiö, 'ö dhoë 'dhasi ̱lamɛ ̱va 'piö,
'ö- pö -a -dhë: «Pɔlö 'yö -kanso 'kɔɔdhö bhë -ya -dhɛ n -gɔ kö 'a nu -dadhëü
'në gɔɔn- 'ö ̱nɛ -a 'ka ü 'piö, 'ö tɔɔ 'wun -ya -gɔ kö -yaan -a ̱blɛɛ'- ü -dhë.»
19 'Ö 'dhasi ̱lamɛ ̱va -yö -ya -dadhëü 'në gɔɔn- bhë -a -kɔ -bha, 'ö- pö -a
-dhë -wo 'dho wo 'sloo 'ka, 'yö- ̱dhɛɛ' kpɔ 'ö- pö: «-Më ü- 'piö kö 'ü- ̱blɛɛ'-
n -dhë -ɛ?»
20 'Ö- -daa -kë 'ö- pö: «̱Dhia' Zuifö -nu -dho nu ü 'piö; 'ö tɔɔ ̱wa 'dho
wo 'ko ̱bhaa kö -waan Pɔlö -dhɛ ü -gɔ, -yaan nu -an -bha -yakuëkëmɛ nu
'dhiö wo -wo 'ka ̱nɛ, -yakuëkëmɛ -nu -wa 'piö kö 'wun 'ö bhë 'wo wo -bha
kpinngdhö ma -a 'gü.
21 'Kɛɛ kö ̱kun 'ü- -dhɛ 'wun gia-! Bhii mɛ 'wo -ziö mɛ -lü 'gɔɔ- -yiisië
-ta bhë, ̱wa -bin kö -waan -püö -a -ta zian -ta, -waan -a zë 'ö tɔɔ ̱wa wo
-wo 'kpɔ 'kuë- do, -wo -bhö -sü 'ka ̱nɛ wo 'ka 'dho pë -bhö, 'iin müpë mü,
-a 'ke 'ö waa- zë -a 'ka. ̱Wa -mɔa 'gü 'saadhö, pë 'wo -yaa -gɔ zlöö 'ö tɔɔ ü
-bha -we -a -bha -sü kö 'üën- -a bɔ.»
22 ̱Dhɛ 'ö -kë 'pö 'ö 'dhasi ̱lamɛ ̱va -ya pö -dadhëü 'nëgɔɔnzë bhë -a
-dhë: «'Wun 'ü- ̱blɛɛ n -dhë ̱nɛ kö ̱kun 'ü- ̱blɛɛ mɛ gbɛ -dhë!» 'Yö ö
̱kwaa- -zü 'ö dho.

Pɔlö -bɔ 'sɛdë Felisö -dhë -sü

23 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö 'dhasi ̱lamɛ ̱va -yö ö -bha 'dhasi -nu -gɔmɛ ̱plɛ
̱dhɔɔ -kë, 'ö- pö -an -dhë: «-Ka 'dhasi ̱këng' ̱plɛ -dhɛ 'ko ̱bhaa! 'Go mü
'zü 'ka -ya ̱soo ̱taa -mɛ -nu 'gɔɔ- 'slaplɛ 'sü; 'ka mɛ ̱këng' ̱plɛ 'ö 'dü 'dhö
-an -gɔ -an 'sü! 'Ta -mü, 'ka dho -a sü 'kaan- dhoë Sezale 'lɛlɛ 'sɛisië -naa
'ka gbeng; -ka ka -de -pë kë!
24 -Ka Pɔlö -nu -bha ̱soo -nu ̱plëëzë -nu 'sü ka 'piö kö 'kaan- 'ta -së sü
'kaan- 'dho 'kaan- ̱loë' 'sɛdë Felisö 'piö.»
25 'Ö 'sëëdhɛ -kë ö -wo 'ka ̱nɛɛ:
26 «Ma Klodö Lisia, 'a 'sëëdhɛ ̱nɛ -a bɔ. N -gɔtaamɛ ̱bhlëzë, 'sɛdë Felisö,
'bha ̱büee!
27 Zuifö -nu ̱wa gɔɔn- 'a- bɔ ü -dhë 'ma bhë -a 'kun kö 'waan- -a zë. 'Kɛɛ
̱dhɛ 'ma- ma ̱nɛ Wlɔmë 'në gia- -mü -a 'ka, 'ö 'a ma 'dhasi -nu bɔ 'wo -sɔ
-an ziën 'ö 'wo- bho mü.
28 ̱Dhɛ -kë ̱nɛ a -kë -a 'piö kö pë 'ö -kë 'ö Zuifö -nu -wo 'wun dɔ -a -bha
bhë 'aan- -a ma, 'a dho -a 'ka -an -bha -yakuëkëmɛ -nu 'dhiö.

29 Pë 'a- ma mü 'ö tɔɔ -wo za -dɔ -a -bha, 'wun 'ö -gban -an -de -bha tɔng
-nu -wun -bha -a -wun 'gü. 'Kɛɛ 'wun 'bhaa 'wo dho -a dɔ -a -bha kö -yaan
kë -a -zuö -kanso 'gü -gɛn 'iin -a zë -gɛn 'ka yaa kë -dhö.
30 'Ö 'go mü 'zü, ̀dhɛ ̀waa- pö n -dhë Zuifö 'bhaa -nu ̀wa 'dho wo 'kuë-
-a -gɔ, 'ö 'a to mü 'a- bɔ ü -dhë, 'a- pö mɛ -nu 'wo za dɔ -a -bha bhë -an
-dhë -wo nu wo -bha za bhë -a 'ka ü 'dhiö 'ma.»
31 'Ö -wo 'ö ̀lamɛ ̀va -ya pö -an -dhë bhë, 'wo- -kë. 'Wo Pɔlö sü gbeng
-yi gia- bhë -a 'gü, 'wo dho -a 'ka Antipatrisö -pö 'gü.
32 ̀Dhɛ 'ö -dhɛ ̀ya 'po, 'dhasi -nu mɛ 'wo 'ta sü wo -gɛn -ta bhë, -wo -yɛ
wo 'zü 'wo nu Zeluzalɛmë plöö, 'ö -an mɛ 'wo ̀soo ̀taa bhë waa- Pɔlö -nu
'wo dho 'ta 'ka 'dhiö.
33 ̀Dhɛ 'ö ̀wa 'dho ̀wa -lo Sezale plöö, 'ö 'dhasi -nu -wo 'sëëdhɛ bhë -a
nu 'sɛdë -dhë, 'ö 'wo Pɔlö -lo -a kwɛɛ.
34 'Ö 'sɛdë -yö 'sëëdhɛ bhë -a pö. 'Go mü 'ö Pɔlö ̀dhɛɛ' kpɔ 'sɛ 'pian mɛ
'ö go -a -ta bhë -a -wun 'ka. ̀Dhɛ 'ö ̀yaa- ma ̀nɛ -yö -go Silisi -sɛ 'gü,
35 'yö- pö Pɔlö -dhë: «̀Ya kë ̀nɛ mɛ -nu 'wo 'wun dɔ ü -bha bhë ̀wa nu
̀sia, a -dho n 'to to ka -bha.»
'Go mü 'yö- pö ö -bha 'dhasi -nu -dhë -wo 'dho Pɔlö 'ka, 'kɔ 'ö Elɔdö -ya
dɔ bhë -a 'gü, -wo wo -zo kë -a 'piö.

24

Zuifö -nu -wo 'wun -dɔ Pɔlö -bha

1 ̀Dhɛ 'ö -dhɛkpaɔyi 'sɔɔdhu ̀ya ziö, slabhomɛ ̀va Ananiasö waa- mɛ
ziizii 'bhaa -nu 'dhö waa- -an -gɔ 'dhiö -mɛ 'wo- -dhɛ Tɛɛtulusö, -wo -dho
Sezale, 'wo dho 'sɛdë Felisö 'dhiö kö 'waan- Pɔlö -ta -zɔn -a -dhë.
2 'Ö 'wo Pɔlö ̀dhɔɔ -kë, 'yö nu. 'Ö Tɛɛtulusö -yö yö 'wun -dɔ Pɔlö -bha
-sü 'gü 'ö- pö:
3 «Yi -gɔtaamɛ -wungbeezë, Felisö, ü -kë -gɔmɛ 'kpaakpa giagia 'ka; yi
-potaasü 'ka 'sɛ 'ö ̀nɛ -a 'gü 'tɔng ̀va 'piö. 'Go mü 'zü, 'ü yi -bha -tosiadhe
-kë -së ̀duö 'sɛ 'ö ̀nɛ -a 'gü. Pë 'ö 'yi- dɔ ̀nɛ bhë, 'ö 'go mü mɛ -nu ̀waa-
dɔa.
4 'Kɛɛ 'maa- 'piö kö 'a ü 'kun sia- ̀glɔɔsü. ̀Dhɛ -kë 'dhö ü -bha 'glusë
-wun 'gü, -bhö ü 'to kë yi -bha 'bhe 'tee 'ka!
5 Gɔɔn- 'ö ̀nɛ yi- ̀yöë' ̀nɛ -yö mɛ ̀zuö' -kaan 'kuë -mɛ 'ka. 'Go mü 'zü
'ö -kë mɛ -lü ̀suu'- yaazë 'ka. Yö ̀nɛ 'ö 'gügludhe -da Zuifö -nu ziën, 'sɛ
-dhɛ 'saadhö 'gü. -Yö Nazalɛtë -mɛ -nu kpö ̀kɔɔnmɛ 'ka.
6 -Ya 'piö kö 'ö kwa -bha -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'slöösö̀lö ̀siö'. Pë 'ö -kë 'yi-
kun bhë 'ö bhë. ['Ö 'yi- 'piö kö 'yi za dɔ -a -bha ̀nɛ -kɔ 'ö yi -de -bha tɔng
-ya pö -a 'ka -a 'dhö.
7 'Kɛɛ yië- 'sɛ ̀kɔɔnmɛ Lisiasö -yö -yö 'wun 'ö bhë -a 'gü, 'ö- bho yi kwɛɛ
'gbee- 'ka.
8 'Go mü 'zü 'ö Lisiasö -ya pö yi 'yi 'wun dɔ -na -a -bha bhë yi -dhë, 'yi
nu ü 'dhiö.] ̀Ya kë ̀nɛ gɔɔn- bhë 'bha- ̀dhɛɛ' kpɔ ̀sia, pë 'ö -kë 'yi 'wun
dɔ -na -a -bha bhë, bhi gia- ü -dho ü -bha 'wun gia- yö ü -de kwɛɛ.»
9 'Ö Zuifö 'bhaa -nu 'wo to 'wo wo -wo -zuöatadhe -kë, wo -bha 'wun -dɔ
-a -bha -wo bhë -a -ta ̀nɛ 'wun 'ö Tɛɛtulusö -ya ̀blɛɛ bhë -yö gia- 'ka.

Pɔlö -bha ö -de dha -wun ̀blɛɛ Felisö 'dhiö -sü

10 'Ö 'sɛdë -ya pö Pɔlö -dhë -yö 'wun ̀blɛɛ'-, 'ö Pɔlö -ya pö: «A- ̀dɔa' ̀nɛ,
bhi 'ü tɔɔ zakanmɛ 'sɛgɔ 'ö ̀nɛ -a -ta, 'ö 'bha -kwɛ ̀plëëzë kë -a 'gü. -A
-wun 'gü n -zo -yö -gban -sü 'ka kö 'a n -de dha -wun ̀blɛɛ'- ü 'dhiö.

11 Bhi gia- -de 'pö, -bhö -dhɛ -ga 'wun 'a 'dhoë- ̱blɛɛ'- ü -dhë bhë -a 'gü
-së 'ka! 'Ö tɔɔ -a -dhɛkpaɔyi yaa ziö 'gɔɔ- do ö ga ̱plɛ 'gü ̱kun, 'a nu
Zeluzalɛmë zö yi -bha -Zlan gba ̱dhia.
12 Waa n yö kö yië- mɛ gbɛ yi 'dhinaa kë -na, 'iin waa n yö kö a mɛ -nu
-ya -na 'kuë- Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ -nu 'gü, 'iin plöö -dhɛ -nu -bha.
13 'A- ̱dɔa' ̱nɛ mɛ -nu 'wo ̱nɛ 'wun 'wo- dɔ -na n -ma bhë -a -gɛn 'yaa
-dhö -an -gɔ kö -waan -a pö ü -dhë.
14 -A -kë 'dhö -sü 'ka, pë 'a- dɔ ü wö 'dhiö yö ̱ga 'ö ̱nɛ: 'Ö tɔɔ yi 'bhɛma
-nu -bha -Zlan ̱nɛ 'a- gba, 'go mü 'zü a yuö -kë -a -dhë 'ta 'sü -sü 'ka zian
-gblooga 'wo- -wun -dhɛ -na ̱sua bhë -a -ta -sü 'ka. 'Kɛɛ -Zlan -bha tɔng
'ö Moizö -ya nu yi -dhë 'iin -a -wodhiölomɛ -nu -wo 'saadhö 'wo ̱bɛɛn' -sü
'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü, a -an 'plɛ -dhɛ 'wun gia-.
15 A n -zo -yö yi -bha -Zlan -bha ̱nɛ -kɔ wo gia- 'wo wo -zo yöë bhë -a
'dhö ̱nɛ -yö -dho gamɛ -nu këwunsëëzë -nu waa- këwunyaamɛ -nu -an
'plɛ bho ga 'gü.
16 -A -wun 'gü ̱nɛ 'a n 'gü dɔ n -de -gɔ 'gbee- kö -wo 'ö 'we -na n 'gü bhë
kö ̱kun 'ö dho -a pö n -dhë 'ma 'wun yaa kë -Zlan waa- mɛ -nu -an wö
'dhiö.
17 ̱Dhɛ 'ma 'go Zeluzalɛmë 'ö- -kwɛ ̱ya kë ̱plëëzë 'ö 'a -yɛ n 'zü, 'a nu
mü kö -yö kë 'dhö 'aan- nu 'wëüga 'ka kö 'aan- -a nu Zuifö 'bhaa -nu -dhë
gbaɔ 'ka, 'go mü 'zü kö 'aan- sla- bho yi -bha -Zlan -dhë.
18 ̱Dhɛ 'ö sla- bhë 'a- bho -na yi -bha -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü bhë, 'wo nu
'wo n yö -a -ta mü. Kö 'aan- ̱tun -a kë -na 'dhö bhë kö 'ma n -kë 'slööslö
-sü -bhɔkuëdhe kë 'saadhö. Mɛ -gbaa gbɛ yaa kë n 'piö, 'iin 'wun -kaan
'kuë -sü -zë gbɛ yaa kë mü.
19 'Kɛɛ mɛ -nu 'wo -kë mü 'wo tɔɔ Zuifö -nu 'wo go Azi -sɛ 'gü, wo ̱nɛ 'ö
-an ̱dua' 'dhö -mü kö ̱ya kë ̱nɛ -an -bha 'wun -yö n -ma, -wo nu -a 'ka ü
'dhiö.
20 'Iin 'go mü 'zü mɛ 'wo nu ̱nɛ 'wun yaa 'a- -kë 'ö za -yö n kun zakanmɛ
-bha za -dɔ n -ma -yi 'ka -wa pö.
21 ̱Ya 'kan 'wun 'a- ̱blɛɛ n -wo -ta dhuö 'gbee- 'ka -an 'plɛ wö 'dhiö -a
-bha 'ö -kë: ‹Gamɛ -nu -go ga 'gü -sü -wun 'a- -dhɛ 'wun gia- bhë, 'ö- -wun
'gü 'wo za dɔ -na n -ma bhë!› »
22 ̱Dhɛ -kë ̱nɛ 'wun 'ö -gban Klito -bha Felisö -ya -gɛn dɔ -së 'ka bhë,
'yö 'kwamadhe kun, 'ö yi kpɔ -a 'gü -a -pö mɛ -nu 'wo -kë mü -an -dhë -sü
'ka ̱nɛɛ: «̱Ya kë ̱nɛ 'sɛ ̱kɔɔnmɛ Lisiasö ̱ya nu -wo do kpinngdhö -yö n
-gɔ kö 'aan- -a ̱blɛɛ'- ka -dhë.»
23 'Ö- pö ö -bha 'dhasi -gɔmɛ -dhë -wo 'dho Pɔlö 'ka; 'kɛɛ kö -wo -potaasü
nu -a -dhë -yö yö plaan -nu wo, 'iin kö -wo wo ̱kwaa' -a 'bhamɛ -nu -zü,
-wo nu -a -dhë pë 'ö- -bha -wun -yö yö -a -bha -a 'ka.

Pɔlö -yö Felisö waa- Drusilö -an 'dhiö

24 ̱Dhɛ 'ö -dhɛkpaɔyi 'bhaa ̱ya ziö, 'ö Felisö waa- ö bɔɔ 'wo- -dhɛ Drusilö
'ö -kë Zuifö dhebɔ 'ka bhë 'wo nu. 'Ö Felisö -yö mɛ bɔ 'wo nu Pɔlö 'ka. 'Yö
ö 'to to 'wun 'ö -gban -zo -yö Yesu Klito -bha -sü 'ö Pɔlö 'dhö -a ̱blɛɛ' -na
bhë -a -bha.
25 'Kɛɛ ̱dhɛ 'ö -kë ̱nɛ Pɔlö -yö 'wun 'ö -gban -kë kpengdhö -sü waa- mɛ
-bha ö -de ̱kɔɔn -sü waa- kwa -bha -Zlan -bha zadɔdhe 'ö dho kë 'dhiö
̱zian', mɛbheedhɛ këwun -nu -bha -a ̱blɛɛ' -sü 'gü bhë, 'ö 'suö -yö -da
Felisö 'gü 'ö- pö: «-Bhö 'dho ̱kun! ̱Ya kë ̱nɛ 'ma 'töng yö to, 'a ü ̱dhɔɔ
-kë kö 'wun 'ö bhë 'üën- -a 'bhaa ̱blɛɛ.»

26 -Yö -kë -a -zo 'piö -be ɖnɛ Pɔlö -yö -dho më ö 'piö 'ö ö gbaa 'wëü- 'ka.
Pë 'ö -kë 'ö ɖya kë 'ö- ɖdhɔɔ -kë kö 'waan- 'dɔɔ dɔ wo 'ko ɖbhaa bhë 'ö bhë.
27 ɖDhɛ 'ö -kwɛ ɖplɛ ɖya ziö, 'ö Pɔɔsiusö Fetusö -yö yö Felisö pin ɖtaa
'sɛdë 'ka. Felisö -yö -kë -a 'piö kö 'ö Zuifö -nu -dhi -a -dhë -wun kë; 'yö Pɔlö
to -kanso 'gü.

25

Pɔlö -ya 'piö kö 'ö 'wun ɖblɛɛ'- 'sɛ ɖkɔɔnmɛ ɖva 'dhiö

1 ɖDhɛ Fetusö ɖya -lo 'sɛ 'pian 'ö bhë -a -ta, -a -dhɛkpaɔyi ɖya kë -yaaga,
'ö go Sezale 'ö dho Zeluzalɛmë.
2 'Ö -dhɛ bhë -a 'gü slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu, waa- Zuifö -nu -bha mɛ
ɖvava -nu 'wo dho 'wo Pɔlö -wun -kan Fetusö 'dhiö -a -pö -a -dhë -sü 'ka
ɖnɛɛ
3 -yö 'wun -së do kë wo -dhë, 'wo- 'piö kö -yö Pɔlö bɔ Zeluzalɛmë; bhii 'ö
tɔɔ kö ɖwa 'dho wo 'ko ɖzlöö -waan Pɔlö zë zian -ta.
4 'Kɛɛ Fetusö -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Pɔlö -yö -kanso 'gü Sezale, 'go
mü ma gia-, a -dho 'ma -dhɛkpaɔyi ɖnɛ -a 'ka.»
5 'Ö ko 'zü 'yö- pö ɖnɛɛ: «-Kaa kë kö ka -gɔmɛ -nu -wo ziö n 'piö, 'yi 'dho
Sezale! ɖYa kë ɖnɛ gɔɔn- bhë 'wun yaa 'ö- -kë kö -wo za dɔ -a -bha 'ma!»
6 Fetusö -yö pë 'ö -mɔ 'dhɔɔgɔ do -bha -a -kë -an 'piö Zeluzalɛmë plöö.
'Go mü 'yö dho Sezale. ɖDhɛ -dhɛ ɖya 'po 'ö dho za -dɔ -a 'gü -kɔ 'gü, 'ö
ɖyaannu ö -bha zakanmɛ -bha -gbloo 'gü, 'yö- pö mɛ -nu -dhë -wo nu Pɔlö
'ka.
7 ɖDhɛ 'ö ɖwa nu Pɔlö 'ka ɖwa -lo, 'ö Zuifö -nu 'wo go Zeluzalɛmë bhë
'wo ɖnië -a -zü, 'wo 'wun yaa ɖva ɖblɛɛ -a -gɔ. 'Kɛɛ waa -mɔa -bha kö 'wun
yaa 'wo- ɖblɛɛ -a -gɔ bhë kö -waan -a -gɛn pö.
8 'Kɛɛ Pɔlö -yö ö -de dha -wun -blɛɛ 'ö- pö: «N 'ka Zuifö -nu yi -bha tɔng
gbɛ -lö 'gü. 'Go mü 'zü, n 'ka 'wun yaa kë yi -bha -Zlan -gba -a 'gü -kɔ waa-
Wlɔmë -mɛ -nu -bha 'sɛ ɖkɔɔnmɛ ɖva -an 'ka.»
9 ɖDhɛ -kë ɖnɛ Fetusö -yö -kë -a 'piö kö 'ö Zuifö -nu -dhi -a -dhë -wun kë,
'ö- pö Pɔlö -dhë: «Ü -dho -mɔa -bha kö 'ü nu Zeluzalɛmë kö 'aan- -dhɛ -ga
'wun bhë -a 'gü a? ɖYa kë ɖnɛ za 'wo- dɔ -na ü -bha bhë -yö 'wun gia- 'ka
kö 'aan- -a dɔ ɖa?»
10 'Ö Pɔlö -ya -daa -kë 'ö- pö: «A dɔ -sü 'ka 'sɛ ɖkɔɔnmɛ ɖva -bha za -kan
-a 'gü -kɔ 'gü; 'a- 'piö kö 'sɛ ɖkɔɔnmɛ ɖva gia- bhë -yö za bhë -a 'kan. Bhi
gia- ü- ɖdɔa' -së 'ka ɖnɛ n 'ka 'wun yaa gbɛ kë Zuifö -nu 'ka.
11 'Ö ɖya kë ɖnɛ 'ma Zuifö -nu, yi -bha tɔng 'gü ɖsiö'-, 'iin pë 'ö dho kë
n zë -gɛn 'ka, 'ma- kë kö n 'ka -kɔ n zë -sü 'ka. 'Kɛɛ ɖya kë ɖnɛ 'wun 'wo-
ɖblɛɛ' -na n -gɔ ɖnɛ, 'wun gia- gbɛ 'yaa- 'gü, mɛ gbɛ yaa 'dho -mɔa -bha kö
-yö n dɔ -an kwɛɛ. Mɛ 'a- 'piö kö za bhë -ya 'kan 'ö tɔɔ 'sɛ ɖkɔɔnmɛ ɖva.»
12 ɖDhɛ 'ö Fetusö waa- ö -bha -ya za 'gü -mɛ -nu ɖwa 'wun 'bhaa ɖblɛɛ'-
wo 'ko ziën, 'ö- -daa -kë 'ö- pö Pɔlö -dhë: «Pë 'ü- 'piö 'ö tɔɔ 'sɛ ɖkɔɔnmɛ
ɖva -yö za bhë -a 'kan a? ɖDhɛ 'ö 'pö kö ü -dho dho 'sɛ ɖkɔɔnmɛ ɖva bhë
-a 'dhiö.»

Pɔlö -yö Aglipa waa- Belenisö -an 'dhiö

13 ɖDhɛ 'ö -dhɛkpaɔyi 'bhaa ɖya ziö, 'ö -gludë Aglipa waa- Belenisö 'wo
dho Sezale -pö 'gü kö -wo Fetusö 'sɛnɛ bho -a nu -sü -bha.
14 -Wo -kë mü, 'ö Pɔlö -bha 'wun bhë, 'ö Fetusö -ya -da -gludë 'dhiö, 'ö-
pö -a -dhë: «Gɔɔn- do 'ö Felisö -ya to -kanso 'kɔɔdhö -yö zö.

15 ̀Dhɛ 'ma 'dho Zeluzalɛmë, 'ö Zuifö -nu -bha slabhomɛ -gɔmɛ -nu waa-
-an -bha mɛ ziizii -nu 'wo nu -a -bha 'wun 'ka n 'dhiö. 'Ö 'wo- pö n -dhë 'a
za -lo -a tuö.
16 A- -daa -kë -an -gɔ 'a- pö: ‹Wlɔmë -mɛ -nu -bha wɔ -kɔ 'gü, mɛ 'wo za
dɔ -a -bha, 'waa- dɔ mɛ -nu kwɛɛ kö -a mɛ gia- yaa dɔ mɛ -nu 'wo za dɔ
-a -bha bhë -an wö 'dhiö, kö pë 'ö -kë 'wo za dɔ -a -bha bhë kö yaa ö -bha
̀blɛɛ'-.›
17 'Ö 'wo -ziö n 'piö 'yi nu zö; n 'ka 'töng gbɛ ziö 'wun bhë -a -ta. 'Ö ̀dhɛ
-dhɛ ̀ya 'pɔ, 'a dho za -dɔ -a 'gü -kɔ 'gü kö 'aan- za bhë -a 'kan. 'Yö 'a- pö
mɛ -nu -dhë -wo nu gɔɔn- 'ö bhë -a 'ka.
18 'Ö za -dɔ -a -bha -mɛ -nu -wo nu, 'kɛɛ 'wun yaa -nu 'ö n -ma -zotadhe
-yö dho -an 'piö -bezë bhë waa- gbɛ ̀blɛɛ'-.
19 'Wun do 'ö wo -nu 'wo- zaɔdhe kë 'ö tɔɔ -kɔ 'ö 'wo wo -bha -Zlan gba
-a 'ka bhë 'yaa do. 'Go mü 'zü, mɛ do 'bhaa 'wo- -dhɛ Yesu 'ö ga 'ö Pɔlö -ya
pö ̀yɔɔn ö -wo -ta -sü 'ka ̀nɛ -yö 'bhee- bhë -a -wun -mü.
20 'Ö -kɔ 'a dho -a kaa kö 'wun -nu 'wo bhë 'aan- -dhɛ yö -an 'gü 'ö n 'ka-
dɔ. -A -wun 'gü 'ö 'a Pɔlö ̀dhɛɛ' kpɔ ̀nɛ 'ö ̀ya kë ̀nɛ -yö -dho 'we- -bha
kö -yö 'dho Zeluzalɛmë kö 'aan- za bhë -a 'kan 'ma.
21 'Yö Pɔlö -ya pö 'gbönggböng ̀nɛ ö- 'piö kö 'ö to -kanso 'gü kö 'sɛ
̀kɔɔnmɛ ̀va gia- -yö za bhë -a 'kan. 'Ö- -wun 'gü, 'a- pö n -ma 'dhasi -nu
-dhë, -wo wo -zo kë -a 'piö, -yö 'dho -yö yöë yi 'a dho -a bɔa 'sɛ ̀kɔɔnmɛ
̀va 'dhiö -a -bha.»
22 'Ö Aglipa -ya pö Fetusö -dhë: «A- 'piö kö gɔɔn- 'ö bhë, ma gia- 'a- -wo
ma.» 'Ö Fetusö -ya pö -a -dhë: «̀Dhia' 'ü dho -a -wo ma.»
23 ̀Dhɛ 'ö- -dhɛ ̀ya ̀kpaɔ, mɛ -nu -wo -ziö Aglipa waa- Belenisö -an 'piö
-an -sü ̀va -sü 'ka, 'wo nu 'wo ̀daa' -bhɔkuëkëdhɛ ̀va 'gü. 'Go mü 'dhasi
-nu, 'dhasi ̀lamɛ -nu waa- pö- ̀kɔɔnmɛ -nu -wo -nu mü. 'Ö Fetusö -ya pö
ö -bha 'dhasi -nu -dhë -wo nu Pɔlö 'ka; 'wo nuë.
24 'Ö Fetusö -ya pö mɛ -nu 'wo nu wo 'ko ̀bhaa bhë -an -dhë: «-Gludë
Aglipa, mɛ -nu 'ka nu 'saadhö zö bhë, gɔɔn- 'ö Zuifö -dhɛ ̀va -dhɛ -nu -wo
za dɔ -a -bha 'wo nuë n 'dhiö Zeluzalɛmë -blɛɛzë 'ka, 'ö 'wo nuë -a kë ̀plɛ
-naa 'ka zö, 'ö 'wo ̀gblaa gbla wo -wo 'ka ̀nɛ -wa zë bhë, -a gɔɔn- bhë yö
̀ga 'ö ̀nɛ.
25 'Kɛɛ ma -zë, n -ma 'ka, pë yaa 'ö dho -a kë kö -yö kë -a zë -gɛn 'ka, n
'ka- yö. 'Kɛɛ ̀dhɛ -kë ̀nɛ yö gia- -ya 'piö kö 'ö 'dho 'sɛ ̀kɔɔnmɛ ̀va 'dhiö
bhë, a- -yö -së kö 'a- bɔ 'ma.
26 'Kɛɛ pë 'bhaa 'a dho -a -ya 'sëëdhɛ 'gü kö 'aan- -a bɔ 'sɛ ̀kɔɔnmɛ ̀va
-dhë, -a -bha 'wun 'ö bhë -a -wun 'gü 'maa- dɔ. Pë 'ö -kë 'a nuë ka 'dhiö,
'kɛɛ bhi -gludë Aglipa, 'a nuë ü 'dhiö vɛɛdhö kö -yö kë 'dhö kö -a ̀dhɛɛ'
̀ya 'kpɔ ̀sia, pë 'a dho -a ̀bɛɛn'-, kö 'aan- ̀tun -a ̀bɛɛn' -na 'ö bhë.
27 -A ̀truën gbɛ 'yaa -dhö kö 'a -kanso 'kɔɔmɛ bɔ 'sɛ ̀kɔɔnmɛ ̀va -dhë
kö za 'wo- dɔ -a -bha bhë, n 'ka- -gɛn ̀blɛɛ'- 'sɛ ̀kɔɔnmɛ ̀va -dhë -së 'ka.»

26

Pɔlö -yö ö -de -ta -za -dɔ Aglipa 'dhiö

1 'Ö Aglipa -ya pö Pɔlö -dhë: «-Potaasü -yö ü -gɔ kö 'üën- ü -de -ta -wun
̀blɛɛ'-.» 'Ö Pɔlö -yö ö -kɔ -po -a -zɔn -sü 'ka ̀nɛɛ ö 'dhoë- ö -de -ta -wun
̀blɛɛ 'ö- pö:

2 «-Gludë Aglipa, n ̱zuögludhi -sü -mü kö ̱dɛɛ 'a dɔ ü 'dhiö, 'a n -de -ta
-wun 'ö -gban 'wun 'ö Zuifö -nu -wa dɔ n -ma -a -bha bhë 'a n -ma ̱blɛɛ'-
ü 'dhiö.
3 Bhii bhi gia- ü Zuifö -nu -bha wɔ -kɔ -dɔ. 'Go mü 'ü -an -bha zaɔdhe
-kë -a 'gü -wun -nu dɔ. ̱Dhɛ 'ö 'dhö, a- -dhɛ ü -gɔ kö 'ü ü 'to kë n -ma
̱zuösaadhɛ 'ka.
4 Zuifö -nu 'saadhö, n -ma -tosiadhe kë -kɔ 'a- ̱kaa' 'ö sü -a 'ka n -ma
-dadhëüdhɛ -bha 'ö dho 'ö yöë ̱dɛɛ -bha -wa -dɔ. 'Ö -kɔ 'a -tosiadhe ̱kaa'
n -ma 'sɛ 'gü waa- Zeluzalɛmë plöö, 'wo- dɔ 'pö.
5 'Ö ̱ya kë ̱nɛ -wa 'piö kö 'wo n -ma -tɔmɔdhɛ kë kö -wo -dho -a pö,
'wun 'a- ̱blɛɛ ̱nɛ 'wun gia- -mü. 'Ö tɔɔ -wo n -dɔ Falizi kpö -nu 'ö 'wo
Zuifö -nu -bha tɔng 'ö -an -bha -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'wo- kun wo ̱faan'
'plɛ 'ka, 'wo -ziö -a 'ka mɛ 'bhaa -nu -ta, -a 'gü -mɛ do 'ka 'ö- -dhɛ ̱ya ̱glɔɔ.
6 'Ö zlöö ̱nɛ bhë 'ma kë za -dɔ -a -bha -mɛ 'ka. Pë 'wo- -za -lo -na n tuö
-a -wun 'gü bhë 'ö tɔɔ a -ya -sü 'ka pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go yi 'bhɛma -nu -dhë
'ö kë ̱nɛ -a -bha -Yamɛ -dho nu bhë -a -gɔ.
7 Pë 'tɔ 'go -wo 'ö bhë, yi -bha 'gunng -gɔ 'gɔɔ- do ö ga ̱plɛ 'wo bhë -wo
-ya -sü 'ka -a kë -yi -gɔ; 'yö 'wo yuö kë -na yi -bha -Zlan -dhë 'töng 'saadhö
'ka. Ü- -yö bhë -a, -gludë; 'wun 'ö bhë -a -dhɛ 'wun gia- -wun do bhë 'ö
Zuifö -nu -wo za dɔ -a -wun 'gü n -ma bhë.»
8 'Ö Pɔlö -yö -sië mɛ -nu 'wo -kë mü bhë -an 'piö 'ö- pö -an -dhë: «-Më 'ö
-kë 'ö 'ka- pö ka 'ka 'dho -mɔa -bha kö kwa -bha -Zlan -bha mɛ -bho ga 'gü
-sü bhë ka 'ka 'dho -a -dhɛ 'wun gia- -ɛ?
9 Ma -zë, a- -ya n -zuë 'dhiö -be kö 'a pë yaa 'plɛ kë Yesu 'go Nazalɛtë 'ka.
10 Pë 'a -kë -a kë -dhiadhö Zeluzalɛmë ̱nɛ 'ö bhë. Slabhomɛ -nu -gɔmɛ
-nu -wo -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü -nu n -dhë, 'ö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ
-nu bhë, 'a -an -dhɛvadhɛ -da -kanso 'gü. 'Ö 'go mü ̱wa za -lo -an tuö kö
-waan -an zë, 'ö yi -wo -yö -kë -a 'gü do.
11 'Ö- 'bhaa -nu ̱ya kë, 'a 'klobhɔdhe -wɔ -an -ta, Zuifö -nu -bha
-bhɔkuëkɔ -nu 'gü, 'a -gban -an -bha kö ̱wa pö wo 'ka 'dho dho wo -bha
-zo -yö Yesu -bha -sü 'ka 'dhiö gbɔ. N -ma -naazuëdhe -bha -kë 'gbee- -sü
'gü, a -dho 'kwipö gbɛ -nu 'gü 'ö 'a -an 'klo bhɔ 'ma.»

Pɔlö -bha ö ̱zuö' -dhië -Zlan 'piö -kɔ -wun -blɛɛ -sü
(Këyuö -nu 9.1-19; 22.6-16)

12 'Ö Pɔlö -yö 'wun ̱blɛɛ 'ö dhoë 'dhiö, 'ö- pö: «-Kɔ do bhë ̱nɛ 'ö -kë -a
'ka, 'ö slabhomɛ -nu -gɔmɛ -nu -wo -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü nu n -dhë, 'wo
n bɔ Damasö plöö.
13 'Yö 'a -da zian -ta; ̱dhɛ 'kwa dɔ lënng 'gü, -gludë, 'ö -dhɛpuudhɛ 'ö go
dhang- 'gü 'ö- 'bhü -yö -ziö lan- 'bhü -ta bhë, 'yö sɔ ma 'dhö, ma mɛ -nu 'yi
-kë 'ta 'sü -sü 'gü bhë 'dhö yi -ta.
14 'Ö -dhɛ 'yi- -bha 'saadhö yi 'plɛ 'yi -püö sia-. A 'we -wo do 'bhaa -ma.
'Ö 'we -wo bhë 'ö- pö n -dhë Eblö -wo 'gü: ‹Sɔlö, Sɔlö, -më 'ö -kë 'ü n 'klo
bhɔ ̱ɛ? 'Ko zë 'ü- wo -na n 'ka bhë, pë 'dhiö- 'ü- kë -na ü -de 'ka bhë ɔɔ!›
15 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'a- ̱dhɛɛ' kpɔ 'a- pö: ‹Dö -mü ü 'ka ɛ, n Dëmɛ?› 'Ö
Dëmɛ -ya pö: ‹Ma Yesu, 'ü n 'klo bhɔ -na bhë.
16 'Kɛɛ -bhö ̱luu'-, 'ü dɔ ü -gɛan! A n -de -zɔn ü -dhë kö 'üën- kë n -ma
yuökëmɛ 'ka; ü -dho kë n -ma ̱goo- 'ka kö -kɔ 'a n -de ̱zuan' ü -dhë ̱dɛɛ
bhë 'üën- -a ̱blɛɛ'- mɛ -nu 'wo to -an -dhë. 'Go mü, pë 'a dho -a -zɔn ü
-dhë 'zü, 'ü dho -a ̱blɛɛ'- -an -dhë 'pö.

17 A -dho ü bɔ Zuifö -nu waa- mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an 'piö. ̔Wa dɔ ü
-gɔ 'yënng a -dho ü bho -an kwɛɛ kö ̔kun 'wo dho ü zë.
18 A ü -bɔ kö 'üën- -an 'yan 'po kö -waan 'go -dhɛtiidhɛ 'gü -waan nu
-dhɛpuudhɛ 'gü. 'Go mü 'zü kö -wo 'go Satan -kɔ ̔löö -wo nu -Zlan 'piö.
-Yö kë 'dhö ̔ya kë ̔nɛ ̔wa n -wun -dhɛ 'wun gia- kö -Zlan -yö ziö -an -bha
̔sɔɔn yaa -nu -ta, 'go mü kö -waan wo -bha -yadhɛ yö, mɛ -nu 'ö -Zlan -yö
-an sü bhë -an ziën.› »

Pɔlö -yö ö -bha yuö kë -kɔ -wun -blɛɛ

19 'Ö Pɔlö -yö 'wun ̔blɛɛ 'ö dhoë 'dhiö -a pö -sü 'ka ̔nɛɛ: «-Kɔ 'ö bhë -a
'ka, -gludë Aglipa, 'ö 'yanpiöpë 'ö go dhang- 'gü 'a- yö bhë, 'ö 'a 'wun ma -a
-ta.
20 'Ö 'a -Zlan -wo ̔blɛɛ mɛ -nu 'wo Damasö plöö -an -dhë. 'Ö 'a- ̔blɛɛ mɛ
-nu 'wo Zeluzalɛmë plöö -an -dhë. 'Go mü 'zü 'a- ̔blɛɛ -an mɛ 'bhaa -nu
'wo Zude -sɛ -dhɛ 'saadhö 'gü -an -dhë. 'Ö 'a -yɛ n 'zü 'a- ̔blɛɛ mɛ -nu 'waa
Zuifö 'ka -an -dhë -a -pö -an -dhë -sü 'ka ̔nɛ -wo wo -bha -tosiadhe ̔dhië'
-kwaa, -go wo -bha ̔sɔɔn yaa -nu 'gü -sü 'ka kö -wo ̔dhië'- -Zlan 'piö.
'Go mü -wo këpë -nu 'ö -dho -a -zɔn giagiawo ̔nɛ ̔wa wo -bha -tosiadhe
̔dhië' -kwaa -an kë.
21 N 'kun 'ö Zuifö -nu -wa wo kö a yi -bha -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'ö 'wo-
-kë kö -waan n zë bhë -a -gɛn 'plɛ ̔nɛ bhë.
22 'Kɛɛ -Zlan -yö -nu n 'piö -kplawo, 'ö dho 'ö yöë ̔dɛɛ -bha kö 'aan- n
-ma -tɔmɔdhɛ kë, mɛ -nu 'ö -an ̔bhlë 'yaa -dhö waa- mɛ -nu 'ö -an ̔bhlë
'dhö -dhö -an 'dhiö. N 'ka 'wun gbɛ 'bhaa ̔blɛɛ'-, -a 'ke 'ö yaa kë 'wun 'ö
Moizö waa- -Zlan -wodhiölomɛ 'wo- ̔blɛɛ 'dhiö -a 'ka ̔nɛɛ:
23 *-Zlan -bha -Yamɛ 'klo dho bhɔ 'ö ga, 'ö -kë mɛ -blɛɛzë 'ö go ga 'gü -a*
'ka kö -yaan dhasü 'ö -kë ̔nɛ -dhɛpuudhɛ 'dhö bhë -a -wun ̔blɛɛ'- Zuifö -nu
waa- mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -dhë. »

Pɔlö -ya 'piö kö Aglipa -yö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-

24 Pɔlö -yö -kë ö -de dha -wun ̔blɛɛ' ̔dhia ̔nɛ -kɔ bhë -a 'dhö, 'ö Fetusö
-yö -gbla 'ö- pö: «'Blɔɔn- ̔ya -da ü 'gü a, Pɔlö! 'Sëëdhɛ ̔daan' 'ü- wo ̔duö
bhë ̔ya ü kë 'blɔɔnzë -a?»
25 'Ö Pɔlö ̔ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «'Blɔɔn- yaa -da n 'gü, 'sɛdë ̔va.
'Wun -nu 'a -an ̔blɛɛ' -na bhë, -wo 'wun giagia 'ka, 'ö 'wo 'kpaakpadhɛ
-zian -ta.
26 -Gludë Aglipa -yö pë -nu 'wo bhë -an -dɔ. ̔Dhɛ -kë 'dhö, a -dho -mɔa
-bha 'a -an ̔blɛɛ -potaasü 'ka -a wö 'dhiö. A- ̔dɔa' ̔nɛ 'wun -nu 'wo bhë
-yö -an 'plɛ -dɔ, bhii pë -nu 'wo bhë -a gbɛ yaa kë -bin -sü 'ka.»
27 'Go mü 'ö Pɔlö -ya pö -gludë Aglipa -dhë: «-Gludë Aglipa, 'wun 'ö -Zlan
-wodhiölomɛ -nu -wa ̔blɛɛ bhë, ü- -dhɛ 'wun gia- -a? A- ̔dɔa' ̔nɛ ü- -dhɛ
'wun gia-!»
28 'Ö Aglipa -ya pö Pɔlö -dhë: «-Yö ü ̔zuö' 'piö ̔nɛ ü -dho n kë Klito -bha
mɛ 'ka 'gbee- -ta -a? Ü 'ka 'dho -mɔa -bha!»
29 'Ö Pɔlö -ya pö: «'Kö -kë ̔nɛ -yö -kë 'gbee- -ta, 'iin -yö -kë ü -de ̔zuö',
a -bhɛa -Zlan -dhë kö ̔kun 'ö -kë bhi -de 'sloo ü 'ka, 'kɛɛ mɛ 'plɛ 'ka ka 'to
'to -na n -ma zö ̔dɛɛ bhë kö ka 'plɛ 'ka kë Klito -bha mɛ 'ka ̔nɛ n 'dhö.
'Kɛɛ 'maa- 'piö kö 'ka kë -kanso 'kɔɔmɛ 'ka ̔nɛ -kɔ 'a dɔa ̔nɛ -a 'dhö.»
30 ̔Dhɛ ̔ya kë 'dhö, 'ö -gludë 'dhö, 'sɛdë 'dhö, Belenisö waa- mɛ -nu
'saadhö 'wo -kë wo 'ko ̔bhaa mü bhë, 'wo ̔luu.
31 'Ö ̔dhɛ ̔wa 'go wo pin -bha, 'wo- pö wo 'ko ziën ̔nɛɛ: «Gɔɔn- 'ö ̔nɛ
'wun yaa 'ö dho kë -a kë -mɛ 'ka kö -yaan kë -a zë -gɛn 'ka, 'iin -a -da -kanso
'gü -gɛn 'ka 'yaa -dhö.»

32 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'ö Aglipa -ya pö Fetusö -dhë: «Gɔɔn- 'ö ̀nɛ -yö -kë -bezë ̀nɛ yaa 'dho 'sɛ ̀kɔɔnmɛ ̀va 'dhiö -sü -dhɛ kwa -gɔ -bezë kö kwa -dho -mɔa -bha 'kwa -potaasü nu -a -dhë. ̀Ɛɛ, ̀dhɛ 'ö 'dhö bhë, -yö -dho to -kanso 'gü 'ö 'kwa- bɔ -a -dhë.»

27

-Wo Pɔlö -bɔ Wlɔmë

1 ̀Dhɛ 'ö 'sɛ ̀kɔɔnmɛ -nu -wo ̀ya kë -a 'gü do ̀nɛ, yi -dho 'yi -da 'yitagɔ 'gü 'yi dho Itali -sɛ 'gü, 'wo Pɔlö waa- -kanso 'kɔɔmɛ 'bhaa -nu -an -lo 'dhasi -gɔmɛ 'ö -kë Wlɔmë 'në 'ka 'wo- -dhɛ Zuliusö bhë -a kwɛɛ.
Zuliusö 'ö bhë -yö -kë 'sɛ ̀kɔɔnmɛ ̀va -bha 'dhasi kpö -nu -gɔmɛ do 'ka.

2 'Ö 'yi -da 'yitagɔ 'ö go Adramitö -pö 'gü -a 'gü, 'ö dho dho 'yitagɔ ̀gbaannu -dhɛ mɛ 'ö Azi -sɛ 'gü -a -bha bhë -a -bha, 'ö 'yi dhoë. Alitaakö 'ö -kë Masedoni mi 'ka 'ö go Tesalɔnikö bhë, -yö -kë yi 'piö mü.

3 'Ö -dhɛkpaɔyi mɛ 'ö yö -a 'piö, 'yi -lo Sidɔn -pö 'gü. Zuliusö 'glu -yö -kë -së Pɔlö 'ka; 'yö -potaasü nu -a -dhë, 'ö bɔ ö 'bhamɛ -nu 'wo -kë mü -an 'piö, kö pë 'ö- -bha -wun 'dhö -a -bha -waan -a nu -a -dhë.

4 ̀Dhɛ 'yië 'go mü, 'tëë -yö -kë ziö ̀dhia. 'Ö- -wun 'gü, yi -bha 'ta 'yi- sü 'sɛgɔ 'ö 'yi ziën 'wo- -dhɛ Siplë -a 'sɔɔ bhë, 'yi dho -a 'pian mɛ 'ö 'tëë 'yaa -ma yië- 'yitagɔ -bha -a 'piö bhë -a 'ka.

5 'Yi 'yoo -kan Silisi -dhɛ waa- Panfili -dhɛ -an 'sɔɔ, 'yi nu 'yi -lo Mila -pö 'ö Lisi -sɛ 'gü bhë -a -bha.

6 -Dhɛ bhë -a 'gü ̀nɛ 'ö 'dhasi -gɔmɛ bhë 'ö 'yitagɔ 'ö go Alezandri -pö 'gü, 'ö 'dho -na Itali -sɛ 'gü 'ö- yö -a -bha. 'Yi go yi -bha 'yitagɔ 'yi nuë bhë -a 'gü, 'yi -da -a mɛ 'ö bhë -a 'gü 'yi dhoë.

7 ̀Dhɛ 'yië yi pë 'tee ̀yɔɔn 'dhiö, 'ö 'buu -yö yö ziö -sü -bha yi -bha 'yitagɔ -bha 'gbee- 'ka. 'Yö -dhɛkpaɔyi ̀plëëzë 'piö, 'yi yi ̀zlɔa, 'yi dho 'ö 'yi ̀loë' Kinidö plöö -dhɛ ̀tɛi' 'ka, ̀sëëbhodhe 'ka. ̀Dhɛ 'ö -kë ̀nɛ 'buu yaa 'we -a -bha yi -gɔ kö 'yi 'dho 'pian mɛ 'ö bhë -a -ta, yi -wa 'sɛ 'pian mɛ 'ö 'yi ziën 'wo- -dhɛ Klɛtö -sɛ bhë -a 'sɔɔ 'pian 'ö bɔ 'sɛ 'pian 'wo- -dhɛ Kapö Salëmɔne -a 'ka. 'Pian 'ö bhë 'buu 'yaa zië.

8 'Yitagɔ 'yi -kë -a 'gü bhë, -yö -wa 'kpong 'dhiö, 'ö 'yi -lo ̀sëëbhodhe 'ka -dhɛ 'wo- -dhɛ 'yitagɔ -dɔdhɛ -së 'ö Lase -pö 'sɔɔ bhë -a -bha.

9 ̀Dhɛ 'ö -dhɛkpaɔyi ̀plëëzë ̀ya ziö yi -ta mü, 'ö 'ta -sü 'yi -ta -sü -yö -kë 'gbee-, bhii 'ö tɔɔ -yö -kë -kwɛ 'dhiötoyi 'ka ̀klöö'. 'Ö Zuifö -nu -bha 'wlaan- mɛ 'ö ̀waa- kë 'wo- ̀tɛi' dɔ ̀nɛ -Zlan ̀ya ziö wo -bha ̀sɔɔn yaa -nu -ta bhë kö ̀waa- kë 'saadhö. Bhii ̀dhɛ 'ö kë -na 'dhö kö ̀ya 'to 'tee kö 'buu 'gbee- -yaan nu. -A -wun 'gü, 'ö Pɔlö -yö -dhio dɔ -an -dhë ̀nɛɛ:

10 «Gɔɔn- -nu, 'ma- yö ̀nɛ 'ta 'ö ̀nɛ 'kwa dhoë 'dhiö, -yö -dho kë kwa -bha 'gbee-, 'ö tɔɔ 'yitagɔ waa- ̀kwɛɛ- -nu, -an 'plɛ -wo -dho ̀siö, 'go mü 'zü, 'yö dho kë kwa gia- kwa 'gü ̀siö'- -gɛn 'ka.»

11 -Yö -kë 'dhö 'kɛɛ 'dhasi -gɔmɛ bhë -yö ö -zo -yö 'yitagɔ -yuökëmɛ -nu -gɔmɛ waa- 'yitagɔ dëmɛ -nu -bha 'ö ̀zië' Pɔlö -ta.

12 'Yitagɔ -dɔdhɛ 'ö bhë yaa këdhɛ -së -dhɛ 'ka kö mɛ -nu -waan 'to mü 'buu 'gbee- bhë -a 'töng 'ka. 'Yö mɛ -nu 'ö waa- Pɔlö -nu 'wo 'ta -sü -na bhë -a mɛdhɛvadhɛ -wa -ya wo ̀zuö' 'piö kö 'wo 'go mü, 'wo 'dho 'zü 'yoo -ta; 'wo- këdhɛ ̀mɛɛ kö 'wo -lo 'yitagɔ ̀gbaannu -dhɛ mɛ 'ö Fenisö 'ö Klɛtö -sɛ 'gü bhë -a -bha. Fenisö 'ö bhë -yö -kë lan- 'dho ̀zian'. -Dhɛ bhë ̀nɛ 'ö -kë -an -dhë -së kö 'wo 'buu 'gbee- 'dhiö 'gan mü.

'Tëë pë 'tee -bha -ziö 'yoo -ta -sü

13 'Tëë pë 'tee 'ö go goo ʼzian' -yö -kë ziö ʼdhia. 'Yö 'wo yö wo -zo 'ta -sü
'gü ʼnɛ 'wun 'wo- -ya 'ko 'dhiö -kë wo ʼzuö' 'piö bhë, -a -de 'dhoë- kë. 'Wo
-piö kpö 'gbiin- 'ö -kë 'yitagɔ ʼgbaannu -a -bha -pë 'ka, 'ö 'yi ʼlöö bhë 'wo-
bho -a -gɔ, 'ö 'yitagɔ -yö yö 'ta 'sü -sü 'gü 'tëë bhë -a ʼkwaa'. 'Wo dhoë 'dhö,
'kɛɛ waa 'dho 'kpong 'dhiö -dhɛ 'ka ʼgbiin.

14 ʼDhɛ 'ö 'töng pë 'tee ʼya ziö 'ö 'buu 'gbee- 'wo- -dhɛ 'buu 'ö go dhuö
ʼzian' 'ö go Klɛtö -sɛgɔ 'ö 'yi ziën bhë -a 'piö ʼzian', 'ö -ya ziö -sü -bha 'gbee-
'ka 'pian 'ö bhë -a -ta.

15 'Ö yi -bha 'yitagɔ -zaan zan. Yi- këdhɛ -mɛɛ kö 'yiën- 'dho yi -bha 'ta
'ka 'dhiö 'buu 'go ʼzian' 'kɛɛ yië -mɔa -bha. 'Ö 'yi yi -kwaa yi -bha 'yitagɔ
-zü, 'ö 'buu -ya -blü zian 'ö 'dhi -a -dhë -a 'ka.

16 'Ö 'yi dho, 'ö 'yi -lo 'sɛ 'pian 'tete 'ö 'yi ziën 'wo- -dhɛ Koda -a 'sɔɔ. 'Ö
'yi bɔ -a 'pian mɛ 'ö 'buu 'yaa -maa 'ka ʼduö bhë -a 'ka. 'Ö -dhɛ bhë -a 'gü
'ö 'yitagɔ 'tete 'ö -kë -klu -sü 'ka 'yitagɔ ʼva ʼzlöö bhë, 'yi- bho mü, -yö kë
'dhö kö ʼkun 'ö 'yi kpö dho a wü; 'kɛɛ -a -bho mü -sü -yö -kë 'gbeegbee.

17 'Wo 'yitagɔ 'në 'tee bhë 'wo- ʼluu, 'wo- dɔ -a ʼva -ta. 'Wo ʼbhüöga do
-nië -a ʼva -zü 'to kö -a 'lü 'pɛn -nu -waan to 'kuë- kpinngdhö. 'Ö zlöö -bha
bhë, 'suö -yö yö -an -kë -sü -bha 'ta 'sü -sü 'ö 'yi -ta bhë -a 'ka. 'Ö tɔɔ -wo
wo -zo -ta ʼnɛɛ wo -bha 'yitagɔ -yö -dho -gban 'yënng -tɔn -nu 'wo 'yi ʼlöö
Libi -sɛgɔ 'dhiö bhë -an -bha. 'Ö- -wun 'gü, 'wo 'lü 'pɛn 'gbɛa 'ö 'yitagɔ ʼzlɔa
-na bhë, 'wo- -da yiö. 'Ö 'wo wo -kwaa 'buu -zü, 'ö 'yitagɔ bhë 'ö- -blü zian
'ö 'dhi -a -dhë -a 'ka.

18 'Buu 'gbee- -yö -kë -ziö yi -bha -dhiadhö, 'ö dho -a 'ka 'dhiö 'gbee- 'ka.
'Yö -dhɛkpaɔyi 'ö yö -a 'piö, 'wo yö ʼkwɛɛ- -nu 'wo 'yitagɔ 'gü, -an -lo yiö
-sü -bha.

19 'Ö -dhɛkpaɔyi mɛ 'ö yö -a 'piö 'zü, 'ö wo gia- 'wo pë 'bhaa -nu 'wo
'yitagɔ 'ta 'sü -na bhë 'wo -an 'bhaa -nu -lo yiö.

20 'Ö -dhɛkpaɔyi ʼplëëzë 'ka, -a këdhɛ gbɛ yaa kë -dhö yi -gɔ kö 'yi yi 'yan
dɔ lan- waa- 'susongga -nu -an -bha; bhii wo ʼnɛ 'ö 'yië -an ga -bezë 'ö yi
dho yi 'go -zian 'iin yi 'dho -zian -nu dɔ. 'Buu -yö -kë ziö -sü 'gü 'gbee- 'ka
-kplawo; ʼdhɛ 'to -na zlöö kö yi yi -zo 'ta -na ʼnɛ yi 'ka 'dho dha gbɔ.

21 Mɛ -nu 'wo -kë 'yitagɔ 'gü waa -bhöpë -bhödhɛ gbɛ yö -dhɛkpaɔyi
ʼplëëzë 'ka. 'Ö Pɔlö -yö ʼluu -an 'plɛ 'dhiö mü, 'ö- pö: «Gɔɔn- -nu, ka ka
'to -to n -wo -bha -bezë, -yö -dho kë -së; bhii kwa dho kwaa- to Klɛtö -bezë
kö pë 'gü ʼsiö' -sü ʼsuu'- ʼnɛ -a gbɛ yaa 'dho yö kwa -bha.

22 'Kɛɛ dɔ 'kwa- wo ʼnɛ, a -bhɛa ka -dhë kö 'ka ka 'gü dɔ 'gbee-, bhii mɛ
gbɛ yaa 'dho ga ka ziën, -a 'ke yaa kë 'yitagɔ -bha ʼsiö' -sü 'ka.

23 A- 'wun -dɔ 'dhö 'ö tɔɔ -Zlan 'a- -bha 'ka 'a yuö kë -na -a -dhë bhë, -a
-bha bɔmɛ do -yö -wo n -ta gbeng ʼdɛɛ,

24 'ö- pö n -dhë: ‹Pɔlö, kö ʼkun 'ö 'suö -yö ü -kë, ü ʼdua' -mü kö 'ü 'dho
'sɛ ʼkɔɔnmɛ ʼva 'dhiö kö 'ü 'wun -nu ʼblɛɛ'- -a -dhë. 'Go mü 'zü, ʼdhɛ 'ö
-Zlan 'glu 'dhö -së, -yö -dho 'wun -së kë ü -dhë, bhii 'ö tɔɔ -yö -dho mɛ -nu
'saadhö 'wo ü 'piö 'yitagɔ 'gü bhë, -an -dha 'pö.› »

25 Pɔlö -yö -dho 'wun ʼblɛɛ' -sü 'ka 'dhiö 'ö- pö -an -dhë: «'Wun 'ö -Zlan
-bha bɔmɛ -ya ʼblɛɛ bhë -a -wun 'gü, gɔɔn- -nu, -ka ka ʼfaan' 'sü, bhii a n
-zo -yö -Zlan -bha; -yö -dho -a kë ʼnɛ -kɔ gia- 'ö- pöë n -dhë bhë -a 'dhö.

26 'Kɛɛ yö 'ka 'dho kë 'pëëpë, bhii kwa -bha 'yitagɔ -yö -dho wü 'buu 'ö
dho kwa -blü 'kpong 'piö -dhɛ do 'bhaa 'gü bhë -a ʼkwaa'.»

27 -Yö -kë gbeng -yi 'gɔɔ- do ö ga -yiisië -naa 'ka, kö 'buu -yö ʼtun dho yi
'ka, 'yoo 'wo- -dhɛ Meditɛlane bhë -a -ta -kplawo. ʼDhɛ gbeng ziën -dhɛ

'dhö dɔ -na, 'ö 'yitagɔ -yuökëmɛ -nu -wo wo -zo -ta ̱nɛ yi ̱yɔɔn -na 'sɛ 'sɔɔ.
28 'Ö 'wo -an -bha ̱bhüöga 'wo 'yi ̱löö -dhɛ dan -na -a 'ka bhë, 'wo- ̱yɔɔ 'yi ̱löö, 'ö 'yi -glu ̱duan' -yö -kë ̱nɛɛ 'mɛtrë 'gɔɔ- -yaaga ö ga 'slaplɛ 'dhö. 'Ö ̱dhɛ ̱wa ̱yɔɔn 'dhiö, 'wo- -zuö yiö 'zü, 'ö 'yi -glu ̱duan' -yö -kë ̱nɛɛ 'mɛtrë 'gɔɔ- ̱plɛ ö ga 'slɛaga 'dhö 'zü.
29 -Wo wo -zo -ta ̱nɛ 'wa 'dho 'ta 'ka 'dhiö 'buu -yö -dho -an -bha 'yitagɔ -gban -guö -bha bhii 'ö tɔɔ 'yi -glu ̱duan' yaa kë ̱gbiin ̱duö gbɔ. 'Ö 'wo wo -bha -piö kpö -yiisië 'ö -kë pë ̱gbaannu -a -bha -pë 'ka bhë 'wo -an ̱yɔɔ 'yitagɔ ̱zlöö yiö -dhɛ bhë -a 'gü 'ö 'yitagɔ -yö ̱gbaannu mü. 'Ö 'wo ̱bhɛa wo -bha -zlan -dhë kö -dhɛ -yö 'po 'zodhö.
30 'Ö yië- 'yitagɔ -yuökëmɛ -nu -wa këdhɛ -mɛɛ kö 'wo ̱duë 'wo 'go 'yitagɔ 'gü. 'Wo 'yitagɔ 'në 'tee 'ö -kë -a ̱va -ta bhë 'wo- ̱yɔɔ 'yi -ta, -a pö -sü 'ka ̱nɛɛ wo- 'piö kö 'wo -ya -a 'gü kö 'wo 'dho, 'wo -piö kpö 'bhaa -nu ̱yɔɔ'-yiö 'yitagɔ ̱vazë 'dhiö.
31 'Yö Pɔlö -ya pö 'dhasi ̱këng' do -gɔmɛ waa- 'dhasi -nu -dhë: «Kwaa-'yitagɔ -yuökëmɛ -nu 'wo ̱nɛ waa 'to 'yitagɔ 'ö ̱nɛ -a 'gü ̱sia, mɛ 'plɛ ka 'gü -dho ̱siö'-.»
32 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö kö 'dhasi -nu -wo ̱bhüöga 'ö 'yitagɔ 'në 'tee kun bhë -an 'kan -na kö 'yitagɔ 'në 'tee bhë -yö ̱yɔɔ' -na yiö.
33 ̱Dhɛ 'töng 'bhaa ̱ya ziö, kö -dhɛ -yö 'po -na bhë, 'ö Pɔlö -yö ̱bhɛa -an 'plɛ -dhë kö -wo pë -bhö, 'ö- pö -an -dhë: «-A -dhɛkpaɔyi 'gɔɔ- do ö ga -yiisië -mü ̱dɛɛ, 'ö 'ka -ya -sü 'ka ka -de ̱zɔnng' -ta, 'ö 'kaa -bhöpë gbɛ -bhö.
34 ̱Dhɛ 'ö 'pö, 'a -bhɛa ka -dhë kö 'ka pë -bhö. Bhii 'ö tɔɔ ka -bha -wun -yö pë -bhö -sü -bha kö 'kaan- ka ̱faan' 'sü 'zü 'iin 'go mü 'zü kö 'kaan-dha. Pë 'dhiö- gbɛ 'ka 'dho kë mɛ gbɛ 'ka ka ziën.»
35 ̱Dhɛ ̱ya yën -a -pö 'dhö -sü -bha, 'ö ̱bluu'- sü, 'ö -bhɛa -Zlan -dhë mɛ 'plɛ wö 'dhiö mü, -a zuö pö -sü 'ka -bhöpë 'ö- nu -an -dhë bhë -a -wun 'gü. 'Ö- ̱kaan, 'ö yö -a -bhö -sü 'gü.
36 'Ö -an ̱zuö' -yö -kë -saa, 'ö 'wo- -bhö 'pö.
37 Mɛ 'yi -kë 'yitagɔ 'gü yi -kë mɛ -lü ̱këng' ̱plɛ waa- mɛ -lü 'gɔɔ- 'slaplɛ ö ga 'slado 'ka.
38 ̱Dhɛ 'ö mɛ 'ö -dhö 'ö- 'gü ̱ya dɔ, 'ö 'blee- ̱bhɔɔ' -nu 'ö -kë -an -gɔ 'yitagɔ 'gü bhë, 'wo- -lo yiö kö 'yitagɔ -yaan 'to 'föngfö.

'Yitagɔ -bha -to yiö -kɔ

39 ̱Dhɛ 'ö -dhɛ ̱ya 'po, 'yi 'sɛ yö yi 'dhiö, 'kɛɛ yië- 'yitagɔ -yuökëmɛ -nu waa- dɔ. 'Kɛɛ -an 'yan -yö -kpan 'yi 'kpong 'dhiö -dhɛ -së 'ö -kë 'yoo -dhɛ 'ö dho 'kpong 'gü -a -bha. 'Ö 'wo- këdhɛ ̱mɛɛ kö 'wo 'dho 'wo wo -bha 'yitagɔ ̱gbaannu 'ma.
40 'Ö 'yitagɔ -yuökëmɛ 'bhaa -nu -wo pë ̱gbaannu -a -bha -pë ̱bhüöga -nu -kan, 'ö pë ̱gbaannu -a -bha -pë -nu -wo to yiö. ̱Dhɛ 'wo- kë -na 'dhö kö -a mɛ 'bhaa -nu -wo 'lü 'pɛn -nu 'wo 'yitagɔ ̱dɔɔ' -na -a 'ka 'ö 'wo -kë 'yitagɔ ̱zlöö bhë kö -wo ̱bhüöga 'po -na -a -bha, -yö 'to -na yiö. 'Ö 'wo sɔ 'pɛn do ̱luu 'yitagɔ bhë -a 'dhiö ̱zian', -yö kë 'dhö kö 'buu -yö 'yitagɔ -blü 'kpong 'dhiö.
41 'Kɛɛ yië- 'yitagɔ -yö -gban 'yënng -tɔn -bha yiö, 'ö ̱gbaannu; kö -a 'pian mɛ 'ö 'dhiö zian bhë ̱ya ̱nëng 'yënng 'gü. 'Ö to mü, bhii 'ö tɔɔ -a ziödhɛ gbɛ yaa kë -dhö. 'Kɛɛ kö 'yitagɔ 'pian mɛ 'ö ̱zlöö ̱zian' bhë -yö 'wü -na, 'yi kpö 'ö ma -na -a -bha 'gbee- 'ka bhë -a -wun 'gü.

42 'Ö 'dhasi -nu -wa -kë -bezë kö -waan -kanso 'kɔɔmɛ -nu zë, -yö kë 'dhö
kö ̱kun 'wo dho 'yi kë -waan wo -de dha.
43 'Kɛɛ 'dhasi ̱këng' do -gɔmɛ 'ö- 'piö kö 'yö Pɔlö dha bhë, -ya -pö -an
-dhë -wo mɛ 'plɛ dha. 'Ö- pö mɛ -nu 'wo 'yi kë -dhɛ dɔ -an -dhë, -wo -püö
'yië- 'dhiö, -wo 'yi kë -wo dhoë 'kpongtaa.
44 'Go mü 'zü 'ö- pö mɛ -nu 'wo to -wo ziö -an 'piö -klu 'yitagɔ 'lü 'fa -nu
waa- pë 'bhaa -nu 'wo 'go -na -a 'gü bhë -a -bha -sü 'ka. -Kɔ 'ö ̱kaa' 'ö yi
'plɛ 'yi dhaa bhë 'ö bhë.

28

Pɔlö -yö Malütö 'sɛ 'ö 'yi ziën -a 'gü

1 ̱Dhɛ 'ö yi 'plɛ 'yië dha, 'yi- ̱tɛi' dɔ zlöö ̱nɛ 'sɛ 'ö 'yi ziën 'yi bɔa 'yi dha
bhë -a 'tɔ tɔɔ Malütö.
2 'Ö mɛ -nu 'wo -kë mü 'wo wo -zo -kë yi 'piö 'gludhi ̱va 'ka. ̱Dhɛ 'ö -kë
̱nɛ dha -yö -kë ban -sü 'gü kö 'nɛnɛ ̱ya kë ̱va bhë, -wo 'siö ̱va -da, 'wo
yi ̱dhɔɔ -kë -a -bha mü.
3 'Ö Pɔlö -yö 'wɔ -kɔ 'në 'sɛɛn- 'bhaa -nu sü kö -yaan -a -lo 'siö-. 'Ö ̱mɛɛ
-yö go 'wɔ -kɔ -nu 'wo bhë -an ziën, 'siö 'ö dɔ -na bhë -a -wun 'gü, 'ö Pɔlö
kun ö -kwaa, 'yö duënu -a -kɔ -bha.
4 ̱Dhɛ 'ö 'sɛ 'ö 'yi ziën mü bhë -a 'gü -mɛ -nu ̱wa ̱mɛɛ 'ö dun Pɔlö -kɔ
-bha bhë -a yö, 'wo- pö wo 'ko ziën ̱nɛɛ: «Gɔɔn- 'ö ̱nɛ 'kwa dho, -yö -dho
kë mɛzëmɛ 'ka. Bhii kwa -bha -zlan 'ö 'kwa- -dhɛ -kë kpengdhö -sü 'ö yö
̱nɛ 'ö- dha 'yoo -gɔ bhë, 'yaa- 'piö kö -yö kë dhamɛ 'ka.»
5 'Kɛɛ Pɔlö -yö ö -kɔ ̱kpënng 'siö -ta, 'ö ̱mɛɛ bhë -yö go -a -kɔ -bha 'ö
-püö siö, 'ö yaa pë 'dhiö- gbɛ kë -a 'ka.
6 Mɛ -nu -wa -pö -bezë, -yö -dho -bhla 'iin -yö -dho kan -a -ta 'ö -püö sia-,
'ö ga ̱mɛɛ bhë -a ̱kwaa'. 'Kɛɛ ̱dhɛ 'ö- -dhɛ ̱ya ̱glɔɔ, 'ö ̱waa- yö ̱nɛ pë
'dhiö- gbɛ yaa kë -a 'ka, 'wo wo -wo ̱dhië -kwaa, 'wo yö -a pö -sü 'ka ̱nɛɛ:
«Mɛ 'ö ̱nɛ -zlan -mü -a 'ka.»
7 -Dhɛ bhë -a 'sɔɔ, 'sɛ 'bhaa -nu -wo -kë mü. -Wo -kë Publiusö 'ö -kë 'sɛ
bhë -a 'gü -mɛ -nu -gɔmɛ 'ka -a -bha 'sɛ 'ka. 'Ö Publiusö bhë 'ö yi -nia kun
-dhɔ 'ka, 'yi -wɔ -a -gɔ kɔɔ -dhɛkpaɔyi -yaaga 'ka.
8 Publiusö dë -yö -kë ̱waannu ̱süë' 'ö tɔɔ 'gii- -yö -kë -a -bha, 'ö 'go mü
'zü, 'gu ̱pio' ̱yua' -yö -kë -a kë ̱dhia. Pɔlö -yö -dho, 'ö -wo -a 'piö kɔɔ, 'ö
̱bhɛa ö -kɔ -kpa -a -ta -sü 'ka, 'ö- -dhɛ -yö bo.
9 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'yuamɛ -nu 'wo -kë 'sɛ bhë -a 'gü mü, -wo -nu 'ö -an
-bha 'yua -yö bo.
10 'Wo yi ̱bhlë kpɔ -kɔ ̱suu'- 'saadhö -ta. 'Ö 'go mü, ̱dhɛ 'yi 'dhoë- yi
-bha ̱kwɛɛ- -nu dhu, 'ö pë -nu 'saadhö yi -bha -wun dho yö -a -bha 'ta 'sü
-pë 'ka, 'wo- nu yi -dhë.

Pɔlö -lo Wlɔmë plöö -kɔ

11 ̱Dhɛ 'ö 'su -yaaga ̱ya ziö, 'yi -ya 'yitagɔ 'ö go Alezandri -pö 'gü -a 'gü.
'Yitagɔ 'ö 'dhö bhë, -wa -dhɛ «-zlan -nu -flɛanzë». Yö ̱nɛ 'ö 'tëë 'gbee- 'töng
-kë 'sɛ 'ö 'yi ziën bhë -a 'gü. 'Ö 'yi dho -a 'ka.
12 'Yi -lo Silakusö -pö 'gü; yi -dhɛkpaɔyi -yaaga -kë mü.
13 ̱Dhɛ 'yië 'go mü, 'yi -wa 'kpong 'dhiö, 'yi dho 'yi -lo Lezio plöö.
̱Dhɛ -dhɛ ̱ya 'po, 'ö 'tëë 'ö go goo ̱zian' 'ö yö ziö -sü 'gü. 'Yi -dhɛkpaɔyi
̱plɛ -kë 'yitagɔ 'gü 'yiëë- ̱tun -lo -na Puzɔlö -pö 'ö 'yitagɔ -dɔdhɛ 'dhoë-
-bha bhë -a 'gü.

14 'Ö pö- bhë -a 'gü 'yi -kpën Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ 'bhaa -nu -bha.
'Wo- pö 'yi 'dhɔɔgɔ do kë yi 'ko ̱bhaa mü. 'Ö 'yi 'dhɔɔgɔ do kë -an 'piö mü
'yiën- ̱tun 'dho -na Wlɔmë.
15 ̱Dhɛ 'ö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo -kë Wlɔmë, ̱waa- ma
-wa -pö 'ka ̱nɛ yi zian -ta nu -sü 'gü, 'wo nu yi -gɔ zian-, 'wo loë Apiusö
'dhɔɔkuëdhö.
̱Dhɛ 'yi nu -na 'yi -lo pödhɛ 'wo- -dhɛ «-Nia -kun -a 'gü -kɔ -yaaga», 'yi
-kpën mɛ 'bhaa -nu -bha 'zü kö -wo nu -na yi -gɔ zian-.
̱Dhɛ 'ö 'yië -kpën mɛ -nu 'wo bhë -an -bha, 'ö Pɔlö -yö -Zlan zuö pö; 'ö
̱faan' sü, 'ö 'yi kpɔ yi 'kuë- 'yi dhoë Wlɔmë plöö.
16 ̱Dhɛ 'yië -lo Wlɔmë, 'ö Wlɔmë -mɛ -nu ̱kɔɔnmɛ -nu -wo -we Pɔlö -gɔ
-a -bha kö -yö 'to ö -de -gɔ kɔɔ, 'kɛɛ 'dhasi do -yö ö -zo -kë -a 'piö, -yö kë
'dhö kö ̱kun 'ö dho ̱duë.

Pɔlö -bha -Zlan -wo ̱blɛɛ Wlɔmë plöö -sü

17 ̱Dhɛ 'ö -dhɛkpaɔyi -yaaga ̱ya ziö, 'ö Pɔlö -yö Zuifö -nu mɛ ziizii -nu
'wo -kë Wlɔmë mü -an ̱dhɔɔ -kë.
̱Dhɛ 'ö ̱wa nu wo 'ko ̱bhaa, 'ö Pɔlö -ya pö -an -dhë: «N dhegluzë -nu,
n 'ka pë yaa gbɛ kë kwa -bha 'sɛgümɛ -nu 'ka, 'iin wɔ -kɔ 'ö kwa 'bhɛma
-nu -wa nu kwa -dhë -a 'ka. 'Kɛɛ Zuifö -nu -wo n kun 'wo n -da -kanso 'gü
Zeluzalɛmë, 'ö 'wo n -dɔ Wlɔmë -mɛ -nu kwɛɛ.
18 Mɛ 'wo bhë -wo n ̱dhɛɛ' -kpɔ pë 'a- -kë -a 'ka, 'ö 'wo- -kë kö 'waan-
wo ̱kwaa'- n -zü, 'ö tɔɔ 'wun yaa 'a dho kë -a kë -mɛ 'ka kö -yaan kë n zë
-gɛn 'ka yaa kë -dhö.
19 'Kɛɛ Zuifö -nu waa 'we -a -bha. 'Ö- -wun 'gü, n ̱dua' -mü kö 'a- pö ̱nɛ
'sɛ ̱kɔɔnmɛ ̱va 'yö dho za bhë -a 'kan. 'Kɛɛ pë 'bhaa 'ö- -wun 'gü 'ö za
dho -ya -a -dhë, n -ma 'sɛgümɛ -nu -bha 'sɛ ̱kɔɔnmɛ ̱va 'dhiö 'yaa -dhö.
20 Pë 'ö -kë 'a ka ̱dhɔɔ -kë 'ö bhë. 'Wun 'ö -gban mɛ 'ö Izlaɛlö -sɛgümɛ
-nu 'wo wo -zo yö -na -a -bha bhë -a -wun ̱nɛ 'ö 'a- kë -a -dhë ka 'yaan
'dhiö zö ̱nɛ -kansogümɛ 'dhö bhë.»

21 'Ö 'wo- pö -a -dhë: «Yiëë 'sëëdhɛ 'ö go Zude -sɛ 'gü 'ö -gban ü -bha -a
gbɛ yö, 'go mü 'zü, yi dheglumɛ 'ö dho go 'ma kö -yaan 'wun -taɔ ̱blɛɛ'- yi
-dhë, 'iin -yaan 'wun yaa ̱blɛɛ'- ü -gɔ yaa kë -dhö.
22 'Kɛɛ yi- 'piö kö 'ü ü ̱zuö' 'piö -wun -nu ̱blɛɛ' yi -dhë. Bhii 'ö tɔɔ yi-
̱dɔa' ̱nɛ mɛ kpö 'ü -kë -a 'gü -mɛ do 'ka bhë, -dhɛ 'saadhö -a 'gü, mɛ 'plɛ
-wa -wun yaa -blɛɛ.»

23 'Ö waa- Pɔlö -nu 'wo yi do kpɔ wo 'ko -nu -gɔ.
̱Dhɛ yi bhë ̱ya -lo, 'ö mɛ -gbaa ̱va -wo nu -dhɛ 'ö Pɔlö -yö -ya -a -bha
bhë -a -bha. 'Ö sü -dhiadhiö -bha 'ö dho 'ö yöë 'yinia -bha, Pɔlö -yö 'wun -nu
'ö -gban -Zlan -bha -gludë -dhɛ -bha -a -gɛn -pö -an -dhë, -a këdhɛ ̱mɛɛ'
-sü 'ka kö -waan 'we 'wun 'ö -gban Yesu -wun 'ö bɔa Moizö -bha tɔng -wo
-nu waa- -Zlan -wodhiölomɛ -nu -bha 'sëëdhɛ -be -wo -ta bhë -a -bha.
24 Mɛ 'bhaa -nu -wo 'wun 'ö Pɔlö -ya ̱blɛɛ bhë -a -yö 'wun gia- 'ka, 'ö
'wo -we -Zlan -wo -bha. 'Ö mɛ 'bhaa -nu waa 'we -a -bha kö 'wo- -wo -dhɛ
'wun gia-.
25 'Wo zaɔdhe -kë wo 'kuë -waan ̱tun 'dho -na wo -gɔ kɔɔ, 'kɛɛ -an -wo
yaa kë do. 'Ö Pɔlö -ya pö -an -dhë ̱nɛɛ: «'Wun 'ö -Zuu 'slöösö -ya ̱blɛɛ ka
'bhɛma -nu -dhë 'ö bɔa -Zlan -wodhiölomɛ Ezai -ta bhë 'wun giagia -mü.
26 Bhii 'ö tɔɔ -ya -pö ̱nɛɛ: *-Zlan -ya -pö: -Bhö 'dho 'sɛ 'ö ̱nɛ -a 'gü -mɛ
-nu 'piö, 'ü- pö -an -dhë: Ka -dho ka 'to to -së 'ka giagiawo, 'kɛɛ kaa 'dho -a
-gɛn ma. 'Go mü 'zü, ka -dho -dhɛ -ga -së 'ka, 'kɛɛ kaa 'dho -dhɛ yö.*

27 *'Ö tɔɔ 'sɛ bhë -a 'gü -mɛ -nu waa 'we -a -bha kö 'wun 'a- blɛɛ' -na bhë -wa -gɛn ma. Wa wo 'to ta, 'go mü 'zü wa wo 'yan ta. Waa- -kë 'dhö -bezë, kö -an 'yan -yö -dho -dhɛ yö 'ö -an 'to -yö 'wun ma, 'go mü 'ö -an zuö' -yö 'wun -bho 'kɔu dɔ; 'ö ya kë 'dhö 'wo dho dhië'- n 'piö kö 'aan- -an dha.»*

28 'Ö Pɔlö -yö ö -wo -zuöatadhe -kë 'ö- pö: «Dhɛ -kë 'dhö a- -pö ka -dhë zlöö -bha, -Zlan -yö ö -bha mɛ dha -sü -wun bɔ -na mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an 'piö. Wo -zë, -wo -dho wo 'to to -a -wo -bha.»

29 [Dhɛ Pɔlö ya yën 'wun 'ö bhë -a blɛɛ' -sü -bha, Zuifö -nu -wo -dho wo -gɔ kɔɔ zaɔdhe va kë -sü 'ka wo 'kuë.]

30 -Kwɛ plɛ 'ö Pɔlö -ya -kë 'kɔ 'ö- sü bhë -a 'gü. 'Ö mɛ -nu 'saadhö 'wo nu -lo -a 'piö dhia 'wo- yö mü.

31 'Yö -Zlan -bha -gludëdhɛ -wun -blɛɛ -an -dhë -dhɛ bhë -a -bha, 'yö 'wun 'ö -gban kwa Dëmɛ Yesu Klito -wun -bha bhë, 'yö mɛ daan -a 'ka -zogbandhe va waa- -potaasü -an 'ka.

'Sëëdhɛ 'ö Pɔlö -ya bɔ -Zlan -bha mɛ -nu 'wo Wlɔmë plöö -an -dhë bhë 'ö ɲnɛ

1 'Sëëdhɛ ö ɲnɛ, ma Pɔlö, 'a Yesu Klito -bha yuökëmɛ 'ka, ma 'ö -Zlan -yö n sü 'ö n -ya kö 'aan- kë -a -bha bɔmɛ 'ka -a -bha 'wuntaɔsë bhë -a -wun ɲblɛɛ' -sü 'ka bhë ɲnɛ 'a- bɔ ka -dhë.
2 'Wuntaɔsë 'ö bhë -Zlan -ya -wun -blɛɛ 'kpa, ɲbɔa' ö 'dhiwopömɛ -nu 'gü -sü 'ka; 'ö 'dhö ɲbɛɛn' -sü 'ka -a -bha 'sëëdhɛ 'slööslö 'gü.
3 'Wuntaɔsë 'ö bhë -yö -gban -a Gbö 'ö kwa Dëmɛ Yesu Klito 'ka, yö 'ö- -bha mɛ -dhɛ 'gü ɲzian' 'ö bhɔ -gludë Davidö ɲsuu'- 'gü bhë -a -bha.
4 Yö bhë ɲnɛ 'wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha -an 'gbloo 'piö 'ö -Zuu 'slööslö -bha -a -bho ga 'gü -sü 'ö -kë 'piigbeedhɛ 'ka bhë 'ö- -zɔn ɲnɛ -yö -Zlan Gbö 'ka bhë.
5 Yö 'ö bhë ɲnɛ 'ö -Zlan -yö bɔ -a 'gü, 'glusë -kë n 'ka -sü 'ka -a -bha bɔmɛ Klito 'tɔ bhɔ -sü -wun 'gü kö 'aan- pö 'sɛ 'saadhö 'gü -mɛ -nu -dhë, -wo 'wuntaɔsë bhë -a -wun -dhɛ 'wun gia- 'iin kö -wo 'wun ma -Zlan -ta.
6 Mɛ -nu 'ö -Zlan -yö -an ɲdhɔɔ -kë kö -waan kë Klito -bha 'ka bhë, mɛ -nu 'ka Wlɔmë ka -an kpö 'gü 'pö.
7 Mɛ -nu 'ö 'ka Wlɔmë 'ö ka -dhɔ -yö -Zlan -kë 'ö- -wun 'gü 'ö ka ɲdhɔɔ -kë kö 'kaan- ka -bha -tosiadhe kë -a -bha 'ka bhë, ka ɲnɛ 'ö 'sëëdhɛ ɲnɛ 'a- bɔ ka -dhë. Kö kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëmɛ Yesu Klito -wo 'glusë kë ka 'ka, -wo ka gbaa ɲzuöyagluu 'ka.

Pɔlö -ya 'piö kö 'ö 'dho -bhɔdhia kë Wlɔmë -mɛ -nu -gɔ

8 Pë -blɛɛzë 'a dhoë- kë 'ö tɔɔ ma -Zlan zuö 'a dhö -a pö ɲbɔa' Yesu Klito -ta -sü 'ka 'ö tɔɔ ka 'plɛ ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö bhë, -dhɛ 'saadhö 'gü 'kpongtaa zö, mɛ -nu -wa -wun ɲblɛɛ' -sü 'gü.
9-10 -Zlan 'a- -bha yuö kë -na n ɲzuö' 'plɛ 'ka, 'wuntaɔsë 'ö -gban -a Gbö -bha -a -blɛɛ mɛ -nu -dhë -sü 'ka bhë, yö gia- -ya ɲtɛi' -dɔ ɲnɛ a ɲbhɛa' -na, n -zo -yö -büö ka -wun 'ka -kplawo. -A -dhɛ ɲya ɲglɔɔ 'ö 'ma- -ya n ɲzuö' 'piö kö 'aan- nu ka 'piö. A- -dhɛ -na -Zlan -gɔ kö ɲya kë ɲnɛ ɲya kë -a -zo 'kun -wun 'ka, kö 'aan- nu -bhɔdhia kë ka -gɔ ɲdhia.
11 'Ö tɔɔ -nu ka 'piö -sü -dhɔ ɲya n 'kun, -yö kë 'dhö kö -Zuu 'slööslö -bha gbaɔ bhë 'kaan- ka -bha yö; -yö -dho ka ɲfaan' -më -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha.
12 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, n nu -sü 'ö ka ziën 'ma bhë, -a -gɛn -blɛɛzë 'ö tɔɔ kö 'pian ɲplɛ 'ö 'kwa- -bha bhë, mɛ 'ö -dhö -a ɲfaan' -yö 'më -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha.
13 N dhegluzë -nu, a- 'piö kö -yö kë ka 'yaan ɲnɛ, ɲya kë a- -ya n ɲzuö' 'piö kö 'aan- nu ka 'piö 'ma; 'kɛɛ 'wun bhë -a 'kundhɛ n 'ka- yö ɲkun bhë yö -mü. N -nu 'ma -sü -gɛn ɲga tɔɔ kö 'aan- Yesu -wun ɲblɛɛ'- kö mɛ -nu -waan 'we -a -wun -bha 'pö ɲnɛ -kɔ 'ö- 'ka 'sɛ mɛ -nu 'wo to -an 'gü bhë -a 'dhö.
14 Bhii -yö n -ma kö 'a- 'wun ɲblɛɛ' 'sɛgümɛ -nu 'saadhö, -an mɛ -nu 'ö kwa -nu kwa wɔ -kɔ 'dhö do waa- mɛ -nu 'ö -an -bha 'dhö -de -ta oo, mɛ -nu 'wo pë dɔ waa- mɛ -nu 'ö 'waa pë dɔ, 'wo bhë 'saadhö -an -dhë.
15 -Ya 'ö 'ma- wo -nu ka ɲplöö Wlɔmë 'ma -sü ɲwuën' kö 'aan- 'wuntaɔsë ɲblɛɛ'- ka -dhë bhë, -a -gɛn ɲga bhë.

'Piigbeedhɛ 'ö 'wun -taɔ 'piö -pë 'ka

16 'Wuntaɔsë 'ö bhë lë- 'yaa n kë -a ̀blɛɛ'- sü -wun 'gü; bhii a- ̀tɛi' -dɔ
̀nɛ 'piigbeedhɛ 'ö -Zlan -yö bɔ -a -ta 'ö mɛ -nu dha yö -mü; mɛ 'saadhö 'ö
'dhoë- ö -zo yö -a -bha -yö -dho dha. Kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -ya -kë 'dhö kö
-yaan Zuifö -nu dha -blɛɛzë 'ka, kö ̀ya 'go mü, mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka kö
-waan dha 'pö.

17 'Ö bhii -ka -dhɛ -ga bhë 'sa, mɛ -bha -kë kpengdhö -sü 'ö -Zlan wö 'dhiö
bhë, 'wuntaɔsë bhë ̀nɛ 'ö zian -zɔn kwa -dhë ̀nɛ -yö mɛ -kë kpengdhö
mɛ -nu -bha -zo yö -sü do 'kpaan -wun 'gü. -A -de pë 'ö ̀bɛɛn' -sü 'ka -Zlan
-bha 'sëëdhɛ 'gü -a ̀wuën' -ya -pö: *Mɛ 'ö- -bha -kë kpengdhö -sü 'ö -Zlan
'dhiö 'ö -kë bɔa -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -ta, -këdhösü 'ö 'yaa yën ('ö
-dhö ̀toëpö 'ka bhë), -yö -dho kë -a -gɔ.*

Mɛ -nu -bha za yaa 'sü -kɔ 'ö -Zlan wö 'dhiö

18 Ka gia-, -Zlan 'ka- -ga -na bhë, ̀ya -ya dhang- 'gü, -dhɛ 'ö mɛ -nu 'dhoë-
-bha, 'ö -an këwun -nu yaya waa- -an -bha ̀sɔɔn yaa -nu -wun 'gü, 'ö 'wun
'ö 'wun gia- 'ka 'ö 'yaa ö këdhɛ yö bhë, -dhɛ bhë -Zlan -bha -naadhe 'yaa
'kan -a -bha;

19 'ö ̀ya kë 'ö mɛ -nu bhë 'ö -an 'klo bhɔ; 'ö tɔɔ 'wun -nu 'wo -gban -Zlan
-bha, 'ö mɛ dho -mɔa kö -ya dɔ, ̀waa- dɔ 'saadhö; bhii -Zlan gia- ̀nɛ 'ö-
-zɔn -an -dhë.

20 'Kɛɛ kë- wo 'dhö poo bhë, -Zlan 'ö bhë -yö 'wun gia- 'ka ̀nɛ mɛ gbɛ
'yaa- yö. 'Kɛɛ yö ̀ga 'sa 'ö yö 'ö bhë, 'ö 'go 'tóng 'ö 'kpongtaadhɛ ̀kaa' -a
-bha 'ö yö ̀dɛɛ -bha, -a -bha 'gügbeedhɛ 'ö -dhö ̀toëpö 'ka waa- -a -bha
-kë -Zlan 'ka -sü 'ö bhë, mɛ 'bhee- -nu kwa- -yö -a -kɔ këpë -nu -bha. ̀Ɛɛ,
̀ya kë 'pö kö -ziö mɛ -ta -sü gbɛ 'yaa -dhɛ bhë -a -bha gbɔ.

21 Wo 'ö 'wo bhë -wo -Zlan -dɔ; 'kɛɛ 'waa- ̀bhlë -ya 'iin 'waa- zuö pö pë
-nu 'ö- -kë bhë -a -wun 'gü; 'kɛɛ -an -zo -ta -a 'gü -wun -nu ̀nɛ 'wo -kë yaya;
'ö -an -bha 'waa 'wun dɔ bhë -a -wun 'gü ̀wa wo -de -da -dhɛtiidhɛ 'gü.

22 -Wo wo -de -sü 'wundɔmɛ -nu 'ka 'kɛɛ kö 'waa pë gbɛ dɔ.

23 'Ö tɔɔ -wo wo -ta -yö -Zlan 'tɔbhɔsüzë 'ö -dhö ̀toëpö 'ka bhë -a -dhɔ
kë -sü -bha 'ö 'wo dho ̀zian' mɛ 'bhee- 'ö -kë gapë 'ka bhë, yö 'dhö, -ma
-nu 'dhö, ̀sootawü -nu waa- wü -nu 'ö 'wo -kë ̀nɛ ̀mɛɛ -nu 'iin 'yuö- -nu
-an 'dhö bhë -an gba -dhiadhö.

24 -A -kë 'dhö -sü 'ka, -Zlan ̀ya ö -kɔ bho -an 'gü; ̀wa 'to wo -de -ta wo
-de -dhi -a -dhë -wun kë -sü 'ka. Wɔ -kɔ yaa ̀nɛ 'wo- kë -na wo 'kuë zlöö.

25 -A -kë 'dhö -sü 'ka, pë 'wo- kë -na zlöö 'ö tɔɔ ̀sua -wun -nu -yö 'wun 'ö
'wun gia- 'ka -a pin ̀taa -sü. Pë -nu 'wo -Zlan -kɔ këpë -nu 'ka bhë ̀nɛ 'wo
-an gba -na zlöö; 'wo wo -ta yö pë 'kpɛkpɛ -da -mɛ gia- 'ö 'dhuë- 'dhoë- 'tɔ
-ta ̀toëpö 'ka bhë -a -bha, ̀ii-. -Zlan bhë ̀nɛ 'ö 'dhuë- 'dhoë- 'tɔ -ta giagia
'ka.

26 'Yö -Zlan ̀ya ö -kɔ bho -an 'gü, ̀wa 'to wo 'sloo 'ka wo këpë -nu lëzë
bhë -an 'gü. 'Ö bhii pë 'wo- kë -na zlöö 'ö tɔɔ dhoo -nu 'wo bhë wɔ ̀nɛ
'wo- wo -na wo 'ko 'piö.

27 -A gɔɔn- -nu gia- -de 'pö pë mɛ 'ö -kë 'kpongtaa wɔ 'ka 'ö -kë dhe ̀mɛɛ'
-sü 'ka bhë, ̀wa wo -ta -yö -a -bha; pë 'wo- kë -na zlöö 'ö tɔɔ wɔ 'wo- wo
-na wo 'ko 'piö 'kɛɛ kö -yö lëzë. Kë -kɔ 'ö ̀kaa' 'ö 'klobhɔdhe 'ö -an ̀tian'
'wo- yö -na bhë 'ö bhë.

28 ̀Dhɛ -kë ̀nɛ -Zlan dɔ -sü -wun yaa -an -kaan wo bhë, 'ö -Zlan -yö ö
-kɔ bho -an 'gü, 'wo to wo -de 'sloo 'ka wo -bha 'wundɔdhe 'ö- -yö -a -bha
-pë gbɛ 'yaa 'dhö bhë -a 'gü 'ö pë 'ö 'yaa këpë 'ka 'ö 'wo- kë -na zlöö bhë.

29 -A -wun 'gü ̀nɛ 'ö 'wun yaa ̀suu'- 'kpɛkpɛ -dhɔ -yö -an -kë bhë. -An
'glu -yö ya; -an -bha ̀naɔ -wun -yö 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka pë 'plɛ -ta. 'Wun

yaa -kë wo 'bhamɛ -nu 'ka -sü ɲɛ 'wo- 'piö; -kë ɲgluɛngzë -sü, mɛ zë -sü, 'dhinaa kë -sü, 'kpënng- -kë mɛ -gɔ -sü 'wo mɛ -püö bhë.

30 Mɛ -nu -wun yaa -pɛn -sü ɲɛ 'ö -an 'gü. ɲWa kë zlöö -Zlan yaagümɛ 'ka; -an 'dhi -wo ɲya kë ya; -wo wo -de -sü ɲva. ɲWa ɲyaannu ɲëdhö kö pë 'wo dhoë- kë -waan pë yaa kë mɛ -nu 'ka, kö -wa yö -na 'ko 'dhiö. Wo 'wo bhë 'waa wo -mɛ -nu ɲbhlë -ya.

31 -An ɲzuö' 'yaa 'dhö 'iin 'waa 'to wo -wo 'gü mɛ -nu -dhë: -Kɔ do 'wo- 'ka 'dhiö wo -de -dhë bhë ɲnɛ 'waa mɛ 'yena yöë 'pö.

32 -Zlan -bha za 'ö dhoë- kan bhë, -yö -an 'yaan 'ka -wun 'ka 'ö bhii -wa ɲtɛi' dɔ ɲnɛ mɛ -nu 'wo -tosiadhe ɲsuu'- bhë 'wo- kë -na bhë, -an 'dhiötodhɛ 'ö tɔɔ ga. 'Kɛɛ 'kö -kë ɲnɛ -yö 'dhö, -wo wo 'to -dɔ 'gbee- 'wo 'dho -na -a 'ka 'dhiö bhë. Mɛ -nu -de 'wo 'wun ɲsuu'- bhë 'wo- kë -na bhë, -an ɲfaan' ɲnɛ 'wo- më.

2

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha mɛ -bha za 'kan -sü -bha

1 Dö -mü ü 'ka 'ü za dɔ mɛ -nu -bha -ɛ? -Yö kë ü 'yaan ɲnɛ -ziö ü -ta -sü 'ka dho kë, 'ö tɔɔ bhi 'ü za dɔ -na mɛ -nu 'wo to -an -bha bhë, pë do 'wo- kë -na bhë ɲnɛ 'ü- -kë 'pö; ɲya kë 'dhö kö za 'ü- -lo ü -de tuö bhë.

2 Kwa- ɲtɛi' -dɔ ɲnɛ mɛ -nu 'ö wɔ -kɔ ɲsuu'- bhë 'wo- wo -na bhë, -Zlan -yö -dho -an -bha za kan -an këwun -nu ɲtian' 'wun gia- 'gbloo 'piö.

3 -Yö ü -zo 'piö ɲnɛ bhi 'ü za dɔ -na mɛ -nu 'ö wɔ -kɔ ɲsuu'- bhë 'wo- wo -na -an -bha, 'kɛɛ kö bhi -de 'pö ü- 'gü bhë, -Zlan -bha 'klobhɔdhe bhë -yö -dho san ü 'ka a,

4 'iin kë- wo bhë -Zlan -bha 'glusë ɲva bhë, -a -bha ɲzuösaadhɛ waa- -a -bha ɲzuö' -kun sia- -sü 'wo bhë, ü -kaan 'pö yaa- wo bhë ee? ɲAo', -yö kë ü 'yaan 'püë- wo ɲnɛ -a -bha 'glusë bhë -a -wun 'gü ɲnɛ 'ö yaa ü 'klo bhɔ ɲkun bhë. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, yi ɲnɛ 'ö- 'to -na ü -gɔ kö 'üën- ü ɲzuö' ɲdhië'- -a 'piö bhë.

5 ɲƐɛ, 'ö ɲya kë ɲnɛ -kɔ bhë -a 'dhö, kö -yö kë ü 'yaan 'püë- wo ɲnɛ ü ɲgɔü' -bha -kë 'gbee- -sü waa- ü -bha -kë ɲsɔɔn yaa 'gü -sü 'ö 'bhaa 'we -a -bha kö 'ü ü ɲzuö' ɲdhië' bhë -a -wun 'gü, ü 'klobhɔdhe -nu dɔ -na 'kuë- ü -de -gɔ kö yi 'ö -Zlan dho ö -bha -naazuëdhe yö -a 'ka plaan ö -bha za kpengdhö 'kan -yi 'ka bhë -waan nuë ü -ta bhë.

6 Yi bhë -a 'ka, mɛ 'ö -dhö, -a ɲsaan' -dho bho -a yuö kë -kɔ 'ö yuö ɲkaa' 'kpongtaa zö -a -bha.

7 Yi bhë -a 'ka, mɛ -nu 'wo wo -de dɔ 'wun 'ö kpengdhö -a kë -sü -bha, 'ö 'wo -kë 'tɔbhɔdhe, ɲbhlëyadhe waa- -këdhösü 'ö 'yaa yën bhë -a kë -mɛ 'ka bhë -yö -dho -këdhösü gia- 'ö 'yaa yën bhë -a nu -an -dhë.

8 'Kɛɛ mɛ -nu 'ö 'wo dɔ 'yënng -a -gɔ, 'ö 'wun 'ö 'yaa 'wun gia- 'ka 'wo 'wun ma -a -ta, 'ö pë 'ö ya, 'wo wo -de nu -a -dhë 'ö yö -an -dhë 'dhiö bhë, -yö -dho ö -bha -naazuëdhe -zɔn -an -dhë 'ö 'wun bho -an 'kwi.

9 Mɛ 'saadhö 'ö 'wo 'wun yaa kë -na bhë, 'klobhɔdhe -dho nu -an -ta, 'ö 'suö ɲva -yö -da -an 'gü. -Yö -dho kë 'dhö Zuifö -nu 'ka ɲkun, 'ö ɲya 'go mü 'ö mɛ 'waa Zuifö 'ka 'wo yö mü 'sabla.

10 'Kɛɛ mɛ 'saadhö 'ö -an këwun -nu 'dhö -së bhë -Zlan -dho 'tɔbhɔdhe, ɲbhlëyadhe waa- ɲzuöyagluu nu -an -dhë. -Yö -dho kë 'dhö Zuifö -nu -dhë 'dhiö -yaan ɲtun -a kë -na mɛ 'waa Zuifö 'ka -an -dhë 'pö,

11 'ö tɔɔ -Zlan 'yaa mɛ gbɛ -zë 'gü dhe kë.

12 Mɛ 'saadhö 'wo ɲsɔɔn yaa kë -na kö tɔng 'ö -Zlan -ya nu Moizö -dhë kö -yaan dɔ bhë, -an 'gü -dho ɲsiö' 'kɛɛ yaa 'dhö sü Moizö -bha tɔng -bha;

mɛ 'kö Moizö -bha tɔng dɔ 'ö ʼsɔɔn yaa kë bhë, -a -bha za -dho kan ʼnɛ -kɔ 'ö- 'ka Moizö -bha tɔng 'gü bhë -a 'dhö.

13 Bhii yaa kë ʼnɛ mɛ 'ö 'wo wo 'to to tɔng -wo -bha 'kpaan 'ka 'wo kpengdhö -Zlan wö 'dhiö -a 'dhö, 'kɛɛ mɛ 'wo- ma, 'ö 'wo- 'kun ö 'kun -kɔ 'ka ʼnɛ 'wo kpengdhö.

14 ʼYa kë ʼnɛ mɛ 'waa Zuifö 'ka ʼwa pë 'ö tɔng -ya pö -a 'sü wo -de 'gü ʼwaa- kë, kö ʼwa kë wo -de -dhë tɔng 'ka, 'kö -kë ʼnɛ 'waa -Zlan -bha tɔng 'ö- nu Zuifö -nu -dhë bhë -a dɔ.

15 -A -kë 'dhö -sü 'ka kö ʼwaa- -zɔn ʼnɛ wɔ -kɔ gia- 'ö ʼwaa- wo 'ö -yö 'ko 'dhiö -sü 'ka tɔng -dhë bhë -yö -ya -sü 'ka -an ʼzuö' 'gü; 'ö bhii -wo 'ö 'we -na -an ʼzuö' 'gü bhë waa- -an -zo -ta 'gü -wun -nu 'ö ʼya kë 'wo -dhio -nu dɔ -na -an -ta bhë ʼnɛ, 'ö 'wo- ʼblɛɛ -an -dhë.

16 Yi 'ö -Zlan dho mɛ -nu -bha za kan -a 'ka ʼbɔa' Yesu Klito 'gü -sü 'ka, pë -nu 'ö 'wo -bin -sü 'ka mɛ 'bhee- -nu -bha -tosiadhe 'gü -a -bha, ʼnɛ -kɔ 'ö 'wuntaɔsë 'a- ʼblɛɛ' -na ʼnɛ 'ö- ʼblɛɛ -a 'ka -a 'dhö bhë, pë -nu 'wo dho kë 'wo bhë.

'Wun 'ö -gban Zuifö -nu waa- Moizö -bha tɔng -an -bha

17 Bhi 'ü- pö -na ü -de -dhë ü Zuifö 'ka, 'ü ü zü -gban -na tɔng -ta, 'ü ü -de 'sü -na ʼva ü -bha -kë -Zlan -bha mɛ 'ka -sü -wun 'gü,

18 bhi 'ü- -zo 'kun -wun dɔ, 'ö ü ʼdaan tɔng 'ka bhë -a -wun 'gü 'ü -mɔa kö pë 'ö -së 'ü- dɔ 'wun -nu 'gü,

19 -yö ü -zo 'piö ʼnɛ 'bha kë 'dhiö -sü 'yënngtiimɛ -nu 'ka -mɛ 'ka a? 'Bha kë ʼnɛ 'siö 'bhü -sü 'dhö -dhɛtiidhɛ 'gü mɛ -nu -dhë -a?

20 ʼDhɛ -kë ʼnɛ -Zlan -bha tɔng 'ö 'wundɔdhe waa- 'wun gia- 'wo- 'gü bhë -wo ka -daan -a 'ka 'ö 'ka- dɔ bhë, -yö ka -zo 'piö ʼnɛ ʼya kë 'dhö kö ka -kɔ -yö -mɔa 'ka pë -zɔn mɛ -nu 'waa pë gbɛ dɔ -an -dhë 'iin 'wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha, 'ka 'në 'sɛɛn- -nu ʼdaan -a 'ka -oo?

21 ʼƐɛ, 'ö -më -kë 'ö bhi 'ü mɛ -nu ʼdaan bhë 'ö 'bhaa ü -de ʼdaan'- 'sa? ʼYa kë 'dhö bhi 'ü- pö -na kö ʼkun 'ö mɛ -yö ʼkwaan bhë, -më -kë 'ü- wo ʼee?

22 'Ö bhi 'ü- pö -na kö ʼkun 'ö mɛ -yö -da ö 'bha -bha dhe 'piö 'iin 'ö dhebɔ -yö ö 'bha dhe ʼgɔn ʼmɛɛ'-, -a kë 'ü- wo -na ʼnɛ -a -gɛn tɔɔ -më -ɛ? Ü- -pö 'sa ü gbaapë gba -sü -san -zë, 'yö -më 'ü- ʼmɛɛ' -na -kplawo -an gbadhɛ -nu 'gü ʼnɛ ʼɛ? Ü -kwaan mü -kɔklë ʼɛ?

23 Ü ü -de -sü ʼva tɔng -bha -kë ü -gɔ -sü -wun 'gü 'kɛɛ kö tɔng gia- bhë ü- -dɔ 'gü -Zlan ʼbhlë -siö -sü 'ka.

24 Yö ʼga 'ö- -wun 'gü -Zlan -bha 'sëëdhɛ ʼbɛɛn' -yan 'bhaa -ya -pö: *Mɛ 'ka Zuifö 'ka, ka ʼnɛ 'ka- -kë 'ö 'sɛgümɛ -nu 'wo to 'ö 'wo 'wun yaa ʼblɛɛ' -na -Zlan -gɔ bhë.*

25 'Wun mɛ 'ö -gban -kë Zuifö 'ka -sü -bha bhë, -kwa -dhɛ -ga -a 'gü 'dhɛ! ʼYa kë ʼnɛ 'bha tɔng 'kun ö 'kun -kɔ 'ka, kö ü -bha -dho 'bɔng -sü ʼbhlë -yö -dhö; 'kɛɛ ʼya kë ʼnɛ ü -bha ʼya kë tɔng -dɔ 'gü -sü 'ka, kö ü -bha -kë -kwɛa 'ka -sü -yö ʼnɛ ʼdruɛn 'dhö.

26 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, mɛ 'ö yaa 'go 'bɔng 'kɛɛ 'ö tɔng -wo -nu kun ö 'kun -kɔ 'ka, -Zlan -dho -a -ga ʼnɛ mɛ 'ö ʼya 'go 'bɔng -a 'dhö.

27 -A -ga 'ü- wo bhë, mɛ 'ö ʼdruɛn 'ka 'ö 'wun ma tɔng -ta bhë, bhi 'ü -kwɛa 'ka, 'ö tɔng 'dhö ü -gɔ 'ö 'kɛɛ 'bhaa- 'kun ö 'kun -kɔ 'ka bhë, yaa 'dhö za -lo ü tuö ʼa?

28 'Ö tɔɔ -kë Zuifö gia- 'ka -sü 'ka- -ga -na bhë yaa kë ʼnɛ pë 'wo- pö ʼwa mɛ -ga 'wo- pö -yö Zuifö 'ka yö kun, 'iin yaa yö mɛ -bha -kë -kwɛa 'ka -sü 'ö mɛ bun 'gü 'kpaan 'ka bhë -a -bha.

29 Mɛ 'ö Zuifö gia- 'ka 'ö tɔɔ mɛ 'ö- 'ka ö ʼzuö' 'gü, 'ö- -bha -kë -kwɛa 'ka
-sü bhë, 'ö- ʼzuö' 'piö ʼzian', -Zuu 'slööslö -bha yuö kë mɛ ʼzuö' 'piö -sü
ʼkwaa'; -kë Zuifö gia- 'ka -sü yaa yö tɔng 'ö dɔ 'ö -ya -sü 'ka -a -bha. Mɛ 'ö
Zuifö gia- 'ka bhë, -a -bha ʼbhlë 'yaa 'go mɛ -nu 'gü, 'kɛɛ -yö -go -Zlan 'piö.

3

1 -Yö 'dhö 'püë- wo ʼnɛ -kɔ 'kwa- pöë bhë -a 'dhö, 'kɛɛ -kwa -dhɛ -ga -a
'gü -së 'ka 'dhɛ! -Më 'ö tɔɔ -kë Zuifö 'ka -sü ʼtruën ʼɛn? -Dho 'bɔng -sü 'ö
bhë -a ʼbhlë -yö -kë -më 'ka ɛ?
2 -A -ga 'ka- wo -na bhë -a ʼbhlë ʼyö ʼva -kɔ ʼsuu'- 'saadhö -ta. -Kwaa
'piö -ga -së 'ka 'dhɛ! Pë 'tɔ 'go -wo -nu bhë, Zuifö -nu ʼnɛ 'ö -Zlan -ya -lo
-an kwɛɛ.
3 ʼƐɛ, 'ö ʼya kë 'dhö kö Zuifö 'bhaa -nu 'ö -zo -yö -Zlan -bha -sü yaa kë
-an -gɔ bhë, kwa -dho -a pö ʼdhë 'pö ee? -A -wun 'gü 'pö -Zlan 'ka 'dho to
ö -wo 'gü pë -nu 'ö 'tɔ go bhë -a 'gü bhë ʼee?
4 -Yö kë ka 'yaan ʼnɛ -Zlan 'yaa pë -nu kë 'dhö. -Yö -Zlan -bha kö -yö pë
-nu kë 'wun gia- 'gbloo 'piö 'kö -kë ʼnɛ mɛ 'plɛ -wo ʼsua -zian -ta 'dhee. -A
-wun 'gü, -yö ʼbɛɛn' -sü 'ka (-Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü) ʼnɛɛ: *Ü pö -pë -nu 'wo
bhë -wo gia- 'ka. 'Wun ʼya -da kaa- mɛ ka ziën, ü -bha ʼnɛ 'ö to -a -bha.*
5 'Ö -ya kë 'dhö 'sa kö kwa -dho -a pö ʼdhë 'pö bhë? Kö kwa këpë yaa -nu
'wo bhë -wa -zɔn ʼnɛ -Zlan -yö kpengdhö e? Kwa 'klo 'ö -Zlan 'dhoë- bhɔ
-na kö 'kwa pë yaa kë bhë 'pö- -wun 'gü 'ö 'yaa kpengdhö bhë ee? ʼDhɛɛ'
'ö bhë 'a- -kpɔ 'dhö 'ö tɔɔ mɛ 'bhee- -nu -zo 'ta -kɔ ʼnɛ 'ö bhë.
6 'Yaa yö 'dhö! Bhii -Zlan ka- -ga -na bhë, ʼya kë ʼnɛ 'yaa kpengdhö -be,
kö -a -bha 'kpongtaadhɛ -bha za 'kan -sü -yö -yö 'më 'sa?
7 -Ka -dhɛ -ga 'dhɛ! 'Ö ʼya kë ʼnɛ 'ma ʼsua kë, 'ö -Zlan ʼya n 'klo bhɔ -a
-wun 'gü, kö -Zlan -bha -kë kpengdhö -sü yaa yö -dhɛgbɛadhɛ 'gü a. -A 'tɔ
bhɔ -gɛn kun bhë ʼa? ʼƐɛ, 'ö ʼya kë 'dhö, kö za -bha n 'kun -sü n -ma -kë
-pë yaa kë -mɛ 'ka -sü -yö -go 'më 'sa?
8 ʼYa kë 'dhö kö -më -kë 'kwaa- pö ʼklöödhö: «-Kwa 'wun yaa kë kö -yaan
'gla 'wun -së 'gü.» -A -de mɛ 'bhaa -nu -wo ma Pɔlö -mɛ n -wun yaa ʼblɛɛ'
-na ʼnɛ 'wun ʼsuu'- bhë ʼya 'go n 'dhii. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë mɛ -nu bhë,
za -dho -an kun 'ö -an 'klo -yö bhɔ; pë 'ö- -de dho kë -yö -mü bhii -yö -an
-ma -kun!

Mɛ gbɛ 'yaa kpengdhö -Zlan wö 'dhiö

9 -Ka dɔ! Ka- -pö ʼdhë! Ka- -pö mɛ 'kwa Zuifö 'ka, kwa 'gianzë mɛ -nu
'wo to -an -bha -ee? -Abi' bhoo-! -A mɛ 'kö bhë 'ma -dhɛ ta 'po -a -ta 'saadhö
ʼnɛ Zuifö waa- mɛ -nu 'wo to kwa 'saadhö kwa ʼsɔɔn yaa -kɔ ʼlöö.
10 -Yö ʼbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ʼnɛɛ: *Mɛ kpengdhö 'yaa 'dhö;
mɛ do -de yaa -mɔa -yö ö -gɔ -zɔn -dhɛ bhë -a 'gü.*
11 *Mɛ 'ö dho kë 'wunmamɛ 'ka 'yaa 'dhö. Mɛ gbɛ 'yaa -Zlan ʼmɛɛ' ʼdhia.*
12 *Mɛ 'plɛ ʼwa 'go -Zlan -bha zian -ta, ʼwa 'dho wo 'kuëdhö -Zlan 'ka
ʼgbiin. 'Wunsëkëmɛ 'yaa 'dhö. -A mɛ do -de 'yaa 'dhö.*
13 *ʼWa wo ʼza ga 'dhi 'po ʼnëdhö, -an 'dhi -wo -taɔ ʼya kë ʼnɛ pë 'busü
'tëë 'dhö blɔɔn- ʼtaa; -an nɛga ʼya dɔ kö -yaan mɛ -nu -püö; -an -wo -nu
ʼwa kë 'dhiö- ʼnɛ ʼmɛɛ 'yi 'dhö.*
14 *-An 'dhi -wo ʼya kë 'dhangga -ya mɛ -bha -wo yaa 'ka.*
15 *-An -kɔ 'dhee ʼya kë 'siö mɛ zë -sü 'gü.*
16 *-Dhɛ 'saadhö ʼwa bɔ -a -bha, pë 'güsiödhe waa- ʼzuökaankuëdhe ʼnɛ
'wo- to mü.*
17 *Zian 'ö -kë ʼzuöyagluu -zian 'ka bhë waa- dɔ do.*

18 *-An -bha -tosiadhe 'gü, 'suö do 'yaa -an ɓzuö' 'piö -Zlan buëndhö.*

19 -Yö kë kwa 'yaan ɓnɛɛ: Mɛ 'ö 'yi Zuifö 'ka, 'ö 'yi tɔng ɓlöö bhë, -wo -nu
'wo bhë -wo yi -bha 'ka 'pö, -yö kë 'dhö kö -de -gɔ -wun -za 'kan -sü -yaan
'kun -këdhösü 'ka 'iin -an 'dhi -yaan yö 'kuë-. Mɛ 'plɛ -wo dɔ -sü 'ka -Zlan
-bha zakanyi -gɔ.

20 'Ö tɔɔ mɛ gbɛ 'ka 'dho kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö -a -bha tɔng 'kun
-sü -wun 'gü. 'Ö bhii tɔng 'ö 'ka- -ga -na bhë, -a këyuö 'ö tɔɔ pë 'ö 'wun yaa
'ka bhë -a -zɔn mɛ -dhë -sü ɓnɛ 'wun yaa 'ö ɓnɛ.

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha mɛ -kë kpengdhö -kɔ -bha

21 'Kɛɛ dɔ 'ö 'kwa- wo ɓdɛɛ ɓnɛ bhë, -Zlan -bha mɛ -kë kpengdhö ö wö
'dhiö -kɔ 'ö- wo kwa 'ka bhë, ɓyaa- -zɔn kwa -dhë. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë,
'wun bhë tɔng -kɔ yaa kë -a 'gü. Pë 'ö -kë -ya -sü 'ka tɔng 'sëëdhɛ 'gü 'ö
-Zlan -wodhiölomɛ -wo 'wun 'ö -gban -a -bha -a ɓblɛɛ yö -mü.

22 'Yö 'wo- pö ɓnɛ -Zlan -yö mɛ -kë kpengdhö (ö wö 'dhiö); 'kɛɛ -yö -sü
-an -bha -zo -yö Yesu Klito -bha -sü -bha. Pë 'ö dhö bhë 'yaa mɛzëgüdhe kë
-a 'gü; 'kɛɛ mɛ 'saadhö 'ö 'wo Yesu Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -yö -an -bha
'ka.

23 'Ö tɔɔ mɛ 'plɛ -wo ɓsɔɔnyaamɛ 'ka; 'ö -kë -Zlan -bha 'tɔbhɔdhɛ 'gü -sü
'ö bhë 'ö 'yaa mɛ gbɛ ɓtian' -be.

24 'Kɛɛ -Zlan 'ö bhë -a 'glu 'ö -kë -së ɓduö bhë yö ɓga 'ö ɓya mɛ -nu kë
kpengdhö 'kpaan -bɔa Yesu Klito 'gü -sü 'ka bhë, 'ö bhii yö ɓnɛ 'ö mɛ -nu
bho ɓsɔɔn yaa -gɔ 'gan 'gü.

25-26 Kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -yö Klito -nu sla- bhoë -pë 'ka 'dhö -yö kë
'dhö kö -a -bha ga -sü 'gü, -ziö mɛ -nu -bha ɓsɔɔn yaa -ta dhe 'ö dho kë mɛ
-nu 'wo -we -a -wun -bha -an -bha 'ka bhë, -yaan bɔ -a 'gü. -Zlan -ya -kë
'dhö kö -a -bha -kë kpengdhö -sü bhë, -yaan -a -zɔn 'ö tɔɔ kë- wo 'kpa bhë
-a ɓzuö' -yö -kë -saa 'ö ö -zo bho mɛ -nu -bha këwun yaa -nu -dhë; 'kɛɛ dɔ
'kwa- wo ɓnɛ, -a -bha mɛ -kë kpengdhö ö wö 'dhiö -kɔ bhë, ɓyaa- -zɔn kwa
-dhë; 'ö tɔɔ -ya 'piö kö -a -bha -kë kpengdhö -sü bhë -yö 'to pin ɓtaa 'iin
kö mɛ -nu 'ö 'wo 'dhoë- Yesu -bha ga 'ö- wo -an -wun 'gü bhë -a -dhɛ 'wun
gia-, kö -yaan -an kë kpengdhö 'pö.

27 ɓƐɛ, 'ö ɓdhɛ pë -nu 'wo bhë ɓwa kë ɓnɛ -kɔ bhë -a 'dhö bhë, kö mɛ -yö
-dho dɔ 'më gbɔ kö -yaan ö -de 'sü ɓva ɓɛɛ? -A këdhɛ do 'yaa 'dhö. Yaa kë
ɓnɛ -yö -sü -an -bha -gɔ 'wo- dho tɔng -dhë sia- bhë -a -bha 'kɛɛ Yesu Klito
-wun -dhɛ 'wo -wo 'wun gia- bhë yö -mü.

28 'Ö tɔɔ kwa -bha 'ka, mɛ -bha -kë kpengdhö -sü 'ö -Zlan wö 'dhiö yaa
yö pë 'ö tɔng dɔ -wo 'ka -a 'kun -sü -bha; yö -sü -zo yö -sü -bha.

29 'Iin kö kë 'püë- wo bhë, -Zlan bhë kë- wo Zuifö -nu dosɛn -bha -Zlan
'ka bhë ee? 'Yaa 'sɛgümɛ -nu 'wo to -an -bha -Zlan 'ka 'pö aa? -Abi' ii, -an
'saadhö -an -bha -Zlan -mü.

30 'Ö tɔɔ -Zlan -yö dosɛn. Mɛ -nu 'wo Zuifö 'ka -yö -dho -an kë kpengdhö
-an -bha -zo yö -sü -wun 'gü; 'yö dho mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an yö ö wö
'dhiö kpengdhö -zo yö -sü do 'ö bhë -a -wun 'gü 'pö.

31 -Ka dɔ, 'wun do -yö mü. Yaa kë ɓnɛ kö ɓya kë 'dhö kö kwa -bha -zo
yö -sü -wun 'gü 'kwa tɔng ɓbhlë bho -a -bha yö kun. Pë 'kwa- -kë ɓzian' 'ö
tɔɔ -a ɓbhlë giagia ɓnɛ 'kwa- -ya -a -bha.

4

'Wun ɓzuan' 'ö sü Ablaamö -bha -kë kpengdhö -kɔ 'ö ɓkaa' -Zlan wö 'dhiö -a -bha

1-2 Mεa-, 'wun mε 'ö -kë mε -bha -kë kpengdhö -sü 'ka bhë, kwa 'ö 'kwa Zuifö 'ka bhë, -kwa kwa 'bhεma Ablaamö 'piö ̱gaa' 'bhlewo 'dhε! -A ̱bhlë 'ö 'wun bhë -a 'gü 'ö tɔɔ -më -ε? (Mεdhεvadhε -wa -pö mε -bha -kë kpengdhö -sü -yö -sü mε këwun -nu -bha). 'Yö ̱dhε 'ö 'kwa- -ga Ablaamö 'piö bhë, ̱ya kë ̱nε -yö -kë -a -gɔ 'dhö -bezë kö yö 'ka 'dho ö -de sü ̱va -be -a! ̱Εε, 'kεε 'wun bhë 'yaa pë gbε 'ka kö -yaan dho kë -de -sü ̱va -wun 'ka -Zlan wö 'dhiö!

3 -Yö ̱bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhε 'gü ̱nε: *Ablaamö -yö ö -zo yö -Zlan -bha, 'ö- -wun 'gü 'ö -Zlan ̱ya yö kpengdhö ö wö 'dhiö.*

4 Kë- wo bhë mε 'ö yuö -kë, -a ̱saan' ̱nε 'wo- bho. Yaa kë ̱nε gbaɔ 'wo- -kë -a -dhë 'kpaan 'ka -a 'ka; 'kεε pë 'ö- ̱dua' 'ka yö -mü.

5 Mε 'ö yaa ö -zo yö ö këwun -nu -bha ̱nε -kë kpengdhö -kɔ ̱nε 'ö bhë, 'ö ̱ya ö -zo yö -Zlan 'ö ̱sɔɔnyaamε 'piö -ga bhë -a -bha, -a -bha -zo yö -sü 'ö bhë -a -wun 'gü, -Zlan -ya -yö kpengdhö ö wö 'dhiö.

6 -Kɔ bhë ̱nε 'ö Davidö -yö 'wun ̱gbaan' mε -bha 'wunsë -bha 'ö- pö -Zlan -ya yö kpengdhö 'kεε 'yaa ö -zo 'to mε këwun -nu 'piö ̱woë' ̱nεε:

7 ̱*Zuögludhi -yö mε -nu 'ö -Zlan ̱ya ziö -an -bha 'wun yaa -nu -ta 'ö ̱ya ö -zo bho -an 'piö bhë -an -gɔ!*

8 ̱*Zuögludhi -yö mε 'ö Dëmε 'yaa- -bha ̱sɔɔn yaa -wun 'kun ö ̱zuö' 'piö -a -gɔ!*

9 Kë- wo poo ̱nε 'wunsë 'ö bhë, Zuifö -nu 'ö ̱wa 'go 'bɔng bhë wo 'sloo 'ö -gban -an -bha -a? 'Iin kë- wo bhë ̱nε mε -nu 'ö 'wo to bhë 'yaa -an -bha 'ka 'pö a? Ka gia-, -ka -dhε -ga 'wun bhë -a 'gü -së 'ka 'dhε! Kwa kun 'kwa 'goë- pö ̱dhia 'piöklöözë ̱nεε: -Zlan -yö Ablaamö -kë kpengdhö ö wö 'dhiö -a -bha -zo yö -sü -wun 'gü ̱nε ̱a?

10 ̱Εε, 'ö ̱dhε -kë 'dhö, 'wun bhë -yö -kë 'töng -mlë 'ka εε? -Yö -kë kö Ablaamö ̱ya 'dho 'bɔng 'iin kö yaa kaa ̱kun ee? 'Kεε -yö 'to ka 'yaan ̱nε ̱dhε 'ö kë -na 'dhö kö yaa 'dho 'bɔng ̱kun.

11 Pë 'ö -kë -dho 'bɔng -sü 'ka bhë, -yö -yö zlöö Ablaamö -bha ̱nε ̱duakëpë 'dhö ̱nε mε bhë -Zlan ̱yaa- kë kpengdhö ö wö 'dhiö -a -bha -zo yö -sü -wun 'gü; -kɔ 'ö ̱kaa' zlöö 'ö Ablaamö -yö to zlöö mε -nu 'ö 'wo wo -zo yö -Zlan -bha bhë -an dë 'ka 'ö bhë; -yö 'dhö 'kö -kë ̱nε waa 'dho 'bɔng 'dhee, -wo -Zlan wö 'dhiö kpengdhö.

12 -Yö mε -nu 'ö ̱wa 'go 'bɔng 'pö -an dë 'ka. 'Ma- 'pö mε 'ö ̱wa 'go 'bɔng kö a- -pö mε -nu 'ö ̱dhε 'wo go 'bɔng 'ö -an 'dhiö yaa 'to bhë 'kεε 'wo to kwa dë Ablaamö pin 'piö, 'wun 'ö -gban -zo yö -sü -bha -a 'ka kö yaa kë -kwεa 'ka ̱kun bhë.

'Wun 'ö -gban Ablaamö -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha

13 -Zlan -yö pë 'tɔ 'go -wo -nu Ablaamö waa- ö ̱suu'- -ta -nu -an -dhë ̱nε 'kpongtaamε -nu 'saadhö -wo -dho kë -an -bha 'ka. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë yaa kë ̱nε, ̱dhε 'ö pë 'ö tɔng -ya pö 'ö Ablaamö -ya -kë, 'ö pë 'tɔ 'go -wo bhë 'ö -kë -a -dhë. 'Kεε -Zlan -ya -kë -a -dhë 'dhö 'ö tɔɔ -yö -kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö ö -bha -zo yö -sü -wun 'gü.

14 Kë- wo bhë ̱ya kë ̱nε mε -nu 'ö 'wo tɔng kun ̱nε 'ö wo 'sloo 'ö -to mε -gɔ -pë bhë 'ö dho kë -an -bha 'ka -be, kö -zo yö -sü -wun -yö 'kpaan, 'iin kö pë 'ö -Zlan -yö 'wun -gban -a -bha 'ö- -wo -bhö -wo 'ka bhë, -a ̱bhlë 'yaa 'dhö.

15 'Ö tɔɔ tɔng 'ö- 'ka- -ga -na bhë, -a 'piö -pë 'ö tɔɔ -Zlan -bha -naazuëdhe; 'kεε -dhε 'ö tɔng 'yaa- -bha kö tɔng -lö 'gü dhe 'yaa- -bha kö -waan 'dhoë- pö 'ka yö -Zlan -naa -bha. ̱Ya kë 'dhö kö 'wun 'ö -gban -kë kpengdhö -sü 'ö -Zlan wö 'dhiö -a -bha bhë tɔng -ya -dhε kun bhë.

16 ̀Ya kë 'dhö kö pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go bhë, -yö -kë 'dhö -zo yö -sü -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö -yaan kë gbaɔ 'kpaan 'ö -kë -a 'ka 'iin kö -a ̀bhlë -yaan kë -dhö, mɛ -nu 'saadhö 'wo go Ablaamö ̀suu'- -ta 'gü -an -dhë; 'yö kë- wo 'dhö bhë 'ö bhii 'yaa mɛ -nu 'ö 'wo tɔng kun bhë wo 'sloo -an -bha 'ka. 'Kɛɛ -yö mɛ 'saadhö 'wo 'wun -dhɛ 'wun gia- ̀nɛ Ablaamö 'dhö bhë, -an -bha 'ka 'pö. Ablaamö bhë ̀nɛ 'ö tɔɔ kwa 'saadhö kwa dë

17 ̀nɛ -kɔ 'ö pë 'ö ̀bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü 'ö- pöë -a 'dhö ̀nɛɛ: *(-Zlan -ya -pö: Ablaamö,) 'ma ü kë 'sɛgɔ ̀va dë 'ka.* -Zlan 'ö yö bhë 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'dhoë- -gɔ kö -yaan -këdhösü nu mɛ -nu 'ö ̀wa ga -an -dhë 'iin kö pë 'ö 'yaa -dhö -yaan -da bhë, -a wö 'dhiö Ablaamö -yö kwa dë 'ka. -A -de, -Zlan bhë, Ablaamö -yö ö -zo -yö -a -bha.

18 -Zlan -ya -pö Ablaamö -dhë: *Ü ̀suu'- -ta -nu -dho kë ̀va ̀nɛ -kɔ ̀nɛ -a 'dhö.* 'Yö ̀dhɛ -kë 'dhö 'yö Ablaamö -yö -kë 'sɛgɔ ̀va dë 'ka 'ö tɔɔ Ablaamö bhë, -yö ö -zo -yö -Zlan -bha, 'ö ö -zo to pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go -a -dhë bhë -a -gɔ 'kɛɛ kö -dhɛ bhë -a -bha, ('wun gia- 'ka, -zo -yö -a -bha -dhɛ pë 'tee -de yaa kë mü).

19 ̀Dhɛ 'ö 'wun -nu bhë 'wo kë -na 'dhö kö Ablaamö -kwɛ ̀ya kë ̀nɛ ̀këng' do 'dhö; 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -a ̀zuö' yaa 'to zlöö -a -bha -kë zii ̀duö -sü 'iin Saala -bha ö 'ka 'dho 'në kpɔ gbɔ bhë -a -wun 'gü.

20 Më -nu bhë -wo -kë 'dhö gia- 'ka 'kɛɛ -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -kɔ yaa yö züë-, 'iin -a ̀zuö' yaa 'zëzë 'kun pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go -a -dhë bhë -a -wun -bha. Më 'ö -kë ̀zian' 'ö tɔɔ -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -a ̀faan' ̀nɛ 'ö më 'ö -Zlan 'tɔ -kë ̀va.

21 -Yö -kë -a 'yaan ̀nɛ pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go bhë, -a -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'plɛ -ya -gɔ kö -yaan kë.

22 Kë -kɔ 'ö ̀kaa' 'ö Ablaamö -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü 'ö 'sëëdhɛ ̀bɛɛn' -yan -ya pöë: *-Yö -kë kpengdhö -Zlan wo 'dhiö* bhë 'ö bhë.

23 'Kɛɛ -wo kpö 'ö -kë «-yö -kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö» 'ka bhë, waa -ya, yö do -a -bha -ya 'ka.

24 Mɛ -nu 'ö -Zlan dho kwa yö kpengdhö 'pö ö wö 'dhiö bhë, -wo kpö bhë -yö kwa -bha 'ka, kwa 'ö -Zlan 'ö kwa Dëmɛ Yesu bho ga 'gü bhë 'ö kwa- -wun -dhɛ 'wun gia- bhë.

25 Yesu 'ö bhë, ga 'ö- wo bhë, -yö -ga kwa -bha ̀sɔɔn yaa -nu -wun 'gü. 'Kɛɛ ̀dhɛ -kë 'dhö -yö -go ga 'gü kö 'kwaan- kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö.

5

̀Dhɛ 'ö 'kwa -kë kpengdhö bhë, dhidhe 'ö kwaa- -Zlan -nu kwa ziën bhë, 'wun 'ö -gban -a -bha

1 -A -kë 'dhö -sü 'ka, ̀dhɛ -kë ̀nɛ kwa -zo -yö Klito -bha -sü -mü bhë, yö ̀ga 'ö 'kwa kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö bhë. -A -wun 'gü ̀nɛ 'ö dɔ 'kwa- wo ̀nɛ 'ö 'kwa ̀zuöyagluu 'gü -a wöödhö kwa -bha -klu kwa Dëmɛ Yesu Klito -bha -sü 'gü bhë.

2 Yesu ̀nɛ 'kwa bɔ -a -ta 'ö 'kwa -da -Zlan -bha 'glusë 'gü, 'ö 'kwa -yaa 'gü bhë. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë -yö -sü kwa -bha -zo -yö -a -bha -sü -bha. 'Yö pë 'ö kwa ̀zuögludhi -gɛn 'ka bhë 'sa 'yö -kë -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe 'ö 'dhiö 'ö kwa -zo 'dhö -a -dhë ̀nɛ kwa -dho kë -a 'gü bhë -a 'ka.

3 'Ö- -de 'kö -kë ̀nɛ kwa 'klobhɔdhe 'gü 'dhe, -a ̀zuögludhi -yö kwa -gɔ; bhii 'klobhɔdhe -nu 'wo bhë -an 'piö -pë -nu 'wo 'wun -së -nu 'ka -wo -dhö; 'ö tɔɔ wo ̀nɛ 'kwa bɔ -an 'gü 'ö ̀zuösaadhɛ waa- -dɔ diindhö -sü 'wo -kë kwa -gɔ.

4 Yö ̀ga 'ö ̀zuösaadhɛ 'ö bhë 'pö, 'ö- -kë 'ö 'kwa dɔ gɛnngdhö 'güdandhe -nu 'gü 'ö kwa -bha 'yan -to -a -gɔ -pë bhë 'ö dɔ 'pö gɛnngdhö.

5 Kwa -bha 'yan -to -a -gɔ -pë -de 'pö 'ö 'yaa kwa -kɔ yö züë 'ö tɔɔ ̣dhɛ -kë 'dhö, -Zlan -bha -a -dhɔ -kë kwa 'ka -sü bhë, ̣yaa- -ya kwa ̣zuö' 'gü; 'yö- -kë 'dhö -Zuu 'slöösslö 'ö- nu kwa -dhë bhë -a ̣kwaa'.
6 Kë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ ̣dhɛ 'ö ̣tun -be kö ̣faan' gbɛ 'yaa kwa -gɔ bhë, yi 'ö -Zlan -ya -ya bhë, ̣dhɛ 'ö -lo, Klito -yö -ga mɛ 'ö kwa ̣sɔɔn 'dhö ya bhë kwa ̣wuën'.
7 -Yö 'dhö 'püë- wo; 'kɛɛ 'kwa -dhɛ -ga 'wun bhë -a 'gü -së 'ka, -yö -dho kë 'gbee- kö mɛ -yö ö -de nu kö -yö ga mɛ 'ö kpengdhö -a ̣wuën'; 'iin kö mɛ 'ö- këwun 'dhö -së, mɛ -yö ö -de nu -a ̣wuën' 'pö.
8 'Kɛɛ kwa 'ö 'kwa bhë, -Zlan -ya -zɔn kwa -dhë ̣nɛ ö kwa -dhɔ -kë giagiawo, 'ö tɔɔ kwa -kë ̣sɔɔnyaamɛ 'ka, 'ö Klito -yö ga kwa ̣wuën'.
9 'Yö- -bha ga -sü bhë ̣nɛ kwa bɔ -a -ta 'ö 'kwa -kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö; ̣ya kë 'dhö kö mɛ ̣suu'- 'ö bhë yaa 'dho kwa dha -Zlan -bha -naazuëdhe -gɔ -a?
10 Kwa -kë -be -Zlan yaagümɛ 'ka; 'kɛɛ ̣dɛɛ ̣nɛ ̣yaa- kë 'kwa bɔ -a Gbö -ta, ̣ya kwa dhi ö 'ka. ̣Dhɛ 'ö ̣ya 'we -a -bha kwa -nu 'kwa dhi 'kuë- bhë, -më 'pö dho dɔ kwa -gɔ zian- kö 'kwaan- 'kun dhasü 'ka ̣bɔa' -a Gbö -bha -tosiadhe -ta -sü 'ka ɛ?
11 Pë 'bhaa 'ö mü 'zü 'ö tɔɔ kwa ̣zuögludhi -sü -mü kwa -bha -Zlan 'piö ̣bɔa' kwa Dëmɛ Yesu Klito 'ö ̣ya kwa dhi (kwa Dë) -Zlan 'ka bhë -a -ta -sü 'ka.

-Dankuëdhe 'ö Adan waa- Klito -an ziën

12 Kë- wo 'kpa bhë, ̣sɔɔn yaa -yö -da 'kpongtaa mɛ do ̣kwaa'-. Mɛ 'ö bhë 'ö tɔɔ Adan. 'Yö ̣sɔɔn yaa 'ö 'dhö bhë 'pö, 'ö nu ga 'ka 'kpongtaa. -Kɔ 'ö ̣kaa' ̣zlöö 'ö mɛ 'plɛ 'dho ga -na 'ö bhë 'ö bhii mɛ 'plɛ -wo ̣sɔɔn yaa kë.
13 -A kë ̣yië' kö -Zlan -yaan tɔng -nu nu Moizö -dhë, kö ̣sɔɔn yaa ̣ya -da 'kpongtaa 'saadhö; 'kɛɛ ̣dhɛ 'ö -kë ̣nɛ tɔng yaa kë -dhö 'töng bhë -a 'ka, -yö ö -zo -bho ̣sɔɔn yaa 'ö -kë -a 'töng bhë -a 'ka bhë -a -dhë.
14 'Kɛɛ kö kë- wo 'dhö bhë 'sa, 'go Adan -bha 'töng -bha 'ö yöë Moizö -bha 'töng -bha, ga -yö -kë yuö 'piö; 'ö- -de 'ö mɛ -nu 'ö -an -bha ̣sɔɔn yaa yaa kë ̣nɛ Adan 'ö -Zlan -wo -lö 'gü -a -bha 'dhö bhë, 'yö -kë -an 'sü ̣dhia.
Adan 'ö bhë, mɛ 'ö dho nu 'ö Klito 'ka bhë, -yö -kë -a 'bin 'ka.
15 -Yö 'dhö 'püë- wo 'kɛɛ Adan 'ö bhë, -a -bha ̣sɔɔn yaa 'ö bhë kwaa -mɔa 'kwa- -zɔn gbaɔ 'ö -kë kwa -dhë bhë -a 'ka, -a -bha -kë -ziögɔüsüzë -wun 'gü. 'Ö tɔɔ 'kö -kë ̣nɛ mɛ 'plɛ -wo ga -sü 'ka mɛ do bhë -a -bha ̣sɔɔn yaa -wun 'gü, -Zlan -bha 'glusë 'ö- -kë kwa 'ka bhë, ̣yö ̣va -ziögɔüsüzë; yö do bhë 'zü 'ö- -bha gbaɔ 'ö- -kë ('kpaan 'ka) mɛ 'plɛ -dhë ̣bɔa' Yesu Klito dosɛn 'kpaan 'gü -sü 'ka bhë, 'ö ̣bhlëzë.
16 Pë 'bhaa 'ö mü 'zü 'ö tɔɔ -Zlan -bha gbaɔ 'ö- kë bhë, -a këyuö ̣yö gbɛ. 'Yaa ̣nɛ mɛ do -bha ̣sɔɔn yaa 'ö -kë bhë -a 'piö -pë 'dhö; 'ö tɔɔ za 'ö mɛ do -bha ̣sɔɔn yaa 'ö- -kë bhë 'ö- 'piö -pë 'ka bhë 'ö tɔɔ mɛ 'kun -sü 'ö mɛ -da 'klobhɔdhe 'gü, 'kɛɛ kö -Zlan -bha gbaɔ 'ö- -kë 'kpaan 'ka kö ̣sɔɔn yaa ̣plëëzë ̣ya kë bhë, -a 'piö -pë 'ö 'dhö mü 'pö bhë 'ö tɔɔ -ziö ̣sɔɔn yaa -ta dhe 'ö mɛ -kë kpengdhö.
17 -Yö 'wun gia- 'ka, ga 'ö bhë -yö -da 'dhö mɛ do ̣kwaa', mɛ do 'ö 'dhö bhë -a -wun 'gü. 'Kɛɛ kwa -bɔ Yesu Klito dosɛn 'kpaan -ta 'ö 'kwa pë yö ̣va. 'Ö tɔɔ mɛ 'saadhö 'ö -Zlan -bha 'glusë ̣gbaɔnsü 'ö- kë -na mɛ -nu 'ka 'ö 'wo -da -na -a 'gü 'iin 'ö- -bha pë -nu -kë kpengdhö -sü 'gü 'ö 'wo bɔ -na -a 'ka bhë, -këdhösü -yö -dho kë -an -gɔ 'ö 'wo -gludëdhɛ kë Klito -wun 'gü.
18 -A -kë 'dhö -sü 'ka, -kɔ do 'ö mɛ 'plɛ -wo bɔa Adan mɛ do bhë -a -bha këwun yaa -ta 'ö za -yö ̣loë' -an tuö bhë 'ö mɛ 'plɛ -wo goë 'gan 'gü ̣bɔa' Yesu Klito mɛ do bhë -a këwun -ta, 'ö -këdhösü -yö ̣kaa' -an -gɔ.

19 -Kɔ do 'ö mɛ do -bha -Zlan -wo -lö 'gü -sü -yö mɛ ɓplëëzë ɓkaa' ɓsɔɔnyaamɛ 'ka bhë, 'ö mɛ do -bha 'wun -ma -Zlan -ta -sü -yö mɛ ɓplëëzë ɓkaa' kpengdhö -Zlan wö 'dhiö.

20 Tɔng 'ö bhë, -yö -da 'wun bhë -a 'gü 'dhö -yö kë 'dhö kö ɓsɔɔn yaa -yaan yöë -dhɛgbɛadhɛ 'gü. 'Yö ɓdhɛ 'ö -kë ɓnɛ -kɔ bhë -a 'dhö 'ö ɓsɔɔn yaa -yö -da -dhɛgbɛadhɛ 'gü; 'ö -dhɛ bhë, 'ö -Zlan -bha 'glusë -yö -wo -a -bha 'ö -ziö -a 'ka ɓsɔɔn yaa këyuö -ta.

21 ɓDhɛ 'ö -kë 'dhö, -kɔ do 'ö ɓsɔɔn yaa -yö yuö ɓkaa' ga ɓkwaa' bhë, 'ö -Zlan -bha 'glusë bhë 'ö ö -bha kë -na -a 'ka -Zlan -bha 'wun -nu -kë kpengdhö -sü 'gü, 'ö- 'tɔ 'dhö bhɔ -na kö -yaan kwa -da -këdhösü 'ö 'yaa yën -a 'gü ɓbɔa' kwa Dëmɛ Yesu Klito -ta -sü 'ka bhë.

6

ɓDhɛ 'ö 'wun 'ö -gban ɓsɔɔn yaa -bha 'ö 'kwa ga -sü 'ka -a -gɔ bhë, -këdhösü -yö kwa -gɔ Klito 'gü

1 'Wun -nu 'wo bhë ɓwa kë ɓnɛ -kɔ bhë -a 'dhö, kö kwa dɔ -kɔ -yö -dho kë ɓdhë mü? 'Dho 'pö 'kwa dhoë- wo kwa -bha -tosiadhe 'ka kwa 'dhiö ɓsɔɔn yaa 'gü -yö kë 'dhö kö -Zlan -bha 'glusë ɓgbaɔnsü bhë -yaan -wo -dhɛ bhë -a -bha 'pö bhë ee?

2 -Abi' bhoo-! 'Kwa ga kwa -bha ɓsɔɔn yaa kë -sü -gɔ 'saadhö. 'Ö ɓya kë 'dhö kwa -to ɓsɔɔn yaa 'gü -gɛn 'ö mü 'ö tɔɔ -më -ɛ?

3 -Yö kë ka 'yaan ɓnɛ mɛ -nu 'saadhö 'ö 'wo kwa bɔ yiö kö 'kwaan- 'to -klu -sü 'ka Klito -bha bhë, kwa -nu kwa -klu -sü 'ka 'kuë- 'dhö 'ö 'kwa bɔa ga 'gü ɓnɛ bhë.

4 ɓYa kë 'dhö, kö kwa -bha -bɔ yiö -sü 'gü, kwa -nu ɓnɛ 'ö 'kwa ga 'kuë 'ö 'wo kwa -bin bhë, -yö kë 'dhö kö -kɔ do 'ö Klito -yö goë ga 'gü kwa Dë (-Zlan) -bha 'piigbeedhɛ 'gblüünzë ɓkwaa' bhë 'ö kwa -de 'pö 'kwa dho -wo -a 'ka 'pö kö 'kwaan- kaa -tosiadhe -dëü kë -sü 'gü.

5 'Ö bhii -kɔ do 'ö kwa -nu 'kwa ɓkaa' -a 'gü do ga do 'ö- wo bhë -a 'gü bhë 'ö 'kwa dho kaa -a 'gü do -a 'ka -go ga 'gü -sü do 'ö- wo bhë -a 'ka 'pö.

6 'Wun do -yö mü 'ö -kɔnëga -glüü -a -ta -sü 'dhö -së; 'ö tɔɔ kwa -bha -tosiadhe 'ö 'kwa -kë -a 'gü 'dhiö -be bhë, waa- Klito ɓwaa- -an dɔ -gaatalü -bha, ɓwa ga -yö kë 'dhö kö kwa mɛdhɛ ɓsɔɔn yaazë bhë -a 'gü -yaan ɓsiö' kö 'kwaan- 'go ɓsɔɔn yaa -gɔ 'gan 'gü.

7 'Ö tɔɔ mɛ 'ö wo -nu ɓwa ga wo 'kuë- kö mɛ bhë ɓya 'go ɓsɔɔn yaa -gɔ 'gan 'gü ɓnɛ bhë.

8 'Ö ɓya kë ɓnɛ (giagia 'ka) kwaa- Klito -nu ɓnɛ 'kwa ga kwa 'kuë, kö -yö kë kwa 'yaan ɓnɛ kwa -nu kwa -dho kë -këdhösü 'gü kwa 'kuë.

9 'Ö bhii Klito 'ö 'kwa- -ga -na bhë, ɓdhɛ 'ö ɓya 'go ga 'gü, yaa 'dhö ga gbɔ 'gbɛɛdhö, 'ö tɔɔ ga -kɔ gbɛ 'yaa -mɔ -a -bha gbɔ.

10 Ga 'ö- wo bhë 'ö tɔɔ ga dosɛn 'ö- wo ɓsɔɔn yaa -wun 'gü. 'Kɛɛ -këdhösü mɛ 'ö- kë -na zlöö bhë, -ya -kë -Zlan -bha kë 'ka.

11 -Kɔ do bhë ɓnɛ 'ö 'ka dho ka -de süë 'pö ɓnɛ ka ga -sü 'ka ɓsɔɔn yaa -nu -gɔ; 'kɛɛ ka 'bhee- -Zlan -bha 'ka ka -bha -kpa Yesu Klito -bha -sü 'gü.

12 ɓYa kë 'dhö kö ɓsɔɔn yaa ɓdua' 'yaa -mü kö -yö -ya ka -ta kö -yaan kë kö bun 'ö- 'gü dho ɓsiö' 'ö ka -gɔ bhë, 'kaan- 'to -a -zo 'kun -wun -nu 'piö.

13 ɓYa kë 'dhö kö ka dɔ 'toutou -nu 'wo ka -bha bhë, ɓkun -kë 'ka -an to 'wo -kë ɓsɔɔn yaa ɓkaa' -pë 'ka. 'Kɛɛ -ka ka -de nu ɓzian' ka 'böü 'ka -Zlan -dhë bhii 'ka 'go ga 'gü, kö 'kaan- kë 'wun -nu kpengdhö ɓkaa' -pë -nu 'ka.

14 ɓSɔɔn yaa ɓdua' 'yaa -mü kö -yö -ya ka -ta bhii 'kaa tɔng ɓlöö; ka -Zlan -bha 'glusë ɓlöö ɓzian'.

'Wun 'ö -gban -kë kpengdhö -sü waa- -kë ɔ̃sɔɔn yaa 'gü -sü -an -bha ɔ̃nuadhɛ -wun -bha

15 -Ka dɔ! 'Wun -yö 'wun bhë -a 'gü, yaa kë ɔ̃nɛ ɔ̃dhɛ 'kwaa tɔng ɔ̃löö gbɔ 'ö 'kwa -Zlan -bha 'glusë 'gü zlöö bhë kö pë 'ö 'kwa dho ɔ̃sɔɔn yaa kë (-a pö -sü 'ka ɔ̃nɛ 'kwa ɔ̃sɔɔn yaa kë, -Zlan 'ka 'dho to mü -yaan kwa 'klo -bhɔ ɔ̃nɛ -kɔ 'ö 'dhiö -a 'dhö) yö kun.

16 -Yö kë ka 'yaan ɔ̃nɛ ziö 'kwa- wo -na bhë, ɔ̃ya kë ɔ̃nɛ 'kwa kwa -de nu mɛ -dhë ɔ̃nɛ ɔ̃nua 'dhö kö 'kwaan- 'wun ma -a -ta kö 'kwa -da -a -gɔ ɔ̃nuadhɛ giagia 'gü -a këpë -nu 'gü ɔ̃nɛ bhë. -Yö ɔ̃sɔɔn yaa 'ö- 'dhiö- to ga -bha oo, -Zlan -zo 'kun -wun kë -sü 'wo dho mɛ 'ka zian kpengdhö -ta oo, kö 'kwa -da -a 'gü ɔ̃nɛ bhë.

17 'Kɛɛ -Zlan 'tɔ -yö kë ɔ̃va 'ö bhii ɔ̃dhɛ 'ö ka 'ö 'ka -kë ɔ̃sɔɔn yaa -bha ɔ̃nuadhɛ 'gü -be bhë 'ö 'ka ka bo ɔ̃sɔɔn yaa kë -sü 'ka, 'ka ka -de nu 'wun 'ö 'ka- ma bhë -to -a ɔ̃zuan' 'piö -sü -dhë 'ö 'ka- kun kpinngdhö.

18 'Ka 'go ɔ̃sɔɔn yaa -gɔ 'gan 'gü, 'ka -da -Zlan -zo 'kun -wun -gɔ ɔ̃nuadhɛ 'gü.

19 Mɛa-, -ka ziö n -ta. ɔ̃Nuadhɛ -wun 'ö bhë, n 'dhi -yö -zuö -a -bha -yö kë 'dhö kö -yö ɔ̃sɔɔn yaa 'piö oo, -yö -Zlan -zo 'kun -wun 'piö oo, kö 'wun 'ö -gban -a -bha, 'a- ɔ̃blɛɛ' -na ɔ̃nɛ kö -a -gɛn ma -sü -yö kë ka -gɔ -së 'ka. Kë- wo 'dhö ɔ̃zian' -be bhë, ka ka -de -nu pë 'ö -dhiizë -a kë -sü -dhë ka ɔ̃zuö' 'plɛ 'ka, 'yö 'ka -kë -tosiadhe yaa yaa kë -sü 'gü ɔ̃nɛ mɛ- -kë ɔ̃nuadhɛ 'gü; kö -kɔ do bhë -a 'ka, zlöö ɔ̃nɛ -ka ɔ̃daa' ka ɔ̃zuö' 'plɛ 'ka -Zlan -zo 'kun -wun 'gü ɔ̃nɛ pë 'wo- pö -a -bha 'kpa 'ka -da zian kpengdhö -bha ɔ̃nuadhɛ 'gü kö -tosiadhe 'ö -ya -sü 'ka -de -ta -Zlan -bha 'ka bhë, 'kaan- -a wo ɔ̃e.

20 ɔ̃Dhɛ 'ö 'ka ɔ̃tun ɔ̃sɔɔn yaa -gɔ ɔ̃nuadhɛ 'gü, pë -nu 'wo -kë -Zlan -zo 'kun -wun 'ka, -an -bha 'wun yaa kë ka -bha.

21 Kë -de 'ka- wo ɔ̃sɔɔn yaa 'ö- lë- -nu 'dhö ka kë -na zlöö ɔ̃nɛ -a 'gü bhë, -a ɔ̃tɛi' 'pö kaa- -dɔ ɔ̃nɛ -a ɔ̃truën 'ö tɔɔ ga bhë ee?

22 'Kɛɛ dɔ 'kwa- wo ɔ̃nɛ, 'ka 'go -a -gɔ 'gan 'gü, 'ka -da -Zlan -bha yuö 'gü. Pë 'ö- 'piö -pë 'ka ka ɔ̃truën 'gbloo 'piö ɔ̃zian' 'ö tɔɔ -dhɛ bhë ɔ̃nɛ 'ö 'ka dho -tosiadhe ö -de -ta -Zlan -bha 'ka -a wo -a -bha kö yi -kaanta -nu 'ka, kö -këdhösü 'ö -dhö ɔ̃toëpö 'ka bhë -yaan kë ka -gɔ.

23 'Ö bhii pë 'ö ɔ̃sɔɔn yaa 'piö -pë 'ka ö tɔɔ ga. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë pë mɛ 'ö -Zlan -ya -kë kwa -dhë gbaɔ 'ka 'ö 'yaa -ya -sü 'ka -a -yɛ 'zü -gɔ bhë 'ö tɔɔ ɔ̃toëpö -këdhösü 'ö 'kwa -mɔa 'kwa- yö kwa -bha -kpa kwa Dëmɛ Yesu Klito -bha -sü 'gü -sü 'ka bhë.

7

1 'Wun ɔ̃zuan' mɛ 'ö n 'dhi 'dhoë- -zuö bhë -yö -dho kë ɔ̃nɛ 'ka- ma do; 'ö bhii 'wun 'ö -gban tɔng -bha bhë, -a -bha -kɔ -mɔ mɛ -bha -sü 'ö bhë, -yö kwa 'gü kö kwa ɔ̃tun 'bhee- 'kpongtaa zö bhë ka- -dɔ.

2 -A ɔ̃tɛi' -yö -kë ɔ̃nɛ dhe waa- ö ɔ̃gɔn, 'wun 'ö -gban -an -bha -a 'dhö; dhe 'ö bhë, waa- ö ɔ̃gɔn -an -bha -kë 'ko 'piö -sü 'ö tɔng 'gü bhë, -yö 'gbee- 'kɛɛ kö mɛ ɔ̃plɛ 'wo bhë -wo ɔ̃tun 'bhee-. 'Kɛɛ ɔ̃ya kë ɔ̃nɛ mɛ ɔ̃plɛ 'wo bhë -a mɛ do ɔ̃ya ga, kö tɔng 'ö -an -kë dhe waa- ɔ̃gɔn -an 'ka bhë, ɔ̃ya -potaasü nu -a mɛ 'ö to bhë -a -dhë. Kwa -mɔa 'kwa- pö, ɔ̃ya kë ɔ̃nɛ -a mɛ ɔ̃plɛ 'wo bhë, -a gɔɔn- -zë ɔ̃nɛ 'ö ga kö -potaasü ɔ̃ya kë dhebɔ bhë -a -gɔ.

3 'Kɛɛ kë- wo 'dhö, mɛ ɔ̃plɛ 'wo bhë -an 'yan ɔ̃ya 'to -a 'gü, -a mɛ do ɔ̃ya ö -kɔ -da mɛ 'bhaa gbɛ 'gü kö mɛ bhë, ɔ̃ya ɔ̃sɔɔn kë 'gbönggböng. ɔ̃Ya kë dhebɔ 'ka, -yö -dho -mɔ -a -bha kö -yö kë mɛ 'waa gbɛ -bha dhebɔ 'ka kö -yaan 'kun -kë ɔ̃sɔɔnkëdhe 'ka -sü 'ka kö -a ɔ̃gɔn -blɛɛzë 'yaa- 'gü gbɔ.

4 N dhegluzë -nu, pë do bhë 'ö- 'ka; gwaan mɛ 'ö 'ka -kë -a 'gü -be bhë, ɔ̃dhɛ 'ö ka -bha -kpa Klito -bha -sü 'gü 'ö 'ka ga bhë, kaa- tɔng -nu, 'kaa ka

'kuë- gbɔ; -potaasü ŋya kë ka -gɔ kö 'kaan- kë mɛ 'waa gbɛ -bha 'ka. ŋDhɛ
'ö 'ka ga 'dhö bhë, mɛ 'ö go ga 'gü bhë ŋnɛ 'ö 'ka- -bha 'ka zlöö, kö këwun
-së -nu 'wo -dhö, 'kaan- -an kë -Zlan -dhë.
5 'Ö tɔɔ ŋdhɛ 'ö 'kwa ŋtun kwa mɛbheedhe -wɔ wo ŋdhia pë -nu kë -sü
'gü pë -nu 'ö tɔng -yö -an -dhio dɔ bhë -an 'gü bhë, 'dho ŋnɛ 'kwa -kë -a wo
ŋdhia ga -zian -ta bhë.
6 'Kɛɛ dɔ 'kwa- wo ŋnɛ kwa -potaasü -mü tɔng buëndhö; 'ö tɔɔ pë 'ö 'kwa
-kë -a -gɔ 'gan 'gü bhë, kwa -ga -a -gɔ. ŋYa kë 'dhö zlöö kö kwa -mɔa 'kwa
yuö -kë -Zlan -dhë -kɔ ŋsuu'- -dëü -ta, -Zuu 'slööslö -bha -yö kwa -dhë 'dhiö
-sü 'ka. Yaa 'dhö kë zlöö wɔ -kɔ zii -bha, tɔng 'ö ŋya -sü 'ka bhë -a ŋkwaa'.

'Wun 'ö -gban tɔng waa- ŋsɔɔn yaa -an -bha

7 -Yö 'dhö 'wun gia- 'ka; 'kwa 'wun -gban tɔng -bha ŋva 'kwa- ŋblɛɛ. Kö
ŋya kë 'dhö, kö tɔng bhë kë 'pö- wo ŋsɔɔn yaa 'ka bhë ŋee? -Abi'! 'Kɛɛ tɔng
bhë -a këpë 'ö tɔɔ ŋsɔɔn yaa -zɔn 'ö- wo n -dhë. 'Ö tɔɔ ŋya kë ŋnɛ tɔng yaa
-ya pë -dhɔ 'ka -sü -wun ŋblɛɛ' -be kö n 'ka 'dhoë- dɔ -dewo poo kö 'aan-
-ya -a ŋwuën', 'ö tɔɔ tɔng -ya pö: *Kö ŋkun 'ü -ya pë ŋwuën'*.
8 ŋSɔɔn yaa yö -bɔ 'wun -ta 'ö -ya pë -dhɔ 'ka -sü 'saadhö 'ö tɔng -ya
-wun ŋblɛɛ -a -ya n ŋzuö' -bha; 'ö bhii tɔng 'yaa 'dhö kö ŋsɔɔn -wun 'ka
'dho ŋluu'-.
9 Kë- wo 'kpa bhë, n -ma 'ka, a -kë -tosiadhe kë ŋdhia kö tɔng yaa -da
ŋkun. 'Yö ŋdhɛ 'ö tɔng -yö nu zlöö 'ö ŋsɔɔn yaa -yö yö 'sɛi,
10 'ö 'a -kë gamɛ 'ka zlöö; 'ö bhii tɔng 'ö -da kö -yaan kë mɛ -bɔ -a -ta -pë
'ka -yaan dha bhë, ŋya kë n -gɔ zlöö n -ma ga -sü -bɔ -a -ta 'ka;
11 'yö ŋsɔɔn yaa -yö bɔ 'wun 'gü 'yö n 'bɔn -kan tɔng 'gü; 'yö bɔ tɔng do
bhë -a -ta 'yö n -kë gamɛ 'ka.
12 'Yaa 'dhö, tɔng bhë yö -de -yö kpengdhö, 'ö- dɔ -wo 'dhö kpengdhö;
ŋyö -së.
13 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, yaa kë ŋnɛ kö pë -së 'ö bhë yö 'pö ŋnɛ 'ö -kë n
-gɔ n -bɔ -a -ta -pë 'ka 'a ga bhë. ŋSɔɔn yaa ŋnɛ 'ö 'wun -kë n 'ka bhë. Pë
'ö -së bhë ŋnɛ 'ö ŋsɔɔn yaa -yö bɔ -a -ta 'ö n pɔn bhë. Ka gia-, ka- -yö bhë
ŋaa! -Kɔ 'ö ŋkaa' zlöö 'ö ŋsɔɔn yaa -bha -bɔ tɔng -ta -sü -wun 'gü 'ö- -bha
yaadhɛ ya yöë -a 'ka 'sɛi bhë yö ŋga bhë.

'Wun 'ö -gban mɛ -bha -kë tɔng ŋlöö -sü -bha

14 -Yö 'wun gia- 'ka 'ö 'kwa- dɔa ŋnɛ tɔng -yö -go -Zlan 'piö; 'kɛɛ ma 'pö
mɛ 'bhee- -mü n 'ka, 'ö 'a 'tëëtë. Ma bhë ŋnɛ 'ö n 'dhɔɔ -yö dɔ ŋsɔɔn yaa
-gɔ.
15 'Ö tɔɔ pë -nu 'a -an kë -na bhë 'maa- dɔ n -de -gɔ. 'Yö 'go mü 'zü, pë
'a- 'piö, 'yö 'maa- kë 'sa; 'yö pë 'ö- -dhɔ 'yaa n -ma 'gbönggböng bhë 'ö -kë
n këpë 'ka ŋzian'.
16 'Ö ŋya kë ŋnɛ pë 'a- kë -na bhë, 'yaa n -dhë -së, kö n -wo -ya 'gü do
ŋnɛ tɔng ŋyö -së.
17 ŋYa kë 'dhö zlöö kö ma kun 'ö 'a pë -nu kë -na bhë; 'kɛɛ ŋsɔɔn yaa 'ö
n 'gü bhë yö -mü;
18 'Ö bhii 'ma- ŋtɛi' dɔ 'saadhö ŋnɛ pë 'ö 'wun -së 'ka, 'yaa n mɛbheedhɛ
bun 'gü, 'ö tɔɔ 'kö -kë ŋnɛ a -ya pë -së kë -sü ŋwuën' 'dhe, -a kë -sü -faan
'yaa kë n -gɔ.
19 Pë 'ö 'wun -së 'ka bhë, a- 'piö 'dhö; 'kɛɛ 'maa -mɔ -a -bha 'sa; 'yö pë 'ö
'wun yaa 'ka 'ö 'maa- 'piö bhë, 'a- -kë ŋzian'.
20 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -dhɛ -ga -dhɛ pë 'bhle -yö -mü: ŋYa kë ŋnɛ pë 'ö
'maa- 'piö ŋnɛ 'a- -kë, kö ma kun 'a- -kë gbɔ. Mɛ 'ö- -kë 'ö tɔɔ ŋsɔɔn yaa 'ö
n 'gü bhë.

21 'Ma -dhɛ -ga 'wun bhë -a 'piö -së 'ka, 'wun do 'bhaa -yö mü; 'ö tɔɔ □ya
kë □nɛ 'ma- -ya n □zuö' 'piö kö 'a 'wun -së kë, 'maa -mɔa -bha, 'ö bhii 'wun
yaa -yö n 'sɔɔ -kplawo.
22 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -bha tɔng 'ö bhë -a 'yi- -kan n 'dhi giagia
'ka,
23 'kɛɛ tɔng do 'bhaa gbɛ -yö n bun 'gü □zian'; 'yö -gɔn gɔn -na tɔng 'ö 'a-
ma -na 'wun -bho 'kou -dɔ -sü 'ka bhë -a 'ka. Yö □nɛ 'ö n kë -na 'gan 'ka
□sɔɔn yaa -bha tɔng 'ö n bun 'gü bhë -a -dhë bhë.
24 -Më 'a dɔa 'yenazë 'ka □nɛ! Dö dho n bho bun 'ö n □wië 'wië -na ga
'gü □nɛ -a -gɔ -oö?
25 Kwa Dëmɛ Yesu Klito 'tɔ 'gü, -Zlan 'tɔ -yö kë □va -a -bha 'glusë -wun
'gü 'ö bhii □ya n bho 'gan bhë -a 'gü.
'Wun -nu 'kwa 'goë- □blɛɛ' □dhia 'saadhö bhë, 'wun mɛ 'ö 'kwa dho to -a
-ta 'ö tɔɔ n □zuöga 'plɛ 'ka, a -ya -sü 'ka -Zlan -bha tɔng -wun 'ka, 'kɛɛ n
mɛbheedhe -bun 'gü □sɔɔn yaa -bha tɔng -yö 'wun kë -na n 'ka.

8

1 □Ya kë 'dhö zlöö, kö mɛ 'ö waa- Yesu Klito 'wo -nëng 'kuë- 'gü, kö -a
-bha 'klobhɔdhe 'yaa -dhö gbɔ (-Zlan 'piö).
2 Bhii -Zuu 'slööslö 'ö -këdhösü nu mɛ -nu -dhë □bɔa' Yesu Klito 'gü -sü
'ka bhë, -a -bha tɔng □ya n 'po □taa' □sɔɔn yaa -bha tɔng waa- ga -an -gɔ.
3 Pë 'ö kwa -bha 'wun -ma tɔng -ta -sü -kɔ yaa -mɔ -a -bha, mɛ 'bhee-
□gɔü' -bha -kë 'gbee- -sü -wun 'gü bhë, -Zlan -ya -kë; 'ö bhii □sɔɔn yaa 'ö
bhë, -a 'klo □ya -bhɔ mɛbheedhɛ -bun 'gü. -A -kë 'dhö -sü 'ka, -yö ö -de Gbö
-bɔ kö -yaan □sɔɔn yaa -nu bho mɛ -nu -bha; 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -yö -nu
bun 'ö bhɔ kwa bun 'ö □sɔɔn yaa □ya ziö -a 'gü □nɛ -a 'ka.
4 'Wun 'ö 'dhö bhë, -yö -kë 'dhö kö tɔng -bha -kë kpengdhö -sü 'dhiö
-yaan -mɔ 'kuë mɛ 'ö 'kwa 'ta 'sü -na -Zuu 'slööslö 'gü 'ö 'kwaa 'ta 'sü kwa
-de □dhɔɔbhaapë -nu 'gü bhë kwa 'ka.
5 'Ö tɔɔ mɛ 'ö wo 'ta 'sü -na wo -de □dhɔɔbhaa 'ka, pë -nu 'wo bhë □nɛ 'wo
dɔ -a -wun □zɔnng' -ta, kö mɛ -nu 'wo 'ta sü -Zuu 'slööslö -zo 'kun -wun 'ka
bhë, -wo dɔ -na □zian' pë -nu 'wo -Zuu 'slööslö -ya -zɔn -an -wun □zɔnng'
-ta.
6 ('Kɛɛ -yö kë ka 'yaan □nɛ) pë 'ö -zo -to pë 'piö -sü 'ö -de □dhɔɔbhaapë
-nu 'ka bhë -a 'piö -pë 'ka, 'ö tɔɔ ga; 'kɛɛ pë 'wo to -a 'piö -Zuu 'slööslö 'gü
bhë, -a 'piö -pë 'ö mü 'ö tɔɔ □toëpö -këdhösü waa- □zuöyagluu.
7 -To pë 'piö -sü 'ö mɛ 'bhee- □dhɔɔbhaa 'gü bhë -yö -Zlan yaagümɛ 'ka;
'ö tɔɔ mɛ -nu 'wo- kë -na 'dhö bhë 'waa -Zlan -bha tɔng kun 'ö bhii -an -kɔ
'yaa -mɔa.
8 'Yö- -kë 'dhö -sü -wun 'gü, mɛ -nu 'ö 'wo -de □dhɔɔbhaapë -nu -gɔ
□nuadhɛ 'gü bhë 'ö -an -wun 'yi 'yaa 'kan -Zlan -dhë.
9 Ka -bha 'ka, 'kaa ka -bha -tosiadhe kë mɛ 'bhee- □dhɔɔbhaa 'ka, 'kɛɛ
ka- -kë -Zuu 'slööslö -zo 'kun -wun 'ka □zian' 'ö bhii -yö -ya -sü 'ka ka 'gü.
-Zuu 'ö go (-Zlan waa-) Klito -an 'piö bhë, mɛ 'ö 'yaa -ya -sü 'ka -a 'gü, kö
mɛ bhë 'yaa Klito -bha 'ka.
10 'Ö □ya kë □nɛ Klito -yö ka 'gü, -yö 'wun gia- 'ka □nɛ ka bun -yö ga
-sü 'ka □sɔɔn yaa -gɔ, 'kɛɛ -këdhösü -yö ka -gɔ -Zlan -bha ka kë 'ö- wo
kpengdhö ö wo 'dhiö bhë -a -wun 'gü.
11 'Ö □ya kë □nɛ -Zlan 'ö Yesu Klito bho ga 'gü bhë, -Zuu 'ö go -a 'piö -yö
-ya -sü 'ka ka 'gü, kö yö 'ö Klito bho ga 'gü bhë -yö -dho -këdhösü nu ka bun
'ö dho ga bhë -a -dhë -Zuu 'ö go -a 'piö 'ö -ya -sü 'ka ka 'gü bhë -a □kwaa'.

12 ŋYa kë ŋnɛ 'wun bhë 'kwa- 'piö -ga -së 'ka, n dhegluzë -nu, kö pë 'ö -kë
ŋnɛ 'pë 'dhö -yö kwa -bha; 'kɛɛ yaa kë ŋnɛ kwa mɛbheedhɛ bun 'ô ŋya kë
'ö- kë -na 'ö 'kwa -tosiadhe kë -na -a ŋdhɔɔbhaa 'ka bhë ŋnɛ 'ö- -bha 'pë
'dhö kwa -bha.
13 ŋYa kë ŋnɛ ka ka -bha -tosiadhe -kë ka -de ŋdhɔɔbhaa 'ka, kö ka -dho
ga; 'ö ŋya kë ŋnɛ -Zuu ('ö go -Zlan 'piö bhë -a) -bha -kë ka 'gü -sü -wun 'gü,
-de ŋdhɔɔbhaapë -nu ŋwa kë ka -dhë gapë -nu 'ka, kö ka -dho -këdhösü
yö.
14 'Ö tɔɔ mɛ 'saadhö 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö 'ö 'dhiö sü -an 'ka, kö -wo
-Zlan gbö -nu 'ka.
15 'Go mü 'zü, -Zuu ('ö go -Zlan 'piö) 'ö 'ka- yö bhë, 'yaa -Zuu 'ö dho ka
ŋnuadhɛ -kë wo -a 'ka, kö -a -wun 'gü 'kaan- dɔ ka -de -wun ŋzɔnng' -ta;
'kɛɛ -Zuu 'ö bhë 'ö tɔɔ -Zuu 'ö ka -kë -Zlan gbö -nu giagia 'ka. Yö ŋnɛ 'ö- -kë
'ö 'kwa -mɔa kö ('wun ŋya yö kwa -bha) 'kwaan- pö -Zlan -dhë: «N Dë!»
16 -Zuu 'ö bhë ŋnɛ ('ö ŋya kë kwa 'gü) 'ö kwa -zo -büö ŋnɛ kwa -Zlan -bha
'në -nu 'ka.
17 'Ö ŋya kë ŋnɛ -kɔ bhë -a 'dhö, kö 'kwaan- kë -Zlan -bha 'në -nu 'ka kö
pë 'ö ŋbhɔɔpë -nu 'ka 'ö ŋya kë 'ö Dë -ya to ö -bha 'në -nu -gɔ bhë kwa ŋnɛ
'ö dhoë- nu kwa -dhë 'sa. 'Yö kë- wo 'dhö bhë, kwaa- Klito -nu ŋnɛ 'ö dho
to kwa -gɔ 'kɛɛ kö kwa -nu 'kwa ŋwa -bhö kwa 'ko ŋyië' kö kwa 'tɔ -yaan
bhɔ 'ko ŋyië'.

'Tɔbhɔdhe 'ö 'dhiö 'ö dho nu

18 Më do 'a- dɔ 'ö tɔɔ 'yena 'kwa- kë -na 'töng 'ö ŋnɛ -a 'gü bhë, -dankuëpë
'yaa -mü 'tɔbhɔdhe ('ö -Zlan 'piö) 'ö -bin -sü 'ka 'kɛɛ ö -dhɛ -ta dhö po -a
-ta kwa -dhë 'ö dho nu bhë -a 'ka.
19 Yö do bhë 'zü, -Zlan -kɔ këpë 'saadhö dɔ -sü -mü 'siökpaatadhe 'ka
'töng 'ö -Zlan dho ö gbö -nu yö -a 'ka -dhɛgbɛadhɛ 'gü bhë -a -gɔ.
20 'Ö tɔɔ 'kpongtaadhɛ 'ö 'ka- -ga -na bhë, yaa kë ŋnɛ -püö 'ö- wo ziö -pë
-nu 'ö -an 'dhiötodhɛ dho kë ga 'ka -a 'gü bhë, -yö -go yö -de -a 'gü yö ŋkun,
'kɛɛ -yö -sü -Zlan 'ö- -da -a 'gü bhë -a -bha.
21 -Yö -kë 'dhö 'püë- wo 'kɛɛ pë do 'ö 'yan -to -a -gɔ -pë 'ka zlöö 'ö tɔɔ:
Yi do -yö nu -na, 'ö -Zlan dho ö -kɔ këpë -nu 'saadhö bho 'güsiödhe -gɔ
ŋnuadhɛ 'gü kö -potaasü -yaan kë -an -gɔ 'pö kö -waan kë -Zlan -bha 'në
-nu 'piö -an -bha 'tɔbhɔdhe 'gü.
22 'Kɛɛ kö kwa gia- dɔ 'kwa- wo ŋnɛ kwa- ŋtɛi' -dɔ ŋnɛ -a -kɔ këpë -nu
'saadhö 'wo bhë -wo wo -wo 'kpɔ -na, -wo dɔ -na wo -de -wun ŋzɔnng' -ta
-yaan 'dho -yaan yöë yi 'ö -potaasü dho kaa -an -gɔ ŋnɛ dhe 'ö 'dhoë- 'bë
bho -a 'dhö.
23 -Kɔ do bhë ŋnɛ 'ö- 'ka. Mɛ 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö 'ö kwa -gɔ ŋnɛ -Zlan
-bha gbaɔ -blɛɛzë 'dhö bhë, kwa 'plɛ kwa kwa -wo 'kpɔ -na, yi 'ö -Zlan dho
kwa -bha -kë -a -bha 'në -nu 'ka -sü -wun yö -a 'ka 'ko 'dhiö, waa- kwa bun
dha -yi bhë -a -lo -yi -wun 'ka.
24 Bhii dhasü 'ö kwa -gɔ bhë -yö pë 'ö kwa 'yaan ŋnɛ -yö -dho kë 'ö kwa
'yan 'dhoë- -gɔ -a 'ka. 'Kɛɛ kö 'wun 'ö mü 'pö 'ö tɔɔ pë 'ö mɛ 'yan 'dhoë- -gɔ
'ö yaa kë ŋkun bhë kö pë 'ö mɛ 'yan 'dhiö 'yaa -mü 'ö bhii pë 'ö kwa 'yan
'dhiö, kwa -dho dɔ -a -gɔ -kɔklë ŋɛɛ?
25 'Kɛɛ ŋya kë ŋnɛ 'kwa kwa 'yan 'to pë 'ö 'yaa kwa 'yan 'dhiö -a -gɔ zian-,
yö ŋnɛ 'ö ŋya kë 'ö 'kwa dɔ -a -gɔ kwa ŋzuöga 'plɛ 'ka.
26 -Kɔ do 'ö mɛ -nu 'ö 'kwa -Zlan -bha 'ka 'ö pë 'ö 'yan -to -a -gɔ -pë 'ka
bhë 'ö- kë -na 'ö kwa bɔ -na 'wun 'gbee- -nu 'gü bhë, 'ö- 'ka 'pö; -Zuu 'ö go
-Zlan 'piö bhë -yö -nu kö -yaan nu mɛ -nu 'ö 'kwa 'tëëtë bhë kwa -dhë. 'Ö
tɔɔ ŋdhɛ 'kwaa ŋbhɛa' -dhɛ dɔ ŋbhɛa' -kɔ gia- 'ka bhë, -Zuu 'ö bhë ŋya kë

'ö pë 'ö 'waa -mɔa -wa 'gü ɓbhɛa'- wo -Zlan -dhë bhë, yö ɓnɛ 'ö -kë -zo -lo -wo -nu 'ka -Zlan -dhë kwa -bha 'ka.
27 -Zlan 'ö -dhɛ yö mɛ -nu ɓzuö' 'piö bhë, 'ö -Zuu 'slööslö -bha -zotadhe waa- pë 'ö dho -a -dhɛ -a -gɔ 'yö- dɔ; bhii -Zuu -yö -bhɛa mɛ 'wo -Zlan -bha 'ka -an -wun 'gü ɓnɛ -kɔ 'ö- 'ka -Zlan -dhë -së -a 'dhö.
28 -Yö kë ka 'yaan ɓnɛ mɛ -nu 'ö -Zlan -dhɔ -yö -an -kë 'ö -an ɓdhɔɔ -kë -a -bha 'wun -yö 'ko 'dhiö -kɔ 'gbloo 'piö bhë, 'wun 'saadhö 'ö nu -na -an -ta, -yö -kë -an -bha 'wun -së 'ka ('ö -Zlan -ya kë -an -dhë).
29 'Ö tɔɔ mɛ -nu 'ö -Zlan -yö -an sü 'dhiö bhë, -ya -kë 'dhö kö -waan bhɔ ö Gbö -bha; -yö kë 'dhö -a Gbö 'ö bhë -yaan kë Dë do 'gü dhegluzë -nu ɓplëëzë 'wo bhë 'saadhö, -an ɓdhoo 'ka.
30 Mɛ -nu 'ö -Zlan -yö 'wun 'ö ɓnɛ -a yö 'ko 'dhiö -an -bha 'ka bhë, -yö -an ɓdhɔɔ -kë; mɛ -nu 'ö -an ɓdhɔɔ -kë 'dhö bhë, -yö -an -kë kpengdhö ö wö 'dhiö; 'yö mɛ -nu 'ö -an -kë kpengdhö 'dhö bhë, 'yö -an -da ö -bha 'tɔbhɔdhe 'gü.

-Dhɔ 'ö -Zlan -ya -kë kwa 'ka bhë -a -bha -kë ɓva -kɔ

31 'Wun mɛ 'ö kwa 'dhi dho -zuö -a -bha zlöö ɓga tɔɔ: ɓDhɛ 'ö -Zlan 'dhö kwa -bha 'ka ɓnɛ, kö mɛ gbɛ yaa 'dho dɔ kwa -gɔ.
32 Yö 'ö yaa ö -de Gbö kuënnu ö ɓbhaa, 'ö- nu mɛ 'plɛ -wun 'gü bhë, -a ga 'ka- wo bhë -më 'kpaan 'pö dho dɔ -a -gɔ kö -yaan 'kun pë 'plɛ -nu kwa -dhë -sü 'ka ɛɛ?
33 Dö 'kpaan 'ö dho -mɔ -a -bha kö -yö za -lo mɛ -nu 'ö -Zlan -yö -an -ya ö -bha 'ka bhë -an tuö ee, 'ö bhii yö do ɓnɛ 'ö -mɔ -a -bha -ya pö mɛ ɓnɛ -yö kpengdhö, (-a mɛ ɓnɛ 'wun -ya -bha).
34 ɓYa kë 'dhö kö mɛ gbɛ 'yaa -mɔa kö -yö za -lo -an tuö -yaan kë -an 'gü ɓsiö' -gɛn 'ka 'ö bhii Yesu Klito ɓnɛ 'ö ga; 'kɛɛ ɓdhɛ 'ö ga, -yö -go ga 'gü. ɓDhɛ -kë 'dhö ɓya 'dho dhang- 'gü ö Dë -Zlan 'piö; -yö -ya -sü 'ka -a ɓkwɛɛ- 'gü; -dhɛ bhë -yö ɓbhɛa' -na -a -bha kwa -wun 'gü.
35 (ɓYa kë 'dhö kö) mɛ gbɛ 'ka 'dho -mɔ -a -bha kö -yö kwa 'kan -dhɔ 'ö Klito -ya -kë kwa 'ka bhë -a -bha; -yö -kë ɓsaan -sü -wun 'ka oo, -yö -kë ɓzuökaankuëdhe 'ka oo, 'iin -yö -kë 'wun -wɔ mɛ -ta sü 'ka oo, -yö -kë din 'ka oo, -yö -kë 'fɛɛdhɛ 'ka oo, -yö -kë 'wun 'gbee- 'ka oo, 'iin -yö -kë ga 'ka oo, -an gbɛ -kɔ 'ka 'dho -mɔa.
36 -A -wun 'gü, -yö ɓbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ɓnɛ: *Ü -wun ɓga, -dhɛ 'po -sü 'gü, 'yi bɔ -na ga -glu 'dhiö, yö ɓga 'wo yi kë -na ɓnɛ mɛ dho 'bhla -tuë 'ka wü zë -dhɛ 'gü bhë.*
37 'Kɛɛ -Zlan 'ö kwa -dhɔ -kë bhë, kwa kwa zü -gban -a 'gü 'ö 'kwa to -a 'gbee- 'ka 'fɛfɛdhö bhë.
38 Bhii a- ɓtɛi' -dɔ 'gbönggböng ɓnɛ pë gbɛ 'ka 'dho -mɔa kö -dhɔ 'ö- -kë kwa 'ka bhë -yaan kwa 'kan -a -bha. -Yö -kë ga 'ka oo, -yö -kë -tosiadhe (-së 'ö 'kpongtaa zö -a) 'ka oo, -yö -kë -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'ka oo, -yö -kë 'gügbeedhɛ -nu 'wo dhang- 'gü -nu -an 'ka oo, -yö -kë pë 'ö kë -na ɓdɛɛ 'iin pë mɛ dho kë ɓdhia' 'piö -an 'ka oo,
39 -yö mɛkɔɔnmɛ -nu 'wo 'kpongtaa zö -an 'ka oo, -yö -kë pë -nu 'wo dhang- -nu 'gü 'iin pë -nu 'wo kwa ɓlöö zö -an 'ka 'iin -yö -kë këpë -nu 'ö -Zlan -yö -an -da -an 'ka, -an gbɛ -kɔ 'ka 'dho -mɔa 'gbɛɛdhö kö -dhɔ 'ö -Zlan -ya -kë kwa 'ka kwa Dëmɛ Yesu Klito 'gü bhë, -wo kwa 'kan -a -bha.

9

1 'Wun 'a 'dhoë- ɓblɛɛ'- ɓnɛ 'wun gia- -mü, 'ö bhii 'ma kë Klito -bha 'ka; n 'ka 'dho ɓsua kë, -wo 'ö 'we -na n ɓzuö' 'piö -Zuu 'slööslö ɓkwaa' bhë -yö n -zo -gban -a -bha ɓnɛ 'wun gia- -mü.

2 'Ö tɔɔ n ɓzuö' -yö -kaan 'kuë -sü 'ka 'ö 'wun ('ö -gban n dheglu Zuifö
-nu -bha bhë) 'ö n ɓzuö' 'dhö ɓwa -bhö -sü 'gü -kplawo.
3 'Kö -kë ɓnɛ -wa -pö -dewo -Zlan -dho 'dhangga -ya n 'ka kö 'a 'kan Klito
-bha n dhegluzë -nu, n -sɛgümɛ -nu -wun 'gü, a -dho we -a -bha, -an -bha
dha -sü -wun 'gü.
4 Wo 'ö 'wo Izlaɛlö -mɛ -nu 'ka, 'ö -Zlan -yö -an -kë ö -bha 'në -nu 'ka, 'ö
-an -ya ö -bha 'tɔbhɔdhe 'gü, 'ö wo -nu 'plɛ 'wo -kë -dhi 'kuë do 'gü, 'ö tɔng
dɔ -an -dhë, 'ö ö -wo pö -sü waa- ö gba -sü -ya -an 'gü, 'ö pë 'tɔ go -an -dhë
bhë ɓnɛ 'a -we -an 'ka.
5 'Wo tɔɔ kwa dë ziizii -nu 'kpɔ 'në -nu 'ö waa- Klito 'ö mɛbheedhɛ 'gü
ɓzian', 'ö wo -nu 'ö -an -bha 'sɛ 'dhö do 'kɛɛ kö yö Klito 'ö bhë -yö pë 'plɛ
-gɔ 'dhiö 'sa; yö bhë ɓnɛ 'ö tɔɔ -Zlan. Kö -a 'tɔ -yö kë ɓva ɓtoëpö 'ka. Amɛn.
6 Kë- wo 'dhö bhë yaa kë ɓnɛ a- -pö kö -Zlan -bha pë 'tɔ go -wo bhë -a
-wun ɓya 'to 'kpaan. Ka gia-, ka- -yö bhë, yaa kë ɓnɛ mɛ -nu 'wo go Izlaɛlö
'gü -an 'plɛ ɓnɛ 'ö -Zlan -yö -an -ga Izlaɛlö 'në -nu giagia 'ka.
7 'Iin Ablaamö ɓsuu'- -ta -nu 'wo bhë -an 'plɛ 'waa -a -bha 'në -nu giagia
'ka bhii -Zlan -ya -pö Ablaamö -dhë: *Mɛ -nu 'wo Izaakö -bha 'në -nu 'ka ɓnɛ
'wo tɔɔ ü -bha -nu giagia.*
8 Yaa kë ɓnɛ mɛ -nu 'wo bhɔ mɛ 'bhee- ɓdhɔɔbhaa -wun 'ka 'wo tɔɔ -Zlan
-bha -nu, 'kɛɛ 'në -nu 'wo bhɔ -Zlan -bha pë 'tɔ go -wo 'ka bhë 'wo Izlaɛlö
'gü 'në -nu 'ka, 'ö 'wo tɔɔ -Zlan -bha 'në -nu giagia.
9 Pë 'tɔ 'go -wo bhë yö ɓga ɓnɛɛ: *'Töng 'kwa- 'gü ɓnɛ, ('kwa dɔ -a 'gü
ɓkwɛa,) -a kë ɓyië' kö 'aan- nu, Saala dho 'në gɔɔn- do kpɔ.*
10 'Go mü 'zü -kɔ do bhë 'ö Lebeka -bha ɓkaa' 'dhö 'yö -flɛan do 'wo -kë
gɔɔn- 'ka, 'ö -an kpɔa kwa 'bhɛma Izaakö -gɔ.
11-12 'Yö kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -yö 'dhoë- mɛ sü, -a -bha 'wun -yö 'ko
'dhiö -kɔ -yö -dhö; -yö -sü -a -bha ɓdhɔɔ kë -wo -bha; yaa 'sü -an këwun
-nu -bha kö 'në -nu 'wo dho bhɔ bhë waa bhɔ kun, kö -waan 'dhoë- pö -a
mɛ ɓnɛ -a këwun -yö ya 'iin ɓyö -së; 'yö -Zlan -ya pö Lebeka -dhë: *Ü -bha
'në -nu 'wo bhë, -a ɓvazë -yö -dho yuö kë -a 'teezë -dhë.* 'Kɛɛ kë- wo 'dhö
bhë, -Zlan -ya pö 'dhö kö -yaan -zɔn ɓnɛ pë 'ö ɓyaa- yö 'ko 'dhiö 'saadhö ö
ɓzuö' 'piö yö -mü; 'ö- -de -kë 'gbɛɛdhö.
13 -A -wun 'gü, -yö ɓbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ɓnɛ: *Zakɔbö 'a-
sü; 'a Ezau to.*
14 Kö kë- wo 'dhö bhë kwa dhoë- pö -Zlan 'yaa kpengdhö ɓa? -Abi' bhoo-!
15 Bhii -ya pö Moizö -dhë: *Mɛ 'a- 'piö 'a- 'yena -yö wo ɓnɛ 'a- 'yena -yö
wo.*
16 ɓYa kë 'dhö kö 'wun bhë yaa yö mɛ 'bhee- ɓdhɔɔbhaapë -bha 'iin mɛ
kë -kɔ -nu -bha, 'kɛɛ -yö -sü -Zlan do 'ö mɛ 'yena yö bhë -a -bha.
17 -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü, -yö ɓbɛɛn' -sü 'ka mü ɓnɛ -Zlan -ya -pö -gludë
'ö -kë Ezitö -sɛgɔ 'dhiö bhë -a -dhë ɓnɛ: *Pë 'a ü -ya -a -dhë -gludë 'ka bhë
'ö tɔɔ kö 'a ma 'piigbeedhɛ -zɔn mɛ -nu -dhë ü 'gü kö 'aan- kë -waan n dɔ
'kpongtaadhɛ 'saadhö 'gü.*
18 'Wun bhë -a kë -kɔ ɓga bhë; kö -yö 'to kwa 'yaan ɓnɛ mɛ 'ö -Zlan 'dhoë-
'piö 'ö 'yena yö ɓnɛ 'ö- 'yena yö, 'ö mɛ 'ö- 'piö 'ö- ɓgɔü' kë 'gbee-, 'ö- ɓgɔü'
-kë 'gbee-.

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha -naazuëdhe waa- -a -bha mɛ 'yënng yö -kɔ -bha

19 -Yö 'dhö 'kɛɛ ɓdhɛɛ' -dhö kë mɛ -nu -gɔ kö -waan 'kpɔ n -gɔ ɓwoë' ɓnɛ:
«Kö ɓya kë 'dhö -dhɛ -mlë 'ö -Zlan -yö yö -a -bha zlöö 'ö mɛ 'bhee- -bha
ɓsɔɔn -kë yaa -sü -yö -kë -a -dhë ya ɓɛɛ? Bhii pë mɛ 'ö ɓyaa- -ya ö ɓzuö'
'piö kö -yaan kë, -a kuënnumɛ gbɛ 'yaa 'dhö.»

20 'Oo, mɛ 'bhee-, -më -mü ü 'ka kö 'üën- dɔ -Zlan -wo -gɔ -ɛ? (ǹDhɛ 'ka bhɔ ǹnɛ) 'ka- ma do ǹnɛ 'sɛ gbɔ ǹya ö këmɛ ǹdhɛɛ' 'kpɔ do ǹnɛ -më -kë 'ü n kë ǹëdhö ǹa?
21 Më 'ö -dhi gbɔdɔmɛ -dhë ǹnɛ 'ö- -kë gbɔ 'sɛ kpö 'ka; 'ö tɔɔ -a 'bhaa -nu ǹya kë, gbɔ 'në -nu 'ö -an ǹbhlë 'dhö -dhö ǹnɛ 'ö -an -kë, 'ö- 'bhaa -nu ǹya kë 'pö 'ö- mɛ -nu 'wo yuö 'saadhö ǹkaa' 'ö -an -kë, 'kɛɛ kö -an kë -sɛ -yö do 'sa.
22 -Kɔ do bhë ǹnɛ 'ö- 'ka -a -zo 'kun -wun 'gü, ǹya kë 'dhö kö -më 'ö ka -gɔ kö 'kaan- pö -Zlan -bha -ɛ? 'Ö bhii 'pian do 'piö, -yö ö -bha -naadhe waa- ö -bha 'piigbeedhɛ -zɔn mɛ -nu -dhë; -a -wun 'gü, -a ǹzuö' -kë -saa giagiawo, 'ö mɛ -nu 'ö- -bha 'klobhɔdhe -yö -an -ma kun kö -an 'gü -yaan ǹsiö'- bhë 'yö ö -zo -kë -an 'piö;
23 'Ö ǹdhɛ ǹya dhi -a -dhë 'pö 'ö ö -bha 'tɔbhɔdhe bhë -a 'piö -pë -nu -zɔn mɛ -nu 'ö kwa 'yena -ya -kë bhë kwa -dhë. 'Ö bhii pë 'ö ǹyaa- -pë kë 'ö -ya -sü 'ka kwa -bha 'ka kö 'kwaan- -da -a 'gü yö -mü.
24 'Ö tɔɔ mɛ -nu 'ö -an ǹdhɔɔ -kë kö 'kwaan- kë -a -bha 'ka bhë 'wo tɔɔ mɛ -nu 'wo go Zuifö -nu ziën waa- mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka 'ö 'waa -Zlan dɔ -an ziën, 'ö kwa dho 'kuë-.
25 'Yö ǹbɛɛn' -sü 'ka -a 'ka 'dhö 'sëëdhɛ -be mɛ 'ö Ose -ya -ya bhë -a 'gü ǹnɛ: *Mɛ -nu 'ö 'waa ma 'sɛgɔgümɛ -nu 'ka, a -dho -an -dhɛ ma 'sɛgɔgümɛ -nu, 'ö 'sɛ mɛ 'ö 'yaa n -zo 'kun -sɛ 'ka -be, 'a- -dhɛ n -dhɔ ǹkaa' -sɛ.*
26 *'Ö -dhɛ 'wo- pö -a -bha -an -dhë: 'Kaa n -ma 'ka, 'wo dho -a pö -an -dhë 'zü -dhɛ do bhë -a -bha ǹnɛ wo ǹnɛ 'wo tɔɔ -Zlan 'ö 'bhee- -a gbô -nu.*
27 Ezai -de 'pö -yö 'wun -blɛɛ Izlaɛlö -mɛ -nu buëndhö ǹwoë' ǹnɛ: *'Kö -kë ǹnɛ Izlaɛlö 'sɛgɔgümɛ -nu -wo -kë ǹva 'ö 'wo dho -an -zɔn -dewo 'yënng 'ö ǹwee -yi 'kpong 'dhiö bhë -a ga -nu -dho 'kuë- -sü 'ka 'dhee, -an mɛ -nu 'wo dho dha -an songdhö bhë, -an kpö -yö 'tee 'kpaan;*
28 *bhii Dëmɛ -dho ö -de -wo kë ö 'plɛ 'ka 'zodhö 'kpongtaa zö.*
29 'Ö tɔɔ Ezai -yö 'wun -blɛɛ 'dhiö ǹzian' 'ö- pö: *'Ö ǹya kë Dëmɛ 'piigbeezë yaa kwa ǹsuu'- -ta -nu 'bhaa 'to -bezë kö kwa -dho kë ǹnɛ Sodɔmë 'dhö 'iin kö kwa -dho bhɔ Gomɔɔ -dhɛ -bha -bezë.*

'Wuntaɔsë 'ö Izlaɛlö -mɛ -wa ma

30 Më mɛ 'ö to zlöö 'kwa dho -mɔa pö -sü -bha 'ö tɔɔ: Mɛ 'ö 'waa Zuifö 'ka 'ö waa kë -a ǹmɛɛ' ǹdhia -be 'ta 'sü -kɔ kpengdhö 'ka bhë, ǹwa kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö -an -bha -zo -yö -a -bha -sü -wun 'gü;
31 'kɛɛ kö Izlaɛlö -mɛ -nu 'ö tɔng 'ö dho -an kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö 'wo -kë -a ǹmɛɛ' ǹdhia bhë, wo 'dhö, tɔng 'dhö, -an 'kun -pë gbɛ yaa kë -dhö gbɔ.
32 Kë- wo 'dhö bhë, 'ö tɔɔ waa kë -a ǹmɛɛ' ǹdhia, kö wo 'yi -yö 'kan -Zlan -dhë wo -bha -zo -yö -a -bha -sü -wun 'gü. Më 'ö -kë -an -zo 'piö -bezë 'ö tɔɔ wo këpë -nu. Kë- wo 'dhö bhë, pë 'wo yö -a -bha bhë 'ö tɔɔ -guö kpö 'ö mɛ -gɛn 'dhö -zuö -na -a -bha, 'wo -püö -na bhë.
33 -A -de, -guö kpö 'ö bhë, 'wun -yö -gban -a -bha -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ǹnɛ: *-Ka -dhɛ -ga! -Guö kpö 'ö mɛ -gɛn ǹya -zuö -a -bha 'wo -püö -na bhë, a- do -ya -na Siɔn -pö 'gü; -guö kpö 'ö bhë -a mɛ -püö -dhɛ 'yaa ǹgbiin; 'kɛɛ mɛ 'ö ǹya ö -zo yö -a -bha, yö 'ka 'dho to ö -kɔ 'kpaan 'ka.*

10

1 N dhegluzë -nu, pë 'ö n -dhë -së giagia, 'a- -dhɛ -na -Zlan -gɔ Zuifö -nu -bha 'ka 'ö tɔɔ kö -wo dha.

2 Ma gia-, -a mɛ 'kö bhë a -mɔa 'a- pö; 'ö tɔɔ -wo 'siözë -Zlan -bha 'wun -nu 'gü. Kë- wo 'ö -an -bha -kë 'siözë -sü 'ö bhë 'ö 'wundɔdhe 'ö -gban -Zlan -bha bhë, 'yaa -mɔ 'kuë -sü -zë 'ka -an -gɔ bhë yö -mü.

3 -Zlan -bha mɛ -kë kpengdhö -kɔ bhë waa- dɔ; 'wo wo -de -gɔ 'slë ɓmɛɛ kö -waan wo -de kë kpengdhö yö ɓga 'ö 'wo dhoë zlöö 'ö -Zlan -bha mɛ -kë kpengdhö -kɔ gia- ('ö bɔ Klito -ta) bhë 'ö ɓwa wo -ta yö -a -bha bhë.

4 'Ö tɔɔ Klito 'ö tɔɔ Moizö -bha tɔng -gɔ, mɛ -nu 'ö 'wo wo -zo yö -Zlan -bha -an -bha -kë kpengdhö -sü 'gü.

Dhasü -yö mɛ 'oo mɛ 'ö kwa Dëmɛ -wun -dhɛ 'wun gia- -a -bha 'ka

5 -A -wun 'gü, 'wun 'ö -gban -kë kpengdhö -sü 'ö bɔ tɔng -ta -a -bha bhë, Moizö -yö 'wun -gban -a -bha 'ö- ɓbɛɛn -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ɓnɛ: *Mɛ 'ö 'dhoë- tɔng -nu 'wo ɓnɛ -an kun -an 'kun -kɔ 'ka, -yö -dho -këdhösü yö.*

6 'Kɛɛ -kë kpengdhö -sü 'ö -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha bhë -a -zian do 'bhaa ɓga ɓnɛ: 'Waa- pö wo -de ɓzuö' 'piö ɓnɛ: *Dö 'pö dho -da dhang- 'gü kö -yaan ɓyɔɔ' Klito 'ka ɛ?*

7 'Iin 'waa- pö 'pö: *Dö -dho -mɔa kö -yö 'dho gamɛ -nu ɓplöö kö -yö nu Klito 'ka 'kpongtaa ɓɛɛ* ?

8 'Ö ɓya kë 'dhö kö -wa -pö ɓdhë 'sa? -Wa -pö: *-Zlan -wo -yö ü 'sɔɔ, -yö ü dhiö, -yö ü ɓzuö' 'gü,* bhii -wo 'ö go -zo yö -sü 'gü bhë ɓnɛ 'yi- ɓblɛɛ' -na bhë.

9 ɓYa kë ɓnɛ 'bha- bho ü 'dhii, ɓya -da mɛ -nu 'toodhö ɓnɛ 'ü- pö Yesu ɓnɛ 'ö tɔɔ kwa Dëmɛ 'iin 'ö 'bha- -wun -dhɛ 'wun gia- ɓnɛ -Zlan -ya -bho ga 'gü, ü -dho dha.

10 Bhii ɓwa 'wun -dhɛ 'wun gia- wo ɓzuö' 'gü 'ö 'wo -kë kpengdhö; ɓwa wo 'dhi bho 'wun -ta ɓnɛ -wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- 'ö 'wo dha -sü yö ɓnɛ -kɔ 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -a 'dhö ɓnɛ:

11 *Mɛ 'ö ɓya ö -zo yö -a -bha, 'yaa 'to -kɔ 'kpaan 'ka.*

12 ɓYa kë 'dhö zlöö, kö -naa gbɛ 'yaa mɛ 'ö Zuifö 'ka waa- mɛ 'ö 'yaa Zuifö 'ka -an ziën gbɔ; 'ö bhii kö -an Dëmɛ ɓya kë do; yö 'ö bhë ɓnɛ 'ö ö -bha ɓbhɔɔpë -nu nu mɛ -nu 'wo- ɓmɛɛ' -na -an -dhë,

13 ɓnɛ -kɔ 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü bhë -a 'dhö ɓnɛ: *Bhii mɛ 'oo mɛ 'ö 'dhoë- Dëmɛ ɓdhɔɔ kë, (-yö -dho nu -a -wo -bha,) 'ö- dha.*

14 'Yö ɓdhɛ 'kwa- -ga -së 'ka bhë, -wo -dho -a ɓdhɔɔ kë -kɔklë kö waa- -wun -dhɛ 'wun gia- -ɛ? 'Wun 'ö -gban -a -bha, mɛ 'ö waa- ɓblɛɛ' -wo ma do, -wo -dho -a -wun -dhɛ 'wun gia- -kɔklë ɓɛ? -Wo -dho -a -wo ma -kɔklë kö -a -wo pö -mɛ -nu 'waa 'dhö ee?

15 'Iin -Zlan -wo ɓblɛɛ' -mɛ -nu -wo -dho kë -dhö -kɔklë kö waa -an bɔ ɓɛɛ? -A -de -yö ɓbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ɓnɛ: *Mɛ 'ö 'wo ɓzuöyagluu -wun ɓblɛɛ' -na 'ö 'wo 'wuntaɔsë ɓblɛɛ' -na ɓnɛ, -an -da plöö -sü -kpɛ ɓga ɓnɛ!*

16 'Kɛɛ kë- wo 'dhö 'pö bhë yaa kë ɓnɛ -dhɛ 'wo- ma bhë, mɛ 'plɛ -wo wo -gɔ -dho -a -dhë sia-. Ezai -ya -to 'dhiö 'ö 'wun -gban -a -bha 'ö- pö: *Ü -wo -nu 'yi- ɓblɛɛ bhë, dö -nu 'pö 'wo- -wun -dhɛ 'wun gia- -ɛɛ, n Dëmɛ?*

17 Bhii kë- wo bhë -zo yö -sü -yö -go 'wun 'ö mɛ -ya ma -a 'gü, 'ö 'wun 'ö mɛ -ya ma yö -de 'pö 'ö go Klito -wo 'gü.

18 ɓYa kë 'dhö kö ɓdhɛɛ' 'ö dho kë n -gɔ mü 'ö tɔɔ: Kö kë- wo 'dhö bhë, 'wun bhë -a ma 'pö waa- wo bhë ee? 'Kɛɛ ɓii-; -wa -wun -ma 'ö bhii -Zlan -bha 'sëëdhɛ ɓbɛɛn' -yan -ya -pö: *-An -wo -yö -da 'kpongtaamɛ -nu 'saadhö 'toodhö, 'ö -an ɓblɛɛ' -wun -nu -wo -lo 'sɛgɔgüdhɛ -nu 'wo 'ma ɓgbiin -an 'gü -dhɛ -nu -bha, 'kpongtaa -an -ta.*

19 A ɓtun ɓdhɛɛ' kpɔ ɓnɛ: Kö kë- wo bhë ɓnɛ 'wun bhë -a ma 'pö Izlaɛlö -mɛ -nu waa- wo bhë ee? 'Kɛɛ 'sëëdhɛ ɓbɛɛn' -yan 'gü Moizö -ya -yɛ 'zü -kë 'ö- pö -Zlan -ya -pö: *A -dhoë kë 'ö 'ka -kë ɓdruɛizë 'sɛgɔ mɛ 'ö 'yaa 'sɛgɔ gia- 'ka -a 'ka 'ö 'a bɔ 'sɛgɔ 'ö 'yaa 'wun dɔ -a 'gü 'a 'wun -së -kë -an -dhë 'ö yö ka -naa -bha.*

20 ɓDhɛɛ' do 'ö bhë Ezai -ya -daa 'dhiözë -kë 'pö 'ö- pö 'sëëdhɛ ɓbɛɛn' -yan 'gü ɓnɛ: *-Zlan -ya -pö: Mɛ -nu 'ö waa kë n ɓmɛɛ' ɓdhia bhë, -wo n -yö; 'ö 'a n -de -zɔn mɛ -nu 'ö waa pë gbɛ -dhɛ n -gɔ bhë -an -dhë.*

21 'Yö ɓdhɛ 'ö yö Izlaɛlö -wun -bha 'ö- pö: -Zlan -ya -pö: *'Töng 'saadhö 'ka, a n -kɔ -po 'sɛ do 'gü -mɛ -nu -gɔ; 'kɛɛ -an ɓgɔü' -bha -kë 'gbee- -sü 'gü, -wo -dho wo ɓtaa 'ka ɓzian'.*

11

-Zlan yaa ö -kɔ bho Izlaɛlö 'gü

1 'Wun bhë ɓya kë 'dhö, kö -Zlan -kɔ 'pö- bho ö -bha 'sɛgɔ 'gü bhë ɓee? 'Kɛɛ 'ma -dhɛ -ga -a 'gü, -abi'! Ma gia- 'a ɓnɛ, Izlaɛlö mi -mü n 'ka; 'ö 'a Ablaamö ɓsuu'- -ta -në 'ka. A -go Bɛnzamɛ -gɔ 'gunng 'gü.

2 'Sɛgɔ 'ö -Zlan ɓyaa- pö 'saadhö 'dhiö ɓzian' ɓnɛ ö -bha -mü bhë, yaa 'dho ö -kɔ bho -a 'gü. -Ka dɔ 'dhɛ! 'Sëëdhɛ ɓbɛɛn' -yan -dhɛ 'bhaa 'gü, -Zlan -wodhiölomɛ Eli -yö -kë Izlaɛlö -mɛ -nu -ta -zɔn ɓdhia -Zlan -dhë.

3 'Yö- pö: *N Dëmɛ, ɓwa ü -wodhiölomɛ -nu zë, ɓwa ü -bha slabhodhɛ -nu 'güö. 'Yô 'ma 'to do 'kpaan, 'kɛɛ -wa ɓmɛɛ' -na kö -waan n zë 'pö.*

4 'Yö -Zlan -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: *'Ma mɛ -lü -vuu 'slaplɛ 'bhaa -ya -de -ta n -ma 'ka 'kpa 'pë-; mɛ 'wo bhë waa -lo wo kpɔn 'gü -zlan 'wo- -dhɛ Baalö bhë -a 'dhiö.*

5 -Kɔ do bhë -a 'ka, dɔ -de 'kwa- wo ɓdɛɛ ɓnɛ, mɛ 'bhaa -nu -wo -dhö 'ö -Zlan -bha 'glusë 'gü 'ö ɓya -an 'sü ɓya -an -ya -de -ta.

6 -An -ya 'ö- wo -de -ta bhë, -yö -go -a 'gü -a -bha 'glu -kë -së -sü -wun 'gü; yaa 'sü -an këwun -nu -bha. 'Ö bhii 'yaa 'dhö -bezë kö -Zlan -bha 'glusë bhë 'wun -ya 'gü.

7 Kö kwa -dhoë pö ɓdhë 'pö bhë? Kö kë 'püë- wo ɓnɛ, pë 'ö Izlaɛlö -mɛ -nu -wo -kë -a ɓmɛɛ' ɓdhia bhë, -a yö 'pö waa- wo bhë ee, 'iin ɓdhë? Kë- wo bhë, mɛ -nu 'ö -Zlan -yö -an sü 'ö -an -ya -de -ta ö -bha 'ka bhë ɓnɛ wo 'sloo 'wo- yö. Mɛ -nu 'wo to 'saadhö, -an -kɔ 'yaa -mɔ -a ma -sü -bha

8 ɓnɛ -kɔ 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü bhë -a 'dhö ɓnɛ: *-Zlan ɓya -an -zo -ta -a 'gü -wun -nu 'plɛ yö yaan; bhii ɓwa pë -nu -ga, 'waa -dhɛ yö -a 'gü 'iin ɓwa 'wun -nu ma, 'yaa 'to -an 'toodhö; 'ö- 'ka 'dhö dɔ 'kwa- wo ɓdɛɛ ɓnɛ -a 'gü.*

9 'Yö Davidö -ya pö 'pö: *-An -de -bha 'wlaan- këdhɛ -nu -wo -kë -an 'kundhɛ 'ka, -yö -kë -an -gɔ 'sɔ 'ka -wo -püö -a 'gü; -an 'klo -yö bhɔ;*

10 *-an 'yënng -yö trö kö ɓkun 'ö 'wo -dhɛ yö. -Bhö -a kë kö -wo 'to -kplawo ɓnɛ mɛ- -kë ɓnuadhɛ 'gü.*

11 'Yö ɓya kë 'dhö kö Zuifö -nu 'wo bhë -an -gɛn ɓya -zuö 'wun -nu 'gü, ɓwa -püö, kö -püö 'plɛ 'wo- wo bhë ɓee? -Yö n 'gü ɓnɛ -abi'! 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -an -bha këwun yaa bhë -a -wun 'gü yö ɓga 'ö 'sɛgɔ mɛ -nu 'ö 'wo to 'ö ɓwa dhasü yö bhë. -Yö kë 'dhö kö Zuifö -nu -waan kë ɓdruɛizë bhë.

12 'Ö ɓya kë ɓnɛ Zuifö -nu -bha -kun -a 'ka -sü ɓya kë 'sɛgümɛ -nu 'wo to -an -bɔ -a -ta -pë 'ka kö -waan 'wun -së yö, ka gia- -ka -dhɛ -ga mü 'dhɛ! -Yö -dho kë ɓdhë mü kö wo 'wo bhë, -wo kë dhamɛ 'ka, 'ö tɔɔ -a 'piö -pë 'ö dho kë bhë -yö -dho kë -së 'gblüünzë.

Dhasü 'ö mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka 'ö -an -bha 'ka

13 Mɛ 'kaa Zuifö 'ka, -ka ka 'to 'to! 'Ma ɔdhië' ka 'piö. N -ma -kë Yesu
Klito -bha bɔmɛ 'ka -sü 'ö mɛ 'kaa Zuifö 'ka 'a- 'ka ka ziën bhë, -yö n ɔzuö'
'glu -dhi.
14 -Yö n ɔzuö' 'piö ɔnɛ -a -kë 'dhö -sü 'ka, -yö -dho yɛ n -sɛgümɛ -nu 'bhaa
-nu -bha kö -waan kë ɔdruɛizë. ɔYa kë 'dhö, -wo -dho wo ɔzuö' ɔdhië'-, 'ö-
mɛ 'bhaa -nu -wo dha.
15 'Ö tɔɔ ɔdhɛ 'ö 'wo -kan -Zlan -bha 'ö ö -kɔ bho -an 'gü 'töng kpö 'bhle
-bha, ɔnɛ 'ö 'kpongtaamɛ 'wo to, 'wo -dhi -Zlan 'ka. Pë 'ö- kë -kɔ 'dhö bhë,
ka gia- 'ka -dhɛ -ga -a 'gü, yi 'ö -Zlan dho ö -kɔ kpɔa -an -gɔ bhë, -a ɔtɛi' ka
'dho kë ɔnɛ gamɛ -nu -bha -go ga 'gü -sü 'dhö aa?
16 'Wun ɔzuan' do ɔga ɔnɛ: ɔYa kë ɔnɛ ɔbluu'- 'wo dho -a nu -Zlan -dhë,
ɔwaa- 'klu 'sü -a -ta ɔwaa- nu -a -dhë, kö -a -to 'dhö -sü -bha -kë -a -bha
'ka -sü bhë yaa kë mɛ 'plɛ 'yaan aa! 'Iin ɔwa 'lü yun 'sü ɔwaa- -zɔn -Zlan
-dhë, kö -më 'ö to zlöö kö 'lü 'ö bhë -a -kɔ -nu -waan 'kun -kë -Zlan -bha
'ka ɔsüë' ɛɛ!
17 Izlaɛlö -mɛ -nu 'ö 'ka -an -ga -na bhë, -wo ɔnɛ olivie -lü 'wo- ta 'ö- -kɔ
-nu bhë 'ö ɔwa -an 'kan -a 'dhö; 'yö bhi 'ö 'bhaa Zuifö 'ka, 'ü ɔnɛ 'blü olivie
-lü -kɔ 'ö 'wo- sü 'ö 'wo- yö -a pin ɔtaa -a 'dhö (ɔnɛ -kɔ 'ö pë ta -kɔ -zɔn -mɛ
-nu 'dhoë- kë -na -a 'ka 'manglo -lü -nu 'ka bhë -a 'dhö). 'Yö ɔdhɛ 'wo ü -ya
mü bhë, pë -nu 'ö olivie -lü bhë 'wo- 'gü bhë, ɔwa kë ü -bha 'ka zlöö.
18 -A -wun 'gü ü ɔdua' 'yaa -mü kö olivie -lü 'ö bhë -a -kɔ -nu 'wo -an 'kan
bhë ü -an bho yunng. 'Ö bhii (-a -kɔ -nu 'wo -an -kan bhë) waa kë -dhö kö
-waan -an 'kan 'üën- -ya -an pin ɔtaa, ü -dhoë kë ɔdhë -bezë 'ö 'ü ü -de 'sü
-na ɔva ɔnɛɛ. 'Kɛɛ -yö kë ü 'yaan ɔnɛ 'lü bhë -a yun -nu ɔnɛ 'wo ü bun 'ü
ɔyaa' bhë; bhi kun 'ü- yun -nu bun.
19 Ü -dho -mɔa 'ü- pö: «-Wa -kɔ -nu -kan kö 'aan- -ya -an pin ɔtaa.»
20 -Yö 'wun gia- 'ka. -Dhɛ 'ö -kë -an -bha -yadhɛ 'ka -bezë bhë, 'go 'wo-
wo -a -bha bhë 'ö tɔɔ Yesu Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -sü yaa kë -an -gɔ. Ü
-ya mü -kɔ ɔga 'ö bhë, bhii bhi -zë ü -we Yesu Klito -wun -bha. 'Kɛɛ -bhö
ü -de 'kun -de -sü ɔva -gɔ. -A kë -së.
21 'Ö tɔɔ Zuifö 'ö -an pin gia- 'dhö -mü bhë, ɔdhɛ 'wo -an bho -na mü bhë
kö -yö kë ü 'yaan ɔnɛ 'bhaa pë gbɛ 'ka mü.
22 Bhi gia-, -bhö -dhɛ -ga bhë 'sa. -Zlan 'ö bhë -a -bha 'glu -kë -së -kɔ waa-
-a -bha -kë kpengdhö -kɔ ɔga 'ö bhë. -Yö 'dhiö-, mɛ -nu 'ö 'waa- ɔbhlë -ya
-an 'ka 'kɛɛ bhi -zë -yö 'lëëlë ü 'ka. Kö -dhɛ 'ü- -bha -a -bha 'glusë 'gü bhë,
ü -zo kë ü -de 'piö 'yaa 'pö ü -dho go mü ɔnɛ 'lü -kɔ 'wo- -kan -a 'dhö.
23 'Ö ɔya kë ɔnɛ Zuifö -nu ɔwa 'go wo -bha ɔgɔü' 'gbee- 'gü, -wo -dho -an
-ya -an -yadhɛ 'wo -kë -a -bha 'dhiö bhë -a -bha. 'Ö tɔɔ -Zlan -kɔ -mɔa kö
-yö -an -ya wo -yadhɛ -blɛɛzë bhë -a -bha ɔnɛ 'lü -kɔ 'dhö 'zü.
24 'Wun -nu bhë -a mɛ 'ö -dhö, -kwaa 'piö -ga -së 'ka. Bhi 'ö 'bhaa Zuifö
'ka bhë, ü -kë ɔnɛ 'blü olivie -lü -de -kɔ gia- 'dhö. 'Yö 'wo ü -kan 'wo ü
-ya olivie -lü 'wo- ta wo -de ɔkwaa' bhë -a -bha -a 'dhö, 'kɛɛ kö ü -bha -kë
'kpongtaa -sü 'ka, ü -bha -ya -dhɛ gia- 'yaa kë 'dhö. 'Ö Zuifö -nu 'dhö olivie
-lü 'wo- ta bhë -a -de -kɔ -nu 'ka. ɔYa kë 'dhö kö -an -yö -an pin ɔtaa -sü
'yaa 'gbee-.

Dhasü -kaanta 'ö dho kë Izlaɛlö -mɛ -nu -bha 'ka

25 Dhegluzë -nu, 'wun do 'a- 'piö kö 'a -dhɛ 'po -a -ta ka -dhë, -yö kë 'dhö
kö ɔkun 'ö 'ka dho ka -de sü ɔva 'ö tɔɔ: Izlaɛlö -mɛ -nu -kɔ 'pian do 'to -ya
ta; 'waa -mɔa kö 'wun 'ö 'wun gia- 'ka -wa ma. 'Kɛɛ -yö kë ka 'yaan ɔnɛ -a

'piö 'ka 'dho kë ɓgbiin gbɔ, -yaan 'dho -yaan yöë mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka 'ö 'wo dho kë dhamɛ 'ka, -an 'dhiö -mɔ 'kuë -yi -bha.

26 Izlaɛlö -mɛ -nu -todhösü dha -kɔ 'wo dho dhaa 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü 'ö tɔɔ: -Zlan -ya -pö: *Mɛdhamɛ -dho go Siɔn 'gü, 'yö dho 'wun yaa ɓsuu'- 'saadhö bho Zakɔbö ɓsuu'- -ta -nu -bha.*

27 *'Ö ɓya kë ɓnɛ 'ma -an -bha ɓsɔɔn yaa bho -an -bha kö -dhi 'kuë- 'ö dho kë yi -nu yi ziën bhë, kö ɓya yö 'sɛi ɓnɛ bhë.*

28 -Kwa -dhɛ -ga 'dhɛ! ɓDhɛ 'ö Zuifö -nu -wo -kɔ 'wuntaɔsë ('ö -gban Yesu Klito -bha -a) 'ka bhë, yö kun 'ö 'wo -kë zlöö -Zlan yaagümɛ 'ka bhë ɓa! 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë 'wun bhë -yö -kë zlöö ka -bha 'wun -së 'ka. 'Kɛɛ ɓya kë -a mɛ 'ö -gban mɛ -nu 'ö -Zlan -yö -an -ya -de -ta -a -wun 'ka, wo ɓnɛ 'ö -Zlan -ya -dhɔ -kë -an 'bhɛma -nu 'ka.

29 'Ö tɔɔ mɛ 'ö -Zlan ɓya ö -kɔ 'yɛ -a -bha, 'ö ɓyaa- ɓdhɔɔ kë kö -yaan kë -a -bha 'ka, 'ö ɓya pë 'tɔ 'go -a -dhë, 'iin ɓya pë -nu nu -a -dhë, 'yaa ö -wo bho -a -gɔ 'zü pin ɓtaa.

30 Kë- wo 'kpa bhë, ka -Zlan -wo -lö 'gü; 'kɛɛ zlöö ɓnɛ 'ka -da -Zlan -bha mɛ 'yena 'gü 'ö bhii Zuifö -nu ('wo kë -a 'gü bhë) -wa -wo -lö 'gü.

31 'Yö ɓdhɛ 'wo -Zlan -wo -lö 'gü 'dhö ɓnɛ 'ö 'ka -da -Zlan -bha mɛ 'yena yö -sü 'gü; 'kɛɛ -yö kë 'dhö kö wo -de 'pö -an 'yena -yö wo -sü bhë -waan -a dɔ.

32 'Wun -nu bhë -wo -kë 'dhö bhii -Zlan -yö -we -a -bha kö mɛ 'plɛ -wo kë -a ɓbhlë -siö -mɛ 'ka -yö kë 'dhö kö -yaan -a -zɔn mɛ 'plɛ -dhë ɓnɛ 'ö mɛ -nu 'yena -yö.

33 -Zlan -bha ɓbhɔɔpë -nu bhë, -wo 'gblüünzë ɓdhɛɛ! -A ɓga 'ka- wo -na bhë, -a -bha 'kpaakpadhɛ waa- -bha 'wundɔdhe bhë -an 'piö ɓyö ɓgbiin 'dhɛ! Dö dho -mɔa kö -yaan pö pë mɛ ɓnɛ -Zlan -ya -kë ɓnëdhö ɓe? Dö 'ö dho -mɔa kö -Zlan -bha 'wun -nu 'ö- yö -na 'ko 'dhiö bhë -yö -dhɛ yö -an 'gü ii?

34 -A -wun 'gü, -yö ɓbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ɓnɛ: *Dö 'ö -Zlan ɓzuö' 'piö -wun dɔ ɓɛɛ? Dö dho -mɔa kö -yö kë -Zlan -zlakpaɔmɛ 'ka ɛɛ?*

35 *Dö 'ö ɓya dɔ 'dhiö do ɓya pë -nu nu -Zlan -dhë kö -a -yɛ 'zü -wun -yaan kë -a -bha -ɛɛ?*

36 'Ö bhii pë 'plɛ -yö -go -a kwɛɛ; yö ɓnɛ 'ö pë 'plɛ -da, 'ö pë 'plɛ 'dhoë- -bha 'ka; kö -Zlan 'tɔ -yö bhɔ ɓtoëpö 'ka! Amɛn.

12

-Tosiadhe -dëü 'wo- -kë -Zlan -bha 'ka

1 N dhegluzë -nu, ɓdhɛ -kë ɓnɛ -Zlan -bha mɛ 'yena yö -sü bhë 'ka -da -a 'gü bhë, a- -dhɛ ka -gɔ kö 'ka ka -de -ya -de -ta -Zlan -bha 'ka ka -bha -tosiadhe kë -sü 'ka -a -zo 'kun -wun 'ka. Sla- 'ö 'ka dho -a bho zlöö bhë 'ö bhë. -A -kë 'dhö -sü ɓnɛ 'ö tɔɔ -a -dhɔ kë -sü giagia 'ö 'ka dhoë- wo.

2 Kö ɓkun 'ö 'ka ka -de to 'kpongtaapë -nu 'wo zö -an 'piö; 'kɛɛ -ka ka ɓkwaa'- ka -de -zü -Zlan kwɛɛ kö -yaan ka ɓdhië' -kwaa ka -bha 'wundɔdhe 'gü ɓzian' ö 'plɛ 'ka. -Kɔ bhë ɓnɛ 'ö ɓya kaa 'ö 'ka dho -Zlan -zo 'kun -wun dɔa, 'ö bhii ka -dho pë 'ö -së 'ö- -wun -ya -zo kun 'ö 'wun ɓzaa' -sü 'yaa- -bha -a dɔ.

3 Mɛa-, -ka ka 'to kë n -ma, n -ma -kë ka ɓdaan' -mɛ 'ka -sü 'ka -Zlan -bha 'glusë 'gü; a- -pö ka 'saadhö ka -dhë: Kö ɓkun 'ö -zotadhe -nu -wo -kë ka 'gü ɓnɛ ka 'gianzë 'wun 'bhaa 'gü; 'kɛɛ 'ka 'wun -nu dan 'kuë ka ɓzuö' 'gü, -yö kë -zo yö -sü 'ö -Zlan -ya nu ka -dhë bhë -a -naa 'gü.

4 -Ka -dhɛ -ga 'dhɛ! Kwa mɛdhɛ bun 'gü, kwa dɔ -nu -wo kwa -bha ɓva; 'ö- mɛ 'ö -dhö, 'ö- këyuö 'dhö -dhö -de -ta.

5 -Kɔ do bhë 'ö- 'ka kwa 'ka; kwa ɓplëëzë; 'kɛɛ kwa -dho 'kuë- -sü -yö do kwa -bha -kpa Yesu Klito -bha -sü 'gü, 'ö 'kwa- 'ka 'dhö ɓnɛ bun do dɔ ɓplëëzë -nu 'dhö.

6 Mɛ 'ö 'kwa bhë 'saadhö, mɛ 'ö -dhö, gbaɔ 'ö -Zlan -ya -kë -a -dhë 'kpaan 'ka, -yö -dhö, 'ö 'kwa dho yuö kaa. 'Ö ɓya kë ɓnɛ -Zlan -ya gbaɔ kë ü -dhë kö 'üën- -Zlan -wo 'dhiö -lo, kö -bhöë kë ɓnɛ -kɔ 'ö ü -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö.

7 Mɛ 'ö -Zlan ɓya gbaɔ kë -a -dhë kö -yaan pë -nu kë mɛ -nu -dhë, kö -ya kë. Mɛ 'ö dho mɛ ɓdaan'-, kö -ya kë.

8 Mɛ 'ö -Zlan ɓya gbaɔ kë -a -dhë kö -yaan mɛ -nu 'wo to -an ɓfaan' 'më, kö -a ɓdua' -mü -ya kë. Kö mɛ 'ö- -bha -kë pë -nu -nu mɛ -nu -dhë -sü 'ka, -ya kë 'kpaan 'ka ö ɓzuöga 'plɛ 'ka; kö mɛ 'ö- -bha -kë 'dhiö -sü mɛ 'ka -sü 'ka -ya -kë 'slë 'ka. Kö mɛ 'ö- -bha -kë -nu 'yenamɛ -nu -dhë -sü 'ka, -yö ö -bha kë ɓzuögludhi 'ka.

9 -Dhɔ 'ö 'ka- -ga -na bhë, -a ɓdua' -mü kö -yö kë ɓzuö' 'puu 'ka. -Ka 'kan 'wun yaa -bha, 'ka -klu ɓzian' 'wun -së -bha.

10 -Ka ka 'ko -nu -dhɔ kë ɓnɛ -kɔ 'ö dhegluzë -nu 'dhoë- kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö, 'iin kö 'ka kë 'siözë ka 'ko -nu ɓbhlë -ya -sü 'gü.

11 -Ka pë -nu kë -zɛi -zɛidhö; kö ɓkun 'ö 'ka -kë 'fiasü. -Ka yuö kë kwa Dëmɛ -dhë ka ɓzuöga 'plɛ 'ka!

12 Ka ɓzuö' 'glu -yö dhi pë 'ö ka 'yan 'dhoë- -gɔ bhë -a -wun 'gü. Ka ɓzuö' -yö kë -saa, ka -bha -bɔ 'wun 'gbee- -nu 'gü -sü 'gü. -Ka kë ɓnaazë ɓbhɛa' -sü 'gü!

13 -Ka nu ka dhegluzë -nu 'ö pë -wun -ya yö -an -bha -an -dhë, kö mɛ -nu 'wo nu -na ka plöö 'ma bhë, 'ka -an -nia 'kun -së!

14 -Kaa -dhɛ -Zlan -gɔ kö -yö 'dhuë- 'kpɔ mɛ -nu 'ö 'wo 'wun wɔ -na ka -ta bhë -an -bha; kö ɓkun 'ö 'ka- pö -yö 'dhangga -ya -an 'ka.

15 Mɛ -nu 'ö 'wo -kpɛ 'gü, ka -nu ka ɓzuögludhi kë 'ko ɓbhaa! Mɛ -nu 'ö -an ɓzuö' 'dhö -kaan 'kuë -sü 'ka, -ka -an ɓzuö' ɓdhuë'.

16 Mɛ -nu 'ö ka -nu 'ka ka 'kuëdhö bhë, ka -nu -ka dhi ka 'kuëë; kö ɓkun 'ö 'ka ka -de sü ɓva, 'kɛɛ -ka kpa mɛ -nu 'waa wo -de 'sü ɓva -an -bha! Kö ɓkun 'ö 'ka ka -de sü mɛ 'kpaakpa -nu 'ka!

17 Kö ɓkun 'ö 'ka 'wun yaa 'pë bho mɛ -gɔ 'wun yaa 'ka; -kaa këdhɛ ɓmɛɛ'- ɓzian' kö 'kaan- 'wun -së kë mɛ 'plɛ wö 'dhiö.

18 -Ka ka 'gü dɔ 'gbee- kö ɓzuöyagluu -bha -kë kaa- mɛ -nu ka ziën -sü bhë, -yö 'go ka 'gü.

19 N dhegluzë -nu, kö ɓkun 'ka ka -de -wun -ta -ko zë; 'kɛɛ -kaa 'to -Zlan -gɔ -a -bha -naazuëdhe -ya kë, 'ö tɔɔ -yö ɓbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ɓnɛ: *Kwa Dëmɛ -ya -pö: Ma ɓnɛ 'a dho ü -ta -ko zë, 'ö pë 'wo- -kë bhë, 'a dho -a 'pë bho -an -gɔ.*

20 'Yö- pö 'zü: *ɓYa kë ɓnɛ ü yaagümɛ ɓya -ya din 'ka, -bhö -bhöpë nu -a -dhë -ya -bhö; 'yi mü -dhɔ ɓyaa- 'kun, 'yi nu -a -dhë -yö -fö bho ö -bha. -A -kë 'dhö -sü 'ka, -a ɓtɛi' -yö -kë ɓnɛ ɓdhɛ ü 'siö ɓdhuu -da -a -bha 'kuëdhö -a tuö -a 'dhö. ('Ö bhii pë 'ö- -kë ü 'ka bhë, -a lë- -dhoë kë.)*

21 Kö ɓkun 'ö 'ü ü ɓkwaa- ü -de -zü 'ö 'wun yaa -yö sɔ ü -ta. Ü -bha 'wun -së kë -sü 'gü, -bhö 'to 'wun yaa -ta -a 'gbee- 'ka.

13

'Wun -ma -wogbiinmɛ -nu -ta -sü 'sɛ 'gü

1 Mɛ 'saadhö ̱dua' -mü kö -yö ö -gɔ ̱yɔɔ'- mɛ 'ö -wogbiindhɛ 'dhö -an -gɔ 'sɛ 'gü -an -dhë 'ö tɔɔ -wogbiindhɛ mɛ 'kö -dhö, kö -Zlan ̱nɛ 'ö- -ya. -An 'plɛ -wo -go -Zlan 'piö.
2 ̱Ya kë 'dhö kö mɛ 'ö ̱ya ̱gɔügbeedhɛ kë -wogbiindhɛ 'ö 'sɛ 'gü -a -ta kö mɛ -nu 'ö -Zlan -yö -an -ya 'sɛ ̱kɔɔn -sü 'ka bhë, ̱ya dɔ -an -gɔ 'yënng ̱nɛ bhë. Mɛ 'oo mɛ 'ö 'dhoë- dɔ mɛ -nu 'wo 'dhö bhë -an -gɔ 'yënng kö ̱ya -Zlan -bha za -lo ö -de tuö ̱nɛ bhë.
3 'Ö tɔɔ 'dhiö -sü mɛ 'ka -mɛ -nu 'wo bhë, yaa kë ̱nɛ 'suö 'wo dhoë- wo -an -dhë 'kpaan 'ka yö kun. 'Kɛɛ mɛ 'ö 'wo 'wunyaakëmɛ 'ka ̱nɛ, 'wo dho suö mɛ -nu 'wo bhë -an -dhë. 'Ö ̱ya kë ̱nɛ 'bhaa- 'piö kö 'ü suö -wogbiindhɛ -nu 'wo 'sɛ 'gü -an -dhë, kö -bhö 'wun -së kë kö ü -wun 'yi -yaan 'kan -an 'dhi.
4 'Ö tɔɔ mɛ -nu 'wo -ya 'dhö bhë, -wo -ya -Zlan -bha yuö 'dhiö ü -bha 'wun -së 'gbloo 'piö. 'Ö ̱ya kë ̱nɛ 'bha 'wun yaa kë, kö -bhö 'suö -an -dhë. Bhii -ya 'wo- wo ka -gɔ 'dhiö 'ö 'wo 'wunyaakëmɛ -nu 'klo bhɔ -na 'ö 'ka -an -ga -na bhë, waa -ya 'kpaan. 'Ö tɔɔ -Zlan ̱nɛ 'ö -an -ya kö -a -bha -naazuëdhe -yaan nu mɛ -nu 'ö 'wo 'wun yaa kë -na bhë -an -ta.
5 -A -wun 'gü, -mɛ 'ö -dhö -a ̱dua' -mü kö -yö 'wun ma -wogbiindhɛ -nu 'wo 'sɛ 'gü -an -ta kö -Zlan -bha -naazuëdhe -yaan 'san -an 'ka 'iin kö ̱zuöyagluu -yaan kë -an -gɔ.
6 Pë 'ö- -wun 'gü 'ö 'ka 'nii- ̱sɔnng' bho -na 'ö bhë, 'ö tɔɔ mɛ -nu 'ö 'wo- -yuö 'piö bhë, -Zlan -bha yuö ̱nɛ 'wo- 'gü kö -waan -a kë -a kë -kɔ 'ka.
7 Mɛ -nu 'ö -an -bha 'pë 'dhö ka -bha, -kaa bho -an -dhë. Mɛ -nu 'ö 'ka dho 'nii- ̱sɔnng' bho -an -dhë, -kaa bho -an -dhë. Mɛ -nu 'ö 'wo ̱bhlëyamɛ 'ka, -kaa -an ̱bhlë -ya, 'iin mɛ -nu 'wo -sü ̱va -mɛ -nu 'ka, -kaa -an 'sü ̱va.

-Dhɔ -kë 'kuë -sü

8 Kö ̱kun 'ö mɛ gbɛ -bha 'pë- -kë ka -bha -a 'ke yaa kë -dhɔ 'ö 'ka dhoë- kë ka 'ko -nu 'ka, -a 'pë 'ka. Mɛ 'ö ̱yaa- -dhɔ kë mɛ -nu 'wo to -an 'ka, kö pë 'ö tɔng -ya pö bhë ̱yaa- ̱bhlë -ya.
9 'Ö tɔɔ tɔng dɔ -wo -nu 'wo -kë *kö ̱kun 'ü -ziö mɛ gbɛ -bha dhe 'piö, 'iin 'ü ü ̱gɔn to 'ü -ziö ü 'bha dhe -bha gɔɔn- 'piö* 'ka bhë, 'ö- 'bhaa -nu -wo -kë *kö ̱kun 'ü mɛ zë, kö ̱kun 'ü ̱kwaan, kö ̱kun ü -ya pë 'ö mɛ gbɛ -gɔ -a -dhɔ 'ka* bhë waa- -a mɛ -nu 'wo to 'saadhö, -wo -mɔa -wo -an 'dho 'kou do tɔng dɔ -wo do 'ka, -wa pö: *-Bhö ü -ya 'yɔɔ -dhɔ kë ̱nɛ ü -de 'dhö.*
10 Mɛ 'ö ̱yaa- -dhɔ kë mɛ 'ka, kö 'wun yaa -kë mɛ 'ka -mɛ 'yaa -mü. Mɛ ̱yaa- -dhɔ kë mɛ 'ka, kö tɔng dɔ -wo ̱nɛ 'ö- ̱bhlë -ya ö 'plɛ 'ka bhë.

-De -pë kë -sü 'ö -dhö Klito -bha nu -sü -wun 'gü

11 ̱Dhɛ 'ö -kë ̱nɛ 'töng 'ö 'kwa dɔa ̱nɛ, -yö ka 'yaan ̱nɛ 'töng -kaanta -mü bhë, kö -a 'töng ̱ya -lo kö mɛ 'ö -dhö -yö 'go yiö, -yö -ya ö 'yaan. 'Ö tɔɔ 'töng 'ö 'kwa dɔa ̱nɛ -a 'gü, dhasü ̱ya yö kwa 'ka ̱klöö'. 'Yaa ̱nɛ -kɔ 'ö- 'ka 'dhiö kö 'kwa Yesu Klito -wun -dhɛ 'wun gia- bhë -a 'dhö.
12 Gbeng ̱ya 'dho ̱gbiin, -dhɛ 'po -sü ̱ya yö ̱klöö'. Pë -nu 'kwa -kë -an 'gü kö kwaa kë pë dɔ ̱dhia ̱kun ̱nɛ mɛ- -kë -dhɛtiidhɛ 'gü bhë, -kwa 'kan -an -bha; 'ö ̱dhɛ -kë ̱nɛ kwa 'yan ̱ya 'po ̱nɛ pë 'wo- pö kwa -dhɛpuudhɛ 'gü -a 'dhö bhë, kö 'kwa kë ̱nɛ mɛ- -kë -dhɛpuudhɛ 'gü 'ko zë -sü 'ka -Zlan -bha 'ko ̱zaa' -piö -nu 'ka.
13 Kwa 'ta -sü -kɔ -yö kë kpengdhö ̱nɛ -kɔ 'ö- 'ka -dhɛ 'po -sü 'gü -a 'dhö. -Kwa kwa -de 'kun pë -nu -kë -ziögɔüsüzë -gɔ; -kwa 'kan -de -nu yɔ 'yi -dhë -sü -bha; -kwa kwa bo pë yaa kë -sü 'wo dho -a 'ka bhë -a 'ka 'dhiö bhë -a 'ka, -to pë yaa -nu din 'piö -sü -nu 'dhinaa -nu, ̱druɛi -nu -an 'ka.

14 'Kɛɛ -këdhösü -dëü 'ö kwa Dëmɛ Yesu Klito 'gü bhë -kwaa më kwa
-bha ɓnɛ sɔ 'dhö. Kö ɓkun 'kwa kwa ɓkwaa kwa -de -zü 'ö kwa mɛ -dhɛ
ɓdhɔɔbhaapë -nu yaya -wo sɔ kwa -ta.

14

Kö ɓkun 'kwa za dɔ kwa dheglumɛ -bha

1 Mɛ 'ö 'tëëtë -zo yö -sü 'gü bhë, -ka 'we -a -wun -bha ka kpö 'gü -kpɛ 'ka!
Kö ɓkun 'ka- -wun ɓblɛɛ -a 'wun yö 'ko 'dhiö -kɔ -wun 'gü 'iin -a këpë -nu
-wun 'gü.

2 'Ö tɔɔ mɛ 'bhaa -yö -dho më -dhö 'ö -mɔa 'ö pë 'plɛ -bhö kö -a 'tian 'yaa
'dhö; 'kɛɛ kö mɛ 'ö 'tëëtë -zo yö -sü 'gü bhë, 'toodhɛ -nu ɓnɛ 'wo tɔɔ -a -bhö
-pë.

3 ɓYa kë 'dhö kö mɛ 'ö pë 'plɛ -bhö, -a ɓdua' 'yaa -mü kö mɛ 'ö 'yaa pë
'bhaa -nu -bhö bhë, -ya -wun yaa ɓblɛɛ'- 'iin -ya bho yunng; 'iin 'zü kö mɛ
'ö 'yaa pë 'plɛ -bhö bhë, -a ɓdua' 'yaa -mü kö mɛ 'ö pë 'plɛ -bhö -mɛ 'ka
bhë, -yö za dɔ -a -bha. 'Ö tɔɔ mɛ 'wo 'dhö bhë 'saadhö, -Zlan -yö ö -kɔ -kpɔ
-an -gɔ ö 'piö.

4 Mɛ -gwaa ɓplɛ -zë 'wo bhë, -kwaa -an -zɔn yuö -kë mɛ -dhë -mɛ 'ka,
'kwa- -ga 'kwee-! Ü -bha -më -wun 'ö 'gü, 'ü za dɔ -an -bha -ɛɛ? -Yö yuö kë
oo, -yö 'fia -sü oo, -a -gɔmɛ -ta -wun -mü. 'Kɛɛ kë- wo bhë, -yö -dho yuö kë
ö -gɔmɛ -dhë 'ö tɔɔ kwa Dëmɛ -kɔ -mɔa kö -yö nu -a -dhë.

5 Mɛ 'bhaa -wa -pö -dhɛkpaɔyi -nu -wo -dhö 'ö -an -wun 'dhö 'gbee-
-an 'bhaa -nu -bha. 'Kɛɛ kö mɛ 'waa gbɛ -nu -wo -dhö 'pö 'ö 'wo- pö -na
-dhɛkpaɔyi -nu 'plɛ -wo dosɛn. Mɛ 'ö 'ka bhë 'saadhö -yö kë ka 'yaan ɓnɛ
-kɔ 'ö- 'ka ka ɓzuö' 'piö 'ö ka ɓzuö' 'dhö ɓwaannu ɓsüë' -a -wun 'gü bhë,
-kaa kaa!

6 Mɛ 'ö -dhɛkpaɔyi -nu 'bhaa -wun kë -na 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka -a 'bhaa -nu
-ta bhë, -ya -kë 'dhö kwa Dëmɛ ɓbhlë -ya -sü 'ka. Mɛ 'ö pë 'plɛ -bhö -mɛ 'ka
bhë 'pö, -ya -kë 'dhö kwa Dëmɛ ɓbhlë -ya -sü 'ka, 'ö bhii -yö -Zlan zuö -pö
ö -bha -bhöpë bhë -a -wun 'gü. 'Yö mɛ 'ö 'yaa pë 'plɛ -bhö, yö -de 'pö, -ya
-kë 'dhö kwa Dëmɛ ɓbhlë -ya -sü 'ka; ɓya kë 'dhö, -yö -Zlan zuö -pö 'pö.

7 'Ö tɔɔ ziö 'kwa- wo -na 'saadhö bhë, mɛ gbɛ 'yaa -tosiadhe kë ö -de -bha
'ka 'iin mɛ gbɛ 'yaa ga ö -de -bha 'ka. ɓYa kë ɓnɛ kwa -dhö, kö kwa -dhö
kwa Dëmɛ -bha 'ka;

8 'ö ɓya kë ɓnɛ 'kwa ga, kö kwa -ga kwa Dëmɛ -bha ga 'ka. 'Kö -kë ɓnɛ
kwa -tosiadhe -kë oo, kwa -ga oo, kwa 'saadhö kwa kwa Dëmɛ -bha 'ka.

9 'Ö tɔɔ Klito -yö -ga, 'ö go ga 'gü kö -yaan kë mɛ -nu 'wo 'bhee- waa- mɛ
-nu 'wo ga 'gü -an -bha Dëmɛ 'ka.

10 'Kɛɛ bhi -zë, ü dɔ ɓdhë 'ü za dɔ ü dheglu -bha -ɛɛ? 'Ö bhi -de 'pö 'dhee,
ü ü dheglu -san -zë -kɔklë ɓɛ? -Yö kë ka 'yaan ɓnɛ kwa 'plɛ kwa -dho -wo
-Zlan 'dhiö kö -yaan kwa -bha za 'kan,

11 bhii pë 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö: *Dëmɛ -ya -pö:
A 'bhee-, a -dhö. Mɛ 'oo mɛ 'ö -dhö, -yö -dho yö ö kpɔn 'gü n 'dhiö, 'ö mɛ 'ö
-dhö, 'ö ma -Zlan n -ma -kë 'piigbeezë -sü bhë, 'ö dhoë- bho ö 'dhi ɓnɛ 'wun
gia- -mü.*

12 -Kɔ bhë ɓnɛ 'ö mɛ 'ö -dhö 'ö dho ö -de -wun ɓblɛɛ'- -a 'ka -Zlan wö
'dhiö.

*'Wun 'ö -gban -kɔ dɔ dhegluzë -nu 'wo ɓtun zlöö ɓkun -an -gban -gɔ -sü
-bha*

13 ŋYa kë 'dhö kö -kwa kwa bo za -dɔ kwa 'ko -nu -bha -sü 'ka. Më 'ka dhoë- -ya ka ŋzuö' 'gü ŋzian' 'ö tɔɔ: Më mɛ 'kö dho kë n dheglu -gɛn -zuö -a -bha -më 'ka, 'iin -a -püö -gɛn 'ka, n 'ka 'dhoë- kë.

14 N -ma -kë -klu kwa Dëmɛ Yesu -bha -sü 'ka, më 'ö n ŋzuö' -bha 'a- dɔ 'kpakpadhö 'ö tɔɔ më 'ö dho kë -dhö kö -yö kë -dhiizë, 'yaa 'dhö. 'Kɛɛ më mɛ 'ö mü 'ö tɔɔ ŋya kë ŋnɛ mɛ ŋyaa- -ya ö ŋzuö' 'piö ŋnɛ më ŋnɛ -yö ya, kö ŋya kë ya 'gbönggböng -a -bha 'ka ŋnɛ bhë.

15 ŋYa kë ŋnɛ ü -bhöpë -nu -wun 'gü, ü dheglu ŋzuö' 'yaa ŋwaannu ŋsüë', kö 'ta -sü -kɔ 'ö -dhɔ 'gü bhë 'bhaa- -zian ta gbɔ ŋnɛ bhë, 'yaa -së; bhii ü dheglu bhë, -a -wun ŋya kë 'gbee- 'ö tɔɔ Klito -yö ga -a -wun 'gü; kö ŋkun 'ü- -kë 'ö -da 'gü ŋsiö' -zian -ta ü -bhöpë -nu -wun 'gü.

16 Më 'ö -së ka -bha 'ka kö ŋkun 'ö 'ka- -kë 'ö mɛ -nu 'wo to 'wo- -kë ka -wun yaa ŋblɛɛ -a -ta -gɛn 'ka.

17 'Ö tɔɔ -Zlan -bha -gludëdhɛ -wun yaa yö -bhöpë -wun 'iin müpë -nu -wun -bha. -A -wun -yö -sü -kë kpengdhö -sü, ŋzuöyagluu waa- ŋzuögludhi 'ö -Zuu 'slööslö -ya nu bhë -an -bha.

18 Mɛ 'ö ŋya yuö kë Klito -dhë ŋnɛ -kɔ bhë -a 'dhö, -a -wun 'yi -yö -kan -Zlan 'dhii, 'ö- -wun -yö mɛ -nu -zo kun.

19 ŋYa kë 'dhö kö më mɛ 'ö 'kwa dhoë- ŋmɛɛ'- 'ö tɔɔ më 'ö kwa -bha -wun 'dhoë- -bha 'ö dho -mɔa kö -yaan ŋzuöyagluu nu kwa -dhë 'iin kö -yö kwa 'saadhö kwa -zo -gban kwa -bha -zo yö -sü 'gü.

20 Kö ŋkun 'ü -Zlan -bha yuö 'gü ŋsiö 'kpaan -bhöpë -wun 'gü. -Yö 'wun gia- 'ka ŋnɛ -wo -mɔa -wo pë 'plɛ -bhö. 'Kɛɛ -yö ya kö -bhöpë 'ö 'dhö bhë, 'ka- -bhö 'kɛɛ kö ka- ŋtɛi' -dɔ ŋnɛ -yö -dho ka dheglu -püö ŋsɔɔn yaa 'gü.

21 Më 'ö -së 'ö tɔɔ kö ŋkun 'ka -köpë -bhö, 'ka -drɔɔn 'yi mü, 'iin 'ka pë 'waa gbɛ -kë, kö pë -nu 'wo bhë, -wo pë 'wo -mɔa -wo ka dheglu -püö -an 'ka.

22 ŋYa kë ŋnɛ 'wun 'bhaa yö ü -bha pë mɛ ŋnɛ 'bhaa- kë 'iin -a mɛ ŋnɛ 'ü- kë bhë -a -bha, kö -bhöë kuënnu bhi do ü -bha 'ka ü -bha -Zlan wö 'dhiö. ŋZuögludhi -yö kë mɛ 'ö ŋya pë -nu yö 'ko 'dhiö ö ŋzuö' 'piö -yaan kë 'ö- ŋzuö' 'yaa 'wun ŋblɛɛ'- -a 'ka bhë -a -gɔ.

23 'Kɛɛ mɛ 'ö- ŋzuö' 'dhö -to zlöö -sü 'ka pë mɛ 'ö dhoë- -bhö -a -wun 'gü, kö -yö kë -a 'yaan ŋnɛ ŋya -bhöpë bhë -a -bhö, kö -Zlan -bha za ŋya -lo -a tuö ŋnɛ bhë, 'ö bhii 'yaa pë -nu kë ŋnɛ -kɔ 'ö- -bha -zo yö -sü 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö. Bhii pë 'oo pë 'ö yaa 'go mɛ -bha -zo yö -sü 'gü kö ŋsɔɔn yaa -mü.

15

Kö ŋkun 'kwa kwa -de ŋdhɔɔbhaa -wun 'sloo kë

1 Mɛ 'ö 'kwa dɔ -sü 'ka gɛnngdhö -zo yö -sü 'gü, kwa ŋdua' -mü 'kwa nu mɛ -nu 'ö 'wo 'tëëtë bhë -an -dhë. Kwa ŋdua' 'yaa -mü kö 'kwa pë -nu kë ŋnɛ -kɔ 'ö -dhi -a 'ka kwa -dhë -a 'dhö.

2 -Kwaa këdhɛ ŋmɛɛ'- kö mɛ 'ö -dhö -yö dhi ö 'bha -dhë -a këwun -së -wun 'gü; -a -kë 'dhö -sü -dho -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -dhö -da 'dhiö.

3 'Ö tɔɔ 'töng 'ö Klito -yö ŋkaa' 'kpongtaa zö bhë yaa kë ö -de ŋdhɔɔbhaapë kë ŋdhia. 'Kɛɛ pë 'ö -kë ŋzian' yö ŋnɛ -kɔ 'ö ŋbɛɛn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ŋnɛ: *Mɛ -nu 'wo -kë 'si -nu -bho ü -gɔ ŋdhia bhë, -an 'si -nu bho -wo bhë, -yö -lo n -ta 'nö* -a 'dhö.

4 Më -nu 'ö 'kwa -an pö -na -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü 'dhiö ŋzian' bhë, -an 'plɛ -wo -ya 'dhö kö -yaan kwa ŋdaan'-, -yö kë 'dhö kö kwa -bha ŋzuö' -kë -saa -sü 'gü, kwa 'yan -to -a -gɔ -pë -yaan kë -dhö, kö kwa ŋfaan' -yaan 'më. ('Ö bhii -Zlan -bha 'sëëdhɛ bhë ŋnɛ 'ö pë -nu bhë 'wo go -a 'gü.)

5 Kö -Zlan 'ö ̱zuösaadhɛ waa- ̱faan' -an nu mɛ -nu -dhë bhë, -ya -kë kö
-kë 'kuë- -sü 'ö 'kowogümadhe 'gü -yö kë ka -gɔ ka -bha 'wun ̱zuan' -sü
Yesu Klito -bha -sü 'ka.
6 -Yö kë 'dhö, kö ka -bha -dho 'kuëdhö -sü 'ka, kö -Zlan 'ö kwa Dëmɛ Yesu
Klito Dë 'ka bhë, 'kaan- -a 'tɔ bhɔ; -yö kë ̱nɛ mɛ do -wo 'dhö -yö ̱luu'-.

'Wuntaɔsë 'ö 'kpongtaamɛ -nu 'plɛ -bha 'ka

7 ̱Ya kë 'dhö, -ka ka -kɔ 'kpɔ ka 'ko -nu -gɔ ̱nɛ -kɔ 'ö Klito -yö ö -kɔ kpɔa
ka -gɔ kö ka -nu 'plɛ 'kaan- kaa -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe 'gü bhë -a 'dhö.
8 'Ö tɔɔ Klito 'ö bhë -yö ö -de -kë yuö -kë Zuifö -nu -dhë -mɛ 'ka, -yö kë
'dhö kö -Zlan -bha pë -nu 'ö- 'tɔ go kwa 'bhɛma -nu ̱va -dhë bhë kö -yaan
-a 'dhiö -mɔ 'kuë -a kë -sü 'ka 'iin -a -zɔn -sü 'ka ̱nɛ pë 'ö -Zlan ̱yaa- pö
bhë, -ya -de -kë.
9 -Yö -nu 'dhö 'pö kö mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka kö -waan -Zlan 'tɔ bhɔ 'pö
-a -bha 'glusë -wun 'gü ̱nɛ -kɔ 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ
'gü bhë -a 'dhö ̱nɛ: *-A -wun 'gü a -dho ü 'tɔ bhɔ 'sɛgümɛ -nu ziën; 'a dho
'tan bho ü 'tɔ 'piö.*
10 'Yö -ya -sü 'ka 'zü ̱nɛ: *'Sɛgümɛ -nu 'saadhö, 'sɛgɔ 'ö -Zlan -ya sü bhë,
ka -nu -ka ̱zuögludhi kë ka 'ko ̱bhaa ̱ɛɛ!*
11 'Yö mü 'zü ̱nɛ: *Mɛ -nu 'ka 'sɛgɔ 'saadhö 'gü, -ka kwa Dëmɛ 'tɔ bhɔ. Mɛ
'plɛ -wa 'tɔ bhɔ; (kö ̱kun 'ö mɛ do -yö to)!*
12 'Yö Ezai -yö bɔ 'sëëdhɛ ̱bɛɛn' -yan -dhɛ 'bhaa 'gü mü 'pö ('ö 'wun -gban
Yesu -bha) 'ö- pö: *Zese ̱suu'- -ta 'në -yö nu -na; -yö -dho nu kö -yaan 'sɛgɔ
'saadhö -an ̱kɔɔn. -Wo -dho wo -zo 'tën -a -bha.*
13 Kö -Zlan 'ö -zo -yö -a -bha -pë -ya mɛ ̱zuö' 'gü bhë, -yö ka gbaa
̱zuögludhi waa- ̱zuöyagluu 'ka (̱va 'ka) -zo -yö -a -bha -sü 'ö ka -gɔ
bhë -a ̱kwaa', -yö kë 'dhö kö pë 'ö -zo -yö -a -bha -pë 'ka bhë 'kaan- ka
̱zuöga 'plɛ 'to -a -gɔ zian- -Zuu 'slööslö -bha 'piigbeedhɛ ̱kwaa'.

'Sɛ 'ö ̱nɛ -a bɔ -gɛn

14 N dhegluzë -nu, ma -de gia- a- ̱tɛi' -dɔ ̱nɛ ka 'glu ̱yö -së 'ö pë 'ö
-gban -Zlan -bha 'ö mɛ dhoë- dɔ, 'ö- 'plɛ 'dhö ka 'yaan. A- ̱tɛi' dɔ ̱nɛ ka
-mɔa kö 'ka ka 'ko -nu 'paan bho.
15 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë 'sa, 'ma 'sëëdhɛ bɔ ka -dhë. 'Sëëdhɛ bhë -a -dhɛ
̱plëëzë 'gü, a -yɛ 'zü 'ö pë -nu 'ma- ̱blɛɛ'- ka -dhë 'saadhö 'ö 'a bɔ -a 'piö
'zü ka -zo -büö -sü 'ka. -A -ya 'a- wo 'dhö bhë, -yö -kë -Zlan -bha 'glusë 'ö-
kë n 'ka bhë -a -wun 'gü.
16 'Yö n sü kö 'aan- kë Yesu Klito -bha yuökëmɛ 'ka, mɛ -nu 'waa Zuifö
'ka -an ziën bhë -a -wun 'gü. Yuö 'ö 'a- kë -na bhë, -yö -ya -sü 'ka -de -ta;
'ö tɔɔ kö -Zlan -bha 'wuntaɔsë bhë 'aan- -a ̱blɛɛ'- mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka
-an -dhë kö -an -bha -tosiadhe -yaan kë ̱nɛ slapë 'wo- kë -na gbaɔ 'ka 'ö-
'yi dho 'kan -na -Zlan -dhë -a 'dhö. 'Ö -Zuu 'slööslö -yö -an -kë 'slööslö -a
-bha 'ka.
17 ̱Ya kë 'dhö kö n -ma -kpa Yesu Klito -bha -sü 'gü, a -mɔa 'a -kë 'gɔugɔ
ma yuö 'a- kë -na -Zlan -dhë bhë -a -wun 'gü.
18 'Ö bhii 'ö ̱ya kë ̱nɛ 'a dho 'wun ̱blɛɛ'-, kö pë 'ö Klito -ya -kë n -dhë
bhë, yö dosɛn ̱nɛ 'a dhoë- -wun ̱blɛɛ'- kö mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka bhë
̱waa- ma, -waan -Zlan ̱bhlë -ya. Pë 'ö 'dhö bhë, Klito -ya -kë ö -wo 'ka,
'go mü 'ö- -kë këpë -nu 'ka,
19 ̱duakëpë -nu 'piigbeezë -nu, -dhidhaapë -nu 'ka ̱bɔa' -Zuu 'slööslö
-bha 'piigbeedhɛ -ta -sü 'ka. -Kɔ bhë 'ö ̱kaa' 'ö 'wuntaɔsë 'ö -gban Klito
-bha bhë, 'a- -wun ̱blɛɛ' -na ö 'plɛ 'ka 'sɛ -nu 'gü 'go Zeluzalɛmë 'ö 'dho 'ö
yöë Ilili 'sɛgɔ -bha bhë.

20 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, a- -ya n ʼzuö' 'piö kö ʼdhɛ 'ö waa Klito -wun ma -a -bha do ʼkun bhë 'a 'dho -a -bha ʼzian' kö 'a- -wun ʼblɛɛ'-, kö ʼkun 'ö- ʼtɛi' -yö kë ʼnɛ ʼdhɛ 'a 'kɔ dɔ -a -bha 'kɔ 'kpan 'ö mɛ gbɛ -ya -më -kë -a -ta -a 'dhö.
21 'Kɛɛ kö 'aan- më -nu kë ʼnɛ -kɔ 'ö- 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü bhë -a 'dhö ʼnɛ: *Mɛ -nu 'ö waa- -wun ʼblɛɛ'- -an -dhë, -wo -dhoë yö, 'ö mɛ 'ö waa- -wun ma do, 'wo dhoë- ma.*

'Ta 'ö Pɔlö dho dho -a 'gü Wlɔmë bhë, 'wun 'ö -gban -a -bha 'ö ʼnɛ

22 Më 'ö- 'bhaa -nu ʼya kë 'ö 'maa nu -a -dhë ka ʼplöö 'ma bhë 'ö bhë.
23 'Kɛɛ dɔ 'kwa- wo ʼnɛ, yuö 'ö -kë n -gɔ 'nö kö 'aan- kë bhë, 'ma yën -a -bha. -A -kwɛ ʼya kë ʼplëëzë 'ö 'a- 'piö kö 'a nu ka plöö 'ma -bhɔdhia kë ʼdhia ka -gɔ.
24 'Kɛɛ n -ma 'dho -sü 'ka Ɛsüpanyiö -sɛ ('ö -kë 'kwi -sɛ 'ka bhë -a) 'gü, a -dho bɔ ka 'piö 'ma; 'ö tɔɔ -yö n -zo 'piö kö n -ma -bɔ ka 'piö 'ma -sü 'gü, kö 'kaan- nu n -dhë kö 'aan- 'dho 'sɛ bhë -a 'gü kö 'ma 'töng kpö kë ka 'piö 'ma.
25 'Kɛɛ dɔ 'a- wo ʼnɛ n 'dho -sü -mü Zeluzalɛmë kö -Zlan -bha mɛ -nu 'wo 'ma bhë, 'aan- 'dho -nu -an -dhë pë 'ka -an ʼdhia.
26 'Ö tɔɔ Yesu Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo Maseduanë -dhɛ waa- Glɛkö -sɛ 'gü -dhɛ -an -bha bhë, ʼwa 'dho wo 'kuë- kö -waan 'wëü- bho mɛ -nu 'wo 'fɛɛzë 'kɛɛ 'wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ka, 'wo Zeluzalɛmë bhë -an -dhë.
27 -Wa -sü wo -de 'gü 'wo- -kë. 'Kɛɛ 'kwa -dhɛ -ga -a 'gü -së 'ka, -yö -an ʼdua' 'ka kö -wa kë -an -dhë 'dhö; 'ö tɔɔ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo Zuifö 'ka 'wo Zeluzalɛmë bhë, 'wun 'ö -gban -Zlan -bha bhë, -wa -kë 'ö mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka 'wo- dɔ. ʼYa kë 'dhö kö mɛ 'waa Zuifö 'ka, -an ʼdua' -mü kö -wo nu -an -dhë pë -nu 'wo -kë 'wëü- -nu, sɔ -nu, -bhöpë -nu 'ka bhë -an 'ka -an -dhë.
28 ʼYa kë ʼnɛ 'ma yën 'wun ʼnɛ -a -bha 'nö, 'ö 'ma 'dho -kɔ -da 'kuë- bhë -a 'ka -an ʼdhia, kö n zian 'sü -sü -mü Ɛsüpanyiö ʼzian'; 'kɛɛ a -dho bɔ ka ʼplöö 'ma.
29 -Yö n 'gü ʼnɛ Klito -bha 'dhuë- -yö -dho kë n -ta ö 'plɛ 'ka, 'a nuë 'ma.
30 N dhegluzë -nu, më 'a- -dhɛ ka -gɔ kwa Dëmɛ Yesu Klito 'tɔ 'ka -dhɔ 'ö -Zuu 'slöösslö 'gü bhë -a ʼkwaa' 'ö tɔɔ: -Ka kpa n -ma kö 'ko bhë, 'kwa 'dhoë- -bha -bhɛa -Zlan -dhë -sü 'ka; -ka ʼbhɛa' -Zlan -dhë n -wun 'gü ka ʼfaan' 'plɛ 'ka.
31 -Ka ʼbhɛa' -Zlan -dhë n -wun 'gü 'zü -yö kë 'dhö kö mɛ -nu 'ö 'waa Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ka 'wo Zude -sɛ 'gü bhë 'a dha -an -gɔ, 'iin kö më 'ö 'a 'dho -na -a 'ka Zeluzalɛmë bhë, -a -së -yaan -lo -Zlan -bha mɛ -nu 'wo ma -an -ta.
32 -Kɔ bhë ʼnɛ 'ö 'a dho -lo -a 'ka ka ʼplöö ʼzuögludhi ʼva 'ka, 'kɛɛ kö ʼya kë -Zlan -we -a -bha -wun 'ka, -yö kë 'dhö kö 'ma -lo 'ma 'aan- n 'tɛɛ 'bhle pa.
33 Kö -Zlan ö ʼzuöyagluu nu mɛ -nu -dhë bhë, -yö kë ka 'saadhö ka 'piö! Amɛn.

16

ʼWekadhe 'ö dho mɛ -nu 'wo Wlɔmë -an 'piö

1 Yi dheglu -mɛ dhebɔ 'ö -kë Febe 'ka 'ö yuö kë -na Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Sankle -a 'gü bhë, a- -dhɛ ka -gɔ kö 'ka ka -zo kë -a 'piö -së 'ka.

2 -Kaa -nia 'kun -së 'ka kwa Dëmɛ 'tɔ 'gü ̱nɛ -kɔ 'ö 'wo- kë -na -a 'ka -Zlan
-bha mɛ -nu kpö 'gü bhë -a 'dhö; -ka nu -a -dhë 'wun 'saadhö 'ö- -bha -wun
-yö yö -a -bha -a 'gü. -A -de Febe 'ö bhë, -a ̱zuö' ̱yö -së mɛ 'plɛ 'ka 'ö dho
'ö yöë n -ta.

3 'Ma 'we n yuökëyɔɔ -nu Plisilö waa- Akilasö 'ö yi -nu 'plɛ 'yi Yesu Klito
-bha yuö 'gü bhë -an 'ka.

4 Wo 'wo bhë ̱nɛ 'ö to 'tee kö -wo -an -zë n -wun 'gü 'ö 'a -bɔ -a -ta 'a
̱tun 'bhee- ̱nɛ; 'ö yaa kë ̱nɛ 'wun bhë ma do 'sloo, 'ö- -wun 'gü 'a -an zuö
pö -na bhë 'yaa -mû; -yö 'dhö -Zlan -bha mɛ -nu -todhösü 'wo 'kpongtaa zö
'ö 'waa Zuifö 'ka bhë, -an 'piö 'pö.

5 Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo -ya 'kuë- kë -na -an -gɔ kɔɔ bhë,
'ma 'we -an 'ka 'pö. N dheglu -wungbeezë Epanɛtö, 'ö yö ̱nɛ 'ö -kë mɛ
-blɛɛzë 'ö -we Yesu Klito -wun -bha Azi -sɛ 'gü bhë, 'ma 'we -a 'ka.

6 Mali 'ö yuö kë ka 'dhiö ̱duö bhë, 'ma 'we -a 'ka.

7 N dhegluzë -nu Andronikusö waa- Zuniasö 'ö yi -nu 'yi -kanso -kë 'kuë
bhë, 'ma 'we -an 'ka. -An -ga 'ka- wo -na bhë, -an -dhɔ -yö mɛ -nu -kë ̱duö
Yesu Klito -bha bɔmɛ -nu 'wo bhë -an ziën. -Wo -we Yesu Klito -wun -bha
n 'dhiö.

8 N 'bhamɛ Anpliatusö 'ö kwa Dëmɛ 'gü bhë, 'ma 'we -a 'ka.

9 Yi yuökëyɔɔ Uubɛn waa- n dheglu -wungbeezë Takisö, 'wo bhë 'ma 'we
-an 'ka.

10 Apelɛsö 'ö- -bha -zo yö Klito -bha -kɔ bhë 'ö 'ka- dɔ bhë, 'ma 'we -a 'ka.
Mɛ -nu 'saadhö 'wo Alitobulö -gɔ kɔɔ, 'ma 'we -an 'ka.

11 'Ma 'we n dheglu Elodiɔn 'ka. Mɛ -nu 'wo Naasisö -gɔ kɔɔ, 'wo -we
kwa Dëmɛ -wun -bha, 'ma 'we -an 'ka.

12 Trifɛnë waa- Trifɔzö 'wo kwa Dëmɛ -bha yuö kë -na bhë, 'ma 'we -an
'ka; 'ma 'we n dheglu -dhe Pɛɛsidö 'ö yuö kë giagiawo kwa Dëmɛ -dhë bhë
-a 'ka.

13 Lifisö, 'ö ̱ya yuö kë kwa Dëmɛ -dhë 'ö mɛ -zo kun bhë, 'ma 'we -a 'ka.
'Ma 'we -a dhe 'ö n dhe 'ka 'pö bhë -a 'ka.

14 Dhegluzë Asɛnklitö -nu, Flegɔn -nu, Ɛɛmɛsö -nu, Patrobasö -nu,
Ɛɛmasö -nu 'ö wo -nu 'wo 'ma, 'ma 'we -an 'ka.

15 'Ma 'we Filolɔgö waa- Zoli, Nele waa- ö dheglu 'nëdhezë -an 'ka; 'ma
'we Olɛnpasö waa- -Zlan -bha mɛ -nu 'ö wo -nu 'wo wo 'ko ̱bhaa 'ma
'saadhö bhë -an 'ka.

16 -Ka ka 'ko -nu ̱tua bho ka 'ko 'sɛnɛ bho -sü 'ka ̱nɛ -kɔ 'ö- 'ka -së kö
dhegluzë -nu -wa kaa bhë -a 'dhö. Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho
'kuë- -sü kpökpö -nu 'wo 'nö -dhɛ -nu -bha ̱wa 'we kaa ̱duö.

'Paanbhodhe -kaanta

17 N dhegluzë -nu, ka -bha za ̱yö -së giagiawo; mɛ -nu 'ö 'wo 'gügludhe
-da -na ka ziën 'iin 'ö 'wo ka bho -na zian -së -ta mɛ ̱daan' -wo -nu gbɛ
'wo ka ̱daan' -na -an 'ka bhë -a 'ka bhë, -ka ka -de dhɛ 'kan -an -gɔ! -Ka
'kan -an -bha -dewo!

18 'Ö tɔɔ mɛ ̱suu'- -nu 'wo bhë, yaa kë ̱nɛ kwa Dëmɛ Klito 'wo- -bha
yuö kë -na bhë 'dhɛ! -Yö kë ka 'yaan ̱nɛ wo -de -bhöpë ̱nɛ 'wo- 'gü -pë
kë -na 'dhö bhë. ̱Wa ̱yaannu ̱nëdhö, kö -wo 'wun tiitii -nu yö -na 'ko
'dhiö kö mɛ -nu 'ö 'waa 'wun dɔ bhë, -waan -an dɔ 'dudhö.

19 -Ya 'ka- wo 'ma bhë, ka -bha -gɔ -dho sia- -sü 'ö kwa Dëmɛ -dhë bhë,
mɛ 'plɛ -wa 'wun -dɔ. 'Wun bhë, -yö n ̱zuögludhi -wun 'ka; 'kɛɛ a- 'piö
kö 'kpaakpadhɛ -yö kë ka -gɔ, kö pë 'ö 'wun 'ö -së 'ka 'ö kpengdhö, 'kaan-
-a kë ̱zian', 'iin kö 'ka ka -ta yö 'wun yaa -bha.

20 'Kɛɛ -ka dɔ 'dhɛ! -Zlan 'ö ɓya kë 'ö ɓzuöyagluu nu mɛ -dhë bhë, -yö
-dho Satan pɔn ka -dhë kö 'kaan- -ya -a -ta. Kö kwa Dëmɛ Yesu -bha 'glusë
-yö 'to ka 'piö!
21 N yuökëyɔɔ Timote 'ö yi -nu 'yi 'nö ɓya 'we kaa ɓduö. N dheglu -nu
Lusiusö 'dhö, Zazɔn 'dhö waa- Zozipatɛɛ wo -de 'pö ɓwa 'we kaa.
22 Öö ma -de gia- Tɛɛtiusö 'ö 'sëëdhɛ ɓnɛ 'ö Pɔlö -ya pö n -dhë 'a- ɓbɛɛn'
bhë, kö, 'ma 'we kaa (kwa Dëmɛ) Klito 'tɔ 'gü.
23 Mɛ 'ö n -nia kun 'nö 'pö 'wo- -dhɛ Gayusö bhë, 'ö ɓya kë 'ö Yesu -wun
-dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö 'nö, 'ö -ya 'kuë- -yö -kë -a -gɔ kɔɔ
bhë ɓya 'we kaa. 'Wëü- -kɔ 'dhiö Elatö 'ö plöö 'nö waa- kwa dheglu Kwatusö
ɓwa 'we kaa ɓduö.
24 [Mɛa-, kö kwa Dëmɛ Yesu Klito -bha 'glusë -yö kë ka 'piö -kplawo!
Amɛn.]

-We -Zlan 'tɔ 'piö -sü

25 -Kwa -Zlan 'tɔ bhɔ, bhii yö ɓnɛ 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'dhoë- -gɔ kö -yö
ka ɓfaan' 'më ka -bha -zo yö -sü 'gü ɓnɛ -kɔ 'ö- 'ka 'wuntaɔsë 'ö -gban Yesu
Klito -bha 'a- ɓblɛɛ' -na ɓnɛ -a 'dhö. 'Wundɔdhe 'ö -gban -Zlan -bha, 'wun
'ö -kë -bin -sü 'ka ɓglɔɔsü 'ö 'kwa- yö bhë, 'ö tɔɔ Yesu Klito.
26 'Kɛɛ dɔ 'kwa- wo zlöö ɓnɛ, ɓya yö kwa -dhë -dhɛpuudhɛ 'gü 'sëëdhɛ
ɓbɛɛn' -yan 'ö -Zlan -wodhiölomɛ -nu -wo 'ka bhë -a 'gü. -Zlan -de gia- ɓnɛ
'ö- pö -yö kë 'dhö kö mɛ 'saadhö 'wo 'kpongtaa -wa ma, kö -wa -dhɛ 'wun
gia- kö -waan wo -gɔ 'dho -a -dhë sia-.
27 -Zlan dosɛn 'ö 'kpaakpadhɛ 'plɛ -yö go -a 'gü bhë, 'tɔbhɔdhe -yö kë -a
-bha 'ka Yesu Klito 'gü 'töng 'saadhö 'ka! Amɛn.

'Sëëdhɛ -blɛɛzë 'ö Pɔlö -ya bɔ -Zlan -bha mɛ -nu 'wo Kolɛntö plöö -an -dhë bhë 'ö ̱nɛ

1 'Sëëdhɛ 'ö ̱nɛ, ma Pɔlö 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'ka, 'yö n sü kö 'aan- kë
Yesu Klito -bha bɔmɛ 'ka bhë ̱nɛ 'ö yië- kwa dheglu 'nëgɔɔnzë Sɔtɛnë
2 'yi- bɔ -Zlan -bha mɛ -nu 'ka Kolɛntö, dhegluzë -nu 'saadhö 'ö -Zlan
-bha ̱dhɔɔ -yö yö ka -bha kö 'kaan- kë -a -bha 'ka 'ö 'ka- -bha 'ka, kaa-
Yesu Klito -nu ka -bha -kë do -sü 'gü bhë -a -wun 'gü, waa- mɛ -nu 'saadhö
'ö -dhɛ 'töüdhö 'gü 'ö 'ka ̱bhɛa' Dëmɛ Yesu Klito, ka Dëmɛ 'ö yi Dëmɛ 'ka
'pö bhë -a 'tɔ 'gü bhë ka -dhë.
3 Kö kwa Dë -Zlan, waa- kwa Dëmɛ Yesu Klito -wo 'dhuë- 'kpɔ ka -bha,
-wo ka gbaa ̱zuöyagluu 'ka.

-Zlan zuö pö -wo 'ö -kë 'wun -së -nu -wun 'gü

4 A ma -Zlan zuö -pö -kplawo ka -wun 'gü 'wun -së -nu 'ö- -kë ka -dhë
̱bɔa' Yesu Klito 'gü -sü 'ka bhë -a -wun 'gü.
5 'Ö tɔɔ kaa- Yesu Klito -nu ka -bha -kë do -sü 'gü, 'ka kë ̱bhɔɔzë gbaɔ -nu
-wun 'gü; 'kɛɛ gbaɔ -nu mɛ 'wo -gban -a -wo ̱blɛɛ' -wo waa- 'wundɔdhe
-an -bha bhë wo -mü.
6 -Tɔmɔdhɛ 'ö -kë Klito -bha bhë, -a -wun bhë -gban 'ö- wo kpinngdhö
ka 'gü bhë,
7 yö ̱ga 'ö mɛ -nu 'ö 'ka -ya kwa Dëmɛ Yesu Klito -bha nu -yi -gɔ bhë 'ö
-Zlan -bha gbaɔ -nu bhë 'ö- gbɛ yaa 'kun ka 'ka bhë.
8 Yö ̱nɛ 'ö dho -a kë kö 'kaan- dɔ gɛnngdhö kö -yö 'dho -yö yöë -a
'dhiötodhɛ -bha; -yö kë 'pö kö ̱kun 'ö mɛ gbɛ dho 'wun yö ka -bha, kwa
Dëmɛ Yesu Klito nu -yi 'ka.
9 -Zlan 'yö ka ̱dhɔɔ -kë kö kaa- -a Gbö Yesu Klito, kwa Dëmɛ 'kaan- kë
do bhë, -yö -Zlan 'ö to ö -wo -ta ö -bha 'tɔ 'go -pë -nu 'gü -a 'ka.

'Gügludhe 'ö -da -Zlan -bha mɛ -nu ziën Kolɛntö

10 N dhegluzë -nu, a- -dhɛ ka -gɔ kwa Dëmɛ Yesu Klito 'tɔ 'ka, kö -kë do
-sü -yö kë ka -gɔ; kö ̱kun 'ö 'gügludhe -yö -da ka ziën. -Kë do -sü -yö kë ka
-gɔ 'fɛfɛdhö, kö ka -zo -ta -a 'gü -wun waa- ka -bha 'wun 'dho 'gbloo -waan
kë do.
11 'Wun 'a- ̱blɛɛ 'dhö bhë, n dhegluzë -nu, 'ö tɔɔ mɛ -nu 'wo go Kloe -gɔ
kɔɔ ̱nɛ 'wo nu 'ö 'wun -nu 'wo -gban 'dhinaa 'ö -kë 'ma bhë -a -bha 'wo-
̱blɛɛ n -dhë.
12 'Ö tɔɔ mɛ ̱ya ̱luu' -de 'ö- pö: «A -bɔ Pɔlö 'ka»; -a mɛ 'bhaa ̱ya ̱luu'
'nö 'ö- pö: «A -bɔ Apolɔsö 'ka»; 'ö- mɛ 'bhaa -yö bɔ -de 'ö- pö: «A -bɔ Piɛɛ
'ka»; 'ö mɛ gbɛ 'bhaa -yö bɔ -de ̱zian' 'zü 'ö- pö: «A -bɔ Klito 'ka.»
13 Kö kë- wo ka -gɔ bhë, Klito -yö -glu -sü 'ka 'pian ̱plëëzë 'ka e? 'Iin ma
Pɔlö ̱nɛ 'pö 'a ga -gaatalü -bha ka ̱wuën' ̱e? 'Iin -wo ka -bɔ yiö n 'tɔ 'ka
e?
14 A -Zlan zuö -pö, mɛ gbɛ bɔ 'ö n 'ka- wo yiö Yesu 'tɔ 'ka ka ziën -a 'ke
yaa kë Klipusö waa- Gayusö -an 'ka bhë -a -wun 'gü.
15 Bhii ̱ya kë 'pö mɛ gbɛ yaa 'dho -a pö ma ̱nɛ 'wo ka bɔ yiö n 'tɔ 'ka.

16 Mɛ mɛ 'ö n -zlö 'dhoë- trö -a 'ka bhë 'ö tɔɔ Sefanasö waa- ö -bha 'kɔɔmɛ
-nu. 'Kɛɛ ɓya 'kan -a -bha n 'ka mɛ 'waa gbɛ bɔ yiö.
17 Kë- wo 'dhö bhë, Klito yaa n bɔ kö 'aan- mɛ bɔ yiö; -yö n -bɔ
ɓzian' kö 'aan- 'wuntaɔsë ɓblɛɛ'-; 'iin kö ɓkun 'a- -gban mɛbheedhe -bha
'kpaakpadhɛ -ta, -yö kë 'pö kö ɓkun 'ö Klito -bha -ga -gaatalü -bha -sü 'ö
bhë 'ö- -wun dho to 'kpaan.

Yesu Klito -bha -kë -Zlan -bha 'piigbeedhɛ waa- -a -bha 'kpaakpadhɛ 'ka -sü

18 'Wun ɓblɛɛ' -wo 'ö -gban Klito -bha -ga -gaatalü -bha -sü -bha bhë, mɛ
-nu 'ö 'wo 'gü ɓsiö' -zian -ta bhë, -yö -an -dhë 'blɔɔn- -wun 'ka. 'Kɛɛ mɛ -nu
'ö 'kwa dha -zian -ta bhë, -yö kwa -dhë -Zlan -bha 'piigbeedhɛ 'ka.
19 Bhii pë 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö: *A -dho mɛ
-nu 'wo 'kpaakpa -an -bha 'kpaakpadhɛ 'gü ɓsiö'-, 'a 'wundɔmɛ -nu -bha
'wunbhokoudɔdhe -zuö -kɔ ɓtaa.*
20 ɓYa kë 'pö -më 'kpaan 'ö mɛ 'ö 'kpaakpa 'ö dho -a pö 'zü i? -Më 'kpaan
'ö 'wundɔmɛ -nu dho -a pö 'pö e? 'Iin 'ö zaɔdhekëmɛ 'ö 'kpongtaa zö 'ö dho
-a pö ɓe? Bhii 'ö tɔɔ 'kpaakpadhɛ 'ö 'kpongtaa zö bhë, -Zlan ɓya -dhɛ 'po
-a -ta -a -zɔn -sü 'ka ɓnɛ -yö 'blɔɔn- -wun 'ka.
21 'Ö tɔɔ 'kpongtaamɛ -nu -bha 'kpaakpadhɛ -kɔ yaa -mɔ -a -bha kö -ya
pö -Zlan -bha 'kpaakpadhɛ 'ö ɓnɛ, kö -dhɛ 'ö -Zlan 'dhoë- -bha, -yaan -zɔn
mɛ -nu -dhë. -A -wun 'gü 'ö -Zlan -ya -kë 'ö- -bha 'kpaakpadhɛ 'ö mɛ -nu
-wa -dhɛ 'blɔɔn- -wun bhë 'ö 'kwa- -wun ɓblɛɛ' -na kö mɛ -nu -waan dha
-a -wun -dhɛ 'wun gia- -sü 'ka bhë.
22 'Ö bhii pë 'ö Zuifö -nu 'dhoë- 'piö 'ö tɔɔ -dhidhaapë, kö 'wo -gban -a
-ta; yö ɓnɛ 'ö Glɛkö -nu -bha -yö -kë 'kpaakpadhɛ 'ka 'pö.
23 'Kɛɛ ɓya kë kwa -bha 'ka, Klito 'ö dɔ -gaatalü -bha bhë ɓnɛ 'ö 'kwa-
-wun ɓblɛɛ'-. 'Wun bhë -yö -yö yaan -sü 'ka Zuifö -nu -dhë 'ö 'blɔɔn- -wun
'ka mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an -bha 'ka.
24 -Yö 'dhö, 'kɛɛ mɛ -nu 'ö -Zlan -yö -an ɓdhɔɔ -kë, -wo Zuifö 'ka 'iin 'waa
Zuifö 'ka, Klito 'ö bhë, -yö -an -dhë -Zlan -bha 'piigbeedhɛ waa- -a -bha
'kpaakpadhɛ 'ka.
25 Bhii -Zlan -bha 'wun 'ö mɛ -nu -dhë 'blɔɔn- -wun 'ka bhë, -yö 'kpaakpa
-wun 'ka 'ö ɓzië' mɛ -nu -bha -ta; 'ö- -bha pë 'ö 'tëëtë mɛ -nu wö 'dhiö bhë,
'ö ɓfaanzë 'ö ɓzië' mɛ -nu ɓfaan' -ta.
26 Ka gia-, -ka -dhɛ -ga bhë 'dhɛ, n dhegluzë -nu; mɛ -nu 'ö -Zlan -yö ka
ɓdhɔɔ -kë 'ö ka kpö 'dhö do bhë, -ka -an -ga mɛ mɛdhɛ -bha bhë 'dhɛ! Ka
ziën 'wundɔmɛ -nu, mɛ -nu 'ö -wogbiindhɛ 'dhö -an -gɔ 'iin mɛ -nu 'wo go
'gunng -gɔ ɓvava -nu 'gü 'waa ɓva.
27 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, pë 'ö 'kpongtaamɛ -nu -wa -dhɛ 'blɔɔn- -pë bhë
-Zlan -ya -sü 'ö lë- kpɔa mɛ -nu 'wo 'kpaakpa zö bhë -an -ta, 'ö pë 'ö ɓfaan'
'yaa- 'gü 'kpongtaamɛ -nu -dhë bhë, 'ö- sü 'yö lë- kpɔa 'gü 'gbee- -mɛ -nu
-ta.
28 Pë 'ö 'kpongtaamɛ -nu -dhë pë 'ö- -wun 'yaa 'gbee-, 'ö 'wo -mɔa -waan
-zuö wo -kɔ ɓtaa 'ö 'yaa -an -dhë pë gbɛ 'ka bhë, -Zlan -ya -sü 'ö pë 'ö- -wun
'dhö 'gbee- -a wö 'dhiö 'ö- 'gü ɓsiö -a 'ka.
29 ɓYa kë 'dhö kö mɛ gbɛ yaa 'dhö -mɔa kö -yö ö -de 'sü ɓva -Zlan wö
'dhiö.
30 'Kɛɛ -Zlan ɓya ka kpa Yesu Klito -bha, ɓya ka kë do; 'go mü 'ö ɓyaa-
kë kwa -bha 'kpaakpadhɛ -go -a 'gü -mɛ 'ka; kwa -bɔ Klito -ta 'ö kwa -kë
kpengdhö -Zlan wö 'dhiö, 'ö kwa -kɔ -mɔ -a -bha kö 'kwa -tosiadhe kë -Zlan
-bha 'ka; 'go mü 'yö kwa bho këpëyaamɛ -gɔ 'gan 'gü.

31 -A -wun 'gü pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka ̱ya pö: *Mɛ 'ö- 'piö kö 'yö ö -de kë 'gɔugɔ, kö -yö -dho ö -de kë 'gɔugɔ pë 'ö kwa Dëmɛ -ya -kë -a -wun 'ka.*

2

'Wun 'ö -gban Klito 'ö dɔ -gaatalü -bha -a -bha

1 N dhegluzë -nu, nu 'a- wo ka ̱plöö 'ma bhë, 'wun 'ö -gban -Zlan -bha 'wun giagia 'ö -bin -sü 'ka bhë, -a ̱blɛɛ'- 'a- wo bhë, n 'ka- kë 'wun ̱blɛɛ' -wo 'ö- 'gü ma -sü 'dhö 'gbee- 'iin 'wun -yö 'ko 'dhiö -kɔ ̱suu'- 'bhaa gbɛ 'ka;
2 'ö tɔɔ 'töng 'a ̱kaa' ka 'piö 'ma bhë, n -zo yaa kë 'wun gbɛ 'waa 'piö -a 'ke yaa kë Yesu Klito -wun 'ka. 'Ma- pö 'dhö kö a- -pö Yesu Klito 'wo- dɔ -gaatalü -bha bhë.
3 -A -wun 'gü ̱nɛ 'ö nu 'a- wo 'ma bhë 'a n -de -kë 'tee 'iin 'ö 'suö ̱va -yö -kë n -ma.
4 Yö ̱ga 'ö ma mɛ ̱daan' -wo -nu waa- n -ma -Zlan -wo ̱blɛɛ' -wo -nu 'wo bhë 'ö waa -gban mɛ 'bhee- -bha 'kpaakpadhɛ -ta, 'kɛɛ 'wo -gban -Zuu 'slööslö -bha 'wun -ga mɛ 'gü -sü 'ö -kë -dhidhaapë -nu 'ö -kë 'ö mɛ 'plɛ 'yan -yö -da -a 'gü 'ö- -gɛn go -Zlan 'piö bhë -a -ta.
5 -Yö kë 'dhö kö ̱kun 'ö 'ka dho ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -gban mɛ 'bhee- -bha 'kpaakpadhɛ -ta 'kɛɛ kö -yaan -gban -Zlan -bha 'piigbeedhɛ -ta ̱zian'.

-Zlan -bha 'kpaakpadhɛ

6 Kë 'ö- wo 'dhö bhë, yi 'kpaakpadhɛ -wun -blɛɛ mɛ -nu 'ö ̱wa kë mɛ -dee -nu 'ka -Zlan -bha 'wun -nu 'gü bhë -an -dhë. 'Kɛɛ yaa kë ̱nɛ 'kpaakpadhɛ 'ö go 'kpongtaa 'iin 'piigbeedhɛ -nu 'ö 'wo -ya -sü 'ka 'kpongtaamɛ -nu -gɔ 'dhiö 'ö 'wo -ya -sü 'ka kö -an 'gü -yö ̱siö'- bhë ̱nɛ 'yi -an -bha 'kpaakpadhɛ -wun ̱blɛɛ.
7 -Abi'; -a mɛ 'yi- ̱blɛɛ 'ö tɔɔ -Zlan -bha 'kpaakpadhɛ 'ö -bin -sü 'ka mɛ 'bhee- -nu -gɔ bhë; -Zlan -ya -ya 'dhö 'dhiö kö 'kpongtaadhɛ yaa kë ̱kun kö -yaan kë kwa -bha 'tɔbhɔdhe 'ka yi 'ö 'kwa dho -da -a 'ka ̱toëpö -kë -a 'gü -sü bhë -a 'gü bhë -a 'ka.
8 Yö ̱ga 'ö 'piigbeedhɛ -nu 'wo 'kpongtaa zö bhë 'ö -an gbɛ yaa- dɔ bhë; 'ö bhii ̱ya kë ̱nɛ -wa -dɔ -bezë, kö waa 'dho kwa Dëmɛ 'tɔbhɔsüzë bhë, -a dɔ -gaatalü -bha.
9 -A -wun 'gü, pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö: *Pë 'ö mɛ gbɛ 'yan yaa -da -a 'gü do, 'ö yaa- -taɔ ma do, pë 'ö mɛ gbɛ -zo yaa -lo -a -ta 'gbɛɛdhö bhë, -Zlan ̱yaa- -wun yö 'ko 'dhiö ö -bha mɛ -nu 'wo- -dhɔ -kë -a 'ka bhë -an -dhë.*
10 Pë 'ö 'dhö bhë, -Zlan -yö bɔ -Zuu 'slööslö 'gü 'ö 'dhɛ bho -a -ta kwa -dhë; ka gia- ka- ̱tɛi' -dɔ ̱nɛ -Zuu 'slööslö 'ö bhë -yö -dhɛ -yö 'wun -nu 'saadhö 'gü; -kɔ do bhë 'ö -dhɛ yöë -Zlan -bha 'wun -nu 'ö- yö 'ko 'dhiö 'ö 'wo -bin -sü 'ka 'fɛfɛdhö -an 'gü.
11 'Ö ̱ya kë ̱nɛ 'kwa mɛ -nu 'sü do do 'ka, mɛ 'ö -dhö, 'wun 'ö- ̱zuö' 'gü bhë, mɛ 'kpaan gbɛ yaa -mɔ -a -bha -yaan dɔ, 'ö yaa kë yö -de gia- -a 'ka, -kɔ do bhë 'ö- 'ka -Zlan -bha 'ka 'pö; -Zuu 'slööslö 'ö go -a 'piö bhë ̱nɛ 'ö 'wun -nu 'wo -gban -a -bha bhë 'ö -an dɔ.
12 Yö ̱ga 'ö kwa 'kwa bhë, -Zuu kwa -gɔ bhë, 'yaa 'kpongtaa -zuu 'ka. -Yö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö -a 'ka -yö kë 'pö kö pë 'saadhö 'ö -Zlan -ya nu kwa -dhë bhë 'kwaan- dɔ.
13 'Ö 'yi mɛ -nu ̱daan' -na -an -wun 'ka bhë; 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë mɛ -nu ̱daan' 'yi- wo -na bhë 'yiëë- kë mɛ 'bhee- -bha 'wundɔdhe 'gbloo 'piö; -yö -kë ̱zian' 'wun -nu 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë 'ö- dɔ -na yi 'dhii bhë -a 'ka.

-Kɔ bhë ̱nɛ 'ö ̱ya kë 'ö 'yi 'wun giagia -nu 'wo -gban -Zlan -bha bhë 'ö 'yi -an 'zü pöë mɛ -nu 'ö -Zuu bhë 'ö -an 'gü bhë -an -dhë.

14 -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë, mɛ 'ö 'yaa- 'gü, yaa -mɔa kö 'wun giagia -nu 'wo go -Zuu bhë -a 'gü -yö -an -gɛn ma, 'ö tɔɔ -a -bha 'ka 'wun -nu 'wo bhë -wo 'blɔɔn- -wun -nu 'ka; yaa 'dho -mɔ -a -bha kö -ya -gɛn ma, bhii -wo 'wun -nu -bho 'kou -kë -Zuu 'ö bhë -a ̱kwaa'.
15 Mɛ 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë 'ö- 'gü, -yö -mɔ -a -bha kö -yaan 'wun -nu 'saadhö -bho 'kou kë, 'kɛɛ mɛ gbɛ yaa 'dho -a -bha 'wun -dan 'kuë -kɔ -ga.
16 Bhii pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö: *Mɛ 'ö dhö kwa Dëmɛ -bha -zotadhe dɔ kö -yaan pë -zɔn -a -dhë 'yaa 'dhö.* -Yö 'dhö, 'kɛɛ 'ö kwa 'kwa bhë, Klito -bha -zotadhe -yö kwa 'gü; ka- -yö bhë ̱a?

3

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha yuökëmɛ -nu -bha

1 N dhegluzë -nu, 'wun gia- 'ka, 'wun -nu 'a- ̱blɛɛ ka -dhë bhë, n 'ka- ̱blɛɛ' ̱nɛ mɛ 'wun ̱blɛɛ mɛ -nu 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö 'ö -an 'gü bhë -an -dhë; 'a- -blɛɛ ka 'ka ̱nɛ -dhɛ 'wo- pö -a -bha 'kpa mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ wo -mü 'iin 'në 'sɛɛn- -nu -mü -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü -a 'dhö.
2 -A ̱tɛi' -yö -kë ̱nɛ -kɔ 'wo 'në -nu 'dhi gba -na -a 'ka bhë -a 'dhö. 'Nɔnɔ ̱nɛ 'a- nu ka -dhë; n 'ka -bhöpë giagia nu ka -dhë, bhii ka -kɔ yaa -mɔ -a -bhö -sü -bha; 'ö dɔ -de 'kwa- wo ̱nɛ 'ö ka -kɔ yaa -mɔ -a -bha ̱kun.
3 -A -gɛn tɔɔ ka ̱tun 'ta sü ̱nɛ mɛ 'ö 'waa -Zlan dɔ -an 'dhö. Pë -kë 'a- pö 'dhö bhë 'ö tɔɔ ̱druɛi -kë 'kuë- -sü waa- -dɔn -bho 'kuë -sü -wo ̱tun ka ziën. Pë -nu 'wo bhë, -wa -zɔn ̱nɛ mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ -an 'ta 'sü -kɔ 'ö 'ka- -ta bhë; 'ö- -de 'dhö 'dhö bhii mɛ 'bhee- wɔ -kɔ yaa ̱nɛ 'ö bhë.
4 Ka ziën mɛ ̱ya bɔ -de ̱yaa- pö: «A -bɔ Pɔlö 'ka», 'iin -a mɛ do 'bhaa ̱ya bɔ -de ̱yaa- pö: «A -bɔ Apolɔsö 'ka» kö ka 'wun kë -kɔ 'yaa ̱tun ̱nɛ mɛ 'bhee- kë -kɔ 'dhö a?
5 ̱Ya kë ̱nɛ 'kwa -dhɛ -ga -a 'gü -së 'ka, dö -mü Apolɔsö 'ka 'iin dö -mü Pɔlö 'ka 'pö e? -Zlan -bha yuökëmɛ -nu 'kpaan, 'ka bɔ -an -ta 'ka Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- wo -mü. Mɛ 'ö -dhö pë 'ö dɔ -a ̱tian' 'ö kwa Dëmɛ -ya nu -a -dhë kö -yaan kë ̱nɛ 'ö- -kë.
6 -Kwaa -zɔn pë ta -sü 'ka, 'kwa -dhɛ -ga -a 'piö 'dhɛ! N -ma tɔɔ 'lü 'në ta -sü. Apolɔsö ̱nɛ 'ö 'yi -lo -a -ta; 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë -Zlan ̱nɛ 'yö- -kë 'ö 'lü 'në -nu 'wo bhë, 'wo ̱kpɛa.
7 ̱Ya kë 'dhö kö mɛ 'ö pë ta waa- mɛ 'ö 'yi -lo pë -ta -an -bha -dɔ -dhɛ gbɛ 'yaa- 'gü. Bhii -Zlan do ̱nɛ 'ö- 'plɛ -gɛn -yö go -a 'gü, 'ö tɔɔ yö ̱nɛ 'ö- -kë 'ö 'lü 'në -nu 'wo bhë 'wo ̱kpɛa.
8 Kö mɛ 'ö pë ta waa- mɛ 'ö 'yi -lo pë -ta waa kë mɛ do 'ka e? Bhii mɛ gbɛ yaa ziö ö 'bha -ta. Mɛ 'ö -dhö -Zlan -dho -a 'kian nu -a yuö kë -kɔ -bha.
9 Yi 'pö, yi -nu 'ko -dhë -mɛ -nu 'ka -Zlan -bha yuö kë -sü 'gü, 'ö ka -zë, 'ka -Zlan -bha ̱bhlöödhɛ 'ka; 'ö 'ka- -bha 'kɔ 'ka 'pö.
10 Kë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ -Zlan -yö ö -bha yuö -sü 'ö- dɔ n kwɛɛ 'ö yuö bhë 'a- -kë ̱nɛ 'kɔdɔmɛ ̱kwɛɛ' -së -zë 'dhö, 'ö 'kɔ bhë 'a- ̱gban 'lü -nu -gban. ̱Dhɛ ̱ya kë 'pö, 'ö mɛ gbɛ -yö nu 'ö 'kɔ bhë 'ö- dɔ. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë mɛ 'ö -dhö, -yö ö -zo -kë ö -de 'piö 'kɔ ̱luu' -kɔ -wun 'gü.
11 Bhii mɛ 'ö 'kɔ -gban 'lü -nu 'dhö -gban -sü 'ka -a 'gü 'ö tɔɔ Yesu Klito. ̱Ya kë 'dhö kö mɛ gbɛ yaa 'dho ̱gban 'lü -nu gbɛ -gban gbɔ 'kɔ bhë -a dɔ -sü 'gü.

12 Mɛ 'bhaa -nu -wo -dho 'sënng -nu, 'wëü- -nu waa- -guö 'yanbhɔsüzë
-nu sü kö -waan dɔ 'kɔ -gban 'lü -nu bhë -an -ta, 'ö mɛ 'bhaa -nu -wo 'lü
-nu waa- -mlü -gbo -nu sü 'wo 'kɔ dɔa.
13 'Kɛɛ mɛ 'ö -dhö, -a -bha yuö ̱kaa' -pë -nu -wo -dho yö -dhɛgbɛadhɛ
'gü -Zlan -bha zakanyi 'ka; 'ö tɔɔ -an 'plɛ -dho bɔ siöö yi bhë -a 'ka 'ö mɛ 'ö
-dhö 'ö- -bha yuö pin -yö yö -dhɛgbɛadhɛ 'gü.
14 'Ö tɔɔ mɛ 'ö 'kɔ dɔ 'kɔ -gban 'lü -nu bhë -an -ta, 'ö ̱ya bɔ siöö, 'ö- 'gü
yaa ̱siö', kö -a 'kian -dho nu.
15 'Kɛɛ mɛ 'ö- -bha 'kɔ dɔ pë -nu bhë 'ö -an 'gü ̱ya ̱siö'- 'siö ̱kwaa' kö
-a 'kian 'yaa 'dhö; 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, yö gia- -yö -dho dha; 'kɛɛ -a ̱tɛi'
-yö -dho kë ̱nɛ ̱dhɛ 'ö dha -a -bha 'siö -gɔ -a 'dhö.
16 -Yö ka 'yaan 'ka ̱nɛ -Zlan -bha 'kɔ -mü ka 'ka; 'ö -Zlan -bha -Zuu 'dhö
-ya -sü 'ka ka 'gü.
17 Kö -kaa dɔa ̱nɛ mɛ ̱ya -Zlan -bha 'kɔ bhë -a 'wü, -Zlan -dho mɛ 'ö
'dhö bhë -a 'gü ̱siö' 'pö bhii -Zlan -bha 'kɔ -yö 'slööslö, 'ö 'ka- -bha 'kɔ 'ö
'dhö bhë -a 'ka.
18 ̱Kun -kë 'ö mɛ gbɛ -yö ö -de -püö -a pö -sü 'ka ö -de ̱zuö' 'gü ̱nɛ ö
'kpaakpa. ̱Yö -së ̱zian' kö -yö ö -de kë ̱nɛ mɛ 'ö 'yaa 'kpaakpa -a 'dhö
'kpongtaamɛ -nu wö 'dhiö kö 'kpaakpadhɛ 'ö go -Zlan 'piö bhë -yaan kë -a
-gɔ.
19 Bhii 'kpaakpadhɛ 'ö 'kpongtaa zö bhë -yö 'blɔɔn- -pë 'ka -Zlan wö 'dhiö.
-A -wun 'gü pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö: *-Zlan -yö
'kpaakpamɛ -nu -kun 'sɔ 'gü wo -de -gɔ 'kplaakpladhɛ -ta.*
20 'Ö- pö 'zü: *Kwa Dëmɛ -ya ̱dɔa' ̱nɛ 'kpaakpamɛ -nu -bha -zotadhe -yö
-a -bha -pë gbɛ 'yaa 'dhö.*
21 -A -wun 'gü, kö ̱kun 'ö mɛ gbɛ -yö ö -bha -kë 'gɔugɔ -sü -gɛn -gban
mɛ 'bhee- 'gü; bhii pë 'saadhö -yö -dɔ ka -bha 'ka.
22 -Yö Pɔlö 'piö oo, -yö Apolɔsö 'piö oo, -yö Piɛɛ 'piö oo, -yö 'kpongtaadhɛ,
-këdhösü, ̱dɛɛ -pë waa- ̱dhia' 'piö -pë, waa- ga -nu -an 'plɛ -wo ka -bha
'ka.
23 'Kɛɛ ka -zë, ka Klito -bha 'ka, 'ö Klito -de 'pö 'ö -Zlan -bha 'ka.

4

'Wun 'ö -gban Klito -bha bɔmɛ -nu -bha

1 ̱Ya kë 'dhö kö ka ̱dua' -mü 'kaan- yi -ga ̱nɛ Klito -bha yuökëmɛ -nu
'ö 'wun giagia -nu 'wo -gban -Zlan -bha 'ö 'wo -bin -sü 'ka 'wo dɔ -sü 'ka yi
kwɛɛ kö 'yiën- -an -wun ̱blɛɛ'- -an 'dhö.
2 Pë ̱ya kë 'wo- -dhɛ mɛ 'ö 'wun 'dho -lo -sü 'ka -a kwɛɛ -a -gɔ 'ö tɔɔ -yö
kë -zo -yö -a -bha -mɛ 'ka.
3 ̱Ya kë n -ma 'ka, za -dɔ mɛ -bha -sü 'ö go ka 'piö 'iin 'ö go zadɔmɛ -nu
'piö bhë yaa 'dho n ̱zuö' 'to zlöö. Kë 'ö- wo 'pö bhë yaa kë ̱nɛ za 'ö n -ma
bhë ma -de ̱nɛ 'a- -kan.
4 -Yö 'wun gia- 'ka 'pö ̱nɛ n ̱zuö' yaa za dɔ n -ma 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë
yaa kë ̱nɛ pë 'wo- pö kö ̱ya kë 'dhö kö 'wun 'yaa n -ma yö -mü -a 'dhö.
Kwa Dëmɛ ̱nɛ 'ö tɔɔ mɛ 'ö- 'yan 'dhö n -ma.
5 -A -wun 'gü kö ̱kun 'ö 'ka za 'kan -sü yi to 'dhiö 'ö 'ka za -lo mɛ tuö;
-ka kwa Dëmɛ 'dhiö 'gan kö -yö nu; 'ö tɔɔ yi bhë -a 'ka pë 'ö -bin -sü 'ka
-dhɛtiidhɛ 'gü, -yö -dho -a yö -dhɛpuudhɛ 'gü, 'ö mɛ 'bhee- -nu ̱zuö' 'gü
-wun -nu 'wo -bin -sü 'ka, 'ö -an yö -dhɛgbɛadhɛ 'gü. Yi bhë -a 'ka, mɛ 'ö
-dhö -a -bha 'tɔbhɔdhe 'ö -Zlan 'piö, -yö -dho -a yö.
6 N dhegluzë -nu, 'wun -nu 'a go -na -a ̱blɛɛ' ̱dhia ̱nɛ, a- -gban yië-
Apolɔsö yi -bha 'ö 'a- ̱blɛɛ 'dhö kö -yaan kë ka -bha 'wun kë -kɔ ̱zuan'

'ka. Kë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ a- 'piö kö 'wun ̱zuan' 'ö bhë 'ka bɔ -a -ta kö ka 'ta 'sü -kɔ -yö kë -Zlan -bha 'sëëdhɛ ̱bɛɛn' -wo -naa 'gü. Kö ̱kun 'ö mɛ gbɛ -bha -de -sü ̱va -bɔa 'ka -mɛ -yö -kë -dhö, 'ö 'ka mɛ 'bhaa bho yunng (-an dan 'ka- wo 'kuë -an -bha mɛ ̱daan' -wo -bha bhë -a -wun 'gü).

7 Kë -dewo poo bhë, ü -kë ̱bhlëzë mɛ -nu 'wo to -an -ta ̱dhë ̱ɛ? -Më 'ö ü -gɔ 'ö -Zlan yaa ü gbaa ̱ɛ? ̱Dhɛ -kë 'dhö ̱nɛ -më -kë 'ü ü -de sü ̱va pë -nu 'wo ü -gɔ -a -wun 'gü ̱nɛ pë 'wo- pö gbaɔ 'yaa -mü -a 'dhö e?

8 ̱Ao, 'ma- ma. Pë 'ö 'ka -ya -a ̱wuën', ̱ya kë ka -gɔ 'saadhö! 'Ka kë ̱bhɔɔzë 'saadhö! 'Ka kë -gludë -nu 'ka, 'kɛɛ kö yi -zë 'yiëë- 'ka. ̱Ɛɛ, ̱ao'! -Gludëdhɛ 'ö bhë -kaa -a -de kë kö 'yiën- kpa ka -bha 'kwaan- kë kwa 'ko ̱bhaa.

9 Bhii -yö -kë n 'gü ̱nɛ, mɛ 'yi Yesu -bha bɔmɛ -nu 'ka ̱nɛ -Zlan -yö yi -ya -dɔdhɛ -kaanta -bha. Yi ̱tɛi' -yö -kë ̱nɛ mɛ -nu 'ö ga -sü -za ̱ya -lo -an tuö mɛ 'kpɛkpɛ wö 'dhiö -an 'dhö. 'Yië kë 'kpongtaamɛ -nu 'plɛ waa- -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'plɛ -an -bha -ga -pë 'ka.

10 Yi 'blɔɔnmɛ 'ka Klito -wun 'gü; 'kɛɛ ka -zë, ka 'kpaakpa Klito 'gü ̱zian'; yi 'pö ̱faan' 'yaa yi -gɔ, 'kɛɛ ka -zë ka 'gü ̱ya kë 'gbee-; yi 'pö, -wo 'yan ̱ziö' -kë yi 'ka, 'kɛɛ ka -zë -wo ka ̱bhlë -ya.

11 Dɔ 'kwa- wo ̱dɛɛ -yi ̱nɛ -a 'gü yi 'klo ̱tun bhɔ din waa- 'yi mü -dhɔ -an -wun 'gü; -kë -bha -sɔ 'yaa yi -gɔ; yi -ma ̱nɛ 'wo ̱tun -a wo; ̱ziö' 'ziö ̱nɛ 'yi- wo ̱nëdhö, 'ö tɔɔ yi -ya -dhɛ kpinngdhö 'yaa 'dhö.

12 ̱Sëëbhodhe ̱nɛ 'yi- sü yuö kë -sü 'ka kö 'yiën- yi -bha -tosiadhe -kë -a -ta -pë yö -a 'gü. ̱Wa 'si bho yi -gɔ, 'dhuë- ̱nɛ 'yi- kpɔ -an -bha; ̱wa 'klobhɔdhe wɔ yi -ta, yi- -bun;

13 ̱wa 'wun yaa ̱blɛɛ'- yi 'ka, -a -daa kë ̱nɛ 'yi- wo -an -gɔ 'bha -dhɛ 'gü. -Wo ̱tun yi -ga ̱nɛ mɛ ̱suu'- yaazë 'wo 'kpongtaa 'ö -an ̱bhlë gbɛ 'yaa -an -bha -an 'dhö.

14 N 'ka 'sëëdhɛ ̱nɛ -a bɔ kö lë- -yaan 'kpɔ ka -ta, 'kɛɛ kö 'aan- ka 'paan bho ̱nɛ ma 'në -nu 'ö -an -dhɔ -yö n -kë -an 'dhö.

15 Bhii 'kö -kë ̱nɛ 'dhiö -sü ka 'ka -mɛ -wo -vuu 'gɔɔ- do Klito 'gü, -yö kë ka 'yaan 'püë- wo ̱nɛ ka dë -yö do; 'ö tɔɔ 'wun 'ö -gban ka -bha -këdhösü 'ö Yesu Klito 'gü -a -bha bhë, ma ̱nɛ 'a tɔɔ ka dë 'ö 'wuntaɔsë bhë 'ö bɔ n -ta 'ö 'ka- ma.

16 ̱Dhɛ 'ö 'pö, pë 'a- -dhɛ ka -gɔ 'ö tɔɔ 'ka n 'sü ka -bha 'wun ̱zuan' 'ka ka wɔ -kɔ 'gü.

17 Pë 'ö -kë 'ö n gbö -dhɔkësüzë Timote 'ö -klu -sü 'ka Dëmɛ -bha bhë 'ö 'a- bɔ -na ka -dhë 'ma 'ö bhë, -yö kë 'dhö kö -yö ka -zo -büö ma 'wun 'zü -gbandhɛ -nu 'wo 'dhiö 'sü -na n 'ka Yesu Klito 'gü bhë -an 'ka ̱nɛ -kɔ 'a -Zlan -bha mɛ -nu 'saadhö ̱daan' -na -a 'ka -dhɛ 'saadhö 'gü -Zlan -bha mɛ -nu ziën bhë -a 'dhö.

18 Mɛ 'bhaa -nu 'wo ka ziën -wo wo -de 'sü -na ̱va ̱nɛ n 'ka 'dho nu ka 'piö 'ma.

19 'Kɛɛ a nu -na 'ma -dëüwo, kö kwa Dëmɛ ̱ya 'we -a -bha, -yö kë 'dhö kö -desüvamɛ -nu 'ö 'a -an -wo ma -na bhë kö 'aan- -an dɔ; 'aan- -an -bha -kɔ -mɔ 'wuën- -sü dɔ 'pö,

20 'ö tɔɔ -Zlan -bha -gludëdhɛ -wun 'plɛ kun tɔɔ 'wun ̱blɛɛ' -wo -nu 'kpaan, -ya këpë -nu 'ka 'pö.

21 ̱Ɛɛ, 'kwa- ma. ̱Dhɛɛ' -yö n -gɔ 'aan- 'kpɔ. Ka- 'piö kö 'a nu ka 'piö 'ma -klaaga 'ka 'iin 'a nu n -kɔ 'kpaan 'ka -dhɔ waa- -kë 'lëëlë -sü -an 'ka e? (-A -mlë 'ka- 'piö e?)

5

'Wun -go zian- -sü -zë -bha -da -Zlan -gɔ kɔɔ -sü

1 'Wun 'a- ma -na -dhɛ 'saadhö 'gü ɓnɛ, -yö 'wun 'ö ɓsɔɔn yaa -go zian -sü -zë 'ö mɛ -nu -de 'waa -Zlan -bha mɛ -nu 'ka 'ö waa 'dho -a ka bhë -a 'ka ka ziën. 'Ö tɔɔ mɛ do -yö ka ziën 'ö waa- ö dë bɔɔ 'wo wo 'ko 'piö.

2 'Ö 'wun ɓsuu'- bhë, 'ka- ɓgaa' 'dhö 'ö 'ka ka -de sü ɓva. Pë 'ka dho -a kë -bezë ɓzian' 'ö tɔɔ 'më 'ö dhoë- wo ka 'ka 'ö ɓya kë 'dhö mɛ bhë 'ka- bho ka ziën.

3-4 ɓYa 'to n -ma, 'kö -kë ɓnɛ a ka 'ka ɓgbiin n mɛdhɛ 'gü, n ɓzuö' -yö ka 'piö 'ma. 'Kɛɛ mɛ 'ö pë -nu -kë 'dhö bhë, -a -wun bhë 'ma- 'kan 'saadhö kwa Dëmɛ Yesu 'tɔ 'gü ɓnɛ ɓdhɛ 'wo- pö -a -bha giagia 'ka ɓnɛ a ka 'piö 'ma -a 'dhö; 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë ɓya kë ɓnɛ 'ka 'dho ka 'ko ɓbhaa 'ö ma -de 'pö 'ma kë ka 'piö 'ma n ɓzuö' 'gü, 'piigbeedhɛ 'ö go kwa Dëmɛ Yesu 'piö bhë -yö -dho kë kwa ziën.

5 Kwa -wo -yö kë do kö mɛ bhë 'kwaan- dɔ Satan kwɛɛ kö -yaan 'klo bhɔ -a bun 'gü, -yö kë 'dhö kö -a nii -yaan dha kwa Dëmɛ Yesu -bha zakanyi 'ka.

6 'Wun 'ö 'ka- kë -na ka -bha -de -sü ɓva -wun 'ka bhë 'yaa -së. Kë- wo bhë -a ɓtɛi' 'pö kaa- dɔ ɓnɛ ɓbluubhɛɛpë 'teete -yö 'bluu- -bhla bhë ɓee?

7 -Ka ɓbluubhɛɛpë zii 'ö ɓsɔɔn yaa 'ka bhë -a bho ka -bha kö 'kaan- kë 'slööslö! ɓYa kë 'pö ka -dho kë ɓnɛ 'bluu- 'yi -dëü 'ö- ɓbhɛɛpë 'yaa- 'piö bhë -a 'dhö. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, ma 'pö a- ɓdɔa' ɓnɛ ka- -mɛ -nu 'ka. Bhii 'ö tɔɔ kwa -bha Paakö 'wlaan- kë -sü zü ɓya dɔ 'saadhö; yö ɓga 'ö Klito ɓya kë sla- bhë -a ɓbhoë' 'bhlanë 'ö -ziö kwa -bha ɓsɔɔn yaa -ta bhë -a 'ka bhë.

8 Kö -kwa ɓzuögludhi kë; 'kɛɛ ɓkun -kë 'kwa- -kë ɓbluu'- 'ö- ɓbhɛɛpë zii 'ö -kë ɓsɔɔn yaa waa- 'wun -go zian- -sü -zë 'ka bhë 'ö- 'piö bhë -a 'ka. -Kwa kë ɓzian' ɓnɛ ɓbluu'- 'ö- ɓbhɛɛpë 'yaa- 'gü 'ö -kë ɓbluu'- 'ö -de -ta, 'ö 'wun giagia 'ka bhë -a 'ka.

9 'Sëëdhɛ 'a- bɔ ka -dhë bhë, pë 'a -ya -a 'gü yö kun tɔɔ kö ɓkun 'ka 'bhadhɛ kun mɛ -nu 'wo -tosiadhe kë -na 'wun -go zian- -sü -zë kë -sü 'gü bhë -an 'ka a?

10 N -ma -zotadhe kun tɔɔ mɛ -nu 'wo 'kpongtaa, 'wo 'wun -gɔ -bho zian- -mɛ -nu, -ya pë -dhɔ 'ka -mɛ -nu, ɓkwaanmɛ -nu, waa- gbapë gbamɛ -nu -an 'ka bhë, 'ka ziö ka 'ko -nu -ta, 'ka 'san giagia 'ka ka 'ko -nu 'ka. N -ma -zotadhe yaa 'dho 'dhö. 'Ö ɓya kë ɓnɛ -yö 'dhö -bezë kö ka -dho go 'kpongtaa.

11 'Kɛɛ pë 'a- 'piö 'ö tɔɔ mɛ -nu 'wo wo -de -dhɛ -na Klito -bha mɛ -nu 'ö 'wo 'wun -nu -gɔ -bho zian- -mɛ -nu, -ya pë -dhɔ 'ka -mɛ -nu, gbapë gbamɛ -nu, 'si -bho mɛ -gɔ -mɛ -nu, yɔmümɛ -nu waa- ɓkwaanmɛ -nu -an 'ka bhë, 'ka 'kan -an -bha ɓzian'! Kö ɓkun 'ö ka -nu 'ka pë -nu -bhö ka 'ko ɓbhaa -dewo poo.

12-13 Ma -më -de 'ö mɛ -nu 'waa Klito -bha mɛ 'ka 'ö -an -bha kö 'aan- za dɔ -an -bha; -Zlan ɓnɛ 'ö dho -an -bha za kan. Mɛ -nu 'ö 'ka dho -dhɛ -ga -an këwun -nu 'piö 'wo tɔɔ ka kpö 'gü -mɛ -nu ɓzian'; bhii pë 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö: *-Ka mɛ 'gluyaazë kë -yö 'go ka ziën.*

6

Mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ -an -bha mɛ -nu 'wo -Zlan -bha 'ka -an -bha za 'kan -sü

1 -Më -kë 'ö mɛ ɓya kë ka ziën, 'ö- -bha 'wun ɓya kë ö dheglumɛ -bha, 'ö 'yaa dhoë -Zlan -bha mɛ -nu 'piö, 'ö dhoë ɓzian' zakanmɛ -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ -an 'piö e?

2 -Yö kë ka 'yaan ̱nɛ -Zlan -bha mɛ -nu -wo -dho za dɔ 'kpongtaamɛ -nu
-bha za kan. Ka 'ö 'ka dho 'kpongtaamɛ -nu -bha za 'kan bhë, -yö -kë ̱dhë
'sa 'ö 'wun më 'toutou -nu bhë 'wo -kë ka ziën 'ö 'kaa -mɔ -a -bha 'ka -an
'kan ̱nɛɛ?
3 -Yö kë ka 'yaan ̱nɛ kwa -dho -Zlan -bha bɔmɛ -nu -bha za kan; 'yö mɛ
'ö 'kwa bhë, -më -kë 'ö kwaa 'dho -mɔ 'wun -nu 'wo 'kpongtaa zö -an ̱blɛɛ'
-sü -bha -ɛ?
4 'Kɛɛ kö 'wun -nu ̱wa -da ka ziën 'sa, 'ö zakanmɛ -nu 'ö -an -bha më gbɛ
'yaa -Zlan -bha mɛ -nu -bha 'piö bhë 'ka -an ̱dhɔɔ -kë!
5 A- -blɛɛ 'dhö! 'Wun bhë -yö ka -bha lë- -wun 'ka. A- ̱dɔa' ̱nɛ mɛ 'ö
'kpaakpa 'ö -mɔ -a -bha kö -yö 'wun -nu bho dhegluzë -nu ziën -yö -mɔ -a
-bha kö -yö kë ka ziën 'ma.
6 ̱Ya kë ̱nɛ -kɔ bhë -a 'dhö, kö -yö -dhɛ -ma -kun zlöö kö 'wun ̱ya -da
dhegluzë -nu ziën, kö -wo 'dho wo 'ko -nu 'ka zakanmɛ -nu 'ö 'waa -Zlan
dɔ -an 'dhiö a?
7 Ɛɛ, 'ö ka- -yö bhë ̱a! -A -de pë -nu 'kwa 'we -na -an 'ka bhë -an -bha -da
ka ziën -sü bhë -ya -zɔn ̱nɛ ka -kɔ ̱ya 'kun 'wun kë -sü 'ka. 'Ö bhii -më
-kë 'ö 'wun 'toutou -nu 'wo bhë 'kaa -an 'to ka ziën 'iin 'ö 'kaa ka ̱kwaa'
ka -de -zü 'waa ka ̱kwaan ̱ɛn?
8 'Ö ka -zë 'ö 'wun 'yaa kpengdhö 'ka -an -kë; 'ö 'ka ̱kwaan -nu wo ka
dhegluzë -nu -gɔ ̱zian' 'zü a!
9 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -yö kë ka 'yaan ̱nɛ pë yaakëmɛ -nu waa 'dho
-da -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö 'gü. A- -blɛɛ ka -dhë 'dhö -wa! 'Wun -gɔ
-bho zian- -mɛ -nu, kwiga gbamɛ -nu, -dadhepiömɛ -nu, mɛ -nu -bha gɔɔn-
̱mɛɛ' -dhe -nu,
10 gɔɔn- -nu -bha -wɔ 'kuë -sü kë -mɛ -nu, ̱kwaanmɛ -nu, -ya pë -dhɔ
'ka -mɛ -nu, yɔmümɛ -nu, 'sibhomɛ -nu, mɛzëmɛ -nu 'wo bhë 'töüdhö, -a
mɛ gbɛ yaa 'dho -da -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö 'gü.
11 Mɛ 'bhaa -nu -wo ka ziën 'ö -an wɔ -kɔ -yö -kë ̱nɛ -kɔ ̱suu'- bhë -a
'dhö kö waa Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- ̱kun. 'Kɛɛ 'ka kë 'slööslö ̱sɔɔn yaa
-gɔ; 'ka kë -ya -de -ta -mɛ 'ka -Zlan -bha 'ka; 'ka bɔ kwa Dëmɛ Yesu Klito
'tɔ waa- -Zuu 'ö go kwaa- -Zlan 'piö bhë -an -ta, 'ka kë kpengdhö -Zlan -bha
'ka.

'Wun 'ö -gban -zo -kë -de bun 'piö -sü -bha -Zlan -bha 'ka

12 Mɛ ̱plëëzë -wo ka ziën 'ö ̱ya kë 'wo- pö ̱ya kë ̱nɛ ̱wa Yesu -wun
-dhɛ 'wun gia-, pë 'ö -dhi mɛ -dhë, -wo -mɔ -a -bha -wa kë. -Yö 'dhö, 'kɛɛ
pë 'saadhö 'plɛ kë -sü 'yaa -së. A -mɔa kö 'a- pö 'dhö 'püë- wo; 'kɛɛ n 'ka
'dho n -de kë pë gbɛ -bha ̱nua 'ka.
13 'Wun ̱zuan' do 'bhaa 'ö tɔɔ 'wun 'ö -gban -bhöpë -bha bhë; 'ö ̱ya kë
ka- -pö: «-Bhöpë 'dhodhɛ tɔɔ kwa 'guu; kö 'gu -bha tɔɔ -bhöpë.» -Yö 'dhö,
'kɛɛ kwaa 'dho pë -bhö 'kwaan- -a ziö ̱gɔü'; 'ö tɔɔ -bhöpë 'ö bhë pë 'ö-
-wun 'dho 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka pë 'plɛ -ta yö kun; bhii pë ̱plɛ 'wo bhë -Zlan
-dho -an 'gü ̱siö'- do do 'ka. Mɛ 'bhee- bun 'ö bhë 'pö yaa -da kö -yaan kë
'wun -nu -gɔ -bho zian -sü -zë -nu ̱kaa' -pë 'ka. -Yö -dɔ kwa Dëmɛ -bha dɔ
'ka 'ö Dëmɛ -de 'pö 'ö bun ̱kɔɔnmɛ 'ka.
14 ̱Ya kë 'dhö bun 'ö -Zlan -yö kwa Dëmɛ -bha bho ga 'gü bhë, -yö -dho
kwa -bha bho ga 'gü 'pö 'ö -këdhösü nu -a -dhë ö -bha 'piigbeedhɛ ̱kwaa'.
15 -Yö kë ka 'yaan ̱nɛ ka bun -nu 'wo tɔɔ Klito dɔ -nu. ̱Ya kë 'pö kö a
-dho Klito bun dɔ -nu do sü 'aan- kë ̱sɔɔn yaa ̱kaa' -pë 'ka a?
16 -Abi' 'gbɛɛdhö! 'Ö tɔɔ gɔɔn- 'ö waa- ̱sɔɔnkëdhe ̱wa wɔ wo 'ko 'piö
kö ̱wa kë mɛ -lü do 'ka ̱nɛ bhë bhii pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ
'gü -ya -pö: *Mɛ ̱plɛ 'wo bhë -wo -dho kë mɛ -lü do 'ka.*

17 Yö ̱ga 'ö mɛ 'ö ̱ya kpa kwa Dëmɛ -bha 'ö wo -nu 'wo -kë -Zuu do 'ka.
18 -A -wun 'gü ̱nɛ 'ö 'ka dho ̱duë 'wun -yö yaan -sü kë -sü -dhë 'ö tɔɔ ̱sɔɔn yaa mɛ 'ö pin dho to mɛ -lü -bha -yaan ziö -a mɛ 'ö ̱nɛ -a -ta 'yaa 'dhö; bhii mɛ ̱ya ̱sɔɔn kë kö ̱ya ̱sɔɔn yaa kë ö -de bun 'ka.
19 -Yö kë ka 'yaan ̱nɛ ka bun 'ö tɔɔ -Zuu 'slööslö -bha 'kɔ. -Zuu bhë ̱nɛ 'ö -Zlan -ya nu ka -dhë 'ö -ya -sü 'ka ka 'gü; ̱ya kë 'dhö kö 'kaa ka -de -bha 'ka gbɔ.
20 Bhii -Zlan ̱ya ka 'dhɔ ̱sɔnng' ̱va 'ka, kö -ka ka bun -nu kë -Zlan 'tɔ -bhɔ -a 'ka -pë -nu 'ka.

7

'Wun 'ö -gban gɔɔn- waa- dhe -an -bha wo 'ko 'sü -sü -bha

1 'Kwa yö 'wun 'ö ka- 'gü ̱dhɛɛ' kpɔ n -gɔ 'sëëdhɛ 'ka- bɔ n -dhë -a 'gü bhë -a -bha; 'wun mɛ 'ö -gban dhe 'sü -sü -bha bhë, ̱yö -së kö gɔɔn- 'ö -dhö -yö 'to 'kwɛa 'ka.
2 'Kɛɛ ̱sɔɔn kë -sü 'ö ̱ya -pɛn ̱duö bhë -a -wun 'gü, ̱yö -së kö gɔɔn- 'ö -dhö, -a bɔɔ -yö kë -dhö, kö dhebɔ 'ö -dhö, -a ̱gɔn -yö kë -dhö.
3 Dhe ̱gɔn -yö -dho pë 'ö dho -a kë ö bɔɔ -dhë -a kë; -kɔ do bhë ̱nɛ 'ö dhebɔ -de 'pö 'yö dho pë 'ö- ̱dua' 'ka ö ̱gɔn buëndhö -a kaa -a -dhë.
4 Dhebɔ yaa 'dho ö -dhi -a -dhë -wun kë ö bun 'ka, 'ö tɔɔ -yö -ya -a ̱gɔn -bha 'ka; -kɔ do bhë 'ö- 'ka 'pö gɔɔn- 'piö ̱zian' bhii -a bun -ya bɔɔ -bha 'ka.
5 -A 'ke yaa kë ̱nɛ -mɔ 'ka- wo -a 'gü 'ö 'ka 'töng sü 'ö 'ka ̱bhɛa -a 'ka -Zlan -dhë, kö ̱kun 'ö 'ka -kan 'kuë- 'ö mɛ 'ö -dhö 'ö -wɔ -dhɛ gbɛ 'gü. ̱Ya kë ̱nɛ 'töng bhë ̱ya ziö, ka -bha ̱sɛɛ' -yö kë do 'zü -dëüwo; -yö kë 'dhö kö ̱kun 'ö kaa ka ̱zuökuënnudhɛ gbɛ yö gbɔ, 'ö Satan -yö ka -püö.
6 -A pö 'a- wo 'dhö bhë, yaa kë ̱nɛ ka 'gbee- -ta 'a- wo ̱nɛ -kaa kë ̱nëdhö 'iin -a mɛ mɛ ̱nɛ -kaa kë -kɔ 'bhaa mɛ ̱nɛ -a 'gü. -Yö ka 'paanbhowo 'ka.
7 -Yö n -zo 'piö -be kö mɛ -nu 'saadhö -wo kë ̱nɛ n 'dhö; 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -yö gbaɔ -kë kwa -dhë do do 'ka. Mɛ 'ö -dhö pë 'ö- ̱tian' ̱nɛ 'ö- yö.
8 Mɛ 'wo ̱tun 'kwɛa 'ka waa- dhoo -nu 'ö 'wo ̱gɛandhoo -nu 'ka bhë, -yö -dho kë -së kö -wo 'to 'dhö ̱nɛ n 'dhö.
9 'Kɛɛ 'ö ̱ya kë ̱nɛ waa -mɔ wo ̱zuö' kuënnu -sü -bha, kö -wo wo 'kosüdhe waa- ̱gɔɔn -an 'ka; 'ö tɔɔ 'yaa -së kö 'ka 'to 'kwɛa 'ka 'iin ̱gɛan 'ka 'kɛɛ kö dhe -wun 'iin gɔɔn- ̱ya -da ka ̱zuö' 'gü.
10 Dhoo -nu kaa- ka ̱gɔn -nu, -ka ka 'to kë -së 'ka -dhiodɔwo 'ö ̱nɛ -a -bha; n -wo 'yaa -mü. Kwa Dëmɛ -ya -pö kö ̱kun 'ö dhebɔ 'ö gwaan 'ö -kan ö ̱gɔn -bha!
11 'Ö ̱ya kë ̱nɛ -an -bha gwaan ̱ya 'kan, kö ̱kun 'ö ̱gɔn gbɛ sü gbɔ; 'yaa 'pö kö -yö 'yɛ ö 'zü -yö nu ö ̱gɔn 'piö. -Kɔ do bhë 'ö- 'ka ̱gɔn 'piö 'pö. Yö 'ka 'dho ö bɔɔ bho 'blü!
12 Mɛ 'ka to, a- -pö ka -dhë n -de ̱woë' ̱nɛ: Mɛ 'ö Yesu Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ 'ka, 'ö- bɔɔ 'yaa Klito -bha mɛ 'ka 'kɛɛ kö -a bɔɔ bhë -ya 'piö kö -wo 'to wo 'ko 'piö bhë, kö ̱kun 'ö- bho 'blüü!
13 -Kɔ do bhë 'ö- 'ka dhebɔ 'ö Yesu Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -dhe 'ka 'ö- ̱gɔn 'yaa- Klito -bha mɛ 'ka bhë -a 'piö 'pö. Yaa 'dho go ö ̱gɔn 'piö 'kɛɛ kö yö -zë -ya 'piö kö 'wo 'to wo 'ko 'piö.
14 Bhii -Zlan 'yan -yö gɔɔn- 'yaa Yesu Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ 'ka bhë -a -bha, -a -bha -to ö bɔɔ 'piö -sü 'gü -an -bha -kë dhe waa- ̱gɔn -an 'ka -sü -wun 'gü; -kɔ do bhë 'ö- 'ka dhe 'ö 'yaa Yesu Klito -wun -dhɛ 'wun gia- bhë -a -bha 'ka 'pö, 'ö bhii 'yaa 'pö -be kö -an -bha 'në -nu 'wo bhë -wo

-dho kë mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan -bha 'ka -an 'ka. 'Kɛɛ kö 'kwa -dhɛ -ga -a 'piö -së 'ka, -Zlan -kɔ -së -yö -an 'piö.

15 'Ö ɓya kë 'zü ɓnɛ 'pian ɓplɛ 'wo bhë -an 'piö, mɛ mɛ 'ö 'yaa Yesu Klito -wun -dhɛ 'wun gia- bhë ɓnɛ 'ö- 'piö kö 'ö 'kan ö 'bha -bha, kö -ya kë 'pö; 'kɛɛ Yesu Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ 'ö bhë 'yaa ɓnëng -sü 'ka 'wun -dhɛ mɛ bhë -a 'gü; 'ö tɔɔ -Zlan -yö kwa ɓdhɔɔ -kë kö 'kwaan- kë ɓzuöyagluu 'gü.

16 Bhii 'ö tɔɔ bhi 'ü dhebɔ 'ka bhë, ü -dho -a ɓtɛi' dɔ -më -bha ɓnɛ ü -dho -a kë kö ü ɓgɔn -yaan dha ɓɛ, 'iin bhi 'ü gɔɔn- 'ka bhë, -më 'ü dho -a dɔ -a -bha ɓnɛ ü bɔɔ -dho dha ɓɛɛ?

'Ta -sü -kɔ 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'gü

17 ɓYa 'kan 'wun mɛ bhë -a -bha, mɛ 'ö -dhö, -a wɔ -kɔ -yö kë ɓnɛ -kɔ 'ö kwa Dëmɛ -ya ɓyaa' -a ɓzuö' -bha kö ɓyaa- ɓdhɔɔ kë -yaan kë Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ 'ka bhë -a 'dhö. -Dhiodɔwo 'a- dɔ -na Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -nu 'gü -dhɛ 'saadhö -bha 'ö bhë.

18 Mɛ 'ö go 'bɔng kö yaa kë Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ 'ka ɓkun, 'ö ɓya kaa zlöö bhë kö ɓkun 'ö ö -de -kë ɓzuö' -to zlöö -mɛ 'ka Zuifö -nu -bha wɔ -kɔ 'ö -kë -dho 'bɔng -sü 'ka bhë -a -wun 'gü. 'Iin mɛ 'ö -Zlan -ya ɓdhɔɔ -kë kö yaa 'dho 'bɔng ɓkun bhë, kö ɓkun 'ö ö -de -kë -dho 'bɔng -mɛ 'ka.

19 Bhii ü -dho 'bɔng oo, ü 'ka 'dho 'bɔng oo, -Zlan 'to 'yaa- gbɛ -bha. Së mɛ 'ö- -wun 'dhö 'gbee- 'ö tɔɔ -a -bha tɔng -nu 'kun -sü.

20 Mɛ 'ö -dhö -yö 'to ɓnɛ -kɔ 'ö ɓkaa' kö -Zlan ɓyaa- ɓdhɔɔ kë bhë -a 'dhö.

21 ɓYa kë ɓnɛ ü -kë ɓnua 'ka -Zlan -yaan ɓtun ü ɓdhɔɔ kë -na, kö ɓkun 'ö ü ɓzuö' -yö to zlöö. 'Kɛɛ ɓya kë ɓnɛ ü -bɔ -a -ta -së ɓya kë -dhö kë 'üën- 'go 'gan 'gü, kö -bhö -a 'kun 'gbee- kö -potaasü -yaan kë ü -gɔ!

22 Kë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ mɛ 'ö to ɓnua 'ka 'ö kwa Dëmɛ -ya ɓdhɔɔ -kë kö -potaasü -ya -gɔ, 'go mü 'ö- -bha 'wun 'plɛ -yö -gban kwa Dëmɛ -bha. -Kɔ do bhë 'ö- 'ka mɛ 'ö -potaasü -yö -kë -a -gɔ 'ö Klito -ya ɓdhɔɔ -kë bhë -a -bha 'ka 'pö, bhii kö ɓya kë -a -bha ɓnua 'ka.

23 -Zlan ɓya ka 'dhɔ ɓsɔnng' ɓvaazë 'ka 'saadhö (Klito fɛi 'ka); ɓkun -kë 'ka -kë mɛ 'bhee- -gɔ ɓnuadhɛ 'gü!

24 N dhegluzë -nu, a- -pö ka -dhë: Mɛ 'ö -dhö -yö to ɓnɛ -kɔ 'ö ɓkaa' kö -Zlan -yaan ɓtun -a ɓdhɔɔ kë -na bhë -a 'dhö.

'Wun 'ö -gban mɛ -nu 'wo 'kwɛa 'ka -an -bha

25 'Wun mɛ 'ö -gban mɛ -nu 'ö 'waa gwaan 'iin 'ö waa dhe 'sü -an -bha bhë, tɔng yaa 'go kwa Dëmɛ 'piö -a ɓwuën'; 'kɛɛ a -mɔa 'aan- -wun ɓblɛɛ' 'ö tɔɔ kwa Dëmɛ -bha 'glusë 'gü ɓyaa- kë 'ma kë mɛ 'ö mɛ -nu -wo wo -zo tën n -dhë -a 'ka.

26 ɓDhɛ 'ö -kë ɓnɛ 'töng 'ö 'kwa- 'gü ɓnɛ -yö 'wun 'gbee- -nu -bha 'töng 'ka bhë, n -ma -zotadhe 'ö tɔɔ ɓyö -së gɔɔn- -bha 'ka kö -yö ö bha 'to ɓnɛ -kɔ 'yö- 'ka bhë -a 'dhö.

27 ɓYa kë ɓnɛ dhe -yö ü -gɔ, kö ɓkun 'ü- bho ü 'piö; 'ö ɓya kë 'zü ɓnɛ dhe 'yaa ü -gɔ, kö ɓkun 'ü ü -de -kë dhe 'sü -dhɔ 'ka!

28 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, yaa kë ɓnɛ kö mɛ 'ö ɓya dhe 'sü 'iin 'nëdhezë 'ö ɓya 'dho gwaan kö ɓya ɓsɔɔn yaa kë 'yaa -mü. -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ 'në gɔɔn- waa- 'nëdhezë 'wo wo 'ko 'sü -na dhe waa- ɓgɔn -an 'ka bhë, -an 'yënng -dho bhɔ ɓva -an -bha -kë 'ko 'piö -sü bhë -a 'gü. Së 'ö -kë 'a- 'piö kö -yö 'san ka 'ka bhë 'ö bhë.

29 -A pö 'a- wo 'dhö bhë, n dhegluzë -nu, 'ö tɔɔ -tosiadhe 'ö 'kpongtaa zö bhë, -a 'dhiötoyi 'yaa ɓgbiin gbɔ bhë. -A -wun 'gü 'go ɓdɛɛ -bha, mɛ 'ö dhe 'dhö -a -gɔ, -yö kë ɓnɛ mɛ 'ö 'yaa- -gɔ -a 'dhö, 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -a

'gü ('ö tɔɔ ̱kun -kë ö -gɔ kɔɔ -wun -yö -kë -a -bha -zo -ta -a 'gü -wun do 'ka).
30 Kö mɛ -nu 'wo 'gbo bɔ -na, -wo kë ̱nɛ mɛ -nu 'ö 'waa 'gbo bɔ -na -an 'dhö; kö mɛ -nu 'wo 'yee 'to -na, -wo kë ̱nɛ mɛ -nu 'ö -kpɛ 'yaa -an -bha -an 'dhö; kö mɛ -nu 'ö 'wo pë 'dhɔ -na -wo kë ̱nɛ mɛ 'ö pë 'wo- dhɔ bhë 'ö 'yaa -an -gɔ -an 'dhö;
31 kö mɛ -nu 'ö 'kpongtaapë -sɛɛbɔ 'dhö -an -gɔ, -wo kë ̱nɛ mɛ -nu 'ö 'yaa -an -gɔ -an 'dhö; bhii 'kpongtaadhɛ 'ö 'ka- -ga -na bhë, yaa 'dhö ̱glɔɔ ̱duö gbɔ.

32 A- 'piö kö 'ka ka bo -dɔ pë -nu ̱zɔnng' -ta -sü 'ka. 'Ö tɔɔ mɛ 'ö dhe 'yaa- -gɔ, pë 'ö- -wun 'dho -a -bha 'ö tɔɔ kwa Dëmɛ -bha yuö. Pë 'ö- -zo 'dhö -a -dhë 'ö tɔɔ kö ö 'yi -yö 'kan -a 'dhii.
33 'Kɛɛ kö mɛ 'ö dhe 'dhö -a -gɔ bhë -yö 'kpongtaapë -nu 'piö bhii 'ö tɔɔ -ya 'piö kö ö -wun 'yi -yö 'kan ö bɔɔ -dhë.
34 -A -dɔ 'wun ̱plɛ ̱zɔnng' -ta -gɛn ̱ga 'ö bhë; -kɔ do bhë 'ö- 'ka 'ö dhe 'ö 'yaa gwaan 'iin 'nëdhezë 'ö yaa 'dho gwaan 'ö ö -zo ̱kaa' kwa Dëmɛ -bha 'wun -nu 'piö -a 'ka; bhii -ya 'piö kö 'ö kë kwa Dëmɛ -bha 'ka ö ̱zuö' 'gü -wun -nu waa- ö kë -kɔ -nu -an 'plɛ 'gü. 'Kɛɛ kö dhe 'ö gwaan -yö dɔ ö -de ̱zɔnng' -ta 'kpongtaapë -nu -wun 'ka; 'ö- 'piö kö ö 'yi -yö 'kan ö ̱gɔn 'dhi.
35 A- -blɛɛ ka -bha 'wunsë 'ka; n 'ka ka 'gbee- -ta bho; 'ö tɔɔ a- 'piö kö 'ka kë ̱nɛ -kɔ 'ö ka -ma kun -a 'ka -së 'ka bhë -a 'dhö, 'kɛɛ kö 'ka 'to -klu -sü 'ka 'fɛfɛdhö kwa Dëmɛ -bha yuö kë -sü -bha.
36 'Kwa yö 'wun mɛ 'ö -gban -zo -tën 'ko -dhë -mɛ 'ö 'wo dho wo 'ko sü -be 'kɛɛ 'wo- pö zlöö wo 'ka 'dho wo 'ko sü bhë -a -bha; n -ma -zotadhe 'ö ̱nɛ: ̱Ya kë ̱nɛ 'në gɔɔn- ̱ya -dhɛ -ga 'wun bhë -a 'gü -së 'ka 'ö ̱yaa- yö ̱nɛ 'ya- kë 'dhö kö 'ya pë yaa kë ö 'bha 'ka 'iin 'ö ̱yaa- yö 'zü ̱nɛ ö -kɔ yaa -mɔ -to 'dhö -sü -bha, 'ö- 'piö 'zü kö 'wo wo 'ko 'sü, kö 'yaa 'wun yaa 'ka; -wo wo 'ko 'sü ̱nɛ -kɔ 'ö- 'ka -an -dhë -së bhë -a 'dhö.
37 'Iin ̱ya kë ̱nɛ -kɔ do bhë -a 'dhö 'ö- -ya ö -de ̱zuö' 'gü 'gbönggböng ̱nɛ wo 'ka 'dho wo 'ko sü, 'ö ̱ya -dhɛ -ga -a 'gü 'ö dho -mɔ -a -bha, -a mɛ bhë kö ̱yö -së.
38 Kö 'kwa -dhɛ -ga -a 'piö -së 'ka mɛ 'ö waa- ö ̱dhɔɔbhaadhe 'wo wo 'ko sü bhë, -ya -kë -së. 'Kɛɛ mɛ 'ö dho zlöö 'ö waa- dhe 'ö waa wo 'ko 'sü gbɔ bhë, -ya -kë -së 'zü ('ö ̱zië' -a mɛ -blɛɛzë -ta).
39 Dhe 'ö gwaan, -a -klu -sü -mü ö ̱gɔn -bha 'töng 'ö ̱tun -a 'ka 'bhee- 'gü bhë -a 'ka; 'kɛɛ ̱ya kë ̱nɛ 'yaa -dhö gbɔ kö -potaasü -yö dhe 'ö ̱ya 'to ̱gɛan 'ka bhë -a -gɔ kö -yaan gwaan 'kpɔ mɛ 'waa gbɛ -gɔ 'zü; 'kɛɛ kö -yö kë Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ka ̱zian'.
40 -Yö 'dhö 'kɛɛ -yö -dho kë -a -gɔ ̱zuögludhi -wun 'ka kö -yö 'to 'dhö zlöö. -Wo -kaanta 'ö bhë, -yö n -de ̱zuö' 'gü -wun 'ka 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -Zuu 'ö go -Zlan 'piö -yö n 'gü 'püë- wo!

8

'Wun 'ö -gban -köpë 'wo sla- bho -a 'ka -a -bha

1 'Wun mɛ 'ö -gban -köpë 'wo sla- bhoë gbapë -nu -dhë -an -bha bhë, 'kwa yö -a -bha. -A pö 'ka- wo: 'Wundɔdhe -yö kwa 'saadhö kwa -gɔ bhë, -yö 'wun gia- 'ka. 'Kɛɛ 'wundɔdhe 'ka- -ga -na bhë -yö mɛ -kë -desüvamɛ 'ka; 'ö -dhɔ -zë 'yö- -kë ̱zian' 'ö kwa -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -yö -da 'dhiö.
2 -Yö kë ka 'yaan ̱nɛ mɛ 'ö- pö -na ö -de -dhë ̱nɛ 'wundɔdhe -yö ö -gɔ bhë kö 'wundɔdhe 'yaa- -gɔ ̱nɛ -kɔ 'ö dho -a dɔa bhë -a 'dhö.

3 'Kɛɛ mɛ 'ö -Zlan -dhɔ 'dho -a -bha bhë, -Zlan -ya -mɛ -ga ɲɛ mɛ 'ö- -bha
'ka -a 'dhö.
4 ɲDhɛɛ' bhë 'ö tɔɔ: -Köpë 'wo sla- bhoë bhë, -wo -mɔa 'wo- -bhö -a?
'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë kwa- ɲdɔa' ɲɛ pë 'ö dho kë gbapë -yö -a -bha -pë 'ka
'kpongtaa zö 'yaa 'dhö; 'ö 'kwa- dɔa 'pö ɲɛ -Zlan -yö 'dhö do.
5 'Kö -kë ɲɛ mɛ -nu -wa -pö -zlan -nu -wo -dhö ɲva 'kpongtaa waa-
dhang- 'gü -dhɛ -nu -an -bha, 'wun 'ö -dee 'dhö 'wun gia- 'ka, 'ö -an dëmɛ
-nu 'dhö -dhö 'pö,
6 kwa -bha 'kwa- dɔ 'ö tɔɔ -Zlan -yö do kwa Dë 'ka. Yö ɲɛ 'ö pë 'saadhö
'plɛ -da; 'ö 'kwa -tosiadhe -kë -a -bha kë 'ka. Kwa -bha 'ka 'pö, kwa Dëmɛ
-yö do Yesu Klito 'ka. Yö ɲɛ 'ö- -kë 'ö pë 'saadhö 'wo -kë -dhö 'ö kwa -de
'pö 'kwa -tosiadhe -kë.
7 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë 'wun bhë -a -bha -kë 'wun gia- 'ka -sü bhë, mɛ
'plɛ 'waa- dɔ; yö ɲga mɛ 'bhaa -nu 'wo -dhö 'ö gbapë -bha -kë mɛ -gɔ -sü
ɲya 'to -an kë -kɔ 'ka bhë 'ö -köpë 'wo sla- bho -na -a 'ka bhë 'wo- -bhö -na
zlöö ɲɛ pë 'wo- pö 'kpa -an -mɔ -a 'gü -sü -mü bhë -a 'dhö bhë. Bhii ɲya
kë 'dhö 'ö -an ɲzuö' -yö to zlöö.
8 Yö ɲga 'pö 'sa, 'ö 'yaa -bhöpë 'ö dho kwa ɲyɔɔn -Zlan -bha -a 'ka bhë,
bhii ɲya kë ɲɛ 'kwaa -a -bhö, -a -bha 'pë 'yaa kwa -bha; 'iin 'kwa- -bhö
'pö, 'kwaa pë gbɛ yö -a 'gbloo 'piö.
9 Kö -ka ka -zo kë ka 'wun kë -kɔ -nu 'piö -potaasü 'ö ka -gɔ bhë -a 'ka,
ɲkun -kë 'ö mɛ -nu -wo to ka 'piö 'ö 'wo -da wɔ -kɔ yaa kë -sü 'gü -an -bha
-zo -yö -Zlan -bha -sü -bha -kë 'tee -sü -wun 'gü.
10 Mɛ 'ö- -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'dhö 'tee, ɲya -kpën bhi 'ö 'wundɔdhe
'dhö ü -gɔ bhë ü -bha kwiga -gba -a 'gü -kɔ 'gü, -a ɲfaan' 'ka 'dho më kö -yö
-köpë -nu 'wo sla- bho -na -a 'ka bhë -yaan -a -bhö -a?
11 ɲYa kë 'pö, dheglu -mɛ 'ö- -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'dhö 'tee 'ö Klito
-yö ga -a -wun 'gü bhë kö ü 'ka- -püö ü -bha 'wundɔdhe ɲkwaa' ɲa?
12 ɲYa kë ɲɛ dhegluzë 'ö- -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'dho 'tee bhë, 'bha-
kë 'dhö kö 'bha pë yaa kë -a 'ka -a ɲzuö' 'gü kö 'bha ɲsɔɔn yaa kë Klito gia-
'ka.
13 ɲYa kë 'dhö, 'kö -kë ɲɛ n -ma pë 'ö 'wo sla- bho -a 'ka bhë -a -bhö -sü
-yö n dheglu -püö -gɛn 'ka, kö n 'ka dho -a -bhö gbɔ.

9

Pë 'ö dɔ Yesu -bha bɔmɛ -nu ɲtian' 'ö Pɔlö yaa- sü waa- pë -nu 'ö -an ɲdua' 'dhö -mü kö -waan kë

1 Ma 'ka n -ga -na ɲɛ Yesu -bha bɔmɛ -mü n 'ka; kö -potaasü -yö n -gɔ.
A -kpën kwa Dëmɛ Yesu -bha; yuö 'a- -kë kwa Dëmɛ -dhë bhë, ka ɲɛ 'ka
tɔɔ -a -yö -a -bha -pë.
2 'Kö -kë ɲɛ mɛ 'bhaa -nu 'waa n 'sü ɲɛ Yesu -bha bɔmɛ 'dhö, ka -zë,
-yö n 'gü ɲɛ ka -dho n dɔa. -A -de ka -bha -kë Dëmɛ 'gü -sü bhë -ya -zɔn
ɲɛ a- -bha bɔmɛ 'ka.
3 -Ka -dhɛ -ga 'dhɛ! -A 'bhaa -nu ɲya kë, -kɔ 'a n -de -ta ɲkɔɔ' -na -a 'ka
-nu wo, n ɲtɔɔkëmɛ -nu -gɔ bhë 'ö ɲɛ:
4 Yuö 'a- kë -na ɲɛ bhë pë 'ö n ɲdua' 'ka, -bhöpë -nu waa- müpë -nu 'ka
'yaa 'dhö a?
5 N ɲdua' 'yaa -mü kö 'a dhe 'sü kwa dhegluzë -nu ziën 'a- kë n bɔɔ 'ka,
'iin kö 'a- kpa n -ma 'ta 'bhaa -nu 'gü ɲɛ -kɔ 'ö Yesu -bha bɔmɛ mɛ 'wo to
-a 'dhö ɲɛ, kwa Dëmɛ dhegluzë -nu waa- Piɛɛ -nu 'wo- kë -na -a 'ka bhë
-a 'dhö a?

6 'Iin kë- wo 'dhö bhë ̱nɛ yië- Baanabasö yi -de 'sloo ̱nɛ 'yi dho yuö kë kö 'yiën- yi -bha -tosiadhe -kë -a -ta -pë yö -a 'gü kö mɛ gbɛ -yaan 'kun -nu yi -dhë -sü 'ka a?

7 'Ka- ma do ̱nɛ 'dhasi -yö -dho ö -bha 'sɛ -glu gɔn ̱dhia ö -de -gɔ ̱naɔ 'ka a? 'Iin dö 'ö dho 'ö 'lü ta 'ö 'yaa- bhɛ -bhö -ee? 'Iin dö 'ö -tuë -to 'ö 'yaa- 'yɔn 'yi dan ̱ɛn?

8 Kö ̱kun 'ö -kë ka -zo 'piö ̱nɛ mɛbheedhe 'ta 'sü -kɔ 'ö 'a- 'bhaa -nu sü 'wun ̱zuan' 'ka yö -mü; 'ö tɔɔ Moizö -bha tɔng -ya -blɛɛ ̱nɛ -kɔ bhë -a 'dhö 'pö.

9 Tɔng 'sëëdhɛ bhë -yö ̱bɛɛn' -sü 'ka -a 'gü ̱nɛ: *Kö ̱kun 'ü -piö 'klang yö -du 'ö 'blee- ga zɔn -na bhë -a 'dhi -bha!* Kë 'ö- wo 'dhö bhë dɔ 'pö 'ö -Zlan 'dhoë- woë- -du -nu ̱zɔnng' -ta bhë ̱ee?

10 -Abi'! Kwa -wun ̱nɛ 'ö 'wun bhë 'ö- ̱blɛɛ -a -wun 'gü ̱zian'. 'Kɛɛ -yö 'wun gia- 'ka; bhii 'ö tɔɔ mɛ 'ö -dhɛ -ya -na -yö -dho -a -pë kan, 'ö mɛ 'ö ̱bluu'- -kpa -ma -na 'ö dho ö -bha ga yö 'pö.

11 'Wun 'ö -gban -Zlan -bha, -a ta kun 'yi- wo ka 'gü bhë ̱a? ̱Ya kë 'pö kö ka -gɔ -pë -nu 'wo bhë yi -dhë sü 'gbee- -ta 'ka a?

12 Mɛ mɛ -nu 'ö 'wo to, kë 'ö- wo -na -an ̱dua' 'ka 'ö 'ka- kë -na -an -dhë bhë, kö yi 'dhe, yi 'më 'ö yi -bha 'yaa ziö -an -bha -ta bhë ɛɛ?

'Kɛɛ kö kë- wo 'dhö bhë, pë 'ö yi ̱dua' 'ka bhë, yië -a gbɛ -dhɛ; pë 'yi- -kë ̱zian' 'ö tɔɔ 'to 'yi- wo 'dhö -yö kë 'dhö kö 'wuntaɔsë 'ö -gban Klito -bha bhë, ̱kun -kë 'ö- kuënnupë dho kë -dhö (-yaan 'to zlöö).

13 -Yö kë ka 'yaan ̱nɛ mɛ -nu 'wo yuö kë -na -Zlan -gɔ kɔɔ bhë, -bhöpë 'ö mü bhë ̱nɛ 'wo- nu -an -dhë, 'iin mɛ -nu 'wo sla- bho -na bhë sla- -bho -a 'ka -pë bhë -an -bha -yö -kë -dhö.

14 -Kɔ do bhë -a 'ka kwa Dëmɛ -ya -blɛɛ 'ö- pö mɛ -nu 'wo 'wuntaɔsë ̱blɛɛ' -na bhë, kö -wo -tosiadhe kë -a 'gü -pë -ta.

15 'Kɛɛ yö ̱ga 'ö pë -nu bhë, 'ö n 'ka- gbɛ -dhɛ; 'iin yaa kë 'pö ̱nɛ 'sëëdhɛ 'a- bɔ -na ̱nɛ, a- -bɔ kö 'kaan- -a 'gü -pë kë 'dhö yö kun; 'kö -kë ̱nɛ a -dho ga, kö ga 'a dho -a wo n -ma 'wuntaɔsë ̱blɛɛ' -sü 'gü, 'kɛɛ n 'ka dho pë gbɛ -dhɛ. N -ma -kë 'gɔugɔ -sü 'ö bhë, mɛ gbɛ 'ka dho -a bho n -ma.

16 'Ö kë- wo 'dhö bhë, n -ma 'wuntaɔsë ̱blɛɛ' -sü bhë n 'ka 'dho n -de sü ̱va -a -wun 'gü. Pë 'ö n ̱dua' 'ka, 'a dho -a kë yö -mü. -A 'ke n 'ka- ̱blɛɛ', 'wun 'gbee- -yö -dho kë n 'ka.

17 ̱Ya kë -be ̱nɛ ma gia- 'a- pö a -dho kë 'wuntaɔsë ̱blɛɛ' -mɛ 'ka, kö a -dho -ya n ̱saan' ̱wuën'. 'Kɛɛ yaa kë 'dhö gbɔ 'sa. Yö ̱ga 'ö -kë n ̱dua' 'ka bhë; kö pë 'ö n ̱dua' 'ka kö 'aan- kë bhë ̱nɛ 'a- kë -na 'kpaan 'ka bhë.

18 ̱Ya kë 'dhö n ̱saan' -yö -dho kë -më 'ka ɛ? 'Ö tɔɔ -kpɛ 'ö n -ta 'ö 'a 'wuntaɔsë -wun ̱blɛɛ' -na -a 'ka 'kpaan 'ka 'ö pë 'ö n ̱dua' 'ka 'ö 'maa- -dhɛ bhë.

19 Ka- -yö bhë ̱a, -potaasü -yö n -gɔ, bhii mɛ gbɛ -bha 'pë 'yaa n -ma. 'Kɛɛ a n -de kë mɛ 'plɛ -bha ̱nua 'ka, mɛ -nu -waan nu ̱va n 'piö 'wuntaɔsë 'gbloo 'piö.

20 ̱Ya kë ̱nɛ a yuö kë -na Zuifö -nu ziën, n wɔ -kɔ -yö -kë ̱nɛ -an -bha 'dhö, 'kɛɛ kö kë- wo 'dhö bhë -wo mɛ -nu 'wo wo -gɔ dho sia- Moizö -bha tɔng -dhë bhë, 'ö 'maa -an -mɛ 'ka, 'kɛɛ a- -kë 'dhö kö -waan 'we 'wuntaɔsë -wun -bha ̱va 'ka.

21 -Kɔ do bhë 'a- ̱kaa' 'pö mɛ -nu 'ö 'waa Moizö -bha tɔng dɔ bhë -an ziën; a- 'slë -mɛɛ kö 'yi yi 'ko -wo 'gü 'ma. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -naa -yö -dhö -a mɛ 'ö -gban tɔng -bha bhë -a -bha, bhii a -klu -sü 'ka Klito -bha tɔng -bha; -yö kë 'dhö kö -waan 'we 'wuntaɔsë -wun -bha. Yaa kë ̱nɛ pë 'wo- pö 'maa -Zlan -bha tɔng ̱bhlë -ya n -ma -gɔ -dho sia- Klito -bha tɔng -dhë -sü -wun 'gü bhë yö -mü.

22 Mɛ -nu 'wo 'tëëtë -zo -yö Yesu -bha -sü 'gü bhë 'ma kë -an ziën, a pë
-nu -kë -an -bha -naa -bha kö -waan 'we 'wuntaɔsë -wun -bha. -Kɔ bhë ɓnɛ
'a n -de ɓkaa' -dhɛ 'saadhö 'gü, kö -kɔ 'wo- -bha, 'ma n -de kë ɓnɛ -an 'dhö
kö -an mɛ 'bhaa -nu -waan 'we 'wuntaɔsë -wun -bha.
23 'Wun -nu 'wo bhë a- 'plɛ -kë 'wuntaɔsë -wun 'gü, -yö kë 'pö kö -a 'gü
-pë -së -nu 'wo -dhö bhë n -ma -yö kë -dhö.
24 (-A ɓtɛi' -yö -kë ɓnɛ 'wun 'ö -gban -bla 'sü -sü -bha bhë -a 'dhö.) -Yö ka
'yaan ɓnɛ -blasümɛ -nu 'saadhö -an 'plɛ -wo -lo -bla -bha 'töüdhö wo 'kuë;
'kɛɛ ɓya kë 'dhö 'ö mɛ do -yö -kë -an -gɔtaamɛ 'ka 'ö 'wo- 'kian nu. Kö -bla
bhë -a 'sü -kɔ 'ka dho -a süë kö -waan ka -bha -to -a 'gbee- 'ka -sü 'kian nuë
bhë -a kaa.
25 Mɛ -nu 'wo bhɔmɛ -nu 'ka bhë ɓwa 'dho bhɔ -sü 'ö 'dhö -a ɓdaan' ɓdhia,
mɛ 'ö -dhö -yö -dhio -dɔ ö -de -ta 'ö ö -de 'gbee- -ta bho -yö kë 'dhö kö -yö
-to -a 'gbee- 'ka 'gɔ ɓgblaa' yö; 'kɛɛ kö pë 'ö 'dhö bhë 'sa 'gɔ ɓgblaa' 'ö bhë
ɓglɔɔpë 'yaa -mü. Kwa -zë, kwa kwa -bha -kë, -yö kë 'dhö kö 'gɔ ɓgblaa' 'ö
ɓglɔɔsü bhë -yaan kë kwa -gɔ.
26 -A -wun 'gü, ma -bla 'sü -sü 'gü, n 'yan -yö 'wun -gɔ 'dhodhɛ -bha. N
kë -kɔ -yö -kë ɓnɛ -kɔ kpö -zuö -mɛ 'ö 'yaa -kɔ kpö -zuö piöng 'piö 'kpaan
-a 'dhö.
27 Kë- wo 'dhö bhë, a n -de bun 'gbee- -ta -bho, 'ö 'a n ɓzuö' -we -a -bha
-wun -nu -kë; -yö kë 'dhö kö ma 'ö 'a 'wuntaɔsë ɓblɛɛ mɛ -nu -dhë bhë,
ɓkun 'a dho kë bo -mɛ 'ka -an ziën.

10

'Wun 'ö -gban gbapë -nu -bha -kë ya -sü -bha

1 N dhegluzë -nu, a- 'piö kö kwa 'bhɛma -nu 'ö waa- Moizö -nu 'wo 'ta sü
wo 'kuë 'kpa bhë, pë 'ö -kë -an 'ka bhë, 'a ka -zo -yö -büö -a 'ka. ɓDhɛ 'wo-
-bha 'töüdhö, 'dhuu kpö -yö -an -ta -kpa, 'ö -an 'plɛ -wo 'yoo nuɛazë -kan.
2 -An -bha -kpa Moizö -bha -sü 'gü, 'ö 'wo 'yoo -kan bhë -yö -më yiö -sü
'ka 'ö 'wo- wo 'dhuu kpö waa- 'yoo -an 'gü ɓnɛ -wo -mɔ -a 'gü do ɓnɛ Moizö
ɓnɛ 'wo dho to -a 'piö.
3-4 -Bhöpë 'ö -Zlan -ya bɔ -an -dhë bhë wo 'plɛ -wa -bhö, 'ö 'yi 'ö- nu -an
-dhë bhë 'ö wo 'plɛ 'wo- mü. 'Yi bhë -yö -go -guö gbɔng 'gü. -Guö gbɔng 'ö
'dhö bhë 'ö tɔɔ Klito 'ö -kë -an 'piö.
5 -Wo ɓkaa' 'dhö 'kɛɛ -an 'plɛ -wun 'yi yaa 'kan -Zlan 'dhi. Pë -de 'ö -kë 'ö
-an -dhɛ ɓva -dhɛ -wo ga 'yënng ɓtaa 'ö bhë.
6 Ka- -yö bhë ɓa! 'Wun -nu 'wo 'dhö bhë, -wo -kë 'dhö kwa -bha 'wun
ɓzuan' -nu 'ka, -yö kë 'pö ɓkun -kë kwa -dho 'wun yaa -nu kuënnu kwa
ɓzuö' 'piö 'kwaan- kaa ɓnɛ -an 'dhö.
7 Kö ɓkun 'ka ka -de nu gbapë -nu gba -sü -dhë ɓnɛ -kɔ 'ö -an mɛ 'bhaa
-nu -wa ɓkaa' -an ziën bhë -a 'dhö; yö ɓga 'ö- -wun 'gü 'ö pë 'ö ɓbɛɛn' -sü
'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü 'ö- pö: *'Sɛgümɛ -nu -wo ɓyaannu, 'wo pë -bhö 'ö
'wo müpë -nu mü. ɓDhɛ 'wo yën, 'wo ɓluu 'wo -ya 'tan kë -sü -bha.*
8 Kwa 'ka 'dho kwa -de nu mɛ -gɔ -bho zian- -pë kë -sü 'ö dhe waa- gɔɔn-
-an -bha ɓsɔɔn kë -sü 'ka bhë -a -dhë ɓnɛ -kɔ 'ö -an mɛ 'bhaa -nu -wa
ɓkaa' bhë -a 'dhö. Yö ɓga 'ö -an mɛ -lü -vuu 'gɔɔ- ɓplɛ ö ga -yaaga 'wo ga
-dhɛkpaɔyi do 'ka bhë.
9 Kwa 'ka 'dho kwa Dëmɛ 'gü dan ɓnɛ -kɔ 'ö -an mɛ 'bhaa -nu -wa ɓkaa'
'ö 'wo ga ɓmɛɛ -bha -an 'kun 'ö- wo bhë -a ɓkwaa' bhë -a 'dhö.
10 ɓKun -kë 'ka -Zlan -wun yaa ɓblɛɛ ɓnɛ -kɔ 'ö -an mɛ 'bhaa -nu -wa
ɓkaa' 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -yö -an 'gü ɓsiö -a 'ka bhë -a 'dhö.

11 'Wun -nu 'wo bhë -wo -kë -an 'ka 'dhö 'ö -ya -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü 'dhö
kö -yaan kë kwa -bha 'wun ̣zuan' 'ka. Bhii 'kpongtaadhɛ 'dhiötoyi ̣ya yö
̣klöö'.
12 -A -wun 'gü, mɛ 'ö dɔ -sü 'ka ö -gɛn -ta, -yö ö -zo kë ö -de 'piö kö ̣kun
'ö dho -püö.
13 'Güdandhe -nu 'ka bɔ -an 'gü bhë -an 'plɛ -wo mɛ 'bhee- ̣tian'; 'ö tɔɔ
-Zlan 'ö -to -wo -ta -mɛ 'ka ö -bha pë -nu 'ö -an 'tɔ go bhë -a -ta bhë, yaa
'dho ö ̣kwaa' 'güdandhe 'ö -ziö kwa ̣faan' -ta -a -zü kö -yö nu kwa -ta. Yi
'ö 'güdandhe dho nu -a 'ka bhë, -yö -dho ̣faan' nu kwa -dhë kö 'kwaan-
-a bun, 'kwaan- to -a -ta 'gbee- 'ka.
14 -A -wun 'gü, n 'bhamɛ -nu, -ka ka -zo kë ka -de 'piö 'wun 'ö -gban gbapë
-nu -bha -an 'gü; -ka 'kan -a -bha!
15 -Yö n 'gü ̣nɛ ka ̣zuö' -yö -bɔ 'wun 'gü, 'ö 'ka dho -mɔ -a -bha kö 'wun
-nu 'wo bhë 'ka -dhɛ -ga -a 'piö 'dengdhö, 'ka- -yö 'ko 'dhiö kë.
16 'Dhuë- -drɔɔn -kɔɔ 'ö -ya kë 'kwa -Zlan zuö pö -na -a -wun 'gü bhë ka
gia- -kaa -ga bhë 'dhɛ! ̣Ya kë ̣nɛ kwa- mü -na, pë 'kwa- pö 'ö tɔɔ 'kwa -kë
do Klito fɛi 'ö -lo kwa -wun 'gü bhë -a 'gü, 'iin ̣bluu'- 'kwa- -glu -na kwa
'kuë 'kwa- -bhö -na bhë 'ö tɔɔ kwa -dho 'kuë- -sü -mü do Klito bun 'gü.
17 'Kö -kë ̣nɛ kwa ̣plëëzë, ̣bluu'- bhë -yö do; kwa -dho kwa 'kou bun
do 'gü bhii kwa -dho kwa 'kuë- 'ö ̣bluu'- bhɛ do bhë 'kwa- -bhö.
18 Ka gia-, -ka Izlaɛlö 'në -nu -ga bhë! Pë ̣ya kë 'wo sla- bhoë bhë, mɛ
'wo- -bhö -na bhë, -an -dho 'kuë- -sü -mü do -Zlan -bha 'ka.
19 Kö ̣kun 'ö -kë ka ̣zuö' 'piö ̣nɛ pë 'a- pö bhë 'ö tɔɔ kö gbapë -nu 'iin
pë -nu 'ö mɛ -nu 'waa -Zlan -bha 'ka, 'wo sla- bho -na -a 'ka bhë kö -an
̣bhlë -yö -dhö.
20 'Yaa -mü. Pë 'a- pö ̣zian' 'ö tɔɔ pë 'ö mɛ -nu 'waa -Zlan dɔ, 'wo sla-
bho -na 'ka bhë, -zuu yaa -nu ̣nɛ 'wo- -kë -an -dhë, waa- kë -Zlan -dhë;
'kɛɛ kö 'maa- 'piö 'sa kö 'ka kë 'kou do -zuu yaa -nu gba -sü 'gü.
21 Yaa 'dhö kë -së kö 'ka kwa Dëmɛ -bha -drɔɔn mü kö 'ka 'go mü 'ka 'dho
-zuu yaa -nu -bha mü ̣dhia 'pö; 'iin 'yaa -së kö kaa- kwa Dëmɛ -nu 'ka pë
-bhö ka 'kuë- kö 'ka 'go mü, kaa- -zuu yaa -nu 'ka -ya -bhöpë do ̣taa 'zu.
22 Kö ̣kun 'ka kwa Dëmɛ ̣woo' ̣mɛɛ 'ö -da ̣druɛi 'gü. -A -ga 'ka- wo
bhë ka 'gü -yö 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka -a -ta -a?

'Wun 'ö -gban -Zlan 'tɔ bhɔ -sü 'ö 'wun 'saadhö 'gü

23 ̣Ya kë -wa -pö: «Kwa -mɔ pë 'saadhö 'plɛ kë -sü -bha.» -Yö 'dhö 'püë-
wo 'kɛɛ pë 'plɛ kë -sü 'yaa -së. Kwa -mɔ -a -bha 'kwa pë 'saadhö 'plɛ -kë
'kɛɛ -a 'plɛ kë -sü 'yaa -së kwa -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gbloo 'piö.
24 ̣Kun -kë 'ö mɛ gbɛ -yö ö -de ̣truën ̣mɛɛ; 'kɛɛ -yö kë mɛ gbɛ -bha 'ka,
-ya ̣mɛɛ'-.
25 -Potaasü -yö ka -gɔ kö -köpë -nu 'wo- 'dhɔɔ dɔ -na 'dhɔɔkuëdhö bhë
'ka- 'dhɔ 'ka- -bhö; ̣kun -kë 'ka- 'godhɛ -nu, -a zë -kɔ -nu, -an gbɛ ̣mɛɛ ka
̣zuö' 'gü, kö 'kaan- ̣tun -a -bhö -na.
26 Bhii pë 'ö ̣bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö: *'Kpongtaadhɛ
waa- ö -ta -pë 'plɛ -wo kwa Dëmɛ -bha 'ka.*
27 ̣Ya kë ̣nɛ mɛ 'ö 'yaa Klito -wun -dhɛ 'wun gia- ̣ya ka -dhɛ -bhöpë
'ka, 'ö 'ka 'we -a -bha, pë 'saadhö 'ö- nu ka -dhë -bhöpë 'ka, -kaa -bhö; kö
̣kun 'ka ̣dhɛɛ' gbɛ kpɔ ka ̣zuö' -to zlöö -wun 'ka.
28 'Kɛɛ ̣ya kë ̣nɛ ̣yaa- pö ka -dhë: «Wü 'ö ̣nɛ -yö pë 'wo sla- bho -a
'ka -a 'ka», kö -a mɛ bhë kö ̣kun 'ka- -bhö mɛ 'ö 'wun ̣blɛɛ bhë -a -wun
'gü, kö ̣kun 'ö- ̣zuö' dho to zlöö.

29 N 'kaa- pö ka -bha ̱zuö' -to zlöö -wun -bha, 'kɛɛ mɛ 'ö bhë -a -bha.
̱Dhɛɛkpɔdhe -dho kë -mü ̱nɛ: -Më -kë 'ö n -ma -po ̱taa' -wun 'ö 'a dho
-a kë 'ö sü mɛ gbɛ -bha ̱zuö' -to zlöö -wun -bha -ɛɛ?
30 'Ö ̱ya kë 'zü ̱nɛ pë 'a dho -a -bhö, 'ma -Zlan zuö pö -a -ta, mɛ 'kpaan
gbɛ -dho dɔ ̱dhë kö -yaan n -wun yaa ̱blɛɛ' -a -wun 'gü ii?
31 Pë dho kë 'ö tɔɔ ka pë -bhö oo, ka müpë -mü oo, pë 'oo pë 'ka dho -a
kë, -a 'plɛ -yö kë -Zlan 'tɔ -bhɔ -a 'gü -pë 'ka.
32 ̱Kun -kë ka -bha -tosiadhe kë -kɔ -yö -kë mɛ 'wo Zuifö 'ka, -a mɛ -nu
'waa Zuifö 'ka waa- mɛ 'wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ 'ka 'wo bhë 'ö
-kë -an -gɔ ̱nɛ 'lü ̱kpëü 'ö -ziö -an -gɔ zian- -a 'dhö 'ö 'wo -kpën -a -bha.
33 -Kaa kë ̱nɛ n 'dhö bhii a n -de 'gbee- -ta -bho kö n këpë -yö kë mɛ -nu
'saadhö -an -dhë -së. 'Maa n -de -bha pë ̱mɛɛ'-; 'kɛɛ mɛ 'plɛ -bha pë, -yö
kë 'dhö kö -an 'plɛ -wo dha.

11

1 -Ka ziö n 'wun kë -kɔ 'piö ̱nɛ -kɔ ma -de gia- 'a- 'ka Klito 'piö bhë -a
'dhö.

Wɔ -kɔ -së 'ö mɛ -nu -nu dhoë- wo -bhɔ 'kuë- këdhɛ -nu 'gü

2 N ̱zuögludhi -sü -mü 'ö tɔɔ ka -zlö 'yaa trö n 'ka 'wun 'saadhö waa- 'ta
-sü -Zlan -bha zian -ta -kɔ 'a ka ̱daan -a 'ka 'ö 'ka- wo -na bhë -a -wun 'gü
giagiawo.
3 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë 'wun do 'bhaa -yö -dhö 'ö 'a- 'piö kö -yö kë ka
'yaan; 'ö tɔɔ: Klito -yö gɔɔn- 'ö -dhö -a ̱kɔɔnmɛ 'ka; gɔɔn- 'ö -dhö, 'ö ö bɔɔ
̱kɔɔnmɛ 'ka; 'ö -Zlan -yö -kë Klito ̱kɔɔnmɛ 'ka.
4 ̱Ya kë ̱nɛ -bhɔ 'kuë- kë -sü 'gü, gɔɔn- ̱ya -kpla 'to ö tuö ̱ya -Zlan 'dhi
-wo pö -a 'ka 'iin ̱ya ̱bhɛa' -a 'ka, kö ̱ya Klito ̱bhlë -siö.
5 -Kɔ do bhë ̱nɛ dhebɔ -gɔ -ta 'yaa -kpa -sü 'ka, kö -a -gɔ -yö 'to 'pö -yö
-Zlan 'dhi -wo pö 'iin kö yö ̱bhɛa'- -a 'ka -Zlan -bha -bhɔkuëkɔ 'gü, kö ̱ya
ö ̱gɔn ̱bhlë -siö. Bhii kö ̱ya kë ̱nɛ dhebɔ 'wo- -gɔ bho -a 'dhö.
6 'Ö dhebɔ mɛ 'ö 'yaa- 'piö kö -yö ö -gɔ -ta -kpa, kö ̱yö -së kö -wa -bha
wun bho. 'Kɛɛ kö kë- wo 'dhö 'pö bhë 'sa, lë- -wun -mü dhebɔ -bha 'ka kö
-wa -bha wun bho 'iin kö -a -gɔ -yö -lo. Kö ̱dhɛ 'ö 'pö, -yö ö -gɔ -ta -kpa.
7 -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ gɔɔn- ̱nɛ 'ö -Zlan 'bin 'ka; yö ̱nɛ 'ö- -bha
'tɔbhɔdhe 'bhü 'dhö -a 'gü. 'Yö dhebɔ -zë, 'yö gɔɔn- -bha 'tɔbhɔdhe -yö -kë
-a 'gü.
8 'Ö tɔɔ dhebɔ ̱nɛ 'ö go gɔɔn- 'gü; gɔɔn- kun 'ö go dhebɔ 'gü.
9 Yö do bhë 'zü, gɔɔn- yaa -da dhebɔ -dhë; dhebɔ -zë ̱nɛ 'ö -da gɔɔn-
-dhë.
10 -A -wun 'gü ̱nɛ 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -nu wö 'dhiö, 'ö dhebɔ dho ö -gɔ
-ta kpa kö -yaan -zɔn ̱nɛ -yö ö -gɔ -dho sia- ö ̱gɔn -dhë.
11 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, ̱ya kë kwa Dëmɛ Yesu Klito -bha zian -ta dhebɔ
'yaa 'dhö kö gɔɔn- 'yaa 'dhö -de -ta 'iin gɔɔn- -de 'pö 'yaa 'dhö kö dhebɔ
'yaa 'dhö -de -ta.
12 'Ö tɔɔ -kɔ do 'ö -Zlan -yö dhebɔ sü -a 'ka gɔɔn- 'gü 'ö- ̱kaa' bhë, 'yö
dhebɔ -de 'pö 'ö gɔɔn- kpɔ -a 'ka. Ka- -yö bhë ̱a! 'Wun bhë -a 'plɛ -go -Zlan
'gü.
13 Ka gia-, ka -dhɛ -ga 'wun bhë -a 'gü -së 'ka 'dhɛ! -A -ga 'ka- wo bhë,
̱yö -së kö dhebɔ -yö ö -gɔ 'to 'kpaan -bhɔ 'kuë- -nu 'gü kö -yö ̱bhɛa'- -a?
14 'Kö -kë ̱nɛ -dewo poo 'kpongtaa wɔ 'gü, -yö lë- -wun 'ka kö gɔɔn- -bha
wun -yö 'to ̱gbiin,

15 'kɛɛ kö -yö dhebɔ -zë -bha ̱bhlë -wun 'ka; 'ö tɔɔ -Zlan -yö dhebɔ -bha
wun -kë ̱gbiin 'ka 'dhö kö -yaan kë -a -gɔ -ta kpa -pë 'ka.
16 ̱Ɛɛ, kö 'wun bhë -a -bho 'piö -mɛ ̱ya kë -dhö, kö -ya bho 'piö; 'kɛɛ
pë 'a mɛ -nu ̱daan' -na -a 'ka 'ö bhë; 'ö- 'ka 'dhö 'pö -Zlan -bha mɛ -nu mɛ
'wo -ya -sü 'ka -de -ta bhë -an ziën.

'Wun 'ö -gban -kɔ -da 'ko 'piö -bhöpë waa- -a mɛ 'ö -gban kwa Dëmɛ -bha -bhöpë 'slööslö -an -bha
(Matiö 26.26-29; Maakö 14.22-25; Lukö 22.15-20)

17 'Wun mɛ 'a yö -a -bha zlöö ̱nɛ, ka zuö pö -dhɛ gbɛ 'yaa- -bha, bhii 'ö
tɔɔ ka -bha -dho 'ko ̱bhaa -sü bhë, 'yaa ka 'dho 'dhiö; ka 'to ̱nɛ 'ö- wo
zlöö ̱zian'.
18 -Blɛɛzë 'ka, ̱waa- pö n -dhë 'saadhö ̱nɛ 'ka 'dho ka 'ko ̱bhaa,
'gügludhe -yö -da ka ziën. -A mɛ 'kö bhë a- ̱tɛi' -dɔ ̱nɛ -yö -mɔ -a -bha
-yö kë 'dhö.
19 'Ma -dhɛ -ga -a 'gü -së 'ka, 'gügludhe -yö -da ka ziën -yö kë 'dhö kö mɛ
-nu 'ö -an kë -kɔ -nu 'dhö -së giagiawo bhë kö 'kwaan- -an dɔ.
20 ̱Ya kë ̱nɛ 'ka bhɔ ka 'ko ̱bhaa kö 'kaan- pë -bhö, pë 'ka- kë -na bhë,
'yaa kwa Dëmɛ -bha -bhöpë 'sü -sü 'ka;
21 'Ö tɔɔ -bhöpë ̱ya bhɔ, mɛ 'ö -dhö 'siö 'ö kpa -a -ta ö -de -kpapë -bhö
-wun 'gü. ̱Ya kë 'dhö zlöö kö mɛ -nu 'ö pë 'yaa -an -gɔ bhë kö ̱wa 'to din
'ka, 'kɛɛ kö mɛ -nu 'wo 'dhiö bhë -wo -bhöpë -nu -bhö -na -ziögɔüsüzë 'ka.
22 -Yö -dho kë 'dhö -bezë kö mɛ 'ö -dhö -yö -dho to ö -de -gɔ kɔɔ -yaan pë
-bhö, -yaan müpë mü. Kë- wo bhë -Zlan -bha mɛ -nu -san 'pö ka -bha bhë
̱ee 'iin ka- kë kö lë- -yaan 'kpɔ mɛ -nu 'ö pë gbɛ 'yaa -an -gɔ bhë -an -ta
-ee? -Më 'pö 'ka- 'piö kö 'a- pö bhë ̱ɛ? -Yö -kë ka -zo 'piö -be ̱nɛ a -dho
ka zuö pö ̱a! -Abi', n 'ka 'dho ka zuö gbɛ pö.
23 Bhii 'ö tɔɔ kwa Dëmɛ -yö mɛ ̱daan' -wo dɔ n kwɛɛ kö 'aan- ka ̱daan'-
-a 'ka ̱nɛɛ: Gbeng -yi 'wo kwa Dëmɛ Yesu kun -a 'ka bhë, -yö ̱bluu'- -sü;
24 'ö ̱dhɛ 'ö ̱ya -Zlan zuö pö -a -ta, 'ö- 'klu -kan 'ö- pö: «Pë ̱nɛ 'ö tɔɔ n
bun; -yö ka -bha 'ka. -Kaa kë ̱nɛ -kɔ bhë -a 'dhö, -zo -büö n 'ka -pë 'ka.»
25 -Kɔ do bhë 'ö -drɔɔn -kɔɔ do -sü -a 'ka kö ̱wa yën pë -bhö -sü -bha,
'ö- pö: «-Drɔɔn -kɔɔ 'ö ̱nɛ 'ö tɔɔ n fɛi 'ö -Zlan -bha dhidhe -wun -dëü 'ka
ka -nu ka ziën. ̱Ya kë ̱nɛ ka- mü -na, ka -zo -büö n -wun 'ka!»
26 'Ö tɔɔ kö -yö 'dho -yö yöë kwa Dëmɛ -bha nu -yi -bha, ka ̱bluu'- -bhö
-na, 'iin ka -drɔɔn mü -na ̱nɛ -kɔ bhë -a 'dhö, -a -bha ga -sü bhë, kö ka -a
-wun ̱blɛɛ' -na.
27 -A -wun 'gü, mɛ ̱ya kwa Dëmɛ -bha ̱bluu'- waa- -a -bha -drɔɔn bhë
̱yaa- 'sü -kɔ 'bhaa 'gü, kö ̱ya ̱sɔɔn yaa -wun -za -lo ö -de tuö kwa Dëmɛ
bun waa- -a fɛi buëndhö.
28 Kö mɛ 'ö -dhö 'ö dho ̱bluu'- waa- -drɔɔn bhë -an sü, -yö ö -de -ga -së
'ka!
29 Bhii mɛ ̱ya ̱bluu'- waa- -drɔɔn bhë -a 'sü 'kɛɛ kö -a -zɔn kwa Dëmɛ
bun 'ka -sü 'ö bhë yaa- ̱bhlë -ya, kö ̱ya za -lo ö -de tuö.
30 -A -wun 'gü ̱nɛ 'ö ka ziën 'ö 'yua ̱ya mɛ ̱plëëzë -nu kë 'tëëtë, 'ö mɛ
'bhaa -nu ̱wa ga bhë.
31 'Kɛɛ kë- wo bhë, kwa kwa -de 'piö -ga -bezë, kwa -dho dha -Zlan -bha
za -bha -lo kwa tuö -sü -gɔ.
32 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë kwa Dëmɛ 'yan -yö kwa kë -kɔ -nu -bha 'ö ̱ya
kë 'ö kwa 'klo bhɔ -yö kë 'dhö kö ̱kun 'ö kwaa- 'kpongtaamɛ -nu 'ö za dho
-lo kwa tuö.
33 ̱Dhɛ 'ö 'pö, n dhegluzë -nu, a- -pö ka -dhë: ̱Ya kë ̱nɛ 'ka nu ka 'ko
̱bhaa kö 'kaan- kwa Dëmɛ -bha -bhöpë 'sü, -ka dɔ ka 'ko -nu -gɔ.

34 'Ö ɓya kë ɓnɛ din ɓya kë mɛ 'bhaa -bha, kö -yö pë -bhö ö -gɔ kɔɔ; -yö
kë 'dhö ɓkun -kë 'ö ka -bha -nu 'ko ɓbhaa -sü 'gü, 'ka dho -Zlan wö -siö ka
buëndhö. 'Wun mɛ -nu 'wo to bhë, 'ma nu ka 'piö 'ma, kwa -dho -a yö 'ko
'dhiö.

12

'Wun 'ö -gban -Zuu 'slööslö -bha gbaɔ -nu -bha

1 -Kwa ɓsië'- 'wun 'ö -gban -Zuu 'slööslö -bha gbaɔ -nu bhë -an 'piö 'sabla.
N dhegluzë -nu, a- 'piö kö 'wun 'ö -gban 'wun bhë -a -bha -yö kë ka 'yaan.
2 Ka gia- -yö ka 'yaan ɓnɛ ɓdhɛ 'ö ɓtun -be kö ka ɓtun mɛ 'ö waa Yesu
-wun -dhɛ 'wun gia- -an 'ka bhë, -zuu yaa -nu -wo kë ka 'gbee- -ta bho
ɓdhia 'ö gbapë -nu 'ö 'waa 'we bhë 'ka -an -gba; 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -a
'slë gbɛ yaa kë ka -gɔ.
3 -A -wun 'gü, a- 'piö kö -yö kë ka 'yaan ɓnɛ: -A mɛ gbɛ 'yaa -dhö kö -Zuu
'ö go -Zlan 'piö bhë -yö 'dhiö 'sü -a 'ka, 'go mü kö -ya pö: «'Dhangga -yö
'kpɔ Yesu 'ka!» 'iin mɛ gbɛ 'yaa -dhö kö -ya pö Yesu tɔɔ ö Dëmɛ, kö -Zuu
'slööslö 'yaa- 'gü.
4 Gbaɔ -nu 'wo bhë -an -gwaa -yö ɓplëëzë. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë -Zuu
'slööslö do bhë ɓnɛ 'ö -an 'plɛ -wo go -a kwɛɛ.
5 Yuö kë -kɔ ɓplëëzë -yö -dhö, 'kɛɛ kwa Dëmɛ do ɓnɛ 'wo- -kë -a -dhë.
6 Yuö -kë -Zlan -dhë -sü bhë, -a kë -kɔ -gwaa -yö ɓva. 'Kɛɛ mɛ 'ö -an kë
ɓfaan' -da mɛ 'plɛ 'gü bhë, -yö 'dhö do -Zlan 'ka.
7 -Zuu 'slööslö -yö mɛ 'ö -dhö -a -bha yuö 'ö dho kë mɛ 'plɛ -bha 'wunsë
'ka bhë -a -nu -a -dhë.
8 'Ö tɔɔ -Zuu -yö mɛ 'bhaa -bha -kë 'kpaakpadhɛ 'ka 'ö- gbaɔ -a -gɔ, 'ö mɛ
'bhaa -bha -yö -kë 'wundɔdhe 'ka 'kɛɛ kö -Zuu ö bhë -yö 'dhö do 'sa.
9 -Zuu do gia- bhë 'zü ɓnɛ 'ö mɛ gbaa -zo -yö -Zlan -bha -sü ('ö ɓya kë mɛ
-gɔ 'wo 'wun -nu kë -na -a 'ka bhë -a) 'ka; 'go mü 'zü 'ö mɛ gbaa -kɔ -mɔ
'wuën- -sü 'ka kö -yaan 'yua -nu bho -a 'ka mɛ -nu -bha.
10 -Zuu -yö mɛ 'bhaa -nu gbaa -na -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'ka kö -waan
-dhidhaapë -nu kaa kö mɛ 'bhaa -nu -bha -yö kë -na -Zlan 'dhi -wo pö
-sü 'ka; kö mɛ 'bhaa -nu -bha -yö kë -na -Zuu 'ö go -Zlan 'piö waa- -zuu yaa
-an -bho 'kou kë -sü 'ka. Mɛ 'bhaa -nu -bha -yö kë -na 'wun -nu -blɛɛ -wo
'waa gbɛ 'ö 'waa- ɓdaan' -a 'gü -sü 'ka, kö mɛ 'bhaa -nu -bha -yö kë -na -wo
gbɛ 'ö 'dhö bhë -a 'dhiö -lo -sü 'ka.
11 -Zuu do 'ö 'dhö bhë ɓnɛ 'ö pë -nu 'wo bhë 'ö -an 'plɛ -kë. Mɛ 'ö -dhö
gbaɔ -de -dhë -zë ɓnɛ 'yö- nu -a -dhë ɓnɛ -kɔ 'ö -dhi -a 'ka -a -dhë -a 'dhö.
12 'Wun -nu bhë -wo 'dhö bhii -kɔ do 'ö kwa bun 'dhoë- 'ka do 'ö kwa dɔ
-nu 'dhö kë -na 'ka ɓplëëzë 'ka kwa bun -bha bhë ɓnɛ 'ö Klito -bha 'dhoë-
'ka.
13 Kwa 'saadhö, Zuifö -nu, mɛ 'waa Zuifö 'ka, mɛ 'wo 'gan 'gü, mɛ 'waa
'gan 'gü -nu, 'kwa pa -Zuu 'slööslö bhë -a 'ka kö -yaan kwa kë bun do 'ka
-a ɓkwaa', 'ö -dhɛ 'kwa- -bha 'töüdhö 'ö -Zuu do 'ö bhë 'kwa- yö (ɓnɛ -kɔ 'ö
mɛ 'dhö 'yi mü -na -a 'ka 'ö- 'gu 'dhö dɔ -na bhë -a 'dhö).
14 Kwa bun 'ö 'ka- -ga -na bhë, -a dɔ -nu 'wo- -bha -wo ɓplëëzë; yaa kë
ɓnɛ pë 'wo- pö -yö do yö -mü.
15 ɓYa kë ɓnɛ -gɛn ɓyaa- pö -be: «-Kɔ 'dhɛ 'yaa -mü n 'ka, kö 'maa bun
-bha.» Kö pë 'ö dho -a kan bun -bha yö 'pö bhë ɓee?
16 'Ö 'tonëga ɓyaa- pö: «'Yan kun n 'ka; ɓdhɛ 'ö 'pö, kö 'maa bun -bha.»
Kö pë 'pö bhë 'ö dho -a kan bun -bha bhë ɓee?

17 ŋYa kë ŋnɛ bun -dhɛ 'saadhö ŋya kë 'yan 'ka, kö -yö -dho 'wun ma ö
-më 'ka ɛɛ? 'Iin ŋya kë 'zü ŋnɛ -a -dhɛ 'saadhö ŋya kë 'tonë 'ka, kö -yö -dho
pë 'tëë ma -kɔklë ŋɛ?
18 'Ö tɔɔ dɔ mɛ 'ö -dhö, -Zlan -ya -ya -a -yadhɛ -bha ŋnɛ -kɔ 'ö -dhi -a 'ka
-a -dhë -a 'dhö.
19 ŋYa kë 'zü ŋnɛ dɔ do 'ö -dhö -be, kö bun 'ka 'dho kë -dhö.
20 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë bun -yö do 'ö- dɔ -nu 'wo ŋplëëzë.
21 -A mɛ gbɛ yaa ziö ö 'bha -ta. -A -wun 'gü 'yan yaa -mɔ -a -bha ŋya pö
ŋnɛ ö -mawun 'yaa bun -bha; 'iin -gɔ yaa -mɔ -a -bha kö -ya pö -gɛn -nu
-dhë ŋnɛ ö -mawun 'yaa -gɛn -bha.
22 ŋYa 'go mü bun -gbaan mɛ 'ö ŋfaan' 'yaa- -gɔ bhë, -a -bha këpë -nu -wo
-dhö 'pö.
23 Dɔ -dhɛ mɛ -nu 'ö -an -to plaan -sü 'yaa -së bhë ŋnɛ 'ö 'kwa kwa -zo -kë
-an 'piö -së 'ka 'ö ŋzië' -an mɛ -nu 'wo to -an -ta. -An mɛ -nu 'ö -an -wun
ŋblɛɛ' -dhɛ 'yaa -dhö bhë ŋnɛ 'ö 'kwa kwa -zo -kë -an 'piö ŋduö.
24 'Kɛɛ kö -an mɛ -nu 'ö 'waa lë- -pë 'ka bhë, 'ö 'kwaa sɔ -nu kë -an -bha.
Kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -yö bun -kë, kö -a dɔ -nu mɛ 'ö -an -zo -kë -an 'piö
-sü -yö -an -ma kun ŋduö 'kɛɛ kö -an ŋbhlë 'yaa -dhö bhë -yö kë -a -bha.
25 ŋYa kë ŋnɛ -kɔ bhë -a 'dhö, 'gügludhe yaa 'dho -da dɔ -nu ziën bun
'gü. Pë 'wo dho -a kë 'ö tɔɔ, dɔ 'wo dho -a wo wo 'ko -nu -wun ŋzɔnng' -ta.
26 ŋYa kë ŋnɛ bun -gbaan do -yö bɔ -na 'wun 'gbee- 'gü, -an mɛ 'wo to
-an 'plɛ -wo -kpa -a -bha 'wo bɔ -a 'gü. -A mɛ do ŋbhlë ŋya 'kpɔ, -an mɛ
-nu 'wo to -wo -kpa -a -bha 'wo 'gludhi -kë.
27 Ka 'saadhö, ka -dho 'kuë- -sü -yö Klito bun 'ka, 'ö mɛ 'ö -dhö 'ö bun
bhë 'ö -a -gbaan do 'ka.
28 -A -wun 'gü ŋnɛ 'ö -Zlan -bha mɛ -nu ziën, 'ö -Zlan -yö Yesu -bha bɔmɛ
-nu -ya -blɛɛzë 'ka; 'yö ö 'dhiwopömɛ -nu -ya ŋplɛ -naa 'ka, 'ö mɛ -nu 'ö -an
-ya -yaaga -naa 'ka, 'wo -kë mɛ ŋdaan' -mɛ -nu 'ka. 'Ö ŋya 'go mü zlöö, 'ö
mɛ -nu 'ö 'wo -dhidhaakëpë -nu gbaɔ yö, -a mɛ 'wo mɛ -nu -dhɛ bo gbaɔ
yö, -nu mɛ -dhë -mɛ -nu, 'dhiö -sü mɛ 'ka -mɛ -nu waa- mɛ -nu 'wo 'wun
ŋblɛɛ -wo gbɛ 'gü 'wo bhë 'töüdhö 'wo yö mü.
29 Mɛ -nu 'wo bhë -an 'plɛ 'waa Yesu -bha bɔmɛ -nu 'ka, 'waa -Zlan
'dhiwopömɛ -nu 'ka 'iin 'waa mɛ ŋdaan' -mɛ -nu 'ka. -An 'plɛ waa -kɔ
-mɔ 'wuën- -sü yö kö -waan -dhidhaapë -nu kë,
30 'iin kö -waan 'yuamɛ -nu -dhɛ bo, 'iin kö -waan 'wun -nu ŋblɛɛ'- -wo
gbɛ -nu 'gü, 'iin kö 'wun 'ö ŋblɛɛ -wo gbɛ 'gü bhë kö -waan -a 'dhiö -lo.
31 Yuö -nu 'wo -gban gbaɔ -nu 'ö -Zuu 'slöösslö -ya kë bhë -a -bha bhë, -an
mɛ -nu 'ö -an -wun 'dhö 'gbee-, -ka -ya -an ŋwuën', 'ka -an ŋmɛɛ'-!
Gbaɔ -nu 'wo bhë -wo -kë 'dhö 'kɛɛ -ka dɔ! A -dho pë do 'ö- -wun 'dhö
'gbee- -a -wun ŋblɛɛ' ka -dhë.

13

'Wun 'ö -gban -dhɔ -bha

1 'Kö -kë ŋnɛ -Zuu 'slöösslö -yö gbaɔ -kë n -dhë kö 'a 'wun ŋblɛɛ'- mɛ 'bhee-
waa- -Zlan -bha bɔmɛ -nu -an -wo 'gü, kö n 'ka -an ŋdaan', 'ö mɛ -nu 'wo to
'ö -an -dhɔ 'yaa n kë, kö ma 'wun -nu ŋblɛɛ' -sü -yö ŋnɛ ŋtang'- -wo 'kpaan
'iin 'zü ŋnɛ gɔnggɔng 'wo- -ma -na, -an 'we -wo 'kpaan 'dhö.
2 A -dho -mɔ -a -bha kö 'a -Zlan 'dhi -wo pö, kö 'wundɔdhe 'saadhö -yö
kë n -gɔ, kö 'wun -nu 'wo -bin -sü 'ka, -an -gɛn ma -sü -yö kë n -gɔ. A -dho
-mɔ -a -bha kö -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö ŋya kë mɛ -gɔ 'wo -mɔ -a -bha -wa
pö -tɔn -dhë -yö 'go ö pin ŋtaa, 'ö -tɔn bhë 'ö -vin bhë, -a -zo -yö -Zlan -bha

-sü ̱va bhë -yö kë n -gɔ; 'kɛɛ ̱ya kë ̱nɛ mɛ -nu -dhɔ 'yaa n 'gü, kö a pë 'kpaan 'ka.
3 'Kö -kë ̱nɛ pë -nu 'wo n -gɔ, a- -glu 'fɛɛmɛ -nu 'ka, 'a dho -dewo 'a n -de dɔ mɛ -nu kwɛɛ 'wo n -güö, kö mɛ -nu -dhɔ 'yaa n 'gü, kö n -yö -a -bha -pë gbɛ 'yaa -dhö.
4 Mɛ 'ö -dhɔ 'dhö -a 'gü, -a ̱zuö' -yö -saa; -a 'glu ̱yö -së; 'yaa -ya mɛ 'kpaan gbɛ -bha pë -dhɔ 'ka; 'yaa ö -de -wun ̱blɛɛ'- 'dhi ̱va 'gü; 'yaa ö -de 'sü ̱va.
5 Mɛ 'ö -dhɔ 'dhö -a 'gü, 'yaa lë- -pë gbɛ kë; 'yaa pë bɔ ö 'ka; 'yaa -naadhe kë, 'yaa mɛ -wun -da ö ̱zuö' 'piö -pë kë.
6 Mɛ 'kpaan gbɛ 'yaa pë yaa kë 'yaa kë -a -dhë -së; pë 'yö ö -së -kë -a ̱wuën' 'ö tɔɔ 'wun 'ö kpengdhö 'ö mɛ -ya -kë -a 'yaan 'ka ̱zian'.
7 -Dhɔ ̱ya kë mɛ 'gü, -ya -kë 'ö mɛ bhë 'ö ö ̱zuö' kuënnu 'wun 'saadhö 'gü; -ya -kë 'ö -zo dɔ -sü waa- ̱zuösaadhɛ -wo kë mɛ -gɔ 'ö ̱ya kë 'wo wo -zo yö -Zlan -bha 'wun 'saadhö 'gü.
8 -Dhɔ bhë -yö -dho to 'dhö ̱toëpö 'ka. 'Kɛɛ -Zlan 'dhi -wo pö -sü 'ö bhë -a 'töng -yö -dhö 'ö ̱ya kë 'dhö ̱waa- ̱blɛɛ'- 'ö- 'töng bhë ̱ya ziö kö -a -yö -a -bha -pë gbɛ 'yaa 'dhö gbɔ. 'Wun -nu -blɛɛ -wo gbɛ 'gü -sü bhë -yö -dho yën, 'ö 'wundɔdhe -yö yën.
9 'Ö tɔɔ 'töng 'ö 'kwa- 'gü ̱nɛ, kwa -Zlan 'dhi -wo pö -na, 'kwaa- pö 'fɛfɛdhö, 'ö kwa -bha pë dɔ -sü 'ö bhë 'pö 'ö 'yaa -mɔ -sü 'ka 'fɛfɛdhö.
10 'Kɛɛ pë 'ö 'fɛfɛdhö ̱ya nu ̱sia kö -a mɛ 'ö 'yaa -mɔ -sü 'ka 'kuë bhë -a ziö -sü -mü.
11 Ka gia-, -ka -dhɛ -ga bhë! ̱Dhɛ 'a ̱tun 'në 'ka, n 'wun -nu ̱blɛɛ' -kɔ -nu, n -zo 'ta -kɔ -nu waa- n 'wun -nu -yö 'ko 'dhiö -kɔ -nu -wo -kë ̱nɛ 'në -nu -bha 'dhö. 'Kɛɛ dɔ 'a- wo zlöö 'ö 'ma kë mɛ -de 'ka ̱nɛ, 'ma n ̱kwaa' 'në -bha 'wun kë -kɔ -zü.
12 'Töng ̱nɛ -a 'gü pë -nu 'kwa -kpën -na -an -bha bhë -wo pë 'bin 'ka ̱nɛ -kɔ 'wo -dhɛ -ga -na -a 'ka 'sëë- 'yan 'bhluubhluzë 'gü bhë -a 'dhö. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -a 'töng ̱ya -lo ̱sia, (kwa -dho ̱dhië' -zü) 'ö kwaa- Klito -nu 'kwa dɔ kwa 'ko wö 'dhiö 'ö 'kwa- yö. Dɔ 'kwa- wo ̱nɛ 'wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha bhë -an dɔ 'a- wo bhë 'yaa 'fɛfɛdhö. 'Kɛɛ yi bhë ̱ya -lo ̱sia, a -dho -a dɔ 'fɛfɛdhö ̱nɛ -kɔ 'ö -Zlan -yö n dɔ -a 'ka bhë -a 'dhö.
13 ̱Ya kë 'dhö kö 'wun -yaaga 'ö 'wo dho to 'wo tɔɔ: -Zo -yö -Zlan -bha -sü, -zo -dɔ -Zlan -bha -sü waa- -dhɔ. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö, pë -yaaga 'wo bhë, -a mɛ 'ö -an -gɔ -ta 'ö- -wun 'dhö 'gbee- 'ö tɔɔ -dhɔ.

14

1 Kö -dhɔ -kë mɛ 'ka -sü bhë, -ka -ya -a ̱wuën'! 'Kɛɛ gbaɔ -nu 'ö -Zuu 'slöösslö 'dhö -a nu -na mɛ -nu -dhë bhë, -ka -an ̱mɛɛ' 'pö; 'kɛɛ -yö -dho kë -së kö -yö kë -a mɛ 'ö -kë -Zlan 'dhi -wo pö -sü 'ka bhë -a 'ka.
2 Mɛ 'ö 'wun ̱blɛɛ' -na -wo gbɛ 'gü bhë, yaa- ̱blɛɛ'- mɛ -nu -dhë, 'kɛɛ -ya -blɛɛ -Zlan -dhë, bhii mɛ gbɛ 'yaa- ma. 'Wun -nu 'wo -bin -sü 'ka -a ̱blɛɛ' 'ö- wo -na bhë, -Zuu 'slöösslö ̱nɛ 'ö -kë -a -bha -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü ̱kwaa'.
3 'Kɛɛ mɛ 'ö -Zlan 'dhi -wo pö -na bhë, -ya ̱blɛɛ mɛ -nu -dhë kö -yö -an ̱faan' 'më -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü, -yaan -an ̱faan' 'më 'iin kö -yaan -an ̱zuö' ̱dhuë'-.
4 Mɛ 'ö 'wun ̱blɛɛ' -na -wo gbɛ 'gü bhë, ö -de 'sloo ̱faan' ̱nɛ 'ö- më -zo yö -sü 'gü, 'kɛɛ kö mɛ 'ö -Zlan 'dhi -wo ̱blɛɛ' -na bhë, -Zlan -bha mɛ -nu -todhösü ̱nɛ 'ö -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü ̱faan' më.

5 A- 'piö kö ka 'plɛ 'ka 'wun -nu ̔blɛɛ'- -wo gbɛ 'gü; 'kɛɛ kë- wo bhë, -Zlan 'dhi -wo pö -sü ̔yö -së, 'ö tɔɔ mɛ 'ö -Zlan 'dhi -wo pö -na bhë, -yö ̔bhlëzë 'ö ̔zië' 'wun -blɛɛ -wo gbɛ 'gü -mɛ -nu -ta. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, mɛ ̔ya kë -an ziën 'ö ̔ya -mɔ -a -bha kö 'wun 'ö ̔blɛɛ -wo gbɛ 'gü bhë, -ya kë kö mɛ 'plɛ -wa ma, kö -ya ̔dhië' -kwaa -yö kë 'dhö kö -yö -an ̔faan' 'më -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü.

6 N dhegluzë -nu, ̔dhɛɛ' do 'ö ̔nɛ: ̔Ya kë ̔nɛ n -ma -nu ka 'piö -sü bhë, 'ma 'wun -nu ̔blɛɛ'- ka -dhë -wo gbɛ 'ö 'kaa- ma -a 'gü, 'ka -dhɛ -ga 'gü, -më -së 'ö dho -a kë ka -dhë -ɛɛ? -A -yö -a -bha -pë gbɛ yaa 'dhö kë -dhö ka -gɔ, -a 'ke yaa kë 'wun 'ö -kë -bin -sü 'ka 'ö -Zlan -ya -zɔn -a ̔blɛɛ' -wo, 'wundɔdhe ̔blɛɛ' -wo, -Zlan 'dhi -wo pö -sü waa- mɛ ̔daan' -wo -an 'ka.

7 'Wun ̔zuan' do ̔ga ̔nɛ; -yö -sü ̔troo' -kë -a -bha -pë -nu, 'wo ̔nɛ -bhɔng -nu, kɔng -nu -an 'dhö bhë -a -bha. ̔Ya kë ̔nɛ -a mɛ 'ö -dhö -a -wobɔatadhe yaa kë -dhö, -dhɛ 'wo- -bha do do 'ka bhë, -wo -dho -an -wo -dho 'ko 'piö dɔ -më -bha -ɛɛ?

8 'Ö ̔ya kë 'pö ̔nɛ 'truu 'ö ̔waa- -piö, 'ö -glugɔnmɛ -nu 'dho -na 'kuëdhö bhë, -a -piö mɛ 'yaa- -piö -a -piö -kɔ 'ka, -glugɔnmɛ -nu -wo dho wo -de -pë kë -kɔklë ̔ɛɛ?

9 Ka gia-, -ka -dhɛ -ga bhë 'dhɛ! -Kɔ do bhë -a 'ka, 'ka -Zlan 'dhi -wo pö -wo gbɛ 'gü, -wo -dho -a -gɛn ma -kɔklë ̔ɛɛ? ̔Ya kë 'dhö kö pë 'ka- ̔blɛɛ' -na bhë -a -gɔ 'yaa -dhö, ka- -blɛɛ 'kpaan.

10 -Wo ̔plëëzë -nu -wo -dhö 'kpongtaa zö, 'kɛɛ -a mɛ 'ö dho kë -dhö kö ̔waa- ̔blɛɛ' -waan pö -a -gɛn ma -mɛ 'yaa 'dhö, 'yaa -dhö.

11 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, mɛ ̔ya 'wun ̔blɛɛ'- n -dhë -wo 'ö 'maa- ma -a 'gü, kö mɛ bhë, yi -nu 'yië kë yi 'ko -dhë -nia 'ka.

12 ̔Dhɛ 'ö -kë ̔nɛ ka -ya -sü 'ka -a ̔wuën' giagiawo kö -Zuu 'slööslö -bha yuö -nu -wo dɔ ka kwɛɛ bhë, kö -wo kë ka -gɔ ̔va 'ka -Zlan -bha mɛ -nu -da 'dhiö -pë 'ka, -zo -yö -a -bha -sü 'gü.

13 Mɛ 'ö 'wun ̔blɛɛ -wo gbɛ 'gü bhë, -a ̔dua' -mü kö -ya -dhɛ -Zlan -gɔ kö (yö gia-) -a 'dhiö -lo -sü -yö bɔ -a -ta.

14 'Ö tɔɔ ̔ya kë ̔nɛ a ̔bhɛa' -na -wo gbɛ 'gü, 'kö -kë ̔nɛ n 'nii- -yö ̔bhɛa' -sü 'piö, n 'wunbhokoukëdhe gbɛ 'yaa 'dhö.

15 ̔Ya kë 'dhö kö pë 'a dho -a kë zlöö 'ö tɔɔ -kɔ do 'ö n nii 'dhoë- 'ka ̔bhɛa' -sü 'gü bhë, 'ö 'töng gbɛ 'ka 'pö 'ö n -ma 'wunbhokoukëdhe dho kaa 'pö ̔bhɛa' -sü 'gü; 'iin -kɔ do 'ö n -zo 'plɛ dho kaa 'tan bho -sü 'gü bhë 'ö n -ma 'wunbhokoukëdhe dhö kaa 'pö -a 'piö.

16 Bhi gia-, ̔dhɛ 'ü- -ga -a 'gü bhë, ̔ya kë ̔nɛ 'bha -Zlan zuö pö dosɛn -wo 'waa gbɛ 'gü, mɛ 'kpaan -dho kë -dhö -bhɔkuëkëdhɛ 'gü mü kö -yö amɛn pö ̔a? 'Ö tɔɔ ü -bha -Zlan zuö pö -sü 'gü, pë -nu 'ü- ̔blɛɛ' bhë 'yaa- ma.

17 'Kö -kë ̔nɛ ü -bha -Zlan zuö -pö -a 'gü -wun ̔yö 'kpëdhö, yaa 'dho mɛ gbɛ -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü ̔faan' më.

18 A -Zlan zuö -pö 'ö tɔɔ a 'wun -blɛɛ -wo gbɛ 'gü ̔va 'ka 'a ̔zië' ka 'saadhö ka -ta.

19 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, ̔ya kë ̔nɛ mɛ -nu ̔wa 'dho wo 'kuë-, -yö -kë n 'gü -së kö -wo kpö 'sɔɔdhu 'wo dho -a -gɛn ma, 'a- pö kö -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -yaan -da 'dhiö 'ö ̔zië' -wo kpö -vuu ̔plëëzë -pö -wo gbɛ 'gü -sü -ta.

20 N dhegluzë -nu, kö ̔kun 'ö ka 'wun -nu -yö 'ko 'dhiö -kɔ -nu -wo -kë ̔nɛ 'në -nu -bha 'dhö; 'wun 'ö -gban 'wun -nu kë -sü 'gbloo 'piö -bha bhë, -ka kë mɛ -dee -nu 'ka -an 'gü! Pë 'ö 'ka dho kë -a 'gü ̔nɛ 'në -nu 'dhö 'ö

tɔɔ pë -nu 'wo -gban 'wun yaa kë -sü -bha bhë ɓzian' 'ö bhii 'kaa pë gbɛ dɔ -a -bha.

21 Pë 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö: Kwa Dëmɛ -ya -pö ɓnɛɛ: *A -dho 'wun ɓblɛɛ'- 'sɛgɔ 'ö ɓnɛ -a 'gü -mɛ -nu -dhë; 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë a -dho -a ɓblɛɛ'- ɓbɔa' -wo gbɛ pö -mɛ -nu -ta -sü 'ka.*

22 ɓYa kë 'dhö, gbaɔ 'ö -gban 'wun -blɛɛ -wo gbɛ 'gü -sü -bha bhë, -yö 'wun ɓzuan' 'ka mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan -bha 'ka bhë -an -dhë (-a -zɔn -an -dhë -sü 'ka ɓnɛ -Zlan ɓya ö -ta yö -an -bha); 'kɛɛ mɛ 'ö 'wo -Zlan -bha 'ka -an -bha 'wun 'yaa yö 'dhö; pë 'ö mɛ -nu 'wo -Zlan -bha 'ka 'ö -an -dhë 'wun ɓzuan' 'ka 'ö tɔɔ gbaɔ mɛ 'ö -kë -Zlan 'dhi -wo pö -sü 'ka (-a -zɔn -sü 'ka ɓnɛ 'ö -an ziën). 'Kɛɛ kë- wo 'dhö 'pö bhë 'yaa 'dhö mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan -bha 'ka bhë -an -bha 'ka.

23 Ka gia-, -ka -dhɛ -ga bhë 'dhɛ! ɓYa kë ɓnɛ -Zlan -bha mɛ -nu ɓwa 'dho wo 'ko ɓbhaa, wo 'plɛ ɓwa yö 'wun ɓblɛɛ' -sü -bha -wo gbɛ 'gü, mɛ -nu 'waa pë gbɛ dɔ 'wun bhë -a -bha waa- mɛ -nu 'ö 'waa Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ka, ɓwa -da ka kpö 'gü mü, wo 'ka 'dhoë- pö 'blɔɔn- ɓya -da -an 'gü a?

24 'Kɛɛ ɓya kë ɓnɛ ka 'plɛ 'ka yö -Zlan 'dhi -wo pö -sü -bha, mɛ -nu 'ö 'waa Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ka bhë waa- 'to 'to -mɛ 'kpaan ɓwa -da ka ziën, 'wun bhë -yö -dho -gban -an -bha, 'ö yö -an -bha ɓsɔɔn yaa -bha, 'wun 'ö 'wo- ma -na bhë -a -wun 'gü; 'ö ɓya kë 'ö -an ɓzuö' -yö za dɔ -an -bha,

25 kö -an ɓzuö' 'gü -wun -nu 'wo -bin -sü 'ka 'fɛfɛdhö bhë ɓwa yö -dhɛpuudhɛ 'gü. -Kɔ bhë ɓnɛ 'ö ɓya kaa 'ö mɛ -nu 'wo bhë 'wo -gblü -Zlan -wo 'dhiö -a -dhɔ kë -sü 'ka ɓwoë' ɓnɛɛ: «'Wun gia- -mü. -Zlan -yö ka ziën.»

'Wun -mɔ 'kuë -kɔ -së 'ö -Zlan -bha mɛ -nu ziën

26 'Wun mɛ 'a dho kan -a -ta zlöö, n dhegluzë -nu, ö tɔɔ: ɓYa kë ɓnɛ 'ka 'dho ka 'ko ɓbhaa, mɛ ɓya kë ka ziën 'ö 'tan ɓya nu -a ɓzuö' 'piö, kö mɛ gbɛ -bha -yö kë mɛ ɓdaan' -wo 'ka, kö mɛ 'waa gbɛ -bha -yö kë pë 'ö 'bin -sü 'ka 'ö- yö -a 'ka, mɛ -yö bɔ -de -a -bha -yö kë 'wun -blɛɛ -wo 'waa gbɛ 'gü -sü 'ka, -a mɛ 'bhaa -bha -yö kë -a -dhië -kwaa -sü 'ka 'ö 'ka dho -a kë, -a 'plɛ -yö kë ka -zo -gban -pë 'ka.

27 'Ö ɓya kë ɓnɛ mɛ -nu ɓwa kë -dhö kö -waan 'wun ɓblɛɛ'- -wo gbɛ 'gü, kö -wo kë mɛ ɓplɛ 'iin mɛ -yaaga 'ka, 'kɛɛ kö -a -dhië -kwaa -sü -yö kë -dhö; mɛ 'ö -dhö, -yö yö mü do do 'ka.

28 'Ö ɓya kë ɓnɛ mɛ 'yaa -dhö kö -wo -nu bhë -yö -an -gɛn pö, kö mɛ 'ö -dhö -yö ɓbhɛa'- -wo ɓlöö ö -de 'sloo ö -bha 'ka -Zlan -dhë; kö ɓkun 'ö- -wo -yö yö plaan mü.

29 Kë ɓnɛ ɓya 'to -Zlan 'dhiwopömɛ -nu -bha, -wo kë mɛ ɓplɛ 'iin mɛ -yaaga 'ka kö -wo 'wun ɓblɛɛ'- -wo -ta; kö mɛ -nu 'wo to, -wo wo 'to 'to -a -bha -wo -dhɛ -ga -a 'piö.

30 'Ö mɛ ɓya kë mü 'pö 'ö -Zuu 'slööslö ɓya 'wun bho -bin -blü -a -dhë kö -yaan -a ɓblɛɛ'-, kö -yö dɔ mɛ 'ö 'dhiö bhë -yö yën ö -bha -bha.

31 -Yö kë 'dhö kö ka 'plɛ 'kaan- -Zlan 'dhi -wo pö, mɛ do -yö yö mü; ɓya yën 'ö mɛ 'waa gbɛ -yö yö mü 'pö kö mɛ 'plɛ -waan -a ma kö -an ɓfaan' -yaan 'më.

32 Mɛ 'ö ɓya kë 'wo -Zlan 'dhi -wo pö -na bhë, -an ɓdua' -mü kö -wo kë 'wun 'ö dɔ -an 'dhi bhë mɛ 'ö 'wo- 'kun -kɔ dɔ -an 'ka;

33 'ö tɔɔ -Zlan yaa kwa ɓdhɔɔ kë kö 'kwaan- pë -nu kë -kungkuëdhɛ -kwaa; 'kɛɛ kö -yö kë ɓzian' ɓzuöyagluu 'gü.

-Ka -dhɛ -ga 'dhɛ! ɓYa kë Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu ziën, -dhɛ 'saadhö 'gü -kɔ 'ö kë -na -a 'ka

34 dhebɔ -nu 'piö ̱zian' 'ö tɔɔ -ya 'wo- wo diindhö. 'Yaa -së -an -bha 'ka
kö -wo 'wun -nu ̱blɛɛ'- -bhɔkuëdhe -nu 'gü; -wo kë dhoo -nu 'wo wo -gɔ
dho sia- wo ̱gɔn -nu -dhë -an 'ka ̱nɛ -kɔ 'ö -Zlan -bha tɔng -ya pöë bhë -a
'dhö.
35 ̱Ya kë ̱nɛ ̱dhɛɛkpɔdhe -ya kë -an -gɔ 'wun 'bhaa -bha, kö -wo wo
̱gɔn -nu ̱dhɛɛ' 'kpɔ kɔɔ ̱zian'. 'Yaa -së dhebɔ -bha 'ka kö -yö 'wun -nu
̱blɛɛ'- -bhɔ 'kuë- -nu 'gü.
36 'Ö bhii ka gia-, -ka -dhɛ -ga bhë! Yaa kë ̱nɛ -Zlan -wo 'ö bhë -dhɛ 'ö
ka ̱plöö 'ma bhë ̱nɛ 'ö -wo -a -bha 'iin ka -de 'sloo ̱nɛ 'ka- yö.
37 'Ö ̱ya kë ̱nɛ ü -Zlan 'dhiwopömɛ 'ka 'iin gbaɔ 'ö go -Zlan 'piö -yö ü
-gɔ kö 'wun -nu 'a- ̱blɛɛ' -na 'sëëdhɛ ̱nɛ -a 'gü bhë -yö kë ü 'yaan ̱nɛ, -yö
tɔng 'ö kwa Dëmɛ -ya dɔ -a 'ka.
38 Mɛ 'ö 'yaa- ̱bhlë -ya, kö mɛ bhë kö ̱kun 'ö 'ka- -ga ka kpö 'gü -mɛ 'ka.
39 N dhegluzë -nu, ̱ya kë 'dhö kö pë mɛ 'ö 'ka dho -ya -a ̱wuën' 'ö tɔɔ
kö 'kaan- -Zlan 'dhi -wo pö. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, ̱kun -kë 'ka- pö -an -dhë
kö ̱kun 'wo 'wun ̱blɛɛ' -wo gbɛ 'gü.
40 Së 'ö 'ka dho -a kë, -yö kë -a kë -kɔ 'ka, -yö kë ö pin ̱taa.

15

'Wun 'ö -gban Klito -bha -go ga 'sü -sü -bha

1 N dhegluzë -nu, a ka -zo -büö -na 'zü 'wuntaɔsë 'a- ̱blɛɛ ka -dhë 'ö 'ka-
-wun -dhɛ 'wun gia- 'ö ka -bha -zo yö -sü -yö -gban -a -ta gɛnngdhö bhë -a
'ka.
2 Yö ̱nɛ 'ka bɔ -a -ta 'ka dha, kö ̱ya kë ̱nɛ 'ka- 'kun ̱nɛ -kɔ 'a- ̱blɛɛ -a
'ka ka -dhë bhë -a 'dhö. ̱Ya kë ̱nɛ 'yaa 'dhö kö ka -bha 'wun -dhɛ 'wun
gia- -sü bhë -yö 'flëë.
3 Mɛ ̱daan' -wo 'ö bhë ̱nɛ 'ö 'a- -wun ̱blɛɛ ka -dhë kö 'ma- yö; yö ̱nɛ
'ö- -wun 'dhö 'gbee-, 'ö tɔɔ Klito -yö -ga kwa -bha ̱sɔɔn yaa -nu -wun 'gü
̱nɛ -kɔ 'ö- 'ka ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü bhë -a 'dhö.
4 'Wo- -bin; 'yö go ga 'gü -dhɛkpaɔyi kë -yaaga -naa 'ka ̱nɛ -kɔ do 'ö
̱bɛɛn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü bhë -a 'dhö;
5 'yö ö -de -zɔn Piɛɛ -dhë, 'ö Piɛɛ -ya yö; 'go mü 'yö ö -de -zɔn ̱guë' -nu
'gɔɔ- do ö ga ̱plɛ 'wo bhë -an mɛ -nu 'wo to bhë -an -dhë.
6 ̱Dhɛ ̱ya 'go mü, 'yö ö -de -zɔn ö -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo dho
-mɔ mɛ -lü ̱këng' 'sɔɔdhu -bha -an -dhë -dhɛ do 'gü. -An mɛdhɛvadhɛ -wo
̱tun -dhö.
7 -Yö ö -de -zɔn Zakö waa- ö -bha bɔmɛ -nu 'saadhö 'wo to bhë -an -dhë.
8 ̱Dhɛ ̱ya 'kan -an -bha, -yö ö -de -zɔn n -dhë 'pö; 'kɛɛ kö ma 'a bhë n
̱tɛi' -yö -kë ̱nɛ 'në 'ö yaa bhɔ ö bhɔ 'töng 'ka -a 'dhö.
9 Bhii Yesu -bha bɔmɛ -nu 'wo bhë ma ̱nɛ 'a tɔɔ mɛ -kaanta, 'ö 'wun gia-
'ka, n -dhɛ Yesu -bha bɔmɛ -sü -de 'ö bhë yaa n -ma 'kun; 'ö tɔɔ mɛ -nu 'ö
'wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ 'ka bhë, a -kë 'wun 'gbee- -kë -an 'ka -mɛ
'ka.
10 'Kɛɛ -Zlan -bha 'glusë 'gü, ma ̱ga 'ö 'ma kë ̱nɛ -kɔ ̱nɛ -a 'dhö bhë; 'ö
'glusë 'ö- -kë n 'ka bhë, 'ö- 'gü -pë yaa 'to 'kpaan. 'Ö tɔɔ a yuö -kë 'a -ziö -a
'ka -an 'plɛ -ta; 'kɛɛ kö kwa -dhɛ -ga -a 'gü -së 'ka, -Zlan 'glusë 'ö n -ta bhë
̱nɛ 'ö yuö -nu bhë 'ö -an -kë.
11 ̱Ya kë 'dhö kö 'wun bhë -a -bha -go n kwɛɛ -sü 'iin -a -bha -go Yesu
-bha bɔmɛ -nu mɛ 'wo to -an kwɛɛ -sü bhë yö kun 'ö- -wun 'dhö 'gbee-. Pë
mɛ 'ö -dhö 'ö tɔɔ 'wun 'yi- ̱blɛɛ'- 'ö 'ka- -wun -dhɛ 'wun gia- bhë.

'Wun 'ö -gban -go ga 'gü -sü -bha

12 Pë 'ö yi- ɔblɛɛ' -na 'ö tɔɔ Klito -yö -go ga 'gü 'kɛɛ kö mɛ 'bhaa -nu -wo
ka ziën 'ö 'wo- pö -sü 'gü ɔnɛ -go ga 'gü -sü 'yaa -dhö, -yö -yö ka -gɔ ɔdhë
ɔɛ?
13 ɔYa kë ɔnɛ pë 'wo- pö bhë -yö 'wun gia- 'ka, kö Klito yaa 'go ga 'gü ɔnɛ
bhë 'sa!
14 'Ö ɔya kë 'pö ɔnɛ Klito yaa 'go ga 'gü, kö 'yaa yi -bha 'yi yi -de kë 'wun
ɔblɛɛ'- -mɛ 'ka; kö ka -bha 'wun -dhɛ 'wun gia- -sü bhë -yö 'flëë ('ö bhii yi
ɔnɛ 'yi- pö ka -dhë Klito -yö -go ga 'gü, 'ö 'ka- -wun -dhɛ 'wun gia-).
15 -A -de 'kö -kë ɔnɛ -yö 'dhö, kö pë 'ö -Zlan yaa- kë bhë, 'yië kë -a -wun
-dɔ -a -bha -mɛ 'ka; 'ö tɔɔ yi- -pö -Zlan ɔya Klito bho ga 'gü 'kɛɛ kö yaa- kë
'dhö, kö ɔya kë ɔnɛ 'kwa 'to -a -ta ɔnɛ mɛ -nu 'ö ɔwa ga bhë, 'waa 'go ga
'gü 'gbɛɛdhö.
16 'Ö bhii ɔya kë ɔnɛ -dhɛ 'kwa- -ga -a 'gü -së 'ka bhë, mɛ -nu 'ö ɔwa ga
bhë 'waa 'go ga 'gü, kö Klito -de 'pö yaa 'go ga 'gü ɔnɛ bhë 'sa.
17 'Ö ɔya kë ɔnɛ Klito yaa 'go ga 'gü, kö ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë
-yö 'kpaan, 'iin kö ka ɔtun ka -bha ɔsɔɔn yaa 'gü ɔnɛ bhë.
18 ɔYa kë 'dhö, kö mɛ -nu 'wo ga -zo -yö Klito -bha -sü 'gü bhë kö waa
dha ɔnɛ bhë 'sa!
19 Kö kë- wo bhë, ɔya kë ɔnɛ kwa -bha -zo -yö Klito -bha -sü 'ö bhë, pë 'ö-
'dhiö dho to 'kpongtaa zö yö -mü, kö kwa 'kwa tɔɔ mɛ -nu 'wo 'kpongtaa
zö -an 'yenazë.
20 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, 'wun gia- -mü ɔnɛ Klito -yö -go ga 'gü, 'ö -këdhösü
-yö -kë -a -gɔ -a -zɔn -sü 'ka ɔnɛ mɛ -nu 'wo ga bhë, wo -de 'pö -wo -dho
go ga 'gü.
21 'Ö tɔɔ -kɔ do 'ö ga -yö bɔa mɛ do 'gü 'ö ɔdaa' 'kpongtaa zö bhë ɔnɛ 'ö
gamɛ -nu -bha -go ga 'gü -sü -yö bɔa mɛ do 'bhaa gbɛ 'gü 'pö.
22 -Kɔ do 'ö mɛ -nu 'saadhö -an -bha -kë Adan ɔsuu'- 'ka -sü -wun 'gü, 'ö
'wo ga -a 'ka bhë ɔnɛ 'ö mɛ -nu dho go -a 'ka ga 'gü -an -bha -klu Klito -bha
-sü -wun 'gü.
23 'Kɛɛ kö mɛ 'ö -dhö, -a -bha -dɔdhɛ -yö -dhö. Klito ɔnɛ 'ö mɛ -blɛɛzë 'ka
mɛ 'plɛ -ta; ɔya 'go mü, mɛ -nu 'wo Klito -bha 'ka, 'wo yö mü -a nu -yi 'ka.
24 ɔYa 'go mü zlöö 'ö yi -kaanta -yö -lo. Yi bhë -a 'ka, Klito -dho
-wogbiindhɛ -nu, -kɔ -mɔ 'wuën- -sü waa- 'piigbeedhɛ -nu -an 'plɛ 'gü ɔsiö'-.
ɔYa kë 'dhö, 'ö -gludëdhɛ kë -sü -lo ö Dë -Zlan kwɛɛ.
25 'Ö tɔɔ -gbɔgbɔdhö Klito -yö -dhö -gludëdhɛ kë 'ö dho 'ö yöë -Zlan -bha
-a -to -a yaagümɛ -nu -ta 'gbee- 'ka -sü, waa- -an -lo Klito -gɛn ɔlöö -sü -yi
-bha.
26 Yaagümɛ -kaanta 'ö Klito dho -a 'gü ɔsiö'- 'ö tɔɔ ga.
27 'Ö tɔɔ pë 'ö ɔbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö: *-Zlan ɔya pë
'plɛ -lo -a -gɛn ɔlöö.* 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë yaa kë ɔnɛ -wo kpö 'ö -kë «pë
'plɛ 'saadhö» 'ka, 'ö 'kwa- pö bhë 'ö tɔɔ -Zlan 'ö pë 'plɛ -lo Klito -gɛn ɔlöö
bhë, yö -de 'pö -yö -dho kë Klito -gɛn ɔlöö 'pö 'yaa -mü.
28 ɔYa kë ɔnɛ pë 'saadhö 'plɛ -gɔ ɔya 'dho Klito -dhë sia- ɔsia, 'ö Klito gia-
-de 'ö -Zlan Gbö 'ka bhë, 'ö ö -gɔ dho sia- -Zlan 'ö pë 'plɛ -lo -a -gɛn ɔlöö
bhë -a -dhë; kö -dhɛ 'saadhö 'gü -Zlan -yö -ya pë 'plɛ -gɔ -ta.
29 -Ka -dhɛ -ga bhë 'dhɛ! Mɛ -nu 'wo -an 'më -na yiö Yesu 'tɔ 'gü mɛ -nu
'ö ɔwaa- wo 'ö ɔwa ga -an pin ɔtaa bhë, -ka ka -zo 'ta -an -wun 'gü! Pë -nu
'wo- kë -na 'dhö bhë -a -yö -a -bha -pë -dho kë -më 'ka ɛɛ? 'Ö ɔya kë ɔnɛ
mɛ 'ö ɔwa ga bhë 'waa go ga 'gü kö -më -kë 'ö 'wo bɔ yiö -an piën ɔɛɛn?
30 ɔEɛ, ɔya kë 'dhö kö -më -wun 'ö ɔya kë 'yi yi -de -da -a -dhë 'wun 'gbee-
'gü 'töng 'saadhö 'ka ɔnɛɛ?

31 N dhegluzë -nu, a- -pö ka -dhë, yi 'saadhö 'ka, 'wun ̀wa bɔ -a -ta 'wo
ga bhë, a -bɔ -a 'gü; (-yô kë ka 'yaan ̀nɛ,) -a pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ n
-ma -kë 'gɔugɔ -sü bhë -a -gɛn -yö -gban ka 'gü, ka -bha -kë kwa Dëmɛ Yesu
Klito -bha zian -ta -sü -wun 'gü.

32 'Ö ̀ya kë ̀nɛ mɛ ̀wa ga, 'waa 'go ga 'gü gbɔ, kö -Zlan -wo -ta -ko 'a-
zë Efɛzö -pö ̀nɛ -a 'gü ̀nɛ mɛ pë zë wü 'dhiö -nu 'ka bhë, -a ̀truën -dho
kë -më 'ka ɛɛ? 'Ö ̀ya kë ̀nɛ 'ko ̀suu'- bhë, a- -zë 'kpongtaapë -wun 'gü kö
-a zë -gɛn 'yaa 'dhö. ̀Ya kë 'dhö kö a -dho -a pö 'pö 'wun ̀zuan' 'ka ̀nɛɛ:
«̀Dhɛ 'ö -kë ̀nɛ kwa ga -wun -yö -dhö ̀dhia' bhë, kö -kwa pë -nu -bhö,
'kwa yɔ -nu mü 'sa!» ('Ö bhii -go ga 'gü -sü 'yaa 'dhö kö 'kwaan- dɔ kwa
-de -wun ̀zɔnng' -ta -dhɛkpaɔ ̀dhia' -bha.)

33 -Ka ka -zo kë ka -de 'piö, 'ö tɔɔ -ta 'kuë -mɛ yaa -yö mɛ -gɔ bho zian
-së -ta.

34 Kö -ka ka -zo 'ta giagiawo 'wun -nu 'piö kö 'ka pë -nu kë -a kë -kɔ 'ka;
-ka ka bo ̀sɔɔn yaa kë -sü 'ka ɛ! -Ka -dhɛ -ga bhë 'dhɛ! Mɛ 'bhaa -nu -wo
ka ziën 'ö 'waa -Zlan dɔ; 'wun bhë 'yaa ka -bha lë- -wun 'ka a?

Bun 'ö dho kë -gɔ ga 'gü -mɛ -nu -gɔ

35 ̀Dhɛ -kë 'dhö, 'wun bhë 'kwa 'to -a ̀ii -ta ̀nɛ gamɛ -nu -bha -go ga
'gü -sü bhë 'wun gia- -mü, kö ̀dhɛ 'ö ̀dhɛɛ' dho go mü bhë, kö ̀ya kë n
'yaan 'saadhö. Mɛ -dho kë mü 'ö- pö: «-Wo -go ga 'gü -kɔklë ̀ɛ? Bun -mlë
'wo dho go -a 'ka ga 'gü i?»

36 Mɛ 'ö 'dhö bhë 'wundɔdhe gbɛ 'yaa- -gɔ. 'Bha pëga -da 'sɛidhö, -a 'ke
yaa 'bu, -a 'plüün 'yaa bhɔ, 'yaa 'dhö a?

37 Pëga 'ü- -da 'sɛidhö bhë, -yö -dho kë -mlüga 'iin pëga gbɛ 'kpaan 'ka,
'ö ̀ya kë 'ö bhɔ; yaa kë ̀nɛ -a 'në 'ö yaa bhɔ ̀kun ̀nɛ ü- -da 'sɛidhö.

38 'Ö ̀ya kë 'dhö 'ö -Zlan -yö -a mɛ 'ö -dhö -a kë -kɔ 'ö dho kaa -a -nu -a
-dhë ̀nɛ -kɔ 'ö- 'ka -a -dhë -së bhë -a 'dhö. Pëga mɛ 'ö -dhö, -a bun 'ö- -ma
kun ̀nɛ 'ö- nu -a -dhë.

39 'Të -pë -nu 'kwa -an -ga -na 'saadhö bhë -an bun kë -kɔ 'yaa do. Mɛ
'bhee- bun -yö -de -ta, 'ö wü -nu -bha -yö -kë -de -ta 'pö; -ma -nu -bha -yö
-de -ta, 'ö 'yuö- -nu 'wo yiö 'ö -an -bha -yö -kë -de -ta 'pö.

40 Pë -nu -wo -dhö dhang- 'gü, 'ö -an bun 'dhö -dhö, 'ö pë -nu 'dhö -dhö
'kpongtaa. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë pë -nu 'wo dhang- 'gü bhë -an bun -bha
-sëdhɛ -yö -de -ta; 'ö 'kpongtaapë -nu -bha 'dhö -de -ta.

41 Lan- -bha -sëdhɛ -yö -dhö, 'ö 'dhö -de -ta 'sü -zë 'ka. 'Ö 'susongga -bha
'dhö -de -ta; -a -de 'susongga -nu 'wo bhë, -a mɛ 'ö -dhö -yö -de -ta.

42 -Kɔ do bhë 'ö dho kaa -go ga 'gü -yi 'ka. ̀Wa 'dho mɛ bun 'ka ̀waa-
-bin, kö mɛ bhë ̀ya ga; yi 'ö dho go -a 'ka ga 'gü bhë ̀ya -lo, kö ̀ya kë zlöö
mɛ 'ö ö 'ka 'dho ga gbɔ -a 'ka.

43 -Wa -da 'sɛidhö kö ̀ya kë ya 'iin kö ̀faan' 'yaa- -gɔ gbɔ. 'Kɛɛ -a -bha
-go ga 'gü -yi 'ka, -yö -dho kë -së 'ö- 'gü -yö -kë 'gbee-.

44 -Wa -da -na 'sɛidhö -a bun 'ö- -gɔ bhë 'ö tɔɔ bun 'ö ̀ya kë 'ö- 'gü -yö
̀siö'-, 'ö 'kpongtaa zö. 'Kɛɛ ̀ya 'go ga 'gü, -yö -kë bun 'ö go -Zlan 'piö -a
'ka. ̀Ya kë 'dhö kö bun 'ö 'kpongtaa zö, -yö -dhö, 'ö- mɛ 'ö -Zlan 'piö 'pö,
'ö -dhö.

45 Bhii pë 'ö ̀bɛɛn' -sü 'ka -ya -pö: *Mɛ -blɛɛzë 'ö -da Adan 'ka bhë, 'të -sü
-yö -nu -a -dhë 'ö -kë 'bhee-.* 'Kɛɛ Adan mɛ 'ö nu zlöö bhë, -Zuu 'ö -këdhösü
nu mɛ -nu -dhë, yö -mü -a 'ka.

46 Mɛ 'ö go -Zlan 'piö bhë kun 'ö nu 'dhiö, 'kɛɛ -a mɛ 'ö go 'kpongtaa zö
bhë yö ̀nɛ 'ö yö 'dhiö; ̀ya 'go mü 'ö mɛ 'ö go -Zlan 'piö bhë 'ö yö -mü.

47 Mɛ -blɛɛzë 'ö -kë bhë -yö -kë 'sɛ 'ka, 'kɛɛ mɛ kë ɓplɛ -naa bhë -yö -go dhang- 'gü.
48 Mɛ -nu 'wo 'kpongtaadhɛ -bha 'ka bhë -wo -kë ɓnɛ mɛ 'ö -kë 'sɛ 'ka -a 'dhö. 'Ö- mɛ -nu 'wo dhang- 'gü -dhɛ -bha 'ka bhë, 'wo -kë ɓnɛ mɛ 'ö go dhang- 'gü 'pö -a 'dhö.
49 -Kɔ do 'ö 'kwa bhɔ -a 'ka mɛ 'ö 'kpongtaa -a -bha bhë, 'ö 'kwa dho bhɔ -a 'ka mɛ 'ö go dhang- 'gü bhë -a -bha 'pö.
50 N dhegluzë -nu, 'wun 'a- 'piö kö 'a- pö 'ö tɔɔ: Bun 'ö kwa -gɔ 'kpongtaa zö 'ö -kë ɓnëng waa- fɛi -an 'ka bhë, ö 'ka 'dho -da -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö 'gü; 'iin pë 'ö gapë 'ka waa- pë 'ö 'yaa gapë 'ka waa -mɔ -a -bha kö -wo kë wo 'ko ɓbhaa.
51 -Ka dɔ, 'a 'dhɛ bho -bin -wun do -ta ka -dhë 'dhɛ: Mɛ 'plɛ kwa 'ka 'dho ga; 'kɛɛ pë dho kë 'ö tɔɔ kwa 'saadhö kwa -dho ɓdhië' -kwaa bun gbɛ 'gü.
52 -Yö -dho kë ɓnɛ -dhɛ 'wo wo 'yan zë -a -bha -a 'dhö, 'truu -kaanta -bha 'we -sü 'ka. 'Ö tɔɔ 'truu bhë ɓya 'we, gamɛ -nu -dho go ga 'gü, -waan ɓdhië'- -kwaa bun 'ö 'yaa ga bhë -a 'gü; 'kɛɛ kwa -zë, vin 'kwa dhoë- wo kö 'kwa ɓdhië' -kwaa 'saadhö.
53 Bhii 'ö tɔɔ pë 'ö gapë 'ka bhë, -yö -dho pë 'ö 'yaa ga bhë -a -da ö -bha 'iin kö pë 'ö dho bu 'sɛ ɓkwaa' bhë, -yö pë 'ö ö 'ka 'dho bu bhë -a -da ö -bha (ɓnɛ -kɔ 'ö sɔ 'dhö kë -na -a 'ka mɛ bun -bha bhë -a 'dhö).
54 ɓYa kë ɓnɛ pë 'ö gapë 'ka bhë ɓya pë 'ö 'yaa ga -a -da ö -bha, kö pë 'ö 'bupë 'ka -yö pë 'ö 'yaa 'bu -a -da ö -bha, -a yi bhë -a 'ka ɓnɛ 'ö pë 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü bhë 'ö- -de 'dhiö dho -mɔ -a 'ka 'kuë. Bhii -yö ɓbɛɛn' -sü 'ka mü ɓnɛ: *Ga 'gü ɓya ɓsiö'-; -këdhösü ɓya 'to -a 'gbee- 'ka ga -ta.*
55 *'Yö, ga, -to -a 'gbee- 'ka -sü 'ö -kë ü -gɔ bhë ɓya dho 'më 'ü dɔa bhë ɓɛ? Ü -bha pë 'ü bɔ -na -a -ta 'ü mɛ -nu zë -na -a 'ka bhë ɓya 'to 'më ɓɛ?*
56 Ga -bha pë 'ö bɔ -na -a -ta 'ö mɛ -nu zë -na -a 'ka bhë 'ö tɔɔ ɓsɔɔn yaa. 'Ö ɓsɔɔn yaa -de 'pö, 'ö- -bha -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü -yö -kë -dhö tɔng -bha -këdhösü -wun 'gü.
57 'Kɛɛ -Zlan 'tɔ- kë ɓva, bhii 'ö tɔɔ -yö -to -a 'gbee- 'ka -sü -nu kwa -dhë ɓsɔɔn yaa -ta ɓbɔa' kwa Dëmɛ Yesu Klito -ta -sü 'ka.
58 ɓDhɛ 'ö 'pö, n dheglu -wungbeezë -nu, -ka dɔ gɛnngdhö, kö ɓkun 'ka 'zëzë kun! -Ka kë 'siözë, 'ka kwa Dëmɛ -bha yuö kë! 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -yö kë ka 'yaan ɓnɛ yuö 'ka- kë -na kaa- kwa Dëmɛ -nu ka -bha -klu 'kuë- -sü -wun 'gü bhë, yaa 'dho to 'kpaan.

16

-Zlan ɓgbaapë 'ö -kë dhegluzë -nu 'wo Zeluzalɛmë -an -bha 'ka

1 'Wun 'ö -gban -Zlan ɓgbaapë 'ka- kë -na -Zlan -bha mɛ -nu 'wo Zeluzalɛmë -an -bha 'ka -a -bha bhë, a -dho paa; 'ö tɔɔ -kaa kë ɓnɛ -kɔ 'ö -Zlan -bha mɛ -nu 'wo Galatö -sɛ 'gü 'a -an ɓdaan -a 'ka 'ö 'wo- kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö.
2 Kö mɛ 'ö -dhö, ɓglooyi 'ka, 'wëü- 'ö dho -mɔ -a -bha kö -yaan -a nu, ɓya ɓwaannu -de -ta ö -gɔ kɔɔ, -yö kë 'pö kö ɓkun 'ö 'ka dho -ya ma nu -sü -gɔ kö 'kaan- ɓtun kɔlɛtö kë -süë!
3 ɓYa kë ɓnɛ 'ma nu, mɛ -nu 'ö ka gia- 'ka -an -ya 'ö 'wo dho dho, a -dho 'sëëdhɛ kë 'a- dɔ -an -gɔ, 'ö 'wo- kpa gbaɔ -nu 'ka- -kë bhë -an -bha 'ö 'wo dho -a 'ka Zeluzalɛmë.
4 'Ö ɓya kë ɓnɛ n -ma 'dho -sü 'ö 'ma bhë, ɓya 'to -a -bha, -wo -dho kpa n -ma 'ö yi -nu, 'yi nu.

-Dhɛ -nu 'ö Pɔlö dho bɔ -a -bha waa- pë -nu 'ö dho -a kë -a yö 'ö- wo 'ko 'dhiö

5 A nu -na ka ɓplöö 'ma. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, a -dho bɔ Maseduanë
'aan- ɓtun nu -na 'ma.
6 A -dho 'töng kpö 'bhaa kë ka 'piö 'ma; -a -de 'ö ɓya kë -to -a -bha -pë
'ka, a -dho ɓkpɔɔ 'töng 'plɛ kë 'ma, -yö kë 'dhö kö -dhɛ -nu 'a dho bɔ -a
-bha bhë, -an -zian -nu, 'yi 'kan -kɔ -nu 'wo bhë 'kaan- 'slë 'bhaa -nu -yö
'ko 'dhiö kë n -dhë.
7 'Ö tɔɔ 'maa- 'piö kö 'a ziö ka -ta 'vüdhö. -Yö n -zo 'piö kö 'a 'töng kpö
'bhaa kë ka 'piö 'ma 'kɛɛ kö ɓya kë kwa Dëmɛ -we -a -bha -wun 'ka.
8 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, a- 'piö kö 'a 'to Efɛzö zö, kö -yö 'dho -yö yöë
Pantëkɔtö yi -bha.
9 'Ö tɔɔ 'kö -kë ɓnɛ n yaagümɛ -nu -wo zö ɓva, 'töng -së -yö n 'dhiö kö
'aan- kwa Dëmɛ -bha yuö ɓva kë.
10 ɓYa kë ɓnɛ Timote ɓya nu 'ma, -kaa -nia 'kun -së 'ka kö -yö kë ka 'piö
ɓnɛ -kɔ 'ö dho kaa ö -de plöö -a 'dhö; 'ö tɔɔ kwa Dëmɛ -bha yuö do 'a- kë
-na ɓnɛ, 'ö- 'dhiö 'pö bhë.
11 ɓYa kë 'dhö, ɓkun -kë 'ö mɛ -yö 'yan ɓziö' ɓkaa'! -Kaa kë ɓzian' kö -yö
'to ɓzuöyagluu 'gü, -a -së -yö nu -yö -lo n -ta 'nö bhii dhegluzë mɛ -nu 'ö
'wo 'nö, yi -nu 'plɛ yi 'yan -ya -gɔ zian-.
12 ɓYa kë kwa dheglu Apolɔsö -bha 'ka, a n -wo -bho 'kuë- -a -dhë kö
waa- dhegluzë 'bhaa -nu -waan nu ka 'piö 'ma; 'kɛɛ -ya 'piö kö 'ö ö 'bhle dɔ
ɓkun pë 'tee wo. 'Kö -kë ɓnɛ -yö -kë 'pö 'dhe, 'töng -së ɓya -lo -a -gɔ ɓsia,
-yö -dho nu.

-Wo -da -wo -nu -kaanta waa- ɓwekadhe -nu

13 -Ka -ya ka 'yaan; -dɔ gɛnngdhö -sü -yö kë ka -gɔ ka -bha -zo yö -sü 'gü;
-ka kë ɓfaanzë; 'gü -dɔ 'gbee- -sü -yö kë ka -gɔ!
14 Pë 'saadhö 'ka dho -a kë, -yö kë -dhɔ 'gü.
15 Ka gia-, ka Sefanasö waa- ö -gɔ 'kɔɔmɛ -nu -dɔ, 'ö 'ka- ɓtɛi' dɔ ɓnɛ wo
ɓnɛ 'wo -kë mɛ -blɛɛzë -nu 'ka Glɛkö -sɛ 'gü, 'wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-,
'ö go mü 'wo yö yuö kë ɓsüë' -Zlan -bha mɛ -nu ziën. ɓƐɛ, ɓdhɛ 'ö 'dhö, a-
-dhɛ ka -gɔ, n dhegluzë -nu,
16 mɛ -nu ɓsuu'- 'wo 'dhö bhë waa- wo -bha mɛ -nu 'ö wo -nu 'wo -Zlan
-bha yuö kë -na wo ɓzuö' 'plɛ 'ka bhë, -ka ka ɓkwaa'- -an -zü -wo 'dhiö 'sü
ka 'ka!
17 Sɛfanasö 'dhö, Fɔɔtunatusö 'dhö waa- Akaikusö -an -bha nu -sü 'ö bhë
-yö n ɓzuö' 'glu -dhi bhii kaa kë n 'piö 'nö bhë, pë -nu 'ö -an -wun -yö -kë
n -ma 'nö bhë, ɓwa 'plɛ kë n -dhë;
18 kö ɓya kë kwa 'plɛ kwa ɓzuö' -dho sia- -wun 'ka. Mɛ ɓsuu'- -nu 'wo
bhë ɓnɛ 'ö -an -wun 'yi dho kan ka 'dhi.
19 -Zlan -bha mɛ -nu 'wo Azi -sɛ 'gü ɓwa 'we kaa! Akilasö 'dhö, Plisilö
waa- -Zlan -bha mɛ -nu 'ö ɓya kë 'wo -bhɔ 'kuë- kë -na -an -gɔ kɔɔ ɓwa 'we
kaa ɓduö Yesu Klito 'tɔ 'gü.
20 Dhegluzë -nu 'wo n 'piö 'nö wo 'saadhö ɓwa 'we kaa! -Ka ka 'ko -nu
ɓtua bho ka 'ko -nu 'sɛnɛ bho -sü 'ka dhegluzë -dhɛ 'gü.
21 ɓWekadhe ɓbɛɛn' -yan mɛ 'ö ɓnɛ ma Pɔlö, ma -de gia- n -kɔ pin -mü:
'Ma 'we kaa ɓduö!
22 'Dhangga -yö 'kpɔ mɛ 'ö kwa Dëmɛ -dhɔ 'yaa- -bha -a 'ka! -Kwaa pö:
«Malanata!» (ɓWaa- pö 'dhö Alamiɛ -wo 'gü kö -wa -pö: «Kö 'go kwa Dëmɛ
-yö nu!»)
23 Kö kwa Dëmɛ Yesu -bha 'glusë -yö 'to ka 'piö.

24 ('Ma 'we ka 'saadhö ka 'ka,) ka -dhɔ 'ö n 'gü bhë -a paa' kwa Dëmɛ
Yesu Klito 'gü.

'Sëëdhɛ ɔplɛ -naa 'ö Pɔlö -ya bɔ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo Kolɛntö plöö -an -dhë bhë 'ö ɔnɛ

1 'Sëëdhɛ 'ö ɔnɛ -yö -go ma Pɔlö 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'ka 'ö 'a Yesu Klito
-bha bɔmɛ 'ka bhë ma 'dhö yië- kwa dheglu Timote yi 'piö. -Yö -dho Yesu
-wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö 'ka Kolɛntö plöö waa- -Zlan
-bha 'sɛgɔgümɛ -nu 'slöölö 'ka Glɛkö 'saadhö ka 'piö.
2 'Go, kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëmɛ Yesu Klito -wo 'dhuë- 'kpɔ ka -bha,
-wo ka gbaa ɔzuöyagluu 'ka.

Pɔlö -bha -Zlan ɔsɛɛ- bho -sü

3 -Kwa kwa Dëmɛ Yesu Klito Dë -Zlan 'tɔ -blü, bhii yö ɔnɛ 'ö tɔɔ 'glusë
Dë, yö ɔnɛ 'ö tɔɔ -Zlan 'ö mɛ 'yënng ɔdhuë' 'töng 'saadhö 'ka.
4 -Yö kwa 'yënng ɔdhuë' 'yena -wun 'saadhö 'ö nu kwa -ta -a 'gü, -yö kë
'dhö kö kwa -de 'pö mɛ -nu 'wo to 'wo bɔ -na 'klobhɔdhe ɔsuu'- 'saadhö 'gü
kö pë do 'ö- -kë kwa 'yënng ɔdhuë' -pë 'ka 'ö go -Zlan 'piö bhë kö 'kwaan-
-an 'yënng ɔdhuë' -a 'ka 'pö.
5 Bhii -kɔ do 'ö kwa 'klo 'dho bhɔ -na -a 'ka Klito -wun 'gü bhë, 'ö kwa
'yënng ɔdhuë' dhe ɔva yö -a 'ka ɔbɔa' Klito -ta -sü 'ka.
6 -Ka -dhɛ -ga! Yi 'klo 'ö bhɔ -na ɔnɛ -yö -bhɔ 'dhö kö 'kaan-
'yënngdhuëdhe waa- dhasü -an yö. 'Ö ɔya kë ɔnɛ 'yië 'yënngdhuëdhe
yö kö -yö -kë 'dhö kö 'yië ka 'yënng ɔdhuë' kö 'klobhɔdhe -nu do 'ö 'yi bɔ
-na -a 'gü bhë kö ka -de 'pö 'kaan- bɔ -a 'gü ɔzuösaadhɛ 'ka.
7 Yi -zo yö -sü -mü ɔnɛ -kɔ do ö 'klobhɔdhe -nu 'dho nu -na -a 'ka yi -ta
bhë 'ö ka -bha dho kë -a 'ka 'pö bhë, -kɔ do bhë 'ö 'yënngdhuëdhe 'ö 'yi-
'gü, 'ö ka -bha 'dho kë -a 'ka 'pö.
8 Yi- 'piö, dhegluzë -nu, kö 'klobhɔdhe ɔsuu'- 'yi- yö Azi -sɛ 'gü bhë 'yi-
-wun ɔblɛɛ'- ka -dhë. -Yö -kë ɔva, ɔdhɛ 'to -na zlöö kö -to 'bhee- -sü 'yaa yi
'yaan gbɔ.
9 'Kɛɛ yi -we -a -wun -bha 'ö 'yi yi ɔkwaa yi -de -wun -zü -yö kë 'dhö kö
'yi yi -zo bho yi -de ɔfaan' 'piö, 'yi yi -zo yö ɔzian' -Zlan 'yö gamɛ -nu bho
ga 'gü bhë -a -bha.
10 Yö ɔnɛ 'ö yi bho 'wun 'gbee- 'ö -kë ga -wun 'ka bhë -a 'gü; pë 'ö -kë 'yö
-kë yi 'yaan ɔnɛ 'wun 'gbee- ɔsuu'- -nu 'wo bhë -yö ɔtun yi bho -an 'gü 'zü
bhë 'ö bhë.
11 'Ö tɔɔ ka giagia, ka -dho nu yi -dhë -bhɛa yi -wun 'gü -sü 'ka bhii ɔya
kë 'dhö -Zlan -yö -dho ɔbhɛa' -wo ɔplëëzë 'ö 'dhoë- kë yi -wun 'gü bhë -a
-daa kë. ɔYa kë 'dhö -yö -dho we 'wun -nu 'yö 'dhoë- kë 'dhö bhë -a -wun
-bha kö zuöpödhe ɔva -yö kë yi -wun 'gü.

Pë -nu 'ö Pɔlö 'dho -a 'piö kö 'yö -an kë -a ɔdhië -kwaa -sü

12 Pë 'yi dho -mɔa -dewo kö 'yiën- kë -a 'gü 'gɔugɔ ö ɔga tɔɔ -wo 'ö 'we
-na yi 'gü bhë -ya -zɔn yi -dhë ɔnɛ yi -bha 'ta 'sü -kɔ 'ö 'kpongtaa zö 'iin 'ö
ka buëndhö -yö -kë 'puu 'ö -kë 'wun gia- 'ö go -Zlan 'piö -a 'gü -pë -nu kë
-sü 'ka. 'Yaa mɛ 'bhee- -bha 'wundɔdhe 'ka, 'kɛɛ -Zlan -bha 'glusë 'ö- -kë mɛ
-dhë ɔzian' yö -mü.

13 Bhii kë- wo bhë, 'sëëdhɛ -nu yi- bɔ -na bhë, 'wun -nu 'wo -ya -sü 'ka
-an 'gü bhë 'wun 'kpaan gbɛ 'yaa- 'gü -a 'ke yaa kë pë -nu 'ka- pö -na, 'ö 'ka-
ma -a 'gü bhë -a 'ka. -Kaa 'sü ɔnɛ -kɔ gia- 'ö 'ka- pöë bhë -a 'dhö, bhii 'wun
gbɛ 'yaa- ɔlöö. A- ɔtɛi' -dɔ ɔnɛ yi do 'ka, ka -dho -a -gɛn ma 'fɛfɛdhö.
14 Dɔ 'kwa- wo ɔnɛ ka- -ma ö 'pian do 'ka. 'Kɛɛ yi 'ö kwa Dëmɛ Yesu dho
nuë bhë 'ö 'ka dho -dhɛ yö 'wun -nu bhë -an 'gü 'fɛfɛdhö; yi bhë ɔnɛ 'ö 'ka
dho kaa 'gɔugɔ yi -wun 'gü ɔnɛ -kɔ do 'ö dho kaa yi -gɔ ka -wun 'gü bhë -a
'dhö.
15 N -ma -zo yö -sü 'gü a- -dhɔ ɔkaa' kö 'aan- nu ka 'piö 'ma 'dhiö -be, -yö
kë 'dhö kö -Zlan -yaan pë -së kë ka -dhë 'zü.
16 A- -ya n ɔzuö' 'piö -bezë kö 'aan- bɔ ka ɔplöö 'aan- 'dho Maseduanë,
'go mü kö n 'go -sü 'ka Maseduanë 'aan- bɔ ka ɔplöö 'zü kö 'kaan- nu n
-dhë 'aan- 'dho n -ma 'ta 'ka 'dhiö Zude ɔzian'.
17 ɔYa kë 'dhö kö 'wun bhë -a 'sü 'pö 'a- wo -kɔ ɔtaa 'dhö bhë ɔee? 'Iin a
n -ma 'wun -nu yö -na 'ko 'dhiö, -a kë 'pö 'a- wo mɛbheedhɛ -kwaa -yö kë
'dhö kö 'aan- ɔii- waa- -daa 'dee- -an pö 'ko ɔyië' bhë ɔee?
18 'Wun -nu 'wo bhë ɔii- waa- -daa 'dee- -wun 'yaa -mü kö 'yiën- -an -wun
ɔblɛɛ'- ka -dhë. -Yö kë ka 'yaan ɔnɛ 'wun 'a- ɔblɛɛ' -na bhë 'wun gia- -mü.
19 -Zlan Gbö Yesu Klito 'ö ma 'dhö, Silivɛn 'dhö, Timote 'dhö, 'yi- -wun
ɔblɛɛ ka ziën bhë yaa kë ɔii- waa- -daa -an -wun 'ka, 'kɛɛ -yö -Zlan -bha
ɔii- 'ka kwa ziën.
20 ɔIi- 'ö pë -nu 'ö -Zlan -ya 'tɔ go kwa -dhë bhë 'ö -an 'piö -pë 'ka yö -mü.
Bhii yö ɔnɛ 'ö ɔya kë 'kwa kwa -zo yö -a -bha 'ö 'kwa amɛn pö -Zlan 'tɔ
-blü -sü 'ka.
21 Bhii -Zlan -de gia- ɔnɛ 'ö kwa sü 'ö kwa -ya -de -ta 'ö ka 'dhö, yi 'dhö
'ö kwa kpa 'kuë- 'ö kwa dɔ gɛnngdhö Klito -bha zian -ta.
22 'Yö ɔduakëpë -ya kwa -bha ɔnɛ kwa- -bha 'ka, 'go mü 'yö -Zuu 'slööslö
-ya kwa ɔzuö' 'gü -a -zɔn -sü 'ka ɔnɛ pë -nu 'ö- 'tɔ go kwa -dhë bhë -wo -to
kwa -gɔ -pë 'ka.
23 -Zlan -de -yö n ɔgoo- 'ka. 'Wun dho ɔgbaɔn ka -ta -be, 'ka dha -a -gɔ
bhë 'ö tɔɔ n 'ka nu Kolɛntö 'ma gbɔ. A- kë 'dhö kö 'kaan- -ya ka -de 'flëë
'gü.
24 'Yiëë- 'piö kö pë 'ö ka ɔdua' 'ka -zo yö -sü 'gü bhë 'yi ka 'gbee- -ta bho
-a -wun 'ka, bhii ka gia- 'ka kë 'gɛngɛn -a 'gü. Yi- 'piö ɔzian' kö kwa 'plɛ
'kwa 'dho kwa 'kuë- ka -bha ɔzuögludhi 'gbloo 'piö.

2

1 Pë -kë 'ö n 'ka nu ka 'piö 'ma gbɔ bhë 'ö tɔɔ -yö kë 'dhö kö ɔkun ka wö
dho -siö.
2 Ka ɔnɛ 'ka tɔɔ ma ɔzuögludhi -wun. ɔYa kë ɔnɛ 'ma ka wö -siö, ma
'gludhi -yö -dho 'go më 'zü ii?
3 Pë 'ö -kë 'a 'sëëdhɛ ɔnɛ 'a- bɔ bhë 'ö bhë -yö kë 'dhö kö ɔkun 'ö 'a nu
'ma 'ö mɛ 'ö 'ka dho n ɔzuögludhi bhë 'ö 'ka n wö -siö. Bhii ma -de gia- a-
ɔtɛi' dɔ ɔnɛ n ɔzuö' 'glu ɔya dhi 'ö ka -de 'pö 'ö 'ka kë ɔzuögludhi 'gü.
4 'Ma ɔnëng giagiawo, n ɔzuö' -yö 'zëzëdhe 'kun -na; 'gbo -de -yö -da -na
n 'ka, 'ö tɔɔ 'sëëdhɛ ɔnɛ n 'ka- bɔ kö -yaan ka ɔzuö' ɔkaan' 'kuë 'kɛɛ kö -yö
kë 'dhö kö -dhɔ ɔsuu'- 'ö n 'gü ka buëndhö bhë 'kaan- 'zü yö.

Mɛ 'ö 'wun 'ö 'dhö bhë -a -kë -ziö -a -bha 'wun ɔzaa' -sü -ta -sü.

5 'Ö ɔya kë ɔnɛ wö -siödhe -wun bhë -a -gɛn -go -a -ta -mɛ ɔya kë -dhö
kö ma kun 'ö n wö -siö; kö mɛ 'bhaa -nu -mü ka ziën ɔzian'; -a -de 'ö ɔya
kë ɔnɛ n 'dhi ɔya kë -së, a -dho -a pö kö ka 'plɛ ɔnɛ 'ö ka wö -siö bhë.

6 'Kan 'ka- wo -a -zü bhë ɔ̃ya -mɔ -a -bha; 'klobhɔdhe ɔ̃va -mü 'ö ka- -wɔ
-a -ta bhë kö kë ɔ̃nɛ ka 'plɛ 'kaa -mü, 'kɛɛ ka ɔ̃va 'ka -ziö mɛ -nu 'wo to -an
-ta.
7 -Yö 'to 'dhö; pë 'ö 'ka dho -a kë ɔ̃zian' 'ö tɔɔ -ziö -a -bha 'wun ɔ̃zaa' -sü
'ö bhë -a -ta -sü kö 'kaan- nu -a -dhë. -Yö kë 'dhö kö ɔ̃kun 'ö wösiödhe ɔ̃va
dho -a ɔ̃faan' bho -a 'gü.
8 A- -dhɛ ka -gɔ ɔ̃zian' kö 'ka 'dho -a 'piö -a -dhɔ 'ka.
9 -Ka -dhɛ -ga, 'sëëdhɛ 'ö ɔ̃nɛ -a -bɔ ka -dhë -gɛn ɔ̃ga ɔ̃nɛ: A- -ya n -zo
'piö kö 'a ka ɔ̃zuö' -ga 'kö -kë ɔ̃nɛ ka ɔ̃tun n -wo ɔ̃bhlë -ya kö 'aan- ɔ̃tɛi' dɔ.
10 ɔ̃Ya kë ɔ̃nɛ 'ka ziö mɛ -bha 'wun ɔ̃zaa' -sü -ta, kö ma -de 'pö, a -dho ziö
-a -bha 'wun ɔ̃zaa' -sü -nu -ta. Bhii ɔ̃ya kë ɔ̃nɛ mɛ ɔ̃ya kë -dhö 'aan- ziö -a
-bha 'wun ɔ̃zaa' -sü -ta kö a- -kë ka -wun 'gü Klito wö 'dhiö,
11 -yö kë 'dhö kö ɔ̃kun 'ö Satan -kɔ dho ziö kwa -gɔ, bhii 'ö tɔɔ kwa gia-
kwa- këwun -nu -dɔ -së 'ka.

Pɔlö -bha ɔ̃zuö' -to zlöö -wun 'ö -kë Troasö

12 ɔ̃Dhɛ 'ma -lo Troasö kö 'wuntaɔsë 'ö -gban Klito -bha 'aan- ɔ̃blɛɛ'-, -yö
-kë Dëmɛ -zo 'kun -wun 'ka, 'ö n 'yan -yö -da yuö do -ta mü kö 'aan- kë
-bezë. -Yö -kë 'dhö, 'kɛɛ n ɔ̃zuö' -yö -kë -to zlöö -sü 'ka 'ö tɔɔ n 'ka -kpën
kwa dheglu Titö -bha mü.
13 ɔ̃Dhɛ -kë 'pö kö a n -wo -da -na Troasö -mɛ -nu -dhë a 'dho -na
Maseduanë.

-To -a 'gbee- 'ka -sü 'ö Yesu Klito 'gü

14 'Kɛɛ -Zlan 'ö -to -a 'gbee- 'ka -sü nu -na bɔa Klito -ta -sü 'ka bhë -a 'tɔ
-yö kë ɔ̃va. Yö ɔ̃nɛ 'ö kwa bɔ -dhɛ 'saadhö -a -bha kö 'kwaan- Klito 'tɔ -pɛn
ɔ̃nɛ -kɔ 'ö pë 'yi 'tëë -sëëzë 'tëë 'dho -pɛn -na -a 'ka -dhɛ 'saadhö 'gü bhë -a
'dhö.
15 Kwa -kë ɔ̃nɛ 'güö -pë 'tëë -sëëzë 'ö Klito -ya nu -Zlan -dhë -a 'dhö. -A
-de kwa- 'ka mɛ -nu 'ö ɔ̃wa dha waa- mɛ -nu 'ö waa dha -an ziën.
16 Mɛ -nu 'ö waa dha bhë, pë 'tëë -sëëzë 'ö 'kwa- 'ka bhë, kwa -an -gɔ mɛ
zë -pë 'yi 'tëë 'ö dho mɛ 'ka ga -dhɛ -bha -a 'ka; 'ö mɛ -nu 'ö ɔ̃wa dha -an
-bha 'ka, -yö -kë -a 'gü -sü pë 'yi 'tëë -sëëzë 'ö dho mɛ 'ka -kë -a 'gü -dhɛ
-bha -a 'ka. ɔ̃Dhɛ -kë 'dhö ɔ̃nɛ, dö 'ö- -kɔ -dho -mɔa -bha kö -yaan pë ɔ̃suu'-
ɔ̃nɛ -a kë ɔ̃ɛɛ?
17 'Ö tɔɔ 'kwaa kë ɔ̃nɛ mɛ 'bhaa -nu 'wo pë ɔ̃mɛɛ -Zlan -wo ɔ̃blɛɛ' -sü 'gü
bhë -an 'dhö. -Abi'; ɔ̃dhɛ -kë ɔ̃nɛ -Zlan ɔ̃nɛ 'yö kwa bɔ ɔ̃zian', yö ɔ̃ga 'kwa
'wun ɔ̃blɛɛ'- -a 'dhiö kpengdhö ɔ̃nɛ Klito -bha yuökëmɛ -nu 'wun ɔ̃blɛɛ' -kɔ
'dhö bhë.

3

-Dhikuëdhe -dëü 'gü -yuökëmɛ -nu

1 'Wun ɔ̃blɛɛ' -kɔ 'ö 'dhö bhë 'yië- wo 'dhö, yi -dho yɛ yi 'zü 'zü 'yi yi -de
sü ɔ̃va ɔ̃a? 'Iin yi -dho -a kë 'zü ɔ̃nɛ mɛ 'bhaa -nu 'dhö, 'ö 'yi mɛ ɔ̃kɔɔn -wo
'sëëdhɛ bɔ ka -dhë, 'iin 'ka ɔ̃nɛ 'ö 'ka dho ka -bha bɔ yi -dhë ɔ̃ee?
2 Ka gia- 'ka tɔɔ yi -bha 'sëëdhɛ ɔ̃bɛɛn' -yan 'ö -ya -sü 'ka yi ɔ̃zuö' 'piö;
mɛ 'plɛ -wa -dɔ, 'go mü 'wo- pö;
3 -yö gia- 'ka ɔ̃nɛ ka Klito -bha 'sëëdhɛ ɔ̃bɛɛn' -yan 'ö 'yi- bɔ -a 'ka. Yaa
ɔ̃bɛɛn'- 'sëëdhɛ ɔ̃bɛɛn' -pë 'yi 'ka, 'kɛɛ -yö ɔ̃bɛɛn' -sü 'ka -Zlan 'ö 'bhee- -a
-bha -Zuu 'slöösl ö 'ka. 'Yaa ɔ̃bɛɛn' -sü 'ka 'zü -guö 'fa -bha 'kɛɛ mɛbheedhe
ɔ̃zuö' 'gü.
4 Yi -yɔɔn 'wun 'ö bhë -a -ta -gɛn 'ö tɔɔ -zo 'tën -sü -yö yi -gɔ -Zlan -dhë
Klito 'gü.

5 Pë 'ö mü 'ö tɔɔ yi 'ka 'dhoë- pö yi gia- yi -kɔ -yö -mɔ -a -bha kö 'yiën-
pë -nu kë yi -de ̧kwaa'. Pë 'ö- -gɛn -yö go -Zlan 'piö yö ̧nɛ 'yi -mɔ -a -bha
kö 'yiën- -a kë.
6 Bhii yö ̧nɛ 'ö- -kë 'ö 'wun 'ö -gban -dhi 'kuë -dëü 'ö waa- tɔng 'ö -an
-bha pë gbɛ 'yaa 'ko 'piö bhë, 'kɛɛ 'ö -Zuu 'slööslö -bha 'wun 'piö bhë 'ö 'yi
-kë -a -bha yuökëmɛ 'ka. -Ka -dhɛ -ga, tɔng -bha yuö tɔɔ mɛ zë -sü; 'kɛɛ
-Zuu 'slööslö -zë, -kë -a 'gü -sü ̧nɛ 'ö- nu mɛ -nu -dhë.
7 Tɔng -yö -bɛɛn pë ̧bɛɛn' -yan do do 'ka -guö 'fa -nu -ta, 'ö -Zlan -bha
'piigbeedhɛ -yö bhü -a 'töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka; Moizö wöödhɛ 'bhü -kɔ 'ö
̧kaa', 'ö Izlaɛlö -mɛ gbɛ yaa kë -dhö kö -yö -dhɛ -ga -a wöödhö, 'kɛɛ kö
'bhü -kɔ ̧suu'- 'ö 'dhö bhë -yö kë ziö -pë 'ka 'ö bhë. ̧Dhɛ tɔng 'ö- -bha yuö
'ö dho -a kë 'ö -kë -dho mɛ 'ka ga -zian 'piö -sü 'ka 'ö 'piigbeedhɛ ̧suu'- ̧nɛ
'ö -kë -a 'piö,
8 kö -Zuu 'slööslö -bha yuö -nu -mlë 'ö 'piigbeedhɛ ̧va yaa 'dho kë -a 'gü
i!
9 Yuö mɛ 'ö -kë mɛ -da 'gan 'gü -yuö 'ka ̧nɛ, ̧dhɛ 'ö- 'tɔ 'dho bhɔ -sü,
kö yuö mɛ 'ö -kë mɛ -kë kpengdhö -sü -yuö 'ka -Zlan wö 'dhiö, 'tɔbhɔdhe
̧suu'- -mlë 'ö dho kë -a 'piö -oo!
10 Kwa -dho -mɔa -bha 'kwa- pö 'tɔbhɔdhe 'ö -kë 'töng -nu mɛ 'ö ̧wa ziö
̧nɛ -a 'gü waa- 'tɔbhɔdhe mɛ 'ö ̧dɛɛ ̧nɛ -a 'gü bhë -an -zɔn 'kuë -dhɛ gbɛ
'yaa 'dhö, bhii -a mɛ 'ö ̧nɛ ̧yö ̧va.
11 Ka gia- -ka -dhɛ -ga bhë 'dhɛ! Pë 'ö 'töng 'bhe 'tee -kë, ̧dhɛ 'ö 'tɔbhɔdhe
'dhö -kë -na -a -gɔ ̧nɛ, kö -a mɛ 'yö dho ̧glɔɔ ̧toëpö 'ka bhë -a -bha
'tɔbhɔdhe -yö -dho kë mü ̧dhë ̧ɛɛ?
12 -Zogbandhe ̧va ̧suu'- 'ö ̧nɛ -a -bha -kë kwa -gɔ -sü -gɛn -yö -go
-zoyösü ̧suu'- 'ö kwa -gɔ pë -nu 'wo bhë -an -wun 'gü bhë -an 'gü.
13 'Kwaa ̧nɛ Moizö 'dhö. Bhii 'ö tɔɔ 'kpa bhë, Moizö -yö sɔ -lo ö wöödhö
-yö kë 'dhö kö ̧kun 'ö Izlaɛlö -mɛ -nu dho -a 'bhü 'ö dho -ziö bhë 'wo dho
wo 'yan dɔ -a -bha.
14 'Kɛɛ dɔ 'ö 'kwa- wo ̧dɛɛ ̧nɛ ̧wa 'dho zlöö -an ̧zuöga ̧ya kë 'glɔɔglɔ.
Bhii -dhikuëdhe 'sëëdhɛ -be zii bhë ̧waa- 'dhi 'po, ̧waa- pö, 'waa- 'gü ma.
-Yö kë ̧nɛ pë 'wo- pö sɔ -yö -lo -sü 'ka -a -ta -a 'dhö ̧nɛ -kɔ 'ö sɔ -yö -kë
-lo -sü 'ka Moizö wöödhö bhë -a 'dhö. 'Kɛɛ sɔ 'ö -lo -sü 'ka -an wöë- bhë,
'yaa -mü mɛ 'ö -klu -sü 'ka Klito -bha -a -bha 'ka.
15 'Ö ̧dɛɛ ̧nɛ -a 'gü bhë, Zuifö -nu ̧wa Moizö -bha 'sëëdhɛ -be -nu pö,
sɔ -yö ̧tun -lo -sü 'ka -an -bha 'wundɔdhe -ta.
16 'Kɛɛ pë 'ö ̧bɛɛn' -sü 'ka -ya -pö: Mɛ 'ö ̧ya ̧dhië'- Dëmɛ 'piö kö sɔ 'ö
bhë ̧ya 'go mü.
17 Dëmɛ 'ö pë ̧bɛɛn' -yan -yö 'wun -gban -a -bha 'ö- ̧blɛɛ zö ̧nɛ 'ö tɔɔ
-Zuu 'slööslö, 'ö -dhɛ -Zuu 'slööslö 'dhö -a -bha kö -dhɛ bhë -potaasü -ya
-bha.
18 Mɛ -nu 'saadhö 'ö kwa 'yan ̧ya 'po, kwa 'yan ̧ya -kpën Dëmɛ -bha
'tɔbhɔdhe -bha; -kɔ bhë ̧nɛ 'kwa dho ̧dhië'- -a 'ka -kwaa kö 'kwaan- kaa
̧nɛ Dëmɛ 'dhö, 'go mü 'kwaan- bɔ 'tɔbhɔdhe -nu 'gü 'kwaan- 'tɔbhɔdhe
̧va yöë 'zü. Dëmɛ -bha -Zuu -bha -kë kwa 'gü -sü ̧nɛ 'ö pë -nu bhë 'wo
dho kë -a ̧kwaa'.

4

'Wun 'ö -gban 'tɔbhɔdhe waa- lë- -wun -an -bha

1 -Zlan -bha 'glusë 'gü, -yö yuö 'ö ̧nɛ -a -wun -sü 'ö- tën yi -bha. Pë 'ö -kë
'ö yi 'gü 'yaa ga bhë 'ö bhë.

2 Yi -kan këwun -nu 'wo -bin -sü 'ka yi 'gü 'ö 'wo lëzë bhë -an -bha; 'yiëë
'wun kë -gleng 'ö mɛ -püö -sü 'dho -a 'gü waa- -Zlan -wo -kë ̱suazëmɛ -nu
'ka. Pë 'ö 'yi- -kë ̱zian' 'ö tɔɔ 'wun giagia ̱blɛɛ'- 'yi- wo kpengdhö. -Yö kë
'dhö kö mɛ 'ö -dhö ̱ya ̱yaannu diindhö ̱ya ö -zo 'ta, -yaan yi këwun -nu
'iin yi pö -pë -nu -dhɛ 'wun gia-.
3 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë ̱ya kë ̱nɛ 'wuntaɔsë 'yi- ̱blɛɛ' -na bhë -yö -bin
-sü 'ka, 'ö- -gɛn ma -sü 'yaa 'dhö kö mɛ -nu 'ö 'wo 'gü ̱siö' -zian -ta bhë,
'yö -an -dhë -bin -wun 'ka.
4 'Waa- -dhɛ 'wun gia-, bhii 'ö tɔɔ dü 'ö -an ̱kɔɔnmɛ 'gluyaazë 'ka
'kpongtaa zö bhë ̱yaa- -an -bha 'wundɔdhe 'dhi ta. -Zlan 'gluyaazë 'ö
'dhö bhë 'yaa 'we -a -bha -an -gɔ kö -wo -dhɛpuudhɛ -wun 'ö- ̱blɛɛ' -na 'ö
-gban Klito 'ö -Zlan 'bin gia- 'ka bhë, -wa -bha 'tɔbhɔdhe 'bhü yö.
5 ̱Ya kë ̱nɛ yi -Zlan -wo ̱blɛɛ' -na, 'yiëë yi -de gia- -wun ̱blɛɛ'-; 'kɛɛ
Yesu Klito 'yi 'wun -gban -a -bha 'yi- ̱blɛɛ ̱nɛ yö 'ö tɔɔ kwa Dëmɛ; ̱ya kë
yi -zë yi 'ka, yi yi -de -kë yuö -kë ka 'dhiö -mɛ 'ka Yesu -wun 'gü.
6 -Zlan 'yö- pö -dhɛpuudhɛ -yö 'bhü -dhɛtiidhɛ 'gü bhë, yö gia- bhë ̱nɛ
'yö ö -bha -dhɛpuudhɛ bhü kwa ̱zuö' 'gü kö -kɔ 'ö- -bha 'tɔbhɔdhe 'dho
'bhü -na -a 'ka Klito wöödhö bhë -yaan -a -ta 'po kwa -dhë 'kwaan- dɔ.
7 'Kɛɛ kwa 'ö 'kwa ̱bhɔɔpë 'ö -Zuu 'slöölö 'gü ̱zian' 'kwa- bun -na bhë,
kwa -kë ̱nɛ 'sɛ gbɔ 'ö- 'wü -sü 'yaa ̱gbiin bhë -a 'dhö, kö mɛ -nu -waan -a
dɔa ̱nɛ 'piigbeedhɛ 'gblüünzë bhë -yö -go -Zlan 'piö, yaa 'go kwa 'gü.
8 'Klobhɔdhe ̱suu'- 'saadhö 'ö- bundhɛ 'dho 'gbee-, -yö -nu yi -ta, 'kɛɛ
'yiëë 'to -a 'gü; ̱ya kë 'ö yi ̱zuö' -yö -to ̱zlöö, 'kɛɛ -zoyösü 'yaa 'go yi 'gü.
9 Mɛ -nu -wo 'wun -wɔ yi -ta, 'kɛɛ -Zlan -zlö 'yaa trö yi -wun 'ka; mɛ -nu
-wo yi -kun, 'wo yi zë -dhɛ -kë wo; 'kɛɛ 'yiëë 'to -an kwɛɛ sia- mü; yi -luu.
10 Yesu -bha ga -sü bhë -yö yi 'gü -kplawo; -yö kë 'dhö kö -a -bha -tosiadhe
kë -kɔ -yö kë yi 'gü 'pö.
11 'Ö yi -bha -tosiadhe kë -sü 'gü 'yi dɔ -sü 'ka ga -sü kwɛɛ Yesu -wun 'gü,
-yö kë 'dhö kö -a -bha -kë -a 'gü -sü -yö -tosiadhe kë yi 'sɛbun 'ö dho ga bhë
-a 'gü.
12 -Kɔ 'ö bhë ̱nɛ 'ö yi -bha -Zlan -wo ̱blɛɛ' -sü 'gü, 'yi dho ga 'kɛɛ kö ka
-zë 'ka -kë -a 'gü -sü yö -a 'gü ̱zian'.
13 Pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -ya -pö ̱nɛɛ: *'Wun -dhɛ 'a- wo 'wun gia- bhë ̱nɛ
'a -kë -a -dhë 'wun ̱blɛɛ' -mɛ 'ka.* -Kɔ do bhë ̱nɛ, ̱dhɛ 'ö 'yi Yesu -wun
-dhɛ 'wun gia- 'yi 'wun -nu ̱blɛɛ' -na -a 'ka bhë.
14 Yi- ̱dɔa' ̱nɛ -Zlan 'yö Dëmɛ Yesu bho ga 'gü bhë, -yö -dho yi bho ga
'gü yi -kpa Klito -bha -sü 'ka, 'ö mɛ 'plɛ 'kwa dho -a wö 'dhiö.
15 Pë -nu 'wo 'dhö 'saadhö bhë -wo -wo ka -wun 'gü. Bhii -kɔ 'ö -we -Zlan
-wo -bha -mɛ -nu dho kaa ̱va bhë, -kɔ gia- bhë ̱nɛ 'ö ̱sɛɛbhodhe -nu dho
kaa ̱va -yaan dhoë -Zlan 'piö -a -bha 'glusë ̱va -wun 'gü, kö -yaan kë -a
-bha 'tɔbhɔdhe 'ka.

-Tosiadhe kë -sü 'ö -zo yö -sü 'gü

16 Pë 'ö -kë 'ö yi 'gü 'yaa ga bhë 'ö bhë. 'Kö -kë ̱nɛ yi bun 'ö 'kpongtaa
zö bhë -a 'gü -yö -siö 'dhee, -yö yi 'yaan 'ka ̱nɛ -këdhösü 'ö -Zlan -ya nu yi
-dhë bhë -yö -gla -dhɛkpaɔyi 'saadhö 'ka 'ö -kë -dëü ̱zian'.
17 'Kö -kë ̱nɛ 'klobhɔdhe 'tee -mü 'ö nu yi -ta 'töng 'tee -bha 'dhee, -a
'dhiö -to -kplawo 'tɔbhɔdhe -wun ̱va 'ö dho kë ̱toëpö 'ka -a 'ka yi -bha
'ka, 'ö- ̱zuan' gbɛ 'yaa 'dhö.
18 Bhii kë- wo bhë, 'yiëë yi wö kë pë 'ö 'yan -bha -kpën -a -bha -pë 'ka-
'piö, 'kɛɛ pë 'ö 'yaa 'yan -dɔ -a -bha -pë 'ka ̱zian'. Bhii pë 'ö 'yan -dɔ -a
-bha -pë 'ka bhë 'yaa ̱glɔɔ, 'kɛɛ pë 'ö 'yaa 'yan -dɔ -a -bha -pë 'ka bhë -yö
-to 'dhö ̱toëpö 'ka.

5

1 Kwa gia- kwa- ̰tɛi' dɔ ̰nɛ 'kö -kë ̰nɛ kwa 'sɛbun 'ö -kë ̰nɛ sɔ 'kɔ 'ö
'yaa ̰glɔɔ -a 'dhö bhë -yö -siö, kwa 'yan -yö më do -bha; 'ö tɔɔ kwa -yadhɛ
do 'ö 'yaa mɛbheedhe -kɔ këpë 'ka 'ö -Zlan -de gia- ̰nɛ 'ö- dɔ bhë -yö -ya
-sü 'ka kwa -gɔ dhang- 'gü.
2 Kwa -zo ̰nɛ 'kwa- -lo -sü 'gü zlöö -bha, bhii 'ö tɔɔ më 'kwa- 'piö zlöö 'ö
tɔɔ 'kwa 'dho kwa -bha këdhɛ 'ö dhang- -nu 'gü -a -bha.
3 ̰Dhɛ 'ö 'dhö, 'kwa -dho bun -dëü -da kwa -bha -yö kë 'dhö kö ̰kun
'kwa dho -lo 'ma kwa 'kpaan 'ka.
4 ̰Ya kë ̰nɛ 'kwa 'to kwa 'sɛbun 'ö ̰nɛ -a 'gü -kplawo, kwa -dho kwa -zo
-lo ̰nɛ më 'wo- pö 'kpa -yö ̰kwɛɛ- 'gbiin- ̰löö -a 'dhö. Yaa kë ̰nɛ kwa-
'piö kö 'kwa kwa 'sɛbun 'ö- 'gü dho ̰siö'- ̰nɛ 'kwa 'go -a 'gü; 'kɛɛ më 'kwa-
'piö 'ö tɔɔ kwa dhang- 'gü -bun 'ö- 'gü 'yaa ̰siö' bhë -yö kë kwa -bha -yö
kë 'dhö kö më 'ö gapë 'ka kwa 'gü bhë, -yö ̰slëë' -ta kö -kë -a 'gü -sü -yaan
kë kwa -gɔ.
5 -Zlan gia- bhë ̰nɛ 'yö kwa -ya kö -dhië -kwaa -kɔ ̰suu'- 'ö bhë 'kwaan-
bɔ -a 'gü, 'go mü 'yö -Zuu 'slöösslö nu kwa -dhë kö -yaan -zɔn kwa -dhë ̰nɛ
më -nu 'ö- -ya kwa -gɔ bhë -wo -dho kë -to kwa -gɔ -pë -nu 'ka.
6 Më 'ö -kë 'ö ̰faan' 'dho yi -gɔ -kplawo bhë 'ö bhë. Kwa gia- kwa- ̰tɛi' dɔ
̰nɛ -a 'ke 'kwa ̰tun kwa bun 'ö ̰nɛ -a 'gü kö kwa kwa Dëmɛ -bha këdhɛ
'ka ̰gbiin.
7 Bhii 'ö tɔɔ 'ta 'sü -kɔ 'kwa- 'sü -na -a 'ka zö ̰nɛ, kwa- -sü -zo yö -sü 'gü.
Yaa kë ̰nɛ më 'wo- pö kwa 'yan ̰ya dɔ -a -bha 'ö 'kwa 'dho -na -a -gɔ -a
'dhö.
8 ('Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë,) yi pa -sü 'ka ̰faan' 'ka 'ö 'yi- 'piö kö 'yi 'go yi
bun 'ö ̰nɛ -a 'gü kö 'yi 'dho kwa Dëmɛ 'piö -a -yadhɛ -bha.
9 'Kɛɛ më mɛ 'ö- -wun 'dho 'gbee- yi -gɔ 'ö tɔɔ 'kö -kë ̰nɛ yi -tun bun 'ö
̰nɛ -a 'gü oo 'iin yi -dho go -a 'gü oo, yi kë -Zlan wö 'dhiö 'kpëdhö.
10 Bhii 'ö tɔɔ kwa 'saadhö kwa -dho -wo Klito wö 'dhiö kö yö gia- -yaan
kwa -bha za 'kan, -yö kë 'dhö kö mɛ 'ö -dhö, pë 'ö- -kë kö -yö ̰tun bun ̰nɛ
-a 'gü bhë -yö pë -së 'ka oo, -yö pë yaa 'ka oo, kö pë mɛ 'ö dɔ -a ̰tian', -yaan
nu -a -dhë.

Dhidhe 'ö Klito -ya -da kwaa- -Zlan -nu kwa ziën

11 Pë 'wo- -dhɛ -suö Dëmɛ -dhë -sü bhë kwa 'saadhö kwa- -dɔ. Pë 'ö -kë
'ö 'kwa- këdhɛ ̰mɛɛ' -na kö mɛ -nu -wo -Zlan -wo -dhɛ 'wun gia- bhë 'ö
bhë. -Zlan -yö kwa -dɔ 'fɛfɛdhö; 'a n -zo 'ta ̰nɛ ka -de gia- ka n -dɔ 'pö.
12 'Yië- 'piö kö 'yi yi -de kë -së ka wö 'dhiö kö 'kaan- bɔ yi 'ka 'kɛɛ më 'yi-
'piö 'ö tɔɔ 'ka kë 'gɔugɔ yi -wun 'gü. ̰Ya kë 'dhö mɛ -nu 'wo wo -de 'sü -na
̰va, 'wo 'wun 'ö -gban mɛ 'bhee- plaan -dhɛ -bha 'wo- -ga -na ̰bhlëzë mɛ
̰zuö' 'piö -wun -bha bhë, 'ka dho 'wun ̰blɛɛ' -an -dhë -kɔ dɔ.
13 'Ö ̰ya kë ̰nɛ yi 'blɔɔnzë kö yi- 'ka -Zlan -bha 'ka, 'kɛɛ 'ö ̰ya kë ̰nɛ yi
'wun -dɔ, kö ka -bha -mü yi 'ka.
14 Bhii -dhɔ 'ö Klito -ya -kë kwa 'ka bhë, -a 'siö -yö dɔ -na yi -ta; pë 'ö -kë
'yi- -bha yuö kë -na bhë. 'Ö tɔɔ yi -zoyösü -mü ̰nɛ yö Klito -mɛ dosɛn ̰nɛ
'ö ga kwa 'saadhö kwa -wun 'gü; ̰ya kë 'dhö kö -a -bha ga -sü bhë kwa
'saadhö, mɛ 'ö -dhö ̰ya ö -bha wo. Kwa 'saadhö, 'wun bhë 'kwa -dhɛ yö
-a 'gü, Klito -bha -dhɔ -yö -gɔ -dhɛ kë -na kwa 'gü.
15 -Yö -ga mɛ 'saadhö kwa -wun 'gü -yö kë 'dhö kö mɛ -nu 'wo -tosiadhe
kë -na bhë kö ̰kun 'wo dho -a kë wo -de -bha 'ka, 'kɛɛ kö -wa kë zlöö mɛ
'ö ga, 'go mü 'ö go ga 'gü bhë -a -bha 'ka ̰zian'.
16 ̰Ya kë 'dhö zlöö kö kwa 'ka 'dho mɛ gbɛ -ga -a mɛbheedhɛ 'ö plaan
̰zian' -a -kwaa gbɔ; 'kö -kë ̰nɛ kwa Klito -ga 'dhiö ̰zian' ̰nɛ -kɔ do bhë

-a 'dhö -a -bha -kë mɛ 'gü ga -zë 'ka -sü -wun 'gü, ɓya kë kwa 'yaan ɓnɛ 'yaa 'dhö 'gbönggböng, 'kwa- dɔa 'dhö.
17 Mɛ 'ö ɓya kpa Klito -bha kö ɓya kë mɛ -dëü 'ka, kö pë ziizii -nu 'wo 'dhiö ɓwa ziö; kö -a -bha pë 'plɛ ɓya kë -dëü.
18 Pë -nu 'wo 'dhö 'saadhö bhë, -wo -go -Zlan 'ö dhidhe -da kwa -nu kwa ziën kwa -bha -kpa Klito -to -bha -sü 'ka, 'go mü 'ö yuö 'ö -gban -dhi 'kuë- -yuö -nu -bha 'ö- -wun tën yi -bha kö yö 'dhö waa- mɛ -nu 'wo to 'yiën- kë kö dhidhe -yaan -da wo -nu wo ziën.
19 Bhii -Zlan -yö -bɔ Klito 'gü kö -yaan dhidhe -da waa- mɛ -nu 'saadhö wo ziën ö -zo -bho mɛ 'bhee- -nu -bha 'wun ɓzaa' -sü -nu 'piö -sü 'ka; 'ö -dhi 'kuë- -yuö bhë 'ö- -wun tën yi -bha kö 'yiën- -a -wun ɓblɛɛ'-.
20 ɓDhɛ 'ö 'pö kö 'wun -nu 'yi- ɓblɛɛ' -na ka -dhë bhë yi- -blɛɛ Klito ɓwoë' ɓnɛ -kɔ 'ö -Zlan -de gia- -yö ka ɓdhɔɔ ɓkaa' -a -bɔ yi 'gü -sü 'ka bhë -a 'dhö. ɓDhɛ 'ö 'dhö ɓbhɛa' 'yi- wo ka -dhë Klito 'tɔ 'ka kö 'ka dhi -Zlan 'ka.
21 ɓSɔɔn yaa gbɛ yaa kë Klito -bha, 'kɛɛ -Zlan -yö kwa -bha ɓsɔɔn yaa -wun -lo -a tuö kwa -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö kwa -bha -kpa Klito -bha -sü 'gü kö 'kwaan- kë kpengdhö ɓbɔa' pë 'ö -Zlan dhoë- kë kö -yaan Klito kë kpengdhö bhë -a -ta -sü 'ka.

6

1 ɓDhɛ 'ö 'pö mɛ -nu 'yi yuö kë -na -Zlan 'piö bhë, yi- -dhɛ ka -gɔ kö ɓkun 'ka ka ɓkwaa 'glusë 'ö- -kë ka -dhë bhë -a -zü 'ö 'ka dho -bo -a 'gü.
2 Bhii -Zlan -wo 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka -ya -pö: *'Töng -së 'ka, a n 'to -kë ü -wo -bha; 'ö dha -yi 'ka 'ö 'a- dɔ ü -gban -gɔ.* ɓDhɛ 'ö 'dhö -a 'töng -së 'ö bhë yö ɓga 'ö ɓnɛ, -ka 'we -a -bha!
3 'Yiëë- 'piö kö mɛ -nu -wo 'wun yö yi 'ta -kɔ -bha kö -yaan 'dho kë -an -gɔ yi -bha yuö -zë 'dhi -gɛn 'ka, -a -wun 'gü ɓnɛ 'yië- 'piö kö pë 'ö dho go yi 'piö -yaan kë -yɛ mɛ -bha -pë 'ka -yö kë 'dhö kö mɛ -nu -waan bɔ -a -ta -waan yi -wun ɓblɛɛ'-.
4 Pë 'yi- -zɔn ö 'plɛ 'ka 'ö tɔɔ -Zlan -bha yuökëmɛ -nu -mü yi 'ka. Yi yi ɓzuö' -kun sia- 'klobhɔdhe -nu 'gü, 'yena -wun ɓva -nu 'gü 'iin 'siökangluudhe ɓva -nu 'gü.
5 -Wo yi -ma, 'wo yi -zuö -kanso 'kɔɔdhö; -wo 'dhinaa -kë yi 'piö kö yi yuö 'gbee- -nu kë -na, -to 'yaan -sü -nu waa- din -nu -an 'ka.
6 Yi yi -de -zɔn ɓnɛ -Zlan -bha yuökëmɛ -nu -mü yi 'ka yi -bha ɓzuö' -kë 'puu -sü, yi -bha 'wundɔdhe -nu, yi -bha ɓzuösaadhɛ kë -sü, yi -bha 'wun -së -kë -Zuu 'slöölö ɓkwaa' -sü waa- yi -bha -a -dhɔ -kë mɛ -nu 'ka -sü giagia,
7 yi -bha -Zlan -wo 'ö 'wun giagia 'ka bhë -a -wun ɓblɛɛ' -sü waa- -Zlan -bha 'piigbeedhɛ -bha -nu yi -dhë -sü -nu -an 'ka. Pë 'ö kpengdhö ɓnɛ 'yi- sü 'yi- -kë yi -bha -dhaa 'ka kö 'yië- dhoë mɛ -gɔ, 'iin kö -yaan kë yi bho pë yaa -gɔ -pë 'ka.
8 -A 'bhaa -nu ɓya kë -wo yi ɓbhlë -ya, 'ö- 'bhaa -nu ɓya kë 'wo lë- kpɔ yi -ta; ɓya kë -wo 'wun -së -blɛɛ yi -gɔ, 'ö ɓya kë 'wo 'wun yaa ɓblɛɛ yi -gɔ 'pö. -A 'bhaa -nu ɓya kë -wo yi -ga ɓsuakëmɛ -nu 'ka, 'kɛɛ kö 'wun gia- ɓnɛ 'yi- ɓblɛɛ,
9 -wo yi -ga ɓnɛ mɛ 'ö 'waa -an dɔ -an 'dhö 'kɛɛ kö mɛ 'kpɛɛkpɛ -wo yi -dɔ; 'wo yi -ga ɓnɛ mɛ -nu 'ö ɓwa ga -an 'dhö 'kɛɛ kö yi 'bhee-, 'ö ka gia- 'ka- yöë. -Wo za -lo yi tuö, 'wo yi 'klo bhɔ 'kɛɛ waa yi zë 'sa!
10 'Wo yi wö -siö 'kɛɛ yi ɓzuö' 'glu -yö dhi -sü 'ka -kplawo. -Wo yi -ga mɛ 'fɛɛzë -nu 'ka 'kɛɛ kö yi mɛ -nu -kë ɓbhɔɔzë; -wo yi -ga ɓnɛ mɛ -nu 'ö pë gbɛ 'yaa -an -gɔ -a 'dhö 'kɛɛ kö pë 'plɛ -yö yi -gɔ.

11 Dhegluzë -nu 'ka Kolɛntö, 'yië yi ̱zuö' 'piö -wun ̱blɛɛ'- ka -dhë.
12 Yiëë yi ̱zuö' 'piö -wun -nu gbɛ -bin ka -gɔ, 'kɛɛ ka -zë ka ka -bha -bin yi -gɔ.
13 ̱Dhɛ -kë 'dhö, a ka -sü ̱nɛ ma 'në -nu 'dhö; a- -pö ka -dhë: -Ka ka -zo 'ta yi -wun 'gü ̱nɛ -kɔ 'ö yi -zo 'dho -a 'ka ka 'piö bhë -a 'dhö!

-De 'kun mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan -bha mɛ -nu 'ka -an -gɔ -sü

14 Kö ̱kun 'ö mɛ -nu 'ö 'waa Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ka 'ö ka -nu kaa- pë -yö -kë do, bhii mɛ -nu 'ö ka -nu ka -bha 'wun dho kë do wo kun bhë. -Yö -dho kë -kɔklë kö pë 'ö kpengdhö waa- pë yaa -wo kë wo 'kuë- -ɛ? -Yö -dho kë -kɔklë kö -dhɛpuudhɛ waa- -dhɛtiidhɛ -wo kpa wo 'kuë- -ɛ?
15 -Yö -kɔklë 'ö Klito waa- dü 'wo 'wun ma wo 'ko -ta -ɛ? 'Go mü 'zü Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ waa- mɛ 'yaa- -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ 'ka -an -bha -më -wun 'ö dho kë 'kuë- do ̱e?
16 -Yö -dho kë -kɔklë kö gbapë -nu gbadhɛ -yaan kë -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'ka ɛ? -Më 'ö dho -a ̱mɛɛ' ̱dhia 'ma ɛɛ? Bhii kwa 'kwa tɔɔ -Zlan 'ö 'bhee- -a -bha këdhɛ mü ̱nɛ -kɔ 'ö yö gia- 'ö- pöë -a 'ka 'dhö ̱nɛɛ: «N këdhɛ waa- n -wɔdhɛ -yö -dho kë -an ziën, a -dho kë -an -bha -Zlan 'ka kö wo -zë -waan kë ma 'sɛgümɛ -nu 'ka.»
17-18 -A -wun 'gü ̱nɛ 'ö Dëmɛ 'piigbeezë ̱ya pö: «-Ka 'go -an ziën, 'ka bhɔ -an -dhë ̱taa', kö ̱kun 'ö 'ka pa pë 'ö -dhuuzë -a 'ka! ̱Ya kë 'dhö, ka -dho kë ma 'kɔɔmɛ -nu 'ka, 'a -kë ka Dë 'ka, 'ö 'ka -kë n gbö -nu, n 'dhu -nu -an 'ka.»

7

1 Pë 'tɔ 'go -wo -nu 'wo ̱nɛ -an 'plɛ -wo kwa -bha pë -së 'ka, n dhegluzë -nu. ̱Dhɛ -kë 'dhö, -kwa kwa -de kë 'slööslö pë 'yö dho kwa bun waa- kwa nii -an kë -dhuuzë -an -gɔ, 'kwa kwa 'gü dɔ 'gbee- 'kwa -kë 'slööslö -sü ̱mɛɛ'- 'kwa dhoë 'dhiö -kplawo kö kwa 'ta 'sü -kɔ -yö -kë -suö -Zlan -dhë -sü 'gü.

Pɔlö -bha ̱zuögludhi -wun

2 -Ka ka ̱zuö' 'dhi 'po yi -gɔ! Bhii yiëë pë yaa gbɛ kë mɛ 'ka, yiëë mɛ gbɛ -bha 'wun -nu 'gü ̱siö'-; yiëë 'wëü- sü mɛ gbɛ 'gü.
3 'Wun -nu 'wo ̱nɛ n 'ka- ̱blɛɛ'- kö 'aan- za -lo ka tuö. 'Ö tɔɔ 'ma- pö 'saadhö ̱nɛ ka yi -bha mɛ -nu -wungbeezë -nu 'ö -kë ̱nɛ dha -sü -wun -nu -mü oo, 'iin ga -sü -wun -nu -mü oo, 'ö 'kwa dho to kwa 'ko 'piö -an 'ka.
4 A n -zo -yö ka -bha, 'ö 'a 'gɔugɔ ka ̱wuën'; ̱faan' -yö n -gɔ, 'ö n ̱zuö' 'glu 'dho dhi -sü 'ka -kplawo, 'kö -kë ̱nɛ 'yena -wun -nu -wo -nu yi -ta 'dhee.
5 Bhii ̱dhɛ 'yië 'dho 'yië -lo Maseduanë, yiëë yi 'tɛɛ pa. 'Wun -nu -wo yi -yö -kɔ 'saadhö 'plɛ -ta; 'wun -nu -wo -da -na yië- mɛ 'bhaa -nu yi ziën kö 'suö -yö -da -na yi ̱zuö' 'gü.
6 'Kɛɛ -Zlan ̱ya kë 'yö ̱faan' nu -na mɛ -nu 'ö 'wun ̱ya -an kun 'iin 'ö -an ̱zuö' ̱ya 'to zlöö 'wun 'bhaa -nu 'gü -an -dhë bhë -ya kë 'ö Titö -yö nu yi 'piö 'ö yi ̱faan' më.
7 Yaa kë ̱nɛ -a -bha nu -sü -wun do 'sloo ̱nɛ 'ö yi ̱faan' më; 'kɛɛ -a ̱faan' 'më -kɔ 'ka- ̱kaa' bhë 'ö nu 'ö- -wun ̱blɛɛ 'nö, 'ö -kɔ 'ö 'ka -ya -sü 'ka kwa -bha -kpën 'kuë- -sü ̱wuën', 'ö 'ka 'gbo -nu bɔ -na n -wun 'gü 'iin 'wun -nu 'wo -gban n -ma -kë -a 'gü 'siözë -sü -nu 'ö bhë, 'ma n -zo 'ta -a 'gü, -yö n ̱zuö' 'glu dhi giagiawo.
8 -A -kë 'dhö -sü 'ka, 'kö -kë ̱nɛ 'sëëdhɛ 'a- bɔ ka -dhë bhë -yö ka wö -siö -wun 'ka, dɔ 'kwa- wo ̱nɛ 'yaa n ̱zuö' -to zlöö -wun 'ka gbɔ. -Yö -kë n ̱zuö' -to zlöö -wun 'ka 'töng 'bhle 'ö ka wö -siö -a 'ka bhë -a 'ka.

9 Ka wö -siö -wun 'ö bhë yaa kë ɲnɛ pë 'wo- pö -yö -kë n -dhë -së yö -mü,
'kɛɛ 'kö -kë ɲnɛ -yö -kë ka wö -siö -wun 'ka, a -bɔ -a 'gü 'ö n ɲzuö' 'glu -yö
-dhi 'ö tɔɔ -ya -kë 'ö ka -bha 'ta 'sü -kɔ -yö yö zian -së -ta. Wösiödhe 'ö bhë
-Zlan -yö -bɔ -a -ta 'yö ö -bha yuö ɲkaa'. ɲYa kë 'dhö kö yiëë pë yaa gbɛ kë
ka 'ka ɲnɛ bhë 'sa.
10 Bhii wö -siö -wun mɛ 'ö ɲyaa- 'sü ɲya yuö kaa -yö -gla ɲzuö' ɲdhië'
-kwaa -sü 'ö dho mɛ 'ka dha -zian 'ka bhë -a -ta, 'ö mɛ gbɛ ɲzuö' 'ka 'dho to
zlöö -a -wun 'gü. 'Kɛɛ wö -siö -wun mɛ 'ö 'kpongtaadhɛ -bha 'ka, -yö -dho
mɛ -nu 'ka ga -zian 'ka.
11 -Kɔ 'ö 'wun 'ö na ka -zuë, 'ö -Zlan -ya sü 'ö yuö ɲkaa' bhë, -a -yɛ 'zü 'ö
bhë -kaa -ga 'dhɛ! -Ka -kɔ 'ö ka -bha wö -siö -wun -yö ka -bha 'wun -nu
-yö 'ko 'dhiö -kɔ ɲkaa' -së 'ka, 'go mü 'ö 'ka -kë ɲnaazë kö 'kaan- ka -de dha
-wun -nu kuën ka kwɛɛ bhë ka- -yö bhë ɲa! ɲLuu' 'ka- wo ka dɔ 'wun bhë
-a -gɔ 'yënng bhë, 'ka -kë 'siözë ɲzluun -sü 'ka -yö kë 'dhö kö 'kaan- ka 'yan
dɔ n -ma kö 'wun yaakëmɛ bhë 'kwaan- 'klo bhɔ bhë, ka- -yö bhë ɲa! -A
kë 'ka- wo 'dhö bhë -ya -zɔn ɲnɛ 'wun bhë ka -kɔ 'yaa- 'gü.
12 ɲYa kë ɲnɛ 'ma 'sëëdhɛ bɔ ka -dhë kö n 'ka- bɔ 'wun yaakëmɛ 'iin -a
ɲkaa' -mɛ -an -wun 'gü, 'kɛɛ kö a- -kë 'dhö kö -kɔ 'ö 'ka -ya -sü 'ka n ɲwuën'
-Zlan wö 'dhiö bhë 'kaan- kë 'aan- dɔ.
13 Së 'ö -kë 'ö pë -nu 'ka- kë bhë 'ö yi ɲfaan' më bhë 'ö bhë; yaa kë ɲnɛ yi
ɲfaan' ɲnɛ 'ö më 'kpaan 'ka; 'kɛɛ Titö -bha -lo -sü 'ka 'nö, -kɔ 'ö ka 'saadhö
'ka- ɲfaan' më -a 'ka bhë, ɲdhɛ 'yi- -wun ma, -yö -kë yi -bha ɲzuögludhi
-wun ɲva 'ka.
14 Bhii 'wun -nu 'wo -gban ka -bha, a- -blɛɛ -a -dhë 'dhi ɲva 'ka 'kɛɛ kaa
'kun n -wo 'ka. -Kɔ do gia- 'ö 'yi 'wun gia- ɲblɛɛ' -na -a 'ka ka -dhë bhë ɲnɛ
'ö 'a ka -wun ɲblɛɛ -a 'ka Titö -dhë 'dhi ɲva 'ka; 'kɛɛ -yö -dho 'yö -kë 'wun
gia- 'ka.
15 -Kɔ 'ö 'ka ɲmɔa' -a 'gü ɲbhlëyadhe 'ka 'go mü 'ka- kuën 'suö ɲva 'ka,
ɲya ö -zo 'ta -a 'gü -yö -kë ka -dhɔ -wun ɲva 'ka -a -gɔ.
16 N ɲzuö' 'glu dhi -sü -mü, 'go mü 'ö n -zo yö -sü 'dhö -mü ka -bha 'wun
'plɛ 'gü.

8

Së -nu ɲzuö' -së 'ka -sü

1 Dhegluzë -nu, yi- 'piö kö pë 'ö -Zlan -bha 'glusë 'gü 'ö- -kë Yesu -wun
-dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -nu 'wo Maseduanë -an -dhë bhë 'ka-
dɔ.
2 -Kɔ 'ö -towotamɛ -nu -wo bɔa 'klobhɔdhe 'gü bhë ka- -yö; 'kɛɛ -an -bha
'gludhi -bha -kë ɲva -sü 'gü -wo wo -zo -bho wo -bha 'fɛɛ 'gblüünzë bhë -a
'piö 'ö 'wo 'glusë -kë mɛ -nu 'ka.
3 A- ɲblɛɛ ka -dhë 'wun gia- 'ka ɲnɛ pë 'ö -an -kɔ -yö -mɔa -wa -nu. -A
-de -wo pë -nu -nu -ziögɔüsüzë wo -de ɲzuë'.
4 'Ö 'wo ɲdhɛɛ' -nu kpɔ yi -gɔ ɲnaazë 'ka ɲya kë ɲnɛ -wo -mɔa -bha 'wo
gbaɔ bɔ -Zlan -bha mɛ -nu 'wo Zude -sɛ 'gü bhë -an -dhë 'pö.
5 Së -nu 'wo- -kë bhë -yö -ziö -kɔ 'yi yi -zo ɲtaa' -be bhë -a -ta. Bhii 'ö tɔɔ
'dhiö -blɛɛzë 'ka -wo wo -de -nu Dëmɛ -dhë; 'go mü 'zü, 'ö -Zlan -zo 'kun
-wun 'ka, 'wo wo -de nu yi -dhë.
6 Së 'ö -kë 'ö 'yi- pö Titö -dhë -yö 'dho -yö yuö kë ka ɲplöö ɲnɛ -kɔ 'yö-
zü dɔ -a 'ka -a 'dhö 'ö bhë kö -yaan kë kö ka -bha 'glusë -yuö bhë, 'kaan- -a
'dhiö 'to.
7 Ka ɲbhɔɔzë pë 'plɛ 'gü: -Zo yö -sü oo, 'wun ɲblɛɛ' -sü oo, pë dɔ -sü oo,
-kë 'siözë -sü 'ö- -naa 'kan -dhɛ 'yaa -dhö waa- yi -dhɔ 'ö ka 'gü bhë; -a -wun

'gü yi- 'piö kö 'ka ka -de -zɔn ɓhɔɔmɛ -nu 'ka, ka -bha 'glusë -yuö -nu 'ka -an kë -na bhë -an 'gü 'pö.

8 Yaa kë tɔng -nu ka -dhë -wo 'ka; 'kɛɛ 'wun 'ö -gban mɛ 'waa gbɛ -nu -bha -kë 'siözë -kɔ -bha 'a- -wun ɓblɛɛ kö -dhɔ 'ö ka 'gü bhë, 'kaan- -a 'gü -pë -nu kë, kö mɛ -nu -waan -an yö.

9 Bhii ka kwa Dëmɛ Yesu Klito -bha 'glusë -dɔ! 'Ö tɔɔ yö 'ö -kë ɓbhɔɔzë bhë -yö ö -de -kë 'fɛɛzë ka -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö -a -bha -kë 'fɛɛzë -sü bhë, ka -zë 'kaan- bɔ -a -ta 'kaan- kë ɓbhɔɔzë ɓzian'.

10 ɓDhɛ -kë 'dhö, 'ma n -zo 'ta 'wun bhë -a 'gü; pë 'a- yö mü 'ö tɔɔ kö pë 'ö 'ka- zü dɔ -kwɛ 'ö -ziö ɓnɛ -a 'gü bhë 'ka- kë 'ka dhoë 'dhiö, bhii ka ɓnɛ 'ka -kë mɛ -blɛɛzë -nu 'ka kɔlɛtö -wun bhë -a 'gü; 'ö yaa 'sü ka -bha -a 'gü -pë kë 'ka- wo -blɛɛzë 'ka bhë -a -wun -bha. 'Kɛɛ -yö -sü ka -bha kë 'ka- wo mɛ -nu 'wo -we -a -wun -bha -blɛɛzë 'ka bhë -a -bha.

11 ɓDhɛ 'ö 'pö, -kaa kë 'ka dhoë 'dhiö 'kaan- -a 'dhiö 'to. -Kɔ gia- 'ö 'ka ɓweë' kɔlɛtö -wun bhë -a -bha bhë, -kɔ gia- bhë 'ö 'ka dho -a 'gü -pë kaa -yö kë 'dhö kö ɓii- waa- ö 'gü -pë -waan -mɔ wo 'kuë. Pë 'ö ka -kɔ dho -mɔ -a nu -sü -bha ɓnɛ 'ka dho -a kaa.

12 Bhii mɛ ɓya pë nu mɛ -dhë ö -de ɓkwaa', 'ö -Zlan -yö -we -a -bha gbaɔ 'ö bhë -a -wun -bha. -Yö -sü -kɔ 'ö pë -yö ɓkaa' mɛ -gɔ 'ö 'wo gbaɔ ɓkaa' bhë -a -bha. Yaa 'sü pë 'ö 'yaa mɛ -gɔ -a -bha.

13 Yaa kë ɓnɛ -kɔ bhë 'ö 'ka dho ɓdaa' pë ɓmɛɛ' -sü 'gü 'zü, 'kɛɛ pë 'plɛ 'dhiö -yö -mɔ ka -gɔ 'kuë ɓzian'.

14 Bhii 'tönɡ 'ö ɓnɛ -a 'gü, pë -yö ka -gɔ ɓva, 'ö 'ka -mɔa -bha kö 'ka nu mɛ -nu 'ö -an -bha -wun 'dho pë -nu -bha -an -dhë. ɓYa kë 'dhö 'pö, yi 'ö ka -bha -wun dho yöë pë -bha, kö wo -zë pë -yö -an -gɔ ɓva, -wo -dho nu ka -dhë 'pö. Pë -bha -mɔ 'kuë -sü bhë yö ɓga 'ö bhë.

15 Bhii pë 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ('ö -gban Izlaɛlö -mɛ -nu 'wo 'manë -lö 'kpa 'yënng ɓtaa -an -bha,) -ya -pö: *Mɛ 'ö- sü ɓva 'yaa 'to -a -gɔ; 'ö mɛ 'ö- sü 'tee 'ö- -bha -wun 'yaa yö -a gbɛ -bha 'pö.*

Titö waa- ö 'bhamɛ -nu

16 -Zlan 'ö -kë 'siözë -sü nu Titö -dhë ka -wun 'gü ɓnɛ -kɔ 'yi- 'ka -a 'dhö 'pö bhë -a 'tɔ -yö kë ɓva!

17 ɓDhɛ 'yi- pö -a -dhë -yö nu ka 'piö 'ma, -a 'yi -yö -kan -a -dhë giagiawo; 'kö -kë ɓnɛ yië- pö 'dhö -be, -yö -dho -a sü ö ɓdeë' 'ö nu 'ma bhii ka -kpɛ -ya -ta.

18 Dhegluzë do 'ö kpa -a -bha 'ö wo -nu 'wo nu -na 'ma bhë 'ö tɔɔ mɛ 'ö mɛ 'plɛ 'dho -a -wun -së ɓblɛɛ' -na -Zlan -wo pö -kɔ waa- 'wuntaɔsë ɓblɛɛ' -kɔ -wun 'gü bhë.

19 ɓƐɛ, mɛ 'ö nu -na 'ma bhë, Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -nu ɓnɛ 'wo- sü 'wo- yö yi 'piö kö -yaan 'dho -dɔ yi -gɔ ɓdhia, 'ta 'yi dho dho -a 'gü 'wun -së kë -sü 'ka Dëmɛ 'tɔ -kë ɓva -sü 'ka, 'go mü 'yiën- 'sü 'yiën- nu mɛ -nu -dhë bhë -a 'gü.

20 Yi- 'piö kö ɓkun 'ö mɛ -nu -wo yi 'tɔ -siö 'wëü- ɓva 'ö bhë -kɔ 'yi dho pë -nu kaa -a -wun 'gü.

21 Yi- 'piö kö 'yi 'wun -së kë; -yö yi ɓzuö' 'piö kö -yö kë Dëmɛ wö 'dhiö -së, 'kɛɛ kö -yö kë mɛ 'bhee- -nu wö 'dhiö -së 'pö.

22 Yi dheglu -mɛ do 'bhaa 'ö 'yië- 'piö -ga 'wun ɓplëëzë 'gü 'ö- 'gü kpengdhö ɓnɛ 'ö waa- mɛ -nu 'wo bhë 'wo nu -na 'ma bhë. 'Kɛɛ zlöö -bha bhë -a -bha -kë 'siözë -sü ɓya 'dho 'dhiö -a -bha -zo -tën ka -dhë -sü ɓva 'ö bhë -a -wun 'gü.

23 Titö 'ö bhë, -ziö n 'piö -mɛ 'ö yi -nu 'yi yuö -kë ka -dhë yö -mü; dhegluzë
-nu mɛ 'wo- 'piö bhë, Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -nu
'wo 'nö ɔnɛ 'wo -an bɔ kö -waan pë -nu kë -yaan kë Klito 'tɔ -blü -gɛn 'ka.
24 -Kaa -zɔn -an -dhë ɔnɛ -an -dhɔ -yö ka 'gü giagiawo, -yö kë 'dhö kö
Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -nu -wa yö 'wun gia- 'ka,
'go mü kö -wo yi -bha -kë 'gɔugɔ -sü -wun -gɛn dɔ.

9

Pë 'wo nuë dhegluzë -nu ɔdhia

1 'Ma -dhɛ -ga -a 'gü, -yö -zɔn n -dhë ɔnɛ n 'ka 'dho 'sëëdhɛ bɔ ka -dhë
pë -nu 'ka dho -a nu -Zlan -bha, mɛ -nu 'wo Zude -sɛ 'gü -an -dhë bhë -a
-wun 'gü.
2 A ka -wun -blɛɛ 'dhi ɔva 'gü Maseduanë -sɛgümɛ -nu -dhë n -de -kë
'gɔugɔ 'ka, bhii a ka ɔzuö' 'piö -wun -sɛɛbɔ -nu -dɔ. Pë 'a- pö -an -dhë 'ö
tɔɔ: «-Kwɛ 'ö -ziö ɔnɛ -a 'gü, dhegluzë -nu 'wo Glɛkö -sɛ 'gü bhë -wo -mɔa
'gü kö -waan pë -nu bɔ dhegluzë -nu 'wo Zude -an -dhë.» -Ka -dhɛ -ga bhë
'dhɛ! Ka -bha -kë 'siözë -sü bhë ɔnɛ 'ö- -kë 'ö mɛdhɛvadhɛ -wo yö wo -bha
nu -sü -bha bhë.
3 -A -kë 'dhö -sü 'ka, dhegluzë -nu 'wo ɔnɛ, a -an -bɔ ka -dhë yi 'dhiö, -yö
kë 'dhö kö ka -wun -së 'yi- ɔblɛɛ 'wun 'ö bhë -a -wun 'gü bhë, kö ɔkun 'ö-
-wun dho to 'kpaan; 'kɛɛ pë 'a- 'piö 'ö tɔɔ 'ka ka -de -pë kë ɔnɛ -kɔ 'a- ɔblɛɛ
-a 'ka ka -dhë bhë -a 'dhö.
4 'Yaa 'pö, yië- Maseduanë -mɛ -nu 'yië nu, 'ö waa ka yö ka -de -yuö kë
-sü 'ka, -yö -dho kë yi -bha lë- -wun 'ka yi -zo 'yi- tën ka -dhë bhë -a -wun
'gü; 'ö 'go mü 'yö dho kë ka -bha lë- -wun ɔva 'ka 'pö.
5 Pë 'ö -kë 'a- yö -së kö dhegluzë -nu 'wo bhë 'a -an bɔ kö -waan nu ka
ɔplöö n 'dhiö bhë 'ö bhë; -yö kë 'dhö kö -waan 'glusë gbaɔ 'ö 'ka- 'tɔ go bhë
kö -waan -a 'dho 'kuë-. ɔYa kë 'dhö, -a kë -yi 'ka kö 'aan- nu, kö -an 'plɛ
'dhiö ɔya -mɔ 'kuë kö 'aan- -a dɔa 'zü ɔnɛ ka- -nu ka ɔzuö' -së 'ka; kaa- kë
ɔzuötozlöödhe 'gü.
6 -Yö kë ka 'yaan ɔnɛɛ: Mɛ ɔya pë ta 'tee, -yö -dho -a kan 'tee; 'ö mɛ 'ö
ɔya pë ta ɔva, 'ö -a kan ɔva 'pö.
7 ɔDhɛ 'ö 'dhö, kö mɛ 'ö -dhö -yö pë -nu nu ɔnɛ -kɔ 'ö- 'ka -a ɔzuö' -bha
-a 'dhö, kö ɔkun 'yö- nu ɔzuötozlöödhe 'ka 'iin ɔnɛ pë 'wo- pö -a 'gbee- -ta
'wo- bho -a 'dhö. Bhii mɛ 'ö pë nu ɔzuögludhi 'ka bhë, -a -dhɔ -yö -Zlan
-kë.
8 -Zlan -kɔ -yö -mɔa kö -yaan pë -sɛɛbɔ ɔsuu'- 'saadhö nu ka -dhë ɔva,
-yö kë 'dhö kö pë -nu -wo kë -kplawo ka -gɔ ɔva, kö ka -bha ɔya 'go -a 'gü,
-a 'bhaa -yaan 'to kö 'kaan- gbaɔ -nu kë -an 'ka.
9 Bhii 'wun 'ö -gban -sü 'ka -Zlan -bha, 'ö ɔbɛɛn' -sü 'ka -ya -pö: «-Yö pë
-nu 'fɛɛmɛ -nu -dhë 'glusë 'gü; -a -bha 'wun -së kë -sü -yö -dho 'dhiö ɔtoëpö
'ka.»
10 -Zlan 'yö pëga nu pëgatamɛ -dhë, 'go mü 'yö ɔbluu'- nu -a -dhë -bhöpë
'ka bhë, -yö -dho pëga 'saadhö 'ö ka -bha -wun 'dho -a -bha -a nu ka -dhë;
'yö ɔkpɛa, -yö kë 'dhö kö ka -bha 'glusë kë -sü bhë -a bhɛ -yaan -ya ɔva.
11 -Yö -dho ka kë ɔbhɔɔzë 'töng 'saadhö 'ka, -yö kë 'dhö kö 'kaan- 'bhaa
gbaɔ -nu kë. -Kɔ bhë ɔnɛ 'ö mɛdhɛvadhɛ dho -Zlan zuö pöë gbaɔ 'ka- -kë
-an -dhë 'ö 'yi dhoë -an ɔdhia bhë -a -wun 'gü.
12 Bhii yaa kë ɔnɛ gbaɔ -nu 'wo bhë pë 'ö -Zlan -bha mɛ -nu -bha -wun
-yö yö -a -bha bhë -a 'gü -pë 'sloo -mü, 'kɛɛ -yö -kë -bhɛa -Zlan -dhë -sü -a
zuö pö -sü -gɛn 'ka 'pö.

13 Gbaɔ 'ö 'dhö bhë -yö ka kë -kɔ -nu -zɔn -dhɛgbɛadhɛ 'gü kö mɛ -nu -waan -Zlan 'tɔ kë ̱va, 'wuntaɔsë 'ö -gban Klito -bha bhë, -a -dhɛ 'ka- wo 'wun gia- ̱bhlëyadhe 'gü bhë -a -wun 'gü; 'ö 'wo dho -Zlan 'tɔ bhɔ, -kɔ 'ö 'ka pë -nu -glu -a 'ka, ka 'dhö, wo 'dhö waa- mɛ -nu 'wo to ka -nu ka ziën 'glusë 'gü bhë -a -wun 'gü.
14 -Wo -dho ̱bhɛa'- ka -wun 'gü, 'ö -an ̱zuö' -yö -kë ka 'piö 'glusë ̱va 'gblüünzë 'ö -Zlan -ya -kë ka 'ka bhë -a -wun 'gü.
15 -Zlan 'tɔ -yö kë ̱va gbaɔ 'ö- ̱zuan' gbɛ 'yaa 'dhö, 'ö yö gia- 'ö- -kë kwa -dhë bhë -a -wun 'gü.

10

Pɔlö -yö -dɔ ö -bha yuö -gban -gɔ

1 Ma Pɔlö -mɛ, 'ö mɛ -nu -wa pö 'ma kë ka 'piö 'maa 'we, 'ö 'wo- pö a -dɔ kö yi 'ö 'maa ka 'piö kö 'aan- kë 'dhiözë bhë, a- -pö ka -dhë Klito -bha -kë 'lëëlë -sü waa- -a -bha 'wun -së -kë mɛ -dhë -sü 'ka:
2 Kö ̱kun 'ka- -kë 'ö 'a 'wun -nu -kë 'dhiö yi 'a dho kaa ka ̱plöö -a 'ka. Bhii a- ̱dɔa' ̱nɛ a -dho -kë 'dhiözë -sü -zɔn mɛ -nu 'wo- pö -na yi pë -nu -kë mɛbheedhɛ ̱kwaa' bhë -an -dhë.
3 -Yö 'wun gia- 'ka ̱nɛ kwa -tosiadhe -kë kwa mɛbheedhɛ -kwi 'gü; 'kɛɛ 'yiëë 'ko zë ̱nɛ mɛ 'bhee- -nu -bha 'ko zë -kɔ 'dhö.
4 'Ko ̱zaa' -piö -nu 'yi 'ko zë -na -a 'ka bhë 'waa kë ̱nɛ 'kpongtaamɛ -nu -bha 'dhö; 'kɛɛ -Zlan -bha 'ko ̱zaa' -piö 'piigbeezë -nu ̱nɛ 'wo- -kë 'yi -glu -gla -nu ̱wüü -an 'ka; 'wo tɔɔ ̱sua -wun.
5 'Ö ̱ya kë 'ö pë -nu ̱ya kë 'ö mɛ 'bhee- -nu -bha -de -sü ̱va 'gü, 'wo dɔ -na -Zlan -bha 'wundɔdhe -gɔ, 'yënng bhë yi -an -lo. Yi- -kë 'ö mɛ 'bhee- -nu -bha -zo -ta -a 'gü -wun -nu -wo -kë Klito ̱bhlë -ya -wun 'ka.
6 -A -de 'kwa yö -dhɛ 'bhaa 'gü ̱sia mɛ mɛ 'ö ̱ya pë yaa 'tee kë -yaan 'kun -Zlan ̱bhlë -ya -sü 'ka, yi -dho -a 'klo bhɔ.
7 Ka pë -nu 'piö -ga mɛbheedhɛ -kwaa. 'Kɛɛ a- -pö ka -dhë, mɛ 'ö ö -de dɔ Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ 'ka, -yö kë -a 'yaan ̱nɛ -kɔ do 'ö- 'ka bhë, -kɔ do bhë 'yi- 'ka 'pö.
8 -A -de 'yaa- -bha kö lë- -yö n kë, kë 'a- wo 'gɔugɔ pë 'ö Dëmɛ -ya -lo yi kwɛɛ, kö 'yiën- ka -bha -zo yö -sü ̱kpɛa'- 'ka 'dhiö bhë -a -wun 'gü, 'ö tɔɔ n 'ka 'wun yaa gbɛ kaa ka 'ka.
9 'Maa- 'piö kö 'a 'siö 'kan ka 'gluu 'sëëdhɛ -nu 'a- bɔ -na ka -dhë bhë -an 'gü.
10 Bhii mɛ -nu -wa -pö: «Pɔlö ̱ya 'sëëdhɛ bɔ, -yö kë 'dhiö- -a 'gü, 'kɛɛ yö gia- ̱ya kë kwa ziën, -yö -kë 'gügasüzë 'ka 'ö- -wo -nu -wo -kë 'lëëlë 'ka.»
11 Mɛ -nu 'ö 'wun ̱suu'- bhë 'ö 'go -na ka dhiö bhë -yö kë ka 'yaan ̱nɛ: -Nii gbɛ 'yaa pë 'yi- -ya 'sëëdhɛ 'gü 'yi- bɔ ka -dhë waa- pë -nu 'yi dhoë- kë ka 'piö 'ma bhë -an ziën.
12 ̱Ɛɛ, 'kɛɛ 'yiëë- 'piö kö 'yi yi -de -zɔn mɛ -nu 'ö ̱wa wo -de -ga 'ö 'wo wo -de sü ̱va bhë -an 'ka 'iin 'yi yi -de kë ̱nɛ -an 'dhö; bhii 'kpaakpadhɛ 'yaa -an -gɔ. -Wo wo -de -bha 'wun kë -kɔ -nu -kë, kö 'waan- -kë wo -bha 'wun kë -kɔ -nu ̱zuan' 'ka, 'ö tɔɔ -wo 'wun ̱zuan' -sü wo -de -bha, 'go mü 'wo wo -zo gɔn wo -de -dhë.
13 ̱Ya kë yi -zë yi -bha 'ka, yi 'ka 'dho yi -de kë 'gɔugɔ -yaan zië -naa 'gü. Yi -dho yi -bha kë -a -naa 'ö -Zlan -ya -ya ö -bha yuö kë -kɔ 'ö- -zɔn yi -dhë 'yi nu 'yi ̱loë' ka ̱plöö bhë -a 'ka.
14 Yiëë -lö -a -naa -zü ̱nɛ ̱dhɛ 'wo- pö -a -bha 'kpa kë- wo 'dhiö bhë yiëë ̱loë' ka 'piö -a 'dhö. Bhii 'ö tɔɔ yi -nu 'yi -lo ka 'piö, 'ö 'yi Klito -bha 'wuntaɔsë ̱blɛɛ ka -dhë.

15 -Kɔ bhë ̱nɛ 'ö 'yiëë ̱löë' -a -naa 'ö -ya -sü 'ka bhë -a -zü; yiëë yi -de
'sü ̱va yuö 'ö mɛ gbɛ -nu -wa -kë bhë -a 'gü. Pë 'ö yi -zo 'piö ̱zian' 'ö tɔɔ
ka -bha -zo yö -sü -yö 'dho 'dhiö, 'iin kö yuö ̱va -wungbeezë 'ö ̱tun ka
ziën bhë 'yiën- kë -to -a -naa 'ö -Zlan -ya -ya bhë -a -bha -sü 'ka -kplawo.
16 ̱Ya kë 'dhö 'yi -dho dho 'wuntaɔsë 'ö bhë -a 'ka 'sɛ -dhɛ mɛ 'wo to -an
'gü; ̱ya kë 'dhö, yi 'ka 'dho yi -de sü ̱va yuö 'ö mɛ 'waa gbɛ -nu -wa -kë
bhë -a 'gü.
17 -A -kë 'dhö -sü 'ka, pë 'ö -ya -sü 'ka -ya -pö: «Mɛ 'ö- 'piö kö 'ö ö -de 'sü
̱va, kö -yö ö -de 'sü ̱va pë 'ö Dëmɛ -ya -kë -a -wun 'ka.»
18 Bhii mɛ 'ö- -wun -yö -Zlan -zo kun yö kun tɔɔ mɛ 'ö ö -de sü ̱va ö -de
këwun -nu 'gü 'kɛɛ mɛ 'ö Dëmɛ -ya -wun -së ̱blɛɛ.

11

Pɔlö waa- bɔmɛ ̱suazë -nu

1 Mɛa-, -ka dɔ! -Ka 'we n -wun -bha n -ma -kë 'blɔɔnzë -sü -wun 'gü!
2 A ka -ta ̱druɛi kë -na. 'Kɛɛ ma ̱druɛi bhë -yö -go -Zlan 'piö. Bhii ka n
-gɔ ̱nɛ 'nëdhezë 'ö yaa gɔɔn- -wun ̱tɛi' dɔ ̱kun 'ö 'a- 'piö kö 'a- dɔ gwaan
Klito -gɔ -a 'dhö.
3 'Kɛɛ pë 'ö- 'suö -yö n -kë 'ö tɔɔ kö ̱kun 'ö ka -bha 'wundɔdhe -yö yö
yaan 'ö kaa Klito -nu ka -bha -klu 'kuë- -sü 'puu 'ö bhë 'ö 'ka- -to -dhɛ gbɛ
'gü ̱nɛ -kɔ 'ö Ɛvö -yö ö -zo bhoë ö -de 'piö ̱mɛɛ -bha ̱sua -yö 'ko 'dhiö -sü
-zë -kë -a -gɔ -sü -wun 'gü bhë -a 'dhö.
4 Bhii ka ka -kwaa mɛ 'bhaa -nu -zü 'ö 'wo nu 'ö Yesu 'ö 'yi- -wun ̱blɛɛ
ka -dhë bhë 'ö 'wo- 'bhaa gbɛ -wun ̱blɛɛ ka -dhë; 'ö -Zuu 'slöösö 'ö 'ka-
yö bhë, 'ö 'wo- 'bhaa gbɛ -wun ̱blɛɛ ka -dhë 'ö 'wuntaɔsë 'ö 'ka- -dhɛ 'wun
gia- bhë 'ö 'wo 'bhaa gbɛ -wun ̱blɛɛ ka -dhë, 'ö 'ka ka -kɔ kpɔ -an -gɔ, 'ka
-an -nia kun -së 'ka.
5 'Kɛɛ a- ̱dɔa' ̱nɛ n ̱bhlë -yö -dhö 'pö ̱nɛ ka -bha bɔmɛ -nu -wungbeezë
-nu bhë -an 'dhö, 'maa -an ̱zlöö ̱zian'.
6 -Yö -mɔa -bha kö -yö kë 'wun gia- 'ka ̱nɛ n 'dhi 'yaa 'kan -sü ̱duö; 'kɛɛ
-a mɛ 'ö -gban 'wundɔdhe -bha, ka gia- ̱nɛ 'ö -kë ka 'yaan 'ma, 'wun 'bhaa
-nu 'gü.
7 Yi 'a -Zlan -bha 'wuntaɔsë ̱blɛɛ -a 'ka ka -dhë, n 'ka -kë 'wëüga -wun
'gü 'ö 'a n -de dho sia- -yö kë 'dhö kö ka -zë ka -gɔ -yaan ̱luu'-; 'ma- kë 'dhö
kö 'wun yaa 'a- kë ̱a?
8 A -we -a -bha Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'bhaa
-nu -gɔ kö -wo n ̱saan' -nu bho. ̱Ya kë 'dhö kö -an ̱kpoo' kun 'a- wo kö
'aan- ma -tosiadhe kë -a -ta ma yuö 'gü ka ziën bhë ̱aa.
9 'Töng 'a ̱kaa' ka ̱plöö bhë, n 'ka kë mɛ gbɛ -kɔ -ta, n -ma -wun -yö -a
-bha -pë -nu 'gü. Bhii dhegluzë -nu 'wo go Maseduanë -wo -nu n ̱dhia n
-ma -wun -kan -pë 'plɛ 'ka. A n -zo -kë n -de 'piö kö ̱kun 'a dho 'wun wɔ
ka -ta -kɔ 'saadhö 'ka. 'Yö 'a dho -a kaa 'dhö -kplawo.
10 'Wun bhë -yö 'wun gia- 'ka; Klito -de gia- -ya ̱goo- 'ka. A- -pö ka -dhë
'wun mɛ bhë, -yö -gban n -ma -kë 'gɔugɔ -sü -bha; 'ö Glɛkö -sɛgümɛ gbɛ
'ka dho -mɔa -bha kö -ya bho n 'gü.
11 -A -pö 'dhö -gɛn tɔɔ -më 'gbödhö ̱ee? Ka -dhɔ 'pö 'yaa n 'gü bhë ̱ee?
-Abi' 'sa! -Zlan -de -ya ̱dɔa' ̱nɛ ka -dhɔ -yö n -kë.
12 A -dho dho -a -kë 'dhö -sü 'ka 'dhiö ̱nɛ -kɔ do bhë -a 'dhö, -yö kë 'dhö
kö mɛ -nu 'wo zian ̱mɛɛ' -na kö -waan wo -bha -de -sü ̱va yö -dhɛgbɛadhɛ
'gü -a pö -sü 'ka ̱nɛ yi -nu yi yuö kë -kɔ -yö do bhë 'aan- zian 'ta -an -gɔ.
13 Mɛ -nu 'wo 'dhö bhë, bɔmɛ -nu ̱suazë -mü -an 'ka. 'Waa wo këyuö
giagia yö -dhɛgbɛadhɛ 'gü 'ö 'wo wo -de -kë Klito -bha bɔmɛ -nu 'ka.

14 Mɛ 'te 'tun -wun gbɛ 'yaa -mü, bhii 'ö tɔɔ Satan gia- -yö -mɔa -bha kö
-yö ö -de kë -Zlan -bha bɔmɛ 'ö -dhɛpuudhɛ 'gü -a 'ka.
15 ̔Ya kë 'dhö kö -më 'ö -kë 'ö- -bha yuökëmɛ -nu -de 'pö waa 'dho wo
-de kë yuö kpengdhö kë -mɛ -nu 'ka ɛɛ? 'Kɛɛ pë mɛ 'ö -ya -an ̔tian' 'ö dho
kë -an 'dhiötodhɛ 'ka -yö -dhö 'wa!

'Klobhɔdhe ̔va -nu 'wo nu Pɔlö -ta -a -bha -kë Yesu -bha bɔmɛ 'ka -sü -wun 'gü

16 A- ̔blɛɛ' -na 'zü do ̔nɛ: Kö ̔kun 'ö mɛ gbɛ -yö n sü 'blɔɔnmɛ 'ka. 'Ö
̔ya kë 'zü ̔nɛ ka n -sü 'blɔɔnmɛ 'ka, kö -ka n -dhɛ 'blɔɔnmɛ 'gbönggböng.
-Yö kë 'dhö kö 'a n -de 'sü ̔va pë 'bhle wo.
17 -Yö 'dhö 'kɛɛ pë 'a- ̔blɛɛ' -na zlöö bhë 'yaa pë 'ö Dëmɛ -zo 'kun -wun
'ka -a 'ka. 'Ö ̔ya kë ̔nɛ -tosiadhe ̔suu'- ̔nɛ, 'ma kë -a 'gü, kö a -dho n -de
sü ̔va 'ö 'a 'wun ̔blɛɛ ̔nɛ 'blɔɔnmɛ 'wun ̔blɛɛ.
18 ̔Dhɛ 'ö -kë ̔nɛ mɛ -nu 'wo to -wo wo -de -sü ̔va mɛbheedhɛ -pë -wun
'gü bhë kö -më 'a dɔ -a -gɔ 'ö ma -de 'pö 'maa n -de 'sü ̔va bhë ̔ɛɛ?
19 Mɛa-, mɛ 'ka 'kpaakpa 'ö 'ka ka ̔kwaa 'blɔɔnmɛ -nu -zü 'wo wo -bha
'blɔɔn- -zɔn ka -dhë bhë, -ka ka 'gü dɔ -a -bha 'gbee-!
20 Bhii -yö ka -dhë -së kö mɛ -nu -wo ka ̔nuadhɛ -kë wo, kö -wo ka -bha
̔naɔ -nu 'sü 'kpaan, kö -wo ka -püö, kö -wo ̔taa'- ka -gɛn -ta, kö -wo lë-
kpɔ ka -ta.
21 Ka -bha lë- -wun kun bhë ̔a! ̔Faan' yaa kë yi -gɔ kö 'yiën- 'wun ̔suu'-
-nu 'wo bhë -an kë bhë yö -mü.
-Ka ka 'to 'to ma ̔ga 'a 'dhoë- 'blɔɔn- -wun ̔blɛɛ' bhë! ̔Ya kë ̔nɛ mɛ
-yö -dhö kö -yaan ö -de 'sü ̔va kö ma -de 'pö a -dho -a kë 'pö.
22 A Eblö mi 'ka ̔nɛ -an 'dhö. A Izlaɛlö 'në 'ka ̔nɛ -an 'dhö. A Ablaamö
̔suu'- -ta 'ka ̔nɛ -an 'dhö.
23 -Wo wo -de -kë yuö -kë Klito -dhë -mɛ 'ka; -ka dɔ, 'blɔɔnmɛ 'dhoë- 'wun
̔blɛɛ'-: 'Ö ̔ya kë ̔nɛ Klito -bha yuökëmɛ -mü -an 'ka, kö ma -de 'pö a-
-mɛ 'ka 'a ̔zië' -an -ta; -wo n -zuö -kanso 'gü -kplawo, -wo n -ma ̔va 'ö
̔zië' -an -ta; a -bɔ ga -dhɛ -bha -kplawo,
24 Zuifö -nu -wo -klaa -yaan 'gɔɔ- -yaaga 'ö ga 'sɛisië -sü n -ma -gwaa
'sɔɔdhu -zë.
25 Wlɔmë -mɛ -nu -wo n -ma -gwaa -yaaga -zë; ̔wa n -zuö -guö 'ka do
kö -waan n zë; 'yitagɔ -yö -wüü n 'ka -gwaa -yaaga -zë, 'a -dhɛkpaɔyi do
waa- gbeng -yi do -kë yiö do.
26 'Ö 'ta ̔plëëzë 'a- sü bhë 'a bɔ ga -bha mɛ yö -dhɛ -nu -bha, 'wo -kë 'yi
-bha pa -sü -nu, këpëyaamɛ -nu, n -de -sɛgümɛ -nu 'wo Zuifö -nu waa- -a
mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -bha n zë -dhɛ -kë wo -sü -nu, ga -bha mɛ yö
-dhɛ 'ö pödhɛ -nu 'gü -nu, ga -bha mɛ yö -dhɛ 'ö 'yënng ̔taa -dhɛ -bha -a
'gü -nu, ga -bha mɛ yö -dhɛ 'ö 'yoo -ta -dhɛ -nu 'gü -nu, waa- ga -bha mɛ yö
-dhɛ 'yö bɔ n dheglu ̔suazë -ta -nu, a -bɔ -an 'plɛ 'gü.
27 A yuö 'gbegbe -nu -kë; 'ö 'a bɔ 'güdandhe 'gbee- -nu 'gü; 'ö- 'bhaa -nu
̔ya kë 'maa yi zë, 'ö din -nu, 'yi mü -dhɔ -nu -wo n -kë. -A 'bhaa -nu ̔ya
kë -wo n 'gbee- -ta -bho -nu wo 'ö 'a to din 'ka ̔plëëzë wo; 'nɛnɛ -nu -wo n
-kë, bhii sɔ yaa kë n -gɔ.
28 'Ö ̔ya kë 'ö n ̔zuö' -yö to zlöö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho
'kuë- -sü 'saadhö -wun 'gü. N 'dhi yaa -mɔa -bha kö -yö bɔ -a 'plɛ 'gü.
29 ̔Ya kë ̔nɛ ̔faan' -yö yën -na mɛ 'bhaa 'gü, kö ma -de 'pö ̔faan' -yö
yën -na n 'gü. ̔Ya kë ̔nɛ mɛ 'bhaa ̔ya 'wun yaa kë, -yö -më n 'ka ̔duö.
30 'Ö ̔ya kë ̔nɛ 'ma- pö 'a n -de 'sü ̔va kö a -dho n -de sü ̔va pë 'ö 'a
'tëëtë -a 'gü bhë -a -wun 'ka.

31 -Zlan kwa Dëmɛ Yesu Dë 'ö 'dhuë- 'dho -a 'tɔ -ta ̱toëpö 'ka bhë yö gia-
-ya ̱dɔa' ̱nɛ n 'ka ̱sua kë.
32 -Ka dɔ 'dhɛ! A -kë Damasö 'ö 'sɛdë 'ö -kë yuö kë -dhiadhö -gludë Aleta
'dhiö bhë, 'yö 'yan -to 'kɔ -bha -mɛ -nu dɔ -da plöö 'kɔdhi -bha kö -waan n
'kun.
33 'Kɛɛ mɛ -nu -wo n -ya ̱kpasɛn 'gü 'wo n bɔ böü- 'kplong 'ö ̱nië pö-
-zü bhë -a -du do -bha 'wo n ̱yɔɔ -a ̱zlöö ̱zian'. -Kɔ bhë ̱nɛ 'a dhaa -a
-gɔ.

12

'Yanpiöpë waa- pë -nu 'wo dho kë 'ö -Zlan -ya -zɔn Pɔlö -dhë

1 -De -sü ̱va -sü 'yaa -së 'kɛɛ -ka dɔ! 'Dho 'a 'dhoë- -de kë bhë. 'Yanpiöpë
waa- pë -nu 'wo -kë -bin -sü 'ka 'ö Dëmɛ -yö -we -a -bha n -gɔ kö 'aan- -an
yö bhë a 'dhoë- -wun ̱blɛɛ'- bhë.
2 Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ do 'ö -Zlan -ya sü 'ö dho -a 'ka dhang- kë
-yaaga -naa 'gü, a- -dɔ. -Yö -kë 'dhö -a -kwɛ 'gɔɔ- do ö ga -yiisië -mü ̱dɛɛ;
(kö kë- wo ̱nɛ, -da 'pö- wo dhang- 'gü 'iin kö 'yanpiöpë 'kpaan 'pö- yö ee;
-Zlan do ̱nɛ 'ö ö -bha pë dɔ).
3 'Kɛɛ gɔɔn- bhë -yö -da 'ö dho 'tɛɛpadhɛ 'ö -Zlan 'piö -a -bha. (A- -pö 'zü
̱nɛ, kë- wo bhë -da 'pö- wo, 'iin 'yanpiöpë 'kpaan 'pö- yö ee; -Zlan dosɛn
̱nɛ 'ö ö -bha pë dɔ.)
4 'Yö -dhɛ bhë -a 'gü, 'ö -wo 'ö yaa -mɔ -bɔ -a 'piö -sü -bha 'ö- ma. -Wo
'ö bhë, -wo 'ö mɛ 'ö ̱tun ö 'sɛbun 'gü, 'waa 'we -a -bha -a -gɔ kö -ya pö yö
-mü.
5 A -dho n -de sü ̱va gɔɔn- 'ö bhë -a -wun 'gü, 'kɛɛ n 'ka 'dho n -de sü
̱va n -de -wun 'gü, -a 'ke yaa kë pë 'ö 'a 'tëëtë -a 'gü -a -wun 'gü.
6 'Ö ̱ya kë ̱nɛ 'ma- pö 'a n -de -sü ̱va, kö 'blɔɔnmɛ 'yaa -mü n 'ka, bhii
pë 'a dho -a pö bhë 'wun gia- -mü. 'Kɛɛ 'maa- 'piö kö 'a n -de 'sü ̱va. Bhii
'maa- 'piö kö mɛ ̱ya n -ga n pö -pë -bha, 'a kë -a -zo 'piö ̱va 'a zië -kɔ 'a-
pë -nu kë -na 'ka 'iin 'a -Zlan -wo pö -na -a 'ka bhë -a -ta.
7 -A -kë 'dhö -sü 'ka, -yö kë 'dhö kö ̱kun 'a dho pa -de -sü ̱va 'ka 'wun
'gblüünzë -nu 'wo- yö -dhɛgbɛadhɛ 'gü n -dhë bhë -a -wun 'gü. 'Ö- -wun
'gü, 'yua 'dhiözë do -yö nu n -ta ̱nɛ pë 'wo- pö Satan -bha -naɔdɔmɛ -mü
'kpa -a 'dhö. ̱Ya kë 'ö nu n -ta kö ̱kun 'a dho pa -de -sü ̱va 'ka.
8 A -bhɛa Dëmɛ -dhë -gwaa -yaaga -zë 'yua bhë -a -wun 'gü, 'ö 'a- -dhɛ -a
-gɔ kö -ya bho n -ma.
9 'Ö- -daa -kë n -gɔ 'ö- pö: «Ma 'glusë 'a- -kë ü -dhë 'ö bhë tɔɔ pë 'ö ü -bha
-wun 'dhoë- -bha. Bhii a ma 'piigbeedhɛ -kë ü ̱kwaa' 'töng 'ö ̱faan' 'yaa-
'ka ü -gɔ bhë -a 'ka.» ̱Dhɛ 'ö 'dhö kö a- 'piö n ̱zuöga 'plɛ 'ka kö 'a n -de
'sü ̱va n -ma -kë 'tëëtë -wun 'gü; -yö kë 'dhö kö Klito -bha 'piigbeedhɛ -yö
kpa n -ta.
10 Pë 'ö -kë 'ö n ̱zuö' 'glu -yö -dhi n -ma -kë 'tëëtë -sü, 'si -nu 'wo- bho -na
n -gɔ -nu, ̱zuö' -kaan 'kuë- -wun -nu, 'klobhɔdhe -nu, ̱zuö' -bha 'zëzëdhe
'kun -sü -nu 'ö 'wo nu -na n -ta Klito -wun 'gü bhë 'ö bhë; bhii 'ö tɔɔ 'töng
'ö 'ma kaa 'tëëtë, 'töng bhë 'ö 'a ̱kaa' ̱faanzë (bhii kö n -klu -sü -mü -a
-bha.)

'Suö -bha -da 'ö- wo Pɔlö 'gü Kolɛntö -mɛ -nu -wun 'gü

11 Ka- -yö bhë ̱aa. Ka ̱nɛ 'ka- -kë 'ö 'a 'wun ̱blɛɛ' -na ̱nɛ 'blɔɔnmɛ 'wun
̱blɛɛ bhë. Ka ̱nɛ 'ka dho n -ta za dɔ -be. Bhii 'kö -kë ̱nɛ 'maa pë gbɛ 'ka,
yaa kë ̱nɛ pë 'wo- pö 'maa pë gbɛ 'ka ka -bha bɔmɛ -nu -wungbeezë -nu
'wo bhë -an 'sɔɔ yö kun.

12 N këyuö -nu 'wo- -zɔn ̱nɛ Klito -bha bɔmɛ -mü n 'ka bhë -a 'plɛ -yö -kë ka ziën ma ̱zuösaadhɛ 'ka. -Yö -kë 'dhö ̱duakëpë -nu 'gblüünzë -nu waa- -dhidhaapë -nu -an kë -sü 'ka.
13 'Wun ̱nɛ -a -mlë 'ö ka 'kun -kɔ -yö -kë -a 'gü ya, 'ö yaa kë ̱nɛ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -nu 'wo to -an 'dhö -a 'ke yaa kë, kë 'ö n 'ka- wo ka -kɔ -ta bhë -a 'ka ɛɛ? ̱Ɛɛ, kö ka -bha 'gën ̱yö -së; -ka ziö n -ta!
14 -Ka n -ga, n -mɔa 'gü -sü -mü kö 'aan- nu ka ̱plöö -gwaa kë -yaaga -naa wo; 'kɛɛ n 'ka 'dho kë ka -kɔ -ta; ka gia- -de ̱nɛ 'ö n -ma -wun 'dho ka -bha; n -ma -wun 'yaa 'wëü- -bha. Bhii pë ̱ya kë 'ö -kë yö kun 'ö tɔɔ 'në -nu ̱nɛ 'wo 'wëü- ̱mɛɛ kö -waan dɔa wo -mɛ -nu -gban -gɔ. 'Kɛɛ -an -mɛ -nu -mü ̱zian'.
15 ̱Ya kë ma -zë n -ma 'ka, pë 'ö n -gɔ -a 'plɛ -bha -dho ka -wun 'gü -sü, 'ö ma gia- 'a kpa -a -bha, -yö n ̱zuö' 'glu -dhi; 'ö ̱ya kë ̱nɛ 'ma ka -dhɔ kë ̱nɛ -kɔ bhë -a 'dhö, n -dhɔ 'ö ka 'gü bhë yaa 'dho kë ̱va ̱a?
16 ̱Ya kë 'dhö, ka gia- ka -dho -a pö 'maa ka -kɔ -ta kö n 'gbiin- -yaan 'dho ka kë. 'Kɛɛ mɛ 'bhaa -yö -dho ziö 'wun bhë -a 'piö ka -dhë ̱woë' ̱nɛ -gleng 'a- -kë kö 'aan- ka 'kun ̱sua -wun -nu 'a 'dhoë- kë ka -gɔ bhë -a -wun 'gü.
17 Mɛ -nu 'ö 'a -an bɔ ka -dhë 'ma bhë, -a mɛ 'bhaa -nu -wo ̱naɔ -sü ka 'gü a?
18 A -bhɛa Titö -dhë kö -yö nu ka ̱plöö; 'ö dhegluzë do 'ö 'ka- dɔ, 'a- yö -a 'piö. Ka -dho -mɔa -bha 'ö 'ka- pö Titö -yö ̱naɔ -sü ka 'gü a? Yö 'dhö, ma 'dhö, yi 'wun kë -kɔ waa- yi 'ta 'sü -kɔ waa kë do 'pö bhë ̱ee?
19 -Yö -dho kë ka ̱zuö' 'piö ̱nɛ, -a -dhɛ ̱ya ̱glɔɔ, 'ö 'yi- 'piö kö 'yi yi -de bho 'wun 'gü ka wö 'dhiö. 'Kɛɛ -abi'! Yi 'wun -blɛɛ ̱nɛ -kɔ 'ö- 'ka Klito -dhë -së -Zlan wö 'dhiö bhë -a 'dhö, 'ö 'wun -nu 'wo 'dhö bhë 'yi -an ̱blɛɛ ka -dhë 'dhö, dhegluzë -nu, kö 'kaan- ̱kpɛa'- -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü.
20 Pë 'a -ya -a ̱wuën' 'ö tɔɔ kö ̱kun 'ö nu 'a 'dhoë- wo ka ̱plöö 'ma 'ö 'a ka yö ̱nɛ -kɔ 'ö 'maa- 'piö kö 'a ka yöë bhë -a 'dhö, 'ö ka -de 'pö 'ka n -ga gbɛ. Pë 'ö- 'suö -yö n -kë 'zü 'ö tɔɔ kö ̱kun 'a -dɔn bho -sü waa- ̱druɛi kë -sü -nu oo, -naazuëdhe kë -sü waa- 'wun kë -sü 'wo ̱zië' wo 'bha -ta -nu oo, 'si bho -sü -nu waa- -zuö dɔ -sü 'ö 'wun yaa -kë 'kuë -sü 'dho -a 'gü oo, -de -sü ̱va -sü waa- pë 'plɛ -kaan 'kuë -sü -an yö 'ma.
21 Pë 'ö- 'suö -yö n -kë 'ö tɔɔ a- 'piö kö n -ma -nu ka ̱plöö -sü mɛ 'ö 'dhoë- kë ̱nɛ, kö ̱kun 'ö n -ma -Zlan -yö n -gɔ dho sia- 'ö lë- -yö 'kpɔ n -ta ka wö 'dhiö, 'ö 'a 'gbo bɔ mɛdhɛvadhɛ 'wo -da pë yaa -nu 'gü 'ö 'waa- 'piö kö 'wo 'go wo -bha -dhuupë -wun -nu, -an -bha ̱sɔɔn kë -sü -nu waa- -nëng pë 'plɛ -bha -sü -nu 'wo -an 'gü 'ö 'waa wo ̱kwaa'- -an -wun -zü bhë -an -wun 'gü.

13

-Zobüöwo -kaanta waa- ̱wekadhe

1 -A -gwaa kë -yaaga -naa 'ö ̱nɛ kö 'a nu ka ̱plöö. 'Wun -dɔ mɛ -bha -sü 'ö dho kë, -a ̱goo- -nu -dho kë ̱plɛ 'iin -yaaga ̱nɛ -kɔ 'ö pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü 'ö- pöë bhë -a 'dhö.
2 -Zo -büö -wo do -yö n -gɔ kö 'aan- pö mɛ -nu 'wo ̱sɔɔn yaa -kë 'dhiö 'saadhö waa- mɛ -nu 'wo to -an -dhë. Ma -nu ka ̱plöö -sü ̱plɛ -naa 'ö -kë bhë, a- 'bhaa -blɛɛ. 'Kɛɛ a- 'piö kö 'a- ̱blɛɛ' 'zü, ̱dhɛ kë ̱nɛ 'maa ka ziën bhë; 'ö tɔɔ n -ma nu -sü 'ö 'dhoë- kë zlöö bhë, mɛ gbɛ 'ka dho dha n -gɔ.
3 ̱Dhɛ 'ö -kë ̱nɛ ka- 'piö kö 'ka Klito -bha 'wun ̱blɛɛ'- -bɔ n -ta -sü 'ka bhë 'ka- yö bhë, kö ka -dho -a yö. Ka wö 'dhiö, Klito 'yaa mɛ 'ö ̱faan' 'yaa- 'gü -a 'ka. -Yö ö -bha 'piigbeedhɛ -zɔn ka ziën.

4 Së 'ö -kë 'ö tɔɔ ̱dhɛ 'wo- dɔ -na -gaatalü -bha ̱faan' yaa kë -a -gɔ, 'kɛɛ
-yö -kë -a 'gü -sü kë -na -Zlan -bha 'piigbeedhɛ ̱kwaa'. Yië- Klito -nu yi
-bha -kë do -sü 'gü, ̱faan' 'yaa yi -gɔ 'kɛɛ yi -nu yi -bha -kë -a 'gü -sü -yö
-dho kë ka -wun 'gü, -Zlan -bha 'piigbeedhɛ ̱kwaa'.
5 -Ka ka -de -bɔ 'wun -nu 'gü -kɔ -ga, 'ka -dhɛ -ga -a 'gü -së 'ka; 'ö ̱ya kë
̱nɛ -zo -yö -Zlan -bha -sü -yö ka -gɔ, kö 'kaan- -a ̱tɛi' dɔ ̱nɛ Yesu Klito
-yö ka 'gü. 'Yö ̱dhɛ 'ka ka -de 'piö -ga bhë, ka mü -kɔklë ̱ɛ? -A 'ke ka -bha
-zo -yö -Zlan -bha -sü bhë, 'ka- -yö sia- -kɔ dɔ kö yö.
6 'Kɛɛ -yö n 'gü ̱nɛ 'kaa yi 'sü ̱nɛ mɛ -nu 'ö -an -bha -zo yö -sü bhë 'waa-
-gɛn -gban -kɔ dɔ -an 'dhö.
7 Yi -bhɛa -Zlan -dhë -yö kë 'dhö kö -kun 'ka dho 'wun yaa gbɛ kë. 'Yië-
'piö kö pë 'yi- kë -mɛ 'ka, 'yi yi -de ̱zuan'; 'kɛɛ pë 'yi- 'piö 'ö tɔɔ 'ka 'wun
-së kë -sü 'kun 'gbee- 'kö -kë ̱nɛ yi -zë yi -kɔ 'yaa -mɔa -bha kö yö -mü.
8 'Ö bhii ̱ya kë ̱nɛ 'ka 'ta 'sü -Zlan -bha 'wun giagia 'gü, yi 'ka dho pë
'kpaan kë; pë 'yi dho -a kë ̱zian' 'ö tɔɔ -a mɛ 'yö- 'piö.
9 ̱Ya kë ̱nɛ yi -zë ̱faan' -yö 'go -na yi 'gü, kö ka -zë ka 'gü -yö kë -na
'gbee-, yi 'glu -yö -dhi. -A -kë 'dhö -sü 'ka pë 'yi- -dhɛ yi -bha ̱bhɛa' -sü 'gü
-Zlan -gɔ, 'ö tɔɔ ka -bha 'wun 'plɛ -yö kë -Zlan 'gludhi -wun 'ka.
10 Pë 'ö -kë 'ö 'a -ya ka 'ka ̱gbiin 'ö 'sëëdhɛ ̱suu'- ̱nɛ 'a- bɔ bhë -a -gɛn
̱ga bhë, -yö -kë 'dhö kö 'töng 'a dho kaa ka ̱plöö bhë, kö ̱kun 'a dho pë
'ö Dëmɛ -ya pö 'a- kë bhë, 'a dho ka kun -a 'ka 'gbee-. Bhii -ya -kë 'dhö kö
'ka ̱kpɛa' -zo -yö -a -bha -sü 'gü; yaa- kë kö -yaan ka 'gü ̱siö'-.
11 Dhegluzë -nu, -wo 'ö n 'dhiö dho to -a -ta 'ö tɔɔ 'ka kë ̱zuögludhi 'gü;
-ka 'dho ka 'dhiö -Zlan -zo 'kun -wun kë -sü 'ka, -ka ka 'ko -nu ̱faan' 'më.
Ka ̱zuö' -yö kë do, 'ka -tosiadhe kë ̱zuöyagluu 'ka. -Ya kë 'dhö -Zlan 'ö
-dhɔzë 'go mü 'ö ̱zuöyagluu nu mɛ -nu -dhë bhë, -yö -dho kë ka 'piö.
12 -Ka -mɛɛ -nu kë ka 'ko -nu 'ka -së 'ka -dhɔ 'gü dhegluzë -dhɛ -kwaa.
-Zlan -bha mɛ -nu 'saadhö 'wo 'nö ̱wa 'we kaa ̱duö.
13 'Glusë 'ö kwa Dëmɛ Yesu Klito -ya -kë ka 'ka bhë, waa- -kë do -sü 'ö
-Zuu 'slöösslö -ya -nu ka -dhë bhë, -dhɔ 'ö -Zlan -ya -kë ka 'ka bhë, -wo 'to
ka 'saadhö ka 'piö.

'Sëëdhɛ 'ö Pɔlö -ya bɔ -Zlan -bha mɛ -nu 'wo Galatö -sɛ -an -dhë bhë 'ö ŋɛ

ŋWekadhe

1 Ma Pɔlö, 'ö n -ma -kë Yesu Klito -bha bɔmɛ 'ka -sü bhë 'ö yaa kë ŋɛ
bɔ 'a- wo mɛ -ta 'iin mɛ 'ö n -ya, 'kɛɛ 'ö sü Yesu Klito waa- kwa Dë -Zlan 'ö-
bho ga 'gü -an -ta bhë, ma ŋɛ 'ö 'sëëdhɛ 'ö ŋɛ 'a- bɔ ka -dhë.
2 Dhegluzë -nu 'wo 'nö -wo -kpa yi -bha, 'ö 'sëëdhɛ ŋɛ, yi -nu 'yi- bɔ Yesu
-wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ka Galatö -sɛ 'gü ka -dhë ŋwoë' ŋɛɛ:
3 Kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëmɛ Yesu Klito -wo 'glusë kë ka 'ka, 'iin kö
-wo ka gbaa ŋzuöyagluu 'ka.
4 Klito gia- -yö ö -de -nu kö 'kwa dha kwa -bha ŋsɔɔn yaa -nu -gɔ, kö
-yaan kwa bho pë yaa -nu 'wo 'kpongtaa ŋdɛɛ -an kwɛɛ ŋɛ -kɔ 'ö kwa Dë
-Zlan -zo 'kun -wun 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö.
5 ŋƐɛ, 'tɔbhɔdhe -yö kë -Zlan -bha 'ka ŋtoëpö 'ka! Amɛn.

'Wuntaɔsë giagia

6 'Wun 'yö n 'te 'tun -wun giagia 'ka 'ö ŋnɛ: Kö -yö -kë ŋdhë 'ö 'ka -kan
'zodhö -Zlan 'ö ka ŋdhɔɔ -kë Klito -bha 'glusë ŋpaa' bhë -a -bha 'ö 'ka ŋdhië
'wun -taɔ gbɛ 'piö ee?
7 -A -de 'wuntaɔsë 'bhaa gbɛ 'yaa 'dhö. -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ mɛ
-nu -wo -dhö, 'wo- 'piö kö 'wo ka dɔ -gbɔudhö, bhii -wa 'piö kö -wo Klito
-bha 'wuntaɔsë bho pin ŋtaa.
8 A- -pö ka -dhë: Kö ŋkun 'ö 'ka mɛ gbɛ -bha 'wuntaɔ gbɛ ŋblɛɛ' -wo -dhɛ
'wun gia-. -A -de, 'kö -kë ŋnɛ -Zlan -bha bɔmɛ do -mü 'ö go dhang- 'gü, 'ö
nu, 'iin yi -de ŋnɛ 'yi nu 'ö 'yi 'wun -taɔ gbɛ 'ö 'yaa- mɛ 'yi- ŋblɛɛ ka -dhë
bhë -a 'ka 'yi- ŋblɛɛ, 'dhangga -yö yi 'kun.
9 Pë 'yië- ŋblɛɛ'- ka -dhë do yö -mü; 'kɛɛ a- 'piö kö 'a ziö- 'gü do ka -dhë
ŋnɛɛ: 'Wuntaɔsë 'ö 'yaa- mɛ 'ö 'ka -we -a -wun -bha bhë -a 'ka, mɛ 'ö ŋyaa-
-wun ŋblɛɛ'- ka -dhë, 'dhangga -ya 'kun.
10 Kë- wo 'dhö bhë, yaa kë ŋnɛ n -de 'tɔ 'a- ŋmɛɛ' -na bhë. -Zlan ŋnɛ 'a-
kë -na ŋzian' kö n -wun 'yi -yö 'kan -a 'dhi bhë. ŋYa kë 'dhö, kö -a kë 'pö
'a- wo -na kö 'aan- kë mɛ -nu 'yan 'dhiö -së 'pö bhë ŋee? ŋYa kë ŋnɛ -yö
'dhö -bezë kö n 'ka kë yuö -kë Klito -dhë -mɛ 'ka gbɔ ŋnɛ bhë 'sa.

Pɔlö -bha -kë Dëmɛ -bha bɔmɛ 'ka -kɔ

11 N dhegluzë -nu, a- -pö ka -dhë: 'Wuntaɔsë 'a- ŋblɛɛ' -na bhë, mɛ 'bhee-
-de -gɔ -zotadhe 'yaa -mü.
12 Yaa 'go mɛ gbɛ kwɛɛ kö -yaan -a nu n -dhë 'iin mɛ gbɛ kun 'ö n ŋdaan
-a 'ka; 'kɛɛ Yesu Klito ŋnɛ 'ö 'dhɛ bho -a -ta n -dhë.
13 Ka gia-, -kɔ 'a ŋkaa' kö a ŋtun -klu -sü 'ka Zuifö -nu -bha ŋbhɛa' -kɔ
-bha bhë ka- -wun -ma; 'ö -kɔ 'a -kë 'wun ŋwɔa' ŋdhia ŋfaan' 'ka -Zlan -bha
mɛ -nu -ta kö 'aan- -an 'gü ŋsiö' bhë 'ka- ŋtɛi' dɔ.
14 'Töng bhë -a 'ka, n 'bhamɛ -nu 'wo -kë Zuifö 'ka 'pö bhë, a -kë 'gbee-
-an -bha, Zuifö -nu -bha ŋbhɛa' -kɔ 'gü. N ŋzuö' -de -yö -luu yi 'bhɛma -nu
wɔ -kɔ -wun 'gü.
15 'Kɛɛ -Zlan -bha 'glusë 'gü, -yö n -sü 'ö n -ya -de -ta, -a -de kö a ŋtun n
dhe 'guu, 'yö n ŋdhɔɔ -kë kö 'a yuö kë ö -dhë.

16 'Ö ɖhɛ 'ö yi 'ö- -ya kö 'wuntaɔsë 'ö -gban -a Gbö -bha bhë, -yaan -a
-ta 'po n -dhë kö 'aan- -wun ɖblɛɛ'- mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an -dhë bhë, 'ö
ɖya -lo, n 'ka 'dho mɛ gbɛ 'piö kö -yaan n ɖkpaɔ,
17 'iin n 'ka 'dho Zeluzalɛmë, mɛ -nu 'wo -kë Yesu -bha bɔmɛ -nu 'ka n
'dhiö bhë -an 'piö kö -waan n ɖkpaɔ. 'Kɛɛ ɖdhɛ 'a go mü a -dho vɛɛdhö
Alabi -sɛ 'gü ɖzian' (n 'sloo 'ka); 'ö ɖdhɛ 'a go mü, 'a dho Damasö.
18 ɖDhɛ 'ö -kwɛ -yaaga ɖya ziö, 'a dho Zeluzalɛmë kö yië- Piɛɛ 'yiën- -kpën
yi 'kuë- 'yiën- yi 'ko dɔ. 'Ö yi -nu 'yi 'dhɔɔgɔ ɖplɛ -kë yi 'kuë- mü.
19 Yesu -bha bɔmɛ 'bhaa gbɛ 'a dho -kpën -a -bha 'ma 'zü yaa -kë -dhö -a
'ke yaa kë kwa Dëmɛ dheglu Zakö 'ka.
20 Më -nu 'a -an -ya 'sëëdhɛ ɖnɛ -a 'gü bhë, 'wun gia- -mü; -Zlan -de -yö n
ɖgoo- 'ka.
21 ɖDhɛ 'ma 'go mü, a -dho Sili -sɛ waa- Silisi -sɛ -an 'gü -dhɛ -nu -bha.
22 'Töng bhë -a 'ka, kö Klito -bha mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'wo Zude -sɛ 'gü
bhë, -an 'yan yaa -kpën n -ma ɖkun.
23 Më do 'ö -da -an 'toudhö 'wo- dɔ 'ö tɔɔ -wa -pö 'ö bɔ -na mɛ -nu 'dhii
do do 'ka ɖnɛɛ: «Mɛ 'ö -kë 'wun wɔ ɖdhia -be kwa -ta 'wuntaɔsë -wun 'gü
bhë, yö ɖnɛ 'ö 'wuntaɔsë 'ö -gban -zo -yö Yesu -bha -sü -bha bhë 'ö- -wun
ɖblɛɛ' -na zlöö bhë; 'kɛɛ kö -yö -kë 'slë ɖsuu'- 'saadhö ɖmɛɛ' ɖdhia -be kö
-yaan -an 'gü ɖsiö'-.»
24 'Ö ɖya kë 'dhö, 'wo -Zlan 'tɔ -kë ɖva n -wun 'gü.

2

Pɔlö -bha -dho Zeluzalɛmë -gɛn

1 ɖDhɛ 'ö -kwɛ 'gɔɔ- do ö ga -yiisië ɖya ziö, a -yɛ n 'zü 'a dho Zeluzalɛmë
-dëüwo, yië- Baanabasö yi 'ka, 'ö 'a Titö kpa n -ma.
2 'Dho 'a- wo bhë 'ö tɔɔ -Zlan ɖnɛ 'ö- pö n -dhë 'dhö. 'Yö ɖdhɛ 'a dho 'a -lo
'ma, 'ö yië- 'dhiö -sü mɛ 'ka -mɛ -nu 'yi -ya 'kuë- -kë yi 'sloo 'ka, 'ö 'wuntaɔsë
'a- ɖblɛɛ' -na mɛ 'waa Zuifö 'ka -an -dhë bhë, 'ö- -gɔgɔ -nu 'wo- -ta, 'a- sü
'a- ɖblɛɛ -an -dhë; -yö -kë 'dhö kö yi -nu yi -wo -yaan kë -a 'gü do, ɖkun -kë
'ö ma yuö -nu dho to 'kpaan.
3 'Kɛɛ Titö, 'yö -kë n 'piö, 'yö -kë Glɛkö 'ka bhë waa- 'gbee- -ta bho kö
-yaan 'dho 'bɔng.
4 'Kɛɛ dhegluzë ɖsuazë -nu -wo -kaan yi 'ka -yö kë 'dhö kö mɛ -nu
-waan 'dho 'bɔng, dhasü 'gbloo 'piö. Mɛ -nu 'wo bhë, -wo -da yi ziën ɖnɛ
-glunaɔkëmɛ -nu 'dhö kö -potaasü 'ö yi -gɔ Yesu Klito 'gü bhë -waan -a 'piö
-ga; bhii pë 'ö -kë -an -zo 'piö -be 'ö tɔɔ kö 'yiën- kë -an -kɔ ɖlöö.
5 'Kɛɛ yiëë 'töng 'bhe 'tee gbɛ nu -an -dhë, -yö kë 'dhö kö 'wuntaɔsë 'ö
'wun gia- 'ka bhë 'yiën- -a -wun 'to pin ɖtaa ka -dhë.
6 'Kɛɛ mɛ -nu 'ö 'wo -kë ɖnɛ 'dhiö -sü mɛ 'ka -mɛ -nu 'dhö bhë, pë 'wo
dho -a ɖblɛɛ'- n -dhë -yaan kë pë -dëü 'ka yaa kë -dhö. -A -de pë 'wo- 'ka,
n 'to -de yaa kë -a 'piö, bhii -Zlan 'yaa mɛ -ga mɛbheedhɛ bun -bha.
7 'Kɛɛ -wa -yö ɖzian' ɖnɛ -Zlan ɖya 'wuntaɔsë bhë -a -wun -lo n kwɛɛ kö
'a- -wun ɖblɛɛ'- mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an -dhë ɖnɛ -kɔ do gia- 'ö- -wun
ɖblɛɛ' -sü tën -a 'ka Piɛɛ -bha Zuifö -nu -bha 'ka bhë -a 'dhö,
8 bhii -Zlan -yö n -ya kö mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka bhë 'aan- kë bɔmɛ 'ka -an
'piö ɖnɛ -kɔ 'ö Piɛɛ ɖyaa' kö -yaan kaa bɔmɛ 'ka Zuifö -nu 'piö bhë -a 'dhö.
9 Zakö 'dhö, Piɛɛ 'dhö waa- Zan 'ö -an -ya 'ti -yö -kë ɖnɛ -gɔmɛ -nu 'dhö
bhë, wo gia- -wa -dɔ ɖnɛ -Zlan -yö yuö 'ö -ya -sü 'ka -de -ta bhë -a -wun
-tën n -ma. 'Yö 'wo wo -kɔ -sɔ ma 'dhö, Baanabasö 'dhö yi kwɛɛ, -a -zɔn

-sü 'ka ̱nɛ yi -mɔ -sü 'ka -a 'gü do kö 'yiën- 'kan yi 'kuë- kö 'yiën- 'dho mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an 'piö, kö wo -zë -waan 'dho Zuifö -nu 'piö.
10 'Yö 'wo- pö yi -dhë yi -zo -yö -büö wo -bha 'fɛɛmɛ -nu -wun 'ka. Pë 'a- -de -kë yö -mü.

Pɔlö -bha -we Piɛɛ -dhë -gɛn

11 ̱Dhɛ 'ö Piɛɛ -yö nu Antiɔsö, a 'wun -blɛɛ -a 'ka mɛ gbung 'gü 'ö tɔɔ -yö -kë 'wun ̱zaa' -sü 'gü.
12 -A -kë 'dhö -gɛn tɔɔ: ̱Dhɛ 'ö mɛ -nu 'ö Zakö -yö -an bɔ bhë 'ö waa -lo ̱kun, -yö -kë pë -bhö ̱dhia dhegluzë -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an 'piö; 'kɛɛ ̱dhɛ 'ö mɛ -nu 'wo bhë 'wo -lo, 'yö -kan pë -bhö -an 'piö -sü -bha, bhii -yö -suö mɛ -nu 'wo Zuifö 'ka 'ö 'wo bɔ 'wun 'ö -gban -dho 'bɔng -sü -wun -bha -a 'ka bhë -an -dhë.
13 'Yö dhegluzë -nu 'wo Zuifö 'ka bhë, 'wo yö -ziö Piɛɛ 'piö -sü -bha 'suö 'ka. Baanabasö -de 'pö -yö -to -an 'piö -an -bha 'suö bhë -a 'gü.
14 ̱Dhɛ 'a- yö ̱nɛ 'waa 'ta 'sü -kɔ kpengdhö kë -na ̱nɛ -kɔ 'ö 'wun gia- 'dhoë- 'ka 'wuntaɔsë 'gü bhë -a 'dhö, 'a- pö Piɛɛ -dhë mɛ 'plɛ wö 'dhiö mü ̱nɛɛ: «Bhi 'ü Zuifö 'ka, 'ö- -dhɛ ̱ya ̱glɔɔ 'ö 'bhaa Zuifö -nu -bha tɔng ̱löö gbɔ -potaasü 'ö ü -gɔ 'wuntaɔsë -wun 'gü bhë -a -wun 'gü, -yö -kë ̱dhë 'ü- 'piö kö mɛ -nu 'wo ̱nɛ -wo Zuifö -nu -bha tɔng ̱bhlë -ya 'zü ii?»

'Wun 'ö -gban dha -kɔ -bha

15 Yi gia- 'yi Zuifö 'ka 'yi bhɔa, 'yiëë tɔng -lö 'gü -mɛ -nu 'ka ̱nɛ 'sɛgɔ gbɛ 'gü -mɛ -nu 'dhö.
16 'Kɛɛ yi- -dɔ ̱nɛ mɛ -bha -kë kpengdhö -sü 'ö -Zlan wö 'dhiö bhë -yö -sü dosɛn -a -bha -zo -yö Yesu Klito -bha -sü -bha, yaa 'sü -a -bha tɔng 'kun -sü -bha. Yi -de 'pö, pë 'yi- -kë kö 'yiën- ̱tun kë -na kpengdhö -Zlan wö 'dhiö yö kun tɔɔ tɔng 'kun -sü; 'kɛɛ 'we 'yi- wo Yesu Klito -wun -bha 'ö 'yi yi -zo yö -a -bha bhë -a -wun -mü; 'ö tɔɔ mɛ gbɛ 'ka 'dho kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö ö -bha tɔng 'kun -sü -wun 'gü.
17 ̱Ya kë ̱nɛ yi 'ö 'yi- -këdhɛ ̱mɛɛ' -na kö 'yiën- kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö, yiëë- Klito -nu yi -bha -kë do -sü -wun 'gü bhë, 'yië kë ̱sɔɔnyaakëmɛ -nu 'ka, kö Klito ̱ya kë ̱sɔɔn yaa -gɛn -gban -dhɛ 'ka; 'wun -yö ̱gɔa' -kɔ 'yaa kë 'dhö!
18 ̱Ya kë ̱nɛ pë -nu 'a- ̱wüü bhë, 'ma- pö 'a- dɔ 'zü, kö kë 'pö 'a- wo 'wun -ma tɔng -ta -mɛ 'ka bhë ̱aa?
19 'Wun mɛ 'ö -gban tɔng -bha bhë, a ga -sü 'ka -a -gɔ, 'ö bhii ̱dhɛ 'maa tɔng ̱bhlë -ya bhë, tɔng -de gia- ̱ya za -lo n tuö, kö -yö kë 'dhö kö 'a -kë -a 'gü -sü kë -Zlan -bha 'ka. Yië- Klito ̱nɛ 'wo yi dɔ -gaatalü -bha, 'yi ga bhë;
20 ̱ya kë 'dhö kö ma gia- 'maa -tosiadhe kë -sü 'gü gbɔ, 'kɛɛ Klito ̱nɛ 'ö -tosiadhe kë -na n 'gü bhë. -Tosiadhe 'yö n -gɔ zlöö bhë, a- -kë -zo -yö -Zlan Gbö 'ö n -dhɔ -kë 'ö ö -de nu n -wun 'gü bhë -a -bha -sü 'ka.
21 N 'ka ̱duë -Zlan -bha 'glusë -dhë. 'Kɛɛ ̱ya kë ̱nɛ mɛ -bha -kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö -sü -yö -bɔ tɔng -ta, kö Klito -yö -ga 'kpaan 'sa!

3

-Zoyösü waa- tɔng 'kun -sü, pë ̱plɛ 'wo bhë -a -mlë 'ö dhasü -yö sü -a -bha -ɛ?

1 'Öö, Galatö -mɛ -nu, 'kaa 'wun dɔ ̱dhɛɛ! Dö 'pö ka 'bɔnkan bhë? 'Kɛɛ kö ka 'ö 'ka bhë, Yesu -bha -ga -gaatalü -bha -sü bhë -a -wun -yö -bho 'kou ka -dhë 'papadhö ka 'yaan.

2 ɖDhɛɛ' do 'kpaan -yö n -gɔ. -Zuu 'slööslö 'ö go -Zlan 'piö bhë -a yö 'ka-
wo ɖnɛ, tɔng 'kun 'pö 'ka- wo bhë yö -mü 'iin 'wuntaɔsë -dhɛ 'pö 'ka- wo
'wun gia- bhë yö -mü -ee?
3 Ka -dɔ -gbɔudhö ɖdhë? -A zü 'ka- dɔ -së 'ka -Zuu 'slööslö 'ka bhë, ka
-dho -a 'dhiö to zlöö ka -de ɖfaan' 'ka a?
4 'Wun -nu 'ka bɔ -an 'gü bhë, 'to 'pö 'dhoë- wo 'dhö 'kpaan bhë ɖa? Këpë
'yaa -mü 'sa!
5 -Zuu 'slööslö 'ö -Zlan -ya nu ka -dhë, 'ö -dhidhaapë -nu kë -na ka ziën
bhë, tɔng 'pö 'ka- kun bhë yö -mü 'iin 'wuntaɔsë -wun 'ka- ma 'ö 'ka- -wun
-dhɛ 'wun gia- bhë yö -mü ee?
6 -Ka -dhɛ -ga 'dhɛ! Pë 'ö ɖbɛɛn' -sü 'ka 'ö -gban Ablaamö -bha -ya -pö:
*-Yö ö -zo -yö -Zlan -bha 'ö -Zlan -ya yö mɛ kpengdhö 'ka; 'kɛɛ kë- wo 'dhö
bhë, -yö -sü -a -bha -zo yö -sü -bha.*
7 ɖDhɛ -kë 'dhö, -yö kë ka 'yaan ɖnɛ mɛ -nu 'ö -zo yö -Zlan -bha -sü 'dhoë-
-an -gɔ bhë, Ablaamö gbö giagia -nu ɖnɛ 'wo bhë.
8 Pë 'ö ɖbɛɛn' -sü 'ka -ya -pö -Zlan -yö -dho mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an kë
kpengdhö ö wö 'dhiö, 'kɛɛ -yö -dho sü -an -bha -zo yö -sü -bha; 'wunsë 'ö
bhë 'yö- to 'dhiö 'ö- ɖblɛɛ Ablaamö -dhë ɖnɛ: *-Zlan -yö -dho bɔ ü 'gü 'yö
'dhuë- kpɔ 'sɛgɔgümɛ -nu 'saadhö 'wo 'kpongtaa -an -bha.*
9 'Wun bhë Ablaamö -ya -dhɛ 'wun gia-; 'yö -Zlan -yö 'dhuë- kpɔ -a -bha.
Mɛ -nu 'saadhö 'ö 'wo 'dhoë- wo -zo yö -Zlan -bha, 'dhuë- -dho kpɔ -an -bha
ɖnɛ -kɔ 'ö kpɔa Ablaamö -bha bhë -a 'dhö.
10 Mɛ -nu 'wo wo -zo yö -na tɔng 'kun -sü -bha bhë, 'dhangga -yö -dho -an
kun. Bhii pë 'ö ɖbɛɛn' -sü 'ka -ya pö: «Pë -nu 'wo -ya -sü 'ka tɔng 'sëëdhɛ
-be 'gü bhë, mɛ 'ö yaa 'dho -a do ɖbhlë -ya, 'dhangga -ya 'kun.»
11 -A -de -a -ta -yö 'po -sü 'ka ɖnɛ mɛ gbɛ 'ka 'dho kë kpengdhö -Zlan wö
'dhiö ö -bha tɔng 'kun -sü -wun 'gü; bhii pë 'ö ɖbɛɛn' -sü 'ka -ya -pö: *Mɛ
'ö 'dhoë- kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö ö -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü,
-yö -dho -kë -a 'gü -sü yö.*
12 'Kɛɛ -kwa -dhɛ -ga -a 'gü -së 'ka; tɔng 'kun -sü -wun yaa 'go -zo -yö
-Zlan -bha -sü 'gü. 'Ö tɔɔ pë 'ö ɖbɛɛn' -sü 'ka -ya -pö ɖzian' ɖnɛɛ: *Mɛ 'ö
'dhoë- tɔng ɖbhlë -ya ö 'plɛ 'ka, -a -bha -kë -a 'gü -sü -gɛn 'godhɛ ɖnɛ 'ö bhë.*
('Kɛɛ kö 'pian do 'piö, ɖya kë ɖnɛ kwa -kɔ yaa -mɔa -bha, kö 'dhangga -yö
kwa -ta.)
13 'Dhangga 'ö -ya kwa -bha -be bhë, ɖya -ya Klito -bha kwa pin ɖtaa. -Kɔ
bhë ɖnɛ 'ö Klito -yö kwa dhaa 'dhangga 'ö kwa kun tɔng -wun 'gü bhë -a
-gɔ; bhii pë 'ö ɖbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö: *Mɛ 'oo mɛ 'ö
'wo- dɔ -gaatalü -bha, kö 'dhangga ɖyaa- 'kun.*
14 -Yö -kë 'dhö kö 'dhuë- 'ö -Zlan -ya 'tɔ go Ablaamö -dhë ('ö -gban Yesu
-wun -dhɛ 'wun gia- -sü -bha dhasü -wun 'gü) bhë -yaan nu 'pö mɛ -nu
'waa Zuifö 'ka -an -dhë -bɔ Yesu Klito -ta -sü 'ka 'iin kö kwa -bha -zo yö -sü
'gü kö -Zuu 'slööslö 'ö -Zlan -ya 'tɔ go kwa -dhë bhë, 'kwaan- yö.

Tɔng waa- pë 'tɔ 'go -wo -an dɔ -kɔ

15 N dhegluzë -nu, -ka ka 'to 'to 'dhɛ! 'Wun ɖzuan' do ɖga ɖnɛ: ɖYa kë
ɖnɛ gɔɔn- do -yö ö -bha 'wun -kaanta -nu ɖblɛɛ' -na -mɔ 'kuë -sü -zë 'ka,
mɛ gbɛ yaa 'dho kë -dhö kö -yaan yö züë- 'iin kö -yaan -wo 'waa gbɛ -zuö
-a -ta.
16 ɖAo'! -Ka dɔ! -Zlan -yö ö -bha pë 'tɔ -go Ablaamö 'dhö waa- ö ɖsuu'-
-ta -në -an -dhë. Pë 'ö ɖbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü yaa- pö: *Kaa-
ü ɖsuu'- -ta -në ka -dhë* ɖnɛ ɖdhɛ 'wo- pö -a -bha 'kpa mɛ ɖplëëzë -mü -a
'dhö. 'Kɛɛ -ya -pö: *Kaa- ü ɖsuu'- -ta 'në ka -dhë.* ɖYaa- pö 'dhö kö -ya -pö
mɛ dosɛn; mɛ dosɛn bhë 'ö tɔɔ Klito.

17 'Ma- pö 'dhö kö a- -pö: -Zlan -yö pë 'tɔ 'go -wo -nu (Ablaamö -dhë), 'yö-
pö -yö -dho to pin ɓtaa. Tɔng 'ö nu kö -kwɛ ɓkëng' -yiisië 'ö -kɔ -yaaga ɓya
ziö bhë yö 'pö 'yö dho -Zlan -bha pë 'tɔ 'go -wo bhë -a yö züë- kö -yaan -a
-bha pë 'tɔ 'go -wo -nu 'to 'kpaan bhë ɓee?
18 'Kɛɛ ɓya kë ɓnɛ gbaɔ 'ö -Zlan dho -a nu ɓnɛ -to mɛ -gɔ -pë 'dhö bhë
ɓya 'sü tɔng -bha kö yaa 'sü pë 'tɔ 'go -wo -bha gbɔ ɓnɛ bhë 'sa. 'Kɛɛ kë-
wo 'dhö bhë 'tɔ -go mɛ -dhë -pë bhë ɓnɛ 'ö -Zlan -yö bɔ -a -ta 'yö ö -bha
'glusë -kë Ablaamö 'ka.
19 ɓDhɛ -kë 'dhö ɓnɛ tɔng -yö -dɔ -më -wun 'gü i? Nu 'ö tɔng -ya wo 'ö
-daa -ta bhë, -yö -nu 'dhö kö 'wun -nu 'waa -Zlan -zo 'kun -wun -zian -ta
bhë kö -yaan kë kö mɛ -nu -waan dɔ, -yaan kaa 'dhö -bezë -yaan 'dho -yaan
yöë Ablaamö ɓsuu'- -ta -në 'ö 'wun -yö -gban -a -bha 'ö 'wo- 'tɔ go bhë, -a
-bha nu -sü -bha. -A -de -Zlan -yö -bɔ ö -bha bɔmɛ -nu 'gü 'ö tɔng dɔ, 'ö mɛ
do -ya -wun -lo mɛ -nu -bha;
20 'kɛɛ -dhɛ 'ö -Zlan 'dhoë- ö -bha pë 'tɔ go (Ablaamö -dhë), yaa bɔ mɛ
gbɛ 'gü.

Tɔng -da -gɛn

21 Kë- wo 'dhö bhë, kë 'pö tɔng -ya wo -dɔ -Zlan -bha 'tɔ 'go -mɛ -dhë -pë
-gɔ 'yënng -pë 'ka bhë ɓa? Yaa 'dho kë 'dhö 'dhɛ! 'ö ɓya kë ɓnɛ tɔng -yö
-kë -dhö 'ö mɛ -nu -wo bɔ -a -ta 'wo -kë -a 'gü -sü yö kö mɛ -yö -dho -mɔa
-be -yö kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö tɔng 'kun -sü -wun 'gü.
22 'Kɛɛ pë 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka -ya -pö, 'kpongtaamɛ -nu 'töüdhö -wo ɓsɔɔn
yaa -bha 'piigbeedhɛ ɓlöö, -yö kë 'dhö kö gbaɔ 'ö -Zlan -ya 'tɔ go bhë -yö
kë mɛ -nu 'wo 'dhoë- wo -zo yö Yesu Klito -bha bhë -an -dhë.
23 ɓDhɛ 'ö ɓtun -be kö -zo -yö Yesu Klito -bha -sü 'töng yaa -lo ɓkun, kwa
-kë tɔng -gɔ -kanso 'gü 'ö toë 'dhö 'ö -zo -yö -Zlan -bha -sü -yö yöë plaan.
24 Tɔng -bha -kë 'yan -to kwa -bha -mɛ 'ka -gɛn 'ö ɓkaa' bhë ö ɓga bhë.
'Yö- ɓkaa' 'dhö 'ö dhoë 'ö yöë yi 'ö Klito -yö nuë 'ö 'kwa ɓkaa' kpengdhö
-Zlan wö 'dhiö kwa -bha -zo yö -sü -wun 'gü bhë -a -bha.
25 Zlöö ɓnɛ, -zo -yö Yesu Klito -bha -sü 'töng ɓya -lo. Pë 'ö ö 'yan to kwa
-bha -be bhë, 'kwaa- -kɔ ɓlöö gbɔ.
26 Ka 'saadhö ka -bha -kë -Zlan -bha 'në -nu 'ka -sü -yö -bɔ ka -bha -zo
-yö Yesu Klito -bha -sü -ta.
27 'Ö tɔɔ kë- wo bhë ka 'plɛ 'töüdhö -wo ka -bɔ yiö kö kaa- Yesu Klito -nu
'kaan- kë do; 'go mü 'zü, 'ö 'ka -tosiadhe -dëü 'ö Yesu Klito 'gü bhë, 'ka- -da
ka -bha.
28 ɓYa kë 'dhö kö -nii gbɛ 'yaa Zuifö -nu waa- mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an
ziën; 'yaa ɓnua -nu waa- mɛ -nu 'ö -potaasü 'dho -an -gɔ -an ziën; 'yaa
gɔɔn- -nu waa- dhoo -nu -an ziën. Ka 'saadhö ka -kpa 'kuë- -sü -mü do
Yesu Klito 'gü.
29 ɓYa kë ɓnɛ 'ka kë Klito -bha 'ka kö ka Ablaamö ɓsuu'- -ta -nu 'ka, 'ö -to
mɛ -gɔ -pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go -a -dhë bhë 'ö 'ka dho -a yö.

4

1 -Ka dɔ, 'a 'wun ɓzuan' do -zɔn. 'Në gɔɔn- 'ö- dë -bha pë -nu dho to -a
-gɔ -yö ɓnɛ ɓnua 'dhö; bhii 'kö -kë ɓnɛ yö ɓnɛ 'ö ɓya 'to zlöö pë -nu 'wo
bhë -an dëmɛ 'ka, -a -bha -kë 'tee -sü -wun 'gü, -a -kɔ 'yaa pë -nu 'wo bhë
-an -ta.
2 'Töng 'ö- dë -ya -ya bhë, ɓya kë ɓnɛ yaa -lo ɓkun, kö -yö ɓtun mɛ -nu
'wo wo -zo kë -na -a 'piö bhë -an kwɛɛ, -a -bha -kë 'tee -sü -wun 'gü.
3 Kwa -de 'pö, -kɔ gia- bhë ɓnɛ 'kwa ɓkaa' kö kwa ɓtun ɓnɛ 'në 'sɛɛn- -nu
'dhö bhii kwa kwa -zo 'plɛ dɔ Zuifö -nu -bha tɔng -nu waa- -an -bha pë -nu

kë -kɔ -nu -bha ('ö tɔɔ kwa -de 'pö -yö -kë kwa -zo 'piö ɲnɛ pë -nu bhë ɲnɛ 'wo dho kwa dha -be).
4 'Kɛɛ ɲdhɛ 'ö yi 'ö- kpɔ bhë ɲya -lo, -yö ö Gbö -bɔ; 'yö bɔ dhebɔ do 'gü 'yö bhɔ. Yö -de 'pö -yö -kë Zuifö -nu -bha tɔng ɲlöö.
5 -Yö kë 'dhö kö mɛ -nu 'wo -kë tɔng ɲlöö bhë -yö -an bho 'gan 'gü, -kɔ bhë ɲnɛ 'ö 'kwa ɲkaa' -Zlan gbö -nu 'ka.
6 Pë 'ö- -zɔn ɲnɛ ka ('dhö, yi 'dhö, kwa 'saadhö kwa) -Zlan gbö -nu 'ka bhë 'ö tɔɔ -Zuu 'slööslö 'ö go -a Gbö 'piö bhë -a -ya 'ö- wo kwa ɲzuö' 'piö bhë; bhii kë- wo bhë, -Zuu 'slööslö bhë, ɲya kë -yö -we ɲwoë' ɲnɛ: «N Dë!»
7 ɲYa kë 'dhö, kö 'kaa ɲnua 'ka gbɔ, 'kɛɛ 'ka kë zlöö -a gbö -nu 'ka. 'Yö ɲdhɛ -kë ɲnɛ 'ka kë -a gbö -nu 'ka bhë, -Zlan -yö -dho ka gbaa pë -sɛɛbɔ -nu 'wo- -gɔ 'wo -ya -sü 'ka ka -bha 'ka bhë -a 'ka.

'Wun 'ö Pɔlö ɲzuö' -to zlöö -wun 'ka Galatö -mɛ -nu buëndhö

8 Kë- wo 'dhiö ɲzian' -be bhë, kaa -Zlan dɔ; ka -kɔ këpë -nu ɲnɛ 'ö 'ka -an -ga -Zlan 'ka, 'yö 'ka -kë -an -gɔ ɲnuadhɛ 'gü 'kɛɛ kö 'waa- 'ka.
9 Zlöö ɲnɛ bhë, ɲdhɛ 'ö 'ka -Zlan giagia dɔ, 'iin 'ö -Zlan ɲya ka dɔ bhë, -yö -kë ɲdhë 'zü 'ö 'ka ɲdhië -de nu -a -dhë -pë 'tëëtë -nu 'ö 'wo mɛ 'bhee- -bha wɔ -kɔ 'gü bhë -an 'piö e? -Yö -kë ɲdhë 'ö 'ka dho -an 'piö 'zü kö -waan ka ɲnuadhɛ -kë wo ɲe?
10 -Ka -dhɛ -ga bhë 'dhɛ! Ka -dhɛkpaɔyi 'bhaa -nu, 'su 'bhaa -nu, -kwɛ 'töng 'bhaa -nu waa- -kwɛ 'bhaa -nu -wun -kun 'gbee- -a 'bhaa -nu -bha.
11 'Suö -yö n -kë ka -wun 'gü 'ö tɔɔ ɲya kë a n -de ɲdhɛɛ' kpɔ 'a- pö kö yuö -nu 'a- -kë ka -wun 'gü bhë 'to 'pö 'dhoë- wo 'kpaan bhë ɲe?
12 N dhegluzë -nu, ɲbhɛa'- 'a- wo ka -dhë; -ka kë ɲnɛ -kɔ 'a- 'ka ɲnɛ -a 'dhö bhii 'maa tɔng ɲlöö gbɔ.
13 Kaa 'wun yaa gbɛ kë n 'ka. Ka gia- -yö ɲtun ka 'yaan ɲnɛ 'töng 'ö 'wuntaɔsë bhë 'a- ɲblɛɛ -a 'ka ka -dhë 'ma -blɛɛzë 'ka bhë, 'yua -yö -kë n kë ɲdhia.
14 'Yua -bha n kë 'ö- wo 'töng bhë -a 'ka bhë, -yö -kë ka -gɔ 'wun 'gbee- 'ö nu ka -ta -a 'ka, 'kɛɛ kaa n -san zë. Pë 'ka- -kë ɲzian' 'ö tɔɔ n -nia 'kun 'ö 'ka- wo ɲnɛ ɲdhɛ 'wo- pö -a -bha -Zlan -bha bɔmɛ -mü 'iin Yesu Klito -mü -a 'dhö.
15 'Töng bhë -a 'ka, ɲzuögludhi -yö -kë ka -gɔ. ɲDhɛ -kë 'dhö, -më 'pö -kë kaa ɲɛ? 'Kɛɛ a -mɔa 'a- pö: 'Töng bhë -a 'ka, ɲya kë ɲnɛ ka -kɔ -yö -mɔa -be, ka -dho ka 'yanga -nu bho mü 'ka n gbaa.
16 Dɔ 'kwa- wo ɲnɛ, kë 'pö 'ma- wo ka yaagümɛ 'ka 'wun gia- ɲblɛɛ'- 'a- wo bhë -a -wun 'gü bhë ee?
17 Mɛ -nu 'wo- 'piö kö 'ka tɔng 'kun ö 'plɛ 'ka bhë, ka -wun -yö -an -gɔ 'gbee-; 'kɛɛ -an ɲzuö' 'piö -wun 'yaa -së. Pë 'wo- 'piö 'ö tɔɔ 'ka 'kan n -ma kö 'ka ka ɲzuö' ɲdhië'- -an 'piö.
18 ɲDhɛ 'a- -ga -a 'gü bhë, ɲyö -së kö 'ka ka -zo 'tën pë -nu -dhë, 'kɛɛ -yö kë pë 'ö -së -a -wun 'gü 'iin kö -yö kë 'dhö -kplawo; kö ɲkun 'ö -kë n -ma -kë ka ziën -sü 'töng 'sloo 'ka.
19 Ma 'në -nu -wungbeezë, n 'yënng -yö bhɔ -na ka -wun 'gü ɲnɛ pë 'wo- pö 'në 'kpɔ -sü 'yënngbhɔdhe 'ö dhebɔ -gɔ -a 'dhö; 'kɛɛ -yö -dho toë 'dhö 'ö dhoë 'ö yöë yi 'ö Klito dho -kian -a 'ka ka 'gü bhë -a -bha.
20 Dɔ 'a- wo ɲnɛ, n -ya -sü -mü -a ɲwuën' kö 'a nu ka 'piö 'ma kö 'aan- 'wun ɲblɛɛ'- ka -dhë -kɔ 'bhaa gbɛ -ta bhii pë 'a dhoë- kë zlöö ka -dhë 'maa- dɔ.

'Wun ɲzuan' 'ö -gban Agaa waa- Saala -an -bha

21 Mɛ -nu 'ö 'ka- 'piö kö 'ka kë tɔng ɲlöö ɲnɛ, -ka ka 'to 'to 'dhɛ! Pë 'ö tɔng -ya pö bhë, ka- -ma -a?

22 -Ya -pö Ablaamö -bha 'në -nu -wo -kë ɔplɛ. -A mɛ do -yö -kë ɔnuadhe do ('wo- -dhɛ Agaa), -a gbö 'ka, 'ö- mɛ do 'bhaa -yö -kë dhebɔ 'ö 'yaa ɔnua 'ka ('wo- -dhɛ Saala bhë), -a gbö 'ka.
23 'Në gɔɔn- 'ö waa- ɔnuadhe 'wo- kpɔ bhë -yö -bhɔ ɔnɛ -kɔ 'ö ɔkaa' -an mɛdhɛ ɔdhɔɔbhaa 'ka -a 'dhö; 'kɛɛ -a mɛ 'ö waa- dhebɔ 'ö yaa kë ɔnua 'ka 'wo- kpɔ bhë, -yö -bhɔ ɔnɛ -kɔ 'ö -Zlan -ya 'tɔ goë Ablaamö -dhë bhë -a 'dhö.
24 'Wun bhë -wo -mɔa -wa ma ɔnɛ 'wun ɔzuan' 'dhö. 'Kwa -dhɛ -ga 'wun bhë -a 'piö, dhebɔ ɔplɛ 'wo bhë, kwa -dho -an -zɔn -dhi 'kuë ɔplɛ 'ka. -A do 'ö 'kwa- -zɔn dhebɔ mɛ 'wo- -dhɛ Agaa -a 'ka bhë, yö ɔnɛ 'ö tɔɔ -dhi 'kuë 'ö -kë Sinai -tɔn tuö. Yö ɔnɛ 'ö 'në -nu kpɔ 'ö 'wo -kë ɔnua 'ka.
25 Agaa bhë, yö ɔnɛ 'ö tɔɔ Sinai -tɔn 'ö Alabi -sɛ 'gü; yö ɔnɛ 'ö 'töng 'kwa dɔa ɔdɛɛ ɔnɛ -a 'gü 'ö tɔɔ Zeluzalɛmë 'ö waa- ö -bha 'në -nu 'ö 'wo (Moizö -bha tɔng -gɔ) ɔnuadhɛ 'gü.
26 'Kɛɛ Zeluzalɛmë -dhɛ mɛ 'ö dhang- 'gü bhë ɔnɛ 'ö -potaasü 'dhoë- -gɔ. Yö ɔnɛ 'ö tɔɔ kwa dhe.
27 Bhii pë 'ö ɔbɛɛn' -sü 'ka -ya -pö: *Dhebɔ, bhi ü 'ka 'në gbɛ 'kpɔ bhë, -bhö ɔzuögludhi kë; bhi ü 'ka bɔ 'në 'kpɔ -sü 'yënngbhɔdhe 'gü do ɔnɛ, -bhö 'we ɔzuögludhi -tan -nu 'ka! Bhii ɔsaandhe bhë -a -bha 'në -nu -wo -dho kë ɔva 'wo ɔzië' dhebɔ mɛ 'ö ɔtun kun -së bhë -a -ta.*
28 'Kɛɛ n dhegluzë -nu, ka -zë ka 'në -nu 'ö -Zlan -yö -an 'tɔ go 'ö 'ka bhɔ -an 'ka ɔnɛ Izaakö 'dhö.
29 Kë- wo 'kpa bhë, 'në 'ö bhɔ ɔnɛ -kɔ 'ö ɔkaa' mɛ 'bhee- ɔdhɔɔbhaa 'gü -a 'dhö bhë -yö -kë -a mɛ 'ö bhɔ -Zuu 'slööslö ɔkwaa' bhë -a 'klo bhɔ ɔdhia ɔnɛ -kɔ 'ö- 'ka ɔdɛɛ ɔnɛ -a 'dhö; 'ö 'dho -na -a 'ka 'dhö 'dhiö -kplawo bhë.
30 'Kɛɛ pë 'ö ɔbɛɛn' -sü 'ka -ya -pö: *-Bhö ɔnuadhe waa- ö -bha 'në -an kë; bhii ɔnuadhe -bha 'në bhë, pë 'ö yö 'dhö waa- dhebɔ 'ö 'yaa ɔnua 'ka, -a -bha 'në 'dhö 'ö -an dë -bha pë -nu 'ka, -a -bha 'yaa- 'gü.*
31 ɔYa kë 'dhö kö, n dhegluzë -nu, 'kwaa ɔnuadhe -bha 'në -nu 'ka, 'kɛɛ kwa dhebɔ -potaasüzë -bha 'në -nu 'ka. (ɔYa kë 'dhö kö pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go bhë, kwa -dho -a yö.)

5

Mɛ ɔkpaɔ -wo 'ö -gban -potaasü -bha

1 Klito -yö -potaasü -nu kwa -dhë kö -potaasü giagia -yaan kë kwa -gɔ. -Potaasü 'ö ka -gɔ bhë, -kaa -wun 'kun 'gbee-, 'go mü 'ka ka -zo kë ka -de 'piö kö ɔkun 'ka dho kë 'zü ɔnua 'ka.
2 -Ka dɔ! Ma Pɔlö -mɛ a- -pö ka -dhë: ɔYa kë ɔnɛ 'ka 'dho 'bɔng (-a pö -sü 'ka ka ɔzuö' 'piö ɔnɛ yö ɔnɛ 'ka dho bɔ -a -ta kö 'kaan- dha), kö Klito -yöë -bha -pë gbɛ 'yaa 'dhö ɔnɛ bhë 'sa.
3 A- 'piö 'a bɔ -a 'gü 'zü 'a- yö sia- ka -dhë -së 'ka ɔnɛ: Mɛ 'oo mɛ 'ö 'dhoë- 'wun -yö 'ko 'dhiö -kɔ ɔsuu'- bhë -a kë ö ɔzuö' 'piö kö -yaan 'dho 'bɔng, kö -a 'gbee- -ta bho -sü -mü kö -yaan tɔng -to 'dhö -sü 'plɛ 'kun.
4 -Yö kë ka 'yaan ɔnɛ mɛ -nu 'ö 'ka- këdhɛ ɔmɛɛ' -na kö 'kaan- kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö ka -bha tɔng 'kun -sü -wun 'gü bhë, 'ka 'dho Klito 'ka ɔgbiin; -Zlan -bha 'glusë 'ö bhë 'ka ka -de 'kan -a -bha ɔnɛ bhë.
5 Mɛ -nu 'kwa to bhë, kwa -zo yö -sü -mü ɔnɛ -Zlan -yö -dho kwa kë kpengdhö ö wö 'dhiö. Pë 'ö kwa -bha -zo yö -sü 'gü 'ö -Zuu 'slööslö 'dhoë- kë -na 'piigbeedhɛ 'ka kwa ɔzuö' 'piö bhë 'ö bhë.
6 Bhii 'ö tɔɔ ɔya kë ɔnɛ 'kwa kë Yesu Klito -bha 'ka, 'kö -kë ɔnɛ kwa -dho 'bɔng oo, kwaa 'dho 'bɔng oo, kwa 'to 'ka 'dho kë mü: Pë mɛ 'ö- -wun 'dho

'gbee- dha -sü 'ö bhë -a 'gü 'ö tɔɔ -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö ̱ya kë mɛ -gɔ 'ö 'wo pë -nu kë -na -dhɔ 'gü bhë.

7 -A zü dɔ -kɔ -blɛɛzë 'ka- zü dɔa bhë, -yö -kë -së. ̱Dhɛ -kë 'dhö ̱nɛ dö 'pö- -kë 'ö 'ka ka ɓo 'wun gia- ̱bhlë -ya -sü 'ka ɛ?

8 Pë 'ö mɛ -nu -wa ̱blɛɛ kö 'kaan- ka -zo tën -a -dhë bhë, -Zlan 'ö ka ̱dhɔɔ kë -na bhë, yaa 'go -a 'piö.

9 Pë -de 'ö -kë 'ö mɛ -nu 'dho -piën ɓɔ -na 'wo- pö -na: «̱Bluubhɛɛpë 'bhle 'tee -yö ̱bluu'- -to 'dhö -sü -da 'ö bhë.» (Bhii mɛ do ̱ya kë ka ziën kö -a këwun -yaan kë ya; -yö -dho mɛ 'plɛ -gɔ 'gü ̱siö'-.)

10 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -yö ̱zuöyagluu -nu n -dhë ka -wun 'gü bhii -ya -kë 'ö n ̱zuö' -yö -kë -saa ̱nɛ 'wun 'ö bhë, ka 'dhö, ma 'dhö, kwa ̱zuö' -ya 'gü do. 'Kɛɛ mɛ 'oo mɛ 'ö ka ̱zuö' ̱kaan' -na 'kuë bhë, -Zlan -yö -dho -a 'klo bhɔ.

11 Ka- -yö bhë ̱a, n dhegluzë -nu; 'ö ̱ya kë ̱nɛ kë- wo bhë -dho 'bɔng -sü ̱nɛ 'a- -wun ̱blɛɛ -bezë ̱nɛ -a -wun -yö 'gbee- dha -sü 'gbloo 'piö, kö -wo -dho n 'klo bhɔ -be -a? ̱Ya kë ̱nɛ -yö -kë 'wun gia- 'ka -bezë kö 'wun 'ö -gban Klito -dɔ -gaatalü -bha -sü -bha bhë 'a- -wun ̱blɛɛ' -na bhë kö yaa 'dho yɛ mɛ gbɛ -bha.

12 -A -de a- 'piö kö mɛ -nu 'wo bhë, -wo 'dho 'wun bhë -a 'ka ̱gbiin -wa ziö ̱gɔü', -wo wo ɓo -kë gɔɔn- 'ka -sü 'ka.

13 N dhegluzë -nu, ka -zë, -Zlan -yö ka ̱dhɔɔ -kë kö 'kaan- kë -potaasü 'gü. 'Kɛɛ kö ̱kun 'ö -potaasü 'ö bhë 'ka- -kë ̱saandhepë 'ka ka -de -gɔ 'ö 'ka ka -bha -tosiadhe ̱kaa' ka ̱dhɔɔbhaapë -nu 'gü. 'Kɛɛ -ka dɔ, -dhɔ -yö yö ka -dhë 'dhiö kö 'kaan- yuö kë ka 'ko -nu -dhë.

14 Bhii tɔng -nu 'wo bhë 'kwa -an 'plɛ 'dho 'kuë- -wo do 'ka, -ya -pö: *-Bhö ü -ya 'yɔɔ -dhɔ kë ̱nɛ ü -de 'dhö.*

15 'Kɛɛ ̱dhɛ -kë ̱nɛ ka kë -kɔ -nu ̱wa kë ̱nɛ wü -nu kë -kɔ 'dhö ka 'ko -nu -gi -sü 'iin ka 'ko -nu 'yënng bhɔ -sü -nu 'ka bhë, kö -ka ka -zo kë ka -de 'piö kö ̱kun 'ö 'ka dho ka 'ko -nu 'gü ̱siö'-!

-Zuu 'slööslö -bha -yö mɛ -dhë 'dhiö -sü

16 ̱Ɛɛ, ̱ya kë 'dhö, a- -pö ka -dhë: -Ka ka ̱kwaa'- -Zuu 'slööslö -zü -yö yö ka -dhë 'dhiö ka -bha -tosiadhe 'gü; kö ̱kun 'ka 'wun ma ka mɛbheedhe ̱dhɔɔbhaapë -nu -ta ka 'gü;

17 bhii 'ö tɔɔ mɛbheedhe ̱dhɔɔbhaapë -nu -wo -de -ta; 'waa -Zuu 'slööslö -bha zian -ta; -kɔ do bhë 'ö -Zuu 'slööslö 'dhoë- 'ka mɛbheedhe ̱dhɔɔbhaapë -nu 'ka; -wo -de -ta 'gbönggböng. ̱Ya kë 'dhö ka 'ka 'dho -mɔa -bha kö pë 'ö -dhi ka -dhë 'kaan- kë.

18 'Ö ̱ya kë ̱nɛ -Zuu 'slööslö ̱nɛ 'ö yö ka -dhë 'dhiö, kö 'kaa tɔng ̱löö.

19 Kwa gia-, -kwa -dhɛ -ga 'dhɛ! Mɛ 'ö ziö -na ö -de ̱dhɔɔbhaapë -nu yaa 'piö bhë, -a këpë -nu 'saadhö -wo -gban ̱sɔɔn kë -sü, -dhuupë -nu, ̱sɔɔn yaa kë -sü 'ö 'wo 'to -na -a din 'piö 'wo 'dho -na -a 'ka 'dhiö -kplawo,

20 pë gba -sü -nu waa- -dɛ bɔ -sü -nu; kö mɛ -nu -wo ̱gluɛng' kë -na wo 'ko -nu -bha, -yö 'gla -na -an -gɔ ̱druɛi 'gü, -wo -da -na -naazuëdhe 'gü wo 'ko -nu buëndhö, -wo 'dhinaa -nu kë -na, -wo kë -na yaagümɛ -nu 'ka wo 'ko -nu -dhë; kö 'gügludhe -yö -da -na -an ziën kö -wo 'pɛ -na 'gü.

21 -Wo -ya -sü 'ka mɛ 'waa gbɛ -bha pë -dhɔ 'ka; -wo wo -de -nu -drɔɔn mü -sü -dhë, -wo ̱kian' yaa -nu -kë, 'wo 'wun 'vlanvlan 'bhaa -nu -kë -ziögɔüsüzë 'ka. 'Kɛɛ a ka ̱kpaɔ -na 'zü ̱nɛ -kɔ 'a- ̱kaa' 'dhiö bhë -a 'dhö. Mɛ -nu 'wo wɔ -kɔ ̱suu'- bhë, 'wo- kë -na bhë, wo 'ka 'dho -da -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö 'gü.

22 'Kɛɛ mɛ 'ö -Zuu 'slööslö 'dho 'dhiö 'sü -na -a 'ka -a këpë -nu 'wo tɔɔ
-dhɔ, ɓzuögludhi, ɓzuöyagluu, ɓzuösaadhɛ, këwun -së -nu, 'glusë, -to -wo
'gü -sü, -kë 'lëëlë -sü waa- -de kuënnu -sü.
23 Më -nu 'wo bhë 'saadhö mɛ 'ö ɓya 'to -a 'gü, 'klobhɔdhe 'ö sü tɔng -bha
bhë, yaa 'dhö nu -a -ta.
24 Mɛ -nu 'wo Yesu Klito -bha 'ka, mɛbheedhe ɓdhɔɔbhaapë -nu 'wo bhë
ɓwa ga -an -dhë 'ö bhii ɓwaa- kpa Yesu Klito -bha, ɓwaa- dɔ -gaatalü -bha.
25 -Zuu 'slööslö ɓya kwa gbaa -kë -a 'gü -sü 'ka; kö kwa ɓdua' -mü 'kwa
kwa ɓkwaa'- -zü -yö yö kwa 'ta -sü -kɔ -dhë 'dhiö kwa -bha -tosiadhe 'gü
'pö 'sa.
26 Kö ɓkun 'ö 'kwa -kë -desüvamɛ 'ka, 'ö 'kwa kwa 'ko -nu ɓwoo' ɓmɛɛ
'iin 'ö 'kwa -ya kwa 'ko -nu -bha pë -nu -dhɔ 'ka.

6

-Ka 'dho ka 'ko -nu -dhë

1 N dhegluzë -nu, ɓya kë ɓnɛ ɓwa mɛ do 'kun 'wun ɓzaa' -sü kë -sü -ta, mɛ
'ö -Zuu 'slööslö 'ö go -Zlan 'piö 'ö ka 'gü bhë, -kaa kë -yö yö zian kpengdhö
-ta; 'kɛɛ -kaa kë 'lëëlë 'ka. -A 'bhaa tɔɔ: Mɛ 'ü -dhö, ü -zo kë ü -de 'piö kö
ɓkun 'ö 'ü zian -po 'güdandhe -gɔ 'ö bhi -de 'pö, 'ü ɓsɔɔn yaa -kë.
2 -Ka 'dho ka 'ko -nu -dhë 'wun 'gbee- -nu 'gü; -kɔ bhë ɓnɛ 'ö 'ka dho Klito
-bha tɔng kun -a 'ka.
3 ɓYa kë ɓnɛ mɛ ɓya ö -de sü pë 'bhaa 'ka 'kɛɛ kö 'yaa pë gbɛ 'ka, kö ö
-de -püö 'ö- wo.
4 Mɛ 'ö -dhö, -yö ö -de 'ta -kɔ -ga; 'ö ɓya kë ɓnɛ ɓya ö -de 'ta -kɔ -ga 'ö
dho kë 'gɔugɔ -a -wun 'gü kö -yö -dho ö -de -zɔn ö -de 'ka, 'kɛɛ yö 'ka 'dho
ö -de -zɔn mɛ gbɛ 'ka;
5 'ö tɔɔ mɛ 'ö -dhö, -yö -dho ö -de -bha ɓkwɛɛ- bun.
6 Mɛ 'ö 'wo ka ɓdaan' -na 'wuntaɔsë 'ka bhë, kwa ɓdua' -mü kö pë -nu
'wo ka -gɔ bhë, 'ka -an -bha nu 'pö.
7 ɓYa kë 'dhö, (n dhegluzë -nu), -kaa kë 'slë 'ka ka -bha -tosiadhe kë -kɔ
'gü; 'ö tɔɔ 'waa 'yee 'to -Zlan -bha. -Ka -dhɛ -ga 'dhɛ! Më 'ö mɛ -ya ta ɓnɛ
'ö- -kan.
8 ɓYa kë ɓnɛ pë 'ö mɛbheedhɛ bun -dhë -së ɓnɛ 'ö mɛ -ya -kë, kö yi
'dhiötoyi ɓya -lo, -a -bha -dho kë ga 'ka; 'ö ɓya kë ɓnɛ pë 'ö -dhi -Zuu
'slööslö -dhë ɓnɛ 'ö- -kë, kö ɓtoëpö -këdhösü ɓnɛ 'ö dho kë -a -gɔ.
9 Kö ɓkun 'ö kwa -kɔ 'yi -yö ga 'wun -së kë -sü 'ka. Bhii -kɔ bhë ɓnɛ 'ö
'dhuë- -pë -nu 'wo -ya kwa -gɔ bhë -a yi ɓya -lo, 'kwa dhoë- yö; 'kɛɛ kö
kwaa 'to zian 'kluë-.
10 Kö ɓdhɛ 'ö 'töng 'dhö ɓtun kwa -gɔ bhë, -kwa 'wunsë kë mɛ 'plɛ -dhë;
'kɛɛ ɓyö -së kö -yö kë dhegluzë -nu 'ö -zo -yö Yesu -bha -sü 'dhö -an -gɔ -an
ɓzian'.

-Zo -kë -de 'piö -wo -nu waa- ɓwekadhe

11 -Ka -dhɛ -ga bhë 'dhɛ! N pë ɓbɛɛn' -kɔ pin 'gblöögblöö -nu 'wo ɓnɛ -ka
-an -ga bhë 'sa!
12 Mɛ -nu 'saadhö 'wo- 'piö kö -wo -gban ka -bha kö 'ka 'dho 'bɔng bhë,
'wo tɔɔ mɛ -nu 'ö 'wo- 'piö kö 'wo wo -de kë 'gianzë mɛ 'bhee- -nu wö 'dhiö.
Kë- wo 'dhö bhë -wa -kë 'dhö kö ɓkun 'ö mɛ -nu dho 'wun wɔ wo -ta Klito
-bha -gaatalü -wun 'gü.
13 Mɛ -nu 'wo bɔ -dho 'bɔng -sü 'ka bhë wo -de gia- 'waa tɔng 'kun; 'kɛɛ
-wa 'piö kö 'ka 'dho 'bɔng -yö kë 'dhö kö -yaan kë -an -bha -de -sü ɓva -gɛn
'ka, ɓduakëpë 'ö -kë ka kwi 'gü bhë -a -wun 'gü.

14 N -ma 'ka, pë do 'ö- -wun 'gü 'a dho n -de kë 'gɔugɔ, 'ö tɔɔ Dëmɛ
Yesu Klito -bha -gaatalü -wun. -A -gɛn tɔɔ Klito -bha -gaatalü -wun 'gü,
'kpongtaadhɛ 'yaa n -dhë pë gbɛ 'ka gbɔ. 'Ö ma -de 'pö, 'ö 'ma kë -bhaazë
'kpongtaadhɛ -dhë.
15 'Wun 'ö -gban -kë 'bɔn 'ka -sü waa- -kë druɛn 'ka -sü 'ö 'ka -an -ga -na
bhë, n 'to 'yaa- gbɛ -dhë; pë mɛ 'ö- bhlë 'dhö -dhö zian' 'ö tɔɔ kë 'ö 'kwa-
wo mɛ -lü -dëü 'ka bhë -a -wun.
16 'Wun mɛ 'ö -kë -kë mɛ -lü -dëü 'ka -sü -wun 'ka bhë, mɛ -nu 'saadhö
'wo 'to -na -a 'piö bhë, wo 'dhö waa- -Zlan -bha mɛ -nu, kö zuöyagluudhe
waa- -Zlan -bha 'glusë -wo 'to -an 'piö!
17 Kö -dhɛ kpaɔ dhia' -bha, kö kun 'ö mɛ gbɛ -yö n 'yënng bhɔ gbɔ
bhii 'ö tɔɔ 'kpa -nu 'wo yɔn n bun -bha nɛ, -wa -zɔn nɛ a Yesu -bha nua
'ka.
18 Dhegluzë -nu, kwa Dëmɛ Yesu Klito -bha 'glusë -yö 'to ka 'piö! Amɛn.

'Sëëdhɛ 'ö Pɔlö -ya bɔ -Zlan -bha mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Efɛzö plöö -a -dhë bhë 'ö ɓnɛ

ɓWekadhe

1 Ma Pɔlö 'ö -Zlan -dhi -a -dhë -wun 'ka, 'a Yesu Klito -bha bɔmɛ 'ka, 'ö 'sëëdhɛ ɓnɛ 'a- bɔ -Zlan -bha mɛ -nu 'ka Efɛzö 'ka -to ɓwou' -sü 'ka, -klu Klito -bha -sü 'gü ka -dhë.

2 'Ka ɓüee! -Zlan 'ö kwa Dë 'ka waa- kwa Dëmɛ Yesu Klito -wo 'glusë kë ka 'ka, -wo ɓzuöyagluu nu ka -dhë.

-Zlan -bha 'dhuë- 'ö bɔa Yesu Klito -ta 'ö- kpɔ kwa -bha.

3 -Kwa kwa Dëmɛ Yesu Klito Dë -Zlan 'tɔ -blü! ɓYa 'dhuë- 'kpɔ kwa -bha kwa -bha -klu Klito -bha -sü 'gü; yö ɓga 'ö 'dhuë- ɓsuu'- 'saadhö kpɔ kwa -bha -Zuu 'slööslö 'gü ɓzian' -dhɛ -nu 'wo dhang- -nu 'gü -an -bha bhë.

4 Bhii 'ö tɔɔ -Zlan -yö kwa -sü 'dhiö -yaan ɓtun 'kpongtaadhɛ kë -na; 'ö kwa -ya kö 'kwaan- kë Klito -bha mɛ -nu 'ka, -yö kë 'dhö 'kwaan- kë mɛ -nu 'wo 'slööslö 'ö 'wun ɓzaa' -sü gbɛ 'yaa -an -bha -an 'ka -a wö 'dhiö.

5 Bhii kwa -dhɔ 'ö -Zlan -kë bhë -a -wun 'gü, 'yö kwa sü 'dhiö ɓzian' kö 'kwaan- kë -a -bha 'në -nu 'ka ɓbɔa' Yesu Klito -ta -sü 'ka; -yö -we -a -bha kö -yö kë 'dhö 'ö tɔɔ -yö -kë -a -dhë -së.

6 -Yö kë 'dhö kö -Zlan 'tɔ -yaan bhɔ 'glusë ɓva 'ö- -kë kwa 'ka 'ö bɔa ö Gbö -dhɔkësüzë -ta bhë -a -wun 'gü.

7 Bhii Klito fɛi 'ö -lo -a -bha ga -sü 'ka bhë ɓnɛ 'ö kwa bhoë 'gan 'gü 'ö -Zlan -yö -ziö kwa -bha ɓsɔɔn yaa -nu -ta. -Kɔ bhë ɓnɛ 'ö -Zlan -yö 'glusë ɓva bhë -a ɓzuan',

8 'ö 'wun -bho 'koukëdhe waa- 'kpaakpadhɛ ɓsuu'- 'saadhö -an nu kwa -dhë ɓva 'ka.

9 Bhii -a -bha 'slë 'ö -kë -bin -sü 'ka 'yö -we -a -bha 'dhiö kö 'yaan- -a 'gü -pë kë ɓbɔa' Klito -ta -sü 'ka bhë, -ya -zɔn kwa -dhë.

10 'Slë 'ö 'dhö bhë 'ö tɔɔ -Zlan -dho pë -nu 'wo dhang- -nu 'gü waa- -an mɛ -nu 'wo 'kpongtaa -an 'plɛ kpa 'kuë- kö -yaan -an ɓkɔɔnmɛ kë do Klito 'ka. 'Slë 'ö bhë -ya -kë 'dhö kö -a yi ɓya -lo -yaan -a 'dhiö -mɔ 'kuë.

11 Mɛ -nu 'ö 'kwa -Zlan -wo -dhɛ 'wun gia- -mɛ 'ka Zuifö -nu ziën bhë, kwa -bha -kpa Klito -bha -sü 'ka, pë -sɛɛbɔ -nu 'wo -ya -sü 'ka kwa -gɔ bhë 'kwa kwa -bha yö. Bhii -Zlan -yö kwa -sü 'dhiö yö gia- ö -bha 'slë -nu kë -kɔ 'ka; -Zlan -de bhë, -yö ö -bha 'wun -nu 'plɛ -kë ɓnɛ -kɔ 'ö- ɓyaa' ö ɓzuö' 'piö bhë -a 'dhö.

12 ɓDhɛ 'ö 'pö, mɛ -nu 'ö 'kwa Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -blɛɛzë 'ka bhë kwa -bha -tosiadhe kë -sü -yö kë -Zlan 'tɔ -blü -gɛn 'ka!

13 Bhii mɛ 'kaa Zuifö 'ka, ka -de 'pö, ɓdhɛ 'ka ka 'to 'to 'wun 'ö -gban 'wun gia- 'ö 'wuntaɔsë 'ö nu dha -sü 'ka ka ɓdhia ɓnɛ -a -bha, 'ka- ma, ka- -dhɛ 'wun gia- Klito 'gü. ɓDhɛ 'ö 'pö -kaa dɔa ɓnɛ -Zlan ɓya ɓduakëpë -ya ka -bha -a 'tɔ 'gü -Zuu 'slööslö 'ö- 'tɔ go ka -dhë bhë -a -nu ka -dhë -sü 'ka.

14 -Zuu 'slööslö 'ö bhë ɓnɛ 'ö tɔɔ pë 'ö -Zlan -ya -ya kwa kwɛɛ -a -zɔn -sü 'ka ɓnɛ pë 'ö- 'tɔ go kwa -dhë bhë -yö -dho -a -de kë. -Ya -pö -yö -dho kë -to kwa -gɔ -pë 'ö dho to kwa -gɔ yi 'ö kwa -bha -ya -de 'flëë 'gü -sü dho yöë 'ko 'dhiö -a 'ka. ɓDhɛ 'ö 'pö -kwa -Zlan -bha -kë ɓva -sü 'tɔ -blü!

Pɔlö -bha ʼbhɛa' -sü

15 Pë 'ö -kë 'ö ʼdhɛ 'ö ka -bha -zo yö -sü 'ö Dëmɛ Yesu 'gü waa- ka -bha -a
-dhɔ -kë -Zlan -bha mɛ -nu 'saadhö 'ka -sü bhë 'ma- ma,
16 n -zo -yö -büö ka -wun 'ka -kplawo ma ʼbhɛa' -sü 'gü, 'ö ʼya kë 'dhö,
'maa n bo -Zlan zuö pö ʼdhia ka -wun 'gü 'ö bhë.
17 -Yö kë 'dhö kö kwa Dëmɛ Yesu Klito -bha -Zlan 'ö kwa Dë 'tɔ bhɔ -sü -zë
'ka bhë -yö ka gbaa 'wundɔdhe 'ka 'go mü -yaan ö -de -zɔn ka -dhë 'kaan-
-a dɔ 'kpakpadhö.
18 'Go mü kö -yö ka ʼzuö' 'yan 'dhi 'po, kö 'ka pë -nu 'wo- -bha ʼdhɔɔ kë
-wo 'piö -pë -nu waa- pë -nu 'tɔ bhɔ -sü -zë 'ö- -gɔ pë -nu 'ka 'ö- -ya ö -bha
mɛ -nu -bha 'ka bhë 'kaan- -an dɔ,
19 kö 'piigbeedhɛ 'ö nu -sü 'ka mɛ -nu 'wo- -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu
'ka -an -dhë kö -a -bha -kë 'gblüünzë -kɔ bhë 'kaan- -dɔ 'pö. 'Piigbeedhɛ
gia- 'ö bhë 'ö -Zlan -ya sü 'ö ö -bha 'wun -nu ʼkaa' 'gügbeedhɛ 'ka.
20 Bhii yö ʼnɛ 'ö Klito bhoë ga 'gü 'ö- süë, 'ö- ʼyaa' ö -bha -yadhɛ ʼbhlëzë
-bha -dhɛ 'ö dhang- 'gü -a -bha.
21 -Dhɛ 'ö bhë -a 'gü, Klito -yö -ya -sü 'ka -wogbiindhɛ 'saadhö, -kɔ -mɔ
'wun -bha -sü 'saadhö, 'piigbeedhɛ ʼsuu'- 'saadhö 'wo 'kpongtaa waa- -an
mɛ -nu 'wo dhang- -nu 'gü, -ya mɛ -gɔ ʼtaa -sü 'saadhö waa- 'tɔ 'saadhö 'ö
'yaa 'tɔ mɛ -nu 'wo ʼdɛɛ ʼnɛ -a 'gü -an -de 'sloo 'ka 'kɛɛ 'tɔ mɛ -nu 'wo dho
kë -dhö 'dhiö ʼzian' -an 'plɛ -yö -ya -an -gɔ ʼtaa.
22 -Zlan -yö pë -nu 'saadhö -an 'plɛ -lo Klito -gɛn ʼlöö; 'go mü ʼyaa- -ya
-a -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -to 'dhö -sü ʼkɔɔnmɛ ʼva 'ka.
23 -An -to 'dhö -sü bhë ʼnɛ 'ö tɔɔ Klito bun; -dhɛ bhë ʼnɛ 'ö Klito 'ö -dhɛ
ʼsuu'- 'saadhö -a 'gü bhë 'ö -ya -sü 'ka -a -bha ö 'plɛ 'ka.

2

-Bɔ ga 'gü -sü 'ö -kë -a 'gü -sü -yö -kë mɛ -gɔ

1 'Dhiö -be, -Zlan wö 'dhiö ʼzian', ka -kë ga -sü 'ka ka -bha 'wun ʼzaa' -sü
waa- ka -bha ʼsɔɔn yaa -nu -wun 'gü;
2 'ö 'ka 'ta sü -tosiadhe kë -kɔ yaa 'ö 'kpongtaa zö -a kë -kɔ 'ka; 'ka
ʼbhlëyadhe nu -zuu yaa ʼsuu'- 'kpɛkpɛ 'ö 'wo 'dhung- -ta -an ʼkɔɔnmɛ
-dhë. Dɔ 'ö 'kwa- wo ʼdɛɛ ʼnɛ -a 'gü bhë, yö ʼnɛ 'ö yuö kë -na mɛ 'bhee-
-nu 'waa -Zlan ʼbhlë -ya -an 'gü bhë.
3 Kwa 'saadhö kwa -kë ʼnɛ -an 'dhö 'dhiö -bezë; kwa -kë -tosiadhe 'ö -kë
kwa -bha mɛbheedhɛ -bha -de ʼdhɔɔbhaapë -nu 'ka -an kë ʼdhia; 'ö pë
yaa ʼsuu'- 'saadhö 'ö kwa bun waa- kwa -zo -ta -a 'gü -wun -an -dhë -së,
'kwa -kë -an kë ʼdhia. Pë 'ö 'kwa ʼkaa' bhë -a -wun 'gü 'kwa -ya kö -Zlan
-bha -naadhe -yö nu kwa -ta ʼnɛ mɛ -nu 'wo to -an 'dhö.
4 'Kɛɛ -Zlan -bha kwa 'yena yö -sü ʼyö ʼva 'sönggö -sönggö. -Dhɔ 'ö- -kë
kwa 'ka bhë -a -wun 'gü,
5 mɛ 'ö kwa -kë ga -sü 'ka -a wö 'dhiö ʼzian' -be kwa -bha 'wun ʼzaa' -sü
-wun 'gü bhë, -yö -ko 'zü 'ö -kë -a 'gü -sü nu kwaa- Klito -nu kwa -dhë. Bhii
-Zlan -bha 'glusë 'ö- -kë kwa 'ka bhë ʼnɛ 'ka bɔ -a -ta 'ö dhasü -yö -kë ka
-gɔ.
6 Kwaa- Yesu Klito -nu kwa -bha -klu 'kuë- -sü 'gü, -Zlan ʼya kwa bho
ga 'gü -a 'gü ʼzian'. ʼYa kwa -ya dhang- 'gü kö kwaa- Klito -nu 'kwaan-
-gludëdhɛ kë.
7 -Yö 'wun -së -kë kwa -dhë ʼbɔa' Yesu Klito 'gü -sü 'ka, -yö kë 'dhö kö
'töng 'saadhö 'ö dho nu, kö 'glusë 'gblüünzë 'ö -ziö pë 'plɛ -ta 'yö- -kë kwa
-dhë bhë -yaan -zɔn.

8 Bhii -Zlan -bha 'glusë bhë ɲnɛ, 'ka bɔ -a -ta, 'ka dhasü yö, ka -bha -zo
yö -sü 'ka. Dhasü 'ö bhë -a -gɛn yaa 'go ka 'gü. -Yö -Zlan -bha gbaɔ 'kpaan
'ö -kë -a 'ka.
9 'Yaa -de -bha yuö 'ka- -kë -a ɲtruën 'ka; ɲdhɛ 'ö 'pö kö ɲkun 'ö mɛ gbɛ
-yö ö -de sü ɲva!
10 Bhii -Zlan ɲnɛ 'ö kwa -yuö -kë; -yö -kë -a 'gü -sü -dëü -nu kwa -dhë
ɲbɔa' Yesu Klito -ta -sü 'ka -yö kë 'dhö kö yuö -së -nu 'ö ɲya -an kë -piö -nu
'dho 'kuë- -an -ya kwa -gɔ -sü 'ka bhë 'kwaan- -an kë -së 'ka.

-Kë do -sü 'ö Yesu Klito 'gü

11 ɲDhɛ 'ö 'pö, mɛ -nu 'ö 'kaa Zuifö 'ka, ka 'ö Zuifö -nu -wo ka -dhɛ ɲdruɛn,
'kɛɛ kö wo -zë -wo wo -de -dhɛ -kwɛazë -nu, ɲduakëpë 'ö mɛ 'bhee- -nu 'dho
-a kë -na wo bun 'gü 'kpaan bhë -a -wun 'gü, ka -de 'pö ka -zo -yö -büö -kɔ
'ö 'ka ɲkaa' 'dhiö ɲzian' bhë -a 'ka.
12 'Töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka, ka -kë Klito 'ka ɲgbiin, 'ö kaa kë -Zlan -bha
'sɛgɔ 'ö- sü -a 'gü -mɛ -nu 'ka; ka -kë -Zlan -bha -dhi 'kuë 'ö- -kë ö -bha
'sɛgɔgümɛ -nu 'ka 'ö pë 'tɔ 'go -sü 'ka -an -dhë bhë -a -gɔ plaan ɲzian'; ka
ka -bha -kë -a 'gü -sü -kë 'kpongtaa ɲnɛ mɛ -nu 'ö -an -zo -yö -a -bha -pë
gbɛ 'yaa 'dhö waa- mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ -an 'dhö.
13 'Kɛɛ zlöö ɲnɛ kaa- Yesu Klito -nu ka -bha -kpa 'kuë- -sü 'gü, ka 'ka -kë
'ma ɲgbiin -be bhë, 'ka ɲyɔɔn -Zlan 'ka ɲklöö' -bɔ Klito fɛi 'ö -lo -a -bha ga
-sü 'ka bhë -a -ta -sü 'ka.
14 Bhii Klito -de gia- ɲnɛ 'ö nu ɲzuöyagluu 'ka kwa ɲdhia; yö ɲnɛ 'ö mɛ
-nu 'wo Zuifö 'ka waa- mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an -kë 'sɛgɔ do 'gü -mɛ 'ka.
'Go mü 'zü, 'ö pë 'ö -kë ɲnɛ böü- 'kplong 'dhö 'ö- -naa -da -an ziën 'ö 'wo
-kë yaagümɛ 'ka wo 'ko -nu -dhë bhë 'ö- -lo.
15 ɲYa Zuifö -nu -bha tɔng -nu, ö 'gü -dhiodɔwo -nu waa- ö 'kun -kɔ -nu
'gü ɲsiö'- 'fɛfɛdhö kö -yaan mɛ ɲsuu'- -ta ɲplɛ 'wo bhë -an kë 'sɛgɔ do -dëü
'gü -mɛ -nu 'ka -kë do -sü 'gü ö 'piö kö -yaan kë ɲzuöyagluu nu -sü 'ka.
16 Klito -bha -ga -gaatalü -bha -sü 'ka ɲya 'ko -san zë -sü 'plɛ yën, -an
-kpa 'kuë- -sü 'ka -Zlan 'piö ɲnɛ mɛ -lü dosɛn 'dhö. ɲYa dhidhe -da waa-
-Zlan -an ziën.
17 -Kɔ 'ö bhë ɲnɛ 'ö Klito -yö nuë ɲzuögludhi -wuntaɔsë bhë -a 'ka mɛ
-nu 'kaa Zuifö 'ka, 'ka kë -Zlan 'ka ɲgbiin waa- mɛ -nu 'yi Zuifö 'ka 'yi- 'ka
ɲklöö', -a 'ka kwa plɛ kwa ɲdhia.
18 Bhii Klito 'gü ɲnɛ 'ö kwa 'saadhö, ü Zuifö 'ka oo, 'bhaa Zuifö 'ka oo,
'kwa dho -mɔa kö 'kwaan- 'dho -Zlan wö 'dhiö -Zuu 'slööslö do 'ö bhë -a
-bha -nu kwa -dhë -sü 'ka.
19 ɲDhɛ -kë 'dhö, mɛ -nu kaa kë Zuifö 'ka bhë, 'kaa -nia -nu 'iin mɛ -nu
'wo go plaan -an 'ka gbɔ. 'Kɛɛ ka zlöö -Zlan -bha 'sɛ 'gü 'në -nu, mɛ -nu
'wo- -gɔ 'kɔɔmɛ -nu 'ka -an 'ka 'pö.
20 Ka -de 'pö, 'kɔ 'ö dɔ 'ö Yesu -bha bɔmɛ -nu waa- -Zlan -wodhiölomɛ
-nu 'dhö -a 'zü -gban -a tapë 'ka bhë, ka- dɔ -pë 'bhaa -nu 'ka; 'ö -an kuënnu
-guö 'ö ɲya kë 'wo- -da -na 'kɔ 'bhong 'piö 'ö 'kɔ 'dho dɔ -na gɛnngdhö bhë
'yö -kë Yesu Klito gia- bhë -a 'ka.
21 Yö ɲnɛ 'ö tɔɔ 'kɔ 'ö bhë -a -gɛn 'gɛn- -gɛn; -yö kë 'dhö kö -yö 'dho dhuö
-yaan kë -Zlan -bha 'kɔ 'slööslö 'ka Dëmɛ 'gü ɲzian'.
22 Ka -bha -kpa 'kuë- -sü 'ka -a 'gü, ka -de 'pö 'ka kë 'kɔ 'pian mɛ -nu 'wo
dho nu -waan kpa -a mɛ 'wo to -an -bha 'kaan- kë 'kɔ 'ö -Zlan 'dho -a 'gü ö
-bha -Zuu 'slööslö 'ka -a 'ka.

3

Mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an -bha yuö -wun -yö tën -sü 'ka Pɔlö -bha

1 -Ka -dhɛ -ga! Ma Pɔlö ma ɓga 'ö -kë Klito -we -a -bha -wun 'ka 'a -ya
-kanso 'gü yuö 'a- kë -na -a -dhë ka ziën bhë -a -wun 'gü ɓnɛ. 'Kɛɛ mɛ -nu
'ö 'kaa Zuifö 'ka, a -bhɛa -Zlan -dhë ka -wun 'gü.
2 'Ma -dhɛ -ga, yuö 'ö -Zlan -bha 'glusë 'gü 'ö- kpɔ n kwɛɛ ka -bha 'ka bhë,
'ka- -wun ma.
3 Bhii -Zlan -yö -we -a -bha 'yö n sü 'ö- -bha 'slë 'ö -kë -bin -sü 'ka bhë 'ö-
-zɔn n -dhë. (A 'wun 'ö -gban -a -bha -a 'bhaa -nu -ya dhuö zian.
4 -Yö kë 'dhö, ɓya kë ɓnɛ ka- pö -na kö 'wunbhokoudɔdhe ɓsuu'- 'ö- nu
n -dhë pë -nu 'wo -kë -bin -sü 'ka 'wo -gban Yesu Klito -bha -an 'gü bhë
'kaan- -a ɓtɛi' dɔ.)
5 Pë 'ö -kë -bin -sü 'ka 'kpa bhë, yaa- -zɔn mɛ -nu -dhë; 'kɛɛ ɓdɛɛ ɓnɛ -a
'gü, -Zlan ɓyaa- yö -dhɛgbɛadhɛ 'gü, ɓyaa- -zɔn ɓbɔa' -Zuu 'slööslö -ta -sü
'ka Yesu -bha bɔmɛ -nu waa- ö -wodhiölomɛ -nu 'ö 'wo ɓdɛɛ -an -dhë.
6 Pë 'ö -kë -bin -sü 'ka bhë 'ö ɓnɛ: 'Wuntaɔsë 'ö bhë mɛ -nu 'waa Zuifö
'ka ɓwa bɔ -a -ta ɓwa yö mɛ -nu 'wo Zuifö 'ka -an -bha, ɓwa kpa wo 'kuë-;
pë -sɛɛbɔ -nu 'ö -Zlan -ya -ya ö -bha 'sɛgɔgümɛ -nu -bha 'ka ɓwaa- yö. ɓWa
kë bun do 'gü -mɛ 'ka; 'ö 'go mü ɓwa kë -ziö pë 'tɔ 'go -wo 'ö -Zlan -yö bɔa
'wuntaɔsë 'ö -gban Yesu Klito -bha bhë -a 'gü bhë -a 'piö -mɛ 'ka ɓwaa- yö.
7 'Wuntaɔsë 'ö bhë 'ma kë -a ɓblɛɛ'- -mɛ 'ka, gbaɔ do 'ö -Zlan -ya -kë n
-dhë ö -bha 'glusë 'gü bhë -a -wun 'gü. -Ya -kë n -dhë 'dhö ö -bha 'piigbeedhɛ
ɓkwaa'.
8 A mɛ 'gügaüzë -nu -bha mɛ 'gügaüzë 'ka -Zlan -bha 'sɛgɔgümɛ -nu
'slööslö ziën; 'kɛɛ -Zlan -yö -we -a -bha n -gɔ kö 'wuntaɔsë 'ö -gban pë
-sɛɛbɔ -nu 'gblüünzë 'wo Klito 'gü bhë 'a- ɓblɛɛ'- mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka
-an -dhë.
9 'Go mü 'zü kö 'aan- kë kö mɛ -nu 'töüdhö -waan -Zlan -bha 'slë 'ö -kë
-bin -sü 'ka bhë -a kë -kɔ 'yö dho kaa kö -wa yö. -Zlan 'ö pë 'plɛ -da bhë
-yö -kë 'slë 'ö bhë -a -bin ɓdhia 'dhö -be -kplawo,
10 -yö kë 'dhö kö zlöö -bha ɓnɛ bhë, -wogbiindhɛ -nu, 'piigbeedhɛ -nu
'wo këdhɛ 'ö dhang- 'gü -a -bha -waan -Zlan -bha 'kpaakpadhɛ -wun dɔ -kɔ
ɓsuu'- 'saadhö -ta ɓbɔa' Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü
wɔ -kɔ -ta -sü 'ka.
11 -Zlan -ya -kë 'dhö bhii pë 'ö- -yö 'ko 'dhiö -kë ö ɓzuö' 'piö ɓtoëpö 'ka,
'ö- -de -kë ɓbɔa' kwa Dëmɛ Yesu Klito -ta -sü 'ka yö -mü.
12 Kwa -bha -kë do -sü 'gü waa- kwa -bha -zo -yö -a -bha -sü bhë -yö
-potaasü -nu kwa -dhë kö 'kwaan- 'dho -Zlan wö 'dhiö -zo yö -sü giagia 'ka.
13 ɓDhɛ -kë 'dhö bhë a- -pö ka -dhë kö ɓkun 'ö -kë ka -dhë ya 'ö ka 'gü
-yö ga 'klobhɔdhe -nu 'wo nu -na n -ta ka -wun 'gü bhë -a -wun 'gü; bhii
yö ɓnɛ 'ka dho bɔ -a -ta 'kaan- 'wun -së yö.

Yesu Klito -bha mɛ -dhɔ

14 Pë -nu 'ö kwa Dë -Zlan -ya -kë kwa -dhë 'töüdhö bhë, 'ma n -zo 'ta -a
'gü, a -lo n kpɔn 'gü -a wö 'dhiö ɓbhɛa' -sü 'ka;
15 yö ɓnɛ 'ö 'të -pë -nu -dho 'kuë- -sü 'saadhö 'wo dhang- -nu 'gü waa- -an
mɛ -nu 'wo 'kpongtaa 'ö -an -bha -këdhösü -yö go -a kwɛɛ.
16 A- -dhɛ -a -gɔ kö -a -bha 'glusë ɓva 'gü -yö ka -zo -gban -Zuu 'slööslö
ɓkwaa';
17 kö Klito -yaan -ya ka ɓzuö' 'gü ka -bha -zo -yö -a -bha -sü 'gü, kö ka
-gɛn -yö -gban 'gbee- 'ka -dhɔ 'ö -Zlan -ya kë kaa bhë -a 'gü.
18 Bhii -kɔ bhë ɓnɛ 'ö ka -bha -kpa -Zlan -bha 'sɛgɔgümɛ -nu 'slööslö -bha
-sü 'ka, 'ka dho -mɔa kö -kɔ 'ö Klito -bha -dhɔ -ta 'dho -a 'ka 'gbɛa ɓzian'
'plɛ 'ka, 'ö- dhuö -zian 'dho ɓgbiin, 'ö- sia- -zian 'dho ɓgbiin bhë 'kaan- -a
-gɛn dɔ;

19 'go mü kö -a -bha -a -dhɔ -kë kwa 'ka -sü 'ö ziö mɛ 'bhee- -bha
'wundɔdhe suu'- 'saadhö -ta bhë kö 'kaan- -a 'zü yö -yaan dhoë 'dhö kö
'dhuë- 'saadhö 'ö go -Zlan 'piö bhë -yaan -a nu ka -dhë ö 'plɛ 'ka.
20 -Zlan 'ö bhë -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -ya -gɔ kö -yaan pë -nu kë -yaan zië
gbiin kwa -dhɛ -pë -nu 'iin kwa -zo -ta -a 'gü -wun -nu 'plɛ -ta 'piigbeedhɛ
'ö yuö kë -na kwa 'gü bhë -a kwaa';
21 kö -yö -Zlan 'tɔ bhɔ, -yö kë -a -bha 'ka bɔa Yesu 'ö Mɛdhamɛ 'ka bhë -a
-ta -sü 'ka, -a -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü ziën 'töng 'saadhö
'ka, toëpö 'ka! Amɛn.

4

-Kë do -sü 'ö bun 'gü

1 Dhɛ 'ö 'pö, ma 'a -kansogümɛ 'ka, Dëmɛ -bha yuö kë -sü -wun 'gü, a-
-dhɛ ka -gɔ kö 'ka 'ta -sü nɛ -kɔ 'ö- 'ka -Zlan -dhë -së 'ö ka dhɔɔ kaa' bhë
-a 'dhö.
2 -Ka kë -de -dho sia- -mɛ -nu 'ka -kplawo zuö' -kë -saa -sü 'ka, -kë 'lëëlë
-sü 'iin -dho mɛ -nu -dhë -sü 'gü. 'Ka ka 'ko -nu 'sü -së -dhɔ 'gü.
3 -Ka ka -de 'gbee- -ta bho kö -kë do -sü 'ö -Zuu 'slööslö -ya nu ka -dhë
bhë -yaan kë ka -gɔ, zuöyagluu 'ö go -Zlan 'piö 'yö ka ziën bhë -a kwaa'.
4 A- -pö 'dhö 'ö tɔɔ -Zlan -bha mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Klito bun 'ka bhë,
-yö 'dhö do 'ka, 'ö -Zuu 'slööslö 'dhö do. -Kɔ do gia- bhë 'ö pë 'ö -Zlan -yö
ka dhɔɔ kaa' 'ö ka -zo 'dhö -a -dhë bhë 'ö- 'ka do 'pö.
5 Kwa Dëmɛ -yö do; kwa -zo yö -a -bha -mɛ -yö do, 'ö -bɔ yiö -sü 'wo- wo
Yesu 'tɔ 'ka bhë 'dhö do;
6 -Zlan 'ö pë 'kpɛkpɛ Dë 'ka, 'ö yö nɛ 'ö -gludëdhɛ -kë pë 'saadhö -ta, 'ö
'wun -nu -kë bɔa' kwa 'saadhö kwa -ta -sü 'ka, 'ö kwa 'saadhö kwa 'gü
bhë, -yö do.
7 Mɛ 'ö -dhö kwa ziën, gbaɔ 'ö dan -sü 'ka -a tian', Klito -ya -nu -a -dhë.
8 Bhii pë 'ö bɛɛn' -sü 'ka 'ö -gban -a -bha -ya -pö: *Dhɛ 'ö -da -na dhang-
'gü, kö ya 'to -a 'gbee- 'ka, -yö 'gan 'gü -mɛ -nu -sü ö 'piö. Dhɛ 'ö -lo 'ma,
-yö gbaɔ -nu -kë mɛ 'bhee- -nu -dhë.*
9 «Ya -da» 'ö bhë -a -gɛn tɔɔ -më poo e? -A -gɛn tɔɔ -yö -yɔɔ sia- -blɛɛzë
'ka.
10 Mɛ do 'ö yɔɔ bhë, yö do bhë nɛ 'ö -da dhang- 'gü, -yö kë 'dhö kö -yö
-gludëdhɛ kë pë 'saadhö -ta.
11 Yö nɛ 'ö gbaɔ -nu dan 'ö- -kë mɛ 'bhee- -nu -dhë; -ya -kë 'ö mɛ do do
-nu -wo -kë ö -bha bɔmɛ -nu 'ka, 'ö mɛ do do kpö 'waa gbɛ -wo -kë -Zlan
-wodhiölomɛ -nu 'ka; 'yö- -kë 'ö mɛ 'bhaa -nu -wo -kë 'wuntaɔsë blɛɛ' -mɛ
-nu 'ka; 'ö mɛ 'bhaa -nu -wo -kë pasütëë waa- mɛ daan' -mɛ -nu -an 'ka.
'ö 'go mü 'ö yuökëmɛ -nu 'wo bhë 'töüdhö -an -kë gbaɔ 'ka Yesu -wun -dhɛ
'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -dhë.
12 -Ya -kë 'dhö kö yuö 'ö -Zlan -bha 'në -nu 'wo to -an -bha 'ka do do 'ka
bhë, -waan -an daan'- -a kë -sü 'ka kö Klito bun 'ö bhë -yö kpɛa'- -zo yö
-sü 'gü.
13 Bhii -kɔ bhë nɛ 'ö kwa -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- kwa -bha -a
Gbö dɔ -sü dho kaa do, 'ö 'kwa -dho kë mɛ -de -bɔ -nu 'ö -an -bha 'wun
-dho 'dhiö -kɔ -yö bhɔ giagiawo Klito -bha -bha -an 'ka.
14 -Yö kë 'dhö kö kun 'ö 'kwa dho kë 'në 'sɛɛn- -nu 'ö 'wo -we 'wun suu'-
'oo suu'- -bha bhë -an 'ka gbɔ nɛ 'yitagɔ 'ö 'tëë waa- 'yi kpö -nu 'wo dho
-na -a 'ka -de 'iin -de zian bhë -a 'dhö. Bhii mɛ 'ö- -bha 'wundɔdhe 'dho
'tee nɛ 'në 'sɛɛn- -nu -bha 'dhö, -yö -ziö mɛ daan' -wo suu'- 'oo suu'-
'piö 'ö -püö.

15 Pë 'kwa dho -a kë ̀zian' 'ö tɔɔ 'wun gia- 'ö bhë kë 'kwa dho wo -a 'gü -dhɔ 'gü kö 'kwaan- dhoë 'dhiö pë -nu 'wo bhë 'saadhö -an 'gü 'kwaan- yöë Klito 'ö kwa -gɔ ̀taa bhë -a -bha.

16 Yö ̀nɛ 'ö- -kë 'ö bun bhë 'ö- dɔ -nu 'wo- -bha 'wo dɔ gɛnngdhö -klu 'kuë- -sü 'ka; 'ö bun -dhɛ 'saadhö ̀wa kpa wo 'kuë- kpinngdhö, 'ö dɔ 'ö -dhö -a -bha ̀faan' 'ö- -gɔ 'ö nuë 'wo yö wo 'kuë- 'ö bun -yö ̀kpɛa -dhɔ 'gü ̀zian'.

-Kë -a 'gü -sü -dëü 'ö Klito 'gü

17 ̀Dhɛ 'ö 'pö, pë 'a- ̀blɛɛ' -na kwa Dëmɛ 'tɔ 'gü 'ö ̀nɛ: Kö ̀kun 'ka 'ta sü zlöö ̀nɛ mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ, 'ö 'wo 'ta 'sü -na wo -bha -zo -ta -a 'gü -wun 'ö 'kpaan 'ka bhë -a 'dhö,

18 'ö 'wundɔdhe gbɛ 'yaa -an -gɔ bhë -a 'dhö. -Kë -a 'gü -sü 'ö -Zlan -ya nu bhë -an -bha gbɛ 'yaa- 'gü, bhii 'ö tɔɔ 'waa 'wun gbɛ dɔ, 'go mü 'ö -an ̀gɔü' ̀ya kë 'gbee- ̀gbaɔnsü.

19 Lë- -bha mɛ kë -sü gbɛ 'yaa -an ̀zuö' 'piö gbɔ bhë, yö ̀ga 'wo wo -de nu -na -kë -dhuuzë -sü -dhë, 'ö 'wo 'dho -na -a 'ka 'dhiö -kplawo bhë.

20 'Wun 'ö -gban Klito -bha 'ö 'ka- ma yö kun bhë.

21 'Ma -dhɛ -ga, 'wun 'ö -gban -a -bha bhë ̀waa- ̀blɛɛ'- ka -dhë, 'ö go mü, ka -bha -kë -Zlan -bha 'në -nu 'ka -sü -wun 'gü, 'ö ̀wa ka ̀daan'- 'wun gia- 'ö -gban -a -bha bhë -a 'ka.

22 ̀Dhɛ 'ö 'pö, kö -ka ka bo ka -bha wɔ -kɔ zii 'ö ka kë -kɔ 'ö 'dhiö ̀zian' 'ö-yö -dhɛgbɛadhɛ 'gü bhë -a bho ka -bha ̀nɛ -kɔ 'wo sɔ zii bho -na 'ka wo -bha 'wo- ̀zong' -na -a 'ka bhë -a 'dhö! Bhii wɔ -kɔ zii 'ö -kë -de ̀dhɔɔbhaapë -nu 'wo -kë mɛ -püö -pë -nu 'ka bhë ̀nɛ 'wo dho mɛ -nu 'ka ̀dhɔng -zian 'piö.

23 -Ka 'we -a -bha kö -Zlan -yö ̀zuö' -dëü -ya ka 'gü ̀zian' -Zuu 'slööslö ̀kwaa'.

24 Wɔ -kɔ -dëü 'ö -Zlan -ya -da 'ö bhɔ -a wɔ -kɔ -bha bhë, -kaa kë ka -bha ̀nɛ sɔ -dëü 'dhö ka -bha. Yö ̀nɛ 'ö nu -kë -a 'gü -sü 'ö kpengdhö, 'ö 'slööslö, 'ö 'wun gia- 'gü bhë -a 'ka.

25 ̀Dhɛ -kë 'dhö, -ka ka ̀kwaa'- ̀sua -nu kë -sü -zü; mɛ 'ö -dhö -yö 'wun gia- ̀blɛɛ'- ö -ya 'yɔɔ -dhë. Bhii kwa 'plɛ ̀nɛ 'kwa 'dho kwa 'kuë- 'kwa kë Klito bun do 'ö bhë -a 'gü -mɛ 'ka bhë.

26 'Ö ̀ya kë ̀nɛ 'wun ̀ya na ka -zuë ka 'ko -nu buëndhö, mɛ 'ö 'dhö -yö ö -zo kë ö -de 'piö -yö kë 'dhö kö ̀kun 'ö dho pë yaa kë; kö ̀kun 'ö to -naazuëdhe 'ö bhë -a 'gü 'ö 'bin -yö maa.

27 Bhii -naazuëdhe 'ö bhë, 'ka- 'to ka 'gü kö 'ka -ya -dhɛ nu dü -dhë ka 'gü ̀nɛ bhë!

28 Mɛ 'ö ̀kwaanmɛ 'ka -yö ö ̀kwaa'- ̀kwaan -sü -zü; -yö yuö -nu kë ö -kɔ 'ka ̀zian' kö pë -nu -waan kë -a -gɔ -yaan mɛ -nu 'wo 'yenazë -an -bha nu.

29 Kö ̀kun 'ö 'wun yaa gbɛ -yö 'go ka 'dhi 'ö yö plaan! -A -dhɛ ̀ya kë -a -bha, -ka 'wun -sɛɛbɔ -nu 'wo dho mɛ -nu 'wo to -an -zo -gban -zo yö -sü 'gü -an ̀blɛɛ'- ̀zian'. 'Ö ̀ya kë ̀nɛ ̀wa 'wun -sɛɛbɔ -nu ̀blɛɛ'-, mɛ -nu 'wo- ma -na bhë -yö pë -së -kë -an -gɔ.

30 Kö ̀kun 'ö ka kë -kɔ -nu 'gü 'ö -Zuu 'slööslö 'ö ka 'gü bhë 'ka- wö -siö! Bhii -Zuu 'slööslö -yö -Zlan -bha ̀duakëpë 'ö ka 'gü -a 'ka; -yö pë 'ö- dɔ kwa kwɛɛ, pë 'ö- yi ̀ya -lo 'ö dho kwa bhoë 'gan 'gü ö 'plɛ 'ka -a 'ka.

31 -Ka -nu mɛ ̀zuö' 'piö -wun 'güüzë, -dɔ mɛ -gɔ -sü ̀suu'- 'saadhö -nu, -naazuëdhe ̀suu'- 'saadhö -nu -an kë, -wo 'go ka ̀zuö' 'gü! ̀Gblaa 'gbla mɛ -nu -ta -sü, 'si -nu bho -sü waa- 'dhi -wo -ya mɛ -nu -bha -sü -Zlan 'tɔ

'ka -sü -nu 'wo bhë, -ka 'kan -an -bha! -Ka ka -de 'kun ̀zuö' 'piö yaa ̀suu'- 'saadhö -gɔ!

32 Më 'ö 'ka dho -a kë ̀zian' 'ö tɔɔ kë 'ka dho -a wo mɛ -nu këwunsëëzë 'wo pa -sü 'ka mɛ -nu 'yënng yö -sü 'ka wo 'ko -nu ziën -an 'ka! -Ka ziö mɛ -nu -bha 'wun ̀zaa' -sü -nu -ta ö 'plɛ 'ka ̀nɛ -kɔ 'ö -Zlan -yö ̀zië' ka -bha 'wun ̀zaa' -sü -nu -ta ̀bɔa' Klito -ta -sü 'ka bhë -a 'dhö.

5

-Tosiadhe -kë -dhɛpuudhɛ 'gü -sü

1 ̀Dhɛ 'ö -kë ̀nɛ ka -Zlan -bha 'në -nu 'ö -an -dhɔ -kë -an 'ka, kö -kaa këdhɛ ̀mɛɛ'- 'ka 'wun -nu kë ̀nɛ -kɔ 'ö 'wun -nu kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö.

2 Kö ka -bha -tosiadhe kë -kɔ -yö 'go -Zlan -bha -dhɔ 'gü. -Yö bhɔ Klito 'ö- -dhɔ -kë kwa 'ka 'ö ö ̀kwaa ö -de -wun -zü kwa -wun 'gü ̀nɛ slabhoëpë 'ö- -wun -yö -Zlan -zo kun -a 'dhö bhë -a -bha.

3 Ka -bha -kë -Zlan -bha 'sɛgɔgümɛ 'ka -sü -wun 'gü, kö ̀kun 'ö pë ̀suu'- 'oo ̀suu'- 'ö ̀sɔɔn kë -sü 'ka -nu, -dhuupë 'saadhö waa- mɛ gbɛ -bha pë -dhɔ -wun -yö -kë ka ziën.

4 'Yaa -së 'pö 'gbönggböng kö 'ka 'dhi ̀va 'gü -wun 'iin 'dhi yaa 'gü -wun ̀blɛɛ'-, kö 'ka 'wun 'ö 'flëë 'iin 'wun -dhuuzë -nu -an ̀blɛɛ'-. 'Dhi 'ö 'ka 'wun yaa -nu ̀blɛɛ' -na -a 'ka bhë, -kaa 'sü 'ka -Zlan zuö pö -a 'ka ̀zian'.

5 -Yö kë ka 'yaan ̀nɛ ̀sɔɔnkëmɛ waa- mɛ -dhuuzë -an -bha pë 'bhaa yaa 'dho kë Klito waa- -Zlan -an -bha pë -sɛɛbɔ -nu 'wo -ya -sü 'ka kwa -gɔ -an -bha -gludëdhɛ -pö 'gü bhë -a -bha. Më do bhë 'ö- 'ka 'pö, mɛ 'ö pë 'yaa- -zo kun, 'ö- 'bhaa ̀mɛɛ' -na -kplawo bhë -a -bha 'ka (bhii -to pë ̀mɛɛ' -sü 'piö -sü -kplawo 'ö bhë 'pö -yö pë gba -kɔ ̀suu'- do 'ka 'pö.)

6 Kö ̀kun 'ö mɛ gbɛ -yö ka -püö ö ̀blɛɛ' -wun -nu 'ö -an -gɛn gbɛ 'yaa -dhö -an 'ka! Bhii 'wun ̀zaa' -sü 'ö- ̀suu'- 'dhö bhë ̀nɛ 'ö dho kë -Zlan -bha -naazuëdhe -gɛn 'ka mɛ -nu 'waa 'we -a ̀bhlë -ya -wun -bha bhë -an buëndhö.

7 Kö ̀kun 'ö mɛ -nu 'wo bhë 'ö ka -nu kaa- pë -yö -kë 'kuë-!

8 Bhii 'ö tɔɔ ̀dhɛ 'ö ̀tun 'dhiö ̀zian' -be, ka -kë -dhɛtiidhɛ 'gü, 'kɛɛ zlöö ̀nɛ bhë kaa- Dëmɛ -nu ka -bha -kë do -sü 'gü, 'ka nu -dhɛpuudhɛ 'gü. ̀Dhɛ 'ö 'pö kö ka 'ta 'sü -kɔ -yö kë ̀nɛ mɛ -nu 'wo -dhɛpuudhɛ -bha 'ka -an 'ta 'sü -kɔ 'dhö!

9 Bhii pë 'ö -dhɛpuudhɛ 'piö 'ö tɔɔ këwun -së ̀suu'- 'saadhö, -ta kpengdhö -sü waa- 'wun gia- ̀blɛɛ' -sü.

10 -Ka ka -de 'gbee- -ta bho kö pë 'ö Dëmɛ -dhë -së 'kaan- -a kë!

11 Kö ̀kun 'ö -dhɛtiidhɛ 'gü -mɛ -nu këpë 'ö- -yö -a -bha -pë -së gbɛ 'yaa 'dhö bhë 'ö ka -nu kaa- pë -yö -kë 'kuë-! Pë -nu 'wo- kë -na bhë, -ka -an yö ̀zian' -dhɛgbɛadhɛ 'gü!

12 ('Wun -nu 'wo- kë -na -bin -blü 'gü bhë, -a ̀blɛɛ' -sü -de -yö lëzë.)

13 Bhii 'wun -nu 'wo 'dhö bhë ̀wa yö -dhɛpuudhɛ 'gü, 'ö -an -bha -tosiadhe giagia -yö ̀luu 'puu -së 'ka. -A -wun 'gü ̀nɛ pë 'ö ̀luu' -sü 'ka 'puu -së 'ka, 'yö -kë -dhɛpuudhɛ 'gü.

14 Bhii mɛ do -ya -pö: *Bhi 'ü yi zë -na ̀nɛ, -bhö -büö; -bhö ̀luu'- 'ü 'go mɛ -nu 'wo gamɛ -nu 'ka -Zlan wö 'dhiö bhë -an ziën, kö Klito -yaan -dhɛ 'po ü -dhë!*

15 ̀Dhɛ 'ö 'pö, -ka ka -zo kë ka -de 'piö ka 'ta -sü -kɔ -wun 'gü. Kö ̀kun ka 'ta 'sü -kɔ -yö -kë ̀nɛ mɛ -nu 'ö 'waa 'wun dɔ -an 'ta -sü -kɔ 'dhö. 'Kɛɛ -kaa kë ̀zian' ̀nɛ mɛ 'kpaakpa -nu -bha 'dhö.

16 'Wun -nu 'wo -wo -na ka wö 'dhiö bhë, -kaa kë -së, bhii yi -nu 'ö 'kwa -an 'gü ̀nɛ -wo ya.

17 -A -wun 'gü, kö ̱kun 'ka -kë mɛ -nu 'ö 'waa 'wun -gɛn -nu dɔ -an 'ka; 'kɛɛ 'wun 'ö Dëmɛ 'dho -a 'piö kö 'ka- kë bhë, 'ka -an -gɛn dɔ 'kaan- -an kë.
18 Kö ̱kun 'ka ka -de nu yɔ 'yi -dhë! -Yö -dho -a kë 'ö 'ka -da -tosiadhe yaa kë -sü 'gü; 'kɛɛ -ka ka -de nu -Zuu 'slööslö -dhë!
19 -Ka -Zlan 'tɔ bhɔ -tan -nu bho ka 'ko ̱bhaa; -yö -dho ka ̱faan' më. -Ka 'Tan 'sëëdhɛ -tan -nu waa- 'tan -dëü -nu 'ö -Zuu 'slööslö -ya -ya ka ̱zuö' 'piö -an bho 'pö! -Ka 'tan -nu 'wo bhë -an bho, 'ka kwa Dëmɛ zuö pö ka ̱zuöga 'plɛ 'ka!
20 -Ka Dë -Zlan zuö pö 'töng 'saadhö 'ka 'wun 'saadhö 'ö nu -na ka -ta -a -wun 'gü kwa Dëmɛ Yesu Klito 'tɔ 'gü!

Dhoo -nu waa- wo ̱gɔn -nu

21 -Ka ka -gɔ 'dho ka 'ko -nu -dhë sia- ̱bhlëyadhe 'ö Klito -bha 'ka ka 'gü bhë -a -wun 'gü.
22 Dhoo -nu, -ka ka -gɔ 'dho sia- ka ̱gɔn -nu -dhë ̱nɛ -kɔ 'ka- ̱kaa' Dëmɛ 'dhiö -a 'dhö.
23 Bhii gɔɔn- ̱nɛ 'ö ö bɔɔ ̱kɔɔn ̱nɛ -kɔ 'ö Klito 'dhö -a 'ka ö -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü ̱kɔɔnmɛ 'ka bhë -a 'dhö. Klito gia- ̱nɛ 'ö tɔɔ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü Dhamɛ; yö ̱nɛ 'ö tɔɔ -a bun.
24 ̱Ya kë 'dhö, dhoo -nu dho wo -gɔ dho wo ̱gɔn -nu -dhë sia- pë 'saadhö 'gü ̱nɛ -kɔ 'ö Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -yö ö -gɔ dhoë sia- -a -dhë bhë -a 'dhö.
25 Dhemɛdë -nu, mɛ 'ö -dhö, -yö ö bɔɔ -dhɔ kë ̱nɛ -kɔ 'ö Klito -yö ö -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -dhɔ ̱kaa' 'ö ö -de nu -a -wun 'gü bhë -a 'dhö!
26 -Ya -kë 'dhö kö -kë -Zlan -bha 'ka -sü bhë -yaan -an -ma 'kun -an kë 'ö- wo 'slööslö -bɔ yiö -sü waa- -an ̱daan'- 'ö- wo -Zlan -wo 'ka bhë -a -wun 'gü.
27 -Yö kë 'dhö kö -yö ö -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü bhë -a -zɔn ö -de wö 'dhiö ö -bha -kë -së -sü, 'ö pë pin gbɛ 'yaa- -bha, 'ö 'yaa ̱yuuyu 'kou -sü 'ka, 'ö ̱zaadhɛ gbɛ 'yaa- -bha, 'ö 'slööslö ̱zian' -a 'gü.
28 Dhegɔn -nu ̱dua' -mü kö -waan wo bɔɔ -nu -dhɔ kë ̱nɛ -kɔ 'wo wo -de bun -dhɔ ̱kaa' -a 'dhö. Mɛ 'ö ̱ya ö bɔɔ -dhɔ kë kö ̱ya ö -de -dhɔ kë.
29 A- ̱dɔa' ̱nɛ mɛ gbɛ 'yaa ö -de bun -san zë; pë 'ö- -kë 'ö tɔɔ -a 'dhi gba 'ö- wo, 'ö ö -zo -kë -a 'piö ̱nɛ -kɔ 'ö Klito -ya ̱kaa' ö -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -gɔ bhë -a 'dhö.
30 Bhii 'ö tɔɔ -a bun dɔ -nu 'ö 'kwa- 'ka bhë kwa do -a 'gü.
31 Pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka 'ö ̱nɛ: *-A -wun 'gü gɔɔn- -dho kan ö dë waa- ö dhe -an -bha, 'ö waa- ö bɔɔ 'wo -to wo 'ko ̱bhaa; 'ö -dhɛ 'wo- -bha ̱plɛ 'wo -kë zlöö ̱nɛ mɛ -lü dosɛn 'dhö.*
32 -Yö pë 'ö- 'gü -wun 'dho ̱va -a 'ka. N -zo 'piö pë 'a- yö -a 'gü 'ö tɔɔ -ya -zɔn Klito waa- ö -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -an 'ka.
33 'Kɛɛ -yö 'wun ̱zuan' 'ö -zɔn -sü 'ka ka -dhë -a 'ka. Pë dho kë 'ö tɔɔ dhegɔn -yö ö bɔɔ -dhɔ kë ̱nɛ ö -de 'dhö; 'go mü dhebɔ -de 'pö 'ö -dhö, -yö ö ̱gɔn ̱bhlë -ya.

6

'Në -nu waa- wo -mɛ -nu

1 'Në -nu, -yö ka ̱dua' 'ka Dëmɛ wö 'dhiö kö 'ka ka 'kpɔmɛ -nu ̱bhlë -ya, bhii -a -kë 'dhö -sü -yö kpengdhö.
2 Bhii tɔng 'ö -kë *-bhö ü dë waa- ü dhe -an ̱bhlë -ya* 'ka bhë ̱nɛ 'ö- 'piö -pë 'ö pë 'tɔ 'go -wo do 'ka 'ö- pö:

3 *-Yö kë 'dhö kö ɓzuögludhi -yö kë ü -gɔ, 'go mü kö 'ü -tosiadhe kë ɓglɔɔsü 'kpongtaa.*
4 'Në dë -nu, ka -de 'pö, kö ɓkun 'ka ka -bha 'në -nu kun ya 'ö 'wo dɔ ka -gɔ 'yënng. 'Kɛɛ -ka -an -to -an ɓdaan' -sü 'ka 'wundɔdhe 'ö Dëmɛ 'gü ɓzian' -a 'ka!

ɓNua -nu waa- wo -gɔmɛ -nu

5 ɓNua -nu, -ka ka -gɔmɛ -nu ɓbhlë -ya -suö -an -dhë -sü 'ka ka ɓzuö' -së 'ka ɓnɛ -kɔ 'ka dhoë kaa Klito -dhë -a 'dhö.
6 Kö ɓkun 'ka -an 'yan 'dhiö -yuö -kë kö -yaan -zɔn -an -dhë ɓnɛ ka këwun ɓyö -së; 'kɛɛ -ka 'wun -nu 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'ka ɓzian' -an kë ka ɓzuöga 'plɛ 'ka ɓnɛ Klito -bha 'gan -nu yuö kë -kɔ 'dhö.
7 -Ka ka -bha 'gandhɛ -yuö kë ka ɓzuöga -së 'ka ɓnɛ -kɔ 'wo yuö -kë -a -bha 'kpa Dëmɛ -dhë -a 'dhö; bhii kaa- kë mɛ -nu -de 'sloo -dhë!
8 Ka -zo -yö -büö ɓnɛ, mɛ 'ü 'gan 'ka oo, 'iin 'ö -potaasü 'dhö ü -gɔ oo, pë 'ö Dëmɛ -ya -ya ü ɓtian', ü -dho -a yö, ü këyuö -sɛɛbɔ -nu 'ü 'dhoë- -an kë bhë -a -wun 'gü.
9 -Gɔmɛ -nu, ka -de 'pö, ka 'ta 'sü -kɔ -yö kë -së kaa- ɓnua -nu 'ka; -kaa kë 'slë 'ka kö ɓkun 'ka -wo yaa pö -an -dhë; -yö kë ka 'yaan ɓnɛ -an -gɔmɛ waa- ka -gɔmɛ -yö do dhang- -nu 'gü; 'ö -ziö 'ko -ta dhe gbɛ 'yaa -dhö -a wö 'dhiö.

-Zlan -bha 'në -bha 'ko ɓzaa' ɓkwɛɛ- -nu

10 'Wun -kaanta 'a dho -a ɓblɛɛ' ka -dhë 'ö tɔɔ kaa- Dëmɛ -nu, ka -bha -kë do -sü 'gü, -ka ɓfaan' 'sü -a -bha 'piigbeedhɛ ɓva bhë -a 'gü!
11 -Ka -piö 'saadhö 'ö -Zlan 'dhoë- nu -na ka -dhë bhë -an 'sü, -yö kë 'dhö kö 'ka dɔ gɛnngdhö dü -bha -gleng -nu -gɔ!
12 Bhii 'ko 'kwa 'dhoë- zë bhë, kwa 'ka 'dho -a zë mɛ 'bhee- -nu 'ka; 'kɛɛ -yö -dho zë ɓzian' -zuu yaa -nu -bha 'piigbeedhɛ -nu 'wo 'dhung- -ta, -wogbiindhɛ -nu, -kɔ -mɔ 'wuën- -sü waa- wo -gɔmɛ -nu 'wo -dhɛtiidhɛ 'gü 'kpongtaa -an 'ka.
13 ɓDhɛ 'ö 'dhö -ka ka -kɔ kë -Zlan -bha 'ko ɓzaa' -piö -nu -bha! -Yö kë 'dhö kö 'kaan- dɔ ka yaagümɛ -gɔ 'yënng yi 'gbee- 'ka; bhii ka -dho dɔ gɛnngdhö 'to 'ka 'dhoë- wo -a 'gbee- 'ka -a -ta bhë -a -wun 'gü.
14 ɓDhɛ 'ö 'dhö -ka -ya ka 'yaan; -ka ka 'dhu: 'Wun gia- -yö kë ka 'gü ɓnɛ -du kwi 'dhö, 'ka- -klu ka vɛɛdhö, -kë kpengdhö -sü -yö kë ka -gɔ ɓnɛ -glu gɔn -piö -da -sɔ 'në 'dhö!
15 Ka -bha -kë ɓnaazë -sü, ɓzuöwaannu -wuntaɔsë 'ö bhë -a ɓblɛɛ'- mɛ -nu -dhë -sü 'gü -yö kë ɓnɛ -sakpa -nu 'dhö ka -gɛn -nu -bha!
16 -Zo yö -sü -yö kë ka -gɔ -kplawo ɓnɛ -gluë 'dhaa- 'ö dho ka dha këpëyaamɛ -bha 'dü -nu 'ö 'siö 'dho -a -bha -a -gɔ -a 'ka.
17 -Ka dhasü -wun 'kun 'gbee- 'ka ɓnɛ -gluë -piö ɓgblaa' 'dhö ka tuö; 'ka ka -kɔ kë -Zlan -wo 'ö -Zuu 'slööslö 'dho -a dɔ -na ka 'dhi bhë -a -bha ɓnɛ -dhaa 'dhö.
18 'Wun -nu 'wo 'dhö bhë -ka -an kë ɓbhɛa' -sü 'gü -a -dhɛ -Zlan -gɔ -sü 'ka kö -yö nu ka -dhë; -Zuu 'slööslö -yö 'dhiö 'sü ka 'ka, 'ka ɓbhɛa'- 'töng 'saadhö 'ö ɓgbëü ka -ta -an 'gü! -A -kë 'dhö -sü 'ka, -ka kë 'yënngsiömɛ -nu 'wo -to wo -wo 'gü -mɛ 'ka -an 'ka! -Ka ɓbhɛa'- -Zlan -bha 'sɛgɔgümɛ -nu 'slööslö 'saadhö -wun 'gü!
19 -Ka ɓbhɛa'- n -wun 'gü 'pö, -yö kë 'dhö kö ɓya kë ɓnɛ a 'dhoë- 'wun ɓblɛɛ'- kö -Zlan -yö 'wun kpengdhö dɔ n 'dhi, 'iin kö 'aan- 'wun 'ö -bin -sü 'ka 'wuntaɔsë 'gü bhë -a yö sia- -an -dhë -zogbandhe 'ka kö -waan dɔ 'wun giagia 'ka.

20 'Wuntaɔsë 'ö bhë, a- bɔmɛ 'ka, 'kö -kë ɲnɛ a -kë -kanso 'gü 'dhee; -ka
ɲbhɛa'- n -wun 'gü kö 'a 'wun -nu ɲblɛɛ'- -zogbandhe 'ka ɲnɛ -kɔ 'a dho -a
kaa bhë -a 'dhö.

ɲWekadhe -kaanta

21 'Wun -nu 'wo -gban n -ma bhë kwa dheglu -dhɔ kë -sü -zë Tisikö 'ö -to
-wo 'gü -mɛ 'ka Dëmɛ -bha yuö -nu 'gü bhë, ɲya nu 'ma, -yö -dho -a 'plɛ
ɲblɛɛ'- ka -dhë.

22 A- -bɔ ka -dhë kö 'wun -nu 'wo yi -bha -tosiadhe 'gü 'nö kö 'kaan- -an
dɔ, kö -yaan ka ɲfaan' 'më.

23 Kö kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëmɛ Yesu Klito -wo ɲzuöyagluu, -dhɔ
waa- -zo yö -sü nu dhegluzë -nu 'saadhö -an -dhë.

24 'Go mü -Zlan -bha 'glusë -yö kë mɛ -nu 'saadhö 'wo- -dhɔ -kë Dëmɛ
Yesu Klito 'ka -dhɔ 'ö 'yaa yën -a 'gü -an -dhë!

'Sëëdhɛ 'ö Pɔlö -ya bɔ
Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo
Filipö
plöö -an -dhë bhë 'ö ɲɛ

1 Ma Pɔlö, 'ö yië- Timote 'yi -kë Yesu Klito -bha yuökëmɛ 'ka bhë, 'ö
'sëëdhɛ ɲɛ 'yi- bɔ -Zlan -bha mɛ -nu 'saadhö 'ka Filipö plöö, 'ka -klu -sü
'ka Yesu Klito -bha bhë ka -dhë. Yi- -bɔ 'pö mɛ 'ka -kë -Zlan -bha yuökëmɛ
ɲva -nu 'ka waa- -zo -kë -Zlan -bha 'kɔ 'piö -mɛ -nu 'ka ka -dhë.
2 -Zlan 'ö kwa Dë 'ka, waa- kwa ɲkɔɔnmɛ Yesu Klito, -wo 'glusë kë ka 'ka,
-wo ɲzuöyagluu nu ka -dhë!

Pɔlö -bha ɲbhɛa'- 'ö- wo -Zlan -bha mɛ -nu 'wo Filipö plöö -an -wun 'gü bhë 'ö ɲɛ

3-5 'Ma n -zo 'ta, -nu mɛ -dhë -kɔ ɲsuu'- 'ö 'kaa- wo n -dhë -Zlan -wo ɲblɛɛ'
-sü 'gü 'ö goë -a zü dɔ -sü -bha 'ö yöë ɲdɛɛ -bha bhë -a -wun 'gü, a -Zlan
zuö -pö. ɲYa kë a ɲbhɛa' -na ka 'saadhö ka -wun 'gü, a- -wo ɲzuögludhi
'ka.
6 A- ɲdɔa' gia- 'ka ɲnɛ, -Zlan 'ö yuö -së zü dɔ ka ɲzuö' 'gü bhë, -yö -dho
dhoë 'dhiö -kplawo, -yaan -a 'dhiö 'to Yesu Klito -bha -yɛ 'zü -yi 'ka.
7 ɲYö -së 'ka kö -zotadhe ɲsuu'- 'ö bhë -yö kë n -gɔ, ka 'saadhö ka buëndhö.
Bhii ka -dhɔ -yö n -kë ɲduö. 'Ö tɔɔ 'glusë 'ö -Zlan -ya -kë n 'ka bhë, ɲyaa- kë
mɛ 'plɛ kwa 'ka. ɲDhɛ 'ö waa n -da -kanso 'gü ɲkun, a -Zlan -wo -ta -za -dɔ
kö 'aan- -zɔn mɛ -nu -dhë ɲnɛ -Zlan -wo -yö 'wun gia- 'ka. -A -bha 'glusë
bhë, -ya -kë kwa 'ka -kplawo, 'ö dho 'ö yöë ma -kë -kanso 'gü -sü 'ö ɲnɛ -a
-bha.
8 -Dhɔ 'ö go Yesu Klito 'piö -a -wun 'gü, ka 'plɛ, ka -wun -yö n -gɔ 'gbee-
ɲduö. -Zlan -ya ɲdɔa' ɲnɛ 'ma- pö 'dhö kö 'wun gia- ɲnɛ 'a- ɲblɛɛ.
9 Ma ɲbhɛa' -wo 'ö -Zlan -dhë ka -wun 'gü 'yö ɲnɛ: A- -dhɛ -a -gɔ kö
-Zlan -dhɔ waa- mɛ 'bhee- -nu -dhɔ 'ö ka 'gü bhë -yö ɲkpɛa'-, -yö 'dho 'dhiö
-kplawo, 'wun -nu 'wo kpengdhö -an dɔ -sü, waa- -an -gɛn -ma kpinngdhö
-sü 'ka.
10 -Yö kë 'dhö kö 'kaan- 'wun -së waa- 'wun yaa -an dɔ kö 'kaan- -a -së
-zë kë. -Yö kë 'dhö kö ɲkun 'ö mɛ gbɛ dho 'wun yaa yö ka -bha, Klito -bha
nu -yi 'ka.
11 ɲYa kë 'pö, 'wun kpengdhö kë -sü 'ö go Yesu Klito 'piö -yö -dho kë ka
-bha -tosiadhe 'gü; kö ka këwun -nu 'wo bhë, mɛ -nu ɲwa -kpën -a -bha,
-waan -Zlan 'tɔ kë ɲva. 'Go mü 'zü -waan 'dhuë- 'kpɔ -a 'tɔ -bha.

Yesu 'ö tɔɔ -kë -a 'gü -sü

12 N dhegluzë -nu, a- 'piö kö 'ka- dɔa ɲnɛ, 'wun 'gbee- -nu 'wo -kë n 'ka
bhë yaa -Zlan -wo ɲgbaannu 'kɛɛ -a kë 'ö- wo 'ö dho 'dhiö ɲzian'.
13 -Kɔ bhë -a 'ka, 'ö 'yan -to -gludë -bha 'kɔ -bha -mɛ -nu 'wo zö waa- mɛ
-dhɛ -nu 'wo to 'pö 'wo- ɲtɛi' dɔa ɲnɛ yuö 'a- kë -na Klito -dhë bhë -a -wun
ɲnɛ 'wo n -da -a -dhë -kanso 'gü bhë.
14 N -ma -kë -kanso 'gü -sü bhë, -ya -kë 'ö dhegluzë -nu ɲplëëzë 'ö 'wo -klu
-sü 'ka kwa Dëmɛ -bha 'ö -an -zo -yö -gban; 'ö 'wo -Zlan -wo ɲblɛɛ ɲfaan'
'ka mɛ -nu -dhë.
15-17 ɲIi-, -yö 'dhö! Mɛ 'bhaa -nu -wo Klito -wun -blɛɛ ɲgluɛng' 'ka n
buëndhö, -yö kë 'dhö kö -wo mɛ -nu dɔ -gbɔudhö. Bhii 'waa Klito -wun

ɓlɛɛ'- ɓzuö' 'puu 'ka; -wa -kë pë -ta ɓkɔɔ' -sü 'ka ɓzian'. N -ma -kë -kanso 'gü -sü bhë -yö -kë -an -zo 'piö ɓnɛ 'wa- kë 'dhö kö 'wa ma 'klobhɔdhe ɓtaɔ' kë. Mɛ 'bhaa -nu -wo wo -bha Klito -wun -blɛɛ wo ɓzuö' 'puu 'ka. Bhii -a -gɛn 'ö tɔɔ -wo n -dhɔ -kë 'ö 'wo- ɓtɛi' dɔ ɓnɛ -Zlan ɓya yuö 'ö -kë ö -wo -ta -ko zë -sü 'ka bhë ɓyaa- nu n -dhë.

18 'Kɛɛ pë -nu 'wo 'dhö bhë 'waa n 'gü pë gbɛ 'ka. 'Kö -kë ɓnɛ -wa -kë wo ɓzuö' 'puu -bha oo waa- kë -a -bha oo, n 'gludhi -sü -mü; 'ö ma ɓzuögludhi bhë 'ö dho dho 'dhiö -kplawo, 'ö tɔɔ Klito -wun -yö ɓblɛɛ' -sü 'gü -kplawo.

19 Bhii a- ɓtɛi' dɔ ɓnɛ, 'wun -nu 'wo bhë -an 'dhiötodhɛ -yö -dho kë -së n -ma 'ka, ka -bha -bhɛa n -wun 'gü -sü waa- Yesu Klito -bha -Zuu -bha -dɔ n -gban -gɔ -sü -wun 'gü.

20 Bhii a- -dɔ gia- 'ka ɓnɛ, n ɓdua' 'yaa -mü kö 'aan- kë ɓnɛ mɛ 'ö lë- dho 'kpɔ -a -ta -a 'dhö. Pë 'ö dho kë zlöö -kplawo 'ö tɔɔ: -Zo -gban -sü 'yö dho kë n -gɔ kö 'aan- Klito -bha -kë ɓva -sü 'tɔ bhɔ n ɓzuö' 'plɛ 'ka ma ga -sü 'iin ma -këdhösü -an 'gü.

21 Bhii n -ma 'ka, -këdhösü 'ö tɔɔ Klito, ga -sü 'ö tɔɔ n ɓtruën.

22 ɓYa kë ɓnɛ 'ma 'to ɓkun 'sia- zö, a -dho yuö -së kë; 'ö ɓya kë 'zü ɓnɛ 'ma ga, a -dho n ɓtruën yö -Zlan 'piö. 'Wun ɓplɛ 'wo bhë -wo n 'gan -na zian ɓplɛ 'ka,

23 'ma dɔ -a 'gü -gbɔudhö. 'Kɛɛ 'ma -dhɛ -ga -a 'gü 'sengdhö, -yö -dho kë -së kö 'aan- 'go 'kpongtaa kö 'aan- kë -a 'gü Klito 'piö.

24 'Kɛɛ ka -wun 'gü ɓyö -së ɓduö kö 'a -tosiadhe kë ka 'piö 'a dho -a 'ka 'dhiö.

25 ɓDhɛ 'ö -kë ɓnɛ a- ɓdua' 'dhö gia- wo, 'ö 'go mü 'a- ɓtɛi' dɔ ɓnɛ a -dho dho ma -tosiadhe kë -sü 'ka 'dhiö, a -dho kë ka 'saadhö ka 'piö kö 'aan- nu ka -dhë, kö ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -yaan kë ɓva kö ka -bha 'gludhi -yaan 'dho 'dhiö.

26 ɓYa kë ɓnɛ 'ma kë -dëüwo 'zü ka 'piö, ka -dho kë 'gɔugɔ 'zü ɓduö n -wun 'gü Yesu Klito 'gü.

27 'Wun -nu 'wo 'dhö 'töüdhö bhë, -a -dhɛ 'ö 'gianzë 'ö tɔɔ kö ka ɓsɔɔn -yö kë -së ɓnɛ -kɔ 'ö Klito -bha 'wuntaɔsë -ya ɓblɛɛ -a 'ka bhë -a 'dhö. ɓYa kë 'dhö, 'kö -kë ɓnɛ a -nu ka 'piö oo, n 'ka nu oo, a- 'piö kö 'a- ma ɓnɛ ka dɔ -sü 'ka kpinngdhö, 'ö ka -bha -zotadhe 'dhö do, 'ö ka ɓzuö' ɓya kë do -zotëndhe 'ö -Zlan -ya nu 'ö bɔ -a 'ka 'wuntaɔsë -ta -a 'gü. ɓYa kë 'dhö kö 'kaan- -a -ta -ko zë 'wuntaɔsë yaagümɛ -nu 'ka.

28 Kö ɓkun 'ka -suö mɛ -nu 'wo ka yaagümɛ -nu 'ka -Zlan -wo -wun 'gü bhë -an -dhë pë gbɛ -wun 'gü 'gbɛɛdhö! Bhii ɓya kë 'dhö, -yö -dho kë -an -bha ɓduakëpë 'ka, yö ɓnɛ 'yö dho -a -zɔn -an -dhë ɓnɛ -Zlan -dho -an 'gü ɓsiö'-, 'iin kö -waan -a ɓdua' 'zü ɓnɛ, ka -dho dha. 'Wun -nu 'wo bhë -wo -go -Zlan 'piö.

29 Bhii -Zlan ɓya 'glusë kë ka 'ka; 'ka Klito -wun -dhɛ 'wun gia-. 'Ö 'glusë do 'ö bhë 'ö- -kë 'zü 'ö ka 'klo -yö bhɔ Klito 'tɔ -wun 'gü.

30 Zlöö ɓnɛ bhë 'ka nu n -dhë kö 'kwaan- -glu gɔn -Zlan yaagümɛ -nu 'ka. -Glu do 'ö 'ka n yö kö a- gɔn -na 'dhiö -be, 'ö 'ka- dɔa ɓnɛ a 'dho -na -a 'ka 'dhiö -kplawo bhë, yö -mü.

2

Klito -bha ö -de ɓyɔɔn sia- -sü waa- -a -gɔ -bha ɓluu' -sü

1 'Go ka -bha -klu Klito -bha -yi -bha 'ö yöë ɓdɛɛ -bha, Klito -yö ka ɓfaan' -më, 'ö- -bha -dhɔ bhë 'ö ka 'yënng ɓdhuë'. 'Go mü 'zü 'ö 'ka -klu -sü 'ka -Zlan -bha -Zuu 'slööslö -bha. 'Ö 'ka- -dhɔ -kë ka 'kuë 'ö 'ka ka 'ko -nu 'yena -yö wo.

2 ̃Dhɛ -kë 'dhö, a- -dhɛ ka -gɔ, kö 'ka n ̃zuö' 'glu dhi ö 'plɛ 'ka, ka -wo
-kë do -sü, ka -bha -dhɔ -kë 'kuë -sü, ka -bha ̃zuö' -kë do -sü waa- ka -bha
-zotadhe -kë do -sü -an 'plɛ 'ka.
3 Kö ̃kun 'ka më gbɛ -kë më -ta ̃kɔɔ' -sü waa- -de -sü ̃va -sü -an 'ka! -Ka
ka -de 'sü 'tee ka 'ko -nu -dhë! Mɛ 'ö -dhö -yö mɛ 'wo to -yö -an 'sü 'gianzë
ö -de -bha!
4 Kö ̃kun 'ö mɛ gbɛ -yö ö -de 'sloo ö ̃truën ̃mɛɛ, 'kɛɛ -ka ka -zo 'ta 'pö,
mɛ -nu 'wo to -an -wun 'gü!
5 Ka -bha 'wun kë -kɔ -nu 'ö do do 'ka ka 'ko 'piö, -yö bhɔ Yesu Klito -bha
'wun kë -kɔ -bha, 'ö tɔɔ:
6 Kö -yaan ̃tun nu -sü -bha 'kpongtaa, -kɔ do 'ö -Zlan 'dhoë- 'ka bhë ̃nɛ
'ö- 'ka 'pö. 'Kɛɛ yaa- ̃mɛɛ' kö waa- -Zlan 'wo -mɔ wo 'kuë.
7 Më 'ö- -kë ̃zian' 'ö tɔɔ: -Yö ö -kwaa ö -bha më -nu 'plɛ -wun -zü, 'ö ö -de
-kë ̃nua 'ka. 'Go mü 'zü 'ö ö -de -kë ̃nɛ mɛ 'bhee- 'dhö. -A -bha -kë mɛ
'bhee- 'ka -sü bhë,
8 -yö -we -a -bha 'ö ö -de ̃yɔɔn sia-, 'ö -kë 'wun -ma -Zlan -ta -mɛ 'ka ö
këwun 'saadhö 'gü, 'ö -we -a -bha kö mɛ -nu -waan zë. Ga 'ö- wo 'dhö bhë
yaa kë ga 'kpaan 'ka 'kɛɛ -yö -kë -ga -gaatalü -bha -sü 'ö ga lëzë 'ka bhë -a
'ka.
9 Më 'ö -kë 'ö -Zlan -ya bho ga 'gü 'ö- ̃luu dhang- 'gü, 'ö- -ya 'gɔ -gbloo 'gü
'ö- gbaa 'tɔ 'ö 'gianzë 'ö ̃zië' 'tɔ 'plɛ -ta -a 'ka bhë 'ö bhë.
10 ̃Ya kë 'dhö kö 'të -pë 'saadhö 'wo dhang- -nu 'gü, 'wo 'sɛ -ta, 'wo 'sɛ
̃löö, kö -wo wo -gɔ ̃yɔɔ'- Yesu 'dhiö -a ̃bhlë 'kpɔ -sü 'ka,
11 kö -an 'plɛ -waan pö -a Dë -Zlan 'tɔ bhɔ -sü 'ka, -dhɛ 'saadhö -a 'gü ̃nɛ:
Yi ̃kɔɔnmɛ 'ö tɔɔ Yesu Klito.

-Ka kë 'kpongtaamɛ -nu -bha -dhɛpuudhɛ 'ka

12 N dhegluzë -nu, ̃dhɛ -kë ̃nɛ ka 'wun -ma -Zlan -ta -kplawo bhë, kö
ka -bha dhasü bhë, -kaa 'gü -yuö kë -süë -Zlan -dhë -sü 'ka ̃nɛ pë 'wo- pö
-a -bha a ka 'piö ma -a 'dhö; -a -de -yö ziö mü 'kö -kë ̃nɛ 'maa 'ma 'dhee.
13 Bhii -Zlan -yö yuö -kë -kplawo ka ̃zuö' 'gü. Yuö 'ö 'dhö bhë 'ö tɔɔ -a
-dhi -a -dhë -wun -nu kë -sü bhë -a -dhɔ -da ka 'gü -sü waa- ̃faan' nu ka
-dhë -sü kö ka -kɔ -yaan -mɔ 'wun -nu 'wo 'dhö bhë -an kë -sü -bha.
14 Kö ̃kun 'ka 'wun gbɛ -kë -wokpɔdhe waa- ̃zuötozlöödhe -an 'ka!
15 -Yö kë 'dhö, 'kaan- kë -Zlan -bha 'në -nu 'wo kpengdhö 'ö 'wun ̃zaa'
-sü gbɛ 'yaa -an -bha, 'ö ̃sɔɔn yaa gbɛ 'yaa -an ̃zuö' 'piö -an 'ka. -Tosiadhe
-së 'ö 'dhö bhë, ka -dho -a kë mɛ -nu 'wo 'kpongtaa ̃dɛɛ -yi ̃nɛ -a 'gü 'ö
'waa kpengdhö 'ö 'wo këpëyaamɛ -nu 'ka -an ziën. -Kɔ do bhë -a 'ka 'ö 'ka
dho -dhɛ po këpëyaamɛ -nu 'wo bhë -an ziën ̃nɛ 'gbia -nu -bha -dhɛ 'po
-sü 'ö -dhɛtiidhɛ 'gü -a 'dhö,
16 -wo 'ö ̃toëpö -kë -a 'gü -sü nu mɛ -nu -dhë bhë -a -zɔn -an -dhë -sü
'ka. 'Ö ̃ya kë ̃nɛ, 'ka- kë 'dhö, a -dho -mɔ -a -bha kö 'aan- kë 'gɔugɔ ka
-wun 'gü Klito -bha nu -yi 'ka. Bhii kö ̃yaa- -zɔn n -dhë ̃nɛ n -ma yuö -nu
waa- ̃saan' -nu 'a- wo ka 'piö bhë waa 'to 'kpaan.
17 Ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü ̃tɛi' -yö kë ̃nɛ sla- -bho -Zlan -dhë -sü
'dhö. 'Ö -de 'ö -kë ̃nɛ a -to -kanso 'gü 'ö 'wo n zë, 'yaa n 'gü pë gbɛ 'ka. N
-ma ga -sü 'ö bhë -yö -dho kë ka -bha sla- 'yoo -bho sia- -pë 'ka. 'Ö ̃ya kë
̃nɛ, -kɔ 'ö 'a- ̃blɛɛ -a 'ka bhë ̃ya kë -a 'ka 'dhö, n ̃zuö' 'glu -dho dhi -a
-wun 'gü. 'Ö kwa 'plɛ 'kwa dho n -ma ̃zuögludhi bhë -a kë kwa 'ko ̃bhaa.
18 -Kɔ do bhë -a 'ka 'pö, ka ̃zuö' 'glu -yö dhi kö 'kaan- kpa n -ma 'kwaan-
-a kë kwa 'ko ̃bhaa.

Pɔlö -bha naɔ -wun 'ö -gban Timote waa- Epafloditö -an -bha, -a ɓblɛɛ' -sü

19 'Ö ɓya kë ɓnɛ kwa Dëmɛ Yesu ɓya 'we -a -bha, a -dho Timote bɔ ka
'piö, dɔ 'ö 'kwa- wo ɓnɛ -a 'gü, kö -a -bha -yɛ 'zü -sü 'ka, n ɓfaan' -yaan
'më, 'wuntaɔsë 'ö dho goë ka 'piö bhë -a -wun 'gü.
20 Yö dosɛn 'kpaan ɓnɛ 'ö ɓya kë 'ö nu n -dhë, yuö 'a- kë -na kwa Dëmɛ
Yesu -dhë bhë -a 'gü. 'Go mü 'zü 'ö -ya ka -wun ɓzɔnng' -ta giagiawo.
21 Mɛ -nu 'ö 'wo to 'waa wo -zo 'ta pë -nu 'ö 'wo dho Yesu Klito 'gbloo 'piö
-an -wun 'gü, 'kɛɛ -an -de -bha pë -nu dosɛn ɓnɛ 'ö 'wo wo -zo -ta -an -wun
'gü.
22 Timote -bha -kë kpengdhö -sü 'ö ö -de -zɔn -a 'ka bhë, ka gia- -de, 'ka-
ɓtɛi' dɔ. Bhii -yö -nu n -dhë, yuö 'ö -kë 'wuntaɔsë ɓblɛɛ' -sü 'ka mɛ -nu
-dhë bhë -a 'gü ɓnɛ -kɔ 'ö 'në waa- ö dë 'wo yuö kë -na -a 'ka wo 'kuë- bhë
-a 'dhö.
23 ɓYa kë ɓnɛ pë 'ö dho kë n 'ka -kanso 'gü zö, 'ma -dhɛ yö -a 'gü, a -dho
to mü 'a- bɔ ka -dhë.
24 -Yö n 'gü ɓnɛ kwa Dëmɛ dho -a kë kö 'aan- nu -wo ɓdhia ka 'piö, dɔ
'kwa- wo ɓnɛ -a 'gü.
25 Kwa dheglu Epafloditö 'ö 'ka- bɔ n 'piö 'ö nu n -dhë -Zlan -bha yuö
waa- -a -bha -glu gɔn -sü 'gü, 'ö pë 'ö n -ma -wun -yö yö -a -bha, 'ka- dɔ -a
-gɔ 'ö nuë n ɓdhia bhë, a- -yö -së kö 'aan- -a bɔ ka 'piö 'zü.
26 -A ma 'ö- wo ɓnɛ, ka -da 'yena 'gü ö -bha 'yua -wun 'gü bhë, -a ɓzuö'
-yö -to zlöö; -a 'siö -de -yö kpa -na -a -ta kö -yaan nu ka 'saadhö ka 'piö kö
-yaan ka ɓzuö' wɔ sia-.
27 'Yua -ya -kë 'dhö! 'Ö ɓtöng ga -sü 'ka ɓklöö'. 'Kɛɛ -Zlan -ya 'yena -yö,
'ö- dha 'yua bhë -a -gɔ. Ma -de 'pö, -Zlan -yö n 'yena -yö -a -bha 'yua bhë
-a 'gü. Bhii 'ö tɔɔ ɓya kë ɓnɛ, -yö -kë -a -bha -dhɛkpaɔyi 'dhiötoyi 'ka -be,
-a 'wun bhë -yö -dho n -ma 'yena ɓtaɔ' kë. 'Kɛɛ -Zlan yaa 'we -a -bha kö
'wun 'ö 'dhö -yaan kë n 'ka.
28 'Wun -nu 'wo 'dhö 'töüdhö bhë -a -wun 'gü, 'siö -yö kpa -na n -ta kö
'aan- -a bɔ ka -dhë kö 'ka ka 'yan dɔ -a -bha, kö ka ɓzuö' 'glu 'yaan- dhi
-dëüwo 'zü, kö ma -de 'pö n ɓzuö' -yö ɓwaannu.
29 ɓDhɛ -kë 'dhö bhë, ɓya nu ka 'piö 'ma, -kaa -nia 'kun ɓzuögludhi 'ka
ɓnɛ -kɔ 'ö 'ka dho ka dheglu mɛ -nu 'wo kwa Dëmɛ 'gü -an -nia kuën bhë
-a 'dhö. Mɛ -nu 'ö 'wo -kë ɓnɛ Epafloditö 'dhö bhë, -ka -an ɓbhlë -ya ɓva
'ka!
30 Bhii -yö -yö ga -sü 'ka ɓklöö' Klito -bha yuö -wun 'gü. 'Ö tɔɔ pë 'ö ka
-kɔ yaa -mɔ -a -bha kö 'ka- kë n -dhë bhë, yö -zë 'pö, -ya -kë.

3

'Wun 'ö -gban -kë kpengdhö -kɔ giagia 'ö -dhö -Zlan wö 'dhiö -a ɓblɛɛ'-
'ö Pɔlö -ya wo

1 N dhegluzë -nu, ka ɓzuö' 'glu -yö dhi kwa Dëmɛ 'gü! 'Yaa n -gɔ
'gügasüzë kö 'wun -nu 'ö 'a -an ɓblɛɛ ka -dhë 'dhiö -be bhë, 'aan- bɔ -a
'gü 'zü 'sëëdhɛ 'gü, bhii a- ɓdɔa' ɓnɛ -yö -dho ka -zo -büö kö -yö ka -ya
'yaan, kö ɓkun 'ö 'ka dho to mɛ -nu -püö -mɛ -nu -wo 'piö kö 'kaan- -püö.
2 -Zlan -bha yuö -kë yaa -mɛ -nu 'ö 'wo mɛ -nu -püö -na bhë, -ka ka -de
kë -an -gɔ 'slë 'ka! Bhii -yö -kë -an -zo 'piö ɓnɛ, -go 'bɔng -sü ɓnɛ 'ö dho -an
kë -Zlan -bha 'në -nu 'ka.
3 'Kɛɛ kwa ɓnɛ 'ö 'kwa tɔɔ -Zlan -bha 'në kpinngdhö, 'waa -mü? Bhii kwa
-Zlan -gba -a -bha -Zuu -bha 'piigbeedhɛ ɓkwaa'. 'Go mü 'zü 'ö 'kwa Yesu

Klito 'tɔ -kë ̱va, pë -nu 'ö- -kë kwa -dhë bhë -a -wun 'gü; 'ö 'kwaa kwa -zo yö mɛ 'bhee- wɔ -kɔ -dhë.

4 'Ö ̱ya kë -be ̱nɛ, -zo -yö mɛ 'bhee- wɔ -kɔ -bha -sü bhë -yö -mɔ -a -bha kö -yaan mɛ 'bhee- kë -Zlan -bha 'në 'ka -be, kö ma ̱nɛ 'ö n -ma kun -be.

5 Bhii 'ö tɔɔ ̱dhɛ 'a bhɔ, -a -dhɛkpaɔyi -yö -kë 'slɛaga, 'ö 'a dho 'bɔn ̱nɛ -kɔ 'ö kwa -bha tɔng 'dhö -a 'ka bhë -a 'dhö. Izlaɛlö 'në giagia -mü n 'ka, 'ö 'a go Bɛnzamɛ -gɔ 'gunng 'gü. Eblö 'në giagia -mü n 'ka. -A -dhɛ 'ö -gban Zuifö -nu wɔ -kɔ -bha 'ö -kë kwa -bha tɔng 'ö -Zlan -ya nu Moizö -dhë -a 'kun -sü 'ka bhë, a- 'gü 'gbee- 'pö, 'ö tɔɔ Falizi -mɛ -nu, 'ö 'wo -kë tɔng 'ö 'dhö bhë -a 'kun -sü 'gü kpinngdhö bhë, -a mɛ do 'ka.

6 Tɔng 'ö 'dhö bhë, a- -kun ̱faan' 'ka, 'ö 'a dhoë 'dhö, 'a Yesu Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'klo bhɔ. 'Go mü 'zü, -a -dhɛ 'ö -gban -tosiadhe -kë kpengdhö -sü 'ö tɔng 'gü ̱zian', mɛ gbɛ 'yaa -mɔ -a -bha kö -yö za dɔ n -ma.

7 Më -nu 'wo bhë, a -an -ga -be ̱nɛ pë 'ö- ̱truën dho -kë -dhö -a 'dhö, 'kɛɛ Klito -wun 'gü, 'ma -an -ga zlöö, -wo -kë n 'gü ̱nɛ pë 'flëë 'ö- -yö -a -bha -pë gbɛ 'yaa 'dhö -a 'dhö.

8 Pë -nu 'ö 'wo 'dhö bhë, wo -de 'sloo 'waa -mü 'ö 'wo -kë n -dhë pë 'flëë 'ka; 'kɛɛ pë -nu 'saadhö 'ö 'wo n -gɔ a -an -ga ̱nɛ -kɔ do bhë -a 'dhö, 'ö tɔɔ n Dëmɛ Yesu Klito dɔ -sü -yö 'gianzë 'ö ̱zië' pë 'saadhö 'wo to bhë -an -ta. Yesu Klito 'ö bhë -a -wun 'gü, 'yö 'a -we -a -bha 'a n -kɔ bho pë 'saadhö -wun 'gü, 'ö 'a -an -ga ̱nɛ 'dunngtaapë 'dhö, -yö kë 'dhö kö Yesu Klito -yaan kë n ̱truën 'ka.

9 A- 'piö kö 'aan- -klu Yesu Klito -bha kpinngdhö. 'Maa n -zo 'ta gbɔ ̱nɛ n -ma 'wun -ma Zuifö -nu -bha tɔng -ta -sü ̱nɛ 'ö- -kë 'a -kë kpengdhö, 'kɛɛ -zo -yö Klito -bha -sü ̱nɛ 'ö- -kë 'ö 'a -kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö. -Kë kpengdhö -sü 'ö bhë -yö -go -Zlan 'piö 'ö ̱ya kë 'ö- nu Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -dhë.

10 Më dosɛn 'kpaan 'ö 'a- 'piö 'ö tɔɔ kö 'aan- Klito dɔ. 'Go mü 'zü kö 'aan- -Zlan -bha 'piigbeedhɛ 'ö- bho ga 'gü bhë kö 'a- dɔ 'pö. A- 'piö kö 'aan- -da -a -bha ̱sëëbhodhe 'gü kö 'a kë ̱nɛ -a 'dhö, -a -bha ga -sü 'gü.

11 ̱Ya kë 'dhö, kö ̱ya kë ̱nɛ 'ma ga, 'aan- go ga 'gü bun ̱suu'- 'ö -kë Klito -gɔ 'ö goë ga 'gü bhë -a 'ka.

-Bla 'sü -sü 'ö 'wo dhoë 'ö 'wo ̱loë' -a 'dhiötodhɛ -bha

12 N 'ka- pö ̱nɛ -bla 'a- 'sü -na bhë 'ma -lo -a 'dhiötodhɛ -bha, 'iin 'ma kë kpengdhö 'saadhö; 'kɛɛ a- -pö ̱zian' ̱nɛɛ, a 'dho -na 'dhiö -bla 'sü -sü 'ka -kplawo; 'a n 'gü dɔ -na 'gbee- kö 'aan- n ̱saan' yö, bhii Yesu Klito ̱ya n 'sü ö -bha 'ka 'saadhö.

13 N dhegluzë -nu, a- -pö ka -dhë 'zü -dëüwo ̱nɛ, 'yaa n ma -zotadhe 'gü ̱nɛ 'ma n ̱saan' yö 'saadhö 'kɛɛ pë 'a- kë -na 'ö tɔɔ: Pë -nu 'saadhö 'wo n ̱zlöö bhë, a n -zo bho -na -an 'piö, 'ö 'a n 'gü dɔ -na 'gbee- kö -a -dhɛ 'ö n 'dhiö bhë 'aan- yö -a -bha.

14 -Kɔ 'ö 'a -bla 'sü -na -a 'ka kö 'aan- -lo -a 'dhiötodhɛ -bha kö ̱saan' 'ö ̱toëpö -këdhösü 'ka dhang- 'gü, 'ö -Zlan -yö bɔa Yesu Klito 'gü 'ö kwa ̱dhɔɔ kë -na -a 'ka bhë kö 'aan- n -ma yö bhë 'ö bhë.

15 Mɛ -nu 'ö 'kwa -kian -Zlan -wo 'gü bhë, ̱yö -së kö -zotadhe ̱suu'- 'a- ̱blɛɛ ka -dhë bhë -yö kë kwa -gɔ. 'Ö ̱ya kë ̱nɛ mɛ 'bhaa -nu -wo ka ziën 'ö -zotadhe 'ö bhë 'yaa -an -gɔ, -Zlan -dho -a -bho 'kou kë -an -dhë 'papadhö.

16 -A mɛ 'ö 'gianzë 'ö tɔɔ zian 'ö 'kwa- sü 'dhiö 'ö 'kwa ̱tun -a -ta ̱nɛ kö 'kwa 'ta 'sü -a -ta -kplawo, 'kwa dhoë 'dhiö.

17 N dhegluzë -nu, -ka 'wun kë -kɔ 'sü n -ma, 'ka- 'sü 'pö n -ma -to n 'piö
-mɛ -nu -bha! 'Ka mɛ -nu 'ö 'wo wo -bha -tosiadhe kë -na ɓnɛ -kɔ 'ö 'yi-
-zɔn -a 'ka -an -dhë -a 'dhö, -ka -an -ga kö 'ka ka -bha kë 'dhö 'pö!
18 'Wun mɛ 'ö nu -na ɓnɛ ɓya kë a- -blɛɛ ka -dhë -kplawo. A bɔ -na -a
'piö 'zü -dëüwo 'a- ɓblɛɛ' -na ka -dhë 'gbo 'ka ɓnɛ: Mɛ ɓplëëzë -nu -wo ka
'piö, 'ö -an -bha -tosiadhe kë -kɔ -yö -kë ɓnɛ mɛ -nu 'ö 'wo Klito -bha -ga
-gaatalü -bha -wun bhë 'wo- yaagümɛ -nu 'ka -an 'dhö.
19 Mɛ -nu 'wo 'dhö bhë, -an -bhöpë -yö -an -gɔ ɓnɛ -an -bha -zlan 'dhö.
'Ö pë -nu 'ö- lë- dho -an kë -be bhë, 'ö 'wo wo -de sü -a 'gü ɓva ɓzian'. 'Wun
-nu ɓya kë 'ö 'wo wo -zo -ta -a 'gü 'ö tɔɔ 'kpongtaa -wun dosɛn. -A mɛ -nu
'ö 'wo 'dhö bhë, -an 'dhiö -dho to -an 'gü ɓsiö' -sü -ta.
20 Mɛ -nu 'ö 'kwaa kwa -bha -tosiadhe kë ɓnɛ -an 'dhö bhë, kwa ɓnɛ 'ö
'kwa tɔɔ dhang- -nu 'gü 'në -nu, 'ö 'kwa -ya -sü 'ka kwa Dhamɛ 'ö kwa Dëmɛ
Yesu Klito 'ka bhë -a -bha -go dhang- 'gü -yi -gɔ.
21 Yi 'ö dho nuë 'kpongtaa zö, -yö -dho ö bha 'piigbeedhɛ 'ö -mɔ -a -bha
kö -yaan pë 'saadhö 'gblü -a 'dhiö bhë -a sü kö -yaan kwa 'kpongtaa -bun
'yenazë 'ö ɓnɛ -a 'gla -a 'ka kö -yaan -a kë ɓnɛ ö bun 'bhü -sü 'ö bhë -a 'dhö.

4

Pɔlö -bha Filipö -mɛ -nu ɓkpaɔ 'ö- wo

1 N dheglu -nu, -kɔ 'a- ɓblɛɛ -a 'ka bhë, 'ka dho dɔ -a 'ka gɛnngdhö ka
-bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü, -klu kwa Dëmɛ -bha -sü 'ka. ɓDhɛ 'ö ɓya kë
'dhö, a- 'piö 'sönggö -sönggö kö 'aan- n 'yan dɔ ka 'ö 'ka n ɓzuö' 'glu dhi
-na ɓduö 'ö 'ka n -ma yuö ɓtruën 'ka bhë ka -bha.
2 Evodi kaa- Sɛntisö, a -bhɛa ka -dhë 'sönggö -sönggö kö ka ɓzuö' -yaan
kë do ɓnɛ 'ta -sü kwa Dëmɛ 'piö -mɛ -nu ɓzuö' 'dhö.
3 Bhi -de 'pö, n 'bhamɛ 'ö yuö do 'a- kë -na ɓnɛ 'ü- kë -na 'pö -së 'ka bhë,
a- -dhɛ ü -gɔ kö dhoo -nu ɓplɛ 'wo bhë 'ü 'dho -an -dhë kö -waan 'wun ma
wo 'ko -ta. Bhii dhoo -nu ɓplɛ 'wo bhë oo, Klema oo, 'iin n -ma yuökëyɔɔ
-nu 'töüdhö 'ö -Zlan ɓya -an 'tɔ -ya ɓtoëpö -këdhösü 'sëëdhɛ -be 'gü bhë,
-wo -nu n -dhë 'ö 'yi 'wuntaɔsë -ta -ko zë, 'wuntaɔsë bhë -a ɓblɛɛ' -sü 'ka
mɛ -nu 'saadhö -dhë kö -yaan 'dho 'dhiö.
4 Ka ɓzuö' 'glu -yö dhi -kplawo kwa Dëmɛ 'gü! A- -pö ka -dhë 'zü ɓnɛɛ:
Ka ɓzuö' 'glu -yö dhi!
5 -Ka kë 'lëëlë mɛ 'saadhö buëndhö, bhii kwa Dëmɛ nu -yi 'yaa ɓgbiin
gbɔ!
6 Kö ɓkun 'ka -ya pë gbɛ ɓzɔnng' -ta, 'kɛɛ pë 'töüdhö 'ö ka -bha -wun -yö
yö -a -bha yi 'oo yi 'ka, -kaa -dhɛ -Zlan -gɔ -bhɛa -a -dhë -sü ɓzuö' 'plɛ 'ka
waa- -a zuö pö -sü 'ka!
7 ɓYa kë 'dhö, -Zlan -bha ɓzuöyagluu 'ö ɓva 'ö ɓzië' mɛ 'bhee- -bha
'wundɔdhe 'saadhö -ta bhë, -yö -dho -a kë kö ka ɓzuö' waa- ka -bha
-zotadhe -yaan 'to Yesu Klito -bha zian -ta.
8 N dhegluzë -nu, pë 'a dho -a pö ka -dhë 'zü 'ö tɔɔ: Ka -bha -zotadhe -yö
'dho pë 'ö 'wun gia- 'ka, pë 'ö ɓbhlë 'kpɔ -pë 'ka, pë 'ö kpengdhö, pë 'ö 'puu,
pë 'ö -dhɔ ɓkaa' -pë 'ka, pë 'ö 'gianzë, pë 'ö -së, pë 'ö- 'tɔ bhɔ -sü 'dhö -së
-an 'piö ɓzian'.
9 Pë -nu 'ö 'ka -an ɓdaan 'ö 'ka -an yö n 'piö, pë -nu 'ö 'ka -an ma n 'dhii
waa- pë -nu 'ö 'ka n yö -an kë ɓdhia bhë, pë -nu 'wo bhë 'saadhö, -ka -an
kë! ɓYa kë 'dhö -Zlan 'ö ɓzuöyagluu nu kwa -dhë bhë -yö -dho kë ka 'piö.

Pɔlö -bha Filipö -mɛ -nu zuö pö -sü gbaɔ 'wo- -kë -a -dhë bhë -a -wun 'gü

10 N ̱zuö' 'glu -yö -dhi ̱duö kwa Dëmɛ 'gü, bhii 'ö tɔɔ 'töng ̱plëëzë 'ö
-ziö bhë, ka -yɛ 'zü -dëüwo, 'ka ka -bha -dhɔ -zɔn n -dhë, -nu n -dhë -sü
'ka. 'Kö -kë ̱nɛ -a -dhɛ -yö ̱glɔɔ kaa nu n -dhë 'siö-, a- ̱tɛi' dɔ ̱nɛ kaa ka
bo -ya n -wun ̱zɔnng' -ta -sü 'ka, 'kɛɛ -a kë -kɔ 'slë yaa kë -dhö ka -gɔ bhë
yö -mü.
11 'Wun 'a- ̱blɛɛ bhë, yaa kë ̱nɛ n -ma -wun 'ö yö pë 'bhaa -bha, bhii
-tosiadhe kë -sü 'ö ̱zuögludhi 'ka, pë 'ö mɛ -gɔ 'iin 'yaa mɛ -gɔ -a -wun 'gü
bhë, 'ma- ̱daan'-.
12 -Tosiadhe kë -sü 'ö 'fɛɛ 'gü waa- -a kë -sü 'ö ̱bhɔɔ' 'gü, a -an 'plɛ këdhɛ
-dɔ. 'Ö -kë ̱nɛ -bhöpë -yö n -gɔ 'iin 'yaa n -gɔ, 'iin 'zü pë 'dhö n -gɔ ̱va 'ö
-lö n -zü oo, 'iin -yö n -gɔ 'tee 'ö yaa -mɔ n -ma oo, 'ma- 'plɛ kë -kɔ ̱daan'-;
'ö n 'glu -yö -dhi -a 'plɛ -wun 'gü, -dhɛ 'saadhö 'gü 'töng 'plɛ 'ka.
13 Pë -nu 'wo 'dhö 'töüdhö bhë, n -kɔ -yö -mɔ -an 'plɛ kë -sü -bha
'gügbeedhɛ 'ö Klito 'dhö -a nu -na n -dhë bhë -a ̱kwaa'.
14 ̱Ii-, a- ̱blɛɛ 'dhö 'kɛɛ nu 'ka- wo n -dhë n -ma 'wun 'gbee- 'gü bhë, ka-
-kë -së.
15 Filipö -mɛ -nu, ka gia- -de ka- ̱tɛi' dɔ ̱nɛ 'töng 'a go -a 'ka ka -gɔ
Maseduanë -sɛ 'gü kö 'ma -Zlan -wo ̱blɛɛ' -sü zü dɔ, Yesu -wun -dhɛ 'wun
gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -nu 'ö 'wo -dhö 'töüdhö bhë, ka do 'kpaan ̱nɛ
'ö ̱ya kë 'ka pë -nu bɔ n -dhë.
16 Kö 'a ̱tun Tesalɔnikö, pë -nu 'ö n -ma -wun -yö yö -a -bha, ka -an -bɔ
n -dhë -gwaa ̱plëëzë 'ka 'dhö.
17 'Kɛɛ, kö ̱kun 'ö -kë ka -zo 'piö ̱nɛ pë 'ö 'a- 'piö 'ö tɔɔ kö 'kaan- gbaɔ kë
n -dhë -kplawo. 'Kɛɛ 'a- 'piö ̱zian' kö pë -nu 'ö 'ka- kë -na n -dhë -kplawo
bhë, -an ̱truën -nu -waan kë -dhö ka -bha 'ka, 'iin kö -yö -da 'kuë- dhö, kö
-yö kë ̱va -Zlan 'piö.
18 Pë -nu 'töüdhö 'ö 'ka- dɔ Epafloditö -gɔ 'ö nuë n ̱dhia bhë, -a 'plɛ -yö
-lo n -ta. -Yö -mɔ n -ma 'ö- 'bhaa -yö to. 'Ö dɔ 'ö 'kwa- wo zlöö ̱nɛ -a 'gü,
pë -nu 'ö n -ma -wun -yö yö -a -bha 'dhiö -be bhë, 'ö- 'plɛ ̱ya kë n -gɔ zlöö
̱va 'ka. Ka -bha gbaɔ 'ö 'ka- -kë n -dhë bhë, -yö 'wun -së 'ö- -wun 'yi -yö
-kan -Zlan 'dhi, 'ö -we -a -wun -bha -a 'ka;
19 (n -kɔ 'yaa -mɔ -a -bha kö 'a- -yɛ 'zü kë ka -dhë; 'kɛɛ) pë 'töüdhö 'ö
ka -bha -wun -yö yö -a -bha, n ma -Zlan -bha -kë ̱bhɔɔzë -sü ̱duö bhë -a
-wun 'gü, -yö -dho bɔ Yesu Klito 'gü 'ö- nu ka -dhë.
20 Kwa Dë -Zlan 'ö bhë -a 'tɔ -yö kë ̱va -kplawo -yö dhoë 'dhiö. Amɛn.

̱*Wekadhe*

21-22 -Zlan -bha mɛ -nu 'töüdhö, 'ö 'ka -klu -sü 'ka Yesu Klito -bha 'ö 'ka
Filipö plöö, 'ma 'we kaa! Ka dhegluzë -nu 'wo kwa Dëmɛ 'gü 'ö yi -nu 'yi
yi 'ko 'piö 'nö waa- -Zlan -bha mɛ -nu 'wo to 'saadhö 'wo 'nö, ̱wa 'we kaa!
-Zlan -bha mɛ -nu mɛ 'ö 'wo -gludë Sezaa -gɔ kɔɔ, ̱wa 'we kaa ̱duö.
23 Kwa Dëmɛ Yesu Klito -bha 'dhuë- -yö 'to ka 'saadhö ka 'piö!

'Sëëdhɛ 'ö Pɔlö -ya bɔ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo Kolɔsö plöö -an -dhë bhë 'ö ɲɛ

'Sëëdhɛ 'ö ɲɛ -a ɓɛɛnmɛ

1 Ma Pɔlö, 'ö -kë -Zlan -zo 'kun -wun 'ka kö 'a kë Yesu Klito -bha bɔmɛ 'ka, yië- kwa dheglu 'nëgɔɔnzë Timote,

2 'yi 'sëëdhɛ 'ö ɲɛ -a bɔ mɛ 'ka yi dhegluzë -nu 'ö -Zlan -yö ka sü ö -bha 'ka 'ö 'ka -klu -sü 'ka Klito -bha 'kpëdhö, 'ö 'ka Kolɔsö plöö ka -dhë 'ö ɲɛ. Yië- Timote yi- 'piö kö kwa Dë -Zlan -yö 'glusë kë ka 'ka, kö -yö ka gbaa ɲzuöyagluu 'ka.

Pɔlö waa- Timote -an -bha -Zlan zuö pö -sü waa- -bhɛa Kolɔsö -mɛ -nu -wun 'gü -sü

3 ɲYa kë yi ɲbhɛa' -na, -Zlan 'ö kwa Dëmɛ Yesu Klito Dë 'ka bhë, 'yi- zuö pö -kplawo ka -wun 'gü.

4 Bhii 'ö tɔɔ ka -bha -zo -yö Yesu Klito -bha -sü waa- ka -bha -dhɔ, 'ka- -kë -Zlan -bha mɛ -nu 'kpɛkpɛ 'ka bhë, 'yië- ma (Epaflasö 'dhii).

5 -Zlan -bha 'wun giagia -naɔ 'ö -kë 'wuntaɔsë 'ka bhë, ɲdhɛ 'ö -wo ka -ta -blɛɛzë 'ka, yö ɲɛ 'ö pë -nu 'ö -Zlan 'dhö -a -ya -na ka -gɔ dhang- 'gü 'ö ka -zo 'dhoë- -dhë bhë, 'ö- -zɔn ka -dhë.

-Kɔ bhë -a 'ka, ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- ka -bha -dhɔ -kë ka 'kuë -sü 'wo bhë 'ö -an -gɛn -yö -gban pë -nu 'ö ka 'yan 'dhö -a -gɔ, 'wo -kë pë -nu 'ö -Zlan -yö -an -ya ka -gɔ bhë -a 'ka dhang- 'gü.

6 'Wuntaɔsë 'ö bhë -yö -pɛn -sü 'gü; -a 'piö -pë -nu 'wo -kë 'dhuë- 'ka, -wo 'kpɔ -na 'kpongtaamɛ -nu 'kpɛkpɛ -bha ɲɛ -kɔ 'ö- kë -na -a 'ka ka -gɔ 'sɛ 'gü bhë -a 'dhö, 'ö sü yi -blɛɛzë 'ö 'ka -Zlan -bha 'glusë 'ö bhë, 'ka- -wun ma -a -bha. Yi bhë ɲɛ 'ö -Zlan -bha 'glusë bhë, 'ka- ɲlöö giagia ma -a 'ka 'fɛfɛdhö 'pö.

7 Epaflasö, 'ö yi -nu 'yi yuö kë -na yi 'kuë- 'nö bhë, yö ɲɛ 'ö ka ɲdaan 'wuntaɔsë 'ö bhë -a 'ka. Yuö 'ö- kë -na 'ma bhë, -ya -kë yi -bha kë 'ka, 'ö tɔɔ Klito -bha yuökëmɛ, 'ö mɛ -yö -mɔ -a -bha kö -yö ö -zo yö -a këyuö -bha yö -mü -a 'ka.

8 Yö ɲɛ 'ö 'wun 'ö -gban -dhɔ 'ö -Zuu 'slööslö -ya -ya ka 'gü 'ö 'ka- kë -na -Zlan -bha mɛ -nu 'kpɛkpɛ 'ka bhë, 'ö- -wun ɲblɛɛ yi -dhë.

9 -A -wun 'gü, 'ö go 'töng 'ö 'wun -nu 'wo -gban ka -bha, 'yi- ma, 'ö dho 'ö yöë 'töng 'ö ɲɛ -a -bha, yi ɲbhɛa' -na ka -wun 'gü -kplawo. Yi- -dhɛ -Zlan -gɔ ɲbhɛa' -sü 'ka kö -yö ka pa 'wundɔdhe 'ö -gban -a -zo 'kun -wun -bha -a 'ka. 'Go mü 'zü kö 'kpaakpadhɛ waa- 'wunbhokoudɔdhe 'ö go -Zuu 'slööslö 'piö -yö kë ka -gɔ.

10 -Yö kë 'dhö kö ka -bha -tosiadhe kë -kɔ -yaan kwa Dëmɛ ɲbhlë -ya, kö 'kaan- -a -dhi -a -dhë -wun kë ka këwun -nu 'saadhö 'gü. ɲYa kë ɲɛ 'ka- kë 'dhö, ka -dho -mɔ -a -bha kö ka këyuö 'saadhö -waan kë -së, kö 'kaan- 'dho 'dhiö ka -bha -Zlan dɔ -sü 'ka -kplawo.

11 Yi- -dhɛ -Zlan -gɔ 'pö kö -yö ka ɲfaan' 'më -kɔ 'kpɛkpɛ -ta, -a -bha 'piigbeedhɛ 'ö- 'dhiötodhɛ 'yaa 'dhö bhë -a 'ka. -Yö kë 'dhö kö 'ka bɔ 'wun 'gbee- -nu 'kpɛkpɛ 'gü ɲzuösaadhɛ 'ka.

12 -Ka kwa Dë -Zlan zuö pö 'gludhi 'ka! Bhii yö ɓnɛ 'ö- -kë, 'ö 'ka kë -a
-bha kɔɔ 'në -nu 'ö pë -nu 'ö -an -ya mɛ -nu 'wo- -bha 'ka -an -gɔ, -gludëdhɛ
-pö 'ö -dhɛpuudhɛ 'gü dhang- 'gü -a 'gü bhë, 'ö 'wo -kë ka -bha 'ka.
13 -Zlan ɓnɛ 'yö kwa bho -dhɛtiidhɛ -bha 'piigbeedhɛ kwɛɛ, 'ö kwa -ya ö
Gbö -dhɔkësüzë Yesu Klito -bha -gludëdhɛ -bha 'ka.
14 Yesu Klito bhë ɓnɛ 'ö kwa -gɔ -ta -bɔ dü -gɔ, 'ö- 'sia- 'gü, 'ö -Zlan -yö
-ziö kwa -bha ɓsɔɔn yaa -nu -ta.

Mɛ 'ö Yesu Klito 'dhö -a 'ka waa- -a këyuö

15 Klito 'ö bhë, -Zlan 'ö mɛ gbɛ 'yan 'yaa -kpën -a -bha, -a 'bin -mü. Yö
ɓnɛ 'ö tɔɔ -Zlan 'ö kwa Dë 'ka bhë, -a -bha 'në -blɛɛzë; -yö -Zlan -bha -kë
ɓkwaa' -pë 'kpɛkpɛ ɓsuu'- 'saadhö -ta dhuö -mɛ 'ka.
16 Bhii pë 'kpɛkpɛ 'ö -Zlan -ya -kë, -ya -kë -bɔ Yesu 'gü -sü 'ka; -a mɛ -nu
'wo 'kpongtaa 'iin 'wo dhang- -nu 'gü, -a mɛ -nu 'wo mɛ 'yan 'dhiö oo, -a
mɛ -nu 'waa mɛ 'yaan 'dhiö oo, -zuu ɓsuu'- 'kpɛkpɛ 'ö 'piigbeedhɛ 'dhö -an
-gɔ bhë, -Zlan -yö -an 'plɛsɛn -dɔ Yesu Klito kwɛɛ, 'yö -an -kë -a -bha 'ka.
17 Yesu Klito -yö -kë -dhö kö -Zlan yaa pë gbɛ -da ɓkun. -A -bha
'piigbeedhɛ ɓnɛ 'ö- kë -na, 'ö pë 'kpɛkpɛ 'ö -an -kë 'ö 'wo 'to -sü 'ka wo
pin ɓtaa.
18 -Zlan -bha mɛ -nu 'kpɛkpɛ -dho 'kuë- -sü ɓtɛi' -yö -kë ɓnɛ mɛ 'bhee- -lü
'böü dosɛn 'kpaan 'dhö, 'ö Yesu Klito -yö -kë mɛ -lü 'böü 'ö bhë -a -gɔ 'ka.
Yesu Klito 'ö bhë, 'yö tɔɔ pë 'kpɛkpɛ züdɔdhɛ. Yö do bhë 'zü, 'ö go ga 'gü
-blɛɛzë 'ka, -yö kë 'dhö kö 'ö kë mɛ -blɛɛzë 'ö 'dhiö pë 'saadhö 'gü -a 'ka.
19 Bhii -a 'yi -yö -kan -Zlan -dhë kö 'ö kë ö Gbö Yesu Klito 'gü ö 'plɛ 'ka.
20 -Yö kë 'dhö kö 'ö bɔ ö Gbö 'gü kö waa- ö -kɔ këpë 'saadhö 'wo 'kpongtaa
oo, 'iin 'wo dhang- -nu 'gü oo, kö 'wo dhi 'kuë kö ɓzuöyagluu -yö kë -dhö.
ɓZuöyagluu 'ö bhë -Zlan -yö ɓbɔa' ö Gbö 'ö ga -gaatalü -bha, 'ö- fɛi -yö -lo
bhë -a 'gü, 'ö- nu ö -kɔ këpë -nu 'saadhö 'wo bhë -an -dhë.
21 Ka -de 'pö, ka -kë -Zlan 'ka ɓgbiin 'dhiö -bezë, 'ka -kë -Zlan yaagümɛ
-nu 'ka, bhii ka -bha -zotadhe -nu waa- ka këyuö -nu -wo -kë yaya.
22 'Kɛɛ zlöö ɓnɛ, ga 'ö- Gbö -ya wo ö mɛbheedhɛ -bun 'gü bhë, -Zlan -yö
-bɔ -a 'gü, 'yö -dhi 'kuë -da ka -nu ka ziën. -Yö -ga 'dhö, kö -Zlan wö 'dhiö,
'kaan- kë -a -bha mɛ -nu 'ö -an sü 'ö -an -ya -de -ta -an 'ka, kö ka ɓzuö' -yö
kë 'puu; ɓya kë 'dhö 'wun yaa gbɛ 'ka 'dho kë ka -bha.
23 'Kɛɛ ka ɓdua' -mü kö 'ka 'to ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö- -gɛn 'dhö
-gban -sü 'ka kpinngdhö bhë -a -ta.

'Ö go yi 'ka 'wuntaɔsë maa -a -bha, 'ö dho 'ö yöë ɓdɛɛ -bha kö ɓkun 'ka
bhɔ 'yan -to -a -gɔ -pë 'ö ka -bha 'ka -a -dhë ɓtaa'. 'Wuntaɔsë 'ö bhë 'wo-
ɓblɛɛ mɛ 'bhee- 'plɛsɛn 'wo 'kpongtaa zö -an -dhë. Ma Pɔlö, ma yuö ɓnɛ
'ö tɔɔ 'wuntaɔsë 'ö bhë -a ɓblɛɛ' -sü.

ɓWa 'ö Pɔlö -ya -bhö Yesu Klito -bha yuö 'piö

24 Dɔ 'ö 'kwa- wo ɓnɛ, n ɓzuögludhi -sü -mü ɓwa 'a- -bhö -na ka -wun
'gü -Zlan -bha yuö 'gbloo 'piö bhë -a -wun 'gü. -A mɛ bhë, -a ɓbhlë ɓyö ɓva.
A- 'wun -dɔ ɓnɛ Klito -bha mɛ -nu dho 'kuë- -sü 'plɛ -wun ɓnɛ 'ö 'a- ɓwa
-bhö -na bhë. -A -kë 'dhö -sü 'gü, ɓwa 'ö mɛ -nu 'ö 'wo Yesu Klito -bha 'ka,
'ö 'wo dho -a -bhö -be bhë, 'ö ma gia- 'a n -ma -bhö -na ɓklöödhö bhë.
25 -Zlan -yö n -sü kö 'a kë ö bha yuökëmɛ 'ka -a -bha mɛ -nu ziën; -ya
'kluën bho n -ma 'dhö kö 'aan- kë ka -dhë. Yuö bhë 'ö tɔɔ 'wun -nu 'wo
-gban -a -bha 'wuntaɔsë -bha kö 'aan- ɓblɛɛ'- -kɔ 'ö- 'ka -a 'ka.
26 'Wun bhë 'ö tɔɔ pë 'ö -kë -bin -sü 'ka -bezë mɛ 'plɛ -gɔ ɓkwɛzü 'mɔmɔ
bhë, ɓyaa- yö mɛ -nu 'wo- -bha 'ka -an -dhë -dhɛgbɛadhɛ 'gü 'sabla.

27 Pë -kë 'ö 'yi Yesu Klito -wun ɓlɛɛ mɛ 'saadhö -dhë bhë yö ɓga ɓnɛ: -Yö
-dhi -Zlan -dhë kö pë 'ö -kë -bin -sü 'ka 'ö 'gianzë -kɔ ɓsuu'- 'saadhö -ta 'ö-
ɓbhlë 'dhö ɓva 'sönggö -sönggö bhë, -ya -zɔn ö -bha mɛ -nu -dhë. 'Wun
'ö bhë -yö 'kpongtaamɛ -nu 'kpɛkpɛ, 'wo 'sɛgɔ 'saadhö 'gü, -an -bha 'ka; 'ö
tɔɔ Yesu Klito -yö ka ɓzuö' 'gü. 'Yö- -kë 'ö 'ka -a 'wun giagia dɔ ɓnɛɛ -Zlan
-yö -dho ö -bha ɓbhɔɔpë -glu ka -nu ka 'ka.
28 Yi mɛ -nu -zo -büö, 'ö 'yi -an ɓdaan -gleng 'ka, pë -nu 'wo ɓnɛ -an 'ka.
-Yö -kë 'dhö kö mɛ -nu 'kpɛkpɛ 'wo -klu -sü 'ka Yesu Klito -bha, -wo kë mɛ
-kiansü 'ka Klito 'gü.
29 Yuö ɓsuu'- 'ö bhë 'a- kë -na 'gbee- 'ka ɓfaan' ɓva 'ö n 'gü 'ö go Yesu Klito
'gü 'ö- nu n -dhë bhë -a 'ka.

2

1 Mɛ -nu 'ö waa wo 'yan dɔ n -ma do ɓnɛ Kolɔsö -mɛ -nu ka 'dhö, 'iin
ɓnɛ mɛ -nu 'ö 'wo Laodise -an 'dhö, a- 'piö kö 'ka- 'wun dɔ ɓnɛ, yuö ɓsuu'-
'gbeezë 'a- kë -na ka -wun 'gü bhë, ɓya kë n -gɔ zlöö ɓnɛ 'ko zë -sü 'dhö.
2 'Ko ɓsuu'- 'ö bhë, 'a- -zë 'dhö kö ka ɓfaan' -yaan 'më kö 'kaan- kë do
-dhɔ -kë 'kuë -sü 'gü. 'Go mü 'zü, kö 'wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha pë 'ö
-bin -sü 'ka -an -bha, 'ka- -gɛn ma, kö 'ka -an dɔ kpinngdhö. Ka ɓdua' -mü
'ka mɛ 'ö Klito 'dhö -a 'ka, 'ka- dɔ 'wundɔdhe ɓva 'ka.
3 Bhii Klito do ɓnɛ, 'ö- -kɔ -yö -mɔa -bha kö -yö 'wun bho 'kɔu dɔ -sü 'yö
'gianzë ɓduö -a nu mɛ -nu -dhë, kö pë -nu 'ö 'wo 'wun giagia 'ka kö -waan
dɔ.
4 'Wun -nu 'wo ɓnɛ a -an -blɛɛ ka -dhë 'dhö 'ö tɔɔ 'maa- 'piö kö mɛ 'waa
gbɛ -yö ɓsua -wun 'nɛɛnɛɛ -nu ɓblɛɛ'- ka -dhë kö 'kaan- -püö.
5 'Kö -kë ɓnɛ a -kë ka 'ka ɓgbiin 'dhee, n ɓzuö' -yö ka 'piö 'ma -kplawo.
'Go mü 'zü, n 'gludhi -sü -mü 'ö tɔɔ 'kaa pë gbɛ ɓkaan' 'kuë 'iin ka -bha -zo
-yö Klito -bha -sü bhë -yö 'kpëdhö.

-Tosiadhe 'ö Klito 'gü

6 ɓDhɛ 'ö -kë ɓnɛ mɛ ɓdaan' -wo 'ö -kë Yesu Klito, -yö kwa Dëmɛ 'ka, ɓya
ka -zo 'kun bhë, kö ka 'ta -sü -kɔ -yö kë ɓnɛ mɛ 'ö -klu -sü 'ka Yesu Klito
-bha -a -bha 'dhö.
7 -Ka 'to -klu -sü 'ka -a -bha; -ka ka -bha -tosiadhe 'kpɛkpɛ -da Klito 'gü!
'Go mü 'zü, kö ka -bha -zoyösü -gɛn -yö -gban kpinngdhö Yesu -ta, -yö dhoë
'dhiö -kplawo ɓnɛ -kɔ 'ö 'wo ka ɓdaan -a 'ka bhë -a 'dhö. 'Go mü 'zü, -ka
-Zlan zuö pö yi 'kpɛkpɛ 'ka, ka ɓzuö' 'plɛ 'ka, pë 'plɛ -wun 'gü!
8 -Ka kë 'slë 'ka kö ɓkun 'ö mɛ gbɛ -yö ka -dian -kë ö -bha 'wundɔdhe 'flëë
'ö mɛ -nu -püö -wo 'ka bhë -a 'ka! Bhii 'wundɔdhe ɓsuu'- -nu 'wo bhë, -wo
-go mɛ 'bhee- -nu 'kpaan 'wawa 'gü; 'ö tɔɔ 'wun -nu 'wo bhë, -wo -gban
-zuu ɓsuu'- 'kpɛkpɛ 'ö 'piigbeedhɛ 'dhö -an -gɔ 'wo 'kpongtaa -an -gɔ. Waa
'go Klito 'piö.
9-10 Klito 'ö bhë, -zuu ɓsuu'- 'kpɛkpɛ 'ö 'piigbeedhɛ 'dhö -an -gɔ, -yö -an
ɓkɔɔnmɛ 'ka. Klito 'ö bhɔ mɛbheedhɛ -kwi 'gü bhë, yö ɓnɛ 'ö -Zlan 'dhö
-ya -sü 'ka -a 'gü ö 'plɛ 'ka. 'Ö ɓya kë ɓnɛ, 'ka -klu -a -bha, pë 'saadhö 'ö
-Zlan -ya nu mɛ -nu -dhë bhë, -yö -dho kë ka -gɔ 'fɛfɛdhö.
11 Ka -bha 'klu Klito -bha -sü 'gü, 'ka go 'bɔng 'pö ɓnɛ -kɔ 'ö Zuifö -nu
-bha wɔ -kɔ 'dhö -a 'ka bhë -a 'dhö. 'Kɛɛ 'bɔn 'yö bhë, yaa kë 'bɔn zë -sü
'ö mɛ bun -bha -a 'ka; 'kɛɛ Klito ɓnɛ 'ö ka bho ka -bha wɔ -kɔ yaa -nu 'gü;
ka bun 'plɛ 'yaa ɓsɔɔn yaa -bha ɓnuadhɛ 'gü gbɔ.
12 'Ö tɔɔ ɓnɛɛ, ɓwa ka bɔ yiö; -ya -zɔn ɓnɛɛ kaa- Klito -nu 'ka ga. ɓWa
ka -bin 'ö -Zlan ɓya ka -nu ka bho ga 'gü. Ka bho 'ö- wo ga 'gü bhë, -a -gɛn
tɔɔ ka ka -zo -yö -Zlan 'ö Klito bho ga 'gü bhë, -a -bha 'piigbeedhɛ -a -bha.

13 'Dhiö -bezë (kö kaa Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- ̱kun bhë), -tosiadhe
-dëü yaa kë ka -gɔ. Ka ̱tɛi' -yö -kë -Zlan wö 'dhiö ̱nɛ mɛ -nu 'ö ̱wa ga
-an 'dhö. 'Yö tɔɔ ka -kë ̱sɔɔnyaamɛ -nu 'ka. 'Go mü 'zü, 'ö kaa kë -Zlan
-bha 'sɛgümɛ -nu 'ka. 'Kɛɛ zlöö ̱nɛ, kaa- Klito -nu -Zlan ̱ya ka bho ga 'gü;
̱ya ziö kwa -bha ̱sɔɔn yaa -nu 'kpɛkpɛ -ta.
14 Kë 'ö- wo 'dhiö -bezë bhë, -Zlan -bha za -yö -kë -lo -sü 'ka kwa tuö. -A
-gɛn 'ö tɔɔ kwaa -Zlan -bha tɔng -nu ̱bhlë -ya. 'Kɛɛ -Zlan ̱ya kwa -bha
̱sɔɔn yaa -nu 'wo bhë, ̱ya ziö -an -ta -an -lo -sü 'ka Klito -ta, 'töng 'wo-
̱dua' -gaatalü -bha bhë -a 'ka.
15 'Töng 'ö Klito -yö ga -a 'ka -gaatalü -bha bhë, -yö -to -a 'gbee- 'ka,
-zuu yaa ̱suu'- 'kpɛkpɛ 'ö 'piigbeedhɛ 'dhö -an -gɔ -an -ta, -a -zɔn -sü 'ka
-dhɛgbɛadhɛ 'gü 'kpongtaamɛ 'kpɛkpɛ wö 'dhiö ̱nɛ yö ̱nɛ 'ö 'piigbeedhɛ
'dhö ö -gɔ 'ö ̱zië' -an 'plɛ -ta. 'Go mü 'zü 'ö- 'tɔ 'dhö ̱va 'ö ̱zië' -an 'plɛ -ta.
16 ̱Dhɛ 'ö ̱ya kë 'dhö bhë, kö ̱kun 'ö 'ka 'we -a -bha 'ö mɛ 'waa gbɛ -yö
za -nu dɔ ka -bha, ka -bha -bhöpë 'iin ka -bha müpë -nu -wun 'gü. 'Iin kö
̱kun mɛ 'waa gbɛ -yö za -nu dɔ ka -bha 'zü, -a -pö ka -dhë -sü 'ka ̱nɛɛ: -Më
-kë 'ö Zuifö -nu -bha 'wlaan- -nu 'wo -kwɛ -bha, 'wo 'su -bha, 'wo 'dhɔɔgɔ
-bha, 'kaa -an ̱bhlë -ya -ɛ?
17 Pë -nu 'wo bhë 'töüdhö, -wo kë -sü 'ka ̱nɛ pë -nu 'ö 'wo dho nu 'kɛɛ
'ö waa nu ̱kun -an 'bin -nu 'dhö. 'Kɛɛ Klito ̱nɛ 'ö pë -nu 'wo bhë -a -de
giagia 'ka.
18 Kö ̱kun 'ka -we -a -bha kö mɛ 'waa gbɛ -yö za -lo ka tuö -a -pö -sü
'ka ka -dhë ̱nɛɛ: Ka ̱dua' -mü kö 'ka ka -de 'sü 'tee 'iin kö 'ka -Zlan -bha
bɔmɛ -nu gba. 'Iin 'zü 'wo- pö ̱nɛɛ -Zlan ̱ya 'wun 'bhaa -nu -zɔn wo -dhë
'yanpiöpë 'gü. Mɛ -nu ̱suu'- 'wo bhë, -wo wo -de -sü ̱va 'kpaan 'wawa.
-An -bha -zotadhe -yö -go 'kpongtaa zö ̱zian'.
19 Mɛ -nu 'wo bhë 'waa 'we -a -bha kö 'wo -klu Klito 'ö -ya -sü 'ka ö -bha
mɛ -nu -dho 'kuë- -sü kwa -gɔ 'dhiö bhë -a -bha. (Wo -de -püö 'wo- wo).
Bhii ka -de gia- ka- -dɔ ̱nɛ, mɛ 'oo mɛ 'ö -klu -sü 'ka Klito -bha bhë, -a -bha
̱faan' -yö -go Klito 'gü, 'ö wo -nu 'wo -klu -sü 'ka wo 'kuë- bhii -naa gbɛ
'yaa -an ziën ̱nɛ -kɔ 'ö mɛ 'bhee- dɔ -nu 'dhö -a 'ka mɛ buën- bhë -a 'dhö;
pë 'ö -an ziën 'dhö bhë 'ö -kë ̱nɛ mɛ ̱mlëë waa- mɛ -gɛn -an -yö 'ko tuö
-dhɛ -nu 'ö mɛ ga -nu -klu -na 'kuë- bhë -a 'dhö. Klito -yö ö -bha -to ö 'piö
-mɛ -nu -lo 'kuë- kö -waan kë ̱nɛ mɛ -lü dosɛn 'dhö. Yö ̱nɛ 'ö Yesu -bha
mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ka, -yö kë 'dhö kö -wo ̱kpɛa' ̱nɛ -kɔ 'ö- 'ka -Zlan
-zo 'kun -wun 'gü bhë -a 'dhö.
20 ̱Dhɛ 'ö -kë ̱nɛ kaa- Klito -nu 'ka ga bhë, kö 'ka 'go -zuu yaa ̱suu'-
'kpɛkpɛ -nu 'ö 'piigbeedhɛ 'dhö -an -gɔ 'ö 'wo 'kpongtaa bhë -an 'piö. -Më 'ö
-kë 'ö 'ka ka -bha -tosiadhe -kë ̱nɛ 'kpongtaamɛ -nu 'ö -zuu yaa 'piigbeezë
-yö -an ̱kɔɔn -an 'dhö e? -Më 'yö -kë 'ö 'ka -we -a -bha 'ö 'wo ka 'gbee- -ta
bho wo -bha tɔng -nu 'ka ̱nɛ -kɔ 'ö 'ka ̱tun -a 'ka 'kpongtaa -a 'dhö e? 'Ö
tɔɔ -wa -pö ka -dhë ̱nɛɛ:
21 «Pë ̱suu'- 'bhaa -nu 'wo ̱nɛ kö ̱kun 'ka -an sü, -an 'bhaa -nu 'wo ̱nɛ
kö ̱kun 'ka -an -bhö, -an mɛ -nu 'wo ̱nɛ kö ̱kun 'ka pa -an 'ka!»
22 Tɔng -nu 'wo 'dhö bhë, -wo -go mɛ 'bhee- -nu -bha -zotadhe 'gü, waa
'go -Zlan 'piö, 'wo tɔɔ pë -nu 'wo -gban -an mɛ 'ö wo 'ka dho to, 'wo -an dɔ
-na ka -dhë bhë; -Zlan -yö -an -nu kwa -dhë, kö 'kwaan- -an kë -bhöpë 'ka
'iin kö 'kwa kwa -bha -wun kë -an 'ka.
23 'Wun gia- -mü, tɔng ̱suu'- -nu 'wo bhë, -wo -kë mɛ 'bhee- -nu wö 'dhiö
̱nɛ tɔng 'ö- 'kun -sü 'dhö -së -an 'dhö. Bhii -wa -kë kö -zuu 'piigbeezë -nu,
'ö 'waa mɛ gbɛ 'yan 'dhiö bhë kö mɛ -nu -wo -an gba ̱nɛ -kɔ 'ö -an ̱zuö'
'piö bhë -a 'dhö. 'Iin 'zü, 'wo- -kë kö -waan wo -de ̱yɔɔn sia-. 'Go mü 'zü
kö -waan wo -de bun 'klo bhɔ. 'Kɛɛ tɔng -nu 'wo bhë, -an ̱bhlë 'yaa 'dhö,

'ö tɔɔ -kɔ -mɔa -bha -sü gbɛ 'yaa -an -gɔ kö -waan nu mɛ 'bhee- -dhë -zo -kë -de bun 'piö -sü -bha.

3

1 ̀Dhɛ 'ö -kë ̀nɛ kaa- Klito -nu 'ka 'go ga 'gü bhë, kö pë -nu 'ö 'wo dhang-
'gü, -dhɛ 'ö Klito 'dhö -ya -sü 'ka -Zlan ̀kwɛɛgüdhɛ gia- 'ö ̀bhlëzë -a -bha
bhë, wo ̀nɛ 'ka dho -an ̀mɛɛ'- kö 'kaan- -an yö.
2 'Ka ka -zo bho 'kpongtaapë -nu 'piö kö 'ka ka 'yan -klu pë -nu 'wo dhang-
'gü bhë -an -bha!
3 Bhii ka ga -sü 'ka 'kpongtaapë 'kpɛkpɛ -nu -gɔ, 'ö tɔɔ ka -bha -tosiadhe
-dëü waa- Klito -wo -bin -sü 'ka -Zlan 'gü.
4 Ka -bha -tosiadhe giagia 'ö tɔɔ Klito. 'Töng 'ö Klito dho -wo -a 'ka
'kpongtaamɛ -nu 'kpɛkpɛ 'yan 'dhiö bhë, ka -de 'pö, ka -nu ka -dho -wo
-a 'ka 'kpongtaamɛ -nu 'plɛ 'yan 'dhiö; 'yö- -bha 'tɔbhɔdhe 'ö bhë, 'yö ka
-nu 'ka dho kë -a 'gü.

'Wun 'ö -gban -tosiadhe zii waa- -tosiadhe -dëü -an -bha

5 ̀Dhɛ 'ö 'ka ga 'kpongtaapë -nu -gɔ bhë, kö -ka ka ̀kwaa'- pë yaa ̀suu'-
'saadhö 'ö -kë ka -bha -tosiadhe 'gü -an -zü! -Yö -kë 'nuëbɔ 'kun -sü 'ka
oo, -da dhe 'piö -sü 'ka oo, ̀mlaabɔ 'kun -sü 'ka oo, -zotadhe yaa 'ö -gban
̀sɔɔn kë -sü -bha oo, ̀zuöyaadhɛ 'ö -kë -Zlan wö 'dhiö ̀nɛ gbapë -nu gba
-sü 'dhö, waa- -to pë -nu 'piö -ziögɔüsüzë 'ka -sü 'wo bhë 'saadhö, -ka ka
̀kwaa' -an 'plɛ -zü!
6 Wɔ -kɔ ̀suu'- -nu 'wo bhë, 'yö -an -wun 'gü, 'wun -yö na -Zlan -zuë, 'yö
dho za -lo mɛ -nu 'ö 'waa- ̀bhlë -ya bhë -an tuö.
7 ̀Dhɛ 'ö 'ka -kë ̀sɔɔn yaa -nu 'wo bhë -an -bha 'gan 'gü -bezë, ka -kë
wɔ -kɔ ̀suu'- 'ö 'dhö bhë -a 'gü.
8 'Kɛɛ zlöö ̀nɛ pë -nu 'ö 'wo -gban -naadhe -bha 'iin ̀zuö' 'dhiö- -dhɛ
-bha 'iin 'zü ̀zuö' 'piö yaa -dhɛ -bha, -ka ka -kɔ bho -an 'gü! Kö ̀kun mɛ
gbɛ -yö 'si bho mɛ -gɔ 'iin kö ̀kun 'ö mɛ gbɛ -yö 'dhi yaa 'dɔɔ dɔ!
9 'Go mü 'zü kö ̀kun 'ka ̀sua -kë ka 'ko -nu -gɔ! 'Ö tɔɔ 'ka ka -loo zii
waa- ö kë -kɔ -nu bho ka -bha.
10 'Ö -Zlan -yö ka gbaa ̀sɔɔn -dëü 'yö dho -a ̀dhië' -kwaa 'dhö -kplawo
kö -yö 'dho, -yö kë ̀nɛ yö 'ö mɛ 'bhee- -nu -kë bhë -a -de ̀sɔɔn 'dhö -a 'ka.
Bhii -kɔ do bhë, 'ka dho dhoë kö 'ka -Zlan ̀dɔa' 'fɛfɛdhö.
11 Mɛ 'oo mɛ 'ö bɔ zian ̀suu'- 'ö ̀nɛ -a -ta, -yö Zuifö 'ka oo, 'yaa Zuifö 'ka
oo, -yö -go 'bɔn 'iin 'yaa 'go 'bɔng, 'iin mɛ -nu 'ö -an wɔ -kɔ 'yaa ̀nɛ Glɛkö
-mɛ -nu -bha 'dhö 'iin 'wo -wɔ ̀nɛ ̀kwɛzümɛ -nu 'dhö oo, -yö -kë ̀nua
'ka 'iin 'yaa ̀nua 'ka oo, pë -nu 'wo bhë -an ̀bhlë gbɛ 'yaa 'dhö. Pë do 'ö
'gianzë 'ö ̀zië' pë 'plɛ -ta 'ö tɔɔ Klito 'ö mɛ -nu ̀suu'- 'kpɛkpɛ 'ö 'wo bhë 'ö
'wo -klu -sü 'ka -a -bha bhë, -yö -an 'gü.
12 ̀Dhɛ ̀ya kë 'dhö, 'ka kë -Zlan -bha 'sɛgümɛ -nu 'ka, bhii ka -dhɔ -ya
-kë, yö ̀ga 'ö ka sü kö 'ka kë -a -bha 'ka bhë. Kö ka -bha wɔ -kɔ 'gü, -ka kë
mɛ -nu 'yena yö -mɛ -nu 'ka, 'iin 'wunsëkëmɛ -nu 'ka. Ka kë -de -yɔɔn sia-
-mɛ 'ka. 'Go mü 'zü kö 'ka kë mɛ 'lëëlë 'ka 'iin 'zü ̀zuösaamɛ 'ka.
13 -Ka kë 'lëëlë -da -naadhe 'gü ̀dhia ka 'ko -nu buëndhö! 'Ö ̀ya kë ̀nɛ
mɛ 'bhaa ̀ya 'wun yaa -kë ka 'ka, -kaa -bha -wun 'to ̀nɛ -kɔ 'ö kwa Dëmɛ
-yö -ziö -a 'ka ka -bha ̀sɔɔn yaa -nu -ta -a 'dhö!
14 'Kɛɛ pë 'ö- ̀bhlë 'dhö ̀va 'ö tɔɔ kö 'ka ka 'ko -nu -dhɔ kë. -Dhɔ ̀suu'-
'ö bhë ̀nɛ 'ö dho ka -klu 'kuë- 'kpëdhö.
15 ̀Zuöyagluu 'ö Klito 'dhö -a nu -na ka -dhë bhë 'ö dho yö ka -dhë 'dhiö
kö ka -bha 'ta 'sü -kɔ -nu 'ö ka 'ko -nu 'piö -yö kë ̀zuöyagluu ̀suu'- 'ö -Zlan

-yö ka -dhɛ -a 'ka bhë -a 'gü. ̃Ya kë 'dhö kö ka -dho kë dosɛn 'kpaan ̃nɛ mɛ -lü do 'dhö. -Ka -Zlan zuö pö pë -nu 'wo bhë -an -wun 'gü!

16 ̃Ya kë ̃nɛ 'ka 'dho ka 'ko ̃bhaa, -ka 'we -a -bha kö -wo 'ö -gban Klito -bha -wa ̃blɛɛ'- ka -dhë ö 'plɛ 'ka! -Ka ka 'ko -nu ̃daan'- -Zlan -wo 'ö bhë -a 'ka! 'Go mü 'zü kö 'ka ka 'ko -nu ̃faan' 'më 'wun dɔ -sü 'ö go -Zlan 'piö bhë -a 'ka. -Ka 'tan -nu bho -Zlan zuö pö -sü 'ö ka ̃zuö' 'plɛ 'ka -a 'ka! -Ka 'Tan 'sëëdhɛ 'gü -tan bho -Zlan 'piö! 'Go mü 'zü, -ka 'tan 'ö dho Yesu 'tɔ kë ̃va, 'ka- -da 'iin 'tan -dhɛ -nu 'ö -Zuu 'slööslö -ya -zɔn ka -dhë, -ka -an -da 'pö!

17 Pë -dhɛ -nu 'ö 'wo dho kwa Dëmɛ Yesu 'tɔ bhɔ, -ka -an kë ka këyuö waa- ka -bha 'wun ̃blɛɛ' -sü -nu 'plɛ 'gü! -Zlan 'ö kwa Dë 'ka bhë, -kaa zuö pö pë 'plɛ 'ö bɔ -a 'ka Yesu Klito -ta 'ö- nu kwa -dhë bhë -a -wun 'gü!

'Kɔɔmɛ -nu -bha wɔ -kɔ

18 Gwaan -dhoo -nu, -ka ka 'to 'to! Dhebɔ ̃dua' -mü kö -yaan ö -gɔ ̃yɔɔn ö ̃gɔn -dhë sia-. Bhii dhoo -nu 'wo -klu -sü 'ka kwa Dëmɛ -bha bhë, -a -kë 'dhö -sü -yö -an -ma -kun.

19 Dhe -mɛ dë -nu, ka -de 'pö, -ka ka 'to 'to! Gɔɔn- ̃dua' -mü kö -a bɔɔ -dhɔ -ya kë; kö ̃kun 'ö 'ka -an 'yënng bhɔ!

20 'Në -nu, -ka 'wun ma ka 'kpɔmɛ -nu -ta, pë 'saadhö 'plɛ 'gü! Bhii -a -kë 'dhö -sü -yö -dhi -Zlan -dhë, mɛ 'ö 'ka -klu -sü 'ka kwa Dëmɛ -bha ka -bha 'ka.

21 'Në dë -nu, kö ̃kun 'ka -we 'në -dhë -kplawo -kplawo! ̃Ya kë 'dhö, -an 'gü dho ga ka -wun 'ka ̃tëë' ̃tëëdhö.

22 ̃Nua -nu, -ka 'wun ma ka -gɔmɛ -nu -ta, pë 'saadhö 'plɛ 'gü! Kö ̃kun 'ka mɛ -nu 'yan 'dhiö -yuö -kë kö -waan ka -wun -së ̃blɛɛ'-, 'kɛɛ -ka kaa-yuö kë ̃zuö' 'puu 'ka ̃nɛ -kɔ 'ö mɛ -nu 'ka kwa Dëmɛ ̃bhlë kpɔ 'ö ka -ma kuën bhë -a 'dhö.

23 -Yö -kë yuö ̃suu'- 'oo ̃suu'- 'wo- nu ka -dhë -a 'ka, -kaa kë ka ̃faan' 'plɛsɛn 'ka ̃nɛ -kɔ 'ö 'ka kwa Dëmɛ -bha yuö ̃kaa' -a 'dhö!

24 Bhii ka -gɔmɛ giagia 'ö 'ka yuö kë -na -a -dhë bhë, 'ö tɔɔ Klito; yö ̃nɛ 'ö dho ka 'kian 'ö -kë pë 'ö -Zlan -ya -ya ö -bha 'sɛgümɛ -nu -gɔ bhë -a nu ka -dhë.

25 Bhii 'wun yaakëmɛ -nu 'wo bhë, -Zlan -yö -dho -a bho -an -gɔ, yö ̃ga tɔɔ 'yaa mɛ gbɛ -zë 'gü.

4

1 -Gɔmɛ -nu, pë 'ö ka -bha ̃nua -nu ̃dua' 'ka, -kaa kë -an -dhë ö 'plɛ 'ka! Bhii -yö kë ka 'yaan ̃nɛ ka -de 'pö, ka -gɔmɛ -yö -dhö; -yö dhang- 'gü.

2 -Ka 'dho 'dhiö -bhɛa -Zlan -dhë -sü 'ka -kplawo! Kö ̃kun ka 'gü -yö ga -Zlan zuö pö -sü 'ka!

3 ̃Bhɛa' -sü 'ö 'dhö bhë, ka- wo -na, -kaa wo yi -wun 'gü 'pö, kö -Zlan -yaan zian 'dhi 'po yi -gɔ kö 'yiën- -a -wo ̃blɛɛ'- mɛ -nu -dhë, pë 'ö -gban Klito -bha 'ö -bin -sü 'ka kö 'yiën- -a -gɛn pö mɛ -nu -dhë. Bhii pë 'a- -kë -kanso 'kɔɔdhö zö 'ö bhë.

4 -Ka ̃bhɛa' 'dhö kö pë 'ö -kë -bin -sü 'ka bhë 'aan- -a ̃blɛɛ'- mɛ -nu -dhë kö -waan -a -gɛn ma 'papadhö; bhii yuö 'ö -Zlan -ya 'kluën bho n -ma 'ö bhë.

5 -Ka kë 'kpaakpa mɛ -nu 'ö 'waa Klito -wun -dhɛ 'wun gia- bhë -an 'piö! 'Ö ̃ya kë ̃nɛ kaa- mɛ -nu 'wo bhë, 'ka kë ka 'ko ̃bhaa, kö ̃kun 'ka- -kë 'ö 'töng bhë 'ö -ziö ka -ta 'kpaan 'wawa, 'kɛɛ -ka -Zlan -wo ̃blɛɛ'- -an -dhë!

6 Ka 'wun ̱blɛɛ' -na, ka 'dhi -wo -nu -wo kë -së, -a din -yö 'to mɛ -nu
'dhii! 'Ka 'wun -nu -daa kë mɛ -nu -gɔ ̱nɛ -kɔ 'ö- 'yi dho -kan -a 'ka -Zlan
'dhi -a 'dhö!

Pɔlö -nu -bha -we Kolɔsö -mɛ -nu 'ka -sü

7 Tisikö, kwa dheglu 'nëgɔɔnzë 'ö -kë Yesu -bha mɛ -nu -bha yuökëmɛ
-to -wo 'gü -sü -zë 'ka, 'ö -kë n yuökëyɔɔ 'ka kwa Dëmɛ -bha yuö 'gü bhë,
yö ̱nɛ 'ö 'wun 'ö -gban n -ma, 'ö dho -a 'plɛ ̱blɛɛ'- ka -dhë.

8 A- -bɔ ka -dhë 'dhö kö ka ̱faan' -yaan 'më yi -bha -tosiadhe -nu 'ö 'yi-
kë -na 'nö bhë -a ̱blɛɛ'- 'ö 'dhoë- wo ka -dhë bhë -a -wun 'gü.

9 Onezimë 'ö -kë kwa dheglu 'nëgɔɔnzë -to -wo 'gü -sü -zë 'ka, 'ö -kë
Kolɔsö 'në 'ka bhë, 'ö waa- Tisikö 'wo dho nu ka 'piö 'wun 'saadhö 'ö kë -na
zö, 'ö -gban yi -bha -a 'ka bhë.

10 Alitaakö 'ö yi -nu 'yi -kanso 'kɔɔdhö zö bhë, ̱ya 'we kaa! Maakö 'ö -kë
Baanabasö dë dheglu -bha 'në 'ka bhë, ̱ya 'we kaa 'pö! ̱Ya kë ̱nɛ ̱ya nu
ka 'piö 'ma, -kaa -nia 'kun -së 'ka ̱nɛ -kɔ 'a ka 'paan bhoë bhë -a 'dhö!

11 Yesu 'wo- -dhɛ -na Zutusö bhë, ̱ya 'we kaa 'pö. Zuifö -nu ̱plëëzë 'wo
Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- bhë -a mɛ -yaaga 'kpaan ̱nɛ 'ö yi -nu 'yi -Zlan
-bha -gludëdhɛ kë -sü -yuö kë -na. -An -bha yuö -kë n 'piö -sü 'ö bhë, -ya
-kë 'ö n ̱faan' -yö më ̱duö.

12 Epaflasö, ka -de -gɔ 'sɛ 'gü 'në, ̱ya 'we kaa! Yesu Klito -bha yuökëmɛ
-mü -a 'ka. -A 'gü 'yaa ga 'gbɛɛdhö ̱bhɛa' ka -wun 'gü ̱faan' ̱va 'ka -a 'ka.
-Yö ̱bhɛa'- 'dhö kö 'kaan- dɔ ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü, 'iin 'zü kö
'kaan- kë mɛ -kiansü 'ka -Zlan -bha zian -ta. 'Go mü zü kö 'kaan- -Zlan -zo
'kun -wun 'plɛsɛn dɔ 'fɛfɛdhö kö 'kaan- 'we -a kë -sü -bha.

13 A -mɔa -bha kö 'a -tɔmɔdhɛ kë Epaflasö -bha -a pö -sü 'ka ̱nɛɛ: -Yö ö
̱faan' 'plɛ -sü 'ö ̱bhɛa -a 'ka, ka 'dhö, -Zlan -bha mɛ -nu 'wo Laodise waa-
-an mɛ -nu 'ö 'wo Ilapolisö ka 'plɛ ka -wun 'gü.

14 Lukö, kwa -bha ̱dhɔngtrɔ 'glusëëzë waa- Demasö ̱wa 'we kaa!

15 'Ma 'we kwa dhegluzë -nu 'wo Klito 'gü 'ö 'wo Laodise -an 'ka! 'Ma 'we
Nɛfa waa- -Zlan -bha mɛ -nu 'wo bhɔ 'kuë- kë -na -a -gɔ kɔɔ bhë -an 'ka!

16 ̱Ya kë ̱nɛ 'sëëdhɛ 'ö ̱nɛ 'ka yën -a pö -sü -bha, -ka ka -zo kë -a 'piö kö
'kaan- -a bɔ -Zlan -bha mɛ -nu 'wo Laodise -an -dhë, kö wo -de 'pö -waan
-a pö. Laodise -mɛ -nu -bha 'a- bɔ -an -dhë bhë, -wo -dho -a bɔ ka -dhë;
-kaa pö 'pö!

17 ̱Ya 'go mü, -kaa pö Asipö -dhë ̱nɛ kwa Dëmɛ -bha yuö 'ö- 'kluën -yö
bho -a -bha bhë, -yö ö -zo kë -a 'piö, -ya kë -së 'ka!

18 ̱Wekawo 'ö ̱nɛ n -de -kɔ pin giagia -mü: Ma Pɔlö, 'ma 'we kaa! Kö
̱kun 'ö ka -zlö -yö -trö ̱nɛ a ̱tun -kanso 'kɔɔdhö!
-Zlan -yö 'dhuë- kpɔ ka -bha!

'Sëëdhɛ -blɛɛzë 'ö Pɔlö -ya bɔ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo Tesalɔnikö plöö -an -dhë bhë 'ö □nɛ

1 'Sëëdhɛ □nɛ, ma Pɔlö 'dhö, Timote 'dhö, Silivɛn 'dhö, 'yi- bɔ -Zlan -bha mɛ -nu, 'ka -klu -sü 'ka -Zlan 'ö kwa Dë 'ka waa- Yesu Klito 'ö kwa Dëmɛ 'ka -an -bha, 'ö 'ka Tesalɔnikö plöö ka -dhë.
'Glusë waa- □zuöyagluu 'ö go -Zlan 'ö kwa Dë 'ka waa- Yesu Klito 'ö kwa Dëmɛ 'ka -an 'piö, -yö kë ka -gɔ!

Tesalɔnikö -mɛ -nu wɔ -kɔ waa- -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü

2 □Ya kë yi □bhɛa' -na -Zlan -dhë, yi -zo -yö -büö ka -wun 'ka -dhɛkpaɔyi 'plɛ 'ka, 'ö 'yi -Zlan zuö pö yi 'saadhö 'ka mɛ 'plɛ ka -wun 'gü.
3 Bhii □ya kë -nu wo, kwa Dë -Zlan wöödhö, yi -zo -yö -büö ka -bha -Zlan -bha yuö kë -kɔ 'ö -zo yö -sü 'ka, waa- ka -bha -Zlan -dhɔ kë -sü 'iin ka -bha -dhɔ -kë 'kuë -sü 'ö □ya ka kë □faanzë -Zlan -bha yuö 'gü bhë -a -wun 'gü. 'Go mü 'zü, ka -bha -zo yö -sü 'ö -kë □nɛ kwa Dëmɛ Yesu Klito -dho yɛ ö 'zü bhë -yö ka -dɔ -sü 'ka kpinngdhö.
4 Dhegluzë -nu, yi- 'wun -dɔ □nɛ, ka -dhɔ -yö -Zlan -kë. -A -wun 'gü 'ö ka sü 'kpongtaamɛ -nu ziën kö 'ka kë -a -bha 'ka bhë.
5 Bhii 'ö tɔɔ 'wuntaɔsë 'ö -gban Yesu -wun -bha bhë, -lo 'yi- woë ka □plöö 'ma bhë, yaa kë 'wun □blɛɛ' -wo 'kpaan 'ka, 'kɛɛ pë 'ö- 'gü -pë -yö -kë ka □zuö' 'gü 'piigbeedhɛ 'ka yö mü 'dhö, -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë -a -bha -nu yi -dhë -sü 'ka. 'Ö kë- wo 'dhö bhë 'pö 'ö -kë 'wun bhë -a -bha -ya yi □zuö' 'piö kpinngdhö -sü -wun 'gü.
Ka -de, ka- 'wun -dɔ □nɛ, yi -bha wɔ -kɔ 'ö 'yi □kaa' ka ziën 'ma bhë, -yö -kë ka -bha 'wun -së 'ka.
6 'Wun □zuan' -së 'ö 'yi- -zɔn ka -dhë 'ö kwa Dëmɛ 'ta -kɔ 'ka bhë, ka -ziö -a 'piö; -wo bhë 'ka- kun □zuögludhi 'ö go -Zuu 'slööslö 'gü bhë -a 'ka, 'kɛɛ kö 'töng bhë -a 'ka, ka -kë bɔ □dhia 'wun 'gbee- -nu 'gü.
7 -A -kë 'dhö -sü 'gü, 'ka kë 'wun □zuan' -së 'ka, -Zlan -bha mɛ -nu 'kpɛkpɛ 'wo Maseduanë -sɛ 'gü waa- -an mɛ -nu 'ö 'wo Akai -sɛ 'gü -an ziën.
8 -Kɔ bhë □nɛ 'ö kwa Dëmɛ -wo bhë 'ö bɔa ka 'gü, 'ö mɛ -nu 'wo Maseduanë -sɛ waa- Akai -sɛ 'gü 'wo- yö -a 'ka giagia 'ka. 'Kɛɛ -a 'dhiö yaa 'to bhë. Ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö bhë -a -taɔ □ya sa -dhɛ 'plɛ 'gü. -A -wun 'gü, -a 'bhaa -nu □ya kë yi -bha -wun 'yaa- -bha 'zü kö 'yiën- -a -wun □blɛɛ'- zlöö mɛ -nu -dhë.
9 Yi -nia bun -kɔ 'ö 'ka- wo 'töng 'ö 'yi- -kë ka 'piö mü bhë -a 'ka bhë, mɛ 'plɛ -wa -tɔmɔdhɛ -kë. 'Ö -kɔ 'ö 'ka ka -bha gbapë -nu toë, 'ö 'ka ka -ta yöë -an -bha, 'ö 'ka □dhië -Zlan 'piö kö -Zlan 'bhee- 'ö -Zlan giagia 'ka bhë 'ka- -bha yuö kë, -wa 'plɛ -tɔmɔdhɛ -kë 'pö.
10 'Go mü 'zü, -Zlan 'ö bhë -a Gbö Yesu, 'ö- bɔ ga 'gü, 'ö kwa bho -a -bha -naadhe 'ö dho nu -a -gɔ bhë, ka ka 'yan -to -a -bha -yɛ 'zü -yi 'ö dho goë dhang- 'gü bhë -a -gɔ.

2

Pɔlö -bha yuö 'ö- -kë Tesalɔnikö -sɛ 'gü

1 Ka -de gia-, ka- 'wun -dɔ, dhegluzë -nu, yi -bha -nu ka 'piö 'ma -sü 'ö
bhë yaa kë 'kpaan.
2 Ka- 'wun -dɔ, -wo yi 'klo -bhɔ Filipö 'yië ̱tun -lo -na ka ̱plöö Tesalɔnikö.
'Yö ̱dhɛ 'yi -wo ka -sɛ 'gü, 'wo -nu yi -gɔ 'gbee- 'ka 'zü, -a pö -sü 'ka ̱nɛɛ
kö ̱kun 'yi -Zlan -wo pö. 'Kɛɛ -Zlan -yö 'gü -dɔ 'gbee- -sü -nu yi -dhë, 'ö 'yi
'wuntaɔsë 'ö -gban dhasü 'ö go -Zlan 'piö -a -bha bhë, 'yi- -wun ̱blɛɛ ka
-dhë.
3 'Kɛɛ yi -bha -Zlan -wo ̱blɛɛ' -sü bhë 'yaa -gban 'wun ̱zaa' -sü 'iin pë
-nu 'waa kpengdhö -an -bha. 'Go mü, yiëë- kë kö 'yiën- mɛ -nu -püö.
4 'Kɛɛ 'wun 'kpɛkpɛ 'ö 'yi- ̱blɛɛ' -na zö bhë 'wun 'ö -Zlan gia- -yö -we -a
-bha ̱zian' yö -mü. Bhii 'ö tɔɔ -a -de gia- ̱zuö' 'glu -yö -dhi kö 'wun -nu 'ö
-gban 'wuntaɔsë 'ö ̱nɛ -a -bha, kö -ya -wun -lo yi kwɛɛ kö 'yi- ̱blɛɛ'- mɛ
-nu -dhë. -A -kë 'dhö -sü 'ka, yiëë- ̱mɛɛ'- kö 'yiën- kë mɛ 'bhee- -nu -dhë
-së, 'kɛɛ yi- -blɛɛ 'dhö ̱zian' kö 'yi kë -Zlan -dhë -së; bhii yö ̱nɛ 'ö yi ̱zuö'
'piö -wun 'plɛ dɔ.
5 Ka- dɔa -së 'ka ̱nɛɛ: Mɛ -dian kë -wo yaa bɔ yi 'dhii do yiëë- ̱blɛɛ'-; 'ö
yi -bha 'wun ̱blɛɛ' -sü 'gü, 'wëü- yö -sü -dhɔ 'ö bhë, yië- 'slë kë. -Zlan -de
-yö 'wun -nu 'wo bhë -an 'plɛ -tɔmɔ 'ka.
6 ̱Bhlë 'ö go mɛ 'bhee- -nu 'piö yiëë- ̱mɛɛ'- ka 'gü, 'iin mɛ 'kpaan gbɛ
-nu 'wo to -an 'gü.
7 ̱Ya kë ̱nɛ yi- -mɛɛ -bezë, yi dhoë- kë tɔng 'ka 'yi- pö: -Ka yi ̱bhlë -ya!
'Ö tɔɔ yi -kë Klito -bha bɔmɛ -nu 'ka. 'Töng 'ö 'yi ̱kaa' ka 'piö mü, yi -kë
'lëëlë ka buën- ̱zian', 'ö 'yi -kë 'wun -nu -kë ka 'ka ̱dhia 'lëëlë ̱nɛ -kɔ ̱ya
kë, 'ö dhebɔ -yö ö -bha 'në -nu kuën -së 'ka bhë -a 'dhö.
8 Ka -dhɔ 'ö yi 'gü bhë -a -wun 'gü, yi- -ya yi ̱zuö' 'piö kö 'yi yi -bha
-tosiadhe kë ka -bha 'ka ̱nɛ -kɔ 'ö 'yi 'wuntaɔsë 'ö go -Zlan 'piö 'yi- nu -a
'ka ka -dhë bhë -a 'dhö. 'Ö tɔɔ ka -wun -yö yi -gɔ 'gbee- 'töng 'plɛ 'ka.
9 Dhegluzë -nu, ka -zo -yö -büö ̱nɛ 'töng 'yi ̱kaa' ka 'piö bhë, yi yuö -kë
yi ̱kwaa' ̱sëëbhodhe 'ka 'töng 'saadhö 'ka, -yö kë 'dhö kö ̱kun yi -nia
'gbiin- dho më mɛ 'bhaa 'ka 'töng 'ö 'yi- sü kö 'wuntaɔsë 'ö go -Zlan 'piö 'yi-
̱blɛɛ'- -a 'ka ka -dhë bhë -a 'ka.
10 Yi -bha wɔ -kɔ 'ö- -kë mɛ 'ka -Zlan -wo 'gü ka 'piö mü bhë, -yö -kë -Zlan
-bha zian -ta; -yö -kë kpengdhö 'ö 'wun gbɛ yaa kë -a -bha. 'Wun 'ö bhë,
ka- -tɔmɔ 'ka; 'ö -Zlan -de 'pö, 'ö- -tɔmɔ 'ka.
11 Ka- 'wun -dɔ ̱nɛɛ, -kɔ -nu 'ö 'yi ka kun -a -bha 'ma bhë, -yö -kë ̱nɛ
-kɔ 'ö 'në dë -yö ö -bha 'në -nu kuën bhë -a 'dhö.
12 Yi ka -ta -kun, 'gü -dɔ 'gbee- -sü waa- ka ̱zuö' ̱dhuë' -sü 'ka, -dhio -dɔ
ka -dhë -sü 'ka, -a -pö ka -dhë -sü 'ka ̱nɛɛ: -Ka 'ta 'sü -Zlan -zo 'kun -wun
'ka! Bhii -Zlan -yö ka -dhɛ ö -bha -gludëdhɛ waa- ö ̱bhlë -ya -sü -wun 'gü.
13 Yi -Zlan zuö -pö 'töng 'plɛ 'ka 'wun do 'bhaa -wun 'ka; 'ö tɔɔ ̱dhɛ 'ö
'yi -Zlan -wo ̱blɛɛ ka -dhë, kaa -dhɛ -ga yi -bha -kë mɛ 'bhee- 'ka -sü 'piö,
'kɛɛ ka ka 'to -to -wo 'yi- ̱blɛɛ bhë -a -bha 'ö 'ka- -gɛn ma; 'ö 'ka- dɔ giagia
'ka ̱nɛɛ: -Zlan -wo -mü, 'ö 'ka- sü ka -bha 'ka. -Yö 'dhö; -wo 'ö 'yi- ̱blɛɛ
ka -dhë bhë, -Zlan -wo giagia -mü. Bhii 'ö tɔɔ -wo 'ö bhë -yö yuö kë -sü 'gü
mɛ -nu 'ö 'ka -Zlan -wo -dhɛ 'wun gia- bhë, ka ̱zuö' 'piö.
14 -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ, dhegluzë -nu, -kɔ dosɛn 'ö -Zlan -bha mɛ
-nu -dho 'kuë- -sü 'wo Zude -sɛ 'gü 'ö 'wo -klu -sü 'ka Yesu Klito -bha, 'wo
bɔa 'wun -nu 'gü bhë, 'yö 'ka- wo bhë 'pö. 'Ö tɔɔ ka -saan ka -bha 'sɛgümɛ
-nu 'dhiö ̱nɛɛ -kɔ do 'ö 'wo ̱saan -a 'ka Zuifö -nu 'dhiö bhë -a 'dhö.
15 Zuifö -nu 'wo bhë, wo ̱nɛ 'wo kwa Dëmɛ Yesu zë. -An 'bhɛma -nu
̱nɛ 'wo -Zlan -wodhiölomɛ -nu zë -an -bha 'töng 'ka. Wo do 'wo bhë 'zü

-an ̃suu'- -ta -nu ̃nɛ 'wo yi 'klo bhɔ -na ̃nɛ. -An këyuö 'ö bhë 'yaa -Zlan ̃zuögludhi -wun 'ka. -Wo -kë 'zü mɛ 'kpɛkpɛ yaagümɛ 'ka.
16 -Wa 'slë -mɛɛ kö -wo yi 'dhi 'kun, dhasü -wun 'ö bhë -a ̃blɛɛ mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -dhë -sü -wun 'gü. 'Wun yaa -nu 'wo- -kë -a züdɔyi 'ka 'ö dho 'ö yöë ̃dɛɛ -bha bhë, 'wo- -takpatoodhe kë -na bhë; 'kɛɛ -Zlan -bha -naazuëdhe ̃ya 'dho -an -ta 'saadhö.

Pɔlö -ya 'piö 'zü kö 'ö -kpën Tesalɔnikö -mɛ -nu -bha 'zü -dëüwo

17 Dhegluzë -nu, -a 'töng 'bhaa ̃ya ziö kwaa kë kwa 'ko -nu 'piö kwa 'sɛbun 'gü; 'kɛɛ yi -zo -yö ka 'piö 'töng 'plɛ 'ka. -Kpën ka -bha -dëüwo -sü -yö yi ̃zuö' pa -sü 'ka giagiawo. Më 'ö -kë 'ö 'yi- 'slë ̃mɛɛ' -na -kɔ 'plɛ -ta kö 'yiën- nu ka 'piö 'ö bhë.
18 Yi- 'piö kö 'yi 'yɛ yi 'zü kö 'yi nu ka 'piö 'ma 'zü do. Ma Pɔlö -mɛ -zë, a 'slë -mɛɛ ̃plëëzë 'ka kö 'aan- nu ka 'piö, 'kɛɛ Satan -yö zian -ta yi -gɔ.
19 A- -pö ka, n 'ka- pö mɛ gbɛ; ka dosɛn 'kpaan ̃nɛ 'ka tɔɔ yi -zo -yö -an -bha -mɛ waa- yi -bha ̃zuögludhi -wun. Ka -kë 'zü yuö -nu 'ö yi- -kë ka ziën -to -a 'gbee- 'ka -sü 'ka bhë -a ̃truën 'ö kwa Dëmɛ Yesu nu 'töng 'ka 'ö dho yi -gɛn kë ̃vava -a wöödhö -a 'ka.
20 ̃Ii-, -yö 'wun giagia 'ka ̃nɛ ka ̃nɛ 'ka dho yi wö po, 'ö 'ka dho kë yi -bha ̃zuögludhi -wun 'ka yi bhë -a 'ka.

3

1 ̃Dhɛ 'ö -nu ka 'piö 'ma -sü 'ö bhë, 'yi- -zian -mɛɛ 'ö yaa -mɔ 'kuë, 'yi- pö: «̃Ɛɛ, -kwa 'to Atɛnë zö ̃klöödhö, 'yaa ya 'pö.»
2 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë 'yië Timote -zë bɔ ka -dhë 'ma. Yö ̃nɛ 'ö tɔɔ dheglu -mɛ 'ö yi -nu 'plɛ 'yi -Zlan -bha yuö kë -na 'wuntaɔsë 'ö -gban Klito -bha -a -blɛɛ mɛ -nu -dhë -sü 'ka bhë; yi- -bɔ ka -dhë kö -yö ka ̃faan' 'më 'iin kö -yö nu ka -dhë, 'gü -dɔ 'gbee- -sü 'gü, -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü,
3 -yö kë 'dhö kö ̃kun 'ö mɛ gbɛ -yö -kë 'gü ga -mɛ 'ka, 'wun 'gbee- -nu 'wo- wɔ -na kwa -ta bhë -a 'gü. Ka -de gia-, 'ka- ̃tɛi' dɔ, 'wun -bha -wɔ kwa -ta -kɔ ̃suu'- 'ö bhë -Zlan -de gia- ̃nɛ 'ö -dhi -a -dhë kö -yö nu kwa -ta 'dhö.
4 Kë -de 'ö- wo bhë, ̃dhɛ 'yi ̃tun ka 'piö 'ma kö 'wun -nu 'wo ̃nɛ waa kë ̃kun, yi -kë -a pö -sü 'gü ka -dhë ̃nɛɛ: -Wo -dho 'wun wɔ kwa -ta. -Kɔ giagia 'yi- ̃blɛɛ -a 'ka bhë 'ö- -de -yö ̃kaa' bhë; 'ö bhii ka 'yaan 'ka -wun -mü.
5 Më 'ö -kë, ̃dhɛ 'ö n 'ka nu 'ma gbɔ bhë 'a- yö zlöö -së kö 'a Timote bɔ ka -dhë kö -yö -naɔ -nu 'ö -gban ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha 'ö dho goë ka 'piö kö -yaan ̃blɛɛ'- n -dhë 'ö bhë. ̃Dhɛ -naɔ -nu 'ö go ka 'piö 'ö n 'ka- ma ̃kun, 'suö -yö -kë n -ma ̃nɛ dü -yö 'dhoë- ka -püö 'ö tɔɔ -Zlan -bha yuö 'ö 'yi- -kë ka 'piö 'ma bhë -yö -dho -a 'gü ̃siö'-.
6 'Kɛɛ Timote 'ö go ka 'piö 'ma, ̃ya -lo yi -ta zö, -naɔsë 'ö go ka 'piö 'ö -gban ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- ka -bha -dhɔ 'ö 'ka- -kë ka 'kuë- bhë ̃yaa- 'plɛ ̃blɛɛ'- yi -dhë. -Ya -pö yi -dhë 'pö ̃nɛ ka ̃zuö' yaa bhɔ yi 'ka, ka -zo -ta yi -wuën -sü 'gü, -dhɔ giagia 'gü. -Kɔ do 'ö 'ka -ya -sü 'ka- ̃wuën' kö 'kwa -kpën kwa 'kuë bhë ̃nɛ 'ö yi -gɔ 'nö 'pö.
7 Dhegluzë -nu, -kɔ bhë ̃nɛ 'kö -kë ̃nɛ ̃zuökaankuëdhe waa- ̃saan' -nu -wo -nu yi -ta 'dhee, 'ö 'gü -dɔ 'gbee- -sü -yö -kë yi -gɔ. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë ̃nɛ 'ö yi ̃faan' më.
8 Bhii dɔ 'kwa- wo ̃nɛ, yi ̃faan' ̃ya 'më 'zü -dëüwo ka -bha -klu kpinngdhö -sü 'ö kwa Dëmɛ -bha bhë -a -wun 'gü.
9 Yi kwa -bha -Zlan zuö -pö ̃duö, ̃zuögludhi ̃va 'ö 'ka- nu yi -dhë kwa Dëmɛ wö 'dhiö bhë -a -wun 'gü.

10 'Töng 'saadhö 'ka, yi- -dhɛ -Zlan -gɔ ̱naa'- 'ka kö -yö 'we -a -bha kö 'yi -kpën ka -bha 'zü -dëüwo, -yö kë 'dhö kö pë -nu 'ö- -wun -yö ka -kë, -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü, kö 'yi- nu ka -dhë.
11 Yi- -dhɛ -Zlan -de gia- 'ö kwa Dë 'ka waa- kwa Dëmɛ Yesu -an -gɔ kö zian 'ö nu ka 'piö, -wa 'po yi -gɔ kö 'yiën- -wo ka 'piö 'ma.
12 Yi- -dhɛ 'pö kwa Dëmɛ -gɔ kö -dhɔ -kë 'kuë -sü waa- -a -dhɔ -kë mɛ 'plɛ 'ka -sü 'ö ka ziën bhë -wo ̱kpɛa'-, -wo 'dho 'dhiö -kplawo. Yi- -dhɛ kwa Dëmɛ -gɔ 'zü kö -dhɔ -kë 'kuë -sü 'ö ka ziën 'ma waa- ka -dhɔ 'ö yi 'gü 'nö 'pö, kö -an 'plɛ -wo kë do.
13 ̱Ya kë 'dhö kwa Dëmɛ -yö -dho ka ̱faan' më 'ö pë yaa 'kpɛkpɛ gbɛ 'ka 'dho kë ka -bha; kö 'kaan- kë kpengdhö kwa Dë -Zlan wö 'dhiö, kwa Dëmɛ Yesu waa- ö -bha mɛ -nu 'kpɛkpɛ -an nu -yi 'ka.

4

'Ta 'sü -kɔ 'ö -Zlan ̱zuö' 'glu dhi

1 Dhegluzë -nu, 'ta 'sü -kɔ 'ö -Zlan ̱zuögludhi -wun 'ka, 'yi ka ̱daan -a 'ka bhë, 'ö 'ka- -de wo -na bhë. 'Kɛɛ pë 'ö 'yi- -dhɛ ka -gɔ 'zü yi ̱zuö' 'plɛ 'ka kwa Dëmɛ Yesu 'tɔ 'gü 'ö tɔɔ: Ka -bha 'ta 'sü -kɔ -yö kë -së -yö ̱ziö' -a 'ka -a -blɛɛzë -ta.
2 Tɔng 'ö go kwa Dëmɛ Yesu 'piö 'ö -gban 'ta 'sü -kɔ 'ö bhë -a -bha, 'ö 'yi ka ̱daan -a 'ka bhë, ka gia- ka- -dɔ.
3 Së 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'ka 'ö tɔɔ 'ka kë 'slööslö 'ka ka -de dhɛ 'kan 'wun -gɔ -go zian -sü -zë -nu -gɔ!
4 Kö mɛ 'ö -dhö, 'ö dho dhe -sü, -a -bha ö -de -bha dhe 'sü -kɔ -yö kë -Zlan -zo 'kun -wun 'ka 'iin kö -yö kë ̱bhlë 'ka.
5 Kö ̱kun 'ka ka ̱kwaa ka -de -zü 'ö 'wun yaa kë -sü 'ö -gban 'nuëbɔ ̱mɛɛ' -sü 'iin ̱mlaabɔ 'kun -sü -bha bhë 'ö- -dhɔ -yö dhebɔ 'bhaa 'iin gɔɔn- 'bhaa -kë; kö ̱kun 'ö 'ka ka ̱kwaa ka -de -zü 'ö pë -nu -wo -ziö ka 'gü ̱nɛ -kɔ 'ö mɛ -nu 'waa -Zlan dɔ 'wo- kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö!
6 'Wun yaa 'ö bhë -a 'gü mɛ gbɛ yaa 'dho go ka ziën kö -yö za yaa 'sü ö dheglu 'ö -kë Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ 'ka -a -bha, -a -bha pë -nu -kun -a -gɔ 'gbee- -ta -sü 'ka! 'Yië 'wun -gban -a -bha 'yië- ̱blɛɛ'- ka -dhë ̱duö ka -zo -büö -sü 'ka pinpiindhö ̱nɛ: Mɛ -nu 'ö 'wun yaa ̱suu'- bhë 'ö- kë -na, kwa Dëmɛ -Zlan -yö -dho 'wun wɔ -an -ta -a -wun 'gü.
7 -Zlan yaa kwa 'sü kö 'kwaan- kë ̱sɔɔnkëmɛ -nu 'ka; -yö kwa -sü ̱zian' kö 'kwa kwa -bha -tosiadhe kë -a 'sɛa- 'gü.
8 ̱Dhɛ 'ö 'dhö mɛ ̱daan' -wo 'ö -gban 'ta 'sü -kɔ 'ö -Zlan ̱zuö' 'glu dhi 'ö 'yi ka ̱daan -a 'ka ̱nɛ, mɛ 'oo mɛ 'ö yaa ö 'to 'to -a -bha, kö yaa ö -ta yö mɛ 'bhee- -wo -bha, 'kɛɛ kö -Zlan 'ö ö -bha -Zuu 'slööslö nu -a -dhë bhë ̱nɛ 'ö ö -ta yö -a -wo -bha bhë.
9 Ka -bha -wun 'yaa- -bha kö 'wun 'ö -gban -dhɔ -kë 'kuë -sü 'ö -zo -yö -Zlan -bha -mɛ -nu ka ziën kö 'yi- ̱blɛɛ' ka -dhë 'sëëdhɛ 'gü. -Kɔ 'ö dhegluzë -nu 'ö 'ka dho ka 'ko -nu -dhɔ kaa, -Zlan -de ̱nɛ 'ö ka ̱daan -a 'ka.
10 -A -de -kɔ gia- bhë 'ö 'ka 'ta sü -a 'ka, ka dhegluzë -nu, 'ö 'wo Maseduanë -sɛ 'gü 'töüdhö, -an -dhɔ kë -sü 'ka. 'Kɛɛ, dhegluzë -nu, yi- -dhɛ ka -gɔ 'zü kö 'ka- kë -së, 'ka ziö -a -blɛɛzë -ta!
11 -Ka ka 'gü dɔ 'gbee- kö 'ka -tosiadhe kë ̱zuöyagluu 'gü! -Ka ka 'yan -klu ̱zian' ka -de -gɔ 'wun -nu -bha! -Ka yuö kë, kö 'ka ka -de -gɔ -bhöpë -nu yö ̱nɛ -kɔ 'ö 'yi- ̱blɛɛ -a 'ka ka -dhë bhë -a 'dhö!
12 -A -kë 'dhö -sü 'gü, ka -dho kë ̱bhlëzë, mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ -an wö 'dhiö, 'ö ka ̱kwɛɛ- 'gbiin- 'ka 'dho mɛ 'waa gbɛ kë.

'Wun 'ö -gban kwa Dëmɛ -bha nu -sü -bha

13 Dhegluzë -nu, yi- 'piö kö 'yi- pö ka -dhë 'wun 'ö -gban mɛ -nu ('ö 'wo to
-Zlan -bha zian -ta) 'ö 'wo ga bhë -a -wun yaa 'dho ka kun, 'ö 'ka -ya 'yena
'gü ̱nɛ mɛ -nu 'ö -zo yö -sü ̱nɛ wo -bha mɛ -nu 'wo ga bhë wo 'ka 'dho
-an yö 'zü do -a 'dhö.
14 -Zo -yö -Zlan -bha -mɛ -nu, kwa- 'wun -dɔ giagia 'ka ̱nɛ Yesu -yö -ga;
'ö go ga 'gü. -Kɔ do bhë -a 'ka, kwa- 'wun -dɔ 'pö ̱nɛ mɛ -nu 'kpɛkpɛ 'ö 'wo
to Yesu -bha zian -ta 'ö 'wo ga bhë, -Zlan -yö -dho bɔ Yesu -ta 'ö -an bho ga
'gü.

15 -A pö 'a- wo ka -dhë 'dhö bhë 'ö tɔɔ 'wun do -yö -dhö 'ö kwa Dëmɛ
-ya ̱blɛɛ mɛ ̱daan' wo 'ka; 'ö tɔɔ mɛ -nu 'ö 'kwa dho to 'bhee- 'kpongtaa,
'töng 'ö kwa Dëmɛ dho nu -a 'ka, kwa 'ka 'dho -da kwa Dëmɛ 'piö mɛ -nu
'ö 'wo to -Zlan 'piö 'ö ̱wa ga bhë -an 'dhiö.
16 Kwa Dëmɛ gia- -bha -go dhang- 'gü -sü waa- -wo do 'ö dho we ̱nɛɛ:
«-Ka nu ka 'kuëdhö!» waa- -Zlan -bha bɔmɛ -gɔmɛ do -bha -gbla 'gbee- 'ka
-sü waa- -Zlan -bha 'truu -bha 'we -sü -an 'plɛ -dho kë 'kuë- dosɛn, 'yö mɛ
-nu 'ö 'wo to Klito 'piö 'ö 'wo ga bhë 'yö 'wo go ga 'gü -blɛɛzë 'ka.
17 ̱Ya 'go mü 'ö mɛ -nu 'ö 'kwa -zo -yö -Zlan -bha -mɛ -nu 'ka 'ö 'kwa to
'bhee- bhë waa- mɛ -nu 'wo go ga 'gü bhë 'ö 'kwa -lo 'kuë- do, 'yö -Zlan -yö
kwa sü kwa Dëmɛ 'piö dha kpö -ta. Kwaa- kwa Dëmɛ -nu 'yö 'kwa dho to
kwa 'ko 'piö ̱toëpö 'ka.
18 ̱Dhɛ -kë 'dhö kö -ka ka 'ko -nu ̱faan' 'më -wo -nu 'wo bhë -an 'ka!

5

1 Dhegluzë -nu, ka -bha -wun 'yaa- -bha zlöö kö 'wun -nu 'wo -gban 'töng
'iin -dhɛkpaɔyi 'ö pë -nu 'yi- ̱blɛɛ ka -dhë bhë 'ö 'wo dho kaa bhë kö 'yiën-
-a ̱blɛɛ'- ka -dhë 'sëëdhɛ 'gü.
2 'Ö tɔɔ ka -de gia- ka- ̱tɛi' dɔ ̱nɛɛ: Kwa Dëmɛ -bha zakanyi bhë -yö
-dho kan kwa 'gü ̱nɛ ̱kwaanmɛ -bha -da mɛ 'piö kɔɔ -sü 'ö 'yaa mɛ -zo
-büö 'ö nu gbeng -a 'dhö.
3 'Töng 'ö mɛ 'bhee- -nu 'wo dho -a pö -a 'ka: «-Ya -de 'flëë- 'gü -sü 'töng
̱ya -lo; 'wun 'gbee- gbɛ 'yaa 'dhö zlöö gbɔ» -a 'töng gia- bhë 'ö 'güsiödhe
dho kan -an 'gü -a 'ka, wo 'ka 'dho dha -a -gɔ. -A -bha -wo -sü -yö -dho kë
-kan mɛ 'gü -sü 'ka ̱nɛ koyiga -bha -ya dheguzë -bha -sü 'dhö.
4 'Kɛɛ dhegluzë -nu, 'kaa -dhɛtiidhɛ 'gü zlöö gbɔ; kö ̱kun 'ö -dhɛkpaɔyi
bhë, 'ö -kan ka 'gü ̱nɛ -kɔ 'ö ̱kwaanmɛ -yö -da -a 'ka mɛ 'piö kɔɔ mɛ tii
-a 'dhö.
5 -Kɔ 'ö 'ka- -bha 'kpɛɛdhö, ka -dhɛpuudhɛ 'gü 'në -nu 'ka; 'kwaa
-dhɛtiidhɛ 'gü 'në -nu 'ka gbɔ.
6 -A -wun 'gü kwa ̱dua' 'yaa -mü kö 'kwa yi zë ̱nɛ mɛ 'waa -nu 'ö 'wo
to -an 'dhö. 'Kɛɛ kwa -zë, kwa ̱dua' -mü kö 'kwa -ya kwa 'yaan kö -zo -kë
-de 'piö -sü -yö kë kwa -gɔ.
7 Gbeng -yi ̱nɛ 'ö mɛ- yi zë; 'ö gbeng -yi ̱nɛ 'ö yɔ -yö mɛ kun.
8 'Kɛɛ kwa -zë, kwa -dhɛpuudhɛ 'gü 'në -nu 'ka, kwa ̱dua' -mü kö 'kwa
kwa -de 'kun 'wun -nu 'gü. Kwa ̱dua' -mü kö 'kwa -zo -yö -Zlan -bha -sü
waa- -Zlan -dhɔ -an kë kwa -bha ̱nɛ -piö 'bhɛi 'ö 'kwa- -da kwa -bha ̱nɛɛ
'dhasi 'ö dho -glu 'piö -a 'dhö.

Kwa -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü ̱nɛ kwa -dho dha bhë, -yö kë kwa -gɔ
̱nɛ -piö ̱gblaa' 'dhö kö 'kwaan- -a -ya kwa -gɔ -bha 'pö.
9 'Ö tɔɔ -Zlan yaa kwa -dhɛ kö -a -bha -naazuëdhe -yaan wɔ kwa -ta; 'kɛɛ
kö 'kwaan- dhasü yö ̱zian', -bɔ kwa Dëmɛ Yesu Klito -ta -sü 'ka.

10 Bhii Yesu Klito -yö -ga kwa -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö 'kö -kë ̱nɛ kwa -ga
oo 'iin kwa -to kwa 'yaan oo, 'töng 'ö dho nu -a 'ka bhë kö kwa -nu 'kwa
kë kwa 'ko ̱bhaa ̱toëpö 'ka.
11 -A -kë 'dhö -sü 'gü, -ka ka 'ko -nu ̱faan' 'më, 'ka ka 'ko -nu 'yënng
̱dhuë' ̱nɛ -kɔ 'ö 'ka- kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö!

-Dhio -kaanta 'ö dɔ Tesalɔnikö -mɛ -nu -dhë waa- ̱wekadhe

12 Dhegluzë -nu, yi- -dhɛ ka -gɔ kö -Zlan -bha mɛ -nu 'wo yuö kë -sü 'gü
ka ziën 'ma bhë, 'ka -an ̱bhlë -ya. Mɛ -nu 'wo bhë kwa Dëmɛ -yö -an -sü
kö -wo ka -da -Zlan -bha zian -ta, 'iin kö -wo ka ̱daan -Zlan -wo 'ka.
13 Mɛ -nu 'wo bhë, -an ̱bhlë -yö kë ka 'gü -kɔ 'plɛ -ta; -an -dhɔ -yö ka
kë ̱va -Zlan -bha yuö -nu 'ö 'wo- kë -na ka ziën 'ma bhë -a -wun 'gü. -Ka
-tosiadhe kë ̱zuöyagluu 'ka ka 'ko -nu 'piö!
14 Yi -bhɛa ka -dhë, dhegluzë -nu, kö 'ka 'fiamɛ -nu -zo -büö! Mɛ -nu 'ö
'wo 'suö -sü, -ka -an -zo -gban; mɛ -nu 'ö 'wo 'tëëtë 'güdandhe -nu 'gü bhë,
'ka nu -an -dhë! Ka ̱zuö' -yö kë -saa mɛ 'plɛ 'piö!
15 -Ka ka -de 'kun -së! Kö ̱kun 'ö mɛ -yö 'wun yaa 'pë bho 'wun yaa 'ka;
'kɛɛ -ka 'wun -së -kë ka 'ko -nu -dhë -sü 'iin mɛ 'plɛ -dhë -sü ̱mɛɛ'- kö -yö
kë ka -gɔ 'töng 'saadhö 'ka!
16-18 Pë -nu 'ö -Zlan -ya -dhɛ ka -gɔ ka -bha -tosiadhe 'ö Yesu Klito 'piö -a
'gü 'ö tɔɔ: Ka ̱zuö' 'glu -yö dhi -kplawo! -Ka -bhɛa -Zlan -dhë 'töng 'plɛ
'ka! -Ka -Zlan zuö pö 'wun 'saadhö 'gü!
19 Kö ̱kun 'ka zian ta -Zuu 'slööslö këyuö -gɔ!
20 Kö ̱kun 'ka -wo 'ö -Zuu 'slööslö -yö bɔ mɛ -nu 'gü 'ö- pö 'ka- bho yunng!
21 'Kɛɛ -ka pë 'plɛ 'piö -ga kö -a mɛ 'ö -së 'ka- 'sü ka -bha 'ka!
22 -Ka ka -zo kë ka -de 'piö 'wun yaa ̱suu'- 'saadhö -gɔ!
23 -Zlan 'ö ̱zuöyagluu nu mɛ -dhë bhë, -yö -dhoë kë kö 'ka kë -a -bha 'ka
-kɔ 'plɛ -ta. -Yö -dho ka -lü -de -maa kë bhii ka -zuu 'dhö, ka nii 'dhö, waa-
ka bun 'dhö -yö -dho -an 'plɛ -maa kë. -Yö -dho ka kë 'slööslö. ̱Ya kë 'dhö
-dhuu gbɛ yaa 'dho to ka -bha 'yö yöë kwa Dëmɛ Yesu Klito nu 'töng -bha.
24 -Zlan 'ö ka -dhɛ kö 'ka ziö -a 'piö bhë, -zo -yö -a -bha -Zlan -mü. -Yö
-dho pë -nu 'wo bhë -an 'plɛ kë ka -dhë.
25 Dhegluzë -nu, -ka ̱bhɛa'- yi -wun 'gü!
26 Dhegluzë -nu 'kpɛkpɛ 'wo to, 'yië 'we -an 'ka ̱duö!
27 A -bhɛa ka -dhë kwa Dëmɛ 'tɔ 'gü, 'sëëdhɛ 'ö ̱nɛ -kaa -wo pö dhegluzë
-nu 'kpɛkpɛ 'wo ka ziën 'ma bhë -an -dhë!
28 Kwa Dëmɛ Yesu Klito -yö 'dhuë- 'kpɔ ka -bha!

'Sëëdhɛ plɛ -naa 'ö Pɔlö -ya bɔ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo Tesalɔnikö plöö -an -dhë bhë 'ö nɛ

1 Ma Pɔlö 'dhö, Silivɛn 'dhö, Timote 'dhö, 'yi 'sëëdhɛ 'ö nɛ 'yi- bɔ -Zlan -bha mɛ -nu 'ka -klu -sü 'ka -Zlan 'ö kwa Dë 'ka waa- Yesu Klito 'ö kwa Dëmɛ 'ka -an -bha, 'ka Tesalɔnikö plöö ka -dhë.

2 -Zlan 'ö kwa Dë 'ka waa- kwa Dëmɛ Yesu Klito -wo 'glusë waa- zuöyagluu nu ka -dhë.

Za 'kan -sü 'ö dho kë Klito nu -yi 'ka

3 Dhegluzë -nu, yi dua' -mü kö 'yi -Zlan zuö pö 'töng 'plɛ 'ka ka -wun 'gü. -Yö kpengdhö kö 'yi- kë 'dhö 'ö tɔɔ ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -yö 'dho -na 'dhiö 'töng 'plɛ 'ka. 'Ö ka 'ko -nu -dhɔ 'ö ka ziën 'ma 'ö 'dho -na 'dhiö 'pö.

4 -A -wun 'gü, yi 'gɔugɔ (kwa Dëmɛ Yesu 'gü), -a -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -nu ziën ka -wun 'gü, 'ö bhii ka -bha -dɔ 'gbee- -sü 'ö 'wun 'gbee- 'kpɛkpɛ 'gü waa- ka -bha -dɔ 'gbee- -sü 'ö 'klobhɔdhe -nu 'ö 'wo- -wɔ ka -ta -an 'gü -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ka bhë -yö yi zuö' 'glu -dhi.

5 'Wun -nu 'wo bhë -wa -zɔn ka -dhë nɛ -Zlan -bha za 'kan -sü -yö -dho kë kpengdhö 'ö tɔɔ 'wun 'gbee- -nu 'kpɛkpɛ 'ö 'wo nu -na ka -ta, ka -bha -kë -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö 'gü -sü -wun 'gü 'ö 'ka dɔ 'gbee- -a 'gü bhë, yö nɛ 'ö dho ka kë bhlëzë kö 'ka kë -Zlan -bha -gludëdhɛ 'ö bhë -a 'gü 'në -nu 'ka.

6 'Wun giagia 'ka -Zlan 'ö bhë -yö kpengdhö, -yö -dho 'klobhɔdhe wɔ mɛ -nu 'wo ka 'klo bhɔ -na bhë -an -ta.

7-8 'Töng 'ö kwa Dëmɛ Yesu waa- -Zlan -bha bɔmɛ 'gü 'gbeezë -nu 'wo dho go -a 'ka dhang- 'gü kö -wo -wo 'siö nɛ- kpö 'gü, -a 'töng 'dhö bhë -a 'ka, -Zlan -dho -ya -de 'flëë- 'gü -sü nu mɛ -nu 'ö 'ka saan' -na bhë ka -dhë; -yö -dho -ya -de 'flëë- 'gü -sü nu yi -dhë 'töng 'dhö bhë -a 'ka 'pö. -Yö -dho 'wun wɔ mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ 'ö 'wuntaɔsë 'ö -gban kwa Dëmɛ Yesu -wun -bha 'ö 'waa- bhlë -ya bhë -an -ta.

9 'Wun 'ö dho wɔ -an -ta bhë, -yö -dho kë 'güsiödhe 'ö toëpö 'ka -a 'ka. -Wo -dho kë kwa Dëmɛ wöödhɛ 'ka gbiin, 'ö -an 'yan 'ka 'dho -da -a -bha 'gügbeedhɛ 'bhüzë bhë -a -ta.

10 'Wun -nu 'ö 'wo bhë -wo -dho kë -dhɛkpaɔyi 'ö kwa Dëmɛ dho nu -a 'ka bhë -a 'ka; mɛ -nu 'wo- -wun -dhɛ 'wun gia- 'ö 'wo- -bha 'ka, -wo -dho -a bhlë -ya, 'go mü 'wo- -ga zuögludhi 'ka. Ka -de 'pö, ka -dho kë mɛ -nu 'ö 'wo bhë -an ziën, 'ö tɔɔ -Zlan -bha -naɔ 'ö 'yi- blɛɛ ka -dhë bhë, ka- -wun -dhɛ 'wun gia-, 'ö 'ka- -sü ka -bha 'ka.

11 'Wun -nu 'wo bhë -an -wun 'gü, yi -bhɛa -Zlan -dhë ka -wun 'gü 'töng 'plɛ 'ka. Yi- -dhɛ kwa -bha -Zlan -gɔ kö -yö ka bhlë 'kpɔ ka -bha dha -sü 'ö ka -dhɛ -a 'ka bhë -a 'gü. Yi- -dhɛ -a -gɔ 'zü kö -a -bha 'piigbeedhɛ 'gü, ka zuö' 'piö -wun 'ö -kë 'wun -së kë -sü 'ka, -ya kë ka -dhë; kö ka -bha yuö -nu 'ka- -kë -zo yö -sü 'ka bhë kö -yö nu ka -dhë kö 'ka- 'dhiö 'to -së 'ka.

12 Ya kë 'dhö, kwa Dëmɛ Yesu 'tɔ -dho bɔ ka -ta 'ö -kë bhlëzë 'ö ka -de 'pö, 'ka dho kë -a 'gü bhlëzë, kwa -bha -Zlan waa- kwa Dëmɛ Yesu Klito -an -bha 'glusë -wun 'gü.

2

'Wun 'ö -gban këpëyaamɛ -bha nu -sü -bha

1 Dhegluzë -nu, 'wun -nu mɛ 'wo -gban kwa Dëmɛ Yesu Klito -bha nu -sü
waa- kwa -bha -kpa 'kuë- -sü 'ö- wöödhö -a -bha, yi -bhɛa ka -dhë -a -wun
'gü,
2 kö ̱kun 'ka ka ̱kwaa ka -de -zü 'siösiö 'ö ka ̱zuö' -yö -kaan 'kuë 'iin
'ö 'siö -yö -kan ka 'gluu ̱nɛ kwa Dëmɛ -bha zakanyi ̱ya -lo. Mɛ 'bhaa -nu
-wo -dho ka ̱zuö' ̱kaan' 'kuë; -wo -dho -mɔa -bha kö -wo ̱sua kë ka -gɔ
-a -pö ka -dhë -sü 'ka ̱nɛɛ -Zuu 'slööslö ̱ya 'wun ̱blɛɛ'- wo 'gü; -ya -pö
kwa Dëmɛ -bha zakanyi ̱ya -lo. -Wo -dho -mɔa -bha kö -wa pö ka -dhë
'zü -Zlan -wo ̱blɛɛ' -sü 'ka 'iin -wo -dhoë pö ka -dhë 'zü ̱nɛɛ 'yië 'sëëdhɛ
bɔ ka -dhë ̱nɛ kwa Dëmɛ -bha zakanyi ̱ya -lo. 'Kɛɛ 'wun -nu 'wo bhë
'saadhö kö ̱kun 'ka -an -ga 'wun gia- 'ka!
3 Kö ̱kun 'ka ka ̱kwaa ka -de -zü 'ö mɛ gbɛ -yö ka -dian -kë -kɔ 'bhaa
-ta! -Yö kë ka 'yaan ̱nɛ yi 'ö 'yi 'we -na -a -wun 'ka bhë, -a kë -sü 'ka kö
-yö -wo mɛ 'bhee- -nu -ta, -wo -dho wo -ta yö -Zlan -bha. 'Yö këpëyaamɛ
'wo- -dhɛ 'yaa tɔng 'kun, 'ö- -bha -tosiadhe 'dhiötodhɛ dho kë 'güsiödhe 'ka
bhë, -yaan ̱tun nu -süë -a 'töng 'ka.
4 Këpëyaamɛ 'ö bhë yö 'ka 'dho we -a -bha kö mɛ 'waa gbɛ -yö gbapë
̱suu'- 'kpaan gbɛ 'sü ö -bha -Zlan 'ka kö -ya gba kö yaa kë yö dosɛn ö 'ka.
-Yö -dho 'ko zë -zlan ̱suu'- 'kpɛkpɛ 'ö 'wo 'kpongtaa -an 'ka. -Yö -dho dho
-dewo 'ö -da -a 'ka -Zlan ('bhee-) -gba -a 'gü -kɔ 'gü 'ö ̱yaannu -a 'gü, -a pö
-sü 'ka ̱nɛɛ yö ̱nɛ 'ö tɔɔ -Zlan.
5 'Wun -nu 'ö 'wo bhë 'ma- ̱blɛɛ'- ka -dhë 'töng 'ö 'a ̱kaa' ka 'piö 'ma -a
'ka; 'yaa 'dhö a? A- -dɔ ̱nɛ ka -zo yaa -büö -a 'ka.
6 'Wun do 'bhaa 'ö pë -nu 'wo bhë 'ö -an kë -sü to zlöö -yö -dhö. 'Wun 'ö
bhë ka- -dɔ 'pö. ̱Dhɛ -kë ̱nɛ -yö 'dhö, këpëyaamɛ 'ö bhë -yö -dho nu -a
-bha nu 'töng 'ö -Zlan -ya kpɔ -a -gɔ -a 'ka.
7 'Wun yaa kë -sü 'ö -bin -sü 'ka -a -bha ̱faan' -yö yuö kë -na; 'kɛɛ 'wun
-nu 'ö 'yi- ̱blɛɛ ka -dhë bhë -a kë -yi 'ka kö -yö kë, kö pë 'ö zian ta- -gɔ bhë
kö ̱ya zian 'po -a -gɔ. ̱Ya kë 'dhö 'ö dho ziö.
8 ̱Ya kë 'dhö kö këpëyaamɛ bhë -a nu 'töng ̱ya -lo. 'Kɛɛ -a -bha yi 'dhiö
'to 'töng ̱ya -lo, kwa Dëmɛ Yesu -dhoë zë ö 'tëë 'ö dho go -a dhiö -a 'ka;
-yö -dho -a 'gü ̱siö'- ö -bha mɛdhɛ 'bhü 'ö dho nuë 'piigbeedhɛ 'gü bhë -a
'ka ö nu 'töng 'ka.
9 Këpëyaamɛ 'ö bhë -a nu -yi 'ka, -yö -dho nu Satan ('ö dü 'ka bhë -a)
̱faan' 'ka; 'yö 'slë ̱suu'- 'plɛ -kë, -dhidhaapë ̱suazë 'iin ̱duakëpë ̱suazë
-nu waa- pë 'gblüünzë ̱suazë -an kë -sü 'ka.
10 -Yö -dho 'wun yaa kë -kɔ ̱suu'- 'kpɛkpɛ 'plɛ -ta kö mɛ -nu ('ö wo 'ka
'dho kë -Zlan -wo -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ka) 'ö 'wo dho kë dhɔng -mɛ -nu
'ka bhë, kö -yö -an -püö. Mɛ -nu 'wo bhë 'ö 'wo dho ̱dhɔng 'ö tɔɔ 'wun
giagia 'ö dho -an gbaa dha -sü 'ka bhë waa- -dhɔ kë -waan -a 'kun wo ̱zuö'
'gü.
11 -A -wun 'gü mɛ -nu 'wo bhë -Zlan -dhoë kë kö -wo -püö -zo yö -sü 'ö
̱suapë 'ka -a -bha -sü 'gü.
12 -Kɔ bhë -a 'ka mɛ 'kpɛkpɛ 'ö waa 'wun gia- 'sü wo -bha 'ka 'ö 'wo 'wun
yaa kë -sü -dhɔ -kë wo ̱zuö' 'gü, za -yö -dho -püö -an -ta.

-Zlan -bha mɛ -nu 'ö -an sü kö -waan kë dhamɛ -nu 'ka

13 Dhegluzë -nu, -yö yi -bha kö 'yi -Zlan zuö pö 'töng 'plɛ 'ka ka -wun 'gü.
Ka -dhɔ -yö kwa Dëmɛ -kë. Yö ̱nɛ 'ö- -wun 'gü, 'yö ka sü -a züdɔyi 'ka kö
'ka kë dhamɛ -nu 'ka ̱bɔa' -Zuu 'slööslö -ta -sü 'ka. -Zuu 'slööslö 'ö bhë

□nɛ 'ö ka -kë -Zlan -bha mɛ -nu 'ka ka -bha -zo -yö 'wun gia- -bha -sü -wun 'gü.
14 'Wuntaɔsë ('ö -gban Yesu Klito -bha) 'ö 'yi- □blɛɛ ka -dhë bhë, yö □nɛ 'ö -Zlan -yö bɔ -a -ta, 'ö ka □dhɔɔ kë -yö -kë 'dhö 'tɔbhɔdhe 'ö kwa Dëmɛ Yesu Klito 'piö bhë 'kaan- ka -bha yö.
15 Dhegluzë -nu, □dhɛ -kë 'dhö bhë, kö -ka dɔ 'gbee-! 'Wun -nu 'ö 'yi ka -daan -a 'ka dhiö 'iin -a mɛ -nu 'ö 'yi- □blɛɛ ka -dhë 'sëëdhɛ 'gü, ka -zo -yö 'to -an 'piö 'töng 'plɛ 'ka!
16 -Zlan 'ö kwa Dë 'ka yö □nɛ 'ö kwa -dhɔ -ya -kë; pë 'ö -kë 'ö kwa gbaa -zo -yö ö -bha -sü □nɛ kwa -dho dha, waa- 'gü -dɔ 'gbee- -sü, 'ö □toëpö 'ka -an 'ka 'ö bhë. -Zlan 'ö bhë waa- kwa Dëmɛ Yesu Klito
17 -wo ka □zuöga pa 'gü -dɔ 'gbee- -sü 'ka. Kö 'wun -së kë -sü 'ö 'wun □blɛɛ' -sü 'gü 'iin 'ö 'wun -nu kë -sü 'gü -yö □faan' nu ka -dhë.

3

Pɔlö -nu -wa -dhɛ mɛ -nu 'wo Tesalɔnikö -an -gɔ -sü kö -wo □bhɛa'- wo -wun 'gü

1 □Ya 'kan -a -bha, dhegluzë -nu, yi- -dhɛ ka -gɔ kö 'ka □bhɛa'- yi -wun 'gü kö kwa Dëmɛ -wo 'ö bhë -yö 'dho 'dhiö, -yö -wo -dhɛ 'plɛ 'gü -bla 'ka kö -yö kë □bhlëzë □nɛ -kɔ 'ö □kaa' ka 'piö 'ma bhë -a 'dhö.
2 -Ka □bhɛa'- 'zü kö -Zlan -yö yi bho mɛ □suu'- yaazë -nu 'ö -an □zuö' 'dhö ya -an kwɛɛ. 'Ö tɔɔ mɛ 'plɛ kun 'wo -we Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -sü -bha.
3 'Kɛɛ -zo -yö -a -bha -mɛ -mü kwa Dëmɛ 'ka. Yö □nɛ 'ö dho ka gbaa □faan' 'ka. 'Go mü 'ö dho ka -maa kë këpëyaamɛ ('ö -kë dü 'ka bhë) -a -gɔ.
4 Kwa Dëmɛ 'ö bhë 'ö yi gbaa -zo -yö ka -bha -sü 'ka □nɛ 'wun -nu 'ö 'yi- □blɛɛ ka -dhë bhë, ka- kë -sü 'gü. 'Go mü 'ka dho dho -a 'ka 'dhiö.
5 Kwa Dëmɛ -ya kë kö -Zlan -dhɔ -yö ka kë, 'iin kö □zuö' -saa -dhɛ 'ö go Klito 'gü -yö kë ka -gɔ!

'Wun 'ö -gban yuö kë -sü -bha -a -dhio 'ö Pɔlö -ya dɔ

6 Dhegluzë -nu, 'yi- -dhɛ ka -gɔ kwa Dëmɛ Yesu Klito 'tɔ 'gü kö 'fiamɛ -nu 'ö pë -nu 'ö 'yi -an -daan -a 'ka 'ö 'waa 'we -na -a kë -sü -bha bhë kö 'ka 'kan -an -bha!
7 -Kɔ 'ö 'ka dhoë- kaa kö 'kaan- yi -bha 'wun □zuan' 'sü, ka- kë -kɔ -dɔ; 'ö tɔɔ □dhɛ 'yi tun ka 'piö mü yiëë kë 'fiasü.
8 Yiëë yi □kwaa' yi -de -zü kö mɛ 'kpaan gbɛ -yö yi 'dhi gba 'kpaan kö yiëë pë 'bhaa nu -a -dhë. Yuö □nɛ 'yi- -kë 'töng 'saadhö 'ka, 'ö 'yi bɔ 'gügadhe □va -nu 'gü. -Yö -kë 'dhö kö □kun 'ö yi 'gbiin- dho mɛ 'bhaa kë.
9 -A kë -nu 'ö 'yi- wo 'dhö bhë yaa kë □nɛ kö yiëë -mɔ -a -bha kö 'yi- pö ka -dhë 'ka nu yi -dhë; 'kɛɛ yi- kë 'dhö □zian' kö -yö kë ka -bha 'wun □zuan' 'ka.
10 'Ö bhii 'töng 'ö 'yi □kaa' ka 'piö mü bhë, yi- -pö ka -dhë □nɛ mɛ 'yaa- 'piö kö 'ö yuö kë bhë -a □dua' 'yaa -mü kö -yö pë -bhö.
11 -A pö 'yi- wo ka -dhë 'dhö bhë 'ö tɔɔ yi- -ma □nɛ mɛ 'bhaa -nu -wo ka ziën 'ma 'ö 'waa yuö kë; 'ö -an -bha -tosiadhe -yö -kë -de -dɔ wo 'bhamɛ -nu -bha 'wun 'gü -sü 'ka.
12 Mɛ -nu □suu'- 'wo bhë, yi- -dhɛ -an -gɔ tɔng -dɔ -an -dhë -sü 'ka kwa Dëmɛ Yesu Klito 'tɔ 'gü □nɛ -wo yuö kë 'töng 'plɛ 'ka kö -wo wo -de giagia -bha -bhö -pë yö.
13 Dhegluzë -nu, kö □kun ka 'gü -yö ga 'wun -së kë -sü 'ka!

14 'Wun -nu 'yi- ɓlɛɛ ka -dhë 'sëëdhɛ 'ö ɓnɛ -a 'gü bhë mɛ yaa 'we -a
ɓhlë -ya -sü -bha, -kaa 'piö -ga, 'ka ka -ta yö -a -bha, -yö kë 'dhö kö lë- -yö
'kpɔ -a -ta.
15 'Kɛɛ kö ɓkun 'ö 'ka- sü ka yaagümɛ 'ka! -Ka -a -zo -büö ɓzian' ɓnɛ ka
dheglu 'dhö.
16 Kwa Dëmɛ 'ö ɓzuöyagluu nu mɛ -nu -dhë bhë, -yö ka gbaa ɓzuöyagluu
'ka, 'töng 'plɛ 'ka, -kɔ 'plɛ -ta! Kwa Dëmɛ -yö 'to mɛ 'plɛ ka 'piö!
17 'Sëëdhɛ ɓbɛɛn' -wo 'ö 'a- -ya n -de giagia -kɔ 'ka 'yö ɓnɛɛ: Ma Pɔlö, 'ma
'we kaa! -Kɔ 'ö 'a n -kɔ pin ɓkaa' ma 'sëëdhɛ -nu 'plɛ -ta 'ö bhë. Ma 'sëëdhɛ
ɓbɛɛn' -kɔ 'ö bhë.
18 Kö kwa Dëmɛ Yesu Klito -yö 'dhuë- 'kpɔ ka -bha!

'Sëëdhɛ -blɛɛzë 'ö Pɔlö -ya bɔ Timote -dhë bhë 'ö ̱nɛ

̱Wekadhe

1 Ma Pɔlö 'a Yesu Klito -bha bɔmɛ 'ka, kwa Dhamɛ -Zlan waa- Yesu Klito
'ö 'kwa -yaa -gɔ bhë -an -zo 'kun -wun 'gü bhë,
2 ma bhë ̱nɛ 'ö 'sëëdhɛ ̱nɛ 'a- bɔ bhi 'ü -kë ̱nɛ n gbö 'dhö (-Zlan -wo
'a- ̱blɛɛ ü -dhë 'üën- ̱tun -a -wun -dhɛ -na 'wun gia- -a -wun 'gü) bhë ü
-dhë, kö kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëmɛ Yesu Klito -wo 'glusë kë ü 'ka, -wo
ü 'yënng yö, -wo ü gbaa ̱zuöyagluu 'ka.

-Zo -kë -de 'piö -sü mɛ ̱daan' -wo ̱suazë -gɔ -sü

3 -Bhö 'to Efɛzö ̱nɛ -kɔ 'a- pöë ü -dhë kö a 'dho -na Maseduanë bhë -a
'dhö. Bhii mɛ -daan ̱sua -wun 'ka -mɛ -nu -wo mü; -bhö 'wun ̱blɛɛ'- -an
'ka kö -waan ̱gbaannu!
4 -Bhö -a pö -an -dhë -wo wo ̱kwaa' ̱kwɛzü -wun -nu waa- mɛ 'bhɛma
-nu 'tɔ -bhüö -nu -yö 'ko 'dhiö -sü -nu 'ö ̱ya kë 'wo nu zaɔdhe 'ka bhë -an
̱blɛɛ' -sü -zü. -Zlan -bha mɛ dha -kɔ 'ö sü -zo -yö -a -bha -sü -bha bhë,
'yaa- 'gbloo -ta.
5 -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ a- 'piö kö -dhɔ 'ö ka 'gü bhë, ka- kë ka
̱zuöga 'puu 'ka, kö 'ka pë -nu kë, ka ̱zuö' -yö kë ̱yaannu ̱süë' 'iin kö ka
-bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë, -yö kë 'kpëdhö.
6 Mɛ 'bhaa -nu ̱wa 'go zian bhë -a -ta ̱wa 'to zaɔbhodhe 'flëëflëë -nu
'piö ̱wa wo -de -püö.
7 -Wa 'piö 'wo kë -Zlan -bha tɔnggɔmɛ 'ka 'kɛɛ kö wo 'wo bhë, pë -nu 'wo
'go -na -an dhiö waa- pë -nu 'wo mɛ -nu ̱daan' -na -a 'ka -zogbandhe 'ka
bhë, -a 'zü 'ö- ̱löö 'ö ̱ya kë mɛ -nu -wa ma bhë, wo -de gia- 'waa- dɔ.
8 Tɔng 'ö 'ka- -ga -na bhë, ̱waa- 'kun ö 'kun -kɔ 'ka, -yö -kë -së; 'ö 'kwa-
dɔa 'dhö.
9 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -yö kë ka 'yaan ̱nɛ tɔng yaa -da mɛ kpengdhö
-nu -wun 'gü; -yö -da ̱kian' yaa -mɛ -nu, ̱gɔü' 'gbee- -mɛ -nu, 'gluyaamɛ
-nu, ̱sɔɔnyaakëmɛ -nu, mɛ -nu 'ö -yö -Zlan 'piö oo, -yö pë 'slööslö -nu 'piö
oo, 'ö- gbɛ ̱bhlë 'yaa -an 'gü -nu, mɛzëmɛ -nu, mɛ -nu 'wo wo 'kpɔmɛ -nu
zë -na -nu,
10 ̱sɔɔnkëmɛ -nu, gɔɔn- -nu 'sloo 'iin dhoo -nu 'sloo -bha -wɔ 'ko 'piö
-mɛ -nu, ̱nua 'dhɔɔdɔmɛ -nu, ̱suakëmɛ -nu, -wobhömɛ -nu 'ö 'waa 'to wo
-wo -ta waa- mɛ -nu 'saadhö 'ö mɛ ̱daan' -wo giagia 'ö bhë 'ö 'waa- -zian
-ta 'wo bhë 'saadhö -an -wun 'gü.
11 Mɛ ̱daan' -wo bhë, -yö 'wuntaɔsë 'ö -gban -Zlan 'tɔ bhɔ -sü -zë 'ö 'dhuë-
'dhoë- -ta bhë -a 'gü; 'ö- -wun -yö tën n -ma kö 'aan- mɛ -nu ̱daan' -a 'ka.

-Zlan zuö -pö -a -bha 'glusë -wun 'gü -sü

12 Kwa Dëmɛ Yesu Klito 'ö n pa ̱faan' 'ka -Zlan -bha yuö 'gü bhë, a- zuö
-pö. A- zuö -pö bhii -yö n -yö -zo -tën -a -dhë -mɛ 'ka, 'ö n sü kö 'aan- yuö
kë -a -dhë,
13 'kö -kë ̱nɛ kë- wo 'dhiö -be bhë a- -wun yaa -blɛɛ, 'a- 'klo bhɔ, 'ö 'a 'si
-nu bho -a -gɔ 'dhee. 'Kɛɛ -yö n 'yënng -yö 'ö tɔɔ kë- wo 'dhiö bhë, pë -nu
'a -kë -an kë ̱dhia bhë, n 'ka kë -a -bho 'kou dɔ ̱dhia; -zo -yö -a -bha -sü
'ö yaa kë n -gɔ bhë, yö -mü.

14 Kwa Dëmɛ -yö ö -bha gbaɔ -kë n -dhë ̱va -ziögɔüsüzë 'ka, bhii -ya -kë
'ö -zo yö -sü waa- -a -dhɔ 'wo -kë n -gɔ yi -nu yi -bha -kë do -sü 'gü.
15 'Wun 'a 'dhoë- ̱blɛɛ'- ̱nɛ 'wun gia- -mü. -Ka dɔ 'dhɛ! 'O tɔɔ Yesu Klito
-yö -nu 'kpongtaa kö -yaan ̱sɔɔnyaamɛ -nu dha; 'ö waa- pö ̱sɔɔnyaamɛ
kö -wa -pö ma; ma 'a tɔɔ -a mɛ yaa -an ziën.
16 'Kɛɛ -Zlan -yö n 'yënng -yö; -ya -kë 'ö Yesu Klito -yö n sü kö 'aan- kë
'wun ̱zuan' do 'ka, -a -zɔn -sü 'ka ̱nɛ 'kö -kë ̱nɛ ̱sɔɔnyaamɛ -nu -gɔmɛ
-mü n 'ka 'dhee, -a ̱zuö' -yö -saa n 'piö, -yö kë 'dhö kö -dhɛkpaɔ ̱dhia'
-bha, mɛ -nu 'wo dho bɔ 'wun bhë -a -ta -waan -a -wun -dhɛ 'wun gia- bhë,
kö ̱toëpö -këdhösü -yaan kë -an -bha 'ka.
17 Mɛa-, ̱toëpö -gludë 'ö 'yaa ga, -Zlan do 'ö 'waa- yö bhë, ̱bhlëyadhɛ
waa- 'tɔbhɔdhe -wo kë -a -bha 'ka 'dhö -kplawo! Amɛn.
18 Timote, ma 'në, -dhio 'a- dɔ -na ü -dhë ̱nɛ, a- -dɔ 'dhö 'wun 'ö -gban
ü -gɔ -wun -bha 'ö -Zlan -wodhiölomɛ -nu -wa ̱blɛɛ ü -dhë 'dhiö bhë -a
'gbloo 'piö; -wo -nu 'wo bhë, -bhö -an kuënnu ü ̱zuö' 'piö ̱zian' kö 'ko 'ö
kwa -gɔ -zo yö -sü 'gbloo 'piö bhë 'üën- ü -bha -së zë;
19 -zo yö -sü 'ö ü -gɔ bhë -a 'kun 'gbee-; -wo 'ö 'we -na ü 'gü bhë, -bhö
'wun ma -a -ta -kplawo! Kö ̱kun 'ö ü zuö 'dho za dɔ ü -bha. -Dhɛ -ga 'dhɛ!
Mɛ 'bhaa -nu -wo -dhö 'ö waa 'we -a -bha kö 'wo 'wun ma -wo 'ö 'we -na
-an ̱zuö' 'piö bhë -a -ta, 'ö ̱wa dhoë 'dhö ̱ya -an -bha -zo -yö -Zlan -bha
-sü -kɔ yö zuë-.
20 Imene waa- Alezandrë -wo -an 'piö, 'yö 'a -an 'kluën bho Satan -bha;
bhii ̱wa 'go mü, waa 'dho 'wun yaa ̱blɛɛ'- -Zlan -gɔ gbɔ.

2

Mɛ ̱daan' -wo 'ö -gban ̱bhɛa' -sü -bha

1 Pë -blɛɛzë 'a dho ka ̱kpaɔ -a -wun 'ka 'ö tɔɔ 'ka -bhɛa -Zlan -dhë; -ka
pë -dhɛ -a -gɔ; -kaa zuö pö mɛ -nu 'saadhö -wun 'gü!
2 -Ka ̱bhɛa'- 'sɛdë -nu waa- mɛgɔtamɛ -nu 'kpɛkpɛ -wun 'gü -yö kë 'dhö
kö -ya diindhö -sü waa- ̱zuöyagluu -wo kë -dhö kwa -bha -klu -Zlan -bha
-sü waa- 'ta 'sü -kɔ 'ö ̱wa 'ta -sü -a 'ka 'ö 'ko ̱bhlëyadhe -yö -kë bhë -an
-wun 'ka;
3 'wun -kë 'dhö -sü ̱yö -së; 'ö- 'yi -yö -kan -Zlan 'ö kwa Dhamɛ 'ka bhë -a
'dhi.
4 Yö ̱nɛ 'ö- 'piö kö mɛ 'plɛ -wo dha kö 'wun gia- 'ö -dhö bhë -wa dɔ bhë.
5 Bhii kë- wo bhë, -Zlan -yö dosɛn, 'ö mɛ 'ö -yö mɛ -nu waa- -Zlan -an
ziën -mɛ 'ka 'ö 'dhö do Yesu Klito 'ö mɛ 'bhee- 'ka bhë -a 'ka.
6 Yö ̱nɛ 'ö ö -de nu mɛ 'plɛ -gɔ -ta -bɔ -pë 'ka. -Kɔ bhë ̱nɛ 'ö yi 'ö -Zlan
-ya -ya bhë, ̱dhɛ 'ö ̱ya -lo, 'ö pë 'ö- -zɔn ̱nɛ -Zlan -ya 'piö kö 'ö mɛ 'plɛ
dha bhë, 'ö nu -a 'ka.
7 Pë 'ö -kë 'ö -Zlan -yö n sü 'ö n -ya bɔmɛ 'ka kö 'wun 'ö -gban -zo -yö
-Zlan -bha -sü waa- 'wun gia- 'ö -gban Yesu Klito -bha -an -bha bhë, kö mɛ
-nu 'waa Zuifö 'ka, 'aan- -an ̱daan'- -a 'ka 'ö bhë. 'Wun 'a- ̱blɛɛ' -na bhë
'wun gia- -mü.
8 ̱Dhɛ -kë 'dhö, a- 'piö kö gɔɔn- -nu 'wo dho ̱bhɛa'-, -dhɛ 'oo -dhɛ 'wo-
-bha, -wo ̱bhɛa'- ̱zuö' 'puu 'ka. Kö ̱kun 'wo -naa -wun 'iin 'wo 'dhinaa
-kë 'kuë -sü -wun to wo ̱zuö' 'piö 'ö 'wo ̱bhɛa -a 'ka!
9 A- 'piö kö dhoo -nu -de 'pö, -wo 'dhoë- woë- sɔ -nu kë wo -bha, -yö kë
-a kë -kɔ gia- 'ka; kö ̱kun 'ö -kë -dɔ 'siö 'ka. Kö ̱kun -kë 'ö 'wo wo -bha
wun -nu -pë -kë 'ö dɔ -an -gɔ -bha ̱nɛ 'yan -to -a 'piö -pë 'ka 'iin 'wo 'sënng
̱baa' -pë -nu waa- -zlɔɔga -nu -kë wo -bha 'iin 'ö 'wo sɔ ̱sɔnng' 'gbeezë
-nu -kë wo -bha.

10 'Kɛɛ -an wɔ -kɔ -nu -sɛɛbɔ -nu -wo kë ̱nɛ sɔ -nu 'dhö -an -bha ̱nɛ -kɔ
'ö dhoo -nu 'wo- 'piö kö -an -wun -yaan -Zlan -zo 'kun, 'ö -an -ma kuën bhë
-a 'dhö.
11 Dhebɔ 'ö -dhö, -yö ö 'to 'to -na mɛ ̱daan' -wo -bha, -ya diindhö -sü -yö
kë -a -gɔ, -gɔ -yɔɔ sia- -sü 'ka!
12 N 'ka 'we -a -bha kö dhebɔ -yö mɛ ̱daan'- 'iin kö -yö -ya gɔɔn- -gɔ
'dhiö; -a ̱dua' -mü kö -dhɛ -yö ga -a -ta diindhö.
13 Bhii Adan ̱nɛ 'ö -Zlan -ya -da -blɛɛzë 'ka -yaan ̱tun Ɛvö -da -na;
14 yö do bhë 'zü, Adan kun 'ö- 'bɔn -yö -kan (-blɛɛzë 'ka); dhebɔ ̱nɛ 'ö-
'bɔn -yö -kan (-blɛɛzë 'ka); 'ö tɔng 'ö -Zlan -ya -da bhë, 'ö yaa 'wun ma -a
-ta.
15 Kë- wo 'dhö bhë -yö -dho dha 'në -nu 'ö dhoë- 'kpɔ bhë -a -wun 'gü.
Dhebɔ -nu -wo -dho dha 'dhö -oo, 'kɛɛ kö ̱wa kë ̱naazë -zo -yö -Zlan -bha
-sü 'gü, -dhɔ 'ö go -Zlan 'piö bhë -a kë -sü 'ka, -kë 'slööslö -sü waa- wo -bha
-de -sü 'tee -sü -wun 'gü.

3

'Dhiö -sü Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ka -mɛ -nu

1 -Wo 'ö 'wun gia- 'ka 'ö ̱nɛ: 'Ö ̱ya kë ̱nɛ mɛ -yö -dhö 'ö- 'piö kö 'yö kë
'dhiö -sü Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu kpö 'ka -mɛ 'ka kö yuö -së ̱nɛ
bhë.
2 'Kɛɛ -yö kë ka 'yaan ̱nɛ 'dhiö -sü mɛ 'ka -mɛ 'ö dho kë, -yö kë mɛ 'ö mɛ
gbɛ 'ka 'dho 'wun yaa yö -a -bha -a 'ka; -yö kë dhe do 'kpaan ̱gɔn 'ka; -yö
kë mɛ 'ö 'yaa -de -nu yɔ -dhë -mɛ 'ka -a 'ka; -yö këdhɛ -ga 'wun 'gü -mɛ 'ö ö
-de dɔ -a 'ka, -yö -kë -nia -kun -së -mɛ 'ka, -yö kë mɛ 'ö -mɔ mɛ -nu ̱daan'
-sü -bha -a 'ka;
3 kö ̱kun 'ö -kë -de -nu yɔ 'yi -dhë -mɛ 'ka, 'iin mɛ 'ö- -kɔ dhɛi 'dhö 'siö-,
'ö- 'dhi -wo 'dhö 'dhiö- -a 'ka, 'kɛɛ -yö kë mɛ 'ö 'lëëlë, 'ö -siökuëdhe -dhɔ
'yaa- kë -a 'ka. -Yö kë mɛ 'ö 'yaa pë 'plɛ bɔ yö do 'sloo ö 'ka -a 'ka.
4 -Yö kë mɛ 'ö -mɔ ö -de -gɔ 'kɔɔmɛ -nu ̱kɔɔn -sü -bha 'ö- -bha 'në -nu
-wa ̱bhlë -ya -a 'ka.
5 Bhii 'ö tɔɔ mɛ 'ö- -kɔ 'yaa -mɔ ö -de -gɔ 'kɔɔmɛ -nu ̱kɔɔn -sü -bha, -yö
-dho ö -zo kë Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu kpö 'gü -mɛ -nu 'piö mü
̱dhë ̱ɛɛ?
6 Kö ̱kun 'ö -kë mɛ 'ö ö ̱zuö' ̱dhië -Zlan 'piö -dëü -a 'ka; bhii ̱ya kë
'dhö -yö -dho ö -de sü ̱va 'ö za 'ö ̱ya dü 'kun 'saadhö bhë 'ö- -bha -ya kun
'pö.
7 -Yö -dho kë mɛ 'ö mɛ -nu 'ö 'waa Yesu Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ
'ka, 'wo -tɔmɔdhɛ -së -kë -a buëndhö -a 'ka, -yö kë 'dhö kö ̱kun 'ö mɛ -nu
dho -a -sanzë 'ö dho kë -a -bha -püö dü kwɛɛ -sü -gɛn 'ka.

-Zo -kë -Zlan -bha 'kɔ 'piö -mɛ -nu

8 -Zo -kë -Zlan -bha 'kɔ 'piö -mɛ -de 'pö, -yö kë mɛ 'ö- ̱bhlë -ya -sü 'dhö
-së -a 'ka; -yö kë 'wun gia- ̱blɛɛ'- -mɛ 'ka. Kö ̱kun 'ö 'wo yɔ mü -sü -ziö
̱gɔü' 'iin 'ö 'wo ̱naɔ ̱mɛɛ -kɔ yaa 'ka.
9 -Wo 'to -klu -sü 'ka 'wun giagia 'ö -kë -bin -sü 'ka 'ö- -gɛn go -zo yö -sü
'gü bhë -a -bha, ̱zuö' 'puu 'ka.
10 -Wo -dho -an 'piö -ga ̱kun -blɛɛzë 'ka; 'ö ̱ya kë ̱nɛ waa 'wun gbɛ yö
-an -bha, kö -waan ̱tun yuö zü dɔ -na 'sabla Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ
-nu kpö 'gü.
11 -An bɔɔ -nu -de 'pö, -wo kë dhoo -nu 'ö -an ̱bhlë -ya -sü 'dho -së -an
'ka; kö ̱kun 'ö 'wo -kë ̱tɔɔkëmɛ -nu 'ka; -an -kɔ -yö -mɔ wo -de -wun -bha;
-wo kë mɛ -nu 'wo to wo -wo 'gü pë 'saadhö 'gü -an 'ka.

12 -Zo -kë -Zlan -bha 'kɔ 'piö -mɛ mɛ 'ö -dhö -yö kë dhebɔ do ̱gɔn 'ka;
-yö kë mɛ 'ö ö -bha 'në -nu waa- ö -bha 'kɔɔmɛ 'wo to 'ö -an ̱kɔɔn -a 'ka.
13 Bhii -zo -kë -Zlan -bha 'kɔ 'piö -mɛ mɛ 'ö yuö kë -na -a kë -kɔ giagia
'ka bhë, -yö -kë ̱bhlëzë, 'ö- -kɔ -yö -mɔa kö -yö 'wun ̱blɛɛ'- -zogbandhe
'ka -zoyösü 'ö kwa -gɔ kwaa- Klito -nu kwa -bha -kë do -sü 'gü bhë -a 'ka.

Pë ̱va 'ö -bin -sü 'ka

14 A -dho nu ü 'piö 'ma -dëü, 'a- dɔa 'dhö n ̱zuö' 'gü; 'kɛɛ 'sëëdhɛ ̱nɛ a-
-bɔ ü -dhë 'dhö 'pö.
15 ̱Ɛɛ, 'kɛɛ ̱ya kë ̱nɛ a ̱glɔɔ -na 'nö, 'sëëdhɛ 'a- bɔ -na ̱nɛ, 'ö 'ta -sü
-kɔ 'ü dho 'ta süë -Zlan -gɔ 'kɔɔmɛ -nu ziën bhë, -a yö -a 'gü. 'Ma- pö -Zlan
-gɔ kɔɔmɛ -nu kö a- -pö -Zlan 'ö 'bhee- -a -bha Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-
-mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö 'wun giagia -gban 'lü waa- -a kuënnupë 'ka.
16 Mɛa-, kwa -bha -Zlan -bha wɔ -kɔ bhë, pë 'bhle 'ö- 'gü 'ö -bin -sü 'ka bhë,
-yö 'gblüünzë. -A 'bhaa gbɛ 'ö dho ziö -a -ta 'yaa 'dhö. -Yö -nu mɛbheedhe
bun 'gü 'yö -Zuu 'slööslö -ya -bha -kë kpengdhö -sü -zɔn. 'Yö -Zlan -bha
bɔmɛ -nu 'yan -yö dɔ -a -bha. -A -wun -yö ̱blɛɛ'- 'sɛgɔ 'saadhö 'gü 'ö
'kpongtaamɛ -nu -wa -wun -dhɛ 'wun gia-, -yö -da dhang- 'gü.

4

Mɛ ̱daan' -mɛ -nu ̱suazë

1 -Zuu 'slööslö -ya -pö -a -yö sia- -sü 'ka ̱nɛ: Yi -kaanta -nu 'ka, mɛ 'bhaa
-nu -wo -dho wo -ta yö -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha, -waan 'to mɛ -püö -zuu
̱suazë -nu waa- -zuu yaa -nu -bha mɛ ̱daan' -wo -nu 'piö.
2 -Wo -dho wo ̱kwaa' wo -de -zü 'ö mɛ 'yaan- 'kun -mɛ -nu 'iin ̱suakëmɛ
-nu 'ö -an ̱zuö' 'yaa 'dhö gbɔ ̱nɛ pë 'wo- pö -piö 'wo- -da siö 'ö ma
-banbandhö 'ö 'wo- -yɛ -an ̱zuö' -bha 'dhö bhë 'ö 'wo -an bho zian -ta
-a 'dhö.
3 Mɛ -nu 'wo bhë -an -bha mɛ ̱daan' -wo 'bhaa -nu tɔɔ: 'Yaa -së kö gɔɔn-
waa- dhe -wo wo 'ko 'sü 'iin -bhöpë mɛ 'ö ̱nɛ -yö ya 'iin -a mɛ 'ö -de ̱zian'
bhë 'yaa -së. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë -bhöpë ̱suu'- -nu 'wo bhë -Zlan -yö -an
-da kö ̱ya kë ̱nɛ -a -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ö 'wo 'wun gia- dɔ bhë
̱waa- -bhö 'kɛɛ kö ̱wa ̱bhɛa'- -ta, kö -waan -a zuö pö -a -wun 'gü.
4 Bhii pë 'saadhö 'ö -Zlan -ya -da bhë, ̱yö -së; -a gbɛ 'yaa -sanzë -pë 'ka.
Kwa ̱dua' -mü ̱zian' kö 'kwa kwa -kɔ 'kpɔ -a 'plɛ -gɔ -Zlan zuö pö -sü 'ka.
5 Bhii -Zlan -wo waa- kwa -bha ̱bhɛawodhe -nu 'wo bhë -wo pë 'plɛ -kë
-Zlan wö 'dhiö -së.

'Wun 'ö -gban mɛ 'ö Yesu Klito -bha yuökëmɛ giagia -bha

6 ̱Ya kë ̱nɛ 'bha dhegluzë -nu ̱daan'- ̱nɛ -kɔ bhë -a 'dhö, ü -dho kë
Yesu Klito -bha yuökëmɛ giagia 'ka, 'ö 'ü dho -a -zɔn ̱nɛ pë 'ö ü -bhöpë 'ka
-Zlan -bha zian -ta ̱zian' 'ö tɔɔ -zo -yö -a -bha -wo -nu waa- mɛ ̱daan' -wo
giagia 'ö 'wo ü ̱daan -a 'ka bhë.
7 'Kɛɛ ̱kwɛzü -wun -nu gbɛgbɛ 'ö 'wo -an -gɛn bho -na bhë, -bhö bhɔ
-an -dhë ̱taa' 'ö tɔɔ 'yaa -zo yö -sü 'gbloo 'piö. -Bhö 'to ̱zian' -klu -sü 'ka
-Zlan -wo -bha.
8 'Wun 'ö -gban -Zlan -wo 'kun -sü -bha bhë, -bhö ̱yɔɔn -a -ta! Bun -kun
-së -sü 'ö -gban -bla 'sü -sü, -lö -sü waa- ̱gɔɔn -sü -nu -bha bhë, ̱yö -së
'kɛɛ -a ̱truën 'gian gbɛ 'yaa 'dhö. -A mɛ 'ö -kë -klu -Zlan -bha -sü 'ka bhë,
̱yö 'gianzë pë 'plɛ 'gü, bhii yö ̱nɛ 'ö 'kwa dho bɔ -a -ta kö -tosiadhe 'ö zö
waa- -kë -a 'gü -sü 'ö -dhɛkpaɔ ̱dhia' -bha bhë 'kwaan- yö.
9 ̱Yö -së kö 'ka ka 'to 'to 'wun bhë -a -bha, 'ka- -wun 'kun 'gbee- ka ̱zuö'
'gü.

10 Pë 'ö -kë 'ö 'kwa yuö kë -na, 'ö 'kwa -glu gɔn -na bhë 'ö bhë; bhii 'ö tɔɔ
'kwa kwa -zo yö -Zlan 'ö 'bhee- 'ö 'kpɛkpɛ Dhamɛ 'ka, 'ö Yesu Klito -wun
-dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu Dhamɛ kpinngdhö 'ka bhë -a -bha.
11 'Wun -nu 'wo bhë, -bhö -an ̱daan'- -a 'ka ü -wo ̱yɔɔn -a -ta -sü 'ka!
12 Kö ̱kun 'ö mɛ gbɛ -yö 'yan ̱ziö' -kë ü 'ka, ü -bha -kë -dadhëü 'ka -sü
-wun 'gü! -Bhö kë mɛ 'ö Yesu Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu dho 'wun
̱zuan' -sü -a -bha 'ka, ü -bha 'wun ̱blɛɛ'- -kɔ -nu, ü -bha 'ta 'sü -kɔ -nu,
-dhɔ 'ö ü 'gü bhë 'dhö, ü -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- ü -bha -kë 'slöösl̈ö
-kɔ -nu -an -wun 'gü.
13 Ü -zo kë 'sëëdhɛ pö -sü -së 'piö mɛ -nu -dhë, 'ü -Zlan -wo ̱blɛɛ'- mɛ
-nu -dhë; 'ü -an ̱daan'- -yö 'dho -yö yöë n -ma nu -yi -bha.
14 Gbaɔ 'ö -Zuu 'slöösl̈ö 'ö go -Zlan 'piö 'ö- nu ü -dhë yi 'ö -Zlan
-wodhiölomɛ -nu -wo 'wun ̱blɛɛ -a 'ka 'ö mɛ ziizii -nu -wo wo -kɔ -nu
kpa -a 'ka ü -ta ̱bhɛa' -sü 'ka bhë, kö ̱kun 'ü- -wun zuö ü -kɔ ̱taa.
15 Pë -nu 'ö 'wo bhë, -bhö ü -de nu -an kë -sü -dhë kö ü -bha -dho 'dhiö
-kɔ bhë mɛ -nu -waan -a yö giagia 'ka.
16 Ü -zo kë ü -de 'piö 'ü ü -zo kë 'pö ü -bha mɛ ̱daan' -wo -nu 'piö! -Bhö
-ya ü 'yaan 'wun -nu bhë -an 'plɛ 'gü! 'Bha- kë 'dhö, ü -dho ü -de dha, 'ü
mɛ -nu 'wo wo 'to 'to -na ü -bha bhë, 'ü -an dha 'pö.

5

Pë mɛ 'ö këpë 'ka 'ö 'dhiö -sü -Zlan -bha mɛ 'ka -mɛ -nu dhoë- kë -Zlan -bha mɛ -nu kpö 'gü

1 Gɔɔn- ̱klöö 'ö pë 'bhaa -kë, 'ü dho 'wun ̱blɛɛ'- -a 'ka, -bhöë kë 'lëëlë
'ka ̱nɛ ̱dhɛ 'wo- pö -a -bha ü dë -mü -a 'dhö. -Bhö -dadhëü 'në gɔɔn- -nu
'sü ̱nɛ ü dhegluzë -nu 'dhö.
2 -Bhö dhoo -nu -deebɔ -nu 'sü ̱nɛ -kɔ 'ü ü dhe 'sü -na -a 'ka bhë -a 'dhö;
'ü 'në dhoo -nu -dadhëü -nu 'sü ̱nɛ ü dheglu 'në dhoo -nu 'dhö. 'Në dhoo
-nu 'wo bhë, -bhö kë -an 'piö 'slë 'ka!
3 ̱Gɛandhoo -nu 'wo ̱gɛandhoo -nu giagia 'ka bhë, -bhö ü -zo kë -an
'piö!
4 ̱Gɛandhoo -nu mɛ 'ö -an -bha 'në -nu 'iin 'ö -an -bha 'në -bha 'në -nu
'dhö -dhö, -yö -an ̱dua' 'ka kö 'në -nu 'wo bhë, pë mɛ 'ö -an ̱dua' 'ka -Zlan
wö 'dhiö wo 'kpɔmɛ -nu 'iin wo 'kpɔmɛ -nu 'kpɔmɛ -nu buëndhö bhë -wa
kë, bhii -a kë 'dhö -sü 'yi -kan -Zlan -dhë.
5 Dhe 'ö ̱gɛandhe giagia 'ka, 'ö -ya -sü 'ka ö -de -ta, -yö ö -zo -yö -Zlan
-bha, -yö -kë ̱naazë -bhɛa -Zlan -dhë -sü 'gü pë -dhɛ -a -gɔ -sü 'ka gbeng
waa- lënng.
6 'Kɛɛ ̱gɛandhe 'ö ö -bha -tosiadhe kë -na -de ̱dhɔɔbhaapë -nu 'gü bhë,
-a 'dhiö -ya -da ̱nɛ bhë.
7 Pë 'ü dho -an -zo -büö -a 'ka 'ö bhë, -yö kë 'dhö kö ̱kun 'ö mɛ gbɛ dho
'wun yö -an -bha.
8 Mɛ 'oo mɛ 'ö -dhö, -yö -dho ö -zo kë ö -mɛ -nu 'piö; 'kɛɛ -yö -dho -a kë
'dhö ö -de -gɔ kɔɔmɛ -nu 'ka. Mɛ 'ö yaa- kë 'dhö, kö ̱ya 'kan -zo yö -sü
-bha; -a -de kö ̱ya ziö mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan -wo -dhɛ 'wun gia- bhë -an -ta.
9 ̱Gɛandhe 'ü dho -a 'tɔ -da ̱gɛandhoo -nu 'tɔ -bhüö 'gü, -a -kwɛ -yö -mɔ
'gɔɔ- 'slado -bha; 'kɛɛ -yö kë dhe 'ö dho gwaan do 'kpaan -a 'ka.
10 -Yö kë mɛ 'wo- dɔ ö këwun -së -bha -a 'ka; -yö kë mɛ 'ö ö -bha 'në -nu
-to -së 'ka, 'ö -nia -nu 'kun -së, 'ö -Zlan -bha mɛ -nu ̱bhlë -ya, 'ö nu 'yenamɛ
-nu -dhë -a 'ka. -Yö kë mɛ 'ö- këwun -nu -wo -kë -së -kɔ ̱suu'- 'saadhö -ta
-a 'ka.

11 'Kɛɛ -bhö -kɔ ̀gɛandhoo -nu -dadhëü -nu 'ka! Bhii kë- wo bhë, ̀ya kë
̀nɛ pë -dhɔ -yö -da -na -an ̀zuö' 'piö, (kö -an 'kan -sü -mü pë mɛ 'wo wo
-de -da 'gü Klito -bha zian -ta wo -bha -kë ̀gɛan 'ka -sü 'gü bhë -a -bha);
kö -an -dho gwaan -sü -mü.
12 Bhii waa- kë 'dhö kö pë -blɛɛzë 'wo wo -de -da -a 'gü, 'wo- pö wo -dho
-a kë bhë, 'waa- 'gü gbɔ; -a -wun ̀ya -an 'kun.
13 ̀Ya kë 'dhö 'wo ̀nië ̀nɛ 'dhɛ -ta -ma 'dhö, 'wo bɔ 'kɔdhi -nu 'gü; 'ö
'yaa 'to ̀nië' -sü -de 'sloo -bha, 'wo -kë 'dɔɔdɔmɛ 'ka; 'wo wo -de dɔ mɛ -nu
-gɔ 'wun 'gü, 'ö 'wun 'yaa ̀blɛɛ' -wun 'ka, 'wo- ̀blɛɛ.
14 Pë 'ö -kë 'a- 'piö kö ̀gɛandhoo -nu -dadhëü -nu -wo 'dho gwaan bhë 'ö
bhë; -wo 'në -nu 'kpɔ; -wo wo -zo kë woë- 'kɔɔmɛ -nu 'piö, -yö kë 'dhö kö
̀kun 'ö kwa yaagümɛ -nu dho bɔ -an -ta kö -waan 'wun yaa ̀blɛɛ'- kwa
-gɔ.
15 Kë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ ̀gɛandhoo -nu 'bhaa -nu ̀wa 'go zian -së -ta
'saadhö ̀wa ziö Satan 'piö.
16 'Kɛɛ ̀ya kë ̀nɛ -Zlan -wo -dhɛ 'wun gia- -dhe do -gɔ 'kɔɔmɛ -nu ziën,
̀gɛandhe -yö mü, -a ̀dua' -mü kö -yö nu -a -dhë. Kö ̀kun 'ö- -wun to
Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -kwaa, -yö kë 'dhö kö Yesu
-wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -yaan nu ̀gɛandhoo -nu 'wo
wo -de -ta giagiawo bhë -an -dhë ̀zian'.
17 Mɛ zii -nu 'wo 'dhiö 'sü -na Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë-
-sü 'ka, 'kɛɛ 'ö -an -zo 'dhö giagiawo -Zlan -wo ̀blɛɛ' -sü waa- -a ̀daan' -sü
'piö bhë, -yö -an ̀dua' 'ka kö -an ̀saan' -yö kë ̀va,
18 bhii pë 'ö ̀bɛɛn' -sü 'ka -ya -pö: ̀*Ya kë* ̀*nɛ -du gɔn -yö -mlü* ̀*sië*' *-na,*
kö ̀*kun 'wo- 'dhi kun,* 'yö- pö 'zü: *Yuökëmɛ* ̀*saan' bho -sü -ya -ma -kun.*
19 Kö ̀kun 'wo 'wun dɔ mɛ zii -bha 'ö 'ü- -kë 'wun 'ka kö 'wun -dɔa -bha
dhe -tɔmɔ -nu waa kë ̀plɛ 'iin -yaaga.
20 Mɛ ̀ya 'wun yaa kë, -bhö 'wun ̀blɛɛ'- -a 'ka mɛ 'plɛ wö 'dhiö kö 'suö
-yaan -da mɛ -nu 'wo to -an -bha.
21 A- -blɛɛ ü -dhë -zogbandhe 'ka -Zlan 'dhö, Yesu Klito waa- -Zlan -bha
bɔmɛ -nu 'ö -an sü -an wö 'dhiö ̀nɛɛ 'wun -nu 'wo bhë 'ü ü -zo kë -an 'piö
kö ̀kun 'ü -an -kë mɛ -zë 'gü -sü 'ka 'iin 'ü- -kë -dɔ mɛ 'piö -sü 'ka!
22 Kö ̀kun 'ö 'siö -yö kpa ü -ta 'ü ü -kɔ kpa mɛ -ta ̀bhɛa' -sü 'ka yuö -nu
-a -dhë -sü 'ka -Zlan -gɔ kɔɔ. Kö ̀kun 'ü -da mɛ gbɛ 'piö 'ka ̀sɔɔn yaa -kë.
Ü -zo kë ü -de 'piö kö 'ü 'to 'slööslö!
23 Kö ̀kun 'ü 'yi -de 'sloo mü -kplawo, 'kɛɛ -bhö -drɔɔn mü 'dɛdɛ 'ka ü
'guudhɛ -wun 'gü 'ö tɔɔ ü -ta 'yaa 'po -sü 'ka.
24 Mɛ 'bhaa -nu -wo -dhö 'ö -an -bha ̀sɔɔn yaa -yö -kë -dhɛgbɛadhɛ 'gü,
'ö mɛ 'plɛ 'yan -yö -da -a 'gü, 'ö ̀ya kë 'dhö zlöö, 'wo- -wun ̀blɛɛ; 'kɛɛ mɛ
'bhaa -nu -wo -dhö 'pö, 'ö ̀wa ̀sɔɔn yaa kë, 'ö- -dhɛ -yö ̀glɔɔ kö mɛ -nu
-waan ̀tun -a -wun ma -na.
25 -Kɔ do bhë 'ö këwun -së -nu 'dhoë- 'ka. -A 'bhaa -nu -wo -kë mɛ 'plɛ
'yan 'dhiö, 'ö- -de 'ö- 'bhaa -nu 'dhö mü; 'kö -kë ̀nɛ 'waa mɛ 'yan 'dhiö
-wun 'ka 'dhee, 'ö wo 'ka 'dho to -bin -blü 'wo -dhö.

6

1 Mɛ -nu 'saadhö 'wo ̀nua 'ka, -an ̀dua' -mü kö -wo wo -gɔmɛ -nu ̀bhlë
-ya. -Yö kë 'dhö kö ̀kun 'ö mɛ gbɛ dho 'wun yaa ̀blɛɛ'- -Zlan waa- kwa
-bha mɛ ̀daan' -wo -nu -gɔ.
2 ̀Nua -nu mɛ 'ö -an -gɔmɛ 'dhö Yesu Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ 'ka
bhë, -an ̀dua' 'yaa -mü kö -wo 'kun -an ̀bhlë -ya -sü 'ka ̀woë' ̀nɛ wo
-nu 'wa kë dhegluzë -nu 'ka. Pë 'wo dho -a kë ̀zian' 'ö tɔɔ yuö 'wo dho -a

kë -an -dhë -ziögɔüsüzë 'ka. Bhii mɛ -nu 'wo yuö kë -na -an -dhë bhë, Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ö -an -dhɔ -yö -an -kë wo -mü. Pë -nu 'ü dho mɛ -nu ̱daan'- -a 'ka 'ö 'ü dho -an ̱blɛɛ'- 'wo bhë.
3 ̱Ya kë ̱nɛ mɛ -yö mɛ ̱daan' -na mɛ ̱daan' -wo gbɛ 'ka, 'ö 'yaa -mɔ -a 'gü -sü 'ka kwa Dëmɛ Yesu Klito -wo giagia -nu waa- mɛ ̱daan' -wo 'ö -gban kwa -bha wɔ -kɔ 'ö -Zlan -wo 'gü -a -bha -an 'ka,
4 kö mɛ 'ö 'dhö bhë, -de -sü ̱va ̱yaa- pa, 'yaa pë gbɛ dɔ; ̱ya ̱yaannu ̱nëdhö kö 'wun -nu 'wo -gban -wo kpö -nu -bha -a zaɔdhe -da -sü -ya 'kan -na kö -waan bɔ -a -ta -yaan kë -an -gɔ 'dhinaa 'ka. -Dhɛ bhë ̱nɛ 'ö pë -nu 'wo ̱druɛi -nu, 'dhinaa -nu, 'si -nu bho -sü -nu, 'wun -nu -kun ̱zuö' 'piö -sü -nu 'ö 'wo go -a -bha;
5 -Dhɛ do bhë ̱nɛ 'ö zaɔdhe -nu 'ö- 'bhaa -nu ̱ya kë 'waa yën mɛ -nu 'ö -an -bha 'wundɔdhe ̱ya yö yaan 'ö pë 'ö 'wun gia- 'ka, 'ö 'waa- dɔ -an ziën bhë 'wo go -a 'gü. Pë 'ö -an -zo 'piö 'ö tɔɔ 'wun 'ö -gban -Zlan -bha bhë, ̱bhɔɔ' ̱mɛɛ' -kɔ ̱suu'- do 'bhaa -mü.
6 Kë- wo 'dhö bhë 'wun 'ö -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha bhë, -yö ̱bhɔɔpë ̱va 'ka; 'kɛɛ -ya 'ka mɛ 'ö pë 'ö- -gɔ 'ö- -zo kun -a -bha 'ka.
7 Bhii 'ö tɔɔ kwaa nu pë gbɛ 'ka 'kpongtaa zö, 'ö kwa 'ka 'dho dho pë gbɛ 'ka.
8 ̱Ya kë 'dhö -bhöpë waa- sɔ -nu ̱wa kë kwa -gɔ, kwa ̱dua' -mü kö kwa ̱zuö' 'glu -yö dhi.
9 'Kɛɛ mɛ 'wo- 'piö kö wo -kɔ -yö pa ̱naɔ 'ka, -wo -püö 'güdandhe 'gü, 'ö 'wo wo -de ̱nëng pë -dhɔ -nu ̱plëëzë 'ö -an -yö -a -bha -pë gbɛ 'yaa 'dhö 'ö ̱ya kë 'wo dho mɛ 'ka dhɔng -zian waa- 'gü ̱siö' -zian -ta bhë -an -ta.
10 Bhii 'wëüga -dhɔ 'ö tɔɔ pë yaa 'saadhö -a -gɛn 'godhɛ. 'Wëü- -dhɔ 'ö bhë ̱nɛ 'ö mɛ 'bhaa -nu -bha 'ka 'ö ̱ya kë -an -bhɔ -zo -yö -Zlan -bha -sü -dhë ̱taa' ̱gbiin -sü -gɛn 'ka 'ö ̱wa wo -de ̱zuö' -dɔ -gbɔudhö bhë.

'Paanbhowo mɛ 'ö Timote -de -bha 'ka

11 'Kɛɛ bhi -zë, (Timote), bhi 'ü -Zlan -bha mɛ 'ka bhë, -bhö bhɔ pë -nu 'wo bhë -an -dhë ̱taa'! -Bhö -kë kpengdhö -sü, -Zlan -wo -dhɔ kë -sü, -zo -yö -Zlan -bha -sü, -dhɔ 'ö go -Zlan 'piö -a kë -sü, ̱zuösaadhɛ waa- -kë 'lëëlë -sü -an ̱mɛɛ'-.
12 Ü -bha 'ta -sü -Zlan -bha zian -ta -sü 'ö -zo -yö -a -bha -sü 'ka bhë, -bhö -a -wo ̱nɛ 'ko 'wo- zë 'ö 'wo to -a 'gü 'gbee- -a 'dhö! ̱Toëpö -këdhösü bhë -a -wun 'kun 'gbee-, bhii pë 'ö -Zlan -yö ü ̱dhɔɔ ̱kaa' 'ö bhë, 'ö 'ü -zo yö -sü ̱goo- kun -tɔmɔ ̱plëëzë wö 'dhiö.
13 -Zlan 'ö -këdhösü -nu pë 'plɛ -dhë bhë waa- Yesu Klito 'ö -tɔmɔdhɛ -së -kë Pilatö 'dhiö ö -bha 'wun ̱blɛɛ' -sü 'gü -zo -yö -sü 'gü bhë -an wö 'dhiö, a- -pö ü -dhë:
14 -Bhö ü -gɔ 'dho Klito -bha tɔng -dhë sia-, 'ü ü -zo kë -a 'piö, -yö 'to 'slööslö ö pin ̱taa. -Bhö -a 'kun -së 'ka kö ̱kun 'ö mɛ -nu dho 'wun yö -a -bha, -yö 'dho -yö yöë kwa Dëmɛ Yesu Klito -bha nu -sü -bha.
15 Yi 'ö -Zlan -ya -ya bhë ̱ya -lo, -Zlan -de gia- -dho -a kë 'ö -wo. Bhii -Zlan bhë ̱nɛ 'ö mɛgɔtamɛ ̱va 'ö 'dhö do, 'ö 'dhuë- 'dhoë- -ta, -gludë -nu -bha -Gludë, dëmɛ -nu -bha Dëmɛ.
16 Yö do 'ö bhë ̱nɛ 'ö 'yaa ga, 'ö -dhɛpuudhɛ 'ö mɛ gbɛ 'yaa -mɔa kö -yö ̱yɔɔn -a -bha bhë ̱nɛ 'ö -ya -sü 'ka- 'gü. Mɛ gbɛ yaa ö 'yan dɔ -a -bha do, 'ö mɛ gbɛ 'ka 'dho ö 'yan dɔ -a -bha 'gbönggböng. ̱Bhlëyadhe waa- 'piigbeedhɛ 'ö -dhö ̱toëpö 'ka bhë, -wo kë -a -bha 'ka! Amɛn.
17 Mɛ -nu 'ö ̱bhɔɔpë -nu 'wo 'kpongtaa zö bhë 'ö -an -gɔ bhë, -a pö -an -dhë kö ̱kun 'wo -de -sü ̱va -kë. -A pö -an -dhë kö ̱kun 'ö 'wo wo -zo yö -an -bha, bhii yaa 'dho to -an -gɔ ̱toëpö 'ka; 'kɛɛ -wo wo -zo yö ̱zian' -Zlan 'ö pë 'plɛ nu ̱va 'ka, 'ö -kë kwa -bha ̱zuögludhi -wun 'ka bhë -a -bha.

18 -A pö -an -dhë -wo 'wun -së kë, -wo kë ɓhɔɔzë këwun -së -nu 'gü; -wo
kë mɛ -nu 'ö -an 'glu 'dho -së 'ö pë -nu 'wo -an -gɔ, 'wo mɛ -nu -bha -nu -an
'ka.
19 ɓBhɔɔpë ɓva 'ö -dhɛkpaɔyi ɓdhia' -bha bhë, -an -bha -dho 'kuë- -kɔ -së
ɓga 'ö bhë; 'yö 'wo dho bɔ -a -ta -waan -kë -a 'gü -sü giagia yö.
20 Timote, ü -zo kë -Zlan -wo 'ö- -wun -yö tën ü -bha bhë -a 'kun -kɔ giagia
'piö -së 'ka; -bhö 'kan 'wun -gɛn 'flëëflëë bho -sü -nu 'ö waa- -zo yö -sü 'ö
-an -bha 'dho -kɔ 'yaa do bhë -nu waa- -da 'wun -nu 'gü -sü 'ö mɛ -nu 'waa-
dɔ 'wo- -dhɛ 'wundɔdhe bhë -an -bha!
21 -A mɛ 'bhaa -nu 'wo- pö 'wundɔdhe 'ö bhë -yö wo -gɔ, ɓwa 'kan -zo yö
-sü -bha. Kö 'go, -Zlan -bha 'glusë -yö kë ka 'ka!

'Sëëdhɛ ̱plɛ -naa 'ö Pɔlö -ya bɔ Timote -dhë bhë 'ö ̱nɛ

1-2 Timote, bhi 'ö ü -dhɔ -yö n -kë ̱nɛ -kɔ 'ö n -de gbö -dhɔ -yö n ̱kaa' -a 'dhö, ma Pɔlö 'a 'sëëdhɛ ̱nɛ 'a- bɔ ü -dhë. Yesu Klito -bha bɔmɛ -mü n 'ka, bhii -Zlan -dhi -a -dhë -wun -mü kö 'a kë -a 'ka. -Zlan -ya -pö n -dhë, pë 'ö- 'piö kö -yaan -a kë 'a- ̱blɛɛ'- mɛ -nu -dhë. Pë 'ö bhë 'ö tɔɔ ̱toëpö -këdhösü -yö -dho kë -an -bha 'ka, -klu Yesu Klito -bha -sü 'gü. A- -dhɛ kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëmɛ Yesu Klito -an -gɔ kö -wo ü 'yena yö, -wo 'glusë kë ü 'ka. -Wo ü gbaa wo -bha ̱zuöyagluu 'ka.

Pɔlö -bha -Zlan zuö pö -sü waa- -a -bha mɛ -nu ̱faan' -më -to -wo 'gü -sü -bha -sü

3 A -Zlan -bha yuö -kë, n ̱zuö' 'puu 'ka ̱nɛ -kɔ 'ö n 'bhɛma -nu -wa ̱kaa' bhë -a 'dhö. A ü -bha ̱bhɛawodhe -kë -kplawo -Zlan -dhë 'töng 'saadhö 'ka, 'ö 'a- zuö pö ü -wun 'gü.

4 A n -zo -ta 'töng 'ö 'kwa kaan kwa 'kuë- 'iin ü -bha 'gbo -nu 'ü- bɔ 'töng bhë -a 'ka bhë -a 'ka. A- 'piö kö 'ko -kpën ko 'kuë- 'zü. ̱Ya kë 'dhö n ̱zuö' 'glu -dho dhi 'sönggö -sönggö.

5 -Zo -yö -Zlan -bha -sü 'yö -kë ü 'na Loisö waa- ü dhe Nisö -an -gɔ bhë, -a -bha -kë ü -gɔ -sü 'ö bhë, 'ma n -zo 'ta -a 'gü a -Zlan zuö -pö 'sönggö -sönggö.

6 -A -wun 'gü 'a ü -zo -büö -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü 'ö -Zlan -ya nu ü -dhë kö 'ma n -kɔ kpa ü -ta ̱bhɛa' -sü 'ka bhë kö 'üën- -a 'kun 'gbee-! ('Ö tɔɔ -Zlan -yö yuö 'bhaa waa- -a kë -sü -faan -nu ü -dhë kö 'üën- -a kë.)

7 Yuö -nu 'ö -Zlan -yö -an nu ü -dhë bhë kö ̱kun 'ö 'suö -yö ü -kë -an kë ̱dhia, bhii -Zuu 'slööslö 'ö- nu kwa -dhë bhë -yö kwa -zo -gban 'yö- -kë kö ̱kun 'ö 'kwa dho suö pë gbɛ -dhë, 'kɛɛ -ya -kë kö 'kwaan- kë mɛ ̱faanzë, 'ö -Zlan waa- mɛ -nu -dhɔ -yö -an -kë waa- mɛ 'wo wo -de ̱kɔɔn -an 'ka.

8 -A -wun 'gü kö ̱kun 'ö lë- -yö ü -kë, 'wun 'ö -gban kwa Dëmɛ -bha -a -blɛɛ mɛ -nu -dhë -sü 'ka! Ma 'a -kanso 'gü 'wun 'ö -gban Yesu -bha -a ̱blɛɛ' -sü -wun 'gü bhë, kö ̱kun 'ö lë- -yö ü -kë n -dhë 'pö! 'Kɛɛ -bhö ̱nëng n -ma, 'ü 'we -a -bha kö ko 'klo -yaan bhɔ, ko -bha 'wuntaɔsë ̱blɛɛ' -sü bhë -a -wun 'gü! 'Ö tɔɔ ̱faan' 'ö go -Zlan 'piö bhë -yö -dho -a kë kö 'klobhɔdhe 'ö bhë 'üën- -a bun.

9 -Zlan -yö kwa -dha 'ö- pö kwa -dhë 'kwa kë 'slööslö kö 'kwaan- kë -a -bha 'ka. Yaa kë ̱nɛ kë 'kwa- wo 'wun -së kë mɛ -nu -dhë -mɛ 'ka. -Ya -kë 'dhö, bhii -ya 'piö kö 'ö 'wunsë kë kwa -dhë. 'Wunsë 'ö 'dhö bhë ̱dhɛ 'ö- -ya ö ̱zuö' 'piö -yaan kë kwa -dhë bhë -a -dhɛ ̱ya ̱glɔɔ. ̱Dhɛ -kë 'dhö -ya -kë kwa -dhë ̱bɔa' Yesu Klito 'gü -sü 'ka.

10 'Kɛɛ ̱dɛɛ bhë ̱yaa- -zɔn kwa -dhë ̱nɛ ö 'glu ̱yö -së kwa 'ka kwa Dhamɛ Yesu Klito -bɔ kwa -dhë -sü 'ka. Yesu Klito ̱ya lë- 'kpɔ ga -ta 'ö tɔɔ ̱ya kë ̱nɛ 'kwa ga, pë yaa 'gbee- gbɛ 'ka 'dho kë kwa 'ka. 'Ö- pö kwa -dhë ̱nɛ ̱ya kë ̱nɛ 'kwa- -bha 'wuntaɔsë 'ö bhë 'kwa- ma 'ö 'kwa 'we -a -wun -bha, -Zlan -yö -dho bun -dëü 'ö 'yaa ̱siö' -a nu kwa -dhë kö ̱toëpö -këdhösü -yaan kë kwa -bha 'ka.

11 -Zlan -yö 'wun -nu 'wo ̃nɛ -an 'kluën -bho n -ma kö 'aan- ̃blɛɛ'- mɛ
-nu -dhë. -Yö n -sü kö 'aan- kë -a -bha bɔmɛ 'ka, 'go mü 'zü kö 'aan- mɛ -nu
̃daan'- 'wun -nu 'wo bhë -an 'ka.
12 Më 'ö -kë 'ö n 'klo 'dho bhɔ -na -kanso 'gü ̃dɛɛ bhë 'ö bhë. 'Kɛɛ 'kö -kë
̃nɛ n 'klo -yö -bhɔ 'dhee, lë- 'ka 'dho n kë, bhii 'ö tɔɔ a Yesu Klito -dɔ, 'a
n -zo yö -a -bha, 'ö 'a- ̃tɛi' dɔa ̃nɛ më 'a- 'kluën bho -a -bha, -yö -dho -a
̃waannu -së 'ka, 'ö dho 'ö yöë yi 'ö dho za dɔa mɛ -nu -bha bhë -a -bha.
13 Timote, -bhö 'dho Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -sü 'ka 'dhiö! 'Go mü 'zü
-dhɔ -yö kë ü 'gü -yö kë -dhɔ ̃kaa' do 'ö kwa -klu Yesu -bha -a 'ka! ̃Ya kë
̃nɛ 'bha 'wuntaɔsë ̃blɛɛ'- mɛ -nu -dhë, -yö kë 'wun -taɔ gia- 'a- ̃blɛɛ'- ü
-dhë bhë -a 'ka.
14 'Wuntaɔsë 'ö -Zlan -ya 'kluën bho ü -bha kö 'üën- -a ̃blɛɛ'- mɛ -nu
-dhë bhë -a 'kun 'gbee-! -Zuu 'slööslö 'ö kwa 'gü bhë -yö -dho ü gbaa ̃faan'
'ka kö 'üën- ü -zo kë -a 'piö.
15 Ü- ̃tɛi' dɔ ̃nɛ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'töüdhö 'wo Azi -sɛ
'gü ̃wa wo bo n -wun 'ka. Fizɛdhö waa- Mozɛnë -nu -wo mɛ -nu 'wo bhë
-an 'piö.
16-18 (Nezifɔdhö -de 'pö -yö ö bo n -wun 'ka). 'Kɛɛ Nezifɔdhö -bha 'ö bhë,
a- -dhɛ -na kwa Dëmɛ -gɔ kö yö 'dhö waa- ö -bha 'kɔɔmɛ -nu 'dhö -yö -an
'yena yö. 'Ö tɔɔ lë- 'yaa- kë ma 'a -kë -kansogümɛ 'ka bhë n -dhë. ̃Dhɛ
'ö nu Wlɔmë plöö zö, -yö n -mɛɛ ö ̃faan' 'ka 'tɛngdhö kö -yaan ̃tun n yö
-na. -Yö -nu 'ö -büö -da n -dhë, 'yö n ̃faan' -më 'töng 'bhaa -nu 'ka -kanso
'kɔɔdhö zö. 'Go mü 'zü -kɔ 'ö nu n -dhë -a 'ka kö a Efɛzö plöö bhë 'ü- -dɔ.
-A -kë 'dhö -sü -wun 'gü a- -dhɛ kwa Dëmɛ -gɔ kö -ya 'yena yö, -a -bha
zakanyi 'ka.

2

1 (Mɛdhɛvadhɛ ̃wa 'kan n -ma; 'kɛɛ) Timote, bhi 'ü -kë ̃nɛ n gbö 'dhö
ü -bha -zo -yö Yesu Klito -bha -sü 'gü bhë, -bhö 'to -klu -sü 'ka -a -bha kö
'glusë 'ö- -kë kwa 'ka bhë -yaan ü gbaa ̃faan' 'ka!
2 -Wo -nu 'ü- ma n dhiö mɛ ̃plëëzë wö 'dhiö bhë, -bhö -a ̃blɛɛ'- mɛ -nu
'wo -mɔ -a -bha kö -waan -a kuënnu -së 'ka bhë -an -dhë kö wo -de 'pö
-waan mɛ -nu 'wo to -an ̃daan'-.
3 -Bhö 'we -a -bha 'pö kö ü 'klo -yaan bhɔ ̃nɛ Yesu Klito -bha 'dhasi
këwunsëëzë 'ö ̃faan' 'dhoë- -gɔ 'ö ̃wa -bhö -na -a 'dhö! ('Ö tɔɔ mɛ -nu 'ö
'wo mɛ ̃daan 'wuntaɔsë bhë -a 'ka -së 'ka bhë, -an 'klo -yö -dho bhɔ. -Kɔ
do bhë -a 'ka, -bhö 'we -a -bha kö kwaa- mɛ -nu kwa 'klo -yaan bhɔ kwa
-bha mɛ -daan 'wuntaɔsë 'ka -sü -wun 'gü.)
4 -Bhö kë ̃nɛ 'dhasi 'ö- 'piö kö ö -gɔmɛ ̃zuö' 'glu -yö dhi ö 'piö -a 'dhö!
Bhii ̃ya kë ö -gɔmɛ 'piö, 'yaa ö -de -dhi -a -dhë -wun kë; 'kɛɛ 'wun 'ö-
-gɔmɛ -zo 'kun -wun 'ka ̃nɛ 'ö- -kë.
5 ̃Gɔɔnmɛ yaa 'dho -mɔa -bha -yaan 'to -a 'gbee- 'ka kö yaa -gɔn tɔng
'kun. (-Kɔ do 'ö bhë 'ö bhi -de 'pö, 'ü dho Yesu Klito -bha yuö kaa ̃nɛ -kɔ
'ö- pöë bhë -a 'dhö kö 'üën- -a ̃truën yö!)
6 'Go mü 'zü ü -bha yuö kë Yesu Klito -dhë -sü bhë, -a ̃tɛi'- -kë ̃nɛ
pëtamɛ 'ö yuö -kë 'gbee- 'ö yö -blɛɛzë 'ö- ̃dua' 'dhö -mü kö ö -bha tapë -nu
'wo bhë, -ya bhɛ dan bhë -a 'dhö.
7 'Wun -nu 'a- ̃blɛɛ bhë, -bhö ü -zo 'ta- 'gü kö 'üën- -dhɛ yö -a 'gü! 'Ö tɔɔ
kwa Dëmɛ -yö -dho -a -ta po ü -dhë kö -yaan kë ü -gɔ 'pëëpë.
8 Yesu Klito 'ö -kë -gludë Davidö ̃suu'- -ta 'në 'ka bhë, -bhö ü -zo 'ta -a
këwun -nu 'gü! ̃Dhɛ 'ö ga -Zlan -ya -bho ga 'gü. 'Wuntaɔsë 'a- ̃blɛɛ' -na
mɛ -nu -dhë 'ö bhë.

9 Pë 'ö -kë 'a ɓwa -bhö -na ɓdɛɛ 'ö bhë. -Wo n -da -dëüwo -kanso 'gü zö
ɓnɛ mɛ mɛzëmɛ -da -kanso 'gü. 'Kö -kë ɓnɛ -wa -kë 'dhö 'dhee, ma 'wo n
-zuö kɔɔ, waa -Zlan -wo -zuö kɔɔ; (-Zlan -wo ɓblɛɛ'- -mɛ -nu 'bhaa -nu 'wo
to, -wo mɛ -nu ɓdaan' -na -a 'ka -kplawo).
10 Pë -kë 'a -we -a -bha kö 'a bɔ 'wun 'gbee- ɓsuu'- 'ö ɓnɛ -a 'gü 'ö bhë.
-Yö kë 'dhö kö mɛ -nu 'ö -Zlan -yö -an sü ö -bha 'ka bhë, -waan dha 'pö, -zo
-yö Yesu Klito -bha -sü 'gü kö -wo kë -a 'piö, -a -bha 'tɔbhɔdhe -dhɛ -bha
ɓtoëpö 'ka.
11 (A -we -a -bha kö 'a ɓwa -bhö 'pö, bhii 'ö tɔɔ) 'wun -nu 'wo ɓnɛ 'wun
gia- -mü. ɓYa kë ɓnɛ 'kwa kwa ɓkwaa'- kwa -bha -tosiadhe yaa -nu 'ö 'kwa
-kë -an 'gü 'dhiö bhë -an -zü, -a ɓtɛi' -yö -kë ɓnɛ -kɔ 'ö kwaa- Yesu -nu 'kwa
ga -a -bha, kwa 'ko yöë -a 'dhö. ɓDhɛ 'ö -kë 'dhö bhë kwaa- Yesu -nu kwa
-dho kwaa- -tosiadhe kë kwa 'ko ɓbhaa.
12 ɓYa kë ɓnɛ 'kwa 'we -a -bha kö 'kwaan- ɓwa -bhö ɓzuösaadhɛ 'ka,
kwaa- Yesu -nu kwa -dho -gludëdhɛ kë. 'Ö ɓya kë ɓnɛ 'zü 'kwa- pö 'kwaa-
dɔ, -yö -dho -a pö 'pö 'yaa kwa dɔ.
13 ɓYa kë ɓnɛ 'kwaa 'to kwa -wo 'gü, yö 'pö -yö -to ö -wo 'gü, 'ö pë 'ö- 'tɔ
go mɛ -nu -dhë, 'ö- -kë, bhii 'ö tɔɔ -yö -to ö -wo 'gü -kplawo, pë 'ö- pö -a kë
-sü 'ka.
14 'Wun -nu 'a- ɓblɛɛ bhë, -bhö mɛ ɓdaan' -mɛ -nu -zo -büö -an 'ka! -Bhöë
pö -an -dhë -Zlan wö 'dhiö, ü -wo -yɔɔn -a -ta -sü 'ka kö ɓkun 'wo zaɔdhɛ
-kë mɛ -nu 'ka, 'wun 'ö- -gɛn 'yaa 'dhö -a 'gü! 'Ö tɔɔ mɛ ɓdaan' -mɛ -nu -wo
'dhinaa kë -na, 'yaa pë -së kë mɛ -nu 'wo to -an -gɔ, 'kɛɛ pë ɓsiö'- 'ö- wo
-an -gɔ.
15 -Bhö ü ɓfaan' 'plɛ 'sü kö 'üën- kë mɛ ɓdaan' -mɛ 'ö- -bha yuö -yö -Zlan
-zo kun -a 'ka! -Bhö kë ɓnɛ yuökëmɛ, 'ö lë- 'yaa- kë ö -bha yuö -nu kë -sü
'gü -a 'dhö! Ü -dho kë mɛ ɓsuu'- 'ö 'dhö bhë -a 'ka kö 'üën- mɛ ɓdaan'-
kpengdhö, -Zlan -wo giagia 'ka.
16 Mɛ -nu 'wo -Zlan -wo yaa ɓblɛɛ' -na 'iin mɛ -nu 'wo 'wun -nu 'ö -an
-gɔ 'yaa 'dhö 'wo -an ɓblɛɛ' -na bhë, kö ɓkun 'ü ɓkaan -an 'ka! 'Ö tɔɔ 'wun
-nu 'wo bhë mɛ -nu 'wo- ɓblɛɛ' -na 'dhö bhë, -wo bhɔ -na -Zlan -dhë ɓtaa'
ɓgbiin -kplawo.
17 'Go mü 'zü -an ɓblɛɛ'- -wun -yö pë yaa -kë, mɛ 'bhaa -nu -gɔ 'pö ɓnɛ
-kɔ 'ö bhüö 'dho 'kan -na -a 'ka mɛ -nu -bha bhë -a 'dhö. Mɛ ɓsuu'- -nu 'wo
'dhö bhë -an mɛ 'bhaa -nu 'wo tɔɔ Imene waa- Filɛtö.
18 -Wo mɛ -daan ɓsua -wun -nu 'ka, -a -pö -an -dhë -sü 'ka ɓnɛɛ kö ɓkun
'ö 'wo -ya -Zlan -bha mɛ -bho ga 'gü -sü 'tông -gɔ gbɔ, bhii 'ö tɔɔ -Zlan ɓya
mɛ bho ga 'gü 'saadhö. Mɛ -nu ɓdaan' -kɔ ɓsuu'- 'ö bhë, mɛ -nu 'wo- ma,
-yö -an -dɔ -gbɔudhö, 'ö pë 'wo dho wo -zo yö -a -bha 'waa -a dɔ.
19 'Kɛɛ 'kö -kë ɓnɛ pë -nu 'wo bhë -wo -dhö 'dhee, -an -kɔ yaa 'dho -mɔ -a
-bha kö 'wuntaɔsë giagia 'ö go -Zlan 'piö bhë, -wa bho ö pin -ta. -Zlan -wo
-yö -kë ɓnɛ 'kɔ 'kpan 'dhö. -Kɔ do 'ö bhë -a 'ka 'pö, mɛ -daan ɓsua -wun
'ka -sü 'ö bhë, yaa 'dho -mɔa -bha kö -yö -Zlan -wo bho 'gbloo. Bhii 'ö tɔɔ
-Zlan -wo -gban -a -ta -pë bhë, pë 'ö -gban -sü 'ka -a -bha 'ö -ya -sü 'ka -Zlan
-bha 'sëëdhɛ 'gü 'ö tɔɔ: *Mɛ -nu 'wo -Zlan -bha 'ka, -yö -an -dɔ.* 'Go mü 'zü:
Mɛ 'ö- pö ö -Zlan -bha 'ka, -yö -dho ö ɓkwaa'- pë yaa -nu kë -sü -zü.
20 ɓNaɔmɛ -gɔ kɔɔ, 'tia- -nu 'wo -kë 'sënng 'ka -wo mü, 'ö 'tia- -nu 'wo
-kë zënng 'ka 'wo mü. -A 'bhaa -nu -wo mü 'wo -kë 'lü 'ka, 'ö- 'bhaa -nu
-wo -kë gbɔ 'sɛ kpö 'ka. 'Tia- mɛ -nu 'wo -kë 'sënng -nu, zënng -nu 'ka, -wo
-an -sü 'wlaan- -yi ɓvava -nu 'ka. 'Ö -an mɛ -nu 'wo -kë 'lü -nu 'ka 'iin 'sɛ
kpö -nu 'ka, 'wo -an sü 'wun -nu 'ö -an -wun 'yaa 'gbee- ɓduö -an -yuö -kë
-a 'gü -pë 'ka.

21 -Kɔ do bhë -a 'ka, mɛ 'ö -kan pë yaya -nu -bha, -yö -dho kë mɛ 'ö -Zlan
dho -a sü -yaan -a kë pë -wun 'gbeezë -kë -a 'ka -pë 'ka ɓnɛ -kɔ 'ö 'wo 'tia-
-së ɓwaannuë -de -dhë, 'ö 'wo- sü kö -wo pë 'giangian -nu ɓsuu'- 'saadhö
kë -a 'gü bhë -a 'dhö.
22 -A -wun 'gü kö ɓkun 'ü pë yaa 'ö -dadhëü ɓplëëzë -nu 'dho -an kë -na
bhë, 'ü -an kë! Bhi -zë, ü -de nu pë 'ö kpengdhö -a kë -sü -dhë! 'Go mü
'zü, -bhö 'dho ü 'dhiö Yesu Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -sü 'ka! -Zlan waa-
mɛ -nu -dhɔ -yö ü -kë! Mɛ -nu 'ö 'wo -Zlan ɓbhlë -ya 'ö -an 'ta 'sü -kɔ 'dho
kpengdhö -Zlan wö 'dhiö, ka -nu -ka -tosiadhe kë ɓzuöyagluu 'ka ka 'ko
ɓbhaa!
23 ɓKun -kë 'ü zaɔdhe këwun -nu 'ö -an -gɔ 'yaa -dhö -an ɓblɛɛ'- -mɛ -nu
'piö! Mɛ -nu 'wo bhë, 'waa 'wun -bho 'kou gbɛ dɔ. Kö ɓkun 'ü- -kë 'dhö 'ö
tɔɔ ü- ɓtɛi' ɓdɔa' ɓnɛ mɛ -nu 'wo- kë -na 'dhö bhë, 'dhinaa ɓnɛ 'ö ɓya kë 'ö
-an 'dhiö dho to -a -ta.
24 'Kɛɛ kö Dëmɛ -bha yuökëmɛ ɓdua' 'yaa -mü kö -yö 'dhinaa -nu kë. Pë
'ö dho -a kë 'ö tɔɔ -a 'glu -dho kë -së mɛ 'bhee- ɓsuu'- 'kpɛkpɛ 'ka! -Yö
-dho kë 'zü, mɛ ɓdaan' -mɛ 'ö- -kɔ -mɔ -a -bha kö -yaan mɛ ɓdaan' -së 'ka
ɓzuösaadhɛ 'ka -a 'ka!
25 Kö mɛ -nu 'ö 'wo zaɔdhe -da -Zlan -bha mɛ ɓdaan' -wo 'ka bhë kö -yaan
-an ɓdɔɔ'- -wo 'pëëpë 'ka. -Yö mü 'zü -Zlan -yö -dho -a kë 'ö 'wo wo -ta yö
wo -bha ɓsɔɔn yaa -bha 'ö mɛ ɓdaan' -wo 'ö bhë, 'wo- -dhɛ 'wun gia- 'ö 'wo
wo -zo yö -a -bha 'zü.
26 ɓYa kë 'dhö -an -kɔ -yö -dho -mɔa -bha kö -dhɛ -yö 'wun 'gü -sü -yaan
kë -an -gɔ kö -waan 'go dü -bha 'piigbeedhɛ kwɛɛ. Dü 'ö bhë ɓnɛ 'ö -an kë
ö -zo 'kun -wun -nu -kë -an 'ka -pë 'ka -be.

3

'Wun -nu 'wo dho kë yi 'dhiötoyi 'ka

1 A- 'piö kö 'ü- 'wun dɔ ɓnɛ 'kpongtaadhɛ 'dhiötoyi -yö 'to -na 'tee, yi
'gbee- -yö -dho kë -dhö.
2 'Töng bhë -a 'ka, ɓzuöyaamɛ -nu 'ö 'wo wo -de -dhë -së, 'ö 'wëüga -dhɔ
-yö -an -kë ɓduö, -wo -dho kë -dhö. -Wo -dho wo -de -wun ɓblɛɛ'-; -wo
-dho wo -de sü ɓva; -wo -dho 'wun yaya ɓblɛɛ'- -Zlan waa- wo mɛ -nu -an
-gɔ. 'Në -nu ɓgɔü' 'gbeezë -nu, -wo -dho kë -dhö. Mɛ -nu 'wo bhë wo 'ka
'dho 'wun 'slööslö gbɛ ɓbhlë -ya; yö do bhë 'zü mɛ -zlö trö -sü -zë -nu -mü
-an 'ka.
3 Mɛ -nu 'ö 'wo 'dhö bhë, -an -bha 'glu yaa ɓduö bhë -a -wun 'gü, mɛ -nu
'yena yaa 'dhö kë -an 'gü. ɓSua -wun -nu ɓnɛ 'wo 'dho -a dɔ mɛ -nu -bha;
-wo -dho kë ɓnaazë ɓduö, pë 'dhiö- -kë mɛ 'ka -mɛ -mü -an 'ka.
4 Wo 'ka 'dhö to mɛ -nu 'piö -dhɔ kpinngdhö 'ka; -zo -yö -an -bha -mɛ -nu
'waa -mü -an 'ka; -naazuëwunkëmɛ -mü -an 'ka. -Wo wo -de -sü ɓva ɓduö.
-An -de 'yi -kan -an -dhë -wun ɓnɛ 'wo- 'piö kö 'wo- kë, 'kɛɛ -Zlan 'yi -kan
-a -dhë -wun -dhɔ 'yaa -an kë.
5 'Wo- -kë ɓnɛ mɛ -nu 'wo -Zlan ɓbhlë -ya giagiawo -an 'dhö, 'kɛɛ -Zlan
-bha 'piigbeedhɛ ('ö- 'piö kö 'ö- nu mɛ 'bhee- -nu -dhë -waan -tosiadhe -së
kë -a 'ka) bhë, 'waa 'we -a -bha kö -wo wo -zo kë -a 'piö. -Bhö 'kan mɛ -nu
ɓsuu'- 'wo 'dhö bhë -an -bha!
6 -An mɛ 'bhaa -wo ɓsua -kë 'slë 'ka, 'wo -da mɛ -nu -gɔ kɔɔ, 'ö 'wo dhoo
-nu 'ö 'waa pë gbɛ dɔ, 'ö 'wo ɓsua -wun -nu ɓblɛɛ -an -dhë kö -yö kë 'dhö
kö -wo -an -wun -dhɛ 'wun gia-. Dhoo -nu 'wo bhë, pë yaa ɓva kë -mɛ -nu
-mü -an 'ka; 'ö pë yaa ɓsuu'- 'kpɛkpɛ -dhɔ -yö -an -kë.
7 -Wa 'piö kö 'wo kë 'wundɔmɛ 'ka -kplawo, 'kɛɛ -Zlan -bha mɛ ɓdaan'
-wo kpengdhö -gɛn dɔ -sü 'ka 'dho kë -an -gɔ 'gbɛɛdhö.

8 Bhii 'ö tɔɔ mɛ -lü ̱suu'- yaa- -zë -nu 'wo bhë, -wo -dɔ -Zlan -bha mɛ ̱daan' -wo kpengdhö 'ö bhë -a -gɔ 'yënng mɛ -nu 'ka ̱nɛ -kɔ 'ö Zanɛsö waa- Zamblɛsö 'wo dɔ -a 'ka Moizö -gɔ 'yënng 'kpa bhë -a 'dhö. Mɛ ̱suu'- -nu 'wo 'dhö bhë 'wun yaa dosɛn ̱nɛ 'wo wo -zo -ta -a 'gü. -Zlan ̱ya 'kan -an -bha, 'wun 'ö go -a 'piö -a -dhɛ 'waa- wo 'wun gia- bhë -a -wun 'gü.

9 Mɛ -nu ̱plëëzë, waa 'dho ziö -an 'piö, 'ö tɔɔ -wo -dho -a ̱tɛi' dɔ 'fɛfɛdhö ̱nɛ, 'wunbhokoudɔdhe 'yaa -an -gɔ ̱nɛ, -kɔ do 'ö mɛ -nu -wa yöë Zanɛsö waa- Zamblɛsö -an -gɔ 'kpa bhë -a 'dhö.

Pɔlö -bha Timote -zo -gban -wo

10 Bhi 'pö, -Zlan -bha mɛ ̱daan' -wo 'a mɛ -nu ̱daan -a 'ka bhë, ü- -dɔ 'fɛfɛdhö. -Kɔ 'a -tosiadhe ̱kaa' bhë 'ü- dɔ. Pë 'a- yö -na 'ko 'dhiö n ̱zuö' 'piö 'ü- dɔ. N -ma -zo -yö -Zlan -bha -sü, n -ma ̱zuösaadhɛ, n -ma mɛ -nu waa- -Zlan -dhɔ kë -kɔ 'ü -an 'plɛ dɔ. 'Go mü 'zü 'ü- ̱tɛi' dɔ ̱nɛ n 'ka n ̱kwaa'- kwa Dëmɛ -bha 'wun -nu -zü

11 kö a ̱wa -nu -bhö -sü 'gü. Mɛ -nu -wo n 'klo -bhɔ Tiɔsö, Ikɔnë waa- Litrë plöö: A ̱wa -bhö mɛ -nu 'wo mü -an kwɛɛ, 'kɛɛ a n -kwaa n -de -wun -zü, ̱wa bhë -a -bhö -sü 'gü. ̱Dhɛ -kë 'dhö, kwa Dëmɛ -yö n -bho 'klobhɔdhe ̱suu'- -nu 'wo bhë -an 'gü 'töüdhö.

12 -Kwaa ̱tɛi' dɔa ̱nɛ mɛ 'töüdhö 'wo- 'piö kö -wo -klu Yesu Klito -bha -Zlan -dhi -a -dhë -wun kë -sü 'ka, -an 'klo -dho bhɔ.

13 ̱Zuöyaamɛ -nu 'ö 'wo mɛ -nu -dian -na bhë -an -bha ̱zuöyaadhɛ waa- -an -bha mɛ -dian -sü 'wo bhë 'dho 'ö dho -a wo 'dhiö -kplawo. -Wo -dho mɛ -nu -püö, 'ö dü -de 'pö 'ö -an -püö.

14 'Kɛɛ ü -bha 'ka, pë 'ü- ̱daan, 'ö 'ü- ̱tɛi' dɔa ̱nɛ 'wun gia- -mü bhë, -bhö 'dho ü 'dhiö, -a -dhɛ 'wun gia- -sü 'ka -kplawo! Bhi gia-, ü mɛ -nu 'wo ü ̱daan -Zlan -wo 'ka bhë, 'ü -an -dɔ. ('Go mü 'zü 'ü- ̱tɛi' dɔa ̱nɛ mɛ ̱daan' -wo giagia ̱nɛ 'wo ü ̱daan -a 'ka.)

15 'Go ü 'nëdhɛ 'gü 'ö yö ̱dɛɛ -bha, -wo 'slöösslö 'ö -ya -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü, ü- -dɔ. -Zlan -wo bhë -yö -mɔ -a -bha kö -yö 'wun -bho 'kɔu dɔ dhe nu ü -dhë kö 'üën- dha Yesu Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -sü 'ka.

16 Pë 'saadhö 'ö -ya -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü, -Zlan -yö -bɔ -Zuu 'slöösslö 'gü 'ö- -ya mɛ -nu ̱zuö' 'piö, 'ö 'wo- -ya 'sëëdhɛ 'gü. -Zlan -wo 'ö bhë -yö kwa -daan 'wun gia- 'ka. 'Go mü 'zü -ya -kë 'ö pë -nu 'ö 'waa kpengdhö 'kwa -an dɔ. -Zlan -wo 'ö bhë 'zü, -yö kwa -dɔɔ 'ö kwa ̱daan pë -së kë -sü 'ka.

17 -Kɔ 'ö bhë -a 'ka, -Zlan -wo -ya -kë 'dhö kö mɛ 'ö -Zlan -bha 'ka, kö -a -kɔ -mɔ pë -së ̱suu'- 'saadhö kë -sü -bha.

4

1 Yesu Klito -yö -dho nu 'zü 'kpongtaa kö -yaan -gludëdhɛ kë. -A -kë 'dhö -sü 'gü -yö -dho mɛ -nu 'wo 'bhee- waa- mɛ -nu 'ö ̱wa ga -an -bha za kan. -A -wun 'gü, a- -pö ü -dhë -wo ̱yɔɔn -a -ta -sü 'ka, -Zlan waa- Yesu Klito -an wö 'dhiö:

2 -Bhö mɛ -nu ̱daan'- -Zlan -wo 'ka! -Kë 'siözë -sü -yö kë ü -gɔ -kplawo kö 'üën- -Zlan -wo ̱blɛɛ'- -an -dhë 'kö -kë ̱nɛ yaa dhi -an -dhë 'dhee. ̱Ya kë 'zü ̱nɛ mɛ -nu -wo pë yaa kë -na, -bhö -an ̱dɔɔ' -a -zɔn -an -dhë -sü 'ka ̱nɛ pë 'wo- kë -na bhë, -wo wo bo -a 'ka. -Bhö -an ̱faan' 'më! -Bhö -an ̱daan'- ̱zuösaadhɛ 'ka!

3 'Ö tɔɔ yi -nu -wo nu -na, 'ö mɛ -nu waa 'dho we -a -bha kö -wo wo 'to 'to -Zlan -bha mɛ ̱daan' -wo giagia -bha. 'Kɛɛ mɛ ̱daan' -mɛ -nu 'ö -an -wo dho -an -zo kun 'wo dho -an ̱mɛɛ'-. 'Ö tɔɔ -wa 'piö kö -wo pë yaya ̱plëëzë -nu kë.

4 -A -gɛn 'ö tɔɔ wo 'ka 'dho kë -a 'piö kö 'wo wo 'to 'to, 'wun 'ö 'wun giagia
'ka -a -bha, 'kɛɛ ɓkwɛzü -wun -nu 'wo dho to -a 'piö.
5 'Kɛɛ ɓya kë ü -bha 'ka, a -dhio -dɔ ü -dhë kö 'wun -ma ö -gɛn 'ka -sü
-yö kë ü -gɔ, -kɔ ɓsuu'- 'saadhö 'plɛ -ta! -Bhö 'we -a -bha kö ü 'klo -yaan
bhɔ! -Bhö 'wuntaɔsë 'ö -gban Yesu Klito -bha, -a ɓblɛɛ'- mɛ -nu -dhë! Ü
-bha yuö -nu 'wo -gban -Zlan -bha, -bhö -an 'plɛ kë -së 'ka!
6 ('Wun -nu 'wo bhë 'töüdhö a- -blɛɛ ü -dhë, 'ö tɔɔ n 'ka 'dhö kë ü 'piö
ɓglɔɔsü gbɔ 'kpongtaa zö kö 'aan- 'yɛ n 'zü 'aan- bɔ -a 'piö ü -dhë zlöö.)
-A yi ɓya -lo kö 'aan- 'go 'kpongtaa. N -ma yuö -kë -Zlan -dhë -sü 'ö bhë -a
-wun 'gü, mɛ -nu -wo -dho n zë. N -ma ga -sü 'ö bhë, -a ɓtɛi' -yö -dho kë
ɓnɛ sla- bho -sü 'dhö.
7 Yesu Klito -bha yuö mɛ 'ö dɔ n ɓtian', a n 'gü dɔ 'gbee- 'a- -kë -së 'ka. Pë
'ö -Zlan -yö -kë -a 'piö kö 'aan- kë, a- -kë ɓnɛ -bla 'sü -mɛ 'ö zian ga 'ö dho
-bla sü -a -ta, 'ö bɔ -a 'plɛ -bha -a 'dhö. A n -zo -yö -Zlan -bha 'ö dho 'ö yöë
ɓdɛɛ 'ö -kë -a 'dhiötoyi 'ka bhë -a -bha.
8 -A -wun 'gü kwa Dëmɛ 'ö dho mɛ -nu -bha za kan kpengdhö bhë, -yö
-dho n -ma -kë kpengdhö -sü 'gɔ ɓgblaa' nu n -dhë, -a -bha mɛ -nu -bha
zakanyi 'ka ('ö tɔɔ pë 'ö kpengdhö 'a- -kë ɓnɛ -bla 'sü -mɛ 'ö 'to -a 'gbee- 'ka
bhë -a 'dhö). Yaa 'dho ma do n ɓsaan' nu; mɛ 'saadhö 'wo dɔ -a nu -sü -gɔ,
-a -dhɔ kë -sü 'ka, -yö -dho -an -bha nu 'pö.

'Wun 'ö -gban Pɔlö -de -bha

9-11 Mɛ -nu 'ö 'wo nu n -dhë 'dhiö bhë, Lukö do 'kpaan ɓnɛ 'ö n 'piö zö zlöö.
Demasö ɓya 'kan n -ma, ɓya 'dho Tesalɔnikö plöö; 'ö tɔɔ -yö 'kpongtaapë
-nu -dhɔ -kë ɓduö ('ö -ziö -a 'ka pë -nu 'wo -Zlan -bha 'ka -an -ta). Klesaan
ɓya 'dho Galatö -sɛ 'gü; Titö ɓya 'dho Damasi -sɛ 'gü 'pö. -A -kë 'dhö -sü
'gü, -bhöë këdhɛ ɓmɛɛ'- kö 'üën- nu n 'piö zö 'zodhö. ɓYa kë ɓnɛ ü nu -na,
kaa- Maakö -ka nu! 'Ö tɔɔ n -ma -wun -yö -dho yö -a -bha nu n -dhë -sü
'ka kwa Dëmɛ -bha yuö 'gü.
12 'Ö tɔɔ 'ma Tisikö bɔ Efɛzö plöö.
13 Ü nu -na, -bhö nu n -ma gblang 'a- to Troasö plöö Kaapusö -gɔ kɔɔ bhë
-a 'ka n ɓdhia! -Bhö nu 'zü n -ma 'sëëdhɛ -be -nu bhë -an 'ka. 'Kɛɛ -a mɛ
'ö -kë wü kwi 'ka, 'a pë -nu ɓbɛɛn' -na -a -ta bhë, 'ö n -ma -wun -yö yö -a
-bha kpinngdhö.
14 Alezandrë 'ö -kë -piöbhomɛ 'ka bhë, -yö 'wun yaa ɓgbaɔnsü -kë n 'ka.
Kwa Dëmɛ -yö -dho za -lo -a tuö, pë yaa -nu 'ö -an -kë n 'ka bhë -a -wun
'gü.
15 Bhi -de 'pö, -bhö -a kë 'slë 'ka kö ɓkun 'ö dho pë yaa kë ü 'ka 'pö! 'Ö
tɔɔ -Zlan -wo 'ö 'kwa- ɓblɛɛ' -na mɛ -nu -dhë bhë, -dɔ -a -gɔ 'yënng -mɛ
-mü -a 'ka.
16 'Dho -blɛɛzë 'a- wo zakanmɛ -nu 'dhiö bhë, mɛ gbɛ yaa kë n 'piö mü.
-Wo n -to n -de 'sloo 'ka. 'Kɛɛ a- -dhɛ -na -Zlan -gɔ kö ɓkun 'ö dho -an 'klo
bhɔ.
17 ('Kö -kë ɓnɛ mɛ 'bhee- -nu -wo n -to do 'ka,) kwa Dëmɛ -yö -kë n 'piö;
-yö ɓfaan' -nu n -dhë, 'ö 'a- -wo ɓblɛɛ mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka 'ö 'wo -kë mü
-an wö 'dhiö 'fɛfɛdhö. 'Wun 'gbee- 'ö bhë -Zlan -yö n -dha -a -gɔ ɓnɛ -kɔ 'ö
mɛ dha -na -a 'ka ɓlaa' 'dhi -gɔ bhë -a 'dhö.
18 'Go mü 'zü a- ɓtɛi' dɔ ɓnɛ, -yö -dho n dha 'wun 'gbee- ɓsuu'- 'kpɛkpɛ
'wo dho nu n -ta -an -gɔ. -Yö -dho dho n 'ka 'zü, -kɔ -sëëzë -ta, dhang- 'gü
-dhɛ 'ö ö -bha -gludëdhɛ kë -na -a -bha bhë -a -bha. -Kwaa 'tɔ bhɔ, 'kwa
dhoë 'dhiö -kplawo! Amɛn.

'Wun 'a- -kë 'aan- ɓblɛɛ'- ü -dhë bhë 'ö bhë

19 'Ma 'we Plisilö waa- Akilasö -an 'ka! 'Ma 'we Onezifɔɔ -gɔ 'kɔɔmɛ -nu
'ka!
20 Elatö -yö -to Kolɛntö plöö. A Trofimë -to Milɛtö plöö, 'ö tɔɔ yaa kë
-potaasü 'ka.
21 Ü 'gü -gban kö 'ü nu n 'piö zö 'nɛnɛ 'töng 'dhiö! Bulusö, Pudan, Linisö,
Klodia waa- kwa dhegluzë -nu mɛ 'wo to 'wo -klu -sü 'ka Yesu Klito -bha,
wa 'we ü 'ka!
22 A- -dhɛ kwa Dëmɛ -gɔ kö -yö 'to ü 'piö, kö -yö 'dhuë- 'kpɔ ka 'plɛ ka
-bha!

Pɔlö -bha 'sëëdhɛ 'ö- bɔ Titö -dhë bhë 'ö ɲɛ

Pɔlö -bha -büö -da Titö -dhë -sü

1 Ma Pɔlö 'a -Zlan -bha yuökëmɛ waa- Yesu Klito -bha bɔmɛ 'ka, 'a 'sëëdhɛ
ɲɛ 'a- bɔ ü -dhë. -Zlan -yö n -bɔ kö mɛ -nu 'ö -an sü ö -bha 'ka bhë, 'aan-
-zo -yö ö -bha -sü -wun ɓlɛɛ'- -an -dhë, kö -waan wo -zo yö -a -bha. 'Yö n
bɔ 'pö kö 'aan- -an ɓdaan'-, 'wun giagia 'ö- -gɛn go -a 'piö, 'ö dho wɔ -kɔ 'ö
'kwa dho wɔ -a 'ka kö -yaan -Zlan -zo 'kun -a -zɔn kwa -dhë.

2 A- -kë 'dhö kö mɛ -nu -wo ɓtoëpö -këdhösü -wun -dhɛ 'wun gia-. Bhii
-Zlan 'ö 'yaa ɓsua kë bhë, ɓtoëpö -këdhösü bhë, -ya 'tɔ -go kwa -dhë kö
-yaan ɓtun 'kpongtaadhɛ kë -na.

3 -Zlan 'ö kwa Dhamɛ 'ka bhë, ɓtoëpö -këdhösü -wuntaɔsë bhë, -ya -wun
-lo n kwɛɛ kö 'aan- -a ɓblɛɛ'- mɛ -nu -dhë. Bhii yi 'ö 'kwa- 'ka ɓdɛɛ ɲɛ 'ö
tɔɔ yi 'ö- kpɔ 'ö- -kë kö 'kwaan- -a dɔ.

4 [Titö bhi 'ö 'ü -kë ɲɛ n gbö 'dhö, 'ö tɔɔ ma 'a -Zlan -wo ɓblɛɛ ü -dhë kö
'üën- ɓtun -a -wun -dhɛ -na 'wun gia-, 'go mü 'zü 'ö ko -bha -zo -yö -Zlan
-bha -sü 'dhö do bhë,] a- -dhɛ -na -Zlan 'ö kwa Dë 'ka waa- Yesu Klito 'ö
kwa Dhamɛ 'ka -an -gɔ kö -wo 'dhuë- 'kpɔ ü -bha, kö -wo ü gbaa wo -bha
ɓzuöyagluu 'ka.

Titö -bha yuö 'ö- -kë -Zlan -dhë Klɛtö -sɛ 'gü

5 A ü -to n ɓzlöö Klɛtö -sɛ 'gü kö yuö 'ö n 'ka- 'dhiö 'to gbɔ, 'töng -bha -to
'tee -sü -dhë bhë, 'üën- -a kë. -Bhö mɛ ziizii -nu -ya -Zlan -bha mɛ -nu -dho
'kuë- -sü -gɔ -ta do do 'ka pödhɛ -nu 'gü! Ü 'dhoë- mɛ ziizii -nu -ya ɓdhia,
ü -zo -yö -büö 'wun 'ö 'a- ɓblɛɛ ü -dhë 'dhiö 'ö -gban -an -bha -a 'ka.

6 A- -pö mɛ 'ü dho -a sü -yö kë mɛ 'ö mɛ gbɛ yaa 'dho -mɔa -bha kö -ya
-bha -tɔmɔdhɛ yaa kë -a 'ka. -Yö kë gɔɔn- 'ö- bɔɔ 'dhö do -a 'ka. -Yö kë 'zü
mɛ 'ö- -bha 'në -nu -wo -kë Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ka -a 'ka.
Kö ɓkun 'ö mɛ gbɛ -ya -bha 'në -nu -bha -tɔmɔdhɛ -kë -a pö -sü 'ka ɲɛ -a
-bha 'në -nu ɓsɔɔn -yö ya, 'iin 'waa 'wun ma wo -mɛ -nu -ta.

7 Bhii 'ö tɔɔ 'dhiö -sü mɛ 'ka -mɛ 'ö dho -Zlan -bha yuö kë -a -bha mɛ -nu
-dho 'kuë- -sü ziën, -yö -dho kë mɛ 'ö mɛ gbɛ 'ka 'dho 'wun yaa yö -a -bha
-a 'ka. Yö 'ka 'dho kë -desüvamɛ, -naazuëdhekëmɛ, yɔmümɛ, 'wunpɛnmɛ,
'iin mɛ 'ö ɓnaɔ ɓmɛɛ ɓflüü kë -sü 'ka -a 'ka.

8 'Kɛɛ -yö kë mɛ 'ö -nia -nu kun -së, mɛ 'ö pë -së -dhɔ -ya -kë, mɛ 'ö- ɓzuö'
'dhö -saa, mɛ 'ö kpengdhö, mɛ 'ö -Zlan ɓbhlë -ya 'iin mɛ 'ö ö -de ɓkɔɔn -a
'ka.

9 -Yö kë 'wuntaɔsë kpengdhö 'ö go -Zlan 'piö 'ö 'yi ka ɓdaan -a 'ka bhë, -zo
-yö -a -bha -mɛ 'ka. ɓYa kë 'dhö -yö -dho mɛ ɓfaan' më ö -bha mɛ ɓdaan'
-wo 'ö 'wun giagia 'ka bhë -a 'ka, 'ö dho -a -zɔn 'zü ɲɛ mɛ -nu 'wo mɛ
ɓdaan ɓsua -wun -nu 'ka bhë, wo -de -püö 'wo- wo.

10 -Bhö -a kë 'slë 'ka ɲɛ -kɔ 'a- pöë bhë -a 'dhö! 'Ö tɔɔ Yesu -wun -dhɛ
'wun gia- -mɛ -nu ziën, mɛdhɛvadhɛ -wo -dhö, 'ö 'waa mɛ gbɛ ɓbhlë -ya, 'ö
'wun 'ö- -gɛn 'yaa 'dhö 'wo- ɓblɛɛ, 'ö 'wo mɛ -nu ɓdaan ɓsuapë -nu 'ka. Mɛ
-nu 'ö 'wo 'dhö bhë -an ɓplëëzë -wo -kë Zuifö 'ka -be kö -waan ɓtun Yesu
-wun -dhɛ -na 'wun gia-.

11 Mɛ -nu 'wo bhë, -bhö dɔ -an -bha mɛ ̚daan' -wo bhë -a -gɔ 'yënng, 'ö
tɔɔ -wo 'gügludhe -da -na -a 'ka kɔɔmɛ -nu ziën do do 'ka. -Wa -kë 'dhö
mɛ -nu -waan 'wëüga nu -an -dhë. 'Wun ̚suu'- 'ö ̚nɛ, yaa -dhɛ -ma 'kun!
12 -A -de -an -de -gɔ 'wundɔmɛ do 'ö -kë Klɛtö mi 'ka ̚nɛ -an 'dhö 'pö 'ö
-kë -ya -sü 'ka Klɛtö -sɛ gia- bhë -a 'gü, -yö 'wun -blɛɛ 'ö- pö: «Klɛtö -mɛ
-nu -bha 'wun 'ö tɔɔ ̚sua -wun ̚blɛɛ' -sü -kplawo. -Wo pë yaa -kë, mɛ -nu
'wo to -an 'ka ̚nɛ -kɔ 'ö wü 'dhiö- 'dho pë yaa kë -na -a 'ka wü 'në 'sɛɛn-
-nu 'wo to -an 'ka bhë -a 'dhö. -An -kɔ -mɔa -bha -pë gbɛ 'yaa 'dhö. -An -zo
-ta -a 'gü -wun dosɛn 'ö tɔɔ pë -bhö -sü.»
13 Pë 'ö Klɛtö mi bhë 'ö- ̚blɛɛ bhë 'wun gia- -mü. -A -wun 'gü 'ü dho -a
pö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dhë 'gbee- 'ka ̚nɛ kö ̚kun 'ö 'wo wo
'to to ̚sua -wun 'ö 'wo mɛ ̚daan' -na -a 'ka bhë -a -bha; 'kɛɛ -wo wo -zo
yö 'wun giagia 'ö go -Zlan 'piö bhë -a -bha.
14 -Yö kë 'dhö kö ̚kun 'ö 'wo dho wo 'to to ̚kwɛzü -nu 'ö Zuifö -nu 'dho
-an ̚blɛɛ' -na bhë -an -bha kö -waan -an -dhɛ 'wun gia-. 'Go mü 'zü kö
̚kun 'wo dho 'wun ma mɛ 'bhee- -nu 'ö 'waa 'we -a -bha kö -wo -Zlan -bha
mɛ ̚daan' -wo kpengdhö kun bhë -an -bha tɔng -nu -ta;
15 'Ö bhii mɛ 'ö kpengdhö, pë 'plɛ -yö 'slööslö -a -bha 'ka. 'Kɛɛ mɛ 'ö 'yaa
kpengdhö 'ö 'yaa 'wun ma -Zlan -ta, -yö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu
-bha -gɔ 'ö 'waa -a 'dho sia- Zuifö -nu -bha tɔng -dhë bhë waa- pë 'plɛ 'wo
to -an yö ya. -An -bha -zo -ta -a 'gü -wun -yö ya, 'ö 'wun yaa kë -sü -dhɔ
-yö -an -kë.
16 (Mɛ -daan ̚sua -wun -nu 'ka -mɛ -nu 'wo bhë, -bhö -an ̚gbaannu,)
'ö tɔɔ 'zü ̚nɛɛ -wa -pö wo -Zlan -dɔ, 'kɛɛ kö -an këwun -nu -wa -zɔn ̚nɛ
'waa -Zlan dɔ. Bhii 'ö tɔɔ 'waa 'wun ma -Zlan -ta; pë 'ö -Zlan -ya -san zë
'wo- -kë; -an -kɔ 'yaa -mɔ -a -bha kö -wo 'wun -së kë.

2

Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu wɔ -kɔ

1 Bhi -zë, -bhö mɛ -nu ̚daan'- mɛ ̚daan' -wo giagia 'ö go -Zlan 'piö bhë
-a 'ka!
2 -Bhö -a pö gɔɔn- ̚klöö -nu -dhë kö ̚kun 'wo -kë 'wun -nu -ziö ̚gɔü'
-mɛ -nu 'ka! -Wo kë mɛ 'ö mɛ -nu dho -an ̚bhlë -ya -an 'ka! -Wo kë mɛ
-nu 'ö 'wo 'wun dɔ -an 'ka, -an këwun -nu waa- -an -bha -zo -ta -a 'gü -wun
-nu 'ka! -Wo kë mɛ -nu 'ö 'wo wo -zo yö giagiawo -Zlan -bha -an 'ka! -Zlan
waa- mɛ -nu -dhɔ -yö -an kë kpinngdhö! -Wo kë ̚zuö' -saa -mɛ -nu 'ka,
(mɛ -nu 'ö 'wo pë yaa kë -na -an 'ka bhë -an buëndhö)!
3 -A pö dhe ̚klöö -nu -de 'pö -an -dhë ̚nɛ -an -bha -tosiadhe -yö kë ̚nɛ
dhoo -nu 'ö 'wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -an -bha 'dhö, bhii 'waa mɛ -nu
'tɔ 'gü ̚siö'-, 'wun yaa -blɛɛ -an -gɔ -sü 'ka! Kö ̚kun 'wo -kë yɔmüdhe 'ka!
-Wo yö mɛ -nu -dhë 'dhiö ̚zian' 'wun -së kë -sü 'gü!
4 -A -kë 'dhö -sü 'ka, -wo -dho -a -zɔn -dadhëü dhoo -nu -dhë ̚nɛ -wo wo
̚gɔn -nu waa- woë- 'në -nu -dhɔ kë.
5 -Wo -dho wo -bha 'wundɔdhe -zɔn -an -dhë, -an këwun -nu waa- -an
-bha -zo -ta -a 'gü -wun -nu 'ka. 'Go mü 'zü -wa pö -an -dhë ̚nɛ kö ̚kun 'ö
'wo wo -zo ta wo 'bhamɛ -nu -bha gɔɔn- ̚mɛɛ' -sü 'iin ̚mlaabɔ ̚mɛɛ' -sü
-wun 'gü. -Wo wo -bha kɔɔ -yuö -nu -wun 'kun 'gbee-! -Wo wo -gɔ 'dho sia-
wo ̚gɔn -nu -dhë! -Dadhëü dhoo -nu 'wo bhë, -wo wo -de 'kun kö ̚kun 'ö
mɛ gbɛ dho -a pö -Zlan -wo 'yaa kpengdhö.
6 'Go mü 'zü 'ü- pö -dadhëü gɔɔn- -nu -dhë 'pö ̚nɛ -wo kë mɛ 'ö 'wo 'wun
dɔ, -an këwun -nu waa- -an -bha -zo -ta -a 'gü -wun -nu 'ka -an 'ka!

7 ̀Dhɛ -kë ̀nɛ bhi -de 'pö ü -kë -dadhëü 'ka bhë, -bhö pë 'ö kpengdhö -a
kë kö ü 'bhamɛ -nu 'wo to -waan wo wɔ -kɔ 'sü ü -bha. ̀Ya kë ̀nɛ 'bha kë
mɛ ̀daan' ̀dhia, -bhö -an ̀daan' 'wun gia- 'sloo 'ka! 'Go mü 'zü, -bhö -a
'slë ̀mɛɛ'- kö mɛ -nu -waan ü ̀bhlë -ya!
8 Ü ̀blɛɛ'- -wun -nu -wo mɛ -nu -zo 'kun! ̀Ya kë 'dhö, lë- -dho kpɔ kwa
yaagümɛ -nu -ta, bhii 'ö tɔɔ waa 'dho -mɔ -a -bha kö -waan 'wun yaa ̀blɛɛ'-
kwa -gɔ.
9 -A pö yuö -kë mɛ 'piö -mɛ -nu -dhë -wo 'wun ma wo ̀kɔɔnmɛ -nu -ta
-kplawo! Pë 'ö -an ̀kɔɔnmɛ -nu -zo kun ̀nɛ 'wo dho -a kë! Kö ̀kun 'wo
'yan ̀ziö' -kë wo ̀kɔɔnmɛ -nu 'ka!
10 Kö ̀kun 'wo wo ̀kɔɔnmɛ -nu -bha pë ̀kwaan! 'Kɛɛ -wo kë 'kpaakpa
kö -waan wo -zo 'tën -an -dhë kö -an kewun -nu bhë mɛ -nu ̀wa yö kö
-wo 'wun -së ̀blɛɛ'- mɛ ̀daan' -wo 'ö -gban kwa Dhamɛ -Zlan -bha bhë -a
-bha.
11 Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -bha -tosiadhe kë -kɔ -yö kë 'dhö, bhii
-Zlan -ya -zɔn mɛ 'plɛ -dhë ̀nɛ -yö -dho ö -bha 'glusë kë -an 'ka, -potaasü
-nu -an -dhë -sü 'ka, kö -waan dha -sü yö -bɔ ö -ta -sü 'ka.
12 'Glusë 'ö bhë -a -wun 'gü, -Zlan -yö kwa -daan kö 'kwa kwa ̀kwaa'-
kwa wɔ -kɔ yaa -zü, 'ö kwa ̀daan 'pö kö 'kwa kwa ̀kwaa'- 'kpongtaapë
'ö 'yaa- -dhë -së, -a -dhɔ kë -sü -zü. 'Kɛɛ kwa -bha -tosiadhe 'gü 'kpongtaa
zö kwa -dho kwa -de ̀kɔɔn. 'Go mü 'zü kwa -dho -Zlan ̀bhlë -ya pë 'ö
kpengdhö -a kë -sü 'ka.
13 -Kɔ do 'ö bhë -a 'ka 'pö -Zlan -yö kwa -daan, -dɔ pë -së 'ö 'dhiö 'ö 'kwa-
̀tɛi' dɔa ̀nɛ -yö -dho nu bhë -a -gɔ, -tosiadhe -kë -sü 'ka ̀kun. Pë -së 'ö
'kwa dɔ -na -a -gɔ bhë 'ö tɔɔ kwa -bha -Zlan ̀va 'ö -kë kwa Dhamɛ Yesu
Klito 'ka bhë, -yö -dho nu ö -bha 'tɔbhɔdhe 'ka.
14 Yesu -yö ö -de -nu mɛ 'bhee- -nu kwa -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö 'kwaan-
'go pë yaa -bha 'piigbeedhɛ kwɛɛ kö 'kwaan- kë 'slööslö yö do 'sloo -a -bha
'ka, 'go mü 'zü kö 'kwaan- kwa -de nu 'fɛfɛdhö pë -së kë -sü -dhë.
15 -Bhö mɛ -nu ̀daan'- 'wun -nu 'wo bhë -an 'ka! -Bhö -gban mɛ -nu -bha
-an kë -sü 'ka! -Bhö 'we mɛ -nu 'ö 'waa 'we -a -bha kö -wa kë bhë -an 'piö.
Pë -nu 'wo bhë, -bhö -an kë -wogbiindhɛ 'ka! Kö ̀kun -kë 'ö mɛ gbɛ -ya
pö -san 'ka ü -dhë ̀nɛ 'bhaa mɛ 'ö dho mɛ ̀daan' 'wun -nu ̀suu'- 'wo bhë
-an 'ka!

3

Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu wɔ -kɔ

1 -Bhö -a pö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dhë 'zü, -wo wo -gɔ 'dho
'sɛgɔ 'dhiö -mɛ -nu -dhë sia-; -wo 'wun ma -an -ta. -Wo 'we -a -bha kö -wo
kë 'wun -së kë -mɛ 'ka!
2 Kö ̀kun 'wo 'wun yaa ̀blɛɛ mɛ gbɛ -gɔ! Kö ̀kun 'wo -kë 'dhinaa kë
-mɛ 'ka! -An ̀zuö' -yö kë -së mɛ 'plɛ buendhö! 'Go mü 'zü -wo mɛ 'plɛ
̀bhlë -ya -kplawo!
3 'Ö tɔɔ kwa -de 'pö kwa -kë ̀nɛ -an 'dhö 'pö. Kwaa pë gbɛ dɔ -Zlan -bha,
'ö 'wun ma -a -ta -sü yaa kë kwa -gɔ; kwa ̀sua -wun -dhɛ 'wun gia-, 'ö kwa
-dhɔkëpë -nu -wo -kë yaya. Kwa -kë -klu -sü 'ka pë yaa ̀suu'- 'kpɛkpɛ -nu
-bha, 'ö mɛ gbɛ -bha pë -dhɔ -yö kwa -kë; 'ö 'kwa -kë -ya -sü 'ka kwa 'ko
-san 'ka.
4 'Kɛɛ ̀dhɛ 'ö- yi ̀ya -lo, 'ö -Zlan 'ö kwa Dhamɛ 'ka bhë 'ö- -zɔn mɛ
'saadhö -dhë ̀nɛ ö 'glu ̀yö -së kwa 'ka, 'ö kwa -dhɔ -kë;

5 'ö kwa dha. Yaa kë ɖnɛ -yö kwa -dha, kwa këwun -së -bha, 'kɛɛ -yö
kwa -dha kwa 'yena -bha, kwa -bha ɖsɔɔn yaa -bho kwa -bha -sü 'ka, 'ö
tɔɔ -Zuu 'slööslö -ya -kë kö 'kwa bhɔ -dëüwo kö 'kwa -tosiadhe -dëü kë.
6 -Zuu 'slööslö 'ö bhë -Zlan -ya -nu kwa -dhë -ziö -a -naa -ta -sü 'ka, ɖbɔa'
Yesu Klito 'ö -kë kwa Dhamɛ 'ka bhë -a 'gü -sü 'ka.
7 -Ya -kë 'dhö kö -a -bha 'glusëdhɛ 'ö bhë -a -wun 'gü, 'kwaan- kë kpengdhö
ö wö 'dhiö kö -tosiadhe -dëü 'ö 'kwa kwa -zo yö -a -bha bhë -yaan -a nu
kwa -dhë.
8 'Wun -nu 'a -an ɖblɛɛ bhë 'wun gia- -mü; wo ɖnɛ 'ü dho mɛ -nu ɖdaan'
-an 'ka kpinngdhö. -Bhö -a kë 'dhö kö -Zlan -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu
-waan wo ɖfaan' 'sü ɖva kö -waan 'wun -së kaa -kplawo. 'Wun 'ö bhë -a
kë -sü ɖyö -së; -yö -dho pë -së kë -an -gɔ.
9 Kö ɖkun 'ü zaɔdhe -kë 'wun 'ö- ɖtruën 'yaa -dhö -a -wun 'gü, 'iin 'ü to
mɛ 'bhɛma -nu wɔ -kɔ -bhüö 'piö! 'Go mü 'zü 'ü zaɔdhe -kë 'wun 'ö -gban
Zuifö -nu yi -bha tɔng -nu -gɛn -bha bhë -a 'ka! Kö ɖkun 'ü to 'wun -nu 'wo
bhë -an 'piö, 'ö tɔɔ -an ɖtruën gbɛ 'yaa 'dhö.
10 'Ö ɖya kë ɖnɛ 'gügludhe -da Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu ziën
-mɛ ɖya kë ka ziën, -bhö -a pö -a -dhë, -yö ö bo -a kë -sü 'ka! ɖYa kë ɖnɛ
'yaa 'we -na -a -bha kö -yaan ö bo -a 'ka, 'yɛ ü 'zü 'ü- pö -a -dhë 'dhö! ɖYa
kë ɖnɛ 'yaa 'we -na -a -bha -kplawo kö -yaan ö boë, -bhö -a bho Yesu -wun
-dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu ziën!
11 -Bhö -a kë 'dhö, bhii ü- ɖdɔa' ɖnɛ mɛ ɖsuu'- 'ö 'dhö bhë 'yaa ö -de nu
'wun kpengdhö kë -sü -dhë. -A -bha 'wun yaa -ya -zɔn ɖnɛ -yö zian yaa
-ta.

-Wo -kaanta -nu

12 Atemasö waa- Tisikö 'wo bhë, a -dho -an mɛ do bɔ ü -dhë. Mɛ 'ö 'dhoë-
nu bhë, ɖya -lo, -bhö 'to mü 'ü ü 'gü dɔ 'gbee- kö 'ü nu n 'piö Nikapoli plöö;
'ö tɔɔ a- 'piö kö 'a 'dho 'aan- 'nɛnɛ 'töng kë 'ma.
13 ɖYa kë ɖnɛ 'zü Zenasö 'ö tɔngdɔmɛ 'ka bhë waa- Apolɔsö ɖwa -mɔ -a
'gü kö -wo 'dho 'dhiö wo -bha 'ta 'sü -sü 'ka, -bhö pë 'plɛ kë kö pë 'ö -an
-bha -wun dho yö -a -bha, 'ü- këdhɛ ɖmɛɛ'- kö -waan -a yö.
14 Yaa kë ɖnɛ bhi do 'ü dho -a kë 'dhö, 'kɛɛ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-
-mɛ -nu 'töüdhö -wo -dho gbaɔ kë -sü ɖdaan'- kö -dhɛ 'ö- -dhɛ 'dho -a -bha
-waan nu mɛ -nu -dhë -a -dhɛ -bha, kö -an -bha -tosiadhe -yaan pë -së kë
mɛ -nu -gɔ.
15 Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo n 'piö 'nö ɖwa 'we ü 'ka. 'Yië
'we Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'wo ü 'piö 'ma 'ö yi -dhɔ -yö -an -kë
kwa -bha -klu Yesu -bha -sü -wun 'gü -an 'ka!
-Zlan -yö 'glusë kë ka 'ka!

'Sëëdhɛ 'ö Pɔlö -ya bɔ
Filemɔ
-dhë bhë 'ö ɲnɛ

1 'Sëëdhɛ 'ö ɲnɛ ma Pɔlö 'a -kanso 'gü Klito -wun 'gü, 'ö yië- kwa dheglu Timote 'yi- bɔ ü -dhë. 'Yië 'we bhi Filemɔ, 'ü yi yuökëyɔɔ -wungbeezë 'ka bhë ü 'ka;
2 'yië 'we yi dheglu 'nëdhe Apia 'ka; 'yië 'we yi yuökëyɔɔ Asipö 'ka; 'yië 'we Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'saadhö 'ö 'ka -bhɔ 'kuë- kë -na ka 'ko ɲbhaa ü -gɔ kɔɔ bhë ka 'ka.
3 Kö kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëmɛ Yesu Klito -wo 'glusë kë ka 'ka -wo ka gbaa ɲzuöyagluu 'ka.

'Wun 'ö -gban -dhɔ -kë 'kuë -sü 'ö Filemɔ -gɔ waa- -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha

4 ɲYa kë a ɲbhɛa' -na -Zlan -dhë, n -zo -yö -büö ü 'ka -kplawo, 'ö ɲya kë 'a- zuö pö ü -wun 'gü.
5 'Ö tɔɔ ü -bha -a -dhɔ -kë -Zlan -bha mɛ 'kpɛkpɛ 'ka -sü waa- ü -bha -zo -yö kwa Dëmɛ Yesu -bha -sü bhë, a- -wun -ma.
6 Më 'a- -dhɛ -Zlan -gɔ 'ö tɔɔ kwa -bha -kë 'ko ɲbhaa ɲzuö' do 'ka -sü 'ö kwa ɲyɔɔn -na 'kuë- -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü kwa -bha -klu Klito -bha -sü 'gü bhë, 'iin kö pë -së -nu 'ö kwa -bha 'ka bhë 'kwaan- -an dɔ.
7 N dheglu, ü -bha -a -dhɔ -kë -Zlan -bha mɛ -nu 'ka -sü 'ö bhë, -yö n ɲzuö' 'glu -dhi ɲduö 'ö n ɲfaan' më, bhii ü Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu ɲfaan' -më.

Pɔlö -bha ɲbhɛa'- 'ö- wo Filemɔ -dhë Onezimë -wun 'gü

8 -A -wun 'gü, 'kö -kë ɲnɛ -potaasü -yö n -gɔ Klito 'gü kö 'aan- ü ɲkɔɔn,
9 a- 'piö ɲzian' kö -dhɔ 'ö ü 'gü bhë -a -wun 'gü, më 'a 'dhoë- -dhɛ ü -gɔ ɲnɛ 'ü ü 'to kë -a -bha. Ma Pɔlö, 'ma ɲklöödhɛ 'kun, 'go mü ü- -ma ɲnɛ a -kë -kanso 'gü Yesu Klito -wun 'gü ɲnɛ -kɔ ɲnɛ -a 'dhö.
10 Më 'a 'dhoë- -dhɛ ü -gɔ bhë -yö -gban Onezimë -bha. -Yö n gbö 'ka Klito 'gü, 'ö tɔɔ -ya 'a- wo 'nö -kanso 'gü ɲnɛ, 'ma kë -a dë 'ka Klito 'gü ('ö tɔɔ ma ɲnɛ 'a Klito -wun ɲblɛɛ -a -dhë).
11 'Dhiö -bezë, -a -yö -a -bha -më gbɛ yaa kë -dhö ü -gɔ; 'kɛɛ zlöö ɲnɛ -yö -dho yuö -së kë bhi 'dhö, ma 'dhö, ko -dhë. (ɲWaa- pö Onezimë -an 'töng bhë -a 'ka kö mɛ bhë ɲnua -mü. 'Tɔ bhë -a -gɛn tɔɔ mɛ 'ö- -yö -a -bha -pë 'dhö -dhö.)
12 Yö ɲnɛ 'a- bɔ -na ü -dhë 'zü ɲnɛ n -de 'dhö bhë.
13 -Yö -kë n 'gü kö -yö 'to n 'piö 'nö, -dhɛ 'a- -bha 'wuntaɔsë -bha -kanso 'gü zö bhë -a -bha ü piën- kö -yaan yuö -nu kë n -dhë.
14 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë 'maa- 'piö kö 'a pë -nu kë kö -yö 'kun -kë ü -we -a -bha -wun 'ka -sü 'ka. A- 'piö ɲzian' kö bhi gia-, -yö kë ü -de 'gü -wun 'ka kö -yö kë 'wun -së 'ka 'ü- kë n -dhë. 'Maa- 'piö kö -yö kë ü 'gbee- -ta bho -sü 'ka.
15 -Yö mü kaa- Onezimë ka -kan 'kuë- 'töng kpö 'bhle -bha kö yi mɛ 'ö 'ka dho -kpën -a 'ka ka 'kuë- 'zü, 'kaan- 'to ka 'kuë- -kplawo,
16 ɲya kë 'dhö kö zlöö ɲnɛ 'yaa ɲnua 'waa 'ka gbɔ; 'kɛɛ ɲya kë kwa dheglu 'ö- -wun 'dhö kwa -gɔ 'gbee- -a 'ka. -A -wun -yö n -gɔ 'gbee-; 'kɛɛ -a -wun -kë 'gbee- ü -gɔ -sü bhë -yö -mɔa kö -yö ziö n -ma -ta, 'ö bhii kö ɲya kë ü -gɔ ɲnɛ ü -bha yuökëmɛ 'ö 'go mü 'ö ü dheglu 'ka kwa Dëmɛ 'gü -a 'dhö.

17 'Ö ɓya kë ɓnɛ ü n -sü ɓnɛ ü 'bhamɛ 'dhö, kö -bhö ü -kɔ 'kpɔ -a -gɔ ɓnɛ
-kɔ 'ü dhö n -nia kuën bhë -a 'dhö.
18 'Ö ɓya kë ɓnɛ ɓya 'wun yaa kë ü 'ka 'iin 'ö ü -bha 'pë 'dhö -a -bha, -a
'plɛ dɔ n tuö.
19 -Wo kpö mɛ 'ö ɓnɛ, ma Pɔlö giagia, n -kɔ pin -mü; a- -pö -kë ɓnɛ ü
-bha 'pë -nu -wo Onezimë -bha, a -dho -an 'plɛ bho. ('Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë,
ü -bha -tosiadhe bhë, -a -wun -bha -tën n -ma -sü 'ö bhë, n 'ka dho -a -wun
ɓluu'-.)
20 N dheglu, a -bhɛa ü -dhë, -bhö 'we -a -bha kwa Dëmɛ -dhɔ ɓkaa' 'tɔ
'gü n -gɔ; -bhö n ɓzuö' 'dho sia- ɓnɛ -kɔ 'ö dheglu 'ö Klito 'gü 'ö dhoë- kaa
-a 'dhö.
21 -A -de, -ya -de 'a- wo ɓnɛ, 'sëëdhɛ 'a- bɔ -na ü -dhë pë -dhɛ ü -gɔ -sü
'ka ɓnɛ, ü -dho -a 'gü -pë kë. -Yö n 'yaan 'ka ɓnɛ ü -dho -a kë -dewo 'ö ɓzië'
mü.
22 'Go mü 'zü, -bhö ma wɔdhɛ do -pë kë 'ö tɔɔ -yö n -zo 'piö ɓnɛ -Zlan
-dho we ka -bha ɓbhɛa' -wo -bha kö 'aan- 'go -kanso 'gü, 'aan- nu ka 'piö
'ma.

ɓ*Wekadhe -kaanta*

23 Epaflasö 'ö yi -nu 'yi -kanso 'kɔɔdhö Yesu Klito -wun 'gü 'nö bhë ɓya
'we ü 'ka.
24 Maakö 'dhö, Alitaakö 'dhö, Demasö waa- Lukö -nu 'wo ma yuökëyɔɔ
-nu 'ka bhë, ɓwa 'we ü 'ka.
25 Kö kwa Dëmɛ Yesu Klito -yö 'dhuë- 'kpɔ ka -bha!

'Sëëdhɛ 'ö dho -Zlan -bha mɛ -nu 'wo Eblö
'ka -an 'piö 'ö ɲnɛ

1 Kë- wo 'kpa bhë -Zlan -yö 'wun -blɛɛ kwa 'bhɛma -nu -dhë ɲplëëzë 'ka
ɲbɔa' ö -wodhiölomɛ -nu -ta -sü 'ka; 'yö kë- wo 'dhö bhë 'sa, -yö ɲblɛɛ 'dhö
-kɔ ɲsuu'- 'saadhö -ta.
2 Yö ɲga 'ö yi -kaanta 'kwa -an 'gü ɲnɛ 'ö ɲya bɔ ö Gbö 'gü 'ö ɲya 'wun
ɲblɛɛ'- kwa -dhë 'zü bhë. -A Gbö 'ö 'dhö bhë ɲnɛ 'ö bɔ -a 'gü 'ö pë 'plɛ -da,
'ö- sü 'ö- -ya pë 'plɛ Dëmɛ 'ka.
3 Yö ɲnɛ 'ö -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe 'bhü 'dhö -a 'gü. Yö ɲnɛ 'ö -Zlan -bhɔa
giagia 'ka, 'ö- -kɔ 'dhö pë 'plɛ -gɔ -a -wo 'piigbeezë bhë -a 'ka. Yö bhë ɲnɛ,
ɲdhɛ 'ö ɲya yën mɛ 'bhee- -nu -bha 'wun yaa -nu -bho -an -bha -sü -bha,
'ö -ya -sü 'ka -Zlan 'ö -ya -sü 'ka -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'saadhö -ta bhë -a -kɔ
-së 'gü dhang- 'gü.

'Wun 'ö -gban Yesu Klito -bha -kë ɲva -Zlan -bha bɔmɛ -nu -ta -sü -bha

4 Yesu -bha -kë ɲbhlëzë -sü 'ö ɲzië' -Zlan -bha bɔmɛ -nu -ta -sü -bha bhë,
-ya -kë 'ö -Zlan -yö 'tɔ 'ö ɲva 'ö -ziö -an -bha -ta 'ö- nu -a -dhë.
5 Ka gia- -ka -dhɛ -ga bhë 'sa! Kë- wo bhë, -Zlan yaa- pö do ö -bha bɔmɛ
-nu 'wo bhë -a mɛ do -dhë do ɲnɛɛ: *Bhi ɲnɛ 'ü n Gbö 'ka, 'kan ɲdɛɛ -bha,*
'ma kë ü Dë 'ka. Ka- -yö bhë ɲa? Yaa ö -bha bɔmɛ -nu 'wo bhë -a mɛ do
-wun ɲblɛɛ'- do ɲwoë' ɲnɛɛ: *Ma ɲnɛ 'a tɔɔ -a Dë, 'ö yö -de 'pö yö ɲnɛ 'ö tɔɔ*
n Gbö.
6 'Kɛɛ pë 'ö -kë ɲzian' 'ö tɔɔ, -dhɛ 'ö -Zlan 'dhoë- ö Gbö do 'ö- -bha 'në
-blɛɛzë 'ka bhë -a bɔ 'kpongtaa, -ya -pö: *'Go -Zlan -bha bɔmɛ 'plɛ -wo yö*
wo kpɔn 'gü -a 'dhiö -a gba -sü 'ka.
7 Pë mɛ 'ö ɲbɛɛn' -sü 'ka ɲzian' -a -bha bɔmɛ -nu -wun 'gü 'ö tɔɔ: *-A -bha*
bɔmɛ -nu 'wo- -bha yuökëmɛ -nu 'ka bhë, ɲya kë, -yö -an kë 'tëë -saa 'ka, 'ö-
'bhaa -nu ɲya kë, 'ö- -an -kë 'siö ɲnɛ 'ka 'pö.
8 'Kɛɛ ɲdhɛ 'ö yö ö Gbö -bha 'yö- pö: *Ü -bha ɲbhɔɔ' 'gɔ -gbloo bhë -yö*
-gban ɲtoëpö 'ka, -Zlan; ü -bha -ya ü -bha -gludëdhɛ -pö bhë -a 'dhiö -sü
bhë, ü- -kɔɔn -a -kɔɔn -kɔ kpengdhö 'ka.
9 *Pë 'ö kpengdhö ɲnɛ 'ö- -dhɔ -yö ü -kë; 'ö 'wun yaa -dhɔ 'yaa ü kë. Pë 'ö*
-kë 'ö -Zlan, 'ö ü -bha -Zlan -yö ü sü 'ö ɲzuögludhi nu ü -dhë ü -ya -sü 'ka
-dhɛ ɲbhlëzë -dhɛ -bha 'ö bhë. -Dhɛ 'ö -ya -a -bha bhë, -yö ɲbhlëzë 'ö ɲzië'
-a -dhɛ mɛ 'ö ü 'bha -nu -ya -a -bha bhë -a -ta.
10 'Yö- pö 'zü: *Bhi ɲnɛ, n Dëmɛ, 'ö 'töng züdɔyi 'ka, 'ü 'kpongtaadhɛ -kë;*
'ö 'ü dhang- -pë -kë ü -kɔ 'ka.
11 *Pë -nu 'wo bhë -an 'gü -dhö ɲsiö 'töüdhö; 'kɛɛ bhi -zë ü -dhö to 'dhö. Pë*
-nu 'wo bhë -wo -dhɔ kë zii ɲnɛ sɔ -nu 'dhö;
12 *ü -dho -an kpö kë ɲnɛ mɛ -sɔ kpö -kë, 'ö- mɛ 'ö ɲya kë zii 'ü- bho mü 'ü-*
-dëü yö -a piën- ɲnɛ mɛ -sɔ -kë wo -bha. 'Kɛɛ bhi -zë, -kɔ do 'ü- 'ka bhë ɲnɛ
'ü dhö toë 'pö; ü 'ka 'dho kë zii 'gbɛɛdhö.
13 -A -ga 'ka- wo bhë -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'wo bhë -a dözë 'ö -Zlan ɲyaa-
pö -a -dhë do: *-Ya n -kɔ -së 'gü, -yö 'dho -yö yöë yi 'a dho ü yaagümɛ -nu*
kaa ü -bha -taa -an -ta -pë 'ka -a -bha -ɛ?
14 ɲYa kë 'dhö kö bɔmɛ -nu 'wo bhë, -wo -zuu -nu ɲsuu'- -sëëzë 'ka 'ö ɲya
kë 'wo yuö -nu -kë -Zlan -dhë; 'ö -Zlan -yö -an bɔ kö mɛ -nu 'ö dhasü dho
kë -an -gɔ bhë, -waan nu -an -dhë.

2

'Wun 'ö -gban dhasü 'gblüünzë bhë -a -bha

1 -A -wun 'gü ̱nɛ 'ö 'wun giagia ('ö -gban Yesu Klito -bha) 'ö 'kwa- ma
bhë, 'ö 'kwa dho to -klu -sü 'ka -a -bha gɛnngdhö, -yö kë 'dhö kö ̱kun 'ö
'kwa dho dho -an 'ka ̱gbiin kö 'kwaan- -da ̱dhɔng -zian -ta;

2 Ö tɔɔ tɔng dɔ -wo 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -nu -wo nuë yi bhë -a 'ka (Moizö
̱dhia kö -ya dɔ Izlaɛlö -mɛ -nu -dhë) bhë, -a 'gü -wun -yö -kë; 'ö tɔɔ mɛ 'ö
yaa- -ya 'tí kë 'iin 'ö yaa 'wun ma -a -ta, -a 'klo -yö -bhɔ.

3 ̱Ɛɛ, 'ö ̱ya kë 'dhö, 'klobhɔdhe 'ö bhë kwa -dho dha -a -gɔ -kɔklë 'kɛɛ
kö dhasü ̱va 'ö bhë 'kwa- -wun 'sü -kɔ ̱taa ̱ɛɛ? 'Kɛɛ kö ka gia- -yö ka
'yaan ̱nɛ 'wun 'ö -gban -a -bha bhë, kwa Dëmɛ gia- -de -ya -blɛɛ -blɛɛzë
'ka. Ö mɛ -nu 'wo- ma 'wo- -bha -kë ̱bhlëzë -sü -zɔn kwa -dhë.

4 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, kö -Zlan -yö 'wun bhë -a -bha -kë 'wun gia- 'ka -sü
'gü -pë kë -na ̱duakëpë -nu, -dhidhaapë -nu waa- 'wun 'gblüünzë ̱plëëzë
kë -sü 'ka. Yö do bhë 'zü 'ö -Zuu 'slööslö -bha gbaɔ -nu -glu mɛ -nu 'wo-
-wun -dhɛ 'wun gia- -an 'ka ̱nɛ -kɔ 'ö -dhi -a 'ka -a -dhë -a 'dhö.

5 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -yö kë ka 'yaan ̱nɛ -dhɛkpaɔ ̱dhia' 'yi- -wun
̱blɛɛ' -na bhë, -Zlan yaa ö -bha bɔmɛ -nu -ya -a -gɔ 'dhiö -mɛ 'ka; (Yesu
Klito ̱nɛ 'ö -yadhɛ bhë -a -bha).

6 Pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka ̱zian' 'wun bhë -a -wun 'gü -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü
-ya -pö: *'Aa, (n Dë -Zlan), mɛbheedhe -yö -kë -më 'ka 'yö ü -zo -yö -büö -a 'ka
ɛ? 'Iin mɛbheedhe 'kpaan -yö -kë -më 'ka 'yö ü -ya -a -wun ̱zɔnng' -ta -ɛ?*

7 *'Bha- -gɔ ̱yɔɔ' 'töng 'dɛdɛ 'ka ü -bha bɔmɛ -nu ̱löö; 'bha 'tɔbhɔdhe waa-
̱bhlëyadhe nu -a -dhë -gludëdhɛ -kwaa.*

8 *'Bha pë 'plɛsɛn -lo -a -kɔ ̱löö.* ̱Waa- pö -Zlan ̱ya pë 'plɛ -lo -a -kɔ
̱löö, kö pë 'plɛ giagia ̱nɛ 'wo -we -a 'ka; pë do 'yaa 'dhö kö -yaan 'kun -kë
-a -kɔ ̱löö -sü 'ka. ̱Ɛɛ, 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë 'sa, dɔ 'ö 'kwa- wo ̱nɛ pë 'plɛ
-bha -kë -a -kɔ ̱löö -sü 'ö bhë yaa kë -dhö ̱kun kwa 'yaan 'ka.

9 'Kɛɛ pë do 'ö kwa 'yaan 'ö tɔɔ 'töng 'ö Yesu -yö ̱kaa' 'kpongtaa zö bhë
-Zlan -ya -kë 'tee 'ö dho -dewo 'ö- -kë ö -bha bɔmɛ -nu ̱löö, 'ö- 'yënng -yö
bhɔ, 'ö ga. -Zlan -ya -kë 'dhö ö -bha 'glusë 'gü kö -yaan ga mɛ 'plɛ -wun 'gü.
Dɔ 'ö 'kwa- wo zlöö 'ö 'kwa- -ga -na ̱bhlëzë 'ka 'ö- 'tɔ 'dhö bhɔ -na bhë,
-dhɛ 'ö bɔ -a -bha bhë 'ö bhë.

10 Bhii 'wun -mɔ 'kuë -sü -zë 'ö mü 'ö tɔɔ -Zlan 'ö pë 'plɛsɛn -kë 'ö pë 'plɛ
'dhö -a kwɛɛ bhë, -yö Yesu -kë mɛ 'ö dho bɔ 'klobhɔdhe 'gü -a 'ka mɛ 'plɛsɛn
-wun 'gü; 'ö ̱dhɛ ̱ya 'go mü 'dhö, 'yö- -kë mɛ 'ö 'wun ̱zaa' -sü 'yaa- -bha,
'ö dhasü nu mɛ 'plɛ -dhë, kö mɛ ̱plëëzë -waan kë -a -bha 'tɔbhɔdhe 'gü
bhë -a 'ka.

11 'Ö tɔɔ mɛ 'ö mɛ -nu -bha ̱sɔɔn yaa -nu bho -an -bha waa- mɛ gia- 'wo
bhë, -an -go -a 'gü -mɛ -yö do kwa Dë 'ka. Pë -de 'ö -kë 'ö lë- 'yaa Yesu kë
-an -dhɛ ö dheglu -sü 'ö bhë.

12 'Ö tɔɔ -ya -pö: *(N Dë -Zlan), a -dho ü -wun ̱blɛɛ'- n dhegluzë -nu -dhë.
A -dho 'tan bho ü 'tɔ 'piö ü -bha mɛ -nu -dho 'kuë- -sü ziën.*

13 'Yö- pö 'zü: *A -dho n -zo yö -Zlan -bha.* 'Yö -dhɛ 'bhaa 'gü 'zü, 'yö- pö:
Ma ̱ga 'ö yië- 'në -nu 'ö -Zlan -ya nu n -dhë 'yi -ya ̱nɛ.

14 ̱Dhɛ 'ö -kë ̱nɛ mɛ -nu 'ö Yesu -yö -an -dhɛ -Zlan -bha 'në -nu bhë,
-wo -kë mɛbheedhe 'ka bhë, 'ö ö -de -kë mɛbheedhe 'ka ̱nɛ -an 'dhö, -yö
kë 'dhö kö -yaan bɔ ga -sü -ta kö mɛ 'ö ga -bha 'piigbeedhɛ 'dhoë- -gɔ bhë
-yaan 'gü ̱siö'-. Mɛ bhë tɔɔ dü;

15 'iin kö mɛ -nu 'wo -kë wo -bha -tosiadhe 'gü ̱nɛ mɛ- -kë ̱nuadhɛ 'gü
-an -bha -suö ga -dhë -sü -wun 'gü bhë -yaan kë -an dha -kɔ 'ka 'pö.

16 'Ö tɔɔ yaa kë ɲnɛ mɛ 'wo -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'ka bhë ɲnɛ 'yö nu -an
-dhë; 'kɛɛ pë 'a- dɔ 'ö tɔɔ -yö -nu ɲzian' mɛ 'wo Ablaamö ɲsuu'- -ta -nu 'ka
bhë -an -bha nu 'ka.
17 Kë -dewo 'dhö bhë poo, -ya -bha kö -yö bhɔ ö dhegluzë -nu -bha pë
'plɛ 'ka kö -yaan kë slabhomɛ ɲva 'ö mɛ 'yena yö 'iin 'ö -to -wo 'gü -sü zë
'ka -a 'ka, ö -bha yuö -kë -Zlan -dhë -sü 'gü, kö -yaan ziö mɛ -nu -bha ɲsɔɔn
yaa -nu -ta;
18 bhii 'ö tɔɔ -yö -bɔ 'güdandhe 'gü 'ö- 'klo -yö bhɔ 'pö; ɲya kë 'dhö kö
-yö -mɔ -a -bha kö -yö nu mɛ -nu 'ö 'güdandhe 'dhö nu -na -an -ta bhë -an
-dhë.

3

Klito 'ö -Zlan Gbö 'ka bhë -a -dɔdhɛ ɲyö ɲva 'ö ɲzië' Moizö -ta

1 'Wun 'ö -gban Yesu -bha 'a 'go -na -a ɲblɛɛ' ɲdhia bhë -an -bha -kë 'dhö
-sü -wun 'gü, n dhegluzë -nu 'ö 'ka Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ka, ka
'ö 'ka 'we -Zlan -bha ɲdhɔɔ -wo -bha bhë, Yesu 'ö- bɔ kwa -bha slabhomɛ
ɲva 'ka, 'kwa kwa -zo yö -a -bha 'ö 'kwa- -wun ɲblɛɛ' -na bhë, -ka ka 'yan
kë -a -bha!
2 Yö ɲga 'ö kë- wo 'dhö 'pö bhë 'sa, yuö 'ö -Zlan -ya -wun tën -a -bha bhë
yaa -kɔ -a 'ka 'iin yaa 'kun -a 'ka ɲnɛ -kɔ do 'ö Moizö -yö ö -bha yuö -nu
ɲkaa' -Zlan -bha mɛ -nu ziën bhë -a 'dhö bhë.
3 -Kɔ do 'ö 'kɔdɔmɛ 'dhoë- 'ka ɲva 'ö ɲzië' 'kɔ 'ö- dɔ -a -ta bhë ɲnɛ 'ö Yesu
'dhoë- 'ka ɲbhlëzë 'ö ɲzië' Moizö 'ö -Zlan -bha 'kɔ 'ö- dɔ bhë 'ö- 'gü -mɛ do
'ka bhë -a -ta.
4 -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ 'kɔ 'ö -dhö, kö mɛ ɲnɛ 'ö- dɔ; kö kë- wo 'dhö
bhë 'sa, -Zlan ɲnɛ 'ö pë 'plɛ -da.
5 Moizö -bha 'ka -yö -to ö -wo 'gü -Zlan -gɔ kɔɔ -dhɛ 'saadhö 'gü; -yö -kë
yuökëmɛ 'ö ɲya kë 'ö -Zlan -yö -bɔ -a 'gü 'ö 'wun -nu 'ö dhoë- kë 'ö- ɲblɛɛ ö
-bha mɛ -nu -dhë -a 'ka.
6 'Kɛɛ Klito -bha 'to 'ö- wo ö -wo 'gü bhë, -ya -wo 'dhö -a -bha -kë -Zlan
Gbö 'ö -ya -sü 'ka ö Dë -bha 'kɔ ɲkɔɔnmɛ 'ka bhë -a -wun 'gü; 'yö kwa ɲnɛ
'kwa tɔɔ 'kɔ 'ö 'dhö bhë. -Yö -dho kë kwa -bha -kë 'gɔugɔ -gɛn 'ka, 'kɛɛ kö
ɲya kë ɲnɛ 'kwa 'to -gban -sü 'ka gɛnngdhö 'iin 'kwa kwa -zo yö pë 'ö kwa
'yan 'dhö -a -gɔ bhë -a -bha 'dhö.

'Tɛɛpadhɛ 'ö -ya -sü 'ka -Zlan -bha mɛ -nu -gɔ

7 (ɲDhɛ 'ö -kë ɲnɛ Klito -yö ɲva Moizö -ta bhë kö -kɔ do 'ö 'ka 'wun maa
Moizö -ta bhë), *ɲya kë ɲnɛ 'ka -Zlan -wo ma ɲdɛɛ,* ɲnɛ -kɔ 'ö -Zuu 'slöösö
-ya pöë bhë -a 'dhö,
8 *kö ɲkun 'ö ka 'too -yö -kë 'gbee- ɲnɛ -kɔ 'ö ka 'bhɛma -nu -wo dɔ -a 'ka n
-gɔ 'yënng 'kpa 'ö 'wo n 'gü dan -a 'ka 'yënng ɲtaa bhë -a 'dhö.*
9 *'Ö tɔɔ yi bhë -a 'ka, ka 'bhɛma -nu -wo -kë n 'gü dan ɲdhia n ɲwoo' ɲmɛɛ'
-sü 'ka; 'kɛɛ kö kë- wo 'dhö bhë, -an 'yan -yö -kë pë -nu 'a- -kë 'töüdhö bhë
-a -bha, 'ö 'yi ɲkaa' 'dhö -kwɛ 'gɔɔ- -yiisië 'piö.*
10 *Pë 'ö -kë 'ö 'ma -da -naadhe 'gü mɛ -nu 'wo 'dhö bhë -an -bha 'ö bhë. 'Ö
'a- pö: -An ɲzuöga -yö ɲtun -an -da zian yaa -ta -an -zo 'ta -kɔ -nu 'gü. Ma
tɔng -nu 'a- dɔ -na -këdhösü -wun 'gbloo 'piö bhë waa- dɔ ɲkun 'gbɛɛdhö.*
11 *'Yö ɲdhɛ -kë 'dhö a -da -naadhe 'gü, 'ö 'a n -wo -bhö ɲwoë' ɲnɛ: 'Tɛɛpadhe
'ö n 'piö bhë, wo 'ka 'dho -da -a -dhɛ -bha 'gbɛɛdhö.*
12 Kö n dhegluzë -nu, -kaa kë -së kö ɲkun 'ö mɛ -yö -kë ka ziën 'ö -kë
ɲzuöyaamɛ 'ka 'iin 'ö- 'tou -yö -kë 'gbee-; 'ö mɛ bhë 'yö -kan -Zlan 'ö 'bhee-
-a -bha.

13 'Kɛɛ -ka ka 'ko -nu ʋfaan' 'më 'töng 'saadhö 'ka -dhɛkpaɔyi 'saadhö 'ö -po -a 'ka 'dhö -kplawo kö ʋkun 'ö mɛ gbɛ dhö to ʋsɔɔn yaa din 'piö 'ö ʋsɔɔn yaa -yö -ziö -a -gɔ 'ö to -a 'gü 'ö- ʋzuö' -yö -kë 'glɔɔglɔ.

14 'Ö tɔɔ kwa -dhö to Klito 'ö bhë -a 'piö 'kɛɛ kö ʋya kë ʋnɛ kwa -bha -zo -yö -a -bha -sü 'ö bhë ʋya 'to -gban -sü 'ka kpinngdhö ʋnɛ -kɔ 'ö ʋkaa' -a züdɔyi 'ka bhë -a 'dhö.

15 Më 'ö ʋbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö: ʋ*Ya kë ʋnɛ 'ka -Zlan -wo ma ʋdɛɛ, kö ʋkun 'ö ka 'tou -yö -kë 'gbee- ʋnɛ -kɔ 'ö ʋkaa' yi 'ö 'ka dɔ -a 'ka -Zlan -gɔ 'yënng bhë -a 'dhö.*

16 'Ö bhii ka gia- -ka -dhɛ -ga bhë 'dhɛ! Dö 'kpaan 'ö dɔ -Zlan -gɔ 'yënng kö ʋya 'go -a -wo ma ʋdhia -a 'ke yaa kë mɛ -nu 'ö Moizö -yö yö -an -dhë 'dhiö 'ö 'wo go Ezitö -sɛ 'gü bhë -an 'ka ɛ?

17 Dö -nu 'ö -Zlan -yö -naadhe -kë -an -bha -kwɛ 'gɔɔ- -yiisië 'piö e? 'Wo tɔɔ mɛ -nu 'ö 'wo ʋsɔɔn yaa -kë 'ö 'wo ga 'yënng ʋtaa bhë.

18 -Zlan -yö ö -wo -bhö ʋwoë' ʋnɛ: Wo 'ka 'dho -da ma 'tɛɛpadhɛ -bha 'gbɛɛdhö n 'piö. ʋDhɛ 'ka- -ga -a 'gü bhë, dö -nu 'pö -Zlan -yö -an -bha 'wun ʋblɛɛ bhë ʋɛ? 'Wo tɔɔ mɛ -nu 'wo dɔ -a -gɔ 'yënng.

19 Më 'ö- -de -kë yö -mü, bhii waa 'dho -dhɛ bhë -a -bha gbɔ, 'wun bhë -a -dhɛ waa- wo 'wun gia- bhë -a -wun 'gü.

4

1 -A -kë 'dhö -sü 'gü, ʋdhɛ -kë ʋnɛ pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go kwa -dhë 'ö -gban -ya -de 'flëë 'gü -dhɛ 'ö- 'piö -a -bha bhë, -a 'töng yaa ziö ʋkun bhë, -kwa kwa -zo kë kwa -de 'piö, ʋkun -kë 'ö mɛ -yö -kë -dhö kwa ziën 'ö -kë -tozlöömɛ 'ka.

2 'Ö tɔɔ 'wuntaɔsë 'ö bhë, 'kwa- -wun ma ʋnɛ -kɔ 'ö ʋkaa' mɛ -nu 'wo -kë 'yënng ʋtaa -an -gɔ bhë -a 'dhö; 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë -a -yö -a -bha -pë gbɛ yaa kë -dhö -an -bha 'ka, 'ö tɔɔ 'wun bhë -dhɛ 'wo- ma, -zo -yö -a -bha -sü yaa kë -an -gɔ kö -waan 'dho wo ʋzuö' 'dhi po -a -gɔ.

3 -Zlan -ya -pö: *A -da -naadhe 'gü; 'yö -dhɛ -kë 'dhö 'a n -wo -bhö ʋnɛ wo 'ka 'dho -da 'gbɛɛdhö 'tɛɛpadhɛ 'ö n 'piö bhë -a -bha.* 'Tɛɛpadhɛ 'ö -Zlan -yö 'wun -gban -a -bha 'ö- ʋblɛɛ bhë, kwa 'ö 'kwa- -wun -dhɛ 'wun gia- bhë, kwa -dho -da -a 'gü; 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, 'wun bhë -ya ʋblɛɛ 'dhö kö ʋya yën ö -bha yuö -nu -bha 'kpongtaadhɛ züdɔyi 'ka.

4 -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ -Zlan -bha 'sëëdhɛ ʋbɛɛn' -yan 'bhaa -yö 'wun -gban -dhɛkpaɔyi kë 'slaplɛ -naa -bha, 'ö- pö: ʋ*Dhɛ ʋya kë 'dhö, 'yö -Zlan -yö ö 'tɛɛ pa -a -dhɛkpaɔyi 'slaplɛ -naa 'ka, kö ʋya yën yuö -nu bhë -an 'plɛ kë -sü -bha.*

5 Më do bhë 'ö -Zlan -yö 'wun -gban -a -bha 'zü 'ö- pö: *Wo 'ka 'dhö -da 'tɛɛpadhɛ 'ö n 'piö bhë -a -bha.*

6 Mɛ -nu 'wo -kë mɛ -blɛɛzë -nu 'ka 'ö 'wuntaɔsë bhë 'wo- ma bhë, waa -da 'tɛɛpadhɛ bhë -a -bha 'ö tɔɔ waa- -wun -dhɛ 'wun gia-; 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, dɔ 'kwa- wo ʋdɛɛ ʋnɛ mɛ- -mɔ -a -bha -yö -da mü.

7 Më 'ö -kë 'ö -Zlan -yö ʋdɛɛ -yi -dëü 'bhaa -kë 'ö bhë. 'Yö -dhɛ 'ö 'töng ʋplëëzë ʋya ziö, 'yö -bɔ Davidö -ta 'dhiö ʋzian', 'ö- 'wun ʋblɛɛ ʋnɛ -kɔ 'ö 'sëëdhɛ 'ö ʋnɛ 'ö- ʋbɛɛn' -yan 'bhaa -ya pöë bhë -a 'dhö ʋnɛ: ʋ*Ya kë ʋnɛ 'ka -Zlan -wo ma ʋdɛɛ, kö ʋkun 'ö ka 'too -yö -kë 'gbee-!*

8 'Wun bhë -yö -kë 'dhö 'püë- wo 'kɛɛ Zozue ('ö yö Izlaɛlö -mɛ -nu -dhë 'dhiö Moizö pin ʋtaa bhë) ʋya kë ʋnɛ -ya -kë 'ö 'tɛɛ pa -sü bhë 'ö -kë -an -gɔ -bezë, kö -Zlan 'ka 'dho 'wun -gban yi gbɛ 'bhaa -bha -yaan ʋblɛɛ'- 'zü.

9 -A -kë 'dhö -sü 'gü, 'tɛɛpasü 'ö -kë ɲnɛ -Zlan -bha ö 'tɛɛ pa 'ö- wo -dhɛkpaɔyi 'slaplɛ -naa 'ka -a 'dhö bhë, -yö mɛ -nu 'ö 'wo -Zlan -bha mɛ -nu 'ka -an -bha 'ka.
10 'Ö tɔɔ mɛ 'ö -da 'tɛɛpadhɛ 'ö -Zlan 'piö bhë -a -bha kö yuö 'ö- -kë bhë 'ö- 'gü 'tɛɛ pa ɲnɛ -kɔ do 'ö -Zlan -ya ɲkaa' ö -bha 'ka bhë -a 'dhö bhë.
11 ɲYa kë 'dhö, kö -kwa kwa 'gü dɔ 'gbee- kö 'tɛɛpadhɛ 'ö bhë 'kwa -da -a 'gü; kö ɲkun 'ö mɛ gbɛ -yö -kë kwa ziën 'ö ö -de -püö ɲgɔügbeedhɛ 'gü ɲnɛ -kɔ 'ö mɛ -nu 'wo -kë 'yënng ɲtaa 'kpa 'wo- ɲkaa' 'ö waa -da 'tɛɛpadhɛ bhë -a 'gü gbɔ bhë -an 'dhö.

12 -Zlan -wo 'ö 'ka- -ga -na bhë -yö 'bhee-, 'ö 'wun 'plɛ -bɔa -ta 'ka. -A -bha -kë 'dhiözë -sü -de 'ö bhë, -yö -ziö -dhaa 'ö- 'dhiö 'dhö zian ɲplɛ 'ka -a -ta. -A -bha -kë 'dhö -sü -wun 'gü, -yö -mɔa 'ö dho -dewo mɛbheedhe 'gü, -dhɛ 'ö mɛ nii waa- mɛ -zuu 'ö -an -naa 'ka bhë -a -bha. -Kɔ do bhë 'ö -mɔa 'pö 'ö -da mɛ bun 'gü kö -dhɛ 'ö mɛ ga -nu -yö 'ko tuö -dhɛ waa- mɛ 'yɔn -an -naa 'ka bhë, -yö -da -a -bha mü. Së 'ö ɲya kë 'ö mɛ -ya -yö 'ko 'dhiö -kë ö ɲzuö' 'piö ɲnɛ pë ɲnɛ a- 'piö kö 'a- kë 'iin mɛ -zo -ta -a 'gü -wun -nu bhë, -yö -dhɛ -yö -an 'plɛ 'gü 'ö -an 'piö -ga; 'ö ɲya kë 'ö yö -an -bha.
13 Së 'bhle 'ö dho kë -bin -sü 'ka -Zlan -gɔ 'yaa 'dhö. Së 'kö -Zlan -da -së 'ka, -yö plaan 'ö 'dhɛ 'dhö -go -a -ta -sü 'ka, -a 'yan 'dhiö; -Zlan 'ö bhë ɲnɛ 'ö 'kwa dho së 'plɛ -gɛn bho -a -dhë.

Yesu Klito -bha -kë ɲva -sü 'ö -ziö -a 'ka slabhomɛ -gɔmɛ 'wo -kë -dhikuëdhe zii 'gü -an -ta -sü

14 -A -kë 'dhö -sü 'gü, ɲdhɛ 'ö -kë ɲnɛ Yesu 'ö -Zlan Gbö 'ka, 'ö kwa -bha slabhomɛ ɲva 'ka 'ö ɲya bɔ 'wun 'plɛ 'gü ɲya -da -Zlan wö 'dhiö bhë, yö 'ö -zo -yö -a -bha -sü 'ö 'kwa- -wun ɲblɛɛ' -na 'ö kwa -gɔ bhë, -kwa kwa 'gü dɔ 'gbee- kö 'kwa 'to -klu -sü 'ka -a -bha.
15 Slabhomɛ 'ö kwa -gɔ bhë 'yaa slabhomɛ 'ö- -kɔ -yö kun kwa 'yena yö -sü 'ka -yaan 'kun -nu kwa -dhë -sü 'ka -a 'ka kwa -bha -kë 'tëëtë -sü 'gü; yö 'ö bhë, -a 'gü -yö -dan 'ö bɔ 'wun 'gbee- 'gü ɲnɛ -kɔ 'ö ɲkaa' kwa -gɔ -a 'dhö; 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, yaa -püö ɲsɔɔn yaa 'gü.
16 ɲDhɛ 'ö -kë ɲnɛ kwa -bha slabhomɛ ɲva -yö -dhö Yesu 'ka bhë kö -kwa bɔ -a -ta, 'kwa ɲyɔɔn -zo -gban -sü 'ka -Zlan -bha 'tɔbhɔdhɛ këdhɛ 'ö ɲtun ɲya -sü 'ka -a -bha 'glusë 'gü bhë -a -bha, kö 'kwaan- kë -a -bha kwa 'yena yö -sü 'gü 'iin kö -a -kɔ -së -bha -to kwa 'piö -sü -yaan kë kwa 'yaan yi 'gbee- -nu 'gü.

5

1 'Ö bhii mɛ 'oo mɛ 'kö -Zlan -ya -ya slabhomɛ ɲva 'ka ö -gɔ kɔɔ bhë, -ya -ya 'dhö kö -yö mɛ -nu 'wo bhë -an -bha 'wun -nu -lo ö -ta 'iin kö -yö -an -bha sla- -nu bho -an -bha ɲsɔɔn yaa -nu -wun 'gü.
2 'Yö ɲdhɛ -kë ɲnɛ yö -de 'pö, -kë 'tëëtë -sü 'ö bhë -yö -bɔ -a 'gü 'pö bhë, -a -wun 'gü ɲnɛ 'ö mɛ -nu 'ö 'waa së gbɛ dɔ 'ö 'wo -püö -na ɲsɔɔn yaa 'gü bhë 'ö -mɔ -a -bha kö pë -nu 'ö kë -na -an 'ka bhë 'ö- -gɛn ma (kö 'yaan- kë 'lëëlë -an 'ka),
3 'iin yö do bhë 'zü, ɲdhɛ -kë ɲnɛ yö -de 'pö -yö 'tëëtë bhë, -a ɲdua' -mü kö -yö sla- bho yö -de gia- ö -bha ɲsɔɔn yaa -nu -wun 'gü; 'ö ɲya 'go mü zlöö 'ö- bho 'pö -Zlan -bha mɛ -nu 'wo bhë -an -bha ɲsɔɔn yaa -nu -wun 'gü.
4 Mɛ gbɛ 'yaa -kë slabhomɛ ɲva 'ka -sü ɲbhlë -ya ö -de -bha -a 'ke yaa kë -Zlan -bha mɛ ɲdhɔɔ kë -sü 'ka ɲnɛ -kɔ 'ö ɲkaa' Aalɔn -bha 'ka -a 'dhö.

5 Më do bhë 'ö- 'ka Klito -bha 'ka. 'Ö tɔɔ yaa -më slabhomɛ ̱va 'ka -sü
'tɔbhɔdhe nu ö -de -dhë. Mɛ 'ö- nu -a -dhë 'ö tɔɔ -Zlan 'ö- pö -a -dhë: *Ü n*
Gbö 'ka, 'ma më ü Dë 'ka ̱dɛɛ.
6 'Yö 'sëëdhɛ ̱bɛɛn' -yan do 'bhaa 'gü 'zü, 'yö- pö: *Ü -dho to slabhomɛ 'ka*
̱toëpö 'ka ̱nɛ zian 'ö Mɛsisedɛkö -yö ̱kaa' 'tɔbhɔsüzë 'ka bhë -a 'dhö.
7 Yesu bhë ̱nɛ 'ö 'töng 'ö ̱kaa' 'kpongtaa zö ö mɛbheedhɛ 'gü, 'ö ̱bhɛa
'gbo 'ka -Zlan 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö -më -a -gɔ kö -yaan -a dha ga -gɔ bhë
-a -dhë. 'Yö ö 'to -më Yesu -wo -bha, -a -bha 'wun -ma -a -ta -sü -wun 'gü.
8 Yesu 'ö bhë yaa zë ö -bha -më -Zlan Gbö 'ka -sü -wun -dhë, 'kɛɛ 'wun
'gbee- -nu 'ö bɔ -an 'gü bhë, -yö -bɔ -an 'gü 'ö 'wun -ma ö Dë -ta -sü ̱daan.
9 ̱Dhɛ 'ö ̱ya yën 'wun 'gbee- bhë -bɔ -a 'gü -sü -bha 'dhö, 'ö -Zlan ̱yaa-
'wun dɔ ̱nɛ -yö kpengdhö, 'wun gbɛ 'yaa- -bha, 'yö- sü 'ö- -ya -këdhösü
'yaa yën bhë, mɛ 'wo wo -gɔ dho -a -dhë sia- bhë, -a -nu -an -dhë -mɛ 'ka.
10 'Yö -Zlan -ya sü 'zü 'yö- -ya slabhomɛ ̱va 'ka ̱nɛ Mɛsisedɛkö 'dhö.

-Zo -më -de 'piö -sü 'ö -dhö -zo -yö Yesu -bha -sü 'gü

11 'Wun 'ö -gban Klito -bha -më slabhomɛ ̱va 'ka -sü -bha bhë, yi -dho
-mɔ -a -bha -be 'yi 'wun -nu -gban -a -bha ̱va 'yi- ̱blɛɛ ka -dhë; 'kɛɛ yö
̱ga 'ö më- wo 'dhö bhë 'sa, 'ö- 'bhaa -nu 'dhö mü 'ö -an -gɛnmadhɛ dho më
'gbee- ka -gɔ 'ö bhii ka -dho -a sü -kɔ 'yan ̱taa 'ka.
12 -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ zian 'ka- -ta bhë -a -dhɛ ̱ya ̱glɔɔ 'ö 'ka-
-ta. Ka 'ö dɔ 'kwa- wo ̱nɛ 'ö 'ka 'dhö më -bezë mɛ ̱daan' -mɛ -nu 'ka bhë,
yö ̱ga 'ö ka ̱tun -ya -sü 'ka kö -wo ka ̱daan'- pë -nu 'ö 'wo pë -blɛɛzë 'ka
-Zlan -bha zian -ta -an 'ka bhë. Pë 'ö dhö më ka -gɔ ̱nɛ -bhöpë 'gbee- 'dhö
bhë yö ̱ga 'kaa- -bhö 'ö 'ka ̱tun 'yɔn 'yi mü bhë.
13 Pë 'ö mü 'ö tɔɔ mɛ 'ö ̱tun 'yɔn 'yi mü kö yaa bɔ 'wun -nu 'gü ̱va ̱kun
kö -yaan 'dhö -a yaa dɔ 'iin -a kpengdhö dɔ, bhii kö -yö ̱tun 'në 'ka.
14 'Kɛɛ kö -bhöpë 'gbee- 'ö bhë -yö mɛ -nu 'ö ̱wa më mɛ ziizii -nu 'ka, 'ö
̱wa bɔ 'wun -nu 'gü, 'ö 'wo -dhɛ yö 'wun 'gü -dhɛ dɔ, ('ö 'wo pë -nu -bho
'kou më -dhɛ dɔ) -an -bha 'ka.

6

1 -A -më 'dhö -sü 'gü, pë 'kwa dho -a më ̱zian' zlöö 'ö tɔɔ 'kwa kwa ̱kwaa'-
'wun -dhɛ mɛ 'wo 'wun züdɔdhɛ 'ka Klito -bha zian -ta bhë -an -zü 'kwa
kwaa- 'dho wo kwa 'dhiö, kö pë mɛ 'ö -më mɛ 'wo mɛ ziizii 'ka Klito -bha
zian -ta -an -bhöpë 'ka bhë 'kwa- -bhö. Kwa 'ka 'dho yɛ 'zü -dëüwo kö
'kwaan- pö -ka 'kan 'wun -nu 'ö -an -yö -a -bha -pë gbɛ 'yaa 'dhö bhë -an
-bha kö 'ka -Zlan -wo -dhɛ 'wun gia-,
2 'iin kö mɛ ̱daan' -wo -nu 'wo -gban -bɔ yiö -sü -bha -nu, -an mɛ -nu
'wo -më, -kɔ 'wo- kpa -na mɛ -ta ̱bhɛa' -sü 'ka bhë -nu, 'wun 'ö -gban gamɛ
-nu -bha -go ga 'gü -sü waa- -Zlan -bha za 'ö dho kan, kö mɛ 'ö -dhö -a -bha
-dɔdhɛ 'ö dhö kë ̱toëpö 'ka 'wo bhë -nu, kwa 'ka 'dho bhɔ kwa züë 'kwaan-
nu -an -ta 'zü.
3 -Kwa 'dho kwa 'dhiö ̱zian'! Pë 'kwa dho -a kë 'ö bhë kö -Zlan ̱ya 'we
-a -bha kwa -gɔ.
4 -A -kë 'dhö -sü 'gü, mɛ -nu 'ö -an 'yan 'dhi ̱ya 'po 'saadhö 'ö pë -nu 'wo
-gban -Zlan -bha gbaɔ bhë -a -bha, 'ö ̱wa kë -a 'gü -mɛ 'ka do -Zuu 'slööslö
'ö go dhang- 'gü -a 'gü bhë,
5 wo 'ö -Zlan -wo bhë ̱waa- dɔ ̱nɛ -yö pë -së 'ka, 'ö pë -nu 'ö 'piigbeedhɛ
'dhö -an -gɔ 'ö 'wo dho nu bhë 'ö ̱waa- 'piö -ga bhë,
6 ̱ya kë ̱nɛ ̱wa wo -ta yö -zo yö -sü -bha, -an ̱luu'- -dhɛ gbɛ 'ka 'dho
kë -dhö gbɔ 'zü -dëüwo -waan 'go 'wun yaa 'gü. 'Ö tɔɔ -a -kë 'dhö -sü 'gü

kö -Zlan Gbö 'ö bhë, -a dɔ ̱nɛ 'wo- wo -na 'zü -gaatalü -bha bhë; -a ̱bhlë ̱siö ̱nɛ 'wo- wo -na mɛ 'plɛ wö 'dhiö bhë.

7 -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -sü bhë -yö -kë ̱nɛ pë ta 'kwa- wo -na bhë -a 'dhö. ̱Ya kë ̱nɛ ̱wa pë ta, 'ö dha ̱ya ban -a -ta piindhö, kö pë 'wo- ta bhë -yö dhi ö tamɛ -gɔ, kö ̱ya kë -a 'yaan ̱nɛ 'sɛ bhë, 'sɛ -së 'ö -Zlan -bha 'dhuë- 'dhö -a -ta yö -mü.

8 ̱Ya kë ̱nɛ 'sɛ bhë ̱ya kë 'ginng -nu, ̱blëë' -kpɔɔzë -nu -bhɔ -a -ta -dhɛ 'ka, kö -a -yö -a -bha -pë gbɛ 'yaa 'dhö ̱nɛ bhë; -Zlan -bha 'dhangga -ya -a 'ka -sü 'yaa 'ma ̱gbiin gbɔ 'iin kö -yaan 'siö -da -a 'gü.

9 'Kö -kë ̱nɛ yi 'wun -nu -blɛɛ ̱nɛ -kɔ bhë -a 'dhö, -yö yi 'yaan 'püë- wo ̱nɛ ka 'ta 'sü -kɔ 'ö bhë ̱yö -së; -yö dhasü 'gbloo 'piö.

10 'Ö tɔɔ -Zlan 'yaa mɛ 'wo dho -a pö 'yaa kpengdhö -a 'ka. Pë -nu 'ka- kë -na bhë, -a -zlö 'ka 'dho trö -a -bha; 'iin yaa kë ̱nɛ -a -zlö -dho trö ka -bha -a -dhɔ -kë -a 'ka -sü 'ö -kë yuö -nu 'ka ̱tun -dewo -a kë dhegluzë -nu 'wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ka -an -dhë bhë -a 'ka.

11 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, yi- -dhɔ ̱kaa' kö mɛ 'ö -dhö, yuö -nu kë -faan do 'ö -kë -a -gɔ -a züdɔyi 'ka bhë, -yö 'dho -a 'ka 'dhiö; -yö kë 'dhö kö pë 'ö ka 'yan 'dho -a -gɔ bhë, -a -de -yö kë ö 'plɛ 'ka.

12 'Ö tɔɔ 'yiëë- 'piö kö 'ka kë 'fiasü; yi- 'piö ̱zian' kö pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go kwa -dhë -to mɛ -gɔ -pë 'ka bhë, mɛ 'ö 'wo -ya -sü 'ka- -gɔ ̱zuösaadhɛ 'ka, -zo -yö -a -bha -sü giagia 'ka bhë, 'ka -an kë ka -bha 'wun ̱zuan' 'ka kö pë gia- 'ö bhë 'kaan- ka -bha yö.

Pë 'ö -Zlan ̱yaa- 'tɔ go kö -yö -dhö -a -de kë

13 Kë- wo 'kpa bhë, -Zlan -yö pë 'tɔ -go Ablaamö -dhë; 'yö kë- wo 'dhö bhë 'sa, 'yö- -kë -wo -bhö -sü 'ka; 'kɛɛ ̱dhɛ -kë ̱nɛ mɛ 'ö dho kë ̱va -yaan ziö yö -Zlan -mɛ ö -ta yaa kë -dhö kö pë 'ö- 'tɔ go bhë -yaan -a 'gü -wo -bhö -a 'tɔ 'gü bhë, 'yö- -bhö ö -de 'tɔ 'gü 'ö- pö:

14 *A- -blɛɛ ü -dhë giagia 'ka ̱nɛ a -dho 'dhuë- kpɔ ü -bha, 'a dho ü ̱suu'- -ta ̱bhɛɛ.*

15 ̱Dhɛ 'ö -Zlan -ya pö -a -dhë 'dhö, Ablaamö -yö ö ̱zuö' -kë -saa 'ö -ya pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go -a -dhë bhë -a -gɔ. 'Yö pë 'ö 'dhö bhë, 'ö- -de -yö -kë -a -dhë.

16 Mɛ 'bhee- -nu 'ka -an -ga -na bhë, ̱ya kë ̱nɛ ̱wa wo -wo -bhö, kö -wa -bhö mɛ 'ö ̱va -an -bha -a 'tɔ 'gü kö -yaan -zɔn ̱nɛ pë 'wo- pö -na bhë 'yaa ̱troo' ̱kaa' -pë 'ka, -yö kë 'dhö kö za -yaan 'go 'wun 'ö 'wo -wo -bhö -a -wun 'gü bhë -a 'gü.

17 'Kɛɛ kö -Zlan -bha 'ka, -wo bhë -a -bhö -sü 'ka, -ya -kë 'dhö kö -yaan -zɔn mɛ -nu 'ö pë 'tɔ go -an -dhë bhë -an -dhë ̱nɛ 'yaa -lö ö -wo -zü 'gbɛɛdhö; -a -wun 'gü ̱nɛ pë 'tɔ 'go -wo 'ö- -kë bhë, 'ö- -gɛn -gbaan -yö -kë -wo 'ö- -bhö bhë -a 'ka.

18 'Kɛɛ kö kwa -dhɛ -ga 'wun bhë -a 'gü -së 'ka, kwa dɔ -sü 'ka këwun -gɔ ̱plɛ 'ö -ziö -a -ta -dhɛ 'yaa 'dhö, 'ö -kë pë 'tɔ 'go -pë waa- -wo -bhö -a 'gü -wun 'ka -an ziën. 'Wun -nu 'wo 'dhö 'ö -Zlan ̱ya -mɔ -an kë -sü 'gü 'dhö bhë, -a këdhɛ 'yaa -dhö kö -yö -an ̱dhië' -kwaa, bhii 'ö tɔɔ -yö -Zlan 'ö 'yaa ̱sua kë -a 'ka. Mɛ 'ö 'kwa kwa -ya -dhɛ yö -a 'sɔɔ bhë, kwa ̱faan' 'më -gɛn kun bhë ̱a; ̱ya kë 'dhö, -më 'kwa -ya -a -gɔ 'ö pë 'ö kwa 'yan 'dhö -a -gɔ bhë 'ö 'kwaa 'to -klu -sü 'ka -a -bha bhë ̱ɛɛ?

19 Pë 'ö kwa 'yan 'dhö -a -gɔ bhë, -yö kwa -gɔ ̱nɛ -piö kpö 'ö ̱bhüö' 'dhö -a -bha 'ö ̱ya kë 'yitagɔgümɛ 'dhoë- ̱zuö' -na 'yi ̱löö kö ̱wa ̱gbaannu -yö kë 'dhö kö -waan 'to pin ̱taa gɛnngdhö 'tëë 'gbee- -nu -gɔ bhë -a 'dhö. -Zo -yö -a -bha -pë giagia 'ö- -gɛn -gban -a -ta -pë 'dhö 'gbee- yö -mü. -A -dee sɔ 'ö -klu -sü 'ka 'kɔ 'dhiö -Zlan -gɔ kɔɔ bhë -yö -bɔ -a 'gü, 'yö dho slabhodhɛ 'slöölö bhë -a -bha.

20 -Dhɛ -de bhë ɲnɛ 'ö Yesu -yö -da -a -bha kwa 'dhiö kwa -wun 'gü; 'yö
ɲya kë slabhomɛ ɲva 'ka ɲtoëpö 'ka ɲnɛ Mɛsisedɛkö 'dhö.

7

'Wun 'ö -gban Mɛsisedɛkö -bha

1 Mɛsisedɛkö 'ö bhë -yö kë -gludë 'ka Salɛmë; 'kɛɛ -yö -kë 'pö -Zlan 'ö -ziö
pë 'plɛ -ta bhë -a -bha slabhomɛ 'ka. Kë- wo 'kpa bhë, ɲya kë ɲnɛ Ablaamö
-yö 'go -na -glu 'piö -to -a 'gbee- -sü 'ka -gludë -nu -ta, Mɛsisedɛkö -yö -dho
-a -gɔ zian- 'yö 'dhuë- kpɔ -a -bha.
2 Yö ɲnɛ 'ö Ablaamö -yö ö -gɔ -pë -nu 'gü -kan 'gü 'gɔɔ- do -naa 'wo-
-dhɛ dimë bhë -a bho -a -dhë. ɲWaa- pö Mɛsisedɛkö, kö -wa -pö -gludë 'ö
kpengdhö, yö 'ö 'dhö bhë, 'ö -kë -gludë 'ka Salɛmë; ɲwaa- pö 'dhö 'pö kö
-wa -pö ɲzuöyagluu -gludë.
3 Kë- wo bhë, Mɛsisedɛkö dë waa- dhe 'iin -a ɲsuu'- -ta -mɛ 'ö dho kë
-dhö kö mɛ -nu -waan pö 'wo kë -na -de, yi -an -dɔ waa kë -dhö. -A bhɔ
-kɔ -nu, -a bhɔ -dhɛ -nu waa- -a -bha ga -sü -nu -an -wun yaa bɔ mɛ 'dhi
do kö -waan pö -yö -kë ɲnëdhö, yi- -dɔ, yaa kë -dhö. -A -bha sla- bho -yuö
-yö -kë ɲnɛ -Zlan Gbö -bha 'dhö; 'ö bhii -yö slabhomɛ 'ka 'dhö ɲtoëpö 'ka.
4 Ka gia-, -ka -dhɛ -ga bhë! ɲWaa- pö Ablaamö 'ö kwa 'bhɛma ɲvava -nu
'wo bhë -a mɛ do 'ka, pë 'saadhö 'ö -kë -a yö ɲdhia -glu -nu 'piö -ya 'gü -kan
'gü 'gɔɔ- do -naa -bho mɛ bhë -a -dhë, kö mɛ bhë -yö ɲva giagia 'ka.
5 Levi 'ö -kë Ablaamö ɲsuu'- -ta 'ka bhë, -yö -de 'pö -a ɲsuu'- -ta -nu 'wo
bhë, -an mɛ -nu 'wo slabhomɛ -nu 'ka, -yö ɲbɛɛn' -sü 'ka tɔng 'sëëdhɛ 'gü
ɲnɛ -an ɲdua' -mü kö 'sɛgümɛ -nu -wo wo -gɔ -pë -nu 'saadhö 'gü -kan 'gü
'gɔɔ- do -naa bho -an -dhë. 'Sɛgümɛ -nu 'wo bhë 'wo tɔɔ -an dhegluzë -nu
'kɛɛ kö wo 'wo 'dhö bhë -wo -go Ablaamö ɲsuu'- -ta 'gü.
6 Kë- wo bhë, Mɛsisedɛkö yaa 'go Levi ɲsuu'- -ta 'gü 'kɛɛ Ablaamö -yö
ö -bha pë 'gɔɔ- do -naa -bho -a -dhë, 'yö -dhɛ -ya, 'go mü 'yö 'dhuë- kpɔ
Ablaamö 'ö -Zlan -yö pë 'tɔ go -a -dhë bhë -a -bha.
7 'Kɛɛ kö kë- wo 'dhö bhë 'sa, 'kwa -dhɛ -ga -a 'gü -së 'ka, mɛ 'ö 'dhuë-
kpɔ mɛ -bha bhë -yö ɲva 'ö ɲzië' mɛ 'ö 'dhuë- -yö kpɔ -a -bha bhë -a -ta.
8 ɲYa kë ɲnɛ 'kwa ɲdhië'- slabhomɛ -nu 'wo -kë Levi ɲsuu'- -ta -nu 'ka
bhë -an 'piö ɲzian', kwa- yö ɲnɛ mɛ -nu 'wo pë 'gɔɔ- do -naa bho -na -an
-dhë bhë, -wo mɛ -nu 'wo gamɛ 'ka -an 'ka, 'kɛɛ kö Mɛsisedɛkö -bha 'ö bhë,
mɛ gbɛ yaa- -bha ga -sü -wun ma kö -waan 'dhoë- -wun ɲblɛɛ'- bhë ɲnɛ 'ö
dimë -yö -bho -a -dhë ɲnɛ -kɔ 'ö ɲbɛɛn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü
-a 'dhö.
9 'Ö ɲya 'go mü, 'kwa -dhɛ -ga 'zü kwa 'dhiö ɲzian', Ablaamö -yö ö -bha
pë 'gɔɔ- do -naa -bho; 'kɛɛ Levi 'ö- ɲsuu'- -ta 'në -nu bhë 'ö mɛ -nu -wo dimë
bho -an -dhë bhë, yö -de gia-, -yö ö -bha -bho 'pö.
10 -A bho -kɔ 'ö bhoë bhë 'ö tɔɔ 'kö -kë ɲnɛ -a 'töng bhë -a 'ka, kö yaa bhɔ
ɲkun, -yö -kë 'püë- wo ö 'bhɛma Ablaamö 'gü 'töng 'ö Mɛsisedɛkö -yö dho
-a 'ka Ablaamö -gɔ zian bhë -a 'ka. (Kö ɲdhɛ -kë ɲnɛ Ablaamö -yö ö -gɔ -pë
-nu kë 'gɔɔ- do -naa -bho Mɛsisedɛkö -dhë bhë, kö Levi -de 'pö ɲya ö -bha
bho ɲnɛ bhë).
11 'Ö ɲya kë ɲnɛ Levi waa- ö -gɔ kɔɔmɛ -nu Aalɔn -nu -an -bha sla- bho
-sü 'ö -Zlan -dhë bhë -yö -kë ɲnɛ -kɔ 'ö -Zlan 'dhoë- 'piö kö -yö kaa -a 'dhö,
kö slabhomɛ gia- 'ö dho kë ɲnɛ Mɛsisedɛkö 'dhö, -a -wun 'ka 'dho -da -be,
'ö bhii 'ö tɔɔ -Zlan -bha tɔng -nu 'wo- dɔ Izlaɛlö -mɛ -nu -dhë bhë -a -gɛn
-yö -go Levi waa- ö -gɔ kɔɔmɛ -nu -an -bha sla- bho -Zlan -dhë -sü 'gü.
12 'Ö tɔɔ ɲya kë ɲnɛ ɲwaa- pö slabhomɛ ɲsuu'- -dëü ɲya nu kö tɔng gbɛ
dɔ -sü -mü;

13 -ka dɔ 'dhɛ! Kwa Dëmɛ Yesu 'ö 'wun -nu 'wo bhë 'wo -gban -a -bha
bhë, yaa 'go Levi -gɔ 'gunng 'gü, 'ö mɛ gbɛ yaa 'go do -a -gɔ 'gunng 'gü kö
-yaan yuö kë slabhodhɛ -bha;
14 'ö tɔɔ -yö mɛ 'plɛ 'yaan ɓnɛ yö 'ö bhë, -yö -bhɔ Zuda -gɔ 'gunng 'gü.
'Kɛɛ kö 'wun 'ö -gban sla- bho -sü -yuö -bha bhë, Moizö yaa Zuda 'tɔ bɔ -a
'gü do.

Slabhomɛ 'ö bhɔ Mɛsisedɛkö -bha

15 -Ka dɔ 'dhɛ! 'Wun do 'ö dho 'wun ɓnɛ -a -ta po ka -dhë ɓga ɓnɛ:
Slabhomɛ do 'ö -kë ɓnɛ Mɛsisedɛkö 'dhö -yö -nu.
16 -Ya 'ö- wo slabhomɛ 'ka bhë, yaa 'sü mɛ 'bhee- -nu -bha 'wun -yö 'ko
'dhiö -sü 'ö- tɔng -nu 'dhö mü ɓnɛ mɛ ɓnɛ ɓya kë ɓnëdhö, kö -kwaa -ya
slabhomɛ 'ka -a 'dhö, yaa 'sü -a -bha; kë- wo slabhomɛ 'ka bhë, 'piigbeedhɛ
'ö go -këdhösü 'ö 'yaa yën -a 'gü bhë ɓnɛ 'ö -kë -a ɓkwaa'.
17 -A -de 'wun 'ö bhë -Zlan -bha 'sëëdhɛ ɓbɛɛn' -yan 'bhaa -yö -dhö 'ö-
pö: *Ü -dho kë slabhomɛ 'ka ɓtoëpö 'ka ɓnɛ Mɛsisedɛkö 'dhö.*
18 Tɔng zii 'ö -kë Moizö -bha tɔng 'ka 'ö dɔ 'ö -gban slabhomɛ -nu -bha
bhë, -a 'go -kɔ 'ö goë ɓga 'ö bhë 'ö bhii yaa kë 'gbee- 'iin -a -yö -a -bha -pë
gbɛ yaa kë -dhö.
19 ɓDhɛ 'ö Moizö -bha tɔng bhë 'ö ɓya ziö 'dhö, -a -bha kwa -kë 'slööslö
-sü 'ö -Zlan wö 'dhiö bhë -a -da 'ö yaa- wo 'dhiö bhë, yö ɓga 'ö -zo -yö -a
-bha -pë 'ö 'gianzë 'ö 'kwa bɔ -a -ta 'kwa ɓyɔɔn -Zlan -bha bhë 'ö ɓyaa- -da
kwa ɓzuö' 'piö bhë.
20 'Go mü 'zü -Zlan -yö ö -wo -bhö 'wun bhë -a 'gü. 'Kɛɛ kö mɛ -nu 'wo to
bhë, -an -bha -kë slabhomɛ 'ka -sü bhë, -a -wo -bhö -sü ɓsuu'- 'ö bhë yaa
kë mü.
21 'Kɛɛ Yesu -bha 'ka, -a kë ɓyië' kö -yaan -ya slabhomɛ 'ka, -Zlan -yö ö
-wo -bhö ɓnɛ -kɔ 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -a 'dhö ɓnɛɛ:
*Pë 'ö Dëmɛ (-Zlan) ɓya -wobhödhe kë -a 'gü kö pë 'ö- -de dho kë yö -mü 'ö
bhii -ya -pö Yesu -dhë: «Ü -dho kë slabhomɛ 'ka ɓtoëpö 'ka»; 'ö yö 'ka 'dho
-lö ö -wo -zü.*
22 -A -kë 'dhö -sü 'ka, Yesu bhë yö ɓnɛ 'ö tɔɔ mɛ 'ö kwaa- -Zlan -nu kwa
-bha -dhikuëdhe bhë 'ö -yö -a songmɛ 'gianzë 'ka.
23 Slabhomɛ -gwaa ɓplɛzë 'wo bhë -an -bhokoudhɛ 'bhaa -yö mü 'zü. 'Ö
tɔɔ slabhomɛ -nu 'wo -kë 'dhiö bhë, -wo -kë ɓva; mɛ do ɓya ga, 'ö- mɛ 'bhaa
gbɛ -yö yö -a pin ɓtaa kö -yaan 'dho -a kë -sü 'ka 'dhiö.
24 'Kɛɛ Yesu 'ö bhë -yö 'bhee- ɓtoëpö 'ka; 'ö 'go mü 'ö- -bha sla- bho -yuö
bhë 'ö- -wun -lo mɛ 'bhaa gbɛ kwɛɛ -sü gbɛ 'yaa 'dhö.
25 -A -wun 'gü ɓnɛ 'ö mɛ -nu 'wo bɔ -na -a -ta 'wo ɓyɔɔn -na -Zlan -bha, 'ö
-mɔa -bha kö -yö -an dha; -yö ɓtun -an dha ɓdɛɛ 'ö dho dhoë 'dhiö -kplawo,
bhii -yö 'bhee-, 'ö dhö toë 'dhö kö -yaan -bhɛa -Zlan -dhë -an -wun 'gü.
26 'Kwa -dhɛ -ga -a 'gü -së 'ka, kö Yesu bhë ɓnɛ 'ö tɔɔ slabhomɛ ɓva 'ö-
-wun 'dhö kwa -bha. -Yö 'slööslö, 'ö tɔɔ 'wun 'yaa- -bha. Yö 'ö bhë -yö -kan
ɓsɔɔnyaamɛ -nu -bha, 'ö sü 'dhuu, dhang- 'gü -Zlan 'piö.
27 'Yaa ɓnɛ slabhomɛ ɓvava -nu 'wo to -an 'dhö bhii -a -bha -wun 'yaa
sla- -bho -sü -bha yi 'saadhö 'ka yö -de gia- ö -bha 'wun yaa -nu -wun 'gü,
kö -yaan mɛ -nu -bha wo 'pö. Sla- 'ö- bho kö ɓya ö -de kë slabhoëpë 'ka
bhë 'ö tɔɔ sla- do 'ö dho to 'dhö.
28 Tɔng 'ö Moizö -ya dɔ bhë, mɛ -nu 'ö -an -bha -kë kpengdhö -Zlan wö
'dhiö -sü bhë 'ö 'yaa -mɔ 'kuë -sü 'ka bhë ɓnɛ 'ö -an -ya slabhomɛ ɓva 'ka.
'Kɛɛ -Zlan -wo 'ö- -bhö zlöö kö tɔng ɓya dɔ 'saadhö bhë, mɛ 'ö- -ya slabhomɛ
ɓva 'ka 'ö tɔɔ ö Gbö 'ö- -bha -kë kpengdhö -sü bhë 'ö- 'dhiö 'dhö -mɔ 'kuë
-sü 'ka ɓtoëpö 'ka bhë, yö -mü.

8

1 'Wun 'ö 'kwa 'go -na -a ɓblɛɛ' ɓdhia ɓnɛ -a -gɔ 'ö mü 'ö tɔɔ kwa -bha
slabhomɛ ɓva do -yö -dhö; -yö -ya -sü 'ka -Zlan -bha 'gɔ -gbloo 'ö dhang-
'gü bhë -a ɓkwɛɛ- 'gü ɓzian'. 'Gɔ -gbloo 'ö bhë ɓnɛ -Zlan 'ö -kɔ -mɔ 'wuën-
-sü 'ö -ziö pë 'plɛ -ta -a -gɔ bhë 'ö -ya -sü 'ka -a -ta.
2 Yesu -yö ö -bha -kë slabhomɛ ɓva 'ka -sü -yuö kë -na slabhodhɛ 'slöösslö
'gü. Slabhodhɛ 'ö bhë mɛ ɓkwaa' -pë 'yaa -mü. Kwa Dëmɛ -de gia- ɓnɛ 'ö-
dɔ. Sla- -bho -a 'gü -kɔ 'ö bhë ɓnɛ 'ö tɔɔ -a giagia 'ö- 'bin 'dhö 'kpongtaa.
3 Slabhomɛ ɓva 'saadhö -yö -ya kö -yaan pë -nu gbaɔ kë 'iin kö -yaan sla-
-nu bho; kö -yö kwa -bha slabhomɛ ɓva -bha kö pë -nu -wo kë kö -yaan
gbaɔ 'pö.
4 Kë -dewo poo bhë, -yö -kë 'kpongtaa zö -be, yö 'ka 'dho kë slabhomɛ
'ka; 'ö tɔɔ slabhomɛ -nu -wo zö bhë, ɓya kë -wo sla- -nu bho ɓnɛ -kɔ 'ö- 'ka
Zuifö -nu -bha tɔng 'gü bhë -a 'dhö.
5 'Ö bhii pë -nu 'ö slabhomɛ -nu 'wo bhë 'wo- kë -na bhë, -wo pë -nu 'wo
dhang- 'gü -an 'bin waa- -an -bhɔa 'ka; -yö pë 'ö -kë Moizö -bha 'töng 'ka
bhë -a ɓzuan' 'ka, 'ö tɔɔ -dhɛ 'ö 'dhoë- sɔ 'kɔ dɔ, -Zlan -ya -pö -a -dhë: *Pë
'a- -zɔn ü -dhë -tɔn tuö bhë, -a kë -së 'ka kö 'üën- -a -bhɔa dɔ ɓnɛ -kɔ gia-
'ü- yöë bhë -a 'dhö.*
6 'Kɛɛ 'ö sü ɓdɛɛ -bha, 'ö dhoë 'dhiö, yuö 'ö ɓva 'ö -ziö -an -bha -ta, -a
-wun -ya -lo Yesu kwɛɛ kö -yaan kë. 'Ö tɔɔ -dhikuëdhe 'ö ɓva 'ö -ziö -a
'saadhö -ta 'ö -gban pë -nu -wungbeezë -nu 'tɔ 'go -wo -nu -ta bhë, yö ɓnɛ
'ö tɔɔ -an mɛ 'ö -an ziën.
7 -Dhikuëdhe -blɛɛzë 'ö -kë bhë, ɓya kë ɓnɛ 'wun -go zian- -sü -zë yaa kë
-a -bha -bezë, kö -a -peedë -naa -yö -a pin ɓtaa -wun -de 'ka 'dhö -da.
8 'Ö tɔɔ -Zlan -yö 'wun yaa -yö ö -bha 'sɛgɔgümɛ -nu -bha, 'ö 'wun -gban
-a -bha 'ö- ɓblɛɛ ɓnɛ -kɔ 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka- 'ka- 'dhö ɓnɛ: *-Zlan -ya -pö: Yi
-nu -wo nu -na 'a dho -dhikuëdhe -dëü kun Izlaɛlö -mɛ -nu 'ka, 'ö 'a- -kë 'pö
Zuda -mɛ -nu 'ka.*
9 *Yaa 'dho kë ɓnɛ -dhikuëdhe 'a- -kë -an dë -nu 'ka kö 'ma -ya -an -kɔ -bha
'ö yi -nu 'yië go Ezitö -sɛ 'gü bhë -a 'dhö.* 'Ö -Zlan -ya pö 'zü: *-Dhɛ -kë ɓnɛ
-dhikuëdhe 'ö bhë waa- 'kun -kɔ -së kë bhë, yö ɓga 'ö ma -de 'pö 'ö 'a n -ta
yö -an -bha bhë.*
10 *'Kɛɛ -dhikuëdhe 'a dho -a kun Izlaɛlö -mɛ -nu 'ka bhë 'ö ɓnɛ; 'ö Dëmɛ
-ya pö: 'Töng -nu bhë ɓwa ziö, a -dho ma tɔng -nu -da -an -bha 'wundɔdhe
'gü, 'ö dho to ɓbɛɛn' -sü 'ka -an ɓzuö' 'gü. A -dho kë -an -bha -Zlan 'ka, 'ö
'wo -kë ma 'sɛgɔ 'ka.*
11 *Yi -nu bhë -an 'ka, mɛ gbɛ 'ka 'dho pë -zɔn ö 'bha -dhë, 'iin mɛ gbɛ 'ka
'dho pë -zɔn 'ö dheglu -dhë ɓwoë' ɓnɛɛ: -Bhö Dëmɛ dɔ! 'Ö tɔɔ, mɛ 'kpɛkpɛ
-wo -dho n dɔ 'ö sü 'në 'sɛɛn- -nu -bha 'ö yöë mɛ ɓvava -nu -bha.*
12 *'Yö tɔɔ a -dho ziö -an -bha 'wun yaa -nu -ta; 'ö n 'ka 'dho -an -bha
ɓsɔɔnyaa -wun -nu to n -zuë gbɔ.*
13 Kë- wo 'dhö bhë, 'wun 'ö -gban -dhi 'kuë -dëü -bha, -Zlan ɓyaa- ɓblɛɛ'
kö -a -blɛɛzë 'ö 'dhiö bhë ɓya kë zii ɓnɛ bhë; 'kɛɛ kö ɓwaa- pö pë mɛ ɓnɛ
ɓya kë zii 'iin ɓya ɓglɔɔ, kö pë bhë -a 'gü ɓsiö' -sü -mü.

9

1 -Dhikuëdhe -blɛɛzë bhë tɔng -nu 'wo -gban -Zlan gba -kɔ waa- -a -gba
'gü -kɔ 'ö -kë dɔ -sü 'ka 'kpongtaa zö bhë, -wo -kë -a 'gü.

2 Sɔ 'kɔ do -yö -kë dɔ -sü 'ka; -a 'gü -kë -glu -sü 'ka. -A 'gü -dhɛ -blɛɛzë
bhë, 'wo- -dhɛ -dhɛ 'slööslö. -Dhɛ -blɛɛzë -dhɛ bhë ɲnɛ 'ö ɲlabang waa-
sla- ɲbhoë' ɲgba 'ö ɲbluu'- 'ö ɲwaa- gbaɔ 'ö- -ta bhë 'wo -kë -a -bha;
3 -a -dhɛ mɛ 'ö -dun 'kɔ 'dhiö -sɔ ɲplɛ -naa ɲzlöö bhë, 'ö 'wo- -dhɛ -dhɛ
'slööslö -dhɛ ɲduö.
4 -Dhɛ bhë sla- -bho -a -ta -më 'ö -kë 'sënng 'ka 'ö 'wo më 'tëë -sëëzë 'güö
-na -a -ta bhë waa- tɔng ɲgbëü 'ö 'sënng -yö -kë 'më -sü 'ka -a buën- -dhɛ
'saadhö 'gü bhë -wo -kë -a -bha. 'Ö 'sënng -gblɔng bhë ɲnɛ 'ö 'sënng gbɔ
'në -yö -kë -a 'gü. Yö ɲnɛ 'ö ɲbluu'- ɲsuu'- 'ö go dhang- 'gü 'kpa 'wo- -dhɛ
'manë bhë 'ö -kë -a 'gü. Aalɔn -bha 'lü 'në 'ö- 'bin -yö bhɔ waa- -guö 'fa -nu
'ö -dhi 'kuë -wo -nu 'dhö -ya -sü 'ka -a -ta bhë 'wo -kë ɲgbëü do bhë -a 'gü
mü 'pö.
5 -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'tɔbhɔsüzë 'bin -yö -kë dɔ -sü 'ka ɲgbëü bhë -a -ta
dhuö -a -zɔn -sü 'ka ɲnɛ -Zlan -yö -dhɛ bhë -a 'gü. Wo ɲnɛ 'ö -an gban -nu
'dhö dɔ -sü 'ka -ziö mɛ -nu -bha këwun yaa -nu -dhɛ bhë -a -ta. 'Kɛɛ kë- wo
'dhö bhë pë -nu 'wo bhë -an -wun -blɛɛ -yö sia- -sü 'ka -sü -dhɛ 'yaa -mü
ɲnɛ.
6 Më -nu 'wo bhë, -an 'plɛ dɔ -kɔ ɲnɛ bhë; 'ö ɲya kë 'ö slabhomɛ -nu -wo
-da -a kɔɔdhɛ -blɛɛzë -bha wo -bha yuö -nu kë -sü 'ka.
7 'Kɛɛ kë- wo 'dhö, 'kɔ bhë -a -dhɛ -peedë -naa bhë, slabhomɛ ɲva ɲnɛ 'ö
-da mü. 'Kɛɛ -ya -kë 'dhö do -kwɛ -bha. Më ɲya kë 'ö dhoë 'ma 'ö tɔɔ wü
fɛi 'ö ɲya kë 'ö -Zlan gba -a 'ka, yö 'dhö waa- 'sɛgümɛ -nu 'saadhö wo -bha
këpë yaa -nu -wun 'gü 'iin më -nu 'wo -kë 'waa më dɔ -bha bhë -a -wun
'gü.
8 -Dhɛ bhë -a -bha -Zuu 'slööslö -ya -zɔn ɲnɛ -dho -dhɛ 'slööslö -dhɛ ɲduö
-zian 'dhi yaa 'po ɲkun, kö 'töng bhë -a 'ka sɔ 'kɔ -yö ɲtun -dhö.
9 'Wun bhë -yö 'wun ɲzuan' 'ka 'töng -nu 'kwa- 'gü ɲnɛ -an -bha 'ka. -A
-gɛn tɔɔ gbaɔ -nu waa- sla- -bho -a 'ka -më -nu -kë -Zlan -dhë -sü bhë waa
'dho -mɔa -bha kö më -nu 'wo bhë -a këmɛ -nu ɲzuögüdhɛ -yö kë 'slööslö,
-an ɲzuö' -bha -to zlöö -sü -wun 'gü.
10 Më -nu 'wo bhë -wo -gban -bhöpë -nu, müpë -nu 'iin 'wun -nu 'wo -gban
mɛ bun -bha -kë 'slööslö -sü -nu -bha -an -bha. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, pë
-nu 'wo bhë 'saadhö -wo mɛ bun -bha -pë -nu tɔng dɔ -sü 'ka 'dhö ɲkun
-yaan ɲtoë' 'dhö -yaan yöë 'töng 'ö -Zlan dho pë 'plɛ ɲsië' -a 'ka bhë -a -bha.
11 'Kɛɛ yö ɲga 'sa 'ö Klito ɲya nu bhë; yö ɲnɛ 'ö tɔɔ pë -nu 'wo dho nu bhë,
-a slabhomɛ ɲva 'ö- -bha slabhodhɛ bhë 'ö- -wun 'dhö 'gbee-, 'ö 'slööslö 'ö
ɲzië' -a -blɛɛzë -ta. Mɛ -kɔ këpë -de 'yaa -mü kö -waan 'dhoë- pö -yö -go
'kpongtaa zö.
12 -Da do 'ö Klito -ya wo -dhɛ 'slööslö -dhɛ ɲduö 'gü bhë yaa kë ɲnɛ -bho
gɔn 'iin -du -nu ɲnɛ 'ö sla- bho -an 'ka 'ö -an fɛi kë gbaɔ 'ka; 'kɛɛ yö -de
gia- ɲnɛ 'ö ö -de kë sla- -bho -a 'ka -pë 'ka 'ö ö -de fɛi -kë gbaɔ 'ka kö -yaan
kwa -gɔ -ta dhɔa ɲsɔɔn yaa -gɔ ɲnuadhɛ 'gü, 'ö dhö toë 'dhö ɲtoëpö 'ka.
13 Bhii 'kpa bhë, -dhɛ 'ö -bho gɔn -nu, -du gɔn -nu fɛi waa- -du mu 'güö
'yoo -bi 'dhoë- -bha 'ö 'wo- kë -na mɛ -dhiizë -nu -bha kö bun -bha -kë
'slööslö -sü -yaan kë -an -gɔ bhë,
14 kö -yö -dho kë ɲdhë mü Klito fɛi 'piö ee! 'Ö tɔɔ -Zuu 'slööslö 'ö -dhö
ɲtoëpö 'ka, -ya -kë 'ö ö -de -kë sla- ɲbhoë' pë 'ö- ɲzaadhɛ gbɛ 'yaa- -bha bhë
-a 'ka; 'yö ö -de gbaɔ -Zlan -dhë. -A fɛi bhë ɲnɛ 'ö dho kwa ɲzuöpiödhɛ kë
'slööslö pë -nu 'ö -an -yö -a -bha -pë gbɛ 'yaa 'dhö bhë -an -gɔ, -yö kë 'dhö
kö -Zlan 'ö 'bhee- bhë, 'kwaan- yuö -nu kë -a -dhë.
15 Klito 'ö bhë -a -bha -kë -dhikuëdhe -dëü 'ö bhë -a -da -mɛ 'ka -sü -gɛn
ɲga 'ö bhë; -yö kë 'dhö kö mɛ -nu 'ö -Zlan -yö -an ɲdhɔɔ -kë bhë, pë 'ö- 'tɔ

go -an -dhë 'ö -dhö ̃toëpö 'ka bhë, -waan yö. Kë- wo 'dhö bhë, -a -bha -kë -an -gɔ -sü 'ö bhë, -yö -sü -a -bha ga -sü 'ö -da 'wun bhë -a 'gü, kö -yaan mɛ -nu 'ö 'wo -kë ̃sɔɔn yaa 'gü kö -wo ̃tun -dhikuëdhe zii bhë -a ̃löö bhë, -an -gɔ -ta 'dhɔ -sü 'ka -an -bha 'wun yaa -nu -gɔ.

16 'Wun ̃zuan' do ga ̃nɛ. 'Wun mɛ 'ö -gban pë -nu 'wo dho kë kö mɛ ̃ya ga 'ö -kë mɛ -wo -kaanta 'ka -yaan ̃tun ga -na bhë, ̃waa- pö -wa -wun yö 'sɛi, kö mɛ 'ö 'wun -yö -gban -a -bha bhë ̃ya ga.

17 'Ö tɔɔ 'wun 'ö -gban mɛ -wo -kaanta -bha 'ö dho kë, -a -wun -yö -yö 'sɛi 'kɛɛ kö mɛ 'ö 'dhö bhë ̃ya ga, 'kɛɛ -a -wun -yö 'flëë kö -a -mɛ -yö ̃tun 'bhee-.

18 Pë 'ö -kë 'ö -dhikuëdhe -blɛɛzë bhë, -a kë -yi 'ka kö -yaan -gban, 'ö fɛi -yö -lo -a -wun 'gü 'ö bhë.

19 -Blɛɛzë 'ka, Moizö -yö tɔng -dhoo -bho Izlaɛlö -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'dhiö ̃nɛ -kɔ 'ö tɔng -nu 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö. ̃Dhɛ 'ö ̃ya yën, -yö -du 'në -nu waa- -bho gɔn -nu -an fɛi -sü 'ö 'yi ̃kaan -a 'ka; 'yö- 'bhaa ̃kpënng tɔng ̃bɛɛn' -wo -ta; 'ö- 'bhaa -kë 'sɛgümɛ -nu -bha; 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, 'lü 'wo- -dhɛ izɔpö bhë, -a -gbiö do 'ö 'bhla kaa- nuɛazë -yö -kë -a 'dhiö bhë ̃nɛ 'ö- -kë -a 'ka -a pö -sü 'ka ̃nɛɛ:

20 *Pë 'ö ̃nɛ 'ö tɔɔ fɛi 'ö -Zlan -ya -kë -dhikuëdhe 'ka 'ö- ̃blɛɛ ka -dhë.*

21 -Kɔ do bhë 'ö- ̃kaa' sɔ 'kɔ waa- pë -nu 'ö 'wo -Zlan ̃gbaa' -pë -nu -yuö ̃kaa', 'ö- -Zlan gbadhɛ -bha bhë -an -bha, fɛi -kpëng -an -ta -sü 'ka 'pö.

22 -Wo pë 'plɛ -kë 'slööslö -Zlan wö 'dhiö fɛi bhë -a 'ka ̃nɛ -kɔ 'ö tɔng -ya pöë bhë -a 'dhö; 'ö tɔɔ -a 'ke fɛi yaa -lo, -ziö ̃sɔɔn yaa -nu -ta -sü 'ka 'dhö kë -dhö.

23 Pë -nu 'wo dhang- 'gü bhë -an 'bin -nu 'wo 'kpongtaa zö bhë -an -bha -kë 'slööslö -kɔ ̃ga bhë. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë -a gia- -nu 'wo dhang- 'gü bhë -an -bha -wun -yö sla- 'gianzë -nu -bha. Pë -kë 'ö Klito -yö ö -de -kë sla- 'ka bhë 'ö bhë.

24 'Ö tɔɔ yaa kë ̃nɛ slabhodhɛ 'ö dhang- 'gü bhë -a 'bin 'ö mɛ -nu -wa dɔ wo ̃kwaa' ̃nɛ 'ö Klito -yö -da -a 'gü. -A gia- 'ö dhang- 'gü bhë ̃nɛ 'ö -da -a 'gü; -dhɛ bhë ̃nɛ 'ö dɔ -sü 'ka -a -bha -Zlan wö 'dhiö kwa ̃wuën'.

25 Zuifö -nu -bha slabhomɛ ̃va -yö -da -kwɛ -bha do sla- bho -dhɛ 'gü wü fɛi 'ka; 'kɛɛ Klito -bha 'ka yaa -da mü ̃plëëzë 'ka kö -yaan ö -de kë slabhoëpë 'ka.

26 'Ö ̃ya kë ̃nɛ -yö 'dhö, kö -yö -dho bɔ 'klobhɔdhe 'gü -bezë -gwaa ̃plëëzë 'ka, 'go 'kpongtaadhɛ züdɔyi -bha. 'Kɛɛ pë 'ö -kë ̃zian' 'ö tɔɔ -dhɛ 'ö yi -kaanta -nu ̃wa yö ̃klöö', -yö -nu 'dhö do 'kpaan kö -yaan ̃sɔɔn yaa 'gü ̃siö'-; yö ̃ga 'ö- -de -kë 'dhö ö -de -nu slabhoëpë 'ka -sü 'ka bhë.

27 Mɛ 'oo mɛ 'ö -dhö, -yö -dho ga dosɛn 'kpaan; 'ö ̃ya 'go mü 'ö -lo -Zlan 'dhiö kö -a -bha za -yaan 'kan.

28 -Kɔ do bhë ̃nɛ 'ö Klito -yö ̃kaa' do slabhoëpë 'ka kö -yaan mɛ 'bhee- -nu ̃va -bha ̃sɔɔn yaa -nu bho -an -bha. -Yö -dho nu 'zü; 'kɛɛ yaa nu kö -yaan mɛ -nu -bha ̃sɔɔn yaa bho -an -bha; -yö -nu kö mɛ -nu 'wo -ya -sü 'ka -a -gɔ bhë, -an dha.

10

1 Zuifö -nu -bha tɔng 'yaa pë -nu 'ö 'wo 'dhö giagia 'ka -an -yö -an pin ̃taa 'ka, -yö pë -sɛɛbɔ -nu 'wo dho nu -dhɛkpaɔ ̃dhia' -bha bhë -an 'bin 'ka; 'ö yaa -mɔa kö mɛ -nu 'ö 'wo ̃yɔɔn -na -Zlan -bha bhë, -yö -an kë 'slööslö. Kë -de 'ö- wo poo bhë -an -kë 'slööslö -kɔ -yö -dho kë 'më 'ka ɛɛ? Kö sla- -nu 'ö 'wo- bho -na do -kwɛ -bha 'ö 'waa yën -a kë -sü 'ka bhë yö -mü ̃ee, 'iin -a -mlë -zë -mü?

2 ŋYa kë ŋnɛ -Zlan gba -kɔ ŋsuu'- bhë, mɛ -nu 'wo- wo -na bhë, -wo -kë
'slööslö do -bezë ŋklöödhö, wo -bha ŋsɔɔn yaa -nu -gɔ, kö waa 'dho wo -de
-ga 'zü ŋsɔɔnyaamɛ 'ka kö -waan 'dhö sla- bho 'zü.
3 Kë- wo 'dhö bhë giagia 'ka, sla- -nu 'wo bhë, pë 'ö -an këpë 'ka 'ö tɔɔ
mɛ -nu -zo -büö 'ö- wo -an -bha ŋsɔɔn yaa -nu 'ka -kwɛ 'saadhö 'ka,
4 'ö tɔɔ -du gɔn waa- -bho gɔn -nu fɛi yaa 'dhö mɛ -nu -bha ŋsɔɔn yaa
bho -an -bha 'gbɛɛdhö.
5 -A -wun 'gü, -dhɛ 'ö Klito 'dhoë- -da 'kpongtaa, -ya -pö -Zlan -dhë: *'Bhaa
sla- 'piö 'iin 'bhaa gbaɔ gbɛ 'piö; 'kɛɛ 'bha n bun kë.*
6 *Gbaɔ 'ö -kë wü -nu 'wo -an 'güö -na slabhodhɛ -bha 'iin sla- 'ö -kë mɛ -nu
-bha ŋsɔɔn yaa -bho -an -bha -pë 'ka bhë, -an -wun 'yi 'yaa 'kan ü 'dhii.*
7 *ŋDhɛ -kë 'dhö 'a- pö: Ma ŋga 'a ŋnɛ, (n Dë) -Zlan; a nu -na kö 'aan- ü -zo
'kun -wun kë ŋnɛ -kɔ 'ö pë 'ö ŋbɛɛn' -sü 'ka tɔng 'sëëdhɛ 'gü n -gɔ -wun 'gü
'ö- pöë bhë -a 'dhö.*
8 'Kɛɛ -a -ga 'ka- wo bhë, -ya -pö ŋkun: *Sla- nu, gbaɔ -nu, wü -nu 'wo -an
'güö -na slabhodhɛ -bha bhë -nu, waa- sla- -nu 'wo- bho -na mɛ -bha ŋsɔɔn
yaa -nu -bho -a -bha -sü 'ka bhë -nu, 'bhaa -an gbɛ 'piö kö -waan 'dhoë- pö
-a 'yi- -kan ü 'dhii.* 'Kɛɛ kö sla- -nu 'wo bhë, -wa -bho ŋnɛ -kɔ 'ö tɔng -wo
'dhö -a 'ka bhë -a 'dhö.
9 ŋDhɛ ŋya 'go mü zlöö 'ö- pö: *Ma ŋga 'a ŋnɛ, (n Dë) -Zlan, a nu -na kö
'aan- ü -zo 'kun -wun kë.* -Kɔ bhë ŋnɛ 'ö -Zlan -yö sla- zii nu 'plɛ bho -a 'ka
sɛa-, 'ö ŋya Klito -bha yö -an ŋzian' dhö bhë.
10 ŋDhɛ -kë ŋnɛ pë 'ö -Zlan -dhi -a -dhë -wun 'ka, Yesu Klito ŋyaa- -mɔ
'kuë bhë, kwa -bɔ sla- 'ö- bho ö bun 'gü do 'kpaan ö 'plɛ 'ka bhë -a -ta 'kwa
kë 'slööslö kwa -bha ŋsɔɔn yaa -gɔ.
11 Kë- wo 'kpa bhë, slabhomɛ 'ö -dhö, -yö -dɔ ö -gɛn -ta yi 'saadhö 'ka kö
-yaan ö -bha yuö kë; -a 'bhaa -nu ŋya kë, sla- 'ö ŋyaa- bho do bhë 'ö ŋya
kë 'ö- bho 'zü; 'kɛɛ kö waa -mɔ -a -bha -wo mɛ -nu -bha ŋsɔɔn yaa bho -an
-bha 'sa.
12 Klito -bha 'ka, sla- do 'kpaan ŋnɛ 'ö- bho ŋsɔɔn yaa -wun 'gü; 'yö- sla-
'ö 'dhö bhë, 'ö -kë yuö 'ö- 'piö -pë dhö ŋglɔɔ -kplawo -a 'ka. ŋDhɛ 'ö ŋyaa-
bho 'dhö, -yö -ya -sü 'ka -Zlan ŋkwɛɛ- 'gü ŋzian'.
13 Dɔ 'kwa- wo ŋnɛ, pë 'ö -yaa -gɔ -dhɛ bhë -a 'gü zlöö 'ö tɔɔ kö -Zlan -yö
ö yaagümɛ -nu kë ö -gɛn ŋlöö -pë 'ka.
14 'Ö tɔɔ sla- do 'kpaan 'ö Klito -ya bho bhë, ŋyaa- kë mɛ 'ö ŋwa dha wo
-bha ŋsɔɔn yaa -gɔ bhë ŋwa kë 'puu 'fɛfɛdhö ŋnɛ -kɔ 'ö -Zlan 'dhoë- 'piö
bhë -a 'dhö ŋtoëpö 'ka.
15 'Wun 'ö -gban -a -bha, -Zuu 'slööslö -ya -blɛɛ 'ö- pö -blɛɛzë 'ka:
16 *'Yö kwa Dëmɛ ya pö: -Dhikuëdhe 'a dhoë- kë -an 'ka kö yi -nu 'wo bhë
ŋwa ziö ŋga ŋnɛ: A -dho ma tɔng -nu -da -an ŋzuö' 'gü, 'ö 'a- -ya -an -bha
'wundɔdhe -ta.*
17 ŋDhɛ ŋya 'go mü, 'yö- pö: *N 'ka 'dho -an -bha ŋsɔɔn yaa -nu waa- -an
këwun yaa -nu -wun kun n -zuë gbɔ.*
18 Bhii -dhɛ 'ö -ziö ŋsɔɔn yaa -nu -ta -sü 'dhö -a -bha, kö sla- -bho ŋsɔɔn
yaa -wun 'gü -sü gbɛ 'yaa mü gbɔ.
19 ŋYa kë 'dhö, n dhegluzë -nu, kö -potaasü -yö kwa -gɔ 'kwaan- -da -dhɛ
'slööslö -dhɛ ŋduö -bha Yesu fɛi 'ö -lo bhë -a -wun 'gü.
20 ŋYa zian -dëü 'ö -dhö -a -dëü 'gü bho kwa -dhë -dun 'kɔ 'dhiö -sɔ 'ö
bhë, ŋpɛɛ'- 'ö- wo bhë -a 'ka; -dun 'kɔ 'dhiö -sɔ 'ö bhë ŋnɛ 'ö -dhɛ 'slööslö
waa- -dhɛ 'slööslö -dhɛ ŋduö -an 'gü -kan 'gü -pë 'ka. -Kwa -dhɛ -ga -a 'gü
-së 'ka, -yö Yesu bun 'bin 'ka kwa -dhë.

21 Kwa -bha slabhomɛ va -yö -dhö 'ö -ya -sü 'ka -Zlan -bha mɛ -nu
'kpɛkpɛ -gɔ 'dhiö.
22 Ya kë 'dhö kö -kwa yɔɔn -Zlan -bha, zuö' 'puu 'ka, -zo yö -sü 'ö-
'yan -toë -gɔ -pë 'dhö -gban -sü 'ka kpinngdhö -a 'gü bhë -a 'ka. Kö kun
'ö 'wun -yö to kwa zuö' -ta 'ö -kë kwa -gɔ zuö' -to zlöö -pë 'ka. Kwa bun
-yö kë 'zlu -sü 'ka 'yi 'slööslö 'ka.
23 -Zo -tën -a -dhë -pë 'ö 'kwa- -wun blɛɛ' -na bhë, -kwaa -wun 'kun
'gbee-, bhii -yö kë ka 'yaan nɛ pë -nu 'ö -Zlan -ya 'tɔ go kwa -dhë bhë, -yö
-dho -a -de kë.
24 -Kwa kwa -zo 'to kwa 'ko -nu 'piö kwa 'ko -nu faan' 'më -sü 'ka -dhɔ
-kë 'kuë -sü -bha 'iin kö pë 'ö këpë -nu -së 'ka kö 'kwaan- kë.
25 Kö kun 'kwa kwa -ta yö -dho -bhɔkuëkëdhɛ -nu 'gü -sü -bha nɛ -kɔ
'ö mɛ 'bhaa -nu 'dhoë- kë -na 'ka bhë -a 'dhö. Pë 'kwa dhoë- kë zian' 'ö
tɔɔ 'kwa kwa 'ko -nu faan' 'më 'ö tɔɔ ka gia- ka- tɛi' -dɔ nɛ kwa Dëmɛ
-bha nu -yi 'ö- -ya bhë ya yö klöö'.

26 Bhii ya kë nɛ 'wun giagia dɔ -sü ya kë kwa -gɔ 'ö 'kwa 'go -a 'gü
'kwa sɔɔn yaa kë kwa -de dhɔɔbhaa 'ka, kö kun 'ö -kë kwa -zo 'piö nɛ
sla- -bho sɔɔn yaa -wun 'gü -sü 'bhaa -yö -dho kö -yaan kwa -bha sɔɔn
yaa -nu bho kwa -bha.
27 Pë 'ö -ya kwa -gɔ zlöö 'ö tɔɔ kö 'kwa dɔ kwa -de -wun zɔnng' -ta za
'gblüünzë waa- ö 'piö 'siö va 'ö dho gɔü' 'gbee- -mɛ -nu 'gü siö'- bhë -a
-gɔ.
28 Kë- wo 'dhö bhë, mɛ 'ö Moizö -bha tɔng dɔ 'gü, kö -a -tɔmɔ -nu -wo kë
plɛ 'iin -yaaga, -a zë nɛ 'wo- wo; -a 'yënng yö -sü gbɛ 'yaa kë -dhö.
29 Pë -nu 'wo bhë, wa kë nɛ -kɔ bhë -a 'dhö, kö mɛ 'ö -Zlan Gbö giagia
sü -bha -zë, 'ö- fɛi 'ö -lo -dhikuëdhe -pë 'ka 'ö -Zlan -yö bɔ -a -ta 'ö mɛ -ga
'slööslö bhë, yaa- sü nɛ pë 'ö- -yö -a -bha -pë gbɛ 'yaa 'dhö -a 'dhö, 'ö
ya ö 'dhi -ya -Zuu 'ö go -Zlan 'piö 'ö- -kɔ -së 'dhö kwa -ta bhë -a -bha, kö
-a -mɛ bhë 'klobhɔdhe 'ö dho nu -a -ta bhë, 'ka -dhɛ -ga -a 'gü -yö -dho kë
-a -gɔ mü dhë ɛɛ? Ka gia-, 'ka -dhɛ -ga -a 'gü, yö 'ka 'dho kë gbaɔnsü
mɛ 'ö bhë -a -bha 'ka a?
30 Bhii -Zlan 'ö 'wun blɛɛ 'ö- pö: *Ma nɛ 'a dho n -de -gbɔ bho, ma nɛ
'a dho 'wun bho 'wunyaakëmɛ -nu 'gü* bhë, kwa- dɔ. Yö do bhë nɛ 'ö- pö
'zü: *Kwa Dëmɛ -dho ö -bha 'sɛgɔgümɛ -nu -bha za kan.*
31 (N dhegluzë -nu,) -Zlan 'ö 'bhee- bhë, -da -a kwɛɛ -sü suu'- 'ö bhë -yö
'wun 'gblüünzë do 'bhaa 'ka.

32 -A -kë 'dhö -sü 'gü, kö kun 'ö ka -zlö -yö -trö 'wun -nu 'ka bɔ -an 'gü
kö 'ka -da -Zlan -wo 'gü, saan' -nu 'ka- wo kö -Zlan -bha -dhɛpuudhɛ 'ö
bhë 'ka- yö, 'wun 'gbee- -nu -wo -nu ka -ta, 'kɛɛ 'ö 'ka to -a 'gbee- 'ka 'wun
-nu bhë -an 'gü bhë -an 'ka;
33 kö -wo 'si -nu bho -na ka -gɔ, kö -wo pë 'dhiö- -nu kë -na ka 'ka mɛ
'kpɛkpɛ wö 'dhiö; 'ö- 'bhaa -nu ya kë, kö mɛ -nu 'wo pë kë -na -an 'ka 'dhö
bhë kö ka 'dho -na -an -dhë;
34 'iin 'zü mɛ -nu 'ö 'wo -kanso 'gü, ka -da -na -an 'yënng 'gü; ka -bha pë
-sɛɛbɔ -bho ka -gɔ -sü bhë, ka -we -a -bha 'gludhi 'ka. 'Ö tɔɔ ka- 'wun -dɔ
nɛ pë -sɛɛbɔ 'gian -zë -nu 'ö 'wo dho glɔɔ toëpö 'ka -wo ka -gɔ.
35 Ya kë 'dhö, -zogbansü 'ö ka -gɔ bhë, kö kun 'ka kun -a 'ka; bhii -a
'piö -pë 'ö -Zlan -ya -ya ka -gɔ -yö -dhö.
36 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, ka -bha -wun -yö -kë naazë -sü -bha kö 'kaan-
-Zlan -zo 'kun -wun kë -yö kë 'dhö kö pë 'ö- 'tɔ go bhë -yaan -a nu ka -dhë.

37 'Ö tɔɔ pë 'ö ɓɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö: *-A 'töng ɓya 'to 'tee, 'tee giagia 'ka, kö mɛ 'ö dho nu bhë -yaan nu, yö 'ka 'dho lan- bhɔ nu ɓdhia.*
38 *'Kɛɛ kö kë- wo 'dhö bhë mɛ 'ö kpengdhö n wö 'dhiö -yö -këdhösü 'ö n 'piö bhë -a yö -a -bha -zo -yö n -ma -sü 'gü, 'kɛɛ ɓya kë ɓnɛ mɛ ɓya 'yɛ ö 'zü ɓya bhɔ ö züë -a -wun 'yi 'ka 'dho kan n 'dhii.*
39 Kwa 'pö, 'kwaa ɓnɛ mɛ 'ö 'wo bhɔ -na wo züë 'ö 'wo zian yaa 'sü -na bhë -an 'dhö. -Zo -yö -Zlan -bha -sü -yö kwa -gɔ; 'ö kwa dha -zian -ta.

11

'Wun 'ö -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha

1 -Zo yö -Zlan -bha -sü 'ö bhë, yö -mü -më 'ka ɛ? 'Ö tɔɔ pë -nu 'ö -Zlan -ya 'tɔ go, 'kɛɛ 'ö waa kë ɓkun bhë -a -dhɛ 'wun gia- -sü; 'ö tɔɔ pë -nu 'ö mɛ yaa- yö do ('kɛɛ 'ö- -wun 'dhö -dhö) bhë, 'yan -to -a -gɔ -sü.
2 -Zo -yö -Zlan -bha -sü bhë ɓnɛ 'ö -kë 'dhiö mɛ -nu -gɔ 'ö -an -wun 'yi -yö -kan -Zlan 'dhii bhë.
3 -Zo -yö -Zlan -bha -sü ɓsuu'- 'ö 'dhö bhë ɓnɛ 'ö- -kë 'ö 'kwa- 'wun dɔ ɓnɛ -yö 'kpongtaadhɛ -pë -kë ö -wo 'ka; kö ɓya kë 'dhö pë 'ö kwa 'yan 'dhoë- -bha bhë -yö -go pë 'ö 'kwaa- yö -a 'gü.
4 -Zo -yö -Zlan -bha -sü do bhë ɓnɛ 'ö -kë Abɛlö -gɔ 'yö sla- -nu 'ö waa- ö ɓdhoo Kaɛn 'wo- bho bhë, 'ö- -bha -yö -Zlan -zo kun 'ö -ziö -a 'ka Kaɛn -bha -ta. -A -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü, 'yö -Zlan -ya yö kpengdhö, 'ö- -bha gbaɔpë -nu kun ɓzuö' -së 'ka. Abɛlö 'ö bhë 'kö -kë ɓnɛ ɓya ga, -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -yö ɓtun 'wun ɓzuan' 'ka kwa -bha 'ka ɓdɛɛ.
5 Enɔkö -de 'pö, -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü, -yö -to 'bhee-, 'yö dho dhang- 'gü -Zlan 'piö; 'ö pë 'wo- -dhɛ -ga 'ö yaa- dɔ. Mɛ gbɛ yaa- yö gbɔ. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -bha 'sëëdhɛ ɓbɛɛn' -yan -ya -pö -dhɛ 'bhaa 'gü mü ɓnɛ: -A kë -sü 'ka kö -yaan 'dho dhang- 'gü, -a 'ta -sü -kɔ -wun 'yi -yö -kan -Zlan 'dhii.
6 'Ö tɔɔ mɛ gbɛ -wun 'yi yaa 'dhö kan -Zlan 'dhi 'kpaan 'ka kö -zo -yö -a -bha -sü 'yaa mɛ bhë -a -gɔ. -A -gɛn ɓga tɔɔ mɛ 'ü dho ɓyɔɔn -Zlan -bha, ü ɓdua' -mü kö 'ü- -dhɛ 'wun gia- ɓnɛ -Zlan -yö -dhö; 'ö -mɔa kö -yö 'wun -së kë mɛ 'ö- ɓmɛɛ -a -dhë.
7 -Zo -yö -Zlan -bha -sü bhë ɓnɛ 'ö -kë Noe -gɔ 'ö 'wun -nu 'ö -Zlan -ya to 'dhiö 'ö- ɓblɛɛ -a -dhë bhë, 'ö- -wun -dhɛ 'wun gia- 'kɛɛ kö -a 'yan yaa -da -a 'gü ɓkun. 'Yö- -wo ɓbhlë -ya; 'yö 'wun bhë 'ö- to 'dhiö 'ö 'yitagɔ -pë -kë; 'ö -dhɛ 'ö 'yi ɓya pa, 'ö waa- ö -gɔ kɔɔmɛ -nu 'wo -da -a 'gü, 'wo dha. -A -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -a -wun 'gü ɓnɛ 'ö za -yö -dhi -a -bha -Zlan wö 'dhiö, 'ö za -yö 'kpongtaamɛ -nu kun yi bhë -a 'ka, -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö yaa kë -an -gɔ ɓnɛ Noe 'dhö bhë -a -wun 'gü.
8 Ablaamö -de 'pö, -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü ɓnɛ, 'ö kë- wo 'kpa bhë, -a ɓdhɔɔ 'ö -Zlan -ya -kë 'ö- bɔ 'sɛgɔ 'ö dho kë -to -a -bha 'në -nu -gɔ -pë 'ka -a 'gü bhë, 'ö yaa -kɔ -a 'ka. 'Yö ɓluu ö -de -gɔ 'sɛ 'gü 'ö dho, kö 'yaa ö 'dhodhɛ -de dɔ.
9 -A -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü ɓnɛ 'ö -kë 'sɛ 'ö -Zlan ɓya 'tɔ go -a -dhë bhë -a 'gü ɓnɛ -nia 'dhö bhë; 'ö 'wo ɓkaa' 'dhö sɔ 'kɔ -nu 'gü mü yö 'dhö, Izaakö 'dhö waa- Zakɔbö 'ö wo -de 'pö 'ö pë 'tɔ 'go -wo do bhë 'ö -an -bha 'ka 'pö bhë.
10 'Ö tɔɔ Ablaamö 'yan -yö -kë pödhɛ 'ö -Zlan yö -de gia- 'ö dho -a dɔ, 'ö 'yaa 'wü bhë -a -gɔ.
11 -Zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö -kë -a -gɔ bhë ɓnɛ 'ö- -wun 'gü 'ö yö Ablaamö -mɛ, 'ö waa- ö bɔɔ Saala 'ö ɓwa ziö 'në 'kpɔ 'töng -ta bhë 'ö 'wo -mɔa -bha

'wo 'në kpɔ. 'Ö tɔɔ kë 'ö- wo 'dhö bhë -wa -wun -dhɛ 'wun gia- ɓnɛ 'wun 'kö ɓya 'go -Zlan 'dhi ɓya yö plaan pë 'tɔ 'go -wo 'ka, kö pë 'ö dho -a kë yö -mü.

12 -Kɔ 'ö ɓkaa' zlöö 'ö Ablaamö 'ö ɓya kë zii -be, 'ö- 'nëkpɔdhɛ 'yaa -dhö gbɔ bhë 'ö 'në kpɔ, 'yö 'waa -mɔa kö -wa ɓsuu'- -ta -dho 'kuë- -sü dɔ ɓnɛ -kɔ 'ö 'susongga -nu 'dho -a 'ka dhang- -bha 'iin 'zü ɓnɛ -kɔ 'ö 'yënng ga -nu 'dhoë- 'ka 'yoo ɓbhaa -a 'dhö bhë.

13 Mɛ -nu 'wo bhë -wo -to -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü, -wo -ga, 'kɛɛ kö pë -nu 'ö -Zlan -ya 'tɔ go bhë waa- yö; kë- wo 'dhö bhë -an 'yan -yö -da -an 'gü 'ö 'wo to ɓgbiin 'wo wo -kɔ ɓluu -an -dhë; 'ö tɔɔ kö ɓwaa- 'wun dɔ ɓnɛ wo -nia 'ka, ziö -mɛ -nu 'ka 'kpong ɓnɛ -a ɓtaa.

14 Kë- wo 'dhö bhë mɛ -nu 'wo 'wun ɓblɛɛ' -na 'dhö bhë, -wa -zɔn gia- 'ka ɓnɛ -wo 'sɛ 'ö dho kë wo -de -gɔ -sɛ 'ka -a ɓmɛɛ' -na.

15 'Ö ɓya kë ɓnɛ 'sɛ 'wo go -a 'gü bhë -wo -kë wo -zo -ta -a 'gü ɓdhia ɓzuötozlöödhe 'ka -be, kö -wo -dho yɛ wo 'zü, 'wo dho -a 'gü.

16 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë pë 'ö -kë -an ɓzuö' 'piö 'ö tɔɔ 'sɛgɔ 'ö ɓbhlëzë 'ö -ziö -a 'ka -a mɛ 'wo go -a 'gü -a -ta bhë. Yö ɓnɛ 'ö -kë -a mɛ 'ö dhang- 'gü bhë -a 'ka bhë. Pë 'ö -kë 'ö 'yaa -Zlan -bha lë- -wun 'ka kö -wa -dhɛ wo -bha -Zlan 'ö bhë 'ö bhii yö gia- -de ɓnɛ 'ö -an -bha pö- dɔ 'ö -ya -sü 'ka -an -gɔ.

17 Ablaamö -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë ɓnɛ 'ö- -wun 'gü, 'yö ö gbö Izaakö 'ö -kë -a -gɔ 'dhö do 'kpaan bhë 'ö- -kë slabhoëpë 'ka kö -Zlan ɓyaa- ɓzuö' -ga, kë ɓnɛ -yö ö -wun -dhɛ 'wun gia- kö -yaan ɓtɛi' dɔ. 'Yö Ablaamö -ya -kë kö -yaan ö gbö bhë -a kë sla- 'ka 'kɛɛ kö -a gbö 'ö 'dhö bhë ɓnɛ 'ö -Zlan -yö 'wun -gban -a -bha 'ö- -kë -a -dhë pë 'tɔ go -wo 'ka bhë.

18 'Kɛɛ kö -Zlan -ya -pö -a -dhë 'dhiö: *Izaakö bhë ɓnɛ 'ö dho kë ü ɓsuu'- -ta -nu -go -a 'gü -mɛ 'ka.*

19 -Yö -kë Ablaamö 'yaan ɓnɛ -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö -Zlan -gɔ, 'ö -mɔa -dewo 'ö mɛ -nu bho ga 'gü. Pë 'ö -kë 'ö -Zlan -yö Izaakö nu Ablaamö -dhë 'zü -dëüwo bhë 'ö bhë ɓnɛ pë 'wo- pö mɛ 'ö ga bhë ɓya 'go ga 'gü, ɓya -wo -a 'dhö.

20 -Zo -yö -Zlan -bha -sü do bhë ɓnɛ 'ö -kë Izaakö -gɔ, 'yö to 'bhee-, 'yö 'dhuë- kpɔ ö gbö Zakɔbö waa- Ezau -an -bha 'wun dho kë -an 'ka -dhɛkpaɔ ɓdhia' 'piö bhë -a -wun 'gü bhë.

21 -Zo -yö -Zlan -bha -sü do bhë ɓnɛ 'ö -kë Zakɔbö -gɔ, 'ö- -wun 'gü 'ö Zozɛfu gbö -nu 'wo bhë 'ö 'dhuë- kpɔ -an -bha do do 'ka -yaan ɓtun ga -na; yi bhë -a 'ka, -yö ö -bha 'lü 'në -gban ö -gɔ 'ö dɔ gɛnngdhö ö -gɛn -ta 'ö -Zlan gba.

22 -Zo -yö -Zlan -bha -sü bhë ɓnɛ 'ö -kë Zozɛfu -gɔ 'ö ɓdhɛ 'ö 'dhoë- ga, 'ö 'töng 'ö Izlaɛlö -mɛ -nu dho go -a 'ka Ezitö -sɛ 'gü bhë 'ö- to 'dhiö 'ö 'wun -gban -a -bha 'ö- ɓblɛɛ; 'ö 'wun -gban -kɔ 'wo dho ö ɓglöö ga 'lü -nu kaa -nu 'ö- 'plɛ ɓblɛɛ -an -dhë.

23 -Zo -yö -Zlan -bha -sü bhë 'ö -kë Moizö 'kpɔmɛ -nu -gɔ 'ö 'wo- 'blë ɓbiin bin 'su -yaaga 'piö kö ɓkun 'ö 'wo dho -a zë (ɓnɛ -kɔ 'ö Ezitö -gludë -ya pö -wa kaa Zuifö 'ka 'kpa bhë -a 'dhö); 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, waa 'suö -gludë 'ö bhë -a -dhë kö -wa -wo ɓbhlë -ya ɓnɛ -kɔ 'ö- pöë bhë -a 'dhö 'në bhë -a -bha -kë -së -sü -wun 'gü.

24 -Zo -yö -Zlan -bha -sü bhë ɓnɛ 'ö -kë Moizö -gɔ; 'yö ɓdhɛ 'ö ɓya kë ɓva, 'ö yaa 'we -a -bha gbɔ kö -wo ö -dhɛ Falaɔn 'dhu -bha 'në.

25 'Ö- -dhɔ -kë kö waa- -Zlan -bha 'sɛgɔgümɛ -nu wo 'klo -yö bhɔ 'ö ɓzië' -kë -Zlan 'ka ɓgbiin -sü 'ö 'wo -kë wo -de ɓdhɔɔbhaapë -nu 'ö dho ziö bhë -a 'gü -sü -ta.

26 'Yö lë- -kpɔ -a -ta -sü ̱nɛ -kɔ 'ö ̱kaa' Klito 'ka -a 'dhö bhë, 'ö- yö 'gianzë
'ö -ziö -a 'ka ̱bhɔɔpë -nu 'wo Ezitö bhë -an -ta. Kë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ kö
-a 'yan -yö pë 'ö dho kë -a ̱saan' 'ka 'dhiö ̱zian' -Zlan 'piö bhë -a -bha.

27 -Zo -yö -Zlan -bha -sü bhë ̱nɛ 'ö -kë Moizö -gɔ 'ö yaa 'suö Ezitö -gludë
-dhë; 'ö to ö -wo -ta 'ö go pödhɛ bhë -a 'gü ̱nɛ pë 'wo- pö -Zlan 'ö mɛ gbɛ
'yaa- yö bhë, -ya 'yan 'dhiö -a 'dhö.

28 -Zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö -kë -a -gɔ bhë ̱nɛ 'ö- -wun 'gü 'ö tɔng dɔ Izlaɛlö
-mɛ -nu -dhë kö -wo Paakö 'wlaan- kë; 'ö 'go mü 'ö- pö -an -dhë 'bhlanë -nu
'wo dho -an zë bhë, -wo -an fɛi kë kpong -nu -bha ̱kun -kë 'ö -Zlan -bha
bɔmɛ 'ö dho nu pë 'gü ̱siö' ̱dhia bhë 'ö dho -da Izlaɛlö -mɛ -nu -gɔ kɔɔ
-yaan 'në gɔɔn- 'saadhö 'ö dhe -bha 'në -blɛɛzë 'ka -a zë. (-Kɔ 'ö ̱kaa' zlöö
'ö Paakö 'wlaan- -yö ̱daa' 'ö bhë.)

29 -Zo -yö -Zlan -bha -sü ̱nɛ 'ö -kë Izlaɛlö -mɛ -nu -gɔ 'ö- -wun 'gü, 'ö 'Yoo
nuɛazë -yö -kan 'kuë- 'ö 'wo- -kan ̱nɛ pë 'wo- pö -dhɛ 'kpɛa -dhɛ -mü -a
'dhö bhë, 'kɛɛ kö ̱dhɛ 'ö Ezitö -mɛ -nu -wo yö mü 'ö -an 'plɛ -wo to yiö.

30 -Zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö -kë Izlaɛlö -mɛ -nu -gɔ bhë ̱nɛ 'ö- -kë 'ö ̱dhɛ
'ö ̱wa ̱nië' Zeliko -pö -zü 'to -dhɛkpaɔyi 'slaplɛ 'piö 'ö- böü- 'kplong 'ö- -zü
'to bhë, 'ö -lo.

31 -Zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö -kë Laabö 'ö -kë ̱sɔɔnkëdhe 'ka -a -gɔ bhë ̱nɛ
'ö- -wun 'gü 'ö mɛ -nu 'ö waa 'wun ma -Zlan -ta bhë 'ö wo -nu waa ga bhë
'ö tɔɔ -glunaɔkëmɛ -nu 'wo go Izlaɛlö -mɛ -nu ziën 'töng bhë -a 'ka bhë,
-yö -an -nia -kun -së 'ka Zeliko plöö.

32 'Wun -yö n -gɔ ̱va kö 'aan- ̱blɛɛ' 'wun ̱zuan' 'ka 'wun 'ö -gban -zo
-yö -Zlan -bha -sü -bha -a -bha; -a kë ̱yië' 'aan- bɔ Zedeɔn -bha 'gü, 'aan-
bɔ Balakö 'dhö, Sansɔn 'dhö, Zɛfüte 'dhö, Davidö 'dhö, Samiɛlö waa- -Zlan
-wodhiölomɛ -nu 'wo to -an -bha ̱blɛɛ'-, kö 'kwa 'dho ̱gbiin.

33 'Kɛɛ -yö kë kwa 'yaan poo ̱nɛ -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö -kë -an -gɔ
bhë ̱nɛ 'ö- -kë 'ö 'wo to -a 'gbee- 'ka -gludë -nu -ta 'sɛgɔ -nu 'gü, 'ö 'wun
kpengdhö kë -sü -yö -kë -an ̱zuö' 'gü; 'ö- -wun 'gü 'ö pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go
-an -dhë bhë, 'wo- yö. -Zo -yö -Zlan -bha -sü do bhë ̱nɛ 'ö -kɔ -mɔ 'wuën-
-sü nu -an -dhë 'ö 'wo ̱laa' -nu 'dhi yö -a 'ka 'kuë-,

34 'ö 'wo 'siö ̱vava -nu ̱dhuu -an 'ka, 'ö 'wo dha -ga -dhaa ̱kwaa' -sü -gɔ.
̱Faan' yaa kë -an -gɔ 'kɛɛ -wo -kë ̱faan' -zë (wo -bha -zo -yö -Zlan -bha
-sü -wun 'gü). -Wo -kë 'gbee- -glu -nu 'gü 'ö 'wo to -a 'gbee- 'ka -glugɔnmɛ
-nu 'wo go 'sɛ gbɛ 'gü -an -ta.

35 -Zo -yö -Zlan -bha -sü bhë ̱nɛ 'ö -kë dhoo -nu 'bhaa -nu -gɔ 'kpa, 'ö -an
-mɛ -nu 'wo ga, 'wo go ga 'gü -an -dhë.

-Wo mɛ 'bhaa -nu -kun, 'wo -an zë -kë wo 'kɛɛ 'ö waa 'we -a -bha gbɔ kö
'wo 'go 'gan 'gü, -yö kë 'dhö kö -waan 'go ga 'gü -këdhösü 'gianzë -bha 'ka.

36 'Wun do bhë -a -wun 'gü ̱nɛ 'ö 'wo 'yee to mɛ 'bhaa -nu -bha, 'ö 'wo
-an 'bhaa -nu -ma, 'wo ̱yɔɔ' yö -an -bha, 'ö 'wo -an -zuö -kanso 'gü,

37 kö -wo -an mɛ 'bhaa -nu ̱zëë 'zë -na -guö 'ka, -wo 'to -na -a ̱kwaa' kö
-wa mɛ 'bhaa -nu 'klu 'kan -na 'sii- 'ka 'iin kö -wo -an -gɔ 'kan -na -dhaa
'ka; -wo -kë 'fɛɛzë; -an -ya -dhɛ kpinngdhö yaa kë -dhö; -wo 'bhla kwi -nu
'iin -bho kwi -nu -da wo -bha ̱nɛ sɔ 'dhö; kö -an 'klo bhɔ -na.

38 Mɛ -nu 'ka- -ga -na bhë, -wo -kë 'dhö 'yënng ̱taa -dhɛ -nu -bha, -tɔn
'piö -dhɛ -nu -bha, -guö ̱duu' -dhɛ -nu waa- 'sɛi -dhɛ -nu -bha 'dhö, 'kɛɛ
a- -pö ka -dhë -wo ̱va 'ö- -de 'yaa 'kpongtaamɛ -nu -ma 'kun poo kö -wo
kë -an ziën.

39 'Kɛɛ mɛ 'ö 'wo bhë 'saadhö, -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü,
-an -wun 'yi -yö -kan -Zlan 'dhi, 'kɛɛ kö pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go bhë, waa- yö.

40 Bhii -Zlan -yö pë 'gianzë -ya kwa -gɔ. Pë 'ö -kë -an -bha dhasü yaa -da
kwa 'dhiö bhë 'ö bhë, -yö kë 'dhö kö dhasü 'ö -dhö bhë 'kwaan- yö kwa
'kuë.

12

'Wun 'ö -gban mɛ 'kwa- -dhɛ kwa Dë -a -bha kwa 'kun -kɔ -bha

1 -A -kë 'dhö -sü 'gü, ̃dhɛ -kë ̃nɛ -Zlan -bha mɛ -nu 'wo bhë -an -gbaa ̃va
-wo kwa -zü 'to ̃va, 'ö -an 'yan 'dhö kwa -bha bhë, kö -kwa kwa ̃kwaa' pë
'saadhö 'ö ̃nɛ ̃kwɛɛ- 'dhö, kwa -bha -ta -sü -Zlan -bha zian -ta -sü 'gbloo
'piö -a -bha; kö 'wun yaa 'ö -ziö kwa -gɔ -dhɛ 'yaa 'gbee- bhë, 'kwa 'kan -a
-bha kö -bla 'ö kwa -gɔ bhë, 'kwa- 'sü ö 'sü -kɔ 'ka.
2 Yesu 'ö kwa -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -a -gbaan 'ö yö ̃nɛ 'ö dho -a
'ka -a 'gü -pë kë -sü -bha -a 'ka bhë, -kwa kwa 'yan kë -a -bha. 'Ö tɔɔ yö 'ö
bhë ̃nɛ 'ö -we -a -bha kö -wo ö zë -a -dɔ -gaatalü -bha -sü 'ka; 'ö- lë- ̃suu'-
bhë yaa- kë, ̃zuögludhi ̃va 'ö -kë -ya -sü 'ka- -gɔ bhë -a -wun 'gü. 'Yö dɔ
'kwa- wo ̃dɛɛ ̃nɛ, 'yö -ya -sü 'ka -yadhɛ ̃bhlëzë 'ö -Zlan -bha -gludëdhɛ
-gbloo 'gü, -Zlan ̃kwɛɛ- 'gü dhang- 'gü bhë -a 'gü.
3 ̃Ya kë 'dhö, kö ̃kun 'ö ka -zlö -yö -trö, 'ö ka 'gü -yö ga 'yan -to -a -gɔ
-sü 'ka 'ö ka ̃faan' -yö yën 'ta -sü -Zlan -bha zian -ta -sü 'ka; 'ö tɔɔ yö 'ö
bhë, këpëyaamɛ -nu -wo 'wun ̃suu'- 'saadhö 'ö -dhö -a ̃kaa', 'yö bɔ -a 'gü;
4 bhii -yö 'dhö 'püë- wo, -ka ka -de -ta ̃kɔɔ'-, ̃kun -kë 'ö ̃sɔɔn yaa -dho
-da ka -bha -tosiadhe 'gü 'kɛɛ 'ko 'ka dho -a zë, -yaan kë ka -gɔ -to -a 'gü
-ko 'ka, kaa- zë do.
5 Mɛ ̃faan' 'më -wo -nu 'ö -Zlan -ya ̃blɛɛ ka -dhë ̃nɛ mɛ pë ̃blɛɛ 'në
-nu -dhë bhë kö ̃kun 'ö ka -zlö -yö -trö -an 'ka; 'ö bhii -ya pö: *N gbö, kö*
̃kun 'ü Dëmɛ -bha mɛ -kun 'gbee- -sü -san -zë; kö ̃kun 'ö -we ü -dhë ü ̃dɔɔ'
-sü 'ka 'ö 'ü ü -kɔ dho sia-.
6 *Bhii mɛ 'ö Dëmɛ -ya -dhɔ -kë ̃nɛ 'ö- kun 'gbee-, 'ö mɛ 'ö- dɔ ̃nɛ ö gbö*
-mü bhë ̃nɛ 'ö- 'klo bhɔ.
7 'Wun -nu 'wo wɔ -na ka -ta bhë -ka bɔ -an 'gü ̃nɛ ̃dhɛ 'ö mɛ dë -yö
mɛ ̃dɔɔ -a -bha -a 'dhö. -A -de 'wun -nu 'wo bhë -wa -zɔn ̃nɛ -Zlan -yö
ka -sü ̃nɛ ö gbö -nu 'dhö. -A -ga gia- 'ka- wo bhë, 'ka 'në dë yö kö 'yaa 'we
ö gbö -dhë 'iin 'yaa ö gbö -ma -a?
8 'Kɛɛ -yö kë ka 'yaan ̃nɛ ̃ya kë ̃nɛ -Zlan -bha ka ̃dɔɔ' -sü 'yaa 'dhö,
kö 'kaa- gbö -nu giagia 'ka.
9 Kwa gia- -kwa -dhɛ -ga bhë 'dhɛ! Kwa dë -nu 'wo 'kpongtaa zö bhë, ̃ya
kë -wo 'wun -wɔ kwa -ta kwa 'nëdhɛ 'gü kö 'kwaan- 'wun ma -an -ta. Kö
kwa Dë 'ö dhang- 'gü bhë, -gɔ -yɔɔ -a -dhë -sü ̃suu'- -mlë 'ö dho kë kwa
-gɔ kö -këdhösü -yaan kë kwa -gɔ bhë ̃ɛɛ!
10 Kë- wo bhë kwa dë -nu 'wo 'kpongtaa zö bhë ̃wa kë, -wo 'wun -wɔ
kwa -ta pë 'ö -an 'yan 'dhiö kpengdhö 'kpongtaa zö 'töng kpö 'bhle 'ka -a
-wun 'gü. 'Kɛɛ -Zlan -bha 'ka, ̃ya 'wun wɔ kwa -ta, kö -ya -kë 'dhö kwa
-wun 'gü (kwa -bha 'wun -së 'ka ̃toëpö 'ka), kö 'kwaan- -kë 'slöösslö 'pö ̃nɛ
ö 'dhö.
11 'Yö 'wun ̃ya wɔ kwa -ta, 'ö -kë kwa 'gü -a 'töng bhë -a 'ka ̃nɛ ̃zuö'
-kaan 'kuë -wun 'dhö 'ö 'yaa kë kwa -bha ̃zuögludhi -wun 'ka. 'Kɛɛ kë-
wo 'dhö bhë, mɛ -nu 'ö ̃wa bɔ 'klobhɔdhe 'gü ̃va, -a 'piö -pë bhë, -wa
-kun 'yee 'ka. -A 'piö -pë 'ö 'dhö bhë 'ö tɔɔ ̃zuöyagluu waa- -këdhösü 'ö
kpengdhö.

'Wun 'ö -gban -zobüödhewo -nu -bha

12 ̃Dhɛ 'ö 'dhö, ka -kɔ -nu 'ö -an 'gü ̃ya ga bhë, -ka -an ̃luu', 'ka ka
kpɔngɔ -nu 'ö ̃wa kë 'dhiö bhë -an gba ̃faan' 'ka.

13 -Ka 'dho ka -bha -ta zian 'ö kpengdhö -a -ta -sü 'ka 'dhiö kö ̣kun 'ö ka -gɛn mɛ 'ö -ziö 'kluë- -sü 'ka 'ö dho ka kë 'kɛɛ kö -yö bo ̣zian'.

14 -Kaa këdhɛ ̣mɛɛ'- kö ̣zuöyagluu -yö kë ka -gɔ mɛ 'plɛ buëndhö 'iin kö ka wɔ -kɔ -yö kë 'slöölö, 'ö tɔɔ mɛ 'ö- wɔ -kɔ 'yaa 'slöölö yaa 'dhö ö 'yan dɔ kwa Dëmɛ -bha.

15 -Kaa kë 'slë 'ka ̣kun -kë 'ö mɛ gbɛ -yö ö -ta yö -Zlan -bha 'glusë bhë -a -bha. -Ka kë 'slë 'ka kö ̣kun 'ö mɛ gbɛ -yö -kë ̣nɛ 'blü 'dhɛ 'yi 'güüzësüzë 'dhö 'ö pë yaa -kë mɛ ̣plëëzë 'ka ö -bha mɛ zë -pë 'ka.

16 -Ka kë 'slë 'ka kö ̣kun 'ö mɛ gbɛ -yö -kë 'wun -yö yaansüzë kë -mɛ 'ka 'iin 'ö pë -nu 'wo -ya -sü 'ka -de -ta bhë 'ö 'yaa -an ̣bhlë -ya ̣nɛ Ezai 'dhö; 'ö tɔɔ yö bhë ̣nɛ 'ö 'dhuë- 'ö -an dë dhoë- kpɔ -a -bha -bezë -a -bha -kë mɛ ̣va 'ka -sü -wun 'gü bhë, 'ö- -wun -zuö ö -kɔ ̣taa -bhöpë do 'kpaan -wun 'gü zlöö.

17 Ka gia- 'wun bhë, ka- 'dhiö 'to -kɔ -dɔ! Yö bhë ̣nɛ 'ö yi do 'ka zlöö 'ö-këdhɛ ̣mɛɛ kö ö dë -yaan 'dhuë- 'kpɔ ö -bha; 'ö- dë yaa 'we -a -bha -a -gɔ; 'ö tɔɔ 'slë 'kpaan gbɛ yaa kë -dhö gbɔ kö pë 'ö- -kë 'dhiö bhë -yaan -a ̣dhië' -kwaa ö -bha; 'kö -kë ̣nɛ -yö 'gbo bɔ 'dhee.

18 'Wun 'ö -gban -yɔɔn -Zlan -bha -sü -bha 'ö kwa -gɔ 'iin 'ö Zuifö -nu 'piö bhë, -kwa -dhɛ -ga -a 'gü 'kwee-! Ka 'ö 'ka bhë yaa kë ̣nɛ -tɔn 'ö mɛ -kɔ -mɔa -yö 'pa -a 'ka bhë ̣nɛ 'ö 'ka ̣yɔɔn -a -bha ̣nɛ -kɔ 'ö Izlaɛlö -mɛ -nu -wa ̣kaa' 'kpa bhë -a 'dhö; 'ö tɔɔ kë- wo bhë, -wo -kë -tɔn do 'wo- 'tɔ kpɔ Sinai 'ka bhë -a 'sɔɔ; yö ̣nɛ 'ö- -bha 'siö -ziizë 'dhö, -dhɛtiidhɛ -nu waa- 'buu ̣va -wo -kë -dhö 'kpa.

19 Yö do bhë ̣nɛ 'ö- -bha 'truu -piö -wo waa- pë 'wun ̣blɛɛ' -wo -yö -kë -dhö. 'Yö -dhɛ 'ö Izlaɛlö -mɛ -nu -wo -wo bhë -a ma, 'wo- pö kö ̣kun 'ö -wo 'bhaa -zuöatadhe -yö -kë -dhö 'zü.

20 Bhii -wo bhë -yö tɔng dɔ -wo do 'ö -kë -an -dhë -ziizë -a 'ka; 'ö tɔng dɔ ̣woë' ̣nɛ: *'Të -pë 'ö 'dhoë- pa -tɔn bhë -a 'ka, yö wü 'piö oo, -yö mɛ 'piö oo, -wo -dho -a -zuö -guö 'ka 'ö to -a ̣kwaa'.*

21 'Wun bhë -yö -kë -ziizë ̣va yaazë 'ka. -A -de -a -wun 'gü Moizö -ya -pö: «A ̣zluun -na 'siö ̣va 'ö -kan n 'gluu bhë -a ̣kwaa'.»

22 'Kɛɛ ka -zë Siɔn -tɔn waa- -Zlan 'ö 'bhee- 'ö dhang- 'gü bhë -a -bha pödhɛ 'ö waa- ö -bha bɔmɛ -vuu ̣plëëzë -nu 'wo -ya -sü 'ka -a -bha, 'wo- -dhɛ Zeluzalɛmë -dhɛ mɛ 'ö dhang- 'gü bhë ̣nɛ 'ö 'ka ̣yɔɔn -a -bha bhë.

23 -Zlan -bha mɛ -nu kpö -blɛɛzë 'ö ̣zuögludhi 'dhö -an -gɔ, 'ö -an 'tɔ 'dhö -ya -sü 'ka dhang- 'gü bhë, ̣yɔɔn ̣nɛ 'ka- wo -an -bha bhë. -Zlan 'ö zakanmɛ 'ka, mɛ 'plɛ waa- mɛ -nu 'wo -kë kpengdhö 'kpongtaa zö 'ö ̣wa -da -dhɛ 'slöölö -dhɛ 'ö 'wun 'yaa mɛ -bha -a 'gü -an -ta bhë, yö ̣nɛ 'ö 'ka ̣yɔɔn -a -bha bhë.

24 Yesu 'ö -dhikuëdhe -dëü 'ö kwaa- -Zlan -nu kwa ziën -a song 'ka waa- -a fɛi 'ö 'wun ̣blɛɛ' -na -kɔ -së 'gü 'ö -ziö -a 'ka -kɔ 'ö Abɛlö -bha 'dhoë- kë -naa 'ka bhë -a -ta bhë, yö ̣nɛ 'ö 'ka ̣yɔɔn -a -bha bhë.

25 ̣Ya kë 'dhö kö -ka kë 'slë 'ka! Kö ̣kun mɛ 'ö 'wun ̣blɛɛ' -na ka -dhë bhë, 'ka -kɔ -a -wo 'ka! Mɛ 'ö -kë mɛ -nu 'paan bho ̣dhia 'kpongtaa zö 'wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha -a -wun 'ka bhë, mɛ -nu 'wo -kɔ wo 'to -to -a -bha -sü 'ka bhë, waa dha 'klobhɔdhe -gɔ. Pë -nu 'wo 'kpongtaa zö, -an -bha ̣ya kë ̣nɛ -kɔ bhë -a 'dhö, kö mɛ 'ö -ya -sü 'ka dhang- 'gü dhuö 'ma bhë, -më dho kë kwa 'ka kö 'kwa kwa -ta yö -a -bha -ɛ?

26 Kë- wo 'kpa bhë -a -wo -ya -kë 'ö 'sɛ -yö ̣zluun. 'Kɛɛ dɔ 'kwa- wo ̣nɛ pë 'tɔ 'go -wo 'ö- -kë kwa -dhë 'ö tɔɔ: *A -dho -a 'bhaa kë 'zü -dëüwo; 'sɛ -dho ̣zluun 'dhö 'kɛɛ dhang- -dho ̣zluun 'pö.*

27 -Wo kpö 'ö -kë «'zü -dëüwo» 'ka bhë -ya -zɔn ɓnɛ pë -nu 'wo -kë 'ö 'wo
-da bhë -wo -dho vin 'ö -an 'plɛ 'gü -yö -siö kö -a mɛ 'ö 'yaa vinpë 'ka -yaan
kë -dhö.
28 ɓDhɛ 'ö 'dhö, (n dhegluzë -nu,) ɓdhɛ kë ɓnɛ -Zlan ɓya kwa -ya
-gludëdhɛ 'ö 'yaa vin -a 'gü -a këmɛ 'ka bhë, kö -yö 'to kwa 'yaan, kö yuö
kë -kɔ 'kwa -dho -a kaa kö -yaan dhi -a -dhë bhë 'kwaan- kaa, -a ɓbhlë -ya
-sü waa- -suö -a -dhë -sü 'ka.
29 Bhii kwa -bha -Zlan 'ö bhë, -yö -kë ɓnɛ 'siö 'dhö, 'ö ɓya kë 'ö pë -nu 'gü
ɓsiö.

13

Kë -kɔ 'ö -Zlan -dhë -së

1 (N dhegluzë -nu,) kö ɓkun 'ka ka bo ka 'ko -nu -dhɔ kë -sü 'ka Klito 'gü,
ka -bha -kë dhegluzë -nu 'ka -sü -wun 'gü!
2 Kö ɓkun 'ö ka -zlö -yö -trö -nia -nu 'wo nu -na ka -ta bhë -an -kun -së
-sü 'ka; 'ö tɔɔ mɛ 'bhaa -nu -wo -Zlan -bha bɔmɛ -nu -nia -kun wo -gɔ kɔɔ,
'kɛɛ waa- ɓtɛi' dɔ ɓnɛ -Zlan -bha bɔmɛ -nu -mü.
3 Ka -zo -yö -büö mɛ -nu 'wo -kanso 'gü bhë -an 'ka ɓnɛ -dhɛ 'wo- pö -a
-bha ka -nu ɓnɛ ka -kanso 'gü -a 'dhö. Mɛ -nu 'wo -an 'klo bho -na, ka -zo
-yö -büö -an 'ka ɓnɛ -dhɛ 'wo- pö -a -bha ka -nu ɓnɛ 'ö 'klobhɔdhe do bhë
'ka- 'gü -a 'dhö.
4 Dhe waa- ö ɓgɔn -an -bha -kë 'ko 'piö -sü bhë, -yö kë pë 'ö mɛ 'plɛ -wa
ɓbhlë -ya -a 'ka; kö ɓkun 'ö dhebɔ -yö ö ɓgɔn to 'ö ɓnië 'iin ö gɔɔn- -yö ö
bɔɔ to 'ö ɓnië. 'Ö tɔɔ -yö dhe 'piö o, -yö gɔɔn- 'piö o, -Zlan -bha za -yö -dho
ɓsɔɔnkëmɛ -nu kun.
5 Kö ɓkun 'ö 'ka ka ɓkwaa- ka -de -zü 'ö 'wëüga -dhɔ -yö -ziö ka 'gü ka
'ta 'sü -kɔ -nu 'gü. Më -nu 'wo ka -gɔ -wo ka -zo 'kun bhii -Zlan -ya -pö: *N
-zlö 'ka 'dho trö ü -wun 'ka, n 'ka 'dho kan ü -bha 'gbɛɛdhö.*
6 ɓYa kë 'dhö kö kwa -mɔa 'kwa kwa -zo yö -Zlan -bha -a pö -sü 'ka ɓnɛ:
*Kwa Dëmɛ bhë ɓnɛ 'ö tɔɔ -nu n -dhë -mɛ; 'suö 'ka 'dho n kë. ɓYa kë 'dhö kö
-më 'kpaan 'ö mɛbheedhe dhoë- kë n 'ka ɛ?*
7 -Yö ka -gɔ 'dhiö mɛ zii -nu 'wo -Zlan -wo ɓblɛɛ ka -dhë bhë, ka -zo -yö
-büö -an 'ka. -Kɔ 'ö -an -bha -tosiadhe 'gü 'kpongtaa zö 'ö -an wɔ -kɔ -yö
ɓkaa' 'iin 'ö 'wo ga bhë, -ka ka -zo 'ta -a 'gü kö -an -bha -zo -yö -Zlan -bha
-kɔ 'ö bhë 'ka- 'sü 'pö 'dhɛ!
8 'Ö tɔɔ Yesu Klito bhë, -kɔ do 'ö ɓkaa' 'kpa bhë, 'ö- 'ka ɓdɛɛ, 'ö dho toë
'dhö -kplawo.
9 Kö ɓkun 'ö 'ka ka ɓkwaa- mɛ -nu -zü 'ö 'wo nu ka -püö ɓdhia -Zlan gba
-kɔ ɓsuu'- -de dhe -zë -nu 'vlanvlan 'ka. ɓYö -së kö -Zlan -bha 'glusë -yö
kwa -zo -gban; bhii yaa 'dhö kë tɔng dɔ -wo -nu 'wo -gban -bhöpë -nu -bha
-an 'ka. Mɛ -nu 'wo wo -de nu -na 'wun -nu ɓsuu'- bhë -an -dhë bhë, waa
më gbɛ yö -a 'gü do.
10 Kë- wo bhë, slabhomɛ -nu 'wo 'dho -na Zuifö -nu -bha -Zlan -gba -a
'gü -kɔ 'gü, 'ö 'wo sla- bho -na sla- -bho -a -ta -pë -ta bhë, pë -nu 'wo 'go -na
kwa -bha sla- -bho -a -ta -pë -ta bhë -an ɓdua' 'yaa -mü kö -wa -bhö.
11 'Ö bhii ɓya kë 'kpa, -an -bha slabhomɛ ɓva -yö wü -nu 'wo bhë -an fɛi
-sü 'ö dho -a 'ka -dhɛ 'slöösslö -dhɛ ɓduö -bha, 'yö- -kë sla- 'ka mɛ -nu -bha
ɓsɔɔn yaa -nu -bho -an -bha -sü 'ka. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, wü -nu 'wo bhë,
-wo -an -güö wo -bha pö- ɓtaa -bha.
12 Pë 'ö -kë 'ö Yesu -bha ga -sü bhë 'ö -kë pö- ɓtaa bhë 'ö bhë -yö kë 'dhö
kö -yaan 'sɛgümɛ -nu kë 'slöösslö ö -de fɛi 'ka.

13 ̱Ya kë 'dhö, (n dhegluzë -nu,) -kwa ̱luu'- 'kwa 'dho Yesu 'piö pö- ̱taa
kö 'wun -nu 'ö bɔ -an 'gü bhë, kwa -nu 'kwa bɔ -an 'gü kwa -bha -tosiadhe
'gü.
14 'Ö tɔɔ pödhɛ 'ö dho kë kwa ̱plöödhɛ 'ka ̱toëpö 'ka 'yaa 'kpongtaa zö.
Kö -a mɛ 'ö dho kë -dhö -dhɛkpaɔ ̱dhia' -bha bhë ̱nɛ 'ö 'kwa- ̱mɛɛ' -na
bhë.
15 ̱Ya kë 'dhö kö pë dho kë zlöö 'ö tɔɔ kwa -bha -Zlan bhë, -a 'tɔbhɔsü
̱nɛ, 'kwa dhoë- wo ̱nɛ gbaɔpë 'kwa bɔ -a 'ka Yesu -ta -kplawo -a 'dhö.
'Ma- pö 'dhö kö a- -pö 'kwa 'we -a 'tɔ 'piö -kplawo kwa 'dhi -wo 'ka.
16 Kö ̱kun 'ö ka -zlö -yö -trö 'wun -së kë -sü waa- -nu ka 'ko -nu -dhë -sü
'gü. -A -kë 'dhö -sü ̱nɛ 'ö tɔɔ sla- giagia 'ö- -wun 'yi -yö -kan -Zlan 'dhi.
17 -Ka 'wun ma 'dhiö -sü mɛ 'ka -mɛ -nu -ta, 'ka ka -gɔ ̱yɔɔ' -an -dhë bhii
-wo wo -zo -kë ka -bha 'ta -sü -Zlan -bha zian -ta -kɔ 'piö; 'ö tɔɔ -Zlan -dho
ka -gɔ -wun ̱dhɛɛ' kpɔ -an -gɔ. 'Ö ̱ya kë ̱nɛ 'ka 'wun ma -an -ta, -wo
-dho wo -bha yuö kë ̱zuögludhi 'ka. 'Ka 'wun -nu kë 'pö -kɔ 'bhaa 'gü, -an
̱zuö' 'glu 'kaa dhi; 'ö ̱ya kë 'dhö -a ̱truën- -dho kë ka -gɔ -më 'ka ɛ?

̱*Wekadhe waa- -wo -kaanta -nu*

18 -Ka ̱bhɛa' yi -wun 'gü -kplawo, bhii yi- 'wun -dɔ ̱nɛ 'wun -dan 'kuë
-kɔ -së -yö yi 'gü 'ö 'yi- 'piö kö yi kë -kɔ -yö kë -dhö -dhɛ 'saadhö 'gü, 'yi
'wun -së kë.
19 A- -dhɛ ka -gɔ kö 'ka ̱bhɛa' -Zlan -dhë giagia 'ka kö -yö 'we -a -bha, 'a
'yɛ n 'zü 'a nu ka 'piö 'ma 'zodhö.
20 -Zlan -yö kwa Dëmɛ Yesu 'ö kwa -maakëmɛ ̱va 'ka bhë -a -bho ga 'gü.
'Kɛɛ -yö ̱bɔa' -a fɛi 'ö -dhikuëdhe 'ö dho to 'dhö ̱toëpö 'ka bhë -a -ta.
21 Yö 'ö ̱zuöyagluu 'dhoë- -gɔ bhë -yö 'wun -së kë -sü -faan nu ka -dhë
kö 'kaan- -a -dhi -a -dhë -wun kaa. Pë 'ö -dhi -a -dhë, -ya -kë kwa 'gü bɔa
Yesu Klito 'gü -sü 'ka. Kö 'tɔbhɔdhe -yö kë Yesu Klito -bha 'ka ̱toëpö 'ka!
Amɛn.
22 N dhegluzë -nu, ̱bhɛa' 'a- wo ka -dhë: Mɛ ̱daan' -wo -nu 'a- -ya
'sëëdhɛ ̱nɛ -a 'gü ̱nɛ, -ka ka 'gü dɔ 'gbee- 'ka -an 'kun -an 'kun -kɔ 'ka, yö
̱ga 'ö 'sëëdhɛ ̱nɛ 'ö yaa ̱gbiin bhë.
23 ̱Ya 'go mü, -yö kë ka 'yaan ̱nɛ kwa dheglu Timote bhë ̱ya 'go -kanso
'gü; ̱ya kë ̱nɛ ̱ya nu ̱ya -lo n 'piö 'nö -dhɛkpaɔyi 'ö ̱nɛ -a 'ka, yi -nu yi
-dho nu -bhɔdhia kë ̱dhia ka ̱plöö 'ma.
24 -Yö ka -gɔ 'dhiö -mɛ -nu 'saadhö waa- -Zlan -bha mɛ -nu 'saadhö 'ka
'ma, 'ma 'we kaa. Kwa dhegluzë -nu 'wo Itali -sɛ 'gü ̱wa 'we kaa.
25 Kö -Zlan -bha 'dhuë- -yö 'to ka 'saadhö ka 'piö!

'Sëëdhɛ 'ö
Zakö
-ya bɔ -Zlan -bha mɛ -nu
'wo -pɛn -sü 'ka -an -dhë bhë 'ö ɓnɛ

1 'Sëëdhɛ ɓnɛ, ma Zakö 'a -Zlan waa- kwa Dëmɛ Yesu Klito -an -bha
yuökëmɛ 'ka, 'a- ɓbɛɛn. 'Ma 'we -Zlan -bha mɛ -nu, 'ka -pɛn -sü 'ka
'kpongtaadhɛ 'saadhö -bha, ka 'plɛ ka 'ka.

'Wun 'ö -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- 'kpaakpadhɛ -an -bha

2 N dhegluzë -nu, 'wun 'gbee- ɓsuu'- 'saadhö 'wo nu -na ka -ta bhë, -wo
kë ka -gɔ ɓzuögludhi -wun 'ka;
3 bhii ka gia- 'ka- ɓtɛi' dɔ ɓnɛ ɓya kë ɓnɛ 'wun 'gbee- -nu 'wo nu -na ka
-ta bhë, 'ka bɔ -an 'gü -to -a 'gbee- 'ka -sü 'ka, ɓzuösaadhɛ -yö -dhö kë ka
-gɔ, ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -a 'gü.
4 ɓZuösaadhɛ 'ö ka -gɔ bhë, -ka ka 'gü dɔ 'gbee- kö -yö 'dho 'dhiö, -yö kë
'dhö kö ka -bha -kë Yesu Klito -bha mɛ 'ka -sü bhë -yö kë 'wun 'ö- 'gü 'dhö
'puu 'ö 'wun 'yaa- -bha -a 'ka 'iin 'ö pë gbɛ -wun 'yaa ka -bha -a 'ka.
5 'Ö ɓya kë ɓnɛ mɛ ɓya kë ka ziën, 'ö 'kpaakpadhɛ 'yaa- -gɔ, kö -ya -dhɛ
-Zlan -gɔ. 'Kpaakpadhɛ 'ö bhë -Zlan -yö -dhoë nu -a -dhë; bhii -yö pë -nu
mɛ 'plɛ -dhë ɓzuö' 'puu 'ka, 'ö 'yaa 'wun gbɛ ɓblɛɛ'- -an 'ka.
6 -Ka pë -gba -dhɛ! 'Kɛɛ kö ɓkun 'ö- -kë ɓzuötozlöödhe 'ka ɓnɛ pë 'a- -dhɛ
ɓnɛ -Zlan -yö -dho -a kë ɓnɛ -kɔ 'a- ɓdhɛa' bhë -a 'dhö 'gbödhö poo ɓa; yö
ɓga tɔɔ mɛ 'ö -zo -yö -Zlan -bha -sü 'yaa- -gɔ bhë, -yö ɓnɛ -kɔ 'ö 'yoo kpö
-nu 'dhoë- 'ka 'ö ɓwa ɓluu'- ɓnëdhö 'ö 'tëë 'dhö 'dho -na -a 'ka ɓkwaa- 'gü,
ɓkwɛɛ- 'gü bhë -a 'dhö.
7 Mɛ ɓsuu'- 'ö 'dhö bhë, -yö kë -a 'yaan ɓnɛ yö 'ka 'dho pë gbɛ yö kwa
Dëmɛ kwɛɛ.
8 'Ö tɔɔ mɛ ɓsuu'- 'ö bhë, ɓya 'wun -nu -ya ö ɓzuö' 'piö -yaan kë, -a 'töng
ɓya -lo, 'ö- -kɔ 'yi -yö ga; 'iin 'ö ɓya kë 'ö- ɓzuö' -yö to zlöö -a këpë -nu
'saadhö 'gü.

'Wun 'ö -gban -kë 'fɛɛzë -sü waa- -kë ɓbhɔɔzë -sü -an -bha

9 N dhegluzë -nu, ɓyö -së kö mɛ 'ö 'fɛɛzë ka ziën, -a ɓzuö' 'glu -yö dhi ('ö
bhii -a -bha -kpa Klito -bha -sü 'gü) -Zlan ɓyaa- kë ɓbhlëzë,
10 'iin kö mɛ 'ö ɓbhɔɔzë 'pö, -a ɓzuö' 'glu -yö dhi -a -gɔ 'ö -Zlan -ya ɓyɔɔ
bhë -a -wun 'gü; 'ö tɔɔ ɓbhɔɔmɛ 'ka- -ga -na bhë, -yö -kë ɓnɛ ɓblëë' 'bin
'dhö;
11 ɓwaa- pö: «ɓEe'-, -dhɛ ɓya 'po bhoo-, -an 'bin ɓga ɓnɛ; -a kë yië lan-
-yaan 'bhü -a -bha do, ɓplɛ, kö ɓya ga bhë -a 'dhö; kö ɓblëë' 'ö ɓya ga bhë
-a 'bin -bha -sëdhɛ 'yaa 'dhö gbɔ.» -Kɔ do bhë ɓnɛ 'ö ɓbhɔɔmɛ dho -lo -a
'ka kö -a -bha 'wun -nu ɓwa yö -së.

'Wun 'ö -gban -bɔ 'wun 'gbee- 'gü -sü waa- 'güdandhe -an -bha

12 ɓZuögludhi -yö kë mɛ 'ö bɔ 'wun 'gbee- 'gü, 'ö- -gɔ yaa 'to -a 'gü bhë
-a -gɔ, bhii ɓtoëpö -këdhösü 'gɔ ɓgblaa' 'ö -Zlan -ya -ya mɛ 'ö- -dhɔ -yö -an
-kë 'ö ɓwa bɔ 'wun 'gbee- 'gü ɓwa 'to -a 'gbee- 'ka -an -gɔ bhë, -yö -dho ö
-bha yö.
13 ɓYa kë ɓnɛ 'güdandhe ɓya nu mɛ 'ö -dhö -a -ta, kö ɓkun 'ö- pö: «-Zlan
ɓnɛ 'ö n 'gü dan bhë», 'ö tɔɔ 'wun yaa gbɛ 'yaa -mɔ -Zlan 'gü dan -sü -bha;
yö -de 'pö 'yaa mɛ 'gü -dan.

14 'Kɛɛ ɔya kë ɔnɛ 'güdandhe ɔya nu mɛ -ta, kö -a ɔzuö' 'piö -wun -nu
yaa 'ö 'yaa ö ɔkwaa'- -an -zü bhë ɔnɛ, 'wo 'wun -nu kë -na -a 'ka bhë.
15 ɔYa 'go mü zlöö, 'ö 'wun yaa 'wo- -ya 'ti -kë wo ɔzuö' 'piö bhë, 'ö- 'piö
-wun -yö -kë ɔsɔɔn yaa 'ka; ɔsɔɔn yaa -de 'pö ɔya kë zlöö, ɔya 'dho 'dhiö,
'ö -kë mɛ bhë -a -bɔ -a -ta -pë 'ka 'ö ga.
16 -Ka ka -de kë 'slë 'ka, n dhegluzë -nu;
17 'Ö tɔɔ -nu mɛ -dhë -pë 'saadhö 'ka, 'ö -së kö -yö -go dhang- 'gü. Kwa
Dë -Zlan 'ö- -bha -kë -dhɛpuudhɛ 'ka, 'ö 'yaa 'go pin ɔtaa, 'ö -dhɛtiidhɛ 'gü
-wun gbɛ 'yaa- 'gü bhë ɔnɛ 'ö pë -nu bhë 'ö- -nu kwa -dhë.
18 Kë- wo bhë, -Zlan -yö ö -wo 'ö 'wun gia- 'ka bhë -a -da kwa 'gü, -këdhösü
-dëü -nu kwa -dhë -sü 'ka ö -de -zo 'kun -wun 'ka kö 'kwaan- kë -a -kɔ këpë
-nu 'wo bhë 'saadhö, mɛ -nu 'ö 'kwa ɔnɛ -an -blɛɛzë 'dhö -an 'ka.

'Wun 'ö -gban 'to 'to -sü waa- 'wun kë -sü -an -bha

19 N dhegluzë -nu, -yö kë ka 'yaan ɔnɛ mɛ 'ö -dhö -yö ö 'to 'to -së 'ka, -yö
-yö 'wun 'gü -kɔ dɔ; kö ɔkun 'ö 'wun -yö naa- -zuë 'siösiö,
20 bhii mɛ 'ö -naazuëdhe kë -na bhë, pë 'ö kpengdhö -Zlan wö 'dhiö 'yaa-
kë.
21 -A -wun 'gü ɔnɛ 'ö 'ka dho kan pë 'ö mɛ -kë -dhuuzë waa- këwun yaa
ɔsuu'- 'saadhö 'wo bhë -an -bha. 'Go mü 'zü, -Zlan -wo 'ö- -ya ka ɔzuö' -bha
bhë, -kaa 'kun -de -dho sia- -sü 'ka, bhii yö ɔnɛ 'ö dho ka dha.
22 Kö ɔkun 'ka ka -de -püö, 'to -to -Zlan -wo -bha -sü 'sloo 'ka, 'kɛɛ -wo 'ö
bhë -kaa 'gü -pë -nu kë ɔzian'.
23 Bhii mɛ 'ö ö 'to to -Zlan -wo -bha 'ö yaa- 'gü -pë kë, -yö -kë ɔnɛ mɛ 'ö
ö -de -ga -dhɛgayan 'gü, 'yö ö -de yö ɔnɛ -kɔ 'ö- 'ka -a 'dhö bhë -a 'dhö.
24 Yö ɔga, ɔdhɛ ɔya ö -de -ga 'dhö, 'ö -dhɛgayan bhë ɔyaa- ɔwaannu kö
-a -zlö ɔya trö -kɔ 'ö ɔkaa' bhë -a -bha.
25 Tɔng -nu 'wo go -Zlan 'piö bhë ɔnɛ 'wo -potaasü nu kwa -dhë. Mɛ 'ö
ɔya -klu -a -bha -zo yö -sü 'ka, 'ö 'yaa ö 'to to -a -bha 'kpaan 'ka, kö -a -zlö
-yaan 'dho trö -a -bha, 'ö- kun ö 'kun -kɔ 'ka, -Zlan -dho 'dhuë- kpɔ -a këpë
-nu -bha.
26 ɔYa kë ɔnɛ mɛ ɔya ö -de -ga -Zlan -bha tɔng 'kun -mɛ 'ka, 'kɛɛ kö -a
'dhi -wo -yö ya, kö ö -de -püö 'ö- wo; kö -kë -Zlan -bha 'në 'ka -sü pin 'yaa-
-bha.
27 Pë 'ö -Zlan 'ö kwa Dë 'ka bhë 'ö- -dhë -së -a -bha tɔng -wun -kun 'gbee-
-sü 'gü 'ö tɔɔ: -Zo -kë -tenë -nu waa- ɔgɛandhoo -nu 'wo ɔwa -bhö -sü
'gü bhë -an 'piö -sü 'ka waa- -de -dhɛ 'kan -sü 'kpongtaadhɛ -bha mɛ -kë
-dhuuzë -pë 'saadhö -an -gɔ -sü.

2

Kö ɔkun 'kwa mɛ gbɛ zë 'gü

1 N dhegluzë -nu, ka 'ö 'ka ka -zo yö Yesu Klito 'ö kwa Dëmɛ 'tɔbhɔsüzë
'ka -a -bha bhë, kö ɔkun 'ö mɛ gbɛ -zë 'gü kë -sü -yö -kë ka 'gü.
2 -Kwa kwa 'yan kë 'wun bhë -a 'piö 'kwee-! -Kwa mɛ ɔplɛ dan 'kuë ka
-bha -bhɔkuëkɔ 'gü. -A mɛ do bhë ɔbhɔɔmɛ -mü 'ö 'sënng -vaaga do 'dhoë-
-kwaa; 'ö sɔ -së ɔduö 'dhoë- -bha; 'ö- mɛ kë ɔplɛ -naa bhë, 'fɛɛmɛ -mü 'ö sɔ
'blësü yaa 'dhoë- -bha, 'wo nu mü.
3 'Ö ɔya kë ɔnɛ mɛ 'ö sɔ -së 'dhoë- -bha bhë, 'ka- 'yi 'kan, 'ka- pö -a -dhë:
«-Bhö nu 'ü ɔyaannu -yadhɛ ɔbhlëzë ɔnɛ -a -bha!» 'Ö 'ka- pö 'fɛɛmɛ -zë
-dhë: «Bhi -zë, -bhö dɔ ü -gɛan!» 'iin: «-Bhö ɔyaannu sia- n ɔgɛɛndhö zö!»
4 kö 'ka mɛzëgüdhe kë ɔnɛ bhë, kö ka -bha 'wun -yö 'ko 'dhiö -kɔ ɔya 'sü
ɔzuö' 'piö -wun yaa -bha ɔnɛ bhë.

5 N dhegluzë -nu, -yö kë ka 'yaan ɲnɛ 'fɛɛmɛ -nu 'ka -an -ga -na 'kpongtaa
zö bhë, -yö -an -ya 'dhö kö 'wun -nu 'wo -gban -zo -yö Yesu Klito -bha -sü
-bha bhë, -waan kë mɛ -nu 'wo- kuënnu -kɔ dɔ -an 'ka, 'go mü 'zü kö
-gludëdhɛ kë -sü 'ö- 'tɔ go -an -dhë ɲnɛ mɛ -nu 'wo- -dhɔ ɲkaa', -yö -dho -a
nu -an -dhë bhë kö -waan -a yö.
6 'Yö ka 'ö 'ka bhë, 'ka -an -san zë ɲa? Ka gia-, -dhɛ 'ka- -ga bhë, dö -nu
'kpaan 'ö ɲya kë 'wo ka 'gbee- -ta bho, 'wo dho ka 'ka zakanmɛ -nu 'dhiö 'ö
yaa kë ɲbhɔɔmɛ -nu 'wo bhë -an 'ka ɛɛ?
7 Wo do 'wo bhë ɲnɛ 'ö 'tɔ -sëënë 'ö Yesu Klito -tɔ 'ka, 'ö -Zlan -ya nu kwa
-dhë bhë 'ö ɲya kë 'wo- zë 'dhii.

8 Kë- wo bhë, ɲya kë ɲnɛ tɔng 'ö dɔ -sü 'ka -Zlan -bha -gludëdhɛ -pö -bha
'ka, 'ö -ya -sü 'ka -a -bha 'sëëdhɛ 'gü ɲnɛ: *-Bhö ü -ya 'yɔɔ -dhɔ kë ɲnɛ -kɔ 'ö
ü -de -dhɔ -yö ü ɲkaa' bhë -a 'dhö* bhë, 'ka- 'kun ö 'kun -kɔ 'ka kö ka- -kë
-së.
9 'Kɛɛ ɲya kë ɲnɛ mɛzëgüdhe ɲnɛ 'ka- kë -sü 'gü, kö ɲsɔɔn yaa ɲnɛ 'ö 'ka-
kë -na bhë; 'ö kö tɔng -yö -dho ka kun, bhii kö 'ka- -lö 'gü.
10 'Ö tɔɔ mɛ 'oo mɛ 'ö ɲya tɔng -nu 'wo bhë -an do -lö 'gü kö ɲya -an 'plɛ
-lö 'gü ɲnɛ bhë.
11 Kë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ mɛ gia- 'ö- pö: «Kö ɲkun 'ü -da dhe 'piö 'iin kö
ɲkun 'ü mɛ gbɛ -bha dhe 'too bho -a -ta» bhë, yö do bhë ɲnɛ 'ö- pö 'zü: «Kö
ɲkun 'ü mɛ zë». ɲYa kë 'dhö, 'kö -kë ɲnɛ 'bhaa -da ü 'bha -bha dhe 'piö 'iin
'bhaa ü 'bha dhe -bha gɔɔn- 'too bho -a -ta, 'kɛɛ kö tɔng 'ö -gban «kö ɲkun
'ü mɛ zë» -bha bhë, 'bha- -lö 'gü, kö tɔng -to 'dhö -sü ɲya ü 'kun ɲnɛ bhë.
12 ɲYa kë 'dhö, ka 'wun -nu ɲblɛɛ' -na 'iin ka pë -nu kë -na, kö ɲkun 'ö
ka -zlö -yö -trö ɲnɛ tɔng 'ö -potaasü nu mɛ -nu -dhë bhë -a -bha za 'ö dho
kan bhë -yö ɲtun ka -gɔ zian-;
13 bhii za 'ö dho kan bhë, mɛ 'yena yö -sü 'ka 'dho kë -a 'gü mɛ 'ö yaa mɛ
'yena yö -a -bha 'ka. 'Kɛɛ ɲya kë ɲnɛ 'ka mɛ -nu 'yena yö, kö ɲkun 'ö 'suö
-yö ka kë -Zlan -bha zakanyi -dhë, 'ö bhii -Zlan -yö -dho ka 'yena yö 'pö.

'Wun 'ö -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- 'wun kë -sü -an -bha

14 N dhegluzë -nu, ɲya kë ɲnɛ mɛ ɲyaa- pö: «-Zo -yö -Zlan -bha -sü -yö n
-gɔ», 'kɛɛ kö 'waa- yö -a këwun -nu -bha kö -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü
bhë -a -yö -a -bha -pë -dho kë -më 'ka ɛɛ? Yö 'pö dhoë- dha ɲee?
15 'Wun ɲzuan' do ɲga ɲnɛ: 'Ka dho ka dheglumɛ ɲplöö yi do 'ka, 'ö ka
gia- ka 'yan ɲya -da -a 'gü ɲnɛ -kpatasɔ -nu 'waa -an -gɔ 'iin -bhöpë -nu 'wo
dho wɔ -a -ta yaa bɔ -an 'dhi,
16 ka gia-, -dhɛ 'ka- -ga bhë ɲyö -së kö 'ka -an 'to 'nɛnɛ waa- din bhë -an
'gü 'ka ka -wo -da -an -dhë ɲnɛ: «N -kɔ -yö ka 'piö mü», 'iin: «-Ka yiö -së
bho» ɲa?
17 -Kɔ do bhë 'ö- 'ka -zo -yö -Zlan -bha -sü 'piö 'pö. -A -yö -a -bha -pë gbɛ
'ka 'dho kë -dhö; kö -yö ga -sü 'ka, bhii -a këpë gbɛ 'yaa 'dhö.

18 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, mɛ ɲplɛ ɲwa kë -dhö 'ö- mɛ do ɲyaa- pö -zo -yö
-Zlan -bha -sü -yö ö -gɔ, 'ö- mɛ kë ɲplɛ -naa ɲyaa- pö 'pö ö 'wun -së -kë mɛ
-nu -dhë, a dhoë- pö -an -dhë: -Zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö bhë, dɔ -kɔ 'ö dɔa
kö -a 'piö -pë -nu 'wo -kë këwun -së -nu 'ka 'waa 'dhö bhë, -a -zɔn -dhɛ gbɛ
'yaa -dhö; 'ö tɔɔ -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- ö këwun -nu ɲnɛ 'ö 'wo dho
wo 'ko 'piö.
19 -Yö ü -zo 'piö ɲnɛ bhi do ɲnɛ 'ü (kwa Dë) -Zlan -bha -kë do -sü -wun
-dhɛ 'wun gia-, 'ö 'ü dɔ ü -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'sloo 'ka bhë ɲa? -Zuu
yaa -nu -de 'pö, -a mɛ 'kö bhë -wa ɲtɛi' -dɔ, 'ö 'wo ɲzluun -a 'dhiö 'suö -dhë.

20 Bhi 'bhaa 'wun dɔ 'ü ɲnɛ, ü 'to 'to 'a 'wun ɲzuan' do -zɔn ü -dhë 'dhɛ,
bhii -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ü- -ga -na bhë, -a -yö -a -bha -pë gbɛ 'yaa 'dhö
kö waa- -ta -kpa wo këwun -nu 'ka.
21 Ablaamö kwa 'bhɛma 'ö bhë, -më 'ö- -kë 'ö -Zlan -ya dɔ -a -bha
kpengdhö ɲe? -Yö -sü -a këwun -nu -bha, 'ö tɔɔ yi do 'ka (-a -bha -zo
-yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü), -yö ö gbö Izaakö gbaɔ -kë -Zlan -dhë slapë 'ka,
-dhɛ 'ö dho ö -bha sla- bho -a -bha bhë -a -bha.
22 'Bha- yö ɲa? -Kɔ 'ö- -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- -a këpë 'wo dhoë
wo 'ko 'pio bhë -a -ga bhë 'dhɛ! -Kɔ bhë ɲnɛ 'ö- -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü
-yö ɲkaa' 'dhiö -mɔ 'kuë -sü 'ka bhë; 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë -yö -sü -a këpë
-nu 'wo -kë -a 'piö -pë -nu 'ka bhë -an -bha.
23 -Yö ɲbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ɲnɛ: *Ablaamö -yö ö -zo -yö
-Zlan -bha, 'ö -Zlan -ya yö mɛ kpengdhö 'ka, -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü
-wun 'gü.* -Kɔ bhë ɲnɛ 'ö ɲkaa' 'ö pë 'ö ɲbɛɛn' -sü 'ka 'ö- 'dhiö -yö -mɔ -a
'ka 'kuë. Pë 'ö -kë 'ö -Zlan -ya -dhɛ zlöö ö 'bha 'ö bhë.
24 Ka- -yö ɲa; ɲya kë 'dhö kö mɛ -bha -kë kpengdhö -sü 'ö -Zlan wö 'dhiö
bhë -yö -sü -a këpë -nu -bha; yaa 'sü -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'sloo
-bha.
25 Më do bhë 'ö ɲkaa' Laabö, ɲsɔɔnkëdhe -bha 'ka. Kë- wo bhë, -a -bha
-kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö -sü bhë, -yö -sü -a këpë -nu -bha; 'ö tɔɔ
-glunaɔkëmɛ -nu 'wo -kë Zuifö 'ka ('ö Zozue -yö -an bɔ -waan 'dho Zeliko
-pö waa- ö -zütodhɛ -nu 'piö, -ga -binblü ɲdhia) bhë, -yö -an -nia -kun 'ö
nu -an -dhë 'ö 'wo dho wo ɲplöö, zian gbɛ 'sü -sü 'ka kö ɲwa yën.
26 ('Wun -nu 'wo bhë, a- -blɛɛ 'dhö ka -zo -büö -wun 'ka,) bhii -kɔ do 'ö
bun 'dhoë- 'ka pë 'kpaan 'ka kö 'të -sü 'yaa- -gɔ bhë 'ö -zo -yö -Zlan -bha -sü
'dhoë- 'ka, kö -a 'pio -pë -nu 'wo -kë këpë -nu 'ka bhë, waa kë -dhö.

3

Mɛ nɛga -yö -kë ɲnɛ 'siö 'dhö

1 N dhegluzë -nu, -kë mɛ ɲdaan' -mɛ 'ka -sü 'ö 'ka -yaa ɲwuën' ɲplëëzë
'ka bhë, kö ɲkun 'ö 'ka -kë ɲplëëzë -a 'gü, bhii -a -ga 'ka- wo -na bhë mɛ
'yi- 'gü bhë, za 'ö dho kan bhë, yi -bha -dho kë 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka mɛ -nu
'ö 'waa- 'gü bhë -an -bha -ta.
2 Kwa 'plɛsɛn, kwa -püö 'wun -nu 'gü -kɔ ɲplëëzë -ta 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë
mɛ 'ö 'yaa -püö 'gbɛɛdhö ö ɲblɛɛ' -wun -nu 'gü, kö yö ɲnɛ 'ö tɔɔ mɛ 'ö- -bha
'ta -kɔ 'dho -mɔ -sü 'ka 'kuë. Mɛ 'ö 'dhö bhë -a -kɔ -yö -mɔa kö -yö ö -de
ɲkɔɔn.
3 -Kwa -dhɛ -ga -a 'gü -së 'ka; 'ö ɲya kë ɲnɛ 'kwa 'klang -nu yö ɲsoo -nu
dhiö kö pë 'kwa- ɲmɛɛ kun tɔɔ kö -waan 'wun ma kwa -ta -a? -Kɔ bhë ɲnɛ
ɲya kaa zlöö, 'ö kwa -kɔ -ya -mɔ ɲsoo -nu 'wo 'dhö bhë -an -bha.
4 'Iin 'zü -ka 'yitagɔ ɲvava -nu -ga 'dhɛ! 'Kö -kë ɲnɛ -wo ɲva 'dhee, 'ö ɲya
kë 'ö 'tëë -nu -wo dho -an 'ka -dhɛ 'saadhö 'gü, pë 'kö ɲya kë 'ö- -blümɛ
ɲyaa- 'pa ö -de -dhë, 'ö zian -zɔn -a -dhë bhë -yö 'teete 'kpaan 'ka.
5 -Kɔ do bhë 'ö mɛ nɛga 'dhoë- 'ka 'pö mɛ bun -bha. -Yö 'teete 'ka 'dhö
mɛ -dhɛ mɛ -nu 'wo to -an -bha, 'kɛɛ -a ɲblɛɛ' -wun -nu -wo -ziö -a -de -ta.
Ka gia-, -ka -dhɛ -ga bhë 'dhɛ; -kɔ do 'ö 'siö pë 'tee -de -yö ɲmɔa' 'ö blii -to
'dhö -sü ɲkaa' siën- ɲbhaa -dhɛ 'ka bhë ɲnɛ
6 'Ö nɛga 'dhoë- 'ka 'pö. 'Wun yaa 'kpɛkpɛ -yö nɛga 'ö kwa -gɔ bhë -a 'gü.
-Yö kwa dɔ do 'ka 'dhö 'kɛɛ -a -kɔ -yö -mɔa -yö 'wun yaa -pɛn kwa bun 'gü
-dhɛ 'plɛsɛn -bha. ɲYa kë 'ö 'siö 'ö 'go -na ɲglöötiaandhö bhë 'ö- -da kwa
-bha -tosiadhe 'plɛ 'gü.

7 Mɛ -kɔ -yö -mɔa kö wü ʼsuu'- 'oo ʼsuu'- 'ö 'blü -ya -to, -yö 'wun ma -a -ta; -yö -ma -nu 'piö oo, -yö 'wun -nu 'wo ʼgblëë wo 'gu -ta -an 'piö oo, -yö 'yuö- -nu 'piö oo, -a mɛ 'ö dho kun -a 'ka 'yaa 'dhö.
8 'Kɛɛ pë mɛ 'ö 'wo- -dhɛ mɛ nɛga bhë, mɛ yaa kë -dhö do ʼkun kö -yaan -a pö: «N -kɔ ʼya -mɔ -a -bha». -Yö 'wun yaa -go -a 'gü -pë 'ka 'dhö; yö do bhë 'zü, pë 'ö mɛ -ya kuënnu -kɔ dɔ 'yaa -mü, -yö pa -sü 'ka mɛ zë -pë 'ka.
9 Yö ʼnɛ ʼya kë 'kwa- sü 'ö 'kwa kwa Dëmɛ, kwa Dë zuö pö -a 'ka; 'yö yö do bhë 'zü ʼnɛ 'ö ʼya kë 'kwa- sü 'pö 'ö 'kwa 'dhangga ʼyaa' mɛ -nu 'ö -Zlan -yö -an -da ö -bhɔa 'ka bhë -an -bha.
10 Ka gia- ka- -yö bhë ʼa! 'Dhi do bhë, ʼsɛɛ- pö -wo waa- 'dhangga -ya mɛ 'ka -wo -wo go -a 'gü ʼdhɛɛ? N dhegluzë -nu, kö ʼkun 'ö 'kwa- -kë 'dhö.
11 (ʼDhɛ 'ö 'ka bhɔ ʼnɛ,) 'ka- yö do ʼnɛ 'yi 'güüzë waa- 'yi din -sëëzë ʼwa bhɔ do 'yi 'tɔɔ- -gɔ do ʼbhaa ʼa?
12 'Iin 'zü olivö bhɛ ʼya -ya do figö -lü tuö 'iin figö bhɛ ʼya -ya do lɛzɛn -kpa 'lü 'wo -drɔɔn kë -na -a 'ka bhë -a -lü tuö, 'ka- yö a? N dhegluzë -nu, 'ö bhii -kɔ do bhë ʼnɛ 'ö kweezö -yi bhë ʼwaa- 'tɔ 'yaa kë mɛ -gɔ 'yi din -sëëzë 'ka.

'Kpaakpadhɛ 'ö go -Zlan 'piö

13 ('Ö ʼya 'go mü 'zü, n dhegluzë -nu, a -dho -a pö ka -dhë 'zü ʼnɛɛ:) Kö mɛ ʼya kë ka ziën 'ö 'kpaakpa, 'ö 'wun -nu -yö 'ko 'dhiö -kɔ dɔ, kö -a 'ta -sü -kɔ -nu, -a -bha 'wun kë -kɔ -nu -wo kë -së; 'iin kö -yö ö -de sü 'tee ʼnɛ mɛ 'ö 'kpaakpa -a 'dhö.
14 'Ö ʼya kë ʼnɛ ʼzuögüdhɛ yaa 'ö ʼya kë 'ö nu ʼgluɛng' waa- pë -ta ʼkɔɔ' -sü -an 'ka bhë -yö ka -gɔ, kö ʼkun 'ka ka -de sü ʼva ʼnɛ ka 'kpaakpa, 'ka 'wun gia- to, 'ö 'ka ʼsua -kë.
15 ʼYa kë 'dhö kö 'kpaakpadhɛ ʼsuu'- mɛ bhë, yaa 'go -Zlan 'piö, 'kɛɛ -yö 'kpongtaadhɛ waa- ö 'gü -mɛ -nu -an wɔ -kɔ -bha 'ka, kö -yö -go dü 'gü.
16 'Ö bhii -dhɛ 'oo -dhɛ kö ʼgluɛng' waa- pë -ta ʼkɔɔ' dhe 'wo- -bha, kö -dhɛ bhë pë -kaankuëdhe waa- pë yaa ʼsuu'- 'saadhö -wa -bha 'pö.
17 'Kɛɛ 'kpaakpadhɛ mɛ 'ö go -Zlan 'piö bhë -yö -kë 'puu; -yö ʼnɛ 'ö ʼzuöyagluu 'dhö, -kë 'lëëlë -sü waa- 'kowogümadhe 'wo go -a 'gü. -A 'glu ʼyö -së, 'ö- këwun -nu 'dhö -së; 'yaa pë -nu kë mɛ -nu -zë 'gü dhe -bha 'iin 'yaa pë -nu kë dɔ 'a- kë ʼnëdhö -an 'yaan- kun -sü 'ka -sü -bha.
18 Mɛ -nu 'ö -an -bha pë -nu kë -sü 'gü, 'wo kë -na ʼzuöyagluu -gɛn 'ka mɛ -nu 'wo -an -zü 'to -an -dhë bhë, pë 'ö kë -na -an ʼtruën 'ka 'ö tɔɔ -tosiadhe 'ö kpengdhö.

4

-Ka 'kan dü -bha, 'ka ziö -Zlan 'piö

1 (N dhegluzë -nu,) -dɔn -nu waa- 'dhinaa -nu 'wo ka ziën 'ö 'waa yën bhë, -wo -go ka ʼzuö' 'piö -wun yaa -nu 'wo wo 'ko ʼgaan 'gan -na bhë -an 'gü.
2 'Ö ʼya kë ʼnɛ pë -dhɔ -yö ka kë -na, 'ö pë bhë 'kaa -mɔa 'ka- yö, kö 'ka bhɔ mɛ zë -sü -bha. -Kɔ do bhë 'ö- 'ka, kö 'ka kë 'dhinaakëmɛ 'ka. Kë- wo 'dhö 'ö pë bhë 'kaa- yö bhë, 'ö tɔɔ 'kaa- -dhɛ -Zlan -gɔ.
3 -A -de -a -ga 'ka- wo bhë, 'kö -kë ʼnɛ ka- -dhɛ -Zlan -gɔ 'dhee, 'kaa- yö, bhii ka ʼzuö' 'piö -wun -yö ya, 'ö tɔɔ pë 'ö 'ka- -dhɛ -na bhë, pë 'ö 'ka dho ka -de ʼdhɔɔbhaapë kaa yö -mü.
4 Mɛ -nu 'kaa -to zian do 'piö ʼnɛ, 'kaa- ʼtɛi' dɔ ʼnɛ 'ka -klu 'kpongtaapë -nu -bha kö 'ka kë -Zlan yaagümɛ -nu 'ka a?

5 -Yö ɓɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ɓnɛ: *-Zuu 'ö -Zlan -ya -da kwa 'gü bhë, -yö ɓdruɛi kë -na; -ya 'piö kö 'kwa kë -Zlan do 'sloo -bha 'ka.* -Yö kë ka 'yaan ɓnɛ -wo 'ö bhë yaa -ya 'sëëdhɛ 'gü 'dhö 'kpaan 'ka, -ya 'sëëdhɛ 'gü -dhɔ -bha.
6 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -Zlan wö -yö ɓsië' -sü 'ka -kplawo kwa 'piö ɓnɛ -kɔ 'ö ɓɛɛn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü bhë -a 'dhö ɓnɛɛ: *-Zlan -yö -dɔ -desüvamɛ -gɔ 'yënng, 'kɛɛ -yö 'glusë -kë -de -sü 'tee -mɛ -nu 'ka.*
7 ɓDhɛ 'ö -kë 'dhö, -ka ka -gɔ 'dho -Zlan -dhë sia-, 'ka dɔ dü -gɔ 'yënng; ɓya kë 'dhö, -yö -dho ɓduë ka -dhë 'ö dho ɓgbiin.
8 -Ka ɓyɔɔn -Zlan -bha kö yö -de 'pö -yaan ɓyɔɔn ka -bha. -Ka ka -kɔ bho 'wun yaa kë -sü 'gü; mɛ -nu 'kaa 'to zian do 'piö 'ka ɓnɛ, ka ɓzuö' -yö kë 'puu.
9 -Ka kë 'yenazë, -ka ka -de dɔ pë yaa kë mɛ 'ka -mɛ 'ka, 'ka 'gbo -nu bɔ. Pë 'ö -kë ka -gɔ ɓzuögludhi -wun 'ka 'ö 'ka- 'yee -nu to bhë, -wo kë ka -gɔ 'gbo -gɛn 'ka.
10 -Ka ka -de 'dho sia- kwa Dëmɛ wö 'dhiö; -yö -dhö ka ɓluu'-.

Kö ɓkun 'ka za dɔ ka dheglu -nu -bha

11 N dhegluzë -nu, kö ɓkun 'ka ka 'ko -nu -wun yaa ɓblɛɛ; bhii mɛ 'ö ɓya ö dheglu -wun yaa ɓblɛɛ'-, 'iin ɓya za dɔ -a -bha, kö -Zlan -bha tɔng ('ö- pö -kwa kwa 'ko -nu -dhɔ kë bhë) ɓyaa- -wun yaa ɓblɛɛ' ɓnɛ bhë; kö ɓya za -ya -a -bha ɓnɛ bhë. 'Kɛɛ kö kwa- ɓtɛi' -dɔ ɓnɛ mɛ 'ö ɓya za -ya tɔng -bha, kö tɔng bhë, -a 'kun -mɛ 'yaa -mü bhë.
12 -Zlan dosɛn 'kpaan 'yö tɔɔ tɔng -nu mɛ -dhë -mɛ; yö ɓnɛ 'ö mɛ -bha za -kan; yö do gia- bhë ɓnɛ 'ö za ɓya -ya mɛ -bha, 'ö -mɔa 'ö mɛ dha 'iin 'ö mɛ 'gü ɓsiö'-. ɓYa kë 'dhö kö dö -mü ü 'ka 'ü za dɔ ü -ya 'yɔɔ -bha -ɛ?

Kö ɓkun 'ka ka -de sü ɓva

13 'Wun 'ö -gban ka -bha 'a 'dhoë- ɓblɛɛ'- bhë; -ka ka 'to 'to n -ma. ɓYa kë ka- -pö: «ɓDɛɛ 'iin ɓdhia', yi -dho dho pö- mɛ ɓnɛ -a 'gü kö 'yiën- 'dhɔɔ -nu dɔ -kwɛ do 'piö; yi -dho 'wëü- yö ɓva 'ka 'ma.»
14 Ka- -pö 'dhö, 'kɛɛ pë mɛ 'ö dho kë kaa ɓdhia', 'kaa- dɔ! Ka -bha -tosiadhe -yö -kë ɓnɛ 'dhuu pë 'tee 'ö ɓluu 'ö yaa ɓglɔɔ 'ö to mü 'ö -ziö -a 'dhö.
15 Pë 'ka dho -a pö ɓzian' 'ö tɔɔ: «ɓYa kë Dëmɛ -zo 'kun -wun 'ka, kö 'yiën- -tosiadhe kë ɓdhia', yi -dho pë mɛ ɓnɛ -a kë.»
16 'Kɛɛ 'yaa kë 'dhö 'sa, 'ö 'ka 'dhi ɓva 'gü -wun ɓblɛɛ. -De -sü ɓva ɓsuu'- mɛ 'ö bhë -yö ya.
17 ɓƐɛ, ɓaoo! 'Ma ka 'paan bho ɓva ɓnɛ bhë. ɓYa kë 'dhö kö mɛ 'ö pë 'ö- këpë 'ka 'ö- 'yaan -wun 'ka 'ö 'yaa kë bhë, kö ö -de -kë 'plɛ 'ö- wo -na ɓsɔɔnyaakëmɛ 'ka bhë.

5

'Wun 'ö -gban ɓbhɔɔmɛ -nu -bha

1 Mɛ 'ka ɓbhɔɔmɛ 'ka, 'wun bhë -ya yö ka -bha 'sabla. -Ka 'gbo -nu bɔ ka -wo -ta 'gbee- 'ka, 'wun 'gbee- -nu 'wo dho nu ka -ta bhë -an -wun 'gü.
2 -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ ɓbhɔɔpë -nu 'wo ka -gɔ bhë -an 'plɛ -wo 'bu -sü 'ka 'ö ka -bha -kë -bha -sɔ -nu 'wo bhë 'pö 'ö pë 'bhee- -nu ɓwa -an -bhö 'saadhö.
3 Kaa- 'sënng -nu waa- kaa- zën -nu 'wo bhë 'kaɔ -dho -an kun. 'Kaɔ 'ö bhë ɓnɛ 'ö dhö -zɔn ɓnɛ ka këwun -yö ya (wo ɓnɛ 'ö 'ka dhö bɔ -an -ta kö za -yaan ka 'kun). Pë do 'ö 'kaɔ -ya -kë kaa- zën waa- kaa- 'sënng -nu -an 'ka bhë ɓnɛ 'ö dhoë- kë ka 'ka 'pö ɓnɛ pë 'wo- pö -a -bha 'güö 'ka- wo 'siö

ʼkwaa' -a 'dhö, 'ö tɔɔ 'töng -kaanta -nu ʼwa yö ʼklöö', 'ö 'ka ʼtun ka -gɔ dɔ 'wëü- ʼmɛɛ' -sü 'gü ʼnëdhö bhë.

4 'Go mü, mɛ -nu 'wo yuö -nu kë -na ka -bha ʼbhlöödhɛ -nu -bha bhë, kaa -an ʼsaan' bho. -Ka -dhɛ -ga 'dhɛ! Wo ʼga 'ö -an 'we -zuö 'dho dɔ -na 'ma bhë; yö ʼga 'zü 'ö mɛ -nu 'wo ka -bha ʼbhlöödhɛ -yuö kë -na bhë, 'ö -an -wo 'yena -zë bhë ʼya -lo kwa Dëmɛ -Zlan 'piigbeezë 'piö bhë.

5 Ka ka -bha -tosiadhe -kë -dhɛ -së -dhɛ 'gü 'kpongtaa zö 'ö 'ka ka ʼdhɔɔbhaapë -nu -kë; 'ka -ba -bhöpë -nu -së -gɔ ʼnɛ pë 'wo- pö -du 'wo- 'dhi gba kö -waan zë -a 'dhö.

6 Mɛ 'ö kpengdhö 'ö yaa pë gbɛ kë, 'ka- kun 'ö 'ka- zë; 'yaa ö -de -ta ʼkɔɔ' 'teete -dewo.

'Wun -nu 'wo -gban ʼzuösaadhɛ waa- ʼbhɛa' -sü -an -bha

7 N dhegluzë -nu (ka 'ö 'ka Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- bhë), ka ʼzuö' -yö kë -saa, -yö 'dho -yö yöë kwa Dëmɛ nu -yi -bha. -Ka kë ʼnɛ pëtamɛ 'ö ö -bha tapë -nu -së dhi -yi 'dhiö -gan 'ö dho 'ö yöë -an bho -yi -bha -a 'dhö; ʼya kë 'dhö 'ö ö ʼzuö' kë -saa 'ö dɔ 'ö dha 'yi -blɛɛzë -nu -wo yö sia-, 'ö ʼkpɔɔ -yö yö mü, 'ö toë 'dhö 'ö dha 'yi -kaanta -nu -wo ban, -yaan ʼtun ö -kɔ -da -na ö -bha ʼbhlöödhɛ 'gü.

8 Ka -de 'pö, ka ʼzuö' -yö kë -saa, 'ka ka 'gü dɔ 'gbee-, 'ö tɔɔ kwa Dëmɛ nu -yi ʼya yö ʼklöö'.

9 N dhegluzë -nu, kö ʼkun 'ka ka -wo kpɔ ka 'ko -nu -gɔ -yö kë 'dhö kö ʼkun 'ö -Zlan dho za -lo ka tuö. -A -de za bhë -a 'kanmɛ ʼya yö ʼklöö'.

10 N dhegluzë -nu, -Zlan -wodhiölomɛ -nu 'wo -kë 'dhiö ʼzian' 'wun ʼblɛɛ'- ʼdhia kwa Dëmɛ 'tɔ 'gü bhë, -ka -an -ga 'dhɛ! -An -bha ʼzuö' -kë -saa -sü -wun 'gü wo -bha 'klobhɔdhe -nu 'gü, -ka -an 'sü ka -bha 'wun ʼzuan' 'ka.

11 Kwa -an -ya 'ti -kë ʼnɛ mɛ -nu 'ö -Zlan -yö 'dhuë- kpɔ -an -bha -an 'dhö, 'ö tɔɔ -wo 'yena -kë, 'kɛɛ -wo -to -klu -sü 'ka -Zlan -bha. 'Wun 'ö -gban Zɔbö -bha ʼzuösaadhɛ -bha ka- -ma; 'go mü 'zü, 'wun -së 'ö kwa Dëmɛ -ya -kë -a -dhë -a -bha 'yena 'dhiötoyi 'ka bhë, ka- -taa -ma 'pö; 'ö bhii kwa Dëmɛ 'ö 'ka- -ga -na bhë -a -bha mɛ 'yena yö -sü waa- -a -bha 'glusë -wo ʼva giagiawo.

12 N dhegluzë -nu, -ka ka 'to 'to n -ma: Kö ʼkun 'ka ka -wobhödhe kë (-a -zɔn -sü 'ka ʼnɛ pë 'ka- -wo -bhö bhë 'wun gia- -mü), 'ö 'ka- wo -Zlan 'ö dhang- 'gü -a 'tɔ 'ka, 'sɛ -tɔ 'ka, 'iin -kɔ ʼsuu'- 'saadhö -ta. 'Kɛɛ 'ka 'wun ʼblɛɛ'-, 'ö ʼdhɛɛ' ʼya kë -a 'piö ʼwaa- 'kpɔ ka -gɔ, 'ö- -daa dho kë -dhö, ʼya kë ʼii- 'ka, -kaa ʼii- pö; 'ö ʼya kë -abi' 'ka, -kaa -abi' pö, -yö 'to 'dhö, -yö kë 'dhö kö ʼkun -Zlan -bha za 'ö dhö kan mɛ 'plɛ -bha bhë, 'ö dho ka kun.

13 ʼYa kë ʼnɛ mɛ ʼya kë ka ziën 'ö ʼya kë ʼwa -bhö -sü 'gü, kö -yö -bhɛa -Zlan -dhë; 'iin 'zü 'ö ʼzuögludhi 'gü kö -yö 'tan -nu bho -Zlan 'tɔ 'piö.

14 ʼYa kë ʼnɛ mɛ 'bhaa ʼya kë ka ziën 'zü 'ö 'yaa 'po -sü 'ka ʼtaa', kö mɛ 'wo mɛ ziizii -nu 'ka -Zlan -gɔ kɔɔ bhë, -yö -an ʼdhɔɔ kë kö -waan -a 'dhiö ʼbhɛa' wo -Zlan -dhë, 'yɔn -yö -a tuö -sü 'ka kwa Dëmɛ 'tɔ 'gü.

15 'Yö ʼbhɛawodhe 'ö -kë kwa Dëmɛ -dhë bhë, ʼya kë -zo yö -sü 'ka, mɛ bhë kwa Dëmɛ -yö -dho -potaasü nu -a -dhë, 'ö ʼya kë ʼnɛ 'wun -ya -bha -tosiadhe 'gü, 'ö dho ziö -a -ta.

16 -Ka ka -bha ʼsɔɔn yaa -wun -nu ʼblɛɛ'- ka 'ko -nu -dhë; ('ö ʼya kë 'dhö 'ka ʼbhɛa' ka 'ko -nu -wun 'gü,) 'ö -Zlan -yö ka -dhɛ bo; 'ö tɔɔ mɛ 'ö kpengdhö -Zlan wö 'dhiö bhë, ʼya -bhɛa -Zlan -dhë ö ʼzuö' 'plɛ 'ka, -a 'gü -pë -yö -kë 'gbönggböng.

17 -Ka -dhɛ -ga 'dhɛ! 'Wun ʼzuan' do ʼga ʼnɛ. (-Zlan -wodhiölomɛ do -yö -kë -dhö 'kpa, 'wo- -dhɛ Eli.) Eli bhë kë- wo 'kpa, -yö -bhɛa -Zlan -dhë ö

ɓzuö' 'plɛ 'ka kö ɓkun 'ö dha dho ban; 'ö- -de -yö -kë ɓnɛ -kɔ 'ö -dhɛ -a 'ka bhë -a 'dhö; dha yaa ban 'dhö -kwɛ -yaaga waa- ö 'gbu -an 'piö; 'kɛɛ kö kë-wo 'dhö bhë 'sa, Eli -yö -kë mɛ 'bhee- 'ka ɓnɛ kwa 'dhö 'pö.

18 'Yö ɓdhɛ 'ö go mü, 'yö ɓbhɛa 'zü, 'ö dha -yö ban 'ö tapë -nu -wo -dhi 'kpongtaa.

19 N dhegluzë -nu, ɓya kë ɓnɛ mɛ ɓya kë ka ziën 'ö ɓya 'go 'wun gia- -zian -ta, kö -kaa 'slë ɓmɛɛ'- 'kaan- -da zian kpengdhö -ta;

20 bhii a- -pö ka -dhë, mɛ 'oo mɛ 'ö 'dhoë- mɛ 'ö ɓya -püö ɓsɔɔn yaa 'gü -a bho zian 'ö- 'dhiötodhɛ -yö -kë ga 'ka bhë -a -ta, kö ɓyaa- kë mɛ bhë ɓya -da -Zlan -bha zian -ta; -Zlan -yö -dho ziö mɛ bhë -a -bha ɓsɔɔn yaa -nu -ta.

'Sëëdhɛ -blɛɛzë 'ö Piɛɛ -ya bɔ -Zlan -bha mɛ -nu 'wo -pɛn -sü 'ka -an -dhë bhë 'ö ̱nɛ

1 Ma Piɛɛ 'a Yesu Klito -bha bɔmɛ 'ka, 'a 'sëëdhɛ ̱nɛ 'a- bɔ mɛ -nu 'ö -Zlan
-yö ka sü 'ö 'ka -nia 'ka, 'ka -ya -sü 'ka Pɔng -sɛ, Galatö -sɛ, Kapadɔsö -sɛ,
Azi -sɛ waa- Bitini -sɛ 'gü -dhɛ -nu -bha bhë ka -dhë.
2 Ka 'sü 'ö kwa Dë -Zlan -ya wo 'dhö bhë, pë 'ö- -ya 'ti -kë ö -de ̱zuö' 'piö
-be yö -mü; 'yö- -kë 'dhö kö 'kaan- kë -a -bha 'ka -Zuu 'slööslö ̱kwaa', kö
'kaan- 'wun ma Yesu Klito -ta, 'kaan- kë 'zü 'slööslö -a fɛi ̱kwaa'. Kö -Zlan
-bha 'glusë -yö kë ka 'piö, 'iin kö -yö ̱zuöyagluu nu ka -dhë -kplawo.

'Yan 'to -a -gɔ -pë 'ö dhang- 'gü

3 -Kwa 'we kwa Dëmɛ Yesu Klito Dë -Zlan 'tɔ 'piö! Yö ̱ga 'ö- -bha 'wun
-së kë -sü ̱va 'gü 'ö ̱ya kwa gbaa -tosiadhe -dëü 'ka Yesu Klito -bho ga 'gü
-sü 'ka bhë. Kwa 'yan -to -a -gɔ -pë bhë -a -bha -kë 'bhee- -kɔ ̱ga 'ö bhë.
4 ̱Yö -së kö kwa ̱zuö' 'glu -yö dhi -to mɛ -gɔ -pë 'ö -Zlan -ya -ya ö -bha
mɛ -nu -gɔ bhë -a -wun 'gü, bhii yö 'dhö bhë 'zü pë 'yaa ̱siö', 'yaa -dhii
'kun 'iin 'ö- bun 'yan -bha bhɔ -sü 'yaa yën yö -mü. -To mɛ -gɔ -pë bhë ̱nɛ
'ö -Zlan -ya -ya ka -gɔ dhang- 'gü.
5 -Zlan -bha 'piigbeedhɛ -yö -dho to ka 'piö ka -bha -zo -yö -a -bha -sü
-wun 'gü -yaan dhoë -yaan yöë yi 'ö- -ya yi -kaanta 'ka kö dhasü 'ö bhë
-yaan -zɔn -a 'ka bhë -a -bha.
6 Pë 'ka- kë -na bhë, ̱yö -së 'ö tɔɔ 'töng 'ö ka -gɔ 'kpongtaa zö bhë, kö
-Zlan ̱ya 'we -a -bha kö 'wun 'gbee- -nu -wo nu ka -ta, ka ̱zuö' 'glu -yö
-dhi.
7 Bhii kë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ 'wun -nu 'wo nu -na ka -ta bhë, -wo -nu
'dhö kö ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -gɛn -gban -kɔ bhë 'piö -yaan ga. Ka
-de gia- ka- -yö -o! Ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö bhë -a -wun -yö 'gbee-
'ö ̱zië' 'sënng -ta 'ö 'ka- dɔa 'pö ̱nɛ 'sënng 'ö bhë pë 'ö- 'gü dho ̱siö' yö
-mü. 'Kɛɛ kö 'sënng 'ö bhë 'sa, -yö -bɔ 'siö 'gü kö -a -bha -kë 'sënng 'ka -sü
bhë -yaan yö -dhɛpuudhɛ 'gü. -Kɔ bhë ̱nɛ 'ö ka 'tɔ dhö bhɔa, 'ö -Zlan dho
ka ̱sɛɛ- bhoë, ka ̱zëë -zë 'tɔa -sü 'ka Yesu Klito nu -yi 'ka.
8 Yesu Klito 'ö bhë -a -dhɔ -yö ka -kë, 'kɛɛ kö kaa ka 'yan dɔ -a -bha do
'sa, 'ö 'ka- -wun -dhɛ 'wun gia-, 'kɛɛ kö ka 'yan 'yaa- 'dhíö 'sa. ̱Zuögludhi
̱va 'ö 'dhi yaa -mɔ -a -wun ̱blɛɛ' -sü -bha bhë -a -gɛn ̱ga bhë.
9 Bhii ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -a ̱truën 'ö 'ka dhoë- yö 'ö tɔɔ
ka nii -bha dha -sü.
10-11 Dhasü 'ö bhë, -Zlan -wodhiölomɛ -nu -wo -dhɛ -ga -a 'piö, 'wo yuö
-nu -kë -a -ta piindhö, kö -wo ̱kpɔɔ' -na 'sëëdhɛ -nu 'gü, kö 'tɔng 'ö pë -nu
'wo bhë 'wo dho kaa 'iin 'wun -nu 'wo -gban pë -nu 'ö -Zuu 'ö go Klito 'piö
'ö- ̱blɛɛ -an -dhë bhë, kö -wo -an ̱mɛɛ' -na; kö 'glusë 'ö -Zlan dhoë- kë ka
'ka bhë, -wa -wun ̱blɛɛ' -na. -Zuu bhë 'pö, -yö -kë -an 'piö kö 'wun -nu
'wo -gban Klito -bha 'klobhɔdhe -nu waa- -a ̱bhlë -nu 'wo dho kë bhë -ya
-ta 'po -na -an -dhë.
12 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -ya -ta -po -an -dhë ̱nɛ 'wun -nu 'ö- dɔ -an
'dhi bhë -an -de -bha kun, 'kɛɛ ka -bha -mü. 'Yö 'wun 'ö 'dhö bhë, ̱ya -lo ka
-ta dɔ 'kwa- wo ̱nɛ -a 'gü, bhii 'wuntɔsë ̱blɛɛ' -mɛ -nu 'ö 'wo 'wun ̱blɛɛ
-Zuu 'slööslö 'ö -Zlan -ya bɔ 'ö go dhang- 'gü -a ̱faan' 'ka bhë ̱waa- ̱blɛɛ'-
ka -dhë. -Zlan -bha bɔmɛ -nu gia- -de 'pö -wa -kë kö 'wun bhë -waan dɔ.

-Tosiadhe kpengdhö 'ö -Zlan -yö kwa ̱dhɔɔ ̱kaa'

13 ̱Dhɛ 'ö 'pö, -ka ka -zo kë ka -de 'piö; -ka -ya ka 'yaan, 'ka ka -zo 'to
dosɛn gbaɔ 'ö dho kë ka -dhë yi 'ö Yesu Klito dho nuë bhë -a -dhë!
14 -Ka kë mɛ -nu 'wo 'wun ma -Zlan -ta -an 'ka; kö ̱kun 'ö 'ka -kë -ya pë
-dhɔ 'ka -sü 'gü gbɔ ̱nɛ -kɔ 'ö -Zlan dɔ -sü yaa kaa ka -gɔ 'ö 'ka pë -nu -kë
-kɔ gbɛ -ta bhë -a 'dhö.
15 'Kɛɛ ̱dhɛ 'ö -kë ̱nɛ -Zlan 'ö ka ̱dhɔɔ -kë bhë -yö 'slööslö, kö ka -de
'pö, -ka kë 'slööslö ka këwun -nu 'saadhö 'gü!
16 Bhii pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö: *-Ka kë 'slööslö,
bhii a 'slööslö.*
17 ̱Ya kë ̱nɛ ka -bha ̱bhɛa' -sü -nu 'gü, kwa Dë 'tɔ 'ö bhë ka- -ya -Zlan 'ö
mɛ 'saadhö -bha za -kan mɛ 'ö -dhö -a këwun -nu -bha, 'ö 'yaa mɛzëgüdhe
gbɛ kë -a -bha bhë, kö -ka ka -de kë 'slë 'ka 'töng 'ö ̱tun ka -gɔ ka -bha
-tosiadhe kë -sü 'gü bhë -a 'gü -a ̱bhlë -ya -sü 'ka!
18 Bhii ka -de gia- ka- ̱tɛi' -dɔ ̱nɛ wɔ -kɔ ̱suu'- 'ö ka 'bhɛma -nu -wo
-kë -a 'gü 'ö- -yö -a -bha -pë gbɛ yaa kë -dhö 'ö 'ka -da -a 'gü bhë, -kɔ 'ö ka
bho -a 'ka -a 'gü bhë ka- -dɔ. 'Gü ̱siö' -pë -nu 'wo -kë 'wëüga waa- 'sënng
-nu -an 'ka 'waa -mü 'ö ka -gɔ -ta dhɔa.
19 -Abi'! Pë 'ö ka -gɔ -ta dhɔa bhë 'ö tɔɔ Klito fɛi 'ö- -wun 'dhö 'gbee- bhë.
Klito bhë ̱nɛ 'ö- -kë ö -bha sla- ̱bhoë' 'bhlanë 'ö- -dhɛ 'yaa- -bha 'iin 'ö
-dhuu 'yaa- -bha -a 'ka.
20 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -yö Klito -ya -a -de kö 'kpongtaadhɛ zü yaa dɔ
̱kun, kö 'töng -kaanta -nu 'kwa- 'gü ̱nɛ kö -yaan -wun -zɔn -a 'ka; 'yö pë
'ö 'dhö bhë, 'yö- -kë 'dhö ka -bha 'dhuë- -wun 'gü.
21 Yö ̱nɛ ka bɔ -a -ta 'ö -Zlan 'ö- bho ga 'gü 'ö 'tɔbhɔdhe nu -a -dhë bhë,
'ka- -wun -dhɛ 'wun gia-. -Kɔ bhë ̱nɛ 'ö ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü waa-
ka -bha 'yan -to -a -gɔ -pë -nu 'wo bhë, 'ö -an -gɛn dho -gban -a 'ka -Zlan
'gü.
22 'Wun gia- 'ö -Zlan -wo 'gü bhë, ka -bha -a ̱bhlë -ya -sü 'gü, 'ka ka -de
kë 'slööslö kö ka dhegluzë -nu 'wo -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü bhë, 'kaan- -an
-dhɔ kë giagiawo. Kö -ka ka 'ko -nu -dhɔ kë ka ̱zuö' 'plɛ 'ka;
23 'ö tɔɔ 'ka bhɔ -dëüwo; 'ö yaa kë ̱nɛ pë 'ö -kë ka bhɔ -gɛn 'ka bhë -a
'gü -dho ̱siö' yö kun. -A 'gü 'ka 'dho ̱siö bhii -Zlan -wo 'ö 'bhee- 'ö -dhö
̱toëpö 'ka bhë -ya 'gü.
24 'Ö tɔɔ pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ya -pö: *Mɛ 'kpɛkpɛ
-wo ziö -pë 'ka ̱nɛ ̱blëë' 'dhö, 'ö -an -bha 'tɔbhɔdhe -yö -kë ̱nɛ ̱blëë' 'bin
'dhö. ̱Blëë' -yö -ga, 'ö- 'bin -yö -lo,*
25 *'kɛɛ kwa Dëmɛ -wo -yö -dho to 'dhö ̱toëpö 'ka.* -Wo 'ö bhë ̱nɛ 'ö tɔɔ
'wuntaɔsë 'wo- ̱blɛɛ ka -dhë bhë.

2

'Wun ̱zuan' 'ö -gban 'kɔ 'bhong 'piö -guö 'ö 'bhee- -a -bha

1 -Ka 'kan ̱kian' yaa ̱suu'- 'kpɛkpɛ waa- ̱sua kë -sü -an -bha; -ka 'kan
mɛ 'yaan- 'kun -sü, ̱druɛi kë -sü waa- 'dɔɔ yaya dɔ -sü -nu -an -bha.
2-3 Pë 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö: *'Ka- yö ̱nɛ kwa
Dëmɛ këwun ̱yö -së.* ̱Dhɛ 'ö 'dhö ̱nɛ kö -ka kë ̱nɛ 'në 'blë 'puu -nu 'ö
-an -bha 'yɔn 'yi -wun 'dhö 'gbee- bhë -an 'dhö 'sa; 'ö tɔɔ -an -bha -bhöpë
̱nɛ bhë; bhii -bhöpë 'ö go -Zlan 'piö 'ö -kë -a -wo 'slööslö 'ka bhë ̱nɛ 'ö 'ka
'dhoë- -bhö kö 'kaan- ̱kpɛa' 'iin kö dhasü -yaan kë ka -gɔ.
4 Kwa Dëmɛ 'ö -guö 'bhee- 'ka 'ö mɛ 'bhee- -nu -wa -wun bho yunng, 'kɛɛ
'ö -Zlan -ya sü -a -wun -kë 'gbee- -sü -wun 'gü bhë, -ka ̱yɔɔn -a -bha.

5 -Ka ʋɔɔn -a -bha kö ka -de 'pö 'kaan- kë ʋnɛ -guö 'bhee- -nu 'dhö kö
-Zlan -bha 'kɔ bhë 'kaan- kë -a dɔpë -nu 'ka; ka -dho kë slabhomɛ -nu kpö
'gü -mɛ -nu 'ka, 'ö bhii ka -bha -tosiadhe -yö -dho kë ʋnɛ sla- -së 'ka- bho
-Zlan -dhë kö -yaan -a -zo 'kun ʋbɔa' Yesu Klito -ta -sü 'ka bhë -a 'dhö,
6 bhii pë 'ö ʋbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -ya -pö: *-Guö 'ö- -wun*
'dhö 'gbee- bhë 'ma- 'sü 'ma- këdhɛ 'bhong 'piö -guö 'ka Siɔn 'gü; lë- 'ka 'dho
kpɔ mɛ 'ö ʋyaa- -wun -dhɛ 'wun gia- -a -ta.
7 Mɛ 'ö 'ka- -wun -dhɛ 'wun gia- bhë, -guö bhë -yö ka -bha 'kpëdhö -wun
'ka. 'Kɛɛ mɛ 'ö 'waa- -wun -dhɛ 'wun gia- bhë, (pë 'ö ʋbɛɛn' -sü 'ka -Zlan
-bha 'sëëdhɛ 'gü -an -bha 'ka 'ö tɔɔ:) *-Guö 'ö 'kɔdɔmɛ -nu -wa -zuö wo -kɔ*
'yan ʋtaa bhë, ʋya kë -guö 'gian 'ö 'wo dho -a -da -dhɛ 'bhong 'piö -a 'ka.
8 -Zlan -bha 'sëëdhɛ -dhɛ 'bhaa 'gü 'zü -yö pö -sü 'ka -an -bha 'ka 'zü ʋnɛ:
ʋYa kë -guö 'ö mɛ -nu -gɛn -yö -zuö -a -bha, -guö gbɔng 'ö mɛ -nu -wo bɔ -a
-ta 'wo -püö -a 'ka. 'Ö bhii -gban 'wo- wo -a -bha bhë 'ö tɔɔ -kɔ 'wo- wo
'wuntaɔsë bhë -a 'ka bhë; pë -de gia- 'ö -ya -an ʋtian' 'ö bhë.
9 'Kɛɛ ka -zë ka ʋnɛ 'ka tɔɔ mɛ ʋsuu'- do -zë -nu 'ö -Zlan -yö ka sü, mɛ -nu
'ö 'ka 'sɛdë -bha slabhomɛ -nu 'ka, 'sɛgɔ 'ö -ya -sü 'ka -de -ta -Zlan -bha 'ka.
Ka -gɔ -ta 'dhɔ 'ö- wo 'dhö bhë, -yö -kë 'dhö kö -Zlan 'ö ka bho -dhɛtiidhɛ
'gü 'ö ka -kë ö -bha -dhɛpuudhɛ 'gblüünzë 'ö bhë -a 'gü -mɛ -nu 'ka bhë,
'kaan- -a këwun -së -nu -wun ʋblɛɛ'-;
10 bhii ka 'ka bhë, kë- wo 'dhiö -be, kaa kë -Zlan -bha 'sɛgümɛ 'ka, 'kɛɛ
zlöö ʋnɛ 'ka kaa; ka 'ö 'dhiö -bezë kaa -Zlan -bha mɛ 'yena yö -sü dɔ bhë,
zlöö ʋnɛ 'ka- dɔ.

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha yuökëmɛ -nu 'ta -kɔ -bha

11 N dhegluzë -nu, a- -dhɛ ka -gɔ, ʋdhɛ -kë ʋnɛ -nia -mü kaa, 'ö 'ka 'tasümɛ
'ka 'kpongtaa bhë, kö mɛbheedhe ʋdhɔɔbhaapë yaya -nu 'ö ʋya kë 'wo 'ko
-ya kwa nii -bha bhë, 'ka 'kan -an -bha!
12 Ka 'ta -kɔ -yö kë -së mɛ waa wo ʋzuö' ʋdhië'- -Zlan 'piö ʋkun bhë -an
ziën, kö -dhɛ 'ka- -bha, 'kö -kë ʋnɛ -wo ka -wun yaa -blɛɛ 'wun -dɔ ka -bha
-sü 'ka ʋnɛ këpëyaamɛ -nu -mü ka 'ka, kö -wo ka këwun -sɛɛbɔ -nu yö, kö
-wo -Zlan 'tɔ bhɔ yi 'ö dho ö -de -zɔn -a 'ka bhë -a 'ka.
13 -Ka 'wun ma -wogbiindhɛ 'kpɛkpɛ 'ö -ya mɛ 'bhee- -nu -gɔ -ta -a -ta
bhii kwa Dëmɛ -zo 'kun -wun ʋnɛ 'ö bhë; -yö 'sɛdë 'piö 'dhee, bhii mɛ 'ö
-ya ka -gɔ 'dhiö yö -mü, yö ʋnɛ 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'plɛ 'dhoë- kwɛɛ.
14 -Yö 'sɛ ʋkɔɔnmɛ -nu 'piö 'dhee, bhii 'sɛdë ʋnɛ 'ö -an bɔ kö -waan
këpëyaamɛ -nu 'klo bhɔ 'iin kö -waan 'wun -së kë -mɛ -nu ʋfaan' 'më.
15 Bhii pë 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'ka 'ö tɔɔ kö ka -bha 'wun -së -nu kë -sü
'ka, mɛ -nu 'ö 'waa 'wun dɔ, 'ö 'kpaakpadhɛ 'yaa -an -gɔ bhë -waan -kpën
kö -waan dɔ diindhö.
16 -Potaasü -yö ka -gɔ; 'kɛɛ kö ʋkun 'ö ka -bha -potaasü -yö -kë ʋnɛ -kpa
pë 'dhiö -pë 'dhö 'ö 'ka ʋkian' yaa -ta kpaa; -ka 'wun kë ʋnɛ -Zlan -bha
yuökëmɛ -nu -wo 'wun -kë.
17 -Ka mɛ 'plɛ ʋbhlë -ya; -ka Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dhɔ kë;
-ka 'suö -Zlan -dhë; 'ka 'sɛdë ʋbhlë 'kpɔ!

'Wun ʋzuan' 'ö sü Klito -bha 'klobhɔdhe -bha

18 Yuökëmɛ -nu, -ka ka -gɔ ʋyɔɔ'- 'wlaan- 'ka ka -gɔmɛ -nu -dhë! Kö ʋkun
'ö -kë -gɔmɛ -nu 'ö -an këwun 'dho -së, 'wo 'lëëlë wo -de 'sloo -an -dhë; -kaa
kë 'dhö 'pö -a mɛ -nu 'ö -an -bha 'wunkëdhɛ dhö 'gbee- wo -de 'pö -an -dhë.
19 Bhii -Zlan -yö 'wun -së -kë mɛ 'ö- 'klo -yö bhɔ, 'kɛɛ kö -a -de ʋzuö' -bha
bhë, yaa 'wun yaa gbɛ kë -Zlan wö 'dhiö -a -dhë.

20 Kë -dewo poo ̱nɛ, -kë 'gɔugɔ -dhɛ -yö mü kö mɛ -yö më yaa kë kö -wa
'klo bhɔ ̱a? 'Kɛɛ ̱ya kë ̱nɛ 'ka 'wun -së kë 'ö ̱wa 'go mü, ̱wa ka 'klo
bhɔ, kö ka -bha 'wun -së ̱nɛ bhë -Zlan wö 'dhiö.
21 Më 'ö -Zlan -yö ka ̱dhɔɔ -kë -a -bha bhë 'ö bhë, bhii Klito -de 'pö, -a
'klo -yö -bhɔ ka -wun 'gü. -Yö 'wun ̱zuan' 'ka ka -gɔ 'dhö kö 'kaan- 'to -a
pin 'piö,
22 (̱nɛ -kɔ 'ö ̱bɛɛn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü -a 'dhö ̱nɛ:) *Yaa*
̱sɔɔn yaa gbɛ kë 'iin ̱sua -wun yaa bɔ -a 'dhii do.
23 Yö bhë ̱nɛ 'ö 'wo 'si bho -a -gɔ 'ö yaa ö -bha bho; 'wo- 'klo bhɔ, 'ö 'dhi
-wo -yaan yaa 'go -a dhiö ̱nɛ ö -dho ö -bha 'më bho -a 'dhö. Më 'ö- -kë ̱zian'
'ö tɔɔ ̱ya kë 'dhö, 'yö ö -de -wun -lo -Zlan 'ö za kpengdhö 'kan -na bhë -a
kwɛɛ.
24 Yö ̱nɛ 'ö kwa -bha ̱sɔɔnyaa -wun -nu -wo -lo -a -ta -gaatalü -bha, -yö
kë 'dhö kö 'kwaan- bɔ -ga ̱sɔɔn yaa -bha -sü 'ö bhë -a -ta kö -tosiadhe 'ö
kpengdhö bhë 'kwaan- kë; bhii -yö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü
̱nɛ: *-A -bha -gi pin -nu bhë ̱nɛ 'wo kwa -dhɛ bo.*
25 'Ö tɔɔ kë- wo bhë, ka -kë ̱nɛ 'bhla -nu 'wo ̱dhɔng -an 'dhö; 'kɛɛ ka
-yɛ ka 'zü 'ka nu mɛ 'ö 'bhla -maakëmɛ 'ka 'ö -zo -kë mɛ nii 'piö -mɛ 'ka
bhë -a 'piö.

3

'Wun 'ö -gban dhe waa- ̱gɔn -an -bha -kë 'ko 'piö -kɔ -bha

1 Dhoo -nu, ka -de 'pö, -ka 'wun ma ka ̱gɔn -nu -ta! -Yö kë 'dhö kö -a
mɛ 'bhaa -nu 'ö waa -Zlan -wun -dhɛ 'wun gia- ̱kun bhë, 'kö -kë ̱nɛ waa
'wun ̱blɛɛ' -an -dhë, kö -zoyösü -yaan kë -an -gɔ ka -bha 'ta -kɔ -wun 'gü.
2 Bhii kö -Zlan ̱bhlë -ya -kɔ 'ö 'puu ka 'ta -sü -kɔ 'gü bhë, -an 'yan -yö
-da -a 'gü.
3 Kö ̱kun 'ö 'ka ka -de -kë -së plaan ̱zian' ̱nɛ ka -bha wun kë -kɔ -nu,
ka buënpë -nu 'wo -kë 'sënng -nu, sɔ -sɛɛbɔ -nu 'ö 'ka dhoë- -da ka -bha
bhë -an 'ka!
4 'Kɛɛ ka -bha -kë -së -sü -yö kë ka ̱zuö' 'gü ̱zian'. -Yö kë -së -dhɛ 'ö- 'gü
'yaa ̱siö' -a 'ka; yö ̱nɛ 'ö tɔɔ ̱zuö' ('ö -Zuu 'slööslö ̱ya yuö kë -a 'gü), 'ö
'lëëlë, 'ö -ya diindhö -sü 'dhoë- -gɔ; yö ̱nɛ 'ö- -bha -sëdhɛ ̱sɔnng' 'dhö ̱va
-Zlan wö 'dhiö.
5 Dhoo -nu 'wo -Zlan ̱bhlë -ya 'ö 'wo -kë 'dhiö ̱zian', 'wo wo -zo dɔ -Zlan
-bha (̱nɛ pë 'ö- 'tɔ go -an -dhë bhë -wo -dho kë), 'ö 'wo wo -gɔ ̱yɔɔ wo
̱gɔn -nu -dhë bhë, -kɔ bhë ̱nɛ 'wo wo -de ̱kaa' -së.
6 -Kɔ bhë ̱nɛ 'ö Saala -yö ̱kaa'. -Yö 'wun -ma Ablaamö -ta, 'yö- -dhɛ ö
dëmɛ. Yö ̱nɛ 'ö 'ka go -a 'gü, 'ka -kë -a 'dhu -nu 'ka, -a 'ke 'ka 'wun -së kë
'ö kaa ka ̱kwaa' ka -de -zü kö 'kaan- dɔ -gbɔudhö 'suö 'gü.
7 Gɔɔn- -nu, ka -bha -kë ka bɔɔ -nu 'piö -sü bhë, -ka kë 'lëëlë -an 'ka -an
-bha -kë dhe 'ka -sü 'ö -an -kɔ 'yaa -mɔ më 'gbeegbee -nu kë -sü -bha bhë -a
-wun 'gü; -ka -an ̱bhlë -ya, bhii gbaɔ 'ö -kë -këdhösü 'ö 'yaa yën 'ö -Zlan
-ya nu ka -dhɛ bhɛ, ka -dho ka -bha kɛ 'ko ̱bhaa. 'Ö tɔɔ ̱ya kë ̱nɛ 'wun
̱ya kë mü, ka -dho ̱bhɛa' 'dhö 'kɛɛ -a -yɛ 'zü gbɛ 'ka 'dho kë -dhö.

'Wun 'ö këpë 'ka dhegluzë -nu ziën

8 ̱Ɛɛ, -ka kë do ka -zo -ta 'gü -wun -nu waa- ka -bha 'wun -nu -dan 'kuë
-kɔ -nu 'gü. -Dhɔ 'ö ̱ya kë 'ö dhegluzë -nu -wa -kë wo 'kuë bhë -yö -ya ka
'gü 'iin kö ka 'ko -nu 'yena yö -sü waa- -de -dho sia- -sü -wo kë ka -gɔ.

9 Kö ̱kun 'ka 'wun yaa 'pë bho 'wun yaa 'ka, 'ö 'ka 'si 'pë bho 'si 'ka; 'kɛɛ
-kaa -yɛ 'zü kë 'dhuë- 'ka, bhii pë 'ö -Zlan -yö ka ̱dhɔɔ ̱kaa' bhë 'ö bhë,
-yö kë 'dhö kö 'dhuë- -yaan kë ka -bha 'ka.
10 -A -de 'wun bhë -a -wun 'gü -yö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü
̱nɛ: *̱Ya kë ̱nɛ mɛ 'bhaa ̱yaa- -dhɔ kë -tosiadhe kë -sü 'ka, kö 'ö yi -së
-nu yö, kö -yö 'ö nɛga kuënnu 'wun yaa -gɔ; -yö ö -bɛn -nu kuënnu mɛ -püö
-wun -nu -gɔ;*
11 *-Yö bhɔ 'wun yaa -dhë ̱taa', -yö 'wun -së kë; -yö ̱zuöyagluu ̱mɛɛ' 'kö
-kë ̱nɛ -yö -dho -a 'piö kë 'dhee.*
12 *Bhii Dëmɛ 'yan -yö mɛ kpengdhö -bha, 'ö- 'to 'dhö dɔ -sü 'ka diindhö -an
-bha ̱bhɛawo -nu -gɔ. 'Kɛɛ kwa Dëmɛ wö -siö -sü -mü pëyaakëmɛ -nu -bha
kö -yaan -an 'klo bhɔ.*
13 -Yö kë ka 'yaan ̱nɛ mɛ gbɛ yaa 'dho 'wun yaa kë ka 'ka kö 'ka ka -de
nu 'wun -së kë -sü -dhë.
14 -A -de 'kö -kë ̱nɛ ka 'yënng -yö -bhɔ ka këpë kpengdhö -nu -wun 'gü,
-ka ̱zuögludhi kë! -A -wun 'gü, -yö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü
̱nɛ: *Kö ̱kun 'ö 'suö gbɛ -yö ka -kë mɛ gbɛ -dhë 'iin 'ö 'ka dɔ -gbɔudhö!*
15 'Kɛɛ Klito bhë -yö kë -dhö ka ̱zuö' 'piö, 'ka- 'sü ka Dëmɛ 'ka. -Ka kë
̱baa' -sü 'ka -kplawo kö mɛ -nu 'wo ka ̱dhɛɛ' 'kpɔ -na ka -zo -dɔ -a -bha
-pë 'ö -Zlan 'piö -a -gbaan 'ka bhë, kö 'kaan- -a -daa kë -an -gɔ;
16 -yö kë ̱zuö' -së 'gü, 'iin -yö kë 'kwi 'suö 'ka -Zlan -dhë, 'iin kö ka -de
̱zuö' 'gü 'ka ka -de dɔ kpengdhö; -yö kë 'dhö kö ka -bha 'ta -kɔ -së 'ö- 'ka
ka -bha -kpa Klito -bha -sü 'gü bhë, mɛ 'wo 'wun yö -na -a -bha bhë, lë-
-yaan 'kpɔ -an -ta.
17 'Ö tɔɔ ̱ya kë ̱nɛ ̱ya kë -Zlan -we -a -bha -wun 'ka kö ka 'yënng -yaan
bhɔ, kö ̱yö -së kö -yö kë 'wun -së kë -sü 'gü 'ö ̱zië' -a -kë 'wun yaa 'gü -sü
-ta.
18 'Ö bhii Klito 'ka- -ga -na bhë, -yö -ga kwa -bha ̱sɔɔn yaa -nu -wun 'gü;
'kɛɛ kö yö 'ö bhë -yö -kë kpengdhö, 'ö ga 'dhö 'sa mɛ 'ö 'waa kpengdhö -an
-wun 'gü. Kë- wo 'dhö bhë, ga bhë -ya wo 'dhö dosɛn 'kpaan; -yö kë 'dhö
kö -yaan 'dho kwa 'ka -Zlan wö 'dhiö; 'yö 'wo- zë -a mɛdhɛ -bun 'gü ̱zian'.
̱Dhɛ -kë 'dhö -yö -go ga 'gü -Zuu 'slööslö -bha 'piigbeedhɛ ̱kwaa'.
19 -Zuu 'slööslö do 'ö bhë ̱nɛ 'ö- -bha 'piigbeedhɛ -yö dho -a 'ka 'ö 'wun
̱blɛɛ mɛ -nu 'wo -kanso 'gü ̱glööbɔɔ bhë -an -dhë.
20 Mɛ -nu 'wo bhë 'wo tɔɔ mɛ -nu 'ö 'dhiö -bezë, 'wo -Zlan -wo -zuö -kɔ
'yan ̱taa Noe -bha 'töng 'ka; 'wo to wo -wo -ta 'kɛɛ kö -Zlan -yö -kë ö -bha
̱zuösaadhɛ 'gü; 'ö toë 'dhö 'ö yöë yi 'ö Noe -yö 'yitagɔ ̱kaa' 'ö mɛ kpö 'dɛdɛ
'wo dho -mɔ mɛ 'slɛaga -bha 'wo -da -a 'gü 'ö 'wo dha -a -yi -bha.
21 'Wun bhë -yö -bɔ yiö Yesu 'tɔ 'ka -sü 'ka 'ö 'ka- wo 'ö 'ka dha ̱dɛɛ bhë
-a 'bin 'ka; -bɔ yiö -sü 'ö bhë 'yaa- mɛ 'ö mɛ bun -zlu -dhiipë -nu -gɔ -a 'ka
'kɛɛ -yö ̱zuögüdhɛ -bha -kë 'puu -sü -dhɛ -Zlan -gɔ -sü 'wo wo -de -da -a
'gü -a 'ka; yö ̱nɛ 'ö 'ka bɔ -a -ta 'ö Yesu Klito -bha -go ga 'gü -sü -yö ka dha
bhë.
22 Yesu Klito 'ö bhë ̱ya 'dho dhang- 'gü. -Yö -ya -sü 'ka -Zlan ̱kwɛɛ- 'gü.
-Zlan -bha bɔmɛ -nu, -wogbiindhɛ -nu, 'piigbeedhɛ -nu -wo wo -gɔ -yɔɔ -a
-dhë, 'ö 'wo 'wun ma -a -ta.

4

'Wun 'ö -gban 'ta -kɔ -dëü -wun -bha

1 ̱Dhɛ -kë ̱nɛ Klito 'yënng -yö -bhɔ ö bun 'gü bhë, ka -de 'pö -zotadhe
do bhë -yö kë ka 'gü, bhii mɛ 'ö- 'yënng ̱ya bhɔ bun 'gü do bhë, -a -bha
'wun gbɛ 'yaa ̱sɔɔn yaa -bha.

2 ʼYa kë 'dhö kö 'go ʼdɛɛ -bha, 'töng 'ö ʼtun ka -gɔ ka -bha -tosiadhe 'gü
'kpongtaa zö bhë, kö ʼkun 'ö 'ka- -kë mɛ 'bhee- ʼdhɔɔbhaapë ʼkwaa'; 'kɛɛ
kö -yö kë ʼzian' -Zlan -zo 'kun -wun 'gü.
3 Kë- wo 'dhö bhë, ka -kë 'dhiö -bezë 'wun kë ʼdhia ʼnɛ mɛ -nu 'ö waa
wo ʼzuö' ʼdhië'- -Zlan 'piö bhë -an kë -kɔ -nu 'dhö; 'ö 'ka pë -nu kë, 'waa
kë tɔng 'gbloo 'piö; 'ka -ya pë -dhɔ 'ka ʼnëdhö; 'ö 'ka yɔ -nu mü 'ö 'ka pë
-nu -bhö -ziögɔüsüzë 'ka; 'ö kwiga -nu 'ö -an -wun 'yaa dhi -Zlan -dhë bhë
'wo -kë ka -gɔ.
4 Zlöö ʼnɛ, ka 'bhamɛ -nu 'ö waa wo ʼzuö' ʼdhië' ʼkun bhë, -an 'te ʼya
'tun kö -waan 'kun ka yö -sü 'ka -an 'piö 'wun -nu -ziögɔüsüzë -nu 'iin 'wun
yaa -nu kë ʼdhia. -A -kë 'dhö -sü 'ka, -wo 'wun ʼblɛɛ' -na ka -bha, 'iin -wo
'yee -nu 'to -na ka -bha.
5 'Kɛɛ -ka ka ʼkwaa' -an -zü! -Wo -dho 'wun -gɛn bho -Zlan 'ö ʼya dɔ kö
mɛ 'bhee- -nu waa- mɛ -nu 'ö ʼwa ga -yaan -a -bha za 'kan bhë -a 'dhiö.
6 Pë -de 'ö -kë 'ö 'wuntaɔsë -yö ʼblɛɛ mɛ -nu 'ö ʼwa ga -an -dhë 'ö bhë; -yö
kë 'dhö, 'kö -kë ʼnɛ za ʼya -lo -an tuö -an mɛbheedhɛ -bun 'gü ga ʼkwaa',
kö -waan -kë -a 'gü -sü yö wo nii 'gü ʼzian' -Zlan -bha 'piigbeedhɛ ʼkwaa'.
7 Pë 'plɛ 'dhiötoyi ʼya yö ʼklöö'; 'ka 'wun -nu kë, -yö yö 'ko 'dhiö -së 'ka;
-ka ka -zo kë ka -de 'piö, 'ka -ya ka 'yaan kö 'kaan- -klu ʼbhɛa' -sü -bha.
8 -Blɛɛzë 'ka, -ka 'dho ka 'ko -nu -dhɔ kë -sü 'ö ka ʼzuö' 'plɛ 'ka bhë -a
'ka 'dhiö, bhii 'ko -dhɔ kë -sü 'ö 'ka- -ga -na bhë, -yö ʼsɔɔn yaa ʼplëëzë -ta
-kpa kwa 'ko -nu ziën.
9 -Ka ka 'ko -nu -nia 'kun -së; kö ʼkun 'ö -kë 'wun -nu -blɛɛ -wo ʼlöö -sü
'ka.
10 Mɛ 'ö -dhö, -yö 'glusëgüpë -nu kë ö 'bha -nu -dhë ʼnɛ mɛ -nu 'ö -Zlan
-yö -an -ya ö -bha gbaɔpë -nu 'dhiö -an 'dhö. 'Ö tɔɔ mɛ 'ö -dhö, -Zlan ʼya
gbaɔ kë -a -dhë -a ʼtian'.
11 Mɛ 'ö -Zlan -wo pö -na, -yö -Zlan -wo 'sloo ʼblɛɛ'-; mɛ 'ö pë -nu kë -na
mɛ -nu -dhë, -ya kë ʼfaan' 'ö -Zlan -ya nu -a -dhɛ bhɛ -a 'ka. 'Ö ʼya kë ʼnɛ
ka- -kë 'dhö giagiawo, kö -Zlan 'tɔ -yö bhɔ 'wun 'saadhö 'gü ʼbɔa' Yesu Klito
'ö 'tɔbhɔdhe waa- 'piigbeedhɛ 'wo- -bha 'ka ʼtoëpö 'ka bhë -a -ta -sü 'ka,
amɛn.

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha mɛ -nu -bɔ 'wun -nu 'gü -kɔ -bha

12 N dhegluzë -nu, kö ʼkun 'ö ka 'te -yö tun 'wun 'gbee- -nu 'wo nu -na
ka -ta 'ö 'ka bɔ -na -an 'gü bhë -a -wun 'gü ʼnɛ pë 'wo- pö kë pë 'yaa -mü
-a 'dhö.
13 -Ka ʼzuögludhi kë ʼzian' 'ö tɔɔ -kɔ 'ö 'wun -nu 'dho nu -na -a 'ka ka
-ta bhë ʼnɛ 'ö ʼkaa' Klito -bha 'ka 'pö. ʼYa kë 'dhö 'ö 'ka dho -mɔa kö -kpɛ
ʼva -yaan kë ka -gɔ yi 'ö- -bha 'tɔbhɔdhe dho nu -a 'ka bhë -a 'ka.
14 'Ö ʼya kë ʼnɛ ʼwa 'si -nu bho ka -gɔ, ka -bha -kë Klito -bha ʼguë' 'ka
-sü -wun 'gü, ka ʼzuö' 'glu -yö dhi bhii -Zuu 'tɔbhɔdhe -zë 'ö -Zuu 'ö go
-Zlan 'piö -a 'ka bhë -yö ka -ta.
15 Kö ʼkun 'ö mɛ -yö go ka ziën 'ö- mɛ zë -tɔ, -a ʼkwaan -tɔ, -a këpë yaa
-tɔ, 'iin -da mɛ 'kpaan gbɛ -bha 'wun 'gü -tɔ -yö -kë -dhö kö -a -wun 'gü
'wun -yaan wɔ -a -ta.
16 'Kɛɛ mɛ 'ö 'wun ʼya wɔ -a -ta ʼzian' -a -bha -bɔ Klito 'ka -sü -wun 'gü,
kö ʼkun 'ö -kë -a -gɔ lé- -wun 'ka; -yö -Zlan 'tɔ bhɔ ʼzian'.
17 Bhii -Zlan -bha zakanyi ʼya -lo. 'Yö za 'ö 'dhö bhë 'ö- zü dhö dɔ mɛ
'kwa -Zlan -bha 'kɔɔmɛ -nu 'ka kwa -ta. Za bhë -a zü dhoë dɔ; 'ö- -de 'ö-
zü ʼya dɔ 'saadhö. 'Ö ʼya kë ʼnɛ za 'ö dho kan bhë -a zü ʼya dɔ kwa ('ö
kwa- -bha 'në -nu 'ka kwa) -bha, kö mɛ -nu 'ö 'waa 'wun ma -Zlan -wo -ta
bhë -an 'dhiötodhɛ -yö -dho kë mü ʼdhë ʼɛɛ?

18 -A -de 'wun -yö -gban -a -bha -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ̱nɛ: *Mɛ -nu 'ö 'wo kpengdhö bhë -wo -dho dha. 'Kɛɛ ̱dhɛ 'ö za 'ö -an -bha bhë 'ö kë -na 'gbee-, kö 'gluyaamɛ -nu waa- ̱kianyaamɛ -nu, -yö -dho kë mü ̱dhë -an -bha 'ka ɛɛ?*
19 ̱Dhɛ -kë 'dhö, mɛ -nu 'ö 'wun 'dho wɔ -na ka -ta -Zlan -zo 'kun -wun 'ka bhë, -ka 'dho ka këwun -së -nu 'wo bhë -an 'ka 'dhiö 'iin 'ka ka -de -wun -lo -Zlan 'ö pë 'plɛ -da, 'ö to ö -wo 'gü ö -bha pë -nu 'ö- 'tɔ go mɛ -nu -dhë -a 'gü bhë -a kwɛɛ 'fɛfɛdhö.

5

'Wun 'ö -gban -zo -kë -Zlan -bha -tuë -nu 'piö -kɔ -bha

1 'Wun -yö n -gɔ kö 'aan- ̱blɛɛ'- mɛ -nu 'wo mɛ ziizii -nu 'ka ka ziën -Zlan -bha -wun -nu 'gü bhë -an -dhë; a mɛ -dee 'ka ̱nɛ ka 'dhö 'pö, 'ö Klito -bha 'klobhɔdhe -nu bhë 'ö n 'yaan -wun 'ka, 'ö 'tɔbhɔdhe 'ö dho kë 'dhiö ̱zian' 'ö mɛ 'plɛ kwa- 'gü -mɛ -nu 'ka bhë, a- -pö ka -dhë:
2 Mɛ -nu 'ö -Zlan -yö -an -wun tën ka -bha bhë, -ka ka -zo 'to -së 'ka -an 'piö ̱nɛ -kɔ 'ö -tuëmaakëmɛ 'dhoë- kë -na -a 'ka 'bhla -tuë -nu -gɔ bhë -a 'dhö; -yö kë 'wun 'ö ka -zo kun 'ö 'ka- -kë -a 'ka ̱nɛ -kɔ 'ö -Zlan 'dhö -a 'piö kö -yö kaa -a 'dhö; kö ̱kun 'ka- -kë ̱zuö' -to zlöö 'ka. Kö ̱kun 'ka ka -bha yuö -nu -kë ̱nɛ 'wëü- yö -a 'gü -pë 'dhö, 'kɛɛ -ka pë -nu kë 'kpaan 'ka, ka -de -zo 'kun -wun 'plɛ 'ka.
3 Mɛ -nu 'ö -an -wun 'dhö tën -sü 'ka ka -bha bhë, kö ̱kun 'ö 'ka -kë -an -ta 'dhiö-; -ka kë ̱zian' -an -bha 'wun ̱zuan' 'ka.
4 -Kɔ bhë ̱nɛ 'ö yi 'ö -tuëmaakëmɛ -nu -gɔmɛ dho nuë bhë, 'ö 'tɔbhɔdhe 'gɔ ̱gblaa' 'ö 'yaa ̱siö'- bhë 'ö 'ka dho -a yö -a 'ka.
5 -Dadhëü -nu, ka -de 'pö, -ka 'wun ma mɛ ziizii -nu -ta! -De -dho sia- -sü -yö kë ka 'gü bhii -yö ̱bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ̱nɛ: *-Zlan -yö zian -ta -desüvamɛ -gɔ 'ö 'glusë -kë -de -dho sia- -mɛ -nu -dhë.*
6 ̱Dhɛ -kë 'dhö kö -ka ka -de ̱yɔɔn sia- -Zlan -kɔ 'pii 'gbee- bhë -a ̱löö kö -yaan ka ̱luu'- yi 'ö- -ya bhë -a 'ka.
7 -Ka ka -bha ̱zuö' -to zlöö -wun -nu -lo -a kwɛɛ bhii yö ̱nɛ 'ö ö -zo -kë ka 'piö.
8 'Ka 'wun -nu kë, -yö kë -mɔ 'kuë -sü -zë; kö ̱kun 'ö 'ka 'wun -nu -ziö ̱gɔü'. -Ka -ya ka 'yaan bhii ka yaagümɛ, dü, -yö ̱nië' -na ka -zü ̱nɛ -tiɔn 'ö 'gbla -na pë 'ö dho -a -bhö -a ̱mɛɛ' -sü 'ka kö -yaan 'kun bhë -a 'dhö.
9 -Ka dɔ -a -gɔ gɛnngdhö, -klu -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ka 'ö tɔɔ dhegluzë 'bhaa -nu -wo -dhö 'ö 'klobhɔdhe do 'ö bhë 'wo- 'gü 'sɛ -to 'dhö -sü -ta.
10 -Yö 'dhö 'kɛɛ kö ̱kun 'ö ka ̱zuö' -yö to zlöö; -yö kë ka 'yaan ̱nɛ 'glusë kë -Zlan 'ö ka ̱dhɔɔ -kë -kpa Klito -bha -sü 'gü ő -bha ̱toëpö 'tɔbhɔdhe -bha bhë, ̱ya kë ̱nɛ 'klobhɔdhe 'töng 'dɛdɛ bhë, 'ka bɔ -a 'gü ̱sia, yö -de gia- bhë -yö -dho ka -zo -gban, 'yö dho ka ̱faan' më kö -yaan ka -ya, 'ö 'ka -dho dɔ gɛnngdhö.
11 Kö 'piigbeedhɛ -yö kë -a -bha 'ka ̱toëpö ̱toëpö 'ka! Amɛn.

̱Wekadhe -kaanta

12 'Sëëdhɛ ̱nɛ ̱yö ̱klöö'; Silivɛn 'ö n -gɔ n dheglu 'ö -kpa n -ma -sü 'ka bhë ̱nɛ 'ö- -kë n -dhë 'ö 'a- bɔ ka -dhë ka ̱faan' 'më -sü 'ka ̱nɛ -Zlan -bha 'glusë 'ö 'ka -klu -sü 'ka -a -bha bhë -yö 'wun gia- 'ka.
13 -Zlan -bha mɛ -nu 'wo Babilɔnë 'nö, ̱wa 'we kaa. N gbö Maakö 'ö kwa Dëmɛ 'gü ̱ya 'we kaa 'pö.
14 -Ka -büö -nu pö ka 'ko -nu -dhë ka 'ko -nu 'sɛnɛ bho -sü 'ka dhegluzë -dhɛ -kwaa. ̱Zuöyagluu -yö kë mɛ 'ö 'ka Klito 'gü ka -gɔ!

'Sëëdhɛ ɓplɛ -naa 'ö Piɛɛ -ya bɔ -Zlan -bha mɛ -nu -dhë bhë 'ö ɓnɛ

1 'Sëëdhɛ ɓnɛ ma Simɔ Piɛɛ 'a Yesu Klito -bha bɔmɛ 'ka bhë ɓnɛ 'a- bɔ
mɛ -nu 'ö kwa -bha -Zlan 'ö kwa Dhamɛ Yesu Klito 'ka 'ö 'yaa mɛzëgüdhe
kë -a -wun 'gü 'ö kwa -nu kwa -bha -zo -yö -a -bha -sü -wungbeezë bhë, 'ö-
-ta 'dhö do bhë, ka -dhë.
2 Kö -Zlan waa- kwa Dëmɛ Yesu -an dɔ -sü 'gü, 'glusë 'ö 'wo- kë -na ka 'ka
waa- ɓzuöyagluu 'ö 'wo- nu -na ka -dhë bhë -wo 'dho 'dhiö -kplawo.

'Ta -kɔ -së 'ö -Zlan -bha zian -ta -a -gɔgɔ -nu 'wo- -ta

3 -A -bha 'piigbeedhɛ ɓya kwa gbaa pë 'saadhö 'ö kwa -bha -tosiadhe -bha
-wun -yö yö -a -bha -a 'ka kö 'kwaan- -kë -a 'gü -sü kë -klu -Zlan -bha -sü
'ka; 'ö ɓyaa- kë mɛ 'ö kwa ɓdhɔɔ -kë -a -de -bha 'tɔbhɔdhe waa- -a -bha
këwun -së 'gü bhë 'kwa- dɔ.
4 Yö ɓga 'ö- -zo kun, 'ö 'tɔ -go mɛ -dhë -pë -nu ɓvava 'ö -an -wun 'dhö
'gbee-, 'ö -an nu kwa -dhë kö 'kaan- bɔ -an -ta 'kaan- 'kan -ya pë -dhɔ 'ka
-sü yaya 'ö dho mɛ 'ka 'gü ɓsiö' -dhɛ -bha 'kpongtaa zö bhë -a -bha. -Yö kë
'dhö kö 'kaan- bhɔ -a -bha.
5 Pë -de 'ö -kë 'ka dho pë 'plɛ kë kö ka 'ta -kɔ -yö kë -së, ka -bha -zo yö
-Zlan -bha -sü 'gü, 'ö 'ka dho -Zlan -bha 'wun -nu dɔ -sü -da ka 'ta -kɔ -së
'ö dho kë -a -ta 'ö bhë.
6 -Ka -de -kun 'wun -nu 'gü -sü -da ka -bha 'wundɔdhe 'ö -Zlan -bha 'wun
-nu 'gü bhë -an -ta; 'wun -kë -de ɓtian' -sü bhë, ka -dho ɓzuösaadhɛ -da -a
-ta; ka -dho -klu -Zlan -bha -sü -da ɓzuösaadhɛ -ta 'pö.
7 ɓYa 'go mü, dhegluzë -nu -bha 'ko -sü -së -sü bhë, -kaa -da ka -bha -klu
-Zlan -bha -sü bhë -a -ta. 'Ö -kaanta 'ka zlöö, 'ö ka -bha ka 'ko -sü -së -sü 'ö
bhë, 'ka dho -dhɔ 'ö go -Zlan 'piö 'ö 'wo- -kë mɛ 'saadhö 'ka bhë -a -zuö -a
-ta.
8 Bhii -kɔ bhë ɓnɛ 'ö wɔ -kɔ -së -nu 'wo bhë 'ö ɓwa kaa ka 'gü ɓva 'ö ka
'ka 'dho kaa pë 'kpaan 'ka 'iin 'ö ka 'ka 'dhö -bo kwa Dëmɛ Yesu Klito dɔ
-sü bhë -a 'gü.
9 'Kɛɛ mɛ 'ö wɔ -kɔ 'ö bhë 'yaa- 'gü, ɓya -dhɛ -ga, -a 'yan -nu 'waa -dhɛ yö
'ma ɓgbiin ɓnɛ 'yënngtiimɛ 'dhö, bhii kö -a ɓzlöö ɓya trö ziö 'ö -Zlan -ya
wo -a -bha ɓsɔɔn yaa -nu -ta bhë -a 'ka.
10 ɓDhɛ -kë 'dhö, n dhegluzë -nu, -kaa 'slë ɓmɛɛ'- kö 'ka dɔ gɛnngdhö -klu
-sü 'ka ka ɓdhɔɔ 'ö -Zlan -ya -kë 'ö ka -ya bhë -a 'wun 'gü; 'ö tɔɔ -a -kë 'dhö
-sü 'ka ɓnɛ 'ö ka 'ka 'dho -püö 'wun yaa kë -sü 'gü.
11 -Kɔ bhë ɓnɛ 'ö -Zlan dho 'kwɛɛ poë ka -gɔ 'gbɛa 'ka kö 'kaan- -da kwa
Dëmɛ, kwa Dhamɛ Yesu Klito -bha -gludëdhɛ -pö 'ö 'tɔbhɔdhɛ 'dhoë- -bha
ɓtoëpö 'ka bhë -a 'gü.
12 'Kö -kë ɓnɛ 'wun -nu 'wo ɓnɛ 'ka -an dɔ 'saadhö 'ö 'ka -ya -sü 'ka
kpinngdhö 'wun gia- 'ö 'ka- ma bhë -a 'gü, a -dho n -zo kë ka -zo -büö -a
'ka -sü 'piö -kplawo.
13-14 Bhii kwa Dëmɛ Yesu Klito ɓyaa- kë 'ma- dɔ ɓnɛ -a yi 'yaa ɓgbiin gbɔ
kö 'aan- 'go bun 'ö ɓnɛ -a 'gü. ɓDhɛ 'ö -kë 'dhö, kö 'töng 'ö n -gɔ kö a ɓtun
ka 'piö 'kpongtaa zö bhë, a -dho ka -ya 'yaan -kplawo mɛ -zo -büö -wo -nu
'ka.

15 -Wo -nu 'wo bhë, a -dho pë 'saadhö 'plɛ kë kö ɓya kë ɓnɛ 'maa ka 'piö zö gbɔ, kö -waan -ya ka ɓzuö' -bha -kplawo.

'Wun 'ö -gban mɛ -nu 'wo Klito -bha 'bhü yö -an -bha

16 Kwa Dëmɛ Yesu Klito -bha 'piigbeedhɛ waa- -a -bha nu -sü 'ö bhë, yaa kë ɓnɛ -wo -go ɓkwɛzü -wun -nu 'ö mɛ -nu -wa yö 'ko 'dhiö -a 'gü 'ö 'yi ka ɓdaan -a 'ka. -A -bha -kë 'gblüünzë -sü 'ö bhë yi- -yö yi 'yanga gia- 'ka.

17 Bhii yi 'ö kwa Dë -Zlan -yö ɓbhlë waa- 'tɔbhɔdhe nu -a 'ka -a -dhë bhë, -yö -kë yi 'yaan, 'ö yi bhë -a 'ka 'ö -Zlan -bha 'bhü 'gblüünzë -yö ɓyɔɔ -a -ta 'ö -wo do -yö -we 'ö- pö: Mɛ 'ö ɓnɛ n Gbö -dhɔkaasüzë 'ö 'a n -zo 'kun -wun 'plɛsɛn -lo -a kwɛɛ yö -mü.

18 -Wo 'ö 'dhö bhë, yi- -ma 'dhö kö -yö 'we -na dhang- 'gü. -A yi bhë -a 'ka, yi -kë -tɔn 'slööslö tuö.

19 ɓYa kë 'dhö, 'wun 'ö -Zlan -wodhiölomɛ -nu -wa ɓblɛɛ bhë -yö 'dhö gia- 'ka. ɓYa kë 'dhö kö ɓyö -së 'ka ka -zo 'to -an -dhë bhii -wo kë ɓnɛ ɓlabang 'dhö -dhɛtiidhɛ 'gü, kwa ɓzuö' 'gü. 'Yö ɓya kë 'ö ɓlabang -nu 'wo bhë 'wo bhü 'dhö gbeng gbeng 'ö -toë 'pö 'ö -dhiadhiö 'susongga ('ö Klito 'ka bhë) 'ö -wo -a 'ka 'ö -dhɛ ɓpoë' ka ɓzuö' 'gü ('papadhö).

20 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -yö kë ka 'yaan ɓnɛ 'wun 'ö -Zlan -ya ɓblɛɛ 'ö bɔa ö -wodhiölomɛ -nu -ta 'ö ɓbɛɛn' -sü 'ka bhë, 'yaa pë 'ö mɛ -ya -gɛn pö ö -de ɓkwaa' -wun 'ka -a 'ka.

21 Bhii -Zlan 'dhi -wo pö -sü 'ka- -ga -na bhë, mɛ 'bhee- -de ɓdhɔɔbhaa -wun 'yaa -mü 'kɛɛ -Zuu 'slööslö ɓnɛ 'ö yö mɛ 'bhee- -nu 'wo bhë -an -dhë 'dhiö 'ö 'wun 'ö -gban -Zlan -bha, 'ö 'wo- ɓblɛɛ.

2

'Wun 'ö -gban mɛ ɓdaan' -mɛ ɓsuazë -nu -bha
(Zudë 4-13)

1 Kë- wo 'dhiö bhë, -Zlan -wodhiölomɛ ɓsuazë -nu -wo -kë -dhö; -kɔ do bhë ɓnɛ 'ö mɛ ɓdaan' -mɛ -nu ɓsuazë 'dhoë- 'ka ka ziën. -Wo -dho mɛ ɓdaan' -wo ɓsuazë -nu 'ö dho kë mɛ 'gü ɓsiö'- -wun -nu 'ka- yö 'ko 'dhiö kö -waan ka ɓdaan'-. -Wo -dho -kɔ kwa Dëmɛ 'ö -an dha bhë -a -wun 'ka 'ö 'wo wo -de -da 'güsiödhe 'ö nu -na mɛ -nu -ta 'zodhö bhë -a 'gü.

2 Mɛ ɓplëëzë -wo -dho ziö -an -bha -tosiadhe 'ö 'wundɔdhe gbɛ 'yaa- 'gü bhë -a 'piö; 'ö -an kë -kɔ -wun 'gü 'ö mɛ -nu -wo 'wun yaa ɓblɛɛ' 'wun gia- -zian -bha.

3 'Wëüga -wun 'gü, mɛ ɓdaan' -mɛ ɓsuazë -nu 'wo bhë -wo -dho ka -püö -an -de -yö 'ko 'dhiö -wun -nu 'ka. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, za 'ö dho kan bhë, -an -bha ɓya -lo -an tuö 'saadhö 'kpa -pë. -An 'güsiömɛ ɓya -da zian-.

4 Ka gia-, -ka -dhɛ -ga bhë 'dhɛ! -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'ö 'wo ɓsɔɔn yaa -kë bhë, yaa -an kuënnu ö 'piö, 'kɛɛ -yö -an -zuö -dhɛtiidhɛ -bha -glu 'kpa 'dhi ɓva 'gü; 'ö 'wo dho to mü 'dhö kö -Zlan -bha zakanyi -yaan -lo -a 'ka.

5 Mɛ -nu 'wo -kë 'kpa bhë, -Zlan yaa -an 'to; 'kɛɛ -yö 'yi ɓva -pa 'kpongtaadhɛ -dhiizë -ta 'ö mɛ 'plɛ -wo to -a 'gü -a 'ke yaa kë Noe 'ö -kë 'wun 'ö kpengdhö -a ɓblɛɛ' -mɛ 'ka waa- mɛ 'slaplɛ 'bhaa 'ö 'wo dha 'yi bhë -a -gɔ 'pö -an 'ka.

6 -Zlan -yö Sodɔmë -pö waa- Gomɔɔ -pö -an 'gü -siö 'siö ɓkwaa'. 'Wun -nu 'wo bhë -wo pë -nu 'wo dho kë këpëyaamɛ -nu 'wo dho nu bhë -an 'ka bhë -an -bha 'wun ɓzuan' 'ka.

7-8 'Kɛɛ yö ɓga 'ö Lɔtö 'ö -kë mɛ kpengdhö 'ka, 'ö- ɓzuö' -yö -da -wɛɛ 'gü mɛ -nu 'ö -kë -an ziën bhë -an wɔ -kɔ -nu 'ö- 'yan -yö -daa 'gü yi 'saadhö 'ka bhë -a -wun 'gü bhë, -ya -dha.

9 Ka- -yö bhë ɓa! ɓYa kë 'dhö kö mɛ -nu 'wo -klu -sü 'ka -a -bha bhë -yö -an dha 'güdandhe -gɔ, 'ö mɛ -nu 'ö 'waa kpengdhö bhë 'ö -an -ya 'klobhɔdhe -gɔ -Zlan -bha zakanyi 'ka.
10 ɓIi- 'kɛɛ mɛ -nu 'ö dho -an 'klo bhɔ 'wo tɔɔ mɛ -nu 'wo 'wun -nu kë -na mɛ 'bhee- -de -zo 'kun -wun -bha -de -kë -dhiizë -sü 'ka 'ö -Zlan -bha -kë kwa Dëmɛ 'ka -sü bhë 'ö 'yaa -an -dhë pë gbɛ 'ka bhë.

Mɛ -nu 'wo bhë, -wo wo -de -sü ɓva 'ö 'wo wo -de -ga 'gianzë mɛ -nu 'wo to -an -ta; 'suö pë 'tee -de 'yaa -an ɓzuö' -bha yö ɓga 'ö 'piigbeedhɛ 'tɔbhɔsüzë -nu 'wo dhang- 'gü bhë 'ö 'waa -an ɓbhlë -ya bhë.
11 'Kɛɛ kö -Zlan -bha bɔmɛ -nu -de 'wo dhang- 'gü kwa Dëmɛ 'dhiö 'ö 'wo ɓfaanzë, 'wo 'piigbeezë 'wo ɓzië' mɛ ɓdaan' -mɛ ɓsuazë -nu 'wo bhë -an -ta 'waa 'wun yaa ɓblɛɛ'- 'piigbeedhɛ 'tɔbhɔsüzë -nu 'wo bhë -an 'ka Dëmɛ wö 'dhiö.
12 'Kɛɛ mɛ -nu 'wo bhë -wo 'wun -nu -kë wo ɓzuö' tii -bha ɓnɛ 'blü 'wü -nu 'wo -da kö -waan -dhaa -da -an bhɔɛɛ -an 'dhö. Pë 'ö 'waa- dɔ bhë, -wa -kë 'yee -to -a -bha -wun 'ka. 'Kɛɛ -wo -dho to wo -de këwun bhë -a 'gü, 'ö -an 'gü -yö ɓsiö ɓnɛ wü -nu 'wo bhë -an 'dhö.
13 'Klobhɔdhe 'ö 'wo mɛ -nu -da -a 'gü bhë ɓnɛ 'ö -an ɓsaan' dho bhoë. -Wo wo -de ɓdhɔɔbhaapë -yö wo 'yi -kan -a -dhë pë -nu 'wo- kë -na ɓdhɛ 'po -yi 'ka bhë -a 'gü. Mɛ -nu 'wo bhë ɓwa kë -dhiizë; -an -bha -kë ka 'piö -sü 'gü ka -bha -kɔ -da 'ko 'piö -sü -nu 'gü -sü 'ö bhë, -yö lë- -wun 'ka, 'ö ya; bhii -yö -an ɓzuö' -bha -waan wo -de kë kpengdhö ka wö 'dhiö -an -bha -kë ka 'piö -sü 'gü.
14 Pë 'ö ɓya -an 'yënng -dhɛ pa 'ö tɔɔ -dadheüsü. -An 'gü 'yaa ga ɓsɔɔn yaa kë -sü 'ka; kö mɛ 'wo 'tëëtë -zo yö -sü 'gü -wo -an -püö -na. -An ɓzuö' -yö -klu -sü 'ka 'slë 'wo dho -a kë -waan 'wëü- yö -a -bha; ɓwa kë zlöö -bha mɛ -nu 'ö -Zlan -bha 'dhangga 'dhö -an -ta -an 'ka.
15 Mɛ 'wo bhë ɓwa 'go zian -së -ta, ɓwa wo -de -da 'blü Balaamö -bha zian -ta. Bozɔɔ gbö Balaamö 'ö bhë kë- wo 'kpa bhë, -yö -Zlan 'dhi -wo -pö; 'kɛɛ 'wëüga -dhɔ -yö -kë -a kë ɓdhia giagiawo. 'Wun yaa ɓnɛ 'ö- -kë 'ö ɓya kë 'ö 'wëüga yö.
16 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, 'wun -yö -blɛɛ -a 'ka -a -bha ɓgɔügbeedhɛ bhë -a -wun 'gü; yö ɓga tɔɔ yi do 'ka, ɓsoofang mu do -yö 'wun ɓblɛɛ mɛ 'bhee- -wo 'gü; -kɔ bhë ɓnɛ 'ö mɛ bhë, 'ö- -bha 'wun -nu kë -sü 'ö 'wun dɔ -sü 'yaa- 'gü bhë, 'ö ɓgbaannu -a 'ka.
17 Mɛ -nu 'wo bhë -an kë -kɔ -nu -wo -kë ɓnɛ -dhɛ 'ö dhoo -nu -wo dho -a -bha 'yi 'tɔɔ- ɓbhaa 'ö 'wo- -yɛ -a -bha wo -kɔ 'flëë 'ka -a 'dhö, 'iin ɓnɛ -dhɛ 'ö dha kpö -nu -wo nu -a -bha dhang- 'gü -a 'dhö; 'ö -dhɛ 'ö mɛ -nu 'dhö -kpɛ kë -na, 'ö 'tëë -nu -wo nu 'wo -ziö -an 'ka -a 'dhö. Pë 'ö -Zlan -ya -ya -an -gɔ 'ö tɔɔ -dhɛtiidhɛ 'ö -trö 'sënsëndhö.
18 ɓWa 'wun -nu ɓblɛɛ', -a -gɛn 'yaa kë -dhö 'ö 'wo- ɓblɛɛ -de -sü ɓva 'ka; 'ö mɛ 'bhee- ɓdhɔɔbhaa -wun -nu ɓlɔɔzë 'ö 'wundɔdhe -së 'yaa- 'gü bhë 'ö mɛ 'wo 'go -na dha ɓdhia mɛ -nu 'wo -tosiadhe kë -na 'wun ɓzaa' -sü 'gü -an ziën bhë, 'wo- -da -a ɓzuö' -bha kö -wo -an -püö.
19 -Wo -potaasü 'tɔ go mɛ -nu -dhë 'kɛɛ kö wo gia-, wɔ -kɔ yaa -nu 'wo dho mɛ 'ka 'gü ɓsiö' -dhɛ 'gü bhë, -wo -an -gɔ ɓnuadhɛ 'gü. -A pö 'a- wo 'dhö bhë, 'ö tɔɔ mɛ 'ö -dhö, pë ɓya kë -dhö -yaan kë 'gbee- -a -ta, kö -ya -gɔ ɓnuadhɛ 'gü.
20 Bhii 'ö tɔɔ ɓya kë ɓnɛ mɛ 'bhee- -nu ɓwa bhɔ ɓtaa' -dhiipë -nu 'wo 'kpongtaa zö -an -dhë, kwa Dëmɛ, Mɛdhamɛ Yesu Klito dɔ -sü -wun 'gü, 'go mü ɓwa 'yɛ wo 'zü ɓwa 'dho 'kpongtaa -dhiipë -nu 'gü, kö -an kë -kɔ 'ö zlöö bhë ɓya ziö ɓgɔü' -a mɛ 'ö -kë 'dhiö bhë -a -ta.

21 -Yö 'gian -an -bha 'ka -bezë kö ̱kun 'ö 'wo zian kpengdhö dɔ 'ö ̱zië' zian dɔ -sü, 'ö 'wo 'go -na tɔng 'slööslö 'wo- ̱daan bhë -go -a -ta -sü -ta.
22 -Piën bɔ -wo do -ya -pö: Gbɛn- -yö 'yɛ ö 'zü 'ö 'dho ö -pe ̱taa. 'Yö- pö 'zü: -Bhɔ tii 'ö ̱ya 'zlu 'saadhö bhë, ̱ya 'dho -dëüwo 'zü ̱glöng 'glö ̱dhia böü- 'gü. (Mɛ -nu 'wo bhë, pë 'ö -kë -an 'ka bhë, -ya -zɔn ̱nɛ -piën 'ö bhë 'wun gia- -mü.)

3

Pë 'tɔ go -wo 'ö -gban Klito -bha nu -sü -bha

1 N dhegluzë -nu, ka- -yö bhë ̱a! Ma 'sëëdhɛ kë ̱plɛ -naa 'yaa -mü 'ö ̱nɛ ̱a; pë -nu 'a- -ya -an 'gü 'wo tɔɔ kö mɛ ̱daan' -wo 'a ka -zo -büö -na -a 'ka -kplawo bhë -wa kë kö ka ̱zuö' 'piö -wun -nu -wo kë 'kpëdhö,
2 -yö kë 'dhö kö ka -zo -yaan -büö 'wun 'ö -Zlan -wodhiölomɛ -nu 'slööslö -wa ̱blɛɛ 'kpa bhë waa- kwa Dëmɛ 'ö Mɛdhamɛ 'ka bhë -a -bha tɔng dɔ -wo -nu 'ö- -bha bɔmɛ -nu -wo ka -daan -a 'ka bhë -an 'ka.
3 'Kɛɛ -yö kë ka 'yaan -blɛɛzë 'ka ̱nɛ yi -kaanta -nu 'ka, 'yee -to mɛ -bha -mɛ -nu -wo -dho kë -dhö; -wo -dho wo -de -dhi -a -dhë -wun -nu kë 'ta 'sü -sü 'ka -ya pë -dhɔ 'ka -sü 'ka.
4 -Wo -dho 'yee to ka -bha -a pö -sü 'ka ̱nɛ: «Kë- wo ̱nɛ Yesu yaa- pö ö -dho yɛ ö 'zü 'ö nu ̱a? 'Yaa 'dhö a? -Yö 'më 'sa 'ö -dhɛ -kë 'dhö ̱nɛ 'ö mɛ -nu 'ö -wo bhë 'ö -we -an -dhë 'ö 'waa -dhö gbɔ, 'ö 'kpongtaadhɛ 'dhö ̱tun ̱nɛ -kɔ do 'ö ̱kaa' -a züdɔyi 'ka -a 'dhö ̱nɛ ̱ɛ?»
5 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -an -zlö ̱ya trö 'saadhö ̱nɛ 'kpa bhë, ̱dhɛ 'ö -Zlan -yö -we, 'ö dhang- -nu -wo -kë, 'ö 'yi -nu -wo dho wo 'kuë- 'pian do 'ka -dhɛ -nu 'gü, 'ö 'sɛ -yö -kë -dhö bhë,
6 'kpongtaadhɛ zii 'gü -yö -siö -kɔ do bhë -a 'ka 'yi ̱va 'ö- pa bhë -a ̱kwaa'.
7 -Kɔ do bhë -a 'ka 'ö dɔ 'kwa- wo ̱dɛɛ ̱nɛ 'ö 'kpongtaadhɛ waa- dhang- -nu 'dhö -ya -sü 'ka -a 'ka kö -an 'gü -yaan ̱siö' 'siö ̱kwaa' -Zlan -wo do bhë -a 'ka. -Yö -dho kë 'dhö yi 'ö za dho dɔa ̱kian' yaa -mɛ -nu -bha kö -an 'gü -yaan ̱siö' bhë -a 'ka.
8 'Kɛɛ n dhegluzë -nu, pë 'ö ka 'ka 'dho kun -a -wun dɔ -sü 'ka 'ö tɔɔ kwa Dëmɛ -bha 'ka, -dhɛkpaɔyi do -yö ̱nɛ -kwɛ -vuu do 'dhö, 'ö -kwɛ -vuu do 'dhö ̱nɛ -dhɛkpaɔyi do 'dhö.
9 'Wun ('ö -gban kwa Dëmɛ -bha nu -sü -bha) 'ö- 'tɔ go bhë, yaa kë ̱nɛ -a yi -blü 'ö- wo 'dhiö ̱nɛ -kɔ 'ö- 'ka mɛ 'bhaa -nu ̱zuö' 'gü bhë -a 'dhö; 'kɛɛ kë- wo ̱zian' ̱zuösaadhɛ 'gü kwa buëndhö, bhii 'ö tɔɔ 'yaa- 'piö kö mɛ gbɛ 'gü -yö ̱siö'; -ya -kë 'dhö ̱zian' kö mɛ 'plɛ -waan 'go wo -bha ̱sɔɔn yaa 'gü, kö -waan ̱dhië'- -a 'piö.
10 Kwa Dëmɛ -dho nu ̱nɛ ̱kwaanmɛ -yö nu mɛ tii 'ka. -A yi bhë -a 'ka, dhang- -nu -wo -dho ziö 'wo dho; wo 'ka 'dho kë -dhö gbɔ. 'Kɛɛ -an 'dho -zuö -yö -dho kë -ziizë. -A yi bhë -a 'ka, pë -nu 'wo dhang- -nu 'gü, -an 'gü -dho ̱siö' 'siö ̱kwaa'; 'sɛ waa- ö -ta -pë -nu 'plɛ, -an -bha -këdhösü 'dhiö -dho toë yi bhë -a 'ka.
11 Ka- -yö bhë ̱a! Kwa gia- -yö kwa 'yaan 'ka -wun 'ka ̱nɛ pë 'plɛ 'gü -dho ̱siö' ̱nɛ -kɔ bhë -a 'dhö. ̱Ya kë 'dhö kö 'ta -kɔ 'ö 'ka dho taa 'yaa ka 'yaan a? Yö ̱nɛ 'ö tɔɔ -tosiadhe 'ö kpengdhö 'ö 'wo- -kë -klu -Zlan -bha -sü 'gü,
12 -ya -a -gɔ -sü 'ka, 'iin kö 'kwaan- kë kö -yaan nu 'zodhö kwa këpë -nu 'gü. Yi bhë ̱nɛ 'ö dhang- -nu 'gü dho ̱siö' 'siö ̱kwaa' -a 'ka, 'ö pë -nu 'wo dhang- 'gü 'ö 'wo dho kpö 'siö bhë -a nɛ- -bha.
13 'Ö bhii pë 'kwa -ya -a -gɔ 'ö tɔɔ dhang- -nu -dëü waa- 'sɛ -dëü 'ö -kë kpengdhö -sü 'dhö -a -ta 'ö -Zlan -ya 'tɔ go bhë.

14 'Wun bhë -a -wun 'gü, n dhegluzë -nu, ̱dhɛ 'ö -kë ̱nɛ kwa -ya pë -nu
'wo 'dhö bhë -an -gɔ, -ka dɔ 'gbee- kö -waan ka yö mɛ 'ö -dhii 'yaa -an -bha,
'ö ̱zuöyagluu 'dhö -an -gɔ -Zlan wö 'dhiö -an 'ka.
15 Kwa Dëmɛ -bha ̱zuösaadhɛ bhë -yö kë ka -gɔ ̱nɛ 'töng 'ö ̱tun ka
-gɔ kö 'kaan- ka -de ̱baa'- dhasü 'gbloo 'piö -a 'dhö ̱nɛ -kɔ 'ö -Zlan -bha
'kpaakpadhɛ 'gü 'ö Pɔlö, kwa dheglu -dhɔkaasüzë -ya ̱bɛɛn -a 'ka 'ö- bɔa
ka -dhë bhë -a 'dhö.
16 'Wun bhë ̱nɛ 'ö 'wun -gban -a -bha 'ö- -ya ö -bha 'sëëdhɛ 'plɛ 'ö- bɔ
-na ka -dhë bhë -a 'gü. Yö ̱ga ̱dhɛ -kë ̱nɛ -a -bha 'sëëdhɛ -wo 'bhaa -nu
-gɛn ma -sü -yö 'gbee- bhë, 'ö mɛ -nu 'ö 'waa 'wun -gɛn dɔ 'ö -dɔ gɛnngdhö
-sü 'yaa -an -gɔ -zo yö -sü 'gü bhë, 'wo- -gɛn bho 'gbloo 'gü ̱nɛ -kɔ 'wo- kë
-na -a 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ ̱bɛɛn' -wo 'bhaa -nu 'gü bhë -a 'dhö bhë. 'Kɛɛ
kë- wo 'dhö bhë, wo -de -da 'wo- wo -na 'gü ̱siö' -zian -ta bhë.
17 'Kɛɛ ka -zë, n dhegluzë -nu, ka 'paan ̱ya bho 'saadhö ̱nɛ bhë; -ka dɔ
ka -de 'slë 'ka kö ̱kun 'ö 'ka dho ka ̱kwaa' ka -de -zü 'ö këpëyaamɛ -nu
-bha 'wun -kun 'kuë -sü bhë 'ka ka -de to -a 'gü 'ö pë mɛ 'ö ̱ya -ya ka 'gü
bhë 'ö dha ka -gɔ.
18 -Ka 'dho 'dhiö ̱zian' kwa Dëmɛ, kwa Dhamɛ Yesu Klito -bha 'glusë
waa- -a -bha 'wun -gɛn dɔ -sü 'gü. Kö 'tɔbhɔdhe -yö kë -a -bha 'ka ̱dɛɛ,
̱toëpö 'ka! Amɛn.

'Sëëdhɛ -blɛɛzë 'ö
Zan
-ya bɔ -Zlan -bha mɛ -nu -dhë 'ö ŋɛ

-Wo 'ö -kë -a 'gü -sü nu mɛ -dhë

1 Mɛ 'ö ŋtoëpö -këdhösü -wo 'ka, 'ö -kë -dhö pë 'plɛ züdɔyi 'ka bhë ŋɛ 'ö
'yi 'wun -gban -a -bha 'sëëdhɛ ŋɛ -a 'gü, 'yi- bɔ ka -dhë; yi- -wo -ma, 'ö yi
'yan -yö -dɔ -a -bha, 'ö -kë yi -bha -ga -pë -së 'ka. 'Ö 'yi yi -kɔ -nu pa -a 'ka.
2 Mɛ 'ö bhë, ŋdhɛ 'ö nu, yi- -yö; -yö -kë kwa Dë 'piö -be; 'kɛɛ ŋya yö
-dhɛgbɛadhɛ 'gü yi -dhë. Yö ŋɛ 'yi 'wun -gban -a -bha 'yi- ŋblɛɛ ka -dhë.
3 Yö 'ö yi 'yan -yö dɔ -a -bha, 'yi- -wo ma bhë ŋɛ 'yi- -wun ŋblɛɛ' -na
ka -dhë 'pö bhë, -yö kë 'dhö -kë 'kou -sü 'ö yi -gɔ bhë, 'kaan- -da yi 'piö,
'kwaan- kaa kwa Dë (-Zlan) waa- ö Gbö Yesu Klito -an 'piö.
4 'Sëëdhɛ ŋɛ, yi- -bɔ ka -dhë 'dhö kö 'gludhi 'ö kwa -gɔ bhë, -yaan -mɔ
'kuë.

-Zlan -bha -kë -dhɛpuudhɛ 'ka -sü

5 Mɛ 'yi 'wun -gban -a -bha bhë 'ö tɔɔ Yesu Klito. -Naɔ 'ö yi -gɔ ka -bha 'ka
'ö go -a 'dhi 'ö tɔɔ: -Zlan ŋɛ 'ö tɔɔ -dhɛpuudhɛ; bhii -dhɛtiidhɛ 'gü -wun
yaa gbɛ 'yaa- 'gü.
6 ŋYa kë ŋɛ 'kwa- pö kwa -nu kwa kwa 'kou, 'kɛɛ kö kwa 'ta -sü -na 'wun
yaa 'gbloo 'piö kö ŋsua 'kwa- kë 'ö 'kwaa pë -nu kë 'wun gia- 'gü.
7 'Kɛɛ ŋya kë ŋɛ 'kwa 'ta 'sü -dhɛpuudhɛ 'gü ŋɛ -kɔ 'ö -Zlan -de gia- 'ö-
'ka -dhɛpuudhɛ 'gü -a 'dhö, kö mɛ -nu 'ö 'kwa bhë, -kë do -sü -yö kwa ziën
'ö Yesu Klito 'ö- Gbö 'ka bhë 'ö- fɛi ŋya kwa 'zlu ŋsɔɔn yaa 'plɛ -gɔ.
8 ŋYa kë ŋɛ 'kwa- pö 'kwaa ŋsɔɔn yaa kë, kö kwa -de -püö 'kwa- wo; kö
'wun gia- 'yaa kwa 'gü.
9 'Kɛɛ ŋya kë ŋzian' ŋɛ 'kwa kwa -bha ŋsɔɔn yaa -nu -wun ŋblɛɛ'- -Zlan
-dhë, kwa -mɔa 'kwa kwa -zo yö -a -bha bhii -yö kpengdhö; -yö -dho ziö
kwa -bha ŋsɔɔn yaa -nu -ta, 'ö dho kwa kë 'puu 'wun yaa 'saadhö -gɔ.
10 ŋYa kë 'zü ŋɛ 'kwa- pö kwaa ŋsɔɔn yaa kë, kö 'kwa -Zlan kë ŋsuamɛ
'ka. ŋYa kë 'dhö kö -a -wo 'yaa kwa 'gü ŋɛ bhë.

2

Klito -bha -nu kwa -dhë -sü

1 Ma 'në -nu, 'sëëdhɛ ŋɛ a- bɔ ka -dhë 'dhö kö ŋkun 'ö 'ka dho ŋsɔɔn
yaa kë gbɔ. 'Kɛɛ ŋya kë ŋɛ mɛ 'bhaa ŋya ŋsɔɔn yaa kë, kö -yö kë -a 'yaan
ŋɛ kwa -bha 'wun -faan 'sü -mɛ do -yö -dhö kwa Dë -Zlan 'piö; yö ŋɛ tɔɔ
Yesu Klito, 'ö mɛ kpengdhö 'ka.
2 Bhii -yö -kë slapë 'ka kwa ŋzian' dhö -yö kë 'dhö kö -Zlan -yaan ziö kwa
-bha ŋsɔɔn yaa -nu -ta. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë kwa -de 'sloo 'kwaa -mü, mɛ
'kpɛkpɛ -bha ŋsɔɔn yaa -wun -mü.
3 Pë 'ö- -zɔn ŋɛ kwa -Zlan dɔ 'ö tɔɔ kwa 'wun ma -a -bha tɔng -nu -ta.
4 'Kɛɛ mɛ 'bhaa ŋyaa- pö ö -Zlan -dɔ 'kɛɛ kö 'yaa 'wun ma -a -bha tɔng
-nu -ta, kö ŋsuakëmɛ -mû -a 'ka; 'wun gia- 'yaa- 'gü.
5 Mɛ ŋya 'wun ma -a -wo -ta kö mɛ bhë -dhɔ 'ö- 'gü -Zlan -bha 'ka bhë
-yö 'kpëdhö.
-Kɔ 'kwa dho -a kaa kö 'kwaan- ŋtɛi' dɔ ŋɛ kwa -klu -sü 'ka -Zlan -bha
bhë 'ö ŋɛ:

6 Mɛ 'ö- pö 'ö -klu -sü 'ka -Zlan -bha bhë, kö -a 'ta -sü -kɔ -yö kë ɲnɛ -kɔ
'ö Yesu -yö -tosiadhe ɲkaa' zö bhë -a 'dhö.

'Wun 'ö -gban tɔng -dëü -bha

7 N dhegluzë -nu, tɔng 'ö bhë 'yaa tɔng -dëü 'a- bɔ ka -dhë -a 'ka, 'kɛɛ
tɔng zii do 'ö nu ka -dhë -a züdɔyi 'ka bhë yö -mü. Tɔng zii bhë ('ö tɔɔ:
-Bhö ü -ya 'yɔɔ -dhɔ kë ɲnɛ ü -de 'dhö, 'ö) 'ka- ma do.

8 'Kɛɛ -yö tɔng -dëü 'a- -ya, 'a- bɔ ka -dhë -a 'ka; -yö 'wun gia- 'ka Klito
-bha 'ka, 'ö ka -bha 'ka 'pö; bhii -dhɛtiidhɛ -yö ziö -na; -dhɛpuudhɛ giagia
ɲya yö 'bhü -sü -bha 'saadhö.

9 Mɛ 'ö- pö ö -dhɛpuudhɛ 'gü 'kɛɛ kö -yö -ya -sü 'ka ö dheglu -san 'ka, kö
-yö ɲtun 'wun yaa 'gü.

10 Mɛ 'ö- -dhɔ -kë ö dheglu 'ka, kö -yö -dhɛpuudhɛ 'gü; ɲya kë 'dhö zlöö
kö pë 'ö dho kë -a -bha -püö ɲsɔɔn yaa 'gü -gɛn 'ka 'yaa -dhö gbɔ.

11 'Kɛɛ mɛ 'ö -ya -sü 'ka ö dheglu -san 'ka kö -yö -dhɛtiidhɛ 'gü; -yö 'ta 'sü
-na -dhɛtiidhɛ 'gü 'ö 'yaa ö 'dhodhɛ dɔ bhii -a 'yaa -dhɛ yö -dhɛ bhë -a 'gü.

12 Ma 'në -nu, 'ka -zo -yö Klito -bha -sü 'gü, 'sëëdhɛ ɲnɛ a- -bɔ ka -dhë
'dhö bhii 'ka bɔ Klito 'ka; ɲya ziö ka -bha ɲsɔɔn yaa -nu -ta.

13 Mɛ 'ka mɛ ziizii -nu 'ka Klito 'gü, 'sëëdhɛ ɲnɛ a- -bɔ ka -dhë bhii mɛ 'ö
-kë -dhö pë 'plɛ züdɔyi 'dhiö bhë, ka- -dɔ. Mɛ -nu 'ka -dadhëü -nu 'ka 'pö,
a- -bɔ ka -dhë bhii 'ka 'to -a 'gbee- 'ka dü -ta.

14 ɲƐɛ, 'në -nu, 'sëëdhɛ ɲnɛ a- -bɔ ka -dhë 'dhö 'ö tɔɔ ka kwa Dë -dɔ. Mɛ
ziizii -nu, a- -bɔ ka -dhë bhii mɛ 'ö -kë -dhö pë 'plɛ züdɔyi 'dhiö bhë, ka-
-dɔ. -Dadhëü -nu, a- -bɔ ka -dhë 'ö tɔɔ ka 'gü -yö 'gbee-, yö ɲga 'ka toë-
'gbee- 'ka dü -ta bhë; bhii -Zlan -wo -yö ka 'gü.

15 Kö ɲkun 'ka 'kpongtaadhɛ waa- ö 'gü -pë -nu -dhɔ -kë! Bhii 'ö tɔɔ ɲya
kë ɲnɛ mɛ ɲya 'kpongtaadhɛ -dhɔ kë kö -Zlan -dhɔ 'yaa- 'gü 'gbönggböng.

16 Pë -nu 'wo 'kpongtaapë -nu 'ka, 'wo -kë mɛbheedhe ɲdhɔɔbhaapë -nu
yaya, 'ö mɛ 'yan -yö -da -a 'gü -a -dhɔ kë -sü waa- -de -sü ɲva -sü 'kpongtaapë
-nu -bha -kë mɛ -gɔ -sü -wun 'gü bhë, waa 'go kwa Dë (-Zlan) 'piö, 'kɛɛ -wo
-go 'kpongtaa zö.

17 Mɛ 'ka ɲnɛ, 'kpongtaadhɛ -yö ziö -na -ɔɔ. Pë -nu 'wo 'kpongtaa 'wo
mɛbheedhe -dhë -së -wo ziö -na 'pö. 'Kɛɛ mɛ 'ö -Zlan -zo 'kun -wun -kë -yö
-dho kë -dhö ɲtoëpö 'ka.

'Wun 'ö -gban Klito yaagümɛ -bha

18 Ma 'në -nu, 'töng -kaanta ɲya yö ɲklöö'! Pë 'ka- ma -be 'ö tɔɔ Klito
yaagümɛ -dhö nu; 'yö dɔ 'kwa- wo ɲdɛɛ ɲnɛ Klito yaagümɛ -nu ɲwa nu
ɲva; ɲya kë 'dhö, kö ɲya kë kwa 'yaan ɲnɛ 'töng -kaanta 'wo ɲweë' bhë
ɲya yö ɲklöö'.

19 Mɛ -nu 'wo bhë, -wo -kë kwa 'piö -be; 'kɛɛ kë 'ö waa- wo kwa -bha
mɛ giagia 'ka bhë ɲnɛ 'ö 'wo go -a -dhë kwa ziën bhë, 'yaa 'pö -wo -dho to
kwa ziën -bezë; 'kɛɛ -wo -go kwa ziën 'dhö kö -yö kë kwa 'yaan ɲnɛ mɛ
'plɛ 'waa kwa -bha mɛ giagia 'ka.

20 ɲYa 'to mɛ -nu 'ka to ka -bha, -Zuu 'slööslö 'ö Klito -yö ka gbaa bhë 'ka-
yö. ɲYa kë 'dhö kö ka 'plɛ 'ka 'wun gia- dɔ.

21 Kö 'sëëdhɛ 'ö ɲnɛ, n 'ka- bɔ ɲnɛ 'waa 'wun gia- dɔ bhë -a -pë 'dhö. -A
dɔ -de 'pö 'ka- wo bhë ɲnɛ 'ö 'sëëdhɛ ɲnɛ 'a- bɔ ka -dhë -a -wun 'gü bhë.
Ka- ɲtɛi' -dɔ 'pö ɲnɛ ɲsua -wun yaa -mɔa -yö 'go 'wun gia- 'gü.

22 ɲSuakëmɛ bhë, yö ɲnɛ tɔɔ mɛ 'ö ɲkploo Yesu -bha -kë Klito Mɛdhamɛ
'ka -sü -wun 'ka; yö ɲnɛ tɔɔ Klito yaagümɛ 'ö ɲkploo -na kwa Dë (-Zlan)
waa- -a Gbö -an 'ka bhë.

23 -Yö kë ka 'yaan ɲnɛ, mɛ 'oo mɛ 'ö ɲkploo -na -Zlan Gbö 'ka bhë kö ɲya
ɲkploo kwa Dë -Zlan -de gia- 'ka 'pö. 'Ö mɛ 'ö -Zlan Gbö -wun -dhɛ 'wun
gia- kö ɲya kwa Dë -wun -dhɛ 'wun gia- ɲnɛ bhë.
24 -A -wun 'gü, 'wun 'ö 'ka- ma -a züdɔyi 'ka bhë, -kaa -wun kuënnu -së
'ka ka ɲzuö' 'piö; ɲya kë 'dhö kaa- -Zlan Gbö waa- kwa Dë (-Zlan) ka -dho
to ka 'kou.
25 Pë 'ö Klito -ya 'tɔ go kwa -dhë ɲnɛ ö -dhö -a nu kwa -dhë bhë 'ö tɔɔ
ɲtoëpö -këdhösü.
26 'Wun 'ö -gban Klito yaagümɛ -bha bhë, a- -bɛɛn, 'a- bɔ ka -dhë mɛ -nu
'wo- 'piö 'wo ka bho zian -ta bhë -an -wun 'gü.
27 Ka -bha 'ka, -Zuu 'slööslö 'ö Klito -yö ka gbaa bhë -yö ka 'gü. ɲYa kë
'dhö kö ka -bha -wun 'yaa- -bha gbɔ kö mɛ -yö ka -daan. Bhii -Zuu 'slööslö
-yö ka -daan pë 'plɛ 'ka 'ö- -bha mɛ ɲdaan' -wo 'dhö 'wun gia- 'ka, 'yaa
ɲsuazë. Pë 'ö -kë 'ö 'ka dho 'wun ma -Zuu ('slööslö) -bha mɛ ɲdaan' -wo -ta
-kpa Klito -bha -sü 'gü bhë 'ö bhë.
28 Ma 'në -nu, -ka 'to -klu -sü 'ka Klito -bha -yö kë 'dhö kö yi 'ö dho -wo
-a 'ka bhë, -zogbandhe -yaan kë kwa -gɔ, kö ɲkun -kë 'ö- -bha nu -yi 'ka, 'ö
lë- kpɔ kwa -ta -a 'dhiö.
29 Ka- ɲtɛi' -dɔ ɲnɛ Klito -yö kpengdhö. -A -kë 'dhö -sü 'ka, -yö kë ka 'yaan
ɲnɛ mɛ 'oo mɛ 'ö pë -nu -kë kpengdhö kö mɛ bhë -yö -go -Zlan 'gü.

3

'Wun 'ö -gban -kë -Zlan -bha 'në 'ka -sü -bha

1 -Ka -dhɛ -ga bhë 'dhɛ! Kwa -dhɔ 'ö kwa Dë (-Zlan) -ya -kë bhë ka- -yö
bhë ɲaa! -Wo kwa -dhɛ -Zlan -bha 'në -nu; 'ö 'kwa- -de 'ka. ɲYa 'go mü,
'kpongtaamɛ -nu 'waa kwa dɔ bhë 'ö tɔɔ waa -Zlan dɔ.
2 N dhegluzë -nu, dɔ 'kwa- wo ɲnɛ, 'kwa kë -Zlan -bha 'në -nu 'ka. 'Kɛɛ
pë 'ö 'kwa dho kaa kwaa- dɔ -së 'ka ɲkun. -A mɛ 'ö kwa 'yaan 'ö tɔɔ: Klito
ɲya -wo, kwa -dho kë ɲnɛ -a 'dhö bhii kwa 'yan -dho -kpën -a -bha ɲnɛ -kɔ
'ö- 'ka bhë -a 'dhö.
3 Mɛ 'oo mɛ 'ö -ya Klito -gɔ -kɔ ɲsuu'- 'ö bhë 'ö- wo -na -yö ö -de -kë
'slööslö ɲnɛ -kɔ 'ö Yesu Klito -de gia- 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö.
4 Mɛ 'oo mɛ 'ö ɲsɔɔn yaa -kë kö ɲya -Zlan -bha tɔng -lö 'gü, bhii ɲsɔɔn
yaa kë -sü 'ö tɔɔ -Zlan -bha tɔng -lö 'gü -sü.
5 Bhii ka- ɲtɛi' -dɔ ɲnɛ Yesu Klito -yö -nu kö -yaan mɛ -nu -bha ɲsɔɔn yaa
bho -an -bha; ɲsɔɔn yaa do yaa kë -a -bha.
6 -Yö -dho kë -së kö mɛ 'oo mɛ 'ö -klu -sü 'ka -a -bha, -yö ö bo ɲsɔɔn yaa
kë -sü 'ka. -Kɔ do bhë -a 'ka mɛ 'oo mɛ 'ö 'dho -na ɲsɔɔn yaa kë -sü 'ka
'dhiö, kö -a 'yan yaa dɔ -a -bha; kö 'yaa- dɔ.
7 Ma 'në -nu, kö ɲkun 'ö mɛ gbɛ -yö ka 'bɔn -kan. Mɛ 'ö- këwun -nu 'dho
kpengdhö, kö -yö kpengdhö ɲnɛ -kɔ 'ö Yesu Klito gia- 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö.
8 Mɛ 'ö ɲsɔɔn yaa kë -na bhë kö -yö dü -bha 'ka; bhii 'go 'töng 'ö dü -yö
ɲsɔɔn yaa zü dɔa -a -bha, yaa ö bo ɲsɔɔn yaa kë -sü 'ka do. 'Kɛɛ -Zlan Gbö
-yö -nu kö -yaan dü këyuö -nu 'gü ɲsiö'-.
9 Kö mɛ 'oo mɛ 'ö go -Zlan 'gü -yö ö -bo ɲsɔɔn yaa kë -sü 'ka bhii -kë -a 'gü
-sü 'ö 'piigbeedhɛ 'ö go -Zlan 'piö 'ö 'gü bhë -ya 'gü; 'ö ɲdhɛ -kë ɲnɛ -Zlan
-ya Dë 'ka bhë, -yö -dho go mü 'zü -yaan ɲsɔɔn yaa kë -yaan dhoë 'dhiö
-kɔklë ɲɛ?
10 Pë 'ö dho -Zlan -bha 'në -nu dɔ -a -bha dü -bha 'në -nu ziën ɲga ɲnɛ:
Mɛ 'oo mɛ 'ö 'yaa kpengdhö ö këpë -nu 'gü 'iin 'ö 'yaa ö dheglu -dhɔ kë kö
'yaa -Zlan -bha 'në 'ka.

-Dhɔ -kë 'kuë -sü

11 'Wun 'ö 'ka- ma -a züdɔyi 'ka bhë 'ö tɔɔ 'kwa kwa 'ko -nu -dhɔ kë.
12 Kö ̣kun 'ö 'kwa -kë ̣nɛ Kaɛn 'ö ö dheglu zë bhë -a 'dhö; bhii -yö -kë
dü -bha 'ka. Më 'ö Abɛlö zë -a -wun 'gü bhë 'ö tɔɔ -a -kɔ këpë -nu bhë kë
'wo- wo ya 'ö- dheglu -bha -nu -wo kë -së bhë.
13 -A -kë 'dhö -sü 'ka, dhegluzë -nu, kö ̣kun 'ö ka 'te -yö tun 'kpongtaamɛ
-nu -bha ka -san zë -sü -wun 'gü ('ö tɔɔ Kaɛn ̣suu'- -nu -mü)!
14 Më 'kwa- dɔ 'ö tɔɔ 'kwa 'go ga kwɛɛ 'kwa -da -kë -a 'gü -sü 'gü; bhii 'ö
tɔɔ kwa dheglu -nu -dhɔ -yö kwa -kë. -A -kë 'dhö -sü 'ka mɛ 'ö -dhɔ 'yaa-
'gü mɛ gbɛ buëndhö bhë kö -yö ̣tun ga kwɛɛ.
15 Mɛ 'oo mɛ 'ö ö dheglu -san zë bhë kö mɛzëmɛ -mü -a 'ka; 'ö ka gia- 'ka-
̣tɛi' dɔ ̣nɛ ̣toëpö -këdhösü 'yaa mɛzëmɛ -bha 'ka.
16 -Dhɔ 'ö bhë -kɔ 'ö 'kwa- dɔ -a -bha ̣ga ̣nɛ: Yesu Klito 'ö bhë -yö ö -de
-nu kwa -wun 'gü; kö kwa -de 'pö, kwa ̣dua' -mü kö 'kwa kwa -de nu kwa
dheglu -nu -wun 'gü 'sa.
17 ̣Ya kë ̣nɛ ̣bhɔɔmɛ ̣ya kë -dhö, 'ö- dheglu -mɛ do 'dhö pë 'bhaa -wun
'gü 'kɛɛ kö ̣ya ö -ta yö -a -bha, -a -kɔ -dho -mɔa kö -yaan pö -Zlan -dhɔ -ya
̣zuö' 'gü aa?
18 Ma 'në -nu, kö ̣kun 'ö -dhɔ 'ö 'wo- -kë mɛ 'ka bhë 'ö kwa -bha -yö -kë
-wo -sɛɛbɔ -nu 'kpaan 'ka. -Yö -dho kë -dhɔ giagia 'ö 'wo- 'gü -pë -nu -kë -a
'ka.
19 Bhii -dhɛ bhë ̣nɛ 'ö 'kwa dho kwa -de dɔ -a -bha ̣nɛ 'wun gia- kë -mɛ
-nu -mü kwa 'ka 'ö -zogbandhe dho kë kwa -gɔ -Zlan wö 'dhiö.
20 'Ö ̣ya kë ̣nɛ kwa ̣zuö' ̣ya za -lo kwa tuö, -Zlan -yö ̣va, 'ö -ziö kwa
̣zuö' 'gü -wun -nu -ta; bhii -yö pë 'plɛ -dɔ.
21 N dhegluzë -nu, ̣ya kë ̣nɛ kwa ̣zuö' 'yaa za -lo kwa tuö, kö -zo -gban
-sü -yö kwa -gɔ -Zlan wö 'dhiö.
22 'Ö pë 'oo pë 'kwa- -dhɛ -a -gɔ 'ö ̣ya kë 'ö- nu kwa -dhë bhii kwa- -bha
tɔng -nu -kun 'ö 'kwa- -dhi -a -dhë -wun -nu -kë.
23 Tɔng bhë 'ö tɔɔ: Kö 'kwa- Gbö Yesu Klito -wun -dhɛ 'wun gia- 'iin kö
'kwa kwa 'ko -nu -dhɔ kë ̣nɛ -kɔ 'ö- ̣kaa' tɔng 'ka 'ö- dɔa kwa -dhë bhë -a
'dhö.
24 Tɔng -nu 'wo go -Zlan 'piö bhë, mɛ 'ö ̣ya -an 'kun, kö -yö -Zlan -bha
'ka, 'ö -Zlan 'dhö -a -bha 'ka 'pö. Bhii -kɔ bhë ̣nɛ 'ö 'kwa dho -a dɔa ̣nɛ
-yö kwa 'gü -Zuu 'slööslö ̣kwaa'.

4

'Wun 'ö -gban -Zuu 'ö go -Zlan 'piö waa- -a mɛ 'ö go Klito yaagümɛ 'piö -an song -bha

1 Kö ̣kun 'ö ka -zuu ̣suu'- 'oo ̣suu'- -wun -dhɛ 'wun gia-! 'Kɛɛ -kaa -an
'piö -ga 'dhɛ! -An mɛ 'wo -Zlan -bha 'ka giagia 'ka, ka -dho -dhɛ yö -a 'gü.
Bhii -Zlan 'dhiwopömɛ -nu ̣suazë -nu ̣wa kë ̣va 'sɛ 'gü.
2 -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë, më 'ö 'ka dho -a dɔ -a -bha ̣ga ̣nɛ: Mɛ 'oo
mɛ 'ö Yesu Klito -bha -nu 'kpongtaa mɛbheedhɛ -bun 'gü -sü -wun ̣blɛɛ'
-na bhë -yö 'wun -blɛɛ -Zuu 'ö go -Zlan 'piö -a ̣kwaa'.
3 'Kɛɛ mɛ 'oo mɛ 'ö 'yaa Yesu -wun ̣blɛɛ', 'ö 'wun ̣blɛɛ -zuu mɛ 'ö yaa
'go -Zlan 'piö -a ̣kwaa' kö -zuu mɛ bhë, -yö -go Klito yaagümɛ 'ö 'ka- -wa
-pö ma ̣nɛ -yö nu -na bhë -a 'piö. -A -de ̣ya -lo 'kpongtaa zö 'saadhö.
4 'Kɛɛ ka -zë, ma 'në -nu, ka -Zlan -bha 'ka, 'ka 'to -a 'gbee- 'ka -Zlan
'dhiwopömɛ -nu ̣suazë -nu 'wo bhë -an -ta, bhii -Zuu 'slööslö 'ö -ya -sü 'ka
ka 'gü bhë, -a 'pii -yö 'gbee- 'ö ̣zië' -a mɛ 'ö 'kpongtaa bhë -a -ta.

5 Wo -zë, -wo 'kpongtaa 'ö -an ɓlɛɛ' -wun -nu 'dho 'kpongtaa -wun -nu
'ka; -a -wun 'gü 'ö 'kpongtaamɛ -nu 'wo wo 'to 'to -na -an -bha bhë.
6 'Kɛɛ kwa -zë, kwa -Zlan -bha 'ka. ɓYa kë 'dhö kö mɛ 'ö -Zlan dɔ -yö -dho
ö 'to kë kwa -bha. 'Kɛɛ mɛ 'ö 'yaa -Zlan -bha 'ka 'yaa ö 'to kë kwa -bha.
-Dhɛ bhë ɓnɛ 'ö 'wun gia- -Zuu waa- ɓsua -zuu 'ö -an -bhokoudhɛ 'dhö -a
-bha.

-Zlan -yö -dhɔ -zë

7 N dhegluzë -nu, -kwa kwa 'ko -nu -dhɔ kë! Bhii -dhɔ -yö -go -Zlan 'piö,
'ö mɛ 'oo mɛ 'ö mɛ -nu -dhɔ -kë 'ö -Zlan 'kpɔnë 'ka, 'ö -Zlan dɔ.
8 Mɛ 'ö 'yaa mɛ -nu -dhɔ kë, kö 'yaa -Zlan dɔ bhii -Zlan 'ö tɔɔ -dhɔ ɓkaa'.
9 -Ka -dhɛ -ga bhë 'dhɛ! -Zlan -bha -a -dhɔ kë 'ö- wo kwa 'ka bhë, -a -yö
sia- -kɔ 'ö mü bhë -kaa -ga bhë: -Yö ö Gbö dosɛn 'ö- -gɔ bhë -a -bɔ 'kpongtaa
kö -këdhösü -yaan kë kwa -gɔ ɓbɔa' -a -ta -sü 'ka.
10 'Yö -dhɔ 'ö 'dhö bhë, -a kë- wo kwa 'ka bhë, yaa kë ɓnɛ ɓdhɛ 'ö 'kwa-
-dhɔ -kë 'ö- 'gü -pë -kë yö kun, 'kɛɛ -ya -sü ö ɓdeë' 'ö -kë ö Gbö nu 'ö- wo
slapë 'ka 'ö ga kô -yaan kë -ziö kwa -bha ɓsɔɔn yaa -nu -ta -pë 'ka bhë -a
'ka.
11 N dhegluzë -nu, ɓya kë ɓnɛ -Zlan ɓya kwa -dhɔ kë ɓnɛ -kɔ ɓsuu'- bhë
-a 'dhö, -më -kë 'ö 'kwaa kwa 'ko -nu -dhɔ kë ɓnɛɛ?
12 Mɛ gbɛ yaa -Zlan yö do. 'Ö ɓya kë ɓnɛ 'kwa kwa 'ko -nu -dhɔ kë, -Zlan
-dho -ya kwa 'gü, 'ö- -bha -dhɔ -yö -ya kwa 'gü 'fɛfɛdhö.
13 Pë 'ö 'kwa- dɔa -bha ɓnɛ kwa -Zlan -bha zian -ta 'ö yö -de 'pö 'ö -ya -sü
'ka kwa 'gü bhë 'ö tɔɔ -Zuu 'slöösslö 'ö go -a 'piö 'ö- nu kwa -dhë bhë.
14 Kwa 'yan -yö -dɔ -a -bha 'ö 'kwa- -wun -taɔ -pɛn -na -dhɛ 'saadhö 'gü
ɓnɛ kwa Dë (-Zlan) ɓya ö Gbö bɔ kö -yaan kë 'kpongtaamɛ -nu Dhamɛ 'ka.
15 Mɛ 'ö ɓya Yesu -bha -kë -Zlan Gbö 'ka -sü -wun -dhɛ 'wun gia-, 'ö ɓyaa-
-wun ɓblɛɛ' kö -Zlan -yö -ya -sü 'ka -a 'gü 'ö yö -de 'pö 'ö -Zlan -bha zian
-ta.
16 -Dhɔ 'ö -Zlan -ya -kë kwa 'ka bhë kwa- -dɔ, 'ö 'kwa- -wun -dhɛ 'wun
gia-. ɓIi-, -Zlan -yö -dhɔzë; mɛ 'ö -dhɔ 'dhö -a 'gü kö -yö -klu -sü 'ka -Zlan
-bha 'ö -Zlan 'dhö -ya -sü 'ka -a 'gü.
17 -Dhɔ -bha -kë 'fɛfɛdhö kwa 'gü -sü 'ö bhë ɓya -zɔn ɓnɛ -zo -gban -sü
giagia -yö -dho kë kwa -gɔ -Zlan -bha zakanyi 'ka bhii kwa -bha -tosiadhe
'ö -kë 'kpongtaa zö bhë -yö -bhɔ Yesu Klito -bha -bha.
18 'Suö 'yaa -dhɔ 'gü; -dhɔ 'ö -dhɔ giagia 'ka, -yö 'suö -da 'pian 'piö. Pë 'ö
-kë mɛ 'ö 'suö 'dhö -a 'gü bhë 'ö- -bha -dhɔ kë -sü bhë 'ö 'yaa 'fɛfɛdhö bhë
'ö bhë, bhii 'suö 'ö bhë 'ö tɔɔ 'klobhɔdhe 'piö -pë.
19 Kwa -zë kwa -Zlan -dhɔ -kë bhii yö ɓnɛ 'ö kwa -dhɔ -kë 'dhiö -blɛɛzë
'ka.
20 ɓYa kë ɓnɛ mɛ ɓyaa- pö ö -Zlan -dhɔ -kë 'kɛɛ kö -yö ö dheglu -san -zë
kö ɓsuamɛ -mü -a 'ka; bhii -a dheglu 'ö- 'yan 'dho -a -bha ɓyaa- -san zë,
-Zlan 'ö 'yaa- yö bhë -yö -dho -a -dhɔ kë -kɔklë ɓɛ?
21 Pë 'ö -kë 'ö Klito -yö tɔng dɔ 'ö bhë. Tɔng bhë -ya -pö: Mɛ 'ö -Zlan -dhɔ
-kë, -a ɓdua' -mü kö -yö ö dheglu -dhɔ kë 'pö.

5

-Tɔmɔdhɛ 'ö -gban Yesu Klito -bha -kë -Zlan Gbö 'ka -sü -bha

1 Mɛ 'oo mɛ 'ö Yesu -bha -kë Mɛdhamɛ Klito 'ka -sü -wun -dhɛ 'wun gia-,
kö -yö -Zlan 'kpɔnë 'ka. 'Ö mɛ 'oo mɛ 'ö- -dhɔ -kë ö Dë 'ka kö -ya -dhɔ -kë
mɛ -nu 'wo go Dë 'gü -an 'ka 'pö.

2 Pë 'ö 'kwa dho -a dɔ -a -bha ɲnɛ -Zlan -bha 'në -nu -dhɔ -yö kwa -kë 'ö tɔɔ kwa- -dhɔ -kë -Zlan 'ka 'ö 'kwa- -bha tɔng -nu kun.

3 Kë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ -Zlan -dhɔ kë -sü 'ö bhë, -yö -gban -a -bha tɔng -nu 'kun -sü -bha, 'ö tɔng -nu 'wo bhë 'waa 'gbee-.

4 'Ö tɔɔ -Zlan -bha 'në 'saadhö -kɔ -yö -mɔa kö -yö 'to -a 'gbee- 'ka 'kpongtaapë -nu -ta. Pë 'ö 'kwa dho bɔ -a -ta 'kwaan- 'to -a 'gbee- 'ka 'kpongtaapë -nu -ta 'ö tɔɔ kwa -bha -zo -yö Yesu -bha -sü.

5 Mɛ 'ö dho to -a 'gbee- 'ka 'kpongtaapë -nu -ta 'ö tɔɔ mɛ 'ö Yesu -bha -kë -Zlan Gbö 'ka -sü -wun -dhɛ 'wun gia-.

6 Yesu Klito -yö -nu 'kpongtaa; 'kɛɛ -yö -nu 'yi waa- fɛi -an -wun 'ka. 'Yö nu 'ö- wo 'dhö bhë, yaa nu 'yi -wun 'sloo 'ka, -yö -nu 'yi waa- fɛi -an -wun 'ka. -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë -yö 'wun bhë -a ɲgoo- 'ka; 'ö -Zuu -de 'ö bhë, 'ö 'wun gia- 'ka.

7 Bhii 'ö tɔɔ Dë 'dhö, -wo 'dhö waa- -Zuu 'slöösslö -wo 'dhö -yaaga dhang- 'gü, 'ö pë -nu bhë 'wo- yö 'wun gia- 'ka.

8 -Zuu 'ö go -Zlan 'piö 'dhö, 'yi 'dhö, fɛi 'dhö, -wo -dhö -yaaga 'kpongtaa 'ö pë -nu 'wo bhë 'wo- yö 'wun gia- 'ka 'pö. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö pë -yaaga 'wo bhë, -an -wo -ya 'gü do.

9 ɲDhɛ 'ö -kë ɲnɛ 'kpongtaa zö kwa -we mɛ 'bhee- -nu -bha -tɔmɔdhɛ -bha bhë kö -yö kë kwa 'yaan ɲnɛ -Zlan -bha -yö -gban -sü 'ka kpinngdhö 'ö ɲzië' mɛ -nu -bha -ta. Yö ɲnɛ 'ö 'wun 'ö -gban ö Gbö -bha 'ö- -bha -kë 'wun gia- 'ka -sü -wun ɲblɛɛ.

10 ɲYa kë 'dhö kö mɛ 'ö ɲya -Zlan Gbö -wun -dhɛ 'wun gia-, kö -tɔmɔdhɛ 'ö -gban Yesu -bha -kë -Zlan Gbö 'ka -sü -bha bhë -ya 'gü. 'Kɛɛ mɛ 'ö 'yaa -Zlan -wun -dhɛ 'wun gia-, kö ɲya -Zlan kë ɲsuamɛ 'ka, bhii kö 'wun 'ö -Zlan -ya ɲblɛɛ 'ö -gban -a Gbö -bha bhë yaa- -wun -dhɛ 'wun gia-.

11 -Tɔmɔdhɛ 'ö bhë 'ö tɔɔ: -Zlan ɲya kwa gbaa ɲtoëpö -këdhösü 'ka bɔa ö Gbö 'gü -sü 'ka.

12 Mɛ 'ö ɲya -Zlan Gbö 'sü ö -bha 'ka kö -këdhösü bhë ɲyaa- yö. 'Kɛɛ mɛ 'ö yaa -Zlan Gbö 'sü ö -bha 'ka, kö -këdhösü 'ö bhë ɲya dha -a -gɔ.

13 Pë -nu 'wo bhë a- -bɛɛn ka -dhë 'dhö kö -yö kë ka 'yaan ɲnɛ mɛ 'ö 'ka -Zlan Gbö -wun -dhɛ 'wun gia- bhë, ɲtoëpö -këdhösü -yö ka -gɔ.

14 Pë 'ö kwa -zo -gban -Zlan 'piö 'ö tɔɔ ɲya kë ɲnɛ 'kwa pë -dhɛ -a -gɔ -a -zo 'kun -wun 'ka -yö ö 'to -kë kwa -bha.

15 'Ö bhii ɲdhɛ 'kwa- ɲtɛi' dɔ ɲnɛ 'kwa pë -dhɛ -a -gɔ -yö ö 'to -to kwa -bha bhë yö -ga 'ö -kë kwa 'yaan 'pö ɲnɛ ɲyaa- nu kwa -dhë 'saadhö bhë.

16 'Ö ɲya kë ɲnɛ mɛ ɲya ö dheglu yö kö -yö ɲsɔɔn yaa 'gü, 'iin kö ɲsɔɔn yaa 'ö- 'gü bhë, yaa 'dho dho -a 'ka ga 'gü, kö -yö ɲbhɛa' -a -wun 'gü; -a dheglu 'ö 'dhö bhë, -Zlan -yö -dho -këdhösü nu -a -dhë. A- -pö 'wun bhë -yö -gban mɛ -nu 'ö -an -bha ɲsɔɔn yaa 'ka 'dho dho -an 'ka gamɛ -nu -bha -yadhɛ -bha bhë -an -bha. 'Kɛɛ ɲsɔɔn yaa do 'ö kwa 'yaan 'ö ɲya kë 'ö -mɔ -a -bha 'ö dho mɛ 'ka ga 'gü bhë 'yaa -mü 'a- pö 'ka ɲbhɛa' -a -wun 'gü.

17 'Wun ɲzaa' -sü 'saadhö 'ö tɔɔ ɲsɔɔn yaa. ɲƐɛ, 'kɛɛ -a 'bhaa -nu -wo mü 'pö 'ö 'wo dho mɛ 'ka ga 'gü.

18 Kwa gia- kwa- -dɔ ɲnɛ mɛ 'ö -Zlan 'kpɔnë 'ka 'yaa 'dho ɲsɔɔn yaa kë -sü 'ka 'dhiö, 'ö tɔɔ -Zlan Gbö -ya 'piö -kplawo. ɲYa kë 'dhö kö këpëyaamɛ yaa 'dhö -mɔa -bha -yö pë yaa kaa.

19 Kwa- -dɔ ɲnɛ kwa -Zlan -bha 'ka, 'ö 'kpongtaadhɛ 'dhö dü -kɔ ɲlöö.

20 Kwa- -dɔ 'pö ɲnɛ -Zlan -yö ö Gbö bɔ kö -yaan kwa 'yan 'dhi 'po, kö -Zlan 'ö 'wun gia- 'ka bhë, 'kwaan- -a dɔ. 'Ö -Zlan 'ö 'wun gia- 'ö 'dhö -a 'ka

bhë 'kwa -klu -sü 'ka -a -bha ̱bɔa' -a Gbö Yesu Klito -ta -sü 'ka. Yö ̱nɛ 'ö tɔɔ -Zlan gia- 'ö ̱toëpö -këdhösü 'dhö -a -gɔ.

21 Ma 'në -nu, gbapë -nu ('ö 'ka -an -ga -na bhë, 'waa -Zlan gia- 'ka), -ka 'kan -an -bha!

'Sëëdhɛ ɓplɛ -naa 'ö Zan -ya bɔ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu bhë 'ö ɓnɛ

1 'Sëëdhɛ 'ö ɓnɛ, ma 'a mɛ zii 'ka Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu ziën,
'a- bɔ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ö -Zlan -yö ka -ya -de -ta 'ma, 'ö
ka -dhɔ -yö n -kë, 'wun gia- 'gü bhë ka -dhë. Kë- wo 'dhö bhë yaa kë ɓnɛ
ma -de 'sloo ɓnɛ 'ö ka -dhɔ -yö n -kë, 'kɛɛ mɛ 'saadhö 'ö 'wo 'wun gia- dɔ
wo -mü 'pö.
2 Bhii 'ö tɔɔ 'wun giagia -yö kwa 'gü 'ö dho kaa 'dhö ɓtoëpö 'ka.
3 -Zlan kwa Dë waa- Yesu Klito -a Gbö -wo 'glusë kë kwa 'ka, -wo kwa
'yënng yö 'iin kö -wo kwa gbaa ɓzuöyagluu 'ka. 'Kɛɛ pë -nu 'wo bhë, -wo
-dho kë kwa -gɔ -dhɔ waa- 'wun gia- -an 'gü.

'Wun 'ö -gban -dhɔ -kë 'kuë -sü -bha

4 N ɓzuö' 'glu -yö -dhi giagiawo -a ma -sü 'ka ɓnɛ mɛ 'bhaa -nu -wo ɓtun
ka ziën 'ma 'wo ɓtun pë -nu -kë 'wun gia- 'gü ɓnɛ -kɔ 'ö kwa Dë (-Zlan)
-bha tɔng -ya pöë bhë -a 'dhö.
5 ɓDhɛ 'ö 'dhö, kö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ka 'ma, a- -pö ka
-dhë ɓnɛɛ 'sëëdhɛ mɛ 'ö ɓnɛ 'yaa tɔng -dëü 'ka; tɔng do 'ö dɔ -sü 'ka kwa
-dhë -a züdɔyi 'ka bhë, yö -mü; 'ö tɔɔ 'kwa kwa 'ko -nu -dhɔ kë.
6 Bhii -dhɔ 'ö bhë -yö -gban 'ta 'sü -sü 'ö -Zlan -bha tɔng -nu 'kun -sü 'ka
bhë -a -bha. Tɔng 'ö 'ka dho 'ta sü -a -ta 'ö bhë ɓnɛ -kɔ 'ö 'wo ka ɓdaan -a
'ka -a züdɔyi 'ka bhë -a 'dhö.

'Wun 'ö -gban mɛ ɓdaan' -mɛ -nu ɓsuazë -bha

7 -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ mɛ 'bɔn 'kan -mɛ ɓplëëzë ɓwa -da 'kpongtaa,
'ö Yesu Klito -bha -kë mɛbheedhe 'ka -sü 'ö ɓkaa' 'kpongtaa zö bhë 'ö 'waa-
-dhɛ 'wun gia-. Mɛ -nu 'wo bhë 'wo tɔɔ mɛ 'bɔn 'kan -mɛ 'ö 'wo Klito
yaagümɛ 'ka.
8 -Ka ka -zo kë ka -de 'piö kö ɓkun 'ö yuö 'ö 'ka- -kë bhë 'ö- -yöë -bha -pë
bhë 'ö dho dha ka -gɔ; 'kɛɛ kö ka ɓsaan' ɓva bhë, 'kaan- yö.
9 Mɛ 'oo mɛ 'ö 'dho -na ɓgbiin ö -bha mɛ ɓdaan' -wo -nu 'gü 'ö 'yaa Klito
-bha mɛ ɓdaan' -wo 'gü kö 'yaa -Zlan -bha mɛ 'ka. 'Kɛɛ mɛ 'ö ɓdaan' -wo 'ö
bhë 'ö- 'gü, kö -yö kwa Dë -Zlan -bha mɛ 'ka 'ö waa- Gbö 'wo wo 'kuë-.
10 ɓYa kë ɓnɛ mɛ 'bhaa ɓya nu ka -ta, 'ö mɛ ɓdaan' -wo 'ö ɓnɛ 'ö yaa nu
-a 'ka, kö ɓkun 'ka- -nia kun ka -gɔ kɔɔ. -A -de kö ɓkun 'ö 'ka -mɛɛ -kë -a
'ka.
11 Bhii mɛ 'ö -mɛɛ -kë mɛ -nu 'wo bhë -an 'ka, kö wo -nu ɓnɛ 'ö yuö yaa
-nu 'wo -an kë -na bhë 'wo- 'gü.
12 'Wun -yö n -gɔ kö 'aan- ɓblɛɛ'- ka -dhë, 'kɛɛ n 'ka 'dho -a 'plɛ kë 'sëëdhɛ
'ka 'aan- bɔ ka -dhë; bhii a- 'piö kö 'a nu ka ɓplöö 'ma kö -yaan 'go n dhiö
-yö kë 'dhö kö kwa -bha ɓzuögludhi -yaan kë 'fɛfɛdhö.
13 Dhegluzë -nu 'ö -Zlan -yö -an -ya 'nö 'pö bhë ɓwa 'we kaa.

'Sëëdhɛ -yaaga -naa 'ö Zan -ya bɔ Gayusö -dhë bhë 'ö ɲɛ

1 'Sëëdhɛ ɲɛ, ma 'a mɛ zii 'ka -Zlan -gɔ kɔɔ 'a- bɔ Gayusö, bhi 'ü n dheglu
'ka, 'ö 'ko -klu -sü 'ka 'kuë- Klito -bha 'wun gia- -bha bhë, ü -dhë.
2 N dheglu, a- 'piö kö 'ü 'dho 'dhiö pë 'plɛ 'gü, 'iin kö -potaasü -yö kë ü
-gɔ ɲɛ -kɔ 'ö ü ɲfaan' 'dhö 'dho -na -a 'ka 'dhiö 'wun 'plɛ 'gü bhë -a 'dhö.
3 ɲDhɛ 'ö n dheglu -nu -wo go ü 'piö 'ö 'wo 'wun gia- 'ö ü 'gü waa- ü 'ta -sü
-kɔ 'ö 'wun gia- 'gü 'wo- -wun ɲblɛɛ n -dhë, n ɲzuö' 'glu -yö -dhi giagiawo.
4 ɲZuögludhi -wun 'ö dho kë ɲva -yaan zië 'wun 'ö -gban ma 'në -nu -bha
'ta 'sü -kɔ 'ö 'wun gia- 'gü -a -bha 'yaa -dhö.

'Wun 'ö -gban -nia -nu 'kun -kɔ -bha

5 N dheglu, pë -nu 'ü- kë -na dhegluzë -nu -dhë bhë, -yö kpengdhö. -A
-de pë -nu 'ü- kë -na -nia -nu -gɔ 'pö -wo kpengdhö.
6 'Wun 'ö -gban ü -bha -dhɔ -bha bhë, -wa -wun -së -blɛɛ -Zlan -bha 'në
-nu -dho 'kuë- -sü ziën. -Bhö nu -an -dhë kö -wo 'dho wo -bha 'ta 'ka 'dhiö
ɲnɛ -kɔ 'ö dho dhi -a 'ka -Zlan -dhë -a 'dhö.
7 Bhii 'dho 'wo- wo bhë, -wo -dho Klito 'tɔ -wun 'gü. Pë -kë 'ö pë -nu 'ö
mɛ -nu 'ö 'waa Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- 'ö 'wo- nu -an -dhë 'ö 'waa- 'kun
'ö bhë.
8 ɲDhɛ -kë 'dhö kö mɛ -nu 'wo 'dhö bhë, kwa ɲdua' -mü 'kwa -an -nia
ɲkun kö kwa -nu 'kwaan- kë 'wun gia- -yuökëmɛ -nu 'ka.
9 A 'sëëdhɛ -bɔ -Zlan -bha mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -dhë, 'kɛɛ Diotrɛfö 'ö-
-dhɔ -kë -yö 'dhiö -sü 'ka pë 'plɛ 'gü bhë, 'sëëdhɛ bhë, -ya -wun -zuö -kɔ
ɲtaa.
10 'Kɛɛ yi 'a dho nuë 'ma, pë -nu 'ö- kë -na bhë a -dho -a -wun ɲblɛɛ'-;
bhii ɲya kë -yö yi -wun yaa -pɛn. -Ya -kë 'dhö 'kɛɛ 'yaa- -zo 'kun. -Yö -dho
'zü 'ö yö -de gia- 'ö -kɔ dhegluzë -nu 'wo nu -na 'ma bhë -an -nia 'kun -sü
'ka; 'ö mɛ -nu 'ö 'wo- 'piö kö 'wo wo -zo kë dhegluzë -nu 'wo bhë -an 'piö
bhë, 'ö dɔ -an -gɔ 'yënng; 'ö- pö 'ö -an bho -Zlan -bha 'në -nu kpö 'gü.
11 N dheglu, kö ɲkun 'ü to këpë yaa 'piö! -Bhö 'to 'wun -së kë -sü 'piö
ɲzian'! Bhii mɛ 'ö pë -së -kë -yö -Zlan -bha 'në 'ka; 'ö mɛ 'ö pë yaa -kë 'ö
yaa -Zlan dɔ.
12 ɲYa 'go mü 'zü, mɛ 'plɛ -wo Demetriusö -wun -së -blɛɛ. -A -de, -a këwun
-nu -wa -zɔn ɲnɛ -yö 'wun gia- -zian -ta. Yi -de 'pö, yi- -wun -së -blɛɛ 'ö bhi
gia- 'ü- dɔ ɲnɛ 'yië 'wun -nu ɲblɛɛ'- kö 'wun gia- -mü.

ɲWekadhe -kaanta

13 'Wun -yö n -gɔ ɲva 'aan- ɲblɛɛ'-, 'kɛɛ n 'ka 'dho -a 'plɛ kë 'sëëdhɛ 'ka.
14 A- 'piö kö 'ko ko 'ko yö -dhɛkpaɔyi ɲnɛ -a 'ka kö 'kuë- 'wun 'bhaa -nu
yö 'ko 'dhiö.
15 Kö ɲzuöyagluu -yö kë ü -gɔ. Dhegluzë -nu 'wo 'nö ɲwa 'we ü 'ka! 'Ma
'we ü 'ka; dhegluzë -nu 'wo ü 'piö 'ma, 'ma 'we -an 'ka do do 'ka!

'Sëëdhɛ 'ö Zudë -ya bɔ -Zlan -bha mɛ -nu -dhë bhë 'ö ̀nɛ

1 'Sëëdhɛ ̀nɛ ma ̀nɛ 'a- bɔ ka -dhë. N tɔɔ Zudë, n dheglu tɔɔ Zakö. Yesu Klito -bha yuökëmɛ -mü n 'ka. A- -bɔ mɛ 'ö -Zlan -yö ka ̀dhɔɔ -kë 'ö 'ka -tosiadhe kë -na kwa Dë -Zlan -bha -dhɔ 'gü 'ö Yesu Klito 'yan 'dhö ka -bha bhë ka -dhë.

2 Kö -a -bha mɛ 'yena yö -sü 'dhö, -a -bha ̀zuöyagluu, waa- -a -bha -dhɔ bhë, -ya -da ka 'gü -kplawo.

'Wun 'ö -gban mɛ ̀daan' -mɛ ̀suazë -nu -bha
(2 Piɛɛ 2.1-17)

3 N dhegluzë -nu, a -kë pë 'plɛ kë ̀dhia kö 'wun 'ö -gban dhasü 'ö kwa -klu 'kuë- do bhë 'aan- -wun ̀blɛɛ'- ka -dhë 'sëëdhɛ 'gü; 'kɛɛ ̀dhɛ 'a yö mü zlöö, -a mɛ mɛ 'ö -gban -zo yö -sü 'ö ̀ya kë 'ö -Zlan -ya -wun -lo ö -bha mɛ kwɛɛ dosɛn 'kpaan 'ö ka -gɔ bhë, 'ö- -wun -yö nu n ̀zuö' 'piö. Yö ̀nɛ 'a dho -a -wun ̀blɛɛ'- ka -zo -gban -sü 'ka kö 'kaan- -a -wun 'kun 'gbee-.

4 'Ö tɔɔ mɛ -nu 'gluyaazë ̀wa -da ka ziën ka tii 'ka; 'wun ̀blɛɛ'- -wo 'ö -gban -Zlan -bha gbaɔ -bha bhë, -wa bho -na pin ̀taa -a dan -sü 'ka wo 'ta sü -kɔ 'ö 'yaa 'trüün 'piö bhë -a 'ka kö -waan -a pö wo -bha -tosiadhe -yö kpengdhö. Wo do 'wo bhë, Yesu Klito 'ö kwa -gɔmɛ dosɛn 'kpaan 'ö kwa Dëmɛ 'ka bhë, 'waa- 'sü ̀bhlëzë. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, za 'ö -an -bha bhë, pë 'ö- -dhɛ ̀ya ̀glɔɔ, 'ö- -wun 'dhö ̀bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhɛ 'gü ̀nɛ -yö -dho -an kun yö -mü.

5 'Kö -kë ̀nɛ pë -nu 'wo bhë, 'ka -an 'plɛ dɔ -së 'ka 'saadhö 'dhee, a -dho ka -zo -büö -kɔ 'ö kwa Dëmɛ -yö Izlaɛlö -sɛgümɛ dha -a 'ka Ezitö -sɛ 'gü 'ö 'go mü, 'yö- -kë 'zü 'ö mɛ -nu 'wo -kɔ wo -zo -yö -a -bha -sü 'ka bhë 'ö -an 'tiin -yö yën bhë -a -wun 'ka.

6 Ka -zo -yö -büö -Zlan -bha bɔmɛ -nu mɛ 'ö -an ̀zuö' 'glu yaa dhi -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'ö nu -an -dhë bhë -a -wun 'gü 'ö 'wo go wo -de -ya -dhɛ -bha bhë -an 'ka. ̀Dhɛ -kë 'dhö, -Zlan -yö -an -zuö -dhɛtiidhɛ 'ö 'sɛ ̀löö bhë -a 'gü. -Wo -lö -sü 'ka 'ma -piö ̀yɔɔga 'ö 'dhö ̀toëpö 'ka bhë -a 'ka -yaan dhoë -yaan yöë -Zlan -bha zakanyi ̀va bhë -a -bha. Yi bhë -a 'ka, za -dho -lo -an tuö.

7 Yö do bhë 'zü, mɛ -nu 'wo -kë Sodɔmë, -an mɛ -nu 'wo -kë Gomɔɔ waa- mɛ -nu 'wo -kë pödhɛ -nu 'gü -an -zü 'to mü, (pë -nu 'wo- -kë ̀nɛ -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'wo bhë -an 'dhö bhë ka gia-, ka- -yö -oo!) 'ö tɔɔ -yö -kë dhe 'ka oo, -yö -kë gɔɔn- 'ka oo, wo 'plɛ, -wo -kë wo -de nu ̀dhia ̀sɔɔn kë -sü -dhë 'ö ̀sɔɔn mɛ 'ö- -bɔ mɛ 'dhi -sü -de 'yaa -së bhë, 'wo -kë -a kë ̀dhia. 'Yö kë- wo 'dhö bhë 'ö -an 'gü -yö ̀siö 'siö 'ö -dhö ̀toëpö 'ka bhë -a ̀kwaa'. 'Wun ̀zuan' 'ö bhë -yö mɛ -zobüöwo 'ö 'yaa -bin -sü 'ka -a 'ka, 'ö nu mɛ 'plɛ -dhë.

8 ̀Ɛɛ, ka gia-, ka- -yö bhë! Mɛ ̀daan' -mɛ ̀suazë -nu 'wo 'dhö bhë -an 'wun kë -kɔ ̀suu'- -yö ̀nɛ -kɔ do bhë -a 'dhö: Yiö -nu 'wo- bho -na bhë ̀nɛ 'wo wo -zo tën -a -dhë 'ö pë 'ö 'yaa kë pë 'ka bhë 'wo- -kë wo -de 'ka; -Zlan -bha -kë -an -gɔ -ta dhuö -sü 'yaa kë -an -dhë pë gbɛ 'ka; kö -wo 'si -nu bho -na 'piigbeedhɛ -nu 'wo dhang- 'gü bhë -an -gɔ.

9 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë 'wun kë -kɔ ̀suu'- do 'kö bhë Misɛlö 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'wo bhë -an -gɔtaamɛ do 'ka bhë, yö -de yaa- kë do. -A -de waa-

dü, -dɔn 'ö 'wo- bho wo 'kuë mɛ 'ö Moizö bun dho to -a -gɔ -a -wun 'gü bhë, Misɛlö yaa 'si do -de bho -a -gɔ -a va -yaan 'dhö kë za -lo -a tuö -sü 'ka. Më do 'ö- pö 'ö tɔɔ: «Dëmɛ -yö ü 'klo bhɔ»!

10 'Kɛɛ wo 'pö, 'wun -de 'ö 'waa- 'gü ma bhë, -wa -wun -blɛɛ 'dhi yaa 'ka; wo bhë 'ö 'wun -ya -da -an -gɔ 'gü 'ö 'waa wo -zo 'ta -a 'gü 'ö 'wo to -a 'piö nɛ -kɔ 'ö 'blü -wü -nu 'ö 'waa 'wun -nu kë ö -gɛn 'ka bhë, 'wo kë -naa 'ka bhë -a 'dhö. Ɛɛ, 'kɛɛ më gia- bhë nɛ 'ö -an -gɔ dho to -a 'gü.

11 -An -bha -yö 'yenazë, 'ö tɔɔ zian do 'wo- -ta bhë nɛ 'ö Kaɛn -ya sü 'kpa. Wa wo -gɔ -gban 'wëüga -sü flüü 'gü -sü 'gü nɛ Balaamö 'dhö. Mɛ 'wo 'dhö bhë -an 'gü ya siö'-; 'ö tɔɔ -wo -dɔ -Zlan -gɔ 'yënng nɛ -kɔ do 'ö Kole -ya kaa' 'kpa bhë -a 'dhö.

12 -An -bha -kë ka ziën -sü 'ö ka -bha -kɔ -da 'ko 'piö -bhöpë -nu 'gü bhë, -yö 'wun -yö yaan -sü 'ka; 'ö ya kë 'ö zuögludhi 'ka- kë -na ka 'ko bhaa bhë, 'ö- lë- gbɛ 'yaa -an -kë bhii -an -zo 'yaa mɛ gbɛ 'piö, 'kɛɛ wo -de 'sloo nɛ 'ö -an -wun 'dhö wo -de -gɔ 'gbee-. -Wo -kë nɛ dha kpö -nu 'ö ya kë 'ö 'tëë -nu 'dhö 'dho -na -an 'ka zian 'plɛ 'ka 'ö -an -kë dha 'ka -sü 'yaa -dhö kö -waan ban bhë -a 'dhö. -Wo -kë nɛ 'lü -nu 'ö -an -bha 'töng ya -lo, 'ö -an bhɛ 'yaa kë -dhö nɛ pë 'wo- pö 'tëë yaa- -an bho 'sɛi, wa ga 'fɛfɛdhö -an 'dhö.

13 -Kɔ do 'ö 'yoo kpö 'mëng 'gbeezë -nu wa vin 'ö -an -zuö 'dhö yën -na -an -dunng va 'gü më yaa 'vlanvlan -nu 'ka bhë nɛ 'ö ya kë 'ö -an këwun yaa -nu -wo yö -a 'ka plaan. 'Wo -kë 'zü nɛ 'susongga -nu 'ö -an -yadhɛ kpinngdhö 'yaa 'dhö 'ö -Zlan -yö -an -bha toëpö -yadhɛ -pë -kë -dhɛtiidhɛ gbaɔnsü 'gü bhë -an 'dhö.

14 'Wun 'ö -gban -an -bha bhë, mɛ 'ö- to 'dhiö 'ö- blɛɛ -Zlan 'dhi -wo 'ka ö- -dhɛ ya glɔɔ 'ö tɔɔ Enɔkö 'ö -kë Adan -dun kë 'slaplɛ -naa giagia 'ka bhë. 'Yö- pö: «Kwa Dëmɛ waa- ö -bha bɔmɛ -nu 'slööslö -vuu 'gɔɔ- plëëzë -wo -dho nu,

15 kö za 'ö mɛ 'plɛ -bha bhë -yaan dɔ; kö kian' yaa -mɛ -nu -bha -yaan -an 'kun -an këwun yaa -nu 'saadhö 'wo- -kë -an -bha -dɔ -Zlan -gɔ 'yënng -sü 'ka bhë -a -wun 'gü, waa- 'wun yaa 'saadhö -nu 'ö sɔɔnyaakëmɛ -nu 'ö 'waa -Zlan bhlë -ya 'ö 'wo- blɛɛ -Zlan -gɔ bhë -an -wun 'gü (kö -an 'klo -yaan bhɔ).»

16 Mɛ -nu 'wo 'dhö bhë, yi 'saadhö 'ka, -an zuö' 'glu 'yaa dhi -sü 'ka; -an 'ta -sü -kɔ -yö -go -an zuö' 'gü. -An blɛɛ'- -wo -nu -wo -de -sü va -wo -nu 'ka kö -wo -wo 'nɛɛnɛɛ -nu pö -na mɛ -nu -dhë kö -waan -an -ta -bhö.

17 'Kɛɛ ka -zë, n dhegluzë -nu, ka -zo -yö -büö -wo 'ö kwa Dëmɛ Yesu Klito -bha bɔmɛ -nu -wa blɛɛ ka -dhë 'kpa bhë -a 'ka;

18 yö ga 'wo- pö: «Yi -kaanta -nu 'ka, mɛ -nu -wo -dho kë -dhö 'ö 'wo 'yee to ka -bha; -wo -dho kë -tosiadhe kë dhia wo -de dhɔɔbhaapë yaa -nu 'gü.»

19 Wo nɛ ya kë 'wo nu 'gügludhe -nu 'ka; mɛbheedhe kë -kɔ nɛ 'ö -an 'gü zlöö; 'yaa -Zuu 'ö go -Zlan 'piö -a 'ka.

20 Ka -zë, n dhegluzë -nu, -ka 'dho ka 'gü -dɔ -de -gɔ 'gbee- -sü 'ka ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'slööslö 'gü. -Ka bhɛa' -Zuu 'slööslö -bha 'piigbeedhɛ kwaa'.

21 Mɛ 'ö -dhö, -yö 'to -dhɔ 'ö go -Zlan 'piö bhë -a 'gü, kö kwa Dëmɛ Yesu Klito 'ö- -bha 'glusë 'gü 'ö dho ka gbaa toëpö -këdhösü 'ka bhë, 'kaan- -ya -a -gɔ.

22 Mɛ -nu 'ö -an zuö' 'yaa yaannu -sü 'ka -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü bhë, -ka -an 'yena yö, ('ka kë 'lëëlë -an 'ka)!

23 Mɛ -nu 'wo bhë -ka -an dha 'siö -gɔ; mɛ -nu 'wo to 'pö bhë, -ka -an 'yena -yö wo 'pö, 'kɛɛ -yö kë 'kwi 'suö -sü 'ka. 'Kɛɛ -a mɛ mɛ 'ö -gban -an

'ta -sü -kɔ -bha bhë, -ka kë 'slë 'ka 'ö tɔɔ -an 'ta 'sü -kɔ -nu -wun 'gü, ̀wa kë ̀nɛ 'gaa 'ö mɛ -bha -a 'dhö (bhii -a -bha sɔ -nu bhë, mɛ 'ö ̀ya ̀troo' kaa ̀duö kö ̀ya bhɔ 'gaa 'sü -sü -bha 'pö).

-Zlan zuöpöwo -kaanta

24-25 -Zlan 'ö 'dhö do 'kpaan, yö 'ö kwa dha ̀bɔa' kwa Dëmɛ Yesu Klito -ta -sü 'ka bhë, -a 'tɔ -yö bhɔ 'ö tɔɔ yö ̀nɛ 'ö ̀va, 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü waa- -wogbiindhɛ 'dhö -a -gɔ, 'ö ̀tun -a -gɔ ̀dɛɛ; 'ö dho kaa 'dhö ̀toëpö 'ka. Bhii yö ̀nɛ 'ö- -kɔ dhö -mɔa kö -yö ka -maa kë kö ̀kun 'ö ka -gɛn dho -zuö 'kaan- -püö -a -bha zian -ta, 'ö dho to -a 'ka 'dhö -yaan yö yi 'ka dho -da -a 'ka -a -bha -gludëdhɛ -pö 'gü -a -bha, kö -ya pö 'wun 'yaa -an -bha, 'ö dho ̀zuögludhi ̀va nu ka -dhë bhë; kö -a 'tɔ -yö bhɔ 'dhö gia- 'ka. Amɛn.

'Dhɛbhowunta 'sëëdhɛ
'ö Zan -ya ɓɛɛn 'ö ɲɛ

1 Më 'ö ɓɛɛn' -sü 'ka 'sëëdhɛ -be 'ö ɲɛ -a 'gü 'ö tɔɔ më -nu 'wo dho kë
-dhɛkpaɔ ɓdhia' -bha 'ö -Zlan -ya -wun -lo Yesu Klito kwɛɛ kö -yaan -a -zɔn
ö -bha yuökëmɛ -nu -dhë. Klito -ya -zɔn 'ö ɓɔa ö -bha yuökëmɛ Zan 'gü,
-Zlan -bha bɔmɛ -bɔ -a -dhë -sü 'ka.
2 Më -nu 'ö Zan -ya yö ɲɛ 'ö- ɓblɛɛ. 'Wun 'ö- ɓblɛɛ' -na zö ɲɛ 'ö tɔɔ 'wun
-nu 'wo go -Zlan 'piö waa- 'wun gia- 'ö Yesu Klito -ya -zɔn.
3 ɓZuögludhi -yö kë mɛ 'ö 'sëëdhɛ -be 'ö ɲɛ 'ö 'dhoë- -a pö -a -gɔ!
ɓZuögludhi -yö kë mɛ 'ö 'dhoë- ö 'to to -Zlan 'dhi -wo 'ö ɲɛ -a -bha, kö pë
-nu 'wo -ya ɲɛ -yaan ɓbhlë -ya -a -gɔ! Bhii 'töng 'ö -ya -sü 'ka kö pë -nu
'wo ɲɛ -waan kaa bhë ɓya yö ɓklöö'.

ɓWekadhe 'ö dho Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'slaplɛ 'piö

4-5 Ma Zan ɲɛ 'ö 'sëëdhɛ ɲɛ 'a- bɔ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu
-dho 'kuë- -sü 'slaplɛ 'ka Azi -sɛ 'gü ka -dhë: 'Ka ɓüee. -Zlan 'ö -kë -dhö,
'ö ɓtun -dhö, 'ö dhö nu 'dhö, -zuu 'slaplɛ 'wo- -bha 'gɔ -gbloo 'dhiö 'dhö,
waa- Yesu Klito 'ö kwa ɓgoo- -towogüsüzë 'ka, Gbö -blɛɛzë, 'yö mɛ -blɛɛzë
'yö go ga 'gü -a 'ka, 'yö mɛ ɓva 'ka -gludë -nu 'wo 'kpongtaa zö -an -ta, -wo
'glusë waa- ɓzuöyagluu 'ö go -an 'piö -an kë ka 'ka. Yesu Klito ɲɛ 'ö kwa
-dhɔ -ya -kë, 'yö kwa dha kwa -bha ɓsɔɔn yaa -nu -gɔ, -ga kwa -wun 'gü
-sü 'ka.
6 'Ö 'kwa -kë ö -bha -gludëdhɛ -pö 'gü -mɛ -nu, slabhomɛ -nu 'ö 'kwa dho
yuö kë -a Dë -Zlan -dhë -an 'ka. 'Tɔbhɔdhe waa- 'piigbeedhɛ -wo kë Yesu
Klito -bha 'ka ɓtoëpö 'ka! (Amɛn!)
7 -Ka -dhɛ -ga, -yö nu -na dha kpö -nu -ta; mɛ -nu 'saadhö 'yan -dhö -da -a
'gü; mɛ -nu gia- 'wo- zlɔa 'dü 'ka bhë -an 'yan -dhö dɔ -a -bha 'pö. 'Sɛgümɛ
-nu 'saadhö -wo -dho 'gbo -nu bɔ wo -de ɓmaa' -sü 'ka -a -wun 'gü. Më 'ö
-de dho kë yö -mü. Amɛn.
8 Kwa Dëmɛ -Zlan 'piigbeezë, 'ö -kë -dhö, 'ö ɓtun -dhö, 'ö dho nu bhë ɲɛ
'ö 'wun ɓblɛɛ 'ö- pö: «Ma ɲɛ 'a 'wun 'plɛ züdɔdhɛ waa- -a 'dhiötodhɛ 'ka.»

Zan -bha 'yanpiöpë 'ö -gban Klito -bha -a -sü

9 N tɔɔ Zan; a ka dheglu 'ka, 'ö 'kwa Yesu 'gü do; ma ɲɛ 'ö 'klobhɔdhe
'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhɛ -wun -bha, 'a ka 'piö do -a wo -sü 'gü, -dɔ
-a -gɔ -sü 'ka ɓzuösaadhɛ 'gü bhë. 'Yiziëndhɛ 'wo- -dhɛ Patemɔsö 'a -ya
-a -bha ɲɛ, -Zlan -wo waa- 'wun gia- 'ö -kë ɓbɛɛn' -sü 'ka 'ö Yesu -ya yö
-dhɛgbɛadhɛ 'gü bhë -an ɓblɛɛ'- 'a- wo bhë ɲɛ 'ö 'wo n kun -a -wun 'gü
'wo nu n 'ka zö ɲɛ.
10 Dëmɛ -bha yi 'ka a -kë mü 'ö -Zuu 'slöölö -yö pa n 'ka, 'ö 'a -wo do ma
n ɓzlöö ɓzian'. 'Ö -wo bhë 'ö -kë 'gbee- 'ka ɲɛ ɓdhɛ 'wo 'truu -piö -a -bha
'kpa -a 'dhö.
11 -Wo bhë -ya pö: «Më -nu 'ü 'dhoë- yö ɲɛ -a ɓbɛɛn' 'sëëdhɛ -be do 'gü,
kö 'sëëdhɛ -be bhë 'ü- bɔ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü
'ö Efɛzö, 'ö Simiinë, 'ö Pɛɛgamë, 'ö Tiatii, 'ö Saadö, 'ö Filadɛɛfi waa- -a mɛ
'ö Laodise -an -dhë. -An -dho 'kuë- -sü -yö 'slaplɛ.»
12 'A ɓdhië n -zü, 'a -dhɛ -ga n ɓzlöö kö mɛ 'ö 'wun ɓblɛɛ' -na n -dhë bhë
'aan- yö. 'Ö 'a ɓlabang -dɔatapë 'slaplɛ 'ö 'sënng 'ka -a yö.

13 Kö pë do 'ö bhɔ mɛ 'bhee- -bha -yö dɔ -sü 'ka -an ziën. Gblang do
gbiin 'ö nu 'ö yö -a -gɛn kpöödhö -yö -kë -a -bha; 'sënng -du kwi -yö ziö
-sü 'ka -a -kënng 'gü.
14 -A -bha wun -nu -wo kë 'puu nɛ 'bhla kaa- 'puu 'dhö nɛ 'yɔɔ 'dhö,
'ö- 'yan -nu -wo bhü nɛ 'siö 'dhö.
15 -A -gɛn -nu -wo -bhü nɛ zën 'wo- bho 'ö 'wo- -kë 'drëëndrën -a 'dhö;
'ö- 'we -wo -zuö -kë va -kɔ -yö -kë nɛ 'yi -zuö -drinng 'dhö.
16 'Susongga 'slaplɛ -wo -kë -a kwɛɛ- 'gü -kɔ 'gü 'ö -dhaa 'dhiözë 'ö- 'dhiö
'dho zian plɛ 'ka 'ö go -a dhiö. -A wöödhɛ -yö -bhü nɛ -kɔ 'ö lan- 'dho
'bhü -na -a 'ka, kö ya dɔ 'dhëë ziën bhë -a 'dhö.
17 Dhɛ 'ö n 'yan -yö -da -a 'gü, 'a -püö -a gɛɛndhö nɛ mɛ ya ga -a
'dhö. 'Yö ö kwɛɛ- 'gü -kɔ sü 'yö- -da n gban -ta -a pö -sü 'ka nɛɛ: «Kö
kun 'ö 'suö -yö ü -kë! Ma 'a tɔɔ mɛ -blɛɛzë; ma 'a tɔɔ mɛ -kaanta.
18 Ma 'a tɔɔ mɛ 'ö 'bhee-; a -ga, 'kɛɛ dɛɛ nɛ -a 'gü bhë, a 'bhee- toëpö
'ka zlöö. -Kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö n -gɔ ga waa- glööbɔɔdhɛ -an -ta.
19 Pë -nu 'wo kë -na nɛ waa- pë -nu 'wo dho kë -an 'piö 'ü -an yö -na
nɛ, -bhö -a -ya 'sëëdhɛ 'gü!
20 -Dhɛ -ga 'zü, 'susongga 'slaplɛ 'ü- -ga -na n kwɛɛ- 'gü zian' nɛ waa-
'sënng labang -dɔatapë 'slaplɛ -wun nɛ -an -gɛn 'ö -bin -sü 'ka 'wo nɛ:
'Susongga 'slaplɛ 'ö 'wo nɛ 'wo tɔɔ -Zlan -bha yuökëmɛ 'slaplɛ 'wo 'dhiö
-sü Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü kpö 'slaplɛ 'wo bhë
-an 'ka -mɛ 'ka bhë -an -bha. 'Ö labang -dɔatapë 'slaplɛ 'wo nɛ 'wo Yesu
-wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü kpö 'slaplɛ bhë -an 'ka.»

2

'Sëëdhɛ 'ö dho Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Efɛzö -a 'piö

1 Dhɛ 'ö pë -nu 'wo bhë yaa- -gɛn -nu pö n -dhë 'dhö, 'yö- pö 'zü: «-Bhö
'sëëdhɛ bɔ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Efɛzö bhë -a
-dhë 'ü- pö -a -dhë nɛɛ: Mɛ 'ö 'susongga 'slaplɛ 'dhoë- kwɛɛ- 'gü zian', 'ö
'ta 'sü -sü 'gü labang -dɔatapë 'slaplɛ 'wo 'sënng 'ka -an ziën bhë -ya -pö:
2 Pë -nu 'ü- kë -na 'töüdhö bhë a- -dɔ. A sëëbhodhe waa- zuösaadhɛ
'wo ü 'gü bhë -a -yö. A- dɔa' nɛ kaa- 'gluyaamɛ -nu ka këwun -nu 'waa
do; mɛ -nu 'wo wo -de -dhɛ -na Yesu -bha bɔmɛ -nu 'kɛɛ 'waa- 'ka bhë, ü
-an 'piö -ga, 'ö 'ü- yö nɛ suamɛ -mü -an 'ka.
3 Zuö' kë -saa -sü -yö ü -gɔ; ü 'yënng -yö -bhɔ n -wun 'gü 'ö faan' yaa
'go ü 'gü.
4 'Kɛɛ pë 'ö n -zuë ü buëndhö 'ö nɛ: N -dhɔ 'yaa ü -bha gbɔ nɛ -kɔ 'ü-
zü dɔa bhë -a 'dhö.
5 Ü -zɔ -yö -büö -dhɔ 'ö -kë ü 'gü 'dhiö zian' n buëndhö 'ö 'bha ü kwaa'-
-a -zü bhë -a -wun 'ka! Dɔ 'ö 'kwa- wo dɛɛ nɛ, -bhö ü kë -kɔ -ga 'dhɛ!
'Go ü bha sɔɔn yaa -nu 'gü, 'ü dhië'- -Zlan 'piö, 'ü 'wun -nu kë nɛ -kɔ
'ü- kaa' 'dhiö -blɛɛzë 'ka bhë -a 'dhö. 'Ö ya kë nɛ ü 'ka 'go ü -bha sɔɔn
yaa -nu 'gü, a -dho nu ü -gɔ 'a ü bha labang -dɔatapë bho piën-.
6 -Yö 'dhö, 'kɛɛ 'wun mɛ 'ö n -zo 'kun -wun 'ka ü buëndhö 'ö tɔɔ: Pë 'ö
Nikolaitö -nu 'dho -a kë -na bhë ü- -san -zë nɛ n 'dhö 'pö.
7 Kö mɛ 'ö- 'wun ma -to 'dhö -dhö, pë -Zuu 'slöösslö 'dhoë- blɛɛ' -na Yesu
-wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -dhë nɛ -ya ma.
Mɛ -nu 'wo 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka, a -dho -këdhösü -lü bhɛ 'ö -Zlan -bha
'tɛɛpadhɛ -bha -a nu -an -dhë, 'wo- -bhö.»

'Sëëdhɛ 'ö dho Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Simiinë -a 'piö

8 'Yö- pö: «-Bhö 'sëëdhɛ bɔ 'dhiö -sü -Zlan -bha mɛ -nu 'ka -mɛ 'ö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Simiinë -a 'gü bhë -a -dhë ɲɛɛ: Mɛ 'ö ga, 'ö ɲya 'go ga 'gü 'ö 'wun 'plɛ züdɔdhɛ waa- 'wun 'plɛ 'dhiötodhɛ 'ka bhë, -ya -pö:

9 A ü -bha 'yënngbhɔdhe -dɔ; 'a ü bha 'fɛɛdhɛ -dɔ. A- -pö 'dhö 'kɛɛ giagia 'ka ü ɲbhɔɔzë! 'Wun 'ö mɛ -nu 'wo wo -de -dhɛ Zuifö -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka 'wo- ɲblɛɛ' -na ü -gɔ bhë a- -dɔ. Dü -bha mɛ -nu -mü.

10 Kö ɲkun 'ü -suö ü 'yënng 'ö 'dhoë- bhɔ bhë -a -wun 'gü! Ü 'to 'to: 'Ö tɔɔ ka -dho -da 'güdandhe 'gü, dü -bha ka kpö 'gü -mɛ -nu 'bhaa -nu -da -kanso 'gü -sü 'ka; ka 'klo- -dho bhɔ -dhɛkpaɔyi 'gɔɔ- do 'piö. 'Kɛɛ -bhö 'to -klu -sü 'ka -Zlan -bha -yö 'dho -yö yöë ü -bha ga -yi -bha; a -dho ü gbaa kë -a 'gü -sü 'gɔ ɲgblaa' 'ö dho -a -zɔn ɲnɛ ü -to -a 'gbee- 'ka bhë -a 'ka.

11 Kö mɛ 'ö- 'wun ma -to 'dhö -dhö, pë 'ö -Zuu 'slööslö 'dho -a ɲblɛɛ' -na Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -dhë ɲnɛ -ya ma. Mɛ -nu 'wo 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka bhë, ga kë ɲplɛ -naa yaa 'dho nu -an -ta.»

'Sëëdhɛ 'ö dho Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Pɛɛgamë -a 'piö

12 'Yö- pö 'zü: «-Bhö 'sëëdhɛ bɔ 'dhiö -sü -Zlan -bha mɛ -nu 'ka -mɛ 'ö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Pɛɛgamë -a 'gü bhë, -a -dhë ɲnɛɛ: Mɛ 'ö -dhaa 'dhiözë 'ö- 'dhiö 'dho zian ɲplɛ 'ka 'yö- kwɛɛ bhë -ya -pö:

13 A ü këdhɛ -dɔ; yö kun tɔɔ -dhɛ 'ö dü -bha 'gɔ -gbloo 'dhoë- -bha -a! 'Kɛɛ ü 'ka ü bɔ -zo -yö n -ma -sü 'ka; bhii ü -to -klu -sü 'ka n -ma -së 'ka, 'töng gia- -de 'ö n ɲgoo- 'ö 'yaa 'kan n -ma 'wo- -dhɛ Antipasö bhë 'wo- zaa plöö, -dhɛ 'ö dü 'dhoë- -bha bhë -a -bha.

14 'Kɛɛ -a -kë 'dhö -sü 'ka 'wun do -yö n -zuë ka buëndhö: Mɛ -nu -wo ü ɲplöö 'ö 'wo -klu -sü 'ka Balaamö -bha mɛ ɲdaan' -wo -bha. Bhii Balaamö -yö -gleng -nu -da Balakö ɲzuö' 'piö kö -ya këdhɛ ɲmɛɛ'- -yaan Izlaɛlö -mɛ -nu -da ɲsɔɔn yaa 'gü wü 'wo wo -bha gbapë -nu gba -na 'ka bhë -a -bhö -sü 'ka; 'go mü 'wo wo -de nu ɲsɔɔn kë -sü -dhë.

15 -Kɔ do bhë ɲnɛ 'ö mɛ 'bhaa -nu 'dhoë- 'ka ü ɲplöö 'ma 'ö 'wo 'to -sü 'ka Nikolaitö -nu 'wo -kë gbapë 'vlanvlan gbamɛ -nu 'ka bhë -an këpë -nu 'piö.

16 ɲDhɛ 'ö 'pö, -bhö 'go ü bha ɲsɔɔn yaa -nu 'gü! 'Yaa 'pö a -dho nu ü -gɔ yi 'bhaa 'ka, 'a 'ko -zë mɛ -nu 'wo 'dhö bhë -an 'ka (n -wo 'ö -kë) -dhaa 'ö 'go -na n 'dhii -a 'ka bhë -a 'ka.

17 Mɛ 'ö- 'wun ma -to 'dhö -dhö, 'wun 'ö -Zuu 'slööslö 'dhoë- ɲblɛɛ' -na -Zlan -bha mɛ -nu -dhë bhë -ya ma!

Mɛ -nu 'wo 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka, a -dho 'manë 'ö -bin -sü 'ka bhë -a nu -an -dhë, 'go mü 'a dho -guö kpö 'puu, 'ö mɛ 'ö -dhö 'ö- 'tɔ 'dho -ya -sü 'ka -a -ta -a nu -a -dhë. 'Tɔ -dëü gbɛ 'ö mɛ gbɛ yaa- dɔ, -a 'ke yaa kë mɛ 'a- nu -a -dhë bhë -a 'ka 'ö dho kë -ya -sü 'ka -guö kpö bhë -a -ta yö -mü.»

'Sëëdhɛ 'ö dho Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Tiatii -a 'piö

18 'Yö- pö 'zü: «-Bhö 'sëëdhɛ bɔ 'dhiö -sü -Zlan -bha mɛ -nu 'ka -mɛ 'ö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Tiatii bhë -a 'piö ɲwoë' ɲnɛɛ: -Zlan Gbö 'ö- 'yan 'dho 'bhü -na ɲnɛ 'siö 'dhö, 'ö- -gɛn -nu 'dho 'bhü -na ɲnɛ zën 'wo- bho 'wo- -kë 'drëëndrën -a 'dhö bhë -ya -pö:

19 A ü këyuö -nu -dɔ; ü -bha -Zlan waa- mɛ -nu -an -dhɔ kë -sü -nu, ü -bha -zo yö -sü -nu, ü -bha -to -klu -sü 'ka -Zlan -bha -sü -nu, ü -bha -kë

naazë -sü waa- ü -bha yuö -kaanta plëëzë 'ö -ziö -an -blɛɛzë -ta bhë a -an 'plɛ -dɔ.

20 'Kɛɛ pë 'ö n -zuë ü buëndhö 'ö tɔɔ: Dhebɔ 'wo- -dhɛ Zezabɛlö 'ö- pö ö -de -dhë ö -Zlan -wodhiölodhe 'ka bhë -a 'to 'ü- wo ka ziën bhë yaa kë n -dhë -së. -Yö ma yuökëmɛ -nu -daan sɔɔn kë -sü 'ka. -Ya -pö -an -dhë 'zü wü 'wo gbapë -nu gba -na -a 'ka bhë, -wa -bhö.

21 A 'töng -nu -a -dhë kö -yaan 'kan sɔɔn yaa kë -sü -bha, 'ö yaa 'pa ö -deë kö -yaan ö kwaa'- ö -bha sɔɔn kë -sü -zü bhë.

22 Dhɛ 'ö 'dhö, a -dho -a kë 'ö yö 'dhö waa- mɛ -nu 'wo sɔɔn bhë 'wo- 'gü 'wo dho sia- 'yua 'ka, -a 'ke waa wo bo wo wɔ -kɔ yaa -nu 'wo bhë -an 'ka.

23 A -dho -a -bha 'në -nu zë, -yö kë 'dhö kö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -nu 'saadhö -wa dɔa nɛ a mɛ 'ö mɛ -nu -bha -zo -ta -a 'gü -wun waa- -an dhɔɔbhaapë -nu dɔ -a 'ka. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë -yö kë ka 'yaan nɛ mɛ 'ö -dhö ka ziën, -kɔ 'ö 'dhoë- pë -nu kaa bhë nɛ 'a dho -a saan' bhoë.

24 -Zlan -bha mɛ -nu, mɛ 'ka to Tiatii ya kë ka -bha 'ka, kaa 'to -an -bha mɛ daan' -wo 'ö bhë -a 'piö, 'ö pë 'ö mɛ -nu -wa -dhɛ Satan -bha -gleng -wun -nu 'piö gbiinzë 'wo -bin -sü 'ka 'ö kaa- daan'- bhë, a- -pö ka -dhë, n 'ka 'dho -wo -zuöatadhe 'waa gbɛ kë gbɔ.

25 'Kɛɛ pë mɛ -nu 'ö 'wo ka -gɔ ka -bha -zo yö -sü 'gü bhë, -kaa -an 'kun 'gbee- -yö 'dho -yö yöë n nu -yi -bha.

26-27 Mɛ 'ö 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka, 'go mü 'zü 'ö 'dhoë- ö -zo kë ma yuö kë -kɔ -nu 'wo nɛ -an 'piö, a -dho -wogbiindhɛ nu -a -dhë 'sɛgɔgümɛ -nu -ta. -Yö -dho 'dhiö sü -an 'ka -piö 'gblɔɔngblɔn do 'ka; 'go mü 'yö dho -an wüü'- nɛ -kɔ 'wo gbɔ 'sɛ kpö wüü'- -na -a 'ka bhë -a 'dhö nɛ -kɔ 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'ö go n Dë 'piö 'ö- 'ka n -gɔ bhë -a 'dhö.

28 A -dho -dhiadhiö 'susongga nu -a -dhë.

29 Kö mɛ 'ö- 'wun ma -to 'dhö -dhö, 'wun 'ö -Zuu 'slööslö 'dhoë- blɛɛ' -na Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -dhë bhë -ya ma.»

3

'Sëëdhɛ 'ö dho Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Saadö -a 'piö

1 'Yö- pö n -dhë: «-Bhö 'sëëdhɛ bɔ 'dhiö -sü -Zlan -bha mɛ -nu 'ka -mɛ 'ö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Saadö bhë -a -dhë nɛɛ: Pë 'ö mɛ 'ö -Zlan -bha -Zuu 'slaplɛ waa- 'susongga 'slaplɛ 'dho -a -gɔ 'ö- blɛɛ 'yö nɛ: Pë -nu 'ü- kë -na 'saadhö bhë a- -dɔ. A- dɔa nɛ mɛ -nu -wo ü ga nɛ mɛ 'ö 'bhee- -a 'dhö, 'kɛɛ kö ü ga -sü 'ka.

2 -Bhö -büö, 'ü -dɔ gɛnngdhö -sü nu mɛ -nu 'wo tun ü -gɔ, 'ö wa kë 'tëëtë bhë -an -dhë kö kun 'wo dho ga. Bhii 'ma- yö nɛ ü bha yuö -nu 'ü- kë -na bhë -a gbɛ 'yaa -yö 'ko 'dhiö -sü 'ka n ma -Zlan wö 'dhiö.

3 Ü -zo -yö -büö mɛ daan' -wo 'ü- ma bhë -a -wun 'ka! 'Go mü ü -zo -yö -büö 'zü -an ma -kɔ 'ü -an maa bhë -a 'ka. -Bhö 'wun ma mɛ daan' -wo bhë -a -ta, 'ü 'kan ü bha sɔɔn yaa -nu bhë -an -bha. -A 'ke ü 'ka -büö 'gbɛɛdhö, a -dho nu ü tii 'ka nɛ kwaanmɛ -yö nu.

4 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, ü -bha mɛ 'bhaa -nu 'wo Saadö -dhɛ gia- -bha, waa wo -bha sɔ -nu kë -dhiizë. -Wo -dho kë n 'piö sɔ 'puu -kë wo -bha -sü 'ka. Bhii 'ö tɔɔ -yö -an -ma -kun kö -wo kë 'dhö.

5 Mɛ -nu 'wo 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka, -kɔ bhë nɛ 'wo dho sɔ 'puu bhë -a daa' wo -bha 'pö, n 'ka 'dho -an 'tɔ bho -kë -a 'gü -sü 'sëëdhɛ -be 'gü; a -dho -a pö n Dë waa- ö -bha bɔmɛ -nu 'dhiö nɛ -wo n -ma 'ka.

6 Kö mɛ 'ö- 'wun ma 'to 'dhö -dhö, pë 'ö -Zuu 'slööslö 'dhoë- ɓblɛɛ' -na
Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -dhë ɓnɛ -ya ma!»

'Sëëdhɛ 'ö dho Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Filadɛɛfi -a 'piö

7 'Yö- pö n -dhë 'zü ɓnɛɛ: «-Bhö 'sëëdhɛ bɔ 'dhiö -sü -Zlan -bha mɛ -nu 'ka
-mɛ 'ö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Filadɛɛfi -a -dhë
ɓnɛɛ: Mɛ 'ö 'slööslö 'ö 'wun giagia 'ka, mɛ 'ö -gludë Davidö -bha ɓlakele
'dhoë- -gɔ, 'ö ɓya 'kwɛɛ ta, 'ö- 'po -mɛ gbɛ 'yaa 'dhö, 'ö ɓya 'kwɛɛ 'po 'ö- ta
-mɛ gbɛ 'yaa 'dhö bhë -ya -pö:

8 Pë -nu 'ü- kë -na 'töüdhö bhë a- -dɔ. A- ɓdɔa' ɓnɛ ɓfaan' 'ö ü -gɔ bhë,
-yö 'tee; 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, ü 'wun -ma n -wo -ta, 'ü to -klu -sü 'ka n -ma;
'ma 'kwɛɛ do 'po ü -gɔ; mɛ gbɛ 'ka 'dho -mɔa -bha kö -ya 'dhi ta ü -gɔ.

9 Dü -bha -kpakuëmɛ -nu, ɓsuamɛ -nu 'wo wo -de kë -na Zuifö 'ka, 'kɛɛ
kö 'waa Zuifö 'ka bhë, pë 'a dho -a kë -an 'ka 'ö tɔɔ: A -dho -an 'gbee- -ta
bho 'wo nu 'wo -lo wo kpɔn 'gü ü 'dhiö ü ɓbhlë -ya -sü 'ka. Bhii kö ɓwaa-
dɔ ɓnɛ ü -dhɔ -yö n -kë.

10 ɓDhɛ 'ö -kë ɓnɛ ü ü -zo -kë n -wo -nu 'a- nu bhë -an 'piö, ɓzuö' -kë
-saa -sü 'ka bhë, kö ma -de 'pö, a -dho n -zo kë ü 'piö 'yena 'yö 'dhoë- nu
'kpongtaa kö 'kpongtaamɛ -nu -waan bɔ 'güdandhe 'gü bhë -a 'töng 'yö dho
kaa bhë -a 'ka.

11 A nu -na; pë -nu 'wo ü -gɔ bhë, -bhö ü -zo kë -an 'piö -yö kë 'dhö kö
ɓkun mɛ 'kpaan gbɛ dho -to -a 'gbee- 'ka 'gɔ ɓgblaa' 'ö -ya ü -bha 'ka bhë
-a kun ü -gɔ!

12 Mɛ 'ö 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka, a -dhoë kë n -ma -Zlan -bha 'kɔ -gban 'lü
'ö yaa 'dho yö plaan gbɔ -a 'ka; a -dho n -ma -Zlan 'tɔ waa- n -ma -Zlan
-bha pödhɛ 'tɔ -ya -a -bha. Pödhɛ bhë 'ö tɔɔ Zeluzalɛmë -dhɛ -dëü 'yö dho
go dhang- 'gü, n -ma -Zlan 'piö. 'Tɔ -dëü 'ö n -ma zlöö ɓnɛ a -dho -a -ya -a
-bha 'pö.

13 Kö mɛ 'ö- 'wun ma -to 'dhö -dhö, 'wun 'ö -Zuu 'slööslö 'dhoë- ɓblɛɛ' -na
Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -dhë ɓnɛ -ya ma!»

'Sëëdhɛ 'ö dho Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Laodise -a 'piö

14 'Yö- pö: «-Bhö 'sëëdhɛ bɔ 'dhiö -sü -Zlan -bha mɛ -nu 'ka -mɛ 'ö Yesu
-wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Laodise -a -dhë ɓnɛɛ: Mɛ
'wo- -dhɛ Amɛn, 'yö ɓgoo- -to -wo 'gü -sü -zë 'ka, 'yö 'wungiamɛ 'ka, yö 'ö
pë 'ö -Zlan -ya -da 'töüdhö 'yö- -bɔa -ta 'ka, -ya -pö:

15 Pë -nu 'ü- -kë 'töüdhö bhë a- -dɔ. A- ɓdɔa' ɓnɛ 'bhaa -saa 'iin 'bhaa
'siözë. -Yö -dho kë n -dhë -së -be kö pë ɓplɛ 'wo bhë 'ü- do 'sü 'ü kaa
'gbönggböng.

16 'Kɛɛ 'ö -kë ɓnɛ ü 'zɔzɔ, 'ö 'bhaa -saa 'iin 'bhaa 'siö- bhë kö a -dho -pe ü
'ka ɓnɛ -kɔ 'ö 'yi 'zɔzɔ 'dhö -pë -da -na -a 'ka mɛ 'ka bhë -a 'dhö.

17 'Ö tɔɔ ü- -pö ü ɓbhɔɔzë, 'go mü ü -bha 'wun -nu -wo 'dho -na 'dhiö,
'iin pë gbɛ -wun 'yaa ü kë. 'Kɛɛ ü 'yenazë, 'ö 'bhaa- ɓtɛi' dɔ. Ü 'fɛɛzë, 'ü ü
'kpaan 'ka 'ö ü 'yënng 'dho tii.

18 ɓDhɛ -kë 'dhö, 'a ü ɓkpaɔ -na kö 'ü 'sënng 'ö ɓya kë 'slööslö 'siö 'ka
bhë 'ü- 'dhɔ n -gɔ kö 'üën- kë ɓbhɔɔzë giagiawo. -Bhö sɔ 'puu -nu 'dhɔ 'pö
'ü- kë ü -bha kö -yaan ü -bha -to 'kpaan -sü lë- -nu -ta -bin. 'Ü -yö 'yënng
pë 'yi 'dhɔ 'ü- yö ü 'yënng kö 'üën- -dhɛ yö.

19 Mɛ -nu 'ö -an -dhɔ -yö n -kë bhë a -an -kun 'gbee- 'a -an ɓdɔɔ. -Bhö pë
-nu kë, -kë ɓnaazë -sü 'ka, 'ü 'kan ü -bha ɓsɔɔn yaa -nu -bha!

20 -Bhö -dhɛ -ga, a dɔ -sü 'ka 'kɔdhi -bha, 'a 'kwɛɛ -ta -ma -na; ŋya kë ŋnɛ
mɛ ŋya n -wo ma ŋya 'kwɛɛ 'po n -gɔ, a -dho -da -a -gɔ kɔɔ, 'a pë -bhö -a
'piö, 'ö yö -de 'pö 'ö pë -bhö n 'piö.
21 Mɛ -nu 'wo 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka, a -dho we -a -bha -an -gɔ 'ö 'wo -ya
n 'sian 'piö n -ma 'gɔ -gbloo 'gü ŋnɛ -kɔ ma -de 'pö 'a toë 'gbee- 'ka, 'ö 'a -ya
-sü 'ka -a 'ka n Dë 'sian 'piö, -a -bha 'gɔ -gbloo 'gü bhë -a 'dhö.
22 Kö mɛ 'ö- 'wun ma -to 'dhö -dhö, pë ö -Zuu 'slööslö 'dhoë- ŋblɛɛ' -na
Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -dhë ŋnɛ, -ya ma!»

4

Mɛ 'ö -ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü bhë -a gba -kɔ 'ö dhang- 'gü

1 ŋDhɛ 'ö ŋya 'go mü a 'yanpiöpë do 'bhaa -yö. 'A 'kwɛɛ do yö, kö -yö 'po
-sü 'ka dhang- 'gü; 'ö -wo do 'a- ma 'dhiö 'ö- -drinng -yö -kë ŋnɛ 'truu -wo
'dhö bhë, 'a- ma 'zü 'ö- pö n -dhë: «-Bhö -da 'ü nu zö kö pë -nu 'wo dho kë
'dhiö ŋzian' 'aan- -zɔn ü -dhë!»
2 'Ö to mü 'ö -Zuu 'slööslö -yö pa n 'ka. 'Ö ŋdhɛ 'a- -ga kö 'gɔ -gbloo do
-yö dɔ -sü 'ka dhang- 'gü mü. Mɛ do -yö -kë -ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo bhë -a
'gü;
3 'ö- wöödhɛ 'bhü -yö -kë ŋnɛ -guö -wungbeezë ŋsuu'- 'wo- -dhɛ 'zasüpë 'ö-
bun 'yan dho -gblɛibizë 'iin -guö -wungbeezë ŋsuu'- do 'wo- -dhɛ 'saaduanö
'ö- bun dho nuɛazë -an 'dhö. Dha -bhüö 'ö- 'yan 'dho 'bhü -sü 'ka ŋnɛ -guö
-wungbeezë ŋsuu'- gbɛ 'wo- -dhɛ emelodö 'ö- bun -yö -kë -gblɛibizë bhë -a
'dhö, -yö -nië -a -bha 'gɔ -gbloo -zü.
4 'Piö -bhɔ ŋtaa' -sü -zë 'ka -a -zü 'to, 'gɔ -gbloo 'gɔɔ- ŋplɛ ö ga -yiisië 'bhaa
gbɛ -wo -kë mü. 'Ö mɛ ziizii 'gɔɔ- ŋplɛ ö ga -yiisië 'ö sɔ 'puu 'dhö -an -bha,
'go mü 'ö 'sënng ŋgblaa' 'dho -ya -sü 'ka -an -gɔ -bha -wo -kë -ya -sü 'ka -an
'gü.
5 'Ö pë -nu 'wo -kë ŋnɛ dha -bha 'yan bɔ -sü 'dhö -wo bɔ 'gɔ -gbloo ŋvaazë
'gü 'ma ŋzian' 'wo -ziö -blaandhö, 'ö pë -nu 'wo -kë ŋnɛ dha -bha 'we -sü
'dhö 'wo bɔ -dhɛ do bhë -a 'gü ŋzian' 'wo -we. 'Ö -zuö -nu -wo bɔ 'ma ŋzian'
'pö 'wo -we. 'Gbia -be 'slaplɛ -wo -kë 'kun ŋdhia 'gɔ -gbloo bhë -a 'dhiö mü.
'Gbia -be 'slaplɛ 'wo bhë 'wo tɔɔ -Zlan -bha -Zuu 'slaplɛ.
6 'Gɔ -gbloo 'dhiö mü, pë 'ö -kë ŋnɛ pë 'wo- 'vɛdhɛ kë -na -a 'ka -a 'dhö
bhë, -a 'yipuë -yö -kë mü, bhii mɛ 'yan- -bɔ -a 'gü ŋnɛ 'yi 'slööslö 'dhö.
'Gɔ -gbloo ziën waa- -a 'sian 'piö -dhɛ -nu -bha, pë 'bhee- -yiisië 'ö -an
'yan -nu 'dho -mɔ -sü 'ka -an buën- -an 'dhiö ŋzian' waa- -an ŋzlöö ŋzian'
-wo -kë mü.
7 Pë 'bhee- -nu 'wo bhë -a -blɛɛzë -yö -bhɔ ŋlaa' -bha; -a ŋplɛ -naa -yö
bhɔ -du 'në -bha; a- kë -yaaga -naa wöödhɛ -yö bhɔ mɛ 'bhee- -lü wöödhɛ
-bha, 'ö- kë -yiisië -yö bhɔ 'gblübhaa 'ö -lö ŋdhia -a -bha.
8 Pë 'bhee- -nu -yiisië 'wo bhë, -a mɛ 'ö -dhö -a gban -yö 'slado; 'ö -an
'yan -nu 'dhö -lo -sü 'ka -an gban -ta dhuö -dhɛ -nu waa- -an gban ŋlöö
-dhɛ -nu -bha. 'Ö 'waa wo bo -a pö -sü 'ka -dhɛ 'po -sü waa- 'bin 'më -sü
-an 'gü ŋnɛɛ: «'Slööslö, 'slööslö, 'slööslö 'yö tɔɔ Dëmɛ -Zlan 'piigbeezë 'yö
-kë -dhö, 'yö -dhö, 'yö nu -na.»
9 'Ö ŋya kë pë 'bhee- -nu -yiisië 'wo bhë -wo 'tan -nu bho -na kö mɛ 'ö
-ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü, 'yö -dhö ŋtoëpö 'ka bhë -waan 'tɔ kë ŋva, -waan
-a ŋbhlë -ya, 'go mü -waan zuö pö,
10 'Ö mɛ ziizii 'gɔɔ- ŋplɛ ö ga -yiisië 'wo bhë 'wo -lo wo kpɔn 'gü, mɛ 'ö
-ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü 'ö -dhö ŋtoëpö 'ka bhë -a wö 'dhiö 'ö 'wo- gba. 'Wo
dho wo -bha 'gɔ ŋgblaa' 'ka 'wo- -lo 'gɔ -gbloo 'dhiö -a pö -sü 'ka ŋnɛɛ:

11 «Yi Dëmɛ, yi -bha -Zlan, -yö ü -ma -kun kö 'tɔbhɔdhe, ɓhlëyadhe waa-
'piigbeedhɛ -wo kë ü -bha 'ka; bhii bhi ɓnɛ 'ü pë 'plɛ -da, 'ö -dhi ü -dhë 'ü
-këdhösü nu -an -dhë.»

5

'Sëëdhɛ -be 'dhipomɛ

1 A 'sëëdhɛ -be 'ö -kë ɓnɛ pë -dho 'kou -sü -zë 'dhö -a -yö mɛ 'ö -kë -ya
-sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü bhë -a ɓkwɛɛ- 'gü -kɔ 'gü mü. Pë -yö -kë -ya -sü 'ka
-a 'gü -dhɛ waa- -a 'pian ɓzian' -dhɛ -bha, 'yö 'sëëdhɛ -be 'dhi ta -sü -zë 'ö
ɓduakëpë 'slaplɛ 'dhö -a -ta ('ö mɛ do dho -a 'dhi po) -a 'ka.
2 'A -Zlan -bha bɔmɛ do 'piigbeezë 'yö 'wun ɓblɛɛ' -na 'gbee- 'ka -a yö kö
-ya pö -na: «Dö 'yö- -ma kun kö -yö ɓduakëpë -nu 'wo ɓnɛ -an ɓwüü'- kö
-yaan 'sëëdhɛ -be 'ö ɓnɛ -a 'dhi 'po e?»
3 'Kɛɛ -a -mɛ gbɛ 'yaa -dhö, dhang- 'gü, 'kpongtaadhɛ, 'iin 'sɛ ɓlöö kö
-yaan 'sëëdhɛ -be bhë -a 'dhi 'po -yaan ɓkpɔɔ'- -a 'gü.
4 A 'gbo -bɔ ɓva 'ka 'ö tɔɔ mɛ gbɛ yaa kë -dhö kö -yaan 'sëëdhɛ -be bhë
-a 'dhi 'po -yaan -dhɛ -ga -a 'gü.
5 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö mɛ ziizii -nu 'wo bhë 'ö- mɛ do -ya pö n -dhë:
«Kö ɓkun 'ü 'gbo bɔ! -Bhö -dhɛ -ga: ɓLaa' 'ö Zuda -gɔ 'gunng 'gü, 'ö -gludë
Davidö ɓsuutamɛ 'ka, yö ɓnɛ 'ö 'to -a 'gbee- 'ka. Yö ɓnɛ 'ö -mɔa kö -yö
ɓduakëpë 'slaplɛ bhë -an ɓwüü'- kö -yaan 'sëëdhɛ -be 'ö ɓnɛ -a 'dhi 'po.»
6 ɓDhɛ 'ö go mü, 'a 'bhlanë -gbɔng do yö kö -yö -dɔ -gɛn -ta -sü 'ka
'gɔ -gbloo 'dhiö pë 'bhee- -nu -yiisië waa- mɛ ziizii -nu 'wo bhë -an ziën.
'Bhlanë bhë -yö -bhɔ pë 'wo- zë -a -bha. -A -sö -nu -wo 'slaplɛ, 'ö- 'yan -nu
'dhö 'slaplɛ; wo ɓnɛ 'wo tɔɔ -Zlan -bha -Zuu ('slööslö) 'slaplɛ 'ö -an bɔ 'sɛ
-dhɛ 'saadhö -a 'gü sia- bhë.
7 'Yö 'bhlanë bhë 'yö -yɔɔn 'sëëdhɛ -be bhë -a -bha, 'yö- sü mɛ 'yö -ya -sü
'ka 'gɔ -gbloo 'gü bhë -a ɓkwɛɛ- 'gü -kɔ 'gü.
8 ɓDhɛ 'ö -ya 'sëëdhɛ -be 'ö bhë -a 'sü, 'ö pë 'bhee- -nu -yiisië waa- mɛ
ziizii -nu 'gɔɔ- ɓplɛ ö ga -yiisië 'wo bhë 'ö -an 'plɛ -wo -lo wo kpɔn 'gü
'bhlanë bhë -a 'dhiö. Mɛ 'ö -dhö kɔng do, waa- 'sënng -kɔɔ -nu 'ö pë 'tëë
-sëëzë 'ö -ya kë 'wo- -güö 'ö- pa -wo kë -an -gɔ. Pë 'tëë -sëëzë 'ö bhë 'ö tɔɔ
ɓbhɛa' -wo 'ö -Zlan -bha mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -wa wo.
9 'Wo 'tan -dëü bho ɓwoë' ɓnɛ: «-Yö ü -ma -kun kö 'üën- 'sëëdhɛ -be 'ö
ɓnɛ -a 'sü, 'üën- ɓduakëpë -nu 'wo bhë -an 'wü. Bhii -wo ü -zë, 'ö 'ü bɔ -a
-ta 'ü mɛ -nu 'wo go 'gunng 'saadhö, -wo ɓsuu'- 'saadhö, 'sɛ 'saadhö waa-
ö 'gü -mɛ -nu -an -gɔ -ta dhɔ kö -waan kë -Zlan -bha 'ka.
10 'Bha -an kë 'sɛgɔ do 'gü -mɛ -nu 'wo slabhomɛ 'ka -an 'ka -waan yuö
kë kwa -bha -Zlan -dhë; -wo -dho -gludëdhɛ kë 'kpongtaa.»
11 'A ko 'zü 'a -dhɛ -ga; 'a -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'ö 'wo -kë ɓnɛ mɛ -vuu
ɓplëëzë -gwaa -vuu ɓplëëzë 'dhö -an yö kö -wo mü. A -an -yö kö -wo ɓnië'
-sü 'ka 'gɔ -gbloo, pë 'bhee- -nu waa- mɛ ziizii -nu 'wo bhë -an -zü 'to.
12 -Wo -kë 'tan -nu bho ɓdhia 'wo- pö -wo 'gbee- 'ka ɓnɛɛ: «'Bhlanë 'wo-
zë bhë -ya -ma -kun kö -yaan 'piigbeedhɛ 'dhö, ɓbhɔɔpë -nu, -kë 'kpaakpasü
-nu waa- 'gügbeedhɛ -nu, ɓbhlëyasü -nu, 'tɔbhɔdhe -nu waa- 'tɔblüsü -nu
-waan kë -a -bha 'ka.»
13 'Go mü 'zü a pë -nu 'ö -Zlan -yö -an -da, 'wo dhang- 'gü, 'wo 'kpongtaa,
'wo 'sɛ ɓlöö, 'wo 'yoo ɓbhaa, pë -nu 'saadhö 'ö -Zlan -yö -an -da 'wo -dhɛ
'saadhö -a 'gü, -an -wo -ma kö -wo 'tan bho -na ɓwoë' ɓnɛɛ: «Mɛ 'ö -ya -sü
'ka 'gɔ -gbloo 'gü waa- 'bhlanë, 'tɔsaablüdhe, ɓbhlëyadhe, 'tɔbhɔdhe waa-
'piigbeedhɛ -wo kë -an -bha 'ka ɓtoëpö 'ka.»

14 'Ö pë 'bhee- -yiisië 'wo bhë 'wo- pö: «Amɛn.» 'Ö mɛ ziizii -nu 'wo bhë
'wo -lo wo kpɔn 'gü, ('yö 'bhlanë waa- mɛ 'ö -kë -ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü
bhë,) 'wo -an gba.

6

Duakëpë -nu

1 'Go mü 'zü 'a 'bhlanë bhë 'a- yö kö duakëpë 'slaplɛ bhë yaa- do 'wü;
'ö pë 'bhee- -nu -yiisië 'wo bhë 'a- do -wo ma kö -ya pö -na -wo 'gbee- 'ka
nɛ dha -bha 'gbla -wo 'dhö nɛɛ: «-Bhö nu!»

2 Dhɛ 'a- -ga bhë 'a soo 'puu do yö. Mɛ 'ö -kë -a taa bhë 'sɔɔn do -yö
-kë -a -gɔ; 'ö 'wo 'gɔ gblaa' do nu -a -dhë. Yö 'ö -to -a 'gbee- 'ka -mɛ 'ka
bhë, 'yö dho -yaan 'to -a 'gbee- 'ka 'zü.

3 'Ö 'bhlanë -yö duakëpë kë plɛ -naa wü; 'a pë 'bhee- -nu 'wo bhë -a
kë plɛ -naa -wo ma kö -ya pö -na: «-Bhö nu!»

4 Dhɛ ya kë 'pö 'ö soo do 'ö- bun 'dhö nuɛazë bhë 'yö -wo, 'ö mɛ 'ö -kë
-a taa bhë, 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö nu -a -dhë kö -yaan -glu -da 'kpongtaa,
-yö kë 'dhö mɛ -nu -waan wo 'ko -nu zë. 'Wo -dhaa do va nu -a -dhë.

5 'Ö 'bhlanë -yö duakëpë kë -yaaga -naa wü; 'ö 'a pë 'bhee- -nu bhë -a
kë -yaaga -naa -wo ma kö -ya pö -na: «-Bhö nu!» 'Ö dhɛ 'a- -ga, 'a soo tii
do yö. Mɛ 'ö -kë -a taa bhë 'kilong kpö do -yö -kë -a kwɛɛ.

6 'Ö 'a 'we -wo do 'yö go pë 'bhee- -nu -yiisië 'wo bhë -an ziën -a ma
nɛɛ: «Bluu'- waa- 'klën -an -bi -wun -dho kë 'gbee-. Bluu'- -bi 'kilong
do sɔnng' -yö -dho kë -gɛn dɔ do saan' 'ka; kö 'klën -bi 'kilong -yaaga
sɔnng' -yö kë -gɛn dɔ do saan' 'ka 'pö. 'Kɛɛ kö kun 'ka pa 'yɔn waa-
-drɔɔn -an 'ka!»

7 Dhɛ 'ö 'bhlanë -yö duakëpë -yiisië -naa wü, 'ö pë 'bhee- -nu bhë -a
-yiisië -naa -de 'pö 'a- -wo ma nɛɛ: «-Bhö nu!»

8 Dhɛ 'a- -ga bhë 'a soo bun 'yuënyuënzë do yö. Mɛ 'ö -kë -a taa bhë
-a 'tɔ tɔɔ ga, 'ö glööbɔɔ -yö ziö -a 'piö. 'Wo 'kpongtaamɛ -nu 'gbu -bha
'gbu nu -a -dhë kö -yaan pë yaa kë -an 'ka -dhaa, din -nu, 'yua -nu waa-
wü 'dhiözë 'gügbeezë -nu -an kwaa'.

9 'Ö 'bhlanë -yö duakëpë 'sɔɔdhu -naa wü. 'Ö mɛ -nu 'wo -an zë wo
-bha -Zlan -wo -dhɛ 'wun gia- -sü waa- -a -wo blɛɛ' -sü -wun 'gü bhë, 'a
-an nii yö -Zlan -bha sla- -bho -a -ta -pë löö.

10 -Wo -kë 'gbla -sü 'gü woë' nɛɛ: «Yi Dëmɛ, bhi 'ü 'slööslö, 'ü -dhö
'wun giagia 'ka, ü -dho 'kpongtaamɛ -nu -bha za kan, 'go mü kö 'üën- mɛ
-nu 'wo 'wun -wɔ yi -ta, 'yi to -a kwaa' nɛ -an 'klo- bhɔ -më yië ɛ?»

11 'Ö mɛ 'ö -dhö 'wo gblang 'puu do nu -a -dhë, 'go mü 'wo- pö -an -dhë
-wo wo fuë kun 'töng 'ö bhë -a 'ka, -yö 'dho -yö yöë -an dhegluzë -nu
waa- -an 'bhamɛ -nu 'wo yuö do bhë -a 'gü 'wo dho -an zë nɛ -kɔ 'wo -an
zaa -a 'dhö bhë -an -dho 'kuë- -sü 'dhiö -mɔ 'kuë yië'.

12 Dhɛ 'a- -ga kö 'bhlanë -yö duakëpë kë 'slado -naa 'wü -na. 'Ö
'sɛzluundhe 'gbee- -yö -kë, 'ö lan- -yö -kë tii nɛ sɔ tii ga vaazë do 'dhö.
'Ö 'su -de 'pö 'yö -kë nuɛazë nɛ fɛi 'dhö.

13 'Ö 'susongga -nu -wo go dhang- -bha 'wo -püö 'sɛ -ta nɛ -kɔ 'ö figö bhɛ
'ö tun -kpo 'ö 'tëë 'gbee- ya -ma -a -bha 'yö zaan 'zan -na 'ö -püö -na -a
'ka bhë -a 'dhö.

14 'Ö dhang- -yö yɔɔn ö bhaa nɛ -kɔ 'wo 'sëëdhɛ -be kë -na -a 'ka (nɛ
-kɔ 'wo sɛɛ' -be kë -na -a 'ka bhë) -a 'dhö. 'Ö -tɔn -nu 'saadhö waa- 'sɛ
-tɔn -nu 'wo 'yi ziën -an 'plɛ -wo go wo pin taa.

15 -Gludë -nu 'wo 'kpongtaa -nu, 'dhiö -sü mɛ 'ka -mɛ -nu, 'dhasi ɓkɔɔnmɛ -nu, ɓbhɔɔmɛ -nu, 'piigbeedhɛ -nu, mɛ -nu 'wo to -nu, mɛ -nu 'wo 'gan 'gü 'iin 'waa 'gan 'gü -nu, -wo -dho -bin ɓduudhɛ -nu waa- -guö -tɔn 'gü -dhɛ -nu -an -bha.
16 'Ö 'wo- pö -guö kpö -nu 'iin -tɔn -nu -dhë: «-Ka -lo yi -ta mɛ 'ö -ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü bhë waa- 'bhlanë -an -bha -naazuëdhe -gɔ.
17 Bhii -an -bha 'wun -naa -an -zuë -yi 'ö yi ɓva 'ka bhë ɓya -lo; dö 'yö dho dha -an -gɔ -ɛ?»

7

Izlaɛlö 'sɛgɔ -gbaan 144.000

1 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, a -Zlan -bha bɔmɛ -nu -yiisië -yö 'sɛ 'pian -yiisië -bha. 'Yö 'tëë -nu -yiisië 'wo -piö -na 'kpongtaa bhë, 'wo -an kun -yö kë 'dhö kö ɓkun 'ö 'tëë dho -ma 'sɛ -ta -dhɛ, 'yoo ɓbhaa -dhɛ, 'lü tuö -dhɛ -nu 'iin -dhɛ 'saadhö -a gbɛ 'gü.
2 'A -Zlan -bha bɔmɛ do yö kö -yö -da -na dhang- 'gü lan- 'go ɓzian' kö -Zlan 'bhee- -bha ɓduakëpë -ya -gɔ. 'Ö -gbla -wo 'gbee- 'ka -Zlan -bha bɔmɛ -nu -yiisië 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'dhö -an -gɔ bhë -an -dhë kö -waan 'wun yaa kë 'sɛ waa- 'yoo -an 'ka bhë -an -dhë ɓnɛ:
3 «Kö ɓkun 'ka 'wun yaa -kë 'sɛ 'dhö, 'yoo 'dhö 'iin 'lü -nu -an gbɛ 'ka, -yö 'dho -yö yöë yi -bha kwa -bha -Zlan -bha yuökëmɛ -nu -bha ɓdua' kë -sü -bha!»
4 'Ö 'wo mɛ -nu 'ö -Zlan -bha ɓduakëpë 'dho -ya -sü 'ka -an -kpong 'gü bhë 'wo -an -dho 'kuë- -sü 'tɔ pö n -dhë: -An -dho 'kuë- -sü -yö -kë -vuu ɓkëng' do waa- mɛ -lü -vuu 'gɔɔ- -yiisië ö ga -yiisië (144.000) 'wo go Izlaɛlö 'gunng 'saadhö -a 'gü.
5 Mɛ -lü -vuu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ 'wo go Zuda -gɔ 'gunng 'gü 'ö ɓduakëpë -yö -ya -an -bha; Lubɛn -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ, Gadö -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ,
6 Asɛɛ -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ, Nefötali -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ, Manase -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ,
7 Simeɔn -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ, Levi -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ, Isakaa -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ,
8 Zabilɔn -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ, Zozɛfu -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ, 'ö Bɛnzamɛ -bha -yö kë -vuu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ.

Mɛ gbung ɓva

9 ɓDhɛ 'ö ɓya kë 'dhö, a -dhɛ -ga 'zü 'a mɛ gbung ɓva yö: 'Ö mɛ gbɛ yaa kë -dhö kö mɛ -nu 'wo -kë wo 'ko ɓbhaa mü -yaan -an ɓdhong'-. -Wo -kë mɛ -nu 'wo go 'sɛ 'saadhö, 'gunng 'saadhö, 'sɛgümɛ -nu 'saadhö waa- wo ɓsuu'- -ta 'saadhö -a pö -mɛ -nu 'ka. -Wo -kë dɔ -sü 'ka 'gɔ -gbloo waa- 'bhlanë -an 'dhiö; gblang 'puu -yö -kë -an -bha, 'ö ɓglaa- -paa -nu -wo -kë -an kwɛɛ.
10 -Wo -kë 'gbla -sü 'gü 'gbee- ɓwoë' ɓnɛ: «Kwa -bha dha -sü -yö -go kwa -bha -Zlan 'yö -ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü waa- 'bhlanë -an kwɛɛ!»
11 -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'saadhö -wo -kë 'gɔ -gbloo bhë, mɛ ziizii -nu waa- pë 'bhee- -nu -yiisië 'wo bhë -an -zü 'to 'wo -lo 'gɔ -gbloo 'dhiö mü -gɔ -gblü 'sɛi -sü 'ka 'ö 'wo -Zlan gba
12 -a pö -sü 'ka ɓnɛɛ: «Amɛn! 'Tɔsaablüdhe, 'tɔbhɔdhe, 'kpaakpadhɛ, ɓsɛɛbhodhe, mɛsüvasü, 'piigbeedhɛ waa- 'gügbeedhɛ -wo kwa -bha -Zlan -bha 'ka ɓtoëpö 'ka! Amɛn.»

13 'Ö mɛ ziizii -nu 'wo bhë 'ö- mɛ do -yö n ʼdhɛɛ' kpɔ ʼnɛɛ: «Dö -nu 'ö
gblang 'puu -nu 'dho -an -bha ʼnɛɛ, 'go mü -wo -go më ʼɛ?»
14 'A- -daa -kë -a -gɔ ʼnɛɛ: «Ma -zë 'maa- dɔ -ɔ, n Dëmɛ; bhi ʼnɛ 'ü dho
-mɔa -bha kö 'üën- dɔ.» ʼDhɛ ʼya kë 'dhö, 'yö- pö n -dhë: Mɛ -nu 'wo bɔ
'klobhɔdhe ʼva kwɛɛ wo -mü. -Wo wo -bha gblang -zlu -a -kë 'slööslö -sü
'ka 'bhlanë fɛi 'ka.
15 Pë 'ö -kë 'ö 'wo dɔ -Zlan -bha 'gɔ -gbloo 'dhiö, yuö -kë -Zlan -dhë -sü
'ka gbeng waa- lënng -a -gɔ kɔɔ 'ö bhë, 'ö mɛ 'ö -ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü 'ö
dho ö -zo kë -an 'piö.
16 Din -nu, 'yi mü -dhɔ -nu, -an gbɛ 'ka 'dho -an kë gbɔ; 'iin lan- -nu, 'siö
'gbee- -bha -dɔ mɛ -ta -sü -nu gbɛ 'ka 'dho -an kë gbɔ.
17 Bhii 'bhlanë 'yö 'gɔ -gbloo ziën bhë -yö -dho kë -an -maakëmɛ 'ka, 'yö
dho -an 'ka -kë -a 'gü -yi 'tɔɔ- ʼbhaa. 'Go mü -Zlan -dho -an 'yënng 'plɛ
ʼdhuë'-.

8

ʼDuakëpë 'slaplɛ -naa

1 ʼDhɛ 'ö 'bhlanë -yö ʼduakëpë kë 'slaplɛ -naa wü, -dhɛ -yö ga diindhö
dhang- 'gü 'yö -mɔ 'lɛlɛ 'gbu -bha.
2 'Ö 'a -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'slaplɛ yö, kö -wo dɔ -sü 'ka -Zlan 'dhiö; 'wo
'truu 'slaplɛ nu -an -dhë.
3 'ö -Zlan -bha bɔmɛ do -yö nu 'yö dɔ -Zlan -bha slabhodhɛ 'sɔɔ. 'Güö -pë
'tëë -sëëzë -yö -a 'gü -pë ö 'sënng 'ka bhë -yö -kë -a kwɛɛ, 'ö 'wo 'güö -pë
'tëë -sëëzë bhë 'wo- nu -a -dhë ʼva kö -yaan kpa -Zlan -bha 'sɛgɔgümɛ -nu
'slööslö -bha ʼbhɛa' -wo -bha -yaan sla- bhoë slabhodhɛ 'ö 'sënng 'ka, 'gɔ
-gbloo 'dhiö bhë -a -ta.
4 Pë 'tëë -sëëzë bhë, -a 'güö -sü 'ka, -a 'siɔn waa- -Zlan -bha mɛ -nu 'ö -an
sü ö -bha 'ka -an -bha ʼbhɛa' -wo -wo -luu 'kuë -Zlan -bha bɔmɛ bhë -a
kwɛɛ -Zlan wö 'dhiö mü.
5 ʼDhɛ ʼya kë 'dhö, 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -yö pë 'tëë -sëëzë -yö -a 'gü -pë 'ö
bhë, 'yö- pa 'siö 'ö slabhodhɛ -bha mü bhë -a 'ka; 'yö- -zuö sia-. 'Ö dha -nu
-wo -we; 'we -wo -nu, pë -bha 'yan bɔ -sü -nu waa- 'sɛ -bha ʼzluun -sü -nu
-wo -kë.
6 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ 'slaplɛ 'ö 'truu 'slaplɛ 'dho -an kwɛɛ bhë 'wo yö wo
ʼbaa' -sü -bha kö -waan 'truu -piö.
7 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -blɛɛzë -yö 'truu -piö. 'Ö mëngga -nu waa- 'siö 'ö fɛi
-yö ʼkaan -a 'ka, -wo -lo 'kpongtaa. 'Ö siadhɛ 'bhaa -nu, 'lü 'bhaa -nu 'wo
-güö -dhɛ -nu 'gü, -dhɛ -nu 'gü 'kpongtaa 'wo dho -mɔ -a 'fa bho 'gü -yaaga
'pian do -bha. 'Ö ʼblëë' -nu 'wo -güö 'töüdhö.
8 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ kë ʼplɛ -naa -yö ö -bha 'truu -piö. 'Ö pë 'ö -kë ʼnɛ
-tɔn ʼsuu'- do ʼva 'ö 'siö 'dhö -a -bha, 'yö -zuö 'yoo ʼbhaa, 'ö 'yoo 'pian do
'ö -mɔ -a 'fa bho 'gü -yaaga -bha -yö -gla fɛi 'gü.
9 'Ö 'të -pë 'saadhö 'wo 'yoo 'pian 'ö bhë -a ʼbhaa, 'ö 'wo ga; 'ö 'yi -ta -gɔ
-nu 'wo -dhɛ bhë -a 'gü 'wo -siö.
10 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ kë -yaaga -naa -yö 'truu -piö. 'Ö 'susongga do ʼva
'ö -kë 'güö ʼdhia ʼnɛ 'gbia -dɔɔ 'dhö -yö -go dhang- 'gü 'yö -püö 'yiga ʼvava
-nu waa- 'yigɔbhɔdhɛ -nu 'wo 'kpongtaa -an ʼbhaa -dhɛ -nu 'gü, 'ö -an -dho
'kuë- -sü -yö -mɔ -an 'fa bho 'gü -yaaga 'pian do -bha -dhɛ -nu -bha.

11 'Susongga 'ö bhë -a 'tɔ tɔɔ «Pë 'güüzë». 'Ö- -wun 'gü, 'ö 'yi -dhɛ 'pian -nu 'wo 'dhö bhë 'wo -kë 'güüzë; 'kpongtaamɛ -nu -dhɛ ̱va -dhɛ -wa mü; 'yö 'wo ga.

12 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ kë -yiisië -naa -yö 'truu -piö. 'Ö lan- -bha 'bhü -sü -yö -kan 'pian 'fa bho 'gü -yaaga -bha; pë do bhë 'ö ̱kaa' 'su waa- 'susongga -nu -an -gɔ 'pö. 'Ö -dhɛpuudhɛ yaa kë -dhö -dhɛ 'po yi 'gü -glu 'gü dhe -yaaga kpö do 'ka, 'ö 'töng mɛ 'ö bhë 'ö to -dhɛtiidhɛ 'ö trö 'sënsëndhö -a 'gü. -Kɔ do bhë 'ö ̱kaa' gbeng -bha 'ka; 'ö gbeng 'gü -glu 'gü dhe -yaaga 'ka 'ö 'susongga -nu waa bhüë.

13 'Yö ̱dhɛ 'a- -ga 'zü, 'a 'gblübhaa do yö kö -yö ̱nië' -na dhuö ̱gbiin. -Yö -kë -a pö ̱dhia ̱woë' 'gbee- 'ka ̱nɛ: «-Më 'yena -wun oo, -më 'yena -wun oo, -më 'yena -wun 'ö dho kë mɛ -nu 'wo 'kpongtaa -an 'ka, yi 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -nu -yaaga 'wo to ̱nɛ 'wo dho 'truu -piö -a 'ka -a 'ka 'dhö -oo!»

9

1 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ kë 'sɔɔdhu -naa -yö 'truu -piö. 'Ö 'susongga do -yö go dhang- 'gü, 'yö -püö sia-; 'a- yö; 'wo -glu 'kpa 'dhi ̱va -yö -a 'dhiö -pë ̱lakele nu -a -dhë.

2 'Ö 'susongga 'ö bhë 'ö -glu 'kpa 'dhi ̱va bhë -a 'dhi -po, 'ö 'siɔn ̱va 'ö -kë ̱nɛ 'siɔn 'ö 'go -na ̱bluu'- -kë -a 'gü -kɔ 'gü bhë -a 'dhö 'ö ̱luu 'ö lan-waa- plaan 'puu 'piö -dhɛ -wo -trö 'siɔn 'yö go -glu 'kpa 'dhi ̱va 'dhi 'gü bhë -a ̱kwaa'.

3 'Ö 'peedhekpaa -nu -wo go 'siɔn 'ö bhë -a 'gü 'wo -pɛn 'kpongtaa sia--dhɛ -nu -bha; 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö nu -an -dhë kö -waan mɛ -nu 'kun ̱nɛ gian -nu 'dhö.

4 'Wo- pö -an -dhë kö ̱kun 'wo 'wun yaa gbɛ -kë ̱blëë' -nu, 'lü -nu waa-tapë -nu -an gbɛ 'ka; 'kɛɛ mɛ -nu 'ö -Zlan -bha ̱duakëpë 'yaa -an -kpong -bha ̱nɛ 'wo dho 'wun yaa kë -an 'ka.

5 -Kɔ -mɔ 'wuën- -sü yaa nu 'peedhekpaa -nu -dhë kö -waan mɛ -nu zë, 'kɛɛ kö -waan mɛ -nu 'yënng bhɔ ̱zian' 'su 'sɔɔdhu 'piö. 'Yënngbhɔdhe 'ö 'dhoë- nu -an -ta bhë, -yö -dho kë ̱nɛ gian -bha mɛ 'kun -sü 'dhö.

6 'Su 'sɔɔdhu 'töng 'ö bhë -a 'ka, mɛ -nu -wo -dho ga ̱mɛɛ'-, 'kɛɛ wo 'ka 'dho -a wo; -wo -dho -a -dhɔ kaa kö 'wo ga, 'kɛɛ ga -yö -dho ̱duëë -an -dhë.

7 'Peedhekpaa -nu 'wo bhë -wo -bhɔ ̱soo -nu 'ö ̱wa -mɔ -glu gɔn -sü -bha -an -bha. Pë 'ö -kë ̱nɛ 'sënng 'gɔ ̱gblaa' -nu 'dhö -wo -kë -an tuö; -an wöödhɛ -yö -bhɔ mɛ 'bhee- wöödhɛ -bha.

8 -An -bha wun -nu -wo -kë ̱nɛ dhoo -nu -bha wun 'dhö, 'ö -an 'sɔn -nu -wo -kë ̱nɛ ̱laa' 'sɔn 'dhö.

9 -An -kënngtadhɛ -yö -kë ̱nɛ -gluë 'dhaa- -piö -ta -dhɛ 'dhö; -an gban -drinng -yö -kë ̱nɛ -yaagüpë -nu 'wo- -klu -na ̱soo -nu -bha, 'ö ̱soo -nu 'dho -an 'gan -na 'wo 'dho -na -glu 'piö bhë -an ziö -drinng 'dhö.

10 -An weng -yö -dhö ̱nɛ -kɔ 'ö gian -nu -bha 'dhö -a 'ka bhë -a 'dhö, 'ö 'wo mɛ kun -a 'ka. -An weng -nu 'wo bhë ̱nɛ 'wo pë yaa ̱kaa' mɛ -nu 'ka 'su 'sɔɔdhu 'piö.

11 'Ö -an -gɔ 'dhiö, -gludë do 'ö -kë bɔmɛ 'ö go -glu 'kpa 'dhi ̱va 'gü -a 'ka, -yö yö -an -dhë 'dhiö. -A 'tɔ tɔɔ Eblö -wo 'gü Abadɔn, 'ö Glɛkö -nu -wa -dhɛ Apoliɔn, (-a -gɛn 'ö tɔɔ «Pëgüsiömɛ»).

12 'Yena -wun -blɛɛzë ̱ya ziö, ̱ya 'go mü 'yena -wun ̱plɛ 'bhaa -wo -dho nu.

13 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ kë 'slado -naa -yö 'truu -piö. 'A 'we -wo do ma; -yö -go slabhodhɛ 'ö 'sënng 'dhö 'më -sü 'ka -a -bha 'ö -Zlan 'dhiö -dhɛ -bha bhë -a 'sian -nu 'piö.

14 'We -wo 'ö 'dhö bhë, -ya -pö -Zlan -bha bɔmɛ kë 'slado -naa 'ö 'truu
-yö -kë -a kwɛɛ bhë -a -dhë: «-Bhö bɔmɛ -nu -yiisië 'wo ɓyɔɔ' 'gü 'yiga ɓva
'wo- -dhɛ öflatö bhë -a 'sɔɔ bhë -an bho ɓyɔɔ' 'gü.»
15 'Wo dho 'ö bɔmɛ -nu -yiisië 'wo bhë 'wo -an bho ɓyɔɔ' 'gü. -Wo -kë
ɓbaa' -sü 'ka 'gbönggböng -kwɛ 'ö 'dhö bhë, 'su 'ö 'dhö bhë, yi 'ö bhë -a
'ka, 'töng gia- bhë -a 'ka -yö kë 'dhö kö mɛ -nu 'wo 'kpongtaa zö, -waan -a
'gügludhe -yaaga kpö -ta do zë.
16 'Ö 'dhasi waa- ɓsoo -nu -dho 'kuë- -sü bhë 'wo- -zɔn n -dhë. -An -dho
'kuë- -sü tɔɔ -vuu 'gü -vuu ɓkëng' ɓplɛ.
17 'Yanpiöpë bhë -a 'gü, -kɔ 'a ɓsoo -nu waa- wo -yaataamɛ -nu -an yöë
bhë 'ö ɓnɛ: -Glu gɔn -piö 'bhɛi 'në nuɛazë 'ö -kë ɓnɛ 'siö 'dhö, 'yö 'budhazë
ɓnɛ -guö -wungbeezë 'wo- -dhɛ safii -a bun 'dhö, 'ö zënzënzë ɓnɛ pë 'tëë
yaazë 'ö -kë blɔɔn 'ka 'wo- -dhɛ blɔɔn bhë -a 'yan 'dhö -yö -kë -an -bha.
ɓSoo -nu -gɔ -yö -kë ɓnɛ ɓlaa' -nu -gɔ 'dhö. 'Ö 'siö -nu, 'siö 'tëë -nu, pë
'piɔnpiɔn 'ö -kë ɓnɛ blɔɔn 'tëë yaazë 'dhö -wo go -an dhiö.
18 'Ö mɛ -nu 'wo 'kpongtaa bhë 'ö -an 'gü -glu 'gü dhe -yaaga 'pian do -wo
ga pë -yaaga 'wo -kë 'siö 'dhö, 'siö 'tëë waa- blɔɔn 'tëë yaazë 'ö 'wo 'go -na
ɓsoo -nu bhë -an dhiö bhë -an ɓkwaa'.
19 Bhii ɓsoo -nu -bha -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö -go -an dhiö -dhɛ, waa- -an
weng -an 'gü. -An weng -nu -wo -bhɔ ɓmɛɛ -bha, 'ö -an -gɔ 'dhö -an 'dhiö;
-an weng -nu -gɔ bhë ɓnɛ 'ö 'wo 'wun yaa ɓkaa' mɛ -nu 'ka.
20 Mɛ 'bhee- -nu mɛ 'wo to, mɛ -nu mɛ 'ö waa ga pë -nu 'wo ɓnɛ -an
ɓkwaa' bhë, waa 'dho go wo -de këpë yaa -nu -zü. Waa 'dho wo ɓkwaa'
-zuu yaa -nu gba -sü waa- 'sënng gbapë nu, 'wëü- gbapë -nu, zën gbapë
-nu, -guö gbapë waa- 'lü gbapë -nu, 'ö waa 'dho -mɔ -a -bha kö -waan -dhɛ
yö -waan 'wun ma 'iin -waan 'ta 'sü bhë -an gba -sü -zü.
21 Mɛ -nu 'wo bhë waa 'dho go 'zü wo -bha mɛ zë -sü -nu, 'gina kë -sü
-nu, ɓsɔɔn kë -sü -nu 'iin -an -bha ɓkwaan -sü -nu -an -zü.

10

-Zlan -bha bɔmɛ waa- 'sëëdhɛ -be 'tee do

1 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, a -Zlan -bha bɔmɛ do 'piigbeezë -yö, kö -yö 'go -na
dhang- 'gü. Dha kpö -yö -kë -a -bha, 'ö dhabhüö do 'dho -nië -a -gɔ -zü -sü
'ka. -A wöödhɛ -yö -kë ɓnɛ lan- 'dhö; 'ö- -gɛn -nu -wo -kë ɓnɛ 'siö ɓgban
'lü 'dhö.
2 'Yö 'sëëdhɛ -be 'tee do 'ö- 'dhi 'dho 'po -sü 'ka, 'yö -kë -a kwɛɛ. 'Yö ö
ɓkwɛɛ- 'gü -gɛn yö 'yoo -ta; 'yö ö ɓkwaa- 'gü -gɛn yö 'sɛ -ta.
3 'Yö -gbla 'gbee- 'ka ɓnɛ ɓlaa' -bha pë ɓbhöü- ɓmɛɛ' -wo 'dhö. ɓDhɛ ɓya
yën 'we -sü -bha, 'ö dha 'slaplɛ -wo -we ɓnɛ mɛ -we ɓdhɔɔ -wo -bha 'gbee-
'ka.
4 ɓDhɛ 'ö ɓwa yën 'we -sü -bha, 'a dho 'a -ya pë -ya -sü -bha. 'Kɛɛ a -wo
do 'bhaa -ma dhang- 'gü, 'yö- pö n -dhë: «-Bhö pë 'ö dha 'we -wo 'slaplɛ
-wa pö bhë, -a -ta -bin; kö ɓkun 'ü- ɓbɛɛn!»
5 ɓDhɛ ɓya kë 'dhö, 'ö -Zlan -bha bɔmɛ 'a- yö kö ɓya ɓluu'- 'yoo waa- 'sɛ
-an -ta bhë, 'yö ö ɓkwɛɛ- 'gü -kɔ ɓluu dhang- 'gü ɓzian'.
6 'Ö ö -wo -bhö -Zlan 'ö -dhö ɓtoëpö 'ka, 'ö dhang- waa- pë -nu 'wo- 'gü
'töüdhö, 'sɛ waa- pë -nu 'wo -an -ta 'töüdhö, 'yoo waa- ö ɓbhaapë -nu
'töüdhö -an -kë bhë -a 'tɔ 'ka. 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ bhë 'yö- pö: «'Töng gbɛ
yaa 'dho kë -dhö kö -waan dɔ -a -gɔ.
7 'Kɛɛ yi 'ö -Zlan -bha bɔmɛ kë 'slaplɛ -naa 'dhoë- 'truu -piö -a 'ka bhë
ɓnɛ 'ö -Zlan dho ö bha 'slë 'yö -bin -sü 'ka -a 'dhiö -mɔ -a 'ka 'kuë ɓnɛ -kɔ

'ö- ̱blɛɛ -a 'ka ö bha yuökëmɛ -nu 'wo- 'dhiwopömɛ -nu 'ka -an -dhë bhë -a 'dhö.»

8 'Yö -wo 'a- ma 'ö go dhang- 'gü bhë, 'ö 'wun ̱blɛɛ n -dhë 'zü -dëüwo ̱nɛɛ: «-Bhö 'dho 'ü 'sëëdhɛ -be 'teete 'ö- 'dhi 'dho 'po -sü 'ka, 'ö -Zlan -bha bɔmɛ mɛ 'ö dɔ -sü 'ka 'yoo waa- 'sɛ -an -ta -a -gɔ bhë, 'ü- 'sü -a -gɔ!»

9 'A dho -Zlan -bha bɔmɛ bhë -a 'piö 'a- pö -a -dhë -yö n gbaa 'sëëdhɛ -be 'teete bhë -a 'ka; 'yö- pö n -dhë: «-Bhöë 'sü, 'ü- -bhö! -Yö -dho kë 'slëënslën ü dhiö ̱nɛ 'zɔ 'yɔn 'dhö, 'kɛɛ 'bha yën -a ̱yɔɔ' -sü -bha, -yö -dho kë 'güüzë ü 'guu.»

10 'Ö 'sëëdhɛ -be 'teete bhë, 'a- sü -a kwɛɛ, 'a- -bhö. -Yö -kë n dhiö ̱zian' 'slëënslën ̱nɛ 'zɔ 'yɔn 'dhö; 'kɛɛ ̱dhɛ 'ma yën -a ̱yɔɔ' -sü -bha, -yö -kë 'güüzë n 'guu.

11 ̱Dhɛ -kë 'pö 'wo- pö n -dhë: «Ü -dho kɔ 'zü 'ö -Zlan -yö pë bho -bin -blü ü -dhë, 'ö -gban 'sɛgɔ -nu waa- ö 'gü -mɛ -nu, -wo ̱suu'- 'oo ̱suu'- waa- -gludë -nu -an -bha 'ü- ̱blɛɛ 'zü.»

11

'Wun 'ö -gban ̱goo- ̱plɛ -nu -bha

1 ̱Dhɛ ̱ya kë 'pö, 'wo -dhɛ -nu -dan -a 'ka 'lü 'në do nu n -dhë 'ö 'wo- pö n -dhë: «-Bhö ̱luu'-, kö -Zlan -bha 'kɔ waa- -a -bha slabhodhɛ bhë, 'ü -an dan -a 'ka; mɛ -nu 'wo -Zlan gba -na -a -gɔ kɔɔ bhë -an ̱dhong'-!

2 'Kɛɛ -bhö ü ̱kwaa' -Zlan -bha 'kɔ 'kwɛandhɛ plaandhɛ -zü; kö ̱kun 'ü-dan, bhii -yö nu -sü 'ka mɛ 'waa -Zlan -bha mɛ -nu 'ka -an -dhë, kö pödhɛ 'slööslö 'ö Zeluzalɛmë 'ka bhë -waan -a ̱siö'- 'su 'gɔɔ- -yiisië ö ga ̱plɛ -bha.

3 A -dho ma ̱goo- ̱plɛ 'ö ga -ta -sɔ 'dhö -an -bha -an bɔ kö -waan -Zlan 'dhi -wo ̱blɛɛ'-, -dhɛkpaɔyi -vuu do ö -ta ̱plɛ waa- -dhɛkpaɔyi 'gɔɔ- 'slado (1.260) -an 'ka.»

4 ̱Goo- ̱plɛ 'wo bhë 'wo tɔɔ olivie -lü ̱plɛ waa- ̱labang ̱plɛ 'wo dɔ -sü 'ka kwa Dëmɛ -Zlan 'ö 'kpongtaa kë -mɛ 'ka -a 'dhö.

5 Mɛ ̱yaa- pö 'yö 'wun yaa kë -an 'ka, 'siö -yö -go -an dhiö 'ö -an yaagümɛ 'gü ̱siö; -kɔ bhë ̱nɛ 'ö mɛ -nu 'wo 'dhoë- 'wun yaa kë -an 'ka 'wo dho gaa.

6 -Kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö -an -gɔ kö -waan dhang- 'dhi ta, -yö kë 'dhö kö ̱kun 'ö dha dho ban 'tõng 'wo dho -Zlan 'dhi -wo ̱blɛɛ -a 'ka bhë -a 'ka; -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö -an -gɔ kö -waan 'yi -nu 'gla fɛi 'gü. -Kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö -an -gɔ 'pö kö -wo 'wun 'gbee- -nu wɔ 'kpongtaadhɛ -ta -kɔ ̱suu'- 'oo ̱suu'- -ta ̱nɛ -kɔ 'ö -dhi -a 'ka -an -dhë -a 'dhö.

7 Yi 'wo 'dhoë- yën wo -bha 'wun ̱blɛɛ' -sü -bha, wü 'ö go -glu 'kpa 'dhi ̱va 'gü bhë -yö -dho nu -an -gɔ. 'Yö to -a 'gbee- 'ka -an -ta; 'yö -an zë.

8 -An ̱glöö -dho to -kpinngga 'piö pödhɛ ̱va 'ö 'wo -an Dëmɛ dɔa -gaatalü -bha bhë -a 'gü. Pödhɛ 'ö bhë ̱nɛ 'wo- -ga zlöö ̱nɛ Sodɔmë 'iin ̱nɛ Ezitö -sɛ -an 'dhö.

9 Mɛ -nu 'wo 'sɛgɔ 'saadhö 'gü, 'wo 'gunng 'saadhö 'gü, 'wo -wo ̱suu'- 'oo ̱suu'- pö waa- 'sɛgümɛ -nu 'saadhö -wo -dho -an ̱glöö -ga -dhɛkpaɔyi -yaaga waa- ö 'gbu 'ka 'ö waa 'dho 'we -a -bha kö -wo -an ̱glöö -bin.

10 'Sɛgümɛ -nu ̱zuö' 'glu dho dhi mɛ ̱plɛ 'wo bhë -an -bha ga -sü -wun 'gü. -Wo -dho ̱zuögludhi kë, 'wo gbaɔ -nu bɔ wo 'ko -nu -dhë, bhii 'ö tɔɔ -Zlan 'dhiwopömɛ ̱plɛ 'wo bhë kö ̱wa 'sɛgümɛ -nu dɔ -gbɔudhö.

11 'Kɛɛ ̱dhɛ -dhɛkpaɔyi -yaaga waa- ö 'gbu 'ö bhë ̱ya ziö, 'ö -këdhösü 'tëë 'yö go -Zlan 'piö 'yö -da -an 'gü, 'ö 'wo ̱luu 'wo dɔ wo -gɛn -ta. 'Ö 'suö ̱va -yö -da mɛ -nu 'wo wo 'yan dɔ -an -bha -an 'gü.

12 'Ö -Zlan 'dhiwopömɛ ̱plɛ 'wo bhë 'wo -wo do 'gbee- 'yö go dhang- 'gü
-a ma ̱nɛɛ: «-Ka -da zö!» 'Wo -da dhang- 'gü, dha kpö 'ka kö -an yaagümɛ
-nu -wo -an -ga -sü 'gü.
13 -A 'töng gia- bhë -a 'ka 'sɛzluundhe 'gbee- -yö -kë; 'ö pödhɛ bhë -a 'gü
-kan 'kou kpö kë 'gɔɔ- do -naa bhë 'ö- 'plɛ -yö -lo. 'Ö mɛ -lü -vuu 'slaplɛ
-wo ga 'sɛ -bha ̱zluun -sü do bhë -a ̱kwaa'. Mɛ -nu 'wo to, 'suö -yö -da
-an 'gü; 'wo yö -Zlan 'yö dhang- 'gü -a 'tɔ -kë ̱va -sü -bha.
14 'Yena -wun kë ̱plɛ -naa ̱ya ziö; ('kɛɛ -ka ka -zo kë ka -de 'piö!) -A kë
-yaaga -naa -dho nu.

'Truu kë 'slaplɛ -naa

15 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö -Zlan -bha bɔmɛ kë 'slaplɛ -naa -yö 'truu -piö;
'ö -wo -nu -wo -we 'gbee- 'ka dhang- 'gü 'wo- pö: «-Gludëdhɛ kë -sü 'ö
'kpongtaa zö ̱nɛ ̱ya 'to kwa Dëmɛ waa- Klito -an -bha 'ka zlöö. -Yö -dho
'kpongtaadhɛ ̱kɔɔn ̱toëpö 'ka!»
16 'Yö mɛ ziizii 'gɔɔ- ̱plɛ ö ga -yiisië 'wo -kë ̱yaannu ̱süë' wo -bha 'gɔ
-gbloo 'gü -Zlan wö 'dhiö bhë 'wo -gblü 'sɛi, 'ö 'wo -Zlan gba
17 ̱woë' ̱nɛɛ: «Yi Dëmɛ -Zlan 'piigbeezë, bhi 'ü -kë -dhö, 'ü ̱tun -dhö,
yi ü zuö -pö ü -bha -kë ̱va -sü 'ü- wo 'piigbeedhɛ 'ka, 'ü ü -bha -gludëdhɛ
-kë bhë -a -wun 'gü.
18 -Dɔ 'yënng -sü -yö 'sɛgümɛ -nu -pa; 'kɛɛ -a yi ̱ya -lo kö ü -bha
-naazuëdhe bhë -a 'piö -pë -yaan kë kö gamɛ -nu -bha za -yaan 'kan. -A
yi ̱ya -lo kö 'üën- ü bha yuökëmɛ -nu 'wo ü 'dhi -wo ̱blɛɛ waa- mɛ -nu
'töüdhö 'wo ü -bha 'ka 'wo -suö ü -dhë -yö mɛ ̱va 'ka 'iin -yö mɛ 'tee 'ka
'üën- mɛ 'ö -dhö -a ̱saan' bho. Mɛ -nu 'wo 'kpongtaadhɛ 'gü ̱siö bhë, -a
yi ̱ya -lo kö 'üën- -an 'gü ̱siö'- 'pö.»
19 ̱Dhɛ ̱ya kë 'pö 'ö -Zlan -bha 'kɔ 'ö dhang- 'gü bhë, 'ö- 'dhi -yö -po. 'Ö
mɛ -nu -wo -Zlan -bha tɔng ̱gbëü yö -a -gɔ kɔɔ mü. 'Yö dha -bha 'yan bɔ
-sü -nu, pë -drinng -nu, dha -bha 'gbla -wo -nu, 'sɛ -bha ̱zluun -sü waa-
mëngga 'gbee- -bha -lo -sü -wo -kë.

12

Dhebɔ 'ö 'gina -yö -ziö -a 'piö

1 'Ö ̱duakëpë do ̱va -yö -wo dhang- 'gü: Dhebɔ do 'ö lan- -da ö -bha
̱nɛ sɔ 'dhö 'ö 'su 'dho -a -gɛn ̱löö, 'go mü 'ö 'gɔ ̱gblaa' 'ö 'susongga 'gɔɔ-
do ö ga ̱plɛ 'dho -a -bha 'yö -kë -a tuö.
2 -Yö -kë dhe 'guzë 'ö koyigadhe ̱yaa- 'kun -a 'ka; -yö -kë ̱gblaa 'gbla
̱dhia koyigadhe 'yënngbhɔdhe ̱kwaa'.
3 'Ö pë do 'bhaa -yö -wo dhang- 'gü 'zü: -Yö -kë 'gina do -ziizë bun nuɛazë
'ö- -gɔ -nu 'dho 'slaplɛ -a 'ka. -A -sö -nu -wo -kë 'gɔɔ- do. 'Ö 'gɔ ̱gblaa' 'dhö
-ya -sü 'ka -a -gɔ 'ö -dhö do do 'ka -a -bha.
4 -A weng bhë ̱nɛ 'ö 'susongga -nu 'wo dhang- -bha, -an 'gügludhe -yaaga
-kɔ 'pian do bho -a 'ka dhang- 'gü 'ö- ̱zuë' sia-. 'Yö dɔ dhebɔ 'ö koyiga ̱yaa-
'kun bhë -a 'dhiö, kö ̱ya kë ̱nɛ ̱ya 'bë bho 'yaan- -a -bha 'në ̱yɔɔ'-.
5 'Ö dhebɔ 'ö bhë 'yö 'në gɔɔn- do kpɔ. Yö ̱nɛ 'yö dho 'dhiö -sü 'sɛgümɛ
-nu 'plɛ 'ka -piö 'gblɔɔngblɔn do 'ka. 'Kɛɛ 'në bhë -wa -sü 'wo dho -a 'ka
-Zlan 'piö -a -bha 'gɔ -gbloo 'sɔɔ.
6 Dhebɔ 'ö bhë -yö ̱duë, 'ö dho 'yënng ̱taa, -dhɛ 'ö -Zlan -ya -yadhɛ do
-kë -a -bha kö -waan -bhöpë nu -a -dhë -dhɛkpaɔyi -vuu do ö -ta ̱plɛ waa-
-dhɛkpaɔyi 'gɔɔ- 'slado -an -bha bhë -a -bha.

7 ʼDhɛ ʼya kë 'dhö, 'ö 'ko do -yö ʼluu dhang- 'gü. Misɛlö 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -nu -gɔmɛ do 'ka bhë 'dhö -Zlan -bha bɔmɛ -nu mɛ 'wo- -kɔ ʼlöö, waa- 'gina 'dhö, ö -bha bɔmɛ -nu 'dhö, 'wo 'ko -ya 'kuë.
8 'Kɛɛ -wo -to -a 'gbee- 'ka 'gina -ta 'ö -yadhɛ yaa kë -dhö yö 'dhö waa- ö -bha bɔmɛ -nu 'dhö -an -gɔ kö -waan 'to dhang- 'gü gbɔ.
9 'Gina -ziizë 'ö bhë, 'wo- -zuö plaan. Yö ʼnɛ 'ö tɔɔ ʼmɛɛ zii, 'ö 'wo- -dhɛ zlöö dü 'iin Satan 'yö 'kpongtaamɛ -nu 'plɛ -püö -na ʼnɛ. 'Ö yö 'dhö waa- ö -bha bɔmɛ -nu 'dhö, 'wo -an -zuö 'kpongtaa.
10 'Go mü 'a 'we -wo do 'gbee- 'ö go dhang- 'gü ʼzian' -a ma 'ö- pö: «Dha -sü, 'piigbeedhɛ waa- -gludëdhɛ kë -sü 'ö kwa -bha -Zlan -bha 'ka waa- -wogbiindhɛ 'ö- -bha Klito -bha 'ka ʼwa yö -dhɛpuudhɛ 'gü. Bhii mɛ 'ö za -lo -na kwa dhegluzë -nu tuö -Zlan wö 'dhiö gbeng waa- lënng bhë, ʼwaa- kë, ʼwaa- ʼzong' ʼya 'go dhang- 'gü.
11 Dɔ 'ö 'bhlanë fɛi -ya wo -an -gban -gɔ waa- 'wun gia- 'ö bhë -a ʼblɛɛ'- 'wo- wo bhë ʼnɛ 'ö kwa dhegluzë -nu -wo bɔ -a -ta 'wo to -a 'gbee- 'ka bhë. -Wo wo -kwaa wo -de -wun -zü 'ö 'wo -an zë -a -wun 'gü.
12 -Dhɛ -kë 'dhö, dhang- 'gü -dhɛ -nu, -ka ʼzuögludhi kë, mɛ -nu -de 'pö 'ka dhang- -nu bhë -an 'gü, -ka ʼzuögludhi kë! 'Kɛɛ -më 'yena -wun 'ö dho kë 'kpongtaadhɛ waa- 'yooga -an -bha 'ka ʼnɛ -oo! Bhii 'ö tɔɔ dü 'yö ʼyɔɔ ka 'piö bhë, -yö pa -sü 'ka -naazuëdhe 'ka ka buëndhö 'ö tɔɔ -ya ʼdua' ʼnɛ 'töng 'yö- -gɔ bhë ʼya 'to 'tee.»
13 ʼDhɛ 'ö 'gina ʼyaa- dɔa ʼnɛ 'ya -zuö 'kpongtaa 'ö yö -ziö dhebɔ 'ö 'nëgɔɔnzë kpɔ bhë -a 'piö -sü 'gü.
14 'Yö pë 'yö -kë ʼnɛ 'gblübhaa gban ʼplɛ 'dhö 'wo- nu dhebɔ bhë -a -dhë kö -yaan -lö -yaan 'dho ö -yadhɛ -bha 'yënng ʼtaa -bin -sü 'ka ʼmɛɛ -bha -glu -da -a -ta -sü -gɔ; -dhɛ bhë ʼnɛ 'wo dho -bhöpë nu -a -dhë -a -bha, -kwɛ -yaaga waa- ö 'gbu 'piö.
15 'Yö ʼmɛɛ -yö ö 'dhi -po 'ö 'yi 'ö -ziö ʼnɛ 'yiga 'dhö -yö -ziö dhebɔ 'ö bhë -a 'piö, -yö kë 'dhö kö 'yi -zuö ʼva -yö ziö -a 'ka.
16 'Kɛɛ 'sɛ -yö -nu dhebɔ bhë -a -dhë. Bhii 'sɛ -yö ö 'dhi -po 'ö 'yi 'ö go 'gina dhiö bhë, 'ö- ʼyɔɔ.
17 'Ö- -wun -yö -na 'gina bhë -a -zuë dhebɔ bhë -a buëndhö. 'Yö dho 'ö 'ko -ya dhebɔ bhë -a ʼsuu'- -ta -nu, mɛ -nu 'töüdhö 'wo -Zlan -bha tɔng ʼbhlë -ya, mɛ -nu 'ö 'wo dɔ -sü 'ka Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -sü 'gü -an -bha.
18 'Ö 'gina -yö dho 'ö dɔ 'yoo 'kpong 'dhiö.

13

'Wun 'ö -gban wü ʼplɛ -bha

1 'Go mü 'a wü do yö kö -yö 'go -na 'yoo ʼbhaa. -A -sö -yö -kë 'gɔɔ- do, 'ö- -gɔ -nu 'dhö 'slaplɛ; 'ö 'gɔ ʼgblaa' 'dho -a -sö 'ö -dhö do do 'ka -a -bha. 'Ö 'tɔ do 'ö 'si -bho -Zlan -gɔ -tɔ 'ka 'yö -ya -sü 'ka -a -gɔ -nu -bha.
2 Wü 'ö bhë -yö -bhɔ 'gɔɔ- -bha. -A -gɛn -nu -wo -kë ʼnɛ -tɔn -bha gbɛn- -nu -gɛn 'dhö, 'ö- dhiö -dhɛ -yö -kë ʼnɛ ʼlaa' dhiö -dhɛ 'dhö. 'Yö 'gina do 'ö ʼsia bhë 'yö ö -bha 'piigbeedhɛ 'dhö, ö -bha 'gɔ -gbloo waa- ö -bha -kɔ -mɔ 'wuën- -sü ʼva bhë 'ö- nu -a -dhë.
3 'Kpa do ʼva 'gblüünzë -yö -kë wü bhë -a -gɔ -nu do -bha. Mɛ 'ö 'yan ʼya -da -a -ta kö ʼya kë -a 'yaan ʼnɛ bhüö 'ö- 'kpa 'dhö bhë, pë 'ö wü 'ö bhë 'ö dho to ʼa ʼkwaa' -bezë yö -mü. 'Kɛɛ wü bhë bhüö 'ö dho kë -a ga -gɛn 'ka -be bhë, -yö -dha -a -gɔ. 'Ö 'kpongtaamɛ -nu 'saadhö 'wo -da ʼzuögludhi 'gü, 'wo -ziö wü 'ö bhë -a 'piö.

4 'Ö mɛ -nu 'saadhö 'wo yö 'gina 'ö bhë -a gba -sü -bha, bhii 'ö tɔɔ -yö ö -bha -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -nu wü 'ö bhë -a -dhë. 'Ö 'wo yö wü 'ö bhë -a gba -sü -bha 'pö -a pö -sü 'ka ɲɛɛ: «Dö 'yö dho kë ɲɛ wü 'ö ɲɛ -a 'dhö e? Dö 'ö dho -mɔ -a -bha kö -yaan 'ko zë -a 'ka ɛ?»

5 'Ö wü bhë 'wo zian nu -a -dhë, 'yö -de -sü ɲva -wun -nu ɲblɛɛ, 'ö 'si -nu bho -Zlan -gɔ; 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü yö kö pë -nu 'wo ɲnɛ -yaan -an kë 'su 'gɔɔ- -yiisië ö ga ɲplɛ 'piö.

6 'Ö yö 'si -bho -Zlan -gɔ -sü 'gü, -a 'tɔ -gɔ 'gü zë -sü 'ka, 'wun -nu -dɔ yö 'dhö, -dhɛ 'ö- -bha waa- mɛ -nu 'wo dhang- 'gü 'töüdhö -an -bha -sü 'ka.

7 'Ö zian -yö nu -a -dhë, kö -yaan -glu gɔn -Zlan -bha mɛ -nu 'slööslö 'ka -yaan 'to -a 'gbee- 'ka -an -ta; 'yö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü yö 'gunng 'saadhö, 'sɛgümɛ -nu 'saadhö waa- -wo ɲsuu'- 'saadhö -a pö -mɛ -nu -ta.

8 'Kpongtaamɛ -nu 'saadhö -wo -dho -a gba; 'kɛɛ mɛ -nu 'wo dho -a gba 'wo tɔɔ mɛ -nu 'ö 'kpongtaadhɛ züdɔyi 'ka, 'ö -an 'tɔ yaa -ya -sü 'ka 'bhlanë 'wo- zë bhë -a -bha ɲtoëpö -këdhösü 'sëëdhɛ -be bhë -a 'gü bhë.

9 -Ka ka 'to 'to -së 'ka! Mɛ 'ö- 'wun ma -to 'dhö -dhö, -yö 'wun 'ö ɲnɛ -a ma.

10 Mɛ -nu 'wo -Zlan -bha 'sɛgɔgümɛ -nu 'ka bhë, -a mɛ -nu 'wo dho kë -kanso 'kɔɔmɛ 'ka, -wo -dho dho -an 'ka -kanso 'kɔɔdhö. 'Ö- mɛ -nu 'wo dho kë 'pö -zë -dhaa 'ka -mɛ 'ka, 'wo dho -an zë -dhaa 'ka. -A -wun 'gü, -yö -Zlan -bha mɛ 'slööslö -bha kö -wo bɔ 'wun 'gbee- 'gü, ɲzuö' -kë -saa -sü waa- -zo yö -sü -an 'ka.

11 'Go mü 'zü, 'ö wü 'waa gbɛ 'ö- -sö -yö -kë ɲnɛ 'bhlanë -nu -sö 'dhö, 'ö- 'we -wo -yö -kë -ziizë ɲnɛ 'gina -wo 'dhö bhë, 'a- yö kö -yö 'go -na 'sɛidhö,

12 'Ö wü -blɛɛzë -bha -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'gü -pë -nu -kë -a wö 'dhiö mü. 'Ö 'sɛ waa- ö 'gü -mɛ -nu 'gbee- -ta bho -yö kë 'dhö kö wü -blɛɛzë 'ö- -bha bhüö 'ö dho to -a ɲkwaa' -be 'ö bo bhë, -waan -a gba.

13 Wü kë ɲplɛ -naa 'ö bhë, -yö -dhidhaapë ɲvava -nu -kë; -a do 'bhaa tɔɔ -ya -kë 'ö 'siö -yö go dhang- 'gü 'yö ɲyɔɔ 'kpongtaamɛ 'plɛ wö 'dhiö.

14 'Ö 'kpongtaamɛ -nu 'plɛ -püö, -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'ö -dhidhaapë -nu kë -na -a 'ka bhë -a ɲkwaa' wü -blɛɛzë bhë -a wö 'dhiö. Bhii pë -nu bhë ɲnɛ 'wo- -wo -kë 'gbiin- 'kpongtaamɛ -nu wö 'dhiö, 'ö bɔ -a -ta 'ö- pö -an -dhë, wü 'ö yaa ga gbɔ -gi 'ö- wo -a ɲkwaa' bhë, -wa 'bin ɲva do dɔ.

15 Wü kë ɲplɛ -naa 'ö bhë -yö zian -yö kö -yaan -këdhösü nii -da wü -blɛɛzë 'bin bhë -a 'gü, -yö kë 'dhö kö pë 'bin 'ö bhë -yö 'we 'iin kö mɛ -nu 'saadhö 'ö waa 'dho we -a -bha kö -waan -a gba, -yö -an zë.

16 Wü 'ö bhë -yö -dhö mɛ -nu 'saadhö, -yö 'në 'tee 'ka 'iin -yö mɛ ɲva 'ka, -yö ɲbhɔɔmɛ 'ka 'iin -yö 'fɛɛmɛ 'ka, -yö 'gan 'ka 'iin 'yaa 'gan 'ka, -an 'plɛ 'gbee- -ta -bho kö mɛ 'ö -dhö -wo ɲduakëpë do kë -a kwɛɛ 'gü -kɔ -bha 'iin -a -kpong 'gü.

17 Mɛ gbɛ yaa kë -dhö kö -yaan pë 'dhɔ 'iin pë 'dhɔɔ dɔ, kö ɲduakëpë 'ö bhë yaa kë -a -bha. ɲDuakëpë 'ö bhë 'ö tɔɔ: Wü 'ö bhë -a 'tɔ 'iin 'nimlo 'ö nu -sü 'ka 'ö waa- wü 'ö bhë 'ö -an 'tɔ dhö dho 'ko 'piö.

18 -Dhɛ 'ö ɲnɛ 'ö tɔɔ 'kpaakpadhɛ -zɔn -dhɛ. Mɛ 'ö 'wun -bho 'kou dɔ, 'nimlo 'ö ɲnɛ -ya -dho 'kuë- -sü ɲdhong'- bhii 'nimlo 'ö bhë waa- gɔɔn- do 'tɔ -wo -dho 'ko 'piö. -A -dho 'kuë- -sü 'ö tɔɔ ɲkëng' 'slado -kɔ 'slado ö ga 'slado (666).

14

'Bhlanë waa- mɛ -nu 'ö -an -dhɔ

1 Dhɛ ya kë 'pö 'a -dhɛ -ga; 'a 'bhlanë yö kö -yö dɔ -sü 'ka Siɔn -tɔn tuö.
Mɛ -lü -vuu këng' do ö -kɔ -yiisië waa- mɛ -lü -vuu -yiisië (144.000) -wo
kë -a 'piö mü. -A 'tɔ waa- -a Dë 'tɔ -wo -kë -ya -sü 'ka -an -kpong 'gü.
2 'Ö -wo do -yö go dhang- 'gü 'ö -we nɛ 'yi va -zuö 'iin dha 'we -drinng
'dhö, 'a- ma. 'We -wo 'a- ma bhë -yö -bhɔ kɔngzëmɛ -nu -bha kɔng -wo
-bha.
3 Mɛ -lü -vuu plëëzë 'wo bhë -wo -kë dɔ -sü 'ka 'gɔ -gbloo bhë 'dhö, pë
'bhee- -yiisië waa- mɛ ziizii -nu 'wo bhë -an wö 'dhiö 'ö 'wo yö 'tan -dëü
bho -sü 'gü. Mɛ gbɛ yaa kë -dhö kö -yaan 'tan -dëü bhë -a daan'- -yaan
-a bho -a 'ke yaa kë mɛ -lü -vuu këng' do ö -kɔ -yiisië waa- mɛ -lü -vuu
-yiisië 'ö Yesu -yö -an -gɔ -ta -bɔ sɔɔn yaa -gɔ 'kpongtaa bhë -an 'ka.
4 Mɛ 'wo bhë waa wo -de kë -dhuuzë dhoo -nu 'piö, -wo wo -zo -kë wo
-de 'piö 'wo to 'slööslö. -Dhɛ 'saadhö 'ö 'bhlanë bhë 'ö dho -a -bha, -wo -ziö
-a 'piö. -Wo -an -dhɔ mɛ -nu ziën kö -waan kë mɛ -nu 'wo dho dho -an 'ka
-Zlan waa- 'bhlanë -an 'dhiö -a 'ka.
5 Waa- ma -an 'dhii do kö -wo sua -wun blɛɛ' -na; 'wun yaa gbɛ 'yaa
-an -bha.

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha bɔmɛ -nu -yaaga -bha

6 'Go mü 'a -Zlan -bha bɔmɛ do 'waa gbɛ yö kö -yö ziö -sü 'gü plaan 'puu
'piö dhuö gbiin. Toëpö -këdhösü -wuntaɔsë -yö -kë -a -gɔ kö -yaan nuë
mɛ -nu 'wo 'kpongtaa 'ö 'wo 'sɛ 'saadhö 'gü -mɛ -nu 'ka, 'gunng 'saadhö 'gü
-mɛ -nu 'ka, -wo suu'- 'saadhö pö -mɛ -nu waa- 'sɛgɔ 'saadhö 'gü -mɛ -nu
-an -dhë.
7 -Yö -kë -a pö -dhiadhö -wo 'gbee- 'ka nɛɛ: «-Ka 'suö -Zlan -dhë, 'ka- 'tɔ
bhɔ! Bhii 'töng 'yö dho mɛ -nu -bha za kaan bhë ya -lo. Yö 'ö dhang-, 'sɛ,
'yoo waa- 'yigɔ -an 'plɛ -kë bhë, -kaa gba!»
8 Dhɛ go mü, 'ö -Zlan -bha bɔmɛ kë plɛ -naa -yö nu -a pö -sü 'ka nɛɛ:
«Babilɔnë -pö va bhë ya siö'-, -ka -dhɛ -ga, ya siö'-! Ya sɔɔn kë
-sü -pɛn 'sɛ 'saadhö 'gü nɛ -kɔ 'ö 'wo -drɔɔn 'yi nu -na -a 'ka mɛ 'plɛ -dhë
waa- mü 'ö -an kë -na bhë -a 'dhö!»
9 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ kë -yaaga -naa -yö -wo kö -a mɛ plɛ 'wo 'dhiö bhë
wa ziö. -Yö -kë -a pö -sü 'gü -wo 'gbee- 'ka nɛɛ: «Mɛ 'ö 'dhoë- wü bhë
-a gba -yaan -a 'bin gba, 'go mü -waan duakëpë -ya -a -kpong 'iin -a -kɔ
-bha,
10 yö -de 'pö, -Zlan -bha -naadhe -dhö nu -a -ta. -Zlan -bha -naazuëdhe
bhë -yö -kë nɛ -drɔɔn 'yi 'ö 'yaa -kaan 'kuë -sü 'ka 'ö yö gia- 'ö- -lo ö -bha
-naazuëpë 'ka, yö -mü. Mɛ 'oo mɛ 'yö 'dhoë- -a kë nɛ -kɔ bhë -a 'dhö,
-wo -dho -a -zuö blɔɔn 'tëë yaazë bhë -a 'siö 'gü, 'go mü 'ö- 'yënng dho bhɔ
-Zlan -bha bɔmɛ -nu 'slööslö waa- 'bhlanë -an wö 'dhiö.
11 'Siö 'tëë 'yö dho -an 'yënng bhɔ bhë, -yö -dho kë -dhö toëpö toëpö
'ka. Mɛ -nu 'wo 'dhoë- wü bhë waa- -a 'bin -an gba, 'iin 'ö- -bha duakëpë
'dhoë- kë -an -bha, 'tɛɛpadhe yaa 'dho kë -an -gɔ lënng -nu waa- gbeng -nu
-an 'ka.»
12 Dhɛ 'ö nɛ 'ö tɔɔ -Zlan -bha mɛ -nu 'slööslö 'wo 'dhoë- -a -bha tɔng
kun 'go mü -waan wo -zo yö Yesu -bha, -an -bɔ 'wun 'gbee- 'gü -dhɛ 'ö dho
kë zuösaadhɛ 'ka.
13 'Go mü 'ö -wo do -yö bɔ dhang- 'gü 'ö- pö n -dhë: «'Sëëdhɛ 'sü 'ü pë
bɛɛn'- -a 'gü nɛɛ: 'Go dɛɛ -bha, zuögludhi -yö kë mɛ -nu 'wo 'dhoë-
to -klu -sü 'ka Dëmɛ -bha -yaan yöë -an -bha ga -sü -bha -an -gɔ!» 'Ö -Zuu
'slööslö -ya -pö: «-Yö 'wun gia- 'ka, -wo -dho wo 'tɛɛ pa wo -bha yuö 'gbee-
kë -sü -gɔ bhii -an -bha 'wun -së kë -sü saan' -dho bho 'ma.»

'Sɛ -ta dhuö -pë 'kan -sü

14 Dhɛ 'a- ga 'zü, 'ö 'a dha kpö 'puu do yö; 'ö pë 'ö -kë nɛ mɛ -lü 'dhö 'a- yö kö -yö -ya -sü 'ka -a -ta. 'Sënng 'gɔ gblaa' do -yö -kë -a -gɔ -bha, 'ö 'gbuë- 'kan -dhaa do 'dhiözë 'dho -a kwɛɛ.

15 'Yö -Zlan -bha bɔmɛ do 'bhaa -yö go -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü 'yö yö plaan, 'yö yö 'wun blɛɛ' -sü -bha -wo 'gbee- 'ka mɛ 'yö -kë -ya -sü 'ka dha kpö -ta bhë -a -dhë 'ö- pö: «-Bhö ü -bha -dhaa 'në 'sü, 'ö mɛ -nu 'wo 'kpongtaa, 'ü -an 'dho 'kuë- nɛ dhɛ 'wo -mlü -kan bhii -mlü ya ga. -A 'kan -yi ya -lo.»

16 Dhɛ ya kë 'pö 'ö mɛ 'ö -kë -ya -sü 'ka dha kpö -ta bhë 'yö nu ö -bha -dhaa 'në 'ka, -yö yö yuö kë -sü -bha nɛ mɛ -mlü -kan, 'ö- 'plɛ -kan.

17 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ 'bhaa 'ö yö -de 'pö ö -dhaa 'në do 'dhiözë 'dho -a kwɛɛ -yö go -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'ö dhang- 'gü bhë -a 'gü 'yö yö plaan.

18 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ do 'waa gbɛ 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'dhoë- -gɔ 'siö -ta bhë, -yö go slabhodhɛ -bha zian', 'yö nu 'yö- pö -wo 'gbee- 'ka mɛ 'ö -dhaa 'dhiözë 'dhoë- -gɔ bhë -a -dhë nɛɛ: «-Bhö ü -bha -dhaa 'sü 'ü lɛzɛn -nu 'wo 'sɛ -ta 'ü -an -kpa 'kan -a 'ka, bhii -an -kpa -nu wa ma.»

19 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ bhë 'yö ö -bha -dhaa bɔ 'sɛ -ta lɛzɛn -lü -nu tuö -an -kpa 'kan -sü 'ka, 'yö -an -zuö lɛzɛn -kpa 'yi -bho -a 'gü -pë 'gü. -Drɔɔn 'yi -bho -a 'gü -pë 'ö bhë 'ö tɔɔ -Zlan -bha -naazuëdhe va.

20 -Wo lɛzɛn -kpa -nu bhë -an wüü -an 'yi -bho -a 'gü -pë 'gü pö- taa -bha, 'ö fɛi -glu -yö ziö 'yö dho 'kilong këng' -yaaga -naa taa 'ö- -glu duan' -yö -mɔ 'mɛtrë do waa- ö 'gbu -bha.

15

-Zlan -bha bɔmɛ -nu 'slaplɛ -bha -nu -Zlan -bha -naazuëdhe -kɔɔ -nu 'ka -sü

1 'Yö dhɛ 'a- -ga 'zü, 'ö pë do 'bhaa 'ö 'wun 'gblüünzë va 'ka, 'a- yö dhang- 'gü. -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'slaplɛ nɛ 'a -an yö kö -wɔ mɛ -ta -wun 'slaplɛ -wo -an kwɛɛ. -Wɔ mɛ -ta -wun 'slaplɛ 'wo bhë 'wo tɔɔ -an -kaanta -nu 'ö -Zlan dho ö bha -naazuëdhe 'dhiö -mɔ -a 'ka 'kuë.

2 'A ko 'zü 'a pë 'ö -kë nɛ 'yipuë 'dhö 'a- yö. 'Kɛɛ 'yi giagia 'yaa -mü. -Yö -kë nɛ pë 'wo 'vɛdhɛ kë -na -a 'ka 'ö mɛ 'yan 'dho bɔ -na -a 'gü bhë -a 'dhö. 'Yö pë 'ö -kë nɛ 'siö 'dhö 'a- yö kö -yö -ya -sü 'ka -a 'gü. 'Go mü 'zü 'a mɛ -nu 'wo to -a 'gbee- 'ka wü bhë 'dhö, -a 'bin 'dhö, waa- mɛ 'ö- 'tɔ 'dho 'nimlo 'ka bhë -an -ta bhë, -an yö kö -wo dɔ -sü 'ka pë 'bhlöngbhlöng bhë -a 'dhiö, kö -Zlan ya kɔng -nu nu -an -dhë.

3 -Wo -kë Moizö 'ö -kë -Zlan -bha yuökëmɛ 'ka bhë -a -bha 'tan 'ö- bho -Zlan 'tɔ bhɔ -sü 'ka waa- 'tan 'ö bho 'bhlanë 'tɔ bhɔ -sü 'ka bhë -an bho dhia, -a pö -sü 'ka nɛɛ: «Yi Dëmɛ, -Zlan 'piigbeezë, ü këyuö -nu wo va, 'ö 'wo 'gblüünzë; 'sɛ 'saadhö -bha -gludë, ü -bha 'slë -nu wo kpengdhö 'ö 'wo 'wun gia- 'ka.

4 Dö 'ö yaa 'dho suö ü -dhë -ɛ, yi Dëmɛ? Dö 'ö yaa 'dho we -a -bha kö -yaan ü 'tɔ bhɔ ɛ? Bhii bhi do nɛ 'ü 'slöösö. 'Sɛtamɛ -nu 'saadhö -wo -dho nu 'wo -gblü ü 'dhiö ü gba -sü 'ka, bhii ü këwun -nu 'wo kpengdhö bhë wa yö -dhɛgbɛadhɛ 'gü.»

5 Dhɛ 'ö pë -nu 'wo bhë wa ziö, -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'ö dhang- 'gü bhë, 'a- yö kö -a 'dhi ya 'po -dhɛ 'slöösö -dhɛ duö 'ö -Zlan 'dhö -ya -sü 'ka -a 'gü bhë -a -zü.

6 -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'slaplɛ 'ö -wɔ mɛ -ta -wun 'slaplɛ 'dhö -an -gɔ bhë, -wo -go -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'wo yö plaan; -wo -kë 'dhu -sü 'ka sɔ 'puu 'ö 'bhü -sü 'ka -a 'ka; 'ö 'sënng -du kwi 'dho ziö -sü 'ka -an -kënng 'gü.

7 'Ö pë 'bhee- -nu -yiisië 'wo bhë 'ö- mɛ do -yö 'sënng -kɔɔ 'slaplɛ 'ö 'wo
pa -sü 'ka -Zlan 'ö 'bhee- ̱toëpö 'ka bhë -a -bha -naazuëdhe 'gü -pë 'ka bhë
-a nu -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'slaplɛ 'wo bhë -an -dhë.
8 -Zlan -gba -a 'gü -kɔ bhë -yö -pa 'siɔn 'ka -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe waa- -a
-bha 'piigbeedhɛ -an ̱kwaa'. 'Ö mɛ gbɛ yaa kë -dhö -yaan -da -Zlan -gba
-a 'gü -kɔ 'ö bhë -a 'gü kö -yö 'dho -yö yöë -wɔ mɛ -ta -wun 'slaplɛ 'ö -Zlan
-bha bɔmɛ -nu -wo -nu -a 'ka bhë -a -wun 'plɛ -yö 'ko 'dhiö -yi -bha.

16

'Wun 'ö -Zlan -bha -naazuëdhe -kɔɔ -nu 'slaplɛ 'gü

1 'Go mü 'zü, 'ö -wo do 'gbee- 'ö go -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü ̱zian' 'a- ma;
'ö- pö -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'slaplɛ 'wo bhë -an -dhë: «-Ka 'dho 'ka -Zlan
-bha -naazuëdhe -kɔɔ pa -sü 'slaplɛ bhë -a 'daawo 'kpongtaa!»
2 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -blɛɛzë -yö dho 'yö ö bha -kɔɔ pa -sü 'daawo
'kpongtaa. 'Ö mɛ 'yënng bhɔ bhüö ̱yua' -yö -lo mɛ -nu 'ö wü 'ö bhë 'ö-
̱dua' 'dho -an -bha, 'go mü 'wo- 'bin gba bhë -an -bha.
3 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ ̱plɛ -naa -yö ö -bha -kɔɔ pa -sü 'daawo 'yoo ̱bhaa.
'Ö 'yi -yö -kë ̱nɛ mɛ ̱ya ga -a fɛi 'dhö, 'ö pë -nu 'wo 'bhee- 'yoo ̱bhaa, 'ö
-an 'plɛ -wo ga.
4 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ kë -yaaga -naa -yö ö -bha -kɔɔ pa -sü 'daawo 'yiga
-nu waa- 'yigɔ bhɔ -dhɛ -nu -an ̱bhaa -dhɛ -nu -bha; 'ö 'yi -nu -wo -gla fɛi
'gü.
5 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ 'ö -wo -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'dho -a -gɔ 'yi -nu -ta bhë
'a- -wo ma ̱nɛɛ: «Bhi 'ü 'slööslö, bhi 'ü -dhö, 'ü -kë -dhö, ü kpengdhö ü
-bha za 'kan -kɔ -nu 'gü.
6 Bhii mɛ -nu 'wo ü -bha mɛ -nu 'slööslö waa- ü 'dhiwopömɛ -nu fɛi -lo
bhë, ü fɛi 'yi nu -an -dhë 'wo- mü; -yö -dhi -an -bha.»
7 'Go mü 'zü, 'ö -wo do 'bhaa -yö go -Zlan -bha slabhodhɛ -bha 'a- ma
̱nɛɛ: «̱Ii-, 'wun gia- -mü, yi Dëmɛ -Zlan 'piigbeezë, ü bha za 'kan -kɔ -nu
'plɛ ̱wo -së 'ö 'wo kpengdhö giagia 'ka!»
8 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ kë -yiisië -naa -yö ö bha -kɔɔ pa -sü 'daawo lan- -ta
'ö 'wo zian nu -a -dhë kö -yaan mɛ -nu 'güö 'siö 'ka.
9 'Ö mɛ 'bhee- -nu -wo yö 'güö -sü 'gü 'siö -bha dɔdhe 'gbee- ̱kwaa'; 'wo
yö 'si -bho -Zlan 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'dhoë- -gɔ -wɔ mɛ -ta -wun ̱suu'- 'ö
bhë -a -ta bhë, -a 'tɔ -gɔ -sü 'gü; waa 'go ̱zian' wo -bha 'wun yaa 'gü kö
-waan -a 'tɔ bhɔ.
10 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ kë 'sɔɔdhu -naa -yö ö -bha -kɔɔ pa -sü 'daawo
wü 'ö bhë -a -bha 'gɔ -gbloo 'gü, 'ö -dhɛ 'saadhö 'ö- -bha -gludëdhɛkëdhɛ
'dhoë- -bha 'yö -da -dhɛtiidhɛ 'gü, 'ö mɛ -nu -wo yö wo nɛ- -bhö -sü 'gü
'yënngbhɔdhe ̱kwaa'.
11 'Wo yö 'si bho -sü 'gü -Zlan 'ö dhang- 'gü -a -gɔ, wo -bha 'yënngbhɔdhe
waa- wo -bha bhüö -nu -wun 'gü; waa 'go wo -bha 'wun yaa -nu 'gü.
12 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ kë 'slado -naa -yö ö -bha -kɔɔ pa -sü 'daawo 'yiga
̱va 'wo- -dhɛ öflatö bhë -a ̱bhaa. 'Ö 'yiga ̱va bhë 'ö ̱bhöü kö -yaan zian
nu -gludë 'ö go lan- bhɔ ̱zian' bhë -a -dhë.
13 'Go mü 'a -zuu yaa -yaaga 'wo bhɔ 'drɔɔ -bha -an yö: -A do -yö -go 'gina
dhiö, 'ö- do 'bhaa -yö go wü dhiö, 'ö- -kaanta -yö go -Zlan -wodhiölomɛ
̱suazë dhiö.
14 Wo ̱nɛ 'wo tɔɔ dü -bha -zuu yaa -nu 'wo -dhidhaapë -nu -kë. -Zuu
-yaaga 'wo bhë ̱nɛ 'wo dho -gludë -nu 'piö 'kpongtaadhɛ 'saadhö -bha, kö

-waan -an 'kpɔ 'kuë- kö -glu 'ö dho kë -Zlan 'piigbeezë -bha yi va 'ka bhë -waan gɔn.

15 -Ka ka 'to 'to, a nu -na nɛ kwaanmɛ -yö nu. 'Gludhi -yö kë mɛ 'ö 'dhoë- -ya ö 'yaan -yaan ö -bha sɔ -nu 'kun -së -a -gɔ, -yö kë 'dhö kö kun 'yö dho to ö 'kpaan 'ka 'ö mɛ -nu dho -a lë- -dhɛ yö.

16 -Zuu -nu bhë -wo -gludë -nu -kpɔ 'kuë- -dhɛ do 'wo- -dhɛ Eblö -nu -wo 'gü Aamagedɔn -a -bha.

17 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ kë 'slaplɛ -naa -yö ö -bha -kɔɔ pa -sü -pɛn 'dhung- -ta. 'Ö -wo do 'gbee- -yö -we -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü; -yö -go 'gɔ -gbloo 'gü 'yö- pö: «Ya yën!»

18 'Ö pë -bha 'yanbɔdhe -nu, pë -drinng -nu, dha 'we -wo -nu waa- 'sɛ -bha zluun -sü 'gbee- -wo -kë. 'Ö sü mɛ 'bhee- -da -sü -bha 'kpongtaa 'sɛ yaa zluun suu'- wo 'dhö do; -a mɛ 'ö nɛ -yö -kë 'gbee- duö!

19 'Ö 'kwipö ('wo- -dhɛ Babilɔnë) bhë 'yö -kan 'gü -yaaga, 'ö pödhɛ -nu 'wo 'sɛgüdhɛ 'saadhö -nu -bha 'ö -an -bha 'kɔ -nu -wo -lo. -Zlan -zo -yö -bhüö Babilɔnë -dhɛ va 'ka kö -yaan ö bha -naazuëdhe va -drɔɔn -kɔɔ nu -a -dhë -yaan -a mü.

20 'Ö 'yi songdhɛ -nu -wo dhɔng, 'ö -tɔn -nu -wo dhɔng mɛ -gɔ.

21 Mëngga vava 'ö- do dho -mɔ 'kilong 'gɔɔ- -yiisië -bha bhë 'wo go dhang- 'gü 'wo -lo mɛ -nu -ta. 'Ö mɛ -nu -wo yö 'si -bho -Zlan -gɔ -sü 'gü mëngga -nu 'wo -lo -an -ta 'wun -wɔ mɛ -ta dhe 'ka bhë -a -wun 'gü. Bhii 'ö tɔɔ -yö -kë 'gbee- -ziizë 'ka.

17

1 Dhɛ ya kë 'pö 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'slaplɛ 'ö -kɔɔ pa -sü 'slaplɛ -yö -kë -an -gɔ bhë, 'ö- mɛ do -yö nu 'ö- pö n -dhë: «-Bhö nu kö -kɔ 'a dho sɔɔnkëdhe va 'ö pö- va 'ö dɔ -sü 'ka 'yiga plëëzë 'sɔɔ -a 'klo- bhɔ -a 'ka bhë 'aan- -zɔn ü -dhë.

2 'Kpongtaa -gludë -nu wa wo -de kë -dhuuzë -a 'piö, 'go mü 'ö 'kpongtaamɛ -nu waa- -bha sɔɔn kë -sü -drɔɔn mü, -a 'yi ya ziö -an -gɔ.»

3 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -yö dho n 'ka 'yënng taa -Zuu 'slööslö kwaa'. -Dhɛ bhë nɛ 'a dhebɔ do yö -a -bha kö -yö -ya -sü 'ka wü nuɛazë 'ö 'si -bho -Zlan -gɔ -tɔ -nu 'dho -lo -sü 'ka -a -bha -a taa. Wü 'ö 'dhö bhë -a -gɔ -nu -wo 'slaplɛ 'ö- -sö -nu 'dho 'gɔɔ- do.

4 Dhebɔ 'ö bhë, sɔ bun nuɛazë -yö -kë -a -bha; 'ö- 'bhaa -nu -wo -kë 'sënng 'ka, 'ö- 'bhaa -nu -wo -kë -guö 'yan bho -sü -zë -nu 'ka, -zlɔɔ -nu -wo -kë -a -bha. 'Sënng -kɔɔ do 'ö -kë pa -sü 'ka pë lɔɔzë -nu, pë -dhuuzë -nu 'wo- -bha sɔɔn kë -sü 'piö -pë -nu 'ka -yö -kë -a kwɛɛ.

5 'Ö 'tɔ do 'ö- -gɛn 'dho -bin -sü 'ka 'yö -kë -ya -sü 'ka -a -kpong 'gü nɛɛ: Babilɔnë, 'kwipö va, sɔɔnkëdhe -nu waa- pë lɔɔzë -nu 'wo 'kpongtaa -an dhe.

6 Dhebɔ 'ö mɛ 'slööslö -nu waa- Yesu -bha goo- -nu fɛi mü bhë, a- -yö kö fɛi bhë -ya kë -na nɛ -kɔ 'ö yɔ 'yi 'dhö mɛ kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö.

'Ö 'tetundhe va -yö -da n 'gü n 'yan -bha -dɔ -a -bha -sü 'ka.

7 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya pö n -dhë: «-Më 'yö -kë 'ö ü 'te -yö tun ii? Dhebɔ bhë waa- wü 'ö- -gɔ 'dho 'slaplɛ, 'ö- -sö -nu 'dho 'gɔɔ- do, 'ö -ya -sü 'ka -a taa bhë, a -dho -a -gɛn 'ö -bin -sü 'ka bhë -a pö ü -dhë.

8 Wü 'ö bhë -yö -kë 'bhee- 'dhiö -be 'kɛɛ 'yaa 'dhö gbɔ, -yö -dho go -glu 'kpa 'dhi va 'gü kö -yaan 'dho ö 'gü siö' -zian 'ka. Mɛ -nu 'wo 'kpongtaa 'ö -an 'tɔ yaa -ya -këdhösü 'sëëdhɛ -be 'gü 'kpongtaadhɛ züdɔyi 'ka bhë, -an

'te -yö -dho tun -a -bha -go -glu 'kpa 'dhi va 'gü -sü 'ka -an 'yaan 'ka. Bhii -yö -kë -dhö, 'yaa -dhö gbɔ; 'kɛɛ -yö -dho -wo 'zü.

9 -Dhɛ 'ö nɛ 'ö tɔɔ 'wundɔdhe waa- 'kpaakpadhɛ -an -zɔn -dhɛ. -A -gɔ -nu 'slaplɛ bhë 'wo tɔɔ 'sɛ -tɔn 'slaplɛ 'ö dhebɔ 'ö bhë 'ö -ya -sü 'ka -an -ta; -wo -gludë 'slaplɛ 'ka 'pö.

10 -An mɛ 'sɔɔdhu wa 'go -an ziën; 'waa -dhö gbɔ, -a mɛ do 'tɔ -yö bhɔ -sü 'gü. -A mɛ kë 'slaplɛ -naa yaa nu kun; ya kë nɛ ya nu, 'töng kpö 'bhle nɛ 'ö dhoë- kë zö.

11 Wü 'ö 'dhiö -bezë 'ö -kë 'bhee- 'ö 'yaa- 'ka gbɔ bhë, yö gia- 'ö tɔɔ -gludë kë 'slɛaga -naa, yö nɛ 'ö tɔɔ -gludë 'slaplɛ 'wo bhë -a mɛ do 'ö ya ö -bha -gludëdhɛ kë 'saadhö, 'yö 'dho -na ö -bha 'gü siö' -zian 'ka bhë.

12 -A -sö -nu 'gɔɔ- do 'ü -an yö bhë 'wo tɔɔ -gludë -nu 'gɔɔ- do 'ö waa 'tɔbhɔdhe kë kun 'kɛɛ -wo -dho -kɔ -mɔ 'wuën- -sü yö wo -bha -gludëdhɛkëdhɛ -bha kö waa- wü bhë -an 'tɔ -yaan bhɔ 'lɛlɛ do 'piö.

13 Dhɛ 'wo- -bha 'gɔɔ- do, -an -zo -ta -a 'gü -wun -yö do, 'ö 'wo wo -bha 'piigbeedhɛ waa- -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -lo wü bhë -a kwɛɛ.

14 -Wo -dho 'ko -ya 'bhlanë -bha, 'kɛɛ 'bhlanë -yö -dho to -a 'gbee- 'ka -an -ta; bhii 'ö tɔɔ -yö dëmɛ -nu -bha Dëmɛ waa- -gludë -nu -bha -gludë 'ka. Yö 'dhö waa- ö bha mɛ -nu, mɛ 'ö -an dhɔɔ -kë, 'ö -an sü 'wo -to -a 'piö -mɛ -nu 'ka -wo dho to -a 'gbee- 'ka.»

15 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya pö n -dhë 'zü nɛɛ: «'Yi -nu 'ü -an yö, 'ö sɔɔnkëdhe -yö -kë -a -ta bhë 'wo tɔɔ 'sɛgümɛ -nu, mɛ gbung -nu, 'sɛgɔgümɛ -nu, -wo suu'- 'oo suu'- pö -mɛ -nu.

16 -Sö 'gɔɔ- do 'ü -an yö bhë waa- wü -wo -dho sɔɔnkëdhe 'ö bhë -a -san zë; -wo -dho -a -bha pë -nu 'wo- -gɔ -a 'plɛ kun -a -gɔ 'ö 'yö to ö bun 'kpaan 'ka. -Wo -dho -a nëng -bhö 'ö 'wo- 'gü siö 'siö 'ka.

17 Bhii -Zlan -de nɛ 'ö ö -de -dhi -a -dhë -wun -da -an zuö' 'gü 'wo- -kë, 'ö 'wo dho wo 'kuë-, 'wo wo -bha -kɔ -mɔ 'wuën- -sü nu wü bhë -a -dhë, -yaan 'dho -yaan yöë -Zlan -wo -nu 'dhiö -mɔ 'kuë -yi -bha.

18 -A -de, dhebɔ 'ü- yö bhë 'ö tɔɔ pödhɛ va 'ö -gɔ -dhɛ kë -na -gludë -nu -ta 'kpongtaa.»

18

Babilɔnë 'gü siö' -kɔ

1 Dhɛ 'ö ya kë 'pö, 'a -Zlan -bha bɔmɛ do 'bhaa 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü va 'dho -a -gɔ 'a- yö kö -yö 'go -na dhang- 'gü kö -a 'bhü ya sa 'kpongtaadhɛ 'saadhö -bha.

2 'Yö -gbla -wo 'gbee- 'ka nɛɛ: «Babilɔnë -pö va bhë -a 'gü ya siö'-! -Ka -dhɛ -ga, -a 'gü ya siö'-! -A -yadhɛ ya kë zlöö -zuu yaa -nu këdhɛ 'ka. Ya kë zlöö -ma suu'- yaazë -nu 'ö 'waa 'slööslö -an 'saadhö -an këdhɛ 'ka.

3 Bhii 'ö tɔɔ 'sɛgümɛ -nu 'saadhö wa -drɔɔn 'ö- -bha sɔɔn 'gblüünzë kë -sü 'ka bhë -a mü; 'ö 'kpongtaa -gludë -nu wa wo -de nëng -a -bha, -kë -dhuuzë -sü 'ka, -a 'piö. 'Ö 'dhɔɔdɔmɛ -nu 'wo 'kpongtaa wa kë bhɔɔzë, -a -bha pë sɔnng' vavazë -nu 'gü.»

4 'Go mü 'zü, 'ö -wo do 'bhaa -yö go dhang- 'gü 'a- ma, 'yö- pö: «-Ka 'go pödhɛ bhë -a 'gü, ma 'sɛgümɛ -nu! -Yö kë 'dhö kö kun 'ka dho -da -a -bha sɔɔn yaa -nu 'gü 'iin kö kun 'ö 'klobhɔdhe -nu 'ö dho -ma -a 'ka bhë 'ö dho nu ka -ta 'pö.

5 Bhii -a -bha sɔɔn yaa -nu -lo 'ko -ta -sü -ta ya 'dho ya -lo dhang- 'gü; -Zlan -zlö yaa trö -a këyuö yaa -nu 'ka.

6 -Kaa 'yënng bhɔ ɲnɛ -kɔ 'ö ka 'yënng bhɔa bhë -a 'dhö. Më 'ö -kë kaa bhë, -kaa 'më bho -a -gɔ -gwaa ɲplɛzë. -Kaa -bha yɔ -kɔɔ pa -yö kë 'gbee- -gwaa ɲplɛzë -yö ziëë -a mɛ 'ö- -yuö -kë ka -dhë bhë -a -ta!

7 -Ka 'klobhɔdhe waa- 'yënngbhɔdhe wɔ -a -ta ɲnɛ -kɔ do 'ö- ɲkaa' 'tɔbhɔdhe waa- ɲnaɔpë -nu 'gü bhë -a 'dhö. -Ya -pö ö -de 'gü ɲnɛɛ: ‹A -ya zö ɲnɛ -gludhe 'dhö. 'Maa ɲgɛandhe 'ka, 'ö n 'ka 'dho pë 'wo- -dhɛ ga -a dɔ 'gbɛɛdhö.›

8 -A -wun 'gü 'wun -nu 'wo 'dhoë- nu -a -ta bhë -wo -dho -ya -a -bha -dhɛkpaɔyi do 'kpaan 'ka; 'ö tɔɔ ga 'dhö, ga -gbo -nu waa- din -nu. -A 'gü -dho ɲsiö'- 'siö ɲkwaa'. Bhii kwa Dëmɛ -Zlan 'yö- -bha za kan bhë -a 'pii -yö 'gbee-.

9 -Gludë -nu 'wo 'kpongtaa 'ö wo -nu 'wo ɲsɔɔn -kë 'iin 'ö 'wo wo -de nu ɲnaɔpë -nu -bha -kë mɛ -gɔ -sü -dhë bhë, yi 'wo 'dhoë- pödhɛ bhë -a 'güö -sü 'siɔn ɲluu'- -sü yöë bhë -a 'ka, -wo -dho 'gbo bɔ wo -de ɲmaa 'ma -sü 'ka -a -wun 'gü.

10 -Wo -dho dɔ -a 'ka ɲgbiin 'suö 'ka, 'yënngbhɔdhe 'ö 'dhoë- nu pödhɛ bhë -a 'gü -mɛ -nu -ta bhë -a -wun 'gü, 'ö 'wo- pö: ‹-Më 'yena -wun ɲnɛ -oo! 'Yena -wun -mlë 'ö ɲnɛɛ! O, Babilɔnë, pödhɛ ɲva 'piigbeezë! 'Lɛlɛ do 'kpaan 'gü -wun 'yö ü 'klo bhɔ ɲnɛ ɲa!›

11 'Dhɔɔdɔmɛ -nu 'wo 'kpongtaa -wo 'gbo bɔ -na wo -de ɲmaa 'ma -sü 'ka -a -wun 'gü 'pö, bhii 'ö tɔɔ mɛ 'yaa pë gbɛ 'dhɔ -an -gɔ gbɔ.

12 Më -nu ɲya kë 'wo- dhɔ bhë 'wo tɔɔ: 'Sënng, 'wëü-, -güö ɲsuu'- -wungbeezë -nu, -zlɔɔ -nu, sɔ -sɛɛbɔ -nu, sɔ ɲsuu'- bun nuɛazë -nu, 'lü ɲsuu'- -wungbeezë -nu, më -nu 'wo- yan biö 'sɔn 'ka, -a mɛ -nu 'wo 'yan -sü 'ka 'lü ɲsuu'- do 'bhaa ɲsɔnng' 'gbeezë 'ka, -a mɛ -nu 'wo- yan zën 'ka, -a mɛ -nu 'wo- yan -piö 'ka 'iin -tɔn 'piö -guö ɲsuu'- do 'wo- -dhɛ 'maablë,

13 më din -kë -së -më -nu 'wo- -dhɛ kanɛlö waa- -a 'bhaa -nu; më 'yi 'tëë -sëëzë -nu 'wo- -dhɛ 'miilö waa- -a 'bhaa -nu, 'güö -pë 'tëë -sëëzë -nu, -drɔɔn 'yi -nu, 'yɔn -nu, 'blee- ga waa- 'blee- -bi -nu, -du -nu, 'bhla -nu, ɲsoo -nu waa- -yaa 'gü -pë, -wo -dho -dewo 'wo mɛ 'bhee- -nu 'dhɔɔ dɔ ɲnɛ ɲnua -nu 'dhö.

14 'Ö 'dhɔɔdɔmɛ -nu 'wo bhë 'wo- pö pödhɛ bhë -a -dhë: ‹Ü -bha ɲnaɔpë 'ü- 'piö -be kö 'ü ü 'yan dɔ -a -bha bhë -an 'plɛ 'gü ɲya ɲsiö'-; ü -bha ɲbhɔɔpë -nu waa- ü -bha pë ɲsɔnng' 'gbeezë -nu 'gü ɲya ɲsiö'-! Ü 'ka 'dho -an yö gbɔ 'gbɛɛdhö!›

15 'Dhɔɔdɔmɛ -nu 'wo -kë ɲbhɔɔzë 'dhɔɔ dɔ -sü 'ka pödhɛ bhë -a 'gü, -wo -dho dɔ -a 'ka ɲgbiin 'ö 'yena -wun 'ö 'dhoë- kë pö- bhë -a 'gü -mɛ -nu 'ka bhë, 'ö- 'suö -yö -da -an 'gü. -Wo -dho 'gbo -nu bɔ wo -de ɲmaa 'ma -sü 'ka

16 -a pö -sü 'ka ɲnɛɛ: ‹'Öö, -më 'yena -wun 'ö ɲnɛ -oo; 'yena -wun -mlë 'ö -kë pödhɛ ɲva ɲnɛ -a 'ka ɲnɛ -oo! 'Ö 'dhu 'ö- wo sɔ 'biɔnbiɔn 'puu waa- -a nuɛazë 'ka, 'ö 'sënng ɲbaa' -pë -nu, -guö 'yanbhɔsüzë -nu, -zlɔɔ -nu -wo -kë -a -bha,

17 'Ö 'lɛlɛ do 'kpaan 'gü, 'ö ɲbhɔɔpë -nu 'wo- -gɔ 'saadhö bhë, 'ö- 'plɛ 'gü ɲya ɲsiö ɲnɛ ɲa!›

'Dhiö -sü 'yitagɔ 'dhasi -nu 'ka -mɛ waa- ö bha -dho 'tagümɛ -nu, 'yitagɔblümɛ -nu waa- 'yitagɔgümɛ -nu 'wo to 'töüdhö -wo -dɔ ɲgbiin,

18 'wo 'kɔ -nu 'güö -sü 'siɔn -ga; 'wo yö ɲgblaa 'gbla -sü 'gü ɲnɛɛ: ‹Pödhɛ 'ö- ɲsuu'- dho kë ɲnɛ pödhɛ ɲva 'ö ɲnɛ -a 'dhö yaa kë -dhö do!›

19 'Wo -büö -bi -nu -lo wo -gɔ -ta, 'wo 'gbo -nu bɔ wo -de -maa 'ma -sü 'ka ɲwoë' ɲnɛɛ: ‹'Yena -wun -mü ɲdhɛ ɲɛ! Pödhɛ ɲva 'ö ɲnɛ 'ö- -bha ɲbhɔɔpë -nu bhë 'ö mɛ -nu 'wo 'yoo -ta 'yitagɔgümɛ -nu 'ka 'wo ɲkaa' ɲbhɔɔzë bhë

'yena -wun ̱ya kaa ̱dhɛ ̱ɛ! Bhii 'lɛlɛ do 'kpaan 'gü -wun ̱yaa- 'plɛ 'gü ̱siö'-!
20 Dhang- 'gü -dhɛ, -bhö ̱zuögludhi kë, bhii -a 'gü ̱ya ̱siö'-; mɛ -nu 'ö -Zlan -yö ka sü ö -bha 'ka, ka 'dhö, -Zlan 'dhiwopömɛ -nu 'dhö, waa- Yesu -bha bɔ -mɛ -nu, -ka ̱zuögludhi kë, bhii -Zlan ̱ya -a -bha za 'kan, -a -bha 'wun yaa 'ö- -kë ka 'ka bhë -a -wun 'gü. Za ̱yaa- 'kun, -a 'klo ̱ya bhɔ.› »
21 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö -Zlan -bha bɔmɛ do 'gü 'gbeezë -yö -guö kpö do 'ö- -ta -yö -kë ̱nɛ 'blee- ga -wüü -a 'ka -guö kpö do ̱va 'dhö -a sü 'ö- -zuö 'yoo ̱bhaa -a pö -sü 'ka ̱nɛɛ: «-Kɔ do gia- 'ö ̱nɛ 'ö Babilɔnë -pö ̱va dho ̱zong'- -a 'ka kö -a 'gü -yaan ̱siö'-. 'Ö mɛ gbɛ 'ka 'dho ö 'yan dɔ -a -bha gbɔ 'gbɛɛdhö.
22 Mɛ gbɛ 'ka 'dho 'tan bho -wo -nu, kɔng zë -wo -nu, -bhɔng -piö -wo -nu waa- 'truu -piö -wo -nu -an gbɛ ma ü ̱plöö gbɔ. Waa 'dho ̱daan' -yuö ̱suu'- 'oo ̱suu'- kë -mɛ gbɛ yö ü ̱plöö gbɔ. Waa 'dho 'blee- ga zɔn -drinng ma ü ̱plöö gbɔ.
23 ̱Labang yaa 'dho yö ü ̱plöö gbɔ. Waa 'dho dhe 'sü -sü 'iin -dho gwaan -sü -drinng ma ü ̱plöö gbɔ. Ü -bha 'dhɔɔdɔmɛ -nu -wo -kë mɛ 'piigbeezë -nu 'ka 'kpongtaa, bhii ü 'sɛgümɛ -nu 'plɛ -püö ü -bha 'gina -nu kë -sü 'ka.
24 Babilɔnë -dhɛ 'klo -yö -bhɔ, 'ö tɔɔ -dhɛ bhë ̱nɛ 'ö 'wo -Zlan -wodhiölomɛ -nu waa- mɛ 'slöösslö -nu zë -a -bha. Mɛ -nu 'saadhö 'wo -an zë 'kpongtaa, -wo -an -yö mü.»

19

1 ̱Dhɛ ̱ya kë 'dhö, 'ö pë 'ö -kë ̱nɛ mɛ gbung ̱va 'we -wo 'dhö 'a- -ma dhang- 'gü, 'ö- pö ̱nɛɛ: «-Kwa ̱toëpö -Zlan 'tɔ bhɔ! Dhasü, 'tɔbhɔdhe waa- 'piigbeedhɛ -wo kwa -bha -Zlan -bha 'ka!
2 Bhii -a -bha za 'kan -kɔ -yö 'wun gia- 'ka 'ö 'yö kpengdhö! 'Ö tɔɔ ̱ya -lo ̱sɔɔnkëdhe ̱va bhë -a tuö. Za ̱yaa- 'kun, yö 'ö 'kpongtaamɛ 'plɛ -gɔ 'gü ̱siö ö -bha ̱sɔɔn kë -sü 'ka bhë, -Zlan ̱ya 'klobhɔdhe -da -a -ta. -A 'klo -bhɔ -gɛn 'bhaa 'ö tɔɔ -Zlan -bha yuökëmɛ -nu zë 'ö- wo bhë.»
3 'Ö 'we -wo 'ö -kë ̱nɛ mɛ gbung -wo 'dhö bhë 'ö -we 'zü ̱nɛɛ: «-Kwa ̱toëpö -Zlan 'tɔ bhɔ, bhii pödhɛ ̱va bhë -a 'güö -sü 'siɔn -yö -dho ̱luu' ̱toëpö 'ka!»
4 'Ö mɛ ziizii -nu 'gɔɔ- ̱plɛ ö ga -yiisië waa- pë 'bhee- -nu -yiisië 'wo bhë 'wo -lo wo kpɔn 'gü -Zlan 'ö -ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü bhë -a 'dhiö 'ö 'wo- gba ̱woë' ̱nɛɛ: «Amɛn! ̱Dhɛ -kë 'dhö kö -kwa -Zlan 'tɔ kë ̱va!»

'Bhlanë -bha dhe 'sü 'wlaan-

5 'Yö -wo do -yö go 'gɔ -gbloo 'gü ̱zian' 'yö- pö: «-Ka kwa Dë -Zlan 'tɔ bhɔ, ka 'saadhö 'ö 'ka- -bha yuökëmɛ 'ka waa- mɛ -nu 'ka -suö -a -dhë, ka mɛ ̱va 'ka 'iin ka 'në 'tee 'ka!»
6 'Gɔ mü 'ö 'we -wo do 'ö bhɔ mɛ gbung ̱va 'we -wo -bha ̱nɛ 'yiga ̱va -nu -zuö -drinng 'dhö, 'iin 'gbee- 'ka ̱nɛ dha 'we -wo 'dhö 'a- ma ̱nɛɛ: «Kwa -bha ̱toëpö -Zlan 'tɔ -yö kë ̱va! Bhii kwa Dëmɛ 'ö kwa -bha -Zlan 'piigbeezë 'ka bhë -a 'tɔ -yö mɛ ̱kɔɔn -na -gludëdhɛ 'gü!
7 -Kwa ̱zuögludhi kë 'sönggö -sönggö, 'kwa- 'tɔ kë ̱va. Bhii 'bhlanë -bha dhe 'sü 'wlaan- yi ̱ya -lo. -A -bha dhebɔ ̱ya ö -de ̱baa'-.
8 -Wogbiindhɛ -yö -nu -a -dhë, kö -yö ö 'dhu sɔ 'piɔnpiɔn, 'bhü -sü 'go mü 'ö 'puu -a 'ka. Sɔ 'piɔnpiɔn bhë -ya -zɔn këwun -nu kpengdhö 'ö -Zlan -bha 'sɛgɔgümɛ -nu 'dho -a kë -na bhë -a 'ka.»
9 ̱Dhɛ ̱ya kë 'pö, 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya pö n -dhë: «-Bhö 'sëëdhɛ 'sü, 'ü pë -ya ̱woë' ̱nɛɛ: ̱Zuögludhi -yö mɛ -nu 'wo -an ̱dhɔɔ -kë 'bhlanë -bha

dhe 'sü 'wlaan- -ta bhë -an -gɔ.» 'Ö ko 'zü 'ö- pö ɲnɛɛ: «-Wo bhë, -Zlan -wo giagia 'ö go -a 'dhii yö -mü.»

10 'Yö 'a -lo n kpɔn 'gü -a ɲgɛɛndhö kö 'aan- gba, 'yö- pö n -dhë: «Dɔ! Kö ɲkun 'ü- -kë 'dhö! Yuökëmɛ -mü n 'ka 'pö ɲnɛ ü 'dhö, ü dheglu 'në gɔɔn- -nu 'ö pë -nu 'ö Yesu -ya -kë bhë 'ö -kë -an 'yaan 'ö 'wo- -wun ɲblɛɛ'- -mɛ 'ka bhë ka 'dhö. -Bhö -Zlan gba ɲzian'!» Bhíi pë 'ö -kë -bin -sü 'ka 'ö Yesu -ya yö -dhɛgbɛadhɛ 'gü bhë 'ö tɔɔ -Zuu 'slöösló 'ö 'wun -nu dɔ -na mɛ -nu 'dhii 'ö 'wo -Zlan 'dhi -wo pö -na -a 'ka bhë.

-Ya ɲsoo 'puu ɲtaa -mɛ -bha -to -a 'gbee- 'ka -sü

11 ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, a dhang- -yö kö -a 'dhi ɲya 'po, 'ö ɲsoo 'puu do -yö -wo. Mɛ 'ö -kë -ya -sü 'ka -a ɲtaa bhë -a 'tɔ tɔɔ «-Towotamɛ»; 'ö- 'bhaa -yö -kë 'zü «'Wungiagia» 'ka; ɲya za 'kan, -ya -kan -a 'kan -kɔ 'ka kpengdhö; 'iin ɲya 'ko zë mɛ 'ka, kö -ya -zë 'wun gia- -wun 'gü.

12 -A 'yan -yö -kë 'bhü -dhiadhö ɲnɛ 'siö 'dhö. 'Ö 'gɔ ɲgblaa' ɲplëëzë 'dhoë- -gɔ -bha. 'Tɔ do 'ö mɛ gbɛ 'yaa- dɔ -a 'ke yaa kë yö gia- -a 'ka -yö -kë -ya -sü 'ka -a -bha.

13 Gblang 'ö fɛi -ya kun 'töüdhö bhë, (yö ɲnɛ 'ö- -zɔn zö ɲnɛ -ya ɲsoo ɲtaa -mɛ 'ö bhë ɲya 'toë- 'gbee- 'ka ö yaagümɛ -nu -ta) -yö -kë -a -bha. Mɛ bhë -a 'tɔ tɔɔ -Zlan -wo.

14 -Glu gbung 'wo dhang- 'gü -wo -kë -a 'piö; sɔ 'piɔnpiɔn 'puu 'slöösló -yö -kë -an -bha 'ö 'wo -kë -ya -sü 'ka ɲsoo 'puu -nu ɲtaa.

15 'Ö -dhaa 'dhiözë do 'yö dho 'sɛgümɛ -nu 'klo bhɔ -a 'ka 'yö go -a 'dhii. -Yö -dho 'dhiö sü -an 'ka -piö 'gblɔɔngblɔn do 'ka; 'yö dho lɛzɛn -kpa -nu ɲwüü'- lɛzɛn -kpa 'yi -bho -a 'gü -pë 'ö -Zlan 'piigbeezë -bha -naazuëdhe 'gblüünzë bhë -a 'gü -pë 'ka bhë -a 'gü.

16 Pë do 'ö -kë -a 'tɔ 'ka -yö -kë -ya -sü 'ka -a -bha gblang waa- -a -gɛn -an -bha ɲnɛɛ: «-Gludë -nu -bha -Gludë waa- dëmɛ -nu -bha Dëmɛ».

17 'Go mü 'zü 'a -Zlan -bha bɔmɛ do 'bhaa yö kö -yö -dɔ -sü 'ka lan- 'gü. 'Yö -gbla -wo do 'gbee- 'ka -ma -nu 'wo -kë ziö ɲdhía -an -dhë ɲnɛɛ: «-Ka nu 'ka 'dho ka 'kuëdhö -Zlan -bha -bhöpë ɲva 'ö ɲnɛ -a -ta!

18 -Ka nu, 'ka -gludë -nu, 'dhasi -nu -gɔmɛ -nu, 'gü 'gbee- -mɛ -nu, ɲsoo -nu waa- ö -ya -a ɲtaa -mɛ -nu, mɛ -nu 'töüdhö 'wo 'gan 'gü 'iin 'waa 'gan 'gü -nu, mɛ ɲvava -nu 'iin 'në 'sɛɛn- -nu -an -bhö!»

19 'Go mü 'a wü 'dhö, 'kpongtaa -gludë -nu waa- wo -bha -glu gbung -nu yö kö ɲwa 'dho wo 'ko ɲbhaa -waan -glu -ya mɛ 'ö ɲsoo ɲtaa bhë waa- ö -bha -glu gbung -nu -an -bha.

20 'Kɛɛ mɛ 'ö -kë ɲsoo ɲtaa bhë waa- ö -bha mɛ -nu -wo -to -a 'gbee- 'ka -an -ta 'ö wü 'ö bhë 'wo- kun 'gan 'ka. Yö 'dhö waa- -Zlan -wodhiölomɛ ɲsuazë 'yö -dhidhaapë -nu -kë wü bhë -a 'yan 'dhiö bhë 'wo -an kun. -Dhidhaapë -nu bhë ɲnɛ 'ö bɔ -a -ta 'ö mɛ -nu -püö; 'ö 'wo wü bhë -a -bha ɲduakëpë -ya -an -bha; 'ö wü bhë 'ö mɛ -nu -wa 'bin gba. Wü bhë waa- -Zlan -wodhiölomɛ ɲsuazë bhë -wo -to 'bhee- 'ka 'wo -an -zuö 'siö kpö -ta -dhɛ 'ö blɔɔn 'tëë yaazë 'dho 'güö -na -a -bha bhë -a 'gü.

21 'Kɛɛ mɛ -nu 'wo to -wo -ga -dhaa 'ö 'go -na mɛ 'ö -ya ɲsoo ɲtaa bhë -a dhiö bhë -a ɲkwaa'; 'ö -ma -nu 'saadhö -wo -an ɲglöö -kë wo -bha -bhöpë 'ka.

20

1 'Go mü 'zü a -Zlan -bha bɔmɛ do -yö kö -yö 'go -na dhang- 'gü -yö ɲyɔɔ' -na; -glu 'kpa 'dhi ɲva bhë, -a -yö -a 'dhiö -pë ɲlakele waa- ɲyɔɔ' -bhüö ɲva do -wo -kë -a kwɛɛ.

2 'Yö nu 'yö 'gina 'ö ɲmɛɛ zii 'ka bhë, 'ö- kun. 'Gina bhë ɲnɛ 'ö tɔɔ dü 'wo- -dhɛ Satan. 'Yö- -lö ɲyɔɔ' 'ka -kwɛ -vuu do 'piö.

3 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya -zuö -glu 'kpa 'dhi ̱va 'gü, 'yö- 'dhi ta, 'ö ö -bha
-wogbiindhɛ ̱duakëpë to -a -bha, -yö kë 'dhö kö ̱kun 'ö dho 'sɛgümɛ -nu
bho zian -ta gbɔ -yö 'dho -yö yöë -kwɛ -vuu do bhë -a -lo -yi -bha. -Kwɛ
-vuu do bhë ̱ya -lo, -wo -dho wo ̱kwaa'- -a -zü 'töng pë 'tee -bha.
4 'Go mü 'a 'gɔ -gbloo -nu yö: Mɛ -nu 'wo -kë -ya -sü 'ka -a 'gü bhë -wo
-kɔ -mɔ 'wuën- -sü yö kö -waan mɛ -nu -bha za 'kan. Mɛ -nu 'wo to -piö
̱kwaa' Yesu -wun ̱blɛɛ' -sü waa- -Zlan -wo -an -wun 'gü, 'ö wü 'ö bhë waa-
-a 'bin 'ö waa -an gba, 'ö waa ̱duakëpë gbɛ -ya -an -kpong 'gü 'iin -an -kɔ
-nu -bha bhë, a -an nii -yö mü 'pö, 'ö -kë -a 'gü -sü -yö nu -an -dhë, 'ö waa-
Klito -nu 'ö 'wo -gludëdhɛ -kë -kwɛ -vuu do bhë -a 'piö.
5 -Go ga 'gü -sü -blɛɛzë ̱nɛ bhë. Gamɛ -nu mɛ 'wo to waa 'dho go ga 'gü
'ö dho 'ö yöë -kwɛ -vuu do bhë -a ziö -sü -bha.
6 ̱Zuögludhi waa- 'dhoë- -yö 'to mɛ -nu 'wo 'dhoë- go ga 'gü -blɛɛzë 'ka
bhë -an -ta! Ga kë ̱plɛ -naa -kɔ 'ka 'dho -mɔ -an -bha gbɔ 'gbɛɛdhö. -Wo
-dho kë -Zlan waa- Klito -an -bha slabhomɛ -nu 'ka. -Wo -dho -gludëdhɛ
kë Klito 'piö -kwɛ -vuu do bhë -a -bha.

-To -a 'gbee- 'ka Satan -ta -sü

7 -Kwɛ -vuu do 'ö bhë ̱ya ziö, Satan -yö -dho go -kanso 'gü.
8 -Yö -dho dho 'ö 'sɛgɔgümɛ -nu 'wo -lo -sü 'ka 'sɛ -to 'dhö -sü -ta, 'yö -an
-püö; 'wo tɔɔ Gɔgö waa- Magɔgö. -Yö -dho -an -dhɛ 'ko ̱bhaa kö -waan
-glu gɔn; -an -dho 'kuë- -sü -wo -dho kë ̱va ̱nɛ 'yënng -nu 'dhö 'yoo 'kpong
'dhiö.
9 -Wo ̱yɔɔn -na 'sɛ 'pian 'saadhö -ta; -wo ̱nië' -na -Zlan -bha mɛ -nu
waa- -a -bha pödhɛ 'ö- -dhɔ -ya -kë bhë -an -zü. 'Kɛɛ 'siö -yö -dho go
dhang- 'gü, 'yö -an 'gü -siö.
10 Dü 'yö -kë -an -püö ̱dhia -be bhë, -yö -dho -zuö 'siö 'yipuë waa- blɔɔn
'tëë yaazë -an 'gü; -dhɛ bhë ̱nɛ 'ö wü waa- -Zlan -wodhiölomɛ ̱suazë bhë
'ö ̱wa -an -zuö -a -bha 'dhiö 'saadhö. -An 'klo -dho bhɔ lënng waa- gbeng
-nu 'plɛ 'ka ̱toëpö 'ka.

Za -kaanta dɔ -sü

11 'Go mü 'ö 'gɔ -gbloo 'puu ̱va waa- mɛ 'ö -kë -ya -sü 'ka -a 'gü bhë 'a
-an yö. 'Sɛ waa- dhang- -wo -ziö 'wo go -a 'dhiö, 'ö mɛ gbɛ yaa -an yö gbɔ.
12 ̱Dhɛ ̱ya kë 'pö, 'a gamɛ -nu, mɛ ̱vava -nu, mɛ 'sɛɛn- -nu -an yö
kö -wo dɔ -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'dhiö. 'Ö mɛ do -yö 'sëëdhɛ -be -nu 'dhi -po.
'Sëëdhɛ -be do 'bhaa -yö -kë mü 'ö 'wo- 'dhi po 'pö. Yö ̱nɛ 'ö tɔɔ -kë -a 'gü
-sü 'sëëdhɛ -be. 'Ö gamɛ -nu -bha za -yö -kan pë -nu 'wo- -kë, 'ö -ya -sü 'ka
'sëëdhɛ -be -nu bhë -an 'gü bhë -a -wun 'gü.
13 'Ö 'yoo -yö nu ö -bha mɛ -nu 'wo to -a ̱bhaa -an 'ka za dɔ -dhɛ ̱bhaa
mü. 'Ö ga waa- ̱glööbɔɔdhɛ 'wo nu wo -bha gamɛ -nu 'ka mü 'pö. 'Ö -an
-bha za -yö -kan pë -nu 'wo- kë -a -wun 'gü.
14 ̱Dhɛ 'ö -an -bha za ̱ya 'kan, 'wo ga -de gia- waa- ̱glööbɔɔdhɛ -an
-zuö 'siö 'yipuë 'gü. 'Siö 'yipuë 'gü -dhɛ bhë 'ö tɔɔ ga -kë ̱plɛ -naa.
15 Mɛ 'oo mɛ 'ö- 'tɔ yaa kë -ya -sü 'ka -kë -a 'gü -sü 'sëëdhɛ -be bhë -a 'gü,
-a -zuö 'wo- wo 'siö 'yipuë bhë -a 'gü.

21

Dhang- -dëü waa- 'sɛ -dëü

1 'Go mü 'a dhang- 'gü -dhɛ -dëü waa- 'sɛ -dëü -an yö; kö dhang- zii waa-
'sɛ zii 'waa -dhö gbɔ, kö 'yoo gbɛ 'yaa -dhö gbɔ.

2 'Ö pödhɛ 'slööslö 'ö Zeluzalɛmë -dhɛ -dëü 'ka bhë, 'a- yö kö -yö 'go -na
-Zlan 'piö dhang- 'gü -yö ɓyɔɔ' -na kö ɓya kë ɓnɛ pë 'wo- pö dhebɔ 'ö ɓya
ö 'dhu ɓnɛ -dhɛ 'wo pö -a -bha, -a -bha -dho gwaan -yi -mü ɓdɛɛ -a 'dhö -a
'dhö.
3 A 'we -wo do 'ö -kë 'gbee- 'ö go 'gɔ -gbloo 'gü ɓzian' 'a- ma 'yö- pö: «Dɔ
'kwa- wo zlöö ɓnɛ bhë, -Zlan -dho kë mɛ 'bhee- -nu 'piö, ɓya nu mɛ 'bhee-
-nu ziën. -Zlan -yö -dho kë -an 'piö, 'wo -kë -a -bha 'sɛgɔgümɛ -nu 'ka, 'ö
yö gia- 'ö -kë -an -bha -Zlan 'ka.
4 -Yö -dho -an 'yënng ɓdhuë'-. 'Ö ga -sü -nu, -wokpɔdhe -nu 'iin
'yënngbhɔdhe -nu -an gbɛ yaa 'dho kë -dhö gbɔ, bhii pë ziizii -nu 'wo
bhë ɓwa ziö.»
5 'Ö mɛ 'ö -kë -ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü bhë, 'ö- pö: «Dɔ 'kwa- wo zlöö ɓnɛ
bhë, 'ma pë 'plɛ kë -dëü.» 'Go mü 'yö- pö n -dhë: «'Wun mɛ 'ö bhë -a -ya;
bhii n -wo -nu 'wo bhë -wo 'wun gia- 'ka, 'ö -zo -yö -an -bha -sü -yö -an -ma
kun.»
6 'Yö- pö 'zü: «ɓYa yën, ma ɓnɛ 'a tɔɔ Alüfa waa- Omɛga; 'a pë -blɛɛzë
waa- pë 'dhiötodhɛ -an 'ka. Mɛ 'ö 'yi mü -dhɔ ɓyaa- 'kun, a -dho -a gbaa
-kë -a 'gü -yi 'ka 'kpaan.
7 Mɛ -nu 'wo 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka, pë -nu 'wo dho kë gbaɔ 'ka 'aan- kë
-an -dhë 'wo bhë, 'go mü a -dho kë -an -bha -Zlan 'ka -waan kë n gbö -nu
'ka.
8 ɓYa 'to mɛ -nu 'ö -an -gɔ -ga 'yaa -an 'dhiö -nu, mɛ 'waa -Zlan -wo ɓbhlë
-ya, mɛ ɓlɔɔzë -nu, mɛzëmɛ -nu, ɓsɔɔnkëmɛ -nu, mɛ -nu 'wo wo -zo 'to
-na bhë këpë -nu 'piö -nu, mɛ -nu 'wo gbapë -nu gba -na waa- ɓsuamɛ -nu
'töüdhö, -an -bha këdhɛ -yö -dho kë 'yi 'siö- 'puëë 'ö 'siö 'gü -dhɛ waa- blɔɔn
'tëë yaa 'gü -dhɛ 'ö ga kë ɓplɛ -naa 'ka bhë -a 'gü.»

Zeluzalɛmë -dhɛ -dëü

9 -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'slaplɛ 'ö -Zlan -bha -wɔ mɛ -ta -wun -kɔɔ 'slaplɛ
'dho -an kwɛɛ bhë, -a mɛ do -yö -nu 'yö- pö n -dhë: «-Bhö nu 'a 'bhlanë
-bha 'sü dhe -zɔn ü -dhë!»
10 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -yö dho n 'ka -tɔn do ɓgbiin tuö -Zuu 'slööslö
ɓkwaa'. 'Yö Zeluzalɛmë -pö 'slööslö 'yö -kë go ɓdhia dhang- 'gü -Zlan 'piö
bhë 'yö- -zɔn n -dhë.
11 -Yö -kë 'bhü ɓdhia -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe 'ka. Pödhɛ bhë -a 'bhü -kɔ -yö
-kë ɓnɛ -guö 'yanbhɔsüzë ɓsɔnng' 'gbeezë ɓsuu'- do 'wo- -dhɛ 'zasüpë 'kɛɛ
'ö- bun 'dhö 'bhlöngbhlöng -a 'dhö.
12 'Ö pë 'ö -kë ɓnɛ böü- 'kplong ɓva ɓgbiin 'dhö 'ö ɓnië -a -zü. 'Ö- 'dhi -nu
'dho 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ, 'ö -Zlan -bha bɔmɛ 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ -wo wo -zo
-kë 'kɔdhi -nu 'wo bhë -an 'piö. 'Ö- 'dhiö kpong -nu 'gɔɔ- do ga ɓplɛ 'wo
bhë 'ö Izlaɛlö 'gunng -gɔ 'gɔɔ- do ga ɓplɛ 'tɔ 'dho -ya -sü 'ka -an -bha 'dhö
do do 'ka.
13 'Kɔdhi -yaaga 'ö- 'pian 'ö -dhö ö -a -ta. -A -yaaga -wo lan- 'go ɓzian'; -a
-yaaga -wo kwa 'pian do -gɔ dhuö ɓzian', -a -yaaga -wo kwa 'pian do -gɔ
goo ɓzian'; 'ö- -yaaga 'dho lan- -püö ɓzian'.
14 Pödhɛ 'kplong bhë, -wa -gban -guö kpö 'gɔɔ- do ga ɓplɛ -ta. 'Ö -guö
'gɔɔ- do ga ɓplɛ 'wo bhë 'ö 'bhlanë -bha bɔmɛ -nu 'gɔɔ- do ga ɓplɛ 'tɔ 'dho
-ya -sü 'ka -an -ta.

15 -Zlan -bha bɔmɛ 'ö -kë 'wun -blɛɛ n -dhë ɓdhia bhë, 'sënng 'lü 'në 'yö
-kë pëdanpë 'ka -yö -kë -a kwɛɛ, kö -yaan pödhɛ bhë 'dhö, ö 'kɔdhi -nu
waa- ö 'kplong -nu daan.

16 Pödhɛ bhë -a 'pian -yiisië 'wo bhë, -wo -mɔ wo 'kuë 'kpodhö. ̧Dhɛ 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya do dan ö -bha 'lü 'në bhë -a 'ka, -a 'kilong -yö -kë -vuu ̧plɛ ö -ta ̧plɛ. Pë do bhë 'ö- 'ka pödhɛ bhë -a -bha 'kɔ -nu 'pian 'plɛ 'piö.

17 'Yö -Zlan -bha bɔmɛ -yö 'kplong bhë -a -ta dan. 'Ö- -ta ̧duan' -yö -kë 'mɛtrë 'gɔɔ- 'slaplɛ ga ̧plɛ.

18 'Kplong 'ö bhë -wa -dɔ -guö ̧suu'- ̧sɔnng' 'gbeezë do 'wo- -dhɛ 'zasüpë bhë -a 'ka. Pödhɛ gia- -de 'gü -dhɛ -yö -kë 'sënng 'bhlöngbhlöng 'ka ̧nɛ 'vɛdhɛ 'dhö.

19 -Guö -nu 'wo -kë 'kplong bhë -a -gban -a -ta -më 'ka bhë, -guö -sɛɛbɔ -nu -wun ̧suu'- 'gbeezë -nu -wo -kë dɔ -sü 'ka -a -bha. -A -gɛn ̧luu'- -guö -blɛɛzë -yö -kë -guö 'wo- -dhɛ 'zasüpë ('ö -gblɛibizë) bhë -a 'ka; -a kë ̧plɛ -naa -yö -kë safii, ('ö- bun 'dho 'budhazë) -a 'ka. -A kë -yaaga -naa tɔɔ agatö, 'ö- 'yan 'dho ̧plëëzë. -A kë -yiisië -naa tɔɔ emelodö. (-Yö -kë -gblɛibizë.)

20 -A kë 'sɔɔdhu -naa tɔɔ onikusö 'ö- 'yan 'dho ̧plëëzë; -a kë 'slado -naa ('ö- bun -yö kë nuɛazë) tɔɔ 'saaduanö. -A kë 'slaplɛ -naa tɔɔ klizolitö 'ö- bun -yö -kë ̧nɛ zën 'dhö; -a 'slɛaga -naa tɔɔ belilö ('ö- 'bhaa -nu bun -yö bhɔ 'budha -bha 'iin -gblɛibi -bha). -A 'sɛisië -naa tɔɔ topazë ('ö- bun -yö -kë ̧nɛ 'siö 'dhö). -A 'gɔɔ- do -na tɔɔ klizoplazë ('ö- bun -yö -kë 'puu -gblɛibizë). -A 'gɔɔ- do ga do -naa tɔɔ tuukwaazë (-yö -kë 'budhazë); -a 'gɔɔ- do ga ̧plɛ -naa (bun -yö nuɛazë ̧nɛ dha -bhüö -dhɛ nuɛazë 'dhö) 'wo- -dhɛ ametisö.

21 'Kwɛɛ 'dhi 'gɔɔ- do ga ̧plɛ 'wo bhë 'wo tɔɔ -zlɔɔga -nu 'gɔɔ- do ga ̧plɛ. Kpong -nu 'wo 'dhö bhë -a do -yö -kë -zlɔɔga -nu 'wo bhë -a do 'ka; -kpinngga 'ö plöö mü -a -ta dhuö -dhɛ -yö kë 'sënng 'puu 'ka; 'yö -kë 'bhlöngbhlöng ̧nɛ 'vɛdhɛ 'dhö.

22 N 'ka -Zlan -gba -a 'gü -kɔ gbɛ yö pödhɛ bhë -a 'gü, bhii kwa Dëmɛ -Zlan 'piigbeezë waa- 'bhlanë -wo -dhɛ bhë -a -bha.

23 Pödhɛ -bha -wun 'yaa lan- 'iin 'su -an -bha kö -waan 'bhü -a -ta, bhii -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe -yö -bhü -a -ta, 'ö 'bhlanë 'dho -a -bha ̧labang 'ka.

24 'Sɛgümɛ -nu -wo -dho 'ta sü -a -bha -dhɛpuudhɛ 'gü, 'ö 'kpongtaa -gludë -nu -wo nu wo -bha ̧bhɔɔpë -nu 'ka.

25 Pödhɛ 'kɔdhi -nu -wo -dho to 'po -sü 'ka. -An 'dhi 'ka 'dho ta, bhii 'bin 'më -sü yaa 'dho kë mü.

26 'Kpongtaamɛ -nu -wo -dho nu wo -bha ̧bhɔɔpë waa- ̧bhlëyadhe -an 'ka mü.

27 'Kɛɛ pë -dhuuzë gbɛ 'ka 'dhö -da pödhɛ bhë -a 'gü, 'iin mɛ 'ö- këpë -nu -wo -kë pë ̧lɔɔzë waa- ̧sua -wun ̧blɛɛ' -sü -an 'ka, wo 'ka 'dho -da mü 'pö. Mɛ -nu 'wo dho -da mü, 'wo tɔɔ mɛ -nu 'ö -an 'tɔ 'dho -ya -sü 'ka 'bhlanë -bha 'sëëdhɛ -be 'ö -kë -a 'gü -sü 'sëëdhɛ -be 'ka bhë -a 'gü.

22

1 -Kë -a 'gü 'yiga 'ö 'bhlöngbhlöng ̧nɛ pë 'wo 'vɛdhɛ kë -na -a 'ka ̧nɛ -a 'dhö bhë, -Zlan -bha bɔmɛ -ya -zɔn n -dhë. -Yö -kë 'go ̧dhia -Zlan waa- 'bhlanë -an -bha 'gɔ -gbloo 'gü.

2 'Yiga bhë -yö -kë ziö ̧dhia -kpinngga 'ö pö- ziën bhë -a 'piö. -Kë -a 'gü -lü -nu -wo -kë dɔ -sü 'ka -a 'kpong 'dhiö mü. -An bhɛ -nu -wo -ya -gwaa 'gɔɔ- do ga ̧plɛzë -kwɛ do 'gü. 'Su 'saadhö 'ka, -an bhɛ -nu -wo -kë. -A 'dhɛ -nu 'wo bhë ̧nɛ 'wo 'sɛgümɛ -nu -dhɛ bo.

3 -Zlan 'ka 'dho 'dhangga -ya pë gbɛ -bha gbɔ.

-Zlan waa- 'bhlanë -an -bha 'gɔ -gbloo -wo -dho kë pödhɛ bhë -a -bha, 'ö -Zlan -bha yuökëmɛ -nu 'wo dho -a gba.

4 -Wo -dho wo 'yan dɔ -a -bha; 'ö -a 'tɔ dhö kë -ya -sü 'ka -an -kpong 'gü.

5 'Bin -bha 'më -sü gbɛ 'ka 'dho kë mü, 'ö -an -bha -wun gbɛ 'ka 'dho
kë ɓlabang -bha -dhɛpuudhɛ -bha 'iin lan- -bha -dhɛpuudhɛ -bha, bhii 'ö
tɔɔ kwa Dëmɛ -Zlan -yö -dho ö -bha -dhɛpuudhɛ bhü -an -ta, 'ö 'wo dho
-gludëdhɛ kë ɓtoëpö 'ka.

Yesu -bha nu -sü

6 'Go mü 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya pö n -dhë: «'Wun -nu 'wo bhë -wo 'wun
gia- 'ka 'ö -an -dhɛ 'wun gia- -sü -ya -ma kun. Dëmɛ -Zlan 'ö ɓya kë 'ö ö
-bha -Zuu -ya ö -wodhiölomɛ -nu 'gü ɓnɛ -yö ö -bha bɔmɛ -bɔ kö pë -nu
'wo nu -na bhë, -yaan -a -zɔn ö -bha yuökëmɛ -nu -dhë.»

7 Yesu -ya -pö: «-Bhö ü 'to 'to! A nu -na; ɓzuögludhi -yö mɛ 'ö -Zlan 'dhi
-wo 'ö go 'sëëdhɛ ɓnɛ -a 'gü -a ɓbhlë -ya bhë -a -gɔ.»

8 Ma Zan -mɛ, -wo -nu 'wo ɓnɛ 'a -an -ma, 'ö pë -nu 'wo ɓnɛ 'a -an yö.
ɓDhɛ 'ma yën -a -bha, 'a -lo n kpɔn 'gü -Zlan -bha bɔmɛ 'ö pë -nu 'wo ɓnɛ
'ö- -zɔn n -dhë bhë -a ɓgɛɛndhö kö 'aan- gba.

9 'Yö- pö n -dhë: «Kö ɓkun 'ü- -kë 'dhö! A -Zlan -bha yuökëmɛ 'ka ɓnɛ ü
'dhö, ü dheglu -nu 'wo -Zlan -wodhiölomɛ 'ka -nu waa- mɛ -nu 'wo -wo 'ö
'sëëdhɛ -be 'ö ɓnɛ -a 'gü 'wo- ɓbhlë -ya -nu, ka 'dhö. -Bhö -Zlan gba ɓzian'!»

10 'Go mü 'yö- pö n -dhë: «Kö ɓkun 'ö -Zlan 'dhi -wo 'ö -ya -sü 'ka 'sëëdhɛ
-be ɓnɛ -a 'gü bhë 'ü- -bin, bhii 'töng 'yö -ya pë -nu 'wo ɓnɛ -an -bha kë -yi
'ka bhë ɓya yö ɓklöö'.

11 Mɛ 'ö- këwun 'dho ya, -yö 'wun yaa kë -yö dhoë 'dhiö; mɛ 'ö ö -de kun
ya, -yö -de -kun yaa kë -yö dhoë ö 'dhiö; mɛ 'ö- këwun 'dho -së -yö 'wun
-së kë, -yö dhoë 'dhiö, mɛ 'ö 'slööslö -yö 'dho -kë 'slööslö -sü 'ka 'dhiö.»

12 Yesu -ya -pö: «-Bhö ü 'to to! A nu -na! A -dho nu ma mɛ -nu ɓsaan'
'ka; 'a dho -a dan mɛ 'ö -dhö -a kërë -nu ɓtian' 'a- nu -a -dhë.

13 Ma ɓnɛ 'a tɔɔ Alüfa waa- Omɛga; a pë 'plɛ züdɔdhɛ waa- -a 'dhiötodhɛ
-an 'ka.»

14 ɓZuögludhi -yö kë mɛ -nu 'wo wo -bha gblang -zlu, 'ö -an ɓdua' 'dho
-mü kö -waan -da pödhɛ bhë -a 'kɔdhi gia- -bha -waan -kë -a 'gü -sü -lü
bhɛ 'ö bhë -a -bhö -an -gɔ.

15 'Kɛɛ pö- ɓtaa -bha -dhɛ bhë 'ö tɔɔ mɛ ɓlɔɔzë -nu, mɛ -nu 'wo to 'gina
kë -sü -nu 'piö -nu, ɓsɔɔnkëmɛ -nu, mɛzëmɛ -nu, -gbapë gbamɛ -nu waa-
mɛ -nu 'wo ɓsua -kë wo -wo waa- wo kë -kɔ -nu 'ka -nu -an 'plɛ -an 'to
-dhɛ.

16 «Ma Yesu -mɛ, 'a ma bɔmɛ -bɔ ka -dhë kö -yaan pë -nu 'wo ɓnɛ -an
ɓblɛɛ'- n -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -nu -dhë. A Davidö
ɓsuu'- -ta 'gü -mɛ 'ka; a 'susongga 'yö bhü -dhiadhiö -a 'ka.»

17 -Zuu 'slööslö waa- 'sü dhe -wa -pö: «-Bhö nu!» 'Ö mɛ 'ö ɓya -an -wo
ma, -ya pö 'pö: «-Bhö nu!» Mɛ 'ö 'yi mü -dhɔ ɓyaa- 'kun -yö nu; mɛ 'ö -kë
-a 'gü -yi 'piö -yö -dho nu -a -dhë 'kpaan.

'Wun -gɔ dɔ -dhɛ

18 Ma Zan -mɛ, a- -pö ka -dhë -yö sia- -sü 'ka mɛ -nu 'töüdhö 'ö -Zlan 'dhi
-wo 'ö 'sëëdhɛ -be 'ö ɓnɛ -a 'gü 'ka- ma ka -dhë ɓnɛɛ: Mɛ 'ö 'dhoë- 'wun
'bhaa -zuö 'sëëdhɛ -be 'ö ɓnɛ -a -ta, -Zlan -yö -dho 'klobhɔdhe 'ö- -wun 'dho
-ya -sü 'ka 'sëëdhɛ -be 'ö ɓnɛ -a 'gü bhë -a 'bhaa -da -a -bha 'klobhɔdhe -ta.

19 'Ö mɛ ɓya 'wun 'bhaa bho -Zlan 'dhi -wo 'ö -ya -sü 'ka 'sëëdhɛ -be 'ö
ɓnɛ -a 'gü bhë -a -ta 'pö, -Zlan -yö -dho -a -bha -kë -a 'gü -lü bhɛ sü, 'yö-
bho pödhɛ 'slööslö 'ö- -wun -yö ɓblɛɛ -a -bha 'sëëdhɛ 'ö ɓnɛ -a 'gü bhë -a
'gü.

20 Mɛ 'ö pë -nu 'wo -ya zö ɓnɛ 'ö -gban -a -bha bhë -ya pö: «ɓIi-, a nu
-na!»
-Yö kë ɓnɛ -kɔ bhë -a 'dhö! -Bhö nu Dëmɛ Yesu!

21 Kwa Dëmɛ Yesu -yö 'glusë kë ka 'saadhö ka 'ka! Amɛn!